Bundel van de PS van 13 november 2017

Agenda bijlagen

verworpen en ingetrokken moties en amendementen

besluitenlijst PS 6 en 13 november 2017

notulen PS 13-11-2017 def #tweede deel vergadering.docx

19 Heropening vergadering en mededelingen.

19.a Vaststelling agenda uitloopvergadering en regeling van werkzaamheden.

Agenda PS-uitloop 13-11-2017 -voorstel van presidium, met overzicht spreektijden.docx

20.1 Impactanalyse en preadviezen GS moties Koers Omgevingsvisie NH2050 en stemming ingediende moties.

GS hebben een schriftelijk pre-advies gegeven over de ingediende moties. Op maandag 13 november 2017 stemmen Provinciale Staten over de moties. De uitkomsten van het debat en de aangenomen moties worden verwerkt in een voordracht over de Koers Omgevingsvisie NH2050. Deze voordracht wordt op 7 december 2017 behandeld in een gezamenlijke commissievergadering. Op 18 december 2017 besluiten PS over de Koers van de Omgevingsvisie NH2050.

Brief GS aan PS Impactanalyse moties Koers Omgevingsvisie NH2050.pdf

Bijlage 1, inleiding en weergave hoofdlijnen debat 9 oktober 2017.pdf

Bijlage 2, preadviezen moties.pdf

20.2 Stukken en ingediende moties van het richtinggevend debat van 9 oktober 2017 aan de hand van het discussiedocument ‘drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050’.

Brief GS aan PS, Omgevingsvisie Discussiedocument drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050.pdf

Discussiedocument op weg naar Koers NH2050.pdf

Advies PlanMER Omgevingsvisie NH2050.pdf

Brief GS aan PS, Omgevingswet, d.d. 11-9-2017.pdf

Bijlage bij brief GS aan PS, Omgevingswet, d.d. 11-9-2017, Verkenning Omgevingswet.pdf

MEMO Presidium 11-9-2017 over opzet extra Statenvergadering 9-10-2017.pdf

Besluitenlijst Presidium 11-9-2017.pdf

Conceptverslag Technische briefing voor alle commissies over Omgevingsvisie NH2050, 21-9-2017.pdf

Beantwoorde schriftelijke vragen nr. 76-2017 van mw. Van Langen-Visbeek en dhr. Slettenhaar (VVD) over proces omgevingsvisie Noord-Holland.pdf

E-mail Groene organisaties met inbreng voor debat discussiedocument Omgevingsvisie NH2050.pdf

Bijlage bij e-mail Groene organisaties, Groene en gezonde keuzes voor 16 kernopgaven omgevingsvisie.pdf

Brief GS aan PS. Opbrengsten participatiecampagne Koersfase Omgevingsvisie.pdf

Overzicht van bijlagen opbrengsten participatiecamagne koersfase.pdf

1. Verslagen sessies gemeenten.pdf

2. Verslagen sessies belangenorganisaties.pdf

3. Verslag werkconferentie 15 juni 2017.pdf

4. Publieksonderzoek omgevingsvisie - Verkenning.pdf

5. Publieksonderzoek omgevingsvisie - Koers.pdf

6. Rapportage Facebook Jouw Noord-Holland.pdf

7. Verslagen Huiskamergesprekken Jouw Noord-Holland.pdf

8. Impressie huiskamergesprekken tijdens evenementen Bevrijdingspop en SAIL Den Helder.pdf

9. Rapportage betaalde media uitingen.pdf

Manifest van woningcorporaties over woningbouw MRA.pdf

Brief Bestuurlijk AfstemmingsOverleg Noord-Holland Noord aan PS, Omgevingsvisie.pdf

M66 D66 Ambitie bodemdaling.pdf

M73 VVD - Participatiebijeenkomst gemeenteraden, waterschapsbesturen t.b.v. omgeving.pdf

M85 PvdD - Groei Schiphol van de baan.pdf

M90 PvdD - Omgevingswaarden.pdf

M92 CU-SGP - Klimaatverandering.pdf

M96 CU-SGP - Groei Schiphol binnen grenzen.pdf

21 Wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland (VD-63)

Brief GS aan PS. Wijziging verordening faunabeheer Noord-Holland.pdf

Voordracht 63-2017 vd-besluit Aanpassen Verordening Faunabeheer.docx

Voordracht 63-2017 vd-GEAMENDEERD besluit Aanpassen Verordening Faunabeheer.docx

Advies commissie NLM bij voordracht wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland.docx

Mail gedeputeerde Bond en Ministerie LNV Wet Natuurbescherming en samenstelling besturen Faunabeheereenheden.pdf

A19 VVD- Bestuurssamenstelling.pdf

22 Natuurbeheerplan 2018 (VD-65)

Brief GS aan PS. Natuurbeheerplan 2018 en subsidieplafonds natuurbeheer.pdf

Natuurbeheerplan 2018.pdf

Kaarten bij Natuurbeheerplan 2018.pdf

Meerjarenprognose Natuurbeheerplan 2018.docx

Bijlage. Nota van beantwoording op zienswijzen Natuurbeheerplan 2018.pdf

Bijlage. Overzicht ingediende zienswijzen op Natuurbeheerplan 2018.pdf

Voordracht 65-2017 vd-besluit Natuurbeheerplan 2018.docx

Advies commissie NLM bij voordracht Natuurbeheerplan 2018.docx

M126 D66-Overlegjaar agrarisch natuurbeheer.pdf

23 Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 (VD-66)

Dit punt stond aanvankelijk als Hamerstuk 8f op de agenda en is verplaatst naar agendapunt 13.

Brief GS aan PS. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022.pdf

Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022.pdf

Nota van beantwoording Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022.pdf

Bijlage. Brief GS aan partners in het veld over PMG 2018-2022.pdf

Voordracht 66-2017 vd-besluit Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022.docx

Advies commissie NLM bij voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2021.docx

Beantwoording openstaande vraag uit cie NLM 19-10-2017 over PMG 2018-2021.docx

24 Middelen programma OV-knooppunten (VD-67)

Brief GS aan PS, Voordracht Middelen OV-knooppunten.pdf

Voordracht 67-2017 vd-besluit Middelen programma OV-knooppunten.docx

Voordracht 67-2017 vd-GEAMENDEERD besluit Middelen programma OV-knooppunten.docx

Advies cie RWW Middelen programma OV-knooppunten.docx

A22 D66 - OV-knooppunten.pdf

25 Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken (VD-68)

Brief GS aan PS, Ontwerpverklaring van geen bedenkingen project dijkversterking Markermeerdijken.pdf

Motivering afgeven van verklaring van geen bedenkingen, opgesteld door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.docx

Bestemmingsplantoets modules 1 tm 9.pdf

Bestemmingsplantoets modules 10 tm 15.pdf

Ruimtelijke onderbouwing Markermeerdijken.pdf

Toelichting procedures en planning ontwerp-vvgb.docx

Conceptverslag technische briefing Markermeerdijken 28-09-2017, commissies RWW, NLM en EEB.doc

1. Hand-out werkbezoek 28-09-2017 versie 25-09-2017.pdf

2. Presentatie 1 Technische briefing Markermeerdijken 28-09-2017.pdf

3. Presentatie 2 Technische briefing Markermeerdijken 28-09-2017.pdf

Advies cie RWW Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken.docx

Brief GS aan PS redactionele wijziging Statenvoordracht Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking M.pdf

Voordracht 68-2017 vd-besluit -GEWIJZIGD- Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken versie 31-10-2017.docx

Beantwoording technische vragen cie RWW 2017 10 19, na de commissie gesteld.docx

Ingekomen stuk namens insprekers cie RWW 19-10-2017.doc

Ingekomen mail 12-11-2017 voor PS over VVGB dijkverzwaring Markermeerdijken.docx

26 Sluiting.

punt 21

VERWORPEN

A20/13-11-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

SP

Amendement Verordening Faunabeheer Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 6 november 2017, ter behandeling van het ontwerpbesluit tot wijziging van de Verordening Faunabeheer Noord-Holland in verband met de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid,

besluiten in het ontwerpbesluit Verordening Faunabeheer Noord-Holland artikel 2.2 lid 1d:

"minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, niet zijnde jagersverenigingen;"

te vervangen door de tekst:

"minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, niet zijnde jachthouders."

En toe te voegen als nieuw lid e.

"terreinbeherende organisaties."

Toelichting

Dit amendement brengt de ontwerpvoordracht in overeenstemming met de interpretatie van de wet die door de wetgever is gegeven. De wetgever beoogde een versterking van de rol van maatschappelijke organisaties in faunabeheereenheden, door te regelen dat in het bestuur maatschappelijke organisaties (dus minimaal 2) die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties zijn vertegenwoordigd, en daarbij expliciet uit te sluiten dat de jachthouders als dergelijke organisaties worden aangemerkt. Dit amendement sluit daarmee letterlijk aan bij de toelichting op het amendement dat door de Tweede Kamer is aangenomen en de wetstekst heeft bepaald hoe het bestuur van de faunabeheereenheid dient te worden samengesteld.

Het is zaak dat in het bestuur van de faunabeheereenheid niet alleen de jachthouders zijn vertegenwoordigd, maar dat ook andere maatschappelijke organisaties een stem hebben in de besluitvorming.

In de toelichting op het amendement schrijven de indieners "Het amendement versterkt daarom ten opzichte van het ontwerpbesluit de rol van maatschappelijke organisaties in faunabeheereenheden, door te regelen dat in het bestuur *buiten jachthouders* ook *andere* maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd, die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. (italics toegevoegd)

De huidige ontwerpvoordracht sluit weliswaar jachtverenigingen uit als maatschappelijke organisaties, maar jachthouders niet. Hoewel sommige jachthouders ook als maatschappelijke organisaties kunnen worden aangemerkt, mogen zij niet in de plaats komen van *andere* maatschappelijke organisaties in het bestuur. De huidige tekst sluit dit niet uit en voldoet daarmee niet aan de bedoeling van de wetgever.

Tevens herstelt het amendement de positie van de terreinbeherende organisaties, die in het voorstel in vergelijking met de huidige verordening zijn weggeschreven.

punt 21

VERWORPEN

A 21/13-11-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Amendement Faunabeheer zonder jagersbestuurszetel

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 6 november 2017, ter behandeling van het ontwerpbesluit tot wijziging van de Verordening Faunabeheer Noord-Holland in verband met de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid,

besluiten in het ontwerpbesluit Verordening Faunabeheer Noord-Holland artikel 2.2 lid 1c:

"verenigingen van jagers;"

te schrappen.

Toelichting

Dit amendement regelt dat verenigingen van jagers geen lid van het bestuur van de Faunabeheereenheid *moeten* zijn. Jagers hebben een particulier belang dat zich niet noodzakelijk goed verhoudt tot het maatschappelijk belang. Wettelijk is al voorzien in een hoorplicht bij de uitvoerende WBE's (verenigingen van jagers). De toevoeging is dus bovenwettelijk en onnodig.

M58/9-10-2017

INGETROKKEN

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Motie haalbaarheidsonderzoek thorium

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- het energieverbruik door huishoudens en industrie in 2050 mogelijk is verdubbeld;
- zelfs een enorme stijging van het huidige aantal windmolens op land en zee, maar een zeer beperkte bijdrage levert aan ons totale energieverbruik;
- in het licht van een nieuwe omgevingsvisie bepaalde vormen van energieopwekking, waaronder windmolens, zeer landschapsbepalend zijn met alle gevolgen van dien;
- thoriumenergie een beter alternatief is dat een oplossing kan bieden voor vraagstukken op het gebied van milieuvervuiling, kernafval en (fossiele) grondstoffenvoorraad;
- wereldwijd projecten gestart zijn rondom inherent veilige kernenergie met gesmolten zoutreactoren met thorium als brandstof, waaronder het SAMOFAR-project onder leiding van prof. Dr. Ir. Jan-Leen Kloosterman (TU Delft);
- er voor tienduizenden jaren voldoende thorium beschikbaar is voor goedkope energie, zonder noemenswaardig afvalprobleem;
- afval van uranium ook in een thoriumcentrale kan worden opgewerkt.

Overwegende dat:

- het College niet onwelwillend tegenover thoriumenergie staat, blijkende uit het Coalitieakkoord 2015-2019 "Ruimte voor groei", waarin staat dat het College ook ontwikkelingen stimuleert m.b.t. alternatieve bronnen van energie, zoals thorium en daarom een breed onderzoek wil houden naar nieuwe, duurzame, alternatieve vormen van energie;
- in Noord-Holland en aangrenzende provincies bedrijven en kennisinstellingen (ECN/TU Delft) aanwezig zijn om mee te liften in deze energierevolutie welke steeds meer gezien wordt als de "gamechanger" van de toekomst.

Roept het College op om:

- zo snel mogelijk een haalbaarheidsonderzoek te starten naar thorium als duurzame energiebron voor Noord-Holland en om elk half jaar in de vakcommissie verslag te doen van de vorderingen betreffende het haalbaarheidsonderzoek;
- tevens te onderzoeken of samenwerking met andere provincies mogelijk is.

En gaan over tot de orde van de dag.

D.J. van der Sluijs PVV N-H

INGETROKKEN

M 5g / 9-10-2017

ingetrokken, gewijzigd ingediend als M-gg-2017

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Motie lobby gelijke termijnen vergunning en planschade

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- gedupeerden aanvragen voor tegemoetkoming in planschade door windmolens of andere overlastgevende objecten kunnen indienen tot vijf jaar nadat het inpassingsplan onherroepelijk is geworden;
- bouwvergunningen voor windmolens of andere overlastgevende objecten vaak een veel langere looptijd hebben dan vijf jaar.

Overwegende dat:

- het zeer onwenselijk is dat gedupeerden geen tegemoetkoming in planschade kunnen aanvragen, als een windmolen of ander overlastgevend object na de genoemde termijn van vijf jaar wordt geplaatst;
- deze opmerkelijke gang van zaken zich bijvoorbeeld heeft afgespeeld in Nieuwe Niedorp, waar een solitaire windturbine bijna anderhalf decennium nadat de bouwvergunning was afgegeven, is geplaatst.

Roept het College op om:

- zo snel mogelijk, al dan niet in IPO-verband, een lobby te starten bij het Ministerie van Economische Zaken om de genoemde termijn voor het kunnen indienen van aanvragen voor tegemoetkoming in planschade door windturbines of andere overlastgevende objecten op zijn minst te verlengen of geheel te koppelen aan de duur van de verleende bouwvergunning.

En gaan over tot de orde van de dag.

D.J. van der Sluijs PVV N-H

VERWORPEN

M60 / 9-10-2017

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Motie Groene Golven

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017

Overwegende dat:
- Groene Golven leiden tot een rustiger en daarmee veiliger verkeersbeeld;
- door het ononderbroken rijden de luchtkwaliteit verbetert;
- de capaciteit van de wegen toeneemt.

Roept het College op om:
- onderzoek te doen op welke weggedeelten Groene Golven zouden kunnen bijdragen aan bovengenoemde doelstellingen en PS hierover te informeren vergezeld van financiële consequenties.

En gaan over tot de orde van de dag.

D.J. van der Sluijs – PVV N-H

M 61/ 9-10-2017

VERWORPEN

SP

MOTIE

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, behandelend het Discussiedocument 3 Verhaallijnen op weg naar de Koers NH 2050

Constaterende dat:

- in Noord-Holland wonen en werken op steeds grotere afstanden van elkaar komen te liggen
- werken vooral is gecentreerd in de regio rond Amsterdam
- daardoor investeringen in het verkeers- en vervoersnetwerk noodzakelijk zijn
- door het veelvuldig gebruik van de auto mede een verslechtering van de luchtkwaliteit aan de orde is
- sommige openbaar vervoersnetwerken ernstig overbelast zijn

Overwegende dat:

- resultaten met betrekking tot de verbetering van luchtkwaliteit bereikt kunnen worden als wonen en werken dicht bij elkaar komen te liggen
- voor forensen de reistijd en de daarbij behorende dagelijkse stress verminderd moeten worden

Verzoeken GS:

- slimme maatregelen te bedenken om te bewerkstelligen dat de toekomstige werklocaties in de provincie Noord-Holland beter gespreid zullen worden en zich niet overwegend in de regio Amsterdam zullen bevinden

En gaat over tot de orde van de dag,

Namens de fractie van de SP

Anna de Groot

M62 / 9-10-2017

INGETROKKEN

SP

MOTIE

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, behandelend het Discussiedocument 3 Verhaallijnen op weg naar de Koers NH 2050

Constaterende dat:

- een goed vestigingsklimaat wordt geschapen voor de zogenaamde kenniswerkers
- allen die werken voorafgaande of tijdens hun arbeid kennis hebben moeten verzamelen
- alle Noord-Hollanders, die werkzaam zijn, onder de groep kenniswerkers vallen

Overwegende dat:

- een goed vestigingsklimaat voor iedereen beschikbaar moet zijn
- alle werkenden kenniswerkers zijn
- voor iedereen, in alle steden en dorpen en op het platteland van Noord-Holland, een goed vestigingsklimaat geschapen moet worden

Besluiten:

- voor alle Noord-Hollanders die al Noord-Hollander zijn of Noord-Hollander willen worden, of zij nu in de steden, dorpen of op het platteland wonen of komen wonen, een goed vestigingsklimaat te scheppen
- woorden in het zogenaamde 'jeukjargon', zoals bijvoorbeeld 'kenniswerkers', in de stukken van de provincie Noord-Holland voortaan te mijden.

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fractie van de SP,

Anna de Groot

VERWORPEN

M163 /9-10-2017

MOTIE

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, behandelend het Discussiedocument 3 Verhaallijnen op weg naar de Koers NH 2050

Constaterende dat:

- het evident is dat woningen geïsoleerd moeten worden en hun eigen energie moeten kunnen opwekken als Noord-Holland in de nabije toekomst wil gaan zorgen voor minder energiegebruik
- naast het opwekken van stroom door middel van windenergie ook alle Noord-Hollandse daken moeten worden volgelegd met zonnepanelen
- zowel eigendoms- als huurwoningen zo veel mogelijk geïsoleerd moeten worden

Overwegende dat:

- er woningeigenaren en huurders zijn die vanwege een krappe portemonnee de woningisolatie en energieopwekking niet vanzelfsprekend kunnen betalen
- voor een aantal woningeigenaren het zelf energieneutraal maken van de eigen woning onbetaalbaar is
- een aantal huurders de huurverhoging, die gepaard gaat met het energieneutraal maken van de door hen bewoonde woning, niet kunnen betalen óf vanwege de huurtoeslag die omlaag gaat óf omdat zij bij het betrekken van een energieneutrale woning geen huurtoeslag meer krijgen

Verzoeken GS:

- een subsidieregeling op te zetten die voor alle woningeigenaren en huurders voldoet, zodat de lasten van de energietransitie niet vooral komen te liggen bij de inwoners met een krappe beurs
- ervoor zorg te dragen dat in de RAP's ook dit onderwerp aan de orde komt

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fractie van de SP,

Anna de Groot

SP

VERWORPEN

M 64/9-10-2017

MOTIE

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, behandelend het Discussiedocument 3 Verhaallijnen op weg naar de Koers NH 2050

Constaterende dat:

- in het discussiedocument, onder de verhaallijn Economisch Duurzaam Noord-Holland, Gedeputeerde Staten Noord-Holland en haar bewoners langdurige welvaart bieden
- er in werkelijkheid een groot aantal mensen is dat niet van deze welvaart kan meeprofiteren, zoals mensen in uitkeringssituaties en met een minimumloon

Overwegende dat:

- de door Gedeputeerde Staten geboden welvaart verdeeld moet worden over alle groepen van de bevolking, dus ook onder de mensen in uitkeringssituaties en met een minimumloon

Verzoeken GS:

- ervoor zorg te dragen dat de geboden welvaart op een eerlijke manier over alle groepen van de bevolking verdeeld wordt
- er bij andere overheden en bij werkgevers op aan te dringen dat de inkomenssituatie van mensen in uitkeringssituaties en met een minimumloon verbeterd wordt door middel van het verhogen van de uitkeringen, hogere CAO- lonen en minder flexbanen, zodat iedere Noord-Hollander van de langdurige welvaart kan meeprofiteren

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fractie van de SP

Anna de Groot

Noord-Holland
D66

INGETROKKEN

M 65 / 9-10-2017

Motie Gebiedsgerichte regionale uitwerking

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017, ter behandeling van het discussiedocument 'Koers NH2015';

constateren dat:

- de provincie een kaderstellende rol heeft met betrekking tot provinciale belangen en gemeentegrens overstijgende verbanden op gebiedsniveau;
- de provincie de verschillen in regio's op het gebied van bijvoorbeeld opgaven, belangen maar ook landschap onderkent;

overwegen dat:

- de invulling van de provinciale ambities regionaal verschillend kunnen zijn;
- een gemeentegrens overstijgende gebiedsgerichte uitwerking cruciaal blijft;
- adaptief beleid bijdraagt aan de dynamiek en innovatiekracht in de samenleving;
- regionaal draagvlak een belangrijke voorwaarde voor ontwikkeling is, nu, maar ook voor toekomstig beleid.

dragen het college op:

- bij het vastleggen van de provinciale belangen in de Omgevingsvisie rekening te houden met gebiedsgericht maatwerk;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66

Amélie Strens

INGETROKKEN

M67/9-10-2017

Noord-Holland
D66

Motie klimaatadaptief Noord-Holland

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017, ter behandeling van het discussiedocument 'Koers NH2050';

constateren dat:

- het Rijk, de provincies, gemeenten en waterschappen in de bestuursovereenkomst Deltaprogramma de gezamenlijke ambitie hebben opgenomen dat Nederland in 2050 zoveel mogelijk klimaatbestendig en water-robuust is ingericht;
- de Provincie Noord-Holland deze ambitie ook in de Watervisie 2021 heeft opgenomen;

overwegen dat:

- ondanks pogingen de CO_2-uitstoot te beperken, Noord-Holland zich voor moet bereiden op klimaatverandering;
- verdere opwarming door CO_2-uitstoot zeer schadelijke gevolgen met zich mee brengt variërend van wateroverlast en een verslechtering van de waterkwaliteit tot hittestress en droogte;
- het mogelijk is om de veiligheidsrisico's en financiële gevolgen van deze effecten te beperken, door onder andere ruimtelijke adaptatie;

verzoeken het college:

- in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie op te nemen dat klimaatbestendig en waterrobuust inrichten het uitgangspunt is bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66

Amélie Strens
Wim Bakker

Noord-Holland
D66

INGETROKKEN

M 60 / 9-10-2017

Motie aantrekkelijk Noord-Holland

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017, ter behandeling van het discussiedocument 'Koers NH2050';

constateren dat:

- de ruimtelijke kwaliteit van het Noord-Hollandse landschap een belangrijke randvoorwaarde is voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat;
- de kwaliteit van ons landschap regionaal verschillend is;
- de druk op het landschap toeneemt, door o.a. de vraag naar woningen, ruimte voor het opwekken voor duurzame energie en klimaatadaptatie en de recreatiebehoefte;

overwegen dat:

- de vraag naar woningen in de komende periode groot is;
- de demografische ontwikkeling dynamisch is;
- per gebied de vraag naar aard en soort woningen aan verandering onderhevig is;
- het belang van groen en recreatiegebieden alleen maar toeneemt wanneer meer mensen in stedelijk gebied gaan wonen;
- het een belangrijke meerwaarde is dat de overgang tussen stad en land duidelijk zichtbaar is in het landschap;
- de uitwerking van energielandschappen regionaal verschillend is;

verzoeken het college:

- In het koersdocument t.b.v. het opstellen van de Omgevingsvisie de ambitie op te nemen dat hoge ruimtelijke kwaliteit een randvoorwaarde is voor ontwikkelingen in het landelijk gebied;
- Ook in de toekomst, over deze ontwikkelingen in het landelijk gebied advies te blijven vragen van een onafhankelijke commissie ruimtelijke kwaliteit;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66

Amélie Strens
Hein Struben

M69 / 9-10-2017

INGETROKKEN

Noord-Holland
D66

Motie Benoemen toplandschappen

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017, ter behandeling van het discussiedocument 'Koers NH2050';

constateren dat:

- onze toplandschappen, zoals de kust en de binnenduinrand, maar ook de Bufferzone met de 'groene longen' rondom Amsterdam een bijzondere status en bescherming verdienen;
- Noord-Holland met de stelling van Amsterdam, de grachtengordel, de Beemster en Waddenzee belangrijk UNESCO werelderfgoed heeft;
- culturele waarden verspreid in Noord Holland aanwezig zijn in landschappen en bebouwing;
- daarbij vaak sprake is van gemeentegrens overstijgende verbanden zoals de Stelling van Amsterdam, de eeuwenoude buitenplaats zones, droogmakerijen en dijkenstructuren;

overwegen dat:

- de provincie zich o.a. als vestigingslocatie vooral onderscheidt door haar ruimtelijke kwaliteit zowel in de verhouding stad-land als door de grote differentiatie en aard van de landschappen;
- de verschillende landschappen zich onderling onderscheiden door unieke waarden;
- de PARK met het kwaliteitsbeeld NH2050 in kaart brengt welke toplandschappen met welke kwaliteiten in Noord-Holland aanwezig zijn;
- het aanwijzen van een "Provinciale landschap" een mogelijkheid is nu het Rijk het Nationale landschap heeft los gelaten;

Verzoeken het college:

- in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie op te nemen om de unieke kwaliteiten van de Noord-Hollands toplandschappen te benoemen en te behouden;
- van de mogelijkheid gebruik te maken om deze gebieden aan te wijzen als provinciaal landschap;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66

A. Strens

Noord-Holland
D66

INGETROKKEN

M70/09-10-2017

Motie Duurzaam bereikbaar Noord-Holland

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017, ter behandeling van het discussiedocument 'Koers NH2050';

constateren dat:

- een goede bereikbaarheid zowel tussen als binnen de verschillende regio's van cruciaal belang blijft, voor de welvaart en het welzijn van alle inwoners van Noord-Holland;

overwegen dat:

- het reisgedrag zal veranderen als gevolg van de snelle ontwikkelingen in voertuigtechnologie en smart-mobility;
- het beleid van de Provincie zich aan zal moeten passen op de technologische ontwikkelingen, zeker omdat haar investeringen in infrastructuur voor de lange termijn gedaan moeten worden, en deze veelal gepaard gaan met een grote ruimtelijke impact;
- de technologische ontwikkelingen voertuigen schoner en veiliger maken;
- de ruimtelijke toedeling van functies medebepalend is voor de reisafstand en modaliteitskeuze van de reizigers;

verzoeken het college:

- in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie op te nemen dat een goede bereikbaarheid cruciaal is voor de welvaart en het welzijn van alle inwoners.
- daarbij in acht te nemen dat een goede bereikbaarheid keuzevrijheid voor verschillende modaliteiten, voor alle Noord-Hollanders impliceert.
- daarbij in acht te nemen dat mobiliteitsinvesteringen te allen tijden ook rekening moeten houden met de kwaliteit van het landschap, duurzaamheid, veiligheid en gezondheid;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66

Amélie Strens
Andries Tijssens

INGETROKKEN M171/ 9-10-2017

Motie **integreren woon-zorgzones voor ouderen in omgevingsvisie 2050 Noord-Holland**

Provinciale Staten van Noord-Holland in speciale vergadering bijeen ter bespreking van een koers inzake de Omgevingsvisie 2050 Noord-Holland op maandag 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- dementie onder ouderen de komende decennia een van de grootste uitdagingen wordt voor de gezondheidszorg;
- er de komende jaren nog een grote vergrijzingsgolf komt, zo ook in de Provincie Noord-Holland;
- vooralsnog het kabinetsbeleid uitgaat van het zo lang mogelijk thuis wonen van ouderen en dat vrijwel alle bejaardenhuizen inmiddels zijn wegbezuinigd;
- de beleidsterreinen wonen en zorg inmiddels gescheiden terreinen zijn geworden, ook met betrekking tot de financiën;
- de Provincie het beleidsterrein 'zorg' niet als haar speerpunt beschouwd, maar dat de onderwerpen zorg en wonen nauw met elkaar verweven zijn vanwege het ruimtelijke beslag van woningen voor ouderen;
- innovatieve ontwikkelingen in de zorg, zoals domotica, een steeds grote rol spelen, waardoor mensen ook langer thuis kunnen wonen;
- het van belang is dat gemeenten voor woon-zorg zones fysieke ruimte reserveren binnen hun grondgebied op de korte en lange termijn;
- dat gemeenten ook bestaand leegstaand vastgoed zoveel mogelijk dienen te gebruiken voor de transitie van voldoende geschikte woningen voor ouderen;
- de Provincie als aanjager een grote rol kan spelen middels het opnemen van deze woon-zorgzones voor ouderen in haar omgevingsvisie tot 2050 voor Noord-Holland.

Verzoeken het College:

- Woon-zorgzones op te nemen in de omgevingsvisie;
- Op korte en op lange termijn gemeenten, ontwikkelaars en investeerders aan te sporen rekening te houden met het reserveren van woon-zorgzones binnen hun grondgebied, al dan niet in combinatie met de transitie van bestaand vastgoed, zodat er ook een daadwerkelijk alternatief is voor ouderen om te (moeten) verhuizen naar een beschermde woonomgeving.

En gaat over tot de orde van de dag,

Olga de Meij (50PLUS)
Jeff Leever (ONH)

Toelichting

Provinciale Staten bevinden zich thans in de fase waarin richting gegeven dient te worden aan de uiteindelijk vast te stellen Koers voor de Omgevingsvisie Noord-Holland op de korte en lange termijn tot 2050. De afgelopen jaren is er te weinig rekening gehouden met de bouw van woningen geschikt voor ouderen en het reserveren van fysieke ruimte voor het maken van woon-zorgzones nabij voorzieningen voor ouderen. De ziekte dementie zal de komende decennia veel ouderen treffen, waardoor het in veel gevallen niet meer mogelijk zal zijn thuis te blijven wonen. Het is van het grootste belang om voor de korte en lange termijn fysieke ruimte voor woon-zorgzones nabij voorzieningen voor ouderen te reserveren, waarbij de Provincie een belangrijke rol als aanjager kan spelen in dit proces. Daarom acht indiener het noodzakelijk om dit op te nemen in de Omgevingsvisie tot 2050 voor Noord-Holland.

VERWORPEN

M72/ 9-10-2017

Motie **leefbaarheid kleine kernen in Noord-Holland: bereikbaarheid middels enige vorm van openbaar vervoer op de korte en lange termijn garanderen**

Provinciale Staten van Noord-Holland in speciale vergadering bijeen ter bespreking van een koers inzake de Omgevingsvisie 2050 Noord-Holland op maandag 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- de leefbaarheid in kleine kernen steeds meer onder druk is komen te staan de afgelopen jaren, doordat steeds meer voorzieningen zijn verdwenen;
- het verdwijnen van voorzieningen uit kleine kernen met name voor ouderen steeds meer problemen oplevert, doordat zij minder mobiel zijn en veelal geen auto meer (kunnen) rijden om voorzieningen elders in de regio te bereiken;
- de Provincie enige vorm van openbaar vervoer voor inwoners van kleine kernen en ouderen te allen tijde garandeert, zowel op korte als langere termijn als voorwaarde voor een gezond en veilig leven, zowel in fysiek en sociaal opzicht.

Verzoeken het College:

- zowel op korte als op langere termijn enige vorm van openbaar vervoer voor kwetsbare inwoners en ouderen in kleine kernen te garanderen en dit op te nemen in de Omgevingsvisie Noord-Holland tot 2050.

En gaat over tot de orde van de dag,

Olga de Meij (50PLUS)
Jeff Leever (ONH)

Toelichting

De leefbaarheid van kleine kernen is de afgelopen jaren steeds meer in het geding gekomen, door het verdwijnen van voorzieningen uit die kernen. Met name kwetsbare inwoners en ouderen ondervinden daar last van. Een onderdeel van de afname van die leefbaarheid is het verdwijnen van openbaar vervoer en/of het niet meer kunnen bereiken van voorzieningen elders in de regio door bepaalde doelgroepen. In het kader van gezond en veilig, dient enige vorm van openbaar vervoer te allen tijde gegarandeerd te worden door de Provincie naar kleine kernen in Noord-Holland als voorwaarde voor een gezond en veilig leven, zowel in fysiek als sociaal opzicht. Daarom acht indiener het noodzakelijk om dit op te nemen in de Omgevingsvisie tot 2050 voor Noord-Holland.

INGETROKKEN M174/9-10-2017

VVD NOORD-HOLLAND STATENFRACTIE

Motie Brede bereikbaarheid Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de Omgevingsvisie,

Constaterende dat:
- Er een grote focus ligt op het vestigen van bedrijven en mensen in de MRA
- Inwoners vaker een woning buiten de MRA zoeken.

Overwegende dat:
- West Friesland en de Kop van Noord Holland voldoende ruimte kunnen bieden voor wonen, werken en recreëren.

Roepen het College op om:
- Bij het opstellen van de omgevingsvisie rekening houdt met het faciliteren van voldoende mobiliteitsoplossingen tussen de MRA en de rest van Noord Holland

en gaan over tot de orde van de dag.

Paul Slettenhaar (VVD)

PVV

INGETROKKEN

M 75 / 9-10-2017

Motie Duurzaam landschappelijk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de Omgevingsvisie,

constaterende dat:

- een goede landschapskwaliteit zowel tussen als binnen de verschillende regio's van cruciaal belang is, en windparken veel weerstand oproepen;

overwegende dat:

- de druk op de landschappelijke waarde zal toenemen vanwege de verduurzamingsopgave;
- de ruimtelijke afweging het draagvlak voor de energietransitie moet ondersteunen;
- de technologische ontwikkelingen voortschrijden;

verzoeken het college:

- in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie te onderzoeken dat windparken bij voorkeur op industrieterreinen worden geplaatst;
- dat draagvlak bij bewoners uitgangspunt is bij windparken, omdat deze grote impact hebben op de landschapskwaliteit;

en gaan over tot de orde van de dag.

Paul Slettenhaar (VVD)
Jitske Haagsma (CDA)

INGETROKKEN

M76/9-10-2017

Motie kruimelgevallenregeling

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de Omgevingsvisie,

constaterende dat:

- de Provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening het toekomstige fundament vormen voor de fysieke leefomgeving in de Noord-Hollandse gemeenten;
- vertrouwen in de lokale overheden een uitgangspunt is van de Omgevingswet;
- de 'kruimelgevallenregeling' in de Omgevingswet vervalt wat betreft de kleine buitenplanse[1] flexibiliteit van gemeenten;
- gemeenten daardoor meer ruimte krijgen om te differentiëren in de regels voor de bebouwde kom en voor het buitengebied;

van mening zijnde dat:

- het goed is als beslissingen over kleine buitenplanse afwijkingen aan gemeenten wordt overgelaten;

- spreken uit dat: Provinciale Staten streven om in de Provinciale Omgevingsvisie ruimte te geven aan de regio's en gemeenten en daarom in de Omgevingsverordening voor Noord-Holland geen aanvullende regels op nemen die gemeenten onnodig beperken in haar ruimtelijke taken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Paul Slettenhaar (VVD)

Jitske Haagsma (CDA)

[1] (vergunningen in afwijking van het bestemmingsplan)

M77/9-10-2017

INGETROKKEN

VVD NOORD-HOLLAND STATENFRACTIE

Motie ruimte voor grootschalige landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de Omgevingsvisie,

constaterende dat:

- de agrarische sector essentieel is voor de Noord-Hollandse economie;
- verduurzaming en innovatie in de landbouw nodig zijn om deze toekomstbestendig te maken;

overwegende dat:

- schaalvergroting vaak nodig is om investeringen in verduurzaming mogelijk te maken;
- schaalvergroting tevens ruimte biedt om innovaties door te voeren;
- het agrarische bedrijf daarbij verantwoordelijk is voor een goede ruimtelijke onderbouwing;

roepen het College op om:

- bij het opstellen van de Provinciale Omgevingsvisie schaalvergroting en innovatie in de landbouw te faciliteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Paul Slettenhaar (VVD)

INGETROKKEN

M 78 / 9-10-2017

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

Motie richtinggevend kader Koersdocument 2050

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober en ..... 2017, ter bespreking van de richting van Koers 2050

Constaterende dat:

- Koers 2050 kaders geeft voor de in 2018 vast te stellen Omgevingsvisie 2050,
- Provinciale Staten richting willen geven aan Koers 2050 voordat dit document door GS wordt opgesteld;

Overwegende dat:

- Uit de bijdragen van de statenfracties blijkt dat er sprake is van veel gedeelde ambities,
- Een integrale motie nodig is om die ambities in onderlinge samenhang op schrift te zetten en daar uitspraken over te kunnen doen;

Besluiten

het volgende richtinggevende kader vast te stellen:

1. De kwaliteit van leven vormt het centrale uitgangspunt voor de ambities van de provincie Noord-Holland. We zetten in op een gezonde, groene en duurzame leefomgeving, waarin de natuur en de karakteristieke Noordhollandsche landschappen worden gerespecteerd.
2. In 2050 -of zoveel eerder als nodig- voldoet de provincie aan de volgende ambities:

Klimaatverandering en klimaatadaptatie

- De provincie heeft, door sterke terugdringing van uitstoot van CO2 en andere schadelijke stoffen, naar vermogen bijgedragen aan beperking van de opwarming van de aarde tot 1.5 graad.

- Steden, dorpen en platteland zijn hitte- en waterbestendig.

Energietransitie

- Alle huishoudens en bedrijven draaien op duurzame energie. Het energiegebruik is sterk afgenomen t.o.v. het gebruik in 2017.

- De in de provincie opgewekte hernieuwbare energie is toereikend om aan de lokale energievraag te kunnen voldoen.

Bodem-, water- en luchtkwaliteit

- De luchtkwaliteit voldoet aan de normen van de World Health Organization (WHO) en de waterkwaliteit aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). De uitstoot van (ultra)fijnstof en de geluidsoverlast van Schiphol zijn meetbaar afgenomen t.o.v. 2017.

- De stikstofdepositie is sterk gereduceerd.

Natuur, biodiversiteit en landschap

- Het provinciale Natuurnetwerk Nederland is ruimschoots gerealiseerd. Er is sprake van een robuust eco-systeem, dat verbonden is met de stedelijke ecologie. De biodiversiteit is sterk verbeterd. De weidevogel-gebieden en het omringende vlakke landschap hebben daar effectief aan bijgedragen.

- De landschappelijk waardevolle veenweidegebieden (Laag Holland, Groene Hart) zijn op orde. De bodemdaling is gestopt.

- Het kustlandschap (strand, duinen, binnenduinrand) biedt tenminste dezelfde ruimte aan natuur en natuurbeleving als in 2017. De natuur en de kenmerkende weidsheid en stilte in het kustgebied (en elders) worden niet wezenlijk verstoord door recreatie, sport en spel. De bebouwingsgraad is niet toegenomen.

- De steden zijn groen: stadsparken en groene scheggen (Amsterdam) worden gekoesterd, versteende tuinen zijn 'vergroend' en bij nieuwbouw is 'groene architectuur' dominant.

- Natuurwaarden en karakteristieke landschappen worden beschermd, mede aan de hand van beschreven natuurwaarden en in kaart gebrachte beeldkwaliteit.

- De landschappen en wateren worden mede gebruikt voor recreatieve doeleinden, passend bij de maat en schaal van de afzonderlijke gebieden. Natuur en leefbaarheid gaan vóór economisch profijt.

Landbouw

- De landbouw en (melk)veehouderij zijn volledig natuur-inclusief en daarmee toekomstbestendig. De landbouwsector bestaat voornamelijk uit kleine en middelgrote boeren die biologisch dan wel vergaand duurzaam produceren.

- In de veenweidegebieden is de landbouwfunctie verdwenen of heeft deze zich aangepast aan het voor de veenweiden noodzakelijke waterpeil.

- Naast de zorg voor een duurzame voedselproductie, vervullen de boeren -samen met de terreinbeherende organisaties- een belangrijke functie in bescherming van het landschap, natuur en milieu en, aanvullend, een rol in de (water)recreatie.

- Duurzame landbouw en voedselproductie hoort ook bij het DNA van de steden.

Verstedelijking

- De woningbehoefte wordt selectief geaccommodeerd via verdichtingsbouw op geschikte locaties binnen bestaand stedelijk gebied (met name bij OV-knooppunten). Het open landschap en de bufferzones zorgen voor een ruimtelijke scheiding tussen stad en platteland. Goed ingepaste duurzame energievoorzieningen gelden niet als verstedelijking.

- Voor bouwen buiten bestaand stedelijk gebied is alleen ruimte als er geen verdichtingslocaties meer beschikbaar zijn en de functie en beeldkwaliteit van het (open) landschap niet worden aangetast.

- Nieuwe woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen zijn duurzaam: 'nul-energiebouw', dubbel grondgebruik, e.d.

Mobiliteit

- De vervoersmodaliteiten zijn verschoven van autogebruik naar OV en fietsgebruik. De Amsterdamse metro is doorgetrokken tot ver in de metropoolregio. Schoon goederenvervoer over water is sterk toegenomen. De wegen worden gebruikt door emissie-vrije auto's (elektrisch of waterstof)

- Er is een goed onderhouden provinciaal Netwerk Fiets, bestaande uit snelle, knelpunt-vrije fietsroutes voor het woon- werkverkeer en talrijke secundaire en recreatieve fietsroutes meanderend door ons groene landschap.

Economische transitie

- Door consequent hergebruik van grondstoffen en materialen is de traditionele economie omgezet in een overwegend circulaire economie. Alle productieprocessen voldoen aan de in 2050 geldende standaards voor duurzaam produceren.

- De werkgelegenheid is door de transitie-opgaven en innovatiedrang gegroeid.

<u>Dragen GS op</u>:

Dit richtinggevende kader als uitgangspunt te hanteren voor het op te stellen Koersdocument 2050.

De Statenleden

Fred Kramer (GroenLinks), ..., ..., ..., ...

INGETROKKEN

M 79 / 9-10-2017

Motie schrappen van regels

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de omgevingsvisie

constaterende dat

- de sturingsfilosofie van de nieuwe Omgevingswet is gebaseerd op vertrouwen
- de nieuwe Omgevingswet een aanzienlijke inhoudelijke reductie van regels, wetten en regelingen op het terrein van de fysieke leefomgeving betekent

overwegende dat

- ook voor de provinciale Omgevingsvisie vertrouwen het uitgangspunt moet zijn, wat niet strookt met een grote hoeveelheid aan regels en bepalingen

roepen Gedeputeerde Staten op om

- bij het schrijven van de concept Omgevingsvisie en Omgevingsverordening de volgende vuistregel te hanteren: waar er een tot nu toe nog niet bestaande bepaling of een regel genoemd wordt, er ook een bepaling of regeling uit het huidige beleid geschrapt wordt, deze regel komt dan niet meer terug

en gaan over tot de orde van de dag.

Jitske Haagsma (CDA)

INGETROKKEN

MDO/9-10-2017

Motie experimenteerruimte

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de omgevingsvisie

constaterende dat

- In de "Opgaven voor de Nationale Omgevingsvisie" van het ministerie van I&M staat beschreven dat "adaptief, gebieds- en opgavegericht werken ruimte vraagt in beleid en in wet- en regelgeving voor maatwerk, experimenten en prikkels voor samenwerking."

- we voor vele uitdagingen staan, waarvan het duurzamer maken van Nederland een hele belangrijke is

- in de Startnotitie Omgevingsvisie 2050 wordt aangegeven dat "een switch van een lineaire naar een circulaire economie brengt vragen met zich mee om op een andere manier naar vergunningverlening te kijken en heeft experimenteerruimte nodig heeft om zichzelf te bewijzen"

overwegende dat

- de mogelijkheid om experimenten te kunnen doen die niet passen binnen het geldende beleid soms nodig is om innovatieve ideeën te doen slagen

- de mogelijkheid om te experimenteren past in de geest van de Omgevingsvisie

Verzoeken het College van GS in de concept Omgevingsvisie één of twee pilotgebieden aan te wijzen waar de mogelijkheid tot experimenteren ten behoeve van het verduurzamen en andere ambities en doelstellingen van onze provincie mogelijk is

en gaan over tot de orde van de dag.

Jitske Haagsma (CDA)

Paul Slettenhaar (VVD)

INGETROKKEN M 501 / 9-10-2017 21

Motie ruimte voor regionale verschillen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de omgevingsvisie

constaterende dat

- in de "Opgaven voor de Omgevingsvisie" staat beschreven dat "adaptief, gebieds- en opgavegericht werken ruimte vraagt in beleid en in wet- en regelgeving voor maatwerk, experimenten en prikkels voor samenwerking."

- de provincie Noord-Holland 9 regio's kent die allemaal een geheel eigen karakter hebben en daarom ook geheel eigen kansen en uitdagingen kennen

overwegende dat

- het in bepaalde gevallen van belang kan zijn dat de provincie kaders stelt richting gemeenten en bij uitwassen een stok achter de deur heeft

- dat het feit dat de opgaven van verschillende regio's in de provincie zeer verschillend van aard zijn, met zich meebrengt dat de ene regio soms andere kaders en 'stokken achter de deur' nodig heeft dan andere regio's

verzoeken Gedeputeerde Staten in de concept Omgevingsvisie de regio's te beschrijven aan de hand van door de regio gemaakte Omgevingsvisies (en waar die er niet zijn er actief op te sturen dat deze ontwikkeld worden) en van daaruit per regio te bekijken welke provinciale kaders en regels op het gebied van klimaatverandering, bodem/water/lucht, biodiversiteit, economische transitie, energietransitie, mobiliteit en verstedelijking er nodig zijn

en gaan over tot de orde van de dag.

Jitske Haagsma (CDA)

Paul Slettenhaar (VVD)

INGETROKKEN

M 82/9-10-2017

3

Motie aanmerkelijk belang

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de omgevingsvisie

constaterende dat

- uitgangspunt van de omgevingswet is dat taken en bevoegdheden worden overgelaten aan gemeentelijke bestuursorganen; decentraal, tenzij

overwegende dat

- de provincie, vanuit het uitgangspunt 'decentraal tenzij' terughoudend met het opstellen van regels om moet gaan en alleen regels zou moeten stellen wanneer er een aanmerkelijk provinciaal belang in het geding is

roepen Gedeputeerde Staten op om bij het schrijven van de concept-omgevingsvisie

- bij elke regel die opgesteld wordt, aan te geven welk aanmerkelijk provinciaal belang in het geding is en waarom het dus nodig is dat de provincie deze regel stelt

- in deze motivatie op te nemen waarom het betreffende provinciale belang niet doelmatig en doeltreffend door de gemeentelijke besturen kan worden behartigd

en gaan over tot de orde van de dag.

Jitske Haagsma (CDA)

VERWORPEN M03 / 9-10-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Eiwittransitie: Minder beesten, meer bonen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:

- in de Omgevingswet (art. 3.3) vier Europese milieubeginselen zijn opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen;
-
- volgend het klimaatakkoord van Parijs opwarming van de aarde beperkt dient te worden tot 1.5 tot maximaal 2 graden Celcius;
- in Nederland de vlees- en melkindustrie verantwoordlijk voor 40% van zoetwatergebruik, en wereldwijd een enorme bron van watervervuiling, is.[1]
- Nederland niet alleen kwetsbaar is voor de gevolgen van klimaatverandering, maar door voedselproductie en -consumptie ook bijdraagt aan de klimaatproblematiek, waarbij de productie en consumptie van dierlijke producten een belangrijke plaats inneemt;[2]
- de mondiale veeteelt verantwoordelijk is voor bijna 15 procent van alle aan menselijk gedrag gerelateerde broeikasgassen;[3]
- 11 procent van de totale hoeveelheid broeikasgassen die Nederland uitstoot (lachgas, methaan en koolstofdioxide) afkomstig is uit de veeteelt;[4]
- de productie van dierlijke eiwitten een aanmerkelijk groter beslag legt op het landbouwareaal en de milieuruimte dan de productie van plantaardige eiwitten;[5]
- volgens zowel de Gezondheidsraad als het Planbureau voor de Leefomgeving en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid het eten van minder dierlijke

---

[1] Hoekstra, A.Y. (2013) *The water footprint of modern consumer society.* Routledge, Londen, Verenigd Koninkrijk.
[2] http://www.pbl.nl/publicaties/2012/balans-van-de-leefomgeving-2012
[3] http://www.fao.org/docrep/meeting/025/md883E.pdf
[4] http://www.pbl.nl/publicaties/2012/balans-van-de-leefomgeving-2012
[5] http://www.urgenda.nl/documents/Blonke.a.Milieu-effectenEiwitrijkevoeding.pdf

producten en meer groente en fruit goed is voor zowel de gezondheid als voor de duurzaamheid;[6]

- het Ministerie van Economische Zaken, samen met ondernemers verenigd in de Green Protein Alliance, een convenant heeft getekend waarin wordt gesteld dat tegen 2025 50% van eiwitconsumptie plantaardig moet zijn, om zo ons voedselsysteem te verduurzamen en Nederland op dit gebied koploper te maken;[7]

- minstens twee van de huidige coalitiepartijen in de provincie Noord-Holland volgens hun verkiezingsprogramma's willen inzetten op duurzame voedselproductie en minder productie van vlees. [8]

- Noord-Holland als kennis- en landbouweconomie een belangrijke rol kan vervullen in de verduurzaming van ons voedselsysteem;

Overwegende dat:

- het onwaarschijnlijk is dat we de Parijsdoelen halen zonder een flinke vermindering van de consumptie van vlees- en melkproducten;[9]

- beduidende besparingen van emissies van broeikasgassen kunnen worden behaald met de vermindering van melk- en vleesconsumptie;

- het halveren van consumptie en productie van dierlijke eiwitten tot 25 - 40% minder emissies van broeikasgassen en 40% minder emissies van stikstof leidt;[10]

- volgens onderzoek het halveren van consumptie en productie van dierlijke eiwitten ervoor zorgt dat 23% minder landbouwgrond per persoon nodig is, waardoor land beschikbaar kan komen voor andere toepassingen als duurzame energie.[11]

- door in te zetten op productie en consumptie van minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten, een vijfde tot een derde van het verwachte verlies aan biodiversiteit in 2050 kan worden vermeden.[12]

---

[6] A) Gezondheidsraad (2011) *Richtlijnen goede voeding ecologisch belicht.* B) Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2014) *Naar een voedselbeleid.* C) http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/Protein_Puzzle_web_1.pdf

[7] https://www.oneworld.nl/klimaat/voedselsector-bundelt-krachten-voor-duurzame-eiwitten/

[8] A)"D66 is voorstander van een gedeeltelijke vervanging van dierlijke eiwitten in voedsel door plantaardige alternatieven, omdat dit beter is voor dieren, voor de planeet en voor de consument" (Verkiezingsprogramma D66,2017). B) "In Nederland moeten we de negatieve effecten verminderen, door minder vlees te produceren [..]" (Verkiezingsprogramma D66, 2017) C) "Wij willen gezond voedsel van een duurzame landbouw die de grenzen van de planeet erkent, waar de consument vertrouwen in heeft, die dierenwelzijn waardeert en een eerlijke verdeling kent van verdiensten in de keten (fair trade). Een voedselketen met hart voor mensen, dieren en natuur" (Verkiezingsprogramma PvdA, 2017). D) "Wij willen de omvang van de Nederlandse veestapel controleren en fors verminderen met dierenrechten voor alle soorten vee, met als normen dat de volksgezondheid moet zijn gegarandeerd, geen overlast ontstaat en waar deze al aanwezig is wordt verminderd en dat duurzaamheid en dierenwelzijn worden gediend.. We geven provincies de bevoegdheid om regionaal extra eisen te stellen aan de veehouderij in het kader van de volksgezondheid en het milieu" (Verkiezingsprogramma PvdA, 2017).

[9] https://www.chathamhouse.org/publication/livestock-climate-change-forgotten-sector-global-public-opinion-meat-and-dairy?dm_i=1TY5%2C30JL0%2CBHZILT%2CAUGSP%2C1

[10] http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378014000338

[11] http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378014000338

[12] http://www.urgenda.nl/documents/Blonke.a.Milieu-effectenEiwitrijkevoeding.pdf

- door in te zetten op productie en consumptie van minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten zouden de kosten van het klimaatbeleid om de Parijs-doelstellingen te halen, lager uitvallen.[13]

- volgens onderzoek het consumeren van minder dierlijke eiwitten noodzakelijk is om de groeiende wereldbevolking te voorzien van voedsel;[14]

- onderzoek laat zien dat via plantaardige eiwitten meer oplossingen gecreëerd kunnen worden om het hoofd te bieden aan de toenemende voedselbehoefte in de wereld, dan via de minder efficiënte productie van dierlijke eiwitten;[15]

- er economische kansen liggen op het gebied van innovatie, teelt en verwerking van plantaardig eiwit tot voor consumenten aantrekkelijke producten;

- ondernemers verenigd in de Green Protein Alliance bewijzen dat er een brede afzetmarkt is voor plantaardige producten [16];

- de vraag naar plantaardige eiwitproducten groeit;[17]

- de Nederlandse landbouw zich moet concentreren op het produceren van kwalitatief hoogwaardig voedsel met aandacht voor milieu, dierenwelzijn en natuur om internationaal concurrerend te blijven;[18]

- in de provincie Gelderland de Partij voor de Dieren, ChristenUnie, D66, GroenLinks, PvdA, SP, 50plus, CDA en de SGP de ambitie al zijn aangegaan om in 2020 koploper te zijn op het gebeid van plantaardige eiwitten;

- er in Noord-Holland veel kansen liggen voor het produceren van plantaardige eiwitten in gebieden waar intensieve veeteelt door bodemdaling minder wenselijk is en hoge maatschappelijke kosten met zich mee brengt, zoals in de veenweidegebieden;

gehoord de discussie,

roepen het College van Gedeputeerde Staten op:

- in de Omgevingsvisie tot doel te stellen in 2050 in Noord-Holland de consumptie en productie van dierlijke eiwitten minstens te halveren en de productie en consumptie van equivalenten van plantaardige oorsprong in de provincie te stimuleren;

---

[13] https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/field/field_document/20141203LivestockClimateChangeForgottenSectorBaileyFroggattWellesleyFinal.pdf

[14] https://www.chathamhouse.org/publication/livestock-climate-change-forgotten-sector-global-public-opinion-meat-and-dairy?dm_i=1TY5%2C30JL0%2CBHZILT%2CAUGSP%2C1

[15] A) http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378014000338 B) http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/Protein_Puzzle_web_1.pdf

[16] http://greenproteinalliance.nl/

[17] http://nos.nl/op3/artikel/2090859-gaat-het-nieuwe-vlees-het-oude-vlees-verslaan.html

[18] http://www.boerderij.nl/Home/Nieuws/2015/11/Van-Dam-ziet-geen-toekomst-voor-productie-van-veel-voor-weinig-in-Nederland-2723041W/

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas

Partij voor de Dieren

VERWORPEN

M 34/9-10-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Einde aan de vee-industrie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:

- in de Omgevingswet (art. 3.3) vier Europese milieubeginselen zijn opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen;

- in Parijs een klimaatakkoord is gesloten waarin landen hebben afgesproken de opwarming van de Aarde binnen 1.5 tot 2 graden Celsius te houden;

- de Europese Unie (EU) erkent dat landbouwdieren wezens met gevoel zijn, in staat om pijn, angst en plezier te ervaren;

overwegende dat:

- de bovenstaande bepalingen uit de Omgevingswet en het Parijsakkoord nopen tot een drastische verduurzaming van de landbouw;

- recente onderzoeken laten zien dat het onwaarschijnlijk is dat we de Parijsdoelen halen zonder een flinke vermindering van de consumptie van vlees- en melkproducten;[1]

- de vee-industrie negatieve effecten heeft op water-, bodem- en luchtkwaliteit;[2]

- wetenschappers laten zien dat in Nederland de vee-industrie verantwoordelijk is voor 40% van zoetwatergebruik en wereldwijd een enorme bron van watervervuiling is, terwijl ruim 2,1 miljard mensen wereldwijd thuis geen toegang tot schoon drinkwater hebben;[3][4]

- de vee-industrie negatieve effecten heeft op de volksgezondheid;[5][6][7]

- de vee-industrie negatieve effecten heeft op dierenwelzijn;[8]

- de vee-industrie bijdraagt aan klimaatverandering;[9][10]

---

[1] https://www.chathamhouse.org/publication/livestock-climate-change-forgotten-sector-global-public-opinion-meat-and-dairy?dm_i=1TY5%2C30JL0%2CBHZILT%2CAUGSP%2C1
[2] Planbureau voor de Leefomgeving, "Balans van de leefomgeving 2017".
[3] http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2017/launch-version-report-jmp-water-sanitation-hygiene.pdf?ua=1
[4] Hoekstra, A.Y. (2013) *The water footprint of modern consumer society.*
[5] https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/field/field_document/20141203LivestockClimateChangeForgottenSectorBaileyFroggattWellesleyFinal.pdf
[6] Martens, P. (2015) *Globalisation, Food and Health. A Sustainable Future?*
[7] https://www.trouw.nl/home/-strengere-regels-nodig-voor-veehouderij--~ace2f630/
[8] https://www.dierenrecht.nl/fileadmin/user_upload/Rapporten/Naleving_dierenwelzijnswetgeving_in_de_vee-industrie_2014.pdf
[9] https://www.worldanimalprotection.ca/sites/default/files/ca_-_en_files/wspa_esr_small_tcm22-5754.pdf

- de vee-industrie voor verspilling van grondstoffen zorgt;[10][11][12]

- de vee-industrie een belangrijke oorzaak is van de afname van biodiversiteit;[13][14]

- nu de Nederlandse burgers – via alle directe en indirecte subsidies die de vee-industrie ontvangt van de provincie - moeten betalen voor de vervuiling en andere maatschappelijke kosten die de vee-industrie met zich meebrengt;

- de Nederlandse landbouw zich moet concentreren op het produceren van kwalitatief hoogwaardig voedsel met aandacht voor milieu, dierenwelzijn en natuur om internationaal concurrerend te blijven;[15]

- het huidige systeem van concurreren op kostprijs geen perspectief biedt voor de sector en daarvoor de productieomstandigheden in een druk bevolkt land als Nederland zich niet lenen;

van mening zijn dat:

- we zoveel dieren in de vee-industrie houden dat er geen milieu-, natuur- of dierenwelzijnsmaatregel is opgewassen tegen alle problemen die dit met zich meebrengt;

- vee-industrie, volksgezondheid, duurzaamheid en dierenwelzijn niet samengaan;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- in de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat de vee-industrie zo snel mogelijk wordt afgeschaft en dat wordt geïnvesteerd in een diervriendelijk, transparant en duurzaam voedselsysteem;

- In de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat daar waar dieren worden gehouden, het recht van de dieren op natuurlijk gedrag gerespecteerd moet worden;

- In de Omgevingsvisie op te nemen dat er een einde komt aan alle directe en indirecte subsidies die de vee-industrie ontvangt van de provincie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas

---

[10] Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2014) *Naar een voedselbeleid.*
[11] Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2014) *Naar een voedselbeleid.*
[12] http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378014000338
[13] http://www.ucsusa.org/food_and_agriculture/our-failing-food-system/industrial-agriculture/hidden-costs-of-industrial.html#.WdbYSk0Uldg
[14] http://themasites.pbl.nl/balansvandeleefomgeving/wp-content/uploads/pbl-2017-tussenbalans-van-de-leefomgeving-2908.pdf
[15] http://www.boerderij.nl/Home/Nieuws/2015/11/Van-Dam-ziet-geen-toekomst-voor-productie-van-veel-voor-weinig-in-Nederland-2723041W/

INGETROKKEN

M 56/9-10-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Natuurinclusieve landbouw als standaard

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:
- in de Omgevingswet (art. 3.3) vier Europese milieubeginselen zijn opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen;

overwegende dat:
- het Planbureau voor de Leefomgeving constateert dat "In de afgelopen jaren de milieudruk van de landbouw op de natuur en het oppervlaktewater niet wezenlijk [is] veranderd. De uitstoot van ammoniak, de verontreiniging van het oppervlaktewater en de milieubelasting door gewasbeschermingsmiddelen blijven zo hoog dat de doelen voor de natuur- en waterkwaliteit nauwelijks dichterbij komen";[1]
- de bovenstaande bepalingen uit de Omgevingswet nopen tot een drastische verduurzaming van de landbouw;
- natuurinclusieve landbouw (i.e. landbouw met een lage milieudruk en een positief effect op de biodiversiteit) goed aansluit bij deze gevraagde verduurzaming;
- Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit', 'zorgen voor een gezonde voedselproductie', 'zorgen voor een schone bodem' en 'verbeteren van de kwaliteit van het zwem – en drinkwater' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten op:
- in de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat de landbouw in 2050 in Noord-Holland natuurinclusief is;

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas
Partij voor de Dieren

[1] Planbureau voor de Leefomgeving, "Balans van de leefomgeving 2017".

VERWORPEN

M 087/ 9-10-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Geen Nieuwe Uitleglocaties

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:

- aan de toekomstige vraag naar woningen voldaan kan worden middels transformatie van leegstaand vastgoed, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en binnenstedelijke (her)ontwikkeling, aangevuld met kleinschalige nieuwbouwlocaties in stad en regio;[1]
- nieuwe uitleglocaties onherroepelijk ten koste gaan van natuur en groene ruimte;

overwegende dat:

- de Metropoolregio Amsterdam aangeeft dat veel intensiever, hoogstedelijker en duurzamer in de stad kan worden gebouwd;[2]
- Noord-Holland naast Amsterdam nog vele andere stedelijke kernen kent waar woningen gebouwd kunnen worden, en Nederland naast Noord-Holland nog vele andere provincies kent met vele andere steden waar woningen gebouwd kunnen worden;
- de woningvraag zich steeds meer concentreert in stedelijke gebieden;[3]
- natuur en groene ruimte de luchtkwaliteit verbeteren, opwarming van de aarde vertragen, de achteruitgang van biodiversiteit tegengaan, en bijdragen aan de leefkwaliteit;

van mening dat:

- we geen vierkante meter natuur kunnen missen;
- een 'zero tolerance' beleid t.a.v. aantasting van de groene ruimte moet gelden;
- het uitvoeren van transformaties en creatieve woonvormen beter kan: benut meer oude kantoren, winkels, scholen en zorggebouwen, creëer woonboothavens, caravanparken grote zones voor tiny houses;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- geen nieuwe uitleglocaties aan te wijzen;

---

[1] Column: 'Verraad de Stad', Hamit Karakus, Algemeen Directeur, Platform31, 24 januari 2017, http://www.platform31.nl/nieuws/column-verraad-aan-de-stad

[2] Blog: 'Weilanden volbouwen is te makkelijk', Cees-Jan Pen, Lector Brainport Fontys Hogescholen, 11 oktober 2016, https://www.cobouw.nl/woningbouw/blog/2016/10/weilanden-volbouwen-is-te-makkelijk-101197

[3] 'Goed Wonen in Noord-Holland', Provinciale Woonvisie 2010-2020,

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas
Partij voor de Dieren

VERWORPEN

M 08 | 9-10-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Ouderenpartij NH
Sinds 1995

Motie Bomen voor Klimaat

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:
- het Nederlandse bosareaal tussen 2013 en 2017 netto met ongeveer 5.400 ha is afgenomen;[1]
- bomen middels CO_2-opslag een flinke bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van klimaatverandering[2][3];
- mensen die in het groen wonen, blijer en gelukkiger zijn en minder snel ziek worden;[4]

overwegende dat:
- Nederland wereldkampioen biodiversiteitsverlies is: nog maar 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit is aanwezig, tegenover 70 procent wereldwijd;[5]
- bomen en bossen bijdragen aan het in stand houden of vergroten van biodiversiteit;
- de bevolking bos aanmerkt als één van de meest gewaardeerde landschappen om in te recreëren;[6]

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten op:
- in de Koers NH2050 de kansen voor klimaatbossen met locaties in beeld te brengen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas
Partij voor de Dieren

Jeff Leeuwen OP.NH

[1] 'Het Nederlandse bos als bron van CO_2-opslag,' Mart-Jan Schelhaas, Eric Arets, Henk Kramer (Wageningen Environmental Research), Vakblad Natuur Bos Landschap, september 2017
[2] 'Goodbye - and good riddance - to livestock farming', George Monbiot, The Guardian, 4-10-2017 https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/oct/04/livestock-farming-artificial-meat-industry-animals
[3] 'Restored forests breath life into efforts against climate change', Justin Gillis, 23-12-2014 https://www.nytimes.com/2014/12/24/science/earth/restored-forests-are-making-inroads-against-climate-change-.html
[4] 'Groen, gezond en productief; The Economics of Ecosystems & Biodiversity (TEEB NL): natuur en gezondheid,' KPMG, 2012
[5] 'Nederland is kampioen biodiversiteitsverlies in Europa,' NRC, 26 juni 2014 https://www.nrc.nl/nieuws/2014/06/26/nederland-is-kampioen-biodiversiteitsverlies-in-e-1393477-a382924
[6] 'Plan bos- en houtsector levert bijdrage aan klimaatdoelen,' 24 oktober 2016, https://www.staatsbosbeheer.nl/Over-Staatsbosbeheer/Nieuws/2016/10/plan-bos-en-houtsector-levert-bijdrage-aan-klimaatdoelen

VERWORPEN

M M 09/9-10-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Vervuiler betaalt

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:

- in de Omgevingswet (art. 3.3) het Europese milieubeginsel dat de vervuiler betaalt is opgenomen;

overwegende dat:

- milieuverontreiniging langdurige effecten heeft en leidt tot hoge kosten op korte en lange termijn;

- het beginsel dat de vervuiler betaalt betekent dat de kosten die zijn verbonden aan (het beperken van) milieuschade, worden gedragen door hen die er verantwoordelijk voor zijn;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- in de omgevingsvisie op te nemen dat bij al het beleid het uitgangspunt geldt: "de vervuiler betaalt";

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas
Partij voor de Dieren

INGETROKKEN

M g1/ 9-10-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Betrekken uitkomsten publiekscampagne"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- uit het eerste panelonderzoek bleek dat "Gezonde leefomgeving" met stip op 1 stond;
- de drie verhaallijnen zijn uitgewerkt in het document "Op weg naar koers NH 2050";
- deze verhaallijnen middels de publiekscampagne getoetst zijn aan de visie van de inwoners;
- 58% van de bevolking koos voor "Gezond en Veilig NH";
- 23% van de bevolking koos voor "karakteristiek NH";
- 19% van de inwoners koos voor "Economisch Duurzaam NH";

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie:

- rekenschap te geven dat een ruime meerderheid van de inwoners de waarden die het uitgangspunt zijn voor "Gezond en Veilig Noord-Holland" belangrijk vindt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

VERWORPEN

M193/9-10-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Flexibele woningbouw"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- er een grote opgave ligt om in de toekomst te voldoen aan de verwachte vraag naar woonruimte;
- flexibele woonruimte een positief effect heeft op de doorstroming van de woningmarkt en het duurzaam gebruik van woningen;
- er een steeds grotere behoefte is aan woonruimte voor kleine en eenpersoonshuishoudens, waaronder seniorenwoningen;
- er veel innovatie plaatsvindt rondom nieuwe woonvormen, zoals "tiny houses" en woongemeenschappen;
- kleine woningen vaak energetisch gunstig en flexibel zijn en een klein ruimtebeslag hebben;
- flexibele en kleine woningen een goede bijdrage kunnen leveren aan de verdichting van bestaand stedelijk gebied in zowel de MRA regio als het landelijk gebied zonder dat dit grote negatieve gevolgen heeft voor het open gebied;
- het flexibel gebruik van gebouwen en transformatie om andere regelgeving vraagt;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie aandacht te hebben voor:

- flexibele en nieuwe woonvormen als instrument om aan de woonruimtebehoefte te voldoen;
- de aanpassing van de regelgeving die flexibel gebruik en transformatie van gebouwen mogelijk maakt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

VERWORPEN

M 94/9-10-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Mobiliteit"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- de fiets een gezonde en milieuvriendelijke vervoersmiddel is;
- het ruimtebeslag en de kosten van fietsinfrastructuur relatief beperkt is;
- de beschikbaarheid van goed en hoogwaardig openbaar vervoer over het algemeen een positief effect heeft op de leefbaarheid;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie:

- met betrekking tot mobiliteit prioriteit te geven aan het openbaar vervoer en fietsvoorzieningen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

INGETROKKEN

M95/9-10-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Energiegebieden"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- de energietransitie een enorme maatschappelijke opgave is waarvoor de gezamenlijke provincies verantwoordelijkheid hebben genomen;
- Noord-Holland een grote bijdrage aan kan leveren aan het opwekken van hernieuwbare energie;
- de ruimtelijke impact van hernieuwbare energieopwekking groot kan zijn;
- dit geen reden is om de ambitie laag te stellen, maar wel om zorgvuldig na te denken over de plaatsen waar dit gewenst is;
- er veel mogelijkheden zijn voor energieopwekking; te denken valt aan windmolens in het Noordzeekanaalgebied, zonnepanelen en/of windmolens in de Haarlemmermeer en de Wieringermeer, en een strook water van enkele honderden meters breed water langs de Afsluitdijk of de noordkant van de Houtribdijk ten behoeve van zonnepanelen op water, windenergie of waterturbines;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie:

- in overleg met de betreffende gemeenten een aantal gebieden ten behoeve van de grootschalige opwek van hernieuwbare energie aan te wijzen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

VERWORPEN

M97/9-10-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Landbouw op schaal"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- onze provincie veel verschillende regio's met eigen karakteristieken kent;
- het landschap voor een groot deel wordt onderhouden door boeren;
- er een maatschappelijke druk is richting verdergaande schaalvergroting in de landbouw;
- deze schaalvergroting in bepaalde gebieden een aantasting van het landschap en natuurwaarden met zich mee brengt;
- boeren ondersteund moeten worden in hun onderhoudstaak van het landschap;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie:

- onderscheid te maken tussen gebieden waar agrariërs gestimuleerd worden om kleinschalig en extensief te boeren en gebieden waar grootschaligere industriële landbouw mogelijk is;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

INGETROKKEN

M 90/9-10-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Economie in balans"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- economische ontwikkeling een bijdrage kan leveren aan het welzijn van mensen;
- economische ontwikkelingen verschillende consequenties kunnen hebben voor de leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden;
- innovaties gewenst zijn die deze waarden versterken;
- de overheid voorwaarden en ruimte kan scheppen voor gewenste ontwikkelingen;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie mee te nemen dat:

- innovaties die leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden versterken gestimuleerd moet worden;
- economische groei en ontwikkeling mogelijk zijn als dit tegelijkertijd een verbetering van bovenstaande waarden inhoudt.

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

INGETROKKEN

M 99/ 9-10-2017

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Motie lobby gelijke termijnen vergunning en planschade

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017

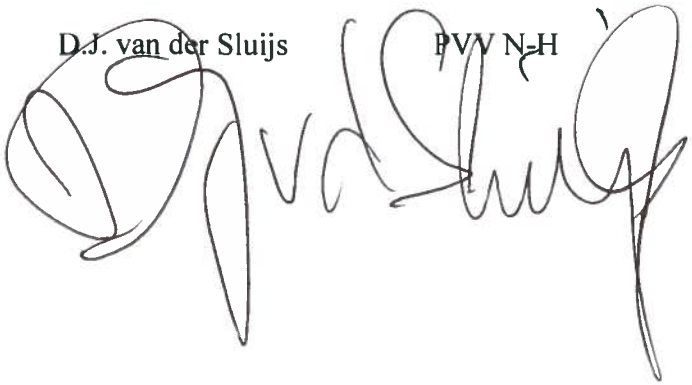
Constaterende dat:
- gedupeerden aanvragen voor tegemoetkoming in planschade door windmolens of andere overlastgevende objecten kunnen indienen tot vijf jaar nadat het inpassingsplan onherroepelijk is geworden;
- bouwvergunningen voor windmolens of andere overlastgevende objecten vaak een veel langere looptijd hebben dan vijf jaar.

Overwegende dat:
- het zeer onwenselijk is dat gedupeerden geen tegemoetkoming in planschade kunnen aanvragen, als een windmolen of ander overlastgevend object na de genoemde termijn van vijf jaar wordt geplaatst;
- deze opmerkelijke gang van zaken zich bijvoorbeeld heeft afgespeeld in Nieuwe Niedorp, waar een solitaire windturbine bijna anderhalf decennium nadat de bouwvergunning was afgegeven, is geplaatst.

Roept het College op om:
- zo snel mogelijk, al dan niet in IPO-verband, een lobby te starten bij het Ministerie van Economische Zaken om de genoemde termijn voor het kunnen indienen van aanvragen voor tegemoetkoming in planschade door windturbines of andere overlastgevende objecten op zijn minst te verlengen en te koppelen aan een termijn voor een verleende bouwvergunning.

En gaan over tot de orde van de dag.

D.J. van der Sluijs PVV N-H

INGETROKKEN

M 100 / 9-10-2017

Motie integraal beoordelen van bereikbaarheid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de omgevingsvisie

constaterende dat

- de provincie grote uitdagingen kent in de bereikbaarheid

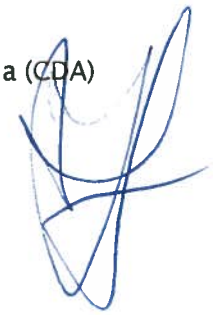
overwegende dat

- vervoersvraagstukken niet langer gaan over alleen autowegen, spoorlijnen, of buslijnen, maar vooral antwoord moeten bieden op een vraag naar mobiliteit
- het provinciale budget voor bijna de helft wordt uitgegeven aan bereikbaarheid
- de provincie juridisch gezien alleen aanbesteding kan doen voor traditioneel busvervoer

roepen Gedeputeerde Staten op in de concept Omgevingsvisie vraagstukken op het gebied van bereikbaarheid integraal te bekijken en te experimenteren met nieuwe wijze van vervoer, waarbij oog is voor een optimale combinatie van middelen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Jitske Haagsma (CDA)

INGETROKKEN

M101 / 9-10-2017

Motie beschikbare woningbouwlocaties daadwerkelijk ontwikkelen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de omgevingsvisie

constaterende dat

- de bouw van meer woningen door de alsmaar groeiende vraag een van de belangrijkste vraagstukken is in de komende decennia

- in de meeste regio's de beschikbare woningbouwlocaties in kaart gebracht zijn

overwegende dat

- gemeenten momenteel door de provincie worden aangemoedigd 'de spade in de grond te steken' voor het bouwen van woningen op binnenstedelijke locaties, maar dit niet altijd genoeg blijkt te zijn om een locatie daadwerkelijk te ontwikkelen

- het daadwerkelijk bouwrijp maken van beschikbare woningbouwlocaties in de praktijk niet makkelijk is en vaak niet zo snel gaat als wenselijk zou zijn, bijvoorbeeld vanwege de capaciteit bij gemeenten voor ruimtelijke ordening, gronduitgifte, vergunningverlening en de werken in de openbare ruimte en het ontbreken van financiële middelen om de grondexploitatie van de locatie te betalen

- de provincie in zijn geheel er gebaat bij is dat er meer woningen gebouwd worden en de provincie meer zou kunnen doen om gemeenten hierbij te helpen

roepen Gedeputeerde Staten op in de concept Omgevingsvisie de rol van de provincie op het gebied van woningbouw zo vorm te geven dat zij dienstbaar zijn aan gemeenten en regio's en hen waar nodig bij de bouw van woningen zowel in ruimtelijke ordening, beleidsinhoudelijk als financieel actief ondersteunen, zodat er op beschikbare locaties daadwerkelijk tijdig goede woningen kunnen worden gebouwd en opgeleverd

en gaan over tot de orde van de dag.

Jitske Haagsma (CDA)

M102/9-10-2017

INGETROKKEN

Motie één vraag mogen stellen om provinciale doelstellingen te behalen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, voor het voeren van een richtinggevend debat over de omgevingsvisie

constaterende dat

- initiatiefnemers voor plannen op het gebied van klimaatverandering, bodem/water/lucht, biodiversiteit, economische transitie, energietransitie, mobiliteit en verstedelijking in het huidige beleid regelmatig tegen één bepaalde provinciale regel aanlopen, waardoor hun initiatief geen doorgang kan vinden

- voorbeelden hiervan zijn mooie bouwplannen die tegen de belemmering van een aardkundig monument oplopen of duurzaamheidsinvesteringen die tegen de beperking van een aardkundig monument oplopen of de beperking om te bouwen op voormalige kassen

overwegende dat

- provinciale doelstellingen en regels elkaar niet in de weg moeten zitten en er ruimte moet zijn om niet aan een regel te voldoen als er met het plan een provinciaal beleidsdoel wordt gehaald

- dit past bij de kernpunten van de Omgevingswet, namelijk integraliteit, bestuurlijke afwegingsruimte en flexibiliteit

roepen Gedeputeerde Staten op om in de concept Omgevingsvisie ruimte te scheppen voor de mogelijkheid om gemotiveerd van een regel af te wijken en een ontheffing te verlenen van een provinciale regel als daarmee een provinciale doelstelling behaald kan worden

en gaan over tot de orde van de dag.

Jitske Haagsma (CDA)

INGETROKKEN

M 116 /13-11-2017

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID Noord-Holland

VVD NOORD-HOLLAND STATENFRACTIE

50 PLUS

Ouderenpartij NH Sinds 1995

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 13 november 2017,

Constaterende dat:

- Wereldwijd de vraag naar energie in het jaar 2050 naar verwachting is verdubbeld;
- Kennis over alle bronnen van emissievrije energieopwekking nodig is om gewogen keuzes te kunnen maken.

Overwegende dat:

- Kennis in de provincie over de verwachtte kansen, maar ook ruimtelijke en maatschappelijke risico's van het opwekken van energie uit een gesmolten zoutreactor (thoriumcentrale), vooralsnog beperkt is;
- NRG momenteel gestart is met de eerste fase van onderzoek naar de kansen en risico's van thorium als bron voor CO2 emissievrije energieopwekking.

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- In samenwerking met NRG, Provinciale Staten van Noord-Holland te informeren over de tot nu toe bekende kansen en risico's van het opwekken van CO2 emissievrije energie uit thorium en de bijbehorende ruimtelijke implicaties.

D.J. van der Sluijs	PVV N-H
M. Wiesehahn	VVD
P. Slettenhaar	VVD
O.A.C. de Meij	50PLUS
J.H. Leever	Ouderenpartij NH

VERWORPEN

M 117 / 13-11-2017

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Handvatten burgerparticipatie omgevingsvisie

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 13 november 2017,

Overwegende dat:

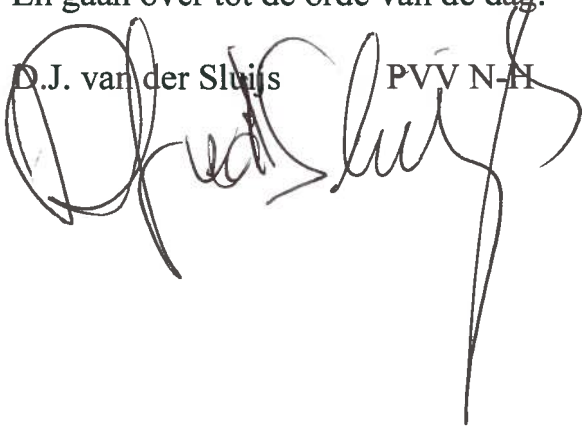
- burgers het recht hebben om van meet af aan goed over beleidsplannen geïnformeerd te worden die hun leefomgeving beïnvloeden;
- er altijd ruimte voor burgers zou moeten zijn om bij beleidsplannen die hun leefomgeving beïnvloeden met eigen initiatieven te komen;
- het waar mogelijk (deels) verwerken van dergelijke initiatieven in de vormgeving van beleidsplannen, het maatschappelijk draagvlak voor deze plannen vergroot.

Roept het College op om:

- in de omgevingsvisie lokale overheden handvatten aan te dragen om burgerparticipatie vorm te kunnen geven.

En gaan over tot de orde van de dag.

D.J. van der Sluijs PVV N-H

M 71

VERWORPEN

M 118/13-11-2017

Motie vlottrekken woningbouw

Agendapunt omgevingsvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 13 november 2017

Constaterende dat:

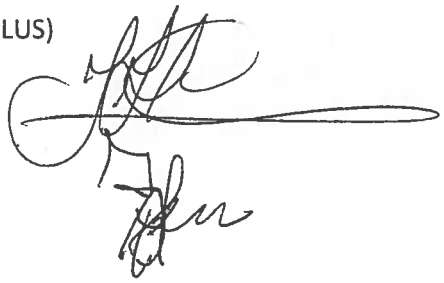
- Uit de Voortgangsrapportage Uitvoeringsagenda Economie, besproken tijdens de commissie EEB op 16 oktober jongstleden, is gebleken dat Noord-Holland op het gebied van woningbouw enorm achterblijft;
- Het door de provincie Noord-Holland zo geprezen vestigingsklimaat alleen in stand kan worden gehouden als er door gemeenten wordt gezorgd voor voldoende aanbod van woningen voor diverse doelgroepen;
- Dat het bouwen van bepaalde type woningen primair bij de gemeenten ligt en dat afstemming te allen tijde binnen de regio's dient te gebeuren;
- De komende decennia dementie volksziekte nummer 1 wordt waarbij 1 op de 5 mannen en 1 op de 3 vrouwen getroffen zullen worden en woonvoorzieningen op dit gebied achterblijven en hier te weinig op wordt geanticipeerd;
- Dat er in de nabije toekomst grote tekorten dreigen van woningen geschikt voor ouderen al of niet met dementie in de vorm van kleinschalige woonvormen, en niet wordt geanticipeerd op woonzorg-zones binnen gemeenten;
- Dat er op korte en lange termijn aandacht dient te blijven voor het opplussen van woningen, omdat mensen langer thuis moeten blijven wonen.

Verzoeken het College:

- Als toezichthouder op de korte als de lange termijn zicht te houden op de bouwplannen van gemeenten en waar nodig in overleg te treden met gemeenten en andere stakeholders bij dreigende tekorten van bepaalde type woningen;
- Te zorgen dat het reserveren van woon-zorgzones en alternatieve kleinschalige woonvormen voor ouderen binnen gemeenten op de agenda blijft, al dan niet in combinatie met de transitie van bestaand vastgoed, zodat er ook een daadwerkelijk alternatief is voor ouderen om te (moeten) verhuizen naar een beschermde woonomgeving;
- Dat er op korte en lange termijn aandacht dient te blijven voor het opplussen van woningen, omdat mensen langer thuis moeten blijven wonen.

En gaat over tot de orde van de dag,

Olga de Meij (50PLUS)
Jeff Leever (ONH)
Jim Hayen (SP)

Toelichting:

De provincie Noord-Holland beschikt over een aantrekkelijk vestigingsklimaat, waarbij de MRA functioneert als grote banenmotor voor de provincie. In de Voortgangsrapportage Uitvoeringsagenda Economie is de barometer welvaart en welzijn voor het eerst opgenomen. Hieruit is gebleken dat de provincie Noord-Holland slecht scoort op een aantal punten waaronder het achterblijven van voldoende woningbouwplannen. In MRA verband zijn de locaties voor woningbouwplannen onlangs vastgelegd. De bouw van woningen voor bepaalde doelgroepen binnen Noord-Holland is hierin niet specifiek genoemd. Noord-Holland moet ook voor ouderen een veilige plek blijven om te kunnen wonen. Daarom moet er rekening gehouden worden met de grote op komst zijnde vergrijzingsgolf en met de ziekte dementie, waardoor vele ouderen niet meer thuis kunnen blijven wonen. Het opplussen van woningen is een blijvend en constant aandachtspunt van gemeenten.

VERWORPEN

M 11g/13-11-2017

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

Motie richtinggevend kader Koersdocument 2050

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2017, ter bespreking van de richting van Koers 2050

Constaterende dat:
- Koers 2050 kaders geeft voor de in 2018 vast te stellen Omgevingsvisie 2050,
- Provinciale Staten richting willen geven aan Koers 2050 voordat dit document door GS wordt opgesteld;

Overwegende dat:
- Uit de bijdragen van de Statenfracties blijkt dat er sprake is van veel gedeelde ambities,
- Een integrale motie nodig is om die ambities in onderlinge samenhang op schrift te zetten en daar uitspraken over te kunnen doen;

Besluiten
het volgende richtinggevende kader vast te stellen:
1. De kwaliteit van leven vormt het centrale uitgangspunt voor de ambities van de provincie Noord-Holland. We zetten in op een gezonde, groene en duurzame leefomgeving, waarin de natuur en de karakteristieke Noord-Hollandse landschappen worden gerespecteerd.
2. In 2050 -of zoveel eerder als nodig- voldoet de provincie aan de volgende ambities:

Klimaatverandering en klimaatadaptatie

- De provincie heeft, door sterke terugdringing van uitstoot van CO2 en andere schadelijke stoffen, naar vermogen bijgedragen aan beperking van de opwarming van de aarde tot 1.5 graad.

- Steden, dorpen en platteland zijn hitte- en waterbestendig.

Energietransitie

- Alle huishoudens en bedrijven draaien op duurzame energie. Het energiegebruik is sterk afgenomen t.o.v. het gebruik in 2017.

- Het streven is om de opwekking van hernieuwbare energie in de provincie in evenwicht te laten zijn met het verbruik.

Bodem-, water- en luchtkwaliteit

- De luchtkwaliteit voldoet aan de normen van de World Health Organization (WHO) en de waterkwaliteit aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). De uitstoot van (ultra)fijnstof en de geluidsoverlast van Schiphol zijn meetbaar afgenomen t.o.v. 2017.

- De stikstofdepositie is sterk gereduceerd.

Natuur, biodiversiteit en landschap

- Het provinciale Natuurnetwerk Nederland is ruimschoots gerealiseerd. Er is sprake van een robuust eco-systeem, dat verbonden is met de stedelijke ecologie. De biodiversiteit is sterk verbeterd. De weidevogel-gebieden en het omringende vlakke landschap hebben daar effectief aan bijgedragen.

- De landschappelijk waardevolle veenweidegebieden (Laag Holland, Groene Hart) zijn op orde. De bodemdaling is gestopt.

- Het kustlandschap (strand, duinen, binnenduinrand) biedt tenminste dezelfde ruimte aan natuur en natuurbeleving als in 2017. De natuur en de kenmerkende weidsheid en stilte in het kustgebied (en elders) worden niet wezenlijk verstoord door recreatie, sport en spel. De bebouwingsgraad is niet toegenomen.

- De steden zijn groen: stadsparken en groene scheggen (Amsterdam) worden gekoesterd, versteende tuinen zijn 'vergroend' en bij nieuwbouw is 'groene architectuur' dominant.

- Natuurwaarden en karakteristieke landschappen worden beschermd, mede aan de hand van beschreven natuurwaarden en in kaart gebrachte beeldkwaliteit.

- De landschappen en wateren worden mede gebruikt voor recreatieve doeleinden, passend bij de maat en schaal van de afzonderlijke gebieden. Natuur en leefbaarheid gaan vóór economisch profijt.

Landbouw

- De landbouw en (melk)veehouderij zijn toekomstbestendig en hebben geen nadelige effecten op de natuur en biodiversiteit (natuur-inclusieve landbouw). De sector bestaat voornamelijk uit kleine en middelgrote boeren die biologisch dan wel vergaand duurzaam produceren.

- In de veenweidegebieden heeft de landbouwfunctie zich aangepast aan het voor de veenweiden noodzakelijke waterpeil (functie volgt peil).

- Naast de zorg voor een duurzame voedselproductie, vervullen de boeren -samen met de terreinbeherende organisaties- een belangrijke functie in bescherming van het landschap, natuur en milieu en, aanvullend, een rol in de (water)recreatie.

- Duurzame landbouw en voedselproductie horen ook bij het DNA van de steden.

Verstedelijking

- De woningbehoefte wordt selectief geaccommodeerd via verdichtingsbouw op geschikte locaties binnen bestaand stedelijk gebied (met name bij OV-knooppunten). Het open landschap en de bufferzones zorgen voor een ruimtelijke scheiding tussen stad en platteland. Goed ingepaste duurzame energievoorzieningen gelden niet als verstedelijking.

- Voor bouwen buiten bestaand stedelijk gebied is alleen ruimte als er geen verdichtingslocaties meer beschikbaar zijn en de functie en beeldkwaliteit van het (open) landschap niet worden aangetast.

- Nieuwe woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen zijn duurzaam: 'nul-energiebouw', dubbel grondgebruik, e.d.

Mobiliteit

- Autogebruik is selectief en verschoven naar andere vervoersmodaliteiten als OV en fietsgebruik. De Amsterdamse metro is doorgetrokken tot ver in de metropoolregio. Schoon goederenvervoer over water is sterk toegenomen. De wegen worden gebruikt door emissie-vrije auto's (elektrisch of waterstof).

- Er is een goed onderhouden provinciaal Netwerk Fiets, bestaande uit snelle, knelpunt-vrije fietsroutes voor het woon- werkverkeer en talrijke secundaire en recreatieve fietsroutes meanderend door ons groene landschap.

Economische transitie

- Door consequent hergebruik van grondstoffen en materialen is de traditionele economie omgezet in een overwegend circulaire economie. Alle productieprocessen voldoen aan de in 2050 geldende standaards voor duurzaam produceren.

- De werkgelegenheid is door de transitie-opgaven en innovatiedrang gegroeid.

Dragen GS op:
Dit richtinggevende kader als uitgangspunt te hanteren voor het op te stellen Koersdocument 2050.

Het Statenlid
Fred Kramer (GroenLinks)

INGETROKKEN

M 120/13-11-2017

Motie gebiedsgericht maatwerk

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 13 november, in de derde termijn van het richtinggevend debat over de omgevingsvisie

constaterende dat

- in de "Opgaven voor de Omgevingsvisie" staat beschreven dat "adaptief, gebieds- en opgavegericht werken ruimte vraagt in beleid en in wet- en regelgeving voor maatwerk, experimenten en prikkels voor samenwerking"
- de provincie Noord-Holland verschillende regio's kent die allemaal een geheel eigen karakter hebben en daarom ook geheel eigen opgaven, kansen en uitdagingen kennen
- uitgangspunt van de omgevingswet is dat taken en bevoegdheden worden overgelaten aan gemeentelijke bestuursorganen; decentraal, tenzij

overwegende dat

- een gemeentegrens overstijgende gebiedsgerichte uitwerking cruciaal is
- regionaal draagvlak een belangrijke voorwaarde voor ontwikkeling is, nu, maar ook voor toekomstig beleid
- adaptief beleid bijdraagt aan de dynamiek en innovatiekracht in de samenleving;
- het in bepaalde gevallen van belang kan zijn dat de provincie kaders stelt richting gemeenten en in het geval van onjuiste toepassing van die kaders kan ingrijpen
- de provincie, vanuit het uitgangspunt 'decentraal tenzij' terughoudend met het opstellen van regels om moet gaan en alleen regels zou moeten stellen wanneer duidelijk gemaakt kan worden welk provinciaal belang hiermee gediend is dat vooraf door PS gesteld is

verzoeken Gedeputeerde Staten bij het schrijven van de concept Omgevingsvisie

- maatwerk toe te passen door rekening te houden met de eigen opgaven, kansen en uitdagingen van de verschillende regio's in onze provincie en na te gaan welke kaders en regels vanuit de provincie daarbij nodig zijn
- pas een kader en een regel te stellen als daarbij duidelijk gemaakt kan worden welk provinciaal belang hiermee gediend is

Jitske Haagsma (CDA)

Amelie Strens (D66)

Paul Slettenhaar (VVD)

Nico Papineau Salm (PvdA)

VERWORPEN

M 121 / 13-11-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Natuurinclusieve landbouw als standaard

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:
- in de Omgevingswet (art. 3.3) zijn vier Europese milieubeginselen opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen;

overwegende dat:
- het Planbureau voor de Leefomgeving constateert dat "In de afgelopen jaren de milieudruk van de landbouw op de natuur en het oppervlaktewater niet wezenlijk [is] veranderd. De uitstoot van ammoniak, de verontreiniging van het oppervlaktewater en de milieubelasting door gewasbeschermingsmiddelen blijven zo hoog dat de doelen voor de natuur- en waterkwaliteit nauwelijks dichterbij komen";[1]
- de bovenstaande bepalingen uit de Omgevingswet nopen tot een drastische verduurzaming van de landbouw;
- natuurinclusieve landbouw (i.e. landbouw met een lage milieudruk en een positief effect op de biodiversiteit) goed aansluit bij deze gevraagde verduurzaming;
- Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit', 'zorgen voor een gezonde voedselproductie', 'zorgen voor een schone bodem' en 'verbeteren van de kwaliteit van het zwem – en drinkwater' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten op:
- in de Omgevingsvisie de ambitie op te nemen om de landbouw in 2050 in Noord-Holland natuurinclusief te laten zijn;

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas
Partij voor de Dieren

[1] Planbureau voor de Leefomgeving, "Balans van de leefomgeving 2017".

M 122/13-11-2017

VERWORPEN

SP

MOTIE

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, behandelend het Discussiedocument 3 Verhaallijnen op weg naar de Koers NH 2050

Constaterende dat:

- een goed vestigingsklimaat wordt geschapen voor de zogenaamde kenniswerkers
- allen die werken voorafgaande of tijdens hun arbeid kennis hebben moeten verzamelen
- alle Noord-Hollanders, die werkzaam zijn, onder de groep kenniswerkers vallen

Overwegende dat:

- een goed vestigingsklimaat voor iedereen beschikbaar moet zijn
- alle werkenden kenniswerkers zijn
- voor iedereen, in alle steden en dorpen en op het platteland van Noord-Holland, een goed vestigingsklimaat geschapen moet worden

Besluiten:

- voor alle Noord-Hollanders die al Noord-Hollander zijn of Noord-Hollander willen worden, of zij nu in de steden, dorpen of op het platteland wonen of komen wonen, een goed vestigingsklimaat te scheppen

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fractie van de SP,

Anna de Groot

VERWORPEN

M123/13-11-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Betrekken uitkomsten publiekscampagne"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- uit het eerste panelonderzoek bleek dat "Gezonde leefomgeving" met stip op 1 stond;
- de drie verhaallijnen zijn uitgewerkt in het document "Op weg naar koers NH 2050";
- deze verhaallijnen middels de publiekscampagne getoetst zijn aan de visie van de inwoners;
- 58% van de bevolking koos voor "Gezond en Veilig NH";
- 23% van de bevolking koos voor "karakteristiek NH";
- 19% van de inwoners koos voor "Economisch Duurzaam NH";

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie:

- onder andere rekenschap te geven van het feit dat een ruime meerderheid van de inwoners de waarden die het uitgangspunt zijn voor "Gezond en Veilig Noord-Holland" belangrijk vindt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

VERWORPEN

M 124/13-11-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Energiegebieden"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- de energietransitie een enorme maatschappelijke opgave is waarvoor de gezamenlijke provincies verantwoordelijkheid hebben genomen;
- Noord-Holland een grote bijdrage aan kan leveren aan het opwekken van hernieuwbare energie;
- de ruimtelijke impact van hernieuwbare energieopwekking groot kan zijn;
- dit geen reden is om de ambitie laag te stellen, maar wel om zorgvuldig na te denken over de plaatsen waar dit gewenst is;
- er veel mogelijkheden zijn voor energieopwekking; te denken valt aan windmolens in het Noordzeekanaalgebied, zonnepanelen en/of windmolens in de Haarlemmermeer en de Wieringermeer, en een strook water van enkele honderden meters breed water langs de Afsluitdijk of de noordkant van de Houtribdijk ten behoeve van zonnepanelen op water, windenergie of waterturbines;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie:

- mee te nemen dat in overleg met ~~de betreffende~~ gemeenten in regionale energiestrategieën een aantal gebieden ten behoeve van de grootschalige opwek van hernieuwbare energie aan te wijzen zullen worden aangewezen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

VERWORPEN

M 125/13-11-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Economie in balans"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- economische ontwikkeling een bijdrage kan leveren aan het welzijn van mensen;
- economische ontwikkelingen verschillende consequenties kunnen hebben voor de leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden;
- innovaties gewenst zijn die deze waarden versterken;
- de overheid voorwaarden en ruimte kan scheppen voor gewenste ontwikkelingen;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie mee te nemen dat:

- innovaties die leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden versterken gestimuleerd moet worden;
- economische groei en ontwikkeling ~~mogelijk zijn als dit tegelijkertijd een~~ ook moet bijdragen aan de verbetering van bovenstaande waarden ~~inhoudt~~.

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

punt 25

VERWORPEN

M127/13-11-2017

Motie Markermeerdijken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 november 2017, over ontwerp vvgb omgevingsvergunning versterking Markermeerdijken,

Constaterende dat
- Gedeputeerde Staten voorstellen dat Provinciale Staten een **ontwerp** verklaring van geen bedenkingen afgeven betreffende de door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier aangevraagde omgevingsvergunning voor versterking van de Markermeerdijken;
- daarmee, in afwijking van de gebruikelijke (zienswijze)procedure, reeds nu zou worden besloten dat de beoogde afwijkingen van provinciale en gemeentelijke regels (zoals t.a.v. de Markermeerdijken als provinciaal monument) voldoen aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening;
- motie Geurts c.s. (2e Kamer nr. 395) over onafhankelijk onderzoek naar een (innovatief) gemaal in de Houtribdijk in relatie tot de noodzaak van dijkversterking bij 'bewezen sterkte' nog niet in stemming is gebracht, waardoor een eenduidig kader voor de provinciale besluitvorming ontbreekt;

Overwegende dat
- het verzet tegen de methode van dijkversterking langs het hele tracé van de Markermeerdijken niet wijst op breed maatschappelijk draagvlak voor de voorgenomen ingrepen in het karakteristieke dijklandschap,
- de naar voren gebrachte bezwaren (o.m. in RWW 19-01-2017) zich voornamelijk richten tegen de aannames en effecten van de gekozen methode van dijkversterking en daarmee gerelateerd zijn aan (oordelen over) de ruimtelijke ordening,
- het onverstandig en onwenselijk is om besluiten te nemen over het dijkversterkings-project zo lang besluiten van de Tweede Kamer nog tot wijziging van de aanpak kunnen leiden;

Concludeert dat,
- het prematuur is om in de gegeven situatie een besluit te nemen over het al dan niet afgeven van een (ontwerp) verklaring van geen bedenkingen,

Besluit
1. Over de (ontwerp) verklaring van geen bedenkingen, zoals verwoord in voordracht 2017/68, pas te besluiten nadat over de motie Geurts c.s. door de 2e Kamer is besloten.
2. Gedeputeerde Staten te verzoeken om de ter-inzage-legging van de ontwerpverklaring van geen bedenkingen aan te houden tot na besluitvorming over de motie Geurts, c.s.

Fred Kramer (GroenLinks) Olga de Meij (50PLUS) Michel Klein (ChristenUnie-SGP)

Anna de Groot (SP) Jeff Leever (Ouderenpartij Noord Holland)

Besluitenlijst PS

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : *6 november en 13 november 2017*
Voorzitter : *dhr. J.W. Remkes*
Griffier : *mw. K. Bolt*

Punten 1 t/m 18: besluitenlijst van 6 november 2017.
Punten 19 t/m 26: besluitenlijst van 13 november 2017 (uitloopdatum).

Besluitenlijst deel 1, PS 6 november 2017

1. Opening en mededelingen (PS 6 november 2017).
- mw. Haagsma (CDA), dhr. Van Hooff (PVV) en dhr. Portegijs (PVV) zijn afwezig.
- dhr. Klein (CU-SGP), dhr. Van Berkum (GroenLinks), dhr. De Wit (VVD) en gedeputeerde Post arriveren later.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.
Het voorstel om agendapunt 16 (initiatiefvoorstel inbesteden van schoonmakers) te verplaatsen naar de PS-vergadering van 18 december 2017 wordt ingewilligd.

PS heeft ingestemd met de behandeling van de twee aangemelde actualiteiten bij agendapunt 2b:
- PvdA: afschieten van een tiental knobbelzwanen in Nieuwe Niedorp;
- SP: onzekerheden aanleg afslag A9-Heiloo.

Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

2a. Beëdiging en installatie Statenlid SP.
Dhr. Haijen (SP) wordt voorgedragen en benoemd tot Statenlid van de Provincie Noord-Holland. Dhr. Haijen heeft in handen van de voorzitter de belofte afgelegd.

2b. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS).
De door fractie PvdA aangemelde actualiteit “afschieten van een tiental knobbelzwanen in Nieuwe Niedorp” alsmede de door fractie SP aangemelde actualiteit “onzekerheden aanleg afslag A9-Heiloo” zijn behandeld.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
Er zijn geen geheime stukken ter bekrachtiging ontvangen.

3b. Lijst geheimhouding PS.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen van de vergaderingen van 2 en 9 oktober 2017.
De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

5. **Vaststelling Strategische Statenagenda.**
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. **Vaststelling lijst Ingekomen stukken.**
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. **Vaststelling lijst moties.**
De voorzitter stelt voor de lijst conform het voorstel van het Presidium vast te stellen.

8. **Hamerstukken.**

8a. **Gewijzigde portefeuilleverdeling commissies EEB, RWW en NLM.**
Voordracht 72.

Provinciale Staten besluiten:
voor het resterende deel van de zittingsperiode 2015 – 2019 de portefeuille 'Water' van de commissie Ruimte, Wonen en Water en de portefeuille 'Waterrecreatie' van de commissie Economie, Energie en Bestuur over te hevelen naar de commissie Natuur, Landbouw en Milieu.

8b. **Nieuwe verordening behandeling administratieve geschillen Noord-Holland2017.**
Voordracht 70.

Provinciale Staten besluiten:
vast te stellen de navolgende verordening:

Verordening behandeling administratieve geschillen Noord-Holland 2017

Artikel 1
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. administratief beroep: het vragen van een voorziening tegen een besluit van een ander bestuursorgaan bij Gedeputeerde Staten, als bedoeld in artikel 7:16 van de Algemene wet bestuursrecht;
b. administratief geschil: een geschil dat door een bestuursorgaan op grond van een wettelijk voorschrift aan Gedeputeerde Staten wordt voorgelegd met het verzoek daarover een besluit te nemen als bedoeld in artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2
1. De leden van het college van Gedeputeerde Staten vormen samen een kamer, als bedoeld in artikel 171, eerste lid, Provinciewet.
2. De voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten is voorzitter van de kamer.
3. De provinciesecretaris is griffier van de kamer.

Artikel 3
1. Voordat de kamer op een administratief beroep beslist, worden belanghebbenden gehoord door een commissie bestaande uit een lid van de kamer en twee ambtenaren van de provincie Noord-Holland. Het lid van de kamer is voorzitter van de commissie.
2. Voordat de kamer in een administratief geschil beslist, worden partijen gehoord door een commissie bestaande uit ambtenaren van de provincie Noord-Holland.

Artikel 4
De Kamer beslist binnen zes weken op een verzetschrift als bedoeld in artikel 172, derde lid, van de Provinciewet.

Artikel 5
1. Leden van de commissie kunnen, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, de plaatselijke gesteldheid opnemen of zaken bezichtigen die niet of bezwaarlijk naar de hoorzitting kunnen worden gebracht.
2. Indien een onderzoek, als bedoeld in het eerste lid of anderszins, is gedaan, wordt daarvan een rapport opgemaakt en wordt het rapport toegevoegd aan de stukken, bedoeld in artikel 7:18, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 6
De Verordening administratief beroep Noord-Holland 2005 wordt ingetrokken.

Artikel 7
Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 8
Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening behandeling administratieve geschillen Noord-Holland 2017.

8c. Erfgoedverordening Noord-Holland 2017. Voordracht 69.

Provinciale Staten besluiten:
Besluiten vast te stellen:
Erfgoedverordening Noord-Holland 2017

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Artikel 1
In deze verordening wordt verstaan onder:
a de wet: de Erfgoedwet ;
b monument: onroerende zaak die als cultureel erfgoed van belang is voor de provincie Noord-Holland wegens haar cultuurhistorische waarde;
c beschermd monument: monument, ten aanzien waarvan is besloten tot opname in het provinciaal erfgoedregister;

d provinciaal erfgoedregister: register als bedoeld in artikel 3.17, derde lid, van de wet;
e structuur: groep van onroerende zaken die als cultureel erfgoed van belang is voor de provincie Noord-Holland wegens haar cultuurhistorische waarde, onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang en in welke groep zich een of meer van rijks-, provincie- of gemeentewege beschermde monumenten bevinden;
f beschermde structuur: structuur, ten aanzien waarvan is besloten tot opname in het provinciaal erfgoedregister;
g redengevende omschrijving: de beschrijving van het monument en de motivering van de aanwijzing tot beschermd monument, dan wel beschermde structuur;

Artikel 2

1. Gedeputeerde Staten houden een erfgoedregister bij van de beschermde monumenten en beschermde structuren.
2. Het erfgoedregister bevat in ieder geval:
   a. voor een monument: de plaatselijke aanduiding, de datum van de aanwijzing en de redengevende omschrijving;
   b. voor een beschermde structuur: de redengevende omschrijving, opsomming van de onderdelen die behoren tot de beschermde structuur, de plaatselijke aanduiding, de datum van de aanwijzing.

Hoofdstuk II Beschermde monumenten

Artikel 3

1. Gedeputeerde staten kunnen besluiten een monument in het erfgoedregister op te nemen dan wel uit het erfgoedregister te verwijderen.

2. Op een besluit als bedoeld in het eerste lid is het bepaalde in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Artikel 4

1. Gedeputeerde Staten doen mededeling van hun besluit als bedoeld in artikel 3 aan de eigenaar en aan het betrokken gemeentebestuur.

2. Gedeputeerde Staten doen iedere opname van een registergoed in het erfgoedregister inschrijven in de openbare registers bedoeld in afdeling 2 van titel 1 van boek 3 van het Burgerlijk Wetboek.

3. Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing op de verwijdering van een monument uit het erfgoedregister dat door sloop of op andere wijze geheel teniet is gegaan, alsmede in het geval bedoeld in artikel 6, eerste en tweede lid.

4. Gedeputeerde Staten informeren de Minister belast met de monumentenzorg, de Dienst van het Kadaster en Openbare Registers in Noord-Holland en de betrokken gemeentebesturen over wijzigingen in het erfgoedregister.

5. Het erfgoedregister, met uitzondering van de gegevens over de eigenaar, kan door een

ieder worden geraadpleegd.

Artikel 5

1. Gedeputeerde Staten kunnen een besluit tot aanwijzing als beschermd monument of als beschermde structuur ambtshalve wijzigen.

2. Gedeputeerde Staten kunnen ambtshalve verbeteringen van feitelijke aard aanbrengen in de redengevende omschrijving van een beschermd monument of een beschermde structuur.

Artikel 6

1. Een monument, ingeschreven in een register als bedoeld in artikel 3.3. van de wet of ingeschreven in een gemeentelijk erfgoedregister als bedoeld in artikel 3.16 van de wet, wordt door Gedeputeerde Staten niet in het erfgoedregister opgenomen.

2. Een monument, dat na opname in het erfgoedregister wordt ingeschreven in een register als bedoeld in artikel 3.3. van de wet wordt door Gedeputeerde Staten uit het erfgoedregister verwijderd.

3. Met ingang van de datum waarop een besluit als bedoeld in artikel 2, eerste lid in ontwerp ter inzage ligt tot aan het moment waarop dat besluit onherroepelijk is geworden, is het bepaalde in artikel 7 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7

1. De eigenaar is verplicht tot het in stand houden van het monument door het plegen van onderhoud.

2. Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen.

3. Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onderdeel b, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
   a een beschermd monument te slopen en te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
   b een beschermd monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken, op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht;
   c werkzaamheden aan de fundering of riolering van een beschermd monument te verrichten zonder voorafgaand archeologisch onderzoek.

4. Indien de monumentale waarden van het beschermd monument worden geschaad wordt een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onderdeel b, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht geweigerd, tenzij zwaarwichtige redenen van aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang zich tegen een weigering verzetten.

Hoofdstuk III Beschermde structuren

Artikel 8

1. Gedeputeerde Staten kunnen besluiten een structuur als beschermde structuur in het erfgoedregister op te nemen, dan wel uit het erfgoedregister te verwijderen.

2. Op een besluit als bedoeld in het vorige lid is het bepaalde in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

3. De termijn voor het naar voren brengen van zienswijzen en het uitbrengen van adviezen door het betrokken gemeentebestuur, bedraagt zes maanden.

4. Gedeputeerde Staten nemen een besluit binnen een jaar na de datum van verzending van het voornemen tot aanwijzing, doch niet eerder dan nadat het gemeentebestuur advies heeft uitgebracht.

5. Gedeputeerde Staten informeren de Minister belast met de monumentenzorg, de Minister belast met de ruimtelijke ordening, de Dienst van het Kadaster en Openbare Registers in Noord-Holland en de betrokken gemeentebesturen over wijzigingen in het erfgoedregister.

Artikel 9

1. Indien een structuur is aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht als bedoeld in artikel 1.1. van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht gaan Gedeputeerde Staten niet tot aanwijzing over.

2. Een besluit tot aanwijzing als structuur of een voorstel daartoe, wordt door Gedeputeerde Staten ingetrokken, indien de desbetreffende structuur wordt aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht als bedoeld in artikel 1.1. van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 10

Met ingang van de datum waarop een voornemen tot aanwijzing als bedoeld in artikel 8, vierde lid, wordt verzonden tot het moment waarop een besluit tot aanwijzing van een structuur als beschermde structuur onherroepelijk is geworden, is het bepaalde in artikel 11 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 11

1. Het is verboden om in een beschermde structuur, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onderdeel c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht een bouwwerk te slopen.

2. Indien de monumentale waarden van de beschermde structuur worden geschaad wordt een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onderdeel c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht geweigerd, tenzij zwaarwichtige redenen van aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang zich tegen een weigering verzetten.

3. Het bestuursorgaan kan ten aanzien van een beschermde structuur een omgevingsvergunning zoals bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, onderdeel c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht weigeren indien een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel a, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is of kan worden verleend voor een in de plaats van het af te breken bouwwerk op te richten bouwwerk, doch de totstandkoming van het op te richten

bouwwerk onvoldoende is verzekerd.

Hoofdstuk IV Schadevergoeding en procedurebepalingen

Artikel 12

1. Indien de verkoopwaarde van een terrein daalt door opname in het erfgoedregister, kunnen Gedeputeerde Staten een eenmalige schadevergoeding in geld toekennen, die wordt bepaald naar redelijkheid en billijkheid indien het terrein:
   a een agrarische productiefunctie heeft;
   b naar de mening van gedeputeerde staten archeologisch waardevol is; en
   c in eigendom toebehoort aan een agrariër.

2. Een schadevergoeding als bedoeld in het eerste lid wordt slechts toegekend op verzoek van de agrariër als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 13

1. Het verzoek om schadevergoeding als bedoeld in artikel 12 wordt zo spoedig mogelijk als redelijkerwijs mogelijk is bij Gedeputeerde Staten ingediend, doch niet later dan zes maanden nadat degene die schade lijdt kennis heeft kunnen nemen van het schadeveroorzakende voorgenomen besluit.

2. Gedeputeerde Staten bevestigen de ontvangst van het verzoek zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen twee weken na ontvangst daarvan en stellen de verzoeker in kennis van de te volgen procedure.

Artikel 14

1. Gedeputeerde Staten kunnen het verzoek zonder nader onderzoek afwijzen indien het naar hun oordeel kennelijk ongegrond is. Een verzoek is in elk geval ongegrond indien naar het oordeel van Gedeputeerde Staten:
   a het causaal verband ontbreekt tussen de geclaimde schade en het door Gedeputeerde Staten genomen besluit;
   b de vergoeding van de geclaimde schade anderszins is gewaarborgd;
   c niet voldaan is aan het bepaalde in artikel 12, eerste lid.

2. Een besluit om het verzoek wegens kennelijke ongegrondheid af te wijzen wordt aan de verzoeker door Gedeputeerde Staten meegedeeld binnen acht weken na ontvangst van het verzoek, dan wel binnen acht weken nadat de termijn is verstreken gedurende welke de verzoeker het verzoek kon aanvullen.

Artikel 15

1. Indien geen toepassing wordt gegeven aan het bepaalde in artikel 14, eerste lid, benoemen Gedeputeerde Staten uiterlijk binnen zes weken na het verstrijken van de termijn als bedoeld in artikel 14, lid 2, een onafhankelijke deskundige, die tot taak heeft Gedeputeerde Staten van advies te dienen over de op het verzoek te nemen beslissing over de hoogte van de schadevergoeding.

2. In complexe gevallen kunnen Gedeputeerde Staten drie onafhankelijke deskundigen benoemen die samen een commissie van deskundigen vormen. Gedeputeerde Staten

wijzen één van de leden van de commissie als voorzitter aan.

3. De deskundige of de commissie van deskundigen, stelt een onderzoek in naar de omvang van de schade en brengt aan Gedeputeerde Staten rapport uit over zijn bevindingen en adviseert Gedeputeerde Staten over de hoogte van de uit te keren schadevergoeding.

4. Gedeputeerde Staten stellen de deskundige of de commissie van deskundigen de gegevens ter beschikking die nodig zijn voor een goede vervulling van zijn taak.

5. De verzoeker verschaft de deskundige of de commissie van deskundigen de gegevens en bescheiden die voor de advisering nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.

6. De deskundige of de commissie van deskundigen kan een plaatsopneming houden indien hij dit nodig acht.

Artikel 16

1. De deskundige of de commissie van deskundigen stelt de verzoeker in kennis van de te volgen procedure.

2. De deskundige of de commissie van deskundigen stelt de verzoeker in de gelegenheid tot het geven van een mondelinge toelichting.

3. Alvorens de deskundige of de commissie van deskundigen het definitieve advies opstelt wordt een conceptadvies opgemaakt. Dit conceptadvies wordt uiterlijk zes weken nadat de deskundige of de commissie van deskundigen is benoemd aan de verzoeker en aan Gedeputeerde Staten toegezonden.

4. De verzoeker maakt eventuele bedenkingen tegen het conceptadvies binnen zes weken na verzending daarvan schriftelijk aan de deskundige of aan de commissie van deskundigen kenbaar.

5. De deskundige of de commissie van deskundigen stelt het advies op binnen zes weken na het verstrijken van de in het vierde lid genoemde termijn en zendt het advies terstond toe aan Gedeputeerde Staten.

Artikel 17

1. Gedeputeerde Staten beslissen binnen zes weken na ontvangst van het definitieve advies van de deskundige of van de commissie van deskundigen op het verzoek om schadevergoeding en maken dit besluit binnen deze termijn bekend aan de verzoeker. Gedeputeerde Staten zenden een kopie van hun besluit aan de deskundige of de commissie van deskundigen.

2. Gedeputeerde Staten kunnen de beslissing als bedoeld in het eerste lid, onder opgaaf van redenen, één maal voor ten hoogste zes weken verdagen.

Artikel 18

1. Gedeputeerde Staten kennen verzoeker op zijn schriftelijk verzoek een voorschot toe op

zijn schadevergoeding als hij naar het oordeel van Gedeputeerde Staten naar redelijke verwachting in aanmerking komt voor een vergoeding in geld als bedoeld in artikel 13 en wanneer Gedeputeerde Staten van mening zijn dat het belang van verzoeker het vordert dat aan hem een voorschot op deze vergoeding wordt toegekend. Gedeputeerde Staten beslissen op het verzoek nadat zij de deskundige of de commissie van deskundigen hebben gehoord.

2. Indien Gedeputeerde Staten een besluit nemen tot het verlenen van een voorschot wordt daarmee geen recht op schadevergoeding als bedoeld in artikel 13 erkend.

3. Het voorschot wordt uitsluitend toegekend indien de verzoeker schriftelijk verklaart dat hij hetgeen dat ten onrechte als voorschot wordt uitbetaald – zulks te vermeerderen met de wettelijke rente over het teveel betaalde te rekenen vanaf de datum van betaling van het voorschot – geheel en onvoorwaardelijk zal terugbetalen. Gedeputeerde Staten kunnen hiervoor zekerheidsstelling verlangen.

Hoofdstuk V Toezicht

Artikel 19
De met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze verordening aangewezen personen zijn bevoegd, met medeneming van de benodigde apparatuur, een woning te betreden zonder toestemming van de bewoner.

Hoofdstuk VI Slotbepalingen

Artikel 20
1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin zij wordt geplaatst.
2. De Monumentenverordening 2010 wordt ingetrokken.

Artikel 21
Deze verordening wordt aangehaald als: Erfgoedverordening Noord-Holland 2017.

8d. Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2018-2022. Voordracht 60.

Provinciale Staten besluiten:

1. Met ingang van begroting 2018 het algemeen voorbereidingskrediet PMI ook beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van PMO vervangingsinvesteringen wegen en vaarwegen;

2. Het projectkrediet voor vervangingsinvesteringen vaarwegenproject vaarweg K2/K3 vaarwegvak 15 te verlagen met € 8 miljoen (verlaging krediet van € 19,70 miljoen naar € 11,70 miljoen);

vaarweg-traject	Omschrijving:	Project Krediet nieuw (miljoen euro)

Vaarweg K2/K3, vaarwegvak 15	Vervangen houten oevers, Schagerkoggekanaal en Kolhornerdiep (2 plekken NVO). Deze bijstelling wordt veroorzaakt door een herformulering van een eis als onderdeel van een pilot duurzaamheid en een gunstige aanbesteding.	**11,7 (-8,00)**
Totaal		**11,7 (-8,00**

3. De projectkredieten voor de uitvoering van vervangingsinvesteringen (in totaal € 18,46 miljoen voor wegen en € 4,84 miljoen voor vaarwegen) te verstrekken, zoals hieronder gespecificeerd;

Wegen: Totale kredietaanvraag voor projecten bedraagt € 18,46 miljoen.

Projectonderverdeling wegen:

Wegtraject	**Omschrijving**	**Project Krediet totaal (miljoen euro)**
N231b-01	Trajectbenadering. Vervangen deel van de wegconstructie en afstemmen met PMI projecten N231-13, N231-14 en N231-16. Wegvakken km 20,6-20,95 en 22,5-27,81, samen met N231b-04 VGO deel (weg en fietspad).	**2,51**
N243a-04	Trajectbenadering. Reconstructie weg en fietspad inclusief vervangen van 12 kunstwerken (19E09, 19E10, 19E11, 19E12, 19E13, 19E14, 19G03, 19G04, 19G05,19G07,19G08 en 19G09) welke zijn gebouwd in de periode 1930. In combinatie van het PMI project N243-06 en groot onderhoud aan het traject N243a tussen km. 0.68 (N242) - 15.7 (N23).	**8,70**
N247a-06	Vervangen kunstwerken: vervangen Kunstwerk 25E12 in traject in combinatie met PMO/PMI N247a-05. Van Kunstwerk 25E11 (Slochterbrug) alleen de westelijke helft vervangen.	**1,45**
N240c-01	Herplant circa 1600 bomen (Ulmus/iep 'Lobel') aan de westzijde en deels oostzijde van de Markerwaardweg, over lengte van circa 8 kilometer.	**2,00**
N247b-02	Vervangen van twee kunstwerken KW 19G33 en KW 19E20 (PMI trajectstudie N247-17).	**3,60**
N236a-02	Vervanging wegconstructie. Betreft ophoging van bestaande krediet van de N236a uit 2016 van € 2,50 miljoen).	**0,20**
Totaal		**18,46**

Vaarwegen: Totale kredietaanvraag voor projecten bedraagt € 4,84 miljoen.

Projectonderverdeling oevers:

Vaarweg-traject	**Omschrijving**	**Project Krediet totaal (miljoen euro)**
Vaarweg K20a-01, Vaarwegvak 5	Vervanging 0,5 km houten oeverconstructie voor staal. Noordhollandsch Kanaal: Omval - Alkmaar Noord.	**2,04**

Vaarweg K20/10/09b- 01, Vaarwegvak 7	Vervanging 1 km staal voor houten oeverconstructie. Noordhollandsch Kanaal; Gat van de meer (Akersloot)-splitsing Omval (daar waar mogelijk wordt een natuurvriendelijke oever toegepast).	**2,80**
Totaal		**4,84**

4. Kredieten voor de, voorheen uit de reserve Groot Onderhoud Wegen en Vaarwegen gedekte projecten, te verstrekken van totaal € 31,48 miljoen (Centrale Afstandbediening Bruggen (€ 9,00 miljoen), Machinerichtlijnen (€ 11,80 miljoen) en Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (€ 10,68 miljoen) en de reserve Groot Onderhoud op te heffen;

5. Het projectkrediet zelfbediening Roskamsluis te verstrekken van totaal € 0,427 miljoen;

6. Kennis te nemen van de actuele kasritmes van de lopende kredieten en de geprogrammeerde kasritmes voor vervangingsinvesteringen, zoals gespecificeerd in het PMO 2018-2025.

8e. Scopeaanpassing HOV in 't Gooi – deelproject Huizen-Blaricum.
Voordracht 71.

Provinciale Staten besluiten:

1. In te stemmen met de voordracht 'Scopeaanpassing HOV in 't Gooi - deelproject Huizen-Blaricum';

2. De vrije busbaan in Huizen en Blaricum uit de scope van het project HOV in 't Gooi te halen en te vervangen door de geoptimaliseerde variant van Meerijden via de Meent onder de voorwaarden zoals opgenomen in de voordracht.

9. Begroting 2018 en Memorie van Antwoord.
Voordracht 62.

Provinciale Staten besluiten:
1. De begroting 2018 en meerjarenraming 2019 – 2021 vast te stellen, bestaande uit de programmabegroting en de financiële begroting;
2. De in de begroting opgenomen totale lasten en baten per programma, de mutaties in de reserves en de investeringskredieten vast te stellen;
3. De reserve Oostelijke Vechtplassen in te stellen conform het in deze voordracht opgenomen instellingsbesluit.

Motie 104/06-11-2017 door de fractie: PVV
Dictum:
Roept het College op om:
- bij projecten waarbij meerdere stakeholders zijn betrokken bij de uitvoering in overleg te gaan met betreffende stakeholders om (na hun goedkeuring) ook daar de totale projectkosten op de borden te vermelden.

Motie 104 wordt aangenomen.
Tegen **motie 104** stemmen de fracties: PvdD en CU-SGP.

Motie 109/06-11-2017 door de fractie: D66
Dictum:
Verzoekt het college:

- de regierol op te pakken om te komen met alle betrokken partijen tot concrete plannen voor een betere bescherming van vitale en kwetsbare infrastructuur;
- te onderzoeken of er voor andere regio's in Noord-Holland ook pilots "vitaal en kwetsbaar" nodig zijn.

Motie 109 wordt aangenomen.
Tegen **motie 109** stemt de fractie: PVV.

Motie 110/06-11-2017 door de fracties: VVD, D66, PvdA en CDA.
Dictum:
Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- zo spoedig mogelijk inzicht te verschaffen in de nu bekende financiële gevolgen van het regeerakkoord;
- zo spoedig mogelijk inzicht te verschaffen in de financiële mogelijkheden die uit een doorlichten van bestaande reserves en voorzieningen voortkomen.

Zodat de Staten voor het eind van het jaar, dan wel begin 2018, zo nodig in de vorm van een begrotingswijziging, een integrale afweging kunnen maken van prioriteiten die in 2018 aanvullend op het huidige Uitvoeringsprogramma Ruimte voor Groei tot uitvoering kunnen komen.

Motie 110 wordt unaniem aangenomen.

Tegen **voordracht 62** stemmen de fracties: GroenLinks en PVV.

10. Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI) 2018-2022. Voordracht 61

Provinciale Staten besluiten:
het PMI 2018-2023 vast te stellen.

Motie 114/06-11-2017 door de fractie: PvdD.
Dictum:
Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- een integrale strategie te ontwikkelen voor het optimaal benutten van mobiliteitsinvesteringen, rekening houdend met leefbaarheid, duurzaamheid, milieu en toekomstige ontwikkelingen.

Motie 114 wordt aangehouden.

(Agendapunten 11 t/m 15 zijn behandeld op de uitloopdatum PS 13 november 2017 als agendapunten 21 t/m 25.)

16. Initiatiefvoorstel GroenLinks, SP en 50PLUS over het inbesteden van schoonmakers.
Besloten wordt om dit punt te behandelen in de PS-vergadering van 18 december 2017.

17. Vragenuur.
Er zijn geen mondelinge vragen gesteld.

18. Schorsing vergadering.
De voorzitter schorst de vergadering tot maandag 13 november 2017.

Besluitenlijst deel 2, uitloopdatum PS 13 november 2017

19. Heropening vergadering en mededelingen (PS 13 november 2017).
- Mw. Bezaan (PVV), dhr. Portegijs (PVV), dhr. Den Uyl (PvdA) en dhr. De Wit (VVD) zijn afwezig.
- De heer Hietbrink (GroenLinks) en gedeputeerde hr. Van der Hoek gaan eerder weg.

19a. Vaststelling agenda uitloopvergadering en regeling werkzaamheden.
De agenda van deze uitloopvergadering wordt ongewijzigd vastgesteld.

20. Impactanalyse en preadviezen GS moties Koers Omgevbingsvisie NH2050 en stemming ingediende moties.

Er is in 1 (derde) termijn debat gevoerd over de preadviezen die GS heeft gegeven op de ingediende moties in PS van 9 oktober 2017 over de Koers Omgevingsvisie NH2050.

Besluitvorming over de Koers Omgevingsvisie NH2050 staat geagendeerd voor de PS-vergadering van 18 december 2017.

Aangenomen moties m.b.t. de Koers Omgevingsvisie NH-2050:

Motie M66/09-10-2017 door de fracties: D66, PvdD, CU-SGP, GroenLinks, ONH en PvdA.
Dictum:
verzoeken het college:
- in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie op te nemen om verdere bodemdaling in veenweidegebieden te stoppen en waar mogelijk te herstellen.

Tegen **motie M66** stemmen fracties: VVD, CDA en PVV.

Motie M73/09-10-2017 door de fracties: VVD, PvdA, D66 en CDA.
Dictum:

besluiten:

1. een participatiebijeenkomst te organiseren voor gemeenteraden, waterschapsbesturen over de Omgevingsvisie voor Noord-Holland vóór behandeling van de concept-Omgevingsvisie in de commissie en de Staten;
2. bij deze participatie bijeenkomsten gemeenteraden, waterschapsbesturen in delegatie in de gelegenheid te stellen hun suggesties en vragen rechtstreeks aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten kenbaar te maken;
3. het College van Gedeputeerde Staten te verzoeken om de benodigde middelen vrij te maken voor de onkosten van deze participatie bijeenkomst.

Motie M73 wordt unaniem aangenomen.

Motie M85/09-10-2017 door de fractie: PvdD.
Dictum:
verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- in de Omgevingsvisie de wens van de inwoners van Noord-Holland ten aanzien van de groei van Schiphol te respecteren.

Tegen **motie M85** stemmen fracties: CDA en PVV.

Motie M90/09-10-2017 door de fracties: PvdD, CU-SGP, ONH en 50PLUS.
Dictum:
verzoeken het College van Gedeputeerde Staten op:

- in de Omgevingsverordening omgevingswaarden op te nemen, in ieder geval voor lucht, water, bodem en geluid;
- bij het vaststellen van deze waarden de normen van de WHO voor luchtkwaliteit en geluid en de KRW voor waterkwaliteit als uitgangspunt te nemen;
- te streven naar realisatie van deze normen uiterlijk per 2050.

Tegen **motie M90** stemmen de fracties: CDA en PVV.

Motie M92/09-10-2017 door de fractie: CU-SGP.
Dictum:
verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie:

- zorg te dragen dat in het koersdocument opgenomen wordt dat de huidige evaluatie van het effect van beleid op de klimaatverandering voortgezet wordt als sturingsinstrument om de klimaatdoelstellingen in 2050 te realiseren.

Tegen **motie M92** stemt fractie: PVV.

Motie M96/09-10-2017 door de fractie: CU-SGP.
Dictum:
verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie op te nemen dat:

- de geluidsproductie, uitstoot en vervuiling veroorzaakt door Schiphol niet verder mag toenemen;
- binnen deze voorwaarden groei van Schiphol mogelijk is.

Tegen **motie M96** stemmen fracties: PVV, SP, GroenLinks en PvdD.

21. Wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland.
Voordracht 63.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A19/13-11-2017):

- In het ontwerpbesluit in de voorgestelde wijziging van Artikel 2.2 Bestuurssamenstelling lid 1d te wijzigen door de woorden “niet zijnde Jagersvereniging” te schrappen.

Artikel I

De Verordening faunabeheer Noord-Holland wordt als volgt gewijzigd:

A Artikel 2.2 komt te luiden:

Artikel 2.2 Bestuurssamenstelling

1. In het bestuur van een faunabeheereenheid zijn tenminste vertegenwoordigd:
   a. agrariërs;
   b. particuliere grondeigenaren;
   c. verenigingen van jagers;
   d. minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren;
   werkzaam binnen het werkgebied van de betreffende faunabeheereenheid.
2. De in het eerste lid, onderdeel d, bedoelde maatschappelijke organisaties hebben gezamenlijk minimaal twee zetels in het bestuur van de faunabeheereenheid.
3. Een faunabeheereenheid nodigt in ieder geval de volgende organisaties uit bij haar vergaderingen aanwezig te zijn en hen te adviseren:
   a. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren
   b. Stichting De Faunabescherming
   c. Vogelbescherming Nederland

Artikel II
Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciale blad waarin het wordt geplaatst.

Tegen **amendement A19** stemmen de fracties: SP, GroenLinks, PvdD, 50PLUS en CU-SGP.

Tegen **voordracht 63** stemmen de fracties: SP, GroenLinks en PvdD.

22. Natuurbeheerplan 2018.
Voordracht 65.

Provinciale Staten besluiten:

het voorgestelde Natuurbeheerplan en bijbehorende (digitale) kaarten vast te stellen;

de meerjarenprognose vast te stellen onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2018.

Motie 126/13-11-2017 door de fracties: D66, CDA, PvdA, VVD, CU-SGP en SP.
Dictum:

Verzoekt het college:

- in het komende verkenningsjaar in overleg te treden met de agrarische collectieven en TBO's over hoe de biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN gehaald zouden kunnen worden (zoals al door de gedeputeerde toegezegd in de expert-bijeenkomst) en daarvoor een neutrale procesbegeleider aan te trekken;
- hiervan regelmatig een terugkoppeling te geven aan de commissie NLM;
- te onderzoeken welke andere werkwijzen en/of financiële of juridische instrumenten er nodig zijn om de provinciale doelen op dit gebied te behalen met inzet van samenwerkende agrarische collectieven en TBO's en de resultaten van het onderzoek zo mogelijk in te zetten om de bestaande instrumentenkoffer ten behoeve van de realisatie van NNN te vergroten.

Tegen **motie 126** stemmen de fracties: PVV, PvdD en 50PLUS.

Tegen **voordracht 65** stemt fractie: PVV.

23. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022.
Voordracht 66

Provinciale Staten besluiten:

1. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 vast te stellen.

Tegen **voordracht 66** stemt fractie: PVV.

24. Middelen Programma OV-knooppunten.
Voordracht 67

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A22/13-11-2017):
Als punt 5 toe te voegen aan het besluit:
Dat de conceptovereenkomst van elk van de OV-Knooppunten waarin een provinciale cofinanciering wordt voorgesteld, eerst ter kennis gebracht wordt aan de betreffende provinciale commissie met de mogelijkheid tot bespreking en advies.

1. Kennis te nemen van de knooppuntopgaven in voorliggende voordracht;
2. € 4.800.000,- beschikbaar te stellen ten laste van de bestemmingsreserve TWIN-H, compartiment Verduurzaming onderdeel V/1;

3. € 2.000.000,- uit de reserve AP-2010, stedelijke vernieuwing, compartiment Woonvisie 2010-2020, te heralloceren ten behoeve van het programma OV-knooppunten;
4. € 2.076.000 uit de reserve Werkgelegenheid en Economie, restant middelen voor stads en dorpsvernieuwing, te heralloceren ten behoeve van het programma OV-knooppunten.
5. Dat de conceptovereenkomst van elk van de OV-Knooppunten waarin een provinciale cofinanciering wordt voorgesteld, eerst ter kennis gebracht wordt aan de betreffende provinciale commissie met de mogelijkheid tot bespreking en advies.

Tegen **amendement A22** stemmen fracties: PvdA, CDA, PVV, PvdD, ONH, 50PLUS en CU-SGP.

25. Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken.
Voordracht 68

Provinciale Staten besluiten:
voor het project versterking Markermeerdijken een ontwerp verklaring van geen bedenkingen af te geven over de door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ingediende aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het afwijken van meerdere bestemmingsplannen in de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam.

Tegen **voordracht 68** stemmen fracties: GroenLinks, SP, 50PLUS en ONH.

26. Sluiting.

De voorzitter sluit de vergadering.

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	13 november 2017
Voorzitter	:	dhr. J.W. Remkes
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. C. Frijns 023-514 4186 statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts (SP), dhr. E. Annaert (VVD), Dhr. W. Bakker (D66), dhr. S. van Berkum (GL), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. J.M. Bruggeman (SP), dhr. T.M. Buijtendorp (D66), dhr. mw. S.S. Doevendans (PvdA), mw. M. van Duijn (PvdA), dhr. H.J. de Graaf (CDA), mw. J.M.E. de Groot (SP), dhr. F. de Groot (D66), mw. J.G. Haagsma (CDA), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J. Haijen (SP), dhr. A. Hietbrink (GroenLinks), dhr. J.J.A.M. van Hooff (PVV), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. H. Keur-Polman (CDA), mw. P.E. Kirch-Voors (VVD), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU-SGP), mw. R.P.M. Kocken (GroenLinks), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), dhr. F. Kramer (GroenLinks), dhr. J. Kramer (VVD), mw. A. van Langen-Visbeek (VVD), dhr. J.H. Leever (ONH), dhr. A.E. van Liere (PvdD), dhr. M.S. Ludriks (PVV), mw. O.A.C. de Meij (50PLUS), dhr. N. Papineau Salm (PvdA), mw. E.A.S. Rommel (VVD), mw. C.W.M. van Rooij (PvdA), dhr. P.P.J. Slettenhaar (VVD), dhr. D.J. van der Sluijs (PVV), dhr. J.P.M. van Straaten (VVD), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. H.W. Struben (D66), dhr. R. Tan (VVD), dhr. A.E. Tijssens (D66), mw. L.D. Vermaas (PvdD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. C. Weemhoff (D66), dhr. M.R.F. Wiesehahn (VVD), dhr. Z. Yurdakul (D66), mw. I. Zaal (D66), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. J. Portegijs (PVV), dhr. X.J. den Uyl (PvdA), dhr. A.J.C. de Wit (VVD)

Agenda **Paginanummer**

19.	Heropening vergadering en mededelingen	02
19a.	Vaststelling agenda uitloopvergadering en regeling van werkzaamheden	02
20.	Impactanalyse en preadviezen GS moties Koers Omgevingsvisie NH2050 en stemming ingediende moties	03
21.	Statenvoordracht 63 Wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland	34
22.	Statenvoordracht 65 Natuurbeheerplan 2018	44
23.	Statenvoordracht 66 Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022	54
24.	Statenvoordracht 67 Middelen Programma OV-Knooppunten	56
25.	Statenvoordracht 68 Ontwerpverklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken	65
26.	Sluiting	79

19. Heropening vergadering en mededelingen

De **VOORZITTER**: ik heropen de vergadering en verzoek u de mobiele telefoons uit te zetten. In het presidium is vanochtend van gedachten gewisseld over de orde van de vergadering, want we hebben nog tamelijk veel onderwerpen te behandelen. Vorige week maandag heb ik gezegd, u moet rekening houden met een avonduitloop, maar als dat het geval is dan zijn mevrouw Zaal en de heer Hietbrink niet aanwezig. In het presidium is afgesproken dat een uiterste krachtsinspanning gedaan moet worden – maar daar is uw aller medewerking voor nodig – om om 19.00 uur klaar te zijn, dus beknopt. Wij hebben een derde termijn bij de Omgevingsvisie maar ook dat beknopt want er zijn veel stemmingen bij dat onderwerp. Dat is de intentie van het presidium en de voorzitter. Vandaag hebben wij het heuglijke bericht dat mevrouw Van Duijn (PvdA) haar verjaardag viert, van harte gelukgewenst. Dit mandarijntje is een traktatie van haar kant, gezond. Dames vragen wij over het algemeen niet naar de leeftijd, maar mijn inschatting is ongeveer 25. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Den Uyl (PvdA), mevrouw Bezaan (PVV) wegens ziekte, de heer De Wit (VVD) en de heer Portegijs (PVV). Gedeputeerde Van der Hoek moet wegens koninklijke verplichtingen de vergadering om uiterlijk 16.45 verlaten. Vandaag hebben wij opnieuw gasten van de Staten, dit keer zijn er 20 ambtenaren van de provincie op bezoek om onder leiding van de Statenleden de heer Tijssens en mevrouw Boelhouwer nader met de Staten kennis maken. Ik heet u van harte welkom. Mevrouw Haagsma heeft mij enige tijd geleden laten weten dat dit haar laatste Statenvergadering is, want zij heeft de mooie functie van adviseur van de Minister van Financiën Hoekstra gekregen en kan die baan niet combineren met haar Statenlidmaatschap. Van harte gelukgewenst. Ik heb bij eerdere gelegenheden weleens gezegd, eigenlijk verlaten Statenleden die in 2015 zijn aangetreden, te snel weer de Staten maar voor een enkele terugtrekking heb ik wel begrip, zoals voor de heer Van Raan die Kamerlid is geworden en dat geldt ook voor mevrouw Haagsma. U hebt vanaf uw installatie een belangrijke bijdrage geleverd aan een aantal commissies, EEB en RWW. Uw maidenspeech hield u op 26 juni 2015 over het actieplan Geluid en deze bijdrage was direct kenmerkend voor uw optreden daarna. U waardeerde wel de inzet van GS, maar wilde wel even precies weten wanneer de eerste resultaten bereikt konden worden, loyaal en kritisch invloed uitoefenen, om er ook iets voor terug te krijgen. Dat zagen wij ook bij uw inbreng bij de totstandkoming van de koers Omgevingsvisie van de afgelopen maanden waar vandaag de voorlopige finale van is. Ik wil u hartelijk bedanken voor uw inzet voor de provincie en nogmaals veel succes in uw nieuwe functie. Bij een voortgezette vergadering kan de keuze gemaakt worden om een nieuwe primus aan te wijzen maar ik heb in overleg met de griffier de conclusie getrokken dat dat niet nodig was. Wij hebben vorige week nummer 10 getrokken en wij handhaven nummer 10 en dat is de heer Van Liere.

19a. Vaststelling agenda uitloopvergadering en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Het presidium heeft positief geadviseerd over de conceptagenda zoals bij de stukken toegestuurd. Daarbij wordt agendapunt 20, de Koers Omgevingsvisie, als eerste inhoudelijke punt behandeld. Wij hebben vanmorgen ook gepraat over de spreektijden. Wij vergaderen een uur langer, dat betekent enig soelaas voor met name de wat kleinere fracties. De

voorzitter zal er clement mee omspringen, maar wel gelijktijdig kritisch want anders doen wij de andere fracties onrecht aan. Wenst iemand het woord over de agenda? Dat is niet het geval, dan is de agenda overeenkomstig het voorstel van het presidium vastgesteld.

20. Impactanalyse en preadviezen GS moties Koers Omgevingsvisie NH2050 en stemming ingediende moties

De **VOORZITTER**: Er zijn 44 moties ingediend. Dit agendapunt zal in een keer worden behandeld.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Ik zal mij vandaag beperken tot de moties. Ik heb net mijn spreektekst flink in zitten korten. Ik bedank het college voor de megaklus die zij hebben verricht, 44 moties beoordelen en voorzien van een preadvies. Dan gaat er weleens iets mis en dat begrijpt mijn fractie ook. De argumentatie om mijn motie 99 met het dictum: 'zo snel mogelijk al dan niet in IPO-verband een lobby te starten bij het Ministerie van EZ om de genoemde termijn voor het indienen van aanvragen voor de tegemoetkoming in planschade door windturbines of andere overlast gevende objecten op zijn minst te verlengen of op zijn geheel te koppelen aan de duur van de verleende bouwvergunning' is helaas niet helemaal juist. De argumentatie en ik citeer: "De Invoeringswet Omgevingswet ligt momenteel ter beoordeling bij de Raad van State. Een lobby vinden wij daarom op dit moment te laat." klopt niet helemaal. De Omgevingswet is al in de Eerste en Tweede kamer behandeld en goedgekeurd. Recent zijn de vier AMvB's in de Tweede en Eerste Kamer besproken en deze liggen nu bij de Raad van State. De Invoeringswet en de daarbij behorende herstelwet liggen nog ver voor ons. Deze zouden in 2019 van kracht worden, maar ik heb begrepen dat dat is uitgesteld. Er is dus nog tijd genoeg voor het college om al dan niet in IPO-verband een voorstel te doen om de genoemde termijnen te laten koppelen. Dat zou in de toekomst voor veel mensen het leed kunnen verzachten. En ik zeg verzachten, want als je een megaflat of een windmolen in je achtertuin krijgt, dan ben je daar volgens mij nooit blij mee. Mijn motie 58 over een haalbaarheidsonderzoek te starten naar thorium als alternatieve energiebron trek ik in en vervang ik door een andere motie. Gebleken is dat om meteen een haalbaarheidsonderzoek te starten naar thorium op verzet stuit. Wij wensen de koninklijke weg te bewandelen en eerst willen wij dat het kennisniveau van de Staten op gelijk niveau wordt gebracht. Dit zal dan ook met de energietransitie die eraan gaat komen, mogelijk een andere en inhoudelijk beter onderbouwde discussie geven. Wie kan daar nou op tegen zijn?

Motie 116/131117

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat:

- *Wereldwijd de vraag naar energie in 2050 naar verwachting is verdubbeld;*
- *Kennis over alle bronnen van emissievrije energieopwekking nodig is om gewogen keuzes te kunnen maken.*

Overwegende dat:

- *Kennis in de provincie over de verwachte kansen, maar ook ruimtelijke en maatschappelijke risico's van het opwekken van energie uit een gesmolten zoutreactor (thoriumcentrale), vooralsnog beperkt is;*
- *NRG momenteel gestart is met de eerste fase van onderzoek naar de kansen en risico's van thorium als bron voor CO2 emissievrije energieopwekking.*

Roepen GS op om:
In samenwerking met NRG, PS Noord-Holland te informeren over de tot nu toe bekende kansen en risico's van het opwekken van CO2 emissievrije energie uit thorium en de bijbehorende ruimtelijke implicaties

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PVV, VVD, 50plus, ONH

De **VOORZITTER**: Motie 59 is ingetrokken en de nieuwe motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Dan motie 60 over groene golven op provinciale wegen. Het college ziet het als een ondersteuning van beleid maar toch ontraadt zij de motie. Mag ik dit opvatten als een toezegging dat het verkeer in en rond de grote steden rijdend op een provinciale weg, meer met groene golven te maken gaat krijgen gezien de argumentatie en zo ja, wanneer gaan wij dat in de praktijk merken? Burgerparticipatie is een belangrijk punt waar in de Omgevingsvisie zeker aandacht aan moet worden besteed. Ik vraag niet om hier in beton gegoten richtlijnen op te nemen – daar gaat elke gemeente namelijk zelf over – maar wel om handvatten mee te geven. Daarom een motie.

Motie 117/131117
Handvatten burgerparticipatie Omgevingsvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Overwegende dat:
- *Burgers het recht hebben om van meet af aan goed over beleidsplannen geïnformeerd te worden die hun leefomgeving beïnvloeden;*
- *Er altijd ruimte voor burgers zou moeten zijn om bij beleidsplannen die hun leefomgeving beïnvloeden met eigen initiatieven te komen;*
- *Het waar mogelijk (deels) verwerken van dergelijke initiatieven in de vormgeving van beleidsplannen, het maatschappelijk draagvlak voor deze plannen vergroot.*

Roepen het college op om:
In de Omgevingsvisie lokale overheden handvatten aan te dragen om burgerparticipatie vorm te kunnen geven

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV

De **VOORZITTER**: Ik aarzel bij de tweede motie omdat het een nieuw onderwerp is, maar hij maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Die andere motie was een vervanging over hetzelfde thema, dat vind ik iets anders.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Wij hebben alvorens GS twee moties van ons hadden gepreadviseerd, een motie aangepast, motie 71.

De **VOORZITTER**: Die trekt u in?

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ja, de nieuwe motie luidt:

Motie 118/131117
Vlottrekken woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat:

- *Uit de Voortgangsrapportage Uitvoeringsagenda Economie, besproken tijdens de commissie EEB op 16 oktober jongstleden, is gebleken dat Noord-Holland op het gebied van woningbouw enorm achterblijft;*
- *Het door de provincie Noord-Holland zo geprezen vestigingsklimaat alleen in stand kan worden gehouden als er door gemeenten wordt gezorgd voor voldoende aanbod van woningen voor diverse doelgroepen;*
- *Dat het bouwen van bepaalde type woningen primair bij de gemeenten ligt en dat afstemming te allen tijde binnen de regio's dient te gebeuren;*
- *De komende decennia dementie volksziekte nummer 1 wordt waarbij 1 op de 5 mannen en 1 op de 3 vrouwen getroffen zullen worden en woonvoorzieningen op dit gebied achterblijven en hier te weinig op wordt geanticipeerd;*
- *Dat er in de nabije toekomst grote tekorten dreigen van woningen geschikt voor ouderen al of niet met dementie in de vorm van kleinschalige woonvormen, en niet wordt geanticipeerd op woonzorgzones binnen gemeenten;*
- *Dat er op korte en lange termijn aandacht dient te blijven voor het opplussen van woningen, omdat mensen langer thuis moeten blijven wonen.*

Verzoeken het college:

- *Als toezichthouder op de korte als de lange termijn zicht te houden op de bouwplannen van gemeenten en waar nodig in overleg te treden met gemeenten en andere stakeholders bij dreigende tekorten van bepaalde type woningen;*

- *Te zorgen dat het reserveren van woon-zorgzones en alternatieve kleinschalige woonvormen voor ouderen binnen gemeenten op de agenda blijft, al dan niet in combinatie met de transitie van bestaand vastgoed, zodat er ook een daadwerkelijk alternatief is voor ouderen om te (moeten) verhuizen naar een beschermde woonomgeving;*
- *Dat er op korte en lange termijn aandacht dient te blijven voor het opplussen van woningen, omdat mensen langer thuis moeten blijven wonen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties 50plus, ONH, SP

Toelichting
De provincie Noord-Holland beschikt over een aantrekkelijk vestigingsklimaat, waarbij de MRA functioneert als grote banenmotor voor de provincie. In de Voortgangsrapportage Uitvoeringsagenda Economie is de barometer welvaart en welzijn voor het eerst opgenomen. Hieruit is gebleken dat de provincie Noord-Holland slecht scoort op een aantal punten waaronder het achterblijven van voldoende woningbouwplannen. In MRA-verband zijn de locaties voor woningbouwplannen onlangs vastgelegd. De bouw van woningen voor bepaalde doelgroepen binnen Noord-Holland is hierin niet specifiek genoemd. Noord-Holland moet ook voor ouderen een veilige plek blijven om te kunnen wonen. Daarom moet er rekening gehouden worden met de grote op komst zijnde vergrijzingsgolf en met de ziekte dementie, waardoor vele ouderen niet meer thuis kunnen blijven wonen. Het opplussen van woningen is een blijvend en constant aandachtspunt van gemeenten.

Wij gaan ervan uit dat GS geen bezwaar hebben tegen deze aangepaste motie. Wij vragen dus niet van de provincie om zelf te bouwen, maar wel om de komende jaren de regierol te pakken om te zorgen dat een bepaald type woningen niet van de agenda verdwijnt. M72 is positief gepreadviseerd, dus wij zijn blij dat enigerlei vorm van vervoer te allen tijde mogelijk moet zijn naar de kleine kernen. Een motie van de PvdD en van de CU/SGP over Schiphol zullen wij van harte steunen, omdat groei van Schiphol in principe niet mag worden toegestaan zolang daar geen vermindering van overlast tegenover staat.

De **VOORZITTER**: Motie 71 is ingetrokken en deze nieuwe motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Ik begin met de sturingsfilosofie waar sommige moties impliciet of expliciet over gaan. Diverse moties lijken de rol van de provincie te willen terugdringen door haar louter te laten aansluiten op de gemeenten en regio's. Daar zit een soort vooruitgangsgeloof in dat als wij maar vertrouwen hebben in de gemeenten, alles goed zal gaan. Dat staat op gespannen voet met het principe dat bij de decentralisatie van Rijkstaken er twee volwaardige bestuurslagen resteren, gemeente en provincie. Ook lijkt te worden voorbijgegaan aan voorkomende verschillen in belang en boordeling van provinciale waarden. Wij vinden het nuttig dat de provincie zo nodig tegenkracht kan ontwikkelen, uitgaande van eigen kaders, en

het voortouw kan nemen als schaal en omstandigheden daarom vragen, variërend van het coördineren van regionale energiestrategieën tot het aanjagen van de woningbouw. Moties die tenderen naar verstoring van de balans tussen beide bestuursniveaus zullen wij niet steunen. Motie 78: Wij zijn verheugd over het gedeeltelijk positieve advies over onze overkoepelende motie. Het advies is niet geheel positief vanwege de gesignaleerde tegenstrijdigheid dat de in de provincie opgewekte energie in 2050 toereikend is om aan de lokale energievraag te voldoen aan de ene kant en de bescherming van de waardevolle landschappen aan de andere kant. GL is daar wat optimistischer over gezien de lange periode die wij kunnen gebruiken om de energiestrategie innovatief en slim vorm te geven. Daar kun je over discussiëren maar met het oog op de steun voor de motie hebben wij ervoor gekozen om de tekst aan te passen door aan te sluiten bij het perspectief Groene Hart en het daarbij door GS gemaakte voorbehoud. In de motie staat nu dat 'ernaar gestreefd wordt om de opwekking van hernieuwbare energie in de provincie in evenwicht te laten zijn met het verbruik'. Wij gaan ervan uit dat hiermee de belemmeringen voor een geheel positief advies zijn weggenomen en hopen op brede steun. Met het oog daarop zijn enkele tekstwijzigingen aangebracht. Hierbij de motie met de wijzigingen onderstreept. M78 komt te vervallen.

Motie 119/131117
Koersdocument 2050

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat:

- *Koers 2050 kaders geeft voor de in 2018 vast te stellen Omgevingsvisie 2050;*
- *PS richting willen geven aan Koers 2050 voordat dit document door GS wordt opgesteld.*

Overwegende dat:

- *Uit de bijdragen van de Statenfracties blijkt dat er sprake is van veel gedeelde ambities;*
- *Een integrale motie nodig is om die ambities in onderlinge samenhang op schrift te zetten en daar uitspraken over te kunnen doen.*

Besluiten het volgende richtinggevende kader vast te stellen:

1. De kwaliteit van leven vormt het centrale uitgangspunt voor de ambities van de provincie Noord-Holland. We zetten in op een gezonde, groene en duurzame leefomgeving, waarin de natuur en de karakteristieke Noord-Hollandse landschappen worden gerespecteerd;

2. In 2050 of zoveel eerder als nodig, voldoet de provincie aan de volgende ambities:

Klimaatverandering en klimaatadaptatie

- *De provincie heeft door sterke terugdringing van uitstoot van C02 en andere schadelijke stoffen, naar vermogen bijgedragen aan beperking van de opwarming van de aarde tot 1.5 graad;*

- *Steden, dorpen en platteland zijn hitte- en waterbestendig.*

Energietransitie

- *Alle huishoudens en bedrijven draaien op duurzame energie. Het energiegebruik is sterk afgenomen t.o.v. het gebruik in 2017;*
- *Het streven is om de opwekking van hernieuwbare energie in de provincie in evenwicht te laten zijn met het verbruik.*

Bodem-, water- en luchtkwaliteit

- *De luchtkwaliteit voldoet aan de normen van de World Health Organization (WHO) en de waterkwaliteit aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). De uitstoot van (ultra)fijnstof en de geluidsoverlast van Schiphol zijn meetbaar afgenomen t.o.v. 2017;*
- *De stikstofdepositie is sterk gereduceerd.*

Natuur, biodiversiteit en landschap

- *Het provinciale Natuurnetwerk Nederland is ruimschoots gerealiseerd. Er is sprake van een robuust ecosysteem dat verbonden is met de stedelijke ecologie. De biodiversiteit is sterk verbeterd. De weidevogelgebieden en het omringende vlakke landschap hebben daar effectief aan bijgedragen;*
- *De landschappelijk waardevolle veenweidegebieden (Laag Holland, Groene Hart) zijn op orde. De bodemdaling is gestopt;*
- *Het kustlandschap (strand, duinen, binnenduinrand) biedt tenminste dezelfde ruimte aan natuur en natuurbeleving als in 2017. De natuur en de kenmerkende weidsheid en stilte in het kustgebied (en elders) worden niet wezenlijk verstoord door recreatie, sport en spel. De bebouwingsgraad is niet toegenomen;*
- *De steden zijn groen: stadsparken en groene scheggen (Amsterdam) worden gekoesterd, versteende tuinen zijn 'vergroend' en bij nieuwbouw is 'groene architectuur' dominant.*
- *Natuurwaarden en karakteristieke landschappen worden beschermd, mede aan de hand van beschreven natuurwaarden en in kaart gebrachte beeldkwaliteit;*
- *De landschappen en wateren worden mede gebruikt voor recreatieve doeleinden, passend bij de maat en schaal van de afzonderlijke gebieden. Natuur en leefbaarheid gaan voor economisch profijt.*

Landbouw

- *De landbouw en (melk)veehouderij zijn toekomstbestendig en hebben geen nadelige effecten op de natuur en biodiversiteit (natuur-inclusieve landbouw). De sector bestaat voornamelijk uit kleine en middelgrote boeren die biologisch dan wel vergaand duurzaam produceren;*
- *In de veenweidegebieden heeft de landbouwfunctie zich aangepast aan het voor de veenweiden noodzakelijke waterpeil (functie volgt peil);*
- *Naast de zorg voor een duurzame voedselproductie, vervullen de boeren samen met de terrein beherende organisaties een belangrijke functie in bescherming van het landschap, natuur en milieu en aanvullend, een rol in de (water)recreatie;*

- *Duurzame landbouw en voedselproductie horen ook bij het DNA van de steden.*

Verstedelijking

- *De woningbehoefte wordt selectief geaccommodeerd via verdichtingsbouw op geschikte locaties binnen bestaand stedelijk gebied (met name bij OV-Knooppunten). Het open landschap en de bufferzones zorgen voor een ruimtelijke scheiding tussen stad en platteland. Goed ingepaste duurzame energievoorzieningen gelden niet als verstedelijking;*
- *Voor bouwen buiten bestaand stedelijk gebied is alleen ruimte als er geen verdichtingslocaties meer beschikbaar zijn en de functie en beeldkwaliteit van het (open) landschap niet worden aangetast;*
- *Nieuwe woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen zijn duurzaam: 'nul-energiebouw', dubbel grondgebruik, e.d.*

Mobiliteit

- *Autogebruik is selectief en verschoven naar andere vervoersmodaliteiten als OV en fiets. De Amsterdamse metro is doorgetrokken tot ver in de metropoolregio. Schoon goederenvervoer over water is sterk toegenomen. De wegen worden gebruikt door emissievrije auto's (elektrisch of waterstof);*
- *Er is een goed onderhouden provinciaal Netwerk Fiets, bestaande uit snelle knelpuntvrije fietsroutes voor het woonwerkverkeer en talrijke secundaire en recreatieve fietsroutes meanderend door ons groene landschap.*

Economische transitie

- *Door consequent hergebruik van grondstoffen en materialen is de traditionele economie omgezet in een overwegend circulaire economie. Alle productieprocessen voldoen aan de in 2050 geldende standaards voor duurzaam produceren.*
- *De werkgelegenheid is door de transitie-opgaven en innovatiedrang gegroeid.*

Dragen GS op:
Dit richtinggevende kader als uitgangspunt te hanteren voor het op te stellen Koersdocument 2050

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie GL

De **VOORZITTER**: Motie 78 is ingetrokken en deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Ruim een maand geleden hadden wij hier een mooi debat over de Omgevingsvisie. Een inhoudelijk debat waarin wij hebben kunnen horen hoe iedere partij de toekomst van onze prachtige provincie ziet. D66 is blij met de wijze waarop iedereen de kans heeft gekregen om ideeën mee te geven en heeft veel gedeelde ambities gehoord. Dank aan GS

voor de open blik en de uitgebreide reactie op de ingediende moties. Wij beschouwen de moties met een positief advies graag als toezegging dat GS deze moties overnemen in het koersdocument. Over onze moties met een voorwaardelijk positief advies heb ik nog een aantal vragen. Ik heb tijdens het debat aangegeven dat D66 drie hoofdambities heeft: een duurzaam, aantrekkelijk en bereikbaar Noord-Holland. Onze provinciale doelen moeten in het Koersdocument centraal komen staan. In de oplossingen om deze doelen te bereiken, moet er ruimte zijn voor flexibiliteit en adaptief programmeren. Hierdoor kunnen wij de dynamiek en innovatiekracht in onze samenleving benutten. Wij weten immers nu niet hoe de wereld er in 2050 uit zal zien. Als laatste heb ik genoemd dat voor D66 participatie met andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en uiteraard onze inwoners een belangrijke randvoorwaarde is bij het opstellen van de Omgevingsvisie. Omdat een aantal moties vroeg om een gebiedsgerichte uitwerking, hebben wij gezamenlijk met het CDA, VVD en PvdA een nieuwe motie gemaakt. Deze motie vervangt onze eerder ingediende motie 65.

Motie 120/131117
Gebiedsgericht maatwerk

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat

- *In de "Opgaven voor de Omgevingsvisie" staat beschreven dat "adaptief, gebieds- en opgavegericht werken ruimte vraagt in beleid en in wet- en regelgeving voor maatwerk, experimenten en prikkels voor samenwerking";*
- *De provincie Noord-Holland verschillende regio's kent die allemaal een geheel eigen karakter hebben en daarom ook geheel eigen opgaven, kansen en uitdagingen kennen;*
- *Uitgangspunt van de omgevingswet is dat taken en bevoegdheden worden overgelaten aan gemeentelijke bestuursorganen; decentraal, tenzij.*

Overwegende dat

- *Een gemeentegrens overstijgende gebiedsgerichte uitwerking cruciaal is;*
- *Regionaal draagvlak een belangrijke voorwaarde voor ontwikkeling is, nu, maar ook voor toekomstig beleid;*
- *Adaptief beleid bijdraagt aan de dynamiek en innovatiekracht in de samenleving;*
- *Het in bepaalde gevallen van belang kan zijn dat de provincie kaders stelt richting gemeenten en in het geval van onjuiste toepassing van die kaders kan ingrijpen;*
- *De provincie, vanuit het uitgangspunt 'decentraal tenzij' terughoudend met het opstellen van regels om moet gaan en alleen regels zou moeten stellen wanneer duidelijk gemaakt kan worden welk provinciaal belang hiermee gediend is dat vooraf door PS gesteld is.*

Verzoeken GS bij het schrijven van de concept Omgevingsvisie:

- *Maatwerk toe te passen door rekening te houden met de eigen opgaven, kansen en uitdagingen van de verschillende regio's in onze provincie en na te gaan welke kaders en regels vanuit de provincie daarbij nodig zijn;*

- *Pas een kader en een regel te stellen als daarbij duidelijk gemaakt kan worden welk probleem hiermee gediend is*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, CDA, PvdA, VVD

De **VOORZITTER**: Motie 65 is ingetrokken en deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Wat D66 betreft zijn de regionale duurzame energiestrategieën die gemaakt zullen worden, een mooi voorbeeld van een dergelijke gebiedsgerichte aanpak. Bij een duurzaam Noord-Holland hoort ook het beperken van CO2-uitstoot, onder andere door het tegengaan van een verdere inklinking van ons veen. Bij motie 66, bodemdaling geven GS het volgende aan: 'Wij zien de motie als steun in de rug als wij het zo mogen lezen dat wij het gesprek entameren met medeoverheden om gezamenlijk en gebiedsgericht bodemdaling aan te pakken. Wij onderschrijven ook de noodzaak van integrale oplossingen.' D66 is blij dat GS hiermee actief aan de slag willen gaan en onderschrijven uiteraard de noodzaak voor een gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak. Wel de vraag, onderschrijven GS de gevraagde ambitie? GS zijn positief over onze motie 67 waarin wij verzoeken de ambitie op te nemen dat klimaatbestendig en water robuust inrichten het uitgangspunt is bij ruimtelijke herontwikkelingen. Om Noord-Holland in de toekomst aantrekkelijk te houden, is een hoge ruimtelijke kwaliteit van groot belang, zoals verwoord in onze motie 68. Wij zijn blij dat GS erkennen dat zij gezamenlijk met gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties aan deze randvoorwaarden invulling willen geven. Het is voor D66 inderdaad niet noodzakelijk dat hiervoor een extra commissie wordt ingericht. Gezien het feit dat de Omgevingsvisie alle leefomgevingsaspecten integraal bekijkt, kunnen wij ons wel voorstellen dat de samenstelling van de commissie hierop wordt afgestemd. Hoe zien GS dit? Over motie 69 over toplandschappen die wij tegenwoordig prachtlandschappen mogen noemen, hebben wij nog een vraag. Wij steunen de wens om de beschermingsregiems beter op elkaar af te stemmen en waar mogelijk eenduidiger en simpeler te maken en dat dit in de volgende uitwerkingsslag volgt. Op dit moment is het voor ons van groot belang dat de prachtlandschappen de bescherming krijgen die zij verdienen. Kunnen GS aangeven welke waarborgen zij hiervoor zien? Daarnaast hebben wij GS nogmaals gevraagd om van de mogelijkheid gebruik te maken om deze gebieden aan te wijzen als provinciale landschappen. Dit is eerder in 2015 bij de wijziging van de PRV al toegezegd dat GS die mogelijkheid zouden onderzoeken. Dit schept veel mogelijkheden om die gebieden letterlijk op de kaart te zetten, de kwaliteit hoog te houden en eventuele financiële middelen of gebiedsfondsen ter beschikking te stellen. Ook graag een reactie op dit verzoek. Tot slot, een bereikbaar Noord-Holland, omdat een goede bereikbaarheid cruciaal is voor de welvaart en het welzijn van onze inwoners. Een goede bereikbaarheid gaat over keuzevrijheid voor verschillende modaliteiten. Uiteraard moet er dan wel iets te kiezen zijn en wij moeten met onze mobiliteitsinvesteringen te allen tijde rekening houden met de kwaliteit van ons landschap, duurzaamheid en gezondheid. Mooi om te zien dat GS positief zijn over motie 70 en dat deze op die wijze wordt overgenomen.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter. Op 9 oktober hebben wij een goed debat gehad over de toekomst van Noord-Holland en er zijn mooie en goede vergezichten neergezet. Het is nu zaak om vandaag richting te geven aan de koers Nood-Holland 2050 die in december aan de orde komt. De PvdA is heel tevreden over de manier waarop GS met de impactanalyse en de weergave van de hoofdlijnen van het debat hebben gereageerd. Prettig, hoewel de PvdA geen moties had ingediend, is onze visie daarin goed terug te vinden. Voordat wij gaan stemmen over de moties, nog het volgende, een viertal punten om bij stil te staan. Sturingsfilosofie. In diverse moties komt de toekomstige verhouding tussen gemeente en provincie aan de orde. Veel nadruk op het principe, wat lokaal en regionaal kan en wat provinciaal moet. Op zich een prima principe. Wij moeten de gemeenten en regio's ruimte geven om dingen zelf te regelen, maar dat betekent niet dat de provincie in de Omgevingsvisie niet een aantal duidelijke kaders moet stellen die richting aangeven waar het met de provincie heen moet, wat goede kansen zijn. Dit moet in ieder geval gebeuren bij natuur, landschap, water, openbaar vervoer, infrastructuur, fietsnetwerk. Hierop worden visies ontwikkeld en besproken in de commissies en wij gaan ervan uit dat die straks integraal worden opgenomen in de Omgevingsvisie, iets wat ook wordt verwoord in de motie van GL. Die motie spreekt ons erg aan. Landbouw is van oudsher een belangrijke sector in onze provincie en moet dat ook blijven, maar wel op een duurzame manier met respect voor dierenwelzijn en versterking van biodiversiteit. Daarbij kan nooit schaalvergroting op zich een doel zijn zoals verwoord in motie 77 van de VVD. Het gaat om een gezonde en innovatieve landbouw en schaalvergroting kan daar een gevolg van zijn, maar nooit een doel op zich. Terecht is bij veel partijen aandacht gevraagd voor de toekomst van Schiphol, een belangrijke motor voor de werkgelegenheid en waar velen van u regelmatig gebruik van maken om met vakantie te gaan. Wij kennen ook allemaal de nadelige gevolgen zoals geluidshinder en ongezonde luchtkwaliteit. Omwonenden hebben hier al jarenlang last van en het lukt als gezamenlijke overheden nog steeds niet om deze overlast terug te dringen. Een Omgevingsvisie moet zo zijn dat groei alleen mogelijk is wanneer de geluidsproductie, uitstoot en vervuiling afnemen, bij voorkeur zelfs minder worden. Deze ambitie wordt goed verwoord in de motie van de CU/SGP waarin wordt aangegeven dat de bewijslast bij Schiphol ligt en ook de actie om dat voor elkaar te krijgen naast de andere overheden. Gezonde economie, veel partijen hebben het daarover, heel belangrijk voor de inwoners. Het gaat om duurzame economie met een gezond energiegebruik. Wij realiseren ons dat het niet zomaar van vandaag op morgen gerealiseerd kan worden, ook vanwege de werkgelegenheid. Dus de ambitie blijft staan, maar sommige moties willen wat te snel die duurzame economie invoeren.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik hoor u net zeggen dat u zich zorgen maakt over Schiphol maar u vindt het als PvdA wel goed dat er binnen de 20Ke-contour wordt gebouwd. Hoe ziet u dat?

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Er zijn mensen die in dat gebied willen wonen en die wordt van tevoren duidelijk gemaakt dat het zo is. Je moet wel zorgen dat je je huis goed isoleert. De gemeente Haarlemmermeer heeft zelf aangegeven dat dat de keuze van de mensen zelf is. Tot slot, in onze bijdrage hebben wij veel aandacht besteed aan de integrale benadering van de manier waarop wij gaan vervoeren, zelf kunnen kiezen. Diverse partijen benadrukken dat steeds

en daar moet snel mee worden begonnen, met smart mobility en duurzame vormen van mobiliteit. Wij moeten met infrastructuur sneller aan de bak dan nu. Noord-Holland moet de problemen met auto's oplossen, lightrail, de Noordzuidlijn doortrekken naar Purmerend en de metro naar Almere, Gooi- en Vechtstreek, daar moet nu mee worden begonnen, anders zijn wij daar veel te laat mee. Motie 66, net genoemd door mevrouw Strens, is ook door de PvdA ondertekend maar dat staat niet in de stukken. Dit ter aanvulling.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Onze fractie is content met het positieve preadvies dat GS hebben gegund aan onze moties over het opnemen van omgevingswaarden voor geluid, lucht-, bodem- en waterkwaliteit en onze moties over het respecteren van de wensen van de inwoners over de groei van Schiphol. De interpretatie van GS in het preadvies op de laatste motie is wel enigszins bijzonder, omdat GS groei van Schiphol nog steeds als uitgangspunt blijven zien terwijl de PvdD juist tegen de groeiverslaving pleit en met deze motie beoogt om niet alleen de hinder te beperken maar de mogelijkheid open te houden om de groei van Schiphol tegen te houden wanneer inwoners dat wensen. Is de gedeputeerde het met mij eens dat die optie open moet blijven? Ook de motie over het stoppen van bodemdaling die wij samen met D66 hebben ingediend, is van een positief advies voorzien waarmee wij blij zijn. Wij kunnen ons ook vinden in de middelen die GS op dit moment wensen in te zetten om het doel namelijk bodemdaling te stoppen, te bereiken. Wij lezen de motie zo dat er een doel wordt gesteld en dat GS het doel steunen. M77, megastallenmotie van de VVD. In het preadvies zeggen GS dat zij louter schaalvergroting in de landbouw willen toestaan indien dit gepaard gaat met vergroting van de biodiversiteit. Dat is nogal wat en u moet het ons niet kwalijk nemen dat wij nogal sceptisch zijn als wij zoiets lezen. De enorme schaalvergroting die de landbouw in de afgelopen decennia heeft gekenmerkt, is juist gepaard gegaan met een dramatische afname van de biodiversiteit die tot op de dag van vandaag nog steeds doorgaat. Kunnen GS aangeven welke garanties worden geboden dat dit niet weer gebeurt en welke voorwaarden u in gedachten heeft om deze blijkens onderzoek tegengestelde begrippen, schaalvergroting en biodiversiteit, met elkaar te verenigen? Een vorm van landbouw waarvan wij zeker weten dat die wel bijdraagt aan het vergroten van de biodiversiteit is natuurinclusieve landbouw. Het advies van GS op onze motie die dat beoogt, nummer 86, was negatief omdat zij zich niet konden vinden in de formulering om tot doel te stellen dat de landbouw in 2050 natuurinclusief is. Wij dienen daarom een gewijzigde motie in.

Motie 121/131117

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat:
In de Omgevingswet (art. 3.3) zijn vier Europese milieubeginselen opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen;

Overwegende dat:

- *Het Planbureau voor de Leefomgeving constateert dat "In de afgelopen jaren de milieudruk van de landbouw op de natuur en het oppervlaktewater niet wezenlijk [is] veranderd. De uitstoot van ammoniak, de verontreiniging van het oppervlaktewater en de milieubelasting door gewasbeschermingsmiddelen blijven zo hoog dat de doelen voor de natuur- en waterkwaliteit nauwelijks dichterbij komen";'*
- *De bovenstaande bepalingen uit de Omgevingswet nopen tot een drastische verduurzaming van de landbouw;*
- *Natuurinclusieve landbouw (i.e. landbouw met een lage milieudruk en een positief effect op de biodiversiteit) goed aansluit bij deze gevraagde verduurzaming;*
- *Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit', 'zorgen voor een gezonde voedselproductie', 'zorgen voor een schone bodem' en 'verbeteren van de kwaliteit van het zwem- en drinkwater' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:
In de Omgevingsvisie de ambitie op te nemen om de landbouw in 2050 in Noord-Holland natuurinclusief te laten zijn

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

De **VOORZITTER**: Motie 86 is ingetrokken en deze nieuwe motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Ik hoor u bij een vorige motie zeggen, als ik ambitie als doel mag lezen en bij deze motie hoor ik u zeggen, als ik doel als ambitie mag lezen. Ik raak enigszins in verwarring omdat er andere kostenplaatjes aan hangen. Wat is voor u nou doel of ambitie? Als u daar helderheid over kunt bieden, dan kunnen GS daarop reageren.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ik of mijn fractie hebben geen problemen met doelen, maar GS hadden een probleem met de formulering 'doel' in deze motie, vandaar dat ik het doel heb veranderd in ambitie.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Bij de vorige motie over bodemdaling staat het woord ambitie in en dan zegt u, mag ik hem lezen als doel. Dus ik neem aan dat die bij ambitie blijft staan in plaats van doel.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Nee, dat hebt u verkeerd begrepen. In de motie over bodemdaling ging het erom dat GS als advies hebben gezegd dat wij een heleboel middelen willen gaan toepassen, maar wij willen er zeker van zijn dat ook het doel en de ambitie – en in die motie zijn dat begrippen die overeenstemmen want de bodemdaling moet gestopt worden – dat GS die ambitie dan wel het doel steunen, dus dat zij niet alleen bereid zijn om de middelen die worden opgesomd waar wij het mee eens zijn, uitvoeren maar ook het doel onderschrijven om

bodemdaling te stoppen. Daar willen wij expliciet duidelijkheid over. In onze visie voor 2050 speelt het verduurzamen van de landbouw een hoofdrol. De PvdD pleit voor een einde aan de bio-industrie en voor een transitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten, maar op onze moties volgde geen positief advies omdat GS hier geen rol voor zich zien weggelegd. Het verbaast ons dat GS wel een rol zien om meer megastallen mogelijk te maken, maar geen mogelijkheid om de bio-industrie tegen te gaan. De PvdD denkt dat u uw eigen rol onderschat en gunt u van harte wat meer ambitie op dit dossier. Uit een eerdere termijnen bleek al dat deze ambitie wel gelukkig breed gedeeld wordt in de Staten en daarom handhaven wij onze moties.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, eigenlijk heeft de SP een beetje moeite met deze derde termijn en met de beoordeling door GS van de moties. Moet ik nog een keer benadrukken hoe slecht GS en de coalitie de welvaart gaan verdelen, hoe belangrijk spreiding van werk is? Wij willen toch niet met zijn allen de hele dag in de file staan of op de trein wachten. Wij denken dat de provincie en GS tamelijk machteloos zijn bij een eerlijke verdeling van de welvaart en de ruimte. Waarom kan de provincie de werkgevers en andere overheden niet aanspreken op het feit dat zij niet bezig zijn met een eerlijke verdeling van de door de provincie beoogde groeiende welvaart? Dat is toch geen inkomenspolitiek? Er zijn legio mogelijkheden te bedenken waardoor welvaart beter verdeeld kan worden en de provincie kan daar best een steentje aan bijdragen. De wegen rond Amsterdam zitten vol, het aanleggen van meer asfalt is slechts een tijdelijke oplossing, leest u de onderzoeken er maar eens op na. De treinen rond Amsterdam zitten mudvol, ik heb er vanmorgen weer in eentje gezeten. Het is echt om beurten ademhalen in die treinen, maar wij zijn voor meer en beter echt openbaar vervoer en dan bedoel ik openbaar vervoer waarvan de chauffeur van de bus betaald is en waarvoor niet gebeld hoeft te worden, maar waarvoor je gewoon bij een halte gaat staan. Maar kan het rond Amsterdam beter? Het zou een goede zaak zijn als het werk over de provincie verspreid wordt. Niet iedereen hoeft op de Zuidas te werken. Spreiding van werk zorgt ervoor dat mensen minder hoeven te forensen, dat daardoor een eind zal komen aan het eindeloos aanleggen van asfalt, dat de bezetting van het openbaar vervoer beter wordt en dat er echt openbaar vervoer naar kleine woonkernen rijdt. Waarom bent u daarop tegen? U hebt toch de macht en bevoegdheid om voorstellen te doen voor een betere spreiding van werk? Dan de energietransitie. Wij moeten het nu al goed vinden dat gemeenten zonneparken in de linten laten aanleggen en dat terwijl nog lang niet alle dakoppervlakken van zonnepanelen zijn voorzien. Een energielandschap is mooi maar het landschap moet ook mooi zijn. En nee, voor het doorschuiven van heel veel bevoegdheden naar gemeenten zijn wij niet. Bijvoorbeeld vanwege het landschap. Dat moet karakteristiek en echt Noord-Hollands zijn, nu en in de toekomst. Laten wij er stevig de regie op blijven voeren. Wij zitten niet te wachten op verrommeling en ongecontroleerde bouw. Wij handhaven onze moties. Een van onze moties hebben wij gewijzigd. Onze opmerkingen over jeukjargon hebben wij erbuiten gelaten, daar komen wij later weer op terug, want raadselachtig taalgebruik gebruiken om in discussies te vermijden gaat er bij ons niet in. Motie 62 trekken wij in en wij dienen een nieuwe motie in. Als wij gaan stemmen, zal blijken voor welke moties van de andere fracties wij gaan stemmen en als wij het inderdaad flutmoties vinden, dan zullen wij dat erbij zeggen.

Motie 122/131117

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat:

- *Een goed vestigingsklimaat wordt geschapen voor de zogenaamde kenniswerkers;*
- *Allen die werken voorafgaande of tijdens hun arbeid kennis hebben moeten verzamelen;*
- *Alle Noord-Hollanders die werkzaam zijn, onder de groep kenniswerkers vallen.*

Overwegende dat:

- *Een goed vestigingsklimaat voor iedereen beschikbaar moet zijn;*
- *Alle werkenden kenniswerkers zijn;*
- *Voor iedereen in alle steden en dorpen en op het platteland van Noord-Holland, een goed vestigingsklimaat geschapen moet worden.*

Besluiten:

Voor alle Noord-Hollanders die al Noord-Hollander zijn of Noord-Hollander willen worden of zij nu in de steden, dorpen of op het platteland wonen of komen wonen, een goed vestigingsklimaat te scheppen

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Motie 62 is ingetrokken.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Voorzitter. Op maandag 9 oktober jl. hebben PS van Noord-Holland een richtinggevend debat gevoerd over de Omgevingsvisie. Ik gaf daarbij namens de VVD onze visie op hoe de provincie eruit moet zien in 2050. De VVD heeft gepleit voor meer ruimte, vertrouwen en lef bij de Omgevingsvisie. De VVD heeft ook goed geluisterd naar de collega's en volgend jaar wordt de conceptvisie voorgelegd. Vandaag wordt in een speciale Statenvergadering over de moties gestemd. Een aantal moties hebben positieve preadviezen, als het college toezegt de strekking conform de pre-advisering over te nemen, is dat voor onze fractie voldoende voor wat betreft de positief gepreadviseerde moties van de VVD en die te verwerken in het Koersdocument voor de Provinciale Omgevingsvisie NH 2050. Deze zien wij dan graag terug in de voordracht op 7 december 2017 in een extra gezamenlijke commissievergadering en op 18 december besluiten PS erover, waarna het document als basis dient voor de concept-Omgevingsvisie NH2050. Dit is een zeer belangrijk moment want tussen Koers en conceptvisie zit geen beraadslaging van de Staten en deze periode duurt een jaar. Die tijd moet goed benut worden om tot een samenhangend strategisch plan te komen dat recht doet aan lokale belangen en diversiteit in de leefomgeving. De Omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie gaat onder andere in op de samenhang tussen ruimte, economie, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. Daar zit ruimte voor regionaal maatwerk. De nieuwe motie 65

laat zien dat wij daar met zijn allen op een lijn zitten, want de visie moet wat betreft de VVD van buiten naar binnen worden ontwikkeld, dus niet vanuit dit huis te veel sturen welke kant het op moet. Als VVD Noord-Holland ondersteunen wij deze insteek en dat sterkt onze verwachting bij de verdere uitvoering. Kracht schuilt ook in het vermogen los te laten waar dat kan. Ik zal nog ingaan op een aantal punten van andere partijen en eerst op een aantal voor de VVD zeer belangrijke punten. Voor de Noord-Hollandse economie is Schiphol belangrijk. Het nieuwe kabinet gaat een nieuwe Luchtvaartnota maken, collega Annaert noemde het prominent in zijn algemene beschouwingen. De nadruk ligt op hinderbeperking en niet op het aantal vliegbewegingen, zo werken we aan een betere leefomgeving en luchtkwaliteit, met vertrouwen in de technologie en in de sector die met slimmere en schonere vliegtuigen ruimte kan creëren voor groei van het aantal vluchten. Als er moet worden uitgeweken naar regionale vliegvelden, moet er open worden gecommuniceerd over mogelijke overlast en samen met de betrokkenen worden gezocht naar mogelijkheden om deze overlast zoveel mogelijk te beperken. De mobiliteit zal de komende jaren in de provincie sterk groeien en onze torenhoge ambitie is om daarin te voorzien, problemen op te lossen en vooral te voorkomen. Er is nu een rijpingsperiode van een jaar tussen Koersdocument en conceptvisie. Dus daar zit ook voor mobiliteit weer ruimte voor regionaal maatwerk. Cruciale sectoren zoals retail, de maak- en chemische industrie vragen om ruimtelijke waarborgen. D66 gaf aan dat oplossingen voor de uitdagingen van de toekomst, niet de oplossingen van nu zullen zijn. We hebben inderdaad te dealen met onzekerheden en aannames en weten dat innovaties razendsnel kunnen gaan en veel kansen bieden. Als VVD Noord-Holland ondersteunen wij deze insteek. Een goed vestigingsklimaat wordt nog beter door investeringen in de digitale snelweg maar ook door investeringen in OV-Knooppunten, waterknooppunten en fietsknooppunten en revitalisering van bestaande industrieterreinen. De samenwerking met de regio's en gemeenten, de provincie als partner, los van de inhoud, dat is de opdracht die voor ons ligt. De provincie is daartoe geëquipeerd, blijkt ook uit de Omgevingsscan. ONH gaf het ook al aan. Een integrale aanpak binnen de Omgevingsvisie veronderstelt ook dat de betrokken ambtenaren integraal geschoold moeten zijn. De kennis en deskundigheid van de provinciale medewerkers is goed en dat schraagt onze verwachtingen bij de verdere uitvoering. De problematiek en het afbrokkelende draagvlak dat speelt bij Wind op land, is een reden om stil te staan bij het succesvolle beleid dat door deze coalitie is ingezet. Wij zijn blij met de inzet die het kabinet nu kiest, vooral Wind op zee. Onze motie om in de toekomst windparken op land die duidelijk niet onze voorkeur hebben, op alleen industrieterreinen te lokaliseren is tot onze vreugde positief gepreadviseerd. Ook de SP pleit ervoor om windturbines zoveel mogelijk op bedrijventerreinen te plaatsen of andere plaatsen waar niemand woont, behalve in natuurgebieden. Een goede zaak, wij zien dit graag vertaald in het koersdocument. Wij horen graag een toezegging hierover.

Mevrouw **STRENS** (D66): Wij zijn uiteraard ook blij dat de VVD bereid is te kijken waar windmolens passend zijn. Volgens mij heeft u in uw motie niet gevraagd om alleen maar op industrieterreinen, maar bij voorkeur op industrieterreinen te plaatsen en dat is volgens mij wezenlijk iets anders. Klopt dat?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Ja, de ambitie van het kabinet gaat naar Wind op zee, dus de verwachting is dat het dan nergens anders nodig zal zijn. Dat is de bedoeling dat het daar zoveel mogelijk plaatsvindt en zoveel mogelijk is in optimale zin 'alleen maar'. Noord-Holland is de badkuip van Europa en moet aan alle kanten worden beschermd tegen het water. Daarnaast hebben we ook een tekort aan water, zoetwater. Daarom is ook berging van water van belang. Ruimte voor water en water voor ruimte. Ook daar moet een balans in zijn. De blauwe verbindingen zijn goed in Noord-Holland maar kunnen beter. Het water moet aantrekkelijk zijn voor toerisme. De kust is belangrijk voor toerisme maar ook voor de natuur. Beide moeten in balans zijn en dat vraagt om maatwerk. Ik zal ingaan op de preadviezen en nog kort punten noemen in de bijdragen van de andere partijen. D66 gaf aan dat de inwoners van Noord-Holland inderdaad gebaat zijn bij continuïteit in beleid, waarbij er flexibiliteit moet zijn voor aanpassing aan de dynamiek en innovatiekracht in onze samenleving. Wij zien dit uitgangspunt ook graag terug in het Koersdocument, ik verwees net naar Schiphol als voorbeeld. Het gaat er volgens de VVD echter om dat niet het Koersdocument maar uiteindelijk de Omgevingsverordening genoeg ruimte biedt om flexibel te blijven. De regels daarin moeten eenduidig, minimaal en toekomstgericht zijn. De PvdA gaf aan dat nieuwe woningbouwlocaties verder gaan dan waar nu de MRA-discussie over plaatsvindt. Ook de VVD vindt dat wij niet kunnen volstaan met alleen maar woningbouw binnen de MRA. Ook de PVV heeft mobiliteit in Noord-Holland hoog in het vaandel. Zij zien graag dat wegen worden verbreed en flessenhalzen in bestaande en nieuwe wegen zoveel mogelijk worden weggewerkt of voorkomen. Daar is de VVD het vanzelfsprekend mee eens. Met smart mobility en road energy systems is ook hier nog veel winst te boeken. Met het CDA zijn wij het eens dat het vertrouwen bij samenwerkende gemeenten en de regio gelegd moet worden, zie onze motie. Als zij het met elkaar eens zijn, moeten wij inderdaad durven loslaten. Wij delen de openbaar vervoersambitie van GL. Noord-Holland is per openbaar vervoer goed en comfortabel bereikbaar en de Amsterdamse metro reikt tot ver in de Metropoolregio. En laten we zorgen dat ook de aansluiting met het platteland wordt gevonden, met optimale bereikbaarheid van kleine kernen, zoals 50plus bepleitte. De CU/SGP ziet tenslotte correct dat de ruimtelijke impact van hernieuwbare energieopwekking groot kan zijn en aanleiding om zorgvuldig na te denken over de plaatsen waar dit gewenst is. Wij steunen deze insteek. De moties 74, 76, 77 en 80 zijn zonder meer positief gepreadviseerd en kunnen worden overgenomen. Graag een toezegging. De moties 75 en 81 zijn voorwaardelijk positief. 81 wordt vervangen door 65. Ik verneem graag dat die in de geest van het preadvies kunnen worden overgenomen. Graag ook daar een toezegging. Conclusie: we zijn het eigenlijk behoorlijk met elkaar eens. Uit deze punten kunnen we een mooie combinatie maken waarmee je bijna al een volledige visie hebt. Maar ik ben nog niet klaar. Omdat wij uw visies goed gehoord hebben en willen meenemen, stellen wij een overkoepelende "verhaallijn" voor: Noord-Holland in balans. Deze visie heeft als kernelement het evenwicht tussen mens, structuur en natuur. De VVD laat Noord-Holland niet overstromen door ambities, maar denkt in werkbare kaders waardoor doelen haalbaar en met elkaar in evenwicht zijn. Ik vat samen: digitalisering, spreiding van wonen/werken over hele provincie, innovatie in energie, mobiliteit en water, verschillende vormen van mobiliteit en keuzevrijheid daarin, versterken eigenheid regio's, landbouw in meerdere smaken en economische innovatie en denken in kansen, regionale visies zijn een op een bouwsteen voor de visie. U hoort het, het is geven en nemen, maar zoals ik op 9 oktober al

aangaf, het is ook loslaten en lef hebben. Wanneer wij het voor elkaar krijgen om gezamenlijk een evenwichtig toekomstbeeld voor Noord-Holland te schetsen waarin ruimte is voor mens, structuur en natuur in onderlinge balans, dan hebben wij denk ik ons doel bereikt.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Een vraag over motie 77 waarin u pleit voor schaalvergroting in de landbouw als doel op zich, terwijl GS adviseren om het accent te leggen op innovatie. Hoe gaat u met die motie om? Schaalvergroting kan een gevolg zijn, maar geen doel op zich.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Innovatie betekent niet dat je de bestaande situatie opeens loslaat omdat je wilt dat iets innoveert, maar innovatie is een proces dat van buitenaf komt. Net zo goed dat je vertrouwen hebt en loslaat richting regio's, heb je ook vertrouwen in de technologische ontwikkeling, dus wij denken meer vanuit vertrouwen en minder vanuit 'wij vinden dat die ontwikkeling zo moet zijn en daarom beslissen wij nu', dan ben je ook een blauwdruk aan het maken.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): De uitkomst moet volgens u schaalvergroting zijn en dat kan ik niet volgen.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Wij hebben aangegeven dat daar ruimte voor moet zijn. Het feit dat je vertrouwen hebt in innovatie, betekent niet dat je de bestaande situatie en belangen in een keer loslaat.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik dank het college voor de snelle en grondige reactie op de moties. Wij hebben de feedback ter harte genomen en een aantal moties wat scherper geformuleerd omdat er soms negatieve adviezen zijn gegeven. Sommige van die negatieve adviezen waren volgens ons niet nodig, want in de toelichting leken GS juist een heel stuk mee te gaan. Motie 66, bodemdaling, wij vinden het belangrijk om in het dictum op te nemen dat wij de ambitie stellen om die te stoppen en het liefst om te keren. Motie 91 trek ik in en dien een nieuwe motie in.

Motie 123/131117
Betrekken uitkomsten publiekscampagne

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Overwegend dat:

- *Uit het eerste panelonderzoek bleek dat 'Gezonde leefomgeving' met stip op 1 stond;*
- *De drie verhaallijnen zijn uitgewerkt in het document 'Op weg naar koers NH 2050';*
- *Deze verhaallijnen middels de publiekscampagne getoetst zijn aan de visie van de inwoners;*
- *58% van de bevolking koos voor 'Gezond en Veilig NH';*
- *23% van de bevolking koos voor 'Karakteristiek NH';*
- *19% van de inwoners koos voor 'Economisch duurzaam NH'.*

Verzoeken GS in de uitwerking van de Omgevingsvisie:
Onder andere rekenschap te geven van het feit dat een ruime meerderheid van de inwoners de waarden die het uitgangspunt zijn voor 'Gezond en veilig Noord-Holland' belangrijk vindt

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU/SGP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Motie 91 is ingetrokken.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Motie 93 laat ik staan. Daar hebben GS het niet helemaal goed geïnterpreteerd. Wij roepen op om aandacht te hebben voor nieuwe woonvormen en dat dat kan vragen om aanpassing van regelgeving, niet meer en niet minder, terwijl GS het vooral hebben over tijdelijke ontheffingen. Ik wil mijn collega's vragen daar nog een keer goed naar te kijken. Motie 95 over energiegebieden trek ik in en dien een nieuwe motie in.

Motie 124/121117
Energiegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Overwegende dat:

- *De energietransitie een enorme maatschappelijke opgave is waarvoor de gezamenlijke provincies verantwoordelijkheid hebben genomen;*
- *Noord-Holland een grote bijdrage kan leveren aan het opwekken van hernieuwbare energie;*
- *De ruimtelijke impact van hernieuwbare energieopwekking groot kan zijn;*
- *Dit geen reden is om de ambitie laag te stellen, maar wel om zorgvuldig na te denken over de plaatsen waar dit gewenst is;*
- *Er veel mogelijkheden zijn voor energieopwekking, te denken valt aan windmolens in het Noordzeekanaalgebied, zonnepanelen en/of windmolens in de Haarlemmermeer en de Wieringermeer, en een strook water van enkele honderden meters breed water langs de Afsluitdijk of de noordkant van de Houtribdijk ten behoeve van zonnepanelen op water, windenergie of waterturbines.*

Verzoeken GS in de uitwerking van de Omgevingsvisie:
Mee te nemen dat in overleg met gemeenten in regionale energiestrategieën een aantal gebieden ten behoeve van de grootschalige opwek van hernieuwbare energie zullen worden aangewezen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU/SGP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Motie 95 is ingetrokken.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Motie 98 economie in balans met een deels negatief advies trek ik in en dien een nieuwe motie in.

Motie 125/131117
Economie in balans

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Overwegende dat:

- *Economische ontwikkeling een bijdrage kan leveren aan het welzijn van mensen;*
- *Economische ontwikkelingen verschillende consequenties kunnen hebben voor de leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden;*
- *Innovaties gewenst zijn die deze waarden versterken;*
- *De overheid voorwaarden en ruimte kan scheppen voor gewenste ontwikkelingen.*

Verzoeken GS in de uitwerking van de Omgevingsvisie mee te nemen dat:

- *Innovaties die leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden versterken gestimuleerd moeten worden;*
- *Economische groei en ontwikkeling ook moeten bijdragen aan de verbetering van bovenstaande waarden*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU/SGP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Motie 98 is ingetrokken.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Motie 97 over de landbouw is negatief geadviseerd en dat vinden wij heel erg vreemd, zeker in vergelijking met het positieve advies over motie 97 over schaalvergroting. Ik roep mijn collega's op te kiezen voor de nuance van motie 97 in plaats van de Rücksichtslosigkeit van motie 77 en in die laatste motie dus niet het positieve preadvies van GS over te nemen. Volgens mij gaat de heer Slettenhaar daar zelfs in mee, als ik hem net goed beluisterde.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Wij kijken terug op een mooi debat over de invulling van de Omgevingswet in Noord-Holland waar wij nadrukkelijk stil hebben gestaan bij de letter en de geest van de wet, maar ook al vooruit gekeken hebben hoe de visie in Noord-Holland in te vullen. Het CDA heeft ervoor gekozen om eerst de geest van de wet verder met PS te verkennen alvorens over te gaan tot de letter. Vertrouwen en loslaten is nodig om gezamenlijk verantwoordelijkheid en eigenaarschap op te pakken en wij zijn blij met de handschoen zoals die is opgepakt door

verschillende Statenleden en kijken uit naar het gesprek in commissieverband. Het CDA kijkt uit naar het gesprek over oefening in beheersing zoals wij dat nu in de fractie noemen. Ons tweede punt ging over decentraal tenzij, en in onze woorden is daarmee de regio aan zet. Het CDA is blij met de toezegging die de vorige keer al in het debat is gemaakt, dat er vanuit de provincie een bijeenkomst wordt georganiseerd met gemeenteraadsleden, want samen moeten wij aan de slag. Tot slot wil ik markeren waar onze fysieke leefomgeving voor is, niet als doel op zichzelf, maar als middel om maatschappelijke doelstellingen te behalen. Kortom, voldoende food for thought in goed Nederlands, en het proces voordat wij als Noord-Holland een Omgevingsvisie presenteren, duurt ook nog even. Het CDA wil GS hartelijk danken voor hun open blik op de toekomst en voor de manier waarop zij hebben gekeken naar de ingediende moties. Het CDA beschouwt de positieve preadviezen inclusief de voorwaardelijke als mooie toezeggingen en als input voor het koersdocument dat begin december bij ons terugkomt. Het CDA heeft waardering voor de argumentatielijnen van GS en daarmee zijn de argumenten sterker dan het preadvies en zo hoort het ook. Ik loop onze moties nog even langs. Motie 75 over plaatsing windmolens, wij kunnen leven met het schrappen van het tweede dictum, maar nu wij de positieve preadvisering als toezegging beschouwen, geldt dit alleen nog voor het eerste dictum. Een breder gevoelen over de voorkeurspositie van windmolens is hiermee geborgd. Motie 76, wij zijn heel content met het vervallen van de kruimelregeling en dit past helemaal in de geest van de omgevingswet en is voor Noord-Holland een hele mooie verbetering. En motie 79, ik noemde het een beetje een stoute motie bij indiening en tsja, die wordt ontraden. Desalniettemin zijn wij blij met de uitleg van GS dat zij de geest van de motie omarmen maar de letter niet kunnen naleven. En zoals u ons kent, de geest is ongelofelijk belangrijk, wij snappen dit heel goed en wij zijn blij met het gedeelde gevoelde signaal. Wij trekken deze motie in. Wij zijn blij met motie 80 en dat er ruimte komt om te experimenteren via pilotgebieden. Wij trekken motie 81 en 82 in want samen met D66, PvdA en de VVD hebben wij een gezamenlijk alternatief ingediend. Motie 100, wij danken u voor de toezegging. Motie 101, de discussie over wonen is nog steeds op een goede manier gaande en zal worden voortgezet. Wij danken GS voor het positieve preadvies over dienstbaarheid richting gemeenten en regio's als het op wonen aankomt en voor het tweede dictum verwijzen wij naar verdere discussies hierover. Er was nog een beetje een stoute motie, 102. Maar GS kijken met ons mee hoe wij gezamenlijk out of the box kunnen kijken als wij provinciale doelstellingen en ambities willen halen. Dank daarvoor. Als je ooit af mag sluiten als Statenlid en dat moment komt voor mij dichterbij, dan kan ik mij geen betere afsluiting wensen. Wij zijn allemaal de politiek ingegaan om de wereld om ons heen een stukje mooier te maken en dat doel op een andere manier te bereiken. In de politiek worden deze verschillen vaak uitvergroot. Ik hou van het debat en ik heb daarvan genoten, maar de ware kunst van politiek bedrijven is luisteren naar elkaars argumenten en je te durven laten overtuigen. Ik ben nu niet bang voor de interruptie die ik uitlok maar ik wil al mijn collega-Statenleden inclusief GS danken voor het debat over de Omgevingsvisie, want in de politiek mag soms wat meer ruimte zijn voor out of the box denken en voortschrijdend inzicht en beide heb ik in het debat gezien. Dank u wel. Moties 75, 76, 79, 80, 81, 82, 100, 101 en 102 trekken wij terug.

De **VOORZITTER**: Moties 75, 76, 79, 80, 81, 82, 100, 101 en 102 zijn ingetrokken. De vergadering is geschorst voor overleg voor GS. De vergadering is heropend. De heer Hietbrink heeft een punt van orde.

De heer **HIETBRINK** (GL): Wij hebben een beetje zitten worstelen met de derde termijn en niet om een vierde termijn te openen, zoals jullie weten zijn wij een groot voorstander van de manier waarop dit debat is ingericht. Het idee is namelijk dat PS eerst aan zet zijn, dat PS een standpunt bepalen en dat op basis daarvan GS verder kunnen met de uitwerking van de Omgevingsvisie. Dat proces is tot nu toe op een hele mooie manier verlopen, maar er zijn een aantal moties aangescherpt of veranderd naar aanleiding van het preadvies van GS en dat is vanzelfsprekend. Er zijn ook een flink aantal moties ingetrokken, omdat er een positief preadvies van GS ligt. Dat vinden wij wat ongemakkelijk omdat daarmee de mogelijkheid van PS om een uitspraak te doen over die onderwerpen, uit onze handen wordt genomen. Dus een dringend beroep op onze collega's die die moties hebben ingetrokken, om daar nog eens goed over na te denken omdat wij er als PS zeer aan zouden hechten om daar toch een uitspraak over te kunnen doen.

De **VOORZITTER**: De moties zijn ingetrokken en maken geen deel meer uit van de beraadslagingen, maar u hebt wel een herkansing. Als u in december vindt dat het college verkeerde dingen heeft gedaan met de moties die zijn ingetrokken, en er gebeuren wel dingen als ze toegezegd zijn met moties die zijn ingetrokken, dan hebt u alsdan de gelegenheid om opnieuw met de uitspraken die in de voordacht terecht zijn gekomen het uwe te doen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Dat snap, maar ik maak het punt op dit moment omdat de afspraak was dat PS aan de voorkant hun standpunt zouden bepalen en dat GS daarmee aan de slag zouden gaan en dat wordt nu op een aantal punten ingewikkelder, omdat moties die voorlagen, niet in stemming worden gebracht. Ik snap dat wij een tweede kans hebben maar ik betreur het dat wij hier als PS niet het standpunt over kunnen bepalen.

De **VOORZITTER**: Het is goed dat u de opmerkingen maakt maar de indieners gaan over de moties.

De heer **ANNAERT** (VVD): Precies, dat wilde ik zeggen. Wij hebben hier als goed gebruik in zijn algemeenheid dat indien GS tijdens debatten aangeven dat zij de motie willen overnemen, wij de motie niet in stemming brengen, want in feite hebben GS bevestigd wat de motie beoogt. Naar de heer Hietbrink zou ik willen zeggen, als hij toch dat soort moties in stemming had willen brengen, dan had hij precies dezelfde moties moeten indienen, dan had hij ze niet hoeven in te trekken.

De **VOORZITTER**: Wij gaan nu over naar gedeputeerde Geldhof en de voordracht die in december aan de orde is, zal nog nauwkeuriger zeker door de heer Hietbrink en de zijnen, worden gelezen.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Het is inderdaad een zoektocht naar hoe we er samen voor kunnen zorgen dat er een Omgevingsvisie komt, dat die gedragen wordt door PS en dat u op een goede

manier de opdracht meegeeft aan GS, want wij willen een Omgevingsvisie 2050 die op de toekomst is voorbereid. De VVD zei en de commissaris corrigeerde dat al even, wij hebben nu het moment om ons erover uit te spreken en straks ligt het Koersdocument er gewoon, maar het Koersdocument komt in december nog een keer terug. Op basis van wat nu wordt besloten, wordt er verder geschreven en gaat u met elkaar in december de koers bepalen.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Correctie, dat heb ik niet gezegd. Ik heb zelfs die vergadering genoemd en gezegd dat er daarna nog een periode van een jaar is, wij hebben goed geluisterd.

De **VOORZITTER**: Dat klopt.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Mijn excuses, dan neem ik dat terug, maar u krijgt in december nog de gelegenheid om datgene wat u vandaag hebt meegegeven, dat gaan wij verwerken en in december praat u er nog een keer over. Een aantal moties is aangepast of gewijzigd en ik ga nu preadviseren. Motie 118 van 50plus/ONH/SP verzoekt het college als toezichthouder het een en ander te gaan doen ten aanzien van bouwplannen van gemeenten maar die rol hebben wij niet. Het derde streepje is ongewijzigd ten opzichte van de vorige motie, dus het advies is ongewijzigd en zullen wij u deze ontraden afgezien van wat wij deels overnemen. Dan motie 119, die is op een paar punten gewijzigd. GS staan nog steeds achter het preadvies. De onderstreepte passages zijn gewijzigd, dat klopt toch? Ja. Daarvan heeft u bij de energietransitie gezegd, het streven is om de opwekking van hernieuwbare energie in de provincie in evenwicht te laten zijn met het verbruik. Dat streven onderschrijven wij ook en wij willen dat onderdeel meenemen in de Omgevingsvisie. De punten landbouw, veenweidegebied en autogebruik heeft u ook tekstpassages gewijzigd, die vinden wij te ver gaan, te zwaar of in strijd met de keuzevrijheid of het is al een oplossingsrichting aanbiedend zonder dat er verdere inventarisatie heeft plaatsgevonden en op die punten moeten wij die ontraden. De overige teksten die wij al gepreadviseerd hebben en hebben gezegd, die nemen wij mee in de verdere uitwerking van het document, blijven gewoon staan.

De heer **KRAMER** (GL): Blij te constateren dat de eerste formulering over de energietransitie dat u zich daarin kunt vinden. Dat is het enige punt waarin gesproken wordt over een tegenstrijdigheid, anders was het advies positief geweest. Dat leid ik af uit de tekst die u gegeven heeft. Dus ik begrijp niet zozeer dat de andere wijzigingen die eigenlijk materieel neerkomen op een geringe afzwakking van wat er stond en wat een beetje meer in de richting is van hoe GS zich in deze kwesties opstellen, dat dat nu leidt tot het toch niet positief adviseren.

Gedeputeerde **GELDHOF**: U hebt ervoor gekozen om het niet in losse moties te doen maar alles in een eindvisie op allerlei beleidsterreinen te geven met allerlei uitspraken. Daarop hebben wij op hoofdlijnen geantwoord en hebben er een ding uitgepakt waarin een tegenstrijdigheid zit, maar er waren nog meer dingen die tegenstrijdig zijn. Dat hebben wij niet allemaal geformuleerd, wij hebben op hoofdlijnen geantwoord, ook dat er tegenstrijdigheden in zitten en een aantal aspecten hebben wij meegenomen in de oplegnotitie hoe wij dat willen gaan vertalen en wij zijn

niet op alle details ingegaan. Als u zegt dat er geen nadelige effecten zijn voor natuur en biodiversiteit bij de landbouw en veehouderij, dan gaat dat voor ons te ver.

De heer **KRAMER** (GL): Ik kan niet volgen waarom u dat als een detail hebt opgevat dat geen preadvies nodig had. Dan klopt uw advies, de details daar gaat het niet om, dus dan kunt u positief adviseren.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Ik weet niet hoe ik dat verder moet uitleggen.

De **VOORZITTER**: Het belangrijkste advies richting GL is, prop niet alles in een motie.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Wij hebben geprobeerd aan te geven welke punten wij willen overnemen en waar tegenstrijdigheden zitten. Motie gebiedsgericht maatwerk die drie andere moties vervangt. Het heldere dictum van de motie adviseren wij positief. Tot slot motie 123, over onder andere rekenschap te geven van het feit een ruime meerderheid van de inwoners enzovoorts, dat gaan wij natuurlijk doen met heel veel andere zaken waarvoor men zich uitgesproken heeft. Wij laten het aan u, maar het is in onze ogen een overbodige motie. Wij nemen alles wat is gezegd in elk moment van de burger- en publieksparticipatie mee.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, ik heb een vraag van de heer Van der Sluijs van de PVV. Als het goed is merkt u dat elke dag van die groene golven. Daar waar het kan voeren wij een groene golf in en als u het niet merkt, is dat om veiligheidsredenen geen groene golf is ingevoerd en het voert te ver om nu uit te leggen waarom wij dat niet doen. Dat is meer iets voor de commissie en dat u daar op enig moment op terugkomt. Op dit moment maken wij zoveel mogelijk onze verkeersregelinstallaties geschikt om rechtstreeks te communiceren met voertuigen. Dan is er geen sprake meer van een groene golf, maar dan wordt aan het voertuig groen gegeven. Daar doen wij op dit moment in de buurt van Schiphol een proef mee met vrachtverkeer. Op die manier proberen wij zoveel mogelijk maatwerk te leveren. Op verzoek van de CdK een preadvies over motie 117, burgerparticipatie van de PVV. Het college ontraadt de motie, wij gaan ervan uit dat juist dat onderdeel moet uitmaken van de lokale autonomie en creativiteit en dat gemeenten binnen wettelijke kaders voldoende handvatten hebben om ermee uit de voeten te kunnen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik heb een vraag gekregen over Schiphol, motie 85. Ook andere leden hebben daar aandacht voor gevraagd. Mevrouw Vermaas vraagt, blijft de mogelijkheid met de preadvisering van het college voor een groei van Schiphol en daarvan zeg ik, ja, maar daarbij moet u onze interpretatie ter hand nemen en dan refereer ik aan de heer Slettenhaar, het regeerakkoord Slim en Duurzaam – ik heb de vorige keer al gezegd, wat mij betreft mag daar veiligheid aan worden toegevoegd – maar een duurzaam verantwoorde groei zou kunnen mits de winst voor de omgeving wel is en dat is meer de motie 96 van de heer Klein die daaraan refereert.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Mijn vraag was eerder het tegenovergestelde. Blijft de mogelijkheid voor GS open om Schiphol niet verder te laten groeien of hebt u zich al gecommitteerd aan het laten toenemen van het aantal vliegtuigbewegingen?

Gedeputeerde **TEKIN**: Wij hebben ons nergens aan gecommitteerd, maar wat wel speelt is dat op de Alderstafel afspraken zijn gemaakt, al in 2008, met name over de 50/50-regel, dus 50% van de milieuwinst gaat naar de omgeving en 50% naar de sector. Om die discussie met elkaar te kunnen voeren, moet ik eerst de MER afwachten. Ik heb mij gecommitteerd aan die afspraak, maar toen wisten wij nog niet wat de milieuwinst van de afgelopen jaren is geweest en hoe het gaat met de ontwikkeling van innovatieve vliegtuigen, vliegen, et cetera. Daarbij komt nog de veiligheid waarvan wij toen geen weet hadden.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Motie 77, de tekst klopt en daar blijven wij bij. Wij zien de motie niet alleen als steun voor ingezet beleid maar aan het eind van de tekst staat dat wij ook op dit moment al die ruimte bieden, maar dat het vergroten van biodiversiteit een randvoorwaarde is voor duurzame agrarische ontwikkeling. Dat staat duidelijk in de argumentatie van 77 en dat is ook het antwoord op uw vraag hoe gaat u dat doen, dus dat doen wij onder andere via onze verordening. Motie 97 van de CU/SGP, dan staat daar precies hetzelfde antwoord over de regionale spreiding met name, hier is het verschil dat u hem nogal strak benadert bij gebieden aanwijzen. Dat onderzoek moet je juist niet maken want dan ben je de flexibiliteit kwijt. Daar zit het verschil.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): U hebt in het preadvies gezegd, wij gaan schaalvergroting faciliteren mits biodiversiteit toeneemt en dat zijn twee begrippen die moeilijk te verenigen zijn. Wij weten uit onderzoeken van het Planbureau voor de Leefomgeving en een heleboel andere onderzoeksbureaus dat die begrippen juist tegengesteld zijn. Dus mijn vraag was, welke garantie hebt u dat de biodiversiteit gaat toenemen als u schaalvergroting gaat faciliteren?

Gedeputeerde **BOND**: Door hem te koppelen als randvoorwaarde in onze verordening en als eis, een randvoorwaarde voor duurzame agrarische ontwikkeling. Motie 121 natuurinclusieve landbouw. Deze motie ontraad ik omdat wij donderdag aanstaande een BOT-overleg hebben. Wij gaan het daarover hebben en niemand weet nog precies wat de definitie van natuurinclusieve landbouw is, die gaan wij met elkaar maken. Daarom, dien deze motie niet in en ga eerst met elkaar in gesprek en laten wij samen invullen hoe wij dat gaan doen en waar, want je moet wel een gebied vinden. Ik zou zeggen wacht nou donderdag af, want alle overwegingen in de beantwoording blijven overeind, voor zowel motie 77 als 97.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dank u voor uw toelichting op het negatieve advies voor motie 97. U gebruikt daar het woord ‘aanwijzen’, alsof de motie zou vragen om nu gebieden aan te wijzen. Dat vraagt de motie niet. De motie vraagt om onderscheid te maken tussen gebieden en dat betekent dat je nu niet de keus hoeft te maken maar wel dat wij kijken naar wat binnen een gebied past. Het lijkt mij helemaal in lijn met de gebiedsgerichte maatwerkmotie. Ik zou u willen uitdagen om een positief advies te geven in plaats van een negatief.

Gedeputeerde **BOND**: Nee, want wij verschillen van mening over het feit dat ik hem te beperkend vind voor waar wij mee bezig zijn en dat u het juist als een kans ziet. Vandaar dit advies. Motie 122 van de SP, gekoppeld aan de context van uw betoog, dan ontraden wij de motie. Die maakbare samenleving en het provinciale takenpakket, dan gaat deze motie wel heel ver. Vandaar dat wij deze ontraden. Motie 125, het eerste bolletje bij het verzoek aan ons is oké, dat willen wij ook graag, innovaties die leefbaarheid, natuur en milieu en sociale omstandigheden versterken, maar het tweede bolletje ontraden wij. Dat zouden wij dan schrappen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, merkwaardig genoeg is het preadvies van GS positief behalve het laatste stukje van het dictum van motie 122. Nu zegt u, nu ga ik hem helemaal ontraden maar dat is raar. U bent ook een beetje wankelmoedig begrijp ik.

Gedeputeerde **BOND**: Nee, ik heb u juist herinnerd aan de context van uw betoog en dat was helemaal doordrenkt met inkomenspolitiek en andere wensen en daar gaan wij niet over. Als ik hem in die context plaats, dan ontraden wij hem. U vraagt iets aan ons wat wij niet kunnen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dit gaat over het vestigingsklimaat en wij zijn van mening dat iedereen en niet alleen de kenniswerkers, een goed vestigingsklimaat moeten hebben en daar waren wij het eerst over eens.

Gedeputeerde **BOND**: Maar als u ook zegt in het dictum dat alle werkenden kenniswerkers zijn, dan hebben wij een verschil van inzicht.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Twee reacties. Motie 116 over het informeren over NRG aan PS over thorium. Wij waarderen het zeer wanneer PS zich goed willen laten informeren en feiten willen weten, maar volgens GS is daar geen motie voor nodig. Dat kunt u prima met een werkbezoek of anderszins door de griffie laten regelen en dat zou ons advies aan u zijn. Motie 124 wordt door het college ontraden, en eigenlijk gebruiken wij daarbij dezelfde woorden als bij de eerdere motie 95. De regionale energiestrategieën zorgen voor een integraal en gedragen verhaal en het aanwijzen van gebieden in de Omgevingsvisie kan uiteindelijk daarvan de uitkomst zijn, maar wij willen daar nu niet een voorschot op nemen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, D66 met betrekking tot de ambitie voor bodemdaling. Als wij het zo mogen lezen dat wij de wens hebben om iets te doen tegen bodemdaling en daar waar mogelijk, te herstellen, dan zitten wij op dezelfde lijn. Wij hebben de ambitie om gezamenlijk met partners gebruikmakend van ons instrumentarium, te inventariseren wat daarvoor nodig is. Wanneer dat helder is, dan delen wij dat met u om te kijken of het haalbaar en betaalbaar is.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Geldhof wil nog een aanvulling plegen. Bij wijze van uitzondering zullen wij dat toestaan.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Ik ben gelijk ingegaan op de moties die nadien ingediend waren en niet met een toelichting op de moties die vorige week zijn ingediend. Een vraag over de toplandschappen en hoe dat nou benoemd kan worden. In 2015 is de PRV gewijzigd en nu heeft het PARC een kwaliteitsbeeld ontwikkeld waar nog over besloten moet worden. Dat komt allemaal nog. Hetzelfde geldt voor de onafhankelijke commissie Ruimtelijke Kwaliteit in motie 68, maar de samenstelling van de commissie is onderdeel van de uitvoering. Dat is voor deze fase nog te ver weg. Dat wij als GS de ruimte, kwaliteit en het landschap een warm hart toedragen, is wel gebleken uit de preadviezen, maar gedetailleerd nu zeggen wat het gaat worden, in die fase zitten wij nu niet en daar gaan wij u zeker bij betrekken.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Ik heb behoefte aan een schorsing.

De **VOORZITTER**: Er is behoefte aan schorsing. Het is misschien wel goed om als de beantwoording aanleiding heeft gegeven tot nadere intrekkingsvoorstellen, dan is dat handig om dat te weten.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Mevrouw Geldhof heeft het advies niet gewijzigd op M99, die gelegenheid wil ik haar graag nog even geven.

De **VOORZITTER**: Ik ga ervan uit dat dat advies ongewijzigd is.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Gezien de toezeggingen in de beantwoording trekken wij moties 74, 75 en 77 in.

De **VOORZITTER**: Motie 75 was al ingetrokken. Moties 74 en 77 zijn nu ook ingetrokken en niet meer aan de orde.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Motie 116 trekken wij in en wij maken graag gebruik van de mogelijkheid om een advies en voorlichting te krijgen over thorium.

De **VOORZITTER**: Motie 116 is ook ingetrokken.

Mevrouw **STRENS** (D66): Wij zijn erg blij met de reactie van GS op motie 66. Dank daarvoor. Motie 67 tot 70 die door ons zijn ingediend, wij beschouwen die als een toezegging die net zijn gedaan, dus die zullen wij ook intrekken. Motie 66 is voldoende beantwoord, maar omdat deze meerdere indieners kent, kunnen wij deze niet intrekken.

De **VOORZITTER**: Motie 67, 68, 69 en 70 zijn ingetrokken. Dat ruimt ook op, maar het probleem van de heer Hietbrink wordt alleen maar erger.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Ik heb mevrouw Geldhof gehoord over motie 118. Wij willen bij het eerste streepje ‘als toezichthouder’ weghalen en dan begint het ‘op de korte als de lange termijn’.

De **VOORZITTER**: Dat kan niet meer. De moties kunnen nu niet meer gewijzigd worden. Zijn er andere intrekkingsvoorstellen?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik heb geen intrekkingsvoorstel maar ik heb een typefout ontwaard. Kan die nog wel gecorrigeerd worden?

De **VOORZITTER**: Nee, wij gaan aan de teksten niets meer veranderen. Dan zijn wij nu gekomen bij de stemming.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Ik wil graag even overleggen.

De **VOORZITTER**: Er is behoefte aan schorsing. De vergadering is voor enkele minuten geschorst. Ik heropen de vergadering. Ik heb begrepen dat de schorsing tot aanvullende intrekkingen leidt. Ik kijk in de richting van de heer Van der Sluijs die heeft laten weten dat M99 ingetrokken kan worden.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Motie 120 is ook ingetrokken.

De **VOORZITTER**: Motie 120 ook ingetrokken. Dan zijn die beide moties ingetrokken. Dan gaan wij nu over tot stemming om te beginnen met M58. Stemverklaringen?

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Wij gaan ervan uit dat het document dat wij in december krijgen voorgelegd door GS, wordt opgesteld op basis waarvan wij vandaag besluiten, dus niet over ingetrokken moties, preadviezen of toezeggingen die helemaal niet zijn gedaan, maar op basis van waar wij vandaag over besluiten.

De **VOORZITTER**: In de goede verantwoordelijkheidsverdeling is het college verantwoordelijk voor de opstelling van de decembernota maar ik kan niet uitsluiten dat daar ook de toezeggingen vanuit een positieve invalshoek bij betrokken zullen worden.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Dus niet de ingetrokken moties en preadviezen, dat zijn geen toezeggingen. Mevrouw Geldhof heeft gezegd dat zij meeneemt wat vandaag wordt besloten. Dat is wat wij vandaag doen.

De **VOORZITTER**: Dat staat natuurlijk centraal, maar het is niet ongebruikelijk dat toezeggingen linksom of rechtsom in beleid terechtkomen.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ik heb geen toezeggingen gehoord en preadviezen zijn geen toezeggingen.

De **VOORZITTER**: Wacht u gewoon de decembernota af.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik ben ook zeer ongelukkig met deze gang van zaken, want er zijn nu moties ingediend waar wellicht helemaal geen meerderheid voor was, maar waar wel toevalligerwijs een positief preadvies over is gegeven en dat gaat nu meegenomen worden door GS en dat vind ik een ongelukkige gang van zaken.

De **VOORZITTER**: Daar geldt hetzelfde voor als wat ik eerder tegen de heer Hietbrink zei. Wij komen daar in december op terug en als er dingen in staan die u niet bevallen, dan komt u daar bij die gelegenheid op terug.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik sluit mij helemaal aan bij de heer Hietbrink en de heer Klein, want ik voel mij zwaar beledigd door de gang van zaken.

De **VOORZITTER**: Dat soort zware teksten. Wij hebben hier met elkaar geprobeerd om hier op een goede manier te akkeren. Indieners gaan over hun eigen moties en als zij zeggen, gelet op de beantwoording, ik trek de motie in, dan is dat hun verantwoordelijkheid en ook niet van GS. Ik vind deze uitdrukking eerlijk gezegd een beetje te zwaar en daar moet u in de eerste plaats uw collega's op aanspreken. Wij gaan nu over tot de stemmingen en per motie kan een stemverklaring afgegeven worden. M58 is ingetrokken. M60. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV, 50plus, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M61. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M63. Stemverklaringen?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik ben het eens met het idee, maar ik vind de gesuggereerde maatregel te concreet, dus ik zal tegen stemmen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M64. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie SP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M66. Stemverklaringen?

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): De ene indiener heeft aangegeven tevreden te zijn met het antwoord van GS, de andere indiener ging verder in de interpretatie, dus omwille van de duidelijkheid stemmen wij tegen deze motie en volgen GS in de wens en de ambitie om dit samen met partners op te pakken en te kijken hoe het überhaupt opgepakt kan worden.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Idem.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties D66, PvdA, GL, SP, PvdD, ONH, 50plus, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is aanvaard. M72. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Er staat 'enige vorm van openbaar vervoer' in deze motie en wij zijn vooral voor openbaar vervoer met betaalde chauffeur en de bus op tijd aan de halte, dus wij zullen hier tegen stemmen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Ook het CDA is voor bereikbaarheid van kleine kernen, maar OV gaat meer op een middel in en wij zijn voor het vervoer in zijn algemeenheid.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, PVV, PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M73. Die is toegezegd, maar we gaan er gewoon over stemmen. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet, de motie is met algemene stemmen aanvaard. M83. Stemverklaringen?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter, wij vinden het streven op zich best mooi, maar wij denken dat wij als provincie daar niet voor aan de lat staan.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, wij vinden het een mooi streven en daarom zijn wij ervoor, maar wij denken dat dit op termijn de enige mogelijkheid zal zijn.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties VVD, CU/SGP, ONH, CDA, PVV, D66, PvdA, de overige leden voor, zodat de motie is verworpen. M84. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M85. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Wij zijn voor deze motie maar willen daarbij aantekenen dat wij van mening zijn dat het ook vooral moet gaan om minder vliegbewegingen.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Wij vinden het een sympathieke motie, het komt richting de motie van CU/SGP, maar wij steunen de argumentatie van GS.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Wij zullen wel voorstemmen en wij volgen de uitleg van GS dat het gaat om hinderbeperking.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties D66, PvdA, SP, GL, VVD, PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is aanvaard. M87. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Wij vinden het een hele mooie motie maar wij vinden dat er meer maatwerk moet zijn, dat er dus niet helemaal nooit een uitleglocatie moet komen. Er moet overleg zijn, maar af en toe zou het moeten mogen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL en PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M88. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Als het zo gelezen mag worden dat het gaat om voor klimaatbossen te zijn, dan kunnen wij voor stemmen.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter, wij stemmen voor, ook omdat het ten bate komt van milieucompensatie.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M89. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M90. Stemverklaringen?

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Wij zullen voor deze motie stemmen maar wel met het uitgangspunt dat wij geen wettelijke normen hanteren bovenop het EU-beleid.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Wij zullen tegen stemmen en wij volgen GS in de redenering en argumentatie.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Wij stemmen voor in de lijn van D66, niet boven wettelijke normen.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Wij stemmen voor volgens het preadvies.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties CDA, PVV, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard. M92. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard. M93. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties VVD, CDA, PVV, PvdA, D66, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M94. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M96. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Wij vinden dat de vliegbewegingen niet moeten toenemen, dus wij kunnen alleen maar tegen deze motie stemmen.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Die zullen wij steunen en heel belangrijk dat de overlast niet verder gaat en de ambitie is dat deze verminderd wordt.

De heer **HIETBRINK** (GL): Wij stemmen tegen, omdat wij voor motie 85 hebben gestemd die naar ons idee verstrekkender is.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PvdA, D66, CDA, VVD, ONH, CU/SGP, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is aanvaard. M97. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Wij vinden dat er geen onderscheid gemaakt moet worden tussen gebieden. Wij zijn van mening dat landbouw kleinschalig moet en daarom zullen wij tegen stemmen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties D66, PvdA, SP, GL, VVD, CDA, PVV, PvdD, 50plus, ONH, de fractie CU/SGP voor, zodat de motie is verworpen. M117. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PVV, PvdD, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M118. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Als u hem zo kunt lezen dat de provincie geen toezichthouder is, dan wens ik hem toch in stemming te brengen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PVV, 50plus, ONH, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M119. Stemverklaringen?

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter. Wij zijn uitgegaan van het advies van GS waarin de integraliteit voor een belangrijk deel wordt benadrukt en wij zagen het onderzoek als een technische tegenstrijdigheid. De uitleg van GS dat diverse onderdelen en ambities heeft, zo hebben wij dat niet in het advies van GS gelezen en dat brengt ons in een lastig parket, want een aantal ambities gaat op dit moment verder dan een aantal andere dingen. Wij zouden er graag mee instemmen, maar wij vinden het jammer dat GS in tweede instantie zo negatief zijn over een aantal ambities. Dat brengt ons in een lastig dilemma. Wij stemmen tegen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik stem voor met de aantekening dat ik de opmerking ‘voornamelijk uit grote en middelgrote boeren’ geacht heb daar niet achter te staan.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M121. Stemverklaringen?

Mevrouw **STRENS** (D66): Wij zullen tegen deze motie stemmen, omdat wij eerst graag met elkaar het gesprek aangaan over wat wij precies onder natuurinclusieve landbouw verstaan.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Hetzelfde.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Idem.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M122. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M123. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M124. Stemverklaringen?

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Wij zullen voor deze motie stemmen met dien verstande dat wij tegen windmolens op de Afsluitdijk zijn vanwege de vliegroutes van verschillende vogelpopulaties.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Wij stemmen tegen deze motie, omdat wij eerst willen kijken hoe die gebieden eruit zouden kunnen zien. Wij vinden het te prematuur om hiervoor te zijn.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M125. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Daarmee is een einde gekomen aan de behandeling van dit onderwerp en stemming over de moties. Het onderwerp wordt vervolgd op 18 december en in een eerdere commissievergadering.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Mag ik iets op de orde opmerken? Vooral bij dit punt heb ik mij gestoord aan het systeem. Je kunt het digitaal niet zo snel heen en weer bewegen dat je op een fatsoenlijke manier deze werkmethode kunt volgen. Ik denk dat het niet aan dovemansoren gericht is om hier eens goed naar te kijken.

De **VOORZITTER**: Als dat een algemeen gedeeld gevoelen is, dan moeten wij daar zeker naar kijken. Uw voorzitter en fractievoorzitters en de gedeputeerden zijn in het gelukkige bezit van gewoon papier. Dat zal even getest worden want dat moet gewoon vlekkeloos verlopen en als het technisch allemaal niet mogelijk is, dan moeten wij daar op een andere manier mee omgaan. Ik wil wel constateren, ik heb de opmerkingen aan het eind genoteerd en daar komt u ongetwijfeld in aanloop naar 18 december zeker op terug, maar ik heb het zo ervaren dat over dit belangrijke onderwerp op een hele goede manier van gedachten is gewisseld en dat PS er op deze wijze breed bij betrokken zijn geweest. Ik wil u allemaal complimenteren dat het allemaal zo is gegaan.

21. Statenvoordracht 63 Wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Wij betreuren het dat er nu opnieuw een besluit moet worden genomen over de Verordening Faunabeheer. Wildbeheer is helaas een bittere noodzaak en soms blijkt het niet handig de eerste te zijn die een verordening vaststelt. Er is nog steeds discussie over de voorliggende verordening en dat is juist niet de bedoeling van een verordening. In de commissie heb ik al aangegeven dat de verordening van Zuid-Holland die wel voldoet, een

goed voorbeeld zou kunnen zijn. Daarin niets over maatschappelijke organisaties, niet zijnde jagersverenigingen. Deze toevoeging is dan ook overbodig en leidt tot verwarring, want jagersverenigingen worden al genoemd in 1.c. en bovendien staat dit in geen enkele andere provinciale verordening. Daarvoor dienen wij een amendement in.

Amendement 19/131117
Bestuurssamenstelling Faunabeheereenheid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Besluiten:
- in het ontwerpbesluit in de voorgestelde wijziging van Artikel 2.2 Bestuurssamenstelling lid 1.d. te wijzigen door de woorden "niet zijnde Jagersvereniging" te schrappen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties VVD, CDA, D66, PvdA

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik heb twee vragen. Waarom dit amendement, wat bedoelt u daar precies mee? Helaas ontbrak een toelichting, dus ik moet het u vragen. Wat hebt u gedaan om uit te sluiten dat dit een onwettig amendement is en dat het juridisch kan?

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Dit hebben wij door de juridische afdeling laten checken en daar komt de gedeputeerde op terug. Omdat de andere verordeningen allemaal wel goedgekeurd zijn en dat hebt u ook in de commissie gehoord en dit komt dus ook in andere provinciale verordeningen terug, dat dat dan goed is. Dus daar gaan wij even vanuit. De verordening moet gewoon duidelijk zijn, en als je enerzijds zegt, de jagersverenigingen moeten erin en anderzijds zeg je, niet zijnde jagersverenigingen, dan ga je impliciet beargumenteren dat het geen maatschappelijke organisaties zijn, dus die verwarring willen wij eruit hebben. Het amendement van GL en PvdD om dit te vervangen door jachthouders, daarmee worden TBO's uitgesloten die jacht uitoefenen, en dat kan in onze ogen niet de bedoeling zijn, te meer omdat deze organisaties het doel moeten nastreven van een duurzaam beheer van populaties. Daarom zullen wij daartegen stemmen.

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt deel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Het duizelt ons een beetje van alle dingen die de afgelopen tijd voorbijgekomen zijn, maar voor zover ik begrepen heb is het voorstel dat er nu ligt, in elk geval onwettig. Voorlopig ga ik ervan uit dat met maatschappelijke organisaties de dieren- fauna- en vogelbescherming worden bedoeld en de jachthouders inderdaad niet. Ofschoon ik er niet in geloof dat deze organisaties graag willen aanschuiven bij de FBE wil ik het wel een kans geven en zien wat er gebeurt. Daarom dienen wij samen met de PvdD en GL een amendement in om ervoor te zorgen dat de dierenbeschermingsorganisaties daadwerkelijk aanschuiven. Verder wacht ik de discussie af.

De **VOORZITTER**: Amendementen worden namelijk niet per mail ingediend, maar moeten hier lijfelijk worden ingediend. Oké, de heer Van Liere dient het amendement in.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter, de aanpassing is nodig om te voldoen aan de wet. De oude formulering was vastgesteld voordat de Tweede Kamer hierover vergaderde en daarom is de aanpassing nu nodig. Wij willen de verordening samen met het reeds ingediende amendement van de VVD nog iets verder aanpassen, omdat de tekst over jagersverenigingen niet juist is geformuleerd. Verder wil het CDA dat TBO's ook zitting hebben in het bestuur van de FBE.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter, wat zullen wij zeggen? Was het niet vorig jaar dat D66 aangaf dat er bij de oude verordening een lid ontbrak en dat namelijk maatschappelijke organisaties niet zijnde jachthouders, toegevoegd zouden moeten worden. Door nu de oude verordening te wijzigen en de geborgde zetel van de TBO's eruit te halen en hiervoor in de plaats te zetten twee leden zijnde maatschappelijke organisaties toe te voegen, gaat u daar een andere invulling aan geven. Wij hechten echt aan een zetel voor de samenwerkende TBO's. Met het kiezen voor de nieuwe constructie pleiten wij dus voor continuering van een van deze zetels voor de samenwerkende TBO's, maar dat maakt dat het voorliggende voorstel niet in orde is. Dat betekent dat als je dat koppelt aan zijnde jachthouders, dan kunnen de TBO's geen zetel innemen en daarom hebben wij het amendement mede ingediend. Het juridisch juist zijn van de verordening is voor ons heel erg belangrijk en wij hebben twijfels of het plan dat voorgelegd is aan GS, met een wijziging is goedgekeurd. Volgens ons zou waarschijnlijk alleen de FBE het plan mogen vaststellen en GS kunnen dat alleen goed- of afkeuren. Het zou een blamage zijn als de verordening juridisch niet in orde zou blijken, maar het is een bevoegdheid van GS en wij zullen hen volgen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Het wachten was op de brief van GS waarin PS schriftelijk zou worden bevestigd of het ministerie onderschrijft dat terrein beherende organisaties TBO's, maatschappelijke organisaties zijn. De brief is net voor de Statenvergadering binnengekomen en op een aantal punten helder. Er komt op korte termijn in het bestuur van de FBE een maatschappelijke organisatie bij en daarbovenop hebben GS in de vergadering van 6 november jl. aangegeven dat uiterlijk 8 november duidelijk zal worden welke maatschappelijke organisatie aan de FBE toegevoegd zal worden. Ik hoop dat daar inmiddels helderheid over is. Misschien is dat al aan ons doorgegeven via de mail, maar dan heb ik dat nog niet gezien. Het vigerende Faunabeheerplan is door GS ingetrokken omdat dit beheerplan enkele maanden geleden door het voormalige FBE-bestuur is vastgesteld en niet rechtsgeldig is. De brief geeft geen duidelijkheid over dat wij niet kunnen opmaken welke maatschappelijke organisatie er wel in het FBE-bestuur zit en aan welke organisatie GS of het bestuur denken om het te complementeren. Tevens wordt ons ook niet duidelijk of het bevroren beheerplan de ontheffingen ten behoeve van de zogenaamde jacht op de algemene soorten nu ook niet met onmiddellijke ingang wordt gestaakt. Dat was in de vorige vergadering een beetje bijzondere insteek, want voordat PS het woord voerden, heeft de gedeputeerde daar al enige duidelijkheid over gegeven maar er bleven nog wel wat vragen over omdat de datum van 8 november nog niet was verstreken. Wij zouden graag

antwoord willen hebben op onze vragen, want dan wordt het ons duidelijk wie er precies als maatschappelijke organisatie in de FBE gaan zitten en dan wordt later duidelijk of het nieuwe FBE-bestuur het vigerende plan doorgang kan laten vinden. Wij hebben ingestemd met de coalitiefracties over het amendement voor het schrappen van de niet zijnde jagersvereniging omdat dat eerder in de verordening ook al voorkomt en dat hoeft niet dubbelop.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Naar mijn mening is het vaststellen van de provinciale verordening een bevoegdheid van PS en niet van GS. Vandaag beogen GS dat u een fout herstelt in de verordening waar u in meerderheid voor stemde. Deze voordracht was niet nodig geweest als PS het amendement van de PvdD over de bestuurssamenstelling van de FBE vorig jaar hadden aangenomen, maar u nam op voorspraak van GS een verordening aan die niet strookte met de wet. In april van dit jaar stelde de PvdD Statenvragen of de FBE wel rechtsgeldige faunabeheerplannen kon aannemen, maar er was niets aan de hand volgens dit college. Ik citeer: "Wij zijn van mening dat het bestuur van de FBE en het huidige Faunabeheerplan op dit moment wel aan de eisen van de wet voldoen" en dat bleek dus onzin te zijn. Een bescheiden opstelling zou nu gepast zijn. Tot nu toe blijkt daar niet veel van. De huidige voordracht is weer niet conform de bedoeling van de wetgever. In de FBE moeten twee maatschappelijke organisaties zitten die geen jachthouder zijn, anders valt de toelichting van de wetgever niet te lezen. Ik citeer: "Het amendement versterkt de rol van maatschappelijke organisaties in FBE's door te regelen dat in het bestuur buiten jachthouders ook andere maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd." Dan kunnen wij niet volstaan met de huidige jachthouders in het bestuur het label van maatschappelijke organisatie op te plakken. Hoe verhoudt de voordracht – wil ik weten van GS en die vraag heb ik al drie keer gesteld in de commissie maar geen antwoord gekregen – tot het genoemde citaat van de wetgever? Daarom het amendement dat al eerder is aangekondigd:

Amendement 121/131117
Faunabeheer zonder jagersbestuurszetel

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Besluiten:
In het ontwerpbesluit Verordening Faunabeheer Noord-Holland artikel 2.2 lid 1.c: 'verenigingen van jagers' te schrappen.

Toelichting:
Dit amendement regelt dat verenigingen van jagers geen lid van het bestuur van de Faunabeheereenheid moeten zijn. Jagers hebben een particulier belang dat zich niet noodzakelijk goed verhoudt tot het maatschappelijk belang. Wettelijk is al voorzien in een hoorplicht bij de uitvoerende WBE's (verenigingen van jagers). De toevoeging is dus bovenwettelijk en onnodig

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP, PvdD

De **VOORZITTER**: Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Tevens is de PvdD van mening dat jagers niet thuishoren in het bestuur van de FBE, laat staan dat deze hobbyisten die graag dieren doodschieten, volgens onze verordening in het bestuur moéten zitten. Die verplichting kan er wettelijk af. Het is een bovenwettelijke regel en die willen wij graag schrappen. Nou zijn er twee partijen die graag bovenwettelijke regels schrappen, wij zijn heel benieuwd wat het CDA en de VVD met deze onnodige bovenwettelijke regel gaan doen, maar wij zullen het zien bij de stemming over het amendement.

Amendement 120/131117

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Besluiten in het ontwerpbesluit Verordening Faunabeheer Noord-Holland artikel 2.2 lid 1d:
"minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, niet zijnde jagersverenigingen;"

te vervangen door de tekst:
"minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, niet zijnde jachthouders."

En toe te voegen als nieuw lid e.: "terrein beherende organisaties."

Toelichting
Dit amendement brengt de ontwerpvoordracht in overeenstemming met de interpretatie van de wet die door de wetgever is gegeven. De wetgever beoogde een versterking van de rol van maatschappelijke organisaties in faunabeheereenheden door te regelen dat in het bestuur maatschappelijke organisaties (dus minimaal 2) die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties zijn vertegenwoordigd, en daarbij expliciet uit te sluiten dat de jachthouders als dergelijke organisaties worden aangemerkt. Dit amendement sluit daarmee letterlijk aan bij de toelichting op het amendement dat door de Tweede Kamer is aangenomen en de wettekst heeft bepaald hoe het bestuur van de faunabeheereenheid dient te worden samengesteld. Het is zaak dat in het bestuur van de faunabeheereenheid niet alleen de jachthouders zijn vertegenwoordigd, maar dat ook andere maatschappelijke organisaties een stem hebben in de besluitvorming. In de toelichting op het amendement schrijven de indieners "Het amendement versterkt daarom ten opzichte van het ontwerpbesluit de rol van maatschappelijke organisaties in faunabeheereenheden, door te regelen dat in het bestuur buiten jachthouders ook andere maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. De huidige ontwerpvoordracht sluit weliswaar jachtverenigingen uit als maatschappelijke organisaties, maar jachthouders niet. Hoewel sommige jachthouders ook als maatschappelijke organisaties kunnen

worden aangemerkt, mogen zij niet in de plaats komen van andere maatschappelijke organisaties in het bestuur. De huidige tekst sluit dit niet uit en voldoet daarmee niet aan de bedoeling van de wetgever. Tevens herstelt het amendement de positie van de terrein beherende organisaties, die in het voorstel in vergelijking met de huidige verordening zijn weggeschreven

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, GL, SP

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dan nog de volgende vraag. Deelt de gedeputeerde de conclusie dat jacht, beheer en schadebestrijding van algemene soorten onder zijn verantwoordelijkheid zonder de juiste wettelijke grondslag hebben plaatsgevonden tot nu toe? Zo nee, waarom niet? Indien de rechter straks een streep zet door dit Faunabeheerplan omdat bijvoorbeeld de FBE weer niet voldoet aan de wet, hoe ziet u dan uw verantwoordelijkheid als gedeputeerde?

De **VOORZITTER**: De amendementen worden nu uitgedraaid, misschien moeten wij even, het kan snel, maar de teksten waren volgens mij bekend en de amendementen zijn ongewijzigd ten opzichte van de teksten die wij toegemaild hebben gekregen.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter, ik kan natuurlijk vast beginnen met een aantal andere zaken die aan de orde zijn gesteld. Net als de VVD betreur ik het dat wij te snel zijn gegaan. In het betoog van de heer Van Liere gaat het met name om de zin die hij zelf noemde waarin hij mij citeerde uit de commissie “op dit moment” en dat is wel cruciaal, evenals dat wij in de laatste commissievergadering hebben afgesproken om de verordening te laten toetsen door het Miniserie van EZ. Dat hebben wij ook gedaan en naar aanleiding van die toets heb ik u de week daarvoor per mail deze brief van EZ aan u toegezonden in de veronderstelling dat het agendapunt vorige week maandag behandeld zou worden, maar dat is nu een week later. In die mail staat de toets van het Ministerie van EZ en u kunt lezen dat het Ministerie zegt dat deze verordening voldoet aan de wet. Dus de vraag van een aantal fracties, voldoet de verordening aan de wet, dan verwijs ik naar die mail en is het antwoord ja. Dus wat dat betreft geen discussie meer over deze verordening.

De heer **KRAMER** (GL): U hoorde net het citaat van de heer Van Liere. Is dat expliciet aan het ministerie voorgelegd? Ik zie dat niet terugkomen in de brief die zij geschreven hebben.

Gedeputeerde **BOND**: De verordening die wij in de commissie hebben behandeld, is expliciet voorgelegd aan het ministerie van EZ.

De heer **KRAMER** (GL): In de commissie heeft u toegezegd dat u de expliciete vraag, wat vindt het Ministerie van het citaat dat hoort bij het amendement dat is aangenomen, die vraag hebt u helemaal niet voorgelegd, met andere woorden, het ministerie had toch in de situatie moeten komen dat zij een keer dubbel moest nadenken over hun advies en dat is dus niet gebeurd.

Gedeputeerde **BOND**: Dat is wel gebeurd.

De heer **KRAMER** (GL): Hoe komt het dan dat het Ministerie daar niet op ingaat?

Gedeputeerde **BOND**: De verordening die nu voorligt, is de verordening die getoetst is bij het Ministerie van EZ en daarvan hebt u vorige week vrijdag de mail ontvangen.

De heer **KRAMER** (GL): Ik constateer dat u geen antwoord geeft op de vraag.

Gedeputeerde **BOND**: Bij mijn weten geef ik wel antwoord op de vraag.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, ik meen mij niet te herinneren dat ik u geciteerd heb, gedeputeerde, in mijn betoog. Wat ik wel geciteerd heb, is het amendement van de heren Leenders en Heerema, het amendement in de Tweede Kamer dat is aangenomen. Dat is de interpretatie van de wet en niet wat een ambtenaar op het Ministerie daarvan vindt. Ik wil graag uw reactie niet op de mail van het Ministerie weten, ik heb nu en ik stel nu voor de vijfde keer dezelfde vraag, uw reactie op het citaat van het amendement, dat is de uitleg van de wet. Dat verhoudt zich toch in het geheel niet tot deze voordracht?

Gedeputeerde **BOND**: Als ik de beantwoording even mag afmaken, want dan kom ik daarop. U vraagt en ook de heer Kramer van GL vraagt dat, hoe het zit met de discussie over wat die maatschappelijke organisaties zijn. Mijn staf heeft mij vanochtend bericht dat het gaat om Staatsbosbeheer en de agrarische natuurverenigingen verenigd in de Agrarische Collectieven Noord-Holland. In Zeeland loopt nog een vraag of Staatsbosbeheer daar ook onder valt, maar met deze twee erbij voldoen wij aan de norm. Zelfs als Staatsbosbeheer na de rechterlijke uitspraak niet als maatschappelijke organisatie aangemerkt zou worden, dan voldoet het nieuwe bestuur aan de nieuwe verordening, dus een zetel voor Landschap Noord-Holland en daar zit ook de Vereniging Natuurmonumenten en de Stichting Goois Natuurreservaat in en een zetel namens het samenwerkingsverband van de vier agrarische collectieven in Noord-Holland. De FBE voldoet aan die samenstelling en ook dat is gecheckt. U citeerde mij uit de commissie met ‘op dit moment’ dus misschien kunt u dat nog even nalezen. De voordracht en het genoemde citaat van de wetgever, dan betekent dat dat deze verordening klopt en voldoet want daar gaat het natuurlijk om, als het gaat om wetmatigheid. Een andere vraag van de PvdA en de PvdD over het Faunabeheerplan. Als wij vandaag de nieuwe verordening bekrachtigen, dan hebben de twee nieuwe leden inmiddels ons Faunabeheerplan algemene soorten goedgekeurd, dan hoeven wij het huidige Faunabeheerplan niet in te trekken. Ook dat is juridisch gecheckt. Dan zou het raar zijn als wij het nu zouden intrekken en zij dienen over twee weken hetzelfde plan in. Dan de amendementen. Ik wil even reageren op de tekst van de heer Van Liere over jagers. Ik weet, het is een herhaling van zetten, maar vrijwilligers die als hobby hebben dieren doodschieten, daarmee doet u de jagers te kort. Vandaar A19, wij adviseren dat te aanvaarden, omdat het een onnodig stigmatiserende tekst is. De toevoeging was bedoeld om te bevestigen dat jagersverenigingen niet onder maatschappelijke organisaties vallen. Als je hem op een verkeerde manier leest, dan

zeggen wij, deze kan vervallen. Met het schrappen van de toevoeging wordt zelfs nauwer aangesloten bij de wet en ook dat hebben wij gecheckt bij het ministerie van EZ of deze verandering ertoe kan leiden dat de verordening niet meer in lijn is met de wet maar dat is niet het geval volgens EZ. Dus dit amendement kunnen wij aanvaarden. Amendement 20 minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzame populatie. Dat raden wij af, want het amendement stelt een bovenwettelijke eis aan maatschappelijke organisaties en volgens het schriftelijke bericht van EZ dat u hebt ontvangen, is dat niet nodig. In de verklaring wordt door EZ gesteld dat terrein beherende organisaties onder maatschappelijke organisaties vallen en dat de terrein beherende organisaties daarnaast jachthouder zijn, ook iets wat u net in uw betoog noemde, mijnheer Van Liere, doet daar niets aan af. Wij volgen de lijn van het ministerie. Indien een aparte categorie terrein beherende organisaties wordt toegevoegd, dan lijkt het namelijk alsof die TBO's geen maatschappelijke organisaties zijn.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, kunt u bevestigen dat het maatschappelijke organisaties zijn boven het toevallig of niet toevallig jachthouders zijn gaat. Is dat de korte samenvatting daarvan?

Gedeputeerde **BOND**: Zo kunt u hem kort samenvatten. Hij verdient enige nuance en die ben ik nu aan het geven, maar u kunt hem wel zo samenvatten en dat is de reden waarom dit amendement door ons ontraden wordt. Bij dit amendement ontstaat er inderdaad een bovenwettelijke eis dat er vier maatschappelijke organisaties in het bestuur van de FBE zouden moeten plaatsnemen, namelijk twee TBO's en twee overige maatschappelijke organisaties. Dat gaat verder dan de lijn van het Ministerie. In de verklaring van EZ staat dat in alle provincies op een na de besturen van de FBE's voldeden aan de eisen van de wet, dus dat is nog een extra toevoeging. Dan A 21. Ook die wordt door ons ontraden, omdat deze toevoeging ook onderscheid maakt tussen maatschappelijke organisaties en terrein beherende organisaties en dat is in strijd met de interpretatie zoals die is gegeven in de schriftelijke verklaring van EZ.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik probeer het gewoon voor de zesde keer, want waarom zou ik dat niet doen. Ik heb u gevraagd om te reageren op de toelichting bij het amendement Leenders/Heerema en u verwijst iedere keer weer naar een brief van het Ministerie, maar die gaat niet over de interpretatie van de wet. Strikt genomen gaat alleen de rechter daarover, maar als leidraad hebt u dan wel de bedoeling van een wetgever die schriftelijk is vastgelegd in een toelichting. Daar staat dus, niet ofwel Staatsbosbeheer wel of niet een maatschappelijke organisatie is, het gaat erom dat in het bestuur de rol van maatschappelijke organisaties van de FBE door te regelen dat in het bestuur buiten jachthouders ook andere maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd. Het gaat er niet om of Staatsbosbeheer – het lijkt mij overigens geen maatschappelijke organisatie – maar Natuurmonumenten, jachthouder en maatschappelijke organisatie, maar die zaten er al in. Dit amendement wilde juist iets toevoegen. Het verhaal dan zijn er vier maatschappelijke organisaties, slaat helemaal nergens op.

Gedeputeerde **BOND**: De heer Van Liere kan de vraag nog wel zes keer stellen, maar ik heb het antwoord gegeven. Het feit dat wij nu voldoen aan de wettelijke norm, dat het bestuur daarop

aangepast is en dat daarom het Faunabeheerplan algemene soorten in stand kan blijven en dat wij dat gecheckt hebben bij het ministerie van EZ, is wat voor ons geldt. Deze verordening klopt en het Faunabeheerplan kan in stand blijven en ik vind dat ook heel belangrijk naar het veld toe.

Tweede termijn

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Ik heb nog zitten zoeken in de stukken bij dit agendapunt maar ik kon het nergens meer vinden, maar ik dacht ergens gelezen te hebben en de gedeputeerde kan daar vast meer over vertellen, dat ergens stond geschreven dat organisaties zoals dieren- of faunabescherming, niet als maatschappelijke organisatie worden aangemerkt, maar zij kunnen wel worden uitgenodigd als raadgever of expertise-inbrenger bij vergaderingen van de FBE. Kan de gedeputeerde daar nog even op ingaan? Als je het hebt over maatschappelijke organisaties is het wel een beetje bizar dat als het zo zou zijn wat ik net zeg, dat dan een dierenbescherming geen maatschappelijke organisatie is en de jagersverenigingen er niet is uitgegaan en een andere zetel is gaan bekleden omdat het ook geen maatschappelijke organisatie is, dat je zou kunnen concluderen dat de jagersvereniging en de dierenbescherming eenzelfde soort organisatie zijn, namelijk allebei niet maatschappelijk, en dat is toch wel een beetje bizar. Wij hebben bij onze Eerste en Tweede Kamerleden erop aangedrongen om de discussie over wat is nou precies een maatschappelijke organisatie, te heropenen want dat is dringend nodig.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Ik reageer nog even op het citaat waar ik de gedeputeerde zou hebben geciteerd. Ik heb dat teruggezocht en dat betrof geen citaat van de gedeputeerde in de commissie, maar antwoorden op Statenvragen en dat vind ik iets anders dan een citaat van de gedeputeerde, dat is namelijk het volledige college dat daar antwoordt. Die hebben destijds gezegd, wij zijn van mening dat het bestuur van de FBE en het huidige Faunabeheerplan op dit moment inderdaad wel aan de eisen van de wet voldoen. Maar, een briefje van het Ministerie maakt de wet natuurlijk niet anders. De wet was toen al hetzelfde, alleen waren GS er niet van op de hoogte dat ze feitelijk de wet overtraden, dus blijft mijn vraag staan, deelt de gedeputeerde de conclusie dat jacht, beheer en schadebestrijding op de algemene soorten onder zijn verantwoordelijkheid zonder de juiste wettelijke grondslag hebben plaatsgevonden en zo nee, waarom niet? Dan geloof ik dat ik nu voor de dertiende keer dezelfde vraag zou stellen, maar ik heb zo onderhand het idee dat ik Spaans aan het spreken ben. Volgens mij is de vraag helder, kunt u reageren op de toelichting bij het amendement?

De **VOORZITTER**: U gaat over de vragen maar de gedeputeerde gaat over de antwoorden.

Mevrouw **KONING** (CDA): Mijnheer Van Liere, bent u het met mij eens dat de formulering zoals wij die destijds hebben vastgesteld, is vastgesteld voordat de Tweede Kamer de daadwerkelijke wettekst heeft gemaakt en dat daardoor nu een aanpassing nodig is en daarmee uw aantijgingen richting GS overbodig zijn.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Volgens mij klopt dat niet, volgens mij heeft de Tweede Kamer eerder de wet vastgesteld. De Eerste Kamer heeft er later een debat over gevoerd, maar de Tweede Kamer niet, maar ik moet het uit mijn hoofd doen. Los daarvan, de wettekst is natuurlijk leidend, dus op het moment dat de gedeputeerde aan de hand van de wijziging van de wet in de Tweede Kamer die conclusie al had kunnen trekken, dan constateer ik dat hij dat in ieder geval niet gedaan heeft en daarna op Statenvragen van de PvdD niet het juiste antwoord heeft gegeven. Het is leuk geprobeerd, maar nee. De agrarische natuurvereniging is een vereniging van jachthouders. Staatsbosbeheer is zelf een jachthouder, dus met de huidige samenstelling van het bestuur van de FBE lijkt mij dat nog steeds niet voldaan is aan de uitleg van de wetgever. Wij zullen zien waar dat toe leidt onder de verantwoordelijkheid van deze gedeputeerde en u heeft hem allemaal gehoord, het staat allemaal in de notulen, wij gaan het zien.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter, misschien kan de heer Van Liere ook even de notulen van de laatste commissievergadering naslaan en ook deze notulen, ik heb daar expliciet gevraagd aan u en ook aan mevrouw Pels van GL, misschien dat jullie het een keer willen vragen aan de fauna-, vogel- en dierenbescherming om er maar drie te noemen, want op de vraag van ons hebben ze dat steeds geweigerd. Het alternatief was inderdaad dat aan het bestuur van de FBE is gericht, want die zijn daar zelf verantwoordelijk voor, om ze uit te nodigen als adviserend orgaan wanneer de agenda daarom vraagt. Ook daar is tot nu toe niet positief op geantwoord en ik betreur dat zeer en ik hoop dat uw pogingen om te zorgen dat het bestuur van de FBE een goede samenstelling krijgt, dat u daarmee doorgaat, want het is mij tot nu toe niet gelukt maar ik constateer dat het u tot op heden ook nog niet gelukt is om ze die stap te laten doen, ik zou dat heel erg toejuichen. Naar mevrouw Jellema, de dierenbescherming is wel degelijk een maatschappelijke organisatie, dat leest u in het een na laatste punt in de mail van EZ en ook de vraag die de heer Van Liere al zes keer heeft gesteld, is voorgelegd en dat kunt u zien in de eerste twee punten van de mail van EZ. Dat dat niet het antwoord is waar u tevreden mee bent, daar kan ik niks aan doen, maar de vraag is wel degelijk gesteld en daar staat het antwoord op uw vragen. U zegt dat u hem al zes keer hebt gesteld en daar is het antwoord ook al een aantal keren op gegeven.

De **VOORZITTER**: Dan komen wij bij de stemming over de drie amendementen. A19. Stemverklaringen?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij zijn blij dat de voordracht volgens de uitleg van de gedeputeerde voldoet aan de eisen en wij vinden het heel belangrijk dat het bestuur van de FBE gezamenlijk het belang wil behartigen van duurzaam beheer van populaties. Helaas lukt dat niet met partijen zoals de dierenbescherming. Wij zullen tegen stemmen omdat wij het geheel niet stigmatiserend vinden dat jagersverenigingen genoemd worden als een partij die ook het doel behartigen van duurzaam beheer van populaties. Wij zullen ook tegen de andere amendementen stemmen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, 50plus, CU/SGP, de overige leden voor, zodat het amendement is aanvaard. A20,

stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. Dan A21, stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. Dan de stemming over de voordracht. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

22. Statenvoordracht 65 Natuurbeheerplan 2018

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. De PVV kan zich in veel punten van het Natuurbeheerplan vinden, ook mijn fractie houdt van de natuur. In dat opzicht zijn wij een groene fractie, wij hebben echter met een punt grote problemen, ik heb dat ook in de commissie gezegd en dat is NNN. Wij hebben er grote problemen mee dat het behalen van NNN een doel op zich is. Dat kost veel geld en wij zien geen meerwaarde in het aan elkaar koppelen van natuurgebieden. Er staat een aantal goede elementen in het plan die wij als het langskomt in de Staten, zullen steunen, echter het totale plan zullen wij niet steunen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Zoals al eerder gezegd, kan de SP zich in het algemeen vinden in het Natuurbeheerplan 2018. Wij hebben onze zorgen over de weidevogelleefgebieden, omdat de weidevogelstand steeds kleiner wordt. Wij willen daarom meer zekerheid over de weidevogels en vinden het een goed idee dat de boeren die de weidevogels beschermen, ook beschermd worden. Hoe wij dit gaan doen is de vraag. Ik heb veel gehoord de afgelopen tijd, begrenzen, ontgrenzen, kortdurende en zeer langdurige pacht zonder voorwaarden, wie wordt er nog wijs uit. Laten wij vooral besluiten wat het beste is voor de natuur, biodiversiteit en weidevogels en wij zien de voorstellen van de natuur beherende organisaties en de agrarische natuurverenigingen tegemoet en als het gaat om NNN, wij vinden dat er te weinig geld is en er te weinig gerealiseerd wordt de laatste tijd.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Complimenten voor het Natuurbeheerplan 2018 dat voor ons ligt, er is hard aan gewerkt. Ik hoop dat steeds meer inwoners van Noord-Holland zich realiseren en merken hoeveel energie, tijd en geld in onze provincie besteed wordt aan natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer. In de komende jaren voor een budget van 194 miljoen euro. Het CDA ziet wel enige knelpunten in het Natuurbeheerplan. Op bladzijde 31 wordt vermeld dat na 2022 agrarisch natuurbeheer niet meer mag binnen NNN, uitgezonderd de doorlopende contracten. Ik heb samen met mijn collega-woordvoerders aan de keukentafel gezeten bij verontruste agrariërs. Zij zetten zich met hart en ziel in voor de natuur in hun directe omgeving en halen daarbij goede resultaten, zoals kruidenrijke graslanden, vochtige graslanden en weidevogeldoelstellingen. Wij krijgen het idee dat met deze stopzetting het kind met het badwater wordt weggegooid. Als de boeren binnen NNN moeten stoppen, is dat slecht nieuws voor de natuur en biodiversiteit, slecht nieuws voor de natuurinclusieve productie van ons voedsel en slecht nieuws voor het landschap dat het risico op verruiging loopt. De expertmeeting van 12 oktober jl. heeft ons veel informatie over dit probleem verschaft. Dank voor het organiseren daarvan. Duidelijk is geworden dat het stopzetten van agrarisch natuurbeheer

binnen NNN niet per se beter is voor de natuur en dat agrarisch natuurbeheer juist een positieve bijdrage kan leveren aan het afronden van NNN. Dat er een probleem rijst rond doorlopende pachtcontracten van voor 1977 maar ook dat de provincie vreest dat bij het aflopen van pachtcontracten met agrarisch natuurbeheer een patstelling ontstaat. Er moet echt naar oplossingen worden gezocht. In andere provincies wordt agrarisch natuurbeheer binnen NNN wel na 2027 ingezet. Er is geen wettelijke beperking daarvoor. Deze provincies zien het als meerwaarde voor het realiseren van NNN. Het CDA wil dat er voor de agrariërs die gronden bewerken binnen NNN in Noord-Holland, snel een einde komt aan de onrust en onzekerheid. Daarom een motie samen met andere partijen en wij geven GS een jaar tijd om in overleg te treden met betrokken partijen om te zoeken naar goede afspraken over hoe de natuurdoelen in NNN het best gehaald kunnen worden. Wij pleiten daarbij ook voor eenduidige objectieve meting voor de natuurdoelen. Daarnaast is er nog een knelpunt rond subsidiestromen. De problemen waar agrarisch natuurbeheerders in het veld tegen aanlopen, is dat de TBO's in sommige gebieden subsidiegeld dat bedoeld is om de natuur te beheren, niet of voor een klein deel doorsluizen naar de feitelijke beheerders van het landschap die de gronden pachten. De TBO's geven aan dit subsidiegeld zelf nodig te hebben voor het maken van kaarten en dergelijke. Wij begrijpen dat de TBO's overheadkosten hebben maar dat kan toch geen 100% van het budget zijn. Zou het mogelijk zijn om aan het verstrekken van subsidiegeld voor natuurbeheer de voorwaarde te verbinden dat het slechts voor een deel benut mag worden voor overheadkosten, zoals ook bij de collectieven gebeurt? Volgens ons hoeft daarmee niet in de pachtcontracten tussen TBO's en agrariërs getreden te worden. Kan de gedeputeerde een toezegging doen dat hiernaar wordt gekeken in het onderzoeksjaar? Tot slot, de begrenzing van NNN blijkt hier en daar voor knelpunten te zorgen. Dat is ook terug te zien in de ingediende zienswijzen daarover. Sommige percelen zijn onterecht begrensd. Kunnen GS hierin flexibiliteit betrachten en dit ook in het onderzoeksjaar meenemen? Graag een toezegging daarop. De motie wordt toegelicht en ingediend door D66.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. De PvdD is blij met dit natuurbeheerplan. Wij hebben groot vertrouwen dat deze gedeputeerde op een goede wijze een einde kan maken aan de onrust over de agrarische subsidie en de overgangsregeling uit de jaren 70 en die in 2021 kan afsluiten. Het is toch ook niet uit te leggen dat in de EHS tot aan de derogatiegrens mest uitgereden kan worden. Vrijdag werd een mooi symposium gehouden door de provincie over natuurverbindingen. Concrete onderzoeksresultaten over het nut van ecoducten werden vergezeld door mooie vergezichten over hoe de provincie eruit zou kunnen zien in 2050. Uitstekend dat de provincie dit doet, maar de opkomst van gemeenten was helaas beperkt, terwijl het goed zou zijn om de verbinding te leggen tussen het provinciale beleid voor biodiversiteit en de gemeentelijke groene plannen. Is de gedeputeerde bereid een bijeenkomst te organiseren voor de groene ambtenaren van de provincie, waterschappen en gemeenten om het biodiversiteitsbeleid op elkaar af te stemmen en een netwerk tot stand te brengen? Dat zou veel meerwaarde kunnen hebben voor het biodiversiteitsbeleid.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Complimenten voor dit plan en het ambitieniveau van de provincie. Er gaat jaarlijks ruim 26 miljoen euro naar natuurbeheer en dat is een respectabel

bedrag. De VVD vindt het van groot belang dat zoveel mogelijk Noord-Hollanders van de natuur kunnen genieten. Tijdens de expertmeeting van 12 oktober jl. hoorden wij van de RVO-vertegenwoordiger dat agrarisch natuurbeheer binnen NNN mogelijk is. Het gebeurt ook in andere provincies. Wij zijn verheugd dat de gedeputeerde de handschoen oppakt en het komende jaar samen met de agrarische collectieven en de TBO's op zoek gaat naar de beste wijze om de gestelde doelen te realiseren. In de door D66, CDA, PvdA, VVD, SP en CU/SGP ingediende motie worden de afspraken hierover nader uitgewerkt. Wij vinden het van belang om dit proces op de voet te blijven volgen. Het eerder genomen besluit om per 2020 te stoppen met agrarisch natuurbeheer blijft echter gedurende dit overlegjaar in stand. In onze ogen neemt de gedeputeerde hiermee eigenhandig de verantwoordelijkheid voor een gelijk speelveld. Dit proces dat wij in de commissie nauwgezet zullen volgen, zou in onze ogen dan ook uiterlijk voor de vaststelling van het volgende natuurbeheerplan tot resultaat moeten leiden. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop. Wij zijn blij met de openstelling van de subsidie voor het beheer van een aantal landschapselementen, zoals hoogstamfruitboomgaarden en met het vooruitzicht dat er in 2019 nog een paar bijkomen. In dit opzicht zou serieus gekeken moeten worden naar de component toezicht als dit daadwerkelijk ten goede komt aan de veiligheid en het plezier van de recreanten. Dit zien wij liever dan financiering van overhead. Dan kan er beter gekeken worden naar vereenvoudiging van de regelgeving wat ons betreft. Tenslotte vinden wij het jammer dat de weidevogelgebieden die geen weidevogelgebied meer zijn, opnieuw gehandhaafd worden zonder de bijbehorende subsidies. De subsidie is er juist om de nadelen van de beperkingen op te heffen. Wij krijgen signalen dat deze beleidskeuze negatieve reacties oproept bij agrariërs en vrijwilligers. Beide hebben wij hard nodig bij het weidevogelbeheer. De boeren zijn immers ook de hoeders van het door de provinciale adviseur ruimtelijke kwaliteit zo geroemde open landschap. Laten wij er in het belang van hun bedrijfsvoering geen openluchtmuseum van maken. Ook om die reden zien wij uit naar de door de gedeputeerde in de commissie toegezegde monitoring van de weidevogelstand die zich ook zal uitstrekken over de kernweidevogelgebieden.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. Wij moeten niet alleen vanaf papier besturen, maar wij moeten leren van de ervaringen die men heeft opgedaan. Wat D66 betreft, aaneengesloten gebieden verbinden de samenwerking tussen natuur en landbouw, inzetten op duurzaamheid, gelijke wijze van monitoring, budgetsubsidies op doelen en sturen op provinciale brede kennisontwikkeling en communicatie. Mijn bijdrage begint met de laatste uitgesproken zinnen over het natuurbeheerplan van vorig jaar en wat D66 betreft, zijn deze punten nog net zo van belang voor het komende uitvoeringsjaar. De vele ontmoetingen in het werkveld, de verkregen inzichten over verschillende beheertypen en de samenhang met de doelen die wij als provincie nastreven, hebben ons gesterkt in deze overtuiging. Het Natuurbeheerplan is niet alleen het subsidiekader voor de verschillende beheertypen, maar geeft ook inzicht in hoeveel hectaren wij binnen NNN hebben kunnen realiseren en ook de opgave die ons nog wacht. In mijn bijdrage zal ik ook ingaan op het meerjarenprogramma Groen en kunt u dat in een bijdrage zien. Volgens D66 een belangrijke natuuropgave die ons onmisbare producten en diensten levert, schoon water, hout, voedsel en medicijnen tot zuurstofproductie, koolstofopname, waterzuivering en kustbescherming, maar ook gezondheid, ontspanning, inspiratie en culturele identiteit en niet te

vergeten, de 14.000 vrijwilligers die wij hebben in Noord-Holland. In de algemene beschouwingen van vorige week heeft D66 haar zorgen uitgesproken over de onmogelijkheid om duurzaamheids- dan wel natuurdoelen op pachtgronden binnen NNN op te leggen. Bij herhaling heeft D66 gepleit om te onderzoeken of een zogenaamde bodem-apk ingezet zou kunnen worden om bodemvruchtbaarheid te waarborgen. Juist binnen NNN zou dat een instrument kunnen zijn om als breekijzer in te zetten om onze duurzaamheidsdoelen te gaan realiseren, juist bij die gronden waar je met beheercontracten geen ingang hebt. Als wij iets willen doen aan het verbeteren van biodiversiteit op boerenland, moeten wij naar verdienmodellen waar natuur en een productieve bedrijfsvoering goed in samen gaan. Wij zien dat integratie en samenwerking nodig zijn om hectaren binnen NNN te kunnen realiseren. Dat hebben wij niet alleen zelf opgehaald in onze 'toer du boer', maar ook het in dit jaar verschenen rapport Lerende evaluatie van het Natuurpact wordt hier nadrukkelijk op gewezen. Via kennisdeling en onderwijs zouden wij ons als provincie hard moeten maken om te proberen natuur en boerenland meer samen te laten werken en te integreren in de natuurbeheerssystemen. Zeker daar waar het gaat om de kennis over de bodemvruchtbaarheid dagen wij GS uit om dit als voorwaarde van succes te gaan zien. Verschraling van het landschap en de spiraal waarin boeren zitten, vragen om samen op zoek te gaan naar een betere inpassing van de natuur in het agrarisch landschap. Dat is niet alleen een boerenvraagstuk, maar ook van inwoners die in het agrarische cultuurlandschap willen genieten van het rijke landschap met diversiteit, waarbij het vergunnen van pacht mede ingegeven zou moeten zijn met de cultuurhistorische verbondenheid en liefde voor het land. Bodemvruchtbaarheid en gericht zijn op partnerschappen teneinde beheerdoelen en NNN binnen Noord-Holland te kunnen realiseren. Waarom willen wij dat? Vrijwel alles wat wij eten, is direct of indirect te herleiden tot biodiversiteit. Bouwmaterialen, medicijnen, industriële grondstoffen, ze worden uit biologische hulpbronnen betrokken. Ook het toerisme draait in Noord-Holland mede om natuur. Biodiversiteit vertegenwoordigt daarmee een enorme economische waarde. Hoe rijker de biodiversiteit, hoe meer herkolonisatie en genetische uitwisseling – hebben wij afgelopen vrijdag geleerd – hoe groter de kans op medische ontdekkingen, economische ontwikkelingen en aanpassing van nieuwe uitdagingen zoals klimaatverandering. Dan hebben wij het nog niet eens over de intrinsieke waarde van biodiversiteit voor welzijn en gezondheid om ons heen. In tegenstelling tot monoculturen heeft biodiversiteit een dempende werking op invloeden die het gebied onder druk zetten, zoals plagen, vervuiling en klimaatverandering. Wat ons betreft nog een argument voor kringlooplandbouw en daarom ondersteunt D66 de code rood voor de natuur. All hands on deck voor biodiversiteit, ook in Noord-Holland. Als wij naar de behandeling van het Natuurbeheerplan van vorig jaar kijken, spelen er nog steeds dezelfde zaken en pijnpunten die vragen om een oplossing. Het gesternte waaronder wij vorig jaar over het natuurbeheerplan hebben gesproken, rechtvaardigt een herhaling van deze aandachtspunten. Wij zijn blij dat afgelopen jaar gedeputeerde Tekin goed nota heeft genomen van wat er speelt en welke uitdagingen er nog voor GS zijn. Het organiseren van een nieuw soort informatievoorziening, namelijk de expertmeeting, is daar een mooi voorbeeld van. Aangezien het door GS voorgelegde besluit geen rekening houdt met de uitkomsten van deze expertmeeting, is er vanuit de commissie NLM een motie opgesteld die recht doet aan de discussies die wij met elkaar over het Natuurbeheerplan hebben gevoerd. Ik mag u namens de SP, CU/SGP, VVD, PvdA, CDA en D66 en motie overhandigen.

Motie 126/131117
Overlegjaar agrarisch natuurbeheer

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat:

- *Er op 12 oktober 2017 voor de commissie NLM een expertbijeenkomst gehouden is over biodiversiteit in het Nationale Natuur Netwerk (NNN) en de rol van agrarisch natuurbeheer daarin;*
- *De aanleiding hiervoor mede de knelpunten waren uit het rapport van de Agrarische Natuurvereniging Water, Land en Dijken en LTO Noord;*
- *Bij die bijeenkomst - naast een panel van experts, Statenleden, de gedeputeerde en ambtenaren - ook de agrarische collectieven en de terrein beherende organisaties die grond verpachten (TBO's) aanwezig waren;*
- *Agrarisch natuurbeheer in het regeerakkoord genoemd wordt in relatie tot de klimaatopgave en natuurherstel;*
- *In het Natuurbeheerplan vermeld staat op bladzijde 31 dat met ingang van het Natuurbeheerplan 2022 niet langer agrarisch natuurbeheer binnen het NNN zal worden gesubsidieerd met in achtneming van doorlopende subsidiecontracten.*

Overwegende dat:

- *PS zich niet in voldoende mate hebben gerealiseerd wat de consequenties zouden kunnen zijn van het stoppen van de subsidie voor agrarisch natuurbeheer binnen NNN per 2022;*
- *Het van belang is dat de provincie, agrarische collectieven en TBO's gezamenlijk in overleg gaan om te bespreken hoe de biodiversiteit op gronden binnen het NNN het beste kan worden geborgd en ontwikkeld, hoe de beheerdoelen het beste kunnen worden bereikt en welk provinciaal beleid hier het beste aan bijdraagt.*

Verzoeken het college:

- *In het komende verkenningsjaar in overleg te treden met de agrarische collectieven en TBO's over hoe de biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN gehaald zouden kunnen worden (zoals al door de gedeputeerde toegezegd in de expertbijeenkomst) en daarvoor een neutrale procesbegeleider aan te trekken;*
- *Hiervan regelmatig een terugkoppeling te geven aan de commissie NLM;*
- *Te onderzoeken welke andere werkwijzen en/of financiële of juridische instrumenten er nodig zijn om de provinciale doelen op dit gebied te behalen met inzet van samenwerkende agrarische collectieven en TBO's en de resultaten van het onderzoek zo mogelijk in te zetten om de bestaande instrumentenkoffer ten behoeve van de realisatie van NNN te vergroten*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties VVD, D66, CDA, PvdA, CU/SGP, SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KRAMER** (GL): Ik heb een vraag, hoe komt u bij het voorstel om een neutrale procesbegeleider in te huren? Zou de provincie niet in staat zijn om dat project zelf te trekken?

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Dat zou misschien best kunnen, maar wij denken dat het goed is een neutrale voorzitter aan te trekken, omdat er heel veel pijn en emotie bij de verschillende partijen leeft en wij zouden de schijn willen vermijden dat dat beïnvloed zou worden door enige bevooroordeeldheid.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dat zou dus niet onze gedeputeerde Tekin kunnen zijn volgens u? Die kan geen neutrale procesbegeleider zijn.

De heer **WEEMHOFF** (D66): Ik zou denken van wel, maar ik denk ook dat het de heer Tekin zou ontlasten als er een neutraal iemand zou voorzitten en dat hij vanuit zijn eigen belang, namelijk het bereiken van beheerdoelen binnen NNN, mee zal doen in het overleg.

De **VOORZITTER**: Misschien kunt u nog even naar de formulering kijken dat dat proces zo onafhankelijk mogelijk moet zijn, zonder het instrument als zodanig te benoemen. Ik begrijp dat dat de achtergrond is van de vraag van de heer Van Liere.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): De achtergrond van mijn vraag is dat als ik het zo lees, de heer Tekin dus niet de neutrale partij kan zijn en dan kan ik het niet anders dan als een motie van wantrouwen interpreteren. Dat kan niet de bedoeling zijn.

De **VOORZITTER**: Dat lijkt mij echt een beetje te kort door de bocht.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Dat doet geen recht aan de discussie die wij met elkaar hebben gevoerd in de commissie. Dit is juist puur om de onpartijdigheid te waarborgen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, wat geen recht doet aan de discussie, is iets wat de gedeputeerde al toegezegd heeft in een motie te stoppen en het enige wat u toevoegt is de neutrale procesbegeleider, dus kom dan niet aan met ‘doet geen recht aan de discussie’, dat vind ik geen recht doen aan de discussie.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Nee, dat doet zeker geen recht. Misschien kunt u zich even in herinnering roepen dat op het einde van de behandeling in de commissie, ik gevraagd heb, het besluit zoals het voorligt, refereert niet aan het onderzoeksjaar, overlegjaar. Dat staat in geen enkel beslispunt. Gedeputeerde, wat verwacht u van ons als commissie bij dit besluit? De gedeputeerde heeft toen gezegd, het zou fijn zijn als u als commissie of als Staten zelf met een motie zou komen waarin u dat regelt en dat is bij deze gedaan.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Kortheidshalve verwijs ik naar collega Van Liere in eerste termijn waar het betreft de complimenten aan de gedeputeerde en ook met betrekking tot de inhoud. De motie onderschrijven wij met twee kanttekeningen. Over de eerste heb ik het net gehad. Wij zouden het liefste willen dat de gedeputeerde de vrijheid heeft om zelf te kijken hoe hij dat wil organiseren, waarbij hij de suggestie van een onafhankelijke externe voorzitter niet per se hoeft over te nemen als hij denkt dat het beter anders kan. Een tweede punt, ik leg de motie niet uit dat in het tussenjaar waarin gezocht wordt naar nieuwe instrumenten, naar oplossingen voor de problemen die spelen, dat dat zou kunnen uitmonden in een niet afgemaakt NNN zoals dat de bedoeling is in de wet. Om het duidelijk te stellen, zowel qua omvang en qua hectaren moet NNN wat ons betreft gerealiseerd worden en ook met betrekking tot het omzetten van de natuurbestemming.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Wij zijn verheugd dat het onderdeel landschapselement een plek heeft gekregen in het Natuurbeheerplan 2018. Wij hopen dat hiermee mooie elementen in ons Noord-Hollandse landschap geconserveerd en behouden kunnen worden. Over agrarisch natuurbeheer NNN schrijven GS in de voordracht dat hoewel agrarisch natuurbeheer in verschillende gebieden tot goede resultaten leidt voor weidevogels en akkervogels, het duurzaam behoud van deze resultaten op dit moment onvoldoende gegarandeerd is. Verder zouden resultaten van agrarisch natuurbeheer bij beëindiging van de overeenkomsten snel teniet gedaan kunnen worden. Dat dit niet past binnen de duurzame natuurfunctie waarvoor NNN bedoeld is, is ons duidelijk. In de commissie NLM is besproken dat de gedeputeerde graag een verkenningsjaar zou hebben om breed met de sector te kunnen overleggen over het zo duurzaam en zo goed mogelijk realiseren van natuurdoelen. Voor het regelen van een verkenningsjaar heeft de PvdA de motie van D66 met een keur heb ik net gehoord aan andere fracties, medeondertekend. Ik verzoek mevrouw De Meij dan ook de brillengarage onverwijld aan de PvdA over te dragen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Dank voor alle complimenten die ik graag wil overdragen aan de ambtenaren en alle organisaties die hieraan hebben bijgedragen, want er is enorm veel werk verricht. Dat geldt ook voor de collectieven en natuurbeheerorganisaties. Eerst een aantal losse opmerkingen en dan ga ik over tot de hoofdthema's. Een losse opmerking van mevrouw De Groot, u mompelde een beetje toen u wegliep, te weinig gerealiseerd NNN omdat er te weinig geld is, maar was het maar een geldkwestie. Tot en met 2025 is er helemaal geen gelduitdaging, nee, het is juist dat wij het laaghangend fruit hebben geplukt waardoor het in de praktijk ingewikkelder wordt om nieuw NNN toe te voegen. Maar goed, daar gaan wij het straks bij de PMG nog over hebben. U heeft kunnen lezen dat wij veel meer willen kijken naar kansrijke projecten, veel meer integrale gebiedsaanpak om toch maar de NNN vooruit te helpen. Waarbij wij niet alleen willen focussen op kwantiteit, maar ook op kwaliteit. Betekent dat dat wij NNN loslaten? Dat is het dus absoluut niet, wij houden gewoon de doelstelling voor 2027 in beeld en wij moeten ieder jaar en niet een keer per jaar, want dat is nog een algemene opmerking, ik wil u veel meer meenemen in welke uitdagingen ik dagelijks tegenkom. Nu doen wij dat een keer per jaar en dat vind ik te weinig. Ik ga u daar op een ander moment een voorstel voor doen om u mee te nemen in het NNN-gebeuren. Wij doen het natuurlijk voor de biodiversiteit, absoluut, wat ik al eerder in de commissie heb gezegd en ook in andere uitingen doe, niet alleen maar blindstaren

op de kwantiteit maar ook veel meer naar de kwaliteit van de biodiversiteit kijken en dan kijk ik naar mevrouw Weemhoff. (*16.36 uur de heer Hietbrink (GL) verlaat de vergadering*). Daar hebben wij nu een paar instrumenten voor die wij vorig jaar nog niet hadden met elkaar. Wij hebben nu de biodiversiteitsmonitor, is zeker nog niet compleet maar het is een mooie eerste stap. Begin volgend jaar komt de volgende uit. Vrijdag hadden wij hier een mooie conferentie waarin ook weer informatie over de kwaliteit naar boven kwam. Ik ga verder – en dat heb ik ook toegezegd richting mevrouw Van Langen – met de weidevogels en hoe wij dat onderzoek met elkaar gaan doen. Dus daarvan verwacht ik zelf ook veel van. Op een gegeven moment ga ik u daarin meenemen, ook omdat wij nu met de recreatieschappen bezig zijn en het beschrijven van de wezenlijke kenmerken en waarden, wat ik hoop rond de zomer klaar te hebben, zodat wij dan veel meer de focus met elkaar op de biodiversiteit kunnen gaan leggen. Ik en ook u hebt daar informatie voor nodig. Dan het grootste politieke punt, het verkenningsjaar. Mevrouw Van Langen vroeg aan mij, kunt u toezeggen dat ik rond de zomer hiermee kan komen. Ik wil niet zoveel druk op de termijn leggen, mevrouw Van Langen, we hebben nog tot en met 2021. Ik zou ook liever willen dat het gisteren klaar was, maar ik zou niet zoveel druk op het proces willen gaan zetten. Ben ik neutraal als procesbegeleider? Ik ben dat helaas niet, laat ik daar duidelijk over zijn. Als het gaat over een instrumentenkoffer, dan komt er ook iets kijken vanuit mijn kant en uw kant, dan hebben wij het misschien ook over aanvullende subsidies en ruilverkavelingen. Ik ben daar niet neutraal in want ik moet ook iets leveren. Daarom vind ik het heel erg goed als een neutrale procesbegeleider dit doet. Ik ben natuurlijk wel nauw betrokken want als je ergens wilt uitkomen met elkaar, dan moet je mij niet aan het einde van het traject gaan informeren, dus ik ben heel nauw betrokken en ook ambtelijk zijn wij betrokken. In de fase waarin wij zitten, zou ik het heel verstandig vinden om daar een neutrale derde voor aan te trekken om die gesprekken, en die gesprekken zijn pittig en hebben tijd nodig en die gaan ook, mevrouw Koning, over subsidies. Dat hebben wij al gezien toen wij de expertmeeting hadden. Ik ga ervan uit dat de vraag die u aan mij stelt, hoe zit het met de verhouding van de subsidies, daarin zal terugkomen. U weet hoe het college erover denkt, wij willen niet gaan zitten tussen individuele pachtrelaties die aan de ene kant de pachter met de verpachter heeft. Ik weet dat er veel ongenoegen en ook wel onduidelijkheid in zit, dus ik neem aan dat dit onderwerp zal zijn van de gesprekken. Ik ondersteun daarom het voorstel om een neutrale procesbegeleider aan te trekken.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Nog even ingaande op het antwoord. Wij hebben het niet voor niks over een overlegjaar en dan snap ik dat de zomer ook wel erg vlot is, maar anderzijds is het zo dat er ook steeds meer druk op het proces komt naarmate de datum van 2022 in beeld komt en dat wij steeds meer zienswijzen krijgen op de begrenzing. Het najaar, is dat misschien beter geformuleerd?

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik denk dat dat al wat beter geformuleerd is. Kijk, ik sta hiervoor aan de lat met zijn allen en ik zou het in deze termijn waar wij hier zitten, willen afronden en dit niet overdragen in 2019. Laat ik daar heel duidelijk over zijn, want dit is een ingewikkeld traject en dat hebben wij met elkaar in gang gezet. Het is iets uit het verleden waarmee wij nu worden geconfronteerd en ik zou dat niet in de toekomst willen meegeven. Maar goed, het Natuurbeheerplan kent zijn eigen systematiek en u vraagt mij een-op-een dat te laten doen en

daarvan zeg ik, het is gewoon niet verstandig om dat een-op-een te laten lopen met elkaar, want dan zetten wij er te veel druk op.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Dank u wel, u bent in ieder geval iets concreter geworden.

Gedeputeerde **TEKIN**: Mevrouw Weemhoff en u zijn niet de eersten die begonnen over de bodem-apk en bodemvruchtbaarheid. Dat worden steeds belangrijker onderwerpen. Dat is de reden waarom wij begin januari een gezamenlijke staf hebben over bodem. Dat is met de heer Bond en de heer Loggen en dit onderwerp ga ik daar inbrengen, want wij zijn bezig met de bodem-apk. Ik wil u voorstellen dat als wij dat overleg hebben gehad en omdat hier drie tot vier portefeuilles elkaar raken, dat wij dan in februari hierop bij u terugkomen. Inhoudelijk vinden wij hetzelfde, alleen hoe gaan wij dat in de week leggen, daar moeten wij in het college over spreken met elkaar. Nog even over de motie. Het is in de voordracht terechtgekomen, maar niet in het Natuurbeheerplan zelf. Dat was meer mijn opmerking. Ik denk dat hiermee de Staten een politiek signaal afgeven en ik denk dat het verstandig is dat u dat nu doet.

Tweede termijn

Mevrouw **KONING** (CDA): Nog een opmerking. Wij hebben het steeds over het overlegjaar, dus ik wil wel meegeven dat het CDA het belangrijk vindt dat wij proberen dat in een jaar tot resultaat te laten leiden en dat proberen voor de vaststelling Natuurbeheerplan 2019, want dan is het het meest effectief.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Het is in ieder geval een geruststelling dat de gedeputeerde straks niet aangeslagen uit deze vergadering komt vanwege een motie van wantrouwen, maar dat hij het fris tegemoet treedt als een neutrale procesbegeleider, daar kan ik wel wat aan hebben. Wij blijven nog steeds geen voorstander van deze motie, omdat er staat in de overwegingen dat PS zich onvoldoende of niet voldoende hebben gerealiseerd wat de gevolgen zijn van de besluitvorming. Daar schrik ik eerlijk gezegd wel van dat PS klaarblijkelijk zo lichtvaardig hebben besloten. Maar misschien moet ik dat in de context zien van het vorige agendapunt en niet zo verrast zijn iedere keer dat dat gebeurt. De motie is gebaseerd op een rapport dat in de expertbijeenkomst werd omschreven als een ‘rapport geschreven vanuit een sectorbelang’, het boerenbelang dus. Wij vinden het onverstandig dat dit zo expliciet in de motie wordt meegenomen en dat wij daarmee het beleid zo richting het boerenbelang steunen. Het gaat uiteindelijk om het natuurbelang. Zo is de maatregel destijds ingegeven en dat zou ook voor deze Staten de boventoon moeten voeren.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Wij zijn blij met de beantwoording van de gedeputeerde dat hij streeft naar de resultaten in deze periode en dat betekent voor ons eigenlijk het Natuurbeheerplan 2019 waar ook het CDA al om vroeg.

De heer **KRAMER** (VVD): Voorzitter. Dank voor de beantwoording over het realiseren van NNN, maar dat is vooral het kwantitatieve aspect. Ik heb ook nog geopperd dat de inzet zal blijven om uiteindelijk de natuurbestemming op NNN te leggen.

Gedeputeerde **TEKIN**: De opmerking van de heer Kramer heb ik tot mij genomen. Toch even over dat overlegjaar, anders gaat er iets mis en ik houd niet van onduidelijkheid. Zoals het nu gaat, is dat het conceptbeheerplan rond de zomer naar GS gaat, u geeft het vrij voor een zienswijze en dan komt het na de zomer voor besluitvorming. Dat ga ik dus niet redden, dames. Ik kijk even naar mevrouw Koning en mevrouw Van Langen, laten wij daar nu duidelijk over zijn. Het natuurbeheerplan 2019, ik zou die druk er niet op willen zetten. Ik heb net gezegd wat ik heb gezegd. Stel dat wij dit natuurbeheerplan, volgend jaar staan wij hier weer met zijn allen en ik ben bijna klaar met die club, of wij hebben een deal of een overeenkomst, dat wij dat dan gewoon meenemen in de aanloop naar het Natuurbeheerplan 2020.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter, maar dan gaan we gewoon naar een volgende periode toe.

Gedeputeerde **TEKIN**: Mevrouw Koning stelt hem even scherp, ik probeer u uit te leggen hoe het dan gaat. Rond de zomer moet ik het vrijgeven voor de zienswijzen en dat ga ik niet redden nu.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Dat snap ik ook wel en die zienswijzen hebben wij nu ook meegenomen en er is natuurlijk een hele goede expertmeeting geweest. Misschien komt er nog wel een dergelijke meeting en kunnen wij dat toch in november meenemen. Nou ja, ik denk dat wij op dezelfde lijn zitten.

Gedeputeerde **TEKIN**: Het is een document dat wij formeel moeten gaan vaststellen en dat moet ik vrijgeven voor zienswijzen, dus als het rond de zomer nog niet klaar en stel dat het wel na de zomer klaar is, dan moet ik het wel kunnen vrijgeven voor de zienswijzen en die mogelijkheid heb ik dan niet meer. Dan zouden wij een jaar moeten wachten en dan wordt het 2020.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Precies, ik snap inderdaad dat u het moet vrijgeven voor de zienswijzen, maar dan zou het mooi zijn als wij voor de vaststelling in november wel wat resultaten uit het overgangsjaar al mee kunnen nemen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Als u hem zo stelt, laten wij in ieder geval afspreken dat ik rond de vaststelling 2019 in ieder geval bij u ben teruggekomen want dat duurt nog een jaar en dat wij dan elementen die wij zouden kunnen meenemen, misschien gaan meenemen. Wij hebben nu heel veel zienswijzen gekregen, ook van agrarisch binnen NNN, die zijn er niet blij mee. Misschien krijgen wij straks ook zienswijzen van andere organisaties, dat weet ik nog niet, maar die moet je de ruimte geven om een zienswijze in te kunnen dienen. Ik moet ervoor waken dat het proces goed verloopt. Ik kan u wel toezeggen dat ik rond de vaststelling van 2019, in ieder geval bij u ben teruggekomen en dat wij misschien al wat duidelijkheid hebben, maar de formele

vaststelling en de vertaling worden hoogstwaarschijnlijk 2020 en dat is helemaal geen punt, want dit loopt tot en met 2021.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij stemmen. De motie van de zes fracties. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV, PvdD, 50plus, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard. Dan de voordracht. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

23. Statenvoordracht 66 Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter, mag ik even tussendoor? Misschien is het goed om even de spreektijden op te lezen, zodat iedereen weet hoeveel tijd er nog over is.

De **VOORZITTER**: Dat kan wel even uitgedraaid worden. Dan zal ik dat zo doen.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter, ik zal het kort houden. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen gaat over incidentele investeringen in de natuur. Er moet nog ruim 3.000 hectare NNN worden gerealiseerd. De resultaten van het onderzoekjaar kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Dit zal in de toekomst ongetwijfeld nog veel kosten en inspanningen met zich mee gaan brengen. Investeringen in de natuur dragen echter bij aan een goede leefomgeving en een aantrekkelijk vestigingsklimaat en meer mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Daarom is van belang dat al deze groepen daadwerkelijk kunnen gaan genieten van de nieuwe natuur. In de commissie hebben wij onze twijfels geuit bij de bomenkap. Wij zijn blij dat het terugkomt in de commissie en dat de gedeputeerde de door ons voorgestelde herplantplicht voor terrein beherende organisaties in overweging neemt. Ook zien wij uit naar het onderzoek over de natuurverbindingen. Natuurlijk is het goed nieuws dat er een otter over de dam is, maar wij hopen dat gezien de hoge investeringen die dit met zich meebrengt, toch echt dat er nog veel meer gaan volgen. Wat ons betreft was dit agendapunt een hamerstuk, dus ik zal mijn betoog afsluiten.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Alhoewel de heer Tekin al wat antwoord heeft gegeven op mijn vraag. Wij kunnen ons grotendeels vinden in het PMG, maar wij vinden ook dat GS er niet in geslaagd zijn voldoende NNN te verwerven en in te richten. Dat weten wij allemaal. Om de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen in 2020-2027 te halen, zijn meer geld – blijkbaar niet – meer inventiviteit en wellicht andere regels en een hele andere mindset nodig. PS hebben hier al vaak om gevraagd en nu ook weer. De doelstelling van GS van 250 hectare per jaar wordt niet meer gehaald. In 2016 zijn slechts 32 hectare NNN via SKNL (Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap) gerealiseerd en het moet toch echt van de overheden komen, lijkt het. GS beloven verbetering, dat hebben wij ook gehoord, en de SP is heel erg benieuwd waar de maatregelen tot verbetering uit bestaan. De tekst in paragraaf 1.1 is vaag. Wij vroegen u reeds om een uitgebreide toelichting met al uw maatregelen, maar wij hebben hem nog niet gevonden. Op de een of andere manier lijkt het erop dat er eerder meer natuur verdwijnt dan dat de natuur aan

NNN wordt toegevoegd. Om ons heen zien wij heel veel ontwikkelingen die de natuur geen goed doen, zoals het bouwen van nieuwe recreatieparken, het kappen van heel veel bomen maar daar komt overleg over, het aanleggen van snelwegen en extra rijstroken door het open groene landschap en ongetwijfeld nog veel meer. Dit kan zo niet doorgaan. Ook zijn er sluipende ontwikkelingen die wij als PS niet goed in de gaten hebben. Er verdwijnt natuur die niet gecompenseerd wordt of er verdwijnt natuur waarvan de compensatie kan worden afgekocht. Fred Kramer van GL stelde daar terecht schriftelijke vragen over bij sommige van de antwoorden, hoewel wij het natuurlijk ook wel konden weten. De nieuwe Omgevingswet die veel overlaat aan gemeenten of combinaties ervan, zal er geen goed aan doen. Verandering en nieuwe natuur, dat hebben wij nodig voor de biodiversiteit en voor het welbevinden van de mens.

De **VOORZITTER**: De vraag van mevrouw Alberts, spreektijden. VVD: 17 minuten, D66: 24 minuten, PvdA: 20 minuten, PVV: 32 minuten, SP: 16 minuten, CDA: 15 minuten, GL: 11 minuten, PvdD: 00.49, 50plus: 4 minuten, CU/SGP: 00.46 en ONH: 1.30 minuten. GS, via de bekende formule, ik heb er speciaal op gelet, het college heeft zich redelijk binnen de grenzen bewogen deze keer.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Zal ik dan die 15 minuten vol gaan praten? Nee, zal ik niet doen. Wel wil ik nog zeggen dat ik de mening van de SP niet deel dat de natuur verdwijnt. Er komt elk jaar natuur bij. Daar hebben wij ook gegevens over, dus ik deel die mening absoluut niet. Wat betreft het meerjarenprogramma Groen, het CDA kan instemmen met dat meerjarenprogramma Groen. Wij hebben wel nog een opmerking. Wij willen graag dat GS voorkomen dat er onomkeerbare acties worden ondernomen rond percelen die vallen onder de knelpunten rond agrarisch natuurbeheer binnen NNN, waarover komend jaar overleg wordt gevoerd met alle betrokkenen. Wij gaan ervan uit dat GS hier ook rekening mee zullen houden in dit onderzoekjaar.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Toch wel een bijzonder fenomeen dat alle partijen op GL na, in de commissie geen behoefte hadden aan behandeling en dat er zoveel verhalen worden gehouden, terwijl wij een poging hebben ondernomen om dit punt te schrappen maar dat kon niet meer. De aanleiding was namelijk dat wij van plan waren een motie in te dienen over de compensatieregeling bij ontgrenzing van NNN, met name ook de afkoopregeling daarin. Wij zien dat toch als een zo'n complex onderwerp dat wij daar een notitie over willen schrijven en dat wij dat dan eerst gewoon in de commissie kunnen behandelen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. In het meerjarenprogramma concluderen GS zelf al dat de doelstellingen voor het NNN in 2027 niet gehaald worden zonder versnelling. In de behandeling van deze voordracht in de commissie NLM hebben wij geopperd dat het wellicht tijd is voor een deltaplan of een fonds. In de voordracht staat ook dat GS ervan uitgaan dat er nog Rijksmiddelen naar de provincies zullen toevloeien. Mijn fractie vindt het te voorbarig om daar nu al op te rekenen. Nu grondig nadenken over hoe wij de natuur in de nabije toekomst kunnen blijven beheren en verbeteren en met welke middelen wij dat dan gaan doen, is onzes inziens een goede zaak.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Er zijn een paar opmerkingen van de leden. Mevrouw De Groot, u bent nog het meest kritisch als ik het zo mag zeggen, u zegt en mevrouw Koning heeft daar al antwoord op gegeven, er is helemaal geen NNN bij of maar heel weinig, als wij sec naar de cijfers kijken de afgelopen twee jaren, ongeveer 493. Dan zou je zeggen, dan ben je dichtbij die 250 per jaar, dat gaat hard genoeg, nee dat gaat natuurlijk niet hard genoeg. Daar moet nog even flink gas gegeven worden. Wat blijkt nu ook, want vorig jaar is er nog de Horstermeerpolder gepresenteerd in de commissie NLM, waarbij je dus al aan de voorkant samen met de omgeving begint na te denken over hoe wil je nou dat gebied ingericht zien. U ziet een paar van die voorbeelden. Een daarvan is Waterland-Oost. Mevrouw Koning zei, eigenlijk zou je dus niks moeten gaan veranderen als je met een verkenningsjaar bezig bent, maar Waterland-Oost is nou juist zo'n voorbeeld waarom ik dat niet kan toezeggen. De insprekers hebben het erover gehad, die hebben dit jaar ingesproken en ook nog vorig jaar ingesproken. Die zitten ook in Waterland-Oost. Het zou best eens kunnen dat juist door die gebiedsaanpak misschien hun uitdaging of hun probleem wordt opgelost, als u begrijpt wat ik bedoel. Dan wil ik niet dat hele verkenningsjaar daarvoor afwachten. Zo'n gebiedsaanpak is echt iets anders, dat je van tevoren niet wetende waar je met elkaar wil uitkomen, met een open agenda het gebied ingaat met alle betrokken partijen gaat praten. Ik denk zelf dat dat het meest succesvolle is. Wij gaan het ook zien, wij hebben daar in klein verband al het een en ander over gezien. In het Gooi is er al mee geëxperimenteerd, de Oostermeerpolder. Ik hoop echt dat wij dan die extra push, die is echt nodig richting mevrouw Jellema, die hebben wij hard nodig met elkaar. De heer Kramer deed een aankondiging over natuurcompensatie. Mocht u daar nog van mijn kant enige hulp bij nodig hebben, dan weet u mij te vinden. Voor de rest is het eigenlijk commissiewerk en daar heb ik al op gereageerd in de commissie.

De **VOORZITTER**: Er is geen behoefte meer aan een tweede termijn. Wij gaan over tot stemming. Bestaat er behoefte aan een stemverklaring over de voordracht? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders van de voordracht vragen hoe handen op te steken? Dat zijn de leden van de fractie van de PVV, de overige leden zijn voor, zodat de voordracht is aanvaard.

24. Statenvoordracht 67 Middelen Programma OV-Knooppunten

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Dank voor deze voordracht met de nadere invulling van de middelen voor het OV-Knooppuntenbeleid, een programma met een lange aanloop. Maar nu de woningbehoefte in onze mooie provincie fors is gestegen, wordt goede spreiding steeds belangrijker. Dit programma kan daarvoor een impuls geven, juist door stations beter bereikbaar te maken en stationsgebieden te ontwikkelen. Hiervoor worden verbindingen tussen steden en dorpen en werken en wonen versterkt. Een mooie rol voor de provincie waar zij als regisseur dienstbaar kan zijn naar gemeenten en regio's. Wel roep ik de provincie op dan ook woningbouw rondom stations toe te staan. Soms zien wij dat slechts een zijde van het station bebouwd is met een woonwijk, maar de andere zijde nog helemaal leeg is, daar ligt bijvoorbeeld een weiland. Dat lege gebied buiten bestaand stedelijk gebied zou ook ontwikkeld moeten worden, zodat het OV-Knooppuntenbeleid optimaal kan werken. Geeft de provincie die ondersteuning ook? In de

commissie heb ik ook aandacht gevraagd voor het feit dat OV-Knooppunten alleen werken als het onderliggende OV ook op orde is. Als voorbeeld heb ik de Kennemerlijn genoemd. Al enige tijd bereiken ons signalen over te volle en te weinig treinen op dat traject. Nu kunnen wij als provincie wel inzetten op het ontwikkelen van stations langs die lijn, maar wat blijft er van die inspanningen over als NS en ProRail dat niet doen? Voert de gedeputeerde Mobiliteit ook zulke gesprekken, voordat wij aan een OV-knooppunt beginnen? Er zou ook schriftelijk op teruggekomen worden, maar dat heb ik nog niet gezien. Het moge duidelijk zijn dat mijn fractie deze inzet van harte ondersteunt.

De heer **STRUBEN** (D66): Voorzitter. D66 is blij dat het moeilijke en complexe beleidsdoel van OV-Knooppunten, dat de Staten bij de vaststelling in 2010 van de Structuurvisie zijn aangegaan, nu tot concretisering komt. Met de voordracht komt er nu een aanzienlijk bedrag van totaal 16,8 miljoen euro beschikbaar. Dit programma heeft een lange looptijd en zal nog vele jaren op de agenda van de provincie prijken en het zal veel overleg vragen met alle betrokken partijen. Vorige week viel te lezen dat de NS vele miljoenen gaat investeren in stations die onderdeel vormen van het programma Hoog Frequent Spoor om de verwachte grote toestroom van reizigers te kunnen verwerken. De noodzaak van provinciale inzet blijkt daaruit eens te meer. De stations beter bereikbaar maken en veiliger voor bus, fiets en auto aansluitend op dit programma, het benutten van de ruimte en het optimaal benutten ook van de buitenpoorten voor toerisme en recreatie en met name de woningbouw in de MRA en de voorzieningen daarvoor. In 2014 is naar aanleiding van het programma Maak Plaats de Zaancorridor als pilot aangewezen. Begin 2017 is die pilot afgerond met een onderzoek Lessons Learned. Daar staan goede aanbevelingen in over de aanpak van de verschillende corridors. Bij de vaststelling van de actualisatie van de structuurvisie in 2015 zijn 24 stationsgebieden aangewezen en 8 corridors met totaal 64 stationsgebieden. Nu wordt het tijd voor concrete resultaten. In de beschrijving van de Kennemerlijn zijn keuzes gemaakt tussen de corridors en de stationsgebieden. Aangenomen wordt dat het ook afhangt van de activiteit van de betreffende gemeente. Een vraag aan GS is natuurlijk van, moeten de gemeenten verder ondersteund worden om werkelijk tot concretisering van beleid te komen? Is daar nog meer ondersteuning voor nodig? Want de monitor van de knooppunten van april 2016 bij de ingekomen stukken, is aan de Staten toegekomen en het is goed dat GS zich voornemen om dat jaarlijks ook te gaan doen. Het gaat om doelen en de cofinanciering. De vier beleidsdoelen van de knooppunten staan duidelijk in de voordracht verwoord en ook is duidelijk aangegeven hoe het proces om tot afspraken te komen over de eventuele cofinanciering. Alle aanvragen voor cofinanciering zijn nog in bewerking of voor het merendeel nog onbekend of in onderhandeling. Zo vraagt Heerhugowaard alleen al 35% van de beschikbare middelen voor cofinanciering. Wat niet helemaal duidelijk wordt, is hoe bij de projecten een relatie gelegd wordt met andere fondsen van Rijk, NS, ProRail, waterschappen, gemeenten, private investeerders en verschillende fondsen van de provincie, zoals hoe gaat de afstemming bij eventuele bijdragen uit BDU, fietsinvesteringen en bijdragen mkb, enzovoort. In de voordracht wordt aangegeven dat GS een besluit nemen over cofinanciering op basis van de conceptuitvoeringsovereenkomst. Gezien het belang van het beleidsdoel en de complexiteit – een integrale aanpak – van de opgave vraagt dit om de mogelijkheid voor een beoordeling van het uiteindelijke projectvoorstel zowel als de bijdrage tot cofinanciering door PS. Wellicht is op den duur een vergelijkbare methodiek als het

PMI mogelijk. Omdat wij daarmee starten is het goed om met name PS daar ook bij te betrekken. Door verschillen in complexiteit van elk der OV-Knooppunten, de opgave, vraag, oplossing en het tijdpad kan pas wanneer het project helemaal rond is en de inzet van alle partijen bekend is, beoordeeld worden welk gat de provincie kan helpen dichten met cofinanciering. Eerder kan moeilijk ook de toezegging worden gedaan. Dat is de reden om een amendement in te dienen, mede namens de VVD.

Amendement 22/131117
OV-Knooppunten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat:

- *Het ingezette beleid gericht op versterking en betere benutting OV-Knooppunten op gang komt;*
- *De vragen voor cofinanciering in veel gevallen nog in bewerking, nog onbekend, of in onderhandeling zijn;*
- *Bij het aannemen van de voordracht de middelen voor de OV-Knooppunten verruimd worden tot ca 16,8 miljoen, maar beperkt zijn;*
- *Uit de bijlage bij de voordracht blijkt dat de gevraagde cofinanciering uit Heerhugowaard alleen al 35% van de beschikbare middelen bedraagt.*

Overwegende dat:

- *Het beleidsveld OV-Knooppunten belangrijk maar complex is, er veel partijen bij betrokken zijn, waardoor de totstandkoming van een project veel tijd in beslag neemt en dat succes afhankelijk is van goede samenwerking;*
- *Niet helemaal duidelijk is hoe bij de projecten een relatie gelegd wordt met andere fondsen van Rijk, de NS, ProRail, waterschappen, gemeenten, private investeerders en de verschillende fondsen van de provincie. Als voorbeeld de bijdrage aan busstation Alkmaar, maar ook de inzet van BDU-gelden, fietsinvesteringen, bijdragen mkb, et cetera;*
- *Het van de provincie veel lef, politiek gevoel, geduld en vakmanschap vereist om bij OV-Knooppunten een regisserende rol te spelen en met alle betrokken partijen toch een goed resultaat te bereiken.*

Zijn van mening dat:
Gezien het belang van het beleidsdoel en de complexiteit (integraliteit) van de opgave, PS de gelegenheid moeten hebben om een uiteindelijk projectvoorstel alsook de bijdrage van de provincie van advies te kunnen voorzien.

Besluiten als punt 5 toe te voegen aan het besluit:
5. Dat de conceptovereenkomst van elk van de OV-Knooppunten waarin een provinciale cofinanciering wordt voorgesteld, eerst ter kennis gebracht wordt aan de betreffende provinciale commissie met de mogelijkheid tot bespreking en advies

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, VVD

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter. Het is goed dat de voordracht er ligt. Het is een prima uitwerking van de nota Maak Plaats. De PvdA is groot voorstander van het beleid om bij OV-Knooppunten ontwikkelingen mogelijk te maken zoals woningbouw, voorzieningen, et cetera en ervoor te zorgen dat mensen gemakkelijk met OV naar hun werk kunnen, maar ook met het OV naar recreatieplekken kunnen gaan. Door dit beleid wordt het noodzakelijk woningbouw in de provincie buiten het MRA-gebied te stimuleren en dat is hard nodig, want niet iedereen wil en kan in de MRA wonen. Nog een paar dingen uit de commissie. In de commissie is uitvoerig gesproken over de volgende punten. Er was nog overleg gaande met de gemeente Heerhugowaard over de bijdrage. Kunt u daar iets over zeggen en of het opgelost is? In het verlengde van de heer Heijnen over de Kennemerlijn, een vraag aan de gedeputeerde van mobiliteit. Wij vinden het zorgelijk dat de houding van ProRail niet echt enthousiast is over die lijn. Kunt u daar iets over zeggen, wordt het de komende jaren beter? Want anders moet je niet aan Beverwijk geld gaan geven als ProRail niet harder gaat lopen om die lijn beter te maken. De rol van PS, de heer Struben heeft er iets over gezegd. Wij willen vragen aan de gedeputeerde, hoe kunnen wij op een goede manier volgen dat de ambities van de provincie goed worden vertaald in de overeenkomst? Ik vraag mij af of zo'n amendement nodig is, maar wij willen wel dat u ons meeneemt in de besluitvorming toekenning van de gelden aan die projecten. Kunt u zeggen hoe u denkt de commissie daarbij te betrekken?

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Voorzitter. Een goed amendement van de heer Struben van D66, opdat wij kunnen controleren dat wij als provincie geen geld gaan stoppen in autowegen en tunnels in Heerhugowaard uit het budget dat voor bevordering voor het OV bedoeld is. Ik meld mij hier eigenlijk uitsluitend bij GS met nog een overgebleven vraag uit de commissie. Er is en dat staat ook in de voordracht, een samenhang tussen het OV-Knooppuntenplan en het hoogfrequent spoor. Slachtoffer De Groot van de SP heeft het vanochtend al verwoord hoe vol die treinen op dit moment zijn. Er rijden vier sprinters per uur per en vier intercity's. Dat zouden dan zes sprinters per uur moeten worden en zes intercity's met dat hoogfrequent spoor. Mogelijk gaat dat pas gebeuren in 2028, dat is over elf jaar. Dat lijkt mij erg laat vanwege juist wat wij met het OV-Knooppuntenbeleid willen, namelijk meer mensen in de trein krijgen die daar nu al helemaal niet in kunnen. Kortom, hoe staat het met het hoogfrequent spoor op de Zaanlijn?

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. OV-Knooppunten, terecht is het ook door verschillende sprekers gememoreerd, een beleidsopgave, een traject dat wij al een aantal jaren geleden zijn gestart. Inderdaad rond 2010 is hiermee begonnen. Het is een speerpunt van de provincie Noord-Holland en ook uw coalitie heeft afgesproken om OV-Knooppuntenbeleid voort te zetten voor gebieden rondom selectief een aantal stations, want stationsomgevingen zijn betekenisvolle plekken in dorpen en steden. Ze zijn aantrekkijk om te wonen op een bereikbare locatie,

aantrekkelijk voor mensen om te werken en te verblijven, te ontmoeten, voor bedrijven, ondernemers om zich te vestigen en tegelijkertijd een prachtig aantrekkelijke entree voor het dorp, stad of groengebied. Inderdaad mijnheer Heijnen, vanuit de MRA, daar zit inderdaad een flinke woningbouwopgave waarbij ook de OV-Knooppunten steeds belangrijker worden. U vroeg daarbij ook van, hoe zit dat met een bepaalde locatie. Als je het aan een kant bebouwd of kan het aan twee kanten. Het gaat natuurlijk als volgt. Wij werken samen met heel veel partijen, het zijn langdurige processen die plaatsvinden met heel veel belangen, er zijn inhoudelijke opgaven, vaak versnipperd eigendom. Alles bij elkaar ben je zo'n zeven tot vijftien jaar wel bezig daarmee. In die tijd worden alle opgaven gewogen en bekeken. Soms kan het zo zijn dat er op een bepaalde plek aan de andere kant van het station een weidevogelleefgebied is. Dan is het de vraag hoe je die belangen dan moet wegen, of er wel of niet bebouwing zou plaats kunnen vinden. U vraagt, geeft de provincie ondersteuning of per definitie dat er aan de andere kant van het station dan ook gebouwd kan gaan worden. Dat hangt er dus vanaf wat de situatie daar ter plekke is en hoe dat verder gewogen wordt. Het is wel onderdeel van het proces om altijd te kijken wat de kansen en mogelijkheden van het stationsgebied zijn, want het is niet zo dat elk station zich ook leent voor heel veel intensivering van de verbouwing. Soms is het ook het anders inrichten ervan en er zijn ook buitenpoorten die je wat anders en aantrekkelijker zou kunnen inrichten om ook echt die toegangspoort tot het groen te kunnen zijn. De PvdA vroeg ook nog hoe zit dat met Heerhugowaard en de bijdrage en is dat opgelost? Er is een interessante ontwikkeling rondom het stationsgebied van Heerhugowaard. Ik schetste net een periode van tussen de zeven en vijftien jaar dat je daar wel mee bezig bent. Bij Heerhugowaard is het begonnen in 2013, die zijn nog niet zo heel lang bezig. Zij hebben hele interessante plannen voor het stationsgebied. Daar wordt naar gekeken. In de bijlage bij deze voordracht zit een overzicht van bedragen waarvan wij verwachten dat die wellicht op ons af zullen gaan komen. Het is geen enkele toezegging, er kan ook niks aan ontleend worden, het is een gewoon een bijdrage die indicatief is voor wat wij verwachten dat het zou kunnen zijn. Wij zijn in gesprek met Heerhugowaard om te kijken dat zij met de onderbouwingen komen, want hoe werkt dat dan zo'n procedure daarvoor. Er is altijd sprake van een samenwerking tussen de provincie en de gemeente. Het begint natuurlijk bij het delen van kennis, het inzetten van jouw expertrol als provincie en we gaan samen integraal kijken naar de knooppunten, naar de opgave. Er vindt een alliantiegesprek plaats, een schouw, verbanden met andere dossiers. Pas de allerlaatste stap is de aanvraag. Zo willen wij juist voorkomen dat er losse aanvragen binnenkomen en wij willen zeker weten dat er een goed financieel overzicht is, aan de ene kant van wat de kosten zijn en aan de andere kant welke behoefte er aan cofinanciering is en dat pas als bewezen is dat er een tekort is en er geen reguliere budgetten zijn, dan kan er dus ook een beroep gedaan worden op een financiële bijdrage. Dat is dus naast het inhoudelijke en het proces hebben wij nu uiteindelijk ook de mogelijkheid om financieel bij te dragen. Wij zijn dat allemaal nog tegen het licht aan het houden en daar wordt in ieder geval druk aan gewerkt en heel integraal wordt er ook naar gekeken. Op welke wijze kunt u dit nu volgen? Wij hebben u voorgesteld in de voordracht om dat te doen volgens een jaarlijkse voortgangsrapportage, want het zijn langjarige trajecten. Wij kunnen u dat met enige regelmaat dus terugrapporteren. Dat is het voorstel geweest en tegelijkertijd ligt hier nu ook een amendement van D66 en VVD om toch wat meer te kunnen volgen en zien, als ik het zo mag interpreteren, dat de uiteindelijke projectvoorstellen ook datgene is wat u voor ogen

heeft met knooppuntenontwikkeling. Ik kan mij er wat bij voorstellen. Wat ons betreft zijn het langjarige projecten. Het commitment van de Staten bij dit proces over de OV-Knooppunten kan ik eigenlijk alleen maar toejuichen. Wij hebben binnenkort ook een werkbezoek waarvoor u van harte bent uitgenodigd om te kijken hoe het knooppuntenproces in de praktijk in zijn werk gaat. Als u dit zou doen, het is ook een manier om te doen, maar het is aan u om te bepalen of u dit nodig heeft of dat u zegt ik heb aan de voortgangsrapportage, dat is natuurlijk altijd achteraf, heb ik genoeg of wilt u vooraf dit hebben. Dat is aan u om dat verder te besluiten. Uw betrokkenheid, uw commitment over knooppunten waardeer ik zeer, want het is een heel mooi traject waarbij wij heel veel mooie doelen kunnen gaan realiseren. Ja, er is natuurlijk altijd een relatie met andere fondsen. Ik zei net ook al, zijn er andere fondsen die beschikbaar zijn, wat kun je combineren met elkaar, intern bij ons, maar ook bij het Rijk, bij het bedrijfsleven, bij wellicht eigenaren van de grond die daar verder iets mee willen, of de gemeente zelf. Dat zal altijd met elkaar gewogen gaan worden. D66 vroeg ook nog, moet de gemeente verder ondersteund worden om bij de concretisering van het beleid te komen. In feite doen wij dat ook al door een alliantiegesprek te organiseren op een bepaald knooppunt. Daarmee faciliteren wij als het ware de gemeente om beide partijen die op een bepaald knooppunt belangen hebben, met elkaar te verbinden. Of wij doen een schouw of andere elementen erbij. Nogmaals, ik nodig u van harte uit bij het werkbezoek volgens mij over twee weken in Zaanstad. Er zijn nog een paar vragen voor mijn collega Mobiliteit.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Volgens mij vroeg de heer Heijnen van het CDA in algemene zin, wat doet nou eigenlijk de provincie als het gaat om bijvoorbeeld de Kennemerlijn. In het algemeen geldt dat wij in formele zin natuurlijk geen bevoegdheden hebben en geen taken en geen verantwoordelijkheden als het aankomt op het spoor, want dat is voorbehouden aan de NS en ProRail aan de ene kant en het Ministerie van I&W aan de andere kant. Dat betekent natuurlijk niet dat je je er helemaal niet tegenaan probeert te bemoeien, zeg ik dan maar voorzichtig, dat doen wij meestal in het verband van het platform Mobiliteit van de MRA als het gaat om het zuidelijk deel van de provincie en dat doen wij in verband van de Provinciale Verkeer- en Vervoersberaden als het gaat om de overige regio's. Wij zijn dan min of meer de verbindende schakel tussen ofwel NS en ProRail en de gemeente, ofwel tussen het Rijk en de gemeente. Zo hebben wij discussies, praten mee over PHS, over OV Zaal, over de dienstregeling, Schiphol Plaza, studie Utrecht Gooi Flevoland, et cetera. Ik kan ze allemaal wel opnoemen, maar er zijn er nog veel meer dan die ik nu even in de gauwigheid op papier kon zetten. Als het gaat om een reactie op wijzigingen in de dienstregeling, dan stem ik dat af met de regio en vervolgens brengen wij dat ook gezamenlijk in bij NS en ProRail. Soms helpt dat, soms ook niet. In dat verband hebben wij natuurlijk samen met de regio geijverd voor een verbetering op de Kennemerlijn. Dat heeft erin geresulteerd dat daar ook die spitstrein is gekomen. Dat is misschien in uw ogen niet voldoende maar het was al uitzonderlijk begreep ik, als je kijkt naar hoe andere aanpassingen in Nederland zijn doorgevoerd. Ik geloof dat de Kennemerlijn een van de weinige lijnen is geweest waar een extra inspanning door NS op is gepleegd. Wij hebben hetzelfde geprobeerd in Hilversum. Daar had men graag de bereikbaarheid van het sportpark willen verbeteren en dat is niet gelukt. NS heeft aangegeven, wij hebben gewoon te weinig passagiers in de avonduren om daar een rechtstreekse verbinding in de lucht te houden. Wij trekken ook samen met de

vervoersregio op als het gaat om het OV-Toekomstbeeld en ook daarover spreken wij natuurlijk met andere gemeenten. De heer Papineau Salm zei ja, wat nou als ProRail weigerachtig blijft en specifiek in relatie tot de Kennemerlijn en moeten wij dan niet zelf gaan bijdragen. U suggereerde dat in elk geval wel in mijn beleving. Het is in dit geval niet ProRail die daarover gaat. ProRail gaat in de regel over alles wat met rails en wissels te maken heeft en bovenleidingen en de NS gaat over de dienstregeling. In dit geval was het dus niet de aanleg van extra rails of wissels of hoogspanningsleidingen die kapot zijn, maar ging het echt om het laten rijden van extra treinen en dat is voorbehouden aan de NS. Wij hebben in ons coalitieakkoord daar hele expliciete dingen over opgenomen. Als u suggereert om daar een bijdrage te gaan leveren, dan verwijs ik u naar pagina 28. Voor het overige heb ik al een aantal jaren de bestendige gedragslijn waarin wij aangeven, wij hebben geen bevoegdheden, geen verantwoordelijkheden en formeel geen taken als het gaat om het spoor. Wij krijgen ook op geen enkele manier een bijdrage voor beheer en onderhoud of exploitatie op het spoor en dat betekent dat ik mij ook niet gehouden zie om dan een bijdrage te leveren aan het spoor. De heer Bruggeman vroeg naar de Zaancorridor. Mijn antwoord op zijn vraag is, dat maakt onderdeel uit van het regionaal OV-Toekomstbeeld.

De **VOORZITTER**: Ik denk wel dat het belangrijk is want dat misverstand kan heel gemakkelijk ontstaan, die motie conceptovereenkomst, als je dit uitsluitend doet, dan zien de Staten die overeenkomst als alle zaken al gedaan zijn. Dan ben je bijna per definitie te laat, hoewel ik begreep dat de gedeputeerde een toezegging gedaan heeft om in ieder geval een jaarlijkse rapportage te plegen. Het moet niet zo verstaan worden dat het een of het andere aan de orde is. Ik probeer u dit even mee te geven want die onduidelijkheid dreigde even boven het debat te blijven zweven en dat is volgens mij niet goed.

Tweede termijn

De heer **STRUBEN** (D66): Om op dat punt in te gaan, in de voordracht staat dat er een jaarlijkse rapportage komt. Daar hebben wij ook van gezegd dat is heel goed dat dat gebeurt en daar zijn wij ook heel blij mee. Misschien kan het op den duur ook overgaan naar een PMI-achtige aanpak. Nu staat er inderdaad in de voordracht dat de concept-uitwerkingsovereenkomst naar GS gaat en wat wij voorstellen is dat het concept-uitwerkingsovereenkomst nadat GS daarover besloten hebben, ook ter inzage gelegd wordt bij de PS-commissies en mogelijkheid geeft tot bespreking. Dat is wat het amendement zegt. Dus dank GS voor de beantwoording daartoe. Ik had willen zeggen, de jaarlijkse rapportage daar zijn wij natuurlijk heel blij mee, maar gezien het begin eigenlijk van dit proces waar nu pas de verschillende casussen op tafel komen, lijkt het goed om PS daarbij te betrekken. Wij willen het goed monitoren, zonder daar nu al normatieve lading aan te geven en natuurlijk gaat het ons om de substantiële bijdrage in die langdurige processen. Wij verwachten dat het enkele voorstellen per jaar zijn, dus het is ook goed managen.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Ik wil graag aan de heer Struben het volgende vragen. In het door ons zo toegejuichte amendement staat dat de conceptovereenkomst van elk OV-Knooppunt eerst ter kennis wordt gebracht aan de provinciale commissie met mogelijkheid tot bespreking en advies.

Heb ik u nu net horen zeggen in de mondelinge toelichting dat dat pas gebeurt nadat GS een besluit genomen hebben?

De heer **STRUBEN** (D66): GS zullen natuurlijk in eerste instantie hun voornemen kenbaar moeten maken en als dat voornemen er ligt, dan brengen zij het ter kennisname van PS zodat wij dat kunnen zien dat voornemen en kunnen beoordelen. Dat is de strekking.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Duidelijk, u heeft het dus niet over een besluit achteraf maar een voornemen vooraf.

De heer **STRUBEN** (D66): Ja, als dat niet duidelijk is in het amendement, dan is dat hierbij duidelijk gemaakt.

De **VOORZITTER**: Dat is wel duidelijk

De heer **STRUBEN** (D66): Dus natuurlijk GS eerst, dan voorleggen een concept, het voornemen tot een besluit zoals wij dat ook vroeger altijd met woningbouwlocaties deden. In de richting van het CDA, goed dat per locatie wordt gekeken en dat het overleg aansluit bij de wensen van de gemeenten. De zorgen over de Kennemerlijn deel ik, maar daar hebben wij niet zoveel invloed, maar het is wel een zorgelijke situatie die wij goed in de gaten moeten houden.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter. Richting gedeputeerde mevrouw Post, het gaat niet om geld maar om de houding van ProRail en NS in de Beverwijkse krant, die willen ook rondom Beverwijk dingen gaan doen en dan heb je een goede samenwerking nodig en dat als wij geld geven om daar te gaan bouwen in de omgeving, dat NS en ProRail goed meewerken. Dat is de insteek en niet dat er geen oog voor is. Het gaat er niet om dat wij er geld bij zouden moeten doen. Wij hebben niet zo'n behoefte aan het amendement van VVD en D66. Ik denk dat er een goede toezegging is van GS dat wij regelmatig worden geïnformeerd. Wij kunnen altijd aan de bel trekken als dingen niet gaan zoals wij zouden willen.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Over de Zaanlijn was mijn vraag aan GS niet van welk programma de Zaanlijn het hoogfrequent spoor uitmaakt, dat wist ik namelijk al. Mijn vraag was, klopt het nou dat hoogfrequent spoor mogelijk pas in 2028 klaar is? Wat is nu de stand van zaken?

De heer **KRAMER** (VVD): Voorzitter. In de commissie hebben wij het ook voornamelijk gehad over de kaderstellende rol die PS hebben in dit verhaal. Nu heeft de gedeputeerde ook net gezegd dat het onduidelijk is wat de criteria zijn en welke projecten nou in aanmerking komen voor deze subsidie die de provincie gaat verstrekken. Dat is ook een van de redenen waarom dit amendement er ligt. Er is nu gekozen voor een conceptovereenkomst, maar wellicht kunnen GS aangeven dat er misschien een andere fase in het proces is waarop wij kunnen aansluiten, zeker ook in het licht van de bedragen die nu beschikbaar zijn gesteld. Het is een beperkt bedrag en als je al ziet wat Heerhugowaard vraagt, dan is het raadzaam om als PS een vinger aan de pols te

houden om dit zo te doen. Dus ik pleit ervoor om dit amendement wel aan te houden en aan te nemen als PS.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. Ik dacht eerst, er zijn geen vragen totdat mijnheer Kramer kwam en zei dat ik heb gezegd dat het onduidelijk is welke criteria er gelden. Volgens mij heb ik dat niet gezegd. Er zijn duidelijke criteria waaraan getoetst wordt. Het is alleen niet zo dat zij altijd eenduidig zijn en zij voor alle plekken getoetst zijn. Ik heb aangegeven op welke wijze het proces verloopt, dat wij langtijdig met elkaar in gesprek zijn, dat er van alle kanten wordt gekeken welke opgave er nodig is, wie bereid is daartoe bij te dragen, om welke bedragen het gaat en zeker weten dat er geen andere financiering mogelijk is. U zegt er is onduidelijkheid over de criteria en dat bestrijd ik ten zeerste. Ook in de voordracht staat welke criteria dat zijn. Dus als u daarvoor dit amendement wilt aannemen, dan vind ik dat een hele bijzondere. Ik had begrepen dat u het interessant vond om gewoon ook voortijdig dat het definitieve besluit genomen wordt, daar ook in uw commissie over te kunnen spreken. Dat vind ik weer iets anders, maar als u zegt dat u dat doet omdat er geen duidelijke criteria zijn en dat ik dat gezegd heb, dan bestrijd ik dat ten zeerste.

Gedeputeerde **POST**: Ik ben blij dat de heer Papineau Salm en ik het eens zijn en ik verzeker hem dat in de afgelopen paar jaar mijn ervaring in ieder geval is dat wij een uitstekende samenwerkingsrelatie hebben met NS en ProRail. Dat wil niet zeggen dat er niet af en toe problemen zijn zoals op de Kennemerlijn en de afgelopen periode aan de orde is geweest. U geeft aan, in Beverwijk gaat er ook het een en ander gebeuren, maar het is natuurlijk voor NS ingewikkeld om aan de voorkant nog voor die ontwikkelingen tot stand zijn gekomen, uit te gaan van reizigersaantallen die passen bij een situatie waarbij die ontwikkeling wel tot stand is gekomen. In dat opzicht heb je soms ook wel een beetje te maken met een kip-ei-discussie. Dat maakt het af en toe lastig om over en weer begrip op te kunnen brengen voor elkaars standpunten. Ik vind dat NS de afgelopen periode echt en oprecht heeft geprobeerd en vandaar ook de toevoeging van de spitstrein. In de richting van de heer Bruggeman, nogmaals, het maakt onderdeel uit van het OV-Toekomstbeeld. Ik kan gewoon nog geen antwoord geven op uw vraag, want dat wordt pas helder op het moment dat het OV-Toekomstbeeld klaar is. Overigens valt dit wel een beetje buiten de OV-Knooppunten, want dit gaat over de dienstregeling en is daarmee geen onderdeel van het OV-Knooppuntenbeleid, maar dit terzijde.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Heeft de gedeputeerde kennis genomen van haar eigen voordracht 67, pagina 3, waar die koppeling wel wordt gelegd? Er staat waar de spoorsector zorgt voor snelle verbindingen en dat is onder het kopje invoering programma over hoogfrequent spoor.

De **VOORZITTER**: Stel uw vraag.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Moet de ruimtelijke sector zorgen voor meer woningen, werk en voorzieningen om die trein vol te krijgen? Klopt het dat in uw eigen voordracht staat, dat daar die samenhang gelegd wordt?

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Het gaat om het OV-Knooppuntenbeleid, dat betekent dus de ruimtelijke consequenties.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Ik vraag, klopt het dat in de voordracht staat dat er een samenhang is tussen het PHS en wat wij doen, ruimtelijke robuuste dingen maken?

Gedeputeerde **POST**: Zeker en omgekeerd, dat heb ik net aangegeven.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Dan is mijn vraag, zou u dan toch niet eens kennis moeten nemen van wat de club van hoogfrequent spoor zelf schrijft, dat gaat waarschijnlijk pas in 2028 gebeuren. Sterker nog, mijn vraag aan de gedeputeerde is, maakt u zich dan niet een beetje zorgen dat dat pas over elf jaar eens een keer gebeuren gaat terwijl u daar ondertussen al die kantoren aan het faciliteren bent en woningen voor mensen die nu al niet in de trein weg kunnen komen omdat die treinen overvol zitten. Daar maakt u zich geen zorgen om want daar gaat u niet over?

Gedeputeerde **POST**: Volgens mij is dit de derde keer dat de heer Bruggeman mij in andere bewoordingen dezelfde vraag stelt. Ik heb hem aangegeven, dit maakt onderdeel uit van het programma OV Regionaal Toekomstbeeld. Ik kan er niet meer over zeggen en ook niet minder.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming over het amendement. Stemverklaringen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Mijn fractie wil graag betrokken blijven bij dit onderwerp, maar wij hebben er vertrouwen in dat dat met de jaarlijkse voortgangsrapportage kan en op andere momenten zoals door de gedeputeerde toegelicht. Wij zullen tegen het amendement stemmen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ook wij zijn tevreden met de toezegging van de gedeputeerde en zullen daarom tegen het amendement stemmen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties D66, SP, GL, VVD, de overige leden tegen en daarmee is het amendement aanvaard. Dan de voordracht. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Ik constateer dat de voordracht met algemene stemmen is aanvaard.

25. Statenvoordracht 68 Ontwerpverklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. In de commissievergadering van 19 oktober jl. waren veel insprekers aanwezig die ervoor pleitten om nu geen ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven. Ik hoop dat het begrip bij u bekend is. Hoofdmotief daarvoor was en is de aantasting van de karakteristieke Markermeerdijken en de effecten daarvan op het landschap en de leefomgeving van de bewoners van de aangrenzende dorpen en steden. Als je je realiseert dat de Markermeerdijken zijn aangewezen als provinciaal monument, dan zou de insteek moeten zijn

om te zoeken naar een methode die het gevaar van overstroming afdoende terugdringt en gelijktijdig de monumentale dijken in hun waarde laat. Dat er zo'n methode zou zijn werd eerder weersproken door voormalig Minister Schulz van Infrastructuur en Milieu. Diverse alternatieven zijn door haar te licht bevonden. De woordvoeders van CDA, D66, VVD en CU/SGP in de Tweede Kamer hebben daarop een motie ingediend, de motie Geurts c.s., om alsnog door onafhankelijke deskundigen onderzoek te laten doen naar het alternatief van een innovatief gemaal in de Houtribdijk, dat zorgt voor regulering van de waterstand op het Markermeer waardoor een ingreep in de structuur van de dijken kan worden voorkomen en kosten kunnen worden gereduceerd. Een methode die indien kansrijk, alle betrokkenen, burgers, deskundigen en overheden zou moeten aanspreken. Schulz heeft de motie echter als demissionair minister afgeraden en stemming daarover heeft nog niet plaatsgevonden. GL heeft als belangrijkste bedenking tegen het voorliggende projectplan dat het vergaande, vanuit het perspectief van een goede ruimtelijke orde minder wenselijke ingrepen met zich meebrengt, terwijl niet vaststaat dat deze nodig zijn. Ik verwijs u gemakshalve naar het onderzoek over nut en noodzaak in opdracht van de gemeente Amsterdam – dat een belangrijk deel van het traject betreft maar niet alles – waarin naar voren komt dat het concept van bewezen sterkte effect kan hebben op de versterkingsopgave en de selectie van voorkeursalternatieven. Wij onderschrijven derhalve de Kamermotie en willen ook om die reden de besluitvorming daarover afwachten. Ook zien wij in deze context geen enkele aanleiding om af te wijken van de standaardprocedure dat PS zich pas uitspreken over eventuele bedenkingen nadat de zienswijzeprocedure is afgerond. Voor burgers is dat een soort van beroepsmogelijkheid informeel. Wij hebben geen behoefte aan het op voorhand inperken van de vrijheidsmarges van PS om zich ten principale uit te spreken over het projectplan en de gevraagde omgevingsvergunning. Dit zou ook van weinig respect getuigen voor de positie van de bezwaarde burgers. Het liefst zien wij dat niet alleen PS maar ook GS een pas op de plaats maken. Daartoe dienen wij samen met SP, 50plus, ONH en CU/SGP een motie in.

Motie /131117

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 13 november 2017

Constaterende dat:

- *GS voorstellen dat PS een ontwerpverklaring van geen bedenkingen afgeven betreffende de door het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier aangevraagde omgevingsvergunning voor versterking van de Markermeerdijken;*
- *Daarmee in afwijking van de gebruikelijke (zienswijze)procedure, reeds nu zou worden besloten dat de beoogde afwijkingen van provinciale en gemeentelijke regels (zoals t.a.v. de Markermeerdijken als provinciaal monument) voldoen aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening;*
- *Motie Geurts c.s. (Tweede Kamer nr. 395) over onafhankelijk onderzoek naar een (innovatief) gemaal in de Houtribdijk in relatie tot de noodzaak van dijkversterking bij 'bewezen sterkte' nog niet in stemming is gebracht, waardoor een eenduidig kader voor de provinciale besluitvorming ontbreekt.*

Overwegende dat

- *Het verzet tegen de methode van dijkversterking langs het hele tracé van de Markermeerdijken niet wijst op breed maatschappelijk draagvlak voor de voorgenomen ingrepen in het karakteristieke dijklandschap;*
- *De naar voren gebrachte bezwaren (o.m. in RWW 19-01-2017) zich voornamelijk richten tegen de aannames en effecten van de gekozen methode van dijkversterking en daarmee gerelateerd zijn aan (oordelen over) de ruimtelijke ordening,*
- *Het onverstandig en onwenselijk is om besluiten te nemen over het dijkversterkings-project zolang besluiten van de Tweede Kamer nog tot wijziging van de aanpak kunnen leiden.*

Concluderen dat:
Het prematuur is om in de gegeven situatie een besluit te nemen over het al dan niet afgeven van een (ontwerp) verklaring van geen bedenkingen.

Besluiten:
1. Over de (ontwerp) verklaring van geen bedenkingen, zoals verwoord in voordracht 2017/68, pas te besluiten nadat over de motie Geurts c.s. door de Tweede Kamer is besloten;
2. GS te verzoeken om de terinzagelegging van de ontwerpverklaring van geen bedenkingen aan te houden tot na besluitvorming over de motie Geurts, c.s.

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties SP, GL, 50plus, CU/SGP, ONH

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Laat ik vooropstellen dat de SP vindt dat waterveiligheid boven alles gaat, maar wij hebben er wel heel veel moeite mee om een voorlopige verklaring van geen bedenkingen af te geven voor het project versterking Markermeerdijken. Wat is daarvan de oorzaak? In de eerste plaats heeft volgens ons PS – de instantie die daarover gaat – niet de gelegenheid gehad zich voldoende te informeren gedurende de tijd. Enige tijd geleden waren er al mensen die kwamen inspreken in de commissie. Later werden een technische briefing en werkbezoek georganiseerd. Er hebben mensen kunnen spreken maar het grote aantal insprekers in de commissie RWW van 19 oktober die allen verschillende onderwerpen aandroegen, heeft ons ervan overtuigd dat wij als PS lang niet genoeg weten van het project en van wat er leeft, dat terwijl de SP ook op eigen initiatief mensen was gaan spreken. Een gemiste kans. Hetzelfde doet zich voor bij het onderwerp kustbebouwing en de Oostelijke Vechtplassen. Ook daar krijgen PS te weinig te horen om zich een alomvattend oordeel te vormen. Wij zijn de volksvertegenwoordigers en inderdaad hebben wij de plicht onszelf te informeren, maar van GS mag ook wel wat meer verwacht worden. Nu de Markermeerdijken. Wij zien dat er veel mensen zijn van wie de bezwaren bij dit belangrijke project niet zijn weggenomen en wij hebben gezien dat lang niet alles onderzocht werd. Onlangs werden wij nog verrast door het protest van de inwoners van Scharwoude en de partijen in de gemeente Koggenland. En vanmorgen kwam er nog een briefje

binnen. Hebben de mensen rondom de Markermeerdijken gelijk, hoeft het allemaal niet zo zwaar neergezet te worden? Zijn de dijken rond het Markermeer sterk genoeg? Per slot van rekening zijn er de Afsluitdijk en de Houtribdijk die van het Markermeer een zeer veilig binnenmeer gemaakt hebben. Is dit genoeg om de gevolgen van de klimaatveranderingen het hoofd te bieden? Gaan wij opnieuw met mensen in gesprek om hun wensen in te passen in hun plannen? Kan dit? Waarom moeten de mensen die het aangaat, nu weer allemaal een zienswijze gaan bedenken en schrijven? Is er wel genoeg met hen gepraat? Vragen wij niet te veel van hen? Kortom, dat zijn allemaal vragen die bij de SP nog leven. In de Tweede Kamer werd een motie ingediend door de leden Geurts, Visser, Jette en Dik-Faber. Dat zijn leden van de huidige coalitiepartijen. Deze motie vraagt om meer onderzoek naar een gemaal in de Houtribdijk ten einde deze grote operatie aan de Markermeerdijken te voorkomen of te verzachten. Daarom hebben wij samen met GL een motie ingediend om even op de uitkomsten te wachten voordat wij een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af gaan geven. Die meekoppelkansen zijn niet zo belangrijk, laten wij daar vooral niet alleen voor gaan. Meekoppelkansen zijn slechts een bijverschijnsel. De bewoner rond het Markermeer is daar niet per se bij geholpen. Ook vraagt de SP zich af of er geen discussie kan worden gevoerd over een goede ruimtelijke ordening. Er wordt bijvoorbeeld voorgesteld houtopstallen te vullen, maar de vraag is hoe het met de herplantplicht gesteld is. Past het dan wel in het beleid van het Rijk en de provincie? Is het milieu hiermee gediend?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. De versterking van de Markermeerdijken is een groot project dat veel emoties oproept. Daarbij gaat het gelukkig niet over de vraag óf de dijken veilig moeten zijn, want dat moeten zij zijn, maar over hoe we die veiligheid kunnen bereiken. De oude Zuiderzeedijk is van grote cultuurhistorische en landschappelijke waarde en wordt daarom door inwoners en door ons allen gekoesterd. Voor de PvdA is de veiligheid van onze inwoners van het grootste belang. Om die veiligheid te garanderen is het nodig dat de dijk sterk genoeg is. Volgens de huidige stand van kennis en techniek bereiken wij dat met het voorliggende voorstel. Maar mocht echter alsnog blijken dat een andere en minder invasieve techniek hetzelfde doel bereikt, dan rekenen wij er wel op dat de plannen alsnog worden aangepast. Graag worden wij op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen op dit gebied. Het feit dat de huidige weg is ingeslagen betekent wat ons betreft, niet dat het de enige is die naar het doel van veilige dijken kan leiden. Er is al wat gezegd over de motie Geurts, dat begrijp ik en daar zitten ook een hoop aanknopingspunten in die ook ons sympathiek voorkomen, maar de vraag is wanneer gaat die dan behandeld worden? Daar is geen duidelijkheid over. Gaat hij überhaupt behandeld worden? Dat hoeft niet te gebeuren. Wat ik wel weet, is dat die motie vooral ziet op een gemaal en dat onderzoek is gedaan waaruit gebleken is dat een gemaal niet de oplossing is. Het is niet de hoge waterstand die een bedreiging vormt voor de dijken, maar zaken als overslag en dergelijke. Dus wij moeten sowieso iets met de dijken doen, zelfs als het gemaal er komt, dat weten wij inmiddels wel. Er is veel onduidelijkheid over en daarom zouden wij de gedeputeerde willen vragen of hij wil toezeggen dat hij de komende tijd nagaat wat de nieuwe coalitie en regering in Den Haag voor gevolgen hebben voor de houding en inzichten ten aanzien van dit project en PS daarover informeert.

De heer **KRAMER** (GL): Ik wilde u vragen of u op de hoogte bent van het feit dat ook al gaat het in eerste instantie om onderzoek naar een gemaal in de Houtribdijk, dat in de motie zelf de connectie wordt gelegd met het concept van Bewezen Sterkte.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Zeker ben ik daarvan op de hoogte want ik heb de motie immers gelezen. Alleen staat er inderdaad ook als een bijvangst bijna in, de kern blijft toch echt het gemaal. Wat betreft Bewezen Sterkte, het klinkt ontzettend elegant en ik wilde ook dat ik hier kon staan en zeggen dat is de methode en wij moeten dat gaan doen, omdat wij allemaal denken dat wij daarmee minder ingrijpende acties hoeven te ondernemen. Het probleem zit hem in dat denken. De Bewezen Sterkte is toegepast voor iets dat heet de zijwaartse stabiliteit, maar er zijn nog andere problemen met die dijken waar Bewezen Sterkte het nog niet voor doet. Ik wou dat ik hier kon zeggen en dat gaan wij doen, maar zolang dat niet zo is, is het een vraag van timing. Gaan wij nou proberen of uitstellen, uitstellen, uitstellen in de hoop dat de beste methode boven komt drijven of kunnen wij ons dat niet permitteren en gaan wij nu voort?

De heer **KRAMER** (GL): De vraag lijkt mij meer in hoeverre u vindt dat wij op dit moment in staat zijn om, terwijl u weet dat er onderzoeken gaande zijn en dat er nog een motie ligt, gewoon voor een ontwerpverklaring van geen bedenkingen kunnen stemmen, want in die zin ben ik ook nog wel nieuwsgierig naar uw reactie op de motie.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Er zitten twee kanten aan die vraag. Of je kiest voor uitstel of je vraagt je af of uitstel op dit moment te billijken is gelet op de veiligheidsrisico's die er zijn. Dat is een hele lastige worsteling geweest waarbij voor beide kanten wat te zeggen is. Ik kan u vast verklappen dat wij op dit moment ernaar neigen om het ontwerp vvgb te steunen, maar wel op de nadrukkelijke voorwaarde dat wij worden meegenomen in ontwikkelingen die er nog komen de komende tijd en dat dit niet betekent dat te zijner tijd wij dus ook blind de definitieve vvgb gaan steunen. Er zit een geclausuleerde voorwaardelijke steun aan vast.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik wilde graag weten of de PvdA nu vindt dat er voldoende mensen gesproken zijn of dat zij voldoende informatie heeft gekregen van de mensen die er waren en of zij dat ook niet eerder in een vroeger stadium hadden willen hebben.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Je kunt niet genoeg informatie hebben en je kunt niet genoeg bewoners spreken, dus wat dat betreft kan het altijd beter, maar ik denk dat wij op dit punt zowel vanuit GS in de vorm van werkbezoeken en andere dingen, als ook door onze eigen contacten heel veel informatie hebben gekregen, heel veel van de standpunten hebben gehoord ook, echt wel zicht hebben op waar de pijn zit en die pijn voor een deel ook herkennen. Nogmaals, het antwoord dat ik net aan de heer Kramer gaf, het is niet de vraag wel of niet, maar wat laten wij op dit moment prevaleren, het gevoel dat wij nog kunnen uitstellen of het gevoel dat veiligheid op dit punt voor moet gaan. Zoals ik heb gezegd, ik zou graag van de gedeputeerde de toezegging willen krijgen dat hij voor ons gaat uitzoeken wat de stand van zaken is en wat de gevolgen zijn van de nieuwe coalitie. Maar wat net al even door mevrouw De Groot werd aangehaald, de PvdA-fractie hecht erg aan een goede verstandhouding tussen inwoners en het bestuur. Herstel van het vertrouwen én

de dialoog moeten wat de PvdA betreft nadrukkelijk aandacht krijgen. Wij vragen GS daarin te blijven investeren, zodat niet alleen de relatie en communicatie met de provincie, maar ook tussen bewoners en Hoogheemraadschap en de alliantie verbeterd kunnen worden. De bewoners willen niet alleen gehoord worden maar ook serieus genomen worden. Ik heb GS gevraagd om een toezegging én op een positief resultaat op dit punt. Om de voortgang erin te houden zullen wij deze ontwerp-vvgb steunen zoals ik net al zei, maar wel voorwaardelijk. Procedureel zijn er op dit moment weinig aanknopingspunten om tegen te stemmen, maar voor wij met een definitief vvgb kunnen instemmen willen wij wel duidelijkheid hebben op punten die ik eerder noemde en vooral of het op dat moment ook echt technisch en maatschappelijk de beste oplossing is. Wij vertrouwen erop dat GS zorgvuldig omgaan met de verschillende belangen, die veel minder tegengesteld zijn dan ze misschien lijken, zodat wij in goede harmonie kunnen komen tot een veilige oplossing die voor iedereen aanvaardbaar is. En dijken die het nog heel lang houden.

De heer **BAKKER** (D66): Voorzitter. De dijkversterking, net ook al gezegd, een project van groot belang en met veel verschillende belangen. Er bestaat duidelijk een spanning tussen de noodzakelijke versterking van de dijk en het behoud van het provinciaal monument met al haar cultuurhistorische en ruimtelijke karakteristieken. Voor D66 is het van primair belang dat wij 1,2 miljoen Noord-Hollanders achter de dijk veilig houden. Dat gebeurt wat ons betreft zoveel mogelijk met behoud van die karakteristieken van die dijk. Bij de vraag of sprake is geweest van een goede ruimtelijke ordening hebben wij daar dan ook met name naar gekeken. Onze eerste indruk is dat voldoende afgewogen tot een onderbouwing is gekomen. Wij constateren echter ook dat nog diverse belanghebbenden langs de dijk een andere mening hebben. Het is een utopie dat wij iedereen tevreden kunnen krijgen, maar de vraag is wel, is er echt voldoende draagvlak. Ik zou de gedeputeerde willen vragen of hij ook van mening is dat wel een grote meerderheid van de belanghebbenden achter het ontwerp kan staan of krijgen wij straks toch nog een herfststorm aan zienswijzen op ons afkomen? Wat dat betreft wil ik eigenlijk ook aansluiten bij de woorden van de heer Voskuil, dat ook voor ons van groot belang is dat wij goed in gesprek blijven met iedereen en dat ook die relatie goed blijft. Wij spreken nu over een ontwerp-vvgb, dus er komt nog een hele belangrijke stap aan en dat is de terinzagelegging waarop de zienswijzen komen en allerlei belanghebbenden nog hun zienswijze in kunnen dienen. Daar zullen wij kritisch naar gaan kijken. Voorlopig kunnen wij instemmen met dit ontwerp, maar zullen kritisch kijken naar de zienswijzen die komen en dat ook meenemen in ons oordeel voor de definitieve vvgb. Ingaand op de motie van GL, ik kan misschien al iets van helderheid scheppen want ik heb daar contact over gezocht met partijgenoot ons Kamerlid Rob Jette, mede-indiener van de motie. Die heeft aangegeven dat het nog maar zeer de vraag is of de motie überhaupt in stemming gebracht gaat worden, of daar nog iets mee gedaan gaat worden. Ik las ook eind oktober een artikel in Cobouw waarin de heer Geurts van het CDA aangaf dat hij eigenlijk niet meer zo de relatie zag met de Markermeerdijken, maar dat het meer in zijn algemeenheid ging om onderzoek naar dergelijke installaties. Dus die onzekerheid over een onzekere techniek daar zou ik niet op willen wachten, daar zou ik niet de veiligheid van een bewezen niet sterke dijk in het geding laten zijn. Laten wij gewoon het ontwerp-vvgb ter inzage leggen.

Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Voorzitter. Voor ons ligt de ontwerp-vvgb Markermeerdijken, laat dat helder zijn, dat maakt onderdeel uit van de Omgevingsvergunning en het zal nog besproken worden in de commissie en de vergadering van PS. Dat is al eerder aangegeven. Zover de VVD kan zien, lijkt de onderbouwing dusdanig te zijn dat het niet geweigerd kan worden in het belang van een goede ruimtelijke ordening. De procedure is helder. Ook is het voor iedereen helder dat de dijken veilig moeten zijn, de veiligheid is leidend. Op dat punt heeft de VVD geen ruis gehoord, ook niet bij de partijen die aan het woord geweest zijn. De onrust ontstaat bij de uitwerking van de plannen. De direct omwonenden van de dijk hebben direct te maken met de keuzes die worden en zullen worden gemaakt. Ze maken zich zorgen en dat is begrijpelijk. De VVD heeft ook diverse partijen gesproken bij diverse gelegenheden. Nogmaals vanuit de VVD de complimenten voor de constructieve wijze waarop omwonenden ons betrekken bij hun zorgen en ook voor de informatie die zij ons geven. Echter, wij hebben ook te maken en daar werd net ook aan gerefereerd, met de veiligheid van 1,2 miljoen mensen achter de dijken. Keuzes kunnen niet over een nacht ijs gaan, dat gebeurt ook niet. De VVD wil betrokken blijven bij de keuzes en de vinger aan de pols houden bij de omwonenden en de alliantie. D66, PvdA hebben het ook al eerder genoemd, de VVD zou graag van gedeputeerde Loggen horen hoe hij PS bij dit proces blijft betrekken. Daarnaast hebben wij vernomen dat op 29 november door de alliantie een rapport gepresenteerd zou worden over Bewezen Sterkte. Deze presentatie is nu uitgesteld tot 29 januari 2018. De VVD vraagt aan de gedeputeerde of dit de belanghebbenden kan benadelen bij het indienen van hun zienswijze. Er werd net al gerefereerd aan de motie Geurts, dat die waarschijnlijk niet meer ingebracht zou worden, maar mocht dat wel gebeuren, wat zou dan het gevolg zijn voor de vvgb die nu voorligt bij ons? Er moeten keuzes gemaakt worden en niet iedereen zal daar gelukkig mee zijn. Alleen wanneer de keuzes definitief zijn, dan is niet van belang dat iets niet anders kan, maar van belang is en helder moet zijn waarom iets niet anders kan.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Het gaat uiteraard niet over de vraag of wij voor veilige dijken zijn. Wij zijn er echter niet van overtuigd dat de alternatieven voldoende onderzocht zijn en het is duidelijk dat deze onzekerheid met zich meebrengt dat wij nog geen oordeel kunnen geven over de mate waarin dit plan voldoet aan de eisen van goede ruimtelijke ordening. Als het niet zo invasief nodig is, dan is dat natuurlijk niet zo. Het proces kent ook verschillende ongemakkelijke punten. Wij hebben als maatschappij de democratische inspraak grotendeels uitbesteed aan commerciële bedrijven. Ik realiseer mij dat het geen keuze van de provincie is maar het voelt wel ongemakkelijk. Ten tweede hebben wij gezien dat er in de afgelopen tien jaar heel veel wijzigingen mogelijk waren nadat bewoners klaagden. Voor ons betekent dit dat wij op dit moment nog geen besluit kunnen nemen. Vandaar dat wij mede deze motie indienen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter, net zomin als dat ik in mijn maidenspeech heel veel persoonlijks heb gestopt, ben ik net zo nuchter bij mijn afscheidsspeech. Helaas. De Markermeerdijken zijn namelijk van groot belang voor 1,2 miljoen mensen, de bescherming daarvan. Bij toetsing in 2006 bleek dat de dijk op enkele plekken niet sterk genoeg is. Er moet dus iets gebeuren en terecht en dat doen wij met een integrale visie op waterveiligheid. Bij de bespreking hiervan, het ontwerp-vvgb in de commissie, waren er veel insprekers. Insprekers die

een begrijpelijke poging doen ongewenste situaties voor hun leefomgeving te bespreken. Ook landelijk wordt hierover gesproken, de motie is al aangehaald. In de commissie begrepen wij van de gedeputeerde dat nu instemmen met de ontwerp-vvgb dit proces niet verstoort, zeker omdat deze ontwerpverklaring alleen gaat over de goede ruimtelijke ordening. Het CDA spreekt wel de hoop uit dat de begrijpelijke zorgen van de bewoners op het juiste niveau serieus genomen worden. Waar de provincie daarbij een rol kan spelen en wij horen graag de toelichting van de gedeputeerde daarop, bijvoorbeeld door mee te kijken naar het onderzoek en proces en de onafhankelijke toetsing daarvan moet de provincie dat doen. Er is ook al even het verschuiven in de timing aangehaald door de VVD. Wij horen heel graag de reactie van de gedeputeerde daarop. Nu heb ik nog elf minuten voor mijn afscheidsspeech die niet gaat komen. Ik wil u hartelijk danken, voorzitter en uw Staten.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, ik sluit niet uit dat ik iets verschrikkelijks ga zeggen zodat mevrouw Haagsma toch nog een keer moet terugkomen, maar laat ik proberen het kort te houden. Ik snap al die mensen langs de dijken. Ik ben in de afgelopen twee jaar meer langs de dijk geweest dan in de jaren daarvoor, terwijl ik daar al heel vaak was geweest. Dat heeft puur te maken met het feit dat er van alles speelt. Die mensen wonen langs een van de mooiste stukjes Nederland, op de Zaanstreek na dan. Ik snap die mensen echt heel goed dat zij zeggen, ja wat hier gaat gebeuren heeft zo'n grote invloed op ons leven, dat willen wij eigenlijk liever niet en als wij het willen, dan willen wij het zo beperkt mogelijk. Helaas, helaas, helaas is dat niet altijd mogelijk. Ik snap ook heel goed dat zij alle argumenten en dat zijn inmiddels op onderdelen echt specialisten geworden die mensen, maar dat je niet iedereen tegemoet kunt komen. Als het hier gaat, dat is door de heer Voskuil en mevrouw Haagsma correct aangehaald, het gaat hier sec om de beoordeling of een goede ruimtelijke ordening heeft plaatsgevonden en ik denk dat wij dat kunnen vaststellen met elkaar. Dat er nog heel veel onderzocht moet worden dat deel ik ook niet, want er is namelijk al heel veel onderzocht. Wij weten namelijk dat in 2006 de dijken zijn afgekeurd, niet alleen op hoogte maar ook op stabiliteit en dat betekent dat Bewezen Sterkte niet overal even toepasbaar is. Dat is ook onderzocht en het rapport heb ik begrepen, komt eind november beschikbaar voor de mensen, ik heb dat laten verifiëren bij HNK, en ik begreep dat het eind november naar de mensen toegaat. Zo kunnen wij ze betrekken bij hun zienswijzen. Verder als het gaat over de motie Geurts.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Toch nog even over die onderzoeken. U refereert nu aan 2006 en dat betwist ook niemand. In de commissie zelf zijn wij ook in gesprek gegaan met de inwoners, althans mijn partij heeft ook aangegeven dat wij het niet op specialistenniveau kunnen beoordelen, want wij zijn politici. Wat wij ook hebben gezegd, is dat er wel daarna nog een aantal stappen heeft plaatsgevonden, bijvoorbeeld Uitdam waar met een onderzoek alsnog tot een andere keuze is gekomen. Ik kan mij wel iets voorstellen van de bewoners op dit moment. Zou u daar nader op in kunnen ingaan in uw beantwoording van onafhankelijke toetsing of onafhankelijk onderzoek, want zeker op het moment als er iets in je leefomgeving gebeurt wat je niet prettig vindt, is het wel prettig om op bepaalde vaste kaders terug te kunnen vallen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Het is niet het enige onderzoek geweest. Wij hebben Dijk op Veen gehad, de pomp op de Houtribdijk gehad, wij hebben nu Bewezen Sterkte gehad. Dat zijn allemaal onafhankelijke onderzoeken geweest en die hebben gekeken of je de werkzaamheden aan die dijk zo beperkt mogelijk kunt houden. Iedere keer is uitgewezen dat er toch ingrepen nodig zijn op die Markermeerdijken. Dan kunt u zeggen en u haalt terecht ook Uitdam aan want daar is dat anders gebeurd. De opdracht die meegegeven is, is dat zo'n operatie sober en doelmatig uitgevoerd dient te worden. Wat wij hebben geconstateerd is dat er bij Uitdam een dusdanig stukje dijk is, dat heeft ook de Deltacommissaris als onafhankelijk onderzoeker daarvan bevestigd, dat je op sommige onderdelen een uitzondering zou kunnen maken, maar dat betekent wel dat je ook het principe van sober en doelmatig loslaat en dat betekent ook dat daar uiteindelijk een rekening voor betaald moet worden. Ik kan nu nog geen bedragen noemen maar dat zal fors hoger zijn en dat zal toch door het Rijk of waterschappen opgehoest moeten worden. Daar zit toch een beperkende factor aan. Daarnaast, laten wij ook eerlijk zijn, heeft de geschiedenis bewezen dat dijkversterkingen of dijken eigenlijk dynamische lichamen zijn. Als je kijkt naar die Markermeerdijken, die hebben in de loop van de jaren ook veranderingen ondergaan. Die zijn doorgebroken, er liggen nu prachtige gebiedjes die wielen, maar die hebben wel een verschrikkelijke historie, dat zijn gewoon doorbraken geweest waar het water met zoveel geweld het land in komt dat er enorme putten zijn geslagen. Dat moeten wij niet vergeten. Daarnaast hebben wij te maken met klimaatverandering. Wij constateren dat wij de buien die voorspeld waren in de modellen voor 2050, nu al constateren. Wij moeten ook constateren dat die dijken bescherming geven aan 1,2 miljoen mensen en ook nog eens een keer 25 miljard euro aan economische waarde achter die dijken. Dat zijn wel factoren waar wij rekening mee moeten houden. Ik was stiekem wel een beetje blij met het uitstel van deze vergadering en ook met de behandeling van dit onderwerp dat het een week opschoof, want dat gaf mij de gelegenheid om afgelopen woensdag met de heer Geurts te spreken, de indiener van de motie in de Tweede Kamer. Ik heb hem gevraagd of ik zijn artikel en opmerkingen in Cobouw waar ook door D66 aan gerefereerd wordt, of ik die goed heb begrepen en hij bevestigde dat. Hij gaf ook aan dat die motie los gezien moet worden van de Markermeerdijken en dat je het veel meer moet zien in het grotere watersysteem van Nederland, dat hij daar nieuwsgierig naar is om te kijken hoe dat verder tot stand komt. Ik denk dat hij daar wel een punt heeft, maar hij gaf geen relatie met de Markermeerdijken. Ik heb hem ook gevraagd of ik dat ook bij de behandeling mocht gebruiken en daar heeft hij ja op gezegd, dus ik kan u dit ook mededelen. Als je kijkt naar de verdere opmerkingen ontraad ik de motie, omdat a. de heer Geurts heel iets anders bedoeld heeft en b. de vraag is of de motie nog ingediend wordt en als hij al ingediend wordt, dan zal er een onderzoek worden gestart naar het grotere watersysteem en ik denk dat wij daarmee niet moeten wachten bij de Markermeerdijken. GL spreekt over respect over de burgers, dat dat misschien wel te weinig heeft plaatsgevonden. Ik deel die mening niet. Als de constatering is dat niet iedereen te horen heeft gekregen wat hij of zij graag wilde, dan deel ik die mening wel, want niet iedereen is tevreden natuurlijk bij wat zij krijgen. Nogmaals, ik kan mij dat ook heel goed voorstellen. Het is een van de mooiste stukjes Nederland, als je langs die dijken loopt en aantasting daarvan in welke vorm, als ik daar zou wonen, dan zou ik dat ook ervaren als een achteruitgang.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik weet niet wat er gebeurd is voordat ik in de Staten kwam tweeënhalf jaar geleden, maar waar wij nu als Staten de kans hebben gehad om met de inwoners te spreken, dat was omdat ik een heleboel bordjes aan de ramen zag hangen en ik dacht ik moet toch eens in contact komen met al die mensen die kwamen inspreken.

De **VOORZITTER**: Wat is uw vraag?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik ben van mening dat wij als Staten onvoldoende kennis hebben kunnen nemen op een tijdig tijdstip van de mening van de inwoners. Dat is niet een vraag, dat is een constatering. Bent u het daarmee eens?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Zoals zo vaak mevrouw De Groot, nee, dat ben ik niet met u eens. Hoe komt dat nou? Ik heb de vorige periode wel meegemaakt, ook toen zijn de Markermeerdijken wel degelijk in beeld geweest, nog bij mijn voorganger. Alleen wat je nu ziet is dat het proces zich steeds verder uitkristalliseert en er inmiddels ten opzichte van de vorige periode, in deze periode ook visualisaties zijn gemaakt en dat heeft natuurlijk altijd een enorme impact op inwoners. Op een gegeven moment zijn het geen plannen meer, maar worden het visualisaties en dan zie je de impact in het land, dat zie je dan. Ik snap dat dat opnieuw een hele beweging heeft gegeven van mensen die het daar niet mee eens zijn en de politiek opzochten. Hebben de mensen gelijk? Ja, als je daar wandelt heb je natuurlijk voor jezelf altijd gelijk. Dat heb ik ook zojuist gezegd, als het een aantasting is in je directe leefomgeving, dan heb je dat liever niet, zeker niet zo groot en zo ingrijpend en ook nog op sommige plekken zo lang. Wat ik waardeer is de brede aandacht bij alle partijen voor de Markermeerdijken. Ik denk dat het verstandig is los van de vraag van de ontwerp-vvgb dat wij als het ontwerpprojectplan er ligt, in januari met elkaar nog een uitvoerige toelichting krijgen van het Hoogheemraadschap op het ontwerp. U kunt daar opmerkingen op maken die ook meegenomen kunnen worden in de zienswijze. Ik denk dat u daarmee ook direct de vinger, zoals u die altijd al hebt gehad, aan de pols hebt om te kijken wat betekent dat allemaal en daarnaast geeft het ons ook nog de gelegenheid met alle nieuwe inzichten om op een gegeven moment ook te gaan verfijnen. Nu is er een bepaald ruimtebeslag genomen op basis van zo'n eerste aanzet van, dit hebben wij nodig, maar je kunt ook in de loop van het proces verder gaan verfijnen en de eerste beelden die ik daarbij heb, is dat daar ook serieus naar gekeken wordt en waar het kan, dat het ook gedaan wordt. Is er voldoende draagvlak, dat is door D66 gevraagd. Dat is maar net aan wie je het vraagt. Ik denk als je daar direct aan die dijk woont en je krijgt een, twee, drie jaar werkzaamheden in je achtertuin, dat je daar nooit draagvlak voor krijgt. Ik kan mij voorstellen dat als je aan een inwoner in bijvoorbeeld Amsterdam-Noord vraagt, realiseert u zich dat als de dijken doorgaan dat u ook natte voeten krijgt en vindt u dat daar wat aan gedaan moet worden, dan denk ik dat het antwoord ja is. Dus dat is net maar even aan wie je het vraagt. Betrokken blijven, ik denk dat ik daar al iets over gezegd heb. Ik denk dat als wij met elkaar in januari over het ontwerpprojectplan wisselen, bijgepraat worden en daar ook uw opmerkingen mee kunnen nemen als zienswijze, u de vinger helemaal aan de pols hebt. Waarom het niet anders kan, een vraag van mevrouw Rommel. Er liggen altijd alternatieven, maar dat zei ik ook al in antwoord op mevrouw Haagsma, de opdracht is wel om het sober en doelmatig in te richten en uit te voeren. Op het moment dat je iets anders wil, bijvoorbeeld

vernagelingstechnieken, dan komt daar ook een ander prijskaartje aan en degene die dat moet opdragen komt uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma waar de waterschappen voeding geven aan dat fonds en dat betekent dat je daar ook nog een hele aparte besluitvormingsprocedure in moet hebben, als de andere waterschappen daar al in zouden willen meegaan. Dat is niet de opdracht waarmee zij op pad zijn gestuurd.

De **VOORZITTER**: Misschien komt mevrouw Haagsma dat in haar toekomst nog wel weer eens tegen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Bewoners serieus nemen, een opmerking van mevrouw Haagsma. Ik durf echt wel te zeggen dat de ambtenaar van de provincie maar ook de ambtenaar van het Hoogheemraadschap en de bestuurders, bewoners serieus nemen. Ik ben zelf twee keer bij de minister geweest om de zorgen die de mensen hadden en ik heb daaraan voorafgaand ook met die mensen aan die dijken gesproken, hun zorg aangehoord en bij de minister neergelegd. De minister heeft daar voor een belangrijk deel ook in bewilligd. Daarvan is het onderzoek van de Deltacommissaris aanvullend geweest, daarvoor is er ook een knip gemaakt in Uitdam en Durgerdam. Ja, er is en er wordt serieus naar gekeken en er zal ook naar gekeken blijven worden. Nogmaals, wij zitten hier wel op een heel gevoelig stukje waar je niet iedereen tevreden kan krijgen. Alternatieven onvoldoende onderzocht van de CU/SGP, dat deel ik dus niet. Als ik kijk hoe wij in de afgelopen jaren, wij zouden in 2017 eigenlijk al klaar moeten zijn met deze operatie. Door alle onderzoeken die gepleegd zijn, hebben wij nu de tijd tot 2021 gezet en ik denk dat het ook onverantwoord is als wij nog verder uitstel gaan verlenen. Die dijken moeten weer veilig.

Tweede termijn

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Fijn te horen dat de PvdA afhankelijk van de zienswijze en voortschrijdend inzicht over de methoden waar op dit moment nog naar gekeken wordt, bereid zou zijn om haar standpunt aan te passen, maar waarom zou je dat doen? Als je nu ja zegt tegen de ontwerp-vvgb, dan zeg je in wezen want dat zijn de criteria waar het om gaat, er is niets mis met de ruimtelijke ordening, die is goed, maar dat is juist de vraag die je in historisch perspectief moet bekijken, het gaat om een historisch monument, erfgoed van de provincie en er zijn gesprekken gaande over de methode. Eigenlijk hadden wij het debat veel eerder moeten voeren want wij zijn al behoorlijk ver in de procedure en dat maakt het alleen maar lastig om ons rationeel over deze vraag te buigen. Een kwestie waar niet op is ingegaan, noch door de andere fracties of de gedeputeerde, waarom je überhaupt zou willen dat wij ongebruikelijkerwijs nu al een uitspraak doen over de ontwerpverklaring. Ik kan niets anders bedenken dan dat het een vorm is van bezwering van het verzet, versterking van de weg die is ingeslagen. Met andere woorden, een drempel opwerpend om een werkelijk oordeel te vellen naarmate wij beschikken over meer informatie. Uit het rapport dat ik net aanhaalde wat in opdracht van Amsterdam is geschreven, blijkt duidelijk dat het maar de vraag is, juist vanuit de Bewezen Sterkte van de dijken, dat het zo urgent is. Overal hoor je de uitspraak dat zorgvuldigheid gaat boven snelheid, met andere woorden, een pas op de plaats maken nu is geen probleem in het kader van het totale project en daar loop je geen risico's mee. Ik heb nergens een rapport gelezen waarin staat,

het is al namelijk jaren vooruitgeschoven, waarin staat, als jullie het nu niet aanpakken, dan heb je problemen. Er wordt zelfs ook niets gezegd over de mate waarin de Staat aansprakelijk daarvoor zou zijn. Niet dus. Dan een uitspraak van de heer Geurts tegenover de gedeputeerde, ik weet niet wat de heer Geurts bezield heeft en misschien denkt hij nu anders over zijn eigen initiatief, maar de motie die hij heeft ingediend, is klip en klaar. Overwegende dat niet berekend is welke versterking en kosten er nodig zijn bij een gelijkblijvende waterstand op het Markermeer, wat mogelijk zou zijn met een gemaal in de Houtribdijk. Dit heeft 100% betrekking op het project waar wij het hierover hebben. Er is nog steeds niet over gestemd, D66 maakte daar terecht een opmerking over, het kan best dat het niet meer gebeurt en in die zin vind ik het prima dat daar zo snel mogelijk duidelijkheid over ontstaat. Eigenlijk had ik van de heer Geurts willen horen via onze gedeputeerde wat er met de motie staat te gebeuren. Dat lijkt mij een heel relevant gegeven. Als hij tegen u niet heeft gezegd dat hij wordt ingetrokken, dan neem ik aan dat hij op enig moment in stemming zal komen. Ik handhaaf dus mijn motie.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik denk dat wij door het college niet goed ingelicht worden, want de heer Kramer las het eerste stukje van de motie voor, maar er staat: “Verzoekt de regering op korte termijn analoog aan het huidige proces onderzoek te laten doen door deskundigen, niet betrokken bij het huidige voorstel, naar het plan voor een gemaal in de Houtribdijk en daarbij te kijken naar de mate van noodzakelijke dijkversterkingen en daarbij horen de kosten bij gelijkblijvende waterstanden en bewezen reststerkte en realistische combinaties van belasting mee te wegen.” Niet alleen ondertekend door de heer Geurts, maar ook door Jette, Visser en Dik-Faber, ik weet niet precies wie dat allemaal zijn, maar in elk geval leden van de huidige coalitiepartijen of het waren leden van partijen die in de huidige coalitie zitten, dus een hele grote kans dat als die motie in stemming gebracht wordt, 76 Kamerleden voor gaan stemmen. Daar wil ik het bij laten. Ik trek overigens de motie ook niet in.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. De heer Kramer heeft mij een paar vragen gesteld waar ik op in wil gaan. Wat ik meende in mijn betoog duidelijk te hebben gemaakt maar wat blijkbaar niet goed is overgekomen, naar onze mening bij de huidige stand van kennis en techniek voldoet dit aan de eisen van ruimtelijke ordening, omdat wij op dit moment nog niet meer kunnen zeggen over alternatieven. Ik heb ook gezegd, als in de tussenliggende periode duidelijk wordt dat er alternatieven zijn of zoals de gedeputeerde zei, er verfijningen optreden, dat zouden wij toejuichen, maar op dit moment is de vraag, veilige dijken of niet. Ze zijn niet veilig, daar hebben wij het over gehad. Gaan wij dan wachten op wat er eventueel in de toekomst misschien zou kunnen komen? Of gaan wij nu door om voortgang te houden want de werkzaamheden beginnen niet morgen. Als wij nu zeggen, wij gaan het nog een tijdje aankijken, dan is morgen op hele lange termijn en wat er in de tussentijd gebeurt, vinden wij een risico.

De heer **KRAMER** (GL): In het eerste deel van uw betoog brengt u terecht een nuancering aan, maar wat ik graag zou willen is dat u ook ingaat op de vraag waarom wij per se nu tegen de normale procedures in, steun zouden moeten geven door een ontwerpverklaring aan te nemen.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Dat is mijn volgende punt. Ik wil mij in ieder geval distantiëren van de opmerking van GL dat het alleen maar bedoeld zou zijn om een drempel op te werpen voor het verzet. Ik geloof niet dat het is hoe wij hier met zijn allen politiek laat staan bestuur bedrijven, maar wij hebben ons ook die vraag gesteld omdat het niet helemaal is wat wij altijd doen. En als iets anders is dan altijd, dan vraagt dat om extra nadenken. Ik ben er stiekem eigenlijk wel blij mee omdat wij nu dit debat hebben en wij ons er op deze manier in hebben kunnen verdiepen en dat wij straks niet met een definitieve verklaring van geen bezwaar geconfronteerd worden en dan dit verhaal gaan doen. Wij kunnen nu gedachten, ideeën en zienswijzen meegeven aan GS. Ik heb ook gezegd, wij stemmen geclausuleerd in met deze verklaring van geen bezwaar. De vraag of dit nou zo ongebruikelijk is en of daar een diepere of sinistere gedachte achter zit, vind ik niet zo heel interessant, want ik ben heel blij dat wij vandaag dit gesprek hebben als Staten en is het een prijzenswaardige procedure die wij vaker zouden moeten doen in plaats van pas op het allerlaatste moment erbij betrokken worden. Er is veel gezegd over de motie. Ik vind het fascinerend dat zowel GL als de SP maar blijven aandringen op de inhoud van de motie die mogelijk door de indiener helemaal niet ingediend gaat worden. Dat is aan de indiener, misschien kunt u partijgenoten in de Tweede Kamer vragen om de motie alsnog in te dienen, zodat wij het erover kunnen hebben. Bovendien bereiken wij dan misschien het punt dat wij andere inzichten krijgen over ruimtelijke ordening dan wij nu hebben, wat ik in mijn eerste termijn ook zei.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Het gevaar dat u mij nu voor Heintje Davids gaat uitmaken, is reëel, dat snap ik, maar nog een vraag aan de gedeputeerde en een reactie op de motie die voorligt. Ik ben even nagegaan wat de procedure is in de Tweede Kamer. De motie ligt er al drie maanden exclusief reces, die wordt niet meer in stemming gebracht tenzij deze door een andere indiener in stemming gebracht wordt. Volgens mij hebben de indieners daarmee blijk gegeven van hoe zij denken over een mogelijke stemming over deze motie. Een vraag aan de gedeputeerde. Die spreekt over de Deltacommissaris en die heeft alleen naar het stukje bij Uitdam gekeken en dat is nou net de pijn bij de bewoners die inspraken. Ik weet dat de minister erover gaat en het Hoogheemraadschap, maar zou de gedeputeerde het signaal willen overbrengen wat het doet op het moment dat er een stukje van de dijk wordt uitgelicht, ook van de doelstelling sober en doelmatig en wat het creëert bij de bewoners van het overige gedeelte van de dijk die ook heel trots zijn op hun achterland. Ik weet dat u er niet over gaat, maar kunt u de signalen overbrengen dat het belang van onafhankelijke toetsing geborgd moet worden.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Ik word niet snel opgewonden in deze zaal, maar de heer Kramer is daar wel in geslaagd. Hij zegt feitelijk, u bent bezig met een cover-up operatie en daar zou een soort complot denken van uitgaan. Dat wil ik verre van mij werpen. Dat is niet het geval. De Waterwet zegt het heel duidelijk, want wij hebben hier een wet voor. Het Rijk zegt, de dijk voldoet niet meer, Hoogheemraadschap doe er wat aan, maar het Hoogheemraadschap maakt er met een marktpartij een plan voor in de vorm van een alliantie en de provincie toetst en spannender dan dat is het niet, maar wij zijn het bevoegd gezag en wij moeten toetsen of het voldoet aan een goede ruimtelijke ordening, of het een goede landschappelijke inpassing heeft, is er een monumentale status en of het niet in strijd is met het bestemmingsplan, dat is de taak van de provincie. Als u dan zegt, ja maar, u doet het om een barrière op te werpen, dan werp ik

dat verre van mij en dan weet u mijn temperatuur iets te verhogen, niet veel maar iets, want wij zijn het bevoegde gezag.

De heer **KRAMER** (GL): Misschien heb ik het ongelukkig geformuleerd, maar het zou een hypothese kunnen zijn of u dat nou bewust doet of niet, ik ben geen complot denker. Mijn vraag is wel, waarom wijkt u hier af van de standaardprocedure? Zijn dan de redenen die net worden aangegeven door de PvdA, dat wij kunnen debatteren. Debatteren kunnen wij sowieso, dat zegt niets over wat wij met die ontwerpverklaring moeten doen. Ik ben zeer benieuwd of u haarfijn kunt uitleggen waarom u in dit geval afwijkt van de gangbare procedure.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat heb ik zojuist gezegd en dat kan ik wel weer herhalen, maar dat heb ik net gezegd. Als de heer Kramer ook nog zegt, u hebt wel gesproken met de heer Geurts maar dat heeft u kennelijk verkeerd begrepen, want zo staat het in zijn motie. Ik heb in het gesprek op basis van een artikel in Cobouw en daarin staat klip en klaar wat hij ermee bedoelt en ik heb gevraagd of het klopt wat daar staat en het klopt en dan trekt u dat nog in twijfel. Ik vind dat heel erg gek. Los daarvan, als wij verder gaan uitstellen, dan vind ik dat onverantwoord. Wij hebben ook te zorgen voor de 1,2 miljoen mensen die achter de dijk wonen en die er niet direct aan wonen. Dat wij dan zeggen, wij gaan nog verder uitstellen en wat u betreft, tot in het oneindige, dat vind ik onverantwoord en dat kunnen wij niet maken. Ik vind het ook voor de inwoners belangrijk dat zij uiteindelijk helderheid krijgen van wat er precies gaat komen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Wat ik nou niet begrijp, mijnheer Geurts schrijft klip en klaar wat hij wil in zijn motie, samen met nog wat anderen, en in Cobouw zegt hij blijkbaar wat anders.

De **VOORZITTER**: Die vraag moet u toch aan mijnheer Geurts stellen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Die had de gedeputeerde aan de heer Geurts moeten stellen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik stel voor dat mevrouw De Groot echt een keer goed naar mij leert luisteren. Ik heb klip en klaar gezegd hoe het hier zit. Dan kunt u zeggen, er wordt wat anders gezegd, pakt u er de notulen na deze vergadering even bij. Ik ga verder met mevrouw Haagsma. Ik adviseer u en ik zal het u doen toekomen en ik denk dat de rest van de Staten daar ook in geïnteresseerd is, de opmerkingen van de Deltacommissaris bij de presentatie van zijn rapport waarom de uitzonderlijke status en waarom hij het verantwoord vindt om daar in sommige gevallen vanaf te wijken. Dat kunt u keurig in het rapport lezen, ik zal het aan alle woordvoerders toesturen maar u, mevrouw Haagsma, krijgt het speciaal van mij.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming over de motie. Er bestaat behoefte aan stemverklaringen begrijp ik.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Een punt van orde, zouden wij heel even kort kunnen schorsen?

De **VOORZITTER**: Op schorsingsverzoeken plegen wij over het algemeen als dat de kwaliteit van de besluitvorming verhoogt, dan zeker, ja te zeggen, dus gaan wij twee minuten schorsen. De vergadering wordt heropend. Stemverklaringen. De heer Klein gaat verklaren dat hij een door hem zelf ingediende motie gaat ondersteunen. Dat is een merkwaardige stemverklaring. Of gaat de heer Klein iets anders vertellen?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter, dat zou zomaar kunnen. Ik heb even overleg gehad en helaas heeft ons overleg niet tot een unaniem besluit geleid, maar ik ben wel overtuigd door de argumenten van mijn collega van de PvdA en de antwoorden van de gedeputeerde. Ondanks dat ik een week geleden mijn handtekening onder deze motie heb gezet, zal ik hem nu niet steunen.

De **VOORZITTER**: Zijn er andere stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders van de motie vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, ONH, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan komen wij bij de stemming over de voordracht. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, 50plus, ONH, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

26. Sluiting

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat wij precies kunnen eindigen tussen het aanvankelijk beoogde sluitingstijdstip en het opgerekte sluitingstijdstip en dat is allemaal door u op een geweldige manier gebeurd. De maaltijd staat in het nieuwe deel zoals u weet. Ik wens u wel thuis en wij zien elkaar terug op 18 december.

***

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Agenda PS (concept)

▪ ▪ ▪ ▪ ▪

Datum vergadering	:	***(6 november en) uitloopdatum 13 november 2017***
Vergaderlocatie	:	***Statenzaal, Dreef 3, 2012 MD Haarlem***
Aanvangstijd	:	***10:00 uur***
Voorzitter	:	*dhr. J.W. Remkes*
Griffier	:	*Mw. K. Bolt*
Telefoonnummer/e-mail	:	*(023)5144755 boltk@noord-holland.nl*

Agenda uitloopdatum PS 13 november 2017

inclusief nog niet behandelde agendapunten van 6 november jl.

19. Heropening vergadering en mededelingen.

19a. Vaststelling agenda uitloopvergadering en regeling van werkzaamheden.

20. Impactanalyse en preadviezen GS moties Koers Omgevingsvisie NH2050 en stemming ingediende moties.
(Betreft een - beknopte - heropening van het debat van PS van 11 oktober jl. (1 termijn))

21. Wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland.
Voordracht 63
Advies NLM

22. Natuurbeheerplan 2018.
Voordracht 65
Advies cie NLM

23. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022.
Voordracht 66
Advies cie NLM

24. Middelen Programma OV-knooppunten.
Voordracht 67
Advies cie RWW

25. Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken.
Voordracht 68
Advies cie RWW

26. Sluiting.

Spreektijdverdeling

Het presidium heeft besloten de spreektijd te baseren op in totaal 11 uur, waarvan 4 uur voor de uitloopvergadering op 13 november.

De uitloopvergadering van 13 november zal aanvangen om 13.00 uur. Er wordt voor een maaltijd gezorgd.

Voor de vergaderingen van 6 en de uitloopvergadering op 13 november 2017 wordt de volgende verdeling gehanteerd:

	PS 6 en 13 november	**Restant spreektijd na 6-11-2017**
VVD	59 min.	26 min.
D66	55 min.	33 min.
PvdA	42 min.	26 min.
PVV	37 min.	34 min.
SP	37 min.	19 min.
CDA	33 min.	22 min.
GroenLinks	29 min.	14 min.
Partij voor de Dieren	24 min.	9 min.
50PLUS	15 min.	5 min.
ChristenUnie-SGP	15 min.	1 min.
ONH	15 min.	0 min.
Totaal PS	*361 min.*	*189 min.*
Spreektijd GS	Ca. 144 min.	Ca. 57 min.
Technische tijd	155 min.	
Totaal	**660 min.**	

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 2 NOV. 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr M.S. de Graef
BEL/REE

Telefoonnummer +31235143327
graefm@noord-holland.nl

Betreft: Impactanalyse moties Koers Omgevingsvisie NH2050

Verzenddatum
- 2 NOV. 2017

Kenmerk
10004817/10004823

Uw kenmerk

Geachte leden,

Op 9 oktober 2017 vond het debat in Provinciale Staten plaats over de Koers voor de Omgevingsvisie NH2050. In twee termijnen heeft u van gedachten gewisseld over de toekomstige ontwikkelingen van de provincie Noord-Holland. Het debat was in vorm en opzet nieuw, zowel voor u als Staten als voor ons als College. Wij hebben het debat als zeer positief ervaren: inhoudelijk, constructief en richtinggevend voor de Koers van onze Omgevingsvisie.
In de eerste termijn heeft elke fractie het eigen verhaal naar die toekomst toe geschetst.

Bij het debat zijn 44 moties ingediend. Deze moties worden op 13 november 2017 in PS in stemming gebracht.
Eén van de 44 moties is al op 9 oktober door ons toegezegd. Deze motie betreft het organiseren van een bijeenkomst voor raadsleden en waterschapsbesturen.
Voorafgaand aan het debat op 9 oktober is een ordevoorstel aangenomen waarin ons wordt gevraagd de ingediende moties van een impactanalyse te voorzien.
Hierbij sturen wij u de impactanalyse met een preadvisering op de ingediende moties ter voorbereiding op de Statenvergadering op 13 november a.s.

Impactanalyse moties
Conform het aangenomen ordevoorstel hebben wij bij wijze van impactanalyse alle ingediende moties voorzien van een preadvies. De ingediende moties kennen een uiteenlopend karakter. Zoals in onze reactie na de eerste termijn al door ons aangegeven, hebben wij de moties onderverdeeld in 3 categorieën (sommige moties richten zich op meerdere categorieën tegelijk):

1) Moties die zich richten op de inhoudelijke ambities en doelen van de Omgevingsvisie (inhoud)

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

2) Moties die zich richten op de rolopvatting en sturingsfilosofie van de provincie (proces)
3) Moties die zich richten op de wijze waarop we door het inzetten van onze instrumenten, uitvoering geven aan de ambities en doelen (uitvoering)

Zoals bepaald in de startnotitie bevindt de Omgevingsvisie zich nu in de koersfase, waarin PS de hoofdambitie en daarmee samenhangende doelen voor de Omgevingsvisie bepalen. In de op te stellen Statenvoordracht zullen wij op basis van het debat en de aangenomen moties deze hoofdambitie en doelen in samenhang formuleren. Dit vormt het vertrekpunt voor de volgende fase, waarin we de Omgevingsvisie daadwerkelijk gaan opstellen.

Bij wijze van ordening zijn onze preadviezen op de moties onder te verdelen in vier categorieën: positief, voorwaardelijk positief, ontraden en overbodig.
Sommige moties bestaan uit verschillende onderdelen. Bij deze moties kan ons preadvies verschillen per onderdeel. In de gevallen waar dit geldt, hebben wij dit expliciet aangegeven.

Bij onze preadviezen op de moties is het belangrijk te realiseren dat niet op alle onderwerpen waarop een ambitie wordt gesteld, we de positie en beleidsinstrumenten hebben om daar direct sturing op uit te oefenen, bijvoorbeeld omdat het een gemeentelijke of Rijksbevoegdheid is. Dat neemt niet weg dat we wel op andere wijze hierop inzet plegen. Voorbeeld hiervan is de discussie rondom de ontwikkelingen van Schiphol.

Positief
De ambities in onze Omgevingsvisie richten zich per definitie op de lange termijn. De horizon van de Omgevingsvisie is 2050. De lange termijnopgaven die uit de Verkenningen NH2050 naar voren komen, vormen daarom een belangrijk referentiekader bij de preadvisering over de moties.
Ten aanzien van de moties die in lijn zijn met dit referentiekader adviseren wij positief.
Sommige van de moties liggen sterk in het verlengde van ambities en doelen die reeds nu al in ons beleid zijn verankerd en die doorwerken naar de toekomst. Deze zijn in dit opzicht als overbodig te beschouwen. Tegelijkertijd kunnen ze worden beschouwd als een ondersteuning en herbevestiging van het reeds ingezette beleid en verdienen ze een plek in de Omgevingsvisie NH2050. Daarom adviseren we ook over deze moties positief.

Voorwaardelijk positief
Vanuit het perspectief dat we nu in de fase van visievorming zitten, loopt een aantal moties dat zich richt op uitvoering vooruit op keuzes die pas later in het proces aan de orde komen. Denk aan het vertalen van ambities, doelen en ontwikkelprincipes naar regels in de Omgevingsverordening of het ontwikkelen van programma's en subsidieregelingen.
Dat neemt niet weg dat deze moties over uitvoering c.q. de inzet van onze instrumenten soms wel uitgaan van inhoudelijke ambities of een opvatting over rol en sturingsfilosofie die ondersteunend is. In die gevallen adviseren wij dan ook voorwaardelijk positief. Dit betekent dat de doelstelling die ten grondslag ligt aan de motie wordt ondersteund, maar ruimte wordt gevraagd voor de uitwerking hiervan later in het proces. Bijvoorbeeld bij de formulering van ontwikkelprincipes in de Omgevingsvisie zelf en in de wijze waarop we onze instrumenten inzetten om hieraan concreet uitvoering te geven.

Ontraden
Er zijn enkele moties ingediend die naar ons oordeel niet passen bij de verantwoordelijkheden en bevoegdheden als provincie. Deze ontraden wij.
Ook de moties die naar ons oordeel strijdig zijn met het beeld in de Verkenningen NH2050 en/of, met een integrale blik bekeken, onvoldoende recht doen aan andere opgaven, ontraden we.

Overbodig
Er is één motie ingediend die naar ons oordeel echt als overbodig beschouwd kan worden, omdat deze motie op dit moment al gerealiseerd wordt in de uitvoering van ons staande beleid.

Hoofdpunten debat
Naast de preadviezen op de moties hebben wij, om recht te doen aan de waardevolle en constructieve bijdragen uit de eerste termijn, de rode draad uit die bijdragen en het debat samengevat in een aantal kernwoorden. Dit mede omdat niet alle fracties moties hebben ingediend tijdens het debat.

10004817/10004823

De rode draden uit de bijdragen van alle fracties vormen samen met de op 13 november 2017 in PS aangenomen moties de basis voor de statenvoordracht over de Koers voor de Omgevingsvisie. De statenvoordracht zal na tussenkomst van de commissie RWW op 7 december 2017, op 18 december 2017 ter vaststelling aan u worden voorgelegd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp J.W. Remkes

2 bijlage(n)
- inleiding en weergave hoofdpunten debat 9 oktober j.l.
- preadviezen moties

Inleiding
Op 9 oktober 2017 vond het debat in provinciale staten (PS) plaats over de Koers voor de Omgevingsvisie NH2050. In twee termijnen hebben PS van gedachten gewisseld over de toekomstige ontwikkelingen van de provincie Noord-Holland. Het debat was in vorm en opzet nieuw voor GS en PS. Wij hebben het debat als zeer positief ervaren: inhoudelijk, constructief en richtinggevend voor de Koers van onze Omgevingsvisie.
In de eerste termijn heeft elke fractie het eigen verhaal naar die toekomst toe geschetst.
Bij het debat zijn 44 moties ingediend. Deze moties worden op 13 november 2017 in PS in stemming gebracht. Een van de 44 moties is al op 9 oktober toegezegd en betreft het organiseren van een bijeenkomst voor raadsleden en waterschapsbesturen. Verder is er een ordevoorstel aangenomen waarin Gedeputeerde Staten (GS) wordt gevraagd de ingediende moties van een impactanalyse te voorzien. Voorliggend document bevat deze impactanalyse op de ingediende moties. Daarnaast hebben GS, om recht te doen aan de waardevolle en constructieve bijdragen uit de eerste termijn, de rode draad uit die bijdragen en het debat samengevat in een aantal kernwoorden. Dit mede omdat niet alle fracties moties hebben ingediend tijdens het debat. De rode draden uit de bijdragen van alle fracties vormen met de op 13 november 2017 in PS aangenomen moties de basis voor de statenvoordracht over de Koers voor de Omgevingsvisie. De statenvoordracht zal na tussenkomst van de commissie RWW op 7 december 2017, op 18 december 2017 ter vaststelling worden voorgelegd aan PS.

Impactanalyse moties
Conform het aangenomen ordevoorstel hebben wij bij wijze van impactanalyse alle ingediende moties voorzien van een preadvies. De ingediende moties kennen een uiteenlopend karakter. Zoals in onze reactie na de eerste termijn al door ons aangegeven, hebben wij de moties onderverdeeld in 3 categorieën (sommige moties richten zich op meerdere categorieën tegelijk):

1) Moties die zich richten op de inhoudelijke ambities en doelen van de Omgevingsvisie (inhoud)
2) Moties die zich richten op de rolopvatting en sturingsfilosofie van de provincie (proces)
3) Moties die zich richten op de wijze waarop we door het inzetten van onze instrumenten, uitvoering geven aan de ambities en doelen (uitvoering)

Zoals bepaald in de startnotitie bevindt de Omgevingsvisie zich nu in de koersfase, waarin PS de hoofdambitie en daarmee samenhangende doelen voor de Omgevingsvisie bepalen. In de op te stellen Statenvoordracht zullen wij op basis van het debat en de aangenomen moties deze hoofdambitie en doelen in samenhang formuleren. Dit vormt het vertrekpunt voor de volgende fase, waarin we de Omgevingsvisie daadwerkelijk gaan opstellen.

Bij wijze van ordening zijn onze preadviezen op de moties onder te verdelen in vier categorieën: positief, voorwaardelijk positief, ontraden en overbodig. Sommige moties bestaan uit verschillende onderdelen. Bij deze moties kan ons preadvies verschillen per onderdeel. In de gevallen waar dit geldt, hebben wij dit expliciet aangegeven.

Bij onze preadviezen op de moties is het belangrijk te realiseren dat niet op alle onderwerpen waarop een ambitie wordt gesteld we de positie en beleidsinstrumenten hebben om daar direct sturing op uit te oefenen, bijvoorbeeld omdat het een gemeentelijke of Rijksbevoegdheid is. Dat neemt niet weg dat we wel op andere wijze hierop inzet plegen. Voorbeeld hiervan is de discussie rondom de ontwikkelingen van Schiphol.

Positief
De ambities in onze Omgevingsvisie richten zich per definitie op de lange termijn. De horizon van de Omgevingsvisie is 2050. De lange termijnopgaven die uit de Verkenningen NH2050 naar voren komen, vormen daarom een belangrijk referentiekader bij de preadvisering over de moties.
Ten aanzien van de moties die in lijn zijn met dit referentiekader adviseren wij positief.
Sommige van de moties liggen sterk in het verlengde van ambities en doelen die reeds nu al in ons beleid zijn verankerd en die doorwerken naar de toekomst. Deze zijn in dit opzicht als overbodig te beschouwen. Tegelijkertijd kunnen ze worden beschouwd als een ondersteuning en

herbevestiging van het reeds ingezette beleid en verdienen ze een plek in de Omgevingsvisie NH2050. Daarom adviseren we ook over deze moties positief.

Voorwaardelijk positief
Vanuit het perspectief dat we nu in de fase van visievorming zitten, loopt een aantal moties dat zich richt op uitvoering vooruit op keuzes die pas later in het proces aan de orde komen. Denk aan het vertalen van ambities, doelen en ontwikkelprincipes naar regels in de Omgevingsverordening of het ontwikkelen van programma's en subsidieregelingen.
Dat neemt niet weg dat deze moties over uitvoering c.q. de inzet van onze instrumenten soms wel uitgaan van inhoudelijke ambities of een opvatting over rol en sturingsfilosofie die ondersteunend is. In die gevallen adviseren wij dan ook voorwaardelijk positief. Dit betekent dat de doelstelling die ten grondslag ligt aan de motie wordt ondersteund, maar ruimte wordt gevraagd voor de uitwerking hiervan later in het proces. Bijvoorbeeld bij de formulering van ontwikkelprincipes in de Omgevingsvisie zelf en in de wijze waarop we onze instrumenten inzetten om hieraan concreet uitvoering te geven.

Ontraden
Er zijn enkele moties ingediend die naar ons oordeel niet passen bij de verantwoordelijkheden en bevoegdheden als provincie. Deze ontraden wij.
Ook de moties die naar ons oordeel strijdig zijn met het beeld in de Verkenningen NH2050 en/of, met een integrale blik bekeken, onvoldoende recht doen aan andere opgaven, ontraden we.

Overbodig
Er is één motie ingediend die naar ons oordeel echt als overbodig beschouwd kan worden, omdat deze motie op dit moment al gerealiseerd wordt in de uitvoering van ons staande beleid.

Hoofdpunten uit het PS-debat van 9 oktober 2017
Er is een veelheid aan ideeën en gedachten over de toekomstige ontwikkeling van de provincie Noord-Holland gedeeld in de PS-vergadering van 9 oktober 2017. Hieronder vindt u een opsomming van de kernwoorden uit het debat. Deze kernwoorden zijn ingedeeld met als referentie de hoofdthema's uit de Verkenningen NH2050 (Klimaatverandering, bodem- water- en luchtkwaliteit, natuur/biodiversiteit, samenleving, economische transitie, energietransitie, mobiliteit, verstedelijking en landschap). Ook is er een eerste gedachte over de hoofdambitie uit het debat gehaald. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen de inhoudelijke ambitie (het wat) en de sturingsfilosofie (het hoe).

Hoofdambitie
Balans tussen economische groei en leefbaarheid (Duurzame ontwikkeling conform Brundtland)

Sturingsfilosofie: Lokaal wat kan regionaal wat moet, regionaal maatwerk en diversiteit en vergroten wendbaarheid zijn uitgangspunt

Ambities fysieke leefomgeving Klimaat/bodem- water- luchtkwaliteit en Natuur/biodiversiteit
- Gezondheid en veiligheid
- Tegengaan bodemdaling met name in het veenweidegebied
- Koppeling tussen landbouw en natuur met regionale verschillen
- Klimaatbestendig ontwikkelen is uitgangspunt

Ambities samenleving
- Vanuit samenleving denken over fysieke opgaven
- Regionale diversiteit
- Lokaal wat kan regionaal wat moet (samen met lokale partners aangeven wat de regionale opgaven/belangen zijn)
- Van provinciale belangen naar gezamenlijke regionaal maatschappelijke opgaven
- Experimenteerruimte bieden

Ambities in gebruik fysieke leefomgeving

- Ruimte voor energietransitie, ruimte voor windturbines op industrieterreinen
- Inzetten op een duurzame en circulaire economie
- Landbouw: schaalvergroting/gezonde landbouw natuurinclusief en duurzaam
- Experimenteerruimte om economische transitie en innovatie te stimuleren
- Schiphol: groei kan met in achtname van gemaakte afspraken over hinder en veiligheid
- Landschap: investeren in landschappen, toplandschappen benoemen, provinciale landschappen benoemen, vernatten en functieverandering in veenweidegebied
- Mobiliteit: keuzevrijheid tussen modaliteiten
- Stimuleren innovatie op gebied van: mobiliteit, wonen bij Schiphol, energietransitie
- Knooppuntontwikkeling
- Spreiding van wonen en werkgelegenheid
- Binnenstedelijk bouwen
- Op peil houden bereikbaarheid en voorzieningenniveau landelijk gebied

Tabel: Overzicht impact-analyse ingebrachte moties Koersfase Omgevingsvisie PS-debat op 9 oktober 2017

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
58	PVV	Roept het College op om: - zo snel mogelijk een **haalbaarheidsonderzoek** te starten naar **thorium** als duurzame energiebron voor Noord-Holland en om elk halfjaar in de vakcommissie verslag te doen van de vorderingen betreffende het haalbaarheidsonderzoek; - tevens te onderzoeken of samenwerking met andere provincies mogelijk is	Uitvoering	Ontraden	PS zijn in 2015 en 2016 middels een notitie van ECN geïnformeerd over de stand van zaken over thorium. Deze notitie is ook getoetst door het Ministerie van EZ en de thoriumexpert van de TU Delft. ECN gaat ervan uit dat er in 2050 nog geen werkende thoriumreactoren zijn die tegen een concurrerende prijs stroom kunnen produceren. Daarom nemen wij deze optie niet mee in de brede onderzoeken naar de toekomstige energiebronnen voor Noord-Holland, te weten de ruimtelijke verkenningen en de Routeplanner 2050.	Van de Hoek
59	PVV	**Motie is vervangen door motie 99**				
60	PVV	Roept het College op om: onderzoek te doen op welke weggedeelten **Groene Golven** zouden kunnen bij dragen aan bovengenoemde doelstellingen en PS hierover te informeren vergezeld van financiële consequenties	Uitvoering	Overbodig	We zien dit als ondersteuning van ons beleid, zie het beleidskader Verkeersmanagement waarin we al hebben ingezet op een goede afstemming van de verkeerslichten door de nieuwste software toe te passen en de VRI's aan te sluiten op onze verkeerscentrale. Op dit moment doen we proeven om de gegevens van de VRI met elkaar uit te wisselen (iVRI) en om de gegevens beschikbaar te stellen aan de (intelligente) voertuigen.	Post

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
61	SP	Verzoeken GS: slimme maatregelen te bedenken om te bewerkstelligen dat de toekomstige werklocaties in de provincie Noord-Holland beter gespreid zullen worden en zich niet overwegend in de regio Amsterdam zullen bevinden	Inhoud	Ontraden	In de regionale visies, zoals nu vormgegeven in Plabeka (Metropoolregio Amsterdam) en Noord-Holland Noord, bouwen wij voort op regionale kwaliteiten en krachten (marktontwikkelingen). Dat betekent dat wij meegaan in de verhoudingen van economisch gewicht en ontwikkelingspotentieel tussen Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid zoals deze nu zijn en daar niet een tegengesteld spreidingsbeleid op willen voeren.	Bond
62	SP	Besluiten: 1 voor alle Noord-Hollanders die al Noord-Hollander zijn of Noord-Hollander willen worden, of zij nu in de steden, dorpen of op het platteland wonen of komen wonen, een goed vestigingsklimaat te scheppen 2 woorden in het zogenaamde jeukjargon', zoals bijvoorbeeld 'kenniswerkers', in de stukken van de provincie Noord-Holland voortaan te mijden	Inhoud	1Positief 2 Ontraden	Ad1) Dit sluit aan op ons beleid waarin we ons inzetten op het versterken van het vestigingsklimaat voor zowel Noord-Hollanders als mensen/bedrijven die zich van buiten de provincie in Noord-Holland willen vestigen. Ad2) Sommige gangbare termen die (ook) door onze partners worden gebruikt, zullen door de één wel als 'jeukjargon' ervaren worden en door de ander weer niet. Het valt daardoor niet te vermijden.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
63	SP	Verzoeken GS: - een subsidieregeling op te zetten die voor alle woningeigenaren en huurders voldoet, zodat de lasten van de energietransitie niet vooral komen te liggen bij de inwoners met een krappe beurs - ervoor zorg te dragen dat in de RAP's ook dit onderwerp aan de orde komt	Uitvoering	Ontraden	Deze motie strekt zover dat deze niet uitgevoerd kan worden, omdat het in deze vorm geformuleerd te verregaande, mogelijk zelfs oneindige financiële consequenties heeft. Wel houden we in de RAP's rekening met betaalbaarheid. Verder hebben wij een voorstel in voorbereiding getiteld 'programma verduurzaming bestaande woningvoorraad NH'. Deze wordt in december voorgelegd aan PS.	Geldhof
64	SP	Verzoeken GS: - ervoor zorg te dragen dat de geboden **welvaart** op een eerlijke manier over alle groepen van de bevolking verdeeld wordt - er bij andere overheden en bij werkgevers op aan te dringen dat de inkomenssituatie van mensen in uitkeringssituaties en met een minimumloon verbeterd wordt door middel van het verhogen van de uitkeringen, hogere CAO- lonen en minder flexbanen, zodat iedere Noord-Hollander van de langdurige welvaart kan meeprofiteren	Inhoud	Ontraden	Vanuit onze ruimtelijk-economische kerntaken zetten wij ons in voor het verhogen van de welvaart en welzijn (zie ook Barometer Welvaart en Welzijn op de PNH-website: https://data.noord-holland.nl/jive/jivereportcontents.ashx?report=home) van alle Noord-Hollanders, onder meer via de Uitvoeringsagenda Economie en ons ruimtelijk beleid. Wij moeten deze motie echter ontraden aangezien het voeren van inkomenspolitiek niet past bij onze verantwoordelijkheid als provincie.	Bond
65	D66	Dragen het college op: bij het vastleggen van de provinciale belangen in de Omgevingsvisie rekening te houden met **gebiedsgericht maatwerk**	Inhoud	Positief	In de Omgevingsvisie willen wij graag regionaal en gebiedsgericht maatwerk leveren.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
66	D66, PvdD, CU SGP, Ouderen-partij NH, Groen Links	Verzoeken het college: in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de **ambitie** op te nemen om verdere **bodemdaling** in veenweidegebieden te stoppen en waar mogelijk te herstellen	Inhoud	Voorwaardelijk Positief	Wij zien de motie als steun in de rug als we het zo mogen lezen dat wij het gesprek entameren met medeoverheden om gezamenlijk en gebiedsgericht bodemdaling aan te pakken. We onderschrijven ook de noodzaak van integrale oplossingen. Dit is één van de zaken waaraan de Taskforce bodemdaling (van provincie, waterschappen en enkele gemeenten), op basis van concrete cases, zal gaan werken.	Loggen
67	D66	Verzoeken het college: in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie op te nemen dat **klimaatbestendig en waterrobuust inrichten** het uitgangspunt is bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen	Inhoud	Positief	Wij zijn positief over deze motie. De motie is in lijn met ons beleid, klimaatbestendigheid vormt één van de drie hoofdbelangen in de huidige structuurvisie. Het is tevens in lijn met de afspraken die landelijk gemaakt zijn in het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie 2018 en het bestuursakkoord Ruimtelijke adaptatie 2014. Wij zien deze motie daarom als steun om dit beleid ook in de Omgevingsvisie voort te zetten.	Loggen

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
68	D66	Verzoeken het college: - In het koersdocument t.b.v. het opstellen van de Omgevingsvisie de ambitie op te nemen dat hoge **ruimtelijke kwaliteit** een randvoorwaarde is voor ontwikkelingen in het landelijk gebied; - Ook in de toekomst, over deze ontwikkelingen in het landelijk gebied advies te blijven vragen van een onafhankelijke commissie ruimtelijke kwaliteit.	Inhoud/ Uitvoering	Voorwaardelijk Positief	Wij zijn positief over deze motie als we deze zo mogen lezen dat we met gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties de randvoorwaarde ruimtelijke kwaliteit samen vormgeven. En dat we op basis hiervan bijbehorende instrumenten voor ruimtelijke kwaliteit uitwerken (waarbij de geactualiseerde Leidraad Landschap en Cultuurhistorie al uitgewerkt is) en dit in ieder geval niet leidt tot het instellen van nieuwe instrumenten/commissies bovenop de bestaande.	Geldhof
69	D66	Verzoeken het college: - in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie op te nemen om de unieke kwaliteiten van de Noord-Hollands **toplandschappen** te **benoemen** en te behouden; - van de mogelijkheid gebruik te maken om deze gebieden aan te wijzen als provinciaal landschap.	Inhoud	Voorwaardelijk Positief	Wij zijn positief over deze motie als we deze zo kunnen lezen dat we de ambitie om de unieke kwaliteiten van het Noord-Hollands landschap te benoemen, behouden en ontwikkelen in de Omgevingsvisie opnemen. Hierbij zijn de geactualiseerde Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de adviezen van de PARK bouwstenen voor de Omgevingsvisie om de specifieke kwaliteiten van het landschap te benoemen. De wijze waarop dit doorwerkt in ontwikkelprincipes en bijbehorende regimes komen tijdens het opstellen van de ontwerp Omgevingsvisie aan de orde. Ons uitgangspunt hierbij is dat deze exercitie ook moet leiden tot een versimpeling van bestaande regimes rondom landschapsbescherming en dat er geen nieuw regime wordt toegevoegd.	Geldhof

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
70	D66	Verzoeken het college: - in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie op te nemen dat een goede **bereikbaarheid** cruciaal is voor de welvaart en het welzijn van alle inwoners; - daarbij in acht te nemen dat een goede bereikbaarheid keuzevrijheid voor verschillende modaliteiten, voor alle Noord-Hollanders impliceert; - daarbij in acht te nemen dat mobiliteitsinvesteringen te allen tijden ook rekening moeten houden met de kwaliteit van het landschap, duurzaamheid, veiligheid en gezondheid.	Inhoud	Positief	Dit is voortzetting van het bestaand beleid. We hanteren handvatten als de MER, de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en agenda Groen. Ons uitgangspunt is de wettelijke normen te hanteren en dus geen extra normen in te zetten bovenop EU-beleid. Dit sluit niet uit dat er toekomstige ontwikkelingen kunnen zijn die invloed kunnen hebben op ons ambitieniveau.	Post
71	50Plus, Ouderen-partij NH	Verzoeken het College: - **Woon-zorgzones** op te nemen in de omgevingsvisie; - Op korte en op lange termijn gemeenten, ontwikkelaars en investeerders aan te sporen rekening te houden met het reserveren van woon-zorgzones binnen hun grondgebied, al dan niet in combinatie met de transitie van bestaand vastgoed, zodat er ook een daadwerkelijk alternatief is voor ouderen om te (moeten) verhuizen naar een beschermde woonomgeving.	Inhoud	Ontraden	In principe staan we positief ten opzichte van het gedachtegoed zoals in de motie verwoord. Echter, we voeren geen beleid op woonzorgzones, omdat dit een primair gemeentelijke aangelegenheid is. Als provincie hebben wij daar geen bevoegdheden voor. Wel is het zo dat we verwachten dat regio's in het RAP iets opnemen over zorg en voorzieningen. We zien ook dat meerdere regio's (Kop, ZKIJ, Gooi- en Vechtstreek) wel degelijk op regionaal niveau onderzoek uitvoeren naar zorgbehoefte/woningtoegankelijkheid/voorzieningenniveau op wijkniveau. Voor het herbestemmen van leegstaand (zorg)vastgoed willen we ook dat regio's afspraken maken.	Geldhof

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
72	50Plus, Ouderen-partij NH	Verzoeken het College: zowel op korte als op langere termijn **enige vorm van openbaar vervoer** voor inwoners en ouderen in **kleine kernen** te garanderen en dit op te nemen in de Omgevingsvisie Noord-Holland tot 2050	Inhoud/ Uitvoering	Voorwaardelijk Positief	Wij zijn positief over deze motie als we deze zo kunnen lezen dat we streven naar een optimale bereikbaarheid van kleine kernen. Dit geldt niet alleen voor OV bereikbaarheid maar ook voor andere modaliteiten. Een zekere ondergrens zal daarbij wel gehanteerd moeten worden. Specifiek wat het OV in kleine kernen betreft: in het Programma van eisen voor de aanbestedingen van het Openbaar Vervoer worden vervoerders uitgedaagd om andere oplossingen te bieden voor verbindingen met weinig vervoervraag. De bereikbaarheid van de betreffende kernen wordt ingevuld met een mix van regulier openbaar vervoer, buurtbussen en flexibele vervoerssystemen (overal Flex (halte-halte vervoer) en overal taxi (deur tot deur vervoer)).	Post

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
73	VVD, CDA, D66, PvdA	Besluiten: 1. een **participatiebijeenkomst** te organiseren voor **gemeenteraden**, **waterschapsbesturen** over de Omgevingsvisie voor Noord-Holland voor behandeling van de concept-Omgevingsvisie in de commissie en de Staten; 2. bij deze participatie bijeenkomsten gemeenteraden, waterschapsbesturen in delegatie in de gelegenheid te stellen hun suggesties en vragen rechtstreeks aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten kenbaar te maken; 3. het College van Gedeputeerde staten te verzoeken om de benodigde middelen vrij te maken voor de onkosten van deze participatie bijeenkomst.	Proces	Toegezegd op 9-10-2017		Geldhof
74	VVD	Roepen het College op om: Bij het opstellen van de omgevingsvisie rekening houdt met het faciliteren van voldoende mobiliteitsoplossingen tussen de MRA en de rest van Noord Holland	Inhoud	Positief	Dit uitgangspunt nemen we mee in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en de Agenda Mobiliteit.	Post

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
75	CDA, VVD	Verzoeken het college: 1in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie te onderzoeken dat windparken bij voorkeur op industrieterreinen worden geplaatst; 2 dat draagvlak bij bewoners uitgangspunt is bij windparken, omdat deze grote impact hebben op de landschapskwaliteit.	Inhoud	1Voorwaardelijk Positief 2 Ontraden	Ad1) Wij ondersteunen het eerste deel van de motie maar willen deze in bredere context plaatsen (zie ook de ruimtelijke verkenningen energietransitie). Wij willen in regionale energiestrategieën nader afstemmen en beoordelen welke locaties het meest geschikt zijn en dit ook afzetten tegen andere energiemodaliteiten. Meerdere onderzoeken hebben reeds plaatsgevonden en de ruimte op bedrijventerreinen is zeer beperkt. Dat is in de ruimtelijke verkenningen aangetoond als ook in de PlanMER van de herstructurering Wind op Land. Alleen op industrieterreinen levert een beperkte bijdrage, maar we zetten daar wel op in. Ad2) Het tweede deel van de motie ontraden we, omdat deze te absoluut is gesteld. Er kunnen zich situaties voordoen waarin draagvlak ontbreekt maar vanuit algemene belangen toch anders moet worden beslist.	Van de Hoek/Geldhof

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
76	VVD, CDA	Van mening zijnde dat: - het goed is als beslissingen over kleine buitenplanse afwijkingen aan gemeenten wordt overgelaten; - spreken uit dat: Provinciale Staten streven om in de Provinciale Omgevingsvisie ruimte te geven aan de regio's en gemeenten en daarom in de Omgevingsverordening voor Noord-Holland geen aanvullende regels opnemen die gemeenten onnodig beperken in haar ruimtelijke taken.	Uitvoering	Positief	Vanuit het uitgangspunt 'decentraal tenzij' is het nodig te beargumenteren waarom onderwerpen op provinciaal niveau moeten worden geregeld. Daarbij zal de provincie de gemeenten alleen kunnen beperken in de ruimtelijke taken als kan worden beargumenteerd dat dit vanwege het provinciaal belang/regionale opgave nodig is.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)
77	VVD	Roepen het College op om: bij het opstellen van de Provinciale Omgevingsvisie **schaalvergroting** en innovatie in de **landbouw** te faciliteren	Inhoud	Positief	Wij zien de motie als steun voor het door ons ingezette beleid. Wij stimuleren de landbouw om verder te innoveren en duurzaam rendabel te worden, waarbij schaalvergroting één van de opties is om dat te bereiken. Wij bieden nu ook al de ruimte in de huidige PRV aan de langlopende trend van schaalvergroting. Het vergroten van biodiversiteit is wel een randvoorwaarde voor duurzame agrarische ontwikkeling.	Bond

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
78	Groen Links	Dragen GS op: Dit richtinggevende kader als uitgangspunt te hanteren voor het op te stelten Koersdocument 2050	Inhoud	Gedeeltelijk Positief	De motie 1:1 overnemen is niet mogelijk vanwege een tegenstrijdigheid in de motie. Veel van de in de motie genoemde ambities en uitgangspunten hebben wij echter wel terug laten komen in de door ons opgestelde samenvatting van het debat in kernwoorden. Het gaat hier om: - klimaatbestendig ontwikkelen als uitgangspunt - ruimte voor energietransitie - tegengaan van bodemdaling - investeren in landschappen - duurzamer landbouw - knooppuntontwikkeling - experimenteerruimte voor bv circulaire economie. Deze elementen zullen wij ook in de aan u voor te leggen Statenvoordracht terug laten komen. De tegenstrijdigheid die wij in de motie zien is de volgende. De stelling dat de in de provincie opgewekte hernieuwbare energie toereikend is om aan de lokale energievraag te voldoen aan de ene kant en de bescherming van waardevolle landschappen in Noord-Holland aan de andere kant vraagt om een nadere discussie. Vanuit de huidige ruimtelijke verkenningen over energietransitie lijkt dit namelijk niet verenigbaar.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
79	CDA	Roepen Gedeputeerde Staten op om bij het schrijven van de concept Omgevingsvisie en Omgevingsverordening de volgende vuistregel te hanteren: waar er een tot nu toe nog niet bestaande bepaling of een regel genoemd wordt, er ook een bepaling of regeling uit het huidige beleid geschrapt wordt, deze regel komt dan niet meer terug	Uitvoering	Ontraden	Wij onderkennen dat de transitie richting Omgevingswet met het opstellen van een integrale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening voor het fysieke domein gepaard gaat met keuzes. Politieke keuzes over de sturingsfilosofie en daarmee samenhangende keuzes over wat we als provincie wel en niet moeten en willen regelen. Dit proces zou wat ons betreft moeten leiden tot meer integrale, duidelijke en goed toepasbare regels. Daarnaast zou het uitgangspunt van de Omgevingswet 'decentraal tenzij' ook kunnen leiden tot minder regels. Het hanteren van een algemene vuistregel heeft echter niet onze voorkeur omdat dit middel de aandacht afleidt van de inhoudelijke doelstellingen van de transitie.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)
80	CDA, VVD	Verzoeken het College van GS in de concept Omgevingsvisie één of twee pilotgebieden aan te wijzen waar de mogelijkheid tot **experimenteren** ten behoeve van het verduurzamen en andere ambities en doelstellingen van onze provincie mogelijk is	Inhoud/ Uitvoering	Positief	Dat zullen wij zeker meenemen als uitgangspunt, maar we vragen ruimte om daarover met uitgewerkte voorstellen bij PS terug te komen. We zullen ons daarbij richten op het benoemen van de randvoorwaarden waarbinnen experimenteerruimte gevonden kan worden, zodat de maximale keuze kan worden gegeven om experimenteerruimte te vinden.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
81	CDA, VVD	Verzoeken Gedeputeerde Staten in de concept Omgevingsvisie de regio's te beschrijven aan de hand van door de regio gemaakte Omgevingsvisies (en waar die er niet zijn er actief op te sturen dat deze ontwikkeld worden) en van daaruit **per regio** te bekijken welke provinciale kaders en regels op het gebied van klimaatverandering, bodem/water/lucht, biodiversiteit, economische transitie, energietransitie, mobiliteit en verstedelijking er nodig zijn	Inhoud	Voorwaardelijk Positief	Wij zijn positief over deze motie als we deze als volgt kunnen interpreteren: De regio's zijn ambtelijk en bestuurlijk betrokken bij het opstellen van de Omgevingsvisie. De regio's zullen in de Omgevingsvisie worden beschreven. Tevens vindt het gesprek plaats met de regio's over hoe provinciale kaders aanvullend kunnen zijn op gemeentelijke regels en bevoegdheden. Hierbij ligt de focus op regionale opgaven. De door de regio's zelf opgestelde visies, beelden en schetsen vormen het vertrekpunt van de gesprekken. De regio's hebben nog geen Omgevingsvisies gemaakt. De Omgevingswet verplicht de gemeenten een Omgevingsvisie voor het eigen grondgebied op te stellen. In die zin hoeft er niet te worden gestuurd op het opstellen ervan, het is een wettelijke verplichting.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
82	CDA	Roepen Gedeputeerde Staten op om bij het schrijven van de concept-omgevingsvisie - bij elke regel die opgesteld wordt, aan te geven welk **aanmerkelijk** provinciaal **belang** in het geding is en waarom het dus nodig is dat de provincie deze regel stelt - in deze motivatie op te nemen waarom het betreffende provinciale belang niet doelmatig en doeltreffend door de gemeentelijke besturen kan worden behartigd	Proces/ Uitvoering	Voorwaardelijk Positief	Wij zijn positief over deze motie als we deze als volgt kunnen interpreteren: 'Decentraal tenzij' is inderdaad een van de centrale uitgangspunten van de Omgevingswet. Bij het opstellen van de provinciale integrale regels voor de fysieke leefomgeving is het nodig te beargumenteren waarom wij het van belang vinden dit onderwerp op provinciaal niveau te regelen. De ingediende motie is hiermee in lijn. Daarbij merken wij op dat de in de motie genoemde regels opgenomen zullen worden in de (concept-)omgevingsverordening. De Omgevingsvisie bevat geen regels die juridische doorwerking hebben richting derden. Voor de term aanmerkelijk provinciaal belang kan, volgens de wet, worden volstaan met provinciaal belang. De prioritering van provinciale belangen is onderdeel van de Omgevingsvisie. Overigens gaat de tekst van de Omgevingswet niet uit van "aanmerkelijke" provinciale belangen, ondanks een daartoe destijds bij de Kamerbehandeling ingediende amendement van die strekking. Uiteindelijk bepalen Provinciale Staten zelf of er sprake is van een (aanmerkelijk) provinciaal belang.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
83	Partij voor de Dieren	Roepen het College van Gedeputeerde Staten op: in de Omgevingsvisie tot doel te stellen in 2050 in Noord-Holland de consumptie en productie van **dierlijke eiwitten** minstens te **halveren** en de productie en consumptie van equivalenten van plantaardige oorsprong in de provincie te stimuleren	Inhoud	Ontraden	Wij hebben geen bevoegdheden voor het beïnvloeden van productie van dierlijke eiwitten, behoudens de indirecte beperkingen die wij nu al hebben opgenomen voor de intensieve veehouderij. De productie en consumptie van equivalenten van plantaardige oorsprong is vooral een keuze van de markt en consument.	Bond
84	Partij voor de Dieren	Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: - in de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat de **vee-industrie** zo snel mogelijk wordt afgeschaft en dat wordt geïnvesteerd in een diervriendelijk, transparant en duurzaam voedselsysteem; - In de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat daar waar dieren worden gehouden, het recht van de dieren op natuurlijk gedrag gerespecteerd moet worden; - In de Omgevingsvisie op te nemen dat er een einde komt aan alle directe en indirecte subsidies die de vee-industrie ontvangt van de provincie.	Inhoud	Ontraden	Wij gaan er voor de beantwoording van uit dat u met vee-industrie doelt op de intensieve veehouderij en/of grote bedrijven met veel dieren. Wij hebben geen bevoegdheden gericht op het afschaffen van dergelijke bedrijven, bovenop op het huidige Rijksbeleid voor de intensieve veehouderij. De verantwoordelijkheid met betrekking tot het voedselsysteem ligt primair bij de EU en het Rijk, niet bij de provincie. Hetzelfde geldt voor het dierenwelzijn (tweede punt van het verzoek in de motie). De subsidies die de provincie (direct of indirect) verstrekt aan de veeteelt, inclusief de intensieve veehouderij of bedrijven met veel dieren, zijn juist gericht op het bevorderen van innovatie en verdere verduurzaming.	Bond

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
85	Partij voor de Dieren	Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: in de Omgevingsvisie de wens van de inwoners van Noord-Holland ten aanzien van de **groei** van **Schiphol** te respecteren	Inhoud	Voorwaardelijk Positief	We zijn positief over deze motie als we deze zo mogen interpreteren dat het bij de ontwikkeling gaat om de focus te leggen op hinderbeperking in plaats van op het aantal vliegbewegingen In de Omgevingsraad Schiphol zijn daarbij, binnen randvoorwaarden, afspraken gemaakt over de groei van Schiphol na 2020. Ook de bewoners in de Omgevingsraad hebben daarmee ingestemd. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat ook de mening van de inwoners van Noord-Holland die in economische zin afhankelijk zijn van Schiphol wordt betrokken.	Tekin
86	Partij voor de Dieren	Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten op: in de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat de **landbouw** in 2050 in Noord-Holland **natuurinclusief** is	Inhoud	Ontraden	Wij hebben in de PS-vergadering van 10 juli 2017 (Kaderbrief 2018) een motie aangenomen waarin is afgesproken een aantal pilots de ruimte te geven om met natuurinclusieve landbouw te experimenteren. Wij wachten eerst de resultaten van deze pilots af. Natuurinclusiviteit kunnen we niet verplichten, maar wel stimuleren. Wij willen ons, samen met het rijk en LTO, verder gaan inzetten om de landbouwsector aan te zetten tot innovatie en verdere verduurzaming om zo te komen tot een lage milieudruk en een positief effect op de biodiversiteit. Daar is onze huidige inzet ook op gericht.	Bond
87	Partij voor de Dieren	Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten: **geen nieuwe uitleglocaties** aan te wijzen	Inhoud	Ontraden	Insteek is om dit zo min mogelijk te doen. Maar helemaal uitsluiten is, gezien de grote woningbehoefte, niet realiseerbaar. Mede om niet al het groen in de kernen op te offeren.	Geldhof

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
88	Partij voor de Dieren Ouderenpartij NH	Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten op: in de Koers NH2050 de kansen voor **klimaatbossen** met locaties in beeld te brengen	Inhoud	Ontraden	Wij vinden een dergelijk initiatief niet passend binnen de Noord-Hollandse context. De gebieden waar bos passend is, zijn momenteel al bebost (duingebieden en 't Gooi). Het overige landschap kenmerkt zich juist door openheid. Hier passen geen klimaatbossen in. Het kwaliteitsbeeld dat de PARK recentelijk heeft opgesteld dat uitgaat van de unieke landschappelijke kenmerken, laat dit ook zien. Kleinschaligere oplossingen kunnen, weliswaar bescheidener, ook een bijdrage leveren aan het klimaatvraagstuk. In stedelijke context zouden ze ook nog bij kunnen dragen aan het tegengaan van hittestress.	Geldhof
89	Partij voor de Dieren	verzoeken het College van Gedeputeerde Staten: in de omgevingsvisie op te nemen dat bij al het beleid het uitgangspunt geldt: "de **vervuiler betaalt**"	Proces/ Uitvoering	Ontraden	In de motie wordt gevraagd om in de Omgevingsvisie op te nemen dat bij al het beleid het uitgangspunt geldt: 'de vervuiler betaalt". In de motie wordt verwezen naar het artikel in de Omgevingswet, waarin wordt bepaald dat in de Omgevingsvisie rekening moet worden gehouden met dit beginsel. Dat zullen we vanzelfsprekend dus doen. Dat het een uitgangspunt is, gaat net een stapje verder dan de wet, "Artikel 3.3 (doorwerking beginselen). In een omgevingsvisie wordt rekening gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
90	Partij voor de Dieren, ChristenUnie SGP, 50plus, Ouderen-partij NH	verzoeken het College van Gedeputeerde Staten op: - in de Omgevingsverordening **omgevingswaarden** op te nemen, in ieder geval voor lucht, water, bodem en geluid; - bij het vaststellen van deze waarden de normen van de WHO voor luchtkwaliteit en geluid en de KRW voor waterkwaliteit als uitgangspunt te nemen; - te streven naar realisatie van deze normen uiterlijk per 2050	Uitvoering	Voorwaardelijk Positief	Ons uitgangspunt is de wettelijke normen te hanteren en dus geen extra normen in te zetten bovenop EU-beleid. Dit sluit niet uit dat er toekomstige ontwikkelingen kunnen zijn die invloed kunnen hebben op ons ambitieniveau. De motie sluit weliswaar goed aan bij de urgentie uit de Verkenningen NH2050 over de opgaven ten aanzien van de kwaliteit van bodem, water en lucht. Echter, het vaststellen van omgevingswaarden in de Omgevingsverordening op provinciaal niveau is alleen mogelijk indien de provincie bevoegd gezag is. We kunnen in de Omgevingsvisie een ambitie opnemen om ons in te spannen met betrokken partijen (met oog voor de economische consequenties) te streven naar het zo spoedig mogelijk behalen van de WHO- en KRW-normen. Sommige normen zullen ook al eerder behaald kunnen (en moeten) worden dan 2050.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof) over algemene uitgangspunt GS WHO specifiek Tekin KRW specifiek Loggen

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
91	ChristenUnie SGP	verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie: rekenschap te geven dat een ruime meerderheid van de inwoners de waarden die het uitgangspunt zijn voor “Gezond en Veilig Noord-Holland” belangrijk vindt	Proces	Ontraden	De motie gaat alleen in op het rekenschap geven van één uitkomst van de publiekscampagne. Dit vinden wij te eenzijdig. Uitgangspunt van onze participatiecampagne tot dusver is dat PS alle uitkomsten kunnen betrekken in het debat en de besluitvorming over de hoofdambitie en doelen die leidend moeten zijn in onze Omgevingsvisie. In het debat in PS op 9 oktober zijn gezondheid en veiligheid veelvuldig genoemd door verschillende fracties. Daarom zijn deze ook door ons genoemd als één van de kernwoorden die als rode draad uit het debat naar voren komen. Ook in de hoofdambitie die zich richt op een goede balans zoeken tussen economische groei en leefbaarheid. De Statenvoordracht waarin de hoofdambitie en doelen in samenhang worden geformuleerd zal op het debat en de aangenomen moties worden gebaseerd.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
92	ChristenUnie SGP	verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie: zorg te dragen dat in het koersdocument opgenomen wordt dat de huidige evaluatie van het effect van beleid op de **klimaatverandering** voortgezet wordt als sturingsinstrument om de klimaatdoelstellingen in 2050 te realiseren	Uitvoering	Positief	Zoals met uw Staten afgesproken, wordt momenteel een monitor ontwikkeld voor de stand van zaken van de energietransitie in Noord-Holland: de Staat van de transitie. Deze monitor geeft weer hoe de Noord-Hollandse energievraag zich de laatste jaren heeft ontwikkeld en in welke mate daarin wordt voorzien door duurzame bronnen. Ook wordt aangegeven hoe hoog de CO_2-emissies nog zijn. De ontwikkeling van de energievraag, de duurzame bronnen en de CO2-emissies wordt ook zoveel mogelijk geduid. Het ligt in de rede deze monitor – al dan niet in aangepaste vorm - ook na deze Statenperiode te blijven gebruiken. Wij zullen dat in het Koersdocument opnemen.	Van de Hoek
93	ChristenUnie SGP	verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie aandacht te hebben voor: - **flexibele** en nieuwe **woonvormen** als instrument om aan de woonruimtebehoefte te voldoen; - de aanpassing van de regelgeving die flexibel gebruik en transformatie van gebouwen mogelijk maakt	Uitvoering	Ontraden	Er zijn al ruime mogelijkheden om (voor 10 jaar) tijdelijk ontwikkelingen mogelijk te maken. Als dit aangevuld moet worden, is het naar ons oordeel beter om voor flexibele huisvestingswensen permanente locaties te bieden.	Geldhof
94	ChristenUnie SGP	verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie: met betrekking tot **mobiliteit** prioriteit te geven aan het openbaar vervoer en fietsvoorzieningen	Inhoud	Ontraden	Investeringen op alle modaliteiten zijn nodig om de bereikbaarheid van Noord-Holland te faciliteren. Wij streven ernaar de reiziger een maximale keuzevrijheid in vervoerswijze te bieden. Hierbij willen we kijken naar de regionale verschillen en behoeftes per gebied.	Post

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
95	ChristenUnie SGP	verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie: in overleg met de betreffende gemeenten een aantal **gebieden** ten behoeve van de grootschalige opwek van hernieuwbare **energie** aan te wijzen	Inhoud	Ontraden	Voor de energietransitie is ruimte nodig. De ruimtelijke verkenningen energietransitie voor MRA en Noord-Holland Noord geven een beeld welke mogelijkheden er zijn in Noord-Holland voor grootschalige energieopwekking. Wij willen in regionale energiestrategieën nader afstemmen en beoordelen welke locaties het meest geschikt zijn en dit ook afzetten tegen andere energiemodaliteiten. In deze regionale energiestrategieën speelt participatie een belangrijke rol, niet alleen met gemeenten maar ook met andere partners. De regionale energiestrategieën zorgen voor een integraal en gedragen verhaal. Het aanwijzen van gebieden in de Omgevingsvisie kan uiteindelijk daarvan een uitkomst zijn, maar wij willen daar niet nu al een voorschot op nemen.	Van de Hoek
96	ChristenUnie SGP	verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie op te nemen dat: - de geluidsproductie, uitstoot en vervuiling veroorzaakt door Schiphol niet verder mag toenemen; - **binnen** deze **voorwaarden groei** van **Schiphol** mogelijk is.	Inhoud	Positief	Wij vatten dit op als ondersteuning van onze inzet richting het Rijk die primair verantwoordelijk is voor het beleid op dit gebied. In de bestaande afspraken over Schiphol zijn randvoorwaarden voor geluid, uitstoot en vervuiling opgenomen waaraan Schiphol zich ook bij een verantwoorde groei in de toekomst moet houden. Overigens geldt voor ons veiligheid eveneens als een absolute randvoorwaarde.	Tekin

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
97	ChristenUnie SGP	verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie: onderscheid te maken tussen gebieden waar agrariërs gestimuleerd worden om kleinschalig en extensief te boeren en gebieden waar grootschaligere industriële landbouw mogelijk is	Inhoud	Ontraden	Wij vinden regionale spreiding van intensieve en extensievere vormen van landbouw in relatie tot onder andere de bebouwde omgeving en natuur een goede benadering. Uitgangspunt hierbij is dat het vergroten van biodiversiteit randvoorwaarde is voor duurzame agrarische ontwikkeling. Hiervoor gebieden aanwijzen vinden wij echter een te rigide benadering.	Bond
98	ChristenUnie SGP	verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie mee te nemen dat: 1 innovaties die leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden versterken gestimuleerd moet worden; 2 economische groei en ontwikkeling mogelijk zijn als dit tegelijkertijd een verbetering van bovenstaande waarden inhoudt.	Inhoud	1 Positief 2 Ontraden	Ad1) Wij stimuleren al innovaties gericht op de fysieke leefomgeving welke leiden tot het versterken van leefbaarheid, milieu en natuur (die ook bijdragen aan betere sociale omstandigheden), onder andere via de Uitvoeringsagenda Economie en het Milieubeleidsplan. Wij zien deze motie dus als ondersteuning van het ingezette beleid. Ad2) Echter, innovaties in het sociale domein, vallen buiten de kerntaken van de provincie en wij zijn ook niet de aangewezen partij om deze te stimuleren. Wel zijn wij met u van mening dat economische groei en ontwikkeling een bijdrage moeten leveren aan welvaart en welzijn (zie ook antwoord op motie 64). Wij vinden de voorgestelde koppeling echter te absoluut.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
99	PVV	Roept het College op om: zo snel mogelijk, al dan niet in IPO-verband, een lobby te starten bij het Ministerie van Economische Zaken om de genoemde **termijn** voor het kunnen indienen van aanvragen voor tegemoetkoming in **planschade** door windturbines of andere overlastgevende objecten op zijn minst te verlengen en te **koppelen aan** een **termijn** voor een verleende **bouwvergunning**	Uitvoering	Ontraden	De Invoeringswet Omgevingswet ligt momenteel ter beoordeling bij de Raad van State. Een lobby vinden wij daarom op dit moment te laat.	Geldhof
100	CDA	In de concept Omgevingsvisie vraagstukken op het gebied van **bereikbaarheid integraal** te **bekijken** en te experimenteren met nieuwe wijze van vervoer, waarbij oog is voor een optimale combinatie van middelen	Inhoud/ Uitvoering	Positief	Wij onderkennen het belang van een integrale beoordeling van bereikbaarheid. De wijze waarop dit het beste kan, is echter nog niet duidelijk. In de Investeringsstrategie NH infrastructuur hebben we al gewerkt met een indicator voor de auto en voor het OV. Een indicator geldend voor alle modaliteiten is er nog niet. Eerdere pogingen hiertoe in den lande zijn niet succesvol geweest. Experimenteren om een optimale mix van maatregelen samen te stellen om de bereikbaarheid te faciliteren zien wij als wenselijk.	Post

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
101	CDA	1 in de concept Omgevingsvisie de rol van de provincie op het gebied van woningbouw zo vorm te geven dat zij dienstbaar zijn aan gemeenten en regio's en 2 hen waar nodig bij de bouw van woningen zowel in ruimtelijke ordening, beleidsinhoudelijk als financieel actief ondersteunen, zodat er op beschikbare locaties **daadwerkelijk** tijdig goede **woningen** kunnen worden **gebouwd en opgeleverd**	Proces/ Uitvoering	1 Positief 2 Ontraden	Ad1) Wij zien deze motie als ondersteuning van het door ons ingezette beleid en zien dit als een passende rol. Ad2) Wij onderkennen de complexiteit om woningbouw te realiseren. De provincie en de gemeenten bouwen zelf geen woningen, maar bepalen de randvoorwaarden waaronder de markt de woningen bouwt. Deze motie constateert dat het gemeenten aan slagkracht zou kunnen ontbreken om dat proces te versnellen en dat de provincie daarvoor provinciale ambtelijke capaciteit en kennis zou moeten inzetten om dat op te lossen. Wij herkennen de geschetste situatie ten dele en constateren met u dat de woningbouwontwikkeling niet altijd van de grond komt. Wij zetten ons nu al met geld en capaciteit in. We kunnen dat echter niet overal en zijn in financiële zin begrensd. Het tweede deel van de motie valt daardoor niet in volle omvang uit te voeren. Wel zullen wij ons blijven inzetten om gemeentelijke uitvoering te ondersteunen of te verbeteren.	Geldhof

Motienr.	Indienende partij	Inhoud Motie	Aard motie	Advies	Argumentatie	Verantwoordelijk Portefeuillehouder
102	CDA	roepen Gedeputeerde Staten op om in de concept Omgevingsvisie ruimte te scheppen voor de mogelijkheid om gemotiveerd van een regel af te wijken en een ontheffing te verlenen van een provinciale regel als daarmee een provinciale doelstelling behaald kan worden	Uitvoering	Voorwaardelijk Positief	Wij zijn positief over deze motie als we deze als volgt kunnen interpreteren: Wij willen in de toekomst wendbaarder zijn als provincie. De motie past daarom bij de aanpassing van onze sturingsfilosofie die in de Omgevingsvisie zal worden verwoord. De in de motie genoemde kernpunten integraliteit, bestuurlijk afwegingsruimte en flexibiliteit zullen 'aan de voorkant' hun beslag moeten krijgen in de Omgevingsvisie, de politieke keuzes met betrekking tot de sturingsfilosofie en de vertaling van deze keuzes in onze sturingsinstrumenten. De Omgevingsverordening is slechts één van deze instrumenten. Indien de keuze wordt gemaakt om een provinciaal doel te borgen in de verordening, zal bestuurlijke afwegingsruimte in de regel moeten worden opgenomen. Wij vragen u de ruimte om dit nader uit te werken in de ons beschikbare uitvoeringsinstrumenten. n.b. Een algemene ongeclausuleerde ontheffingsmogelijkheid in de verordening past niet in het sturingssysteem van de Omgevingswet. Er is wel sprake van een wettelijke ontheffingsmogelijkheid als zich in de beleidspraktijk een situatie zou voordoen waarin onverkorte toepassing van de regels kan leiden tot onbillijkheden en fricties.	GS (woordvoering coördinerend gedeputeerde Geldhof)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
Door tussenkomst van de statengriffier mevrouw drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 28 AUG. 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
A. Bossink
BEL/OMB

Doorkiesnummer +31235144416
bossinka@noord-holland.nl

Verzenddatum

28 AUG. 2017

Kenmerk
970767/984232

Uw kenmerk

Betreft: Omgevingsvisie, "Discussiedocument; drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050"

Geachte leden,

Op 23 mei 2016 hebben Provinciale Staten de Startnotitie Omgevingsvisie NH2050 vastgesteld.
In de Startnotitie is afgesproken dat we in vier stappen komen tot onze Omgevingsvisie: Verkenningen (beeldvorming en oordeelsvorming), Koers (besluitvorming), Concept Visie (oordeelsvorming) en Visie (besluitvorming).

De Koersfase van de op te stellen Omgevingsvisie NH2050 nadert zijn afronding. Doel van deze fase is, zoals vastgelegd in de Startnotitie, dat Provinciale Staten halverwege het proces richting bepalen: welke hoofdambitie en -doelen moeten de basis vormen voor de Omgevingsvisie die na de Koersfase wordt opgesteld? Het bij deze brief door ons aangeboden "Discussiedocument; drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050" is bedoeld om u te helpen bij het bepalen van de hoofdambitie voor de lange termijn. Met de besluitvorming over de Koers NH2050 stellen Provinciale Staten de kaders voor het opstellen van de Omgevingsvisie NH2050.

Als bijlage bij de Discussienotitie sturen wij u ter informatie het advies dat wij hebben ingewonnen over het inzetten van een Plan-MER bij het opstellen van de Omgevingsvisie. De conclusies van dit advies zijn in een aparte paragraaf in de inleiding van het Discussiedocument terug te vinden. Het advies is om een Plan-MER op hoofdlijnen uit te voeren. Hiermee is de vraag over de Plan-MER uit de Startnotitie beantwoord (zie blz. 25 uit de Startnotitie Omgevingsvisie NH2050). Binnenkort informeren we u over het vervolg van de Plan-MER.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 1
Haarlem [2012 HR]
www.noord-holland.nl

Voorafgaand aan het debat willen we u meegeven dat het Coalitieakkoord 2015-2019 'Ruimte voor groei' voor ons het uitgangspunt is. Op twee plekken hebben we onze uitgangspunten voor de omgevingsvisie geformuleerd. In de inleiding geven we het volgende aan: "Om ervoor te zorgen dat al die activiteiten en initiatieven een plek krijgen in onze provincie, met behoud van de leefbaarheid en veiligheid, komen wij met een integrale omgevingsvisie, waarbij we ons richten op een duurzame economische structuur."
Daarnaast hebben we in het hoofdstuk Ruimtelijke Ordening, refererend aan de wezenlijk andere benadering die de Omgevingswet van ons vraagt, het volgende geformuleerd: "De uitoefening van deze taak moet gericht zijn op een duurzame economische structuur, met daarbij borging van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving. Deze doelen beïnvloeden elkaar."
Het doel van het Discussiedocument is om de langetermijnkoers in debat te brengen, conform de opdracht uit de Startnotitie Omgevingsvisie NH2050. Het document heeft niet tot doel om gemaakte afspraken en ingezette acties naar aanleiding van het Coalitieakkoord ter discussie te stellen.

De participatiecampagne voor de Koersfase is inmiddels afgerond. De opbrengsten van de participatiecampagne met inwoners en professionele partners is u als bijlage bij onze brief d.d. 20 juli 2017 reeds ter beschikking gesteld.

Vervolg
Conform het besluit van het Presidium van 10 juli j.l. zult u op 9 oktober 2017 aan de hand van het Discussiedocument een richtinggevend debat voeren. Dit debat heeft als doel om de hoofdambitie en leidmotieven (doelen) voor de Omgevingsvisie te bepalen. De griffie heeft een voorstel voor de wijze van bespreken op 9 oktober opgesteld.

Om u voor te bereiden op het richtinggevend debat op 9 oktober zijn ambtelijk twee werksessies georganiseerd, op 22 juni en 6 juli 2017. Daarnaast is aan alle Statenfracties aangeboden om ambtelijk een technische presentatie te verzorgen. Bij de commissie RWW van 21 september 2017 zal een technische briefing worden verzorgd. Hiermee stellen we u in de gelegenheid technische vragen te stellen ter voorbereiding op het debat op 9 oktober.

De conclusies van dit debat vertalen wij naar een Statenvoordracht met de Koers NH2050. De Koers NH2050 wordt aan u, na tussenkomst van de commissie RWW op 7 december 2017, via een Statenvoordracht ter

vaststelling voorgelegd. De door u vastgestelde Koers NH2050 vormt dan de basis voor de Concept Omgevingsvisie NH2050

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

Bijlagen: 2

J.W. Remkes

R.M. Bergkamp

Provincie
Noord-Holland

DISCUSSIEDOCUMENT

DRIE VERHAALLIJNEN OP WEG

NAAR DE KOERS NH2050

DISCUSSIE

Foto voorkant: Bart Maat

INHOUD

4 Inleiding

8 Drie verhaallijnen

10 | Gezond en veilig Noord-Holland

11 | Introductie

12 | Gezond en Veiling Noord-Holland in 2050

13 | Keuzes en consequenties (een selectie)

14 | Economisch duurzaam Noord-Holland

15 | Introductie

16 | Economisch duurzaam Noord-Holland in 2050

17 | Keuzes en consequenties (een selectie)

18 | Karakteristiek Noord-Holland

19 | Introductie

20 | Karakteristiek Noord-Holland in 2050

21 | Keuzes en consequenties (een selectie)

22 Overzicht van keuzes en consequenties

Foto: Bart Maat

Inleiding

Voor u ligt het "Discussiedocument: drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050". Een document dat moet helpen om koers te bepalen voor de Omgevingsvisie.

In de door Provinciale Staten (PS) op 23 mei 2016 vastgestelde startnotitie, is een proces afgesproken om te komen tot een Omgevingsvisie voor de provincie Noord-Holland. Het proces bestaat uit vier stappen. De eerste stap is op 21 januari 2017 afgerond met een presentatie van de Verkenningen NH2050. In dit document zijn feiten verzameld over de autonome ontwikkelingen die op de Noord-Hollandse samenleving afkomen en opgaven geformuleerd die daaruit voortvloeien. De tweede stap in het proces heet de Koersfase. In deze fase zijn meningen verzameld. Dat er allerhande ontwikkelingen op onze samenleving afkomen is een feit. Maar hoe met die ontwikkelingen om te gaan, daar kan verschillend tegenaan worden gekeken. De Koersfase geeft de verschillende blikvelden weer en brengt de opgaven in samenhang met elkaar. Het slot van deze fase bestaat uit een richtinggevend debat op 9 oktober 2017 gevolgd door een besluit van PS op 18 december 2017 over de hoofdambitie en doelen voor de Omgevingsvisie NH2050. In de derde fase van het proces wordt de Omgevingsvisie opgesteld op basis van de door PS aangegeven hoofdambitie en doelen. In de vierde en laatste stap wordt de Concept Omgevingsvisie NH2050 ter inzage gelegd en vervolgens, voorzien van een Nota van Beantwoording, ter definitieve besluitvorming voorgelegd aan PS.

Wat is het doel van het Discussiedocument?

Het document is een hulpmiddel om de hoofdambitie en daarmee samenhangende doelen voor de Omgevingsvisie NH2050 te bepalen. Daarvoor is een drietal verhaallijnen opgesteld, elk met een verschillende dominante invalshoek. De verhaallijnen kijken vanuit die dominante invalshoeken in samenhang naar de opgaven zoals die uit de Verkenningen NH2050 naar voren zijn gekomen. De opdracht vanuit de Omgevingswet en vanuit de door PS vastgestelde startnotitie is om een integrale visie op te stellen. Daarom wordt in elke verhaallijn doorgeredeneerd op alle mogelijke consequenties van een ambitie en komen alle opgaven uit de Verkenningen NH2050 erin aan bod.

Hoe zijn de verhaallijnen tot stand gekomen?

In de Koersfase zijn de grote thema's en de opgaven uit de Verkenningen NH2050 met elkaar in verband gebracht. Aan deze analyse hebben circa 80 mensen vanuit verschillende kennisgebieden meegewerkt. Uit de analyse is een aantal keuzepunten en kansrijke combinaties van thema's en opgaven naar voren gekomen. Deze zijn in de verhaallijnen en achterliggende tabellen verwerkt. Met zo'n 300 professionals, afkomstig van gemeenten, veiligheidsdiensten, omgevingsdiensten, GGD's, waterschappen en belangenorganisaties uit de profit en non-profitsector, is vervolgens het gesprek aangegaan. Gevraagd is naar hun ambities, de verhoudingen ten opzichte van andere ambities en om input voor de verhaallijnen. De gesprekken vonden op verschillende manieren plaats. Soms een op een, een andere keer per thema en uiteindelijk ook in een grote bijeenkomst (werkcongres) waarbij alle thema's aan bod kwamen.
Op 1 maart 2017 is de participatiecampagne gestart, gericht op de bevolking van Noord-Holland. De campagne bestaat uit twee representatieve panelonderzoeken onder 1600 respectievelijk 1400 Noord-Hollanders. Daarnaast kent de campagne een aantal niet-representatieve activiteiten die kleuring beogen te geven aan het publieke debat. Het gaat om live-gesprekken in klein verband (huiskamers van Noord-Holland) en groot verband (op Bevrijdingspop in Haarlem en Sail in Den Helder). Tevens is er een online platform ingericht op Facebook. waar inmiddels zo'n 6500 volgers (peildatum 1 augustus 2017) berichten posten.
Tot slot zijn er voor deze fase op een viertal momenten gesprekken gevoerd met bestuurders van gemeenten en waterschappen over de inhoud en samenwerking rondom de Omgevingsvisie.
Alle beschikbare verslagen van de bijeenkomsten met professionals, bestuurders, alsmede de uitkomsten van panelonderzoeken en verslagen van de huiskamers van Noord-Holland en impressies van de grote evenementen, zijn te vinden op www.noord-holland.nl/omgevingsvisie onder Documenten Koers NH2050.

Hoe is dit document opgebouwd?

Na deze inleiding volgen de drie verhaallijnen. Een verhaallijn wordt eerst geduid aan de hand van de specifieke kenmerken van de verhaallijn. Daarna wordt het 'verhaal' verteld waarbij de dominante invalshoek van het verhaal bepaalt bij welk thema het verhaal begint. Alle thema's uit de Verkenningen NH2050 komen in elke verhaallijn aan bod. Om dit inzichtelijk te maken is er per verhaallijn, aan de hand van de symbolen behorend bij een thema, schematisch weergegeven hóe ze in de verhaallijn aan bod komen.
Nadat de drie verhaallijnen zijn verteld, vindt u een totaaloverzicht van alle thema's en opgaven in samenhang. Deze tabel is zodanig opgebouwd, dat de drie verhaallijnen met elkaar te vergelijken zijn. Op de website is de volledige tabel (complete matrix) als naslagdocument opgenomen.

Vaste basislaag

De basislaag bevat basiswaarden waarvoor de provincie niet bevoegd is om ze te wijzigen. Dat betekent dat die in alle verhaallijnen als gegeven worden beschouwd. Het gaat vooral om Europese richtlijnen, landelijke wetgeving en normeringen. Zoals de Kaderrichtlijn Water, EU-normen voor luchtkwaliteit en Natura 2000. In de verhaallijnen kan het wel voorkomen dat er al of niet sterker op het behalen van de normen wordt gestuurd, of dat ingezet wordt op hogere ambities.
Ook is de huidige kwaliteit van de leefomgeving onderdeel van de basislaag. Bij de start van het planproces

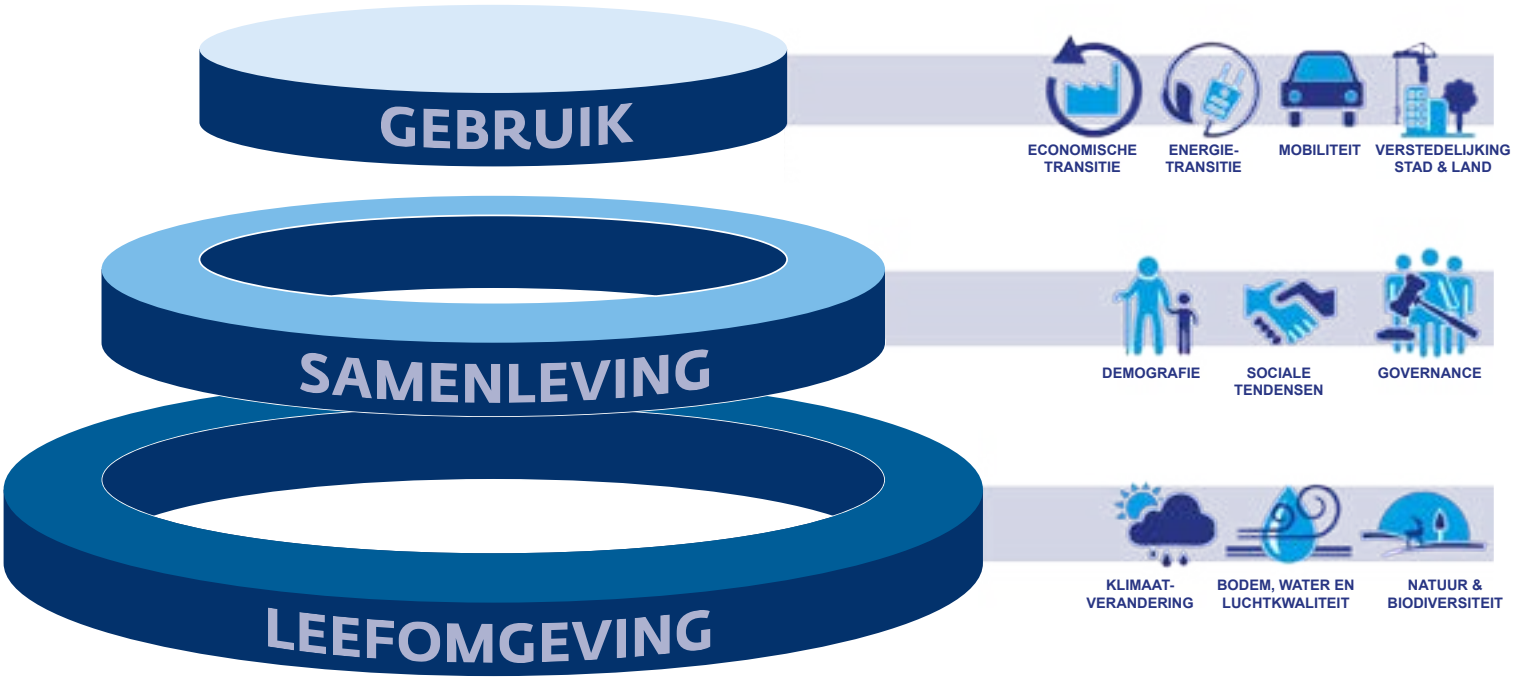
met de Verkenningen NH2050 is daarom een soort ‘leefomgevingsfoto’ gemaakt, waarvan het resultaat is vastgelegd in “De Staat van de provincie, NH2016”.

In het Coalitieakkoord 2015-2019 ‘Ruimte voor groei’ hebben we op twee plekken onze uitgangspunten voor de omgevingsvisie geformuleerd. In de Inleiding geven we het volgende aan: “Om ervoor te zorgen dat al die activiteiten en initiatieven een plek krijgen in onze provincie, met behoud van de leefbaarheid en veiligheid, komen wij met een integrale omgevingsvisie, waarbij we ons richten op een duurzame economische structuur.” Daarnaast hebben we in het hoofdstuk Ruimtelijke Ordening, refererend aan de wezenlijk andere benadering die de Omgevingswet van ons vraagt, het volgende geformuleerd: “De uitoefening van deze taak moet gericht zijn op een duurzame economische structuur, met daarbij borging van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving. Deze doelen beïnvloeden elkaar.”
Het doel van het Discussiedocument is om de langetermijnkoers in debat te brengen, conform de opdracht uit de Startnotitie Omgevingsvisie NH2050. Dit stuk heeft niet tot doel om gemaakte afspraken en ingezette acties naar aanleiding van het Coalitieakkoord opnieuw ter discussie te stellen.

Hoe zijn de verhaallijnen en tabel te gebruiken?

Het Discussiedocument met de drie verhaallijnen fungeert als ‘zeef’ voor Provinciale Staten om de belangrijkste ambities en doelen naar boven te halen en om ervoor te zorgen dat deze samenhang hebben en consequent zijn. Dit betekent dat de drie verhaallijnen na het richtinggevende PS-debat van 9 oktober niet meer worden gebruikt. De hoofdconclusies uit het debat worden vastgelegd in een Statenvoordracht, die door PS op 18 december wordt vastgesteld. Dat besluit vormt de basis voor de Concept Omgevingsvisie NH2050. De verhaallijnen hebben hun rol als hulpmiddel bij de discussie dan gespeeld.
Bij de drie verhaallijnen vormen de zeven hoofdthema’s uit de Verkenningen steeds het referentiekader voor de opgaven die op ons afkomen. Het gaat om de volgende thema’s: Klimaatverandering, Bodem-, water- en luchtkwaliteit, Natuur en biodiversiteit, Economische transitie, Energietransitie, Mobiliteit en Landschap en Verstedelijking. De opgaven vragen om keuzes in onze Omgevingsvisie NH2050.
Per verhaallijn is beschreven welke keuzes nodig zijn als je de dominante invalshoek van die verhaallijn als uitgangspunt neemt. De trends vanuit demografie, sociale tendensen en governance, spelen door alle zeven thema’s heen. In de afbeelding staan de verschillende thema’s uit de Verkenningen NH2050 afgebeeld.

Geadviseerd wordt om bij de beraadslagingen in PS de kernopgaven behorende bij de zeven hoofdthema’s als structurerende elementen te gebruiken. Dit omdat onze Omgevingsvisie in ieder geval op deze opgaven een antwoord moet bieden. Het is de uitdaging om in het debat de samenhang tussen deze kernopgaven scherp in het oog te houden. Door steeds bij de discussie over een keuze voor een bepaalde ambitie de consequenties voor andere opgaven te overzien. Alleen dan kan echt integraal koers worden bepaald voor onze Omgevingsvisie. De

In fase 1: Verkenningen NH 2050 zijn 10 clusters van opgaven geidentificeerd

thema's en opgaven kunnen worden nagelezen via www.noord-holland.nl/omgevingsvisie onder Documenten Verkenningen NH2050.

Discussiedocument: hoofdambitie voor de lange termijn, koppeling aan de korte termijn

De te formuleren hoofdambitie en doelen in de Koers NH2050 richten zich op de ontwikkeling van de leefomgeving in Noord-Holland op de lange termijn. De horizon van de Omgevingsvisie is 2050. Dat betekent niet dat met de keuze voor een hoofdrichting in de Koers NH2050 (en de formulering van langetermijnontwikkelprincipes daarna in de uiteindelijke Omgevingsvisie NH2050) de in het Coalitieakkoord uitgesproken politieke ambities opnieuw ter discussie komen te staan.
Onder de Omgevingsvisie komen, conform de Omgevingswet, instrumenten te hangen die gericht zijn op het formuleren van doelstellingen en ambities voor de korte termijn: programma's, een verordening en andere instrumenten zoals bestuursovereenkomsten en subsidieverlening. Dit is nodig om wendbaar te zijn en in te kunnen spelen op veranderingen, maar ook om andere politieke accenten te kunnen leggen. Een goede monitoring is nodig om de kortetermijnacties te beoordelen op hun effectiviteit voor de doelen voor de lange termijn. Indien de effectiviteit er niet of niet in afdoende mate is, dan kunnen deze eventueel worden bijgesteld. De koppeling aan de inzet van andere instrumenten uit de Omgevingswet wordt in de volgende fase gestart en zal een doorlopende activiteit zijn. Ook na vaststelling van de Omgevingsvisie.

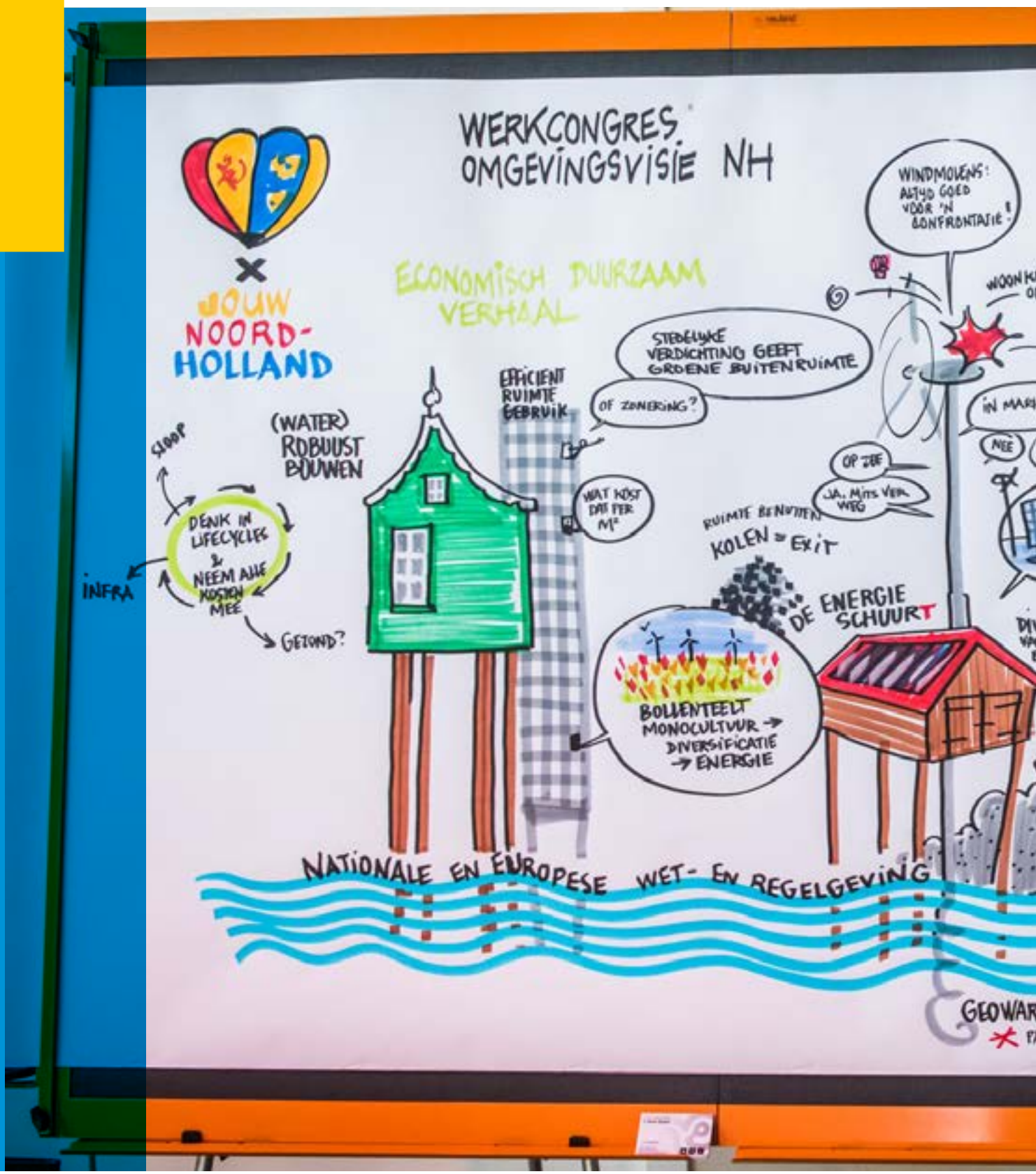
Omgevingsvisie en een Plan-MER

Conform de opdracht in de startnotitie is onderzocht of en op welke manier een Plan-MER kan worden uitgevoerd. Het advies van bureau Royal HaskoningDHV kent als hoofdpunten:

- in het Discussiedocument is al een eerste aanzet gegeven tot het benoemen van effecten op de leefomgeving van de drie verhaallijnen. Het gedachtegoed van het instrument m.e.r. is daarmee nu al actief ingezet;
- ontwikkel een doorlopende integrale effectrapportage voor zowel de Omgevingsvisie als voor de uitwerking van dit beleid in de toekomst;
- maak een plan-MER op hoofdlijnen ten behoeve van het opstellen van de ontwerp-Omgevingsvisie, waarin de gevolgen op de leefomgeving van ontwikkelprincipes centraal staan. Om met dit plan-MER tijdig input te kunnen leveren voor de Omgevingsvisie, zullen de voorbereidingen voor het m.e.r- proces en de -procedure op korte termijn (najaar 2017) in gang gezet moeten worden.

Tevens heeft het bureau een aantal malen meegekeken bij de totstandkoming van het Discussiedocument en aanbevelingen gedaan om aanpak en keuzes in het discussiedocument expliciet en navolgbaar te maken. Dit heeft tot een aantal tekstaanpassingen in dit document geleid.

DRIE VERHAALLIJNEN

Inleiding

Om de inhoudelijke samenhang maar ook de verschillen vanuit uiteenlopende invalshoeken tussen opgaven en vraagstukken inzichtelijk te kunnen maken, en om zo het politieke debat te helpen voeren, zijn drie zogenoemde verhaallijnen opgesteld. Met opzet zijn het geen scenario's, omdat dan al snel de neiging bestaat om een scenario als meest wenselijke ontwikkeling te kiezen. En in het geval van scenario's zouden we vanwege het daarbij vaak toegepaste assenkruis in de regel op een aantal van vier uitkomen.

Aan de hand van de verhaallijnen wordt geschetst wat de belangrijkste keuzevraagstukken zijn en welke consequenties voortvloeien uit de mogelijke keuzes die gemaakt kunnen worden. Daarbij dienen de Verkenningen NH2050 als referentie voor de opgaven die autonoom op onze samenleving afkomen.

Het is belangrijk dat de drie verhalen voldoende onderscheidend van elkaar zijn, hoewel ze elkaar ten dele (mogen) overlappen. Daarom is gekeken naar drie verschillende dominante invalshoeken voor de respectievelijke verhaallijnen. Mede op basis van de thema's die uit de verkenningen en de participatie met professionals en inwoners via de publiekscampagne voortvloeiden, kwamen de invalshoeken Gezond en veilig, Economisch duurzaam en Karakteristiek uit de bus. Zo kwam een gezonde leefomgeving als belangrijkste onderwerp voor de Omgevingsvisie uit het eerste publieksonderzoek naar voren, voldoende werkgelegenheid als tweede en het belang van het openhouden van het landschap als vierde.

Om hiervan verhaallijnen te kunnen maken, waarbij alle thema's op zijn minst worden aangesneden en met elkaar in samenhang worden gebracht, hebben we allereerst gezocht naar kenmerkende, in het oog springende begrippen. Vervolgens zijn in verschillende fasen de verhalen tot ontwikkeling gebracht. Daarbij hebben we dankbaar gebruik gemaakt van de bijdragen van alle betrokken stakeholders, waaraan we tussentijdse versies hebben getoetst en aan wie we gevraagd hebben de verhalen te 'verrijken'.

De verhaallijnen gaan deels in op vormen van sturing, die voor het bereiken van de ambities nodig zijn. In deze fase wordt daar niet diep op ingegaan. In de fase van de Concept Omgevingsvisie komt de sturingsfilosofie nadrukkelijk aan de orde, in relatie tot de ontwikkelprincipes.

Leeswijzer

De verhaallijnen bestaan elk uit drie delen.
Het eerste deel is een beschrijving van de dominante invalshoek en de daarbij behorende kernbegrippen en -elementen.

Het tweede deel beschrijft aan de hand van de zeven kernopgaven c.q. thema's die uit de Verkenningen naar voren komen – Klimaatverandering, Bodem-, water- en luchtkwaliteit, Natuur en biodiversiteit, Economische transitie, Energietransitie, Mobiliteit en Landschap en Verstedelijking - welke keuzes in samenhang gemaakt worden voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland. Hierbij is doorgeredeneerd vanuit de consequenties van deze keuzes.

Tot slot is in tabelvorm een overzicht gemaakt van de belangrijkste keuzevraagstukken (botsende opgaven) die uit de Verkenningen zijn gefilterd. De tabel is zo opgezet dat de drie verhaallijnen vergelijkbaar zijn. Per keuzevraagstuk is in beeld gebracht welke keuze binnen de verschillende verhaallijnen wordt gemaakt en welke consequenties dit heeft. Dit overzicht vormt de basis voor de hierboven genoemde uitgewerkte verhaallijnen met de zeven kernopgaven.

Tekening: Olivier Rijkcken

Tekening: Olivier Rijkcken

Gezond en veilig Noord-Holland

De gezondheid en veiligheid van de Noord-Hollandse bevolking staat centraal

De dominante invalshoek is een gezonde en veilige leefomgeving, omdat dit een **basisbehoefte** is en tevens bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat voor kenniswerkers. De gezondheid, het welzijn en het welbevinden van de mensen in Noord-Holland staat voorop. Inwoners kunnen beschikken over een goed voorzieningenniveau, gezonde voeding, mobiliteit, mogelijkheden om te bewegen en te ontmoeten. Daar hoort een goede mix bij van “rust en reuring”, zoals natuur-, recreatie- en sportgebieden, voorzieningen om in de dagelijkse levensbehoefte te voorzien (detailhandel), cultuur, onderwijs, musea, parken en landschappen, evenementen en festivals. We bieden de ruimtelijke voorwaarden om een **gezond leven** te leiden en je **veilig** (**in fysiek en sociaal opzicht**) te voelen.

We nemen **verantwoordelijkheid** voor de **kwaliteit van de leefomgeving**, voor schoon water, gezonde luchtkwaliteit, schone bodem en versterken van de biodiversiteit. We werken samen aan groen in de leefomgeving, een gezonde manier van voedselproductie, schone energie, veiligheid, omgaan met wateroverlast en hittestress.

Voor leefomgevingskwaliteit zijn er wettelijke (EU-) richtlijnen en normen (c.q. omgevingswaarden). Dergelijke waarden vormen de ondergrens; wij blijven voortvarend werken om tijdig aan de omgevingswaarden te voldoen en zijn **ambitieuzer waar mogelijk**. ‘Voldoen aan de normen’ vinden we niet de juiste instelling, omdat dat niet getuigt van ambitie: ook binnen de normen zijn er gezondheidseffecten. We dagen ons zelf en de samenleving uit om met “gezond verstand” te ontwikkelen. Daar waar de gezondheid of veiligheid echt in het geding is, stellen we aanvullende eisen.

We **“scheiden en spreiden”**, met de daarbij horende aandacht voor de wijze waarop de gebieden hoogwaardig met elkaar worden verbonden (weg- en OV-infrastructuur) en aan het energienetwerk worden gekoppeld. Woonlocaties komen meer op afstand van gevaarlijke, hinderlijke en vervuilende functies. We bieden **bescherming** tegen **veiligheidsrisico’s**: waterveiligheid, omgevingsveiligheid (i.e. aan industrie en opslag en transport van gevaarlijke stoffen verbonden aspecten van veiligheidsrisico’s voor de omgeving) en verkeersveiligheid.

We **bieden ruimte en steun aan innovatie, aan initiatieven van onderaf**, met de in delen van de samenleving als ‘beperkend’ gevoelde milieuregelgeving als aanjager. We dagen de samenleving, waaronder bedrijven, uit zelf invulling te geven aan hun wensen en behoeften voor een gezonde en veilige leefomgeving. Voor zichzelf en volgende generaties.

De volgende thema’s vormen de basis van deze verhaallijn, de overige thema’s vormen zich naar deze.

Bodem-, water-, luchtkwaliteit

Klimaatverandering

Verstedelijking

Gezond en veilig Noord-Holland in 2050

Noord-Holland past de WHO[1]-gezondheidsnormen toe en heeft de vereiste waterkwaliteit behaald, eerder dan vanuit de EU verplicht.
In en om de stad ervaren de Noord-Hollanders veel groen en water in allerlei vormen. Het geeft een goed gevoel van ruimte, lucht en licht, van natuur in de stad. Het geeft verkoeling tegen de hitte en zorgt voor minder wateroverlast. Clusterbuien worden in de stad makkelijk opgevangen omdat de openbare ruimte waterrobuust is.

Veel groen en water heeft als consequentie dat de Noord-Hollander niet altijd kan wonen waar hij misschien het liefst zou willen: in een hoogstedelijk gemengd gebied, dichtbij werk en voorzieningen. Binnenstedelijke verdichting loopt al snel tegen de grenzen van volksgezondheid aan en dus kan daarmee niet voldoende in de woningbehoefte binnen dergelijke woonmilieus worden voorzien. Veelal heeft de Noord-Hollander moeten uitwijken naar de steden in de omgeving van de Metropoolregio Amsterdam, zoals Purmerend, Alkmaar en Hoorn. Met name naar daar beschikbare binnenstedelijke locaties en locaties in de omgeving van knooppunten van openbaar vervoer, bij voorkeur ontsloten door meerdere typen vervoersmogelijkheden. Dat biedt voldoende massa voor aanvullende voorzieningen en kantoren of andere werkfuncties in het noorden van de provincie, voor zover die goed combineerbaar zijn met de woonfunctie.
Het betekent ook dat de woningzoekende kan kiezen voor een beperkt aantal uitbreidingswijken. Deze nieuwe woonmilieus voorzien in de behoefte aan groen: stadsparken, met natuurwaarde, en natuurlijk waterrobuust ingericht. Al met al kan hij kiezen uit een groot scala aan woonmilieus. Hoewel zijn keuze voor hoogstedelijkheid is ingeperkt en Amsterdam steeds exclusiever wordt en niet voor iedereen bereikbaar als woonconsument.
De stedelijke regio en Amsterdam is vanwege het ontbreken van echte hoogstedelijkheid minder aantrekkelijk voor bedrijven die zich graag in een hoogstedelijk gemengd gebied vestigen. Het effect hiervan is dat de economische groei minder is en daarmee ook het aantal banen.

De Noord-Hollander heeft, waar hij ook woont, altijd het nodige recreatiegroen met hoge kwaliteit in zijn nabije omgeving. Hoewel het ene gebied misschien aansprekender is dan het andere. Het gebied boven Amsterdam (Laag Holland)heeft een sterke functie als hoogwaardig groen en waterrijk uitloopgebied van de stad. Tegelijkertijd is het een zoetwaterbuffer. Het Markermeer groeit uit tot het Blauwe Hart met het accent op waterrecreatie.

De spreiding van woonmilieus heeft als gevolg dat de Noord-Hollander gemiddeld te maken heeft met grotere woon-werkafstanden. Dat maakt investering in het verkeers- en vervoersnetwerk noodzakelijk. Om de toenemende forensenstroom niet de oorzaak te laten zijn van verslechtering van de luchtkwaliteit, zijn de Noord-Hollanders gediend met hoogwaardig openbaar vervoer (met een hoge capaciteit en in een hoge frequentie), dat is aangesloten op het bestaande netwerk met OV-knooppunten. Een dergelijk netwerk kan de concurrentie met de auto aan, maar is door de spreiding van woningbouwlocaties moeilijker te exploiteren.

Duurzame energie draagt bij aan een schoner Noord-Holland en daardoor gezondere inwoners. Toch kunnen bepaalde vormen van duurzame energie overlast geven (bijvoorbeeld geluid en slagschaduw veroorzaakt door de draaiende wieken van windturbines) of zijn ze nog onderwerp van discussie vanwege de onzekere veiligheidsrisico's (zoals geothermie). Een sterkere scheiding van hinderveroorzakende en milieugevoelige activiteiten zorgt ervoor dat bewoners niet worden blootgesteld aan deze gezondheid- en veiligheidsrisico's. Noord-Holland wekt daarom bij lange na niet voor 100% de eigen behoefte aan energie duurzaam op en is afhankelijk van import van schone energie (met name van wind op zee) uit het buitenland.

Dit speelt ook bij bepaalde economische activiteiten of clusters en het wegverkeer, die de belangrijkste bronnen van hinder voor bewoners zijn. Deze activiteiten zijn zoveel mogelijk gescheiden van woongebieden en gehouden aan strenge milieunormen.
Schiphol heeft kunnen doorgroeien, binnen de contouren van 2020. De groei is daarmee in toenemende mate afhankelijk van technologische ontwikkelingen op het gebied van hinderbeperking aan de bron en in de bebouwde omgeving.

Voor de landbouw hebben de strengere normen en sterke aandacht voor gezondheid tot gevolg dat de landbouwsector grote stappen richting biologische teelt heeft gezet. Met positieve effecten op de kwaliteit van bodem, water en de biodiversiteit als gevolg. Keerzijde is wel een groter benodigd ruimtebeslag. Daar tegenover staat dat de Noord-Hollanders meer lokaal geproduceerd en gezond voedsel tot hun beschikking hebben.
Flora en fauna - en daarmee de Noord-Hollanders - profiteren van de verbetering van de bodem-, water- en luchtkwaliteit in combinatie met meer groen en water in de stad. Inzetten op schone energie en openbaar vervoer dragen daar extra aan bij.

[1] World Health Organization

Keuzes en consequenties (een selectie)

Voor volledig overzicht zie pagina 24 t/m 33

Keuzes	Kansen & Consequenties
 > Kwaliteit van het leven is uitgangspunt/prioriteit > Dit betekent dat voor luchtkwaliteit de WHO normen leidend worden (zwaarder dan EU-nomen) > Voor waterkwaliteit is het doel om de KRW normen uiterlijk 2027 te halen (en niet te temporiseren) >Nieuwe bodemsaneringsopgaven moeten worden voorkomen door strenge eisen aan bedrijvigheid te stellen: de vervuiler betaalt > Terugdringen van stikstof depositie	> Door verbetering van de bodem-, water-, en luchtkwaliteit zal de biodiversiteit toenemen > Stimulans voor innovatie op het gebied van verschonen/verduurzamen > Meer recreatie mogelijkheden (Bijv. door betere kwaliteit van het zwemwater) > De zware normering zorgt voor aanvullende eisen voor de landbouw en industrie, dit kan op korte termijn economische consequenties hebben > Milieucontouren (Schiphol en NZKG) en bodemvervuiling bedrijventerreinen vormen een harde beperking voor o.a. woningbouw > Zeer beperkte tot geen experimenteerruimte voor energie- en economische transitie buiten de contouren > Aanvullende bouweisen: Energie neutraal en scheiding grijswater systeem
 > Hittestress in de steden is een groot gezondheidsprobleem, om dit tegen te gaan moet er meer water en groen de stad in worden gebracht (Groene daken/gevels en minder verharding in de straten). Dit draagt meteen ook bij aan de wateropvang-capaciteit ten tijde van clusterbuien > (Water)veiligheid wordt een belangrijke factor in de locatie keuze van ontwikkelingen dit is niet meer enkel een economische afweging > Om het overstromingsrisico te beperken zetten we in op het water robuust maken van het “achterland” (een extra eis bij nieuwe ontwikkelingen) en van vitale infrastructuur en voorzieningen.	> Een veilig(er) Noord-Holland > Met het toevoegen van groen en blauw in de stad zal ook de biodiversiteit toenemen > Er is een positieve correlatie waterkwantiteit en -kwaliteit > Extra “spelregels” voor bedrijven en woningbouw t.b.v. de (water)veiligheid en bescherming tegen wateroverlast kan ten koste gaan van vestigingsklimaat > Eisen voor fundering, koeling en zetting van infrastructuur > Extra afwegingsaspect bij locatiekeuze > Het landschap moet beter worden ingericht voor (incidentele) waterberging > Belangrijke (vitale) Infrastructuur op hoogte en absoluut niet ondergronds: Impact op verschijningsvorm van het landschap > Hogere kosten om heel NH water robuust te maken
 > Verbeteren van de leef kwaliteit is integraal onderdeel van de ontwerpopgave. Dit betekent energie besparen en opwekken, groen toevoegen en water robuust ontwerpen > Zeer lage parkeernorm, inzetten op fiets en OV (bewegen is gezond)	> Beperkt verdichten geeft ruimte voor groen en biodiversiteit in de kernen > Minder zorgkosten door gezondere leefomgeving en levensstijl (meer bewegen) > Groene/gezonde leefomgeving goed voor vestigingsklimaat > Auto “verdwijnt” uit de kernen, maar wel meer snelwegen nodig > OV wordt nog belangrijker, dus investeren in OV systeem is noodzakelijk (systeemsprong) > Toename in fietsgebruik betekend over het algemeen dat er extra aandacht nodig is voor verkeersveiligheid
 > Geen nieuwe woningbouw binnen hindercontouren: hinder beperkende maatregelen aanbrengen bij bestaande woningen binnen deze contouren > Hinder gevende functies uit steden weren > Binnenstedelijk verdichten en uitleg kan, mits het groen toevoegt (natuur inclusief), water robuust is en hinderverminderingnastreeft	> Een gezonde en veilige woonomgeving voor alle Noord-Hollanders > Minder grote regionale verschillen: Voorzieningenniveau is ook in Noord-Holland Noord makkelijker op peil te houden > Divers aanbod woonmilieus > Beperkt verdichten geeft ruimte voor groen en biodiversiteit in de kernen > Meer ruimte voor andere functies binnen milieu/hinder contouren voor bv. Energieopwekking > Verdichten in de kernen ontziet het landschap in de MRA > Ongeveer 60.000 extra woningen in de kernen aan de rand van, of buiten de MRA (Noord-Holland Noord, Almere/Lelystad, Bollenstreek) als gevolg van niet bouwen in bestaande hindercontouren > Aansluiting vraag-aanbod mist (vooral bij aanbod hoog stedelijk woonmilieu) > Meer scheiding en een grotere afstand tussen wonen en werken > Meer woon-werkverkeer (investeringen in het netwerk noodzakelijk!): Risico voor biodiversiteit > Gaat ten koste van de agglomeratiekracht van de regio, dus een potentieel lagere economische groei > Bestaande plannen binnen of nabij hindercontouren heroverwegen bijv. Hembrugterrein > Minder ruimte voor openlandschap en biodiversiteit
 > Veiligheidszones rond windturbines vergroten (i.v.m. geluid en slagschaduw) naar > 600 meter > Op land elektriciteit opwekken met zonnepanelen en waar mogelijk met de aangescherpte normen met windturbines > Inzetten op wind op zee > Geen biomassa verbranding i.v.m. fijnstof > Beperkt geothermie voor warmte toepassen zolang de veiligheidsrisico’s niet bekend zijn > Grote financiële inzet op besparen (verduurzamen vastgoed en industrie) ter compensatie van beperkte opwekkingscapaciteit > Versnellen van maximale besparing bebouwde omgeving	> Geen nieuwe omgevingshinder ten gevolgen van energieopwekking > Geen uitstoot van fijnstof als gevolg van verbranding biomassa > Beperkingen zijn een mogelijke aanjager voor innovaties > Grotere veiligheidszones geven ruimte voor groen en biodiversiteit > 100% hernieuwbare energie opwekken is niet haalbaar (hiervoor zijn we afhankelijk van innovaties) > Groot ruimtebeslag door zonnepanelen, gaat ten koste van economische activiteiten (NIET van natuur) > Veel energie importeren en dus afhankelijk van derden > Hogere energieprijzen (en dus ook vervoerskosten) > Leveringszekerheid staat onder druk en daarmee ook het vestigingsklimaat > Eisen aan industrie en woningbouw t.a.v. besparing energie

N.B. Geformuleerde keuzes en consequenties zijn allen gepositioneerd (meer, minder, hoger, lager) ten opzichte van de huidige situatie en huidig vigerend beleid

Tekening: Olivier Rijkcken

Economisch duurzaam Noord-Holland

Ruimte voor langdurige welvaart

De dominante invalshoek is een duurzame ruimtelijk-economische ontwikkeling, gericht op een **economisch vitale** provincie. We zetten in op een **toekomstbestendige economische groei**, die vooral wordt ingevuld door activiteiten met een hoge toegevoegde waarde (die kenmerkend zijn) voor de **kenniseconomie**. Denk dan aan stedelijke centra, maar ook aan grotere complexen als de Amsterdamse Haven en Schiphol (dat selectief kan groeien mits dat een hoge toegevoegde waarde voor de regio heeft).
De belangrijkste uitgangspunten zijn

- het maximaliseren van de regionale **gebruikswaarden** (benutten van de kwaliteiten) en daaraan gekoppelde toekomstwaarden (langjarige effecten) en
- het optimaliseren van het verdienmodel, om de investeringen te kunnen financieren, die gepaard gaan met de ingrijpende maar noodzakelijke transities (vanwege onder meer klimaatverandering) naar een circulaire economie en hernieuwbare energie.

We bieden Noord-Holland en haar bewoners **langdurige welvaart** - ook al is er over het geheel bezien sprake van een krimpende beroepsbevolking.

Versterking van de diversiteit van economische sectoren is goed voor de stabiliteit en wendbaarheid bij snelle economische veranderingen.
We bieden **experimenteerruimte**: voor regelvrije/arme gebieden, om **innovaties** te stimuleren, en in landschappelijk minder waardevolle gebieden, voor de voor de economie van belang zijnde energietransitie. We houden daarbij rekening met de voor het **vestigingsklimaat** waardevolle huidige **omgevingskwaliteiten**. Zoals de beschikking over natuur- en recreatiegebieden (en -parken).

Bundeling van activiteiten in en rond stedelijke agglomeraties is goed voor economische groei. De groei wordt meer **geconcentreerd en geclusterd** vormgegeven, zodat er meer interactie mogelijk is tussen de verschillende stedelijke functies (agglomeratiekracht)- wat weer ten goede komt aan de energietransitie en circulaire economie.

Als het gaat om milieunormen hanteren we de **saldobenadering** (**een hoog gemiddelde op meerdere criteria eerder dan een hoge score op een criterium**), om in de gewenste bundeling – verdichting zo je wilt – te kunnen voorzien. Tegelijkertijd gaan we er vanuit dat door verbeterde technieken de problematieken op het gebied van geluid, lucht (fijnstof), omgevingsveiligheid en CO_2-uitstoot goed kunnen worden aangepakt.

De beschikbaarheid over goede infrastructuur (zowel fysiek - wegen, openbaar vervoer - als voor energie en het internet), zonder risico's op uitval, is voor de bereikbaarheid en verdere ontwikkeling van de economische clusters van het grootste belang. Een **infrastructurele systeemsprong** is noodzakelijk, om de groei te faciliteren.

De volgende thema's vormen de basis van deze verhaallijn, de overige thema's vormen zich naar deze.

Economische transitie

Energietransitie

Mobiliteit

Economisch duurzaam Noord-Holland in 2050

Om Noord-Holland economisch vitaal en (internationaal) concurrerend te houden, is de agglomeratiekracht van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) vergroot. Vele elkaar versterkende economische activiteiten en sectoren zijn geclusterd en in nabijheid van elkaar geconcentreerd.

De kenniseconomie en zakelijke dienstverlening floreert. Veel internationaal georiënteerde bedrijven weten de weg naar Noord-Holland te vinden, ingegeven door een aantrekkelijke Metropoolregio Amsterdam met hoogstedelijke voorzieningen en woonmilieus. Een uitmuntende ICT-infrastructuur heeft tal van internationale bedrijven in de slimme (smart) maakindustrie naar Noord-Holland getrokken. Dit levert veel banen op en een aanhoudende stroom mensen die hier hun werkcarrière starten en uitbouwen.
In het Noordzeekanaalgebied heeft de transitie naar een circulaire economie goed vorm gekregen. Meerdere bedrijven hebben zich hier toegelegd op hergebruik van grondstoffen. Het bieden van experimenteerruimte in fysieke zin en in regelgeving heeft zijn vruchten afgeworpen. De haven is de draaischijf voor distributie en logistiek in de regio en belangrijk voor de energietransitie als spil in het netwerk tussen zee en land.
In Noord-Holland Noord is de schaalvergroting in de landbouw en de energietransitie hand in hand gegaan. In het zuidelijk deel van de provincie heeft de kleinschalige (stads)landbouw zich in verwevenheid met recreatie ontwikkeld. Naast schaalvergroting en gestapelde landbouw heeft een deel van de traditionele landbouw zich aangepast aan de verzilting en is overgegaan op zilte teelt. Met name de Greenports in Noord-Holland Noord zijn doorgegroeid. En Schiphol heeft een selectieve groei doorgemaakt, waarbij het instandhouden en uitbreiden van het netwerk van bestemmingen leidend was.

Een ander effect van de economische transitie en geboden experimenteerruimte is dat de versnelling in de energietransitie vorm heeft gekregen. Noord-Holland is door een combinatie van ontwikkelingen volledig zelfvoorzienend. Zo treft men in Noord-Holland Noord en Haarlemmermeer grootschalige energiegebieden aan, voor een belangrijk deel bestaande uit pragmatisch ontworpen windparken. Daarvoor was het wel nodig (onder andere) om kleinere zones rondom windturbines in acht te nemen dan we gewend waren (300 m in plaats van 600 meter).
Volledige zelfvoorzienendheid is alleen haalbaar door niet alleen van elektriciteit afhankelijk te zijn. Zoveel mogelijk warmte wordt lokaal opgewekt in de vorm van geothermie, waarmee het benodigd ruimtebeslag voor windturbines en zonneakkers kon worden beperkt. Dat neemt niet weg dat we als gevolg van de nieuwe energie in het landschap een drastisch ander landschap aantreffen dan in 2017.

De versterking van de agglomeratiekracht heeft effect gehad op de aanpak van de woningbouwopgave. Woningen zijn uitsluitend binnen bestaande steden en kernen bijgebouwd. Bewoners en bezoekers van de MRA ervaren een dichtbebouwde stad, met veel hoogbouw en hoogwaardige openbare ruimte. Maar ook een hoogwaardig recreatief landschap en achterland, die gevrijwaard is van verstedelijking. Belangrijk pluspunt voor het vestigingsklimaat van de regio. De stedelijke compactheid bespaart energie en zorgt daarmee voor minder ruimtedruk door energieopwekking.
Door de trek naar de MRA is in Noord-Holland Noord het draagvlak voor de voorzieningen afgenomen. Om die reden is extra geïnvesteerd in de bereikbaarheid van de kernen daar.
De verschillen binnen de provincie zijn groter geworden: tussen concentratie van voorzieningen en werk in de grote kernen en regio's enerzijds, en de dominantie van wonen en landelijk gebied anderzijds.

De concentratie en verdichting in de MRA heeft als positief effect voldoende draagvlak en 'stedelijke massa' voor de nodige voorzieningen en investeringen. In stedelijke bereikbaarheid, zoals openbaar vervoer, maar ook slimme energie- en snelle digitale netwerken. Deze investeringen waren een onvermijdelijke consequentie van de keuze voor versterking van de internationale concurrentiekracht. Het robuuste multimodaal verkeersinfrastructuurnetwerk geeft zekerheid dat dat in alle omstandigheden functioneert, door de vele beschikbare alternatieve routes. De gerealiseerde schaalsprong in het openbaar vervoer, gericht op een hoge capaciteit en intensiteit, maakt daarvan onderdeel uit. Met aan de randen van de stad/regio vervoersknooppunten, met overstapmogelijkheden op een fijnmaziger OV-netwerk.

De ruimte voor groen en water in de stad is vanwege de hoogstedelijke compactheid beperkt. Dit zorgt voor een grotere (recreatie)druk op de omliggende landschappen in heel Noord-Holland. De stedeling kan daar flora en fauna ervaren, maar de ruimte voor de ontwikkeling van biodiversiteit concentreert zich vooral binnen de gebieden van het Natuurnetwerk Nederland, en dus buiten het zicht van de meeste Noord-Hollanders.
De beperkte openbare ruimte in de stad betekent eerder kans op wateroverlast en hittestress. Door de vele verharde straten wordt het water van clusterbuien minder snel afgevoerd. Om de bedrijfsvoering van grote economische clusters toch goed te beschermen, is de waterveiligheidsopgave vooral toegespitst op het waterrobuust maken van belangrijke infrastructuren (voor verkeer - ook voor vluchtroutes-, energie, internet), zodat de economische clusters te allen tijde blijven functioneren.

Een keerzijde van de bundeling van economische activiteiten en maximale verdichting is, dat de kwaliteit van water, bodem en lucht en de mate van geluidhinder en omgevingsveiligheidsrisico's verder onder druk zijn komen te staan. Men moet meer hinder accepteren.

Keuzes en consequenties (een selectie)

Voor volledig overzicht zie pagina 24 t/m 33

Keuzes	Kansen & Consequenties
 > Inzetten op kenniseconomie > Inzetten op een verbreding in economische sectoren > Economische activiteit samen brengen/clusteren die elkaar versterken: toegevoegde waarde (mengen van activiteiten)	> Clusteren maakt treffen van maatregelen voor klimaatadaptatie beter haalbaar (meer financiële massa) > Clusteren van activiteiten ontziet het landschap > Clusteren biedt kansen voor optimalisatie van beladingsgraad vrachtverkeer > Drukte in de ondergrond neemt toe (drinkwater, ICT, energie, infrastructuur) > Een robuust infrastructuur netwerk is rand voorwaardelijk voor het adaptief vermogen van de clusters
 > Regelgeving versoepelen om een circulaire economie te bevorderen > Fysiek ruimte bieden om bedrijven te clusteren > Benodigde infrastructuur op orde brengen (mede financieren)	> Globaal: goed voor milieu door vermindering in grondstoffen gebruik > Meer financieel draagvlak voor “smart-netwerken” voor energie, ICT en OV > Versterkt de agglomeratiekracht van de regio > Extra ruimte druk (ook milieu ruimte) > Een circulaire economie zal leiden tot meer goederenvervoer > Lokaal: grotere milieu belasting (bij opslagterreinen en bij verwerking)
 > Grootschalige landbouw daar waar het kan > Realiseren van grotere kavels voor nog verdere schaalvergroting (ruilverkaveling 2.0) > Kleinschalige (stads)landbouw en gestapelde (stads)landbouw in de MRA	> Kansen voor circulaire bedrijfsvoering bij grootschalige landbouw > Kansen voor Agrotoerisme nabij stedelijk gebied (in de MRA) > Meer goederen vervoer door verplaatsing grootschalige landbouw naar Noord-Holland Noord > Verandering van het landschap door vergroten van de kavels > Risico: schaalvergroting kan zorgen voor verdere verschraling, is slecht voor biodiversiteit
 > Maximaal inzetten op volledig hernieuwbare energievoorziening in NH (én in de toekomst energie leverend) > kiezen voor grote diversiteit aan hernieuwbare energiemodaliteiten > Grote energieclusters (elektriciteit) in NOORD-HOLLAND NOORD en de Haarlemmermeer in synergie met de landbouw > Versoepelen van regelgeving voor windturbines naar landelijke norm (veiligheidszone van 300 meter) > Zoveel mogelijk warmte opwekken door Geothermie (dicht bij de consument opwekken) > Meervoudig ruimtegebruik door clusteren van de energietransitie met andere bestemmingen > Maximale besparing gebouwde omgeving > Maximaal inzetten op innovatie, dit is goed voor werkgelegenheid en internationale concurrentiepositie	> Zelfvoorzienend: niet afhankelijk van import. Zorgt voor relatief lage energieprijzen. > Mogelijk zelfs inkomsten uit energie export > Economische stimulans: door versnelde ontwikkeling van de energie kenniseconomie en werkgelegenheid (aanleg + beheer en onderhoud) > Meervoudig ruimtegebruik > Groot ruimtebeslag voor energieproductie gaat ten koste van andere (vooral agrarische) functies > Meer windturbines en grote zonneweides is slecht voor de weidevogels en bodemgesteldheid > Verschijningsvorm van het landschap zal veranderen (vooral in Noord-Holland Noord) > Onduidelijke risico’s door geothermie voor de bodemkwaliteit
 > Investeren snelle verbindingen tussen economische clusters garanderen: randvoorwaarde > Door clustering in de stad is een schaalsprong in het OV noodzakelijk (grote toename in capaciteitsvraag) > Transferia aan de rand van de stad, fijnmazig OV netwerk in de stad > Realiseren van adequate OV-ontsluiting randvoorwaarde bij nieuwe stedelijke (her)ontwikkeling > Vraag gestuurd OV in Noord-Holland Noord	> Koppelen voorzieningen aan OV (haltes) > Transferia combineren met logistieke centra (zie Logistiek) > OV bereikbaarheid Noord-Holland Noord staat verder onder druk, vraagt om nieuwe vervoersconcepten > Extra versnippering van het landschap (nieuwe infra): slecht voor biodiversiteit
 > Clusteren van woningen in en rond Amsterdam en de MRA (Zuid Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaan- IJ -oevers) > Uitsluitend binnenstedelijk verdichten met hoogbouw in combinatie met hoogwaardige (groene/blauwe) openbare ruimte	> Meer draagvlak en massa voor voorzieningen in de MRA (agglomeratievoordelen) > Door inzet op verdichting blijft het landschap rond de stad vrij van bebouwing > Verdichting gaat gepaard met energiebesparing > Meer financieel draagvlak voor “smart-netwerken” voor energie, ICT en OV > Versterkt de agglomeratiekracht van de regio > Minder mobiliteit, betere benutting bestaande netwerken, kortere reistijden/ afstanden > Draagvlak voor voorzieningen (leefbaarheid) in kleinere kernen in Noord-Holland Noord neemt nog verder af > Hiermee wordt de sociale ongelijkheid tussen NHN en de MRA vergroot > Investeren in bereikbaarheid voor inwoners kleine kernen (om voorzieningen wel bereikbaar te houden) > Veranderend gebruik van het landschap rond de stad: meer recreatie > Grotere druk op de bodem door verdichting (meer gewicht = meer bodemdaling) > Grotere kans op hittestress in de stad > Veel bouwlogistiek in de stad >Door verdichting minder ruimte voor groen in de stad, wat o.a. ten koste gaat van de lokale biodiversiteit

N.B. Geformuleerde keuzes en consequenties zijn allen gepositioneerd (meer, minder, hoger, lager) ten opzichte van de huidige situatie en huidig vigerend beleid

Tekening: Olivier Rijkcken

Karakteristiek Noord-Holland

Voortbouwen op bestaande omgevingskwaliteiten

De dominante invalshoek is de **karakteristiek** van plekken, gebouwen, dorpen, steden en landschappen. Het behouden en versterken van de bestaande **kenmerkende kwaliteiten, identiteiten en verscheidenheid** binnen Noord-Holland is een belangrijke leidraad bij de ontwikkeling van de provincie. Het is het Noord-Holland waar je, ondanks de hoge bevolkingsdichtheid, nog veel **weidsheid** kunt ervaren. En waar de omgang met het **water** in bijna alles zichtbaar is. Dat maakt het mede tot die provincie waar veel mensen graag wonen, werken en recreëren.

De provincie is altijd aan **verandering** onderhevig geweest, en zal dat blijven. Er ontstaan steeds weer nieuwe kwaliteiten en identiteiten. Deze veranderingen zijn meestal zeer doel- en omgevingsbewust doorgevoerd. Niet alles kan overal, want dat zou ten koste gaan van de herkenbaarheid en de diversiteit. We streven naar **'de juiste dingen op de juiste plek'**, en in de passende verschijningsvorm.

De mate waarin de ontwikkelingsopgaven worden ingevuld sluit aan bij het **draagvermogen** van de plek, de buurt, het gebied. We laten het niet ten koste gaan van het specifieke karakter en de identiteit van het landschap, de wijk, het dorp. Dit biedt de beste garantie dat de ontwikkeling een aanzienlijke meerwaarde oplevert voor de provincie.

We laten daarom nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk aansluiten bij **bestaande structuren**: de stratenpatronen, de railinfrastructuur (inclusief knooppunten van openbaar vervoer), de verkavelingen enzovoorts . We zorgen ervoor dat de **omvang en verschijningsvorm** van de ontwikkelingen passen bij dat van de betreffende kern, stad, agglomeratie - of het nu woningbouw, detailhandel of kantoren betreft, of de menging van allerlei functies.

De ruimtelijke kwaliteit van een ontwikkeling bepaalt in belangrijke mate de slaagkans ervan. Het adagium is dan ook 'behoud door ontwikkeling én ontwikkeling door behoud'. We bouwen voort op **bestaande omgevingskwaliteiten**. We laten nieuwe functies toe die bestaande kwaliteiten een impuls geven: ruimtelijk, economisch en/of sociaal.

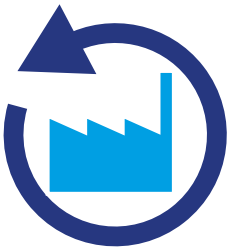
Het scherpe **onderscheid** tussen b**ebouwd gebied en het landschap** houden we zo veel mogelijk in stand. We hebben respect voor het bestaande **diverse gebruik** van het landschap: landbouw, recreatie, natuur, enzovoorts. Elk van deze gebruikstypen is aan verandering en vernieuwing onderhevig. Hieraan bieden we, waar mogelijk, de ruimte. De versterking van de relaties tussen de steden en het omringende landschap speelt een vooraanstaande rol hierbij.

Verleden, heden en toekomst zijn onverbrekelijk met elkaar verbonden.

De volgende thema's vormen de basis van deze verhaallijn, de overige thema's vormen zich naar deze.

Biodiversiteit

Economische transitie

Verstedelijking

Karakteristiek Noord-Holland in 2050

De provincie Noord-Holland koestert haar grote verscheidenheid aan landschappen, zonder ontwikkelingen uit de weg te gaan. Deze landschappen worden enerzijds gekenmerkt door de aanwezige flora en fauna en anderzijds gevormd door het grotendeels agrarische gebruik, waarop de waterhuishouding is ingericht. Om de karakteristieke landschappen in alle diversiteit te kunnen versterken, is het nodig om de basis daarvan, de ter plekke aanwezige flora en fauna, in stand te houden en te versterken in synergie met het landschappelijke gebruik.

Deze invalshoek heeft ertoe geleid dat men de verschillende landschappen nog altijd van elkaar kan onderscheiden, omdat de landschappelijke identiteit is behouden. Om ons te beschermen tegen de stijging van de zeespiegel en andere effecten van de klimaatverandering, zijn er vooral technische maatregelen getroffen, gericht op preventie in plaats van op adaptatie (zoals dijkversterkingen). Die maatregelen zijn gepaard gegaan met verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.
Daarmee is de landbouw - als drager van het landschap - in bijvoorbeeld het gebied boven Amsterdam (Laag Holland) behouden. Nog altijd wordt het waterpeil kunstmatig laag gehouden voor de landbouw. Verdere bodemdaling en daarmee gepaarde gaande CO_2-uitstoot nemen we voor lief. Ondanks dat dit bijdraagt aan de klimaatverandering en het halen van de EU-doelen bemoeilijkt en er nog steeds technische maatregelen nodig zijn voor het opvangen van water bij calamiteiten of grote buien.

Aan de Noord-Hollandse agrariër en zijn landbouwactiviteiten zijn eisen gesteld om de flora en fauna te beschermen en zo de biodiversiteit te vergroten. Voor de Noord-Hollanders is hun bekende open landschap van weidegebied met gras, vogels en koeien herkenbaar gebleven. De mate waarin er eisen worden gesteld, verschilt van gebied tot gebied. Dat ligt niet alleen aan de voorkomende flora en fauna, maar ook aan de schaal en het historische karakter van het gebied. Gebieden als Waterland verdragen schaalvergroting van de landbouw vrijwel niet, terwijl gebieden met een robuustere maat zoals de Anna Paulownapolder of de Schermer dat juist wel kunnen.
Zo heeft Greenport Noord-Holland Noord kunnen doorgroeien, terwijl Greenport Aalsmeer zich heeft gespecialiseerd en het verouderd areaal getransformeerd. Deels naar wonen, deels naar een andere agrarische functie.

De Wieringermeer en Haarlemmermeer hebben zich ontwikkeld tot de moderne energielandschappen van Noord-Holland, uitgelezen landschappen als ze zijn om hier de energietransitie vorm te geven.
Elders in de provincie bood het karakter van het landschap die mogelijkheid niet, maar bijvoorbeeld wel voor projecten waarmee de betreffende landschappelijke structuren versterkt konden worden. Zoals langs het Noordhollandsch Kanaal en bepaalde provinciale of gemeentelijke wegen. Daarnaast zijn mogelijkheden voor landschappelijke inpassing in combinatie met hoogwaardig ontwerp aangegrepen.
De duurzame-energiesector in Noord-Holland is daarmee naast de landbouw mede-instandhouder geworden (van de karakteristiek) van het landschap van Noord-Holland. Door het landschap leidend te laten zijn, is het onmogelijk gebleken om volledig zelfvoorzienend met duurzame energie te zijn. We zijn afhankelijk gebleven van import van schone energie - met name van wind op zee - uit het buitenland.

De keuze om het karakter en de landschappelijke en stedelijke diversiteit in stand te houden, heeft er toe geleid dat de verstedelijkingsopgave zeer zorgvuldig plaatsvond.
De Noord-Hollander ervaart meer stad, omdat er enerzijds veel stedelijke verdichting heeft plaatsgevonden, maar ook beperkte uitbreiding wanneer verdichting niet paste bij de identiteit en het karakter van de stads- of dorpskern. Hier en daar is daardoor wel landschap aangesproken als woningbouwlocatie, maar op een zorgvuldige en bij het stadslandschap passende wijze. Denk aan verdichting en uitbreiding van Amsterdam, in combinatie met behoud en versterking van het groen. Het bouwen met en op het water heeft een hoge vlucht genomen, passend bij de karakteristiek van Noord-Holland.

Schiphol en de daaraan gekoppelde regionale economie zijn doorgegroeid. De daarmee gemoeid gaande verstedelijking (kantoren, bedrijven enzovoorts) heeft door zorgvuldige locatiekeuze en ontwerp de juiste plek en invulling gekregen. De toeristische druk op met name Amsterdam is toegenomen. Vanwege locatieafwegingen is er buiten het Noorzeekanaalgebied (NZKG) beperkte experimenteerruimte voor circulaire economie toegestaan. Dit geldt ook voor industriële uitbreidingen in het NZKG. Dit betekent dat de druk op de bestaande ruimte in industriegebieden is toegenomen en daarmee in gebieden in de omgeving daarvan minder transformatie naar woningbouw mogelijk is. Door groei binnen het NZKG (inclusief Westas en Zaancorridor) is een capaciteitsuitbreiding voor vrachtverkeer noodzakelijk gebleken. AMS-IX is verder gegroeid als basis voor de creatieve sector en kenniseconomie.

Om de mobiliteit te faciliteren is vooral ingezet op het versterken van de bestaande infrastructuren. Dit geldt voor OV-lijnen en ook voor de A9, A10 en de Westfrisiaweg. Grootschalige ingrepen zijn zo veel mogelijk vermeden ten behoeve van het behoud van de landschappelijke karakteristiek. Vervoer over water is steeds belangrijker geworden voor de logistiek. Nieuwe voorzieningen en woningbouw zijn zo veel mogelijk gekoppeld aan OV-knooppunten.

Keuzes en consequenties (een selectie)

Voor volledig overzicht zie pagina 24 t/m 33

Keuzes	Kansen & Consequenties
 > In stand houden en waar mogelijk versterken van de karakteristieke flora en fauna > Sturen in ruimtelijk gebruik t.b.v. de typisch Noord-Hollandse ecosystemen > Ontwikkelen met ruimte/aandacht voor groen	> Ontwikkeling en versterking van typische Noord-Hollandse ecosystemen > Beperkingen landbouw (keuze van teelt) > RO locatie afweging > Niet al het buitengebied vrijstellen voor grootschalige recreatie
 > Huidige karakter staat centraal: peil volgt functie > Technische oplossingen om huidige functie en verschijningsvorm in stand te houden	> Landbouw (melkveehouderij) in veenweide blijft in stand > Toeristische waarde veenweidegebieden blijft > Hoge kosten voor het peilbeheer > Veel CO_2 uitstoot door oxidatie van het veen > Slechtere waterkwaliteit in veenweidegebieden
 > Technische oplossingen in de vorm van grote gebaren (dijken en waterbergingsopgaven) > Meer gericht op preventie dan op adaptatie > Regionale keringen met grote historische waarde benutten voor beperken overstromingsrisico.	> Landschappelijke structuren worden versterkt (en/of komen nieuwe bij) > Wel gericht op preventie, maar minder op adaptatie. Dus niet geheel veilig
 > Landbouw is de drager en beeldbepalend voor het landschap > Verzilting tegengaan (doorspoelen) > Schaalvergroting kan, maar alleen op een manier die recht doet aan de lokale karakteristiek > Natuur inclusieve randvoorwaarden stellen aan schaalvergroting	> Nieuwe netwerken betekenen hogere energie-/netwerkkosten voor de consument > Landbouw in grote mate toekomstbestendig > Toeristische en recreatieve waarde van het landschap blijven gelijk > Toename biodiversiteit in landelijk gebied > Grote kosten om verzilting tegen te gaan > Eisen aan schaalvergroting niet overal gelijk > Doorspoelen slecht voor bodemkwaliteit
 > Meer ruimte voor (nieuwe) energielandschappen: de Wieringermeer en de Haarlemmermeer > Daarnaast energie productie gebruiken om landschappelijke structuren te versterken > Inzetten op Geothermie, dit heeft een zeer beperkte ruimtelijke impact > Maximale besparing voor de gebouwde omgeving	> Lokaal geothermie opwekken betekent weinig warmte transport (en transport verlies) > Zelfvoorzienend in warmte productie > Landschappen buiten de energielandschappen worden ontzien: goed voor vestigingsklimaat > Ontwerpen aan energielandschappen kan zorgen voor een kwaliteitsimpuls (werk met werk) > Een nieuw verdienmodel voor het landschap > 100% hernieuwbare energie opwekken is niet haalbaar (met huidige technieken) > Afhankelijk van import van energie: minder grote leveringszekerheid en hogere energie prijzen
 > Plannen waar consensus over is uitvoeren> Binnenstedelijk verdichten in combinatie met (beperkte uitleg), alleen daar waar de lokale (Landschappelijke EN Stedelijke) kwaliteiten de ontwikkeling aan kan (locatie afweging is erg belangrijk!) > Selectiviteit: kiezen om 'mooiste' landschappen te ontzien van ontwikkeling en gebieden met beperkte kwaliteiten op te offeren	> Behoud van lokale omgevingskwaliteiten en daarmee de karakteristiek van NH > Compacte stad goed voor energiebesparing (minder energieconsumptie en minder mobiliteit) > Niet onbeperkt verdichten biedt ruimte voor meer groen en blauw in de stad: goed tegen hittestress, waterberging en biodiversiteit > Meer grondgebonden woningen in de MRA. > Niet overal onbeperkt binnenstedelijk verdichten: Meer landschap zal worden verstedelijkt > Regionale verschillen: uitleglocaties (en verdichten) niet overal mogelijk
 > Bestaande infralijnen intensiever gebruiken: nieuwe systemen (bv zweeftreinen) op de bestaande netwerken. (Verdikken van bestaande lijnen, geen nieuwe lijnen) > Hoogwaardig en fijnmazig OV-netwerk (bij voorkeur metro) koppelen aan de "dikke lijnen" > Voorzieningen koppelen aan OV-knopen	> Geen extra doorsnijdingen van het landschap, goed voor de biodiversiteit en verschijningsvorm van het landschap > Nabijheid van voorzieningen door koppeling aan OV knopen > Goed OV leidt tot afname autogebruik, dit is goed voor energievraag en luchtkwaliteit > Stedelijke en economische ontwikkelingen concentreren zich rond bestaande infra lijnen/knopen > "Verdikken" van infra netwerk slecht voor biodiversiteit: meer grote ecoducten noodzakelijk

N.B. Geformuleerde keuzes en consequenties zijn allen gepositioneerd (meer, minder, hoger, lager) ten opzichte van de huidige situatie en huidig vigerend beleid

2 OVERZICHT VAN KEUZES EN CONSEQUENTIES

Leeswijzer

In dit deel treft u voor elke verhaallijn een uitwerking aan van alle thema's vertaald naar 16 opgaven in samenhang. De tabel geeft inzicht in de soort keuzes per thema per verhaallijn en de kansen en consequenties van die keuzes. In tegenstelling tot het vorige hoofdstuk waarin de dominante invalshoek van een verhaal de volgorde van thema's bepaalt, worden de verhaallijnen in de tabel per thema op een vergelijkbare manier gepresenteerd. Wanneer een consequentie groen is gekleurd, wil dat zeggen dat die betreffende consequentie (of dat effect) als gunstig wordt beoordeeld. Rood wil zeggen dat er een negatief effect aan de keuze binnen de verhaallijn kleeft.

De 16 opgenomen opgaven vloeien voort uit de 48 in de verkenning geformuleerde opgaven, op basis van een zekere clustering per thema. De 48 oorspronkelijke opgaven kenden hier en daar een zekere overlap. Daarnaast waren sommige van die opgaven niet goed toe te passen bij de vergelijking tussen de verhaallijnen. Een van de 48 opgaven – geformuleerd in vraagvorm – was welke no regret-maatregelen we zouden moeten treffen; deze bleek niet goed te vertalen te zijn naar een goede werkbare opgave voor de fysieke leefomgeving.

Daar waar in de kolommen met kansen/consequenties 'meer' of 'minder' staat, kan in zijn algemeenheid gesteld worden dat dat gerelateerd is aan de huidige situatie. En niet zozeer ten opzichte van de andere verhaallijnen.

Foto: Raymond van Zessen

	Gezond en veilig		Economisch
	Keuze	Kansen/consequentie	Keuze
Bodemdaling 	> De bodemdaling in de veenweide gebieden is niet meer houdbaar. In deze gebieden wordt het peilbeheer aangepast om de bodemdaling te stoppen. Er zal nieuw functioneel gebruik moeten komen passend bij het waterpeil (functie volgt peil) > In de overige gebieden moet bij locatie keuze en aanleg/bouw rekening gehouden worden met bodemdaling	> Meer ruimte voor (water)recreatie in de veenweide gebieden rondom Amsterdam dan nu het geval is. > Vermindering van de CO_2 uitstoot > Geen melkveehouderijen meer in de veenweide gebieden (en geen weidevogels) > Extra beheer-/onderhoudskosten bij het "bodemdalingsbestendig" ontwikkelen	> Bodemdaling in de veengebieden rond Amsterdam is niet meer houdbaar. > Aanpassing peilbeheer om dit tegengegaan: ver-natten > De veenweide gebieden krijgen een recreatieve functie ten dienste van de stad en het vestigingsklimaat van de MRA: Wetlandsafari's (tenzij andere vormen van agrarisch gebruik een hogere toegevoegde waarde hebben)
Klimaatadaptatie	> Hittestress in de steden is een groot gezondheidsprobleem, om dit tegen te gaan moet er meer water en groen de stad in worden gebracht (Groene daken/gevels en minder verharding in de straten). Dit draagt meteen ook bij aan de wateropvang-capaciteit ten tijde van clusterbuien > (Water)veiligheid wordt een belangrijke factor in de locatie keuze van ontwikkelingen dit is niet meer enkel een economische afweging > Om het overstromingsrisico te beperken zetten we in op het water robuust maken van het "achterland" (een extra eis bij nieuwe ontwikkelingen) en van vitale infrastructuur en voorzieningen.	> Een veilig(er) Noord-Holland > Met het toevoegen van groen en blauw in de stad zal ook de biodiversiteit toenemen > Er is een positieve correlatie waterkwantiteit en -kwaliteit > Extra "spelregels" voor bedrijven en woningbouw t.b.v. de (water)veiligheid en bescherming tegen wateroverlast kan ten koste gaan van vestigingsklimaat > Eisen voor fundering, koeling en zetting van infrastructuur > Extra afwegingsaspect bij locatiekeuze > Het landschap moet beter worden ingericht voor (incidentele) waterberging > Belangrijke (vitale) Infrastructuur op hoogte en absoluut niet ondergronds: Impact op verschijningsvorm van het landschap > Hogere kosten om heel NH water robuust te maken	> Beschermen van infrastructuur zodat deze blijft functioneren bij wateroverlast en calamiteiten > Grote economisch clusters extra beschermen i.v.m. hoge economische schade bij calamiteiten > Locatie keuze is en blijft hoofdzakelijk een economische afweging: technisch water robuust maken > Groen en water meer integreren in de stad: groene daken en gevels. > Beperkte mogelijkheden in de openbare ruimte door grote verdichtingsopgave. > Economisch rationele omgang met verdroging: zoetwater-intensieve bedrijven moeten zelfvoorzienend worden.
Bodem-, water-, luchtkwaliteit 	> Kwaliteit van het leven is uitgangspunt/ prioriteit > Dit betekent dat voor luchtkwaliteit de WHO normen leidend worden (zwaarder dan EU-nomen) > Voor waterkwaliteit is het doel om de KRW normen uiterlijk 2027 te halen (en niet te temporiseren) >Nieuwe bodemsaneringsopgaven moeten worden voorkomen door strenge eisen aan bedrijvigheid te stellen: de vervuiler betaalt > Terugdringen van stikstof depositie	> Door verbetering van de bodem-, water-, en luchtkwaliteit zal de biodiversiteit toenemen > Stimulans voor innovatie op het gebied van verschonen/verduurzamen > Meer recreatie mogelijkheden (Bijv. door betere kwaliteit van het zwemwater) > De zware normering zorgt voor aanvullende eisen voor de landbouw en industrie, dit kan op korte termijn economische consequenties hebben > Milieucontouren (Schiphol en NZKG) en bodemvervuiling bedrijventerreinen vormen een harde beperking voor o.a. woningbouw. > Zeer beperkte tot geen experimenteerruimte voor energie- en economische transitie buiten de contouren > Aanvullende bouweisen: Energie neutraal en scheiding grijswater systeem	> Vergroten van toegevoegde waarde (economisch en duurzaam) en verdienvermogen staat centraal. > Geldende EU-normen (voor water- en luchtkwaliteit) zijn nog steeds leidend, maar worden absoluut niet strenger opgepakt om zo ruimte te geven aan economische clusters > Experimenteerzones worden ingericht om ontwikkelruimtes voor economische clusters af te tasten > Zoveel mogelijk water hergebruiken binnen het cluster: water circulair inzetten > Ruimte bieden voor Geothermie > Clusteren van bedrijven/activiteiten die gezamenlijk bijdragen (saldo o) aan de luchtkwaliteit

N.B. Geformuleerde keuzes en consequenties zijn allen gepositioneerd (meer, minder, hoger, lager) ten opzichte van de huidige situatie en huidig vigerend beleid

Duurzaam	**Karakteristiek**	
Kansen/consequentie	Keuze	Kansen/consequentie
> Groene band rond Amsterdam blijft groen/ blauw (handhaving van verstedelijkingen buffer) > Groter recreatie gebied met een groter "recreatief laadvermogen" rondom Amsterdam > Versterking van het vestigingsklimaat > Ruimte voor experimenteren met natte teelt	> Huidige karakter staat centraal: peil volgt functie > Technische oplossingen om huidige functie en verschijningsvorm in stand te houden	> Landbouw (melkveehouderij) in veenweide blijft in stand > Toeristische waarde veenweidegebieden blijft
> Beperking voor verstedelijking in de veenweidegebieden > Geen melkveehouderijen in de veenweidegebieden, mogelijk wel andere vormen van agrarisch gebruik mits hogere toegevoegde waarde dan recreatie > Verschijningsvorm van de veenweidegebieden zal veranderen (een minder open landschap)		> Hoge kosten voor het peilbeheer > Veel CO_2 uitstoot door oxidatie van het veen > Slechtere waterkwaliteit in veenweidegebieden
> Meer groen en blauw in de stad is goed voor de biodiversiteit (wel beperkt door grote verdichtingsopgave) > Beschermen van de infrastructuur zorgt voor grotere veiligheid binnen de clusters	> Technische oplossingen in de vorm van grote gebaren (dijken en waterbergingsopgaven) > Meer gericht op preventie dan op adaptatie > Regionale keringen met grote historische waarde benutten voor beperken overstromingsrisico.	> Landschappelijke structuren worden versterkt (en/of komen nieuwe bij)
> Economisch waardevolle activiteiten komen wellicht op kwetsbare (qua veiligheid) locaties. > Extra investeringen om infrastructuur voldoende te beschermen > Afwegingen maken hoe met beperkt beschikbaar water economisch duurzaam om te gaan, eventueel bepaalde functies aanpassen. > Meer selectiviteit in uitgifte van zoetwater. > Meer groen en blauw in de stad, in combinatie met verdichten betekent dat, de hoogte in met bebouwing.		> Wel gericht op preventie, maar minder op adaptatie. Dus niet geheel veilig
> Zuinig watergebruik als verdienmodel > 'Level playingfield' met andere Europese regio's > Beperkte normen zorgen voor meer experimenteerruimte > Wateropvang combineren met waterzuivering	> Karakter van de bovengrond staat centraal: veel opgaven ondergronds oplossen. Aardkundige en archeologische waarden meenemen in ontwerp. > Water is onderdeel van de karakteristiek van Noord-Holland: water mee te nemen in ontwerp. > Lucht- en bodemkwaliteit kunnen lastiger mee worden genomen in ontwerp.	> Water als uitgangspunt voor ontwerp zorgt ervoor dat waterkwaliteit kan meeliften > Waterkwaliteit draagt bij aan het vestigingsklimaat
> Onduidelijke risico's door geothermie voor de bodemkwaliteit > Hanteren van minimum norm zorgt ook voor minimale kansen voor toename in biodiversiteit > Verzilting van de bodem zet door: aanpassing van landbouw noodzakelijk		> Als bovengrond leidend is, kan de ondergrond in kwaliteit afnemen > Weinig sturing over verbetering bodem- en luchtkwaliteit > Oplossingen vinden voor verzilting/kwel: vraagt transitie in de landbouw

	Gezond en veilig		Economisch
	Keuze	Kansen/consequentie	Keuze
Biodiversiteit 	> Natuur is een belangrijk aspect in gezondheid, het welbevinden van de mens en om de biodiversiteit te versterken is het ook van belang om meer natuur te realiseren (natuur dichtbij). > NNN versneld volmaken > Inzetten om een aanvullend, fijnmazig netwerk in het landelijk en bebouwd gebied. > Natuur inclusief bouwen wordt de norm	> Toevoegen van meer groen en water is goed voor wateropvangcapaciteit en tegengaan van hittestress > Meer groen in en nabij de stad, ook voor recreatief gebruik. > Ruimte voor meer soorten in bebouwd gebied > Aanvullende eisen voor ontwikkelingen (Natuur inclusief) > Agrariërs moeten een deel van hun landbouwgrond omzetten naar natuur t.b.v. het fijnmazige netwerk > Verandering verschijningsvorm van het landschap door omzetten landbouwgrond in natuur > Eisen voor ontsiering en natuur inclusieve bermen bij nieuwe én bestaande infrastructuur	> Economisch duurzame activiteiten zijn leidend: Realiseren van toegevoegde waarden > Groei van biodiversiteit zal gerealiseerd moeten worden binnen bestaande NNN gebieden: Geen extra natuur t.b.v. biodiversiteit > Zoeken naar natuurcombinaties met economische meerwaarde. Biodiversiteit als middel, niet als doel (Bijv. voor de landbouw sector).
Adaptieve economie 	> Accepteren van beperkt adaptief vermogen, door zware normeringen gericht op de leefomgevingskwaliteit	> Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor kenniswerkers > Vestigingsklimaat onder druk door bedrijven met milieu impact	> Inzetten op kenniseconomie > Inzetten op een verbreding in economische sectoren > Economische activiteit samen brengen/ clusteren die elkaar versterken: toegevoegde waarde (mengen van activiteiten)
Circulaire economie	> Milieu belastende activiteiten moeten plaats vinden binnen de bestaande milieu contouren (met name in het NZKG) > Al het transport van goederen moet zoveel mogelijk op een “schone” manier.	> Gewenste positieve effect op bodem-, water- en luchtkwaliteit > Beperkt ruimte voor de ontwikkeling van een circulaire economie	> Regelgeving versoepelen om een circulaire economie te bevorderen > Fysiek ruimte bieden om bedrijven te clusteren > Benodigde infrastructuur op orde brengen (mede financieren)
Mainports	> De huidige hindercontouren worden geconsolideerd. Voor Schiphol en NZKG betekent dat dat er groei mogelijk is, mits dit binnen de bestaande contouren past (innovatie noodzakelijk) > Greenports spelen een belangrijke rol in het nastreven van voedselveiligheid en dus de productiewijze > De haven van Den Helder kan uitbreiden in de richting van de Waddenzee (N.B. mits in de vorm van de bestaande natuur-inclusieve plannen)	> Restricties zijn aanjager voor innovatie > Innovatie is noodzakelijk voor groei > Mainports kunnen maar beperkt groeien	> Selectieve groei van Schiphol, op basis van toegevoegde waarde. Toeristische groei kan op Lelystad airport > Haven van Den Helder kan doorgroeien richting het zuiden op aangewezen plekken (RHB en Kooypunt) > AMS-IX met datacenters koppelen aan energievoorziening (leveringszekerheid) en woningbouw (restwarmte benutten) > Greenports (vooral Noord-Holland Noord) kunnen door schaalvergroting blijven groeien (geclusterde groei) > NZKG biedt experimenteerruimte en ruimte voor circulaire economie

N.B. Geformuleerde keuzes en consequenties zijn allen gepositioneerd (meer, minder, hoger, lager) ten opzichte van de huidige situatie en huidig vigerend beleid

Duurzaam

Kansen/consequentie	Keuze	Kansen/consequentie
> Stimulans voor innovaties op natuurwaarde.	> In stand houden en waar mogelijk versterken van de karakteristieke flora en fauna > Sturen in ruimtelijk gebruik t.b.v. de typisch Noord-Hollandse ecosystemen > Ontwikkelen met ruimte/aandacht voor groen	> Ontwikkeling en versterking van typische Noord-Hollandse ecosystemen
> Biodiversiteit blijft stabiel, groei van biodiversiteit is onwaarschijnlijk (risico: kan ook afnemen door intensiever gebruik van de ruimte)		> Beperkingen landbouw (keuze van teelt) > RO locatie afweging > Niet al het buitengebied vrijstellen voor grootschalige recreatie
> Clusteren maakt treffen van maatregelen voor klimaatadaptatie beter haalbaar (meer financiële massa) > Clusteren van activiteiten ontziet het landschap > Clusteren biedt kansen voor optimalisatie van beladingsgraad vrachtverkeer	> Inzetten op een aantrekkelijk vestigingsklimaat: Waarde van locatie woon- en werkmilieus veiligstellen door lokale kwaliteiten en karakteristiek te waarborgen. (vertaald in alle andere opgaven)	> N.v.t.
> Drukte in de ondergrond neemt toe (drinkwater, ICT, energie, infrastructuur) > Een robuust infrastructuur netwerk is rand voorwaardelijk voor het adaptief vermogen van de clusters		> N.v.t.
> Globaal: goed voor milieu door vermindering in grondstoffen gebruik. > Meer financieel draagvlak voor “smart-netwerken” voor energie, ICT en OV > Versterkt de agglomeratiekracht van de regio	> Locatieafweging is de basis voor deze verhaallijn. Dit beperkt de mogelijkheden voor circulaire economie	> Landschap blijft behouden > Efficiënte RO afweging (infrastructuur en functies)
> Extra ruimte druk (ook milieu ruimte) > Een circulaire economie zal leiden tot meer goederenvervoer > Lokaal: grotere milieu belasting (bij opslagterreinen en bij verwerking)		> Beperkte mogelijkheden voor circulaire economie (groter grondstofverbruik)
> Kennisintensieve bedrijvigheid kan doorgroeien > Impuls voor circulaire economie > Groei van mainports biedt kansen voor werkgelegenheid en gerelateerde economische activiteiten.	> Landschap krijgt ruimte > groei van Schiphol, als hoeder van de buffer tussen steden > NZKG: beperking industrie, ruimte bieden voor opslag en distributie van energie > Greenports: grootschalige groei in Noord-Holland Noord (past in landschap), MRA wordt digitale veiling	> Aan Schiphol gekoppelde economie kan groeien > Woongebieden rondom NZKG worden schoner > Vitaliteit Greenport Noord-Holland Noord gewaarborgd > Landschap Noord-Holland Noord verandert binnen het karakter en schaal
> Betere en zeer snelle OV-verbinding Schiphol-Lelystad airport absoluut noodzakelijk > Minder sturing op impact leefomgevingskwaliteit	> AMS-IX groeit als basis voor de creatieve ontwikkeling van Amsterdam > Haven van Den Helder: doorgroeien op aangewezen plekken + neemt vrijkomende plekken woningbouw in	> Beperkte ruimte voor nieuwe woningbouw in MRA > Beperking ruimte voor industrie in de MRA > Meer toeristische druk op Amsterdam (toename toerisme door groei Schiphol)

Karakteristiek

	Gezond en veilig		Economisch
	Keuze	Kansen/consequentie	Keuze
Landbouw 	> Hoge eisen voor een gezond productie proces: Gezonde voeding > Harde scheiding tussen wonen en hinder veroorzakende (geur/geluid/licht) landbouw > Groene ruimte in de stad gebruiken voor biologische, kleinschalige en niet gestapelde stadslandbouw.	> Biologische teelt is goed voor de biodiversiteit en de bodem/water kwaliteit (minder bestrijdingsmiddelen)	> Grootschalige landbouw daar waar het kan > Realiseren van grotere kavels voor nog verdere schaalvergroting (ruilverkaveling 2.0) > Kleinschalige (stads)landbouw en gestapelde (stads)landbouw in de MRA
		> Harde scheiding wonen/grootschalige landbouw zal leiden tot meer transport bewegingen (goederen vervoer) > Biologische teelt heeft 1,5x groter ruimtebeslag > Woningbouw in het landelijk gebied wordt lastiger	
Recreatie en toerisme	> Nabijheid van recreatievoorzieningen zijn belangrijk voor een gezonde geest. > Iedereen binnen 10 min in het groen (en bij een zwemplek) > Meer ruimte in en rond de stad voor recreatie > Niet nabij hinder veroorzakende functies > Toerisme inperken/spreiden: hinderbron	> Meer binnenstedelijke recreatieruimte (mits in groene/blauwe vorm) goed voor biodiversiteit, waterberging en tegen gaan hittestres > Minder autoverkeer als gevolg van recreatie in nabijheid > Meer natuur biedt kansen voor een groter aanbod tussen rust en reuring	> Groene buffer rond Amsterdam als recreatief uitloopgebied van de stad. > Technologische ontwikkeling vermarkten als toeristische trekpleisters (bv afsluitdijk of windparken op zee)
		> Minder ruimte voor binnenstedelijke verdichting > Beperking van groei in inkomen en werkgelegenheid uit toerisme	
Energie opwekken en besparen 	> Veiligheidszones rond windturbines vergroten (i.v.m. geluid en slagschaduw) naar > 600 meter > Op land elektriciteit opwekken met zonnepanelen en waar mogelijk met de aangescherpte normen met windturbines > Inzetten op wind op zee > Geen biomassa verbranding i.v.m. fijnstof > Beperkt geothermie voor warmte toepassen zolang de veiligheidsrisico's niet bekend zijn > Grote financiële inzet op besparen (verduurzamen vastgoed en industrie) ter compensatie van beperkte opwekkingscapaciteit > Versnellen van maximale besparing bebouwde omgeving	> Geen nieuwe omgevingshinder ten gevolgen van energieopwekking > Geen uitstoot van fijnstof als gevolg van verbranding biomassa > Beperkingen zijn een mogelijke aanjager voor innovaties. > Grotere veiligheidszones geven ruimte voor groen en biodiversiteit	> Maximaal inzetten op volledig hernieuwbare energievoorziening in NH (én in de toekomst energie leverend) > kiezen voor grote diversiteit aan hernieuwbare energiemodaliteiten > Grote energieclusters (elektriciteit) in NOORD-HOLLAND NOORD en de Haarlemmermeer in synergie met de landbouw > Versoepelen van regelgeving voor windturbines naar landelijke norm (veiligheidszone van 300 meter) > Zoveel mogelijk warmte opwekken door Geothermie (dicht bij de consument opwekken) > Meervoudig ruimtegebruik door clusteren van de energietransitie met andere bestemmingen > Maximale besparing gebouwde omgeving > Maximaal inzetten op innovatie, dit is goed voor werkgelegenheid en internationale concurrentiepositie
		> 100% hernieuwbare energie opwekken is niet haalbaar (hiervoor zijn we afhankelijk van innovaties) > Groot ruimtebeslag door zonnepanelen, gaat ten koste van economische activiteiten (NIET van natuur) > Veel energie importeren en dus afhankelijk van derden > Hogere energieprijzen (en dus ook vervoerskosten) > Leveringszekerheid staat onder druk en daarmee ook het vestigingsklimaat > Eisen aan industrie en woningbouw t.a.v. besparing energie	

N.B. Geformuleerde keuzes en consequenties zijn allen gepositioneerd (meer, minder, hoger, lager) ten opzichte van de huidige situatie en huidig vigerend beleid

Duurzaam	**Karakteristiek**	
Kansen/consequentie	Keuze	Kansen/consequentie
> Kansen voor circulaire bedrijfsvoering bij grootschalige landbouw > Kansen voor Agrotoerisme nabij stedelijk gebied (in de MRA)	> Landbouw is de drager en beeldbepalend voor het landschap. > Verzilting tegengaan (doorspoelen) > Schaalvergroting kan, maar alleen op een manier die recht doet aan de lokale karakteristiek > Natuur inclusieve randvoorwaarden stellen aan schaalvergroting	> Landbouw in grote mate toekomstbestendig > Toeristische en recreatieve waarde van het landschap blijven gelijk > Toename biodiversiteit in landelijk gebied
> Meer goederen vervoer door verplaatsing grootschalige landbouw naar Noord-Holland Noord > Verandering van het landschap door vergroten van de kavels > Risico: schaalvergroting kan zorgen voor verdere verschraling, is slecht voor biodiversiteit		> Grote kosten om verzilting tegen te gaan > Eisen aan schaalvergroting niet overal gelijk > Doorspoelen slecht voor bodemkwaliteit
> Groot recreatief gebied nabij de stad > Spreiding van toerisme	> Overal kan recreatie plaatsvinden, de schaal en omvang is afhankelijk van de plek > Karakteristieken uitvergroten en vermarkten voor toerisme	> Draagt bij aan vestigingsklimaat
> Verschijningvorm van het landschap (vooral het veenweide gebied) veranderd > Meer vervoersbeweging naar recreatiegebieden aan de rand/buiten de stad > Aantasting van de natuurwaarde in het buitengebied: afname in biodiversiteit		> Meer drukte in het landelijk gebied, werkt negatief op de o.a. de verkeersveiligheid en biodiversiteit
> Zelfvoorzienend: niet afhankelijk van import. Zorgt voor relatief lage energieprijzen. > Mogelijk zelfs inkomsten uit energie export > Economische stimulans: door versnelde ontwikkeling van de energie kenniseconomie en werkgelegenheid (aanleg + beheer en onderhoud) > Meervoudig ruimtegebruik	> Meer ruimte voor (nieuwe) energielandschappen: de Wieringermeer en de Haarlemmermeer > Daarnaast energie productie gebruiken om landschappelijke structuren te versterken > Inzetten op Geothermie, dit heeft een zeer beperkte ruimtelijke impact > Maximale besparing voor de gebouwde omgeving	> Lokaal geothermie opwekken betekent weinig warmte transport (en transport verlies) > Zelfvoorzienend in warmte productie > Landschappen buiten de energielandschappen worden ontzien: goed voor vestigingsklimaat > Ontwerpen aan energielandschappen kan zorgen voor een kwaliteitsimpuls (werk met werk) > Een nieuw verdienmodel voor het landschap.
> Groot ruimtebeslag voor energieproductie gaat ten koste van andere (vooral agrarische) functies > Meer windturbines en grote zonneweides is slecht voor de weidevogels en bodemgesteldheid > Verschijningsvorm van het landschap zal veranderen (vooral in Noord-Holland Noord) > Onduidelijke risico's door geothermie voor de bodemkwaliteit		> 100% hernieuwbare energie opwekken is niet haalbaar (met huidige technieken) > Afhankelijk van import van energie: minder grote leveringszekerheid en hogere energie prijzen

	Gezond en veilig		Economisch
	Keuze	Kansen/consequentie	Keuze
Energie transport en opslag 	> Bestaande energienetwerken verzwaren t.b.v. grote toenemende capaciteitsvraag > Veel transport van energie en warmte (door opwekken op zee en import) > Veiligheidszone van >250 meter langs hoogspanningsmasten (i.v.m. straling) > Grote energieopslagcapaciteit realiseren i.v.m. afhankelijkheid van energie import	> Grotere veiligheidszones geven ruimte voor groen en biodiversiteit > Warmteopslag in de bodem= onbekend risico > Meer hoogspanningsmasten gaat ten koste van de verschijningsvorm van het landschap en bouwlocaties	> Bestaande energienetwerken uitbreiden en verzwaren t.b.v. grote toenemende capaciteitsvraag > Slim en robuust netwerk realiseren: overal een dubbele aansluiting voor het geval er één door een storing uitvalt. > Veiligheidszone rondom netwerken niet meer dan wettelijke norm > Warmte: vraag en aanbod fysiek bij elkaar brengen. > Energienetwerken i.c.m. met grote opslagcapaciteit van energie en CO_2 (op land of op zee)) > Naast opwekken ook voldoende ruimte voor opslag en distributie van energie (elektriciteit en warmte) > Ruimte voor opslag en distributie van energie in NZKG > Maximaal inzetten op innovatie, dit is goed voor werkgelegenheid en internationale concurrentiepositie
Verkeersveiligheid en modaliteiten 	> Scheiding van verkeersstromen t.b.v. de verkeersveiligheid (bv snelfietspaden en normale fietspaden) > Ongelijkvloerse kruispunten om de veiligheid te bevorderen > Stimuleren van Smartmobility	> Smartmobility is goed voor de luchtkwaliteit (minder remmen en optrekken) > Scheiding van verkeersstromen vraagt een groter ruimtebeslag om alle infra te organiseren > Ongelijkvloerse kruispunten vragen meer ruimte en gaan ten koste van de openheid van het landschap > Extra infra vraagt om extra aandacht ten behoeve van de biodiversiteit	> Scheiden van verkeersstromen in stedelijk gebied, indeling op basis van snelheid niet modaliteit > Wegen en OV bundelen (zelfde tracé > Kruisingen tussen verschillende modaliteiten zoveel mogelijk conflictvrij
Openbaar vervoer	> Investeren OV met hoge capaciteit en frequentie om kernen rond Amsterdam te ontsluiten > Inzetten op ketenmobiliteit > Auto's zoveel mogelijk weren uit de stad: transferia aan de rand van de stad > In de stad een systeem van(schoon) OV en fiets gebruiken	> Meer ruimte in de stad voor fiets, OV en ander gebruik van de openbare ruimte > Minder (of geen) auto's in de stad bevordert de luchtkwaliteit en vermindert de energieconsumptie (fossiel en elektrisch) > Meer steden goed bereikbaar met OV > Volledig elektrisch OV systeem geeft een zeer hoge belasting van het elektriciteitsnetwerk > Extra versnippering van het landschap (nieuwe infra): slecht voor biodiversiteit	> Investeren snelle verbindingen tussen economische clusters garanderen: randvoorwaarde > Door clustering in de stad is een schaalsprong in het OV noodzakelijk (grote toename in capaciteitsvraag) > Transferia aan de rand van de stad, fijnmazig OV netwerk in de stad > Realiseren van adequate OV-ontsluiting randvoorwaarde bij nieuwe stedelijke (her) ontwikkeling > Vraag gestuurd OV in Noord-Holland Noord
Logistiek	> Transitie naar een schoon en veilig goederenvervoer stimuleren > Optimaliseren beladingsgraad van het vrachtvervoer: Minimaliseren aantal vervoersbewegingen > Kleine (schonere) busjes in de stad i.p.v. grote vrachtwagens	> Hoge beladingsgraad betekent minder vervoersbewegingen: positief voor verkeersveiligheid > Positief voor de luchtkwaliteit > Investeringen noodzakelijk in een nieuw logistiek systeem > Meer vervoersbewegingen in de stad (met kleinere busjes) > Grote belasting elektriciteitsnet bij elektrisch goederenvervoer	> Beladingsgraad vrachtverkeer optimaliseren door clustering van activiteiten > Logistieke centra aan de randen van de stad voor efficiënte distributie in de stad > Doorgaand (goederen) vervoer weren van de A10 (capaciteitsgebrek) > Meer lokale 3d productie (3d printers)

N.B. Geformuleerde keuzes en consequenties zijn allen gepositioneerd (meer, minder, hoger, lager) ten opzichte van de huidige situatie en huidig vigerend beleid

Duurzaam

Kansen/consequentie

> Leveringszekerheid voor energie: Goed voor vestigingsklimaat
> Robuust netwerk = adaptief netwerk, maakt een lang afschrijvingstermijn mogelijk en zorgt dus voor lage netwerkkosten voor de consument
> Lokaal warmte opwekken met geothermie heeft een zeer beperkte ruimtelijke impact
> Aanleg nieuwe netwerken kunnen voor kwaliteitsverbetering van het landschap zorgen: werk met werk.

> Forse uitbreiding van het netwerk om overal een dubbele aansluiting te realiseren
> Meer hoogspanningsmasten veranderen het beeld van het landschap

> Door bundeling een beperking van doorsnijdingen door het landschap

> Groter ruimtebeslag van Infra bundels: “dikke lijnen”
> Extra aandacht nodig voor ontsnippering t.b.v. de biodiversiteit: grote ecoducten

> Koppelen voorzieningen aan OV (haltes)
> Transferia combineren met logistieke centra (zie Logistiek)

> OV bereikbaarheid Noord-Holland Noord staat verder onder druk, vraagt om nieuwe vervoersconcepten.
> Extra versnippering van het landschap (nieuwe infra): slecht voor biodiversiteit

> Logistieke centra koppelen aan transferia (zie Openbaar vervoer)
> Minimalisatie vrachtverkeer door optimale beladingsgraad: minder druk op de weg capaciteit

> Realiseren tweede/derde ring rond Amsterdam om de A10 te kunnen ontzien
> Grote ruimteclaims voor logistieke centra bij de steden: kan ten kosten gaan van landelijk gebied
> Hogere beladingsgraad, maar ook meer goederenvervoer. Per saldo nog steeds meer verkeer, slecht voor luchtkwaliteit en verkeersveiligheid

Karakteristiek

Keuze

> Bestaande energienetwerken verzwaren t.b.v. grote toenemende capaciteitsvraag
> Aanleg nieuwe netwerken noodzakelijk voor ontsluiting van nieuwe energielandschappen

> Behoud van landschappelijk karakteristiek gaat boven optimale verkeerveiligheid: dus geen grote fly-overs omwille van veiligheid
> Waar mogelijk (Afhankelijk van lokale karakteristiek) scheiden van verkeersstromen, indeling op basis van snelheid niet modaliteit

> Bestaande infralijnen intensiever gebruiken: nieuwe systemen (bv zweeftreinen) op de bestaande netwerken. (Verdikken van bestaande lijnen, geen nieuwe lijnen)
> Hoogwaardig en fijnmazig OV-netwerk (bij voorkeur metro) koppelen aan de “dikke lijnen”
> Voorzieningen koppelen aan OV-knopen

> Vervoer over het water stimuleren: optimaliseren van vaarroutes, aandacht voor bruggen en sluizen
> Capaciteit uitbreiding voor vrachtverkeer NZKG, West-As en Zaancorridor (i.v.m. circulaire economie)
> Oost-West verkeer optimaliseren: Uitbereiding A9/A10 en West-Frysiaweg (nieuwe rijksweg?)

Kansen/consequentie

> Aanleg nieuwe netwerken kunnen voor kwaliteitsverbetering van het landschap: werk met werk.

> Nieuwe netwerken betekenen hogere energie-/netwerkkosten voor de consument

> Verschijningsvorm (karakteristiek van het landschap blijft zoveel mogelijk gehandhaafd)

> Geen optimale verkeersveiligheid: wat is acceptabel?
> Eerder ondergrondse oplossingen, versterkt drukte in de ondergrond

> Geen extra doorsnijdingen van het landschap, goed voor de biodiversiteit en verschijningsvorm van het landschap
> Nabijheid van voorzieningen door koppeling aan OV knopen
> Goed OV leidt tot afname autogebruik, dit is goed voor energievraag en luchtkwaliteit

> Stedelijke en economische ontwikkelingen concentreren zich rond bestaande infra lijnen/knopen
> “Verdikken” van infra netwerk slecht voor biodiversiteit: meer grote ecoducten noodzakelijk

> Meer vervoer over water ontziet wegen, minder uitstoot schadelijke stoffen, minder energie verbruik (fossiel en elektrisch)

> Grotere druk/ruimtebeslag op de havens: minder ruimte voor transformatie naar bijv. woningbouw.

	Gezond en veilig		Economisch
	Keuze	Kansen/consequentie	Keuze
Woningbouw 	> Geen nieuwe woningbouw binnen hindercontouren: hinder beperkende maatregelen aanbrengen bij bestaande woningen binnen deze contouren > Hinder gevende functies uit steden weren > Binnenstedelijk verdichten en uitleg kan, mits het groen toevoegt (natuur inclusief), water robuust is en hindervermindering nastreeft.	> Een gezonde en veilige woonomgeving voor alle Noord-Hollanders > Minder grote regionale verschillen: Voorzieningenniveau is ook in Noord-Holland Noord makkelijker op peil te houden > Divers aanbod woonmilieus > Beperkt verdichten geeft ruimte voor groen en biodiversiteit in de kernen > Meer ruimte voor andere functies binnen milieu/hinder contouren voor bv. Energieopwekking > Verdichten in de kernen ontziet het landschap in de MRA	> Clusteren van woningen in en rond Amsterdam en de MRA (Zuid Kennemerland, Gooi- en Vechtstreek en Zaan- IJ -oevers) > Uitsluitend binnenstedelijk verdichten met hoogbouw in combinatie met hoogwaardige (groene/blauwe) openbare ruimte
		> Ongeveer 60.000 extra woningen in de kernen aan de rand van, of buiten de MRA (Noord-Holland Noord, Almere/Lelystad, Bollenstreek) als gevolg van niet bouwen in bestaande hindercontouren > Aansluiting vraag-aanbod mist (vooral bij aanbod hoog stedelijk woonmilieu) > Meer scheiding en een grotere afstand tussen wonen en werken > Meer woon-werkverkeer (investeringen in het netwerk noodzakelijk!): Risico voor biodiversiteit > Gaat ten koste van de agglomeratiekracht van de regio, dus een potentieel lagere economische groei > Bestaande plannen binnen of nabij hindercontouren heroverwegen bijv. Hembrugterrein. > Minder ruimte voor openlandschap en biodiversiteit	
Leefbaarheid en kwaliteit	> Verbeteren van de leef kwaliteit is integraal onderdeel van de ontwerpopgave. Dit betekent energie besparen en opwekken, groen toevoegen en water robuust ontwerpen. > Zeer lage parkeernorm, inzetten op fiets en OV (bewegen is gezond).	> Beperkt verdichten geeft ruimte voor groen en biodiversiteit in de kernen > Minder zorgkosten door gezondere leefomgeving en levensstijl (meer bewegen) > Groene/gezonde leefomgeving goed voor vestigingsklimaat > Auto “verdwijnt” uit de kernen, maar wel meer snelwegen nodig	> Groene buffer rond Amsterdam vrij houden van stedelijke ontwikkeling: Kwalitatief hoogwaardige (groene) openbare ruimte van groot belang voor het vestigingsklimaat > Versoepelen regelgeving voor woningen in door hinder belaste gebieden (binnen LIB en in NZKG).
		> OV wordt nog belangrijker, dus investeren in OV systeem is noodzakelijk (systeemsprong) > Toename in fietsgebruik betekend over het algemeen dat er extra aandacht nodig is voor verkeersveiligheid	

N.B. Geformuleerde keuzes en consequenties zijn allen gepositioneerd (meer, minder, hoger, lager) ten opzichte van de huidige situatie en huidig vigerend beleid

Duurzaam	**Karakteristiek**	
Kansen/consequentie	Keuze	Kansen/consequentie
> Meer draagvlak en massa voor voorzieningen in de MRA (agglomeratievoordelen) > Door inzet op verdichting blijft het landschap rond de stad vrij van bebouwing > Verdichting gaat gepaard met energiebesparing > Meer financieel draagvlak voor “smart-netwerken” voor energie, ICT en OV > Versterkt de agglomeratiekracht van de regio > Minder mobiliteit, betere benutting bestaande netwerken, kortere reistijden/ afstanden	> Plannen waar consensus over is uitvoeren> Binnenstedelijk verdichten in combinatie met (beperkte uitleg), alleen daar waar de lokale (LANDSCHAPPELIJKE EN STEDELIJKE) kwaliteiten de ontwikkeling aan kan (locatie afweging is erg belangrijk!). > Selectiviteit: kiezen om ‘mooiste’ landschappen te ontzien van ontwikkeling en gebieden met beperkte kwaliteiten op te offeren	> Behoud van lokale omgevingskwaliteiten en daarmee de karakteristiek van NH > Compacte stad goed voor energiebesparing (minder consumptie en minder mobiliteit) > Niet onbeperkt verdichten biedt ruimte voor meer groen en blauw in de stad: goed tegen hittestress, waterberging en biodiversiteit > Meer grondgebonden woningen in de MRA.
> Draagvlak voor voorzieningen (leefbaarheid) in kleinere kernen in Noord-Holland Noord neemt nog verder af > Hiermee wordt de sociale ongelijkheid tussen NHN en de MRA vergroot > Investeren in bereikbaarheid voor inwoners kleine kernen (om voorzieningen wel bereikbaar te houden) > Veranderend gebruik van het landschap rond de stad: meer recreatie > Grotere druk op de bodem door verdichting (meer gewicht = meer bodemdaling) > Grotere kans op hittestress in de stad > Veel bouwlogistiek in de stad >Door verdichting minder ruimte voor groen in de stad, wat o.a. ten koste gaat van de lokale biodiversiteit.		> Niet overal onbeperkt binnenstedelijk verdichten: Meer landschap zal worden verstedelijkt > Regionale verschillen: uitleglocaties (en verdichten) niet overal mogelijk
> Groene openbare ruimte is goed voor wateropvang/infiltratie, hittestress en biodiversiteit.	> Inzetten op innovatie om woningbouw in hindergebieden mogelijk/aangenamer te maken > Aansluiten bij lokale kwaliteiten en erfgoed > Streekeigen specialisatie in voorzieningen	> Per gebied een andere oplossing: vergroot de diversiteit > Divers aanbod woonmilieus > Specialisatie goed voor recreatie en toerisme > Dicht bij Schiphol (en andere hinderbronnen) bouwen biedt meer ruimte voor andere functies (bv natuur) en versterkt de economische kracht van de regio
> Beperkte (of geen?) ruimte voor auto in de steden > Schaalsprong in verkeersafwikkeling in Amsterdam (nieuwe ring: N201/West-Frysiaweg) > OV wordt nóg belangrijker, dus investeren in OV systeem is noodzakelijk (systeemsprong) > Luchtkwaliteit komt verder onder druk te staan binnen de steden: ongezondere leefomgeving > Grotere regionale verschillen in luchtkwaliteit (Noord-Holland Noord schoner dan MRA)		> Regionale verschillen in voorzieningen zorgt voor meer mobiliteit > Beperkt accepteren van meer hinder (afhankelijk van innovaties)

Colofon

Kernteam:
Lieve van den Boogaard, David Bosch, Ton Bossink, André van Eijk, Michiel de Graef, Bart van Leeuwen, Joke Schaap, Jurjen Tjarks, Rina van der Werf

Projectgroep:
Lutine de Boer, (Gemeente Alkmaar), Marisse Boegheim (Waterschap Amstel, Gooi en Vecht), Evert Bron, Annebet van Duinen, Hans Groot, Geert Haenen, Arjan Hassing, Delia Hofman, Karin van Hoof, Anneke Houdijk, Mirjam Iding, Rianne Klein Koerkamp (gemeente Hollands Kroon), Nils Klopper, Myra van Munster (gemeente Hollands Kroon), Harry van der Pijl, Gideon Ravesteijn, Edwin Rem, Robert Sabée, Gerke Veenboer, Erik Vos (Gemeente Hoorn) Koos van Zanen (gemeente Amsterdam), Ingmar Zwier (Gemeente Den Helder)

Met dank aan:
Vanuit expertsessies en werkateliers:

Intern:
Maaike Alles, Wendy Ates-Janssens, Jeanot van Belkom, Ton Berkhout, Jelle Blaauwbroek, Marianne de Boer, Marijn Bos, Jos van Brussel, Marjolein Geirnaert, Nic Grandiek, Bert Grotenhuis, Coen Hanschke, Nadav Haran, Jochiem Hendriksen, Désirée Henfling, Parvin Hoseini, Maaike Kamps, Rieneke Kanne, Fleur Meijer, Stephan Melis, Harm Jan Mostert, Ruurd Postma, Olga Prins, Manon Sernee, Noemi von Meijenfeldt, Andre Smith, Linda Soerland, Harry Steenbergen, Chris de Veer, Maartje van der Ven, acqueline Verwindt, Hans Vonk, Rien Wezenberg, Jan Wijkhuizen, Ton de Wit

Extern:
Enrico van Aggelen, Rogier Beenders, Chantal ter Braak, Hans Claus , Egbert de Vries , Jos Dekker, Marcel Doyer, Ko Droogers, W. Duijster, Jos Feijtel , Ingrid Gibels, Erwin Groot, Stijn Grove, Maran van Heeswijk, Finette van der Heide, Arthur Helling, John van den Heuvel, Peter Heuvelink, Franke Hoekstra, Laudia van Holsteijn, Richard Hoving, Jan Ipema, Martijn de Jong, Peter Joustra, Dolf Kern, Erna Krommendijk, Erna Krommendijk, Corien Kuipers, Henk van der Linden, Piet van der Linden, Anne Melchers, Jamilja van der Meulen, Jeroen Noot, Peter van Oeveren, Edwin Oskam, Hans Overbeek, Jan Overtoom, Anke Pronk, Leendert Remmelink, Tessa de Ruyter, Jocelyn Schaap, Margriet Schepman, Karel Schoenaker, Alex Schotman, Hans Stammes, Laura Steur, G.J. Stokreef, Kees Stoop, Andre Struker, Petra Tiel, Cees Tip, Kees Turnhout, Rona Uitentuis, Nico van Nijendaal, Co Verdaas, Jaap Verkiel, Sander van Voorn, Andries de Weerd, Gert Jan Winter, David Woude, Eddy Yedema, Jeroen Zomer

Daarnaast zijn vier gemeentesessies gehouden (twee in de Metropoolregio Amsterdam en twee in Noord-Holland Noord) waaraan vertegenwoordigers van 34 gemeenten, vertegenwoordigers van de veiligheidsregio's en vertegenwoordigers van regio Gooi- en Vechtstreek en Stadregio Amsterdam hebben deelgenomen.

HAARLEM, AUGUSTUS 2050

EDOCUMENT

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Water

Aan: provincie Noord-Holland
Van: Jan.J. Bakker
Datum: 2 augustus 2017
Kopie:
Ons kenmerk: WATBF3788-101-100N001D0.1
Classificatie: Open

Onderwerp: Advies Plan-m.e.r. en Omgevingsvisie

De 3 hoofdconclusies van dit Advies zijn:

1. *In het Discussiedocument is al een eerste aanzet gegeven tot het benoemen van effecten op de leefomgeving van de drie verhaallijnen. Het gedachtegoed van het instrument m.e.r. is daarmee nu al actief ingezet.*
2. *Ontwikkel een doorlopende integrale effectrapportage voor zowel de Omgevingsvisie als voor de uitwerking van dit beleid in de toekomst.*
3. *Maak een plan-MER op hoofdlijnen ten behoeve van het opstellen van de ontwerp-Omgevingsvisie, waarin de gevolgen op de leefomgeving van ontwikkelprincipes centraal staan. Om met dit plan-MER tijdig input te kunnen leveren voor de Omgevingsvisie, zullen de voorbereidingen voor het m.e.r- proces en de -procedure op korte termijn (najaar 2017) in gang gezet moeten worden.*

Inleiding

Wettelijke context

Milieueffectrapportage van plannen is al geruime tijd wettelijk verankerd in de Wet milieubeheer, mede als omzetting van de Europese richtlijn 2001/42 EG betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's. Het oogmerk van zowel de richtlijn als de Nederlandse wetgeving is om milieueffectrapportage een volwaardige plaats te geven in de besluitvormingsprocessen van plannen.

Met de komende Omgevingswet als kader voor de nieuwe provinciale Omgevingsvisie, en wetend dat deze wet beoogt om meer integraal beleid te ontwikkelen waarin minder accent ligt op toelating en meer accent op formulering van eigen ambities ('omgevingswaarden'), komt de vraag op tafel hoe in deze nieuwe context om te gaan met het instrument milieueffectrapportage.

Immers, hoewel de koers van de Omgevingsvisie nog niet vast staat, is het te verwachten dat in de Omgevingsvisie kaderstellende beleidsuitspraken worden gedaan voor m.e.r.-plichtige activiteiten. Ook zijn op voorhand effecten van het beleid in de Omgevingsvisie op Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten. Om die reden is de Omgevingsvisie naar alle waarschijnlijkheid m.e.r.-plichtig.

Proces Omgevingsvisie

Het proces van de Omgevingsvisie is gestart met de Verkenningenfase. Deze fase is inmiddels afgerond. Op dit moment zit het planproces in de Koersfase. De recent gereed gekomen concept-Verhaallijnen hebben tot doel om PS een koers voor de Omgevingsvisie te laten kiezen.

In het tot nu toe doorlopen proces is sprake geweest van interactie tussen feitelijke informatie over de toestand van de leefomgeving en de daarin te constateren trends bij ongewijzigd beleid enerzijds en anderzijds de interpretatie daarvan in termen van opgaven en opties voor het beleid in de op te stellen Omgevingsvisie. Door informatie over de leefomgeving (en de mogelijke gevolgen van 'niets doen') te

betrekken bij het in de steigers zetten van het beleid wordt het gedachtegoed van het instrument m.e.r. nu al actief ingezet. Deze inzet is gebleken effectief te zijn bij niet alleen de inhoudelijke onderbouwing van het beleid, maar ook bij de participatie van maatschappelijke partners.

Vraagstelling

Gelet op bovenstaande is het de wens van de provincie, om de inzet van milieu-/leefomgevingsinformatie in het beleidsproces –los van een discussie over wel/niet wettelijke m.e.r.-plicht van de Omgevingsvisie - te continueren. Grondgedachte hierbij is de wens om de beleidscyclus van de Omgevingsvisie te professionaliseren. Bovendien leidt de Omgevingswet tot een andere vorm van overheidsbeleid op het gebied van de leefomgeving: niet zozeer een 'blauwdruk' van de gewenste ontwikkelingen binnen de leefomgeving, maar vooral het formuleren van gewenste kwaliteit van de leefomgeving als kaders voor deze ontwikkelingen. Het accent in de beleidsevaluatie verschuift dan van de beschrijving van de gevolgen van voorgenomen beleid voor het milieu (zoals het 'klassieke' MER dat doet), naar het aangeven van de 'milieuruimte' voor ontwikkelingen, het houden van de vinger aan de pols wat betreft de na te streven kwaliteit van de leefomgeving, en het aangeven van de consequenties van veranderingen in die kwaliteit voor het beleid.

De vraag is dan hoe deze inzet van milieu-/leefomgevingsinformatie concreet vorm te geven, zodanig dat enerzijds de toegevoegde waarde ervan voor het omgevingsbeleid (zowel procesmatig als inhoudelijk) zo groot mogelijk is, terwijl anderzijds – indien dat aan de orde is - wordt voldaan aan de wettelijke vereisten van Wet milieubeheer. Deze memo beschrijft op hoofdlijnen hoe deze rol eruit kan zien, en welke stappen daartoe dienen te worden gezet als vervolg op de reeds ingezette stappen.

In het Discussiedocument is al een eerste aanzet gegeven tot het benoemen van effecten op de leefomgeving van de drie verhaallijnen. Het gedachtegoed van het instrument m.e.r. is daarmee nu al actief ingezet.

Naar een nieuwe toepassing van m.e.r.

De lange looptijd van de Omgevingsvisie, de voorgenomen wijze van ontwikkelingen (ontwikkelingsplanologie), de inhoud van de Omgevingsvisie (spelregels, kaders en randvoorwaarden) en vervolgbesluiten over programma's op basis van de Omgevingsvisie, vragen om een flexibele toepassing van m.e.r. als instrument.

Dat betekent in de basis een behoorlijk andere benadering van het instrument m.e.r. Onderstaande tabel 1 vat deze andere benadering samen.

Van (gangbare toepassing m.e.r.):	Naar (gewenste toepassing m.e.r.):
Wettelijk verplicht nummer ('m.e.r-plicht'); motivatie vanuit risicobeheersing	Bewuste keuze, motivatie vanuit toegevoegde waarde
Nadruk ligt op product (MER)	Nadruk ligt op het proces (m.e.r.)
Milieu als scope	Leefomgeving als scope
Nadruk ligt op toegevoegde waarde voor één moment van besluitvorming	Nadruk ligt op toegevoegde waarde voor het beleidsproces
Beleid uitgangspunt voor beschrijving milieueffecten	Toestand leefomgeving uitgangspunt met consequenties daarvan voor het beleid

Achteraf reflecteren op beleidsproces	Actief bijdragen aan het beleidsproces
Eenmalige, statische milieu-informatie	Levend informatiesysteem
Aanbevelingen voor monitoring in toekomst	Monitoring vanaf 'dag één' meenemen als input voor het m.e.r –en beleidsproces
Eenmalig document MER als product	Meerdere deelproducten MER in de tijd
Ingebonden rapport met tekst en plaatjes	Interactieve vorm, combinaties tekstblokken en kaarten

Tabel 1

De in de tabel beschreven gewenste toepassing van het instrument m.e.r kan zich in beginsel voltrekken los van wettelijke verplichtingen tot het opstellen van een MER. Naar de wetsletter is er dan geen sprake van een Milieueffectrapport in de zin van artikel 7.7 Wet milieubeheer.

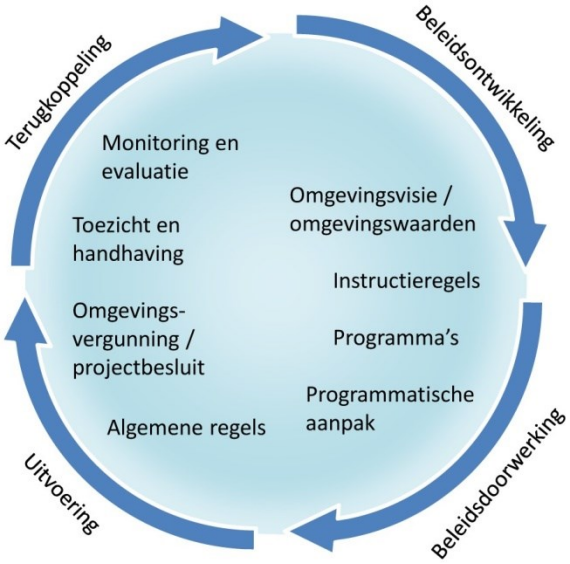
Indien echter het voornemen is om (vrijwillig) te m.e.r-procedure te doorlopen, dan zal de boven beschreven toepassing aansluiting moeten zoeken bij de vereisten van de Wet milieubeheer. In dat geval zal de planprocedure voor de Omgevingsvisie gekoppeld moeten worden aan de m.e.r-procedure. Hieronder wordt op dit aspect verder ingegaan.

Omgevingsvisie Noord-Holland en m.e.r

De Omgevingsvisie heeft in beginsel een onbeperkte looptijd. De tijdhorizon van het in de visie te verwoorden beleid is 2050. Aan de Omgevingsvisie worden meer concrete programma's gehangen. In deze programma's wordt een doorvertaling gegeven van het relatief abstracte lange termijnbeleid in de Omgevingsvisie. De eerste gedachten zijn om deze programma's elke 4 jaar vast te stellen (dus één programma per collegeperiode). Deze opeenvolgende programma's reageren met hun inhoud op zowel de toestand van het milieu/de leefomgeving op dat moment als op de resultaten van het tot dusver gevoerde beleid.

Dat betekent, dat er periodiek informatie over de toestand van de leefomgeving en de resultaten van het tot dusver gevoerde beleid beschikbaar moet zijn, zodat aan de hand van voortschrijdend inzicht, afkomstig uit deze informatie, uitwerking gegeven kan worden aan de Omgevingsvisie in de vorm van een nieuw programma. Op deze manier ontstaat er een gesloten beleidscyclus (zie figuur):

- Beleidsontwikkeling (Verkenningenfase, Koersfase en Visie-ontwikkeling van de Omgevingsvisie)
- Beleidsdoorwerking (uitwerking programma's van de Omgevingsvisie)
- Uitvoering (ontwikkeling concrete besluiten/regels en ander instrumentarium en toepassing daarvan)
- Terugkoppeling (resultaten van monitoring evalueren op hun betekenis voor nieuwe beleidscyclus)

Figuur 1 Beleidscyclus in context Omgevingswet. Bron: https://www.duurzaamgebouwd.nl/expertposts/20160705-beleidscyclus-omgevingswet-kroonjuweel-voor-duurzaamheid

Het m.e.r-proces houdt dan in, dat informatie over de toestand van de leefomgeving in alle fasen van de beleidscyclus wordt ingezet en meegewogen, waarbij de manier waarop deze kennis is ingezet en heeft meegewogen verantwoord wordt.

Ontwikkel een doorlopende integrale effectrapportage voor zowel de Omgevingsvisie als voor de uitwerking van dit beleid in de toekomst.

Deze manier van omgaan met m.e.r is nieuw. Er is weinig of geen ervaring mee. Niettemin wordt er nu, met de Omgevingswet in het vooruitzicht, op diverse plaatsen (en niet in de laatste plaats bij de Commissie m.e.r.) gezocht naar en geëxperimenteerd met een andere, beter bij de planvormen van de Omgevingswet passende, inzet van het instrument m.e.r.. In die zin moet het onderstaande voorstel (tabel 2) voor koppeling van informatie over de leefomgeving en de m.e.r.-procedure aan de beleidscyclus worden gezien.

Fase beleidscyclus	Fase Omgevingsvisie	Benodigde informatie leefomgeving	Aanhaking met Procedure Wet milieubeheer	Toepassing van deze informatie
Beleidsontwikkeling	Verkenningen Koersfase Visie-ontwikkeling	Huidige toestand leefomgeving en waardering daarvan (knelpunten, ex post evaluatie)[1]	geen	Input voor agendavorming en probleemverkenning Omgevingsvisie

[1] Heeft inmiddels plaatsgevonden

	Tervisielegging en besluitvorming ontwerp-Omgevingsvisie	Verwachte trendombuigingen in de toestand van de leefomgeving als gevolg van het beleid van de Omgevingsvisie (ex ante evaluatie); Uitwerking monitoringplan en nulmeting vastleggen	Kennisgeving met Notitie Reikwijdte en Detailniveau Milieueffectrapport cf artikel 7.7. Wm	Input voor besluitvorming over Omgevingsvisie
Beleidsdoorwerking	1e termijn Uitwerking Omgevingsvisie in programma('s)	Verwachte verandering in toestand leefomgeving als gevolg van programma (ex ante evaluatie)	Aanvullend MER bij eerste programma	Begin van collegeperiode: Input besluitvorming over programma
Uitvoering	-	Monitoring verandering leefomgeving. Aansluiting bestaande monitoringprogramma's	geen	Inzicht geven in hoeverre doelen omgevingsvisie en programma's worden gehaald
Terugkoppeling	2e termijn uitwerking Omgevingsvisie in programma('s)	Evaluatie van uitkomsten programma en van uitkomsten monitoring (ex post evaluatie) Aangeven consequenties evaluatie voor beleid	Aanvullend MER bij tweede programma	Eind van collegeperiode: Input geven voor beleidsaanpassingen (2e termijn programmaronde)

Tabel 2

Uit de tabel komt naar voren, dat evaluatie van de situatie van de leefomgeving en de implicaties daarvan voor de beleidsontwikkeling een doorlopend proces is. De aanhaking bij de wettelijke procedure gebeurt op een aantal concreet omschreven momenten in dat proces, namelijk de momenten waarop besluitvorming plaatsvindt over wettelijk voorgeschreven planfiguren (in dit geval Omgevingsvisie en programma's).

Met deze tabel is een aanpak op hoofdlijnen geschetst. Het is nu te vroeg, om alle in de tabel beschreven stappen voor wat betreft het m.e.r.-proces tot in detail uit te werken. Wel dient concreet inzicht te komen in de op korte termijn te zetten stappen. Dat betreft met name het traject tot en met de tervisielegging van de ontwerp-Omgevingsvisie. Dit traject kan weer in twee onderdelen worden uiteengelegd:

1. Het traject tot en met de bekendmaking van het voornemen en de tervisielegging van de Notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD);
2. Het traject vanaf de NRD tot en met de tervisielegging van het MER en de ontwerp-Omgevingsvisie.

Deze memo werkt alleen onderdeel 1) uit. Verdere uitwerking van de aanpak van onderdeel 2) is pas zinvol tijdens en na het uitschrijven van de NRD.

Maak een plan-MER op hoofdlijnen ten behoeve van het opstellen van de ontwerp-Omgevingsvisie, waarin de gevolgen op de leefomgeving van ontwikkelprincipes centraal staan. Om met dit plan-MER tijdig input te kunnen leveren voor de Omgevingsvisie, zullen de voorbereidingen voor het m.e.r-proces en de -procedure op korte termijn (najaar 2017) in gang gezet moeten worden.

Notitie Reikwijdte en detailniveau

Een plan-MER voor de Omgevingsvisie zal de (wettelijk verplichte) m.e.r.-procedure dienen te doorlopen. Daarom moet in de aanloop naar de ontwerp-Omgevingsvisie de formele m.e.r-procedure ruim tevoren zijn opgestart[2].

De planning is om de ontwerp-Omgevingsvisie in de periode mei-juni 2018 ter visie te leggen. Gelijktijdig zullen dan deelproducten/verantwoordingsdocumenten vanuit het dynamische m.e.r.-proces publiek beschikbaar moeten zijn.

Opstart van de m.e.r.-procedure gebeurt door bekendmaking van het voornemen en het gelijktijdig ter visie leggen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Met deze notitie geeft het bevoegd gezag aan, hoe zij het m.e.r-proces en het MER bij de ontwerp-Omgevingsvisie voor zich zien. Aan de hand van deze Notitie kan eenieder zienswijzen indienen en kunnen adviseurs en bestuursorganen worden geraadpleegd. Hun kennis en denkkracht kunnen dan worden ingezet om de '(onderzoeks-)agenda' voor het m.e.r-traject aan te scherpen.

Wat betreft de timing van de NRD het volgende. Enerzijds is voor de focus van de NRD zinvol als bij het uitbrengen ervan duidelijkheid is over de door PS gekozen koers voor de Omgevingsvisie, en deze keuze verwerkt kan worden in de NRD. Anderzijds moet er voldoende ruimte in de tijd zijn om de 'oogst' uit de tervisielegging van de NRD te kunnen benutten voor de ontwerp-Omgevingsvisie en het bijhorende MER[3]. Dat betekent, door de oogharen beschouwd, dat de tervisielegging van de NRD nog in 2017 moet plaatsvinden.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is in beginsel vormvrij. De inhoud ervan wordt vooral gestuurd door het doel ervan: kennisgeving voornemen en inzicht bieden in de onderzoeksagenda voor het m.e.r-traject. Tegen die achtergrond zijn belangrijke inhoudelijke elementen voor deze Notitie:

a. Beschrijving van hetgeen de provincie met de Omgevingsvisie beoogt en waarom (antwoord geven op de opgaven zoals die uit de huidige toestand van de leefomgeving en uit de trends voortkomen);
b. Verantwoording van het tot dusver doorlopen traject van beleidsontwikkeling (Verkenningenfase, Koersfase) en de manier waarop omgevingsinformatie binnen dat traject een rol heeft gespeeld;
c. Beschrijving van de manier waarop het beleid van de Omgevingsvisie wordt uitgewerkt in programma's en welke besluiten daartoe genomen moeten worden;
d. Beschrijving van de manier waarop omgevingsinformatie de uitwerking van het beleid van de Omgevingsvisie gaat ondersteunen en op welke wijze de uitkomsten van monitoring zullen worden ingezet;
e. Beschrijving op hoofdlijnen van de ontwikkelprincipes in de Omgevingsvisie en de daarin spelende dilemma's;
f. Beschrijving van de omgevingsaspecten die in het m.e.r,-traject zullen worden onderzocht, en de diepgang waarmee dit gebeurt;

---

[2] Op dit moment (augustus 2017) is de Verkenningenfase afgerond en zijn in de Koersfase 3 verhaallijnen uitgewerkt die PS moeten ondersteunen bij het kiezen van een Koers voor de Omgevingsvisie. In deze trajecten is, zoals aangegeven, al op een m.e.r.-achtige manier informatie over de leefomgeving benut voor de beleidsontwikkeling. Er kon in dit traject nog geen sprake zijn van aanhaking aan de formele m.e.r-procedure. Immers er was nog geen sprake van een in juridische zin m.e.r.-plichtig besluit.

[3] De termijn waarbinnen zienswijzen kunnen worden ingediend en een advies over reikwijdte en detailniveau van de Commissie m.e.r wordt verkregen is zes weken. Deze termijn is eenmalig te verlengen met zes weken.

Ten behoeve van de totstandkoming van de NRD zullen op korte termijn in elk geval de volgende acties moeten worden ondernomen:

1. Planning uitwerken met te zetten stappen van het traject vanaf nu tot en met de tervisielegging van de NRD, inclusief alle interne besluitvormingscircuits
2. Opstellen geannoteerde inhoudsopgave voor de Notitie Reikwijdte en Detailniveau
3. Voorbereiden procedure tervisielegging NRD (inclusief het delen van de aanpak en de planning met Commissie m.e.r)
4. Uitschrijven tekst Notitie Reikwijdte en Detailniveau; voorwaarde daartoe is dat er tijdig inhoudelijk informatie beschikbaar is/komt om de boven genoemde elementen a tot en met g van de NRD te kunnen invullen.

Wat betreft dit laatste punt 4), geeft onderstaande tabel 3 een eerste indruk van wat er al beschikbaar is en waarover er nog meer informatie beschikbaar moet komen (uitgaande van het boven beschreven eerste idee over de inhoud van de NRD).

Op te nemen in NRD	Nu beschikbaar?	Actie benodigd
Beschrijving van hetgeen de provincie met de Omgevingsvisie beoogt	Ja	geen
Verantwoording van het tot dusver doorlopen traject van beleidsontwikkeling	Nee	Verantwoordingsdocument nog op te stellen
Beschrijving van de manier waarop het beleid van de Omgevingsvisie wordt uitgewerkt in programma's en welke besluiten daartoe genomen moeten worden	Nee	Uitwerken op hoofdlijnen
Beschrijving van de manier waarop omgevingsinformatie de uitwerking van het beleid van de Omgevingsvisie gaat ondersteunen en op welke wijze de uitkomsten van monitoring zullen worden ingezet;	Nee	Uitwerking op hoofdlijnen; daarbij verkennen hoe leefomgevingsfoto (NH2016) periodiek kan worden geupdated
Beschrijving op hoofdlijnen van de ontwikkelprincipes in de Omgevingsvisie en de daarin spelende dilemma's;	Nee, maar komt beschikbaar uit werkproces komende maanden	Aftappen uit dat werkproces
Beschrijving van de omgevingsaspecten die in het m.e.r,-traject zullen worden onderzocht, en de diepgang waarmee dit gebeurt;	Deels, omgevingsaspecten zijn al in werkproces benoemd	Reikwijdte en detailniveau van onderzoek in m.e.r.-traject te benoemen
Planning en procedure van het Omgevingsplan en van het daaraan gekoppelde formele m.e.r-traject	Planning en procedure Omgevingsplan ligt er	m.e.r-planning hieraan te koppelen

Tabel 3

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 11 SEP. 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr S. Ruijs
BEL/OMB

Telefoonnummer +31235143775
ruijss@noord-holland.nl

Verzenddatum

11 SEP. 2017

Kenmerk
988296 / 988298

Uw kenmerk

Betreff: Omgevingswet

Geachte leden,

In deze brief willen wij u informeren over de stand van zaken met betrekking tot de Omgevingswet, waarbij wij tevens ingaan op de in uw Presidiumvergadering van 10 juli 2017 gestelde vraag over de consequenties van mogelijk uitstel van de invoering van de Omgevingswet.

De Omgevingswet is op 22 maart 2016 door de Eerste Kamer aangenomen. Voor een aantal onderdelen, namelijk die gebieden waar sprake is van beleidsmatige vernieuwingen (bodem, grondeigendom, geluid en natuur) zijn in 2016 Aanvullingswetten in consultatie gebracht. Dit geldt ook voor een viertal Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB). Begin 2017 is vervolgens de Invoeringswet in consultatie gebracht. Voor de komende tijd worden nog een aantal consultaties voorzien, onder andere voor het Invoeringsbesluit en voor de AMvB's die behoren tot de hiervoor genoemde Aanvullingswetten. In IPO-verband is mede door de provincie Noord-Holland expertise en inbreng geleverd bij alle consultaties. Zie bijgevoegde actualisatie van de 'Verkenning Omgevingswet', die in een eerdere fase reeds aan uw Staten is toegezonden (19 februari 2015, kenmerk 486471/554930).

Voor het zomerreces 2017 is door de minister van Infrastructuur en Milieu aangekondigd dat er dit najaar een nieuwe planning met betrekking tot de invoering van de Omgevingswet zal komen. Dat de invoering van de Omgevingswet wordt uitgesteld is reeds door de minister bevestigd. Om hoeveel uitstel het gaat is nog niet duidelijk. Genoemde aankondiging heeft in uw Presidium de vraag opgeroepen welke consequenties mogelijk uitstel heeft voor bijvoorbeeld de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Hieronder wordt antwoord gegeven op deze vraag.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Omgevingsvisie NH2050

Met de Omgevingswet wordt beoogd om al het beleid voor de fysieke leefomgeving inclusief de juridische doorwerking te bundelen in een samenhangend stelsel van - op provinciaal niveau - omgevingsvisie, programma's en een omgevingsverordening.

Onze Omgevingsvisie NH 2050 in wording is het langetermijnontwikkelingsbeeld dat al onze strategische keuzes omvat over de noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving in Noord-Holland. Onze omgevingsvisie is integraal. In de visie brengen wij ons strategisch beleid op verschillende terreinen als ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, water, milieu, wonen, recreatie, natuur en cultureel erfgoed samen. Niet als optelsom van sectorale plannen, maar als samenhangende visie op de fysieke leefomgeving waarin verbanden worden gelegd tussen de verschillende beleidsonderdelen en waarin richtinggevende keuzes worden gemaakt op basis van een integrale afweging.

De Omgevingsvisie NH 2050 betreft zogenaamd 'zelfbindend beleid', dat onafhankelijk van en vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet kan worden vastgesteld. Het totstandkomingsproces van de Omgevingsvisie NH 2050 is in volle gang, conform de door uw Staten op 23 mei 2016 vastgestelde Startnotitie. Door de aanpak waarin wordt gestreefd naar een visie die gedragen wordt door zoveel mogelijk partijen, heeft de provincie Noord-Holland al grote stappen gezet richting een nieuwe manier van werken 'in de geest van de Omgevingswet'. Gezien de verwachtingen die we daardoor bij onze partners hebben gewekt lijkt het ons van groot belang deze beweging voort te zetten, onafhankelijk van het moment van invoering van de Omgevingswet. Daarbij willen wij opmerken dat, hoewel de invoering van de Omgevingswet weliswaar wordt uitgesteld, er over de inhoud van de wet en de aanvullingswetten al veel bekend is. Zoals hierboven genoemd is de Omgevingswet al aangenomen door de Eerste Kamer. Dit maakt het voor Noord-Holland mogelijk een Omgevingsvisie op te stellen die daadwerkelijk aansluit op de Omgevingswet, ook al wordt er vooruitgelopen op de daadwerkelijke inwerkingtreding.

Conform de Startnotitie zullen wij het project Omgevingsvisie NH2050 daarom onverkort voortzetten, te beginnen met het richtinggevend debat op 9 oktober aanstaande.

Omgevingsverordening

De Omgevingswet verplicht de provincies tot het opstellen van één verordening voor de gehele fysieke leefomgeving. In deze verordening worden alle regels opgenomen die de provincie moet dan wel wil stellen op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het is een juridisch instrument gericht op doorwerking van aspecten uit het rijks- en

provinciale omgevingsbeleid naar derden. Regels worden opgenomen in de omgevingsverordening omdat dat verplicht is vanuit de wet of omdat een provincie het wenselijk vindt om haar beleid (zoals opgenomen in de Omgevingsvisie) juridisch te laten doorwerken. Bovendien komt er een einde aan papieren verordeningen. Onder de omgevingswet werken we niet meer analoog: de Omgevingsverordening is een digitaal objectgericht omgevingsdocument.

Dit betekent dat de provincie Noord-Holland de komende tijd voor een flink aantal keuzes komt te staan. Over de keuzes die met de Omgevingsvisie samenhangen (beleidskeuzes, sturingsfilosofie), zijn uw Staten via de Startnotitie al eerder geïnformeerd. Daarnaast zal op het niveau van de Omgevingsverordening antwoord moeten worden gegeven op vragen als;

- wat regelen we naast de wettelijk verplichte onderwerpen nog meer?
- wat vinden we – op basis van de Omgevingsvisie en sturingsfilosofie – dermate belangrijk dat we het via de Omgevingsverordening willen beschermen?
- wat regelen we niet meer?
- hoe geven we invulling aan 'decentraal tenzij', een van de uitgangspunten van de Omgevingswet, en hoe onderbouwen we de onderwerpen die we op provinciaal niveau willen (blijven) regelen?
- Hoe gaan we om met de snelle veranderingen in de samenleving en daarmee gepaard gaande onzekerheid van ontwikkelingen?

Volgens de Startnotitie Omgevingsvisie NH 2050 stellen we gelijktijdig met de Omgevingsvisie de Omgevingsverordening op. Een provinciale Omgevingsverordening kan pas in werking treden als de Omgevingswet door het Rijk is ingevoerd. Mogelijk uitstel van de invoering van de Omgevingswet heeft derhalve invloed op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingsverordening conform Omgevingswet.

Echter, om de Omgevingsvisie NH2050 en de nieuwe manier van samenwerken in de geest van de Omgevingswet kracht bij te zetten, zijn provinciale regels die hierop aansluiten belangrijk. Daarbij komt dat de totstandkoming van de Omgevingsverordening een complex project is, dat – zoals hierboven beschreven - gepaard gaat met politieke keuzes enerzijds en het opbouwen van een totaal vernieuwde verordening anderzijds.

Ons college is voornemens dit najaar gelijktijdig met de Visiefase van de Omgevingsvisie NH2050 te starten met het opstellen van de Omgevingsverordening. Door het koppelen van de trajecten van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening kan worden

voorgesorteerd op de keuzes die samenhangen met de inhoud van de Omgevingsverordening en kan de verordening een weerslag worden van onze sturingsfilosofie. De mogelijke vertraging van de invoering van de Omgevingswet biedt ons meer tijd om ons hierop voor te bereiden. Om te zorgen dat er geen vacuüm ontstaat tussen de vaststelling van de visie en de inwerkingtreding van de verordening, zullen wij uw Staten na vaststelling van de Omgevingsvisie voorstellen doen met betrekking tot de overgangsperiode tot aan de invoering van de Omgevingswet. Parallel aan het proces van de Omgevingsverordening zullen wij verkennen op welke manier deze overgangsperiode vorm te geven. Uitgangspunt daarbij is zoveel als mogelijk voor te sorteren op de Omgevingsverordening.

Wij zullen uw Staten op de hoogte houden van onze vorderingen met betrekking tot de Omgevingsverordening.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
J.W. Remkes

1 Bijlage

Verkenning Omgevingswet, versie augustus 2017

Verkenning Omgevingswet

augustus 2017

In de loop de jaren is de regelgeving voor zaken die de fysieke leefomgeving betreffen steeds complexer geworden en verbrokkeld geraakt; zij is verdeeld over een groot aantal wetten, die binnen de verschillende beleidsvelden met eigen deelbelangen op verschillende manieren met een verschillende systematiek te werk gaan.

Met de Omgevingswet beoogt het kabinet een stelselherziening van het hele omgevingsrecht. Het motto van de Omgevingswet is: ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit.

In deze verkenning wordt ingegaan op de doelstellingen en de hoofdlijnen van de Omgevingswet, zoals die in 2016 is aangenomen en gepubliceerd.

1. De doelen van de Omgevingswet

De Omgevingswet heeft volgens de Memorie van Toelichting twee maatschappelijke doelstellingen:

1. Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en
2. Het bijdragen aan het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om daarmee maatschappelijke functies te vervullen.

Bovendien heeft de wet ook nog een aantal verbeterdoelen om de eerder genoemde complexiteit en verbrokkeling tegen te gaan:

1. De nieuwe regelgeving moet inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk in gebruik zijn
2. De leefomgeving moet op een samenhangende manier centraal staan in beleid, besluitvorming en regelgeving
3. Om de genoemde maatschappelijke doelen te bereiken moet een actieve en flexibele aanpak de overheden meer afwegingsruimte bieden
4. De besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving moet sneller en beter (en daarmee goedkoper).

De Omgevingswet heeft betrekking op de hele fysieke leefomgeving. De fysieke leefomgeving omvat onder meer bouwwerken, water, lucht, bodem,

landschappen, natuur, infrastructuur en cultureel erfgoed. De huidige wetten[1] die betrekking hebben op deze onderwerpen worden teruggebracht tot één wet met één samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en procedures. Daarbij wil de Omgevingswet de procedures bij plannen en vergunningen stroomlijnen en versnellen.

Het stelsel gaat uit van een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling. Daartoe kent de Omgevingswet instrumenten die de totstandkoming van omgevingsbeleid ondersteunen, instrumenten voor beleidsdoorwerking en regels en toestemmingen die gericht zijn tot initiatiefnemers.

Schematisch wordt deze beleidscyclus als volgt weergegeven:

beleidsontwikkeling	beleidsdoorwerking	regels	toestemming
omgevingsvisie (PS)	omgevingswaarden (PS)	omgevingsplan	vergunning (GS)
programma (GS)	instructieregels (PS)	waterschapsverordening	projectbesluit (GS)
	instructie (GS)/(Rijk)	omgevingsverordening (PS)	
	instructieregels (Rijk)	algemene regels (Rijk)	

2. De sturingsfilosofie

De Omgevingswet brengt wetten samen met verschillende sturingsmodellen. De verschillende sturingsmodellen zijn afgestemd op de sterk verschillende aard van de onderdelen van de fysieke leefomgeving en de opgaven die daarbij horen. Het sturingsmodel van de Omgevingswet moet de intrinsieke inhoudelijke verschillen respecteren en tegelijkertijd zo veel mogelijk uniform werken. De nieuwe benadering gaat uit van vertrouwen, waarbij er evenwel ook snel en doeltreffend kan worden opgetreden als dat nodig is.

De Omgevingswet gaat uit van gelijkwaardigheid van bestuursorganen, waarbij het uitgangspunt is dat in beginsel de gemeente het meest geschikte niveau is als het gaat om ontwikkelingen die passen bij de aard en schaal van de

[1] waaronder Crisis- en Herstelwet, ,Onteigeningswet, Ontgrondingenwet, Planwet Verkeer en Vervoer, Waterwet, Wegenwet, Wabo, Wet geluidhinder, WILG, Wet natuurbescherming, Wet milieubeheer, Wet ruimtelijke ordening, Wet voorkeursrecht gemeenten

gemeente. De Omgevingswet is dan ook opgebouwd vanuit het principe "decentraal, tenzij": bevoegdheden zijn bij gemeente en waterschap belegd, tenzij het doelmatiger of doeltreffender[2] is die bij provincie of Rijk te leggen. Ook kan er sprake zijn van kwesties die de omvang van een bestuurslaag overschrijden; samenwerking is dan gewenst, de wet biedt daar aangrijpingspunten voor.

Vertrouwen

De regering gaat bij het wetsvoorstel op drie manieren uit van vertrouwen: vertrouwen van de overheid in initiatiefnemers (degene die activiteiten verricht in de fysieke leefomgeving), vertrouwen van de burger in de overheid en vertrouwen tussen overheden.

Vertrouwen in initiatiefnemers betekent dat het nieuwe stelsel uitnodigend moet zijn voor nieuwe initiatieven. Regels moeten waar mogelijk ruimte bieden voor eigen invulling en oplossingen. En burgers en bedrijven die die regels serieus en consequent naleven, verdienen het vertrouwen van de overheid als toezichthouder.

Vertrouwen in de overheid kan verbeterd worden door het faciliteren van burgerparticipatie[3], betere besluitvorming over projecten, inzichtelijker procedures en regelgeving en beter beschikbare informatie over de fysieke leefomgeving.

Vertrouwen tussen overheden betekent dat overheden in staat zijn belangen af te wegen, waarbij afstemming en samenwerking met andere overheden vanzelfsprekend is. De Omgevingswet onderkent wel dat bestuursorganen soms verschillende belangen en taken hebben, dat zij rekening moeten houden met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen en dat borging daarvan vereist is.

[2] MvT noemt als voorbeelden een zeker geografisch of beleidsmatig schaalniveau, fysieke of bestuurlijke complexiteit

[3] "Burgerparticipatie heeft in dit verband betrekking op een overheid die haar inwoners (al dan niet op enige manier georganiseerd) via een georganiseerd proces op enigerlei wijze invloed laat uitoefenen op de ontwikkeling, uitvoering of evaluatie van haar beleid."

3. De instrumenten van de Omgevingswet

Zes instrumenten vormen de kern van de Omgevingswet. Het onderstaande schema geeft het huidige en het nieuwe instrumentarium weer, een en ander nader uitgewerkt voor de provincie Noord-Holland.

Huidig instrumenten	Onder Omgevingswet
Structuurvisie	• **Omgevingsvisie**
Verkeers- en Vervoersplan	
Milieubeleidsplan	
Waterplan	
Natuurbeheerplan	• **Programma's**
Regionaal waterprogramma	
Ruimtelijke Verordening	• **Omgevingsverordening**
Milieuverordening	
Luchthavenverordening	
Wegenverordening	
Monumentenverordening	
Ontgrondingenverordening	
Waterverordening	
Proactieve aanwijzing	• **Instructie**
Inpassingsplan en coördinatieregeling	• **Projectbesluit**
Omgevingsvergunning	• **Omgevingsvergunning**

1. De door PS vast te stellen *Omgevingsvisie* is één strategische, integrale visie voor het gehele grondgebied van de provincie waarin taken en ambities voor ontwikkelingen van de fysieke leefomgeving zijn geformuleerd. Het is een zelfbindend politiek bestuurlijk document, net zoals de huidige sectorale plannen. De visievorming op verschillende terreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, water, milieu, natuur, gebruik van natuurlijke hulpbronnen, economie en cultureel erfgoed wordt in de omgevingsvisie niet alleen samengevoegd, maar ook in samenhang beschouwd. Zo worden in een vroegtijdig stadium mogelijk strijdige of juist meekoppelende ontwikkelingen met elkaar in verband gebracht: geen optelsom van de verschillende beleidsvelden, maar één integrale visie op basis van een analyse en weging van alle bij de fysieke leefomgeving betrokken aspecten. Ook gaat de omgevingsvisie in op de sturingsfilosofie van de provincie en daarmee op de eigen rol bij de realisatie van die visie en de voorziene rol van anderen. Op die manier vindt vervolgens ook de beleidsuitwerking en uitvoering via programma's of andere beleidsinstrumenten in samenhang plaats. De omgevingsvisie komt in de plaats van de wettelijk verplichte beleidsplannen: structuurvisie, het milieubeleidsplan, het PVVP en de Watervisie.

2. Een *Programma* wordt door GS vastgesteld en bevat een pakket van concrete maatregelen voor bescherming, beheer, gebruik en/of ontwikkeling van de provinciale fysieke leefomgeving. Het programma kan een sectoraal of gebiedsgericht karakter hebben en kan uit verschillende elementen bestaan. Het kan concrete plannen bevatten voor de uitvoering van projecten of maatregelen om sectorale doelen te verwezenlijken. Het kan ook kaders stellen voor de uitoefening van bevoegdheden door GS. Voor enkele onderwerpen zijn programma's wettelijk voorgeschreven vanuit implementatie van Europese regelgeving. Zo moeten GS een programma opstellen voor geluid langs provinciale wegen, één of meer regionale waterprogramma's vaststellen en beheerplannen maken voor Natura 2000 gebieden. Ook is een programma voorgeschreven als niet voldaan wordt of dreigt te worden aan vastgestelde omgevingswaarde. Het Rijk of een provincie kan in een programma ook andere bestuursorganen betrekken. Ook kan een programma worden vastgesteld door meer dan één bestuursorgaan gezamenlijk.

In bepaalde situaties, in het bijzonder waar niet voldaan wordt of dreigt te worden aan omgevingswaarden, kan een programma worden gebruikt om regie te voeren op activiteiten die een negatief effect hebben op het voldoen aan de omgevingswaarde of een andere vastgelegde beleidsdoelstelling die door het bestuursorgaan is vastgesteld. Het programma bevat in dat geval een uitgebalanceerd pakket van enerzijds maatregelen die om aan de gestelde

kwaliteit van de fysieke leefomgeving of beleidsdoelstelling te voldoen en anderzijds activiteiten, waaronder projecten, die kunnen worden toegelaten. Dat biedt mogelijkheden tot het optimaliseren van de gebruiksruimte. Het instrument wordt dan «programmatische aanpak» genoemd. Op Rijksniveau is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit een voorbeeld hiervan. Hierin maken maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren (zoals roetfilters) het mogelijk dat de grenswaarden voor luchtkwaliteit tijdig worden bereikt en dat bepaalde bouwprojecten kunnen doorgaan. Zonder dit programma zou de luchtkwaliteit niet verbeteren en zouden bijvoorbeeld wegenprojecten moeten worden stopgezet, omdat de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit zijn of dreigen te worden overschreden. Een vergelijkbare aanpak geldt voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Ook de provincie kan omgevingswaarden vaststellen, die dan via een programmatische aanpak gehaald of in stand gehouden zouden moeten worden.

3. PS stellen de *omgevingsverordening* vast, één gebiedsdekkende regeling voor alle regels voor de leefomgeving. De omgevingsverordening bevat instructieregels over de inhoud, toelichting of motivering van besluiten van gemeente en waterschap maar kan ook rechtstreeks werkende regels bevatten, en zorgt voor verticale doorwerking van provinciaal beleid. Het wetsvoorstel kent op verschillende plaatsen de bevoegdheid of de verplichting om in de omgevingsverordening regels te stellen. Voor zaken die zich niet lenen voor algemene regeling in een omgevingsverordening kent de Omgevingswet het *instructiebesluit*, een concrete opdracht aan een gemeente of waterschap om een taak of bevoegdheid op een bepaalde manier uit te voeren. In de huidige regelgeving komt deze instructiefiguur voor in de Wro, de Monumentenwet en de Waterwet. Overigens is het uitgangspunt van de wet: “decentraal tenzij” [4] van toepassing op (keuze voor) regeling in een omgevingsverordening of inzet van het instructiebesluit.

4. het *omgevingsplan*, één of meer algemene gemeentelijke regelingen, waarin naast de huidige bestemmingsplannen diverse andere gemeentelijke verordeningen op het gebied van de leefomgeving zijn opgenomen, bijvoorbeeld monumentenverordening, kapverordening, milieuverordening, ligplaatsenverordening etc. Voor zover het in het omgevingsplan gaat om regels die “functies toekennen aan gronden” (nu nog: bestemmingsregels) kan

[4] Artikel 2.3 (algemene criteria verdeling van taken en bevoegdheden)
1. De uitoefening van de taken en bevoegdheden op grond van deze wet wordt overgelaten aan de bestuursorganen van een gemeente, tenzij daarover andere regels zijn gesteld. 2. Een bestuursorgaan van een provincie oefent een taak of bevoegdheid, als dat bij de regeling daarvan is bepaald, alleen uit als dat nodig is: a. met het oog op een provinciaal belang en dat belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door het gemeentebestuur kan worden behartigd, of b. voor een doelmatige of doeltreffende uitoefening van de taken en bevoegdheden op grond van deze wet of de uitvoering van een internationaalrechtelijke verplichting

bij strijd met een provinciaal belang de provincie net zoals onder de Wro interveniëren met de reactieve aanwijzing, waardoor een besluit niet in werking treedt.

5. de *omgevingsvergunning* is een instrument voor de toetsing vooraf van bepaalde activiteiten met gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Het model van de Wabo[5] is hierbij uitgangspunt. De toetsing blijft beperkt tot aspecten die betrekking hebben op de activiteiten waarvoor de vergunning is ingesteld (specialiteitsbeginsel). Er blijft in beginsel een sectorale en geen integrale toetsing. Hiermee blijft de toetsing van eenvoudige gevallen overzichtelijk. Dit is bevorderlijk voor de rechtszekerheid en de mogelijkheid voor toetsing door de rechter. Het komt in de praktijk voor dat een bedrijf naast vergunningplichtige activiteiten ook activiteiten verricht die niet vergunningplichtig zijn, maar die onder algemene regels vallen. Het bevoegd gezag houdt dan bij het stellen van vergunningvoorschriften rekening met geldende algemene regels op het gebied van het omgevingsrecht, zodat geen strijdige of schurende voorschriften worden gesteld.

6. het *projectbesluit* is een instrument voor het Rijk en provincies voor het toestaan van vaak complexe projecten in de fysieke leefomgeving met een publiek belang. Met dit instrument wordt een slagvaardige procedure geboden voor projecten waarbij een overheidsorgaan een verantwoordelijkheid heeft, zoals infrastructuur en waterveiligheid, maar ook voor private initiatieven waarbij privaat initiatief en het bereiken van publieke doelen in de fysieke leefomgeving samen vallen. Ook kan de overheid de besluitvorming stroomlijnen voor een initiatief van provinciaal of nationaal belang dat vanuit het gebied of een private initiatiefnemer wordt genomen en waarbij het bereiken van private doelen en overheidsdoelen in de fysieke leefomgeving samen gaan. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van nieuwe natuur in samenwerking met een private initiatiefnemer en de ontwikkeling van energie-infrastructuur. Het projectbesluit komt voor de ontwikkeling van provinciale of rijksprojecten van algemeen belang in de plaats van het rijks- of provinciaal inpassingsplan. Het inpassingplan verdwijnt met de Omgevingswet.

4. Het vervolg

Met de Omgevingswet is het kader gegeven voor de stelselherziening. De hoofdlijnen en kernbepalingen (doelen, instrumenten, belangenkaders en

[5] Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht bevat op dit moment de regeling van vergunningverlening en bijbehorende procedures

belangrijkste procedureregels) zijn in het wetsvoorstel opgenomen. Een groot aantal onderwerpen krijgen verder uitwerking krijgen in de uitvoeringsregelingen (Algemene Maatregelen van Bestuur). En behalve de bundeling van eerder genoemde wetten wordt ook de bestaande uitvoeringsregelgeving herzien (en opgeschoond).

Er worden vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) voorzien:

- Het **Omgevingsbesluit** bevat algemene en procedurele bepalingen ter uitwerking van de Omgevingswet, richt zich dus tot burgers, bedrijven en de andere overheden.
- Het **Besluit kwaliteit leefomgeving** bevat de inhoudelijke randvoorwaarden aan het handelen van de overheid, zoals omgevingswaarden, instructie-regels aan decentrale overheden[6] en toetsingskaders voor verlening van omgevingsvergunningen. Met name in dit besluit wordt ook nadere uitvoering gegeven aan grenzen en mogelijkheden van bestuurlijke afwegingsruimte en maatwerk.
- Het **Besluit Activiteiten in de leefomgeving** bevat algemene regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving aan burgers, bedrijven en overheden in de rol van initiatiefnemer. Het gaat daarbij vooral om milieubelastende activiteiten en wateractiviteiten.
- Het **Besluit bouwwerken leefomgeving** stelt algemene rijksregels voor activiteiten als het in stand houden, bouwen en slopen van bouwwerken.

De eerder (onder 1.) aangegeven verbeterdoelen komen dus grotendeels terecht in deze AMvB's.

Digitalisering; het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO)

De digitalisering vormt een belangrijk onderdeel van de stelselherziening van het omgevingsrecht. De digitalisering omvat in het bijzonder twee aspecten, namelijk:

(1) informatie-uitwisseling tussen burgers, bedrijven en overheden, waaronder het digitaal aanvragen van een omgevingsvergunning;
(2) digitale beschikbaarheid van informatie over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en digitale beschikbaarheid van de regels die gelden.

De digitale beschikbaarheid van gegevens is voorwaarde voor een goede werking van de Omgevingswet. Met de digitale beschikbaarheid worden de

[6] Net zoals het Rijk nu bijvoorbeeld in de AMvB Ruimte voorschrijft dat provincies in hun ruimtelijke verordening regels omtrent EHS en erfgoed opnemen.

randvoorwaarden gecreëerd voor beoogde verbeterdoelen van de Omgevingswet, te weten transparantie, inzichtelijkheid, samenhang en snelle besluitvorming. De wet bevat dan ook de verplichting dat alle besluiten voor de fysieke leefomgeving digitaal zijn en gekoppeld aan locatiegegevens. Hierbij hoort ook de digitale publicatie van besluiten. Daarnaast moet de achterliggende inhoudelijke informatie ten behoeve van plan- en besluitvorming digitaal beschikbaar, bruikbaar en betrouwbaar zijn. Deze informatie vormt de basis voor de plan- en besluitvorming en alle informatie is vrij beschikbaar voor iedereen.

. Vanuit de verschillende domeinen (zoals water, lucht, bodem en natuur) worden informatiehuizen ingericht die gegevens over de fysieke leefomgeving verzamelen, onder andere door onderzoek en monitoring.

planning

In de kamerbrief van de minister van I&M van 7 juli 2017 is de planning voor de nog komende wetgevingsproducten weergegeven. Daarbij constateert de minister:

…. "Dat betekent dat de opbouw van dit stelsel zorgvuldig, consistent en in samenhang moet gebeuren. De vraag is of de huidige inrichting van de planning voor het wetgevingsstelsel hier nog voldoende recht aan doet. Daarom heb ik in het debat met de Eerste Kamer op 30 mei 2017 aangekondigd dat ik nog eens goed naar de planning van de inwerkingtreding van de wet wil kijken. Snelheid mag niet ten koste gaan van zorgvuldigheid. De transitie naar het nieuwe stelsel is al in volle gang. Een latere inwerkingtreding heeft vooralsnog geen consequenties voor deze transitie, de einddatum van de transitieperiode blijft 2029. De voorbereiding van de overheden zal dus onverminderd doorgaan. Ik zal uw Kamer na de zomer informeren over de planning."

betrokkenheid en voorbereiding provincie

- Noord-Holland is in IPO-verband nauw betrokken geweest bij het traject van totstandkoming van het wetsvoorstel;[7]
- ook de totstandkoming van de uitvoeringsregelgeving gebeurt door het Rijk in overleg met de belanghebbende partijen (IPO, VNG en UvW). Onze inzet is er op gericht om te bereiken dat de maatschappelijke en de verbeterdoelen die met deze stelselherziening worden beoogd ook voor de provincie leiden tot adequate mogelijkheden om haar rol in het fysieke domein goed te kunnen vervullen;

[7] Dit geldt overigens ook voor de koepels van gemeenten en waterschappen (VNG en Unie van Waterschappen)

- onder leiding van het ministerie van I&M wordt momenteel gewerkt aan het digitaliseringtraject ”DSO”, waarbij de koepels van IPO, VNG en Unie van Waterschappen nauw betrokken worden. De gezamenlijke provincies zullen verantwoordelijk zullen zijn voor de informatiehuizen natuur en externe veiligheid;
- de verbeterdoelen van de Omgevingswet, zowel op het onderdeel versnelling van procedures en de verankering van bestuurlijke afwegingsruimte en maatwerk, als op het uitgangspunt van meer algemene regels in plaats van vergunningen hebben hoogstwaarschijnlijk ook gevolgen voor de provincie en de omgevingsdiensten. In de komende tijd zal onderzocht moeten worden of en zo ja op welke manier in de geest van de Omgevingswet in de afspraken tussen provincie en omgevingsdiensten met deze gevolgen omgegaan moet en kan worden;
- tegelijkertijd met het hiervoor genoemde digitaliseringtraject is vanuit het Rijk ingezet op een intensief en gezamenlijk implementatietraject. Voor de verdere uitwerking van het DSO en voor het te doorlopen implementatietraject wordt gewerkt volgens het bestuursakkoord zoals dat tussen de verschillende betrokken partijen (Rijk, IPO, VNG en UvW) is afgesloten.

Provincie Noord-Holland

Aan

Het presidium

Kopie aan

Uw contactpersoon

K. Mellema

AD/STG

Doorkiesnummer 023-5143924

mellemak@noord-holland.nl

31-08-2017

Betreft: Opzet extra Statenvergadering 9 oktober 2017

Memo

Voorstel:
Het presidium wordt voorgesteld om in te stemmen met de opzet voor het richtinggevend debat op 9 oktober 2017 over de Omgevingsvisie 2050, aan de hand van het discussiedocument ‘drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050’.

Proces Omgevingsvisie NH2050
In de door Provinciale Staten (PS) op 23 mei 2016 vastgestelde startnotitie, is afgesproken dat het proces om te komen tot onze Omgevingsvisie bestaat uit vier stappen: Verkenningen (beeldvorming en oordeelsvorming), Koers (besluitvorming), Concept Visie (oordeelsvorming) en Visie (besluitvorming).

Verkenningen: De eerste stap is op 21 januari 2017 afgerond met een presentatie van de Verkenningen NH2050. In dit document zijn feiten verzameld over de autonome ontwikkelingen die op de Noord-Hollandse samenleving afkomen en opgaven geformuleerd die daaruit voortvloeien.

Koers: De tweede stap in het proces heet de Koersfase. In deze fase zijn meningen verzameld. Dat er allerhande ontwikkelingen op onze samenleving afkomen is een feit. Maar hoe met die ontwikkelingen om te gaan, daar kan verschillend tegenaan worden gekeken. De Koersfase geeft de verschillende blikvelden weer en brengt de opgaven in samenhang met elkaar. Het slot van deze fase bestaat uit een richtinggevend debat op 9 oktober 2017 gevolgd door een besluit van

PS op 18 december 2017 over de hoofdambitie en doelen voor de Omgevingsvisie NH2050.

Concept Visie: In de derde fase van het proces (december 2017 – juni 2018) wordt de Omgevingsvisie opgesteld op basis van de door PS aangegeven hoofdambitie en doelen.

Visie: In de vierde en laatste stap (juni – oktober 2018) wordt de Concept Omgevingsvisie NH2050 ter inzage gelegd en vervolgens, voorzien van een Nota van Beantwoording, ter definitieve besluitvorming voorgelegd aan PS.

Richtinggevend debat en besluitvorming koersfase
De tweede fase, de Koersfase, nadert zijn afronding. Zoals vastgelegd in de startnotitie is het doel van de Koersfase dat Provinciale Staten tussentijds, halverwege het proces, richting bepalen: welke hoofdambitie en hoofddoelen moeten de basis vormen voor de omgevingsvisie die na de Koersfase wordt opgesteld? Met de besluitvorming over de Koers NH2050 stellen Provinciale Staten de kaders voor het opstellen van de omgevingsvisie.

Om het debat over de Koers te helpen hebben GS een Discussiedocument opgesteld. Het document is een hulpmiddel om de hoofdambitie en daarmee samenhangende doelen voor de Omgevingsvisie NH2050 te bepalen. Daarvoor is een drietal verhaallijnen opgesteld, elk met een verschillende dominante invalshoek. De verhaallijnen kijken vanuit die dominante invalshoeken in samenhang naar de opgaven zoals die uit de Verkenningen NH2050 naar voren zijn gekomen.

De opdracht vanuit de Omgevingswet en vanuit de door PS vastgestelde startnotitie is om een integrale visie op te stellen. Daarom wordt in elke verhaallijn doorgeredeneerd op alle mogelijke consequenties van een ambitie en komen alle opgaven uit de Verkenningen NH2050 erin aan bod.

In de Koersfase is tevens, na vrijgave van de Verkenningen NH2050, een grootschalige participatiecampagne uitgevoerd. De opbrengsten van deze campagne zijn vooruitlopend op het Discussiedocument naar PS gestuurd om te kunnen betrekken in het debat over de Koers.

Op 10 juli 2017 heeft het Presidium een besluit genomen over de procedure voor de besluitvorming in Provinciale Staten voor de Koersfase. Deze bestaat uit twee stappen.

- Eerst voeren PS op 9 oktober 2017 een richtinggevend debat aan de hand van het Discussiedocument.

- De conclusies van dit debat worden vervolgens door GS verwerkt in een Statenvoordracht, welke in de commissie RWW van 7 december besproken zal worden en vervolgens in de PS-vergadering van 18 december ter besluitvorming wordt voorgelegd. Deze Statenvoordracht vormt de Koers NH2050.

Voorbereiding op richtinggevend debat 9 oktober 2017
Om PS goed voor te bereiden op het richtinggevend debat zijn ambtelijk twee werksessies georganiseerd, op 22 juni 2017 en 6 juli 2017. Hierbij is, naast een toelichting op het proces, met name ingegaan op de methodiek van het Discussiedocument met de drie verhaallijnen. Daarnaast is aan alle Statenfracties aangeboden om ambtelijk een technische presentatie te verzorgen. Een aantal fracties is ingegaan op dit aanbod.
Tenslotte zal op 21 september 2017 een technische briefing worden verzorgd voor alle commissies. Deze briefing is bedoeld om technische vragen te stellen ter voorbereiding op het debat op 9 oktober 2017.

Opzet van richtinggevend debat 9 oktober 2017
Op 9 oktober 2017 voeren Provinciale Staten een richtinggevend debat aan de hand van het discussiedocument ‘drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050’. Het discussiedocument ligt niet ter besluitvorming voor, maar is een hulpmiddel voor het debat.

De voorgestelde opzet van het debat is als volgt:

- 1e termijn: gelegenheid voor de partijen om hun visie te presenteren op de 7 hoofdthema’s uit Verkenningen NH2050. De 7 hoofdthema’s vormen ook de leidraad in het discussiedocument (klimaatverandering, bodem/water/lucht, biodiversiteit, economische transitie, energietransitie, mobiliteit en verstedelijking) en de hoofdambitie voor de Omgevingsvisie.

- 2e termijn: gelegenheid voor debat tussen de Statenleden over de visie op de hoofdthema’s en hoofdambitie voor de Omgevingsvisie.
- Zowel in de 1e als in de 2e termijn kunnen moties worden ingediend. Indien gewenst kan een schorsing tussen de 1e en 2e termijn gebruikt worden om moties op te stellen.
- Gelegenheid voor GS om een reactie te geven op de ingediende moties.
- Moties worden in stemming gebracht.

Voor het debat worden 5 vergaderuren ingepland.
De richttijd voor het aansluitende avondeten is 18.00 uur.

Besluitenlijst presidium 11 september 2017

1. Opening en mededelingen voorzitter

2. Vaststelling agenda
- De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3a. Concept-verslag presidium 19 juni 2017
- Het verslag van het presidium van 19 juni 2017 wordt vastgesteld.

3b. Concept-verslag presidium 10 juli 2017
- Het verslag van het presidium van 10 juli 2017 wordt vastgesteld.
- Naar aanleiding van: het presidium zal op verzoek van dhr. Hietbrink in een volgende vergadering stilstaan bij de gevolgde procedures met betrekking tot agendapunt 11, Tweede actualisatie PMI, aan de hand van de beantwoording van schriftelijke vragen hierover.

3c. Lijst met actiepunten en LTA
- Het presidium stemt in met de Lijst met actiepunten en de Lange Termijnagenda.

4a. Voorbereiding PS 2 oktober 2017
- Het presidium besluit dat de vergadering in plaats van om 10.00 uur om 13.00 uur zal beginnen.
- Het presidium stemt in met de concept-agenda van PS van 2 oktober 2017.

4b. Voorbereiding PS 6 november 2017
- Het presidium stemt in met de concept-agenda van PS van 6 november 2017.
- De heer Klein zal desgevraagd bij de begrotingsbehandleing als laatste fractie het woord voeren.

5a. Afdoeningsvoorstel Lijst moties PS
- Het presidium stemt in met de afdoeningsvoorstellen bij de Lijst moties.

5b. Lijst ingekomen stukken PS
- Het presidium neemt kennis van de lijst ingekomen stukken.

6. Opzet extra Statenvergadering 09-10-17.
- Het presidium stemt in met de opzet voor het richtinggevend debat op 9 oktober 2017 over de Omgevingsvisie 2050, aan de hand van het discussiedocument ‘drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050’.
- Gelet op het interdisciplinaire karakter van het onderwerp kunnen meerdere leden van een fractie het woord voeren, met het verzoek dat wel zoveel mogelijk te beperken.
- Het presidium neemt kennis van de technische sessie voor alle commissies op 21 september 2017, die geldt als voorbereiding op 9 oktober.

7. Voorstel themabijeenkomst Leefbaarheid platteland 30-10-17.
- Het presidium stemt in met het voorstel voor invulling van de Statendag met een bijeenkomst voor alle Statenleden over het thema Leefbaarheid kleine kernen in relatie tot bereikbaarheid voorzieningen/OV.

- Het presidium besluit de bijeenkomst niet op de voorgestelde datum van 30 oktober te houden maar hiervoor een datum eind januari/begin februari 2018 te zoeken.
- De bijeenkomst zal alleen doorgang vinden als zich twee weken van tevoren minstens 25 Statenleden hebben aangemeld.

8. Evaluatie Agendacommissie 2.0 en BOB-model.

- Het presidium neemt kennis van de opzet van de externe evaluatie van de nieuwe rolinvulling, positie en bevoegdheden van de Agendacommissie en hieraan gekoppeld de evaluatie van het BOB-model.
- Het presidium neemt kennis van de oplevering van het evaluatierapport 'De Staten aan het stuur' in het presidium van 18 januari 2018.
- Het presidium verzoekt de Agendacommissie de evaluatie breder dan alleen vanuit de optiek van de Agendacommissie in te steken én het functioneren van de commissievoorzitters mee te nemen in de evaluatie.
- Het presidium stemt in met de kosten van €9.900,-.

9. Deelname COE aan Open Days 2017.

- Het presidium stemt in met nut, noodzaak en begroting van het bezoek van 9 COE-leden en 1 vervangend Statenlid (mevrouw Keur in plaats van COE-lid dhr. Heijnen), de Europa-griffier en de communicatieadviseur van PS aan de Open Days van het Comité van de Regio's in Brussel op 10 en 11 oktober 2017.
- Het presidium stemt in met de kosten voor dit werkbezoek tot een maximum van € 5500,-.

10. Werkwijze bij actualiteit en sjablonen.

- Het presidium neemt kennis van de interne werkwijze bij een actualiteit, het nieuwe agenderingsinstrument dat PS op 10 juli 2017 hebben vastgelegd in hun Reglement van orde.
- Het presidium neemt kennis van het sjabloon voor het indienen van een actualiteit en van het sjabloon dat voor de procedurele toets.

11. Budgetten Provinciale Staten per 1 augustus 2017.

- Het presidium neemt kennis van de stand van zaken van de budgetten van Provinciale Staten per 1 augustus 2017.

12. Besluitenlijst Agendacommissie 4 september 2017.

- Het presidium neemt kennis van de concept-besluitenlijst van de Agendacommissie van 4 september 2017.

13. Aandachtspunten uit gesprekken cvdK – Statenleden.

- Het presidium neemt kennis van een aantal aandachtspunten uit gesprekken tussen de cvdK en groepjes Statenleden en de reactie van de Agendacommissie hierop.

14. Rondvraag.

15. Sluiting.

Conceptverslag
Technische briefing voor alle commissies over Omgevingsvisie NH2050, ter voorbereiding op richtinggevend debat in Provinciale Staten op 9 oktober 2017

Datum commissievergadering	:	21 september 2017
Commissievoorzitter	:	dhr. A.J.C. de Wit
Commissiegriffier	:	dhr. K. Mellema
Telefoonnummer/e-mail	:	023-5143924/mellemak@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter		dhr. A.J.C. de Wit
Griffie		mw. K. Bolt, K. Mellema
Leden van de commissie	VVD	J. Kramer, mw. A. van Langen, mw. E.A.S. Rommel, P.P.J. Slettenhaar
	D66	mw. A.J.C.E. Strens, H.W. Struben, A.E. Tijssens
	PvdA	N. Papineau Salm, L.Hj. Voskuil
	CDA	mw. J.G. Haagsma, mw. H. Keur
	GroenLinks	F.J. Kramer
	PvdD	mw. L.D. Vermaas
	50PLUS	mw. O.A.C. de Meij
	ONH	B.I.M. Bouberg Wilson, J.H. Leever
	PVV	D.J. van der Sluijs
	SP	mw. J.M.E. de Groot
	CU/SGP	M.C.A. Klein
Ambtenaren		T. Bossink, M. de Graef, S. Ruijs
Notulist		Moneypenny - mw. C.E.L. Smits-Renger

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Technische briefing Koersdocument
3. Toelichting op opzet richtinggevend debat op 9 oktober
4. Technische vragen over Koersdocument
5. Sluiting

1. Opening

De voorzitter heet de leden van de commissies RWW, EEB, NLM en M&F welkom bij de technische briefing ter voorbereiding op het richtinggevende debat over de Omgevingsvisie NH2050 op 9 oktober 2017. Hij heet ook de heren Bossink, De Graef en Ruijs welkom, evenals de gedeputeerden Geldhof en Tekin die als toehoorder aanwezig zijn.
Hij licht de opzet van de vergadering toe. Er zijn voorafgaand aan de vergadering geen technische vragen gesteld over het discussiedocument.

2. Technische briefing Koersdocument

De heer **De Graef** meldt dat de presentatie zich beperkt tot de hoofdlijnen van het proces en het discussiedocument en bedoeld is om het geheugen van PS op te frissen. De sheets worden opgenomen in iBabs.
In de verkenningsfase zijn feiten verzameld over de trends, ontwikkelingen en opgaven voor Noord-Holland. Het verkenningendocument is het vertrekpunt voor de tweede fase, de koersfase. Daarin zijn de meningen van alle stakeholders verzameld. Deze informatie is gebundeld en ter voorbereiding voor het debat op 9 oktober 2017 aan PS toegestuurd. Doel van de koersfase is dat PS de hoofdambitie en doelen kiezen die leidend zijn voor de Omgevingsvisie. De ambitie en doelen moeten verenigbaar zijn. Het discussiedocument laat de samenhang tussen de drie verhaallijnen en alle ontwikkelingen en opgaven zien. De uitkomsten van het debat op 9 oktober 2017 worden vertaald in een Statenvoordracht, die op 18 december 2017 ter besluitvorming voorligt. Op 7 december 2017 wordt deze eerst besproken in de commissie RWW met uitnodiging van NLM, M&F en EEB. De volgende stap is het opstellen van de conceptvisie. Deze wordt volgens planning op 11 juni 2018 ter inzage gelegd en komt ter vaststelling in definitieve vorm in het najaar van 2018 met de nota van beantwoording naar PS.

De heer **Struben** (D66) vraagt hoe de provinciale belangen worden meegewogen in het stuk. De heer **De Graef** legt uit dat PS zich nu uitspreken over ambities en doelen om te bepalen aan welk thema het meeste gewicht worden toegekend. In de Statenvoordracht met de conceptvisie staan ontwikkelprincipes, die meer te vergelijken zijn met de provinciale belangen uit de Structuurvisie. Hiermee kunnen op lange termijn de gekozen ambities en doelen worden gerealiseerd, met voldoende vrijheidsgraden om in te spelen op de vele onzekerheden.

Het verkenningendocument met 49 opgaven is in heel het proces het referentiekader. Alle opbrengsten uit de koersfase, uit zowel de bijeenkomsten met de professionele stakeholders als de publiekscampagne, zijn gebundeld en digitaal te raadplegen. PS kunnen deze achtergrondinformatie betrekken bij de voorbereiding van het debat op 9 oktober 2017.
De heer **Bossink** gaat in op de inhoud van het discussiedocument. Het is een hulpmiddel bij het voeren van het debat over de complexe opdracht uit de Omgevingswet. Een integrale visie kan niet alle ambities waarmaken, omdat niet alle keuzes verenigbaar zijn. Het discussiedocument laat zien welke consequenties de verschillende ambities hebben.

De heer **Tijssens** (D66) vraagt of PS het juiste instrumentarium hebben om de ambitie te bepalen, omdat niet alle ambities verenigbaar zijn en per plek kunnen verschillen. De heer **Bossink** merkt op dat de mogelijkheid voor regionaal maatwerk in de Omgevingswet hier ruimte voor biedt. Ontwikkelingen hebben een verschillende impact op verschillende regio's. Zo pakt de economische transitie in de agrarische sector in de Kop van Noord-Holland anders uit dan in het zuidelijke deel. Dit vraagt maatwerk in de Omgevingsvisie en die mogelijkheid bestaat. Sommige opgaven hebben zo'n grote impact dat ze in alle regio's invloed hebben, zoals de energietransitie.

De concept-Omgevingsvisie bevat maatwerk per regio. PS kunnen op 9 oktober 2017 een hoofdrichting en kader meegeven voor de Omgevingsvisie.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) leest dat het coalitieakkoord het uitgangspunt is, maar vraagt op welke wijze met de oppositie de hoofdambitie wordt gekozen. De **voorzitter** vindt dit een politieke vraag die thuishoort in PS.
De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt om een technische toelichting op de betekenis van de tekst in het coalitieakkoord voor de hoofdambitie. In de brief staat dat de keuze in het coalitieakkoord leidend is geweest. De heer **Bossink** legt uit dat de Omgevingsvisie een langetermijnvisie is voor verschillende bestuursperiodes. Het behalen van energiedoelen voor 2050 of het bouwen een woonwijk duurt meer dan één bestuursperiode. Het coalitieakkoord is voor de korte termijn, de Omgevingsvisie gaat over de lange termijn. Het coalitieakkoord is voor GS wel het vertrekpunt. De drie verhaallijnen zijn echter gebaseerd op de autonome ontwikkelingen in de samenleving.
Mevrouw **De Groot** (SP) meent dat de volgende PS de Omgevingsvisie kunnen wijzigen. De heer **Bossink** geeft aan dat dit altijd kan, maar dat de ontwikkelingen en uitdagingen in de samenleving gelijk blijven. PS maken keuzes in de wijze waarop ze daarmee willen omgaan.
Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt wat de relatieve status van het coalitieakkoord is als hét uitgangspunt voor GS. De heer **Bossink** geeft aan dat het discussiedocument de basis legt, zodat PS alle kennis kunnen gebruiken als input voor het politieke debat.
Mevrouw **Geldhof** (ged.) vult buiten de microfoon aan dat het coalitieakkoord voor GS het vertrekpunt is, maar dat PS hun eigen discussie voeren.

De heer **Bossink** licht vervolgens de drie verhaallijnen toe. Bij "gezond en veilig Noord-Holland" is de consequentie functiescheiding, bij "economisch duurzaam Noord-Holland" draait het om clustering en functiemenging en bij "karakteristiek Noord-Holland" is sprake van een mengvorm met functiemenging en -scheiding. Alle verhaallijnen hebben eigen randvoorwaarden.

De heer **Struben** (D66) vraagt of bij de derde verhaallijn onderscheid wordt gemaakt tussen de waarde van het landschap als landschap en het gebruik van het landschap. De heer **Bossink** beaamt dit. Het landschap met zijn karakteristieken is juist de meetlat in deze verhaallijn.

VRAGENRONDE
De heer **Slettenhaar** (VVD) vraagt hoe de gemeenteraden worden betrokken in de tussenfase. De heer **De Graef** meldt dat gemeenteraden intensief betrokken zijn bij het proces met onder andere bijeenkomsten voor raadsleden. Ook wordt in februari 2018 een bijeenkomst voor gemeentebestuurders en raadsleden georganiseerd.
De heer **Slettenhaar** (VVD) vraagt om een overzicht van de betrokkenheid per regio. De heer **De Graef** herhaalt dat alle verslagen online beschikbaar zijn en zal een planning van de bijeenkomsten aan PS toesturen.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) vraagt of de bestuurlijke legitimiteit is geborgd met de bijeenkomsten. De heer **De Graef** meent dat deze geborgd is, bijvoorbeeld met de bestuurlijke bijeenkomst van 13 juni 2017, waarbij zo'n veertig bestuurders en wethouders en bestuurders van waterschappen aanwezig waren.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of al bekend is wanneer de Omgevingswet in werking treedt. De heer **De Graef** weet dat hoogstwaarschijnlijk sprake is van uitstel.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) hoopt op enige indicatie van de duur van dit uitstel. De heer **Ruijs** meldt dat de minister werkt aan een nieuwe planning. Deze is toegezegd voor het najaar.
De heer **Kramer** (GroenLinks) heeft 2021 als invoeringsdatum voor de Omgevingswet gehoord en schrok daar nogal van. Deze termijn is de heer **Ruijs** niet bekend.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of de gemeenteraden en B&W's kunnen inspreken op zowel het Koersdocument als de Omgevingsvisie. De heer **De Graef** legt uit dat de Statenvoordracht wordt besproken in de commissie, waarbij alle belanghebbenden kunnen inspreken. Vervolgens wordt de conceptvisie in PS besproken en ter inzage gelegd. De definitieve versie van de Omgevingsvisie wordt met de nota van beantwoording ook weer eerst in de commissie besproken, waarbij iedereen kan inspreken.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of na de inspraakmogelijkheid het indienen van een zienswijze het laatste middel is voor gemeenten. De heer **De Graef** beaamt dat dit de laatste schriftelijke mogelijkheid is voor gemeenten. De provincie werkt in het hele proces intensief samen met gemeenten. Zo zitten er vijf gemeentevertegenwoordigers, van vrijwel alle regio's, en een vertegenwoordiger van de waterschappen in de ambtelijke projectgroep. Zo is goede aansluiting van de gemeenten geborgd.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) stelt voor om bijvoorbeeld een hoorzitting te organiseren, zodat PS met de gemeenten een deal kunnen maken over de Omgevingsvisie.
De heer **Slettenhaar** (VVD) heeft zorgen over de participatie van gemeenten en sluit zich bij dit voorstel aan. Verder vraagt hij naar de overgangsperiode, waarin een juridisch vacuüm kan ontstaan als de verordening nog niet in werking is getreden maar het vigerende beleid niet meer geldt.
De heer **Ruijs** hoopt dat de termijn voor de invoering van de wet en de overgangsperiode met de brief van de minister snel bekend worden. Duidelijk is dat door het uitstel een periode ontstaat tussen het vaststellen van de Omgevingsvisie en het in werking treden van de Omgevingsverordening. Een visie moet doorwerken in juridische regels, dus de provincie werkt parallel aan het opstellen van de visie aan een voorstel voor deze tussenperiode.
De heer **Slettenhaar** (VVD) vraagt of de provincie moet wachten met de visie om een vacuüm te voorkomen en hoe de gemeenten hiermee moeten omgaan. De heer **Ruijs** legt uit dat gemeenten geholpen worden met de doorvertaling van de samen met hen gemaakte keuzes in de Omgevingsvisie in juridische regels op RO-gebied, bijvoorbeeld met een Omgevingsverordening ad interim of een PRV nieuwe stijl. De wijze waarop de provincie dit wil doen, wordt aan PS voorgelegd.
De heer **Slettenhaar** (VVD) vraagt wanneer dit aan PS wordt voorgelegd. De **voorzitter** hoort dat eraan wordt gewerkt.

De heer **Tijssens** (D66) heeft een punt van orde. Hij heeft behoefte aan meer structuur in deze briefing. De **voorzitter** herhaalt de opzet van de avond. Na de technische briefing licht mevrouw Bolt de planning en procedure van het debat in PS toe. Daarna kunnen verdere technische vragen worden gesteld aan de projectleiders en ambtenaren.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) meent dat PS op basis van de verslagen niet kunnen beoordelen of en hoe alle gemeenten zijn betrokken bij het proces en vraagt hoe deze betrokkenheid is geborgd. De heer **De Graef** legt uit dat bij de meeste bijeenkomsten ambtelijke vertegenwoordigers van de stakeholders aanwezig waren. Als het een bestuurlijke bijeenkomst betrof, is dit expliciet aangegeven in het verslag.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) kan in de verslagen niet te zien welke gemeentes aanwezig waren. Het CDA vindt het regionaal maatwerk van groot belang en kan bijdragen niet herleiden naar gemeenten. Er zijn verschillen, dus mevrouw Haagsma wil hier meer zicht op krijgen. De heer **De Graef** kan de namen niet meer koppelen aan de bijdragen op bijvoorbeeld 13 juni 2017. Het verslag biedt die informatie niet.

3. Toelichting op opzet richtinggevend debat op 9 oktober

Mevrouw **Bolt** licht het besluit van het Presidium over het debat op 9 oktober 2017 toe. PS voeren een richtinggevend debat aan de hand van het discussiedocument Drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050. Het discussiedocument ligt niet ter besluitvorming voor, maar is een hulpmiddel voor het debat. Er kunnen geen amendementen worden ingediend. Wel staat het fracties vrij om moties in te dienen. Het debat kent twee termijnen. Partijen hebben in eerste termijn gelegenheid om hun visie te presenteren op de zeven hoofdthema's uit de Verkenningen NH2050. De tweede termijn biedt gelegenheid voor debat tussen de Statenleden over de visie op de hoofdthema's en de hoofdambitie voor de Omgevingsvisie. Zowel in de eerste als de tweede termijn kunnen richtinggevende moties worden ingediend. Indien gewenst kan de schorsing tussen de termijnen worden gebruikt om moties op te stellen. Aansluitend is er gelegenheid voor GS om een reactie te geven op de ingediende moties. Voor het debat worden 5 vergaderuren ingepland, met de bijbehorende spreektijden. Er kunnen verschillende woordvoerders per fractie zijn, maar liefst maximaal twee.

De heer **Slettenhaar** (VVD) begrijpt dat PS de inhoud kiezen en dat er geen kader is. Mevrouw **Bolt** beaamt dit.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) meent dat het met zo'n vrij format lastig is om moties vooraf af te stemmen en hoopt op voldoende tijd tussen de termijnen. Mevrouw **Bolt** geeft aan dat de duur van de schorsing nog niet is bepaald. De Commissaris heeft toegezegd hier flexibel mee om te gaan. De **voorzitter** hoort dat er ruimte is voor ordevoorstellen om moties goed te kunnen voorbereiden.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) vraagt of het handig is om in eerste termijn al moties in te dienen en mist de mogelijkheid voor PS om te reageren op de reactie van GS op de moties. Ook neemt ze aan dat er kaders zijn die partijen in ieder geval moeten respecteren in de moties. Mevrouw **Bolt** legt uit dat het doel van 9 oktober 2017 niet is om een uitgebreid debat te voeren tussen GS en PS. GS krijgen wel de ruimte om op moties te reageren.
Het Presidium wil PS vrijlaten in het moment waarop moties kunnen worden ingediend.

De heer **Tijssens** (D66) uit zijn zorg dat deze insteek met veel verschillende thema's en verschillende woordvoerders leidt tot een gefragmenteerd debat over dit belangrijke onderwerp. De **voorzitter** denkt dat de Commissaris de vergadering streng zal leiden, maar dat PS ook zelfbeheersing aan de dag moeten leggen en moeten streven naar integraliteit.
Mevrouw **Bolt** benadrukt dat het Presidium de vorm van de vergadering bepaalt en dat de inhoud aan PS is. Zij kan de inhoud niet bepalen.
De heer **Slettenhaar** (VVD) merkt dat het debat wellicht eerst over het proces gaat en dat PS constateren dat nog geen richtinggevende uitspraken mogelijk zijn, omdat gemeenten dat eerst moeten doen.
Het lijkt de heer **Kramer** (GroenLinks) voor de hand liggend dat de bijdrage wordt gedaan door één spreker, zodat de integraliteit geborgd is. In de discussie komen de specialiteiten per woordvoerder aan bod.

De **voorzitter** roept PS op hun voordeel met deze aanbeveling te doen.

4. Technische vragen over Koersdocument

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) weet dat veel gemeenten wachten tot juni 2018 om een schriftelijke zienswijze in te dienen en vraagt hoe deze input en wensenlijstjes worden verwerkt in de definitieve visie. De heer **De Graef** benadrukt dat de terinzagelegging de laatste formele stap is. GS maken een nota van beantwoording over alle zienswijzen, inclusief een voorstel voor eventuele aanpassingen. Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of hiervoor een aparte bijeenkomst wordt belegd om te borgen dat de zienswijzen serieus worden genomen. De **voorzitter** hoort haar zorg op dit punt en verwijst haar vooralsnog naar de reactie in de nota van beantwoording.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) merkt op dat de Omgevingswet beoogt dat gemeenten en regio's meedenken over de koers en niet pas met een zienswijze reageren en vraagt wat er nieuw is ten opzichte van het PRV-proces. De heer **De Graef** legt uit dat de zienswijze de laatste formele stap is voor gemeenten om invloed uit te oefenen op de Omgevingsvisie. In de startnotitie is afgesproken om gemeenten juist vanaf het begin intensief te betrekken bij het proces. De vaste vertegenwoordigers in de projectgroep zijn een ambtelijk novum. Gemeenten zijn doorlopend betrokken.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt dat er na de gemeenteraadsverkiezingen wellicht andere standpunten spelen en vraagt hoe die worden meegewogen. Daarnaast zijn er regio's zonder regiovisie en zijn de bestaande regiovisies niet allemaal besproken in PS. Ze vraagt hoe hier rekening mee wordt gehouden. De heer **De Graef** herhaalt dat de gemeenten nauw betrokken zijn en weet dat alle bestaande regiovisies in de planvorming worden meegewogen. Er is een overzicht van alle relevante parallelle visietrajecten. De gemeenteraadsverkiezingen vallen middenin de conceptvisiefase, maar de startnotitie beoogt het maken van een Omgevingsvisie in deze bestuursperiode, zodat de zittende PS deze kunnen vaststellen. Dit uitgangspunt is leidend in de planning.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt wat de status van de vergadering van 9 oktober 2017 is. Mevrouw **Bolt** legt uit dat het een besluitvormende Statenvergadering is, waarin echter geen besluit wordt genomen over een voordracht. Daarom kunnen geen amendementen worden ingediend, maar wel moties, waarover wordt gestemd.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) merkt op dat PS de startnotitie met de betrokkenheid van de gemeenten hebben vastgesteld en dat PS dus aan zet zijn als een andere rol van de gemeenten gewenst is.
De heer **Struben** (D66) beaamt dat PS bepalen hoe en wanneer zij gemeenten willen betrekken en op 9 oktober in een motie uitspraak kunnen doen over de verbinding met gemeenten.
De heer **Kramer** (GroenLinks) wil alleen afwijken van de door PS vastgestelde procedure voor gemeenteparticipatie als er signalen zijn dat gemeenten niet tot hun recht zijn gekomen.
De heer **Papineau Salm** (PvdA) meent dat PS verdere betrokkenheid als aanvulling kunnen zien.
De heer **Kramer** (GroenLinks) herhaalt dat daar een reden voor moet zijn. Hij uit verder zijn zorg over de moties omdat de complexe en allesomvattende materie afstemming vooraf vraagt, hetgeen lastig is omdat de bijdragen nog niet bekend zijn. De **voorzitter** meent dat het Presidium goed heeft nagedacht over het voorstel.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt hoe de gemeenteraden en PS het overzicht behouden met alle verschillende visies op de verschillende niveaus.
De **voorzitter** benadrukt dat dit aan de partijen zelf is.

De heer **Klein** (CU/SGP) is blij met de prachtige inventarisatie en vraagt hoe de uitkomst van het debat op 9 oktober wordt vertaald naar de voordracht en welke vorm en lengte die krijgt. De heer **De Graef** vindt het lastig om vooraf te zeggen hoe de voordracht eruitziet. De richtinggevende moties zijn bepalend voor de inhoud ervan.
De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt hoe omvangrijk de voordracht zal zijn. De **voorzitter** benadrukt dat dit afhankelijk is van de uitkomst van het debat.
De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt naar het proces, naar de vorm van de voordracht als basis voor de Omgevingsvisie. De **voorzitter** herhaalt dat er nog geen antwoord op deze vraag is.
De heer **Tijssens** (D66) vraagt wat de minimumvorm is als er geen inhoudelijke moties worden aangenomen. De **voorzitter vindt** dit een hypothetische vraag.

De heer **Klein** (CU/SGP) meent dat PS met de drie verhaallijnen zijn voorgesorteerd. De heer **Bossink** verduidelijkt dat het feitenrelaas uit de verkenningsfase steeds het referentiepunt is. Alle opgaven zijn met elkaar in verband gebracht. Hieruit vloeien kansrijke combinaties en schurende punten voort en die analyse en de feitelijke bevindingen zijn gebruikt voor de verhaallijnen. De informatie is een hulpmiddel bij het denken over de ambities en de bijbehorende consequenties. Afhankelijk van de uitkomsten van het debat wordt de visie geschreven. De wet geeft de opdracht tot integraliteit en deze aanpak beoogt niet-verenigbare keuzes te voorkomen.

De **voorzitter** schetst nogmaals het tijdpad van 9 oktober 2017 via 7 en 18 december 2017 naar de terinzagelegging van de concept-Omgevingsvisie op 11 juni 2018. In het najaar van 2018 volgt besluitvorming over de definitieve Omgevingsvisie.
De heer **De Graef** benadrukt dat deze planning losstaat van een eventuele vertraging in de invoering van de Omgevingswet.

5. Sluiting

De **voorzitter** dankt de heren Bossink, De Graef en Ruijs voor hun toelichting. Hij dankt allen voor hun betrokkenheid en bijdrage en nodigt iedereen uit om even na te praten. Hij sluit de vergadering om 19.20 uur.

SCHRIFTELIJKE VRAGEN

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 31 augustus 2017
Datum GS-besluit: : 26 september 2017

Vragen nr. 76

Vragen van mevrouw **A. van Langen-Visbeek** en de heer drs. **P.P.J. Slettenhaar** (VVD) over proces omgevingsvisie Noord-Holland

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 31 augustus 2017 door de leden van Provinciale Staten, mevrouw **A. van Langen-Visbeek** en de heer drs. **P.P.J. Slettenhaar** (VVD), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

De VVD Statenfractie heeft een aantal vragen over het proces in de Provincie Noord-Holland voor het opstellen van de Omgevingsvisie in de aanloop naar de invoering van de nieuwe Omgevingswet per 2019. Het baart de VVD zorgen dat het aantal vergaderingen, bijeenkomsten, campagnes en instrumenten toeneemt terwijl de helderheid en doelmatigheid van het proces afneemt. Ook maakt de VVD zich zorgen over de verregaande invulling van wensen van inwoners op basis van een beperkte en selectieve groep respondenten en het te weinig betrekken van de regiobestuurders.

De Omgevingswet is vanuit het subsidiariteitsbeginsel «decentraal, tenzij» opgebouwd. Dit betekent dat de gemeente als eerste «aan de lat staat» bij het realiseren van de maatschappelijke behoeften die in artikel 1.3 Ow zijn opgenomen.[1] De Provincie moet daarom constant afwegen waarom het nodig is een onderwerp wèl op provinciaal niveau i.p.v. gemeentelijk niveau te regelen.

In de Facebook-campagne, die gebruikt is als onderdeel van de publiekscampagne in de Provincie Noord-Holland, zijn echter verschillende stellingen opgenomen die geen verband leken te hebben met provinciale taken maar betrekking hadden op gemeentelijke of rijkstaken. Twee voorbeelden:

- Mensen die geen bestrating in hun tuin hebben moeten korting krijgen op hun rioolheffing en anderen moeten meer gaan betalen.
- Het delen van je auto moet verplicht worden.

[1] Handreiking omgevingsverordening 1.0 - Invoeringsondersteuning Implementatie Omgevingswet, IPO, maart 2017

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

INLEIDING BEANTWOORDING

Op 23 mei 2016 hebben Provinciale Staten de Startnotitie Omgevingsvisie NH2050 vastgesteld. Hierin is afgesproken dat het proces om te komen tot onze omgevingsvisie bestaat uit vier stappen: Verkenningen, Koers, Concept Visie en Visie. De tweede stap, de Koersfase nadert zijn afronding. Doel van deze Koersfase is dat Provinciale Staten halverwege het proces bepalen welke hoofdambitie en daarmee samenhangende doelen leidend moeten zijn voor de Omgevingsvisie die na deze fase zal worden opgesteld. Hiertoe zullen Provinciale Staten op 9 oktober a.s. een richtinggevend debat voeren. De hoofdconclusies uit het debat worden vastgelegd in een Statenvoordracht, die op 18 december aan PS ter besluitvorming wordt voorgelegd. Dat besluit vormt de basis voor de Concept Omgevingsvisie NH2050.
Deze werkwijze is besproken en akkoord bevonden door het Presidium op 10 juli en 11 september j.l.

Om Provinciale Staten te helpen bij het bepalen van de hoofdambitie en doelen hebben GS een Discussiedocument opgesteld met drie verhaallijnen. Deze verhaallijnen zijn bedoeld om vanuit verschillende invalshoeken in samenhang de opgaven die de Verkenningen naar voren brengen, tegen het licht te houden en in beeld te brengen wat de belangrijkste keuzevraagstukken zijn. De verhaallijnen laten zien dat niet alle ambities met elkaar verenigbaar zijn en dat de keuze voor een ambitie bij een opgave consequenties heeft voor andere opgaven.

Om tot deze verhaallijnen te komen, zijn de grote thema's en de opgaven uit de Verkenningen NH2050 met elkaar in verband gebracht. Dit hebben wij gedaan op basis van een uitvoerige analyse, waaraan circa 80 mensen vanuit verschillende kennisgebieden hebben bijgedragen. Uit deze analyse is een aantal keuzepunten en kansrijke combinaties van thema's en opgaven naar voren gekomen. Deze zijn in de verhaallijnen en achterliggende tabellen verwerkt. Vervolgens zijn wij met zo'n 300 professionals, afkomstig van gemeenten, veiligheidsregio's, omgevingsdiensten, GGD's, waterschappen en belangenorganisaties uit de profit en non-profitsector, het gesprek aangegaan over hun ambities op dit gebied en hoe die zich verhouden tot andere ambities. Ook hebben wij hen gevraagd input te geven voor de verhaallijnen. Deze gesprekken hebben op verschillende manieren plaatsgevonden. In sommige gevallen hebben wij partijen een op een gesproken. Daarnaast hebben wij bijeenkomsten per thema georganiseerd voor kleine groepjes belanghebbenden en een grote bijeenkomst (werkcongres) waarbij alle thema's aan bod kwamen. Tot slot zijn er voor deze fase op een viertal momenten gesprekken gevoerd met bestuurders van gemeenten en waterschappen over de inhoud en samenwerking rondom de Omgevingsvisie.

Zoals in de startnotitie is afgesproken, hebben wij naast dit traject met professionele stakeholders met een publiekscampagne ook de inwoners van Noord-Holland actief betrokken. Deze campagne concentreerde zich rond vier verschillende onderdelen die een samenhangend geheel vormen: twee representatieve publieksonderzoeken, de Facebookcampagne *Jouw Noord-Holland* en zogenaamde huiskamergesprekken. De uitkomsten van de publiekscampagne geven een beeld van wat Noord-Hollanders belangrijk vinden in hun leefomgeving en hoe zij aankijken tegen de uitdagingen die de Verkenningen NH2050 naar voren hebben gebracht.

De ***representatieve*** panelonderzoeken, die ruim voldoen aan de algemene criteria die aan sociaal-wetenschappelijk onderzoek worden gesteld, zijn gehouden onder 1600 respectievelijk

1400 Noord-Hollanders. Uit het eerste onderzoek komt naar voren dat Noord-Hollanders de volgende thema's als de top 5 zien voor de toekomst van de fysieke leefomgeving:

1) gezonde leefomgeving
2) voldoende werkgelegenheid
3) voldoende woningen in de stad voor iedereen
4) open landschap behouden
5) geen overstromingsgevaar

Deze thema's zijn terug te vinden in de leidmotieven van de drie verhaallijnen die zijn opgenomen in het discussiedocument voor het richtinggevend debat in PS op 9 oktober: Gezond en Veilig NH, Economisch Duurzaam NH en Karakteristiek NH.

Daarnaast is een aantal ***niet representatieve*** activiteiten georganiseerd die bedoeld waren om ´reuring en kleuring´ te geven aan het publieke debat. Zo wilden we op een laagdrempelige manier Noord-Hollanders informeren dat de Omgevingsvisie in de maak is, hen bewust maken waarom de Omgevingsvisie relevant is en hen actief betrekken bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie. In dat kader zijn live-gesprekken georganiseerd in klein verband (Huiskamers van Noord-Holland) en groot verband (op Bevrijdingspop in Haarlem en Sail Den Helder) en is een online platform op Facebook gebouwd. Op dit platform konden we aansprekende content delen en werden onze inwoners opgeroepen hun visie over de toekomst van onze provincie te delen. De online uitingen zijn uitnodigend en worden ingezet voor het bevorderen van interactie, om vragen te stellen, informatie te delen en verhalen te vertellen – zowel in woord als in beeld.

Het bereik van Jouw Noord-Holland hebben we laten groeien door onder meer het inzetten van bestaande communicatiemiddelen, zoals het corporate Facebookaccount van de provincie, Twitter, de LinkedInpagina van de provincie en de website www.noord-holland.nl/omgevingsvisie. Via deze kanalen werd opgeroepen de Facebookpagina Jouw Noord-Holland te volgen en mee te praten. Het platform Jouw Noord-Holland heeft inmiddels meer dan 6800 volgers (peildatum 10 september 2017). Het referentiekader van zowel de panelonderzoeken als de huiskamergesprekken en het platform op Facebook zijn steeds de thema's die uit de Verkenningen NH2050 naar voren zijn gekomen.

De opbrengsten van de publiekscampagne zijn niet gebruikt om in het Discussiedocument al voor te sorteren op de uitkomst van de discussie in PS over de hoofdambitie en daarmee samenhangende doelen van onze Omgevingsvisie. Wij bieden PS alle opbrengsten aan om te kunnen betrekken in deze discussie en om daarmee het richtinggevend debat op 9 oktober a.s. goed te faciliteren.

Vraag 1:
Is GS het eens met de VVD dat deze stellingen kwalitatief tekort schieten?

Antwoord 1:
Nee. De stellingen op Facebook zijn bedoeld om de discussie onder inwoners aan te wakkeren over de hoofdthema's die uit de Verkenningen NH2050 naar voren zijn gekomen. Voor dat specifieke doel voldoen de genoemde stellingen naar ons oordeel. Wij zijn het dan ook niet met u eens dat deze stellingen in dit geval kwalitatief tekort schieten.

Vraag 2:
Om welke reden zijn deze stellingen opgenomen?

Antwoord 2:
Zie antwoord op vraag 1.

Vraag 3:
Welke provinciale taak heeft hier betrekking op?

Antwoord 3:
De genoemde stellingen hebben niet direct betrekking op een provinciale taak.Indirect zijn de stellingen verbonden aan onze taken op het gebied van respectievelijk waterveiligheid, verstedelijking en mobiliteit.

Vraag 4:
Wat is de relatie met de Omgevingsvisie?

Antwoord 4:
De stellingen zijn verbonden aan opgaven die uit de Verkenningen NH2050 naar voren komen, bij respectievelijk het thema klimaatverandering en het thema mobiliteit: 1) Hoe gaan we Noord-Holland beschermen tegen te veel water (veiligheid en overlast) en 2) Hoe verwerken we de grotere druk op de capaciteit en garanderen we de kwaliteit van mobiliteitsnetwerken?

Vraag 5:
Daarnaast zijn er stellingen opgenomen waarin de vraagstelling een suggestieve tegenstelling bevatte die feitelijk onjuist was, een keuze gaf tussen slechts twee van meerdere mogelijkheden, of een keuze gaf terwijl deze elkaar niet hoeven uit te sluiten. Bijvoorbeeld:

- Liever een minder duurzaam Noord-Holland dan een windmolen in mijn achtertuin.
- Schiphol groeit enorm en krijgt een steeds grotere economische positie in Noord-Holland. Willen we dit behouden, dan moet er meer geïnvesteerd worden in de bereikbaarheid van Schiphol dan in andere regio's waar niet zoveel bedrijvigheid is.
- Bouwen in de natuur of hoogbouw in de steden?
- Dilemma: Meer wegen aanleggen? Of meer stations en treinen?

Door de feitelijke incompleetheid van de deze vragen leveren de antwoorden volgens de VVD geen correct beeld op wat betreft de wensen van inwoners.

Heeft GS inzicht gehad in de stellingen en in hoeverre deelt u onze mening dat verschillende stellingen suggestief of incompleet zijn?

Antwoord 5:
Wij hebben geen inzage gehad in de stellingen. De aanpak van de publiekscampagne, inclusief de inzet van Facebook als discussieplatform en de publieksonderzoeken als representatief onderdeel, is voorafgaand besproken in ons College. Deze aanpak is ook gepresenteerd aan PS voorafgaand aan de start van de campagne.

De stellingen zijn bedoeld om discussie te starten, om bewustwording te genereren en om kleuring te geven aan het publieke debat. Wanneer stellingen worden gebruikt om de discussie aan te wakkeren, moeten deze naar ons oordeel prikkelend zijn.

Vraag 6:
Is GS het met de VVD eens dat de inhoudelijke representativiteit van de uitkomsten van de Facebook-stellingen in twijfel getrokken kan worden? Zo ja, wat is uw overweging? Zo nee, wat is uw argumentatie daarbij?

Antwoord 6:
Ja, want de Facebook-campagne is niet bedoeld als representatieve peiling onder inwoners van Noord-Holland, maar als discussieplatform. Als representatieve peiling onder inwoners hebben we de twee publieksonderzoeken uitgevoerd onder respectievelijk 1600 en 1400 inwoners van de provincie.

Vraag 7:
Er zijn drie verhaallijnen gepresenteerd ten behoeve van het Koersdocument: Gezond en veilig NH, Economisch duurzaam NH, en Karakteristiek NH. De VVD is van mening dat het hanteren van drie verhaallijnen de suggestie wekt dat een keuze moet worden gemaakt uit een van deze verhaallijnen. Hoewel de verhaallijnen zijn bedoeld om het debat in Provinciale Staten over de hoofdambitie van de omgevingsvisie te helpen[2], lijken ze denkrichtingen te forceren. De uitkomsten van de participatiecampagne lijken echter aan te geven dat 'en, en, en' gewenst is, niet 'of, of, of'.

Wat is het doel van de werkwijze van GS geweest om drie verhaallijnen te gebruiken?

Antwoord 7:
Het Discussiedocument met de drie verhaallijnen is bedoeld als hulpmiddel voor PS om de hoofdambitie en daarmee samenhangende doelen voor de Omgevingsvisie NH2050 te bepalen. Het is niet de bedoeling om één van de verhaallijnen uit het Discussiedocument te kiezen, maar om aan de hand hiervan vanuit verschillende dominante invalshoeken in samenhang te kijken naar de opgaven zoals die uit de Verkenningen NH2050 naar voren zijn gekomen. Door de manier waarop de verhaallijnen zijn opgesteld, is het mogelijk om in de discussie over de lange termijnambities en – doelen de samenhang tussen verschillende ambities scherp in het oog te kunnen houden. De opdracht vanuit de Omgevingswet en vanuit de door PS vastgestelde startnotitie is immers om een integrale visie op te stellen. Daarom wordt in elke verhaallijn doorgeredeneerd op alle mogelijke consequenties van een ambitie en komen alle opgaven uit de Verkenningen NH2050 erin aan bod.
Het Discussiedocument met de drie verhaallijnen fungeert op deze manier als het ware als 'zeef' voor Provinciale Staten om de belangrijkste ambities en doelen naar boven te halen en om ervoor te zorgen dat deze samenhang hebben en consequent zijn.

Vanuit het College geven we daarbij mee dat voor ons de uitgangspunten die we in het Coalitieakkoord hebben geformuleerd voor de omgevingsvisie als vertrekpunt dienen.

[2] Brief GS aan PS: voorstel besluitvorming Koers NH2O5O, d.d. 3 juli 2017

Na het richtinggevende PS-debat van 9 oktober worden de drie verhaallijnen niet meer gebruikt. Zoals besloten in het Presidium van 10 juli j.l., zullen de hoofdconclusies uit het debat worden vastgelegd in een Statenvoordracht, die op 18 december aan PS ter besluitvorming wordt voorgelegd. Dat besluit vormt de basis voor de Concept Omgevingsvisie NH2050. De verhaallijnen hebben hun rol als hulpmiddel bij de discussie dan gespeeld.

Vraag 8:
Is GS bereid om deze werkwijze aan te passen indien dit niet het gewenste effect heeft?

Antwoord 8:
Ja, we zijn bereid deze werkwijze aan te passen wanneer blijkt dat deze niet het gewenste effect heeft.

Vraag 9:
Zijn alle 49 onderliggende opgaven[3] terug te vinden in de Verkenningen 2050?

Antwoord 9:
Ja, in deel 2 van de Verkenningen NH2050 (pagina 48 – 61) zijn deze 49 opgaven beschreven.

Vraag 10:
Op 19 juli 2017 heeft de Provincie 5 tweets doen uitgaan over de resultaten van de publiekscampagne, waarbij in 4 tweets voor specifieke regio's wordt gesproken:

Noord-Holland @ProvincieNH

IJmonders vinden voor #2050 kwaliteit water, lucht, bodem belangrijk. Net als investeren in digitale infrastructuur http://bit.ly/2vinKnI pic.twitter.com/L36nElewxG
13:34 - 19 jul. 2017

Noord-Holland @ProvincieNH

Inwoners van regio #Alkmaar vinden investeren in kustbescherming en verkeersveiligheid het belangrijkst voor
#2050. http://bit.ly/2vinKnI pic.twitter.com/SYPmH0cjap
14:42 - 19 jul. 2017

Noord-Holland @ProvincieNH

79% van de West-Friezen vindt het belangrijk om het karakteristieke landschap voor de toekomst te behouden.
#2050 http://bit.ly/2vinKnI pic.twitter.com/IvgIoUIhhy
15:38 - 19 jul. 2017

Noord-Holland @ProvincieNH

[3] Concept verslag 1e werksessie PS Koersdocument 22 juni 2017, p. 2, r. 57.

Inwoners Kop van Noord-Holland vinden kustbescherming en duurzame energie belangrijkste uitdagingen richting
#2050. http://bit.ly/2vinKnI pic.twitter.com/vAClEfVN59
16:32 - 19 jul. 2017

De VVD ontving n.a.v. deze tweets bezorgde reacties van bestuurders uit deze regio's dat men niet bekend was met de conclusies en dat men deze inhoudelijk niet kon plaatsen.

Zijn de betreffende regio's betrokken geweest bij het trekken van deze conclusies?

Antwoord 10:
De conclusies zijn gebaseerd op de uitkomsten van het tweede representatieve panelonderzoek. De regio's zijn niet betrokken geweest bij het trekken van deze conclusies.

Vraag 11:
Hebben de betreffende regio's de conclusies ondersteund?

Antwoord 11:
Aangezien de regio's niet betrokken zijn geweest bij het trekken van de conclusies, weten we niet of de betreffende regio's de conclusies ondersteunen.

Vraag 12:
Is GS van mening dat deze tweets het denkproces in de regio's ondersteunen?

Antwoord 12:
Ja. De onderzoeken geven een goed beeld van wat Noord-Hollanders vinden. De onderzoeken zijn op onze website gepubliceerd, zodat niet alleen iedereen er kennis van kan nemen, maar er ook zijn voordeel mee kan doen. De tweets zijn bedoeld om aandacht te vragen voor de uitkomsten van het tweede panelonderzoek en daarmee bezoekers te trekken naar de website en de onderzoeken die goed inzicht bieden over hoe inwoners, ook per regio, denken over belangrijke thema's in onze Omgevingsvisie.

Vraag 13:
Tijdens de huiskamergesprekken werd per keer een bepaald onderwerp besproken. Deze onderwerpen lijken top-down goed te matchen met de regio waarin het huiskamergesprek werd gehouden, echter ontving de VVD feedback dat bottom-up andere onderwerpen wenselijk waren.

Wat is de mening van GS over de keuze van de onderwerpen van deze huiskamergesprekken?

Antwoord 13:
De keuze van de onderwerpen van de huiskamergesprekken is gebaseerd op de hoofdthema's die uit de Verkenningen NH2050 naar voren komen. Dat zijn de thema´s (met daaraan gekoppeld de kernopgaven) waar onze omgevingsvisie in ieder geval een antwoord op moet geven. In alle gevallen is gezocht naar een bij het thema passende plek voor het huiskamergesprek. Veel van deze thema´s spelen in alle regio´s. Daar waar sprake was van een meer regiogebonden thema, zoals bijvoorbeeld de woningbouwopgave in de MRA, is dat thema gekoppeld aan het huiskamergesprek in die regio.

Vraag 14:
Is er voor de keuze van de onderwerpen per regio overleg geweest met gemeenten in de betreffende regio's?

Antwoord 14:
Nee, er is voor de keuze van onderwerpen per regio geen overleg geweest met de betreffende gemeenten.

Vraag 15:
In november 2016 zijn gemeentesessies gehouden waaraan vertegenwoordigers van 34 gemeenten, vertegenwoordigers van de veiligheidsregio's en vertegenwoordigers van regio Gooi- en Vechtstreek en Stadregio Amsterdam hebben deelgenomen. In de verslagen staat niet aangegeven wat voor vertegenwoordigers dit betreft.

Kunt u per gemeente aangeven wat voor vertegenwoordigers hebben deelgenomen aan deze gemeentesessies (wethouders, ambtenaren, raadsleden, burgers, bedrijven)?

Antwoord 15:
Aan deze gemeentesessies hebben ambtenaren van de betreffende gemeenten deelgenomen.

Vraag 16:
Hoe ziet GS de rol van de gemeenteraadsleden in dit verband en op welke wijze zijn zij in deze sessies betrokken?

Antwoord 16:
Gemeenten vormen voor ons een belangrijke partner bij het opstellen van onze Omgevingsvisie. We hebben verschillende bijeenkomsten voor gemeenten georganiseerd. Hierbij hebben we ons tot nu toe gericht op ambtenaren en wethouders. Daarnaast maken er vijf vertegenwoordigers van gemeenten en regio's deel uit van de ambtelijke projectgroep, naast een vertegenwoordiger namens de drie waterschappen in Noord-Holland.
Tot op heden zijn gemeenteraadsleden niet specifiek betrokken bij de georganiseerde werksessies.
Op 22 september heeft de provincie wel een bijeenkomst georganiseerd voor Gemeenteraadsleden en Statenleden over de Omgevingswet. Verder zullen we in het kader van de omgevingsvisie halverwege de fase na de koersbepaling (de fase waarin we de concept Omgevingsvisie opstellen), naast kleinere sessies, een grote bijeenkomst organiseren. Hiervoor zullen ook gemeenteraadsleden worden uitgenodigd.

Vraag 17:
Het proces om te komen tot een Omgevingsvisie- en verordening in de Provincie Noord-Holland duurt lang en is complex. De VVD hoopt dat een van de doelen van de Omgevingswet, nl. vereenvoudiging van het besluitvormingsproces[4], in de praktijk al kan worden toegepast op het totstandkomingsproces in Noord-Holland.

[4] 'Belangrijk is dat het huidige besluitvormingsproces wordt vereenvoudigd door de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) van toepassing te verklaren en dat daarmee veel van de verbijzonderingen komen te vervallen.' Bron: Achtergrondinformatie: Opstellen omgevingsvisie, https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/aandeslag/producten/routeplanner/provincie/voorbereiding/

Is GS bereid extra zorg te dragen voor tijdige aanlevering, goede leesbaarheid en bondigheid van de stukken t.b.v. de totstandkoming van de Omgevingsvisie- en verordening?

Antwoord 17:
Ja, daar zijn we toe bereid.

Vraag 18:
Is er een standaard format Omgevingsverordening voor provincies beschikbaar o.b.v. provinciale kerntaken? Wordt daar gebruik van gemaakt door de Provincie Noord-Holland?

Antwoord 18:
Nee, er is geen standaardformat Omgevingsverordening beschikbaar. Vanuit het Interprovinciaal Overleg (IPO) wordt gewerkt aan een handreiking Omgevingsverordening. De eerste versie van deze handreiking is sinds begin dit jaar beschikbaar. Wij zullen werken met deze handreiking.

Vraag 19:
Hoe verloopt dit proces in andere provincies en wat kan Noord-Holland daarvan leren?

Antwoord 19:
Wij zijn ambtelijk vertegenwoordigd in het IPO Programmateam Implementatie Omgevingswet. Op deze manier zijn wij nauw betrokken bij het denkproces om te komen tot een Omgevingsverordening, dat in alle provinciehuizen en op interprovinciaal niveau plaatsvindt. Wij staan in nauw contact met andere provincies en maken gebruik van hun ervaringen en kennis. En wij delen onze eigen ervaringen met andere provincies.

Vraag 20:
Hoe ziet GS het idee om een nieuwe expertmeeting met betrokken partijen zoals gemeentes te organiseren om hen te betrekken in de schrijffase van de omgevingsvisie? En op welke termijn is dit mogelijk; voorafgaand aan het vaststellen van de koers door PS of daarna, en indien daarna, in hoeverre kunnen gemeenten dan nog invloed uitoefenen op het proces?

Antwoord 20:
Wij vinden dat een goed idee. Zoals in de startnotitie afgesproken worden de professionele stakeholders, zoals gemeenten, waterschappen, belangenorganisaties en bedrijfsleven, in alle fasen van de Omgevingsvisie nauw betrokken door middel van verschillende bijeenkomsten. Dat geldt ook voor de fase na de Koersfase, waarin we de concept Omgevingsvisie gaan opstellen. In deze fase kunnen stakeholders zeker nog invloed uitoefenen op de inhoud van onze omgevingsvisie.
Een nieuwe expertmeeting nog voorafgaand aan vaststelling van de koers door PS is naar ons oordeel niet nodig. Zoals in de inleiding op onze beantwoording aangegeven zijn gemeenten, waterschappen en belangenorganisaties via verschillende bijeenkomsten en via de vertegenwoordigers in onze ambtelijke projectgroep nauw betrokken geweest bij het opstellen van het Discussiedocument.

Geachte leden van Provinciale Staten Noord-Holland,

Binnenkort staat bij u de bespreking van het Discussiedocument Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 op de agenda.

Als groene organisaties hebben wij een visie gemaakt om inbreng voor het maken van de Omgevingsvisie te leveren. Deze vindt u hier in tekst- en postervorm: http://www.mnh.nl/nieuws/presentatie-visie-groene-en-gezonde-keuzes-voor-noord-holland/

De hoofdpunten uit onze visie zijn de volgende:

1. Landschap versterken door regionale landschappen te beschermen, door te investeren (aankoop, vernieuwing en vooral ook in beheer en onderhoud) in top-ecologische natuur en top-activiteiten natuur en constructief samen te werken.

2. Meer biodiversiteit buiten de NNN met natuur INCLUSIEVE landbouw en - woningbouw; meer biodiversiteit binnen de NNN met natuur INTENSIEVE landbouw.

3. Energietransitie inpassen in het landschap en daar aan bijdragen.

Als bijdrage aan de voorbereiding van uw debat op 9 oktober hebben wij onze visie naast het door u te bespreken Discussiedocument over de Omgevingsvisie gelegd. In bijgevoegde tabel staan de teksten uit het discussiedocument die onze visie ondersteunen. Hieruit kunt u dus afleiden wat wij de te maken goede keuzes vinden.

Wij hopen dat de bijgevoegde documenten u van dienst kunnen zijn bij het maken van groene en gezonde keuzes voor Noord-Holland.

Mocht u naar aanleiding van deze documenten vragen hebben, neem dan vooral contact met ons op.

Met vriendelijke groeten,

Amsterdamse Bos
Goois Natuurreservaat
IVN
Landschap Noord-Holland
Natuurmonumenten
Natuur en Milieufederatie Noord-Holland
PWN
Staatsbosbeheer

Secretariaat:
Erna Krommendijk

075 6351598
e.krommendijk@mnh.nl

Groene en gezonde keuzes voor de 16 kernopgaven van de Omgevingsvisie Noord-Holland

In deze tabel staan de letterlijke teksten uit de drie verhaallijnen uit het discussiedocument die de visie 'Groene en gezonde keuzes voor Noord-Holland' van de natuur- en milieuorganisaties ondersteunen.

Kernopgave	**Gezond en veilig**	**Economisch**	**Karakteristiek**
Bodemdaling	De bodemdaling in de veenweide gebieden is niet meer houdbaar. In deze gebieden wordt het peilbeheer aangepast om de bodemdaling te stoppen. Er zal nieuw functioneel gebruik moeten komen passend bij het waterpeil (functie volgt peil)	Bodemdaling in de veengebieden rond Amsterdam is niet meer houdbaar. Aanpassing peilbeheer om dit tegen te gaan: vernatten De veenweide gebieden krijgen een recreatieve functie ten dienste van de stad en het vestigingsklimaat van de MRA: Wetlandsafari's (tenzij andere vormen van agrarisch gebruik een hogere toegevoegde waarde hebben)	
Klimaatadapatie	Hittestress in de steden is een groot gezondheidsprobleem, om dit tegen te gaan moet er meer water en groen de stad in worden gebracht (Groene daken/gevels en minder verharding in de straten). Dit draagt meteen ook bij aan de wateropvang-capaciteit ten tijde van clusterbuien	Groen en water meer integreren in de stad: groene daken en gevels. Economisch rationele omgang met verdroging: zoetwater-intensieve bedrijven moeten zelfvoorzienend worden.	
Bodem-, water-, luchtkwaliteit	Voor waterkwaliteit is het doel om de KRW normen uiterlijk 2027 te halen (en niet te temporiseren) Terugdringen van stikstof depositie	Zoveel mogelijk water hergebruiken binnen het cluster: water circulair inzetten	
Biodiversiteit	Natuur is een belangrijk aspect in gezondheid, het welbevinden van de mens	Zoeken naar natuurcombinaties met economische	Sturen in ruimtelijk gebruik t.b.v. de typisch Noord-Hollandse

Groene en gezonde keuzes voor de 16 kernopgaven van de Omgevingsvisie Noord-Holland

In deze tabel staan de letterlijke teksten uit de drie verhaallijnen uit het discussiedocument die de visie 'Groene en gezonde keuzes voor Noord-Holland' van de natuur- en milieuorganisaties ondersteunen.

	en om de biodiversiteit te versterken is het ook van belang om meer natuur te realiseren (natuur dichtbij). NNN versneld volmaken Inzetten om een aanvullend, fijnmazig netwerk in het landelijk en bebouwd gebied. Natuur inclusief bouwen wordt de norm	meerwaarde. Biodiversiteit als middel, niet als doel (Bijv. voor de landbouw sector).	ecosystemen Ontwikkelen met ruimte/aandacht voor groen
Adaptieve economie		Inzetten op kenniseconomie	Inzetten op een aantrekkelijk vestigingsklimaat: Waarde van locatie woon- en werkmilieus veiligstellen door lokale kwaliteiten en karakteristiek te waarborgen. (vertaald in alle andere opgaven)
Circulaire economie			
Mainports			Landschap krijgt ruimte Haven van Den Helder: doorgroeien op aangewezen plekken + neemt vrijkomende plekken woningbouw in
Landbouw [1]	Groene ruimte in de stad gebruiken voor biologische, kleinschalige en niet gestapelde stadslandbouw.	Kleinschalige (stads)landbouw en gestapelde (stads)landbouw in de MRA	Natuur inclusieve randvoorwaarden stellen aan schaalvergroting
Recreatie en toerisme	Nabijheid van recreatievoorzieningen zijn belangrijk voor een gezonde geest.	Groene buffer rond Amsterdam als recreatief uitloopgebied van de stad.	

[1] Het valt ons op dat in alle drie de verhaallijnen uitgegaan wordt van schaalvergroting in de landbouw, dit terwijl uit publieksonderzoek blijkt dat inwoners NH hier een laag belang aan toekennen.

Groene en gezonde keuzes voor de 16 kernopgaven van de Omgevingsvisie Noord-Holland

In deze tabel staan de letterlijke teksten uit de drie verhaallijnen uit het discussiedocument die de visie 'Groene en gezonde keuzes voor Noord-Holland' van de natuur- en milieuorganisaties ondersteunen.

	Iedereen binnen 10 min in het groen (en bij een zwemplek) Meer ruimte in en rond de stad voor recreatie		
Energie opwekken en besparen			
Energie transport en opslag			
Verkeersveiligheid en modaliteiten			
Openbaar vervoer			
Logistiek			
Woningbouw	Binnenstedelijk verdichten en uitleg kan, mits het groen toevoegt (natuur inclusief), water robuust is en hindervermindering nastreeft.		Selectiviteit: kiezen om 'mooiste' landschappen te ontzien van ontwikkeling en gebieden met beperkte kwaliteiten op te offeren
Leefbaarheid en kwaliteit	Verbeteren van de leef kwaliteit is integraal onderdeel van de ontwerpopgave. Dit betekent energie besparen en opwekken, groen toevoegen en water robuust ontwerpen.	Groene buffer rond Amsterdam vrij houden van stedelijke ontwikkeling: Kwalitatief hoogwaardige (groene) openbare ruimte van groot belang voor het vestigingsklimaat	

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
Door tussenkomst van de statengriffier mevrouw drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN
20 JULI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.S. de Graef
BEL/OMB

Doorkiesnummer +31235143327
graefm@noord-holland.nl

Verzenddatum
20 JULI 2017

Kenmerk
970767/970747

Uw kenmerk

Betreft: opbrengsten participatiecampagne Koersfase Omgevingsvisie

Geachte leden,

Op 23 mei 2016 hebben Provinciale Staten de Startnotitie Omgevingsvisie NH2050 vastgesteld.
In de Startnotitie is afgesproken dat we in vier stappen komen tot onze Omgevingsvisie: Verkenningen (beeldvorming en oordeelsvorming), Koers (besluitvorming), Concept Visie (oordeelsvorming) en Visie (besluitvorming).

De tweede fase, de Koersfase, nadert zijn afronding. In deze fase is, na vrijgave van de Verkenningen NH2050, een grootschalige participatiecampagne gestart. Tevens wordt gewerkt aan een Discussiedocument.
Zoals vastgelegd in de Startnotitie is het doel van de Koersfase dat Provinciale Staten tussentijds, halverwege het proces, richting bepalen: welke hoofdambitie en hoofddoelen c.q. leidmotieven moeten de basis vormen voor de omgevingsvisie die na de Koersfase wordt opgesteld? Met de besluitvorming over de Koers NH2050 stellen Provinciale Staten de kaders voor het opstellen van de omgevingsvisie.

Op 10 juli is ons voorstel voor de besluitvorming in Provinciale Staten voor de Koersfase akkoord bevonden door het Presidium.
Dit houdt in dat u op 9 oktober a.s. een richtinggevend debat voert aan de hand van het Discussiedocument dat op dit moment in de maak is.
De conclusies van dit debat worden vervolgens verwerkt in een Statenvoordracht, welke ter besluitvorming wordt voorgelegd in de PS-vergadering van 18 december. Deze Statenvoordracht vormt de Koers NH2050.
Zoals in het Coalitieakkoord 2015-2019 'Ruimte voor groei' beschreven, vormt een duurzame economische structuur, met daarbij borging van

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 1
Haarlem [2012 HR]
www.noord-holland.nl

de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving, voor ons het uitgangspunt. Deze doelen beïnvloeden elkaar.

De participatiecampagne voor de Koersfase is inmiddels afgerond. Ten behoeve van een tijdige voorbereiding op het richtinggevend debat op 9 oktober sturen we u nu de opbrengsten, vooruitlopend op het Discussiedocument. Het Discussiedocument zelf ontvangt u na bespreking in GS op 22 augustus.

Participatiecampagne
In de participatiecampagne hebben we een onderscheid gemaakt tussen de participatie met professionele partners als gemeenten, waterschappen, bedrijfsleven en belangenorganisaties enerzijds en inwoners anderzijds.

Werkbijeenkomsten professionals
De professionals zijn betrokken via verschillende werkbijeenkomsten die georganiseerd zijn. In totaal hebben meer dan 300 vertegenwoordigers van gemeenten, waterschappen, veiligheidsregio's, bedrijfsleven en belangenorganisaties hierin geparticipeerd.
In het eerste deel van de Koersfase hebben we de werkbijeenkomsten gebruikt om bij alle professionele stakeholders op te halen welke ambities zij hebben voor de ontwikkeling van de leefomgeving in Noord-Holland op de lange termijn. In het tweede deel hebben we in de bijeenkomsten met de professionele partners de drie verhaallijnen vanuit de verschillende invalshoeken van alle stakeholders belicht en gezamenlijk de consequenties van de keuzes die voortvloeien uit de verhaallijnen doorgeredeneerd.

Naast deze ambtelijke werkbijeenkomsten is ook op 13 juli een bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd voor wethouders en dagelijks bestuurders van de waterschappen. Hiervoor bent u als toehoorder uitgenodigd. Ook is op 7 juli een aparte bijeenkomst georganiseerd voor de dagelijkse besturen van de waterschappen in Noord-Holland en directies van Rijkswaterstaat en PWN.

Publiekscampagne Jouw Noord-Holland
Inwoners zijn betrokken via de publiekscampagne Jouw Noord-Holland. De publiekscampagne bestaat uit vijf onderdelen:

- **Facebook:** op de Facebookpagina Jouw Noord-Holland stond iedere 2 weken een ander thema uit de Verkenningen NH2050 centraal. Op de Facebookpagina leveren mensen commentaar en uiten hun mening, gestimuleerd door stellingen die we koppelen aan het thema. Inmiddels heeft Jouw Noord-Holland meer dan 6.200 volgers. Sinds het begin van de campagne (begin maart) hebben we ruim 650.000 unieke bezoekers gehad. Dit zijn dus mensen die op

enigerlei wijze in aanraking met onze faecbookcampagne zijn gekomen via advertenties, of omdat ze zelf de pagina en/of berichten liken, of omdat vrienden van hen dit hebben gedaan waardoor het in hun timeline terecht komt.

- **Huiskamergesprekken:** parallel aan het thema dat op Facebook centraal staat, is een huiskamergesprek georganiseerd waarbij er op locatie in bijzijn van de betreffende gedeputeerde met inwoners en experts over het thema is gesproken. Ieder huiskamergesprek vond in een andere regio plaats. Deze gesprekken zijn bedoeld om verdieping aan te brengen en met inwoners te spreken over de consequenties die keuzes binnen een thema kunnen hebben. Vooral ook zijn de huiskamergesprekken bedoeld om aandacht te genereren in de regionale media voor de Facebookcampagne. De uitkomsten van de huiskamergesprekken zijn, ook gezien het kleinschalige karakter, uiteraard niet representatief voor de mening van alle inwoners van Noord-Holland. Er zijn in totaal 6 huiskamergesprekken georganiseerd met bij elkaar zo'n 60 geïnteresseerde inwoners van Noord-Holland.
- **Evenementen:** op 5 mei stonden we met een zelfgebouwde huiskamer op Bevrijdingspop in Haarlem. Op laagdrempelige manier hebben zo'n 150 mensen (met name jongeren) meegedaan aan verschillende interactiemomenten als (kennisquiz, videoboodschap achterlaten, foto's van zich zelf laten maken met daarop symbolen waar zij voor staan (klimaat, wonen, werk etc.) en wensen voor Noord-Holland in 2050 in de tijdscapsule. Op 24 juni stonden we met een vergelijkbaar concept op Sail Den Helder.
- **Publieksonderzoek:** in twee rondes is een onderzoek uitgevoerd onder een panel van bijna 1600 Noord-Hollanders. Dit panel is samengesteld op basis van representativiteit (verdeling naar regio, man/vrouw, leeftijd en opleidingsniveau). Het eerste onderzoek is aan het begin van de campagne uitgevoerd. In dit onderzoek lag de focus op de vraag welke thema's en uitdagingen die uit de Verkenningen naar voren komen, Noord-Hollanders het belangrijkste vinden. Het tweede onderzoek is in juni uitgevoerd. Hierin stonden de drie verhaallijnen centraal. Het panel is gevraagd om de verhaallijnen te waarderen en om zich uit te spreken over een aantal botsende ambities.
- **Media**: in de verschillende Noord-Hollandse dag- en weekbladen is geadverteerd om mee te doen en zijn redactionele artikelen verschenen over de campagne. Ook is er door NH en AT5 aandacht aan de campagne besteed.

De verschillende onderdelen van de publiekscampagne vormen tezamen een samenhangend geheel. Via de Facebookpagina Jouw Noord-Holland is het mogelijk om een grote en diverse groep inwoners en gebruikers (werken, recreëren) van Noord-Holland te bereiken en kan continu het gesprek met hen worden gevoerd. In aanvulling hierop zorgen de

huiskamergesprekken en de evenementen voor wat meer verdieping en reuring in de regio. De inbreng die we krijgen via de Facebookpagina en de huiskamergesprekken geeft kleuring aan de thema's die centraal staan in onze omgevingsvisie, maar zijn niet representatief. Daarom zijn de twee publieksonderzoeken uitgevoerd onder een panel van Noord-Hollanders. Dit panel is samengesteld op basis van een evenwichtige verdeling naar regio, man/vrouw, leeftijd en opleidingsniveau. De uitkomsten van de publieksonderzoeken zijn dus representatief.

Qua bereik heeft de publiekscampagne de verwachtingen overtroffen. In het communicatie- en participatieplan dat op 30 augustus 2016 door GS is vastgesteld, zijn we uitgegaan van een bereik van 2.000 mensen. Inmiddels heeft de Facebookpagina Jouw Noord-Holland meer dan 6.000 volgers en dit aantal groeit met 400-500 per week.
Als we de twee publieksonderzoeken en de huiskamergesprekken en evenementen erbij optellen, komen we op een bereik van nu al meer dan 9.500 mensen.

In de bijlagen treft u een overzicht aan van de opbrengsten van de gehele participatiecampagne tot nu toe:

- Verslagen van de werksessies met professionele stakeholders (gemeenten, waterschappen en belangenorganisaties) en het werkcongres van 15 juni;
- Rapportages van de twee publieksonderzoeken;
- Rapportage van de opbrengsten van de Facebookcampagne;
- Verslagen van de huiskamergesprekken;
- Impressies van de evenementen (Bevrijdingspop en Sail Den Helder);
- Overzicht van media-uitingen.

Opbrengsten publiekscampagne in relatie tot de koersbepaling
Doel van de publiekscampagne was om inwoners van Noord-Holland actief te betrekken bij het nadenken over de toekomst van onze leefomgeving. De publiekscampagne geeft een beeld van wat Noord-Hollanders belangrijk vinden in hun leefomgeving en hoe zij aankijken tegen de uitdagingen die de Verkenningen naar voren hebben gebracht. Gezien het open karakter van het Discussiedocument, dat de basis zal vormen voor het richtinggevende debat op 9 oktober, worden de opbrengsten van de publiekscampagne - zoals bijvoorbeeld de reacties op stellingen op Facebook - niet gebruikt om in het Discussiedocument

al voor te sorteren op de politieke oordeelsvorming. Wij bieden de opbrengsten aan u aan om te kunnen betrekken in het debat. Het is aan u om in het richtinggevend debat en de uiteindelijke besluitvorming over de Koers NH2050 hieraan gewicht toe te kennen.
Wel zijn de uitkomsten uit het eerste publieksonderzoek gebruikt in de totstandkoming van de drie verhaallijnen die de kern vormen van het Discussiedocument dat in de maak is. Uit dit onderzoek komt naar voren dat Noord-Hollanders de volgende thema's als de top 5 zien voor de toekomst van de fysieke leefomgeving:

1) gezonde leefomgeving
2) voldoende werkgelegenheid
3) voldoende woningen in de stad voor iedereen
4) open landschap behouden
5) geen overstromingsgevaar

Deze thema's zijn alle terug te vinden in de leidmotieven van de drie verhaallijnen: Gezond en Veilig NH, Economisch Duurzaam NH en Karakteristiek NH.

Vervolg
Op 22 augustus zullen wij een besluit nemen over het Discussiedocument.
Hierna zult u, conform het besluit van het Presidium van 10 juli j.l., op 9 oktober aan de hand van het Discussiedocument een richtinggevend debat voeren. Dit debat heeft als doel om de hoofdambitie en leidmotieven voor de Omgevingsvisie te kunnen bepalen.
De conclusies van dit debat vertalen wij naar een Statenvoordracht met de Koers NH2050. Deze zal, na tussenkomst van de commissie RWW op 7 december, op 18 december ter vaststelling aan u worden voorgelegd.

Om u voor te bereiden op het richtinggevend debat op 9 oktober zijn ambtelijk twee werksessies georganiseerd, op 22 juni en 6 juli.
Daarnaast is aan alle Statenfracties aangeboden om ambtelijk een technische presentatie te verzorgen. Een aantal fracties is al ingegaan op dit aanbod.
Tenslotte zal bij de commissie RWW van 21 september een technische briefing worden verzorgd. Hiermee stellen we u in de gelegenheid technische vragen te stellen ter voorbereiding op het debat op 9 oktober.

In aanvulling hierop bieden wij u, zoals eveneens besloten in het Presidium van 10 juli j.l., de mogelijkheid om in de periode tussen 22 augustus (vrijgeven Discussiedocument) en 9 oktober (richtinggevend debat in PS) de Facebookpagina Jouw Noord-Holland te gebruiken in de opmaat naar het debat. Over de precieze invulling hiervan wordt overleg gevoerd met de griffie.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp **J.C. van der Hoek**

Bijlagen: 9

Overzicht bijlagen opbrengsten participatiecampagne: koersfase

Type bijlage	Omschrijving
Professionals	
1. Verslagen sessies gemeenten	Bundeling van vier verslagen van sessies met gemeenten en waterschappen: wensfase en confrontatiefase
2. Verslagen sessies belangenorganisaties	Bundeling van zeven verslagen van sessies met belangenorganisaties op de thema's: water, energie, economie, wonen, landbouw, mobiliteit en groen
3. Verslag werkconferentie 15 juni 2017	Verslag van werkconferentie met 120 professionals van gemeenten, waterschappen, belangenorganisaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Alle informatie is hier verzameld en met elkaar geconfronteerd.
Inwoners (publiekscampagne)	
4. Publieksonderzoek 1: Verkenning	Onderzoek onder 1.586 Noord-Hollanders over welke thema's zij belangrijk vinden
5. Publieksonderzoek 2: Koers	Onderzoek onder 1.407 Noord-Hollanders over welke perspectieven zij belangrijk vinden voor Noord-Holland en keuzes tussen opties.
6. Rapportage Facebook Jouw Noord-Holland	Rapportage waarin staat beschreven hoeveel mensen de facebookpagina volgen, wat voor type mensen dit zijn en waar ze vandaan komen. Tevens een kort overzicht van de opbrengsten per thema.
7. Verslagen Huiskamergesprekken Jouw Noord-Holland	Verslagen van de huiskamergesprekken met inwoners van Noord-Holland met de gedeputeerden. Tevens een beeldverslag van de evenementen Bevrijdingspop en Sail Den Helder
8. Impressie huiskamergesprekken tijdens evenementen	Impressie van inloopbijeenkomsten tijdens Sail Den Helder en Bevrijdingspop Haarlem
9. Rapportage media uitingen	Rapportage met daarin overzicht van inzet verschillende media, bereik en opbrengst.

Verslagen sessies gemeenten

Koersfase - Omgevingsvisie NH2050

Inhoudsopgave

Inleiding....3
Gemeentesessie Noord-Holland Noord: wensfase, 2 maart....4
Gemeentesessie MRA: wensfase, 21 maart....14
Gemeentesessie MRA: confrontatiefase, 9 mei 2017 23
Gemeentesessie Noord-Holland Noord: confrontatiefase, 11 mei 2017 32

Inleiding

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen opgebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie stelt een omgevingsvisie op voor 2050 en is inmiddels in de koersfase aanbeland. In deze fase organiseert de provincie een reeks bijeenkomsten met inwoners, belangenorganisaties en gemeenten. Voorliggend document is het verslag van de sessies met de gemeenten.

Met de gemeenten is in twee rondes gesproken: wensfase en de confrontatiefase. Omdat de regio's in Noord-Holland sterk verschillen qua opgaven is er voor gekozen om de sessies op te splitsen in de Metropoolregio Amsterdam en Noord-Holland Noord.

Gemeentesessie Noord-Holland Noord: wensfase
2 maart, 14:00-18:00 uur

Programma

Wat	Tijd
Inloop	13:45 – 14:00
Plenair Waar staan we in het proces, wat staat er op de planning en wat gaan we doen vandaag? (vertrekpunt: Holland boven Amsterdam 2040 en de Verkenningen NH2050).	14:00- 14:30
Pauze	14:30 – 14:45
Werksessies (per regio) 1e gedeelte: ▪ Presenteren gemeentepitch *Door West-Friesland wordt in plaats van gemeentepitches een presentatie over de Structuurschets West-Friesland gegeven*. ▪ Formuleren Regio-pitch 2e gedeelte: ▪ Wat verwacht u terug te vinden in de provinciale Omgevingsvisie? ▪ Blik op vervolg proces: Hoe moeten de vervolgsessies eruit komen te zien? ❖ Verder vormen en presenteren van regionale pitch ❖ Confrontatiefase, vanaf april: Hoe de wensen en bestaand beleid/opgaven tegen elkaar afzetten? ❖ Ontwikkelprincipes vormen, vanaf oktober.	14:45 – 16:15 16:15 - 17:00
Afsluitende borrel	17:00 – 18:00

Algemeen

Het eerste gedeelte van de vervolgbijeenkomst van 2 maart is plenair. Hier wordt ingegaan op de huidige stand van zaken en de fase waarin we nu werken aan de Omgevingsvisie, de koersfase. In deze fase gaat de provincie Noord-Holland op basis van de Verkenningen NH2050 keuzes maken. Centraal staat de vraag hoe de provincie om wil gaan met de opgaven die op ons afkomen en welke opgaven we als onze prioriteit zien. De bijeenkomst op 2 maart is de eerste in een reeks bijeenkomsten die de provincie zal organiseren om een continue gesprek te waarborgen tussen gemeenten, Waterschappen, Omgevingsdiensten, Veiligheidsregio's en de provincie. Naast het Verkenningendocument NH2050 vormt het document Holland boven Amsterdam 2040 het startpunt voor het gesprek dat tijdens deze sessie wordt aangegaan. Het doel is om de wensen en ambities van de drie regio's van Noord-Holland Noord naar boven te halen, daartoe dient ook de vorming van een regio-pitch. Uiteraard zijn er ook verschillen per regio, hier mag (en moet) ook zeker aandacht voor zijn tijdens de sessie en in de Omgevingsvisie. Dat verschil wijst vaak ook de aspecten aan waar je als regio in uit blinkt, of in uit kan blinken.

Deelsessie Kop van Noord-Holland

Onderdeel 1: de gemeente-pitch

Tijdens het eerste onderdeel zal iedere vertegenwoordiger van de gemeenten uit de Kop van Noord-Holland zijn of haar gemeente pitchen. Dit zal gebeuren aan de hand van onderstaande vragen, die als 'huiswerk' al eerder zijn meegegeven aan de genodigden. Per gemeente staat deze pitch, aan de hand van die vragen, hieronder uitgewerkt.

Schagen

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Schagen heeft een uniek landschappelijk gebied. Het bestaat uit zowel polderlandschap (de Zijpe- en Hazepolder), kustlandschap aan de Noordzee en het kleinschalige landschap van Westfriesland. Deze laatste heeft natuurlijk ook de Westfriese Omringdijk, wat een unieke landschappelijke structuur op zichzelf is.

Binnen deze landschappen onderscheidt Schagen zich in 2 karakteristieken. Allereerst is Schagen vooral agrarisch. 70% van het grondoppervlak wordt gebruikt voor agrarische doeleinden. De sector is niet alledaags, maar kenmerkt zich door 3 dingen: hightech/onderzoek, innovatie en productie. Grote spelers zijn de zaadveredeling (concentratiegebied), bollenteelt en agrifood. De innovatie laat zich onder andere zien in teelt op water.

Daarnaast is Schagen ook toeristisch. Zowel de stad Schagen, als het omliggende landschap (zee, strand en duinen) trekken veel bezoekers voor verblijfsrecreatie. Ook de Westfriese Omringdijk trekt veel recreanten.

Als laatste moet ook de Energy & Health campus in Petten genoemd worden als waarde voor Noord-Holland.

Den Helder

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Den helder heeft één antwoord op bovenstaande drie vragen. De kwaliteit van de gemeente, het onderscheidend vermogen en de bijdrage aan Noord-Holland is terug te vinden in de ligging van Den Helder; het grenst aan drie kusten. Daarnaast zijn de drie elementen ook terug te vinden in het Maritieme karakter van Den Helder, met de Noordzee als werkterrein. Hierdoor kan er ook een bijdrage worden geleverd aan de energietransitie. Maar dankzij de achtergrond in de Marine en Luchthaven draagt Den Helder ook bij aan defensie en de werkgelegenheid in de regio. Het cultuurhistorisch landschap van Den Helder; de stelling en Atlantikwal, nieuwe bestemmingen voor architectonisch erfgoed, maar ook hedendaagse cultuur in de Schouwburg op WO zijn kwaliteiten en onderscheidende elementen van de gemeente. Die bijdragen aan de toenemende behoefte aan recreatie en toerisme.

Den Helder bezit een unieke combinatie van verschillende landschappen, kust en duinrand, polder en groen casco Den Helder. Deze combinatie draagt bij aan de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente. Den Helder is de poort maar de Wadden en aanvoerpunt van recreatievaart en TESO. Een goede bereikbaarheid is van belang voor Den Helder maar ook voor Texel.

Hollands Kroon

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Hollands Kroon kenmerkt zich vooral in innovatie, ruimte en ontwikkeling. Binnen een agrarisch landschap is veel ruimte voor bijvoorbeeld de energie sector, recreatie en toerisme. Het herbergt 3 belangrijke hubs: energy, food en data.

Grote kenmerkende (landschappelijke) trekkers zijn de Westfriese Omringdijk, de Afsluitdijk en ook de Waddenzee.

Onderdeel 2: de regio-pitch

De identiteit van de regio:

- Agrarisch productielandschap
- Texel
- Offshore
- Waddenbaai
- Bollen
- ‘Duitse kust’
- Health & Energy campus Petten
- Pioniers

Kansen liggen er voornamelijk bij het bieden van experimenteerruimte. Vanuit de geschiedenis (ruimte en houding van de bevolking) past dit in de ontwikkeling van de regio. Geen structuurvisies en verordening, maar een regelvrij experimenteergebied.

De mensen uit de Kop zijn pioniers, die zelf problemen oppakken.

Deelsessie Regio Alkmaar

Onderdeel 1: de gemeente-pitch

Tijdens het eerste onderdeel zal iedere vertegenwoordiger van de gemeenten uit de Kop van Noord-Holland zijn of haar gemeenten pitchen. Dit zal gebeuren aan de hand van onderstaande vragen, die als ‘huiswerk’ al eerder zijn meegegeven aan de genodigden. Per gemeente staat deze pitch, aan de hand van de vragen, hieronder uitgewerkt.

Alkmaar

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

De drie vragen zijn samengevat in het volgende antwoord:
Regio Alkmaar is een bedachte regio, pluriform, een dubbelstad en een overgangsregio. Regio Alkmaar is bezig met een Omgevingsbeeld. Ze willen op een andere en nieuwe manier naar de regio kijken en noemen het dus een regio-beeld in plaats van een visie. Hierbij gaat de regio uit van verschillende kernwaarden van Alkmaar: er bestaat geen uniformiteit, want juist de diversiteit is de kracht van Alkmaar. Kustdorpen, forensendorpen (stedelijk gebied) en oost-westverbindingen (recreatieve infrastructuur). Kenmerken van Alkmaar, naar voren gekomen uit de pitch zijn ook het streven naar en de focus op een gezond landschap, een ondernemend landschap en een bereikbaar landschap. De regio kent invloed vanuit de GreenPorts. Waarbij Heerhugowaard en Langedijk qua wonen en werken sterk gericht zijn op de GreenPorts. Terwijl Alkmaar in dit opzicht eerder gericht is op de MRA –regio. Dit is de scheidslijn Noord Holland noord en Noord-Holland zuid, die bepalend is voor de regio en die de regio bijzonder maakt.

Het omgevingsbeeld wordt gepresenteerd bij het portefeuille overleg van de regio Alkmaar. Tevens hebben zij een extra bouwsteen Water toegevoegd in overleg met de waterschappen. Water is namelijk kenmerkend voor de regio en bepaald onder andere het landschap, de mensen, de ruimtelijke inrichting en bereikbaarheid. *80% versie wordt opgeleverd in April.*

Tips die zijn meegegeven vanuit Alkmaar:

- Aandacht besteden aan de relatie tussen de MRA en NHN in de Omgevingsvisie en de daar bijhorende verbindingen tussen NHN en de MRA.
- Hoe neemt de provincie de woningproblematiek in de regio/provincie mee in haar visie?

Bergen

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
   Stroken: open polder, kust, duinen. Bekend om de badplaatsen.

2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

De westelijk strook:

- Bergen is bekend door zijn stranden, badplaatsen en duinen. Dit is het grootste bezoekers doel.
- De badplaatsen hebben verschillende karakters van mondain, familiebadplaats tot rustige strandafgangen met weinig voorzieningen. De enige boulevard badplaatsen boven het Noordzee kanaal
- De stranden bieden jaarrond voorzieningen aan, waarmee de seizoen verbreding wordt opgevangen.
- De stranden zijn het jaarrond aantrekkelijk voor zonnebaden, sportieve activiteiten en het uitwaaien buiten het zomerseizoen.
- De duinen zijn de hoogste en breedste van Nederland: vrij toegankelijke natuur Schoorl
- Het klimduin in Schoorl is een bezoekersdoel op zich door de centrale ligging in het dorp.
- De duinen vervullen functies voor fietsen, wandelingen, natuurbeleving en paardrijden.
- Het mountainbike parcours voorziet in een nationale behoefte

- De duinen, het strand en de Lagune bij Camperduin zijn een nieuwe waardevolle aanvulling aan dit bestand

Bergense polders kenmerken zich door rust, ruimte en openheid

- Dit is het domein van de natuurbeheerders en de agrariërs.
- Zij beheren het landschap dat door velen wordt gewaardeerd
- Weidevogels en natuurwaarden krijgen de ruimte in dit gebied
- Veetelers kiezen voor schaalvergroting, waardoor nagedacht moet worden over de vrijkomende bebouwing. De PAS (programmatische aanpak stikstof) leidt nog tot onzekerheid in de investeringsbeslissingen
- Het gebied is een bezoekersdoel voor wandelaars en fietsers, door de sterke route structuren, maar ook doel voor Vogelaars bij het natuurgebied de Putten.

Kunst en cultuur:

- Bergen is een ook kunstenaars gemeente
- De omgeving inspireert schrijvers als Adriaan van Dis, Adriaan Roland Holst en Saskia Noort
- Bergense School is een landelijk bekende schilders stroming en te vinden in het bekende museum Kranenburg
- De geschiedenis van Bergen is onder meer terug te vinden rond het Slot Egmond, de Ruinekerk in Bergen, de molens

De dorpen van Bergen;

- Bergen kent geen grote industrieterreinen
- Er is een grote recreatieve sector: van hotels, restaurants, pensions, bed en break-fast en parken met recreatiewoningen, stacaravans en bungalows. We hebben het allemaal. Airbnb wint daarnaast aan populariteit. Kampeerterrein verdwijnen voor huisjes maar dit wordt deels opgevangen door de verbreding die agrariërs aanbieden. Campers worden nog te weinig gefaciliteerd.
- De voorzieningen in de dorpen in Bergen zijn grotendeels ingesteld en gebouwd rond de recreatie en het toerisme en bieden een breed aanbod.
- Wonen in rustige omgeving vaak in het groen in een gezonde omgeving

Ambities van Bergen:

- Behoud van de openheid van het landschap
- Ruimte voor recreatie en toerismeHet bieden van een goed gezond woon en werkklimaat (verbetering leefklimaat, door oa. Energietransitie)
- partner in de regio.

Toch zijn er ook problemen: door de vergrijzing, ontgroening, bevolkingskrimp, het wegvallen van voorzieningen als scholen en winkels in de randen van de gemeente. De achteruitgang van het openbaar vervoer en de oplopende overlast van vliegverkeerlawaai. Dit alles zet de leefbaarheid van de kleinere kernen in de gemeente onder druk.

Heerhugowaard

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?

Als ik zeg Heerhugowaard: dan zegt u natuurlijk: Stad van Kansen, Stad van Duurzaamheid en Stad van de Zon. Heerhugowaard is in de afrondende fase van haar VINEX opgave en richt zich daarnaast op bedrijvigheid en goede bereikbaarheid, via de weg (Westfrisiaweg, A9 en N242) maar ook via het spoor. Hoogfrequent vervoer en een opstelterrein.

2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?

Wij leggen geen focus op onze individualiteit maar zien onze gemeente als schakel in een netwerkregio. Regio Alkmaar als stedelijk centrum van Noord-Holland. HHW, Alkmaar en Langedijk zijn daarin aanvullend aan elkaar. HAL – Heerhugowaard + Alkmaar+Langedijk.

3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Ruimte, diversiteit in woonkwaliteit, Stedelijke herontwikkeling en herinvulling, goede bereikbaar en een durf om te pionieren waaronder door vraaggericht invullen zijn onze bijdragen aan een Noord-Holland in de toekomst.

Acties: energieneutraal in 2030.
Wat wil de gemeente terugzien in Omgevingsvisie NH:

Inhoudelijk:

- Netwerkregio faciliteren;
- Gevarieerd landschap;
- waarborgen van natuurlijke kwaliteiten, letterlijk een gezonde leefomgeving;
- Zaancorridor en bereikbaarheid.

Maar nog liever:

- Vertrouwen dat kwaliteit bij gemeente zit;
- Samenwerken op gelijkwaardige voet; Duidelijkheid over Provinciale belangen

Langedijk

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?

De kwaliteit van Langedijk: het water zit Langedijkers in de genen. Dit waterrijke karakter en het 10 kilometer lange bewoningslint maken Langedijk uniek. Met als cultuurhistorische hoogtepunten Museum BroekerVeiling en het Rijk der Duizend Eilanden wil Langedijk zich positioneren, in de regio en bijdragen aan toerisme, recreatie en samen werken aan bovenregionale bekendheid en bereikbaarheid over het spoor en het water.

2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?

Wij onderscheiden ons door ons Langedijks DNA, het dorpse karakter en landelijke uitstraling. Op steenworp afstand van hoog stedelijke voorzieningen van Alkmaar en Heerhugowaard. De oude tuindersbedrijven zijn uitgegroeid tot moderne innovatieve internationale ondernemingen, onderdeel van Seed Valley. Naast het water legt Langedijk daarom haar focus op ruimte bieden voor ondernemers en robuuste verbindingen met de omliggende regio's.

3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Met water als kwaliteitsimpuls, een gevarieerd landschap, een gezonde leefomgeving, cultureel bewustzijn, goede bereikbaarheid, ondernemerschap en de zin om samen te werken draagt Langedijk bij aan het Noord-Holland van de toekomst.

Punt van aandacht meegegeven door de gemeente Langedijk: waterkwaliteit & klimaatbestendigheid! Water hoort bij alles: wonen, recreatie, ondernemingslandschap, ruimtelijke indeling. Tip: neem de Waterschappen altijd mee in overleg en visievorming.

Castricum

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?

De gemeente Castricum bestaat uit drie dorpskernen, namelijk de kernen Akersloot, Castricum en Limmen. De gemeente is gelegen aan de kust, maar kent een diversiteit aan landschappen van zee, strand, duinen, weiland, buitengebied en het Alkmaardermeer aan de kant van Akersloot. De gemeente is goed ontsloten. Akersloot ligt dicht bij de A9 en in Castricum is een NS station. De gemeente kenmerkt zich dan ook als een forensengemeente. Veel mensen wonen in Castricum, maar werken en studeren in de omgeving van Amsterdam, Alkmaar, Utrecht en Den Haag. Een goede spoorverbinding cq dienstregeling is voor de gemeenten dan ook van het grootste belang.

De gemeente telt circa 35.000 inwoners, die gemiddeld redelijk hoog opgeleid zijn en een iets hoger dan gemiddeld een inkomen hebben. De inwoners zijn zeer tevreden over hun woonomgeving en daarbij ook actief betrokken, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van het Oer-IJ, het behoud van het vogelweidegebied en duurzaamheid in de vorm van Calorie of Transition Town. Verder beschikt de gemeente over goede voorzieningen op het gebied van detailhandel, zorg, onderwijs en sport.

De gemeente biedt nog veel mogelijkheden voor het ontwikkelen van de sector Recreatie en toerisme. De gemeente beschikt al over veel campings, zowel groot als klein. De meest bekende camping is natuurlijk camping Bakkum, die inmiddels al meer dan 100 jaar bestaat en gevestigd is in het duingebied. Daarnaast beschikt de gemeente over veel cultuurhistorie, die deels zichtbaar is in de vorm van het Huis van Hilde en deels beter zichtbaar gemaakt kan worden, zoals geldt voor het Oer-IJ.

2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?

De gemeente onderscheidt zich van andere gemeenten door de nabijheid van de Randstad, maar die tegelijkertijd een groene leefomgeving biedt en de betrokkenheid en samenhang van een kleinere gemeenschap. Een goede verbinding met de Randstad

Tegelijkertijd heeft de gemeente ook veel overeenkomsten met onder andere de gemeenten Bergen, Heiloo en Uitgeest.

3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Een bijzondere woonomgeving aan de kust, met veel mogelijkheden om de sector Recreatie & Toerisme verder uit te bouwen. Op het gebied van huisvesting en R&T kan de gemeente Castricum, Amsterdam en omgeving ontlasten. Wat een aantrekkelijke optie is gezien de nabijheid van Castricum tov de Randstad.

Ambitie van Castricum: behouden open en gevarieerd landschap, cultureel erfgoed, recreatie en toerisme. Bouwopgaven binnen stedelijk gebied.

Andere opmerkingen/toevoegingen voortgekomen uit de werksessie met regio Alkmaar:

Leo Doornbos (Veiligheidsregio) geeft mee dat hij kan bijdragen aan brede kijk op hulpverlening. Hij is adviseur bestemmingsplannen. Ziet over de gehele regio ontwikkelingen. Castricum is herkenbaar om zijn open landschap. Dit is wat de bevolking wenst (zie peiling) Maar grappig hoeveel grote schuur-aanvragen er binnen komen. Leo legt de link tussen veiligheid, milieu en gezondheid. Onlosmakelijk verbonden. Kan advies geven over de bestemmingsplannen, bouwplannen en ondersteuning bij verschillende vraagstukken op het gebied van veil/mil/gezond vanuit een overkoepelende blik. Waarom bouwen we een schuur, waarin onder led-verlichting geteeld wordt op water, in een agrarische omgeving en niet op een bedrijventerrein? Past binnen de omgevingswet-gezonde veilige goede leefomgeving. Aandacht vragen voor deze 3 aspecten binnen gemeenten.
De regio loopt voor op Energie & energietransitie. Houdt rekening met de Energie-vraagstukken.

Duidelijke kenmerken van de regio Alkmaar (voortgekomen uit het gesprek):

- Gezond landschap
- Ondernemersklimaat
- Recreatie: Oost-West
- Woonkwaliteit
- Duurzaamheid
- Nabijheid MRA
- Bereikbaarheid (kracht & uitdaging)
- Wateropgave (integraal).

Onderdeel 2: de regio-pitch

Duidelijk is geworden dat de regio een zeer verscheiden gebied is. Maar waar liggen de overeenkomsten:

- goed ondernemersklimaat (veel MKB en veel familiebedrijven);
- gezonde leefomgeving:
- recreatie (oost-west gericht);
- bereikbaarheid (noord-zuid);
- kwalitatief hoog woonmilieu(maar Schiphol/vliegverkeer is hierbij lastig: heeft effect op gezondheid, leefomgeving en woonvraag);
- Regio Alkmaar is MRA-gericht, tevens is de MRA op de regio Alkmaar gericht (als ontlasting voor de MRA);

Kansen en uitdagingen voor de regio:

- Hoger onderwijs is eigenlijk alleen te vinden in de MRA regio- liggen kansen om zich meer te profileren als hoger onderwijsregio (voldoen aan de opleidingsbehoefte van de regio zodat ze niet wegtrekken/forenzen).
- Veranderende woonvraag – vraag stijgt omdat MRA er niet meer aan kan voldoen. Tevens speelt vergrijzing hierbij een rol. Openbaar vervoer is heel belangrijk maar nog niet overal

even goed aangesloten (bereikbaarheid via andere manieren is wél een kracht). Nabijheid kan verbeteren door Openbaar vervoer te verbeteren; vooral de dienstregeling.
- Er is ruimte in de regio (vooral boven Alkmaar) om de kwaliteitsslag te maken + te verbeteren.

Deelsessie regio West-Friesland

Onderdeel 1: De Regio-pitch

De regio West-Friesland heeft al een structuurschets gevormd. Deze schets zal , in plaats van de losse gemeente-pitches, tijdens deze deelsessie behandeld worden en is plenair gepresenteerd in het begin van de bijeenkomst. Na de presentatie van de structuurschets is er hier verder ingegaan op, waar de gemeente individueel de nadruk leggen en wat het ge- en vervolg is voor de gemeente, de regio en de provincie wat betreft de West-Friese structuurschets.

Op-/aanmerkingen n.a.v. de Structuurschets:

- De Structuurschets “Een dijk van een Regio” is unaniem aangenomen door de raden en is hiermee een dus zeer breed gedragen in de regio. De kwaliteiten van de regio staan hier zeer goed in verwoord, aanvulling hierop is niet nodig.
- Structuurschets ombouwen tot regionale visie is momenteel politiek niet haalbaar
- Leefbaarheid in de kleine kernen is een belangrijk onderwerk in de structuurschets, dit vraagt ruimte voor ontwikkeling van lokale initiatieven → Provincie zou de juridische beperkingen moeten verminderen.
- Provincie zou in zijn regelgeving ruimte moeten bieden voor bijv. het “experimenteerlandschap” in Grootslag
- “Als wij er als regio samen uitkomen past bij de provincie terughoudendheid.”
- Er moet ruimte blijven voor kleinschalige woningbouw in de kernen voor de lokale vraag. Belangrijke afweging hierbij: met welke motivatie worden woningen op een locatie ontwikkeld? Grondposities of gedegen RO beleid?
- We zullen precies moeten zijn in wat factoren zijn om kernen leefbaar te houden om samen goed de afweging te kunnen maken tussen verstedelijking en landschap.
- Zijn er ontbrekende of onuitgewerkte onderwerpen in de structuurschets?
- Energietransitie
- Recreatie/vrijetijdsector → een aantal recreatieparken zullen moeten sluiten
- Gezondheid → welke grenswaarden gaan we hanteren?
- Waterveiligheid en klimaatadaptatie (hittestress en compartimenteren)

Waar kunnen we als provincie helpen om het concept van de structuurschets ook op de lange termijn vol te houden?

- Vrijkomende agrarische bedrijven (VABs)
- Schaalvergroting in de landbouw
- Stedelijke knooppunten
- Energietransitie
- Herstructurering bestaande wijken

- Bereikbaarheid (A23) → Lobby richting het rijk
- Provincie zou een rol kunnen spelen in het VVRE (Portefeuillehouders overleg Verkeer en Vervoer, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Economie).

Onderdeel 3:

In het laatste onderdeel wordt er in gegaan op het verdere verloop van de koersfase. Er worden afspraken gemaakt over wat de vervolgstappen zijn, hoe de gemeente-inbreng er verder uit komt te zien en hoe de vervolgsessies worden vormgegeven.

- Wat verwacht u terug te vinden in de provinciale Omgevingsvisie?
- De structuurschets als regionale input voor de Omgevingsvisie van de provincie.
- Blik op vervolg proces: Hoe moeten de vervolgsessies eruit komen te zien?
- De mogelijkheden liggen open: 1-1 gesprekken voor wie daar behoefte aan heeft, thematische groepen om verder op de materie in te gaan, regio-ambassadeurs die deelnemen aan de projectgroep van de provincie. Bijna alle manieren zijn goed om input te leveren, dit kunnen de gemeenten zelf bepalen.

Overige op-/aanmerkingen:

- Duidelijk is geworden dat de gesprekken goed en nuttig waren. Bij West-Friesland is er bijvoorbeeld al naar voren gekomen dat verschillende aspecten uit de schets overeenkomen met hoe de provincie dit voor zich ziet. Er is echter ook een punt naar voren gekomen waarvan duidelijk is geworden dat het goed is om dat verder onder de loep te nemen; de energietransitie.
- Tip: gebruik de GGD, RUD en de veiligheidsregio om valkuilen achter de ambities te identificeren en gebruik de expertise van deze organisaties tijdens het proces.

Afspraken voor de volgende sessie (oa. met betrekking tot de Regio-pitch): de gemeenten koppelen zelf terug in welke mate zij wel of niet betrokken willen zijn.

Gestelde vragen:

Wanneer komt de sturingsfilosofie aan bod?

In de confrontatiefase komt het nadenken over de sturingsfilosofie naar voren, dit zal dan een rol spelen tot het einde van het proces. Voordat we ons over de sturingsfilosofie buigen is het goed te weten wat de inhoud is waarmee we gaan weken – wat vraagt een opgaven namelijk voor een sturing? Pas dan kan er gerichter nagedacht worden over de sturingsfilosofie.

Hoe weten we dat onze inbreng geborgd wordt?

Er worden verslagen gemaakt, die worden teruggekoppeld en zijn zichtbaar via de site. In het geval van regio-ambassadeurs wordt er een continue contact gewaarborgd met de ambassadeurs en zij kunnen aansluiten bij de projectgroep. Zo is een direct en continue contact gewaarborgd.

Hoe kunnen we aansluiten bij de nationale Omgevingsvisie?

De gemeenten kunnen aansluiten via VNG en de Waterschappen. Maar hierbij is het goed rekening te houden met de fase die er aan komt na de verkiezingen- wanneer een nieuw kabinet is aangetreden en hoe zij omgaan met de nationale Omgevingsvisie. Een nieuwe koers is dan denkbaar. Daarnaast is de nationale Omgevingsvisie verspreid over verschillende departementen en is er niet makkelijk een aanspreekpunt aan te wijzen.

Gemeentesessie MRA: wensfase
21 maart, 14.00 – 18.00 uur

Programma

Wat	Tijd
Inloop	13:45 – 14:00
Plenair: waar staan we in het proces (sinds oktober)? Wat gaat er vandaag gebeuren en wat staat er verder op de planning. Het startpunt hierbij zijn de MRA-agenda en de Verkenningen NH2050.	14:00- 14:30
Werksessies (per regio) 1e gedeelte: We zullen de kernwaarden van de MRA-agenda afzetten tegenover de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland. Bijbehorende vragen: 1) Kloppen de kwaliteiten en ambities uit de MRA-agenda nog steeds? 2) Wat zijn de belangrijkste opgaven die voortkomen uit de MRA-agenda afgezet tegen de Verkenningen NH2050? 3) Hoe wilt u de regionale MRA-ambities en opgaven terugzien in de Omgevingsvisie NH2050?	14:30 – 16:00
Pauze	16:00-16:15
2e gedeelte (plenair): ▪ Wat verwacht u terug te vinden in de provinciale Omgevingsvisie? ▪ Blik op vervolg proces: Hoe moeten de vervolgsessies eruit komen te zien? ❖ Aangaan van 1-1- gesprekken? ❖ Inzet van regio-ambassadeurs a la MRA-agenda? ❖ Confrontatiefase, vanaf april: Hoe de wensen en bestaand beleid/opgaven verder tegen elkaar afzetten? ❖ Ontwikkelprincipes vormen, vanaf oktober.	16:15-17:00

Algemeen

Het eerste gedeelte van de vervolgbijeenkomst van 2 maart is plenair. Hier wordt ingegaan op de huidige stand van zaken en de fase waarin we nu werken aan de Omgevingsvisie, de koersfase. In deze fase gaat de provincie Noord-Holland op basis van de Verkenningen NH2050 keuzes maken. Centraal staat de vraag hoe de provincie om wil gaan met de opgaven die op ons afkomen en welke opgaven we als onze prioriteit zien. Deze bijeenkomst is de eerste in een reeks bijeenkomsten die de provincie zal organiseren om een continue gesprek te waarborgen tussen gemeenten, Waterschappen, Omgevingsdiensten, Veiligheidsregio's en de provincie. Naast het Verkenningendocument NH2050 vormt de MRA-agenda het startpunt voor het gesprek dat tijdens deze sessie wordt aangegaan. Het doel is duidelijk te krijgen bij welke wensen en bijbehorende opgaven de gemeenten de nadruk leggen en wat dit betekent voor de Omgevingsvisie van Noord-Holland. Het confronteren van die opgaven en ambities en het vormen van keuzes zal later, vanaf mei, in een volgend gesprek plaatsvinden.

Werksessie Gooi en Vecht

Tijdens de werksessies worden de kernwaarden van de MRA-agenda afgezet tegen de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland.

Kloppen de kwaliteiten nog?
Ja, kwaliteiten uit de MRA agenda kloppen.

Welke opgaven spelen er in de regio? Belangrijkste opgaven in de Gooi- en Vechtsteek, top 3:

- Toekomstbestendigheid van het Landschap (buitengebied). Aspecten die hierin meespelen:
- Landschap: Kwaliteit en beheer
- Recreatie: Ruimte voor recreatie en afstemmen van kwalitatieve vraag + Beheer
- Bodemdaling in veenweide gebieden
- Landbouw: Visie op transitie in de landbouw
- Waterkwaliteit
- Biodiversiteit
- Nieuwe verdienmodellen

Wonen EN werken en mobiliteit

Betaalbare woningen voor iedereen. Er moet in de GV streek steeds meer werkgelegenheid komen voor laag opgeleiden (vooral in de zorg-, recreatie- en mediasector). Ook voor deze mensen moet het in de toekomst mogelijk blijven/worden om in de GV streek te wonen. Dit vraagt ruimte in een gebeid wat o.a. door beschermingsregimes op slot zit. Ruimte voor woningen, groei van reeds gevestigde bedrijven en “schuifruimte” op bedrijventerreinen

Mobiliteit: De GV-streek heeft op zichzelf geen grote bereikbaarheidsopgave, echter de opgaven van andere deelgebieden (Amsterdam- Almere, Amsterdam-Utrecht) vinden wel hun neerslag in deze regio.

- Inzetten op uitmuntende bereikbaarheid met HOV om de wegen te ontlasten (geen ruimte voor nieuwe infra).
- Snelle fietsverbindingen
- Zorgenpunt: Goederenvervoer over het spoor i.r.t. gezondheid en veiligheid

Energietransitie

100% hernieuwbaar opwekken in deze deelregio is niet een realistisch doel. Er is simpelweg geen ruimte om al die energie op te wekken. Energietransitie in de GV betekent vol inzetten op verduurzamen van de woningvoorraad, warmtenetten en geothermie → Hiervoor is een visie op de ondergrond nodig.

Aanvullende opgaven:

- Gezondheid en veiligheid (in breedste zin)
- Vergrijzing vraagt voorzieningen “op pantoffel afstand”
- Link met andere provincies: Groene Hart, Almere 2.0, Utrechtse Heuvelrug, Regio Amersfoort.

Algemene Opmerkingen:

- GV streek in onderdeel van de groene ring van Amsterdam, Amsterdam profileert zichzelf hiermee maar draagt niet bij aan het behoud en beheer hiervan. → Regionale verevening nodig?
- “gaan voor kwaliteit niet voor kwantiteit”
- “Kip met de gouden eieren niet slachten”
- Bekijk per opgave wat het goede niveau is op de opgave aan te vliegen, is dit provinciaal, regionaal of lokaal?

Rol voor de provincie:

- Biodiversiteit, bijv. door aanleg van ecoducten
- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Mobiliteit: Bereikbaarheid met OV garanderen (ook voor onrendabele lijnen
- Beschermingsregimes belemmeren recreatie en daarmee werkgelegenheid.
- Woningbouw

Werksessie Zuid-Kennemerland & IJmond

Tijdens de werksessies worden de kernwaarden van de MRA-agenda afgezet tegen de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland.

Kloppen de kwaliteiten nog?

1. Uniek landschap (duinen en kust)
2. Bijzonder woonmilieu
3. Bijzonder werkmilieu (vooral industrie rond IJmond)

Marc Hanou (Haarlem) pleit voor het koppelen van de regionale ambities aan bovengenoemde kenmerken. In de huidige Agenda is dat volgens hem niet scherp genoeg geschetst (o.a. wegens het korte /midden termijn perspectief van de agenda). Deze kenmerken verbinden de gemeenten in de regio.

Welke opgaven spelen er in de regio?

- Een duidelijke opgave voor de regio is een systeemsprong naar een samenhangend en effectief OV- systeem: vooral langs de Kennemerlijn, de verbinding Amsterdam-Zandvoord en Haarlem.
- Werkgelegenheid binnen de regio te stimuleren (om interregionale verplaatsingen te verminderen en intraregionaal te stimuleren). In Haarlem, bijvoorbeeld, loopt het aantal werkplaatsen steeds terug t.o.v. aantal inwoners - wat tot toenemende files leidt.
- Energietransitie – vooral bij nieuwbouw maar ook bij bestaande bouw
- Investeren in de branches van toerisme & recreatie.
- Bewaken van de biodiversiteit en aandacht aan klimaatverandering en watermanagement.

Verdere opmerkingen en de rol voor de provincie:

Bereikbaarheid – upgrade van het OV systeem:
Hans (gemeente Velsen) benadrukt het belang van de Kennemerlijn Ov knooppunten traject en het investeren in infrastructuur en in de concessies die gesloten worden met vervoerders.

Marc (gemeente Haarlem) suggereert nog het doortrekken van de Kennemerlijn vanaf de noordelijke punt naar Zaandam en vanuit Haarlem Naar het zuiden, door een combinatie van bus en trein tot een samenhangende OV systeem.

(Gemeente Zandvoort) wil een upgrade van de treinlijn Amsterdam-Zandvoort tot een intercity (sneller, en frequenter, ook in het laagseizoen en ook 's nachts) om een directe verbinding met Amsterdam te hebben.

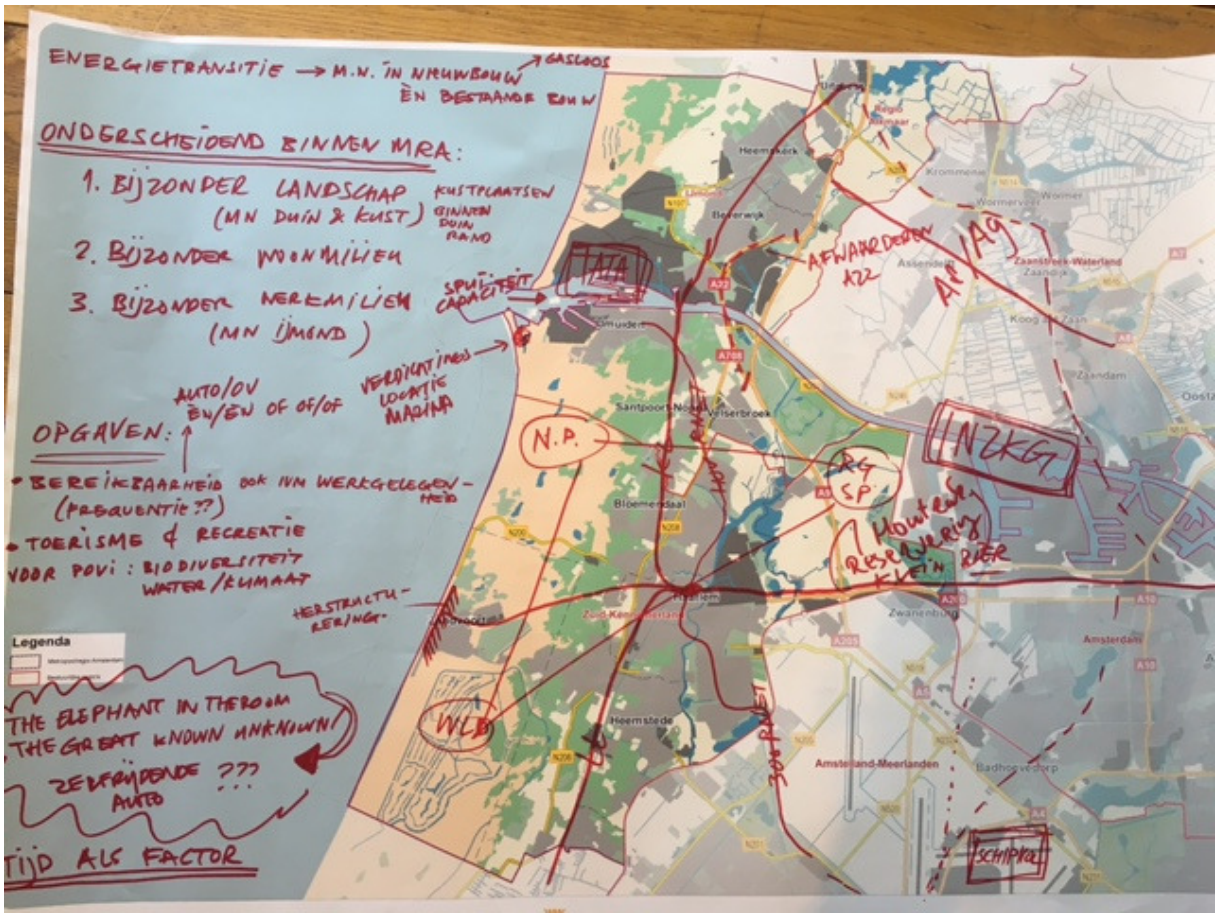
Woonopgave:
De meeste gemeenten geven aan dat ze nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden maar ze mikken op verdichting. Bij verdichting moet volgens de Hoogheemraadschap Rijnland aandacht geschonken worden aan wateroverlast (weinig ruimte/bodem om neerslag te absorberen). Bovendien moeten de woningen voldoen aan het veranderde klimaat (klimaat adaptatie). Roep tot een water-robuust bouwen.

Realisatie van woonbehoefte zou naast nieuwbouw ook moeten gebeuren door transformatie van bestaande gebouwen naar woningen. Men ziet in het algemeen voldoende mogelijkheden om de woningvraag te accommoderen binnen de bestaande bebouwde kom (inbreiding). (Zandvoort zit nog klem). Beverwijk en Velsen zien potenties voor verdichting en inbreiding als de A22 wordt afgewaardeerd. Men verschilt van meningen in hoever de milieukwaliteit de woonvoorkeur van bewoners beïnvloedt.

Economie, Toerisme en recreatie
Zandvoort –wil zich profileren als Amsterdam Beach – en dat vraagt investeringen in de boulevard aan de kustzone. Er is geen sprake van kustversterking en de nodige herstructurering van de boulevard met de verouderde woonwijken is een (te) groot opgave voor de gemeente alleen. De hele MRA kan profiteren van de herstructurering langs de Zandvoortse kust. Het concept van Amsterdamse Beach heeft ook nadelen aldus sommigen: toename van aantal toeristen en recreanten zal de druk op de ruimte toenemen. In Zandvoort en in omliggende gemeenten, dat zou ook tot extra druk leiden aan de biodiversiteit. Beverwijk pleit voor een gebalanceerd evenwicht van woningen, werk en recreatie. Hiervoor is soepelheid nodig in de regels om functies te kunnen mengen. Het is niet duidelijk of de circulaire economie meer, dan wel minder behoefte tot bedrijfsterreinen zou leiden. De groei in arbeidsplaatsen lijkt vooral in Amsterdam plaats te vinden.

Water en klimaat adaptatie:
Gemeente zien hier vooral voor de provincie een coördinerende rol. Biodiversiteit – economische en toeristische ontwikkelingen in de Duinen kan ten koste gaan van de biodiversiteit. Waternet pleit ook dat de spui- capaciteit in IJmond vergroot moet worden.

Tot slot:
Er is ook een behoefte gezien de onzekerheden om **flexibiliteit** in de planning aan te brengen. Nog niet aangeraakt- contacten met de omliggende regio's en thema's zoals vervoergoederen.

Werksessie Amstelland Meerlanden

Tijdens de werksessies worden de kernwaarden van de MRA-agenda afgezet tegen de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland.

Kloppen de kwaliteiten nog?
De zeven ontwikkelrichtingen van de MRA Actie-Agenda zijn algemeen geaccepteerde uitgangspunten. Ze zijn gericht op het ruimtelijk-economisch domein. Aanvulling is daarom wel nodig, zoals met ambities rond gezondheid en veiligheid; als een sateprikker door de 7 ontwikkelrichtingen.

Welke opgaven spelen er in de regio?

- Als eerste wordt genoemd het beheer van het buitengebied. Denk aan de Diemerscheg. Beheer en bescherming van dergelijke gebieden vinden we allemaal belangrijk, maar de middelen daarvoor moeten uit die gebieden zelf komen, wat juist een moeilijke opgave is. En er zit wel ruimtelijke druk op, waar niet op kan worden ingesprongen.
- Breder trekkend, is er ook een opgave op het gebied van transformatie. Zoals voor kassen in de GreenPort. Er is veel geld nodig, maar woningbouw is niet zonder mogelijk, onder de rook van Schiphol.
- Het begint bij het onderkennen dat het landschap van groot belang is voor de MRA en dat er een inspanning nodig is, als je het wil behouden. Naast allerlei andere opgaven in de regio, zoals de woningbouwopgave. Het onderkennen van de kwaliteit houdt in dat het

metropolitaans landschap van belang is voor metropool als geheel. De consequentie kan per locatie verschillen, vanwege de verschillende soorten landschappen, met verschillend gebruik.

- In de MRA voelt/voelde geen enkele bestuurder de urgentie om verantwoordelijkheid te nemen voor het thema klimaatbestendigheid. Dat is gemeentegrensoverschrijdend, dus bij uitstek goed om in de omgevingsvisie op te nemen. De opgave zit hem vooral in het houden van droge voeten.
- Voorkomen van CO2-uitstoot, of overgaan op duurzame energie. Maar wat is dan de rol van de provincie, wat verwachten we van het bedrijfsleven, welke eisen stellen we aan onszelf en anderen, en welke regels stellen we dan? Past de regelgeving bij het verwezenlijken van je ambities?
- Een grote economische opgave is het circulair maken van de economie op zich.
- Verder bieden bepaalde ontwikkelingen, zoals het inkrimpen van milieuzones, naar een steenkoolvrije haven, op termijn ruimte voor (meer) woningbouw en om op milieuvriendelijke manier te bouwen.
- In Haarlemmermeer gaat nagedacht worden over hoe een gebied circulair te ontwikkelen. Met andere woorden, hoe transformeren we niet alleen naar andere functies maar ook naar CO2-neutraliteit.

Algemene Opmerkingen:

- Het wringt dat de landschappen (door de provincie) redelijk goed worden beschermd, maar dat je er daarmee dus niet bent. Bijvoorbeeld windmolens: goed om deze ook voor beheer van het landschap in te zetten, maar dan loop je tegen provinciale regels aan.
- Gezondheid en veiligheid vanwege Schiphol: misschien ga je vanuit dat oogpunt anders tegen RO rond Schiphol aankijken. Als je kijkt vanuit groei van Schiphol, kijk je op een bepaalde manier aan tegen bijvoorbeeld het bouwen in de lobben. Dan krijg je een nieuwe ruimtelijke context.
- Daar moeten we goed over nadenken, en bewuste keuzes maken.
- Als je het zo bekijkt: zou je de beoogde ontwikkeling op de Zuidas dan wel moeten willen, omdat dat ook allerlei andere bewegingen in gang zet, zoals sociale segregatie?
- De Vervoerregio heeft samen met provincie strategische mobiliteit ontwikkeld. Een van de onderwerpen gaat over de technologische ontwikkeling, die overigens sindsdien steeds maar sneller is gegaan. Er wordt nu een actieprogramma ontwikkeld. Technische ontwikkelingen kunnen tegengestelde effecten hebben. Denk aan slimme technologie, auto's als treintjes, minder ruimtegebruik, minder asfalt nodig. Ook mogelijk dat vanwege veiligheid auto's juist verder van elkaar gaan rijden, zodat er dan juist meer ruimte nodig is. Kortom, de bandbreedte in ontwikkelingen is heel groot. Dus heel veel onzekerheid. Je kan daarop inspelen door adaptief te ontwerpen.
- Kijk ook goed naar crossovers tussen trends. Denk aan circulaire economie: flexibeler bouwen, snel gebouwen kunnen ontmantelen en elders neerzetten (demontabel ontwerpen). Hergebruik van grondstoffen. Flexibel inspelen op onzekerheden.

Rol voor de provincie:

- Misschien is het aardig als de provincie een bouwlocatie voor experimenten (voor bouwen op een nieuwe, energie neutrale manier) aanwijst, met een sterretje op de kaart? Aan de andere kant is het wel lastig voor wat voor overheid dan ook om dat te doen, want dan komt een bouwer met: Meer eisen? Kom dan maar op met je geld!
- Of juist een regelvrije zone aanwijzen? Hangt ook van landelijke regels af of dat kan.
- Bied een wenkend perspectief op het gebied van duurzaamheid in de omgevingsvisie. Formuleer een heldere doelstelling voor de regio en een visie hoe je met rijksregelgeving wil omgaan. En hoe je met de ontwikkeling van Schiphol wil omgaan.
- Kom vooral niet met generieke beelden, maar bied ruimte aan regionale verschillen, aan locatie specifieke/deelregiospecifieke kenmerken.
- Maar #hoedan? Richt je meer op gezamenlijke ontwikkeling, regel niet alles dicht en beoordeel minder vanuit een toetsingsrol. Ruimte om te leren, om te experimenteren, ruimte voor nieuwe technologieën.

Afrondend/samenvattend: 1.Bied ruimte voor experimenteren en 2. Zorg dat de visie uitnodigt. Trek het gesprek breder dan alleen met overheden, want je hebt uiteindelijk andere partijen nodig om je ambities te realiseren.

Werksessie Zaanstreek-Waterland

Tijdens de werksessies worden de kernwaarden van de MRA-agenda afgezet tegen de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland.

Kloppen de kwaliteiten nog?
Over het algemeen wel – maar Fred Bouwman: gevoel van urgentie bestaat, maar Purmerend loopt anders dan in de MRA-agenda is opgenomen. Wat betekent dit voor de actualiteit van de MRA-agenda?

Welke opgaven spelen er in de regio?

- Energietransitie en klimaatadaptatie: Nodig in de provinciale Omgevingsvisie: een heldere ambitie over **Energietransitie**. Maar ook **klimaatadaptie**. Niemand voelt zich verantwoordelijk voor deze thema's- daar moet de provinciale Omgevingsvisie sterk en duidelijk in zijn – volgens Mirte Rozemond.
- Leefbare verdichte stad
- Klimaatbestendigheid / klimaatbestendige inrichting.
- Gezondheid
- Verstedelijking ten opzichte van landschap
- Ook aandacht buitengebied – hoe gaan we om met de veenweiden?
- Kenmerkend hier is dat de opgaven die genoemd worden en spelen, opgaven zijn die grensoverschrijdende vraagstukken bevatten – daar is de provincie voor nodig.
  Daarnaast is er meegegeven dat er bij elke opgave rekening moet worden gehouden met het schaalniveau.

- Voorbeelden van (waarschijnlijk) schurende opgaven: windmolens horen bij energietransitie je kunt daar geen keuzes in maken + binnenstedelijke woningbouwopgave versus landelijke opgave in bouwen.

Algemene Opmerkingen en de rol voor de provincie:

- Duidelijke doelstellingen (2050 is te ver weg om concrete doelstellingen te halen). – haal de doelstellingen dichterbij;
- Geen vrijblijvende verbinding – samen vormen;
- Aandacht voor regionale verschillen – ook in de rol van de provincie;
- Integrale afweging – koers moet gezamenlijk bepaald worden.
- Kaders (gesteld door de provincie) kunnen het wij-gevoel vergroten en nuttig werken voor sommige knelpunten. → Maar kunnen juist ook per knelpunt lastig worden – kaders zijn dan te groot. Ambities zijn hierbij van belang, een ambitie hoeft niet 1 weg ernaar toe te hebben. Ambities vergelijken en afstemmen is belangrijk omdat er zo minder knelpunten op de weg kunnen komen en dan gezamenlijk een vraagstuk kan aanpakken. Kennis en inzicht delen en verkrijgen is daarbij belangrijk – creëert draagvlak. Hoe eerder je de knellende belangen op tafel hebt hoe eerder en beter je ernaar kan handelen. Keuzes moeten gebouwd worden op kennis en een duidelijk overzicht en inzicht van de regio.

Opvallend is volgens Ronald de Vogel, dat ambities hoog zijn – lijkt hem sterk om alle ambities te kunnen waarborgen. Keuzes maken in die ambities is belangrijk – Maar! Risico om al in de confrontatiefase te belanden.

Stefan Steurs: Gemeentebesturen houden zich bezig met hoe de Omgevingsvisie zich gaat ontwikkelen: ze willen geen dichtgeregeld geheel. Er moet vrijheid zijn voor lokale gemeente oplossingen - pleidooi voor lokale wendbaarheid. De verhouding van lokale wendbaarheid t.o.v. regionale afstembaarheid.

Belangrijk om duidelijke doelstellingen te bespreken (oplossingen kunnen later komen en die hoeven niet in de Omgevingsvisie – risico om dichtgetimmerd te worden. Maar! Wel een concrete doelstelling). Duidelijke ambitie is nodig maar, ook een concrete doelstelling.

Wouter Peeters: waar overstijgende belangen spelen en gemeenten er niet uitkomen, kan de provincie een belangrijke rol spelen, maar een kennis verbindende rol i.p.v. kader stellend. WANT gemeentes willen geen verordening. Maar de urgentie is er wel – dus wat is er nu precies nodig?

Onderdeel 3:

In het laatste onderdeel wordt er in gegaan op het verdere verloop van de koersfase. Er worden afspraken gemaakt over wat de vervolgstappen zijn, hoe de gemeente-inbreng er verder uit komt te zien en hoe de vervolgsessies worden vormgegeven. Tevreden over deze sessie: Ja.

Vervolg

- Samenhang duidelijk maken wat er gedeeld is in de deelregio's
- Confrontatie uitwerken: wat botst, wat versterkt de aan de hand van keuzescenario's /verhalen.
- Regio's mixen – niet meer alleen je eigen regio aanhoren – kan van elkaar leren en botsingen duidelijk maken

Overige opmerkingen:
Jelle Blaauwbroek (provincie Noord-Holland): je eigen regio kan je met scenario's beeldend weergeven, maar wat jij niet kan doen, kan een andere regio miss wel of andersom – rekening houden met schaalniveaus en de rollen van provincie en gemeente kunnen per schaal verschillen.

Opdracht meegegeven door Marc Hanou: Beeld van vandaag naast het ontwikkelingsbeeld van de gehele MRA-agenda te leggen (door oogharen).

Gestelde vragen:
Er is veel samenhang, maar keuzes maken kan alleen aan de hand van scenario's – hoe weet je welke kant het op gaat en hoe je kan sturen (Kasper Spaan – Waternet)**?** Samenhang presenteren is belangrijk want als je een keuze wil maken moet je voor en afwegingen in beeld gebracht. Dit gaan we doen met de Omgevingsvisie –samenhangende keuzerichtingen bepalen en keuzes maken. Zo wordt ook duidelijk waar het botst en waar het elkaar verstrekt – komt vanaf de confrontatie Fase aan de orde en dit is zeker iets wat we gaan doen in het vervolg.

Wat is er gedeeld en hoe brengen we dat samen? Er wordt een verslag gemaakt en toegestuurd, tevens zal hier in een vervolgsessie gehoor aan worden gegeven – zodat er een MRA-beeld ontstaat.

Kan de provincie een uitspraak doen over welke taken zij als primair vinden passen bij de provincie als midden bestuur? Kerntaken IPO geven al een voorbeeld van wat de taken zijn, maar dit is wellicht wat mager, maar provincie kan niet zomaar zeggen dit is voor ons – moet in overleg gaan met gemeenten en regio's. Maar de provincie is wel al eerder dan de gemeenten (met de visie bijvoorbeeld) en kan dus de gemeente voorttrekken en een voorbeeld zijn - referenties ontwikkelen die helpen thema's in beeld te brengen zoals verdichting, energie en verstedelijking.

Gemeentesessie MRA: confrontatiefase
9 mei 2017

Programma

Wat	Tijd
Inloop	13:45 – 14:00
Plenair • Terugkoppeling van de sessie in maart & update proces. • De drie verhaallijnen	14:00- 14:30
Werksessies: Uitwerken van de drie verhaallijnen *Tafel 1: Verhaallijn Gezond en veilig* *14:30-15:30: Groep 1* *Pauze: 15:30-15:45* *15:45-16:15: Groep 3* *16:15-16:45: Groep 2* *Tafel 2: Economisch Duurzaam* *14:30-15:30: Groep 2* *Pauze: 15:30-15:45* *15:45-16:15: Groep 1* *16:15-16:45: Groep* 3 *Tafel 3: Karakteristiek Noord-Holland* *14:30-15:30: Groep 3* *Pauze: 15:30-15:45* *15:45-16:15: Groep 2* *16:15-16:45: Groep 1*	14:30 – 16:45
Plenair: Blik op vervolg proces: ❖ Hoe verder? ❖ Werkcongres 15 juni: Hoe de wensen en bestaand beleid/opgaven verder tegen elkaar afzetten?	16:45-17:00
Afsluitende borrel	17:00 – 18:00

Algemeen

Het eerste gedeelte van de vervolgbijeenkomst van 9 mei is plenair. Hier wordt ingegaan op wat we sinds de sessie van 21 maart gedaan hebben en waarom. We zijn voornamelijk in gesprek gegaan met belangenorganisaties, kennisinstellingen, andere overheden en maatschappelijke groepen om een zo goed mogelijk beeld op te halen van welke wensen en ambities er liggen voor de provincie Noord-Holland. We bevinden ons nu in de confrontatiefase, we kijken naar hoe de verzamelde opgaven in relatie tot elkaar staan: waar versterken of waar botsen ze? Om te helpen bepalen welke keuzes je kan/moet maken en wat de consequenties zijn, hebben we drie verhaallijnen opgesteld. Deze drie verhaallijnen gaan we verder uitwerken aan de hand van de lokale input die we ophalen tijdens de sessie op 9 mei. De drie verhaallijnen: 1) Gezond en veilig Noord-Holland, 2) Economisch duurzaam Noord-Holland en 3) Karakteristiek Noord-Holland. De titels/verhaallijnen zijn nog in concept.

Werksessie verhaallijn Gezond & Veilig Noord-Holland

Een gezonde en veilige leefomgeving is een basisbehoefte. Iedereen wil gezond en veilig kunnen wonen, werken, zich verplaatsen en recreëren. En dat wensen we niet alleen voor ons zelf, ook voor onze kinderen en kleinkinderen. Een gezonde en veilige leefomgeving gaat voor de inwoner van Noord-Holland –om verschillende dingen. Onder andere om kwaliteit van de leefomgeving in de zin van schoon water, gezonde luchtkwaliteit, een groene leefomgeving en bijvoorbeeld bescherming tegen verkeersongelukken, wateroverlast en hittestress. Op deze aspecten zit er een samenwerking tussen de eigen verantwoordelijkheid van de burger en een rol voor de overheid. Wat betekent (i.c.m. het voorgaande) een gezond en veilig Noord-Holland voor de MRA-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?

Groep 1:

- Deze verhaallijn sluit goed aan bij Novi en omgevingswet en het regionaal risicoprofiel dat de Veiligheidsregio hanteert. Past ook goed bij de dagelijkse leefomgeving – het is goed de mens centraal zetten.
- Gevoel van veiligheid: mormen versus beleving: deze onderwerpen hoeven niet alleen maar vast te worden gelegd in normen, maar ook in wat acceptabel is. Het kan ook zijn dat inwoners zich prima voelen, los van de norm. Helaas hebben sommige bewoners geen keuze waar ze kunnen wonen. Vb. norm voor externe veiligheid is nogal lastig te bevatten.
- Wanneer gezondheid voorop staat, zouden er strengere normen, instructieregels (omgevingswaarden) moeten gaan gelden; we moeten dan gaan voor de WHO-normen. Voor externe veiligheid handhaven de Omgevingsdiensten nu op harde contouren (op basis van risico-scenario's) in plaats van op uitgebreide berekeningen. Dat is een hele verbetering. Voor nog veiliger omgeving moeten wij van de huidige Europese normen naar de WHO normen gaan (die veel strenger zijn). → De consequentie is dan dat de ruimte voor industrie en wonen minder wordt.
- Worden er dan bedrijven gesloten of verplaatst (vb. Sonneborn)? Dan kan Schiphol niet groeien óf wel groeien maar dat heeft dan weer andere consequenties.Gezien de beperkingen van Schiphol op nieuwbouw zijn er een aantal opties:
  - Hef de beperkingen op en laat wonen onder vlieg route (niet gezond, niet veilig, maar wellicht zijn er mensen die dat niets uitmaakt, of geen keuze hebben).
  - Bouwen in andere locaties zoals Purmerend en Waterlandgemeenten (dat vraagt meer vervoervolumes, en eerdere ervaringen met nieuwe groeikernen in het gebied waren niet positief).
  - Niet bouwen (nog hogere woningenprijzen, geen aanbod voor nieuwkomers)
  - Bouwen buiten de MRA, in NHN → bouw voor leegstand.
- Grens tussen overheidsverantwoordelijkheid en persoonlijke burgerlijke verantwoordelijkheden. De burger gaat echter wel ergens vanuit dat de overheid weet wat ze doet: als er woongebieden worden aangeboden, dat ze daar veilig kunnen wonen en gezond. Ze willen niet voor verrassingen komen te staan.
- Geen nieuwe risicobedrijven of zelfs risicobedrijven uitplaatsen: Zoek naar slimme combinaties tussen bedrijven en woongebieden, of bedrijven en natuur.
- Verstedelijking – botst met de normen voor industrie. Verbreed woonbouw niet verder in de westelijke haven gebied.

- Aan de andere kant is er ook veel functiemenging nodig: slim mengen. Wat voor soort bedrijvigheid leent zich daarvoor, zodanig dat gezondheid en veiligheid op het zelfde niveau zijn?
- Toekomstig minder emissies, vanwege schonere technologieën? Zie circulaire economie.
- Minder binnenstedelijk mogelijk, meer uitleg nodig. Maar! Alles uit elkaar leggen, leidt ook tot stressvolle samenleving. Aan de andere kant: reden tot de verbetering van het OV.
- Waterveiligheid is ook erg belangrijk in deze verhaallijn.
- Botsen van privé en collectief (vb. verharde tuinen "stofzuigtuinen" en vervolgens de gemeente aanspreken op grotere bergbezinkbassins).
- Bij geheel duurzaam: schonere NZKG, dus meer ruimte. NB: biomassa niet per definitie schoon, accu's niet te blussen, waterstof ook risico's.
- Bouwen op de ring, bouwen op tunnels, dus meer verdichting mogelijk. Bepaalde risico-normen – zoals die voor tunnelveiligheid – kunnen misschien wel wat minder streng. In sommige misschien wat doorgeschoten.
- Wendbaarheid in risico's: wat ís het risico eigenlijk, houd er rekening mee. Niet per se onveilig.
- De vraag is in hoeverre je mensen kan informeren, bewustzijn creëren.
- Vanuit bril van Nederland als dunbevolkte stadsstaat zouden we wel eens een ontzettende gezonde stadsstaat zijn in vergelijking met elders.

Groep 2:

- Niet verstandig om dicht bij industrie woningen te bouwen. Althans op de korte termijn, op de langere termijn wellicht vanwege energietransitie (wel) weer ruimte daar.
- Technisch zijn er vaak wel mogelijkheden, maar daar zitten ook kosten aan vast.
- Mis in het verhaal: concentratie/clustering van industrie biedt ruimtevoordelen elders.
- Gezondheid is niet alleen normering, gaat ook over andere woonomgevingskwaliteiten
- Veiligheid en gezondheid moeten een keiharde voorwaarde zijn.
  Ondergrens --> ander type woningbouw. *Tiny houses*, dus uiteindelijk is er ook minder ruimte nodig om mensen te huisvesten.
- Ook is hiervoor een andere vorm van mobiliteit nodig, meer thuiswerken. Dus de druk op de verstedelijking wordt anders. De toename van elektrische fietsen en infrastructuur voor snelfietspaden stimuleren gezondheid en veiligheid.
- Als bepaalde locaties beter worden ontwikkeld, dan elders, dan ook bereikbaarheid daarop aanpassen. Daarvoor is een laagdrempeliger OV nodig én een kwaliteitssprong van het OV.
- Toch vooral woningbouw daar waar de vraag is, mensen niet dirigeren zoals in jaren '70.

Groep 3:

- Echt voor duurzaamheid gaan: dan krijgen veiligheid en gezondheid een boost. In de zin van uitstoot van vuile stoffen wordt minder. Minder geluidsoverlast. Echter; stille motoren kunnen ook tot onveiligheid leiden.
- Nabijheid van landschap hoort bij gezond, met vooral een goede ontsluiting van het landschap. Maar ook het kleine groen in je directe woonomgeving is belangrijk. Geestelijke gezondheid.
- In verdichte gebieden heb je andere vormen van stedelijk groen die voldoen dan in niet stedelijke gebieden.

- Mobiliteit is een belangrijke oorzaak van negatief gevoel van welzijn. Daarin ligt dus ook een zekere oplossing.
- De provincie kan bijdrage leveren d.m.v. fietssnelwegen, nieuwe verbindingen realiseren. Actieradius van 30 km.
- Gezond en veilig beperkt je woningbouwprogramma. Extreem: geen woningen in de MRA.
- In de verhaallijn wordt nog niet of onvoldoende geredeneerd vanuit veiligheid (externe veiligheid, meerlaagse veiligheid). Hoe gaan we om met de echte grote veiligheidsrisico's? Vooral bij de kwetsbare plekken/locaties.

Nabranders:

- Vergrijzing, in het buitengebied
- Van laagveen weer hoogveen maken (dus onder water zetten), hier niet bouwen
- Is de agrarische sector nog wel gezond om naast te wonen?
- Waterkwaliteit i.c.m. gezondheid. Lukt het ons om de kwaliteit te verbeteren? (hoe meer mensen, hoe meer problemen met het op kwaliteit houden; afstroming vanuit het stedelijk gebied e.d.)

Overige opmerkingen over de verhaallijn:

- Het is maar de vraag of gezondheid en veiligheid een thema op zich moet zijn of dat het een voorwaarde moet zijn bij andere thema's.
- **Factor tijd:** wat nu zeer riskant is kan op termijn door technologieontwikkeling minder riskant zijn.
- Sommigen pleiten voor het versoepelen van vastgestelde normen bedoeld voor gezondheid en veiligheid om bepaalde ontwikkelingen te kunnen voeren (niet duidelijk of dat voorkomt vanuit een overdreven "gezondheidsbelang" of van wege gebrekkige effectiviteit van de normen).
- Andere geluiden zetten gezondheid en veiligheid boven alles: Stel normen vast. Bepaalde randvoorwaarden moeten gesteld worden voor elke ontwikkeling.
- (Water)Veiligheid en rampscenario's zijn onderbelicht in het verhaal.

Werksessie verhaallijn Economisch Duurzaam Noord-Holland

De nadruk van deze verhaallijn ligt op het stimuleren van economische groei vanuit het idee dat je voor duurzame ontwikkelingen (zoals energietransitie) enorme (kostbare) investeringen moet doen. De verhaallijn doelt dus op het faciliteren van economische groei vanuit een duurzaam (langere termijn) perspectief. Vanuit deze invalshoek redeneer je verder over wat dit betekent voor de opgaven die ons te wachten staat en de ontwikkeling(en) van de regio en de provincie in haar geheel. Wat betekent een economisch duurzaam Noord-Holland voor de MRA en voor de provincie in haar geheel.

Groep 1:

- Wat betekent duurzaamheid? → Milieu? Economisch? Ruimtelijk? Sociaal?
  Duurzaamheid = Economische ontwikkeling waarbij duurzaamheid centraal staat – niet alleen groene economische groei, het is een breed begrip: denk ook aan duurzaamheid m.b.v. datacenters die ook economisch rendabel zijn.

- Duurzaamheid = circulaire economie. Denk dan aan adaptief bouwen: dat is denken op de korte termijn EN op de lange termijn.
- Duurzaamheid = ruimtelijk relevante keuzes maken. Zet een aantal leidende punten op de kaart – zoals OV infrastructuur – en werk daar naar toe en gebruik die punten als basis voor de rest van de keuzes/plannen (→zuinig/duurzaam ruimte gebruik).
- Duurzaamheid = robuust (zou robuust moeten zijn), want er is een sterke ketenafhankelijkheid in Noord-Holland. Wanneer er incidenten zijn hebben zij ook economische gevolgen. Voorbeeld: Havengebied vliegt eruit- elektriciteit valt er uit – riool/waterzuivering valt uit- economisch verlies. → Systeembeheer moet daarom sterker!
- Die ketenafhankelijkheid komt ook terug wanneer je kijkt naar wateradaptatie en klimaatadaptatie: we zijn nu nog veel te afhankelijk, en daardoor niet alleen minder duurzaam maar ook economisch zeer kwetsbaar. Speel dus in op de problematiek rondom water en klimaat die in ieder geval op ons afkomt: een risicovrije samenleving is niet meer te realiseren. Verbeter de vitale infrastructuur, maak het robuust (en daardoor duurzaam) en onafhankelijk. Wees daarnaast als overheid transparant en duidelijk.
- Keuzes maken is erg belangrijk in deze verhaallijn: kies ervoor de ketenafhankelijkheid te verminderen, kies ervoor de ruimte nuttig te gebruiken en kies ervoor of nu of later te investeren.

Keuzes die gemaakt moeten worden voor de opgaven Schiphol/woningbouwopgaven/duurzaamheid:

- Schiphol mag groeien als ze zorgen voor schonere brandstof – maar dit raakt minder het begrip duurzaamheid, eerder leefbaarheid.
- Nederland is een exportland en van Schiphol afhankelijk – dus kunnen we duurzamer worden door te profiteren van de luchtfunctie (aangezien we daar afhankelijk van zijn)? Dit is lastig: dus we moeten meer economische pijlers hebben in onze provincie dan alleen Schiphol.
- Vraag je daarom af: Hebben we echt Schiphol nodig zoals Schiphol nu aan het groeien is? Want m.b.v. circulaire economie kunnen we transport/handel/bouwen/grondstoffen ed. zelf reguleren en zijn we minder afhankelijk van transport.
- Maar bedenk ook: Kunnen we de pijlers Schiphol, transport en distributieland nu echt aanpassen voor 2050? Zijn het de pijlers van de toekomst, en als ze het niet zijn, welke dan?

Groep 2:

1) Kader stellende rol van de provincie → verplichting tot duurzaamheid is nodig.

De urgentie van duurzaamheid wordt vaak gezien vanuit de gemeenten, maar vaak mist de daadkracht of de ruimte en regels van bovenaf kunnen die daadkracht en/of ruimte wél genereren. De regels die worden gesteld door het rijk zijn vaak het uiterste wat gemeenten redden - de aandacht van gemeenten gaat eerder naar korte termijn projecten en projecten waar ze zelf (echt) grip op hebben. Voor gemeenten zijn economie en duurzaamheid dan ook vaak tegenstrijdige begrippen, als gemeente kijk je vooral naar wat je kunt verkopen (woningbouw) en voldoe je daarnaast nét aan de normen die gesteld worden. De echte duurzaamheidsslag wordt dus niet gemaakt. Dit gebeurd pas wanneer er iets mis gaat of er strengere regels worden opgelegd.

Duurzaamheid is een keuze, maar helaas wacht iedereen op elkaar om die keuze te maken: daarom is er druk van bovenaf (Rijk) nodig. Dat er een keuze moet worden gemaakt (de urgentie) is duidelijk voor de betrokken partijen aan tafel. Ook voor bedrijven is de urgentie vaak duidelijk, zij vragen om kaders (ook t.b.v. een level playing field), maar dat is een rol die overheden moet oppakken.

Economie gaat vaak vóór duurzaamheid: het is daarom belangrijk om het om te draaien: Wanneer wordt duurzaamheid (economisch) aantrekkelijk?

2) Duurzaam ruimte gebruik/ zuinig ruimte gebruik = duurzaam economische benadering.

Het benutten en verbeteren van de huidige clusters is een vorm van duurzaam (en zuinig) ruimtegebruik: clusteren kan leiden tot beter benutting van de ruimte en levert zowel qua duurzaamheid als economisch opzicht voordelen op. Combineer OV knooppunten met bedrijventerreinen met data-infrastructuur met…

Maar! Let hierbij op dat clusters zorgen voor extra (verkeers-)bewegingen die andere problemen met zich mee brengen die de duurzaamheid van een cluster teniet kunnen doen. Zoals meer asfalt – in het geval van clusteren is een systeemsprong/vooruitgang van het OV van groot belang.

→ Clusters kunnen een oplossing zijn voor moderne kennis economieën, maar voor klassieke productiebedrijven (ed.) is dit minder handig.

Een andere vorm van duurzaam(zuinig) ruimte gebruik is verdichting in de stad/stedelijk gebied & verduurzaming van bestaande woningen (pas nieuwe technieken toe in bestaande gebieden zonder daar weer meer ruimte voor te claimen). Maar! Hoe houd je de stad leefbaar als je wilt verdichten (dit raakt de andere verhaallijnen ook).

3) Lange termijn vs. Korte termijn

Wanneer begin je met duurzaam investeren? Hoe lang blijf je wachten op nieuwe/betere technieken in de hoop dat het dan sneller gaat en je minder economisch verlies zult leiden. De afweging economie versus duurzaamheid is de afweging of je je richt op de korte of op de lange termijn.

Ook dit wijst terug op kaderstelling vanuit de hogere overheden: energietransitie kan samengaan met economische groei – maar er moet nog veel op dat gebied worden uitgevonden. Daarnaast kiezen gemeenten vaak voor het haalbare en praktische en volgen ze rijksregelgeving: die druk wordt door het rijk niet opgevoerd.

→ Innovatiebesef is nodig om te weten wanneer je wat kan doen en waar je wel/niet duurzame keuzes kan maken. Echter zijn er voor (betere) innovaties in de toekomst nu ook voorinvesteringen voor nodig.

Energietransitie en mobiliteitsbeweging vragen ruimte: welke keuzes (opofferingen) maak je daarbij? Minder bouwen? Minder landschap? Minder asfalt?

Een positief voorbeeld van het samengaan van economie en duurzaam: data-infrastructuur en ontwikkeling.

4) Landbouw en landschap

Waar economie en duurzaamheid ook tegenover elkaar lijken te staan is in het geval van landbouw versus landschap. De provincie kent veel Veengrond, maar dit is geen duurzaam gebied – zoals de agrarische sector de grond gebruikt is het vooral gericht op economisch gewin en niet op een duurzame landschapsinrichting.

De vraag die hierbij gesteld kan worden: moet je blijven pompen om de gebieden in stand te houden of laat je de natuur zijn gang gaan? Het geld wat nu in het pompen wordt gestoken kan dan bijvoorbeeld worden gegeven aan de boeren ter compensatie.

Maak van de grootschalige landbouw een kleinschaliger lokaal en duurzamer landbouwsysteem. Dat is duurzamer – als regio kun je daarin keuzes maken. Maar! Ook hier komt de economie om de hoek kijken: hoe ga je dit kleinschalige businessmodel van de grond krijgen en rendabel (genoeg) maken?

5) Overgang van groen naar stad

Sterke scheiding tussen stedelijk gebied en buitengebied: moeten we daar wat betreft duurzaamheid rekening mee blijven houden? De kracht van de PNH is juist dat we een duidelijke scheiding hebben tussen buitenland en stedelijk gebied: juist door gebruik te maken van de oorspronkelijke doelen biedt je duidelijkheid en benut je de bestaande ruimte beter (natuurgebied moet je blijven gebruiken als natuurgebied omdat als het eenmaal woongebied of asfalt wordt dan is dat onomkeerbaar).

Groep 3:

Een totaal andere kijk op de toekomst: We worden steeds meer afhankelijk van arbeidsimport-hechten zij wel waarde aan het Noord-Holland zoals het nu is met een duidelijk groen landschap en scheiding tussen stad en land, willen zij persé naar Amsterdam? Waar hechten zij waarden aan en moeten we daar niet op in spelen in de toekomst? In 2050 heb je wellicht voor economische groei andere behoeftes dan waar we nu van uit gaan.
Wat bepaalt onze economische waarden nu en hoe werken deze door in de toekomst? Zijn ze dan nog wel voldoende voor een groeiende economie?

→ Hier komt duidelijk de onzekerheid over de toekomst en welke veranderingen er op ons af komen naar voren, daarom is een wendbare Omgevingsvisie zo belangrijk.

De andere kant van dit verhaal is echter dat er ook meer mogelijk kan zijn met de bestaande kwaliteiten van PNH dan we nu denken – niet zomaar opgeven, kan op andere manieren ook economisch rendabel zijn. Framen is hierbij ook belangrijk en een keuze.

Ook in deze groep is er ingegaan op de scheiding groen en stad. Er wordt gesteld dat er altijd wel iets verandert maar dat, bijvoorbeeld in het geval van de groene buffer bij Spaarnwoude, de groene buffer wel altijd blijft bestaan. De activiteiten in de buffer zijn veranderd, niet de buffer. De buffer is daarnaast een kracht en moet behouden worden – hier wordt dus duidelijk een keuze gemaakt om te redeneren vanuit de huidige kracht die dat gebied heeft.

Duurzaamheid kan per gebied differentiëren, het is daarom belangrijk om naar elk gebied los te kijken en te redeneren vanuit de kracht van het desbetreffende gebied. Het ene gebied is geschikt voor economische ontwikkeling en daardoor wellicht minder duurzaam, terwijl andere gebieden dan wel duurzaam zijn en minder economisch ontwikkelingsgericht.

Clusteren per gebied kan hiervoor een oplossing zijn en is dan een investering voor de lange termijn, de kans bestaat namelijk dat een gebied op de korte-middellange termijn wel eerst ongezonder (leefbaarheid) wordt. Daarnaast levert dit een groter risico op voor het ketensysteem.

Leefbaarheid is een belangrijk aspect wanneer je nadenkt over economisch duurzaam: Klimaatverandering/water-robuust inrichten → een duurzame inrichting van het watersysteem is onontkoombaar – dit betekent voldoende wateroppervlakte om de buien te kunnen opvangen, voldoende water van een goede kwaliteit op de goede plek en tijd.
Maar hoe realiseren we voldoende water in de toekomst en hoe doen we dit in clusters? Kan dat überhaupt?

Meenemen: de verhaallijn is ingewikkeld: het gaat over een aantal sterke economische pijlers/clusters en vestigingsfactoren – de vraag is: Wat betekent het als je de economische krachten overeind wil houden, versterken of wellicht vernieuwen zodat ook duurzame groei wordt meegenomen, terwijl je onder invloed staat van toekomstige veranderingen zoals de energietransitie? In deze verhaallijn speelt onzekerheid en transitie een grote rol.

Werksessie verhaallijn Karakteristiek (/maak) Noord-Holland

De rijke geschiedenis van Noord-Holland heeft een unieke provincie opgeleverd. Op een relatief kleine oppervlakte kent Noord-Holland een grote variatie aan landschappen, culturen, steden en dorpen en een grote diversiteit aan karakteristieke omgevingskwaliteiten. In Noord-Holland is vrijwel het gehele landschap bepaald door cultuur en cultuurhistorie. Het karakteristieke cultuurlandschap vertegenwoordigt een belangrijke economische, maatschappelijke en culturele waarde. **Die unieke culturele rijkdom is dus iets om te koesteren en te benutten. Wat betekent een karakteristiek Noord-Holland voor de NHN-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?**

De kernbegrippen die naar voren kwamen in de verschillende groepen:

- Spanning tussen EU landbouwbeleid en landschap karakteristiek houden.
- Beemster voorbeeld voor ontwikkelen a la karakteristiek NH.
- Een grotere rol voor de landbouw in de regio voor voedselproductie kan maar zal niet heel groot worden. Blijft veel export.
- Er zijn veel nieuwe verdienmodellen mogelijk.
- Energietransitie is in dit verhaal moeilijk in te passen, kan deels, maar grotendeels niet.
- Antwoord op groter wordende (sociaal economische) verschillen binnen de regio: koppelen aan trots en identiteit van de regio's + beter verbinden van achterblijvende gebieden.
- Klimaatverandering: het ontstane landschap ziet er vooral zo uit vanwege het eeuwenlange gevecht tegen het water. In dit verhaal vooral aansterken van bestaande infrastructuur (ophogen dijken, verbreden waterwegen, terugbrengen water in veenweide waar hoge kweldruk is.
- In Gooi- en Vecht: bestaande bebouwde gebied transformeren en intensiveren. Natuur en cultuurhistorie steeds heiliger.
- Wateropgave leidt ook tot nieuwe karakteristieken.

- Het watersysteem domineert de ruimtelijke geschiedenis en onze toekomst.
- Internationalisering bepaalt steeds meer het antwoord op 'voor wie bouwen we?'
- Landbouw in de Haarlemmermeer is niet meer 'het juiste ding op de juiste plek', vanwege de verzilting.
- IJburg-3 of IJmuiden-in-Zee zouden als voorbeelden in de Karakteristiek verhaallijn passen.
- Verdichting als eerste keus bij verstedelijking wordt algemeen onderschreven.
- Het zoeken naar uitleglocaties blijkt toch vooral een negatief afpelproces ("waar i.i.g. niet"?)
- Bij de verdichting met 200.000 woningen loopt het verkeerssysteem in onze multimodale metropool vast -> huidig voorbeeld: Rottepolderplein
- De 'waterdeskundigen' weten de gevolgen van de zeespiegelstijging voor NH redelijk te relativeren -> vertrouwen in waterstaatkundige oplossingen.
- De waterberging heeft meer ruimte nodig: bijvoorbeeld langs het Noordzeekanaal
- De volledige energietransitie verhoudt zich slecht met 'karakteristiek'
- Koningshoeve en Hettingen zijn levensvatbare moderne landbouwinitiatieven – met een voldoende grote lokale/metropolitaanse afzetmarkt
- Het pragmatische plannings- en ontwerp-DNA zit in de Noord-Hollandse RO-professional.
- Verandering maakt nadrukkelijk deel uit van Karakteristiek.
- Soeters' stationsbuurt in Zaandam kan worden opgevat als een eigentijdse 'karakteristieke' ontwikkeling
- De toenemende sociaaleconomische segregatie in de MRA vergt een specifieke opwaarderings-/verdichtings-opgave in de naoorlogse buurten

Afsluiting (plenair):
Tijdens de afsluiting is er ingegaan op het vervolg van de confrontatiefase en met name op het werkcongres wat gepland staat op 15 juni. Dan gaan we dit gesprek vervolgen met meer partijen aan tafel. Belangenorganisaties, overheden, kennisinstellingen en bedrijven zijn dan allemaal uitgenodigd.

Overige opmerkingen:
Peter Bals, VrAA: Er is angst om te kiezen: vanwege de onzekerheid voor de toekomst en welke veranderingen er op ons pad komen.

Kasper Spaan, Waternet: De keuzes waren nog niet concreet op tafel, dat maakte deze verhaallijnen wat lastig – scenario's zouden hier beter bij helpen: keuzes worden dan inzichtelijk.
Antwoord: Verhaallijnen hebben we juist bewust gekozen met de gedachte om het politieke debat makkelijker te kunnen voeren aan de hand van de verhaallijnen.

Jelle Blaauwbroek, **provincie Noord-Holland**: Is de veelheid van de keuzes niet te groot? Zijn er wellicht geen concrete voorbeelden nodig die de verhaallijnen verduidelijken?
Antwoord: Dat is inderdaad een stap die we moeten nemen.

Fred Goedbloed, Leiden: Relaties tussen de verhaallijnen zijn onvermijdelijk, want de andere verhaallijnen gaan in ieder geval ook door, ongeacht welke verhaallijn je als dominante invalshoek kiest.

Gemeentesessie Noord-Holland Noord: confrontatiefase
11 mei 2017

Programma

Wat NHN	Tijd
Inloop + lunchpakket	12:00 – 12:15
Plenair (in de kerk) • Update proces & planning van de dag. • De kop werkt & Omgevingsbeeld regio Alkmaar. • De drie verhaallijnen, een toelichting.	12:15-13:05
Pauze	13:05-13:15
Werksessies (in de kosterij): Uitwerken van de drie verhaallijnen *Tafel 1: Gezond en veilig* *13:15-13:45: Groep 1* *13:45-14:15: Groep 3* *14:15-14:45: Groep 2* *Tafel 2: Economisch Duurzaam* *13:15-13:45: Groep 2* *13:45-14:15: Groep 1* *14:15-14:45: Groep 3* *Tafel 3: Karakteristiek Noord-Holland* *13:15-13:45: Groep 3* *13:45-14:15: Groep 2* *14:15-14:45: Groep 1*	13:15 – 14:45
2e gedeelte: Blik op vervolg proces: ❖ Werkcongres 15 juni: Hoe de wensen en bestaand beleid/opgaven verder tegen elkaar afzetten? ❖ Hoe verder?	14:45-15:00

Algemeen

Het eerste gedeelte van de vervolgbijeenkomst van 11 mei is plenair. Hier wordt ingegaan op wat we sinds de sessie van 9 maart gedaan hebben en waarom. We zijn voornamelijk in gesprek gegaan met belangenorganisaties, kennisinstellingen, andere overheden en maatschappelijke groepen om een zo goed mogelijk beeld op te halen van welke wensen en ambities er liggen voor de provincie Noord-Holland. We bevinden ons nu in de confrontatiefase, we kijken naar hoe de verzamelde opgaven in relatie tot elkaar staan: waar versterken of waar botsen ze? Om te helpen bepalen welke keuzes je kan/moet maken en wat de consequenties zijn van die keuzes, hebben we drie verhaallijnen opgesteld. De sessie van 11 mei was vooral gericht op het verbeteren van de drie verhaallijnen:

1) Gezond en veilig Noord-Holland, 2) Economisch duurzaam Noord-Holland en 3) Karakteristiek Noord-Holland (titels zijn nog concepten). Deze verhaallijnen dienen als communicatief instrument, zij geven richting aan de manier van denken en de keuzes die men maakt over (de toekomst van) de provincie Noord-Holland.

Tijdens de sessie zijn de verhaallijnen met behulp van lokale input uitgewerkt in drie groepen. De resultaten daarvan zijn hieronder weergegeven.

Werksessie verhaallijn Gezond & Veilig Noord-Holland

Een gezonde en veilige leefomgeving is een basisbehoefte. Iedereen wil gezond en veilig kunnen wonen, werken, zich verplaatsen en recreëren. En dat wensen we niet alleen voor ons zelf, ook voor onze kinderen en kleinkinderen. Een gezonde en veilige leefomgeving gaat voor de inwoner van Noord-Holland –om verschillende dingen. Onder andere om kwaliteit van de leefomgeving in de zin van schoon water, gezonde luchtkwaliteit, een groene leefomgeving en bijvoorbeeld bescherming tegen verkeersongelukken, wateroverlast en hittestress. Op deze aspecten zit er een samenwerking tussen de eigen verantwoordelijkheid van de burger en een rol voor de overheid. Wat betekent (vanuit vorenstaande) een gezond en veilig Noord-Holland voor de NHN-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?

Groep 1:

- Vanuit sociale veiligheid is functiemenging gewenst.
- Veel economische sectoren wordt schoner, zo ook mobiliteit.
- In het stuk ligt nadruk meer op functiescheiding.
- Relatie met de zee versterken, door multifunctionele dijk; een dijk die zowel veilig als leefbaar is. Dat staat echter op gespannen voet met veiligheid.
- Nabijheid (van bijvoorbeeld Schiphol) is ook een positief element voor gezondheid - minder reistijd bijvoorbeeld.
- Sociale kwaliteit is ook van belang voor gezondheid, denk daarbij aan vestigingsmilieus, kwaliteit van de woonmilieus, voorzieningenniveaus van de kernen. Dat gaat ook over mobiliteit/bereikbaarheid; noord-zuidlijn doortrekken. Agenda stad versus agenda platteland.
- Zelfredzaamheid is in deze verhaallijn ook belangrijk. Maar ook: gezond en lokaal voedsel. Voedselprogramma's, die ook gericht zijn op de gezondheid van bewoners (o.a. gewicht).
- Binnenstedelijke transformatie speelt overal. Daar liggen ook kansen, denk ook aan leegstaande kantoren. Niet weer VINEX. Als je compact bouwt ook duurzaam, denk aan mobiliteit, maar ook organiseren warmte.
- Levensloopbestendigheid.
- Demografische ontwikkeling in relatie tot bijvoorbeeld boerderijwoningen: in hoeverre concessies doen aan gezondheidsnormen om de boerderij te behouden.
- NHN heeft een gezonde leefomgeving in de aanbieding. Bevolkingsopbouw is grotendeels niet te sturen. Als mensen toch in de stad willen wonen, moeten ze misschien ook maar accepteren dat dat ongezond(er) is.

Groep 2:

- Identiteit van de regio Alkmaar, gezond en veilig. Wellness, rustoorden - zee-en duin gerelateerde voorzieningen. Ook relatief goede luchtkwaliteit.
- Scheiding wonen en werken →leidt tot overloop naar NHN → op gespannen voet met identiteit (van dat gebied) en met sociale cohesie en dus met gezondheid.
- Gemist wordt begrip als meerlaagse veiligheid. Problemen van hittestress (ook bijv. voor werken, industrie vaak platte daken) en verzilting.
- Nabijheid is ook belangrijk voor de gezondheid: functiemenging levert minder verkeersbewegingen en is dus gezonder.
- Clusteren van bepaalde industrieën om keteneffecten te voorkomen (voorbeeld een brand in een bepaald gebied kan ervoor zorgen dat 5 km verderop zaadjes kunnen worden weggegooid).
- Stimuleren van fietsen, varen --> zorgen voor betere verbindingen.
- Grotere afstand tussen wonen en gevaarlijke bedrijvigheid, dit zorgt echter wel voor langere verbindingen tussen woon-werk verkeer en dus meer verkeersbedrijvigheid.
- Natuur-inclusieve verstedelijking zou vanzelfsprekend moeten zijn. De gemeenten zijn zeker niet tegen.
- Wieringermeer: hoogste dijk, maar als er een waterramp gebeurt, dan ….Hier tijdig op anticiperen: zorgen voor goede vluchtroutes. → In ieder geval bij risicovolle gebieden: MLV: woningen hoger bouwen.
- Als men in risicovolle gebieden wil wonen: dan open daarover zijn. Zelfbewustzijn bij bewoners. Risico's communiceren.
- Verzorgingsstaat is passé, iedereen is ook zelf verantwoordelijk. (Maar is dit besef al doorgedrongen?)
- Kwetsbare electriciteits-knooppunten: niet meer op maaiveld, maar hoger.
- Benut meer mogelijkheden om digitaal, dus thuis te werken. (minder mobiliteit, minder uitstoot, minder verkeersslachtoffers). Bij meer scheiding tussen wonen en werken een robuuster ov-systeem, sneller, hogere kwaliteit. OV in de Kop blijft wel lastig punt, overigens ook van belang voor recreatie en toerisme.
- Meer afhankelijkheid van elektriciteit --> betekent ook meer kwetsbaarheid.
- Maar ook tegelijkertijd meer mogelijkheden voor duurzaam energienetwerk.
- Wat je ook doet qua duurzame energie, het is “nooit goed” (alles heeft ook nadelen), denk wel meer aan innovaties, bijvoorbeeld inzet getijden energie.
- Nieuwe vormen van agrarische landbouw: industrialisatie, consequenties voor bestaande agrilandschappen. Zware bedrijvigheid concentreren in bepaalde delen van NH (NZKG, Schiphol)

Groep 3:

- Ruimte voor waterbergingsgebieden
- Je kunt je afvragen of we wel echt een metropool zijn. Als je kijkt naar de ontstaansgeschiedenis en huidige morfologie met steden en dorpen eigenlijk niet. Wel goed om te kijken naar metropolen als wenkend perspectief, bijv. Toronto Bay of San Francisco Bay Area.
- Vuil verdelen t/o vuil en schoon. Bij dat laatste is wat te kiezen. Voorkom dan “normopvulling”, daar waar het nu schoon is. Let wel op dat het echt een keus is voor

iedereen en geen sociale ongelijkheid versterkt. Overigens kiest men er vaak toch wel bewust voor in de stad te wonen en neemt men dan “de ongezonde aspecten” voor lief.

- Gelukkig in de landbouw ontwikkelingen richting duurzame productie, zelfs voorbeelden als biobollen.
- Zon op land vrijer laten, natuurlijk bij voorkeur via dubbel landgebruik. Energie neutraal moet je overigens niet lokaal willen oplossen, ook niet regionaal, het is uiteindelijk een gezamenlijke opgave in veel breder verband. ECN kan rol spelen in de doorontwikkeling, wellicht wel meer experimenteer ruimte nodig. Gek genoeg is aardgas vrij bouwen nog geen standaard.
- Gelet op de mobiliteitsontwikkelingen misschien wel wegen comprimeren (minder ruimte nodig) --> geen nieuwe wegen e.d. Wel fietspadenstructuur aanpassen, fietssnelwegen aanleggen (breed en conflictvrij). Elektrische fiets vergroot actieradius, maar moet wel veilig zijn.

Werksessie verhaallijn Economisch Duurzaam Noord-Holland

De nadruk van deze verhaallijn ligt op het stimuleren van economische groei vanuit het idee dat je voor duurzame ontwikkelingen (zoals energietransitie) enorme (kostbare) investeringen moet doen. De verhaallijn doelt dus op het faciliteren van economische groei vanuit een duurzaam (langere termijn) perspectief. Vanuit deze invalshoek redeneer je verder over wat dit betekent voor de opgaven die ons te wachten staat en de ontwikkeling(en) van de regio en de provincie in haar geheel. Wat betekent een economisch duurzaam Noord-Holland voor de NHN-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?

De kernwoorden die bij de verschillende groepen naar voren kwamen:

- Agrarische plants
- Hightech landbouw
- Clusteren met een robuust raamwerk
    - Clusteren recreatie (Texel, kust)
    - Clusteren bebouwing (MRA)
    - Clusteren landbouw (NHN)
    - Clusteren haven (den Helder, IJmuiden, Amsterdam) → differentiatie aanbrengen
- Kenniseconomie: Energie en Zaadveredeling
- Experimenteerruimte
- Match vraag/aanbod op arbeidsmarkt
- Digitale infrastructuur
- Transformeren bestaand vastgoed
- Garanderen van (digitale) bereikbaarheid
- Veiligheid als vestigingsvoorwaarde (?)

Overige opmerkingen:

- Haven prominentere rol in de verhaallijn (relatie van havens onderling).
- Taalkundig: NHN niet wegcijferen ten opzichte van MRA.
- Cultuurhistorie ook belangrijk voor vestigingsklimaat.

- In NHN liggen kansen voor techniek (kenniswerkers), Energie sector, offshore en zaadveredeling.
- Clusteren heeft consequenties voor het voorzieningen niveau in het buitengebied, extra investeringen in bereikbaarheid zijn nodig om dit op peil te houden.

Werksessie verhaallijn Karakteristiek (/maak) Noord-Holland

De rijke geschiedenis van Noord-Holland heeft een unieke provincie opgeleverd. Op een relatief kleine oppervlakte kent Noord-Holland een grote variatie aan landschappen, culturen, steden en dorpen en een grote diversiteit aan karakteristieke omgevingskwaliteiten. In Noord-Holland is vrijwel het gehele landschap bepaald door cultuur en cultuurhistorie. Het karakteristieke cultuurlandschap vertegenwoordigt een belangrijke economische, maatschappelijke en culturele waarde. **Die unieke culturele rijkdom is dus iets om te koesteren en te benutten. Wat betekent een karakteristiek Noord-Holland voor de NHN-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?**

Groep 1:

- Om de identiteit van bepaalde gebieden te behouden moeten er keuzes worden gemaakt: niet elk dorp hoeft een (klein) bedrijventerrein te hebben en/of zelfvoorzienend te zijn. In dit opzicht zou je kunnen zeggen dat juist lokaal maatwerk (in de zin van een dorp wil zelfvoorzienend kunnen zijn) leidt tot vermindering van karakteristiek.
- Maatwerk is in deze verhaallijn wel belangrijk: uitgaan van je eigen kracht/gebied en durven te zeggen nee niet bij ons in de gemeente- ga maar ergens anders heen (maar dit is een politiek gevoelige kwestie).
- Als je kijkt naar de bevolkingsontwikkeling in NHN, die nauwelijks groeit, moet je juist niet meer kijken naar lokaal maatwerk, maar kijk naar regionaal maatwerk om bepaalde problemen/ontwikkelingen op te vangen → probeer de kwaliteitsslag te maken i.p.v. verder te ontwikkelen om het ontwikkelen en denken dat je als gemeente zelf allerlei voorzieningen nodig hebt als die al dichtbij in de regio te vinden zijn. Herbestemmingsplannen zijn hierbij van belang.
- Denk na over je vestigingsklimaat: landschap en cultuurhistorie is daarbij óók belangrijk – focus op je eigen kracht. Maar om echt uit te gaan van je eigen kracht en op die manier mensen en werkgevers te trekken is ook een betere vervoersverbinding nodig, vooral een betere, uitgebreidere spoorverbinding met treinen die vaker rijden(dit moét gebeuren in elke verhaallijn).
- Kenmerken landschap: nationale landschap, weidevogelleefgebieden: het behoud van unieke landschappen heeft een tijdje onder de radar gezeten en die gebieden werden landelijk gebied: wat ze geen duidelijke status gaf en het risico vergroot dat deze gebieden verdwijnen. Deze gebieden hebben geen bescherming meer. Er is teveel landelijk gebied in Noord-Holland, wijs duidelijke bestemmingen toe aan landschappen en gebieden, zonder het allemaal landelijk gebied te maken.
- Uniek voor NHN is het weidevogelgebied. Maar de trots op deze gebieden mist, er is weinig draagvlak en de toegevoegde waarden wordt vaak niet gezien. Maar het is wel belangrijk om veilig landschap voor de weidevogel te creëren. Dit gaat in tegen de activiteiten die moderne

boeren juist toepassen, zij willen anders bemesten, veranderen de waterstand en zaaien gras anders dan goed is voor de Grutto's.
- Je houdt een karakteristiek Noord-Holland door nut en noodzaak te bepalen vanuit de kracht van je gebied en maak bewuste keuzes voor mens, dier & landschap.

Groep 2:

- NHN heeft veel verschillende eigen identiteiten en dat is kenmerkend voor Noord-Holland. Karakteristiek Noord-Holland of maak Noord-Holland = allebei niet afdoende.
- Opties: Origineel Noord-Holland, Écht Noord-Holland, De (eigen) Kracht van Noord-Holland? Deze verhaallijn, en vooral de naam, roept de associatie op van de Zaanse Schans, en klompen terwijl er in NHN tegenwoordig windturbines zijn. Dat wil zeggen, het gebied is technologisch ontwikkeld. De titel laat dit niet duidelijk over komen.
- Niet je gebied op slot zetten, maar ontwikkelen vanuit de kracht van je gebied: dat is je ontwikkelmethode. Uitgaan van je eigen kracht.
- Noord-Holland heeft zich tot Noord-Holland ontwikkeld door bepaalde karakteristieken-maar het blijft ontwikkelen dus er kunnen ook nieuwe karakteristieken ontstaan. Welke karakteristieken behoudt je dan en welke niet?
- Lastige opgave: economische transitie in relatie tot de energietransitie en de verhouding met de Noord-Hollandse kwaliteiten/karakteristieken. – maar hier hoort veel onzekerheid bij, je weet niet hoe en hoe ver of hoeveel dit gaat veranderen.
- Hoe ga je om me de verduurzaming van bestaande bedrijven? Veel bedrijven willen ontwikkelen en opschalen, maar dan bestaat de kans dat een bedrijf te groot wordt en dan past het bedrijf niet meer in de omgeving of in de bestemminsplannen die de gemeente heeft gemaakt. Dit is een dilemma voor veel gemeenten.
- → kijk daarom integraal naar een opgave binnen bepaalde marges. Flexibel raamwerk is nodig.
- Optie om uit te voeren: hoe ga je om met bestaande bedrijven: afweging langs de drie verhaallijnen?

Groep 3:

- Omgevingskwaliteit: dat is niet alleen ruimtelijke kwaliteit, Dat is ook sociale kwaliteit, maar die mist nog in deze verhaallijn. Want wat betekent de sociale kant van levenskwaliteit voor leven en wonen in Nederland?
- Voorbeeld: woningbouwopgaven en het opvangen van woningen door gebieden die ruimte hebben t.o.v. de gebieden die al vol zitten Maar! dat neemt de ruimtelijke identiteit en de sociale identiteit van die gebieden die ruimte hebben wellicht weg. Dit betekent ook dat gebieden meer en meer op elkaar gaan lijken en dat willen we niet. Daarnaast doet dat af aan de karakteristiek van een gebied. Onderscheidt tussen gebieden, tussen stad en land is daarom wel belangrijk en goed om als overheid op te anticiperen. Stel dan vragen als: Wil je als gemeente een overloopgebied zijn? – wat betekent dat voor je gemeente? Wil je wel meer woningbouw naar je toehalen?
- Hierbij moet je de autonome ontwikkelingen in de gaten houden – en de ontwikkeling wijst erop dat er buiten de MRA ook woonruimte gevonden moet worden. Dat brengt het risico van identiteitsverlies met zich mee – volbouwen van gebieden.

- Deze verhaallijn heft heel veel focus op de MRA: maar wat betekent dit voor de NHN regio? Eventueel verlies van eigen identiteit is dan een risico, daarom moet je als gemeente en overheid goed inspelen op de ontwikkelingen die op je afkomen.
- De verhaallijn lijkt alsof je Noord-Holland op slot wil zetten: dat werkt niet, ontwikkeling is juist nodig in de provincie.
- Belangrijkere vraag is: Wat maakt Noord-Holland? Maar ook hoe houd je jongeren vast in Noord-Holland Noord? De MRA is aantrekkelijker maar door te dure huizen in NHN, jaag je de jongeren daar ook weg. De kans is groot dat de mensenstroom niet naar Noord-Holland Noord gaat, maar naar Utrecht of Zuid-Holland. Wat doen we dan met het gebied in Noord-Holland Noord?
- De MRA heeft een groeiende woningbehoefte en die groei heeft een oplossing nodig: die oplossing hoeft niet direct gevonden worden in de NHN- ook in de MRA zelf moet dit aangepast worden.
- Uitgangspunt van dit verhaal: Identiteit is kracht (eigen identiteit).

Nabrander:
landschap is verrommeld – kleine bedrijventerreinen komen op, dit haalt de aantrekkelijkheid en veiligheid van het gebied weg: karakteristiek Noord-Hollands landschap gaat dan weg. Daarom moeten er keuzes worden gemaakt in de regio's: waar houden we het landschap karakteristiek en waar niet. – die balans moet gevonden worden, zonder het gebied op slot te zetten: originaliteit. Karakteristiek Noord-Holland is de combinatie van weiland, wonen en kust.

Afsluiting (plenair):
Tijdens de afsluiting is er ingegaan op het vervolg van de confrontatiefase en met name het werkcongres wat gepland staat op 15 juni. Dan gaan we dit gesprek vervolgen met meer verschillende partijen aan tafel. Belangenorganisaties, overheden, kennisinstellingen en bedrijven zijn dan allemaal uitgenodigd.

Verslagen sessies belangenorganisaties

Koersfase - Omgevingsvisie NH2050

Inhoudsopgave

Inleiding....3
Sessie 1: Water....4
Sessie 2: Energie....8
Sessie 3: Economie....10
Sessie 4: Wonen....15
Sessie 5: Landbouw....20
Sessie 6: Mobiliteit....25
Sessie 7: Groen....31

Inleiding

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen opgebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie stelt een omgevingsvisie op voor 2050 en is inmiddels in de koersfase aanbeland. In deze fase organiseert de provincie een reeks bijeenkomsten met inwoners, belangenorganisaties en gemeenten. Voorliggend document is het verslag van de sessies met de belangenorganisaties.

Sessie 1: Water
22 maart, 15:00-17:00 uur

Aanwezig:
Waternet – Marisse Boegheim, Eddy Yedema
HHS Rijnland – Erwin Groot, Dolf Kern
VRZW – Gert Jan Winter
RWS – Corien Kuipers, Hans Overbeek
PWN – Jos Dekker
LTO Noord – Tessa de Ruyter, Kees Stoop
MNH – Erna Krommendijk
HHS Noordkwartier – Maran van Heeswijk

Agendapunt 1: Toelichting Omgevingsvisie Noord-Holland – planning en proces.
In de Koersfase vindt de formulering van lange termijn ambities plaats. De koersfase is te onderscheiden in een wensfase, een confrontatiefase en een besluitvormingsfase. De besluitvormingsfase wordt gestart met het besluit van GS tot vaststellen en vrijgeven van het Koersdocument voor besluitvorming door PS. Het GS-besluit is voorzien direct na het zomerreces van GS, op dinsdag 22 augustus 2017. Vaststelling door PS is voorzien op 2 oktober 2017. 2050 is de horizon, de visie is een lange termijn visie, maar het is bijna ondenkbaar dat een visie 32 jaar geldig kan blijven

→ *Vraag: is de ruimte er om zorgvuldig het koersdocument in elkaar te zetten – zodat ook aan de achterkant alles klopt?*
De deadline is 2018, ook omdat de statenverkiezingen zijn in 2019. Dan is het heel lastig om de politieke discussie te voeren, dus moeten we echt zomer 2018 klaar zijn. Daarnaast is zorgvuldigheid in het proces van belang.
→ *Vraag: Kun je niet beter het concept overleggen met de nieuwe staten – draagvlak creëren?* Naast een visie heb je ook programma's en aanhangende projecten – die laten we over aan de nieuwe staten. Door nu te beginnen vorm je al op de korte termijn draagvlak en eigendom rondom de visie.
→ *Vraag: Wordt er ook gekeken naar cross-overs en integraliteit van andere provinciale visies?*
Ja, ondanks dat provincies zich in andere fases van het proces bevinden, bespreken we de voortgang met elkaar en nemen de provincies deel in een overleg met I&M om gezamenlijk op te trekken en elkaar op de hoogte te houden.

Het Verkenningendocument is een feitelijk verhaal – welke trends en ontwikkelingen komen er autonoom op ons af? 49 opgaven zijn er terug te vinden in de Verkenningen. De rode draad is 'transitie' en zelfs hoge 'transitie'- dit brengt onzekerheid met zich mee over de impact van de veranderingen. Hier hebben wij ook niet altijd een antwoord op, maar dit is wel goed om te beseffen en zo goed mogelijk op de anticiperen. Op deze pagina vindt u de Verkenningen en de publieksvriendelijke versie.

→ *Vraag: Welke rol speelt toerisme?*
In de Verkenningen past het bij economische transitie, het is een sector die enorm groeit en zorgt voor zeker een aantal vraagstukken en cross-overs.

Agendapunt 2: Wensen en ambities

Wensen en ambities over de (fysieke) leefomgeving van Noord-Holland en waar wordt de nadruk gelegd. Belangrijke opgaven (in willekeurige volgorde):

Klimaat adaptief bouwen + vergroening

= een hot item – grootste politieke vraagstuk voor in de Omgevingsvisie volgens LTO-Noord.
Voorbeeld: Havenstad waren 18.000 woningen bedacht maar nu worden het er 40.000. De druk is enorm.

Slappe bodem en veiligheid

HHR Rijnland: Slappe bodem kan, maar liever niet*. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor de provincie: de randvoorwaarden moeten gesteld worden door de provincie, omdat er anders concurrentie ontstaat tussen gemeenten. Economisch gezien is een hoge drempel de betere maatregel.
* Liever niet betekent hier eigenlijk; hoe ziet het beheer in de toekomst eruit, maak een kosten-baten analyse en bepaal dan je doelstelling en ambitie. Leidend principe hierbij is de boodschap: bewoner los het zelf op onder de Omgevingsvisie, maar wees daarin transparant als provincie.

VRZW: slappe bodem en veiligheid is een belangrijke combinatie. Meerlaagse veiligheid voor de stedelijke omgeving moet worden meegenomen in RO-vraagstukken. Denk daarbij aan Waterveiligheid, woonveiligheid, etc. De vraag komt hierbij wel op of dit dan een verantwoordelijkheid is van de burger of van de gemeente of van de provincie?
Voorbeeld: NH boven Noordzeekanaal: veiligheidsanalyse aan het uitvoeren – ze kijken waar je in het provinciale gebied moet inzoomen/ingrijpen/duidelijkheid moet krijgen. Het resultaat zal waarschijnlijk eind dit jaar bekend zijn en geeft de impact aan in dat gebied. Dit helpt een evacuatiestrategie te bepalen en kan tevens helpen bepaalde lokale problematiek te verhelderen en eventueel op te lossen. Dit soort initiatieven kunnen worden uitgebreid en meegenomen in het proces van de Omgevingsvisie.

Woningbouw

Jos Dekker: we bouwen maar bij maar er wonen nu ook 1 of 2 mensen in grote huizen voor meerdere personen- daar moet je ook aan denken voordat je de rioolproblematiek en dergelijke aanpakt. 1 persoonshuizen zouden een goede bouwmogelijkheid zijn- juist in de binnenstad dichterbij bepaalde voorzieningen. Vaak richt het zich op gezinnen, terwijl er juist meer huizen nodig zijn voor 1 of twee mensen – kleinere huizen bouwen.

Energietransitie

Impact van energietransitie in ruimtelijke slag is enorm – koppel dit samen met gebieden die hier ruimte voor bieden: bijv. zonneweides creëren. Tevens moet de energietransitie decentraal geregeld worden.

Bodemdaling & Veenweidegebieden

Veenweidegebieden in de toekomst: onderwater drainage/paal gestuurde drainage om flexibel met de veenweide om te kunnen gaan. Maar: hiermee moet je oppassen aangezien er steeds verder gaande bodemdaling plaatsvindt. Vooral vanwege agrarische doeleinden (daarvoor is een bepaalde drooglegging nodig) – Let op dat je niet teveel verlaagt – dit zorgt voor belemmeringen op

ec/landbouw/agrarisch/ed gebied – hier is het nodig om duidelijke ruimtelijke keuzes te maken – dan kom je bij de Omgevingsvisie uit. Overkoepelend oplossen.

Natura 2000, natuurbeheer en -herstel

Veel oppervlak is natura 2000- belangrijk om te onderzoeken wat je wil doen met dat gebied: recreatiedruk neemt al sowieso toe maar zeker daar - hier moet rekening mee gehouden worden – net zoals met de doelen die gesteld moeten worden voor de veengebieden.
Maar schuif die keuzes niet lange voor je/ons uit! Landschap gaat achteruit – door recreatie maar ook door grootschalige landbouw – zorgt voor een achteruitgang van natuurkwaliteit en biodiversiteit. Dit is niet alleen regio gebonden maar in heel NL- zorg dat je die problemen en de bijbehorende aanpakken samenbrengt. Natura 2000, natuurbeheer, natuurherstel, boeren (maar ook CO2 en klimaatbestendigheid)– zijn aspecten waar een visie van nut kan zijn, die deze aspecten verbindt. Ruimtelijke keuzes zijn nodig anders komt zowel de boer als het waterschap in de knel.

Watersystemen (en mobiliteit)

Watersysteem kan hier lang blijven doorwerken met pappen en nathouden volgens de waterschappen, maar het economisch aspect houdt het minder lang vol dan de watersystemen zelf. Die kunnen, met voldoende geld, in stand worden gehouden. Kansen voor de ontwikkeling van watersystemen zijn ook terug te vinden in de beroepsvaart (mobiliteit).

Drinkwater en drinkwaterkwaliteit

Drinkwater zou een integraal onderdeel van de Omgevingsvisie moeten zijn. Voor nu en voor later voldoende water en goed en beschermd. Borgen van kwantiteit en kwaliteit van water is van vitaal belang. Zeker tussen de rijn en het IJsselmeer. Huidig systeem is bijna een eeuw oud – dit brengt belangrijke keuzemomenten met zich mee die bepalend zijn voor het borgen van het water.
DUS: veiligstellen van die twee hoofdbronnen + denken aan nieuwe/andere methodes en oplossingen. Oppervlaktewater en grondwater zijn allebei erg belangrijk en moeten gezond blijven. Kijk hierbij naar Strong beschermd ook drinkwaterbronnen! Houd ook zeker rekening met de problemen rondom drinkwaterkwaliteit: verzilting, zoetwater problemen/verdroging/etc.
Zilte teelt: voor de export gebruiken + zoet water berging - Idee: Meer maatwerk voor dit soort initiatieven in plaats van strak richtinggevend door de provincie. Per gebied zijn er verschillen en die verschillen zijn belangrijk om te erkennen en te waarborgen.

Advies/tips aan de provincie (kernteam Omgevingsvisie):

- Houd met Ontwikkelprincipes(randvoorwaarden) rekening wanneer er wordt bepaald welke locaties wel of niet functioneren qua veiligheid/ gezondheid /wateroverlast . Met ontwikkelprincipes kun je bepalen waar je wat moet aanpakken en waar niet. Tevens kan je bepalen welke stukken/gebieden meer aandacht nodig hebben dan anderen. Wat ligt nu echt op provinciaal niveau? Bepaalt je randvoorwaarden.
- Nu kunnen we al niet meer de klimaatveranderingen tegenhouden en de watersystemen beteugelen (zoals clusterbuien): het belang van samenwerken en samen oppakken is groter dan ooit. Voorbeeld: veiligheidsrisico's + wateroverlast + plaatsen waar men wil/kan bouwen, hebben allemaal betrekking op elkaar en moeten dus samen aangepakt worden.
De keteneffecten bepalen je randvoorwaarden en zijn belangrijk om rekening mee te houden. NB. Zijn de keteneffecten wel voldoende in beeld?
- Houd rekening met klimaatscenario's! Er zijn grenzen aan ons systeem en daarvan moet je je

bewust zijn voor je ambities en doelstellingen maakt.
- Omgevingsvisie kan een rol spelen in het sturen op bouwvoorschriften en bouwvoorwaarden zodat bouwers niet wisselen van gemeenten omdat er bij de een gemeente meer kan dan bij de andere. Het opstellen van algemene bouwvoorschriften is dan een rol voor de provincie.

Agendapunt 3: Vervolg

Er zijn verschillende vervolg opties zoals integrale gesprekken gekoppeld aan thema's-gebiedsgerichte gesprekken (ahv. kaarten).
Het is hierbij van belang dat gemeente en belangenorganisaties gekoppeld moeten worden – in dat soort werksessies kom je verder.

Vul het verslag aan en stuur verdere tips, op-/aanmerkingen door.

Integraliteit zal gewaarborgd worden: de volgende uitnodiging zal zijn om met heel veel anderen samen te zitten – daar gaan we thema's koppelen, gebiedsgericht koppelen, - kaarten erbij.

Tijdens de vervolgbijeenkomst zullen we ook verhaallijnen opbouwen vanuit een domein: wat betekent het als je een gezond en veilig Noord-Holland wil? Of een economisch duurzaam Noord-Holland? Wat betekenen deze verhaallijnen voor de ambities die je hebt en zo kijken we welk verhaal het uiteindelijke verhaal wordt voor in die Omgevingsvisie. Deze bijeenkomst zal waarschijnlijk eind mei/begin juni plaats vinden. Hierover worden jullie op de hoogte gehouden.

Sessie 2: Energie
30 maart, 15:00-17:00 uur

Aanwezig
Overmorgen (servicepunt) – Ingrid Gibels, Co Verdaas
Alliander – Jocelyn Schaap, Marcel Doyer
ECN – Jamilja van der Meulen
PWN – Henk van der Linden
Tennet – Chantal ter Braak
Eneco – Anne Melchers
Waternet – Andre Struker

Agendapunt 1: Toelichting Omgevingsvisie Noord-Holland – planning en proces.
In de huidige fase, deKoersfase, vindt de formulering van lange termijn ambities plaats. De koersfase is te onderscheiden in een wensfase, een confrontatiefase en een besluitvormingsfase. De besluitvormingsfase wordt gestart met het besluit van GS tot vaststellen en vrijgeven van het Koersdocument voor besluitvorming door PS. Het GS-besluit is voorzien direct na het zomerreces van GS, op dinsdag 22 augustus 2017. Vaststelling door PS is voorzien op 2 oktober 2017.

Het startpunt van deze fase was het Verkenningendocument**.** Het Verkenningendocument is een feitelijk verhaal – welke trends en ontwikkelingen komen er autonoom op ons af?
Er zijn 49 opgaven zijn terug te vinden in de Verkenningen. De rode draad is ‘transitie’ en zelfs hoge ‘transitie’- dit brengt onzekerheid met zich mee over de impact van de veranderingen. Hier hebben wij ook niet altijd een antwoord op, maar dit is wel goed om te beseffen en zo goed mogelijk op te anticiperen. Op deze pagina vindt u de Verkenningen en de publieksvriendelijke versie. Het vervolg voor u zal plaats vinden in de confrontatiefase, in juni willen wij een nieuw gesprek organiseren waarvoor we u opnieuw zullen benaderen. Deze gesprekken zullen niet vanuit een bepaald thema worden ingestoken, maar vanuit een bepaalde opgave of gebied. Dit betekent dat organisaties en instellingen vanuit verschillende ‘thema’s met elkaar in gesprek zullen gaan over bepaalde (gebieds-)opgaven.

Agendapunt 2: Wensen en ambities
Wensen en ambities over de (fysieke) leefomgeving van Noord-Holland en waar wordt de nadruk gelegd.

<u>Eerste opmerkingen</u>
Liander: consistent beleid op energietransitie is nodig.
Overmorgen: Er mist een zekere urgentie. Energie transitie is geen keuze meer en op sommige vlakken vlakken gaat het gewoon pijn doen. Bijvoorbeeld: energietransitie i.r.t. landschap.

<u>Verwachtingen</u>
- ruimtelijk richting geven aan hoe en waar van het energienetwerk, koppelingen van locaties van datacenters etc.
- Kijk of je ook sluitende ketenvisies kunt opstellen (o.b.v. ketenconstructies van toeleveranciers tot afnemers)
- Samenwerkende partijen goed in beeld brengen. Een transitie in de landbouw heeft bijvoorbeeld

grote gevolgen op de energie en watervraag.
- integraal oppakken van energie, geen losstaande energienetwerken, i.p.v. kokers, dat is de rol/taak van de provincie.
- organiseren van governance o.b.v. gezamenlijke randvoorwaarden, zodanig dat de maatschappelijke kosten worden beheerst.
- niet meer vragen hoe het moet worden gedaan, maar zeggen 'zo gaan we het doen'
- ondergrond speelt een grote rol bij de energietransitie, een visie op de ondergrond is noodzakelijk.
- relatie met sociale ongelijkheid: de minder welgestelden zullen als laatste in de gelegenheid zijn om van het gas af te gaan, tot die tijd worden de netwerkkosten over steeds minder mensen uitgesplitst. De rekening voor de minst welvarende wordt steeds hoger.
- Gebiedsgerichte aanpak, zo min mogelijk transport van energie en warmte. Transport = verlies
- Er ligt een coördinerende/regie rol voor de provincie(s) ten opzichte van gemeenten, zodat er geen onmogelijk netwerk ontstaat voor de netwerkbeheerders.

"Er is geen ideaalmodel voor het proces naar energietransitie"

Kans voor de provincie om te ordenen. Bijvoorbeeld uitspraak NH-Noord als hét energielandschap.
Duidelijke doelstellingen, meer dan "CO2-neutraal" maar ook hoe dat dan moet worden bereikt.
Wees duidelijk en draag dit uit, voorkomt weerstand.
Urgentie creëren. Je eigen weerstand creëren, want er zijn genoeg krachten die wél vooruit willen.
Regierol als bestuur tussen Den Haag en regio. Geven van een wenkend perspectief over waar we naar toe gaan.
Vaststellen van waardes, criteria waarlangs je je invloed wil realiseren.
Wellicht dus de keuze 'energie boven alles'. Want andere partijen (zoals Tennet) baseren daarop hun strategische keuzes.
Misschien ook ruimte voor proeftuinen?
(Verdaas) Heeft de provincie een opvatting over stelselverantwoordelijkheid van de provincie: over doorwerking, over realiseerbaarheid?

<u>Nabranders/Tips</u>
- Energie gebruiken voor een economisch wenkend perspectief;
- Cyclisch proces benadrukken, want 'het huis is continu in verbouwing'. Naar een verbeterde versie van je beleidscyclus.

Drinkwaterprocessen: als daarin iets verandert, verandert meteen de vraag naar energie. Er zitten ontwikkelingen/veranderingen in, dus consulteer vooral de innovators. Water en energie moet je eigenlijk als een geheel zien.

Creëer misschien proeftuinen, om wenselijke processen op gang te helpen.

Gebruik ook een partij als:
- VEMW (Vereniging voor Energie, Milieu en Water);
- Belangrijke rol voor woningcorporaties, want dat zijn zo'n beetje de zwakkere partijen in de energietransitie, en de zwakste schakel;
- Ngo's als Greenpeace, Natuur & Milieu;
- De grote energieverbruikers;
- Nieuwe partijen zoals Vandebron;
- Financiers zoals banken.

Sessie 3: Economie
4 april, 14:00-16:00 uur

Aanwezig:
Ondernemend Alkmaar – GJ Stokreef
Sadc – Peter Joustra
T&LN – Jaap Verkiel
AEB – Edwin oskam
FME – Leendert Remmelink
VNO-NCW – Petra Tiel
Dutch Datacenter Association – Stijn Grove
KLM – Anke Pronk
Natuurmonumenten – Martijn de Jong
Port Den Helder – Kees Turnhout

Agendapunt 1: Toelichting Omgevingsvisie Noord-Holland – planning en proces.
In de huidige fase, deKoersfase, vindt de formulering van lange termijn ambities plaats. De koersfase is te onderscheiden in een wensfase, een confrontatiefase en een besluitvormingsfase. De besluitvormingsfase wordt gestart met het besluit van GS tot vaststellen en vrijgeven van het Koersdocument voor besluitvorming door PS. Het GS-besluit is voorzien direct na het zomerreces van GS, op dinsdag 22 augustus 2017. Vaststelling door PS is voorzien op 2 oktober 2017.

Het startpunt van deze fase was het Verkenningendocument**.** Het Verkenningendocument is een feitelijk verhaal – welke trends en ontwikkelingen komen er autonoom op ons af? Er zijn 49 opgaven terug te vinden in de Verkenningen. De rode draad is 'transitie' en zelfs hoge 'transitie'- dit brengt onzekerheid met zich mee over de impact van de veranderingen. Hier hebben wij ook niet altijd een antwoord op, maar dit is wel goed om te beseffen en zo goed mogelijk op te anticiperen.

Er zijn drie lagen waarop de Verkenningen zijn uitgerold: de basis laag is de fysieke leefomgeving. De tweede laag is het sociaal domein– want er is continue een wisselwerking tussen het sociaal en het fysiek domein. Hiertoe hoort bijvoorbeeld de vergrijzing; sociale tendensen; individualisering; en governance (Triple Helix). De derde laag is de 'gebruiks-' laag :-Hierbij horen onder andere de economische transitie (afhankelijkheid van ICT structuur: wordt hierbij steeds belangrijker) ; energietransitie; mobiliteit (een snelle en continue veranderende sector); en stedelijke druk.

Op deze pagina vindt u de Verkenningen en de publieksvriendelijke versie. Dit is de link naar onze facebookpagina, onderdeel van de publiekscampagne JouwNoord-Holland.

Het vervolg voor u zal plaats vinden in de confrontatiefase, in juni willen wij een nieuw gesprek organiseren waarvoor we u opnieuw zullen benaderen. Deze gesprekken zullen niet vanuit een bepaald thema worden ingestoken, maar vanuit een bepaalde opgave of gebied. Dit betekent dat organisaties en instellingen vanuit verschillende 'thema's met elkaar in gesprek zullen gaan over bepaalde (gebieds-)opgaven.

→ Vraag (Edwin Oskam, Board): *Hoe verhoudt het traject Omgevingsvisie zich met de andere provincies/overheden die binnen de MRA zitten?*

MRA en Waterschap vertegenwoordigers zitten in de projectgroep. Tevens onderhouden we met Flevoland ook veel contact vanwege het MRA-partnerschap. Daarnaast maken wij deel uit van een *community of practice*: wordt gebruikt door de provincies onderling om elkaar op de hoogte te stellen van het proces en de vorderingen. We hebben ook contact met de Leidse regio – zij focussen zich ook steeds sterker op de MRA. Wij vinden het belangrijk goed aangesloten te zijn en te blijven.
→Vraag (Peter Joustra, SADC): *Waar is de technologische laag*?
Die zit overal doorheen geweven, en hoort bij veel lagen en onderwerpen. Er is dus niet een duidelijk hoofdstuk over, maar technologie komt overal terug is en is én wordt steeds belangrijker.
→ Vraag (Anke Pronk , KLM): *Mainport –ontwikkeling heeft ook beslag op de leefomgeving: waar hoort die bij?* Het hoort voor nu bij de economische transitie, als opgave. Maar als je die kruist met verstedelijkingsdruk – komt er een opgaven uit die invloed heeft op de hele visie: het vlieg-wonen dossier. Dit is een onderwerp dat geïntegreerd **moet** worden en is tevens een mooi voorbeeld van samenhangende keuzerichtingen.

Agendapunt 2: Wensen en ambities

Wensen en ambities over de (fysieke) leefomgeving van Noord-Holland en waar wordt de nadruk gelegd:

Peter Joustra, SADC: Wij zijn bezig met toekomstgericht ontwikkelen, waarbij er geen afbreuk wordt gedaan aan leefbaarheid. Wij zien de transitie naar circulaire economie als onvermijdelijk – bedrijventerreinen moeten dit ondersteunen en waardevast zijn – toekomstwaarde hebben. Met die uitgangspunten werken we. Hebben ook te maken met de energietransitie – er is een strijd om zonnepanelen: strijd om ruimte te vinden . WENS: uitspraak door de provincie over waar er plek is voor zonnepanelen, hoe en waar is de ruimte en dat helpt ons invulling te geven aan de energietransitie. SADC is al bezig met het anticiperen hierop.
Veel functies worden weggedrukt uit de stad – SADC probeert dit op te vangen: functies binnen de regio houden – maar dit is een uitdaging: want er wordt niet nagedacht over waar die bedrijven dan kunnen landen – hiertoe is een integrale visie nodig: regie vanuit de provincie is op dit onderwerp van belang.

Jaap verkiel, TLN: Een kanttekening: Er is juist meer ruimte gekomen voor bedrijven in de stad – die ruimte is er.

GJ Stokreef, Ondernemend Alkmaar: De provincie is groter dan de MRA – NHN biedt oplossingen die de MRA niet meer aan kan. Alkmaar heeft bijv. binnenkort een Energy-lab.
Pleidooi: trek de visie breder dan de MRA – er is in Alkmaar (de regio) genoeg ruimte om te wonen en te werken en te recreëren. Wij hebben de ruimte nodig vanuit de provincie om te ontwikkelen – vergeet ons niet. Ton Bossink : Maar wat is de meerwaarde – waarmee kan je mensen, bedrijven, ed trekken.

Kees Turnhout (Haven van Den Helder): Let op, want de economische trends wijzen er juist op dat de trek naar de MRA nog steeds aanwezig is – let erop dat de noordelijke regio niet ontschraalt. Belangrijk is hierbij: kijk naar de bereikbaarheid,- stuur op belangrijke vestigingsfactoren en de kracht van de regio. Geen zieligheidkaart trekken. Kansen voor energietransitie, vooral op zee. HUB, kennis. Vestigingsklimaat verder ontwikkelen, ook vanuit het belang van de provincie. Bereikbaarheid, ontsluiting van het gebied, sturen op vestigingsklimaat in de regio. Op hoe het interessanter wordt

om daar te wonen Welke factoren trekken mensen om daar te wonen – daar moet naar gekeken worden, die moeten beschermd en/of ontwikkeld worden.

Petra Tiel, VNO-NCW: Bepaalde vestigingsfactoren zijn bepalend: ov-knooppunten, goede leefkwaliteit, goede ontsluiting (waarbij reistijd bepalend is).

Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Groningen + Friesland hebben geaccepteerd dat ze een knipregio zijn en profiteren van die kansen die dat biedt. Kijk dus vooral naar wat je sterk maakt en leg daar de nadruk op.
Voorbeeld: maak gebruik van zoutwater. Mosselen kweken zou een mooie kans zijn in de kop van Noord-Holland. Wat opvalt: men neigt vast te houden aan de vaste (saaie) dingen – maak gebruik van nieuwe technologieën en mogelijkheden.

GJ Stokreef, Ondernemend Alkmaar: Creëer nieuwe ontwikkelingen die de mensen een andere ervaring geven in NHN – leg de nadruk op de nieuwe ontwikkelingen die spelen in NHN, om zo de druk van de MRA te weg te nemen.

Petra Tiel, VNO-NCW: Bedrijven volgen Human Capital – en dat is toch vaak richting of in de MRA. Het is ten dele kip en ei. Dus de vraag is of bepaald werk wel kan in NHN. Bepaalde bedrijven hebben nou eenmaal reden om in Amsterdam te zitten. Stadsverzorgende bedrijven, middenmkb worden uitgeknepen. Hun werknemers komen wel vaker van buiten de MRA. Dus de provincie kan daar wat in sturen. Niet per gemeente kijken, doen bedrijven ook niet. Grote verantwoordelijkheid bij provincie om bepaalde bedrijven te helpen te verplaatsen naar de juiste plek (met de juiste milieucategorie).Let vooral op welke soort bedrijvigheid (wél) kan werken in NHN: recreatie en landbouw.
Rol van de provincie: ruimte garanderen + continuïteit waarborgen van bedrijvigheid. Bekijk integraal naar bedrijventerreinen en pak daar alles aspecten in mee: mobiliteit, milieu, energie – dat is de verantwoordelijkheid van de provincie.

Edwin Oskam, Board: continuïteit en wendbaarheid lijken tegenstrijdigheden maar het is eigenlijk een balans: voor flexibiliteit moet je een duidelijke balans hebben – die is natuurlijk wel lastig te vinden. Cruciaal is het inrichten van de governance om de wendbaarheid gestalte te kunnen geven, daarnaast moet, ondanks de ingewikkelde setting die er binnen de provincie is, het overleg goed georganiseerd worden -pas dan krijg je alle onderwerpen en het hele overzicht mee.
Deze discussies kunnen alleen niet worden gevoerd op bestuurlijk niveau (maar waar dan wel?).

Jaap Verkiel, TLN: Moet NH in 2050 wel een grote metropoolregio zijn?
Waar leg je nou wat neer en waar stuur je op? Het gaat om gebiedsontwikkelende keuzes en daarbij moet je aangeven wat je wel en niet wil. De kernvraag: wat wil de provincie met het gele gebied? Waar kan je een gebied sterk in maken, dat is de vraag.
Is het een probleem dat Noord-Holland Zuid verstedelijkt, zoals soms wel gesteld wordt?

Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Het komt neer op de vraag waar geef je ruimte aan verstedelijking (hieronder vallen ook zonneparken) en waar niet - die balans is essentieel.

NHN: de woonkwaliteit is erg kenmerkend voor dit gebied, dat is de kracht van dit gebied ipv. woonkwantiteit.

MRA: het is een gegeven dat de economie toeneemt in de MRA. Rol provincie: speel in op dit gegeven en anticipeer op het *spill over* effect: mensen gaan verder wonen wanneer ze kinderen krijgen, hiertoe dragen goede ontwikkelingen van OV ook bij.
In de komende tijd zal het er juist om gaan dat ruimte, groen, en recreatiefaciliteiten belangrijk zijn voor mensen en daar moet je als provincie op anticiperen – versnel die faciliteiten en benut de kansen die er zijn: zo help je ook de groei in de MRA- anticipeer op lange termijn plannen.

Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Verbazing: OV verbinding tussen Alkmaar- Zaanstad – Amsterdam = te traag en sloom, waarom?

Petra Tiel, VNO-NCW: De toenemende bewoners moeten ook reizen, moeten eten, moet winkelen – behoud die basisfactoren.

Jaap Verkiel, TLN: Verbindingen zijn het toverwoord: bereikbaarheid is enorm belangrijk. Verbinden leggen is cruciaal voor elk gebied om te ontwikkelen – als je weet hoe een gebied moet ontwikkelen, leg je eerst verbindingen aan. De provincie moet daar sowieso op richten en sturen.
We moeten keuzes maken die bestendig zijn!

Stijn Grove, Dutch Datacenter Association: sciencepark, Schiphol-rijkgebied, Amsterdam zuid – onze sector is in deze gebieden gegroeid – mede dankzij de verbindingen, maar als we zo hard blijven groeien is de stroom in MRA in twee jaar op.
Verbindingen zijn cruciaal en daar moet tijdig op worden geanticipeerd. De focus op stroomverbindingen ligt echter verspreid: Tennet en Liander en liggen al qua planning uit elkaar.
Tip: accepteer de gebieden die groot zijn en bloeien – bewaar en verbeter de netwerkverbindingen die er nu zijn – speel daar op in.
De data-industrie is volledig elektrisch – 90% groene stroom + 90% van die stroom wordt omgezet in warmte- als er de juiste verbindingen liggen kan Amsterdam van warmte worden voorzien. Koppel de warmte die er is op een verbeterd warmte-netwerk. Kansrijke cross-over: dat technische sector – duurzame energie

Peter Joustra, SADC: Maar, hoelang blijft die industrie warmte produceren? Je moet ook kijken naar andere mogelijkheden die aangesloten aan het warmtenet.

Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Zonneparken niet ten zuiden van Alkmaar, want daar wordt al veel volgebouwd (maar let op: zeg nooit dat iets af is of volgebouwd – er moet ruimte blijven voor bedrijvigheid, want dan is er geen uitleglocatie meer, geen ruimte voor verkaveling – zo een gebied heeft juist extra aandacht nodig om te kunnen blijven groeien)– maar wel vanaf Noord-Alkmaar (daar begint NHN) daar is ruimte om uit te breiden. Maak een keuze en schrijf duidelijk beleid – voorkom versnippering. Keuze maken voor of stad of natuur. Je moet nl. ook kiezen voor energietransitie. Ten zuiden van Alkmaar transitievrij aanwijzen vanwege schaarse ruimte. Ten noorden helemaal los gaan. Grootschalige zonneparken en windparken. Dan moet je kiezen. Ook om versnippering te voorkomen en focus te creëren.

Petra Tiel, VNO-NCW: er is ruimte nodig om te werken, om bedrijven te ontwikkelen – dat botst (soms) met leefbaarheid.

Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Haarlem, Gooi en Alkmaar moeten zich focussen op hun kwaliteit: groen wonen.

Kees Turnhout, Port van den helder: De groei van de MRA is autonoom – kijk dus naar de toegevoegde waarde die NHN kan bieden om dat gebied te ondersteunen. Dat moet de kijkrichting zijn van de Omgevingsvisie- niet vanuit een zieligheidsfactor van NHN-gebied.

Anke Pronk, KLM: Integraliteit is belangrijk, zeker op RO gebied, betrek alles integraal en maak dan bewuste keuzes.
Landingsbanen en aanvliegroutes gaan niet veranderen: waar kunnen dan woningen worden gebouwd die het meest logisch zijn? Zelfde geldt voor zonne-energie: een park in Zwanenburg is niet logisch. Kijk naar de functies van een plek en maak logische keuzes – ook in relatie tot elkaar.
Er is een slag nodig in het politieke veld en wet: het stelsel is traditioneel en geluids-geredeneerd.

<u>Kortom:</u>
- Ga verstandig om met de schaarse versus overvloedige ruimte.
- Verbindingen zijn van groot belang: voor verbetering van de Leefbaarheid, voor het ontlasten van de MRA, etc.
- Maak duurzame en bewuste keuzes die integraal zijn afgewogen.
- Verduurzaming zit in het systeem van ondernemers. Daarvoor wel ruimte nodig.
- Twee landbouwsmaken in NH. Ten zuiden van Alkmaar-Hoorn ten dienste van de stad.

Gemist tijdens het gesprek: de industrie gaat een snelle technologische transitie meemaken: digitale security en bereikbaarheid. Gaat zeker van invloed zijn op bedrijvigheid en mobiliteit.
Technologische transitie, cybersecurity en digitale bereikbaarheid: We gaan anders onze tijd indelen, anders wonen en werken en recreëren.

<u>Afronding</u>

Op welke manier in het vervolg betrokken worden?

- op locatie

- volgende keer met andere invalshoeken om te confronteren

Sessie 4: Wonen
6 april, 14:00-16:00 uur

Aanwezig:

John van den Heuvel - BPD
Peter van Oeveren - BPD
Jeroen Zomer - Mooi Noord-Holland
Peter Heuvelink - AM BV
Egbert de Vries - AFWC
Jan Overtoom - Bouwend Nederland
David Woude - BZK
Margriet Schepman - Neprom
Jos Feijtel - burgerinitiatief DW
Cees Tip - Intermaris
W. Duijster - Woonwaard

Agendapunt 1: Toelichting Omgevingsvisie Noord-Holland – planning en proces.

In de huidige fase, de Koersfase, vindt de formulering van lange termijn ambities plaats. De koersfase is te onderscheiden in een wensfase, een confrontatiefase en een besluitvormingsfase. De besluitvormingsfase wordt gestart met het besluit van GS tot vaststellen en vrijgeven van het Koersdocument voor besluitvorming door PS. Het GS-besluit is voorzien direct na het zomerreces van GS, op dinsdag 22 augustus 2017. Vaststelling door PS is voorzien op 2 oktober 2017.

Het startpunt van deze fase was het Verkenningendocument**.** Het Verkenningendocument is een feitelijk verhaal – welke trends en ontwikkelingen komen er autonoom op ons af?
Er zijn 49 opgaven zijn terug te vinden in de Verkenningen. De rode draad is 'transitie' en zelfs hoge 'transitie'- dit brengt onzekerheid met zich mee over de impact van de veranderingen. Hier hebben wij ook niet altijd een antwoord op, maar dit is wel goed om te beseffen en zo goed mogelijk op te anticiperen. Er zijn drie lagen waarop de Verkenningen zijn uitgerold: de basis laag is de fysieke leefomgeving De tweede laag is het sociaal domein– want er is continue een wisselwerking tussen het sociaal en het fysiek domein. Hiertoe hoort bijvoorbeeld de vergrijzing; sociale tendensen; individualisering; en governance (Triple Helix). De derde laag is de 'gebruiks-' laag: -Hierbij horen onder andere de economische transitie (afhankelijkheid van ICT structuur: wordt hierbij steeds belangrijker); energietransitie; mobiliteit (een snelle en continue veranderende sector); en stedelijke druk.

Op deze pagina vindt u de Verkenningen en de publieksvriendelijke versie. Dit is de link naar onze facebookpagina, onderdeel van de publiekscampagne JouwNoord-Holland.

Het vervolg voor u zal plaats vinden in de confrontatiefase, in juni willen wij een nieuw gesprek organiseren waarvoor we u opnieuw zullen benaderen. Deze gesprekken zullen niet vanuit een bepaald thema worden ingestoken, maar vanuit een bepaalde opgave of gebied. Dit betekent dat organisaties en instellingen vanuit verschillende 'thema's met elkaar in gesprek zullen gaan over bepaalde (gebieds-)opgaven.

→ Vraag Cees Tip: *Gaan we het over windmolens hebben?* – Alles mag.
→ Vraag Jos Feijtel: *Wat is de status van het Verkenningendocument?* – Het is een feitelijk document

en is niet door PS vastgesteld, juist omdat het een feitelijke weergave is. We hebben wél gevraagd of ze het wilden vrijgeven voor de rest van het proces. We gebruiken het als onze basis, waarmee we de 'wensfase' in zijn gegaan & als een voorzet voor discussie.
Maar – Wel belangrijk welke periode je getallen gebruikt- een bepaalde periode geeft bepaalde trends weer Belangrijk voor trends dat je de cijfers uit de juiste periode pakt, cijfers zijn namelijk vaak conjunctuur afhankelijk en dus niet minder accuraat in de huidige economische status.

Het voordeel is wel dat je een periode kiest die ver weg is gelegd, de nuance is te verkrijgen omdat het een periode is van 33 jaar waarvoor de visie geldt.
Let op! Heb je dan wel een Omgevingsvisie die snelheid kan maken; die wendbaar en flexibel is en mee kan gaan met de ontwikkelingen en trends die spelen. Jos Feijtel: laat de provincie vooral alleen uitsluitingsgebieden aanwijzen. Dat maakt de wendbaarheid groter.

Agendapunt 2: Wensen en ambities

Wensen en ambities over de (fysieke) leefomgeving van Noord-Holland en waar wordt de nadruk gelegd:

Wat is de vraag? – Je ziet heel veel stroming naar buiten de stad, maar ook heel veel naar binnen de stad: beide trends zijn bezig. De koers van Noord-Holland moet onafhankelijk bepaald worden: wat is nou de stad? Een andere definitie van de stad is nodig als je aan die trends wil voldoen.
Hoofddorp, Nieuw Vennep, Weesp moeten betrokken worden bij Amsterdam - niet Amsterdam centraal. Woontypologie moet gaan diversifiëren. Stedelijke vernieuwing. De stad moet zelf zijn broek op kunnen houden wat betreft woningaanbod, voorkom dat er een "afvoerputje" ontstaat waar je de rest van de vraag neer plompt. Dit vraagt om een andere definitie van wat de stad is (Stad = Amsterdam). Veel meer naar een netwerkstad, waarbij de verschillende kernen elkaar aanvullen. Greater Amsterdam. Een goede mobiliteit is een belangrijke randvoorwaarde hierin (lees: meerder modaliteitsvormen).

Bepaalde stedelijke gemeenten zitten in de knel. Oplossing kan zijn om gemeentelijke fusie
Banden van mensen bepalen waar ze willen wonen: expats bij Schiphol, mensen van buiten de provincie langs de snelwegen, mensen uit Purmerend en Hoorn, dicht bij die gebieden.
Je moet anders denken als je de stad indeelt – en mobiliteit is hierbij erg belangrijk.

Cees Tip, Intermaris: mobiliteit stelt mensen in staat om al die dingen te combineren die ze zoeken. Verbindingen zijn noodzakelijk – dit stelt mensen ook zelf in staat betere keuzes te maken, dan dat de overheid ze probeert te sturen (wat niet altijd lukt). Vooral oplossingen breed proberen toe te passen, niet alleen Almere als oplossing zien. In knooppuntendiscussie wordt altijd van bestaande stations uitgegaan. Durf daar van af te gaan.

Egbert de Vries: Verbindingen zijn inderdaad belangrijk. Zeker omdat mensen in de stad willen wonen maar vooral buiten- daarom moeten beide woonmilieus gefaciliteerd worden. Keuzes maken hoeft dan niet: én binnenstedelijk én buiten stedelijk én randgebied.

Jeroen Zomer, Mooi NH: Waarom zou je je beperken tot Noord-Holland? Utrecht en Zuid-Holland kunnen we ook erbij betrekken. Ladder duurzame verstedelijking werkt niet in de MRA, de behoefte is er namelijk altijd wel. Als de lokale overheid meewerkt doorloop je de stappen van de ladder altijd. Hoe houd je dus je (landschappelijke) kwaliteiten overeind?

Wat valt op tot nu toe:
- Groei: zowel stad als periferie
- netwerkstad
- verbindingen zijn hierbij cruciaal

Cees Tip, Intermaris: Er is een forse herstructureringsopgave in de bestaande stad die er aan komt/ die er is: daarom moet je kunnen schuiven, alleen de ruimte is er niet om te schuiven. Je wilt de stad intensiever kunnen benutten, maar om dat te kunnen moet je ruimte ergens anders hebben.

W. Duijster, Woonwaard: 80% van de vraag is van huishoudens die niet groter zijn dan 2 personen, die vaak huurtoeslag hebben – een gedeelte van de woningvoorraad is hiervoor niet geschikt: de vraag overstijgt het aanbod, maar de vraag bestaat ook uit meer dimensies dan alleen 'een' woning. De wachtlijsten lopen snel op. Punt van de vergrijzing en gezinsverdunning. Vooral groep niet-actieven gaat toenemen, met een andere vraag naar woningen. Anders wonen en andere voorzieningen.

Peter van Oeveren, BPD: schuifruimte is nodig – er zijn verschillende behoeftes in de stad en die behoeftes moeten voorzien kunnen worden. Hierbij is governance heel belangrijk, wellicht uiteindelijk groeien naar 5 randgemeenten rond Amsterdam.

Jos Feijtel, Burgerinitiatief DW: Hoofdstuk *governance* is belangrijk bij de Omgevingsvisie: sturing is belangrijk – want waar koersen we op af? De vraag moet omgedraaid worden: de provincie moet vooral zeggen wat niet mag en de rest wordt overgelaten aan de gemeenten: 'decentraal tenzij' maakt de visie zeer wendbaar.

De capaciteit van woningen lijkt hoog, maar veel capaciteit ligt op plekken waar mensen niet altijd willen wonen. Wat heb je dan aan die capaciteit? Hierbij is wendbaarheid van belang zodat je kunt inspelen op de stijgende vraag – hiertoe kan bijdragen als de provincie aanwijst wat niet mag.

Egbert de Vries, AFWc: Woontypologie moet veranderen en meer divers worden: meestal woon je aan de rand/in het groen groter en in de stad kleiner – daarom moeten er aan de rand meer gezinswoningen komen en in de stad moeten juist voorzieningen beter die de mensen in de stad houden. Energietransitie heeft daarnaast ook effect op de woonvraag. Zo ook de vraag om de woningsector meer integraal te maken. Met energietransitie, met het landschap. Woningbouw is juist een middel om iets anders (nieuws) te gebruiken.

Cees Tip, Intermaris: De steden in Noord-Holland worden ingeklemd door landelijke gemeenten – daar is de kwaliteit van leven/natuur hoog en zij willen niet de stedelijke druk over nemen omdat dit ten koste gaat van hun leef en woon kwaliteit. De steden zitten klem tussen gemeenten die niks willen – daar ligt een rol voor de provincie.

John van de Heuvel, BPD: Wat betekent gezonde leefomgeving? Veel valt binnen dit begrip en het verschilt per persoon. + Ik zie in de zuidkant van de provincie niet dat gemeenten niet mee willen bewegen met de steden. Het is wel vervelend dat iedere gemeenten een eigen plan heeft wb wonen en bouwen en leefomgeving – dat maakt het lastig. Want elke gemeente wil bijzondere leefomgeving houden en probeert het door te schuiven naar een andere gemeente – provincie kan hierin sturen.

Ton Bossink, PNH: Waar zoeken mensen naar, welke plekken? + Hoe kijken we aan tegen bestaande indeling van steden? – Dit is van belang in de langetermijndiscussie.
Stedelijke herstructurering/vernieuwing is belang van de provincie want is gekoppeld aan de uiteindelijke woonvraag en de ruimte die je voor nieuwbouw moet reserveren. Heeft direct ook te maken met benodigde infrastructuur.

John van den Heuvel, BPD: Hoe ga je om met trendbrekende scenario's? Bijvoorbeeld in reactie op de opmerking van Cees Tip dat er in de stad in het reguliere bezit veel meer verwarde mensen opgevangen moeten worden door de woningcorporaties. Verwarde mensen niet langer in de stad maar terug naar het groen - om ruimte te creëren in de stad en tegelijkertijd het groen te benutten?

Peter Heuvelink, AM bv: verbindingen zijn belangrijk, dat helpt ook met het ontlasten van de woningdruk: mobiliteitsnetwerk moet worden afgestemd op vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Amsterdam-Almere nu heel goed bereikbaar, maar dit sluit niet aan met de forenzenstroom. Nu is dat vooral Haarlem-Amsterdam terwijl Haarlem nu de slechts bereikbare stad is in de Randstad. Dit vraagt dus bijvoorbeeld om een directe treinverbinding Haarlem – Amsterdam Zuid, daarin investeren is heel belangrijk en loont in de toekomst.

W. Duijster, Woonwaard: Huishoudens gaan veranderen in de toekomst: dit levert een andere woonvraag of – hier moet je op inspelen. Welke vraag dat oplevert is lastig.

John van den Heuvel, BPD: Men zoekt een bepaalde woning – daarbij is de locatie minder van belang (regio is belangrijker). De kringen rondom Amsterdam worden daarom ook steeds groter.

Energieverhaal heeft een groot effect op het woningbouwverhaal – wat is de rol van de provincie daarbij? Want oudbouw moet energieneutraal worden, dat is een grote opgave – nieuwbouw wordt al vaak zo gebouwd.
Egbert de Vries, AFWc: Vraag naar ééngezinswoningen en appartementen, op ALLE plekken. En flexibiliteit in bouwen, zodat woningtypologie makkelijk kan worden omgevormd.

Jeroen Zomer, Mooi Noord-Holland: De woningsector moet meer integraal kijken: energie-transitie en woningen is belangrijk, woningbouw en landschapsintegratie is belangrijk – er moet op een andere manier gekeken worden naar woningen.
Landschap = sociaal, fysiek, natuur – waar botst het máár vooral waar versterkt het elkaar?

John van den Heuvel: Het overleg tussen Noord- en Zuid-Holland kan beter – dan zou je de capaciteit van woningen beter kunnen benutten.

Peter Heuvelink, Am bv: Maar ook landschapsopgaven, sociale-veiligheid en bereikbaarheid zou dan kunnen verbeteren. Integrale aanpak is heel belangrijk: zo ook de combinatie wonen & werken. Combineer opgaves.

Egbert de Vries, AfWc: Er zal waarschijnlijk een ander soort landschap in de toekomst komen: er zal minder open landschap (moeten) komen.

Ton Bossink, PNH: Maar wat doen we met de kwalitatieve kant van de bestaande steden?

Bied je huizen goedkoper aan als klushuizen? - dan verergert het meestal.
Of sturen of de manier van bijbouwen om eentonigheid tegen te gaan? Of niet sturen en wachten tot de nood hoog is en een ander gebied hipper wordt?

Doorstromers is ook een fenomeen waar je rekening mee moet houden. Of of de vervangingsmarkt in regio Amsterdam groot genoeg is om de woningvraag op te vangen?

Margriet Schepman: Wijken met verouderde woningen- die benut worden door doorstroom gezinnen zijn de geijkte wijken om integrale oplossingen toe te passen en nieuwe dingen te gaan uit proberen – zorg als ijkpunt daar neerzetten (bijvoorbeeld) om een nieuwe impuls aan die wijk te geven. Het gaat niet alleen om kwantiteit maar ook om kwaliteit bij herstructurering – daar moet je de tijd voor nemen en ook faciliteiten en andere aspecten van de wijk meenemen.

Peter Heuvelink, Am bv :Vergeet de bewoners niet: geef mensen een soort eigenaarschap en loyaliteit, dit kan de wijk ook een positieve impuls geven en bewoners langer daar laten wonen of dat bewoners sneller positieve investeringen kunnen maken. Transformatie jaren 70-80 woningen is de nieuwe opgave in de stedelijke vernieuwing

Houd het geld in de wijk. Verdiende capaciteit bij herstructurering ook weer inzetten in de wijk, bijv. in openbare ruimte, of buurtschap. Een wijkfonds

Egbert de Vries: Relatie wonen – landbouw is ook belangrijk om in de visie te dekken.

Peter Heuvelink, AM bv: kijk breder en overleg met andere provincies – dit kan de integraliteit ook ten goede doen.
Een integraal idee is nodig die dekt waarom mensen hier willen wonen, leven werken + wie wil je zijn en past dat bij de kwaliteiten van de provincie?

<u>Keuzes?</u>
-Grote industrie, landbouw; hoeveel ruimte moet je in de toekomst nog voor dat soort sectoren reserveren?
- Hoe krijgen we de versnelling in de productie, zonder de effecten op de lange termijn uit het oog te verliezen.
- er is een ruimteconflict tussen landbouw, grote industrie en potentieel energie.
- Opvattingen over mooie woonomgeving verandert continu.

Tot slot (agendapunt 3)

Het verslag wordt toegezonden en in juni zal er een vervolg plaatsvinden – die uitnodiging volgt spoedig.

Sessie 5: Landbouw
10 april – 15:00-17:00 uur

Aanwezig:
Enrico van Aggelen – Appel transport
Jeroen Noot- Greenport NHN
Rona Uitentuis – LTO
Sander van voorn – Greenport Aalsmeer
Martijn de Jong – Natuurmonumenten
Alex Schotman – Wageningen environmental

Agendapunt 1: Toelichting Omgevingsvisie Noord-Holland – Planning en Proces.
In de huidige fase, de Koersfase, vindt de formulering van lange termijn ambities plaats. De koersfase is te onderscheiden in een wensfase, een confrontatiefase en een besluitvormingsfase. De besluitvormingsfase wordt gestart met het besluit van GS tot vaststellen en vrijgeven van het Koersdocument voor besluitvorming door PS. Het GS-besluit is voorzien direct na het zomerreces van GS, op dinsdag 22 augustus 2017. Vaststelling door PS is voorzien op 2 oktober 2017.

Het startpunt van deze fase was het Verkenningendocument**.** Het Verkenningendocument is een feitelijk verhaal – welke trends en ontwikkelingen komen er autonoom op ons af?
Er zijn 49 opgaven zijn terug te vinden in de Verkenningen. De rode draad is 'transitie' en zelfs hoge 'transitie'- dit brengt onzekerheid met zich mee over de impact van de veranderingen. Hier hebben wij ook niet altijd een antwoord op, maar dit is wel goed om te beseffen en zo goed mogelijk op te anticiperen. Er zijn drie lagen waarop de Verkenningen zijn uitgerold: de basis laag is de fysieke leefomgeving De tweede laag is het sociaal domein– want er is continue een wisselwerking tussen het sociaal en het fysiek domein. Hiertoe hoort bijvoorbeeld de vergrijzing; sociale tendensen; individualisering; en governance. De derde laag is de 'gebruiks-' laag: -Hierbij horen onder andere de economische transitie (afhankelijkheid van ICT structuur: wordt hierbij steeds belangrijker); energietransitie; mobiliteit (een snelle en continue veranderende sector); en stedelijke druk.

Op deze pagina vindt u de Verkenningen en de publieksvriendelijke versie. Dit is de link naar onze facebookpagina, onderdeel van de publiekscampagne JouwNoord-Holland.

Het vervolg voor u zal plaats vinden in de confrontatiefase, in juni willen wij een nieuw gesprek organiseren waarvoor we u opnieuw zullen benaderen. Deze gesprekken zullen niet vanuit een bepaald thema worden ingestoken, maar vanuit een bepaalde opgave of gebied. Dit betekent dat organisaties en instellingen vanuit verschillende 'thema's met elkaar in gesprek zullen gaan over bepaalde (gebieds-)opgaven.

→ Vraag (Peter Graven): *Hoe speel je in op de dingen die je niet weet, hoe blijf je flexibel (is ook zeker een worsteling vanuit Landbouw)?* Je kan niet een visie opstellen die tot 2050 overeind kan blijven, Maar zo goed als kan moet je duidelijkheid bieden en ruimte bieden aan ontwikkelingen die zich wel/of niet voor gaan doen. Daarom denken we ook in ontwikkelprincipes – we vormen een kompas.

→ Vraag (Jeroen Noot): *Hoe worden de partijen betrokken in de confrontatiefase?* In juni komt er een groot werkcongres waarvoor iedereen benaderd wordt.

Agendapunt 2)) Wensen en ambities

Wensen en ambities over de (fysieke) leefomgeving van Noord-Holland en waar wordt de nadruk gelegd:

Opmerking Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Hoe komen jullie aan 'gezonde leefomgeving' als nummer 1 uit de poll? Want het lijkt uit de enquête dat het juist verlies van biodiversiteit is – 'gezond' staat in de enquête als verlies van ruimte, waterkwaliteit en biodiversiteit **dus** niet als gezond. Let op je definities: gezonde leefomgeving is een bundeling van een aantal aspecten, geeft een beetje een vertekenend beeld.

Alex Schotman, Wageningen Environmental: Noodzakelijk om iets bij te dragen aan Veenafbraak en natuur inclusieve landbouw en behoud van biodiversiteit: deze aspecten kunnen samen elkaar versterken en verbeteren. Daarnaast zijn korte ketens nodig voor boeren (de markt).

Waterpeil omhoog brengen in het maaiveld (diepe veenweidegebieden), dan maak je melkproductie van hoge kwaliteit nodig en versterk je het behoud van biodiversiteit – hier kunnen agrarische ondernemers niet zelf op acteren. Het is van belang om een open landschap met behoud van biodiversiteit te waarborgen.

Rona Uitentuis, LTO: Maar dit brengt het verdienmodel in gevaar en zelfs diergezondheid – en als burgers kijken naar het kopen van producten dan kijken ze naar de prijs.

Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Veenweidegebied ligt een specifieke opgaven– als boer kun je net genoeg verdienen om overeind te blijven maar ben je geen wereldspeler – dit komt omdat we geen keuzes maken. Keuzes maken is wel belangrijk als we kijken naar de toekomst: circulaire economie, biodiversiteit, klimaatverandering.
Heel belangrijk om met goede definities te werken.

Peter Graven, PNH: we leven in een wereldeconomie – we zijn de tweede exporteur van agrarische producten in de wereld (een hele keten zit hier achter): we moeten echt keuzes maken.
Er zijn gebieden die wel of niet rendabel zijn – er zijn grootschalige en kleinschalige ondernemers – we moeten keuzes maken om te verduurzamen maar natuur inclusieve landbouw is daarvoor niet de enige optie. We moeten inderdaad naar een korte keten, maar ook zeker kritischer kijken naar wat we waar willen.

Rona Uitentuis, LTO: Het is niet zo zwart-wit, boeren willen graag een bijdrage leveren aan verduurzaming en biodiversiteit.

Sander van Voorn, Greenport Aalsmeer: Ik zou die voedsel- economie een plek willen geven, daartoe moet men je eigen productie houden, want je behoud zo kennis over het maken van voedsel in de stad en het vervoeren van voedsel naar/van de stad/land.

Namens de sierteeltsector: groeit 3 % gemiddeld per jaar, richt zich steeds meer op handel en transport en minder op productie. Meeste productie gaat naar andere landen, maar er blijven wel nicheproducten (die kunnen de afstand niet overbruggen).

Visie Aalsmeer: welke factoren zijn van invloed op de productie in Aalsmeer? – De nicheproducten blijven bestaan, en productie is belangrijk voor behoud van de sector. We hebben bedrijven en overheden betrokken om te kijken waar wel/niet geproduceerd kan worden. Het is een verhaal van ondernemers geworden. De benodigde productieruimte betreft 450 hectare, maar we hebben 800 hectare ter beschikking in Noord-Holland Zuid: daar is ook verstedelijkingsopgaven (het een sluit het ander dus niet aan).

Aansluiting op CO2 leidingen en warmtenetten is noodzakelijk om te kunnen blijven concurreren op de wereldmarkt. En levert daarnaast een zeer grote bijdrage aan de energietransitieopgave, nu alleen nog wel een onrendabele investering en heeft dus subsidies nodig. (elke geïnvesteerde euro in glastuinbouw levert meer reductie op dan elke euro in een windmolen). Samengevat: productie is belangrijk voor het behoud van de sector – voor de productie moet je een ruimtelijke visie maken waarbij ondernemers trekker zijn, waarbij warmtenetten en CO2 van groot belang zijn.
We willen aansluiten bij andere 'sectoren' (van de MRA)- waaronder Wonen en Energie. Schiphol hindert de transformatieopgaven. We kunnen een enorme rol spelen in de energietransitie en de woningbouwopgaven. Confrontatie die moeten worden aangepakt: Schiphol versus glastuinbouw/woningopgaven + Energietransitie. Nodig van de provincie: Geld is nodig om dit project (de visie) verder te genereren.

Jeroen Noot, Greenport NHN: wij zijn ook bezig met visievorming – hoe ga je nou omschakeling maken in energiebehoefte (wkk-installatie)? Is een lastige vraag, want het zit in het verdienmodel van ondernemers.

Sander van Voorn, Greenport Aalsmeer: het argument van een oude economie nu en een nieuwe economie later – moet over het hoofd worden gezien: een investering nu is erg belangrijk en rendabel. We kunnen meer produceren per vierkante meter – ook efficiënter produceren: minder ruimte nodig dan er nu beschikbaar is (hangt wel ervan af of de 'vertrokken' bulkgoederen terugkomen - Die ruimte is gereserveerd in de visie). Maar de ruimte die er 'over' ligt is nodig om het geheel rendabel te houden.

Rona Uitentuis, LTO: keuzes maken is mogelijk, lastig maar mogelijk. LTO wil Noord-Holland als één gebied, fijn dat dit ook door GS wordt erkend. 1 ontwikkelprincipe: behoud door ontwikkeling – Noord-Holland moet niet worden gezien als een foto die vergeelt, maar als een film: ontwikkeling is juist nodig om te behouden wat je nu hebt. Schaalvergroting is een zege. We willen verantwoordelijkheid nemen voor natuurinclusieve landbouw en biodiversiteit – maar de uitwerking daarvan moet aansluiten bij de praktijk – het is daarom belangrijk voor de provincie om dit te laten aansluiten. Bodemvruchtbaarheid is daarbij belangrijk, maar laat ook ruimte aan boerenslimheid, want die zit er. Er ligt dus bij de sector een grote verantwoordelijkheid voor natuurinclusieve landbouw en biodiversiteit. De bal ligt hiervoor echter wel bij de sector zelf de urgentie wordt ook gevoeld bij de sector zelf. Kan bijvoorbeeld bijdragen aan bodemvruchtbaarheid. Er hoeft dus niet met natuur te worden geconcurreerd (voorbeeld boer op Marken.)

Agrarisch natuurbeheer gaat goed samen met economische rendabele melkveehouderij – ook in Noord-Holland. Natuur en landbouw moeten samen gaan en niet tegen elkaar werken. Peter Graven, PNH: 2050: Minder water, meer verstedelijking, meer geld, grotere vraag naar eiwitten – hoe kunnen we hierin sturen als provincie?

Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Meest kostenefficiënt is het om het veenweidegebied een moeras te maken: keuzes maken is hierin belangrijk, het is een én, én verhaal, maar wel als je keuzes maakt en gebieden bepaalde functies toewijst.
Wij willen samenwerken met de agrarische sector – natuur en landbouw kan samenwerken.
Instrument van regionaal landschap kan daartoe bijdragen + we hebben een Greenport Amsterdam nodig: die lokale producten en diverse producten aan de man brengt en voorziet in de voedselvraag.
Provincie als gebiedsregisseur kan bijdragen aan de samenwerking tussen natuur en agrarische landbouw (NB. dit kan eventueel via een andere lijn worden uitgezet binnen de provincie).

Jeroen Noot, Greenport NHN: Er zal op een grotere schaal geopereerd moeten worden, keuze s maken: kleinere locaties vervangen door grotere locaties + Greenport NHN is een draaischijf met korte ketens en kennisontwikkeling én economische kracht.
Logistiek systeem is hierbij van belang – de verbindingen naar het Noorden moeten goed blijven/kunnen ontwikkelen.

We krijgen andere verschijningsvormen van landbouw – op water, op gebouwen, - maar het is onduidelijk wat hier nog op moet gebeuren/hoe het gaat lopen en wat er nodig is: dit is een belangrijke vraag voor ruimtelijke ontwikkeling – flexibiliteit en wendbaarheid is nodig.

Ton Bossink, PNH: hoe moeten we *footloose* zien: moet je waterteelt en industrieteelt samenpakken om het rendabeler te maken?

Jeroen Noot, Greenport NHN: Is een lastig verhaal, want de ontwikkelingen zijn nieuw en onzeker. En het blijft onduidelijk of het uiteindelijk rendabel is. De toekomst van waar je wat teelt is onzeker en in transitie. Gedeeltelijk footloose, gedeelte standvast: wat is de tijdsspanne: afhankelijk van de eerste investeerders en hoe hun ontwikkeling gaat. Deze bedrijven kunnen in theorie geclusterd worden op bedrijventerreinen, dit geeft nu echter te veel onzekerheid en vraagt te hoge investeringen die voor een onderneming nu niet is op te brengen.

Sander van Voorn, Greenport Aalsmeer: goed dat de provincie dit proces faciliteert – kennis nemen van de ontwikkelingen.

Peter Graven, PNH: We moéten duurzamer: ondernemers gaan dus anders produceren – de trend van waterteelt (ed.) zal waarschijnlijk doorzetten maar hoe en wanneer is onduidelijk. Daarnaast worden ondernemers gedwongen om aanpassingen te maken door processen zoals klimaatverandering – we zijn dus zeker in verandering/ontwikkeling.

Martijn de Jong, Natuurmonumenten: Afweging: welk gebied gebruik je waarvoor? Bollenteelt ligt op een plek waar het meest schone water naar boven komt – maar is ook meteen de beste grond voor die bollen: hoe gebruik je dat gebied (voor wat)? Gen flexibiliteit: juist gebieden aanwijzen die een bepaalde functie hebben en daar dan ook op acteren.

Michiel de Graef, PNH: Zijn er dingen die we als provincie absoluut niet moeten doen?

Sander van Voorn, Greenport Aalsmeer: De provincie moet wél blijven stimuleren op innovatie, juist

dan kunnen de verbindingen tussen verschillende sectoren worden gemaakt (dankzij subsidies en cofinanciering).

Rona Uitentuis, LTO: niet alles in hokjes willen delen, en niet alles zwart-wit vastleggen – toekomst is onzeker dus flexibiliteit is belangrijk. + focus je op een ondernemer – een agrarisch bedrijf en geef die bedrijven/ondernemers de ruimte om van onderop te bewegen en bepaalde doelstellingen te halen. Laat er een wisselwerking plaats vinden van behoud en ontwikkeling: geef principes mee maar laat het binnen die principes flexibel werken: aan de ene kant ruimte bieden maar! De vraag hoe je dat het beste kan doen moet je stellen aan de boeren en ondernemers.

Geef het kader aan maar kleur het kader niet in.

Jeroen Noot, Greenport NHN: Concentratie heeft meerwaarde, maar moet wel zo gericht worden dat het uitvoerbaar is – maatwerk i.p.v. maakbaarheid. Ga niet op de stoel van de ondernemer zitten.

Verzilting: de oplossing voor verzilting is nog niet geschikt voor Noord-Holland, want Noord-Holland is nog niet zo verzilt – denk wel na over hoe je omgaat met zout/zoet water en hoe we dit inpassen in het landschap/de ruimte in Noord-Holland. Let dus op dat je de bestaande oplossing niet overneemt voor de PNH.

Alex Schotman, Wageningen environmental: Veenweide landschap is zeer belangrijk om te behouden – geef dat een werelderfgoed status i.p.v. de Schermer (zoals Beemster).

Enrico van Aggelen: Je ziet aan de ene kant een enorme schaalvergroting, maar je zit ook een enorme fijnmazigheid – de boer kan niet en de melk maken en de melk leveren: die faciliteiten (hubs) zijn nodig – vanuit je schaalvergroting moet je groottransport de kans geven richting de steden gaan. Houd rekening met mensen die gaan van Oost-West en mensen die in het Noorden willen werken én wonen + zorg ook voor de aansluiting met andere provincies.

Alex Schotman, Wageningen Environmental: Windmolens: hoe kijkt de landbouw daartegen aan, het beïnvloedt namelijk het landschap? Het zou ook mogelijk zijn om in de steden grote windmolens te bouwen? Peter Graven, PNH: kijk naar specifieke gebieden, maak combinaties, denk aan nieuwe ontwikkelingen (futurologen), dan hoef je misschien niet het hele landschap vol te bouwen met windmolens (o.i.d.) + data-industrie wordt enorm belangrijk, ook voor de agrarische sector.

<u>Opgaven:</u>
- mobiliteit (flexibiliteit en wendbaarheid)
- duurzaamheid
- energie-/warmtenetten
- woningopgaven
- Energietransitie vs. landbouwgrond
- inpassing van Schaalvergroting (grootschalige bedrijven in een kleinschalig landschap).

Vervolg (agendapunt 3)

Een vervolg zal in juni gepland worden – in de vorm van een groot werkcongres.
De uitnodiging staat om contact op te nemen wanneer u op een andere manier betrokken wilt worden.

Sessie 6: Mobiliteit
12 april, 15:00-17:00 uur

Aanwezig:
Laura Steur – Connexxion
Hans Claus – ROCOV (rover)
Piet van der Linden – Fietsersbond
Ko Droogers - ANWB (Recreatie is ook een aansluitingsonderwerp)
Andries de Weerd – Schuttevaer
Hans Stammes – Schuttevaer
Nico van Nijendaal– ROCOV(Rover)
Rogier Beenders – RWS NWN
Richard Hoving – Amsterdam Economic Board
Jan Ipema – Omni (buurtbus vereniging)

In het kader van de Omgevingsvisie Noord-Holland zijn er diverse bijeenkomsten met belangenorganisaties en vertegenwoordigers. Dit verslag betreft de bijeenkomst over Mobiliteit en kent twee agendapunten: Toelichting proces en planning en een inhoudelijk deel over de wensne en ambities van de partijen inzake de Mobiliteitsopgave.

Agendapunt 1) Toelichting Omgevingsvisie Noord-Holland – planning en proces.
In de huidige fase, de Koersfase, vindt de formulering van lange termijn ambities plaats voor het ruimtelijk domein. De koersfase is te onderscheiden in een wensfase, een confrontatiefase en een besluitvormingsfase. Deze bijeenkomst is onderdeel van de Wensfase. De verschillende ruimtelijke ambities worden met elkaar geconfronteerd in de confrontatiefase. Dit leidt tot 3 verhaallijnen, die voorgelegd worden aan Gedeputeerde Staten (GS). Na de keuze van GS wordt het Koersdocument vrijgegeven voor besluitvorming door PS. Het GS-besluit is voorzien direct na het zomerreces van GS, op dinsdag 22 augustus 2017. Vaststelling door PS is voorzien op 2 oktober 2017.

Het startpunt van deze fase is het Verkenningendocument**.** Het Verkenningendocument is een feitelijk verhaal – welke trends en ontwikkelingen komen er autonoom op ons af?
Er zijn 49 opgaven terug te vinden in de Verkenningen. De rode draad is ‘transitie’ en zelfs hoge ‘transitie’, dit brengt onzekerheid met zich mee over de impact van (eventuele) veranderingen. Hier hebben wij (als provincie) ook niet altijd een antwoord op, maar dit is wel goed om te beseffen. Dit biedt wel de mogelijkheid er zo goed mogelijk op te anticiperen.

Er zijn drie lagen waarop de Verkenningen zijn uitgerold: De basislaag is de fysieke leefomgeving. De tweede laag is het sociaal domein, er is namelijk continue een wisselwerking tussen het sociaal en het fysiek domein. Hiertoe hoort bijvoorbeeld de vergrijzing, maar ook individualisering en governance. De derde laag is de gebruiks-laag: Hiertoe behoren onder andere de economische transitie; energietransitie; mobiliteit (een snelle en continue veranderende sector); en stedelijke druk.

Meer informatie over het Verkenningendocument en de drie lagen is te vinden op onze website. Op deze pagina vindt u de Verkenningen en de publieksvriendelijke versie. Dit is de link naar onze facebookpagina, onderdeel van de publiekscampagne JouwNoord-Holland.

De genodigden van deze en andere sessies worden in juni weer uitgenodigd. Deze gesprekken zullen niet vanuit een bepaald thema worden ingestoken, maar vanuit een bepaalde opgave of gebied. Dit betekent dat organisaties en (kennis)instellingen vanuit verschillende 'thema's' met elkaar in gesprek zullen gaan over bepaalde (gebieds-)opgaven. Dit gesprek vindt plaats in de zo genoemde "confrontatiefase".

→ Vraag Hans Claus, ROCOV: *Geldt deze Omgevingsvisie voor de gehele provincie?* – Ja, maar we beseffen dat er regionale verschillen zijn. Differentiatie in opgaven is een belangrijk element om rekening mee te houden: er moet maatwerk geleverd worden binnen de visie en recht gedaan worden aan provinciale verschillen.
→ Vragen Piet van der Linden, fietsersbond: *Hoe werkt het betrekken van de burgers, naast bedrijfsleven en middenveld?* We hebben een enquête gehouden onder 1600 Noord-Hollanders, goed verdeeld naar ratio en deze antwoorden nemen we mee in het opstellen van het koersdocument. Ook de facebookcampagne en grote bijeenkomsten zoals Sail en Bevrijdingspop zijn een belangrijk inspreek moment. Aan het einde van de koersfase worden keuzeopties samengebracht in samenhangende keuzerichtingen die inzichtelijk maken wat wel en niet verenigbaar is en welke keuzes er voor de provincie voorliggen – dit wordt ook meegenomen via de facebookpagina.

→ *Hoe werkt het met de Omgevingsvisie van gemeenten versus die van de provincie?* In principe is een visie zelfbindend, maar de visie werkt wel door in programma's en verordeningen – dat kan botsen met plannen en visies van gemeenten, maar door in een vroeg stadium te communiceren en zo transparant mogelijk te werken hopen we dit te voorkomen of op te lossen.

→ Vraag Hans Claus, ROCOV**:** *Er is sprake van grote regionale differentiatie, hoe wordt daar mee omgegaan in de visie?* Regionale verschillen zijn benoemd in de Verkenningen, maar worden ook behandeld in de volgende fase: welke ambities zijn er en hoe verschillen die per regio.

→ Ko Drogers, ANWB: *Kust en IJsselmeergebied staan er niet in, zo ook het NIPT?* We hebben de dominante trends en ontwikkeling besproken, dus als je iets mist kan het zijn dat het geen dominante trends of ontwikkelingen is. Als we het echt hebben gemist, horen we het graag. Het is ook geen afgesloten project, we blijven bijleren en ontwikkelen.

Agendapunt 2: Wensen en ambities

Wensen en ambities over de (fysieke) leefomgeving van Noord-Holland, met de nadruk op Mobiliteit en waar wordt de nadruk gelegd:.

Nico van Nijendaal, ROCOV: Het OV ontwikkelt zich, maar toch zijn mensen steeds slechter bereikbaar.

Laura Steur, Connexxion: Is het huidige mobiliteitsantwoord nog nuttig in de hedendaagse maatschappij en in de toekomst? We moeten de kansen van techniek benutten: ABEL (van deur tot deur) is daar een voorbeeld van. Zoals de buslijnen nu rijden zijn ze ook niet altijd even nuttig – ze laten soms een grotere footprint achter dan personenauto's. Hoe zorg je voor meerjarige langdurige zekerheid én houd je flexibele ruimte om te innoveren? Die combinatie is belangrijk! Men wil vooruit

kijken en dit vraagt stabiliteit maar ook wendbaarheid, aangezien nog niet alles zeker is. We investeren ook in fietsvoorzieningen.

Harry van der Pijl: Als we wendbaar moeten zijn, moet dan de hele keten veranderen; bied je dan ook vervoer aan van deur naar halte, naar fiets naar deur?
Richard Hoving, Board: Van deur tot deur met een deelfiets, deelbus, deelauto – mobiliteit moet een service zijn (worden). Aanbod gedreven mobiliteit gaat het probleem niet oplossen, je moet je richten op de vraag en die vraag richt zich meer op specifieke reizen, 'maatwerk reizen'.

Hans Claus, ROCOV: Dit is voor een deel technische ontwikkeling, maar de aandacht in de verkenningen aan techniek/ technologische ontwikkeling is minimaal. Zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van waterstof- of elektrische bussen. Er is een systeemontwikkeling nodig in het OV (Gelukkig staat die wel voor de deur). Er wordt volgens hem te sterk ingezoomd op de traditionele vervoersmiddelen.

Ko Droogers, ANWB: (Het bewerkstelligen van)Ketenmobiliteit is enerzijds een informatieprobleem, maar anderzijds een fysiek probleem: goede overstappunten moeten verbeterd en aangelegd worden. Het stimuleren van overstappunten moet ruimte krijgen in de visie. Denk ook aan Park en Bike (andere versie van P&R). Stel daar criteria voor op. Hij denkt daarbij aan plekken die goed bereikbaar zijn met de auto en goed zijn aangesloten aan het OV-net (bijv.Weesp/ Hoofddorp).

Nico van Nijendaal, ROCOV: Zie het voorbeeld van OV-fietsen, de mogelijkheid is er wel en het systeem werkt. Deelfietsen groeit in populariteit. Dit kan worden uitgebreid en verder ontwikkeld.

Piet van der Linden, Fietsersbond: Het toevoegen van fietsen (zoals OV-fietsen) bij drukke OV-knooppunten is tot nu toe niet gelukt, maar zou wel aansluiten bij het deur tot deur idee: van bus, naar fiets, naar deur.

Ko Droogers, ANWB: Er is ook een governance probleem: je bent afhankelijk van wegbeheerders voor bepaalde ontwikkelingen en die wegbeheerders zijn vaak afhankelijk van gemeente/provinciaal beleid.

Hans Claus, ROCOV: Waar de problematiek het grootste is, vaak in drukke steden, is juist de versnippering het grootst – daar is betere governance nodig: één actor die lijnen en ontwikkelingen en regels overziet en verbind.

Richard Hoving, Amsterdam Ec. BoardDeelsystemen komen (daarom ook) op: bedrijven zoals PostNL die andere taken overneemt.

Harry van der Pijl, PNH: Hoe lossen we het probleem op in landelijke gebieden, bussen die wel rijden maar waar niemand meer in ziet, lastige bereikbaarheid maar ook beschikbaarheid van systemen: Hoe gaat de techniek van deelsystemen ons hierbij helpen?

Laura Steur, Connexxion: Invoeren van flexsystemen bij vervoeren van bepaalde doelgroepen: leerlingen/dementen/mindervalide. Er is maatwerk nodig. Dan moet er echter wel rekening gehouden worden met het probleem dat die doelgroepen niet allemaal dezelfde dagbesteding hebben (zoals allen om half 9 beginnen). Combineren van doelgroepen en vervoerssystemen én een duidelijke governance. Volgens de regels hebben bijvoorbeeld bepaalde mensen

(mindervalide/bejaarden) recht op een speciaal soort vervoer, hierdoor maken ze niet gebruik van OV en rijden er teveel bussen. Dat is zonde.

Jan Ipema, Omni: In grootstedelijke gebieden met de grootste problemen is tegelijk de meeste versnippering van actoren, dus complex. In buitengebied is daarentegen uit eigen initiatief een buurtbus ontstaan. Daar is wel ook meteen kleinschaliger, direct contact met verantwoordelijk ambtenaar mogelijk en daar bestaat meestal sowieso meer sociale cohesie.

Ko Drogers, ANWB: Kijk eens naar Automaatje – pilot (landelijk systeem), deze pilot is gericht op maatwerk wat betreft vervoeren. Bestaat voor diegenen die niet gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer.

Richard Hoving, Board: Als je naar Amsterdam kijkt – bv. Sluisbuurt- welke parkeernorm gaan we toepassen? Wellicht geen garages/parkeerplaatsen voor de bewoners? Daar MOET je dan gebruik maken van deelsystemen en andere/nieuwe mobiliteitssytemen en ketens aanbieden.

Harry van der Pijl, PNH: Amsterdam kent de schaarste in de stad voor de auto. Dara komen de deelsystemen wel los. Groter probleem dan de stad: hoe zit het met kernen als Weesp, Purmerend – de tussengebieden- hoe kom je daar tot een transitie, die recht doet aan de problemen die je hebt?

Piet van der Linden, Fietsersbond: Oplossing? Minder bouwen, om zo minder mobiliteitsproblemen te creëren of juist nieuwe woningbouwopgaven bij bestaande/nieuwe knooppunten. Slim kijken wáár je wát kan realiseren.

Hans Stammes, Schuttevaer: Maar altijd eerst opletten waarom iets niet gebruikt wordt. Niet ergens anders iets bij gaan bouwen als je door een verandering de huidige systemen kan verbeteren.

Hans Claus, ROCOV: het spoorvervoer voor de Noordvleugel moet misschien anders bekeken worden: wat je regionaal (noord) nodig hebt aan spoorvervoer, zou nevengeschikt moeten zijn aan het landelijke spoorvervoer i.p.v. ondergeschikt aan het landelijksysteem. De echte mobiliteitsproblemen zitten op stadsgewestelijk niveau. Dus ook meer naar een regionaal snel netwerk kijken, zonder te veel overstappen. Zoveel mogelijk rechtstreeks verbindingen tussen belangrijke bestemmingen. Daarnaast mist de verbinding: Haarlem – Amsterdam (zuid & Oost).

Laura Steur, Connexxion: Het is niet óf auto, óf OV, óf fiets altijd – dit moet per dag kunnen wisselen afhankelijk van moment/weer/gemoedstoestand.

Richard Hoving, Board: Mensen (vooral jongeren) denken ook anders over mobiliteit – anders dan vroeger.

Hans Claus, ROCOV: Bereikbaarheid wordt belangrijker dan de vorm waarop. Van plek tot plek is het faciliteren van mobiliteit anders (Maar houd hierbij wel rekening met comfort en reistijd).

Harry van der Pijl, PNH: Meer woningen en arbeidsplaatsen in NH leidt tot meer verkeer. Uitbreiding van wegen/sporen gaat soms door de achtertuin en-of kwetsbaar (atuur-)gebied – hoe gaan we daar mee om?

Ko Droogers, ANWB: Capaciteitsverbetering is daarom nodig – er is veel winstruimte aanwezig op dat gebied.

Hans Stammes, Schuttevaer: Zorg daarom voor aquaducten – lasten van varend verkeer en autowegen kunnen zo opgelost worden. Grootste knelpunten voor ons liggen bij de spoorbruggen (De Zaan, Purmerend), de A8/A9 – blijvende oplossing daarvoor is ondergronds bouwen (onder de vaarweg door). Dit vraagt om kostbare investeringen, maar die moeten gemaakt worden als je wil denken aan de toekomst en betalen zich dan ook zeker terug. Varen is nog steeds een belangrijke transportvorm, maar als je gemeenten en waterschappen hun gang laat gaan worden er geen beweegbare bruggen (o.i.d.) meer gebouwd, dit belemmert de beroepsvaart.

Transport over water kan ook vrachtwagens van de weg halen en dit ontlast de autowegen weer. Denk ook aan dit soort oplossingen! Als provincie moet je een visie hebben, die aangeeft wat waar wel en niet kan en hoe mobiliteit daarbij past. Daarbij kun je rekening houden met de normale vestigingsplekken van bedrijven en havens.

Harry van der Pijl, PNH: Hoe gaan we om met de woningbouwopgave? Prachtige locaties worden ontwikkeld, zoals kantoren of woonwijken, en die moeten dan weer goed verbonden worden. Dat kost geld/moeite/tijd en is niet (altijd) logisch. Moeten we naar een denklijn, die leidend kan zijn tussen de relatie infrastructuur, landschap, en leefbaarheid?

Richard Hoving, Board: In de logistieke sector en bij vrachtverkeer is nog veel te winnen: hiertoe kan data ontwikkeling/technologische ontwikkeling sterk bijdragen. Bouwlogistiek: Een op de drie vrachtwagens is bouw-gerelateerd: we hebben nieuwe ideeën nodig om dat slimmer te organiseren – nieuwe hubs. Stedelijk vervoer moet in 2025 emissievrij zijn – hier liggen ook veel opgaven die aangepakt kunnen worden en hierover wil de Board zeker verder (gezamenlijk) over nadenken. Intelligente transportsystemen zijn ook een uitkomst voor betere mobiliteit in de toekomst: slimmer en schoner. Slimmer organiseren van logistiek vervoer en samenwerking in de keten. Er valt nog veel in te winnen, op alle schaalniveaus.

Stadsdistributie is een onderwerp dat al vele jaren speelt. Nog steeds niet goed van de grond gekomen. Maar pakketbezorging groeit wel nog steeds Moet wel veel sterker op worden ingezet, ook uit oogpunt van emissievermindering.

De vraag is veranderd – in vergelijking met 20 jaar geleden, laat staan over 20 jaar – de toekomst is onzeker maar bied ook veel kansen.

Rogier Beenders, RWS: De toekomst is onzeker – veranderingen komen eraan. Er zijn veel verschillende aspecten die meespelen bij het wel of niet doorpakken van veranderingen. Zoals gedrag en cultuur. Alle scenario's richting 2040 wijzen er op dat het op de weg vast komt te staan. Gaat niet alleen om meer asfalt aan te leggen. Kijk dus ook naar gedrag van de mobilist etc.

Piet van der Linden, Fietsersbond: Zelfrijdende auto's zijn geen gunstige ontwikkeling – ook niet qua verkeersveiligheid. Harry van der Pijl, PNH: Ook elektrische fietsen zijn niet altijd even veilig en de meeste fietspaden voldoen niet voor de elektrische fiets () – daar ligt een opgave.

Piet van der Linden, Fietsersbond: Zet in op een verdubbeling van het hoofdnetwerk van fietspaden en ontvlecht dat netwerk van het autonetwerk. Daarnaast moeten de fietspaden verbreed worden.

Ton Bossink (PNH) vat als voorzitter de discussie samen en komt tot de volgende opgaven:

Opgaven:
- Ketenbenadering;
- Governance;
- Schaalniveau;
- Technologische ontwikkeling: slimmer en schoner;
- Integrale benadering van mobiliteit en leefbaarheid;
- Gedrag en cultuur (hoe beïnvloedbaar is gedrag?).

Verdere aandachtspunten:
- Verkeersveiligheid (landbouwverkeer en fietsers);
- Recreatieve netwerken en knooppuntnetwerken;
- Snelfietspaden;
- Goederen vervoer: over de water als het kan, over de weg als het moet;
- opwaardering vaarwegen;
- infrastructuur moet altijd worden meegenomen bij nieuwbouw;
- Just in time levering over water neemt toe
- Faciliteer data-deling (rol overheid);
- Fysieke digitale infrastructuur: wat staat wel/niet aan de kant van de weg en hoe zorgen we dat we daar inhoud aangeven (denk aan Matrixborden die in de toekomst anders kunnen werken).

Half juni is er een werkcongres, die uitnodiging volgt zo snel mogelijk.

Sessie 7: Groen
2 mei, 14:00-16:00 uur

Aanwezig:
Natuurmonumenten - Claudia van Holsteijn
Staatsbosbeheer - Franke Hoekstra)
Recreatie Noord-Holland - Finette van der Heide
Recreatie Westfriesland - Karel Schoenaker
Recron - Arthur Helling
Milieufederatie NH - Erna Krommendijk

Agendapunt 1: Toelichting Omgevingsvisie Noord-Holland – Planning en Proces.
In de huidige fase, de Koersfase, vindt de formulering van lange termijn ambities plaats. De koersfase is te onderscheiden in een wensfase, een confrontatiefase en een besluitvormingsfase. De besluitvormingsfase wordt gestart met het besluit van GS tot vaststellen en vrijgeven van het Koersdocument voor besluitvorming door PS. Het GS-besluit is voorzien direct na het zomerreces van GS, op dinsdag 22 augustus 2017. Vaststelling door PS is voorzien op 2 oktober 2017.

Het startpunt van deze fase was het Verkenningendocument**.** Het Verkenningendocument is een feitelijk verhaal – welke trends en ontwikkelingen komen er autonoom op ons af?
Er zijn 49 opgaven zijn terug te vinden in de Verkenningen. De rode draad is 'transitie' en zelfs hoge 'transitie'- dit brengt onzekerheid met zich mee over de impact van de veranderingen. Hier hebben wij ook niet altijd een antwoord op, maar dit is wel goed om te beseffen en zo goed mogelijk op te anticiperen. Er zijn drie lagen waarop de Verkenningen zijn uitgerold: de basis laag is de fysieke leefomgeving De tweede laag is het sociaal domein– want er is continue een wisselwerking tussen het sociaal en het fysiek domein. Hiertoe hoort bijvoorbeeld de vergrijzing; sociale tendensen; individualisering; en governance. De derde laag is de 'gebruiks-' laag: -Hierbij horen onder andere de economische transitie (afhankelijkheid van ICT structuur: wordt hierbij steeds belangrijker); energietransitie; mobiliteit (een snelle en continue veranderende sector); en stedelijke druk.
Op deze pagina vindt u de Verkenningen en de publieksvriendelijke versie. Dit is de link naar onze facebookpagina, onderdeel van de publiekscampagne JouwNoord-Holland.

Het vervolg voor u zal plaats vinden in de confrontatiefase, op 15 juni wordt er een nieuw gesprek georganiseerd waarvoor we u opnieuw zullen benaderen. Deze gesprekken zullen niet vanuit een bepaald thema worden ingestoken, maar vanuit een bepaalde opgave of gebied. Dit betekent dat organisaties en instellingen vanuit verschillende 'thema's met elkaar in gesprek zullen gaan over bepaalde (gebieds-)opgaven.

Vragen:
→ Erna Krommendijk (MNH): *Wat wordt het abstractieniveau van de Omgevingsvisie?*
Hier is nog geen concreet beeld van, moet uit het project komen. We hebben wel een vermoeden: soms gedetailleerd, soms op hoofdlijnen, maar we hebben in elk geval nog niets getekend. Hier is het onderzoek van Jandirk Hoekstra ook van toepassing.

→ *Hoe is de samenwerking met woningbouwlocaties, infrastructuur en mobiliteitsopgave etc. ?*
Maakt hier volledig onderdeel van uit. Juist de ontwikkelprincipes moeten helpen een antwoord te geven in hoe je de opgaven aanpakt. Dat is ook het voordeel van de Omgevingsvisie: een strategische visie in plaats van acht naast elkaar.

Toelichting vervolg: de drie verhaallijnen
Van koers/hoofdinvalshoek naar ontwikkelprincipes met behulp van drie verhaallijnen die de keuzes die we kunnen en moeten maken sturen. Die drie verhaallijnen helpen om te komen tot de koers, met elk een dominante invalshoek die kunnen leiden tot samenhangende keuzerichtingen.

- Gezond en veilig, vanwege omgevingswet en resultaat uit het onderzoek. Met die invalshoek maak je bepaalde keuzes voor woningbouw, bijvoorbeeld i.v.m. de doorgroei van Schiphol.
- Economisch duurzaam
- Karakteristiek Noord-Holland: hoeft niet zozeer alleen maar beschermend te zijn, maar gaat ook over de NH-se ontwerptraditie. Landschap wel als maatgevend voor inpassingen.

(titels zijn nog niet definitief).

Staatsbosbeheer heeft er ook over nagedacht, en kwamen op 'Maakbaar Noord-Holland'. De enige constante is de verandering. Misschien raakt dit de 3e verhaallijn wel nog meer?

Met die ontwikkelprincipes gaat het erom op welke waarden je die baseert. Daarbij komt overigens ook dat dit voor verschillende delen van de provincie anders kan uitpakken.

Agendapunt 2: Wensen en ambities

Wensen en ambities over de (fysieke) leefomgeving van Noord-Holland en waar wordt de nadruk gelegd: aan de hand van het toegezonden stuk.

Toelichting Erna op het toegestuurde stuk (en de discussie die hieruit volgde)

Vanuit de opgaven van de verkenningen incl. blijven werken aan de natuurontwikkeling ook na 2027.

Ambities op hoofdlijnen. Belangrijke noties. Enerzijds een deel van NH met veel dynamiek. En waar veel mensen wonen, dus waar ook veel aandacht voor de woonklimaat moet zien. Prettig en leefbaar maakt dat er heus wel keuzes moeten worden gemaakt, bijv. t.a.v. groei van schiphol.

NH-noord, met een andere dynamiek, waar de aantrekkelijkheid van het landschap belangrijk is.

Verschillende soorten natuurgebieden, die verschillend kan waarderen. Topnatuurgebieden, natuurnetwerken. Verbinden blijft een opgaven. Landschappen met landbouw. Ook aantrekkelijk voor de stedeling. Natuur en recreatie mee laten ontwikkelen met de verstedelijking. En niet alleen ontwikkelen, maar ook beheren. Misschien is beheer wel het belangrijkst om te regelen, dan begint het pas.

Veel investeringen: 21 % naar de belasting, maar komt dan niet ten goede aan hetzelfde doel.

Groene steden. Overal is natuur. Zorg voor groene structuren in de stad en naar het buitengebied. Voor de beleving, voor gezondheid, voor het klimaat aan de stad.

Nadenken over rol van intensieve/grootschalige landbouw: hoe kan dat meer samengaan met natuur?

Pak momentum: de markt voor de bollenteelt verandert, ga meer voor de niche ipv de bulk. Hier ligt dus samenhang tussen natuur en landbouw. Dus ook landbouworganisaties (LTO), naast koplopers (ook gesprekken mee aangaan), nadrukkelijk betrekken. Natuurorganisaties en terreinbeheerders willen vooral graag samenwerken met de koplopers in de landbouw.

André Smit: we moeten ook minder in gescheiden werelden denken.

Rondom met name de steden wil je meer verwevenheid tussen functies, geen monoculturen, niet alleen landbouw of alleen natuur.

'Natuur intensieve landbouw' (anders dan natuur inclusieve landbouw) moeten we steeds serieuzer nemen.

Landbouw inclusieve natuur bestaat ook. Het gaat om elkaar versterken, van twee kanten nader tot elkaar komen.

André Smit (PNH): elkaar meer opzoeken. Er bestaan te veel beelden over elkaar, zonder dat er met elkaar wordt gesproken.

Oproep ook om bepaalde functies minder te scheiden, maar meer te bundelen en zo juist winst te boeken.

Ton Bossink (PNH) geeft voorbeeld van Amsterdamse structuurvisie, de hoofdgroenstructuur en daarbinnen liggende knelpunten, waaraan programma's zijn gehangen om die op te lossen. Zoiets ook hier denkbaar?

André Smit (PNH): continu gaat het om een zoektocht van natuur samen met …. In plaats van vroeger waarin natuur naast bijvoorbeeld landbouw, of recreatie werd gezet. Meerdere doelen bereiken.

Beleving van de mensen van het landschap zit 'm niet in de biodiversiteit, in de natuur, in de landbouw etc.

Bouwstenen: leidraad, kwaliteitsbeeld, provincie die het goede voorbeeld geeft (André Smit, PNH).

Vervolg Erna Krommendijk (MNH): karakteristieke Noord-Hollandse soorten. Wat zijn dat, wat moet je daarvoor doen, wat heeft dat voor consequenties voor het omgevingsbeleid?

Ton Bossink reageert op de 15 voorstellen:

Deze zijn een ongelooflijk mooie basis voor ons. Twee onderwerpen die opvallen om dieper op in te gaan.

1. Schiphol (zit niet in de 15, maar eerder in het algehele verhaal)

2. Energietransitie

We moeten een switch maken, maar hoe gaan we dat waarmaken? Hoe kijkt men vanuit dat perspectief en de consequenties van hun insteek aan?

Een groot deel (13%) is bijv. door TATA-steel. Als we daarvoor oplossingen hebben, zijn al heel ver. Maar dan nog blijft er een grote opgave over.

Behoefte om dan experts op het gebied van energietransitie er bij te halen met de landschapsmensen.

Gaat ook om de kernvraag in welk Noord-Holland je wil leven.

Erna Krommendijk (MNH): Goed dat de organisaties hier nog 'ns dieper over na willen denken, i.c.m. het aangaan van gesprekken met anderen, met experts op het gebied van landschap en energie. Het gaat er om hoe we de consequenties gaan doordenken.

Schiphol: er staat "Niet kiezen voor ongeremde groei van Schiphol, maar voor Mainport ICT, dienstverlening, innovatieve en creatieve industrie en circulaire economie. En heel belangrijk: voor extra natuur en recreatiegebied."

→ *Wat zijn hiervan de consequenties voor andere opgaven? Gaat het om selectieve groei? In elk geval meer selectief dan groei.*
Wellicht ook keuze van Schiphol om prijsvechters niet meer toe te laten? Leef kwaliteit in de omgeving van Schiphol is ontzettend belangrijk. Nadenken of we willen dat het zo hard groeit als dat het kan groeien?

Met drie verhaallijnen krijgen we mogelijk ook drie verschillende smaken over hoe om te gaan met de groei van Schiphol. Wellicht ook investeren in andere economische dragers voor Schiphol.

Hier hoort ook bij groen inclusief bouwen.

Vervolg (agendapunt 3)

Zoals eerder aangegeven is er 15 juni een werkcongres gepland, waarbij we uw inzet en input goed kunnen gebruiken en waar we verder kunnen praten over de verhaallijnen en de keuzes voor Noord-Holland die daaraan verbonden zijn.
De uitnodiging staat om contact op te nemen wanneer u op een andere manier betrokken wilt worden.

Werkcongres 15 juni 2017, Pakhuis West, Amsterdam

Opbrengst van opvallende punten per verhaallijn

Gezond en veilig

- De biologische teelt past in de verhaallijn en vraagt meer ruimte voor dezelfde opbrengst in vergelijking met traditionele landbouw
- Voor de transformatie van glastuinbouw van Greenport Aalsmeer bestaat in deze verhaallijn geen verdienmodel (want transformatie naar woningbouw is op deze locatie vanwege Schiphol niet mogelijk)
- Dilemma vanwege verschil tussen kwalitatieve woningvraag en –aanbod: aangeboden woningen sluiten qua locatie en woonmilieu niet aan op waar en hoe mensen werkelijk willen wonen
- Werk hebben (dus werkgelegenheid) heeft positieve invloed op het welbevinden en dus op de gezondheid
- Ruimtelijke ordening kan bijdragen in het stimuleren van bewegen en dus gezondheid bevorderen. Denk aan aanzetten tot fietsen. Anderzijds: hoe meer fietsen en hoe meer verschil in snelheid tussen fietsers, hoe onveiliger
- Combineer de water(veiligheids)opgave met de woningbouwopgave
- Zelfredzaamheid blijft belangrijk om te benadrukken, omdat 100% veiligheid nooit kan worden gegarandeerd
- (Biologische) stadslandbouw als onderdeel van het stedelijk groen

Economisch Duurzaam

- Kenniseconomie staat min of meer centraal in de verhaallijn, maar in Noord-Holland Noord is sprake van een andere economische drager …
- Aandachtspunt/vraag of Noord-Holland Noord vitaal blijft (ook sociaal)
- Vergeet toerisme en recreatie vooral niet
- Zoute kwel heeft invloed op de landbouw, maar zie dat als kans
- Economische vitaliteit is kwetsbaar als infrastructuur niet op orde is. Zorg dat de netwerken niet kunnen uitvallen (verkeer, energie, internet). Schaalsprong in de mobiliteit (m.n. het ov) is nodig
- Bezie zowel het nationale als internationale perspectief voor Noord-Holland
- Koppel het onderwijs aan de economische clusters (triple helix)
- ‘Ruimtebesparende groei’

Karakteristiek

- Hoe om te gaan met bodemdaling in deze verhaallijn? Neiging naar instandhouding bestaand gebruik door peilbeheer. Maar dan verplaats je het probleem

- Landbouw is belangrijke vormgever van het landschap (naast water), meer dan 60% van het NH-landschap is in agrarisch gebruik
- Energieopgave: kan gecombineerd worden met versterking van de karakteristieke landschappelijke structuren (met name lijnen in het landschap, zoals wegen en water). Er zit wel een maximum aan wat het landschap kan hebben aan nieuwe elementen, zoals windturbines (draagvermogen)
- Landschap wordt ook gemaakt door de regionale cultuur, waaraan bewoners mede identiteit ontlenen
- Voeg ook toerisme en recreatie in het verhaal
- Meebewegen met het water: op water wonen, al of niet buitendijks, past

Foto impressie werkconferentie 15 juni: Pakhuis Amsterdam -West

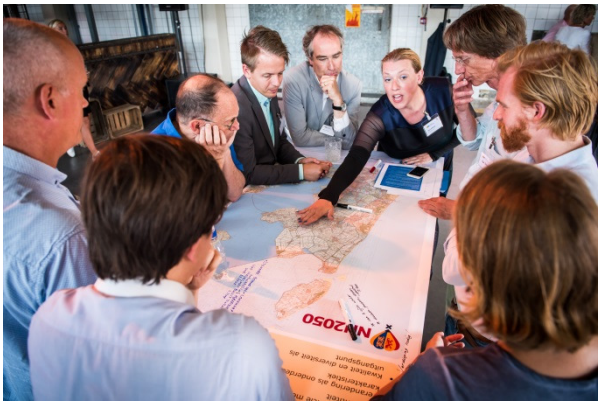

Opmerkingen

merkingen:

NH2050
Opmerkingen:

10
NH2050

Gezond & veilig NH
NH2050
Opmerkingen:

7

6
2

2
9

2
9

Inspraak op

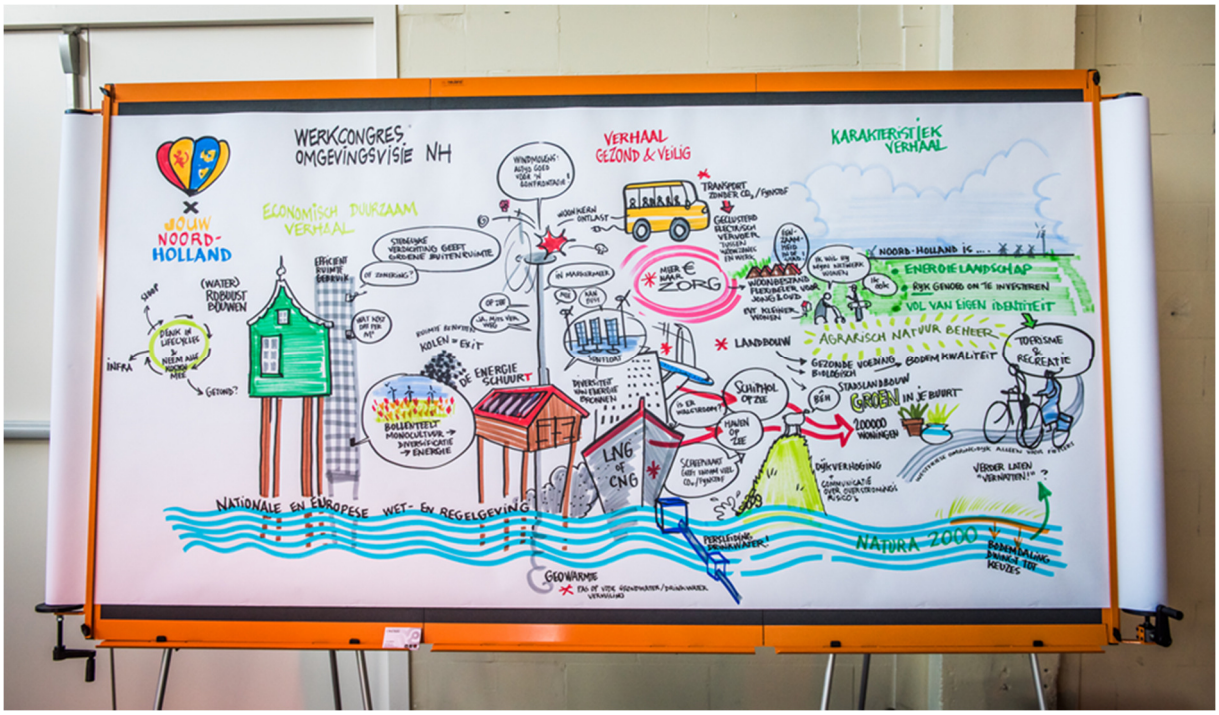

Inspraak op

WERKCONGRES
OMGEVINGSVISIE NH
JOUW NOORD-HOLLAND
ECONOMISCH DUURZAAM VERHAAL
VERHAAL GEZOND & VEILIG
KARAKTERISTIEK VERHAAL
NOORD-HOLLAND IS ...
ENERGIELANDSCHAP
VOL VAN EIGEN IDENTITEIT
AGRARISCH NATUUR BEHEER
TOERISME & RECREATIE
LANDBOUW
GROEN IN JE BUURT
200000 WONINGEN
DE ENERGIE SCHUURT
LNG of CNG
NATIONALE EN EUROPESE WET- EN REGELGEVING
NATURA 2000
GEOWARMTE
(WATER) ROBUUST BOUWEN
INFRA
MEER € NAAR ZORG

VERKENNING OMGEVINGSVISIE

Publieksonderzoek Provincie Noord-Holland

EINDRAPPORT

Anker Solutions | BKB

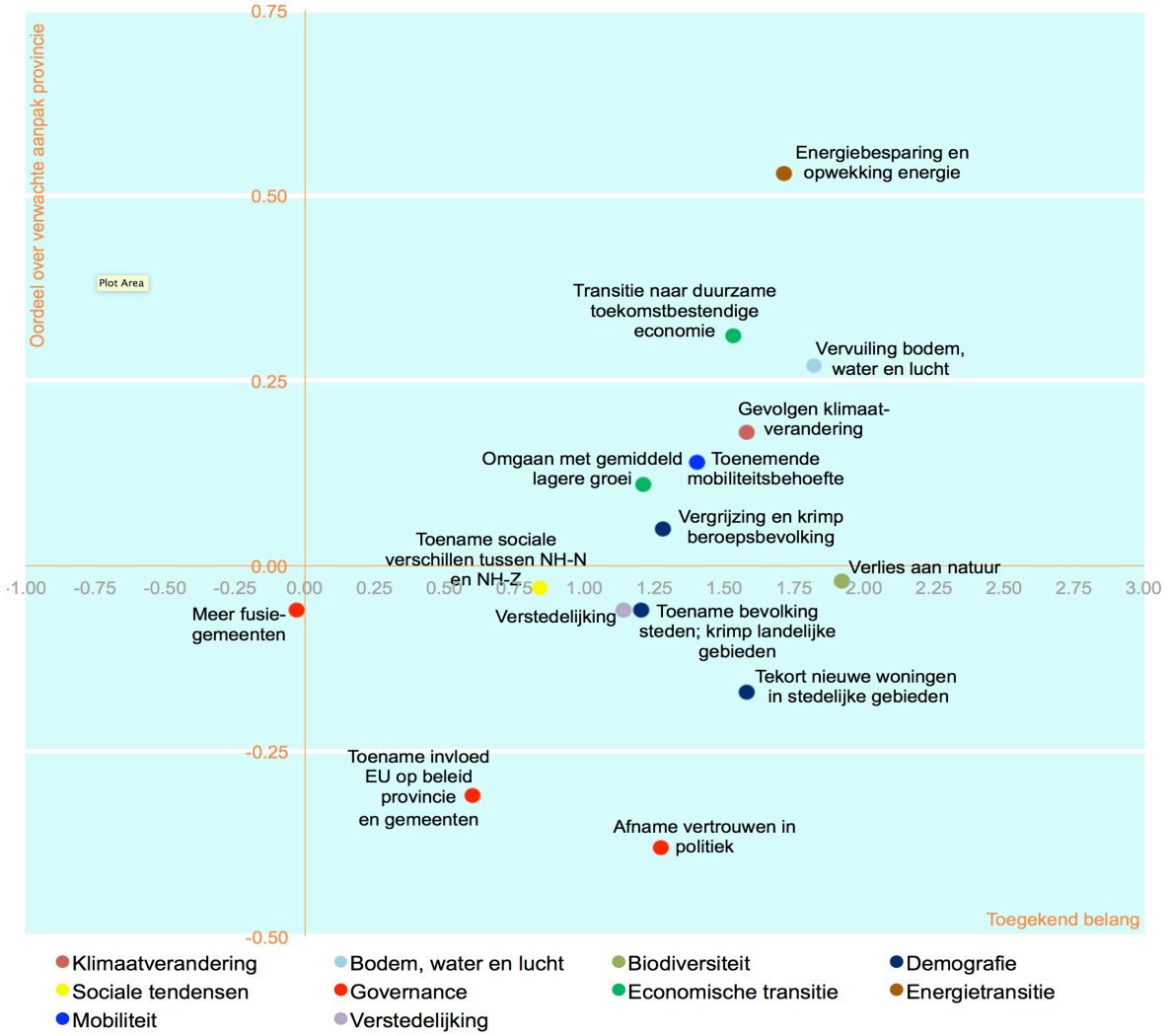
Februari 2017

VERKENNING OMGEVINGSVISIE PROVINCIE NOORD-HOLLAND

MANAGEMENTSAMENVATTING

Inwoners van de provincie Noord-Holland kennen groot belang toe aan een reeks uitdagingen waar hun provincie mogelijk tussen nu en het jaar 2050 mee zal worden geconfronteerd. Over de verwachte aanpak door de provincie zijn de meningen minder uitgekristalliseerd. De belangrijkste doelen met een positieve verwachting over de aanpak van de provincie betreffen de energietransitie en milieuvervuiling. De belangrijkste doelstellingen met een negatieve verwachting van de provincie-aanpak gaan over governance-vraagstukken en demografische ontwikkelingen.

Het volledige beeld op basis van een lijst van vijftien mogelijke uitdagingen voor 2050, verdeeld over tien inhoudelijke thema's, ziet er als volgt uit:

Vraagformulering 'Noord-Holland staat tussen nu en het jaar 2050 voor verschillende uitdagingen. Hieronder ziet u een lijst van mogelijke uitdagingen. Hoe belangrijk vindt u dat er aandacht is voor elk van deze? En 'Hoe goed of slecht verwacht u dat de **provincie Noord-Holland** tussen nu en het jaar 2050 deze uitdagingen gaat aanpakken?' **Noot** N=1.568.

Dit is de hoofdconclusie van een online survey-onderzoek onder 1.586 respondenten uit de provincie Noord-Holland. Dit onderzoek is onderdeel van de ontwikkeling van de Omgevingsvisie voor de provincie Noord-Holland. In het onderzoek zijn Noord-Hollanders bevraagd op wat zij belangrijk vinden en waarderen in de provincie, nu en in de toekomst. De thema's en opgaven, zoals geformuleerd in het document *Verkenningen NH2050*, vormden de basis voor de vragen die aan de respondenten zijn voorgelegd. Het veldwerk werd verricht door NoTies, van 10 tot 17 februari, 2017. Vragenlijst, analyse en verslaglegging werd verzorgd door Anker Solutions.

De belangrijkste overige conclusies:

1. **'Amsterdam' vormt de belangrijkste spontane associatie bij 'Noord-Holland'.** Daarna blijkt dat de respondenten de provincie hoofdzakelijk verbinden met 'wonen' en de ligging aan zee. Die ligging is samen met 'rust' de belangrijkste spontane reden voor de waardering van de eigen woonplek. Het omgekeerde – drukte – is wat men het minst waardeert aan de eigen woonplek.

2. **Meeste verbondenheid met Nederland en eigen woonplaats, minder verbondenheid met provincie.** Liefst 72 procent van de respondenten zegt zich 'zeer verbonden' of 'verbonden' te voelen met Nederland. Dit percentage stijgt tot 92 procent wanneer ook degenen in ogenschouw worden genomen die zich 'een beetje verbonden' voelen met Nederland. De eigen woonplaats (gemeten als 'uw stad of dorp') volgt in het kielzog van Nederland (68 procent). De verbondenheid met de provincie blijft steken op 45 procent.

3. **Meeste waardering voor Noord-Holland als provincie om in te wonen – en niet als bestuurslaag.** Men reageert positief op Noord-Holland als een 'provincie om in te wonen' (65 procent 'positief' of 'zeer positief'), 'in te recreëren' (58 procent) of 'in te werken' (57 procent). De positieve waardering schrompelt echter ineen na de typering van Noord-Holland als 'bestuurslaag tussen de gemeenten en het Rijk' (slechts 17 procent).

4. **Ruime meerderheid van inwoners verwacht hun hele leven in Noord-Holland te blijven wonen.** Ruim driekwart van de respondenten (77 procent) verwacht de rest van hun leven in de provincie te blijven wonen.

5. **Grote tevredenheid met Noord-Holland als woonplek.** Een overweldigende meerderheid van de inwoners (88 procent) raadt andere mensen aan om te gaan wonen in Noord-Holland. Ook de eigen regio (83 procent) en de eigen woonplaats worden aangeraden (82 procent).

6. **Ruime 7½ voor huidige woon- en leefomgeving.** De respondenten beoordelen hun huidige woon- en leefomgeving met een ruime zeven en een half (gemiddeld rapportcijfer 7.7).

7. **Veel meer optimisme over provincie en eigen regio dan over het land.** Meer dan driekwart van de respondenten (77 procent) geeft aan dat Noord-Holland zich in de 'juiste richting' ontwikkelt; slechts 23 procent vindt dat Noord-Holland de verkeerde kant op gaat. Ook over de regio is men zeer positief: liefst 70 procent 'juiste richting'; slechts 30 procent 'verkeerde richting'. Deze cijfers contrasteren sterk met de cijfers voor Nederland als geheel (49 procent 'juiste richting'; 51 procent 'verkeerde richting').

8. **Men wenst een gezonde leefomgeving.** Gevraagd naar welke drie doelen de provincie Noord-Holland in 2050 moet hebben bereikt, kiest 41 procent voor een gezondere leefomgeving. Ook hecht men waarde aan voldoende werkgelegenheid (32 procent) en voldoende woningen in de stad voor iedereen (30 procent). Minder reistijd naar werk is van belang voor slechts 12 procent van de respondenten.

9. **Noord-Hollanders wonen het liefst dichtbij natuur, winkels en recreatie.** Men woont niet graag dichtbij industriegebieden en snelwegen, of in het centrum van een stad.

10. **Veel waardering voor betrekken bewoners bij Omgevingsvisie:**
    - ***Omgevingsvisie nog vrijwel onbekend.*** Slechts 3 procent van de respondenten geeft aan iets gehoord te hebben over het opstellen van de Omgevingsvisie door de provincie Noord-Holland. Nog eens 8 procent van de respondenten heeft er 'vaag' iets over gehoord. Het overgrote deel van de respondenten, 87 procent, weet van niets.
    - ***Ruime meerderheid vindt opstellen Omgevingsvisie een goede zaak.*** Maar liefst 71 procent van de respondenten vindt het een 'goede' of zelfs 'zeer goede' zaak dat de provincie Noord-Holland een Omgevingsvisie opstelt. Ruim een kwart van de respondenten (27 procent) is neutraal of weet het niet. Welgeteld 2 procent van de respondenten vindt het opstellen van een Omgevingsvisie een 'slechte' of 'zeer slechte' zaak.
    - ***Veel steun voor actief betrekken van inwoners bij Omgevingsvisie.*** Een ruime meerderheid (76 procent) vindt het positief dat de provincie de inwoners betrekt bij het opstellen van de Omgevingsvisie.

- ***Verwacht effect van betrekken bewoners: meer steun voor Omgevingsvisie.*** Een meerderheid (56 procent) verwacht dat het actief betrekken van de inwoners van Noord-Holland er voor zal zorgen dat hun steun voor de Omgevingsvisie uiteindelijk groter zal worden. Bijna niemand (2 procent) denkt dat de steun voor de Omgevingsvisie hierdoor zal afnemen.
- ***Veel steun voor versturen van Omgevingsvisie naar de respondenten.*** Liefst 75 procent van de respondenten vindt het een 'goede' of 'zeer goede' zaak dat de provincie Noord-Holland bereid is om de Omgevingsvisie, zodra deze klaar is, elektronisch toe te sturen aan deelnemers van dit onderzoek.
- ***Twee op de drie respondenten wenst exemplaar van Omgevingsvisie te ontvangen.*** Maar liefst 2 op de 3 respondenten (67 procent) geeft aan de Omgevingsvisie te willen ontvangen.

* * *

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting

Spontane associatie bij ‘Noord-Holland’: Amsterdam 5

Noord-Hollanders meest verbonden met Nederland en woonplaats 5

Sterkste waardering voor Noord-Holland als provincie om in te wonen – niet als bestuurslaag 7

Spontane waardering eigen woonplek 8

Zaankanters zijn het meest honkvast 9

Ruime meerderheid verwacht hele leven in Noord-Holland te wonen 9

Van harte aanbevolen: wonen in Noord-Holland 11

Rapportcijfer: ruime 7½ voor huidige woon- en leefomgeving 11

Veel meer optimisme over provincie en eigen regio dan over het land 12

Provinciale vraagstukken gaan vaak samen met optimisme 13

Positieve veranderingen in Noord-Holland in 2050: natuur, energie en werk 16

Men kent groot belang toe aan uitdagingen voor 2050 17

Aanpak 2050-uitdagingen door provincie: weinig uitgesproken verwachtingen 20

Uitdagingen 2050: toegekend belang versus verwachte aanpak provincie 23

Doelen 2050 voor Noord-Holland: gezondere leefomgeving gaat aan kop 24

Wat wonen aantrekkelijk maakt: natuur, winkels en recreatie 25

Omgevingsvisie is nog onbekend 27

Opstellen Omgevingsvisie is goede zaak 28

Goed om bewoners actief te betrekken bij Omgevingsvisie 29

Verwacht effect van actief betrekken bewoners: meer steun voor Omgevingsvisie 30

Veel steun voor versturen Omgevingsvisie naar respondenten 31

Twee op de drie respondenten wenst exemplaar van Omgevingsvisie 32

Bijlagen

Bijlage 1 Methodologische verantwoording 33
Bijlage 2 Frequentievragenlijst 34

FIGUREN

Figuur 1	Verbondenheid met …	6
Figuur 2	Waardering voor Noord-Holland als …	7
Figuur 3	Sinds welk jaar woonachtig in Noord-Holland	9
Figuur 4	Verwacht hele leven in Noord-Holland te blijven wonen?	10
Figuur 5	Zou anderen aanraden om te gaan wonen in …	11
Figuur 6	Rapportcijfer huidige woon- en leefomgeving	12
Figuur 7	Juiste of verkeerde richting? (regio, provincie, Nederland)	13
Figuur 8	Juiste of verkeerde richting? (Issues)	14
Figuur 9	Toegekend belang aan 2050-doelen	18
Figuur 10	Oordeel over verwachte aanpak 2050-doelen door provincie Noord-Holland	21
Figuur 11	Toegekend belang versus oordeel over verwachte aanpak provincie NH	23
Figuur 12	Doelen, denkend aan Noord-Holland in 2050	24
Figuur 13	Aantrekkelijkheid woonaspecten	26
Figuur 14	Gehoord over Omgevingsvisie?	27
Figuur 15	Oordeel over Omgevingsvisie	28
Figuur 16	Oordeel over actief betrekken van inwoners	28
Figuur 17	Inschatting effect van betrekken van inwoners	29
Figuur 18	Toesturen Omgevingsvisie	30
Figuur 19	Wil Omgevingsvisie ontvangen	31

Opdrachtformulering

In het voorjaar van 2019 treedt de Omgevingswet in werking. De Provincie Noord-Holland heeft zich ten doel gesteld om in juni 2018 tot een door de Provinciale Staten goedgekeurde Omgevingsvisie NH2050 te komen.

De Omgevingswet beïnvloedt straks het leven van alle Nederlanders – en dus ook alle Noord-Hollanders. Ruimte, wonen, infrastructuur, verkeer, natuur, milieu en water zijn allemaal facetten die in deze wet samenkomen en direct van invloed zijn op de omgeving van alle Noord-Hollanders.

De Provincie Noord-Holland wil haar bewoners actief betrekken bij de formulering van de Omgevingsvisie. Door de inwoners en belanghebbenden bij elkaar te brengen voor een gesprek over hun omgeving wordt een zo breed mogelijk gedragen Omgevingsvisie ontwikkeld.

Onderdeel van dit proces is een representatief onderzoek (N=1.586), waarin Noord-Hollanders zijn bevraagd op wat zij belangrijk vinden en waarderen in de provincie, nu en in de toekomst. De thema's en opgaven, zoals geformuleerd in het document *Verkenningen NH2050*, vormden de basis voor de vragen die aan de respondenten zijn voorgelegd.

In dit rapport treft u de belangrijkste conclusies uit het onderzoek en de onderliggende resultaten. In de tweede helft van 2017 wordt een vervolgmeting uitgevoerd waarin met name keuzes worden voorgelegd aan de bevolking. In de tussenliggende periode zal de provincie met een intensieve publiekscampagne zoveel mogelijk Noord-Hollanders betrekken bij dit gesprek.

SPONTANE ASSOCIATIE BIJ 'NOORD-HOLLAND': AMSTERDAM

Belangrijkste spontane associatie bij 'Noord-Holland': Amsterdam. Het overgrote deel van de respondenten denkt als eerste aan 'Amsterdam' wanneer hen wordt gevraagd om aan te geven wat als eerste bij hen opkomt als zij denken aan de provincie Noord-Holland. De meeste overige associaties sneeuwen hierdoor onder.

Vraagformaat 'Welk woord komt als eerste bij u op als u denkt aan de Provincie Noord-Holland?' Noot N=1,586.

Ook associaties met 'wonen' en de ligging aan zee. Als de associaties met Amsterdam (en Haarlem en de provincie) worden weggelaten komen andere associaties sterker naar de oppervlakte. Naast verwijzingen naar 'wonen' en 'woonplaats' denkt men sterk aan zaken die te maken hebben met de ligging aan zee ('strand', 'duinen', kust' en daarnaast nog 'water'). Die ligging aan zee lijkt een belangrijk element van de Noord-Hollandse identiteit.

Vraagformaat 'Welk woord komt als eerste bij u op als u denkt aan de Provincie Noord-Holland?' Noot N=1.090.

NOORD-HOLLANDERS MEEST VERBONDEN MET NEDERLAND EN WOONPLAATS

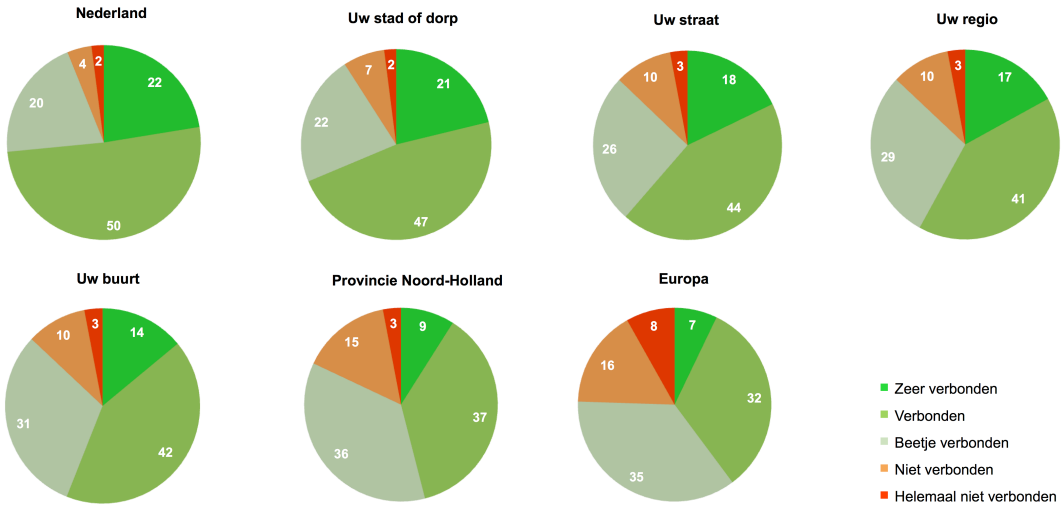
Meeste verbondenheid met Nederland en eigen woonplaats. De respondenten voelen zich het meest verbonden met Nederland. Liefst 72 procent van de respondenten zegt zich 'zeer verbonden' of 'verbonden' te voelen met Nederland. Dit percentage stijgt tot 92 procent wanneer ook degenen in ogenschouw worden genomen die zich 'een beetje verbonden' voelen met Nederland. Slechts 6 procent voelt zich 'niet' of helemaal niet verbonden' met Nederland. De eigen woonplaats (gemeten als 'uw stad of dorp') volgt in het kielzog van Nederland: 68 procent zegt zich 'zeer verbonden' of 'verbonden' te voelen met de eigen woonplaats; slechts 9 procent voelt zich niet verbonden.

Sterke verbondenheid met eigen straat, regio en eigen buurt. Men voelt zich sterk verbonden met de eigen straat (62 procent), de eigen, bij name genoemde regio (Kop Van Noord-Holland, IJmond, Zuid-Kennemerland, etc.) en de eigen buurt (57 procent).

Minder verbondenheid met provincie Noord-Holland. De verbondenheid met de provincie Noord-Holland blijft steken op 45 procent. Achttien procent van de respondenten voelt zich niet met de provincie verbonden. Een verhoudingsgewijs groot aantal respondenten (36 procent, het meest van alle items) voelt zich een 'beetje betrokken'. Er is kortom zeker geen sprake van forse weerstand tegen de provincie, maar eerder een gebrek aan aantrekkingskracht.

Verbondenheid met Europa is laag. Europa vormt in dit geheel een belangrijk contrast. De verbondenheid met Europa blijft steken op 39 procent, met bijna een kwart van de respondenten (24 procent) die zich niet of helemaal niet verbonden voelen met Europa. Deze beperkte verbondenheid illustreert dat grote verbondenheid met Nederland en de eigen woonplaats geen vanzelfsprekendheid is.

Figuur 1 Verbondenheid met …

Vraagformaat 'In hoeverre voelt u zich verbonden met …' Noot N=1,586.

Amsterdammers voelen zich zeer sterk verbonden met hun stad. Liefst 81 procent van de Amsterdamse respondenten geeft aan zich 'zeer verbonden' of 'verbonden' te voelen met hun stad – de hoogste verbondenheidsscore in alle negen onderzochte bestuursregio's. Die verbondenheid is het laagst in het naburige Amstelland-Meerlanden ('slechts' 58 procent) en IJmond (59 procent).

Overige conclusies:

- Hoogste verbondenheid met provincie Noord-Holland in IJmond (57 procent); laagste waardering in Gooi en Vechtstreek (32 procent).
- Republiek Amsterdam: Amsterdammers voelen zich meer verbonden met hun eigen stad dan met Nederland (81 procent versus 72 procent, een marge van maar liefst 9 procentpunten). Amsterdam is daarmee de enige Noord-Hollandse regio waar de verbondenheid met de eigen regio groter is dan met Nederland. De West-Friezen voelen zich even goed verbonden met hun regio als met Nederland (beide 67 procent) en in Zuid-Kennemerland ligt Nederland slechts 1 procentpunt op voor.

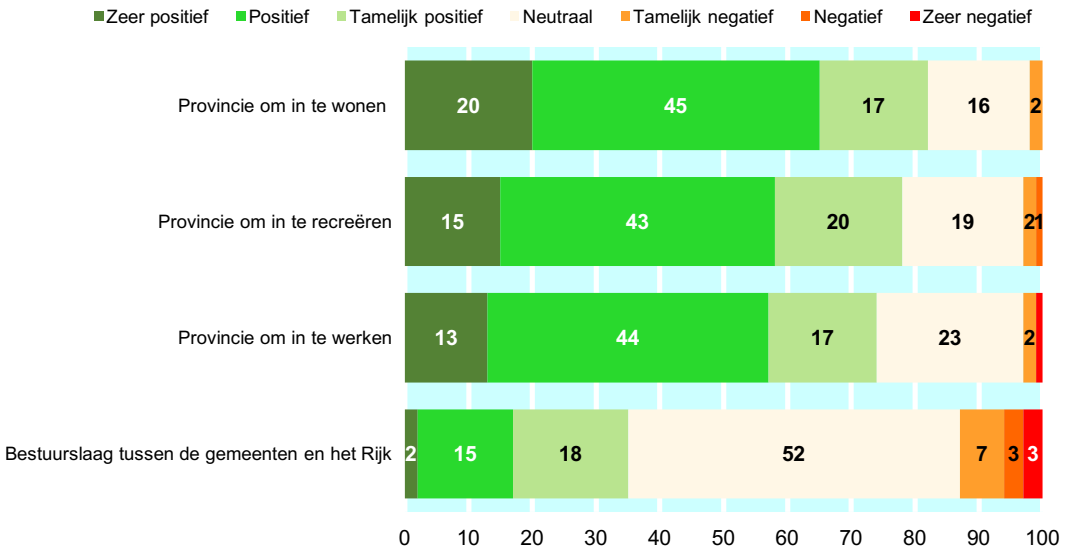
	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Nederland	72	77	70	72	74	67	77	76	66	72
Uw stad of dorp	68	64	66	65	59	67	76	58	62	81
Uw straat	62	61	63	66	62	61	57	60	62	61
Uw regio [NAAM]	58	65	58	51	47	63	53	41	49	73
Uw buurt	56	51	56	57	55	60	47	52	60	61
Provincie NH	45	32	46	50	57	47	49	44	49	42
Europa	39	41	34	34	46	29	46	47	37	41

Vraagformaat 'In hoeverre voelt u zich verbonden met …' Noot Celinhoud is gecombineerde percentage 'zeer verbonden' + 'verbonden'. Dit komt overeen met de twee groenste taartpunten in de taartdiagrammen hierboven. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; N=415 voor bestuursregio Amsterdam. N=circa 150 voor elk van de overige bestuursregio's.

STERKSTE WAARDERING VOOR NOORD-HOLLAND ALS PROVINCIE OM IN TE WONEN – NIET ALS BESTUURSLAAG

Sterkste waardering voor Noord-Holland als provincie om in te wonen. De respondenten reageren positief op Noord-Holland als een 'provincie om in te wonen' (65 procent 'zeer positief' of 'positief'), 'in te recreëren' (58 procent) of 'in te werken' (57 procent). Deze percentages lopen op tot 74 of hoger als ook een 'beetje positief' in ogenschouw wordt genomen. De positieve waardering schrompelt echter ineen zodra Noord-Holland wordt getypeerd als 'bestuurslaag tussen de gemeenten en het Rijk'.

Figuur 2 Waardering voor Noord-Holland als …

Vraagformaat 'In hoeverre waardeert u Noord-Holland als …' Noot N=1,586.

Grootste woonenthousiasme in Zuid-Kennemerland en West-Friesland. Deze beide regio's kennen de hoogste scores toe aan 'Noord-Holland als provincie om in te wonen'. Bijna driekwart (74 procent) van de Zuid-Kennemers beoordeelt Noord-Holland 'zeer positief' of 'positief' als provincie om in te wonen; voor de West-Friezen is dit percentage gelijk aan 73.

	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
... provincie om in te wonen	65	59	63	69	73	74	71	62	62	63
... provincie om in te recreëren	58	58	61	57	66	57	66	57	57	55
... provincie om in te werken	57	51	47	51	64	56	67	59	50	60
... bestuurslaag tussen de gemeenten en het Rijk	17	13	13	18	27	13	21	23	17	16

Vraagformaat 'In hoeverre waardeert u Noord-Holland als …' Noot Celinhoud is gecombineerde percentage 'zeer positief' + 'positief'. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland. N bestuursregio's: I=141, II=111, III=175, IV=80, V=141, VI=124, VII=207, VIII=192, IX=415.

SPONTANE WAARDERING EIGEN WOONPLEK

Wat men het meest waardeert aan de eigen woonplek: rust en kust. Gevraagd naar wat het meest waardeert aan de plek in Noord-Holland waar men woont noemt men vooral de rust en – net als bij de spontane associaties – het strand en de duinen.

Vraagformaat 'Wat waardeert u het **meest** aan de plek in Noord-Holland waar u woont?' Noot N=1.090.

Enkele reacties:

- 'Op fietsafstand van duin en strand. Buiten wonen en toch dichtbij de stad.'
- 'Balans tussen rust en activiteiten, ligging ten opzichte van kust, landelijke en grote steden.'
- 'De mooie natuur, strand, bos, zee, rust en ruimte.'

Wat men het *minst* waardeert aan de eigen woonplek: te veel drukte. De respondenten laten er geen onduidelijkheid over bestaan dat 'drukte' voor hen het op afstand minst gewaardeerde aspect is van hun eigen woonplek. Dit is een belangrijk gegeven bij het denken over de Omgevingsvisie.

Vraagformaat 'Wat waardeert u het **minst** aan de plek in Noord-Holland waar u woont?' Noot N=1.090.

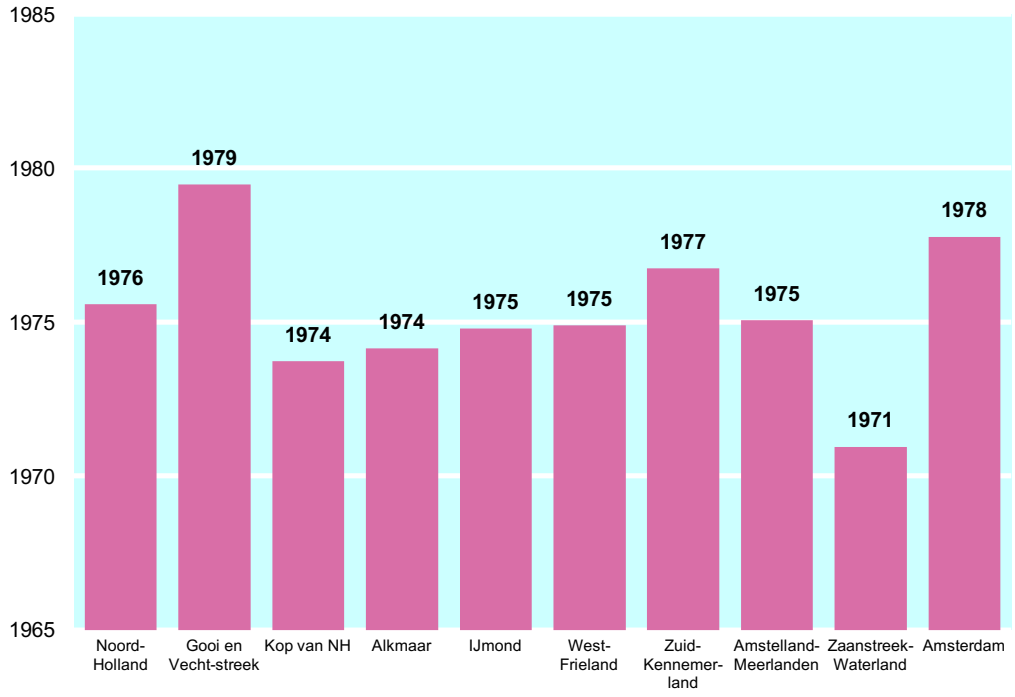
Enkele reacties:

- 'Drukte, files en asociaal gedrag van anderen.'
- 'De drukte van de Randstad, en vooral de drukke snelwegen.'
- 'Soms iets te veel drukte geconcentreerd op een paar plekken, kan beter gespreid worden.'

ZAANKANTERS ZIJN HET MEEST HONKVAST

Zaankanters zijn het meest honkvast. De respondenten uit Zaanstreek-Waterland geven aan gemiddeld al sinds 1971 in Noord-Holland te wonen, hoewel niet noodzakelijk in het zelfde huis. De bevolking in de Gooi en Vechtstreek (1978) en Amsterdam (1978) blijken het meest vlottend.

Figuur 3 SInds welk jaar woonachtig in Noord-Holland

Vraagformaat 'Sinds welk jaar woont u in Noord-Holland?' Noot N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

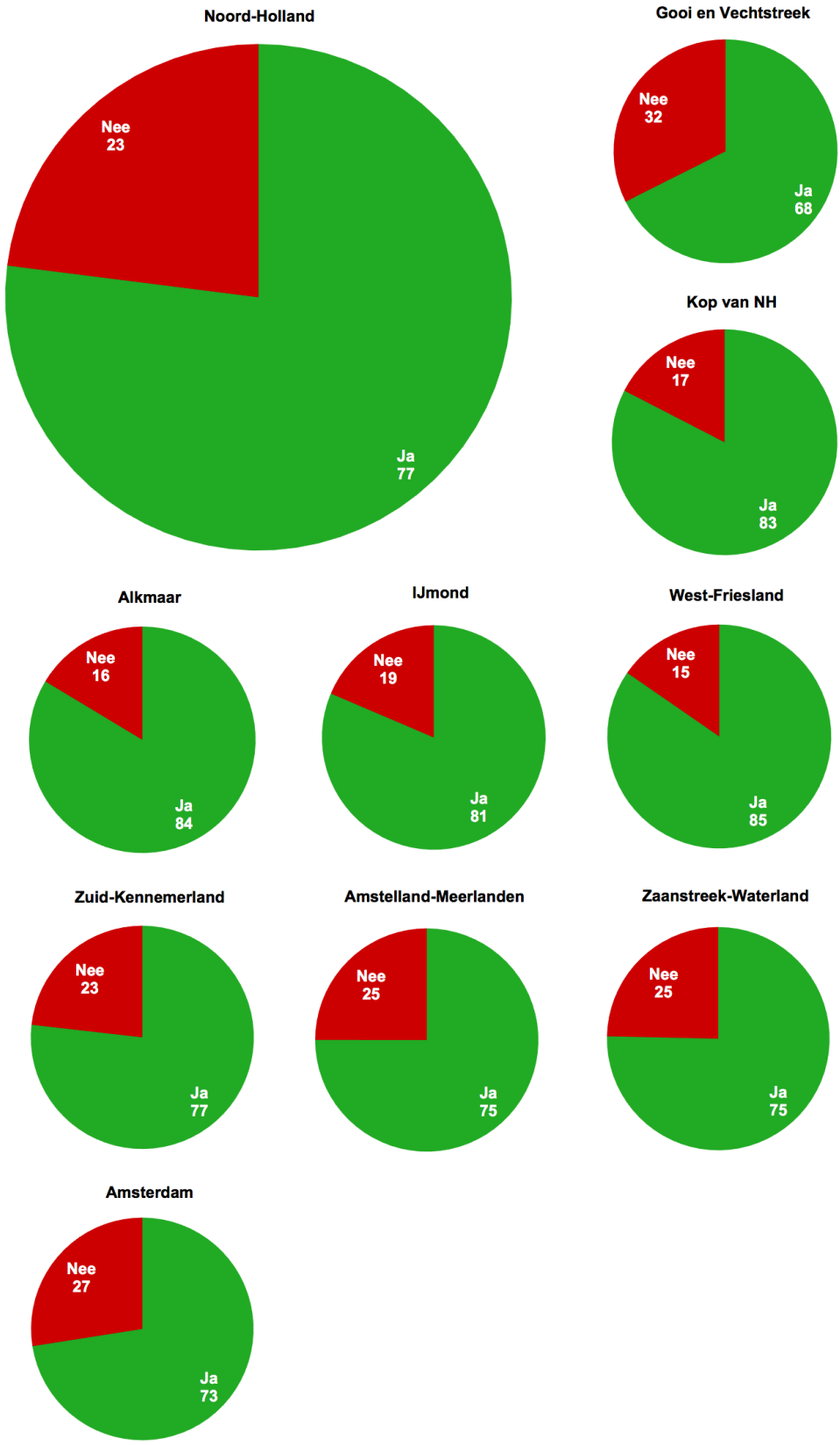
RUIME MEERDERHEID VERWACHT HELE LEVEN IN NOORD-HOLLAND TE WONEN

Ruime meerderheid verwacht hele leven in Noord-Holland te blijven wonen. Ruim driekwart van de respondenten (77 procent) verwacht de rest van hun leven in Noord-Holland te blijven wonen. Slechts 23 procent verwacht nog wel eens buiten de provincie te gaan wonen.

West-Friezen zien zich het minst snel uit de provincie vertrekken. In deze regio verwacht maar liefst 85 procent de rest van hun leven in de provincie te wonen. Ook in de naburige Kop van Noord-Holland is het aantal blijvers hoog (83 procent). IJmond is de derde uitschieter (81 procent).

Bewoners van Gooi en Vechtstreek en Amsterdammers meest geneigd om de provincie te verlaten. De bewoners van de Gooi en Vechtstreek zijn koploper met 32 procent van de respondenten die niet verwachten de rest van hun leven in Noord-Holland door te brengen. Zij worden op enige afstand gevolgd door de inwoners van Amsterdam, waarvan 27 procent denkt ooit in hun leven nog wel eens buiten Noord-Holland te wonen.

Figuur 4 Verwacht hele leven in Noord-Holland te blijven wonen?

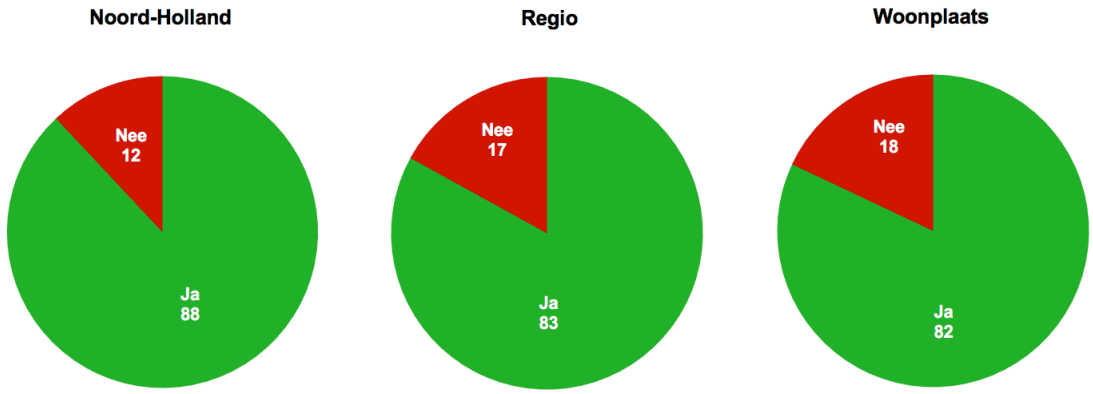

Vraagformaat 'Denkt u dat u uw hele leven in Noord-Holland blijft wonen?' **Noot** N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

VAN HARTE AANBEVOLEN: WONEN IN NOORD-HOLLAND

Van harte aanbevolen: wonen in Noord-Holland. Een overweldigende meerderheid van de Noord-Hollanders (88 procent) zou andere mensen aanraden om te gaan wonen in Noord-Holland. Dat is nog net iets meer dan het aantal respondenten dat hun eigen regio aanraadt (83 procent) of de eigen woonplaats (82 procent). Gezamenlijk wijzen deze resultaten op grote tevredenheid met de provincie als woonplek.

Figuur 5 Zou anderen aanraden om te gaan wonen in …

Vraagformaat 'Zou u anderen aanraden om te gaan wonen in …?' Noot N=1,586.

Van harte aanbevolen: wonen in de Gooi en Vechtstreek. Liefst 91 procent van de respondenten uit deze regio beveelt anderen hun regio aan. Dat is 8 punten meer dan het gemiddelde van 83 procent voor Noord-Holland als geheel. Deze bewoners onderscheiden zich positief met hun tevredenheid over hun regio.

Minder tevredenheid in IJmond. De respondenten in IJmond geven van alle regio's de laagste score voor hun eigen regio (70 procent, 13 punten onder het Noord-Hollands gemiddelde) en de een-na-laagste score voor de eigen woonplaats (73 procent, 9 punten onder het gemiddelde).

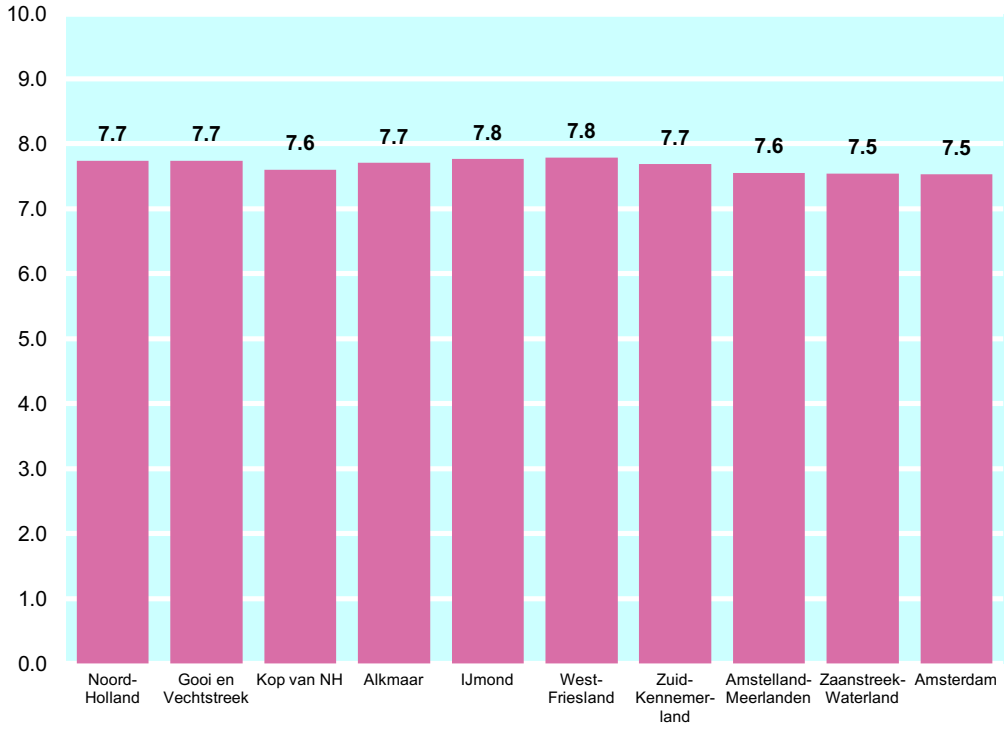
	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Noord-Holland	88	90	84	89	91	88	87	91	90	87
Regio [naam]	83	91	81	88	70	83	86	74	78	85
Uw woonplaats	82	87	71	87	73	83	90	77	79	83

Vraagformaat 'Zou u anderen aanraden om te gaan wonen in …?' Noot Celinhoud is percentage 'ja'. Dit komt overeen met het groene deel in de taartdiagrammen hierboven. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

RAPPORTCIJFER: RUIME 7½ VOOR HUIDIGE WOON- EN LEEFOMGEVING

Rapportcijfer: ruime 7½ voor huidige woon- en leefomgeving. De respondenten beoordelen hun huidige woon- en leefomgeving met een ruime zeven en een half (gemiddeld rapportcijfer 7.7). De verschillen tussen de verschillende regio's zijn gering. In West-Friesland is men het meest tevreden (gemiddeld rapportcijfer 7.8), terwijl men in Amsterdam en ook in de Zaanstreek-Waterland het minst tevreden is (gemiddeld rapportcijfer 7.5).

Figuur 6 Rapportcijfer huidige woon- en leefomgeving

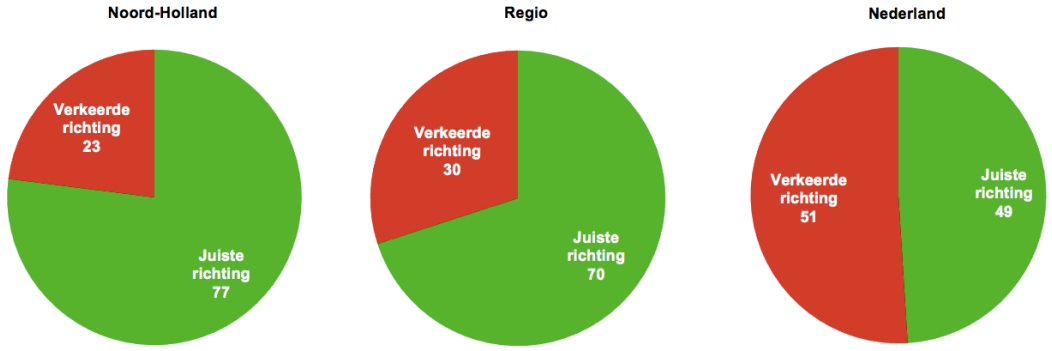

Vraagformaat 'Met welk rapportcijfer beoordeelt u uw huidige woon- en leefomgeving?' **Noot** N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

VEEL MEER OPTIMISME OVER PROVINCIE EN EIGEN REGIO DAN OVER HET LAND

Veel meer optimisme over provincie en eigen regio dan over het land. Er is sprake van een groot contrast in de stemming ten aanzien van de Noord-Holland en de eigen regio enerzijds en Nederland anderzijds. Meer dan driekwart van de respondenten (77 procent) geeft aan dat Noord-Holland zich in de juiste richting ontwikkelt; slechts 23 procent meent dat Noord-Holland de verkeerde kant op gaat. Dit is een indicator van groot optimisme ten aanzien van de provincie. Ook over de regio is men zeer positief: liefst 70 procent 'juiste richting'; slechts 30 procent 'verkeerde richting'. Deze cijfers contrasteren sterk met de cijfers voor Nederland als geheel (49 procent 'juiste richting'; 51 procent 'verkeerde richting'). Hierbij moet worden opgemerkt dat de stemming onder de landelijke bevolking veel negatiever is (doorgaans richting van het land in de orde van 35 procent 'juiste richting' en 65 procent 'verkeerde richting'). Al met al lijkt het er sterk op dat Noord-Hollanders in het algemeen positiever zijn aangelegd dan mensen uit de meeste andere provincies.

Figuur 7 Juiste of verkeerde richting? (regio, provincie, Nederland)

Vraagformaat 'Denkt u dat, over het geheel genomen, *Noord-Holland/Regionaam/Nederland* zich in de juiste of in de verkeerde richting ontwikkelt?' Noot N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

Grootste enthousiasme over provincie Noord-Holland in IJmond. Liefst 84 procent van de IJmondse respondenten vindt dat de provincie Noord-Holland zich in de juiste richting ontwikkelt, 7 punten boven het Noord-Hollandse gemiddelde.

Meeste somberheid in Zaanstreek-Waterland. Deze somberheid heeft betrekking op de richting van Nederland als geheel. Slechts 39 procent van de Zaankanters en Waterlanders vinden dat Nederland de juiste richting op beweegt. Dit is de laagste richtingsscore in het onderzoek.

	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Noord-Holland	77	72	70	79	84	77	80	80	77	75
Regio [naam]	70	65	66	76	79	78	79	70	73	62
Nederland	49	47	44	52	49	44	51	50	39	53

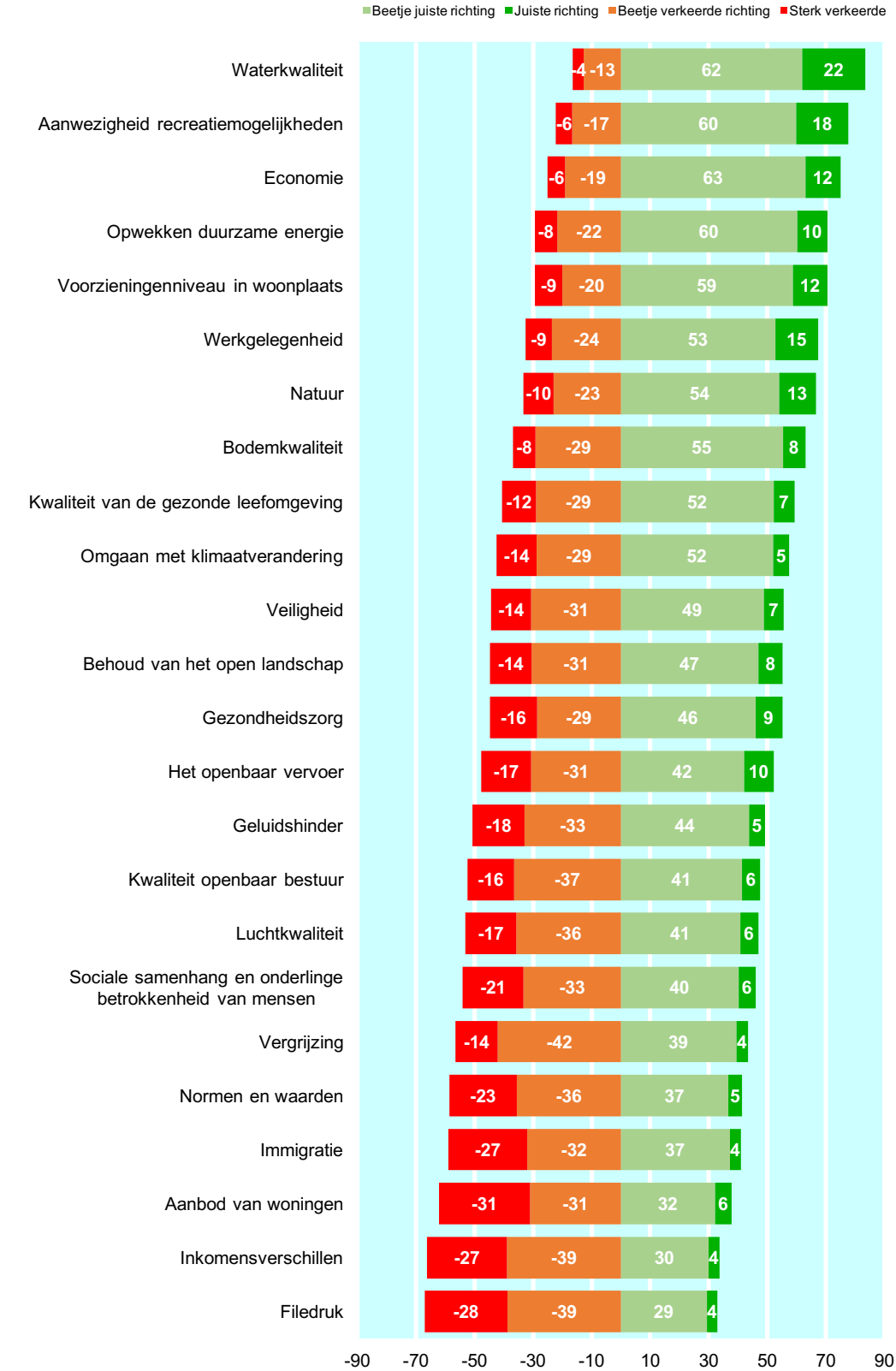
Vraagformaat 'Denkt u dat, over het geheel genomen, *Noord-Holland/Regionaam/Nederland* zich in de juiste of in de verkeerde richting ontwikkelt?' Noot Celinhoud is percentage 'juiste richting'. Dit komt overeen met het groene deel in de taartdiagrammen hierboven. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

PROVINCIALE VRAAGSTUKKEN GAAN VAAK SAMEN MET OPTIMISME

Veel optimisme rond vraagstukken waarover de provincie veel te vertellen heeft. Zo is de overgrote meerderheid van de respondenten positief gestemd over de 'waterkwaliteit' (84 procent juiste richting; slechts 17 procent verkeerde richting – NB: door een afrondingsfout tellen deze percentages niet op tot 100) . Ook de 'aanwezigheid van recreatiemogelijkheden' genereert veel optimisme (78 procent juiste richting; 23 procent 'verkeerde richting'). Ook is sprake van groot optimisme ten aanzien van het voorzieningenniveau in de eigen woonplaats (71-29 procent), het opwekken van duurzame energie (70-30 procent), de natuur (67-33 procent), de bodemkwaliteit (63-27 procent), de kwaliteit van de gezonde leefomgeving (59-41) en de omgang met klimaatverandering (57-43).

Veel negativisme over zaken waar het Rijk primair over gaat. Dan gaat het om filedruk (liefst 67 procent 'verkeerde richting' tegenover slechts 33 procent 'juiste richting), inkomensverschillen (66 procent 'verkeerd' versus 34 procent 'juiste richting') en immigratie (59-41 procent).

Figuur 8 Juiste of verkeerde richting? (Issues)

Vraagformaat 'Hoe denkt u dat de volgende aspecten in de provincie Noord-Holland zich ontwikkelen?' **Noot** N=1,586. Data geherpercenteerd onder weglating van 'weet niet'. Dit komt neer op de gebruikelijke assumptie dat weet-nieters zich pondsgewijs over de antwoordopties verdelen. Het percentage weet-nieters loopt uiteen van 10 tot 27 procent. Percentages tellen niet altijd op tot 100 als gevolg van afrondingsfouten.

Veel optimisme in IJmond. De respondenten uit IJmond behalen maar liefst drie maal de hoogste stemmingsscore van 72 procent – voor 'aanwezigheid recreatiemogelijkheden', 'waterkwaliteit' en natuur'. Alleen West-Friesland (aanwezigheid recreatiemogelijkheden) en Amstelland-Meerlanden (economie) kunnen zich qua optimisme meten met de IJmonders.

Grootste somberheid in Amsterdam. Daarbij gaat het over de inkomensverschillen. Slechts 18 procent van de Amsterdammers vindt dat het op dit punt de goede kant opgaat.

	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Aanwezigheid recreatiemogelijkheden	66	65	62	68	72	72	67	71	62	63
Waterkwaliteit	62	49	58	64	72	63	60	63	65	65
Economie	59	53	46	56	69	52	63	72	59	61
Natuur	56	53	64	62	72	63	50	54	53	50
Voorzieningenniveau	56	50	52	60	60	57	54	65	55	55
Werkgelegenheid	56	47	37	55	70	53	57	64	58	59
Opwekken duurzame energie	52	33	53	64	68	56	55	51	53	49
Kwaliteit van de gezonde leefomgeving	48	42	61	55	53	63	47	49	41	42
Gezondheidszorg	46	41	41	47	56	44	39	53	46	44
Veiligheid	46	40	48	47	56	52	49	51	41	43
Behoud van open landschap	45	40	51	47	57	51	45	51	45	37
Het openbaar vervoer	43	33	23	41	53	40	47	48	48	47
Omgaan met klimaatverandering	41	32	41	45	51	39	41	44	37	40
Bodemkwaliteit	39	35	42	42	50	40	35	47	39	31
Sociale samenhang en onderlinge betrokkenheid mensen	38	39	43	39	51	48	37	42	32	32
Geluidshinder	37	31	47	41	44	48	34	35	36	31
Luchtkwaliteit	35	28	57	39	40	48	30	27	37	30
Kwaliteit openbaar bestuur	34	28	22	37	42	32	36	40	30	35
Normen en waarden	33	28	34	35	48	39	36	38	32	27
Vergrijzing	31	22	25	27	42	29	28	40	32	31
Immigratie	31	28	32	32	36	27	29	34	24	33
Aanbod van woningen	31	29	38	40	48	43	30	38	23	21
Filedruk	26	20	35	22	37	32	24	30	23	25
Inkomensverschillen	24	19	23	23	41	23	26	33	21	18

Vraagformaat 'Hoe denkt u dat de volgende aspecten in de provincie Noord-Holland zich ontwikkelen?' **Noot** Celinhoud is gecombineerde percentage 'zeer sterk juiste richting' en 'beetje juiste richting'. Deze percentages wijken iets af van figuur 8 omdat de weet-nieters in de huidige tabel niet zijn weggealten. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's. In tegenstelling tot figuur 8 zijn deze percentages niet gecorrigeerd via het weglaten van weet-nieters.

POSITIEVE VERANDERINGEN IN NOORD-HOLLAND IN 2050: NATUUR, ENERGIE EN WERK

Men verwacht positieve veranderingen vooral op natuur, energie en werkgelegenheid. Men verwacht positieve verandering in Noord-Holland in 2050 vooral te kunnen begroeten op het gebied van natuur, energie en werkgelegenheid:

- ‘Een toename van werkgelegenheid ook buiten de Randstad.’
- ‘Meer werkgelegenheid, meer woningen.’
- ‘Meer duurzaamheid, groene energie, verjonging, werkgelegenheid, woonruimte, natuur.’
- ‘Ik hoop dat er meer aandacht voor alternatieve energiebronnen komt. Een schoner milieu.’
- ‘Ik hoop dat dan is ingezien dat groei van economie ondergeschikt is aan het welbevinden van mens, dier, natuur (milieu).’

Vraagformaat ‘Vergeleken met nu, hoe denkt u dat Noord-Holland in 2050 **ten positieve** is veranderd?’ Noot N=1.147.

Verwachte negatieve veranderingen: drukte, meer bebouwing en minder natuur. Gevraagd naar hoe men denkt dat Noord-Holland in 2050 ten negatieve is veranderd, geeft men aan met name te vrezen voor een toename in drukte door te veel mensen. Dit resulteert volgens de respondenten met name in meer bebouwing en minder natuur. Ook vreest men een tekort aan woningen:

- ‘Nog drukker, minder groen, minder betaalbare woningen, slechtere gezondheidszorg.’
- ‘Nog drukker en voller (gebouwd en meer mensen).’
- ‘Meer bebouwing, minder groen.’
- ‘Meer volgebouwd met woonwijken (Amstelveen, Uithoorn, Aalsmeer helemaal vergroeid, met weinig natuur/landbouw tussendoor). Sowieso minder landbouw, omdat boerenbedrijven het opgegeven hebben.’
- ‘Te veel beton en stenen.’

Vraagformaat ‘Vergeleken met nu, hoe denkt u dat Noord-Holland in 2050 **ten negatieve** is veranderd?’ Noot N=1.090.

MEN KENT GROOT BELANG TOE AAN UITDAGINGEN VOOR 2050

Halverwege het onderzoek kregen de respondenten de mededeling dat Noord-Holland tussen nu en het jaar 2050 voor verschillende mogelijke uitdagingen staat. Daarna kregen zij een lijst van vijftien mogelijke uitdagingen voorgelegd, elk behorend tot een van de tien thema's van de provincie Noord-Holland:

Thema #1 Klimaatverandering
- Gevolgen van klimaatverandering

Thema #2 Bodem, water en lucht
- Vervuiling van bodem, water en lucht

Thema #3 Biodiversiteit
- Verlies aan natuur

Thema #4 Demografie
- Vergrijzing en krimp van de beroepsbevolking
- Toename van de bevolking in stedelijke gebieden, krimp in landelijke gebieden
- Tekort aan nieuwe woningen in stedelijke gebieden

Thema #5 Sociale tendensen
- Toename van sociaaleconomische verschillen tussen Noord-Holland-Noord en Noord-Holland-Zuid

Thema #6 Governance
- Meer fusiegemeenten
- Afname van vertrouwen in de politiek
- Toename invloed Europese Unie op beleid provincie en gemeenten

Thema #7 Economische transitie
- Omgaan met gemiddeld lagere economische groei
- Transitie naar een duurzame toekomstbestendige economie

Thema #8 Energietransitie
- Energiebesparing en opwekking duurzame energie

Thema #9 Mobiliteit
- Toenemende mobiliteitsbehoefte

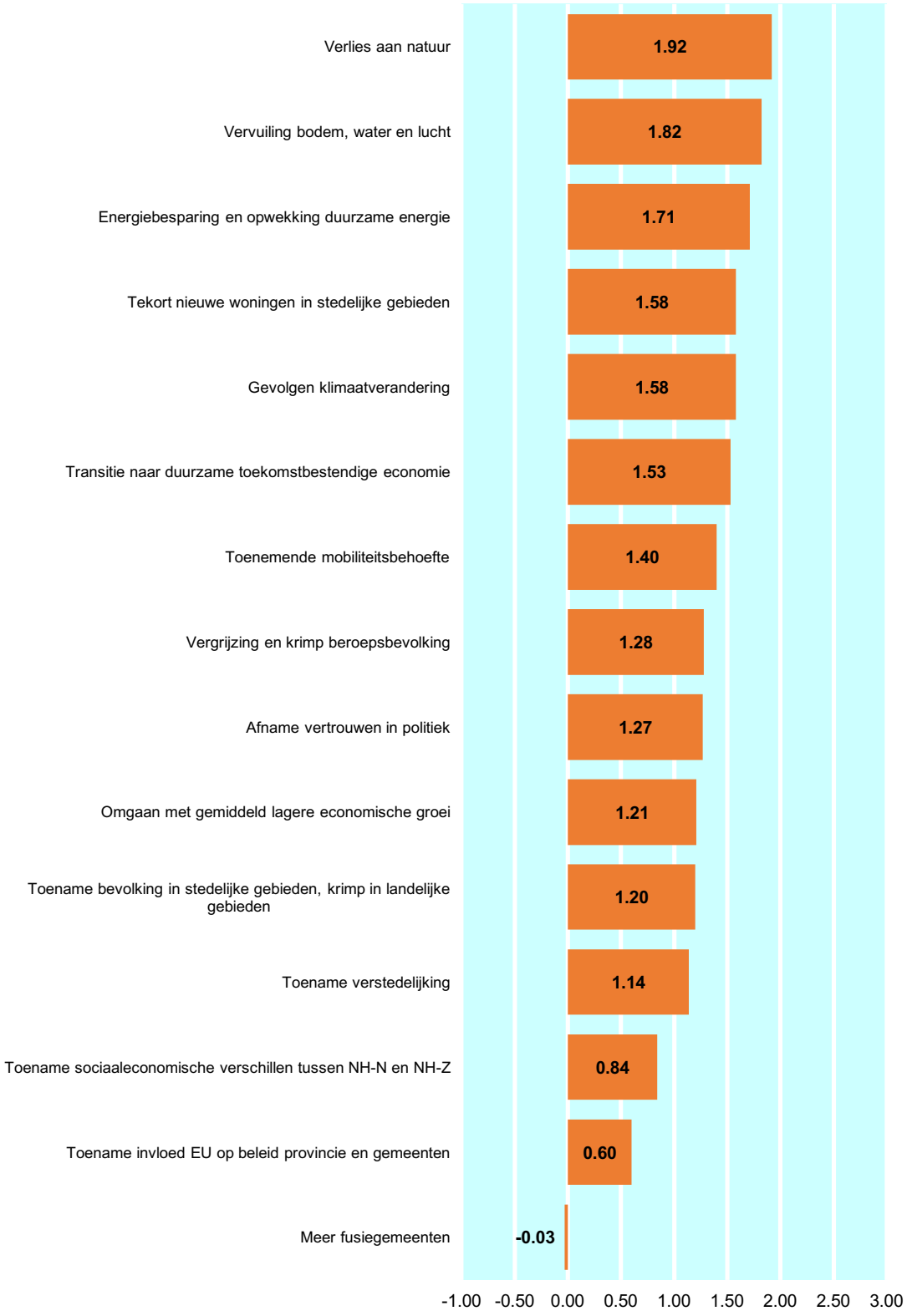
Thema #10 Verstedelijking
- Toename verstedelijking

Respondenten werd gevraagd om aan te geven hoe belangrijk men vindt dat er aandacht is voor elk van deze uitdagingen. Dit resulteert in een verzameling scores, welke in dit rapport worden aangeduid als 'toegekend belang'. De resultaten van deze exercitie staan afgebeeld in figuur 9.

Men hecht het meest belang aan aandacht voor een schone en groene omgeving. Respondenten geven aan dat zij het belangrijk vinden dat er aandacht is voor het 'verlies aan natuur' (gemiddelde score +1.92), de 'vervuiling van bodem, water en lucht' (score +1.82) en 'energiebesparing en opwekking duurzame energie' (score +1.71).

Men hecht weinig belang aan aandacht voor meer fusiegemeenten. Het item 'meer fusiegemeenten' scoort het laagste in de hele test (score -0.03). Men loopt hier duidelijk niet erg warm voor.

Figuur 9 Toegekend belang aan 2050-doelen

Vraagformaat 'Noord-Holland staat tussen nu en het jaar 2050 voor verschillende uitdagingen. Hieronder ziet u een lijst van mogelijke uitdagingen. Hoe belangrijk vindt u dat er aandacht is voor elk van deze?' **Noot** Gemiddeld toegekend belang als volgt berekend: 'zeer belangrijk=+3; 'belangrijk'=+2; 'tamelijk belangrijk'=+1; 'neutraal'=0; 'tamelijk onbelangrijk'=-1; 'onbelangrijk'=-2; en 'zeer onbelangrijk'=-3. N=1.586.

Amsterdammers vragen om de meeste aandacht. Inwoners van de regio Amsterdam vragen om de meeste aandacht voor de uitdagingen die de provincie tussen nu en het jaar 2050 te wachten staan. Voor maar liefst vijf uitdagingen hechten Amsterdammers het meeste belang aan deze uitdagingen.

	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Verlies aan natuur	+1.92	+1.96	+1.64	+1.91	+2.05	+2.03	+1.86	+1.91	+2.03	+1.89
Vervuiling van bodem, water en lucht	+1.82	+1.83	+1.59	+1.80	+1.90	+1.76	+1.82	+1.86	+1.90	+1.82
Energiebesparing en opwekking duurzame energie	+1.71	+1.72	+1.37	+1.77	+1.77	+1.59	+1.79	+1.60	+1.68	+1.85
Tekort aan nieuwe woningen in stedelijke gebieden	+1.58	+1.52	+1.23	+1.61	+1.63	+1.51	+1.54	+1.56	+1.63	+1.67
Gevolgen van klimaatverandering	+1.58	+1.32	+0.92	+1.41	+1.70	+1.31	+1.59	+1.60	+1.61	+1.95
Transitie naar een duurzame toekomstbestendige economie	+1.53	+1.48	+1.27	+1.51	+1.65	+1.38	+1.57	+1.47	+1.46	+1.69
Toenemende mobiliteitsbehoefte	+1.40	+1.55	+1.22	+1.30	+1.49	+1.51	+1.36	+1.43	+1.43	+1.38
Vergrijzing en krimp van de beroepsbevolking	+1.28	+1.35	+1.22	+1.37	+1.44	+1.39	+1.27	+1.36	+1.16	+1.20
Afname van vertrouwen in de politiek	+1.27	+1.36	+1.03	+1.40	+1.36	+1.25	+1.48	+1.04	+1.28	+1.29
Omgaan met gemiddeld lagere economische groei	+1.21	+1.14	+0.99	+1.36	+1.39	+1.22	+1.08	+1.20	+1.22	+1.22
Toename bevolking in stedelijke gebieden, krimp in landelijke gebieden	+1.20	+1.23	+0.94	+1.10	+1.23	+1.21	+1.23	+1.16	+1.09	+1.35
Toename verstedelijking	+1.14	+1.03	+0.58	+1.07	+1.08	+1.10	+1.21	+1.09	+1.38	+1.25
Toename van sociaaleconomische verschillen tussen Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid	+0.84	+0.69	+0.88	+0.85	+1.00	+0.80	+0.88	+0.81	+0.83	+0.89
Toename invloed Europese Unie op beleid provincie en gemeenten	+0.60	+0.65	+0.40	+0.71	+0.82	+0.52	+0.62	+0.52	+0.84	+0.52
Meer fusiegemeenten	-0.03	-0.18	-0.11	+0.06	+0.25	-0.09	+0.20	+0.04	-0.19	-0.06

Vraagformaat 'Noord-Holland staat tussen nu en het jaar 2050 voor verschillende uitdagingen. Hieronder ziet u een lijst van mogelijke uitdagingen. Hoe belangrijk vindt u dat er aandacht is voor elk van deze?' **Noot** Celinhoud is gemiddeld toegekend belang, als volgt berekend: 'zeer belangrijk'=+3; 'belangrijk'=+2; 'tamelijk belangrijk'=+1; 'neutraal'=0; 'tamelijk onbelangrijk'=-1; 'onbelangrijk'=-2; en 'zeer onbelangrijk'=-3. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

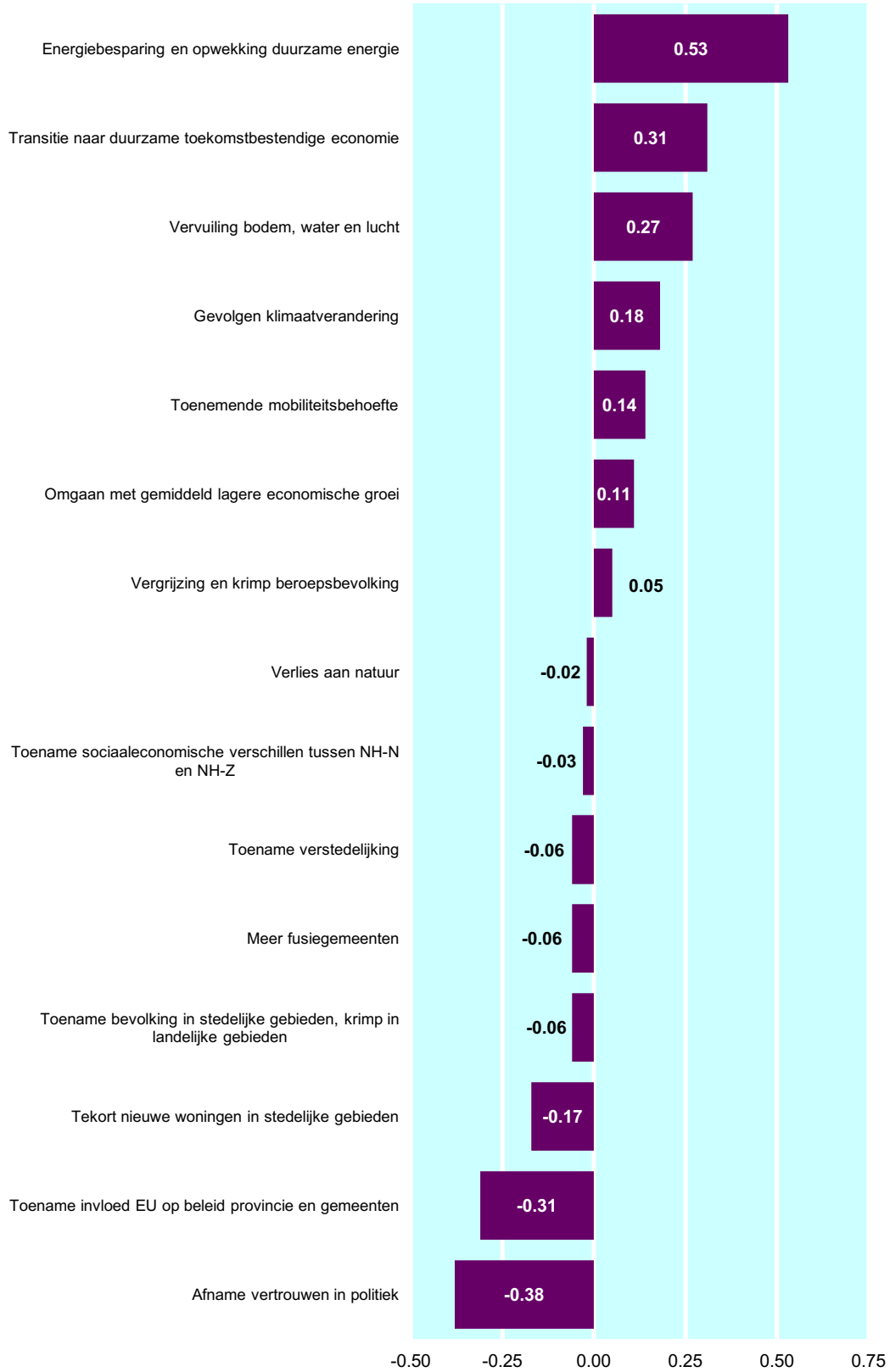
AANPAK 2050-UITDAGINGEN DOOR PROVINCIE: WEINIG UITGESPROKEN VERWACHTINGEN

Voor elke 2050-uitdaging is tevens gevraagd om aan te geven hoe goed of slecht men verwacht dat de provincie Noord-Holland tussen nu en het jaar 2050 deze uitdagingen gaat aanpakken. Dit resulteert in een verzameling scores, welke in dit rapport worden aangeduid als 'oordeel over verwachte aanpak provincie'. De resultaten van deze exercitie staan afgebeeld in figuur 10.

Weinig uitgesproken verwachtingen over de aanpak van de provincie. Men toont zich het meest positief over de verwachte aanpak ten aanzien van energiebesparing en opwekking duurzame energie (gemiddelde score +0.53) en in de transitie naar een 'duurzame toekomstbestendige economie' (score +0.31).

Men is negatief over de aanpak van governance issues en het tekort aan woningen. Men toont zich negatief over hoe men verwacht dat de provincie Noord-Holland zal omgaan met de afname van het vertrouwen in de politiek (gemiddelde score -0.38). Ook staat men kritisch ten opzichte van de aanpak van de provincie van de toename van de invloed van de Europese Unie op het beleid van provincie en gemeenten (gemiddelde score -0.31). Tot slot is men negatief over de verwachte aanpak van de provincie van het tekort aan nieuwe woningen in stedelijke gebieden' (score -0.17).

Figuur 10 Oordeel over verwachte aanpak 2050-doelen door provincie Noord-Holland

Vraagformaat 'Hoe goed of slecht verwacht u dat de **provincie Noord-Holland** tussen nu en het jaar 2050 deze uitdagingen gaat aanpakken?' **Noot** Gemiddeld oordeel over verwachte aanpak als volgt berekend: 'zeer goed'=+3; 'goed'=+2; 'tamelijk goed'=+1; 'neutraal'=0; 'tamelijk slecht'=-1; 'slecht'=-2; en 'zeer slecht'=-3. N=1.586.

West-Friesland meest positief over verwachte aanpak uitdagingen door provincie Noord-Holland. Hun gemiddelde score over alle vijftien uitdagingen bedraagt +0.40 (niet afgebeeld), ruim hoger dan de acht overige bestuursregio's.

Amstelland-Meerlanden minst positief over verwachte aanpak door provincie. Hun gemiddelde score over alle vijftien 2050-uitdagingen bedraagt -01.2 en is daarmee de laagste van alle regio's.

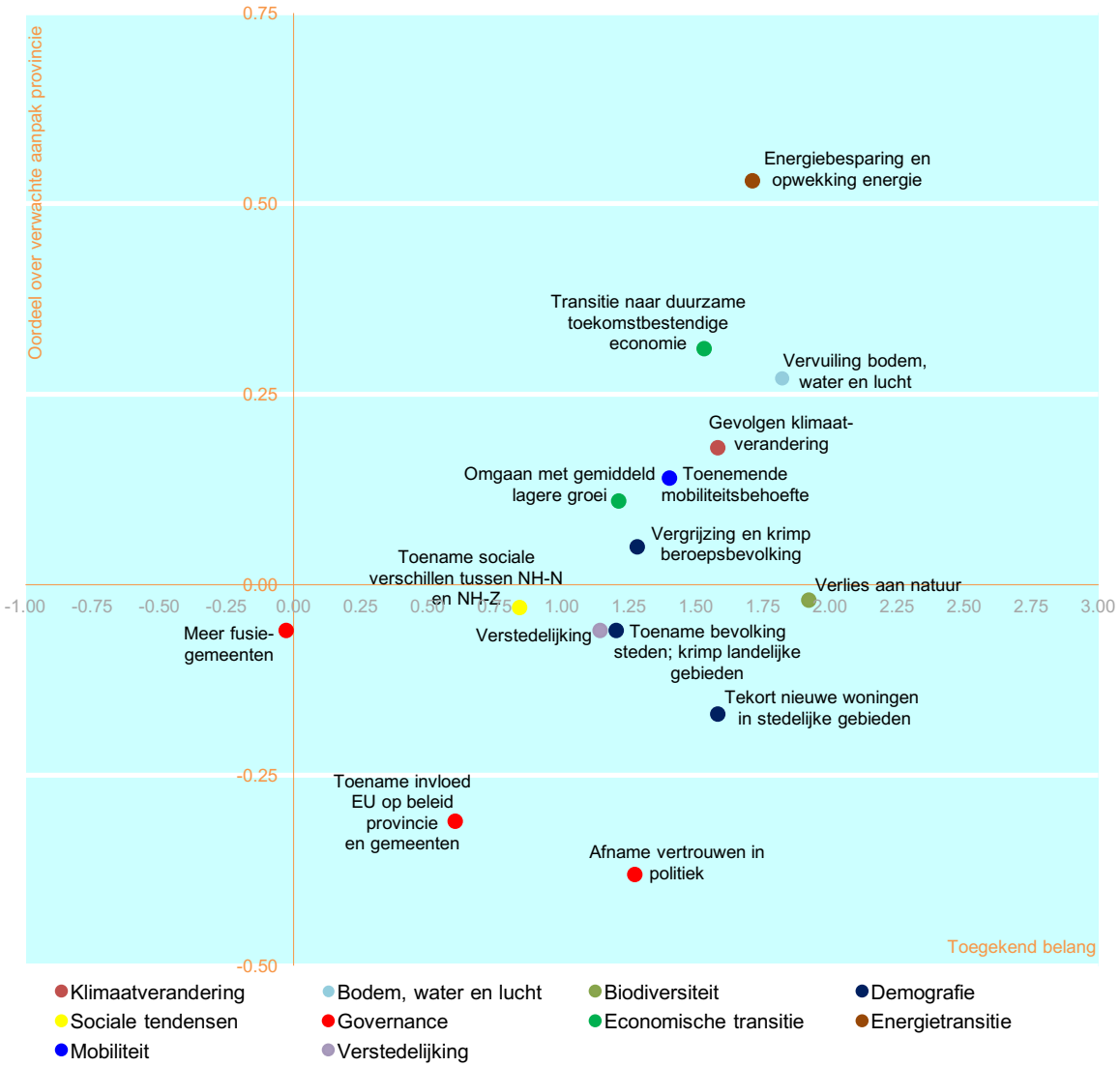
	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Energiebesparing en opwekking duurzame energie	+0.53	+0.45	+0.46	+0.70	+0.73	+0.61	+0.55	+0.65	+0.33	+0.45
Transitie naar een duurzame toekomst-bestendige economie	+0.31	+0.18	+0.16	+0.34	+0.57	+0.30	+0.38	+0.53	+0.14	+0.28
Vervuiling van bodem, water en lucht	+0.27	+0.29	+0.27	+0.40	+0.73	+0.12	+0.34	+0.25	+0.23	+0.17
Gevolgen van klimaatverandering	+0.18	+0.19	+0.02	+0.30	+0.50	+0.17	+0.27	+0.27	+0.07	+0.10
Toenemende mobiliteitsbehoefte	+0.14	+0.01	-0.06	+0.23	+0.51	+0.04	+0.20	+0.23	+0.14	+0.11
Omgaan met gemiddeld lagere economische groei	+0.11	+0.15	-0.01	+0.09	+0.39	-0.04	+0.31	+0.34	+0.06	-0.04
Vergrijzing en krimp van de beroepsbevolking	+0.05	+0.11	-0.20	+0.14	+0.49	+0.07	+0.10	+0.11	+0.03	-0.08
Verlies aan natuur	-0.02	-0.10	-0.07	+0.19	+0.53	-0.02	+0.05	+0.16	-0.36	-0.14
Toename van sociaaleconomische verschillen tussen NH-Noord en NH-Zuid	-0.03	-0.03	-0.19	+0.09	+0.26	+0.07	-0.01	+0.09	-0.03	-0.20
Toename verstedelijking	-0.06	-0.03	-0.18	+0.02	+0.30	-0.06	+0.17	+0.00	-0.26	-0.13
Meer fusiegemeenten	-0.06	-0.25	-0.36	+0.14	+0.22	-0.30	+0.03	+0.15	-0.32	+0.00
Toename van de bevolking in stedelijke gebieden, krimp in landelijke gebieden	-0.06	+0.07	-0.19	+0.05	+0.30	-0.04	-0.10	+0.09	-0.18	-0.18
Tekort aan nieuwe woningen in stedelijke gebieden	-0.17	-0.05	-0.07	+0.17	+0.25	+0.09	-0.23	-0.09	-0.39	-0.47
Toename invloed Europese Unie op beleid provincie en gemeenten	-0.31	-0.43	-0.47	-0.30	+0.14	-0.48	-0.17	-0.04	-0.62	-0.30
Afname van vertrouwen in de politiek	-0.38	-0.60	-0.47	-0.09	+0.05	-0.38	-0.14	-0.24	-0.63	-0.53

Vraagformaat 'Hoe goed of slecht verwacht u dat de **provincie Noord-Holland** tussen nu en het jaar 2050 deze uitdagingen gaat aanpakken?' Noot Celinhoud is gemiddeld oordeel over verwachte aanpak, als volgt berekend: 'zeer goed'=+3; 'goed'=+2; 'tamelijk goed'=+1; 'neutraal'=0; 'tamelijk slecht'=-1; 'slecht'=-2; en 'zeer slecht'=-3. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

UITDAGINGEN 2050: TOEGEKEND BELANG VS VERWACHTE AANPAK PROVINCIE

Voor elk van de vijftien 2050-uitdagingen zijn de scores voor het toegekende belang en het oordeel over de verwachte aanpak van de provincie tegen elkaar uitgezet in figuur 11, met op de x-as het gemiddelde toegekende belang en op de y-as het gemiddelde oordeel over de verwachte aanpak van de provincie. In het eerste kwadrant (rechtsboven) staan de uitdagingen die men zowel belangrijk vindt als waarvan men verwacht dat deze goed zullen worden aangepakt door de provincie Noord-Holland. In het tweede kwadrant (linksboven) staan de uitdagingen die men niet belangrijk acht, maar die wel goed worden aangepakt door de provincie. In het derde kwadrant (linksonder) staan eveneens uitdagingen die men niet belangrijk acht en waar men tevens een slechte aanpak van de provincie verwacht. In het vierde kwadrant (rechtsonder) staan de uitdagingen die Noord-Hollanders belangrijk vinden maar waarvan zij vrezen dat deze niet goed zullen worden aangepakt door de provincie. Elk thema in de figuur heeft een eigen kleur; alle uitdagingen die tot hetzelfde thema behoren zijn in dezelfde kleur afgebeeld.

Figuur 11 Toegekend belang versus oordeel over verwachte aanpak provincie NH

Vraagformulering 'Noord-Holland staat tussen nu en het jaar 2050 voor verschillende uitdagingen. Hieronder ziet u een lijst van mogelijke uitdagingen. Hoe belangrijk vindt u dat er aandacht is voor elk van deze? En 'Hoe goed of slecht verwacht u dat de **provincie Noord-Holland** tussen nu en het jaar 2050 deze uitdagingen gaat aanpakken?' **Noot** Gemiddeld toegekend belang op de x-as (horizontaal) en gemiddeld oordeel over verwachte aanpak op de y-as (verticaal). Gemiddeld toegekend belang als volgt berekend: 'zeer belangrijk'=+3; 'belangrijk'=+2; 'tamelijk belangrijk'=+1; 'neutraal'=0; 'tamelijk onbelangrijk'=-1; 'onbelangrijk'=-2; en 'zeer onbelangrijk'=-3. Gemiddeld oordeel over verwachte aanpak als volgt berekend: 'zeer goed'=+3; 'goed'=+2; 'tamelijk goed'=+1; 'neutraal'=0; 'tamelijk slecht'=-1; 'slecht'=-2; en 'zeer slecht'=-3. Ten behoeve van een inzichtelijke presentatie van de gegevens zijn de beide assen niet volledig in beeld gebracht. N=1.586.

Eerste kwadrant. Zeven doelstellingen voor 2050 liggen in het eerste kwadrant (belangrijk en positieve verwachting van de aanpak van de provincie). 'Energiebesparing en opwekking energie' bevindt zich het dichtst bij de rechterbovenhoek in dit kwadrant. Andere 'sterke' items zijn 'vervuiling van bodem, water en lucht' en de 'transitie naar een duurzame, toekomstbestendige economie'.

Tweede kwadrant. Geen van de vijftien doelstellingen bevindt zich in het tweede kwadrant (niet erg belangrijk, maar wel positieve verwachting van de aanpak van de provincie Noord-Holland).

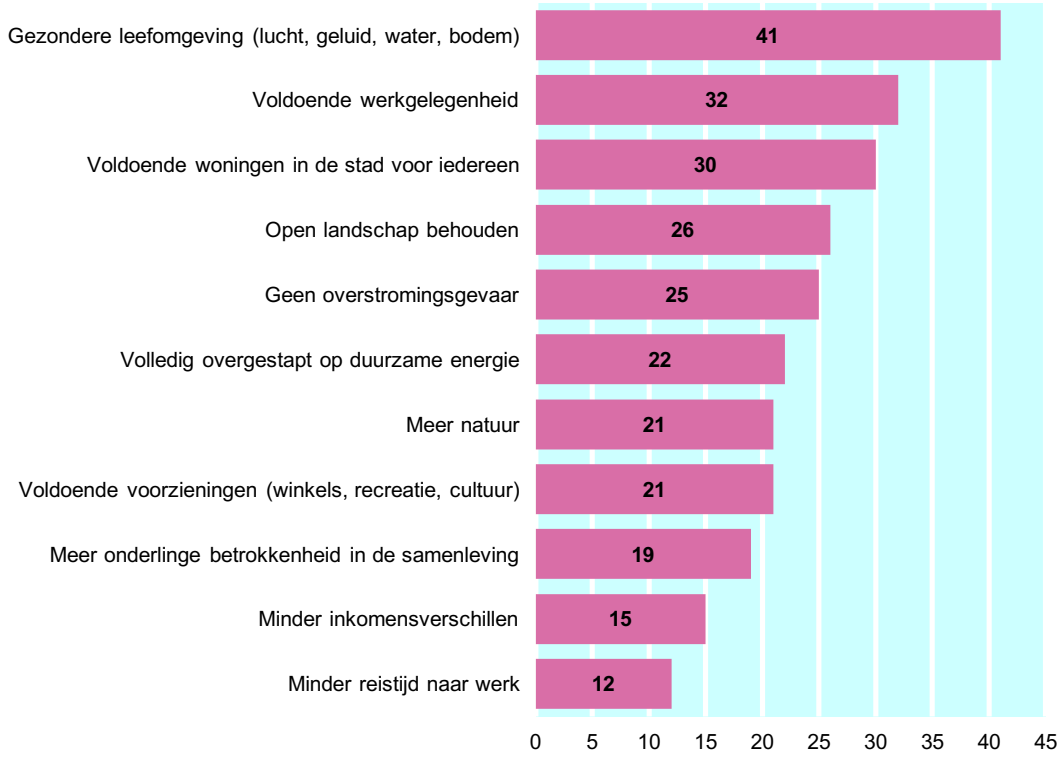
Derde kwadrant. Precies één doelstelling voor 2050 ligt in het derde kwadrant (niet erg belangrijk, negatieve verwachting van de aanpak van de provincie). Het betreft 'meer fusiegemeenten' dat zich op het nippertje in dit kwadrant bevindt.

Vierde kwadrant. Zeven doelstellingen voor 2050 liggen in het vierde kwadrant (belangrijk, maar negatieve verwachting van de aanpak van de provincie). Het betreft onder andere twee governance doelstellingen ('afname vertrouwen in de politiek' en 'toename invloed van de Europese Unie op het beleid van de provincie en de gemeenten') en twee demografische doelstellingen ('tekort nieuwe woningen in stedelijke gebieden' en 'toename bevolking steden; krimp landelijke gebieden').

DOELEN 2050 VOOR NOORD-HOLLAND: GEZONDERE LEEFOMGEVING GAAT AAN KOP

Men wenst een gezonde leefomgeving. Wanneer de respondenten wordt gevraagd welke drie doelen de provincie Noord-Holland in 2050 moet hebben bereikt, kiest 41 procent voor een gezondere leef-omgeving. Ook hecht men waarde aan voldoende werkgelegenheid (32 procent) en voldoende woningen in de stad voor iedereen (30 procent). Minder reistijd naar werk is van belang voor slechts 12 procent van de respondenten, opmerkelijk gelet op figuur 8, waarin respondenten aangaven dat van alle 24 onderzochte vraagstukken 'filedruk' zich het meest in de verkeerde richting ontwikkelt.

Figuur 12 Doelen, denkend aan Noord-Holland in 2050

Vraagformaat 'Als u denkt aan Noord-Holland in 2050, welke drie van de onderstaande doelen wilt u dat de provincie dan in ieder geval heeft bereikt?' Noot N=1,586. Meerdere antwoorden mogelijk, daardoor tellen percentages op tot meer dan honderd.

Sterkste respons in IJmond. Liefst 50 procent van de IJmondse respondenten noemt ‘gezondere leefomgeving’ als een van drie doelen waarvan zij hopen dat de provincie deze in ieder geval in 2050 heeft bereikt. Die score is de hoogste van alle bestuursregio’s en ligt 9 punten boven die voor Noord-Holland als geheel.

Kop van Noord-Holland geeft om voldoende werkgelegenheid. Liefst 44 procent van de respondenten uit de Kop van Noord-Holland noemt ‘voldoende werkgelegenheid’ als een van drie kerndoelen voor de provincie. Die score ligt 12 punten boven die voor Noord-Holland als geheel.

	Noord-Holland	*Bestuursregio’s*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Gezondere leefomgeving	41	43	31	32	50	42	41	40	42	43
Voldoende werkgelegenheid	32	35	44	35	36	37	29	31	26	28
Voldoende woningen in stad voor iedereen	30	26	14	27	27	23	25	34	25	40
Open landschap behouden	26	24	28	24	31	34	24	32	28	18
Geen overstromingsgevaar	22	24	18	26	22	16	29	21	14	23
Volledig overgestapt op duurzame energie	21	20	29	18	25	33	17	20	20	17
Meer natuur	21	20	20	23	17	23	24	21	27	17
Voldoende voorzieningen (winkels, recreatie, cultuur)	19	22	13	19	16	17	18	18	21	23
Meer onderlinge betrokkenheid in de samenleving	15	14	14	17	17	10	17	14	14	18
Minder inkomensverschillen	12	10	16	12	10	12	9	9	17	12

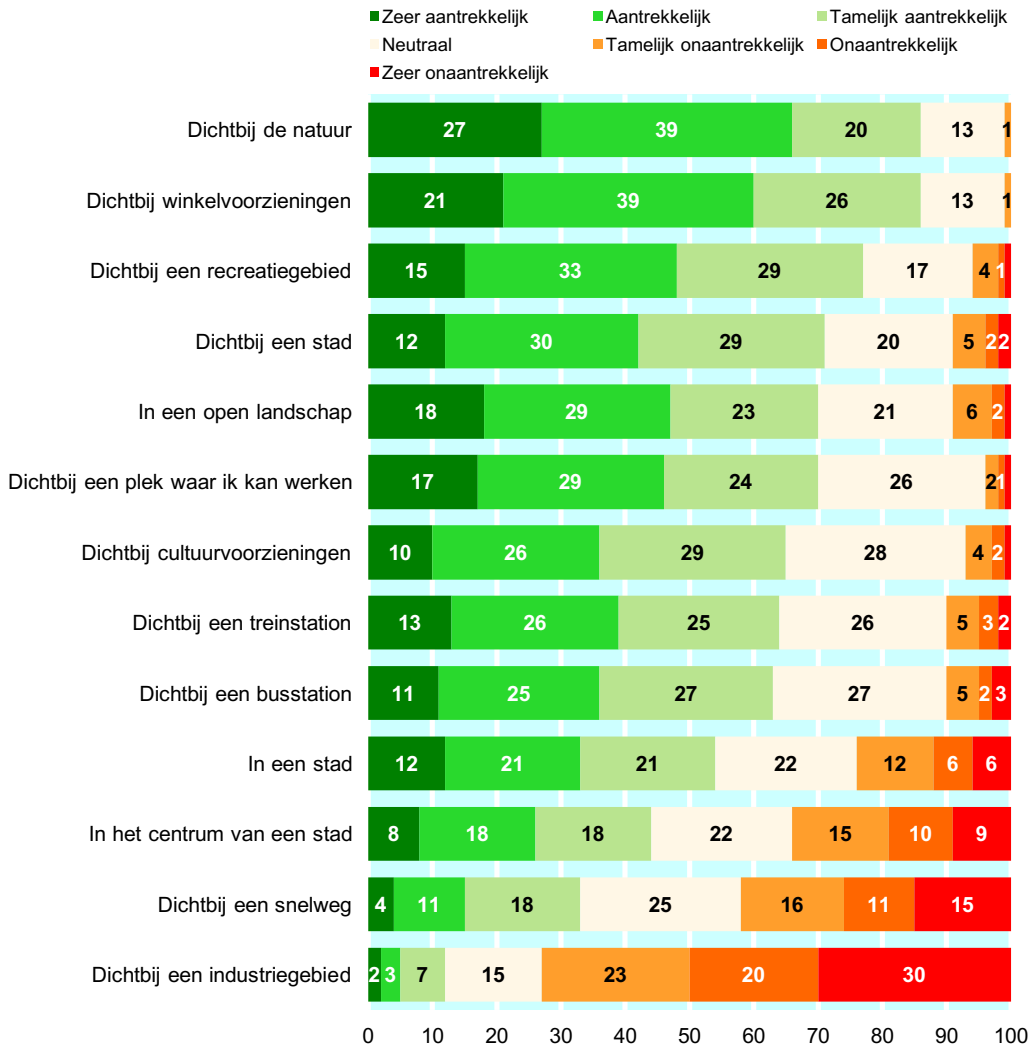
Vraagformaat ‘Als u denkt aan Noord-Holland in 2050, welke drie van de onderstaande doelen wilt u dat de provincie dan in ieder geval heeft bereikt?’ **Noot** Celinhoud is gecombineerde percentage ‘zeer verbonden’ + ‘verbonden’. Meerdere antwoorden mogelijk, daardoor tellen percentages op tot meer dan honderd. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio’s.

WAT WONEN AANTREKKELIJK MAAKT: NATUUR, WINKELS EN RECREATIE

Noord-Hollanders wonen het liefst dichtbij natuur, winkels en recreatie. Men wil graag zowel dichtbij natuur als dichtbij winkels wonen. Dit is een bevestiging van onze eerdere observatie: veel inwoners van Noord-Holland waarderen de natuur, maar ook het feit dat je snel bij winkels komt.

Men woont niet graag dichtbij industriegebieden en snelwegen, of in het centrum van de stad. Niet geheel verrassend wonen Noord-Hollanders niet graag dichtbij industriegebieden en snelwegen. Ruim een kwart van de respondenten (26 procent) geeft aan het ‘(zeer) aantrekkelijk’ te vinden om in het centrum van een stad te wonen.

Figuur 13 Aantrekkelijkheid woonaspecten

Vraagformaat 'Hieronder staan enkele mogelijke kenmerken van plekken waar u kunt wonen. Hoe aantrekkelijk vindt u elk van deze kenmerken?' Noot Categorie 'weet niet' gevoegd bij 'neutraal'. Het hoogste aantal weet-nieters bedraagt 4 procent. N=1,586.

Wederom sterkste respons in IJmond. Liefst 70 procent van de IJmondse respondenten vindt 'dichtbij de natuur' een '(zeer) aantrekkelijk' kenmerk van de woonomgeving. Die score is de hoogste van alle bestuursregio's en ligt 8 punten boven die voor Noord-Holland als geheel.

Duidelijk verschil tussen regio Amsterdam en andere regio's. Op regioniveau bestaat een duidelijk verschil tussen de regio Amsterdam en de overige regio's. Maar liefst 57 procent van de Amsterdammers vindt het aantrekkelijk wonen 'in een stad', tegen 31 procent gemiddeld voor Noord-Holland. Ook vindt 49 procent van de Amsterdammers het aantrekkelijk om dichtbij cultuurvoorzieningen te wonen, tegenover 34 procent gemiddeld. Een open landschap is echter minder besteed aan Amsterdammers. Waar voor de provincie als geheel 43 procent het (zeer) aantrekkelijk vindt om in een open landschap te wonen, blijft dit percentage in Amsterdam steken op 35.

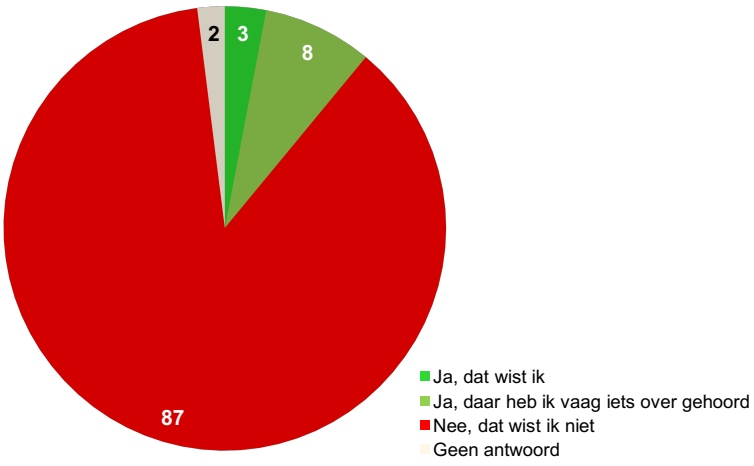
	Noord-Holland	Bestuursregio's I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Dichtbij de natuur	62	62	65	61	70	62	62	67	66	57
Dichtbij winkelvoor-zieningen	56	51	57	47	61	54	57	58	52	63
Dichtbij een recreatiegebied	44	39	36	37	54	42	45	52	50	43
Dichtbij een stad	40	32	19	29	44	30	41	46	42	50
In open landschap	43	42	51	43	47	46	36	47	55	35
Dichtbij een plek waar ik kan werken	43	33	43	37	47	38	44	45	36	50
Dichtbij cultuurvoor-zieningen	34	27	22	27	36	25	39	35	24	49
Dichtbij treinstation	37	30	35	35	39	41	37	32	31	43
Dichtbij busstation	34	26	30	25	33	28	30	44	34	40
In een stad	31	17	10	17	32	15	42	24	20	57
In centrum van stad	23	16	13	14	30	12	24	27	15	36
Dichtbij een snelweg	13	9	10	10	20	9	9	19	12	15
Dichtbij een indus-triegebied	4	2	5	2	7	2	3	5	5	6

Vraagformaat 'Hieronder staan enkele mogelijke kenmerken van plekken waar u kunt wonen. Hoe aantrekkelijk vindt u elk van deze kenmerken?' **Noot** Celinhoud is gecombineerde percentage 'zeer aantrekkelijk' + 'aantrekkelijk'. I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's. Items geordend conform figuur 13.

OMGEVINGSVISIE IS NOG ONBEKEND

Omgevingsvisie is nog vrijwel onbekend. Slechts 3 procent van de respondenten geeft aan iets gehoord te hebben over het opstellen van de Omgevingsvisie door de provincie Noord-Holland. Nog eens 8 procent van de respondenten heeft er 'vaag' iets over gehoord. Het overgrote deel van de respondenten, 87 procent, weet van niets.

Figuur 14 Gehoord over Omgevingsvisie?

Vraagformaat 'De Provincie Noord-Holland stelt dit jaar een Omgevingsvisie op. Heeft u daar iets over gehoord?' **Noot** N=1,586.

Kop van Noord-Holland minst onbekend met de Omgevingsvisie. Het aantal mensen dat expliciet aangeeft niet bekend te zijn met de Omgevingsvisie is in de Kop van Noord-Holland met 77 procent het minst hoog van alle bestuursregio's.

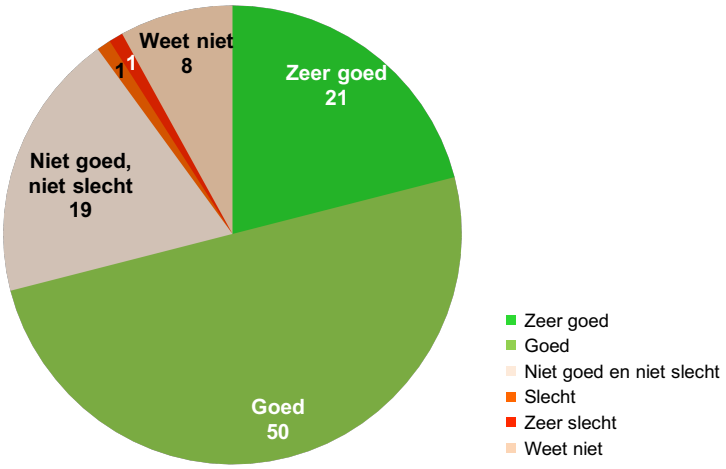
	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Ja, dat wist ik	3	4	4	5	5	1	2	4	2	2
Ja, daar heb ik vaag iets over gehoord	8	10	13	9	7	6	7	10	7	5
Nee, dat wist ik niet	87	85	77	85	86	90	87	86	88	91
Geen antwoord	2	2	5	1	2	3	4	0	3	1

Vraagformaat 'De Provincie Noord-Holland stelt dit jaar een Omgevingsvisie op. Heeft u daar iets over gehoord?' **Noot** I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

OPSTELLEN OMGEVINGSVISIE IS GOEDE ZAAK

Ruime meerderheid vindt opstellen Omgevingsvisie een goede zaak. Maar liefst 71 procent van de respondenten vindt het een 'goede' of zelfs 'zeer goede' zaak dat de provincie Noord-Holland een Omgevingsvisie opstelt. Ruim een kwart van de respondenten (27 procent) is neutraal of weet het niet. Welgeteld 2 procent van de respondenten vindt het een 'slechte' of 'zeer slechte' zaak dat de provincie Noord-Holland een Omgevingsvisie opstelt.

Figuur 15 Oordeel over Omgevingsvisie

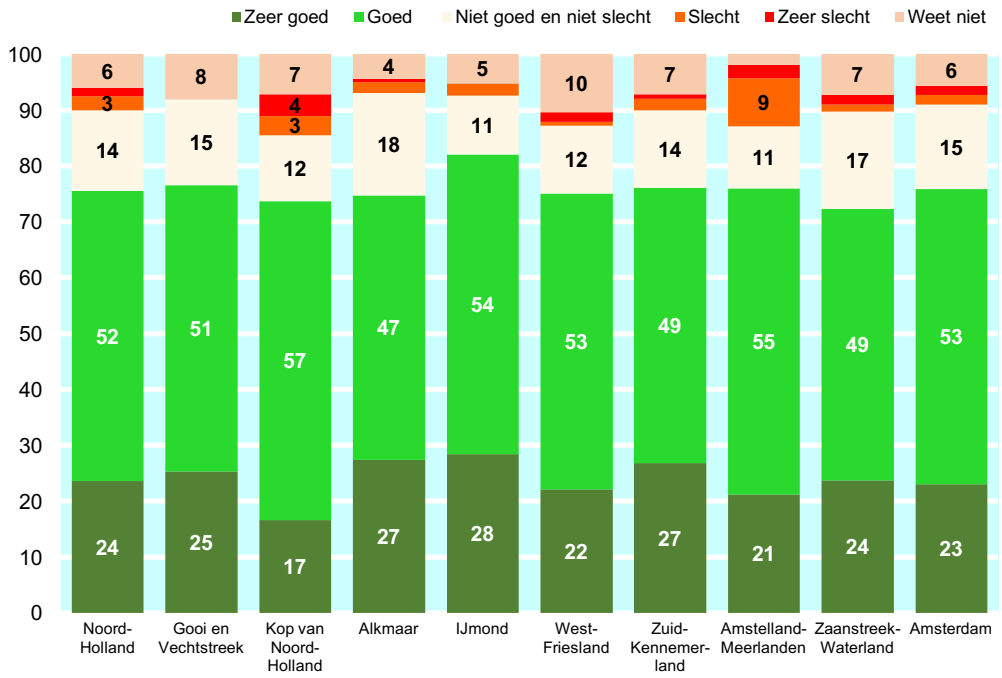
Vraagformaat 'De Omgevingsvisie wordt een soort gids waarin de provincie aangeeft hoe het om wil gaan met de uitdagingen die tussen nu en 2050 op ons afkomen in Noord-Holland. Het gaat daarbij in het bijzonder om de fysieke leefomgeving. Vindt u het een goede of een slechte zaak dat de provincie Noord-Holland zo'n Omgevingsvisie opstelt?' **Noot** N=1,586.

	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Zeer goed	21	20	13	24	27	16	29	22	15	21
Goed	50	45	54	46	53	53	45	52	49	50
Niet goed, niet slecht	19	22	18	21	16	17	20	16	22	20
Slecht	1	1	1	2	0	1	1	2	0	0
Zeer slecht	1	0	3	1	0	1	0	2	2	2
Weet niet	8	10	10	5	3	13	6	6	12	7

GOED OM BEWONERS ACTIEF TE BETREKKEN BIJ OMGEVINGSVISIE

Veel steun voor actief betrekken van inwoners bij Omgevingsvisie. Een ruime meerderheid van 76 procent van de respondenten vindt het positief dat de provincie de inwoners betrekt bij het opstellen van de Omgevingsvisie.

Figuur 16 Oordeel over actief betrekken van inwoners

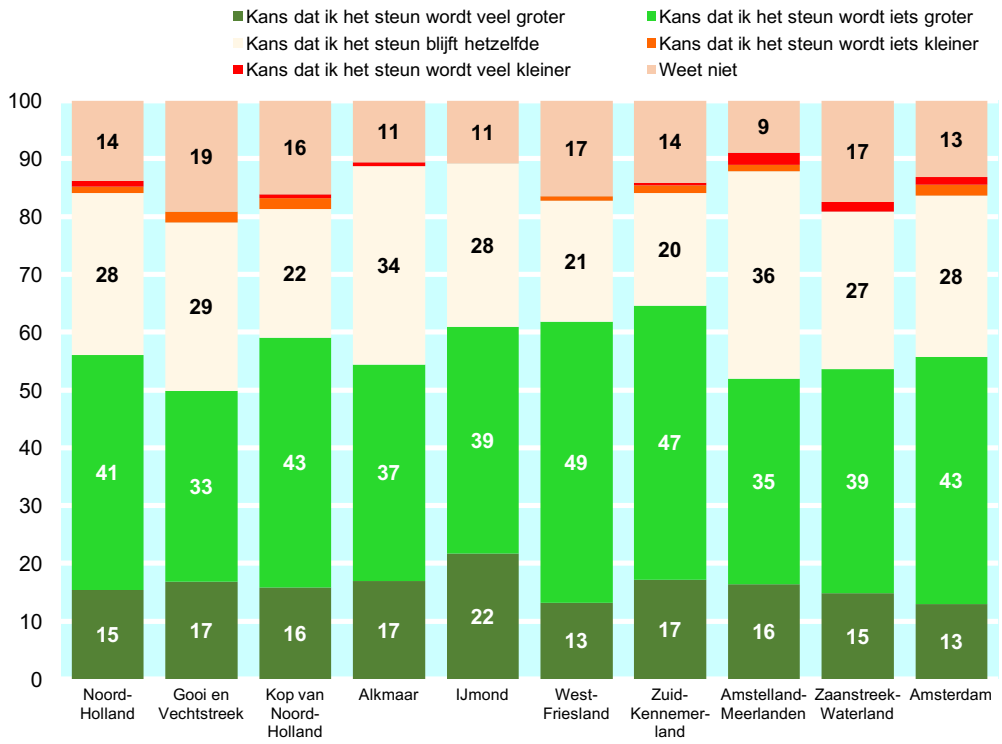

Vraagformaat 'Wat vindt u ervan dat de provincie Noord-Holland haar inwoners actief betrekt bij het opstellen van de Omgevingsvisie?' Noot I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

VERWACHT EFFECT VAN ACTIEF BETREKKEN BEWONERS: MEER STEUN VOOR OMGEVINGSVISIE

Verwacht effect van betrekken bewoners: meer steun voor Omgevingsvisie. Een meerderheid van de respondenten (56 procent) verwacht dat het actief betrekken van de inwoners van Noord-Holland er voor zal zorgen dat hun steun voor de Omgevingsvisie uiteindelijk groter zal worden. Bijna niemand (2 procent) denkt dat de steun voor de Omgevingsvisie hierdoor zal afnemen. Vooral in Zuid-Kennemerland is het enthousiasme groot (64 procent).

Figuur 17 Inschatting effect van betrekken van inwoners

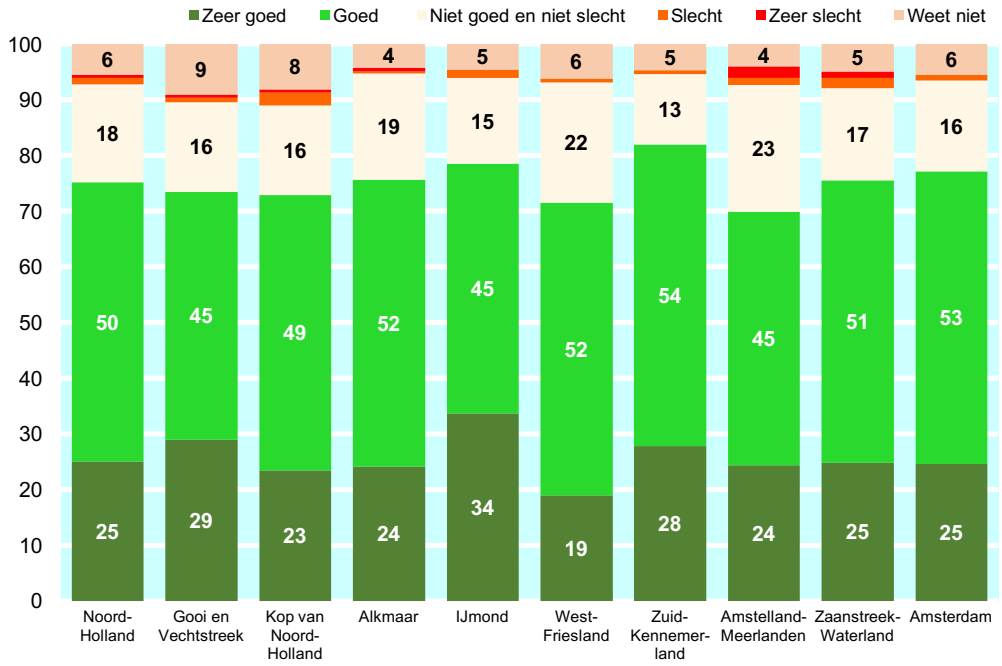

Vraagformaat 'Wat voor effect heeft het actief betrekken van de inwoners van Noord-Holland op uw steun voor de Omgevingsvisie?' **Noot** I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

VEEL STEUN VOOR VERSTUREN OMGEVINGSVISIE NAAR RESPONDENTEN

Veel steun voor versturen van Omgevingsvisie naar de respondenten. Liefst 75 procent van de respondenten vindt het een ‘goede’ of ‘zeer goede’ zaak dat de provincie Noord-Holland bereid is om de Omgevingsvisie, zodra deze klaar is, elektronisch toe te sturen aan deelnemers van dit onderzoek. Vooral in Zuid-Kennemerland (82 procent) loopt men warm voor dit idee.

Figuur 18 Toesturen Omgevingsvisie

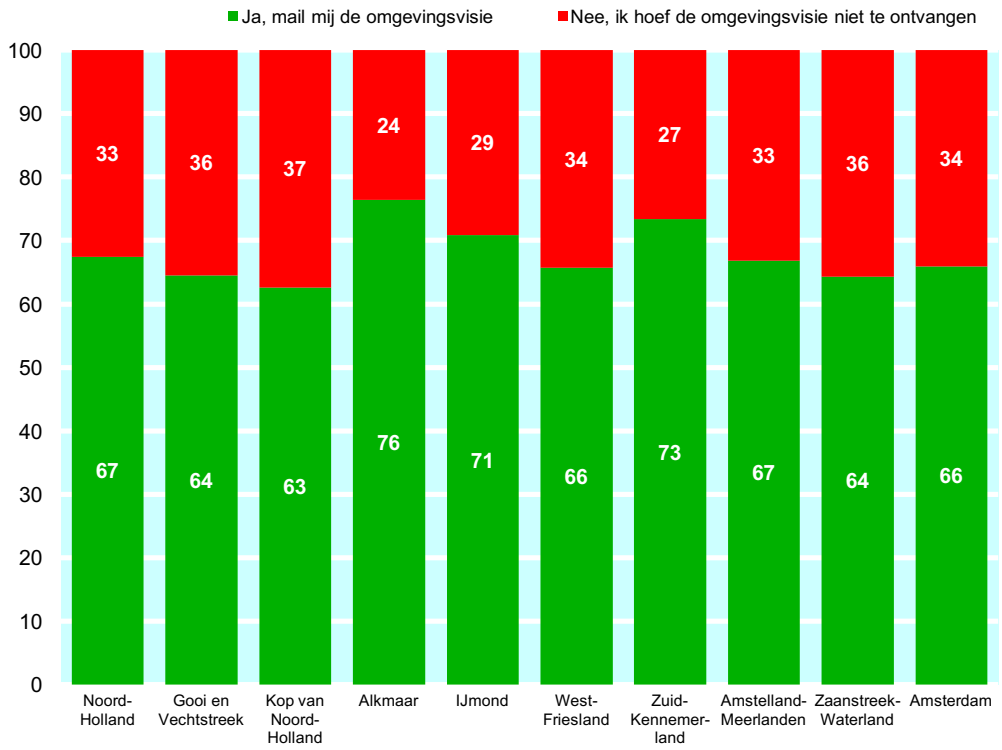

Vraagformaat ‘De provincie Noord-Holland is bereid om de Omgevingsvisie, zodra deze klaar is, elektronisch toe te sturen aan alle deelnemers van dit onderzoek. Wat vindt u daarvan?’ Noot I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio’s.

TWEE OP DE DRIE RESPONDENTEN WENST EXEMPLAAR VAN OMGEVINGSVISIE

Twee op de drie respondenten wenst exemplaar van Omgevingsvisie te ontvangen. Maar liefst 67 procent van de respondenten geeft aan de Omgevingsvisie te willen ontvangen. Men is het meest positief in Alkmaar, waar 76 procent de Omgevingsvisie wil ontvangen.

Figuur 19 Wil Omgevingsvisie ontvangen

Vraagformaat 'Wilt u de Omgevingsvisie in juni 2018 ook zelf elektronisch ontvangen?' **Noot** I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,586 voor Noord-Holland; zie tabel op pagina 6 voor N van elk van de bestuursregio's.

BIJLAGE 1 METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING

- Het totaal aantal respondenten bedraagt 1.586.
- De respondenten zijn online ondervraagd. Deze keuze genoot de voorkeur boven het telefonisch of face-to-face interviewen van mensen, vanwege geringere kosten en kortere duur van het veldwerk.
- Alle 1.586 respondenten zijn afkomstig uit Noord-Holland:
  - Alle interviews zijn online afgenomen door veldwerkorganisatie NoTies uit Monnickendam.
  - Veldwerkperiode was van 10-17 februari, 2017
  - NoTies werkt volgens de regels vastgesteld door marktonderzoek-associatie MOA.
- Over het inVotes panel:
  - Het inVotes panel van NoTies heeft ongeveer 50.000 leden die op zeer uiteenlopende sites zijn geworven. Ruim de helft van de panelleden (25 tot 30.000) wordt door NoTies als actief beschouwd.
  - NoTies heeft 6526 in Noord-Holland woonachtige leden van het inVotes panel benaderd, inclusief de inactieve panelleden. Met 24.2 procent is de response lager dan gebruikelijk; normaalgesproken haalt NoTies een response van circa 50 procent voor surveys gericht op de actieve leden van het panel. Als we dit laatste gegeven combineren met het feit dat bijna de helft van het panel als niet-actief is aangemerkt, geldt een response van 24.2 procent als alleszins redelijk.
  - De leden van het inVotes panel moeten elk jaar hun profielgegevens actualiseren, anders worden zij uitgesloten van deelname. Panelleden worden beloond voor hun tijd en inzet. Ze kunnen punten sparen per onderzoek die verzilverd kunnen worden bij uiteenlopende online winkels via online cadeaubonnen. Ook staat er een panelbeheerder altijd klaar om snel en op een respectvolle manier antwoord te geven op vragen die panelleden kunnen hebben.
  - Het inVotes panel werkt verplicht met de Gouden Standaard.
  - No Ties heeft veel aandacht voor privacy en beveiliging. Er is voor gezorgd dat derden niet bij de gegevens van de panelleden kunnen komen. Individuele gegevens van panelleden worden nooit ter beschikking gesteld aan derden.
  - Het inVotes panel is ISO gecertificeerd.
- Naast de gebruikelijke weging op demografische variabelen (leeftijd, geslacht en sociale klasse) is een aanvullende weging toegepast op de omvang van de regio.

BIJLAGE 2 FREQUENTIEVRAGENLIJST

Q1 Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u denkt aan de **Provincie Noord-Holland**?

Open vraag

Q2 In hoeverre voelt u zich verbonden met:

		Zeer verbonden	*Verbonden*	*Beetje verbonden*	*Niet verbonden*	*Helemaal niet verbonden*	*Weet niet*
Q2	Uw straat	18	44	26	10	3	1
Q3	Uw buurt	14	42	31	10	3	1
Q4	Uw stad of dorp	21	47	22	7	2	1
Q5	Uw regio (NAAM REGIO)	17	41	29	10	3	1
Q6	Provincie Noord-Holland	9	37	36	15	3	1
Q7	Nederland	22	50	20	4	2	1
Q8	Europa	7	32	35	16	8	2

Q9 In hoeverre waardeert u Noord-Holland als …

		Zeer positief +++	*Positief* ++	*Tamelijk positief* +	*Neutraal* 0	*Tamelijk negatief* -	*Negatief* --	*Zeer negatief* ---	*Weet niet*
Q9	… provincie om in te wonen	20	45	17	14	1	0	0	1
Q10	… provincie om in te werken	13	44	17	18	2	0	1	5
Q11	… bestuurslaag tussen de gemeenten en het Rijk	2	15	18	38	7	3	3	14
Q12	… provincie om in te recreëren	15	43	20	18	2	1	0	1

Q13 Wat waardeert u het **meest** aan de plek in Noord-Holland waar u woont?

Open vraag

Q14 Wat waardeert u het **minst** aan de plek in Noord-Holland waar u woont?

Open vraag

Q15 In welk jaar bent u in Noord-Holland komen wonen?

Noteer jaartal

Q16 Denkt u dat u uw hele leven in Noord-Holland blijft wonen?

Ja	77
Nee	23

Q17 Zou u anderen aanraden om te gaan wonen in …?

		Ja	*Nee*
Q17	Noord-Holland	88	12
Q18	**[BESTUURSREGIO]**	83	17
Q19	uw woonplaats	82	18

Q20 Met welk rapportcijfer beoordeelt u uw huidige woon- en leefomgeving?

Rapportcijfer	
1	0
2	1
3	1
4	1
5	3
6	7
7	23
8	43
9	18
10	3
Weet niet	0

Q21 Denkt u dat, over het geheel genomen, Noord-Holland zich in de juiste of in de verkeerde richting ontwikkelt?

Juiste richting	77
Verkeerde richting	23

Q22 Hoe denkt u dat **REGIONAAM** zich ontwikkelt?

Juiste richting	70
Verkeerde richting	30

Q23 En hoe denkt u dat Nederland zich ontwikkelt?

Juiste richting	49
Verkeerde richting	51

Q24 Hoe denkt u dat de volgende aspecten in de provincie Noord-Holland zich ontwikkelen? **Items random aanbieden**

		Sterk juiste richting	*Beetje juiste richting*	*Beetje verkeerde richting*	*Sterk verkeerde richting*	*Weet niet*
Q24	Gezondheidszorg	8	40	25	14	13
Q25	Werkgelegenheid	10	50	17	8	15
Q26	Filedruk	3	25	33	24	14
Q27	Kwaliteit van de gezonde leefomgeving	6	45	25	10	14
Q28	Het openbaar vervoer	9	37	27	15	12
Q29	Vergrijzing	3	30	32	11	23
Q30	Luchtkwaliteit	5	33	29	14	19
Q31	Omgaan met klimaatverandering	4	38	21	10	27
Q32	Immigratie	3	29	25	21	21
Q33	Normen en waarden	4	32	31	20	13
Q34	Economie	10	53	16	5	17
Q35	Natuur	11	47	20	9	12
Q36	Aanwezigheid recreatiemogelijkheden	16	54	15	5	10
Q37	Opwekken duurzame energie	8	47	17	6	22
Q38	Kwaliteit openbaar bestuur	4	32	24	13	28
Q39	Geluidshinder	5	34	30	13	18
Q40	Bodemkwaliteit	5	36	19	5	35
Q41	Waterkwaliteit	17	49	10	3	21
Q42	Sociale samenhang en onderlinge betrokkenheid van mensen	5	35	29	18	13
Q43	Inkomensverschillen	3	23	30	21	24
Q44	Voorzieningenniveau in [WOONPLAATS]	13	47	21	8	11
Q45	Behoud van het open landschap	7	40	26	12	13
Q46	Veiligheid	6	43	27	12	12
Q47	Aanbod van woningen	5	29	28	28	10

Q48 Vergeleken met nu, hoe denkt u dat Noord-Holland in 2050 **ten positieve** is veranderd?

Open vraag

Q49 Vergeleken met nu, hoe denkt u dat Noord-Holland in 2050 **ten negatieve** is veranderd?

Open vraag

Q50 Noord-Holland staat tussen nu en het jaar 2050 voor verschillende uitdagingen. Hieronder ziet u een lijst van mogelijke uitdagingen. Hoe belangrijk vindt u dat er aandacht is voor elk van deze?

	Zeer belangrijk	*Belangrijk*	*Tamelijk belangrijk*	*Neutraal*	*Tamelijk onbelangrijk*	*Onbelangrijk*	*Zeer onbelangrijk*	*Weet niet*
Q50 Gevolgen van klimaatverandering **Thema 1: Klimaat–verandering**	26	30	19	16	2	1	1	4
Q51 Vervuiling van bodem, water en lucht **Thema 2: Bodem, water en lucht**	31	33	17	13	1	1	0	4
Q52 Verlies aan natuur **Thema 3: Biodiversiteit**	37	30	16	12	1	0	1	3
Q53 Vergrijzing en krimp van de beroepsbevolking **Thema 4: Demografie**	16	30	24	20	4	1	1	4
Q54 Toename van de bevolking in stedelijke gebieden, krimp in landelijke gebieden **Thema 4: Demografie**	15	30	22	22	4	2	1	5
Q55 Tekort aan nieuwe woningen in stedelijke gebieden **Thema 4: Demografie**	28	30	17	16	4	1	1	4
Q56 Toename van sociaaleconomische verschillen tussen Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid **Thema 5: Sociale tendensen**	10	24	20	28	6	3	2	7
Q57 Meer fusiegemeenten **Thema 6: Governance**	4	14	13	32	14	7	8	7
Q58 Afname van vertrouwen in de politiek **6: Governance**	19	28	20	20	4	2	2	5
Q59 Toename invloed Europese Unie op beleid provincie en gemeenten **6: Governance**	13	19	17	24	8	4	7	8
Q60 Omgaan met gemiddeld lagere economische groei **7: Economische transitie**	12	31	26	22	3	1	1	5
Q61 Transitie naar een duurzame toekomstbestendige economie **Thema 7: Economische transitie**	21	34	19	18	2	0	1	6
Q62 Energiebesparing en opwekking duurzame energie **Thema 8: Energietransitie**	29	32	19	14	1	0	1	4
Q63 Toenemende mobiliteitsbehoefte **9: Mobiliteit**	18	34	26	18	2	1	1	5
Q64 Toename verstedelijking **Thema 10: Verstedelijking**	13	29	22	24	5	2	1	4

Q65 Hoe goed of slecht verwacht u dat de **provincie Noord-Holland** tussen nu en het jaar 2050 deze uitdagingen gaat aanpakken?

	Zeer goed	*Goed*	*Tamelijk goed*	*Neutraal*	*Tamelijk slecht*	*Slecht*	*Zeer slecht*	*Weet niet*
Q65 Gevolgen van klimaatverandering **Thema 1: Klimaatverandering**	3	10	22	30	14	5	3	14
Q66 Vervuiling van bodem, water en lucht **Thema 2: Bodem, water en lucht**	4	11	22	29	12	4	3	14
Q67 Verlies aan natuur **Thema 3: Biodiversiteit**	4	10	18	25	17	7	6	13
Q68 Vergrijzing en krimp van de beroepsbevolking **Thema 4: Demografie**	2	9	18	34	15	6	3	14
Q69 Toename van de bevolking in stedelijke gebieden, krimp in landelijke gebieden **Thema 4: Demografie**	1	7	18	33	17	6	3	15
Q70 Tekort aan nieuwe woningen in stedelijke gebieden **Thema 4: Demografie**	2	9	18	25	19	8	7	13
Q71 Toename van sociaaleconomische verschillen tussen Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid **Thema 5: Sociale tendensen**	1	7	14	39	12	6	3	17
Q72 Meer fusiegemeenten **Thema 6: Governance**	1	8	14	37	12	6	5	17
Q73 Afname van vertrouwen in de politiek **Thema 6: Governance**	1	6	12	32	18	9	7	14
Q74 Toename invloed Europese Unie op beleid provincie en gemeenten **Thema 6: Governance**	2	6	13	32	13	8	9	17
Q75 Omgaan met gemiddeld lagere economische groei **Thema 7: Economische transitie**	2	9	19	35	14	5	3	14
Q76 Transitie naar een duurzame toekomstbestendige economie **Thema 7: Economische transitie**	3	11	23	32	10	4	2	15
Q77 Energiebesparing en opwekking duurzame energie **Thema 8: Energietransitie**	4	15	27	27	9	4	2	14
Q78 Toenemende mobiliteitsbehoefte **Thema 9: Mobiliteit**	2	11	20	30	14	6	3	14
Q79 Toename verstedelijking **Thema 10: Verstedelijking**	1	8	18	33	16	6	4	14

Q80 Als u denkt aan Noord-Holland in 2050, welke drie van de onderstaande doelen wilt u dat de provincie dan in ieder geval heeft bereikt?

Geen overstromingsgevaar	25
Volledig overgestapt op duurzame energie	22
Voldoende woningen in de stad voor iedereen	30
Voldoende voorzieningen (winkels, recreatie, cultuur) in de nabijheid	21
Open landschap behouden	26
Gezondere leefomgeving (lucht, geluid, water, bodem)	41
Meer natuur	21
Voldoende werkgelegenheid	32
Minder inkomensverschillen	15
Meer onderlinge betrokkenheid in de samenleving	19
Minder reistijd naar werk	12
Weet niet	7

Q81 Hieronder staan enkele mogelijke kenmerken van plekken waar u kunt wonen. Hoe aantrekkelijk vindt u elk van deze kenmerken?

	Zeer aantrekkelijk +++	*Aantrekkelijk ++*	*Tamelijk aantrekkelijk +*	*Neutraal 0*	*Tamelijk onaantrekkelijk -*	*Onaantrekkelijk --*	*Zeer onaantrekkelijk ---*	*Weet niet*
Q81 Dichtbij de natuur	27	39	19	12	1	0	0	1
Q82 Dichtbij een stad	12	30	27	21	5	2	2	2
Q83 In het centrum van een stad	8	18	17	23	15	10	9	1
Q84 Dichtbij een snelweg	4	11	17	25	16	11	15	1
Q85 Dichtbij een treinstation	13	26	24	24	5	3	2	1
Q86 Dichtbij een busstation	11	25	26	26	5	2	3	1
Q87 Dichtbij een recreatiegebied	15	33	27	18	4	1	1	2
Q88 Dichtbij een plek waar ik kan werken	17	29	20	25	2	1	1	4
Q89 Dichtbij winkelvoorzieningen	21	39	25	11	1	0	0	1
Q90 Dichtbij cultuurvoorzieningen	10	26	28	27	4	2	1	1
Q91 Dichtbij een industriegebied	2	3	5	15	23	20	30	2
Q92 In een stad	12	21	19	24	12	6	6	2
Q93 In een open landschap	18	29	22	21	6	2	1	1

Q94 De Provincie Noord-Holland stelt dit jaar een Omgevingsvisie op. Heeft u daar iets over gehoord?

Ja, dat wist ik	3
Ja, daar heb ik vaag iets over gehoord	8
Nee, dat wist ik niet	87
Geen antwoord	2

Q95 De Omgevingsvisie wordt een soort gids waarin de provincie aangeeft hoe het om wil gaan met de uitdagingen die tussen nu en 2050 op ons afkomen in Noord-Holland. Het gaat daarbij in het bijzonder om de fysieke leefomgeving.

Vindt u het een goede of een slechte zaak dat de provincie Noord-Holland zo'n Omgevingsvisie opstelt?

Zeer goed	21
Goed	50
Niet goed en niet slecht	19
Slecht	1
Zeer slecht	1
Weet niet	8

Q96 Wat vindt u ervan dat de provincie Noord-Holland haar inwoners actief betrekt bij het opstellen van de Omgevingsvisie?

Zeer goed	24
Goed	52
Niet goed en niet slecht	14
Slecht	3
Zeer slecht	1
Weet niet	6

Q97 Wat voor effect heeft het actief betrekken van de inwoners van Noord-Holland op uw steun voor de Omgevingsvisie?

Kans dat ik het steun wordt veel groter	15
Kans dat ik het steun wordt iets groter	41
Kans dat ik het steun blijft hetzelfde	28
Kans dat ik het steun wordt iets kleiner	1
Kans dat ik het steun wordt veel kleiner	1
Weet niet	14

Q98 De provincie Noord-Holland is bereid om de Omgevingsvisie, zodra deze klaar is, elektronisch toe te sturen aan alle deelnemers van dit onderzoek. Wat vindt u daarvan?

Zeer goed	25
Goed	50
Niet goed en niet slecht	18
Slecht	1
Zeer slecht	1
Weet niet	6

Q99 Wilt u de Omgevingsvisie in juni 2018 ook zelf elektronisch ontvangen?

Ja, mail mij de Omgevingsvisie	67
Nee, ik hoef de Omgevingsvisie niet te ontvangen	33

Q100 Tot slot, is er nog iets dat u de mensen die werken aan het opstellen van de Omgevingsvisie Noord-Holland mee wilt geven?

Open vraag

Hartelijk dank voor uw medewerking aan dit onderzoek.

COLOFON
Verkenning Omgevingsvisie
Publieksonderzoek Provincie Noord-Holland
27 februari 2017
© Anker Solutions | BKB

ANKER SOLUTIONS | BKB
Westerstraat 252-254
1015 MT Amsterdam
T +31 (0)20 520 52 80
E info@bkb.nl
W www.bkb.nl/ankersolutions

Anker Solutions is onderdeel van BKB Group

Keuzes voor Noord-Holland

Publieksonderzoek Provincie Noord-Holland

EINDRAPPORT

Anker Solutions | BKB

Juli 2017

KEUZES VOOR NOORD-HOLLAND

MANAGEMENTSAMENVATTING

Als onderdeel van de ontwikkeling van de Omgevingsvisie heeft de provincie in samenspraak met haar inwoners een drietal perspectieven ontwikkeld op de provincie Noord-Holland in 2050.

- **Het toekomstperspectief 'Gezond en Veilig' spreekt inwoners van de provincie het meeste aan (gemiddelde aansprekendheidsscore van 3.91) en zorgt daarmee voor duidelijke positieve trekkracht ('tractie' – deze ontstaat gewoonlijk bij een score van 3.50). Bovendien wordt dit perspectief door bewoners op afstand het meest gewaardeerd (58 procent) als hen recht op de man of vrouw af gevraagd wordt om een keuze tussen de drie perspectieven.**
- **Het toekomstperspectief 'Karakteristiek' volgt op enige afstand met een aansprekendheid van 3.60 en oefent lichte positieve trekkracht uit.**
- **Het toekomstperspectief 'Economisch en Duurzaam' spreekt de Noord-Hollanders in redelijke mate aan (score 3.48) en zit dicht tegen de grens waar gewoonlijk positieve tractie ontstaat.**

Aanvullend zijn drie *hoofduitdagingen* onderscheiden voor de provincie Noord-Holland in 2050: 'verstedelijking (wonen en werken)', 'energietransitie' en 'mobiliteit'. Elk van deze hoofduitdagingen is beschreven (*geframed*) door de lens van de drie toekomstperspectieven en vervolgens aan de respondenten voorgelegd. Het beeld dat hier uit naar voren komt is genuanceerd. In deze vorm toegepast scoren de drie perspectieven even goed (gemiddeld rapportcijfer 6.9 – niet in tabel). 'Veilig en Gezond' scoort stabiel voor elk van de drie hoofduitdagingen, terwijl 'Karakteristiek' en 'Economische Duurzaam' het erg goed doen voor de hoofduitdaging mobiliteit (beide gemiddeld rapportcijfer 7.4). 'Economisch Duurzaam' scoort zwak op de hoofduitdaging 'verstedelijking' (matig rapportcijfer 5.9).

	Overall waardering		*Hoofduitdagingen*		
	Aanspre-kendheid	*Meest gewaardeerd*	*Verstedelijking (wonen en werken)*	*Energie-transitie*	*Mobiliteit*
Gezond en veilig	**3.91**	58%	6.8	6.7	7.1
Karakteristiek	**3.60**	23%	6.6	6.6	7.4
Economische duurzaam	**3.48**	19%	5.9	7.3	7.4

Vraagformaat Zie hoofdtekst. **Noot** Gemiddelde aansprekendheid als volgt berekend: 'zeer aansprekend'=5; 'aansprekend=4; 'beetje aansprekend' =3; 'niet aansprekend'=2; en 'helemaal niet aansprekend'=1. N=1,407.

Dit zijn de belangrijkste conclusies van een online survey-onderzoek onder 1,407 respondenten uit de provincie Noord-Holland. Het onderzoek werd verricht in opdracht van de provincie Noord-Holland. Het volgt op een eerdere publieksmeting in februari 2017 ('Verkenning Omgevingsvisie'). In het onderzoek zijn inwoners van de provincie bevraagd op hun steun en beleving van drie perspectieven op Noord-Holland in 2050. Deze toekomstperspectieven zijn, mede op basis van de eerste publieksmeting en *Verkenningen NH2050*, ontwikkeld door de provincie. De respondenten is voorts gevraagd om aan te geven hoeveel belang zij hechten aan een reeks van denkbare uitdagingen voor de provincie. Aan het eind van de vragenlijst is de respondenten gevraagd te kiezen uit steeds paren van beleidsopties. Het veldwerk werd verricht door NoTies uit Monnickendam, van 12 tot 20 juni, 2017. Vragenlijst, analyse en verslaglegging werden verzorgd door Anker Solutions.

* * *

De belangrijkste overige conclusies:

1. **De toekomstperspectieven doen respondenten – zoals bedoeld – aan de toekomst denken.** Dit blijkt uit de antwoorden op open vragen over welk woord als eerste bij de respondenten opkomt na confrontatie met elk van de toekomstperspectieven.

2. **Positief oordeel over feit dat provincie drie toekomstperspectieven heeft ontwikkeld.** Maar liefst 68 procent van de respondenten vindt dit '(zeer) goed'. Dat de provincie de bewoners hierbij actief betrekt wordt zelfs nog hoger gewaardeerd (78 procent '(zeer) goed').

3. **Toegekend belang aan toekomstuitdagingen voor de provincie Noord-Holland.** Hierbij laten zich drie clusters onderscheiden:
   - ***Prioriteit #1. Droge voeten zijn het belangrijkst.*** 'Voorkomen van wateroverlast' is in de ogen van de respondenten de belangrijkste uitdaging voor de provincie Noord-Holland. Het gemiddelde belang dat aan deze uitdaging is toegekend, bedraagt +2.03 en is daarmee het hoogste van alle voorgelegde uitdagingen.
   - ***Prioriteit #2. Behoud van gemeenschappelijke voorzieningen.*** Het 'behoud van voorzieningen zoals dorpswinkels, scholen, sportclubs en zorgvoorzieningen' is de op een-na-belangrijkste uitdaging, met een score van +1.95**.**
   - ***Prioriteit #3. Schoon en gezond.*** Dit betreft 'verbeteren van de luchtkwaliteit' (score +1.95), 'zorgen voor een groene leefomgeving in de provincie' (+1.94), 'zorgen voor een gezonde voedselproductie' (+1.83), 'Zorgen voor een schone bodem' (+1.81) en 'verbeteren van de kwaliteit van het zwem – en drinkwater' (+1.73)

   Opmerkelijk: toegekende belang aan economische uitdagingen blijft achter. Zo kennen de inwoners van Noord-Holland het laagste belang toe aan 'meer vluchten mogelijk maken op Schiphol' (score +0.16). Andere economische uitdagingen, zoals 'meer ruimte bieden aan grootschalige landbouw' (+0.49), en 'meer investeren in de economie van Metropool Regio Amsterdam' (+0.81) scoren eveneens laag. Dat geldt ook voor infrastructurele uitdagingen, zoals 'uitbreiden van het wegennetwerk' (+0.71).

4. **Beleidsdilemma's.** Bij de afwegingen tussen beleidsopties laten de inwoners van Noord-Holland zich door de volgende overwegingen leiden:
   - *i.* **Veiligheid op 1.** De sterkste reactie ontstaat wanneer het 'grondig aanpassen van de dijken om het risico op overstroming zo klein mogelijk te laten zijn' wordt afgezet tegen het behoud van karakteristieke dijken. Liefst 83 procent van de ondervraagden verkiest dan aanpassing van de dijken boven het behoud van het karakteristieke landschap (slechts 17 procent).
   - *ii.* **Schoon.** Ruime meerderheden van de respondenten (60 tot 76 procent) verkiezen investeren in de kwaliteit van het grondwater, schone lucht, schoon openbaar vervoer en 'geen hinder van Schiphol en andere industrie' boven andere, 'vuilere' beleidsopties.
   - *iii.* **Dichtbij.** Men wil de dingen graag dichtbij de eigen leefomgeving organiseren, of het nu gaat om het opwekken van duurzame energie of het behoud van gemeenschapsvoorzieningen.
   - *iv.* **Natuur.** Men geeft voorrang aan de natuur in vergelijking met een reeks alternatieve beleidsopties, zoals toerisme, landbouw en zelfs grootschalige duurzame energie.

   Noord-Hollanders zijn voorlopig nog verdeeld over:
   - **De mogelijke rol van hoogbouw.** De voorkeuren zijn allesbehalve uitgekristalliseerd.
   - **De verhouding met de digitale economie.** De respondenten zijn fifty/fifty verdeeld over de keuze tussen investeren in 'wegen en openbaar vervoer' of investeren in de digitale economie.
   - **Investeren in kansrijke of kansarme gebieden.** Noord-Hollanders zijn zwaar verdeeld over de vraag of eerst geïnvesteerd zou moeten worden in kansrijke gebieden (= kansen pakken) of juist kansarme gebieden (= deze gebieden 'erbij trekken'):

5. **Veel waardering voor het betrekken van de inwoners bij de Omgevingsvisie:**
   - ***Veel steun voor versturen van Omgevingsvisie naar de respondenten.*** Liefst 78 procent van de respondenten vindt het een 'goede' of 'zeer goede' zaak dat de provincie Noord-Holland bereid is om de Omgevingsvisie, zodra deze klaar is, elektronisch toe te sturen aan deelnemers van dit onderzoek.
   - ***Meerderheid wenst exemplaar van Omgevingsvisie te ontvangen.*** Een ruime meerderheid van de respondenten (57 procent) geeft aan zelf de Omgevingsvisie (elektronisch) te willen ontvangen.

* * *

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting

Spontane associatie bij ‘vakantie in Noord-Holland’: strand en zee 5

Drie perspectieven op de toekomst van Noord-Holland 7

Perspectief #1: Gezond en veilig Noord-Holland 9

Perspectief #2: Karakteristiek Noord-Holland 10

Perspectief #3: Economisch duurzaam Noord-Holland 11

Perspectief ‘Gezond en veilig’ op afstand het meest gewaardeerd 11

Uitdagingen voor provincie Noord-Holland 12

Drie perspectieven als lens voor hoofduitdagingen 15

Samenvatting: genuanceerde omgang met drie perspectieven 17

Afwegingen tussen beleidsopties (dilemma’s) 17

Ruime meerderheid wenst exemplaar omgevingsvisie 20

Boodschap aan de opstellers van de omgevingsvisie 21

Bijlagen

Bijlage 1 Methodologische verantwoording 23
Bijlage 2 Frequentievragenlijst 24

FIGUREN

Figuur 1	Favoriete vakantiebestemming	5
Figuur 2	Oordeel over mogelijkheden om zomervakantie te vieren in Noord-Holland	6
Figuur 3	Oordeel over ontwikkeling drie perspectieven door provincie Noord-Holland	8
Figuur 4	Oordeel over actief betrekken van inwoners bij drie perspectieven	8
Figuur 5	Waardering voor drie perspectieven op Noord-Holland in 2050	12
Figuur 6a	Toegekend belang aan uitdagingen voor Noord-Holland	13
Figuur 6b	Toegekend belang aan uitdagingen voor Noord-Holland (vervolg)	14
Figuur 7	Toesturen omgevingsvisie	20
Figuur 8	Wil omgevingsvisie ontvangen	21

Opdrachtformulering

In het voorjaar van 2019 treedt de Omgevingswet in werking. De Provincie Noord-Holland heeft zich ten doel gesteld om in juni 2018 tot een door de Provinciale Staten goedgekeurde Omgevingsvisie NH2050 te komen.

De Omgevingswet beïnvloedt straks het leven van alle Nederlanders – en dus ook alle Noord-Hollanders. Ruimte, wonen, infrastructuur, verkeer, natuur, milieu en water zijn allemaal facetten die in deze wet samenkomen en direct van invloed zijn op de omgeving van alle Noord-Hollanders.

De Provincie Noord-Holland wil haar bewoners actief betrekken bij de formulering van de Omgevingsvisie. Door de inwoners en belanghebbenden bij elkaar te brengen voor een gesprek over hun omgeving wordt een zo breed mogelijk gedragen Omgevingsvisie ontwikkeld.

Onderdeel van dit proces is een representatief onderzoek (N=1,407), waarin Noord-Hollanders zijn bevraagd op wat zij belangrijk vinden en waarderen in de provincie, nu en in de toekomst. De thema's en opgaven, zoals geformuleerd in het document *Verkenningen NH2050*, en het onderzoek *Verkenning Omgevingsvisie. Publieksonderzoek Noord-Holland* van februari 2017 vormden de basis voor de vragen die aan de respondenten zijn voorgelegd.

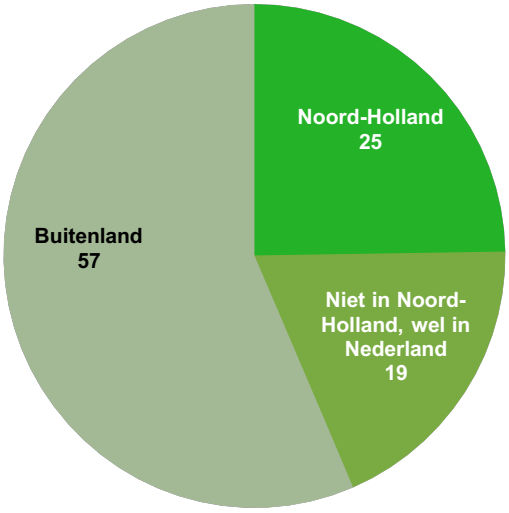
Het hier gepresenteerde onderzoek is een vervolgmeting waarin met name keuzes zijn voorgelegd aan de bevolking van Noord-Holland. In de periode hier opvolgend zal de provincie met een intensieve publiekscampagne zoveel mogelijk Noord-Hollanders betrekken bij dit gesprek.

SPONTANE ASSOCIATIE BIJ 'VAKANTIE IN NOORD-HOLLAND': STRAND EN ZEE

De vragenlijst is voorafgegaan door enkele algemene vragen over vakantie in en buiten Noord-Holland. De gedachte hierachter was dat het wellicht verstandig zou zijn om te beginnen met wat 'makkelijke' vragen en respondenten zo 'op te warmen' voor de zwaardere vragen over de toekomst van Noord-Holland. Besloten is om deze 'makkelijke' vragen te richten op vakantie in en buiten Noord-Holland, een onderwerp dat dichtbij de mensen staat.

Kwart van Noord-Hollanders viert het liefst zomervakantie in Noord-Holland. Een kwart van de respondenten (25 procent) geeft aan het liefst zomervakantie te vieren in Noord-Holland. Negentien procent geeft een voorkeur aan Nederland, doch buiten Noord-Holland. Een ruime meerderheid van de respondenten (57 procent) kiest het buitenland als favoriete zomervakantiebestemming.

Figuur 1 Favoriete vakantiebestemming

Vraagformaat 'Waar viert u het liefst zomervakantie?' Noot N=1,407. Wegens afronding is het totaal 101.

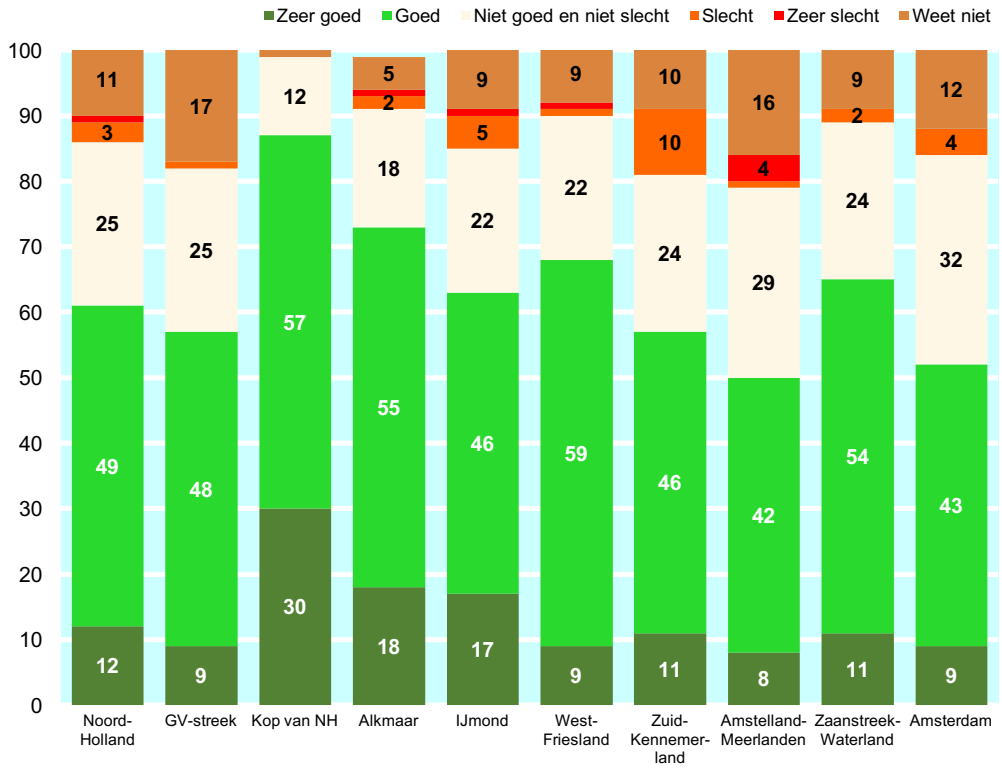
Vakantie in Noord-Holland: strand en zee. Wanneer de respondenten wordt gevraagd welk woord als eerste in hen opkomt als zij denken aan zomervakantie in Noord-Holland, denkt een meerderheid aan strand en zee. Texel, Bergen (aan Zee) en Zandvoort zijn populaire strandplaatsen waar de respondenten een associatie mee hebben. Ook 'Amsterdam' is een belangrijke eerste associatie.

Vraagformaat 'Wanneer u denkt aan zomervakantie in Noord-Holland, welk woord komt dan als eerste in u op?' Noot N=1.407.

Positief oordeel over zomervakantiemogelijkheden in Noord-Holland. Een ruime meerderheid van de respondenten (61 procent) beoordeelt de mogelijkheden om de zomervakantie in Noord-Holland door te brengen als 'goed'. De inwoners van de Kop van Noord-Holland zijn het meest positief: liefst 87 procent geeft een positief oordeel. De inwoners van Amstelland-Meerlanden tonen zich het meest kritisch. Daar geeft 'slechts' 50 procent van de respondenten een positief oordeel.

Figuur 2 Oordeel over mogelijkheden om zomervakantie te vieren in Noord-Holland

Vraagformaat 'Wat vindt u van de huidige mogelijkheden om zomervakantie te vieren in Noord-Holland?' **Noot** N=1,407 voor Noord-Holland; N=415 voor bestuursregio Amsterdam. N=circa 125 voor elk van de overige bestuursregio's.

Vakantie in Noord-Holland: meerderheid prefereert zon-zee-strand vakantie. Gevraagd naar welk soort vakantie in Noord-Holland het meest aanspreekt kiest een ruime meerderheid (60 procent) van de respondenten voor de 'zon-zee-strand vakantie'. Eenendertig procent kiest voor een 'culturele vakantie'. Hekkensluiter is een 'sportieve vakantie' met een score van 10 procent. De verschillen tussen de verschillende bestuursregio's zijn klein.

	Noord-Holland	*Bestuursregio's*								
		I	*II*	*III*	*IV*	*V*	*VI*	*VII*	*VIII*	*IX*
Zon-zee-strand	60	64	71	66	63	65	65	53	56	53
Culturele vakantie	31	27	19	21	22	25	22	36	36	40
Sportieve vakantie	10	9	10	13	14	9	13	11	9	7

Vraagformaat 'Denkend aan Noord-Holland, wat voor soort vakantie spreekt u het meeste aan?' **Noot** I=Gooi en Vechtstreek; II=Kop van Noord-Holland; III=Alkmaar; IV=IJmond; V=West-Friesland; VI=Zuid-Kennemerland; VII=Amstelland-Meerlanden; VIII=Zaanstreek-Waterland; IX=Amsterdam. N=1,407 voor Noord-Holland; N=415 voor bestuursregio Amsterdam. N=circa 125 voor elk van de overige bestuursregio's.

DRIE PERSPECTIEVEN OP DE TOEKOMST VAN NOORD-HOLLAND

Na de opwarmvragen kregen de respondenten de mededeling dat 'de wereld om ons heen verandert' en dat dit 'belangrijke vragen oproept over hoe we in de toekomst in onze provincie zullen wonen, werken en recreëren', met daarbij de aankondiging dat de provincie Noord-Holland drie perspectieven heeft ontwikkeld op de toekomst en dat daar vervolgens een aantal vragen over zal worden gesteld. De exacte introductietekst die de respondenten kregen voorgelegd luidde als volgt:

De wereld om ons heen verandert. Dat roept **belangrijke vragen** op over hoe we in de toekomst in onze provincie zullen wonen, werken en recreëren:

- Hoe zorgen we ook straks voor een goede leefomgeving? En wat moeten we daar nu al voor doen?
- Is er nog ruimte voor nieuwe woningen? En zo ja, waar vinden we die ruimte dan?
- Hoe zorgen we voor een economie die ook in de toekomst past bij onze hoge levensstandaard?
- Kunnen we al deze zaken combineren of moeten we keuzes maken?

Om deze en andere vragen te beantwoorden heeft de provincie **drie perspectieven** ontwikkeld op **de toekomst van de provincie Noord-Holland tot het jaar 2050**. Elk perspectief legt andere accenten voor de toekomstige ontwikkeling van Noord-Holland.

Door middel van een tijdslot (respondenten konden gedurende een aantal seconden niet doorbladeren) is de kans zoveel mogelijk gemaximaliseerd (binnen het redelijke) dat de respondenten deze tekst ook echt hebben gelezen. Vervolgens zijn – deels voor de vorm – een tweetal follow-up vragen gesteld. Daarna is elk van de drie perspectieven aan de respondenten voorgelegd, steeds gevolgd door enkele vragen.

Toekomstperspectieven doen respondenten aan de toekomst denken. De introductietekst doet het merendeel van de respondenten denken aan de toekomst. Het woord 'toekomst' wordt het vaakst genoemd als woord dat als eerste bij lezing van de tekst is opgekomen.

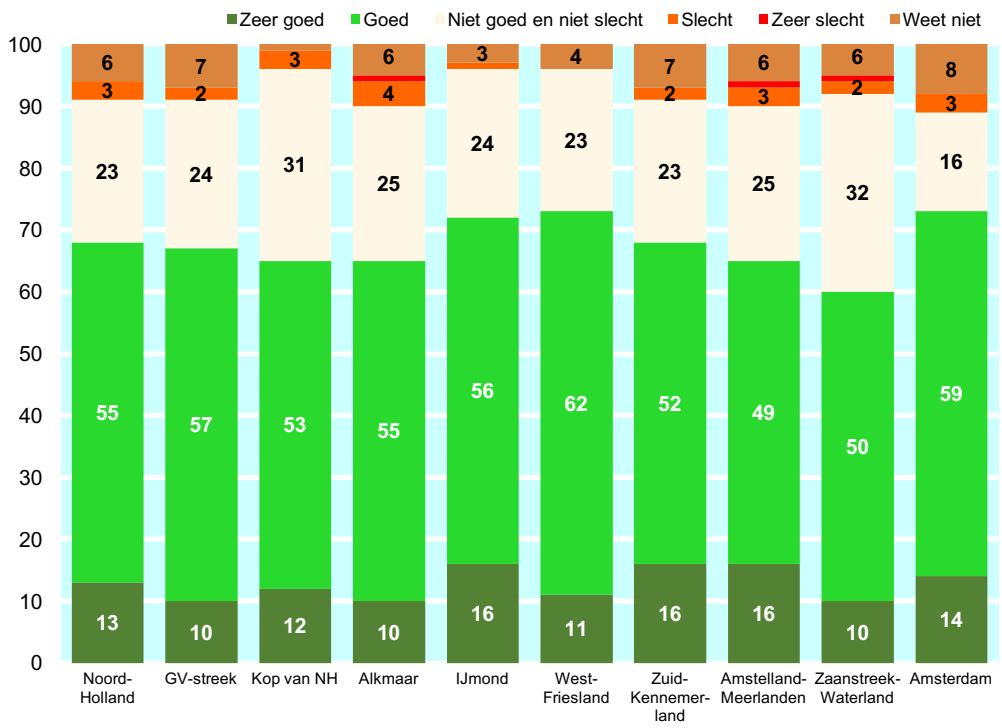

Vraagformaat 'Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u bovenstaande tekst leest?' Noot N=1.407.

Positief oordeel over feit dat provincie drie toekomstperspectieven heeft ontwikkeld. De respondenten zijn positief over de ontwikkeling van drie toekomstperspectieven. Maar liefst 68 procent van de respondenten (figuur 3, pagina 8) vindt het (zeer) goed dat de provincie deze ontwikkelt. De verschillen tussen de bestuursregio's zijn klein.

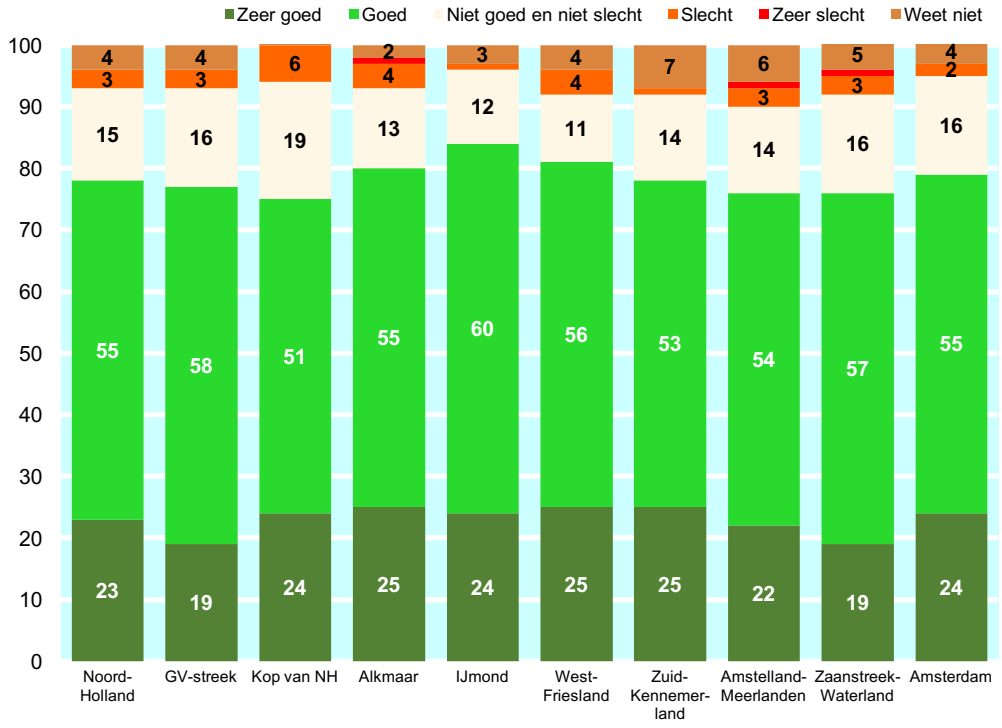
Nog grotere waardering voor feit actief betrekken van inwoners door provincie. De waardering stijgt verder als de respondenten gevraagd wordt een oordeel uit te spreken over het feit dat de provincie Noord-Holland haar bewoners actief heeft betrokken bij het opstellen van de drie perspectieven. Maar liefst 78 procent van de inwoners van Noord-Holland vindt dit '(zeer) goed' (figuur 4, pagina 8). Het meest positief zijn de inwoners van IJmond, met 84 procent '(zeer) goed'.

Figuur 3 Oordeel over ontwikkeling drie perspectieven door provincie Noord-Holland

Vraagformaat 'De provincie Noord-Holland heeft drie perspectieven ontwikkeld die aangeven hoe het om wil gaan met de uitdagingen die tussen nu en 2050 op ons afkomen in Noord-Holland. Wat vindt u ervan dat de provincie Noord-Holland drie perspectieven heeft ontwikkeld?' **Noot** N=1,407 voor Noord-Holland; N=415 voor bestuursregio Amsterdam. N=circa 125 voor elk van de overige bestuursregio's.

Figuur 4 Oordeel over actief betrekken van inwoners bij drie perspectieven

Vraagformaat 'De provincie Noord-Holland betrekt haar inwoners actief bij het opstellen van deze perspectieven. Wat vindt u daarvan?' **Noot** Zie figuur 3.

PERSPECTIEF #1: GEZOND EN VEILIG NOORD HOLLAND

Veel waardering voor een gezond en veilig Noord-Holland. Het perspectief 'Gezond en veilig Noord-Holland' geniet een gemiddelde aansprekendheidsscore van maar liefst 3.91. Dit is een zeer hoge score, wetende dat de vuistregel luidt dat een perspectief vanaf een score van 3.50 positieve trekkracht ('tractie') begint te sorteren en mensen echt in beweging brengt. Met een aansprekendheid van 3.91 zit het perspectief 'Gezond en Veilig' glansrijk boven die kritische grens. Het is, kortom, een wenkend perspectief voor respondenten.

	Aansprekendheid
Een gezond en veilig Noord-Holland. Iedereen wil gezond en veilig wonen, werken en leven; datzelfde gunnen we ook onze kinderen en kleinkinderen. Werken aan een gezonder en veiliger Noord-Holland betekent, uitgaande van de taken van de provincie, in ieder geval het volgende: ■ Een groene omgeving om in te leven en recreëren. ■ Nieuwe woningen spreiden over de steden in de grotere ring rond Amsterdam. ■ Vervuilende industrieën nadrukkelijker scheiden van woningen, scholen en andere publieke gebouwen. ■ Zorgen dat het aantal verkeersongelukken omlaag gaat. ■ Nog meer doen aan het voorkómen van wateroverlast. ■ Investeren in duurzaam en slim (openbaar) vervoer. ■ Gezondere voedselwinning.	**3.91**

Noot Gemiddelde aansprekendheid als volgt berekend: 'zeer aansprekend'=5; 'aansprekend=4; 'beetje aansprekend' =3; 'niet aansprekend'=2; en 'helemaal niet aansprekend'=1. N=1.407

Spontane associaties bevestigen trekkracht. De spontane associaties van de respondenten bij het perspectief 'Gezond en Veilig' bevestigen het positieve beeld. Veel inwoners noemen het woord 'goed' als het eerste woord dat bij hen naar boven komt. Ook associëren veel respondenten de tekst met 'veiligheid', 'groen', 'duurzaamheid' en 'gezond'.

Vraagformaat 'Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u de bovenstaande tekst leest?' Noot N=1.407.

PERSPECTIEF #2: KARAKTERISTIEK NOORD-HOLLAND

Goede waardering voor 'een karakteristiek Noord-Holland'. Het perspectief 'Een karakteristiek Noord-Holland' geniet een gemiddelde aansprekendheid van 3.60. Dit perspectief scoort daarmee boven de kritische grens van 3.50 en sorteert daarmee tractie. Tegelijk blijft dit perspectief in termen van aansprekendheid achter bij 'Veilig en Gezond'.

Aansprekendheid

Een karakteristiek Noord-Holland. Noord-Holland heeft veel fraais te bieden. Van mooie open landschappen en windmolens, tot aantrekkelijke steden als Alkmaar, Haarlem en Amsterdam. Onze provincie groeit; er komen meer mensen bij, met name in de regio Amsterdam. Het karakteristieke open landschap staat daardoor onder druk. **In het verleden hebben we bewezen grote veranderingen aan te kunnen.** Grote ruimtelijke ingrepen als de Beemster, het Noordzeekanaal, Wieringermeer en de Afsluitdijk hebben een unieke provincie opgeleverd. Werken aan een karakteristiek Noord-Holland vraagt om zorgvuldige keuzes over wat je waar ontwikkelt. Dit betekent, uitgaande van de taken van de provincie, in ieder geval het volgende: ■ Extra woningen en bedrijven blijven hoofdzakelijk binnen de bestaande steden om het open landschap te ontzien. ■ Verandering in de landbouw is mogelijk waar het het landschap niet aantast. ■ De energietransitie heeft grote gevolgen voor het Noord-Hollandse landschap. Ruimte geven aan energietransitie kan dus niet overal.	**3.60**

Noot Gemiddelde aansprekendheid als volgt berekend: 'zeer aansprekend'=5; 'aansprekend=4; 'beetje aansprekend' =3; 'niet aansprekend'=2; en 'helemaal niet aansprekend'=1. N=1.407

'Landschap' is de belangrijkste associatie. Bij de spontane associaties wordt het woord 'landschap' het meest genoemd. Net als bij 'Gezond en Veilig' noemen veel respondenten het woord 'goed' als het eerste wat in hen opkomt na het lezen van het perspectief 'Karakteristiek'.

Vraagformaat 'Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u de bovenstaande tekst leest?' Noot N=1.407.

PERSPECTIEF #3: ECONOMISCH DUURZAAM NOORD-HOLLAND

Achterblijvende waardering 'economisch duurzaam Noord-Holland'. De aansprekendheid van het perspectief 'Economisch Duurzaam' bedraagt 3.41 en blijft daarmee onder de kritische grens waar gewoonlijk positieve tractie ontstaat.

Aansprekendheid

Een economisch duurzaam Noord-Holland. Klimaatverandering en de transitie naar duurzame energie vragen grote investeringen. Dit maakt een economische groei nodig die duurzaam en toekomstbestendig is. Werken aan een economische duurzaam Noord-Holland betekent, uitgaande van de taken van de provincie, in ieder geval het volgende: ■ Focus op de kenniseconomie. ■ De Metropoolregio Amsterdam blijft de economische motor van de provincie. ■ Bundelen van economische activiteiten op die plekken waar ze het meest rendabel zijn. De schaarse ruimte wordt zo maximaal benut, waardoor het open landschap beter kan worden beschermd. ■ In het noorden van de provincie Noord-Holland kiezen voor economische clusters die in deze regio kansrijk zijn, zoals landbouw, duurzame energieopwekking, recreatie en toerisme. Voorwaarde voor deze geclusterde groei is de aanleg van een goede infrastructuur van wegen, openbaar vervoer, energie en internet. ■ De provincie minder afhankelijk maken van slechts enkele grote economische sectoren. Dat bereiken we onder meer door innovatie en experimenten te richten op het vergroten van de diversiteit van de Noord-Hollandse economie.	**3.41**

Noot Gemiddelde aansprekendheid als volgt berekend: 'zeer aansprekend'=5; 'aansprekend=4; 'beetje aansprekend' =3; 'niet aansprekend'=2; en 'helemaal niet aansprekend'=1. N=1.407

'Economie' en 'duurzaam' zijn belangrijkste associaties. De respondenten associëren het perspectief 'Economisch Duurzaam' hoofdzakelijk met …. 'economie' en 'duurzaam'. Geen verrassingen, dus.

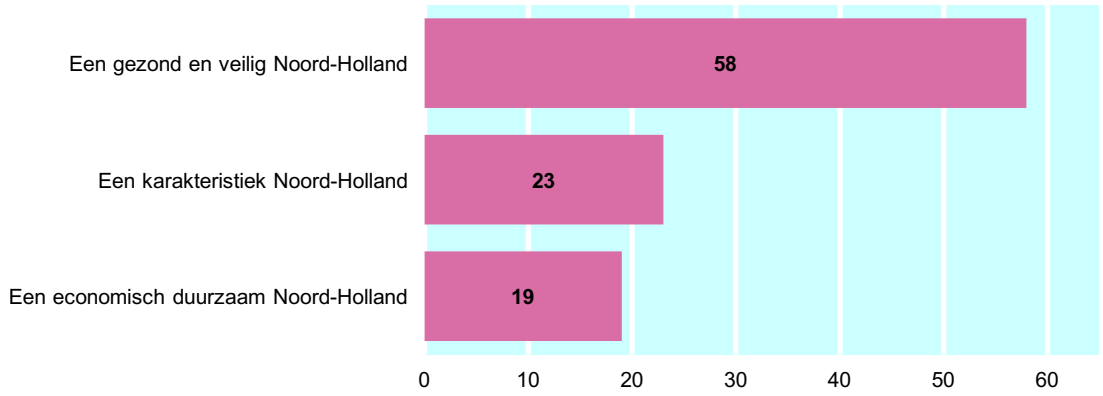
Vraagformaat 'Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u de bovenstaande tekst leest?' Noot N=1.407.

PERSPECTIEF 'GEZOND EN VEILIG' OP AFSTAND HET MEEST GEWAARDEERD

Na de beoordeling van elk van de drie perspectieven op Noord-Holland in 2050 is de respondenten gevraagd om aan te geven welk van de drie perspectieven zij het meest waarderen (ranking-vraag).

Duidelijke voorkeur voor 'gezond en veilig'. Een afgetekende meerderheid van 58 procent van de respondenten (figuur 5) waardeert 'Gezond en Veilig' het meest. Dit meest gewaardeerde perspectief wordt op ruime afstand gevolgd door 'Karakteristiek' (23 procent) en 'Economisch Duurzaam'(19 procent).

Figuur 5 Waardering voor drie perspectieven op Noord-Holland in 2050

Vraagformaat 'Welke van het drietal zojuist geschetste perspectieven op Noord-Holland in 2050 waardeert u het meest?'
Noot N=1.407.

UITDAGINGEN VOOR PROVINCIE NOORD-HOLLAND

Na de beoordeling van de drie perspectieven 'Veilig en gezond', 'Karakteristiek' en 'Economisch Duurzaam' kregen de respondenten in totaal 29 uitdagingen voorgelegd, met daarbij de vraag om aan te geven hoe belangrijk zij elke uitdaging vinden voor de provincie Noord-Holland. Respondenten konden daarbij gebruik maken van een zevenpuntsschaal met de categorieën 'zeer belangrijk', 'belangrijk', 'tamelijk belangrijk', neutraal', 'tamelijk onbelangrijk', 'onbelangrijk' en zeer onbelangrijk'. Om monotonie te voorkomen zijn deze 29 uitdagingen opgedeeld in drie vragenblokken en afwisselend voorgelegd met een drietal vragenblokken over een drietal hoofduitdagingen (verstedelijking, energietransitie en mobiliteit) – later meer hierover. Zie bijlage 2 (frequentievragenlijst) voor details.

Prioriteit #1. Droge voeten zijn het belangrijkst. 'Voorkomen van wateroverlast' is in de ogen van de respondenten de belangrijkste uitdaging voor de provincie Noord-Holland. Het gemiddelde belang dat aan deze uitdaging is toegekend bedraagt +2.03 en is daarmee het hoogste van alle 29 voorgelegde uitdagingen voor de provincie.

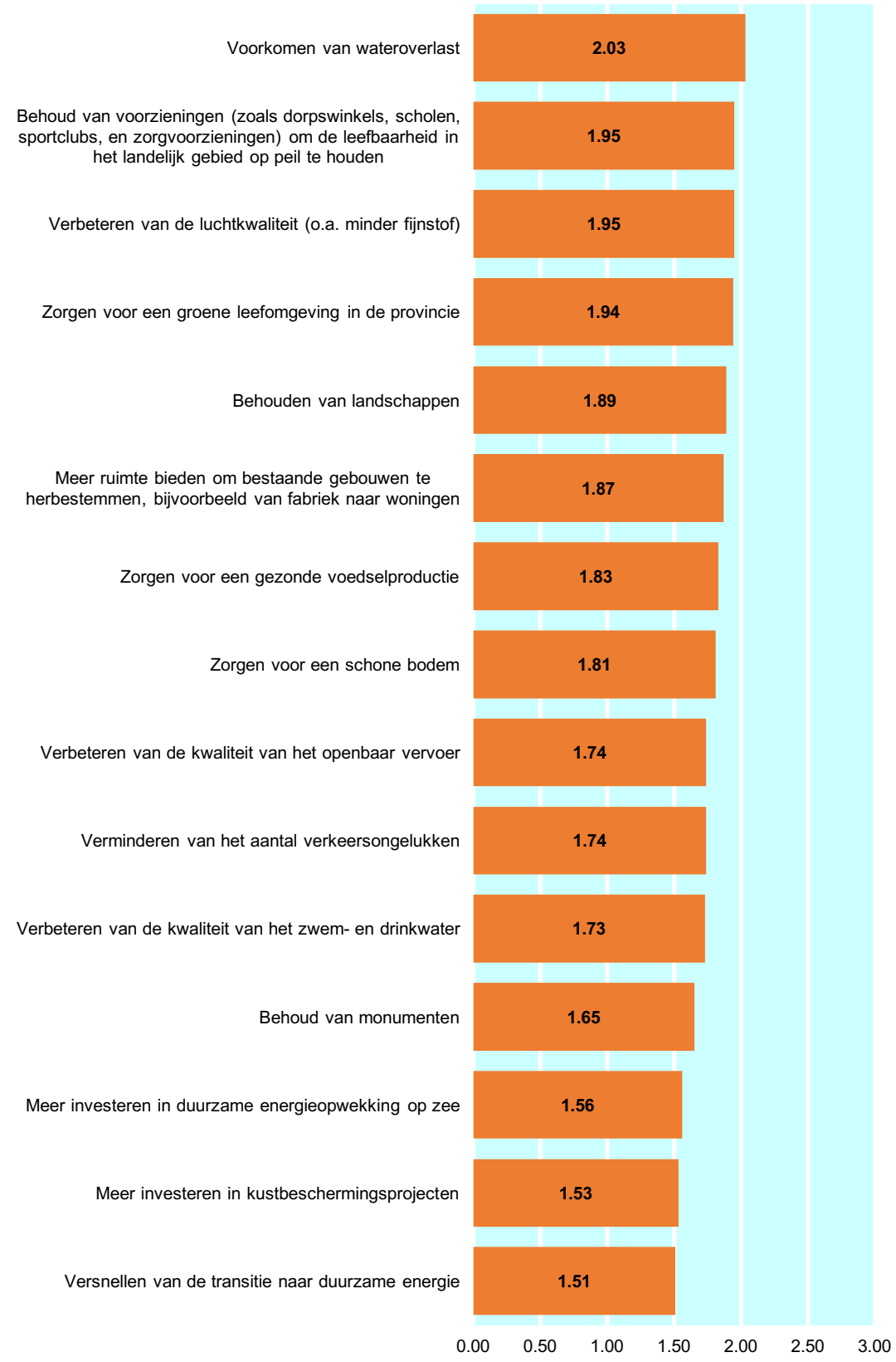
Prioriteit #2. Behoud van gemeenschappelijke voorzieningen. Het 'behoud van voorzieningen (zoals dorpswinkels, scholen, sportclubs en zorgvoorzieningen) om de leefbaarheid in het landelijk gebied op peil te houden' is de op een-na-belangrijkste uitdaging, met een score van +1.95**.**

Prioriteit #3. Schoon en gezond. De derde prioriteit (deels ex aequo met het behoud van gemeenschappelijke voorzieningen) is een cluster van uitdagingen die gerubriceerd kan worden onder het label 'schoon en gezond':

- 'Verbeteren van de luchtkwaliteit (o.a. minder fijnstof) '(score +1.95)
- 'Zorgen voor een groene leefomgeving in de provincie' (score +1.94).
- 'zorgen voor een gezonde voedselproductie' (score +1.83)
- 'Zorgen voor een schone bodem' (score +1.81)
- 'Verbeteren van de kwaliteit van het zwem– en drinkwater' (score +1.73)

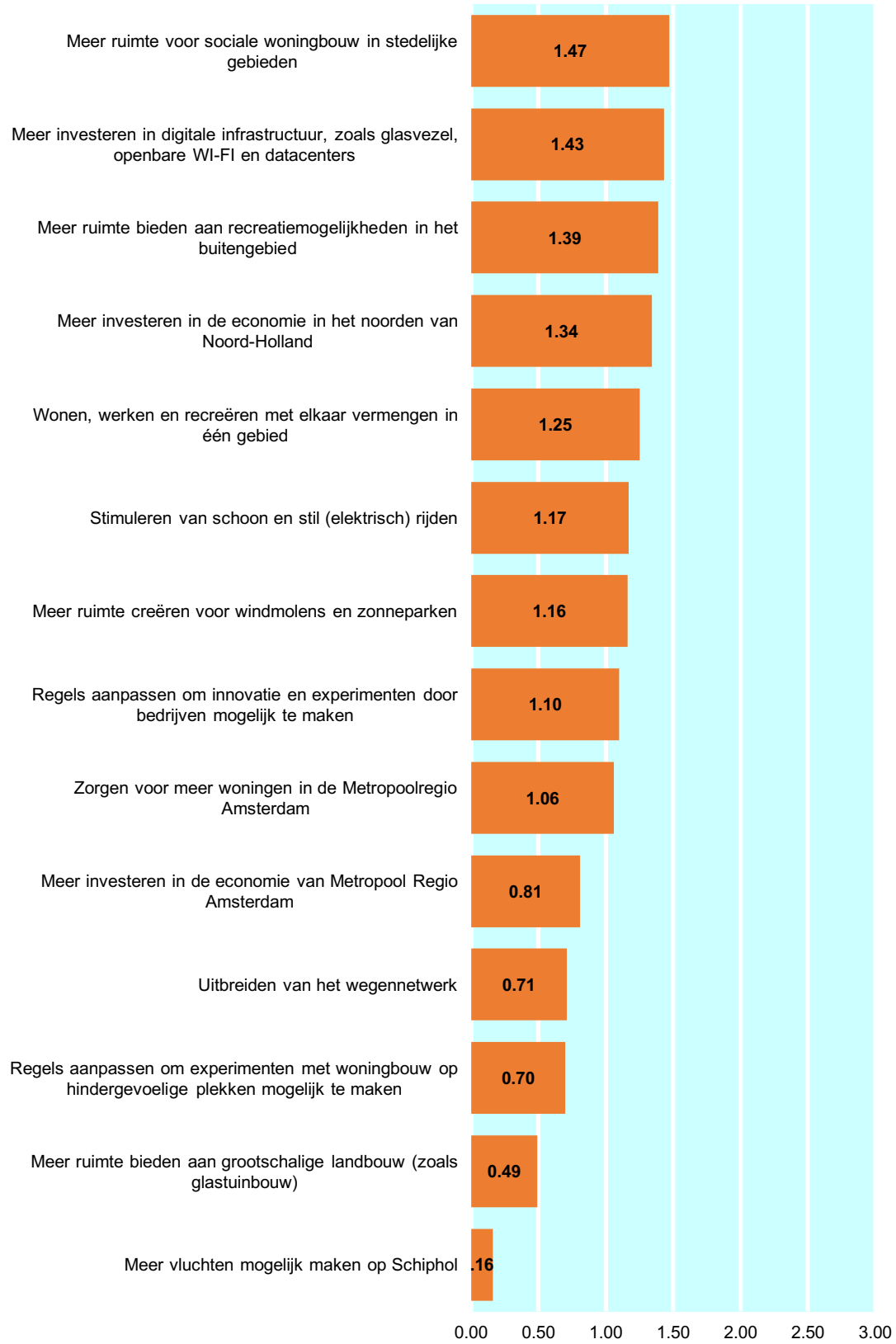
Opmerkelijk: belang dat wordt toegekend aan economische uitdagingen blijft achter. Zo kennen de inwoners van Noord-Holland van alle 29 voorgelegde uitdagingen het laagste belang toe aan 'meer vluchten mogelijk maken op Schiphol' (score +0.16). Andere economische uitdagingen, zoals 'meer ruimte bieden aan grootschalige landbouw (zoals glastuinbouw)' (score +0.49), ' en 'meer investeren in de economie van Metropool Regio Amsterdam' (+0.81) scoren eveneens laag. Dat geldt ook voor infrastructurele uitdagingen, zoals 'uitbreiden van het wegennetwerk' (score +0.71).

Figuur 6a Toegekend belang aan uitdagingen voor Noord-Holland

Vraagformaat 'Hieronder ziet u een lijst met uitdagingen. Geef aan hoe belangrijk u elke uitdaging vindt voor de provincie Noord-Holland?' **Noot** Gemiddeld toegekend belang als volgt berekend: 'zeer belangrijk'=+3; 'belangrijk'=+2; 'tamelijk belangrijk'=+1; 'neutraal'=0; 'tamelijk onbelangrijk'=-1; 'onbelangrijk'=-2; en 'zeer onbelangrijk'=-3. N=1.407.

Figuur 6b Toegekend belang aan uitdagingen voor Noord-Holland *(vervolg)*

Vraagformaat 'Hieronder ziet u een lijst met uitdagingen. Geef aan hoe belangrijk u elke uitdaging vindt voor de provincie Noord-Holland?' **Noot** Gemiddeld toegekend belang als volgt berekend: 'zeer belangrijk=+3; 'belangrijk'=+2; 'tamelijk belangrijk'=+1; 'neutraal'=0; 'tamelijk onbelangrijk'=-1; 'onbelangrijk'=-2; en 'zeer onbelangrijk'=-3. N=1.407.

DRIE PERSPECTIEVEN ALS LENS VOOR HOOFDUITDAGINGEN

Naast de 29 'reguliere' uitdagingen waar de provincie Noord-Holland zich mogelijk mee geconfronteerd ziet zijn er drie specifieke uitdagingen die in dit hoofdonderzoek worden aangeduid als 'hoofduitdagingen'. Het gaat daarbij om verstedelijking (wonen en werken), de energietransitie en mobiliteit. Getracht is om elk van deze hoofduitdagingen te beschrijven – framen *is wellicht een toepasselijker woord – door de lens van de drie perspectieven zoals hierboven besproken. Dat leidt per hoofduitdaging tot steeds een andere kijk – verschillende woorden, verschillende accenten. In totaal heeft dit geresulteerd in 3 maal 3 formuleringen van de hoofduitdagingen (negen in totaal). Voor elk van deze negen formuleringen van de hoofduitdagingen is de respondenten gevraagd om deze te beoordelen met een rapportcijfer tussen de 1 en de 10.*

Verstedelijking: 'Economisch en Duurzaam' perspectief minst gewaardeerd. De drie perspectieven bieden weinig uitkomst bij de hoofduitdaging van verstedelijking (wonen en werken). De gemiddelde waardering is met 6.4 (niet afgebeeld) het laagste voor de drie hoofduitdagingen. Waar 'Gezond en Veilig' (rapport cijfer 6.8) en 'Karakteristiek' (rapportcijfer 6.6) het nog redelijk doen, zakt de waardering via het perspectief van 'Economische en Duurzaam' met een gemiddeld rapportcijfer van 5.9 behoorlijk ver weg.

	Rapportcijfer
Perspectief 1: Gezond en veilig Noord-Holland. Kwetsbare locaties, zoals woningen en scholen, worden gescheiden van milieubelastende activiteiten, zoals vervuilende industrieën. Nieuwe woningbouw wordt over een groter gebied rondom Amsterdam gespreid. Dit voorkomt druk op de luchtkwaliteit en overlast door geluid, maar betekent wel dat er op sommige plekken in het buitengebied gebouwd moet worden en dat er verder gereisd moet worden voor woon-werkverkeer.	6.8
Perspectief 2: Karakteristiek Noord-Holland. Het open landschap is karakteristiek voor Noord-Holland. De benodigde ruimte voor woningen en bedrijven wordt daarom vooral binnen de bestaande steden gezocht. In het groene buitengebied wordt alleen gebouwd als het niet anders kan en als het landschap niet wordt aangetast. Gevolg hiervan is dat het in de stad drukker wordt en meer hoogbouw komt.	6.6
Perspectief 3: Economisch duurzaam Noord-Holland. Nieuwe woningbouw en bedrijvigheid worden zoveel mogelijk in Groot Amsterdam geconcentreerd, omdat mensen en bedrijven zich daar willen vestigen en dat het meeste rendement oplevert. De schaarse ruimte wordt maximaal benut via hoogbouw en het bouwen van woningen op hindergevoelige plekken, zoals bij Schiphol. Dat kan leiden tot een mindere luchtkwaliteit, meer geluidsoverlast en meer verkeer in de stad. Wel houden we zo het open landschap rondom Amsterdam intact.	5.9

Vraagformaat 'Tot en met 2050 komen er steeds meer mensen en banen bij in Noord-Holland, met name in de regio Amsterdam. Daarom zijn nieuwe woningen en werkplekken nodig. **Nu volgen enkele manieren over hoe hier mee om te gaan. Beoordeel elk met een rapportcijfer.**' **Noot** N=1.407.

Energietransitie: hoogste waardering voor 'Economisch en Duurzaam'. Het gemiddelde rapportcijfer voor de drie perspectieven ligt voor de hoofduitdaging van de energietransitie een half punt hoger dan voor verstedelijking (rapportcijfer 6.9 versus 6.4 - niet getoond). Het rapportcijfer voor 'Economisch en Duurzaam' is met 7.3 het hoogst.

	Rapportcijfer
Perspectief 1: Gezond en veilig Noord-Holland. De provincie sluit zoveel mogelijk aan bij initiatieven van inwoners zelf, zoals energiecoöperaties, en spant zich in voor zoveel mogelijk windmolens op zee. Grootschalige opwekking door windmolens gebeurt uitsluitend op afstand van woongebieden. De grootschalige verwerking van biomassa vindt evenmin plaats in woongebieden. Deze aanpak houdt wel in dat Noord-Holland in 2050 nog niet volledig energieneutraal zal zijn.	6.7
Perspectief 2: Karakteristiek Noord-Holland. Ruimte geven aan de energietransitie is niet overal mogelijk. (Grootschalige) opwekking, door bijvoorbeeld windmolens en weides met zonnepanelen, wordt alleen toegestaan waar het landschap het aankan. Dat vraagt om extra investeringen. Deze aanpak houdt wel in dat Noord-Holland in 2050 nog niet volledig energieneutraal zal zijn.	6.6
Perspectief 3: Economisch duurzaam Noord-Holland. Er zijn innovatieve oplossingen nodig om de energietransitie te laten slagen. In Noord-Holland Zuid moet vooral energie bespaard worden, in Noord-Holland Noord moet grootschalig hernieuwbare energie opgewekt worden. In Noord-Holland Noord kan ook geëxperimenteerd worden met verschillende vormen van duurzame energieopwekking. Zo benutten we niet alleen zoveel mogelijk de beschikbare ruimte, maar versterken we ook onze kennis. Dit biedt nieuwe economische kansen voor dit gebied. Met deze aanpak wordt het mogelijk om Noord-Holland in 2050 volledig energieneutraal te laten zijn.	7.3

Vraagformaat 'Klimaatverandering en de eindigheid van fossiele brandstoffen maken richting 2050 een volledige transitie naar hernieuwbare energie noodzakelijk. **Nu volgen enkele manieren over hoe hier mee om te gaan. Beoordeel elk met een rapportcijfer.**' Noot N=1.407.

Mobiliteit: goede waardering voor alle drie perspectieven - 'Gezond en Veilig' iets minder. Het gemiddelde rapportcijfer voor alle drie perspectieven is voor de hoofduitdaging 'mobiliteit' gelijk aan 7.3 (niet afgebeeld). Het is daarmee het hoogste voor de drie hoofduitdagingen.

	Rapportcijfer
Perspectief 1: Gezond en veilig Noord-Holland. Door in de toekomst nieuwe woningbouw in een grotere ring rondom Amsterdam te spreiden, neemt de afstand tussen wonen en werken toe. Dat vraagt om grote investeringen in een mobiliteitssysteem dat snel, slim, schoon, veilig en duurzaam is: wandelen en fietsen als basis, met openbaar vervoer voor de grotere afstanden. Sluitstuk is de schone auto, gestimuleerd via een voordeligere wegenbelasting en voldoende laadpalen voor elektrische auto's.	7.1
Perspectief 2: Karakteristiek Noord-Holland. Bij het ontwerp van nieuwe wegen is de vorm van het landschap, in plaats van de gemakkelijkste of snelste verbinding, leidend. Om ruimte te bieden aan de groei en modernisering van de mobiliteit worden bestaande verbindingen zoveel mogelijk verbeterd. Bedrijven en woningen worden zoveel mogelijk bij bestaande infrastructuur gebouwd. Op deze manieren wordt het karakteristieke Noord-Hollandse landschap zoveel mogelijk intact gelaten.	7.4
Perspectief 3: Economisch duurzaam Noord-Holland. Gerichte investeringen in hoogwaardige infrastructuur van wegen en openbaar vervoer zijn onontbeerlijk. Dat geldt ook voor de digitale infrastructuur, zoals glasvezel en 5G, zodat bedrijven en huishoudens digitaal optimaal bereikbaar zijn. Door bedrijven en woningen bij bestaande OV-knooppunten (trein- en busstations) te concentreren blijven bestemmingen goed bereikbaar en wordt er niet onnodig nieuwe infrastructuur aangelegd. Zo wordt het (internationale) vestigingsklimaat voor werkgevers en werknemers versterkt en blijft Noord-Holland aantrekkelijk.	7.4

Vraagformaat 'De toename van mensen en bedrijvigheid richting 2050 heeft gevolgen voor het gebruik van auto, OV en fiets. Wat die gevolgen precies zijn, is sterk afhankelijk van technologische ontwikkelingen zoals elektrisch rijden,

zelfrijdende auto's, autodelen, en elektrische fietsen. **Nu volgen enkele manieren over hoe hier mee om te gaan. Beoordeel elk met een rapportcijfer.**' Noot N=1.407.

SAMENVATTING: GENUANCEERDE OMGANG MET DE DRIE PERSPECTIEVEN

'Gezond en veilig Noord-Holland' geniet een lichte voorsprong. De hiervoor beschreven resultaten zijn handzaam samengevat in onderstaande overzichtstabel. In termen van aansprekendheid gaat de voorkeur duidelijk uit naar 'Gezond en Veilig'. De drie perspectieven scoren wisselend op elk van de drie hoofduitdagingen verstedelijking, energietransitie een mobiliteit. Tegelijk blijkt het gemiddelde rapportcijfer over de drie hoofduitdagingen gezamenlijk voor elk perspectief identiek te zijn (rapportcijfer 6.9, niet afgebeeld). De bevolking van Noord-Holland gaat derhalve genuanceerd om met de drie perspectieven.

	Overall waardering		*Hoofduitdagingen*		
	Aanspre-kendheid	*Meest gewaardeerd*	*Verstedelijking (wonen en werken)*	*Energie-transitie*	*Mobiliteit*
Gezond en veilig	**3.91**	58%	6.8	6.7	7.1
Karakteristiek	**3.60**	23%	6.6	6.6	7.4
Economische duurzaam	**3.48**	19%	5.9	7.3	7.4

Vraagformaat Zie voorgaande figuren en tabellen. Noot N=1,407.

AFWEGINGEN TUSSEN BELEIDSOPTIES (DILEMMA'S)

In het laatste deel van de vragenlijst kregen de respondenten steeds twee beleidsopties voorgelegd op weg naar Noord-Holland in 2050. De respondenten werd vervolgens verzocht om aan te geven welke van de twee aangeboden opties hun voorkeur had. In totaal kregen de respondenten zo zeventien verschillende optieparen voorgelegd. De beleidsopties zijn in overleg met de provincie opgesteld en zijn niet direct herleidbaar tot de (hoofd)uitdagingen en toekomstperspectieven elders in de vragenlijst.

Noord-Hollanders zetten veiligheid op 1. De sterkste reactie in het vragenblok met afwegingen tussen twee beleidsopties ontstaat wanneer het 'grondig aanpassen van de dijken om het risico op overstroming zo klein mogelijk te laten zijn' wordt afgezet tegen het behoud van karakteristieke dijken. De dreiging van natte voeten mist zijn uitwerking niet: liefst 83 procent van de ondervraagden verkiest dan aanpassing van de dijken boven het behoud van het karakteristieke landschap (slechts 17 procent).

Optie 1. Grondig aanpassen van de dijken om risico op overstroming zo klein mogelijk te laten zijn

Optie 2. Behouden van karakteristieke dijken en beleving van het landschap eromheen met grotere kans op overstroming

Vraagformaat 'Hieronder staan steeds twee opties voor bestuurders op weg naar Noord-Holland in 2050. Deze opties zijn vaak niet of moeilijk met elkaar te combineren. Welke van de twee opties heeft uw voorkeur?' Noot N=1407.

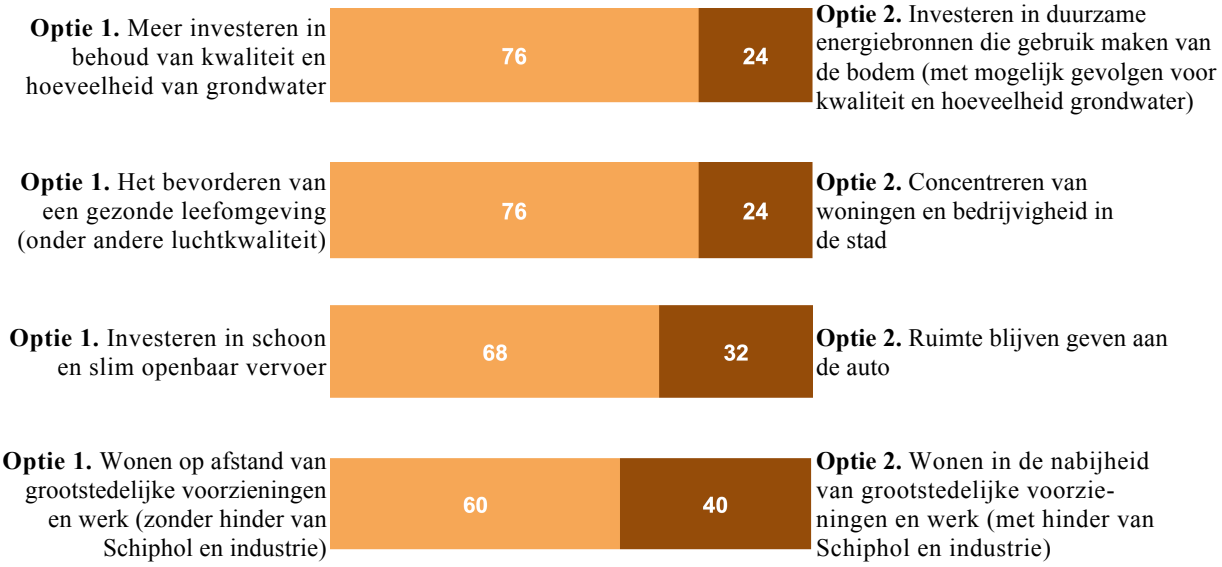
Ook kiest men, zij het in minder uitgesproken mate, voor veiligheid op de weg:

Optie 1. Verkeersveiligheid vergroten door verschillende vormen van verkeer te scheiden (bijv. snelfietspaden)

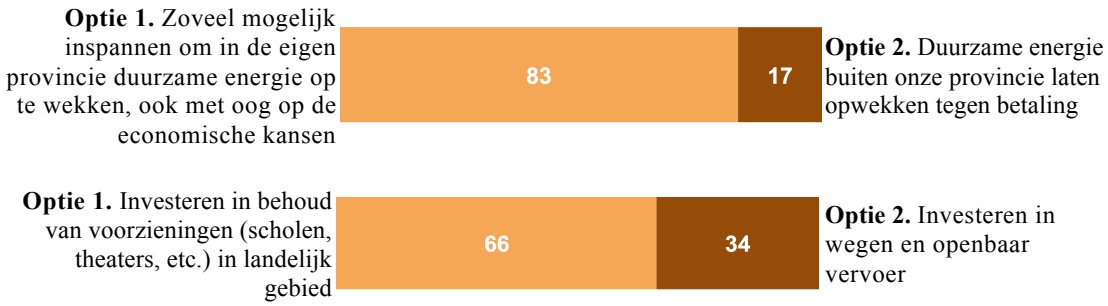
Optie 2. Bundelen van wegen om stad en landschap zoveel mogelijk te ontzien

Noord-Hollanders kiezen voor 'schoon'. Ruime meerderheden van de respondenten (60 tot 76 procent) verkiezen investeren in de kwaliteit van het grondwater, schone lucht, schoon openbaar vervoer en 'geen hinder van Schiphol en andere industrie' boven andere, vuilere beleidsopties. De behoefte aan schone beleidsopties lijkt zo een belangrijke tweede hoofdprioriteit in de omgang met beleidsdilemma's.

Amsterdammers hebben een veel hogere tolerantie voor hinder dan inwoners van de overige bestuursregio's: maar liefst 60 procent accepteert hinder van onder meer Schiphol als dat betekent dat ze dichtbij grootstedelijke voorzieningen kunnen wonen, tegenover slechts 19 procent van – bijvoorbeeld – de inwoners van de Kop van Noord-Holland. Ook in Alkmaar (24 procent) en West-Friesland (24 procent) bestaat weinig ontvankelijkheid voor hinder.

Noord-Hollanders kiezen voor 'dichtbij'. Men wil de dingen graag dichtbij de eigen leefomgeving organiseren, of het nu gaat om het opwekken van duurzame energie of het behoud van gemeenschaps-voorzieningen:

Vooral in de Kop van Noord-Holland en West-Friesland leeft een sterke wens om voorrang te geven aan het behoud van voorzieningen.

Noord-Hollanders kiezen voor de natuur. De respondenten geven voorrang aan de natuur in vergelijking met een reeks alternatieven, zoals toerisme, landbouw, en zelfs grootschalige duurzame energie:

Optie 1. Vrijkomende landbouwgrond in NH-Noord gebruiken voor natuur, om zo de biodiversiteit te verbeteren

Optie 2. Vrijkomende landbouwgrond in Noord-Holland Noord gebruiken voor toerisme of recreatie

Optie 1. Landbouw rond de stad in dienst stellen van recreatie en beleving van de natuur

Optie 2. Landbouw rond de stad de ruimte geven te groeien met het oog op een rendabele bedrijfsvoering

Optie 1. Open ruimte benutten om natuur te ontwikkelen (biodiversiteit)

Optie 2. Open ruimte benutten om grootschalig duurzame energie op te wekken

De stemmen staken als de beleidsopties beide gericht zijn op het ondersteunen van meer groen, en slechts verschillen in focus en accenten:

Optie 1. De ruimte in de stad maximaal benutten voor woningbouw om het groen om de stad heen te ontzien

Optie 2. Investeren in groen in de stad en daardoor minder ruimte voor woningbouw

De stemmen staken eveneens als ‘behoud van het landschap’ wordt afgezet tegen ‘100% duurzame energieopwekking, onder andere met windmolens’:

Optie 1. Behoud van het landschap

Optie 2. 100% duurzame energie-opwekking, onder andere met windmolens

Men denkt nog na over de rol van hoogbouw. Noord-Hollanders lijken nog bezig met het vormen van een mening over de rol die in de toekomst is weggelegd voor hoogbouw. Uitgesproken voorkeuren zijn allesbehalve uitgekristalliseerd:

Optie 1. Behoud van de leefbaarheid in de stad door nieuwe woningbouw te spreiden in het buitengebied

Optie 2. Behoud van het landschap door nieuwe woningbouw in de stad te concentreren (o.a. hoogbouw)

Optie 1. Meer ruimte voor hoogbouw in Metropoolregio Amsterdam zodat er meer mensen kunnen wonen

Optie 2. Meer ruimte voor woningen in het buitengebied rondom Amsterdam

Ook over de verhouding met de digitale economie denkt men nog na. De respondenten zijn fifty/fifty verdeeld over de keuze tussen investeren in 'wegen en openbaar vervoer' of investeren in de digitale economie.

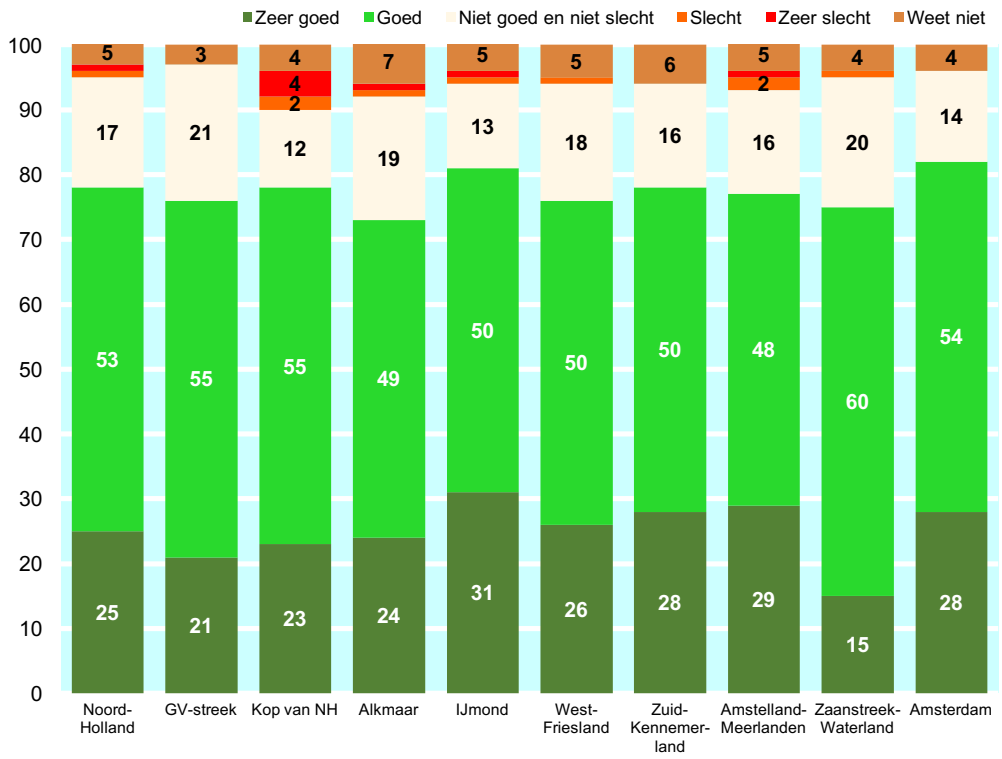
Keuze tussen investeren in kansrijke of kansarme gebieden niet beslecht. Noord-Hollanders zijn eveneens tot op het bot verdeeld over de vraag of eerst geïnvesteerd zou moeten worden in kansrijke gebieden (kansen pakken) of juist kansarme gebieden (deze 'erbij trekken'):

RUIME MEERDERHEID WENST EXEMPLAAR OMGEVINGSVISIE

Veel steun voor versturen van Omgevingsvisie naar de respondenten. Liefst 78 procent van de respondenten vindt het een 'goede' of 'zeer goede' zaak dat de provincie Noord-Holland bereid is om de Omgevingsvisie, zodra deze klaar is, elektronisch toe te sturen aan deelnemers van dit onderzoek. Vooral in Amsterdam (82 procent) loopt men warm voor dit idee. Dit resultaat komt eveneens sterk overeen met de resultaten uit de voormeting (figuur 4).

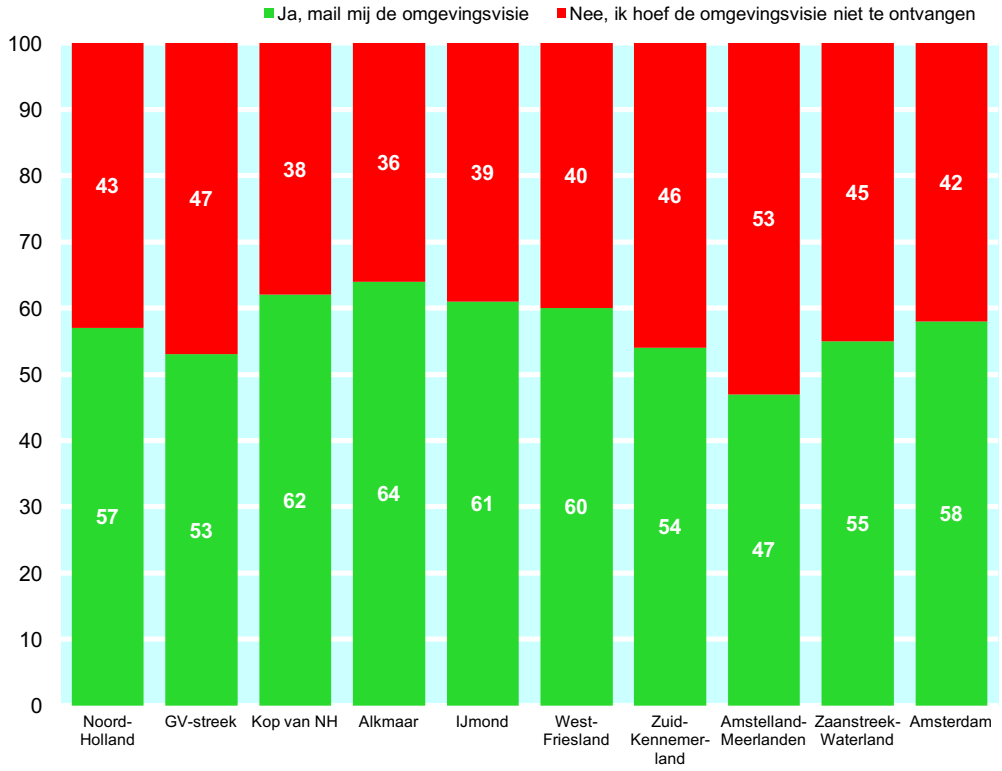
Figuur 7 Toesturen omgevingsvisie

Vraagformaat 'De Provincie Noord-Holland stelt dit jaar een overkoepelende omgevingsvisie op. De provincie Noord-Holland is bereid om de omgevingsvisie, zodra deze klaar is, elektronisch toe te sturen aan alle deelnemers van dit onderzoek. Wat vindt u daarvan?' Noot N=1,407 voor Noord-Holland; N=415 voor bestuursregio Amsterdam. N=circa 125 voor elk van de overige bestuursregio's.

Meerderheid wenst exemplaar van Omgevingsvisie. Een ruime meerderheid van de respondenten (57 procent) geeft aan zelf de Omgevingsvisie (elektronisch) te willen ontvangen. Dit percentage ligt overigens 10 punten onder de 67 procent van de respondenten die in het eerste onderzoek in februari 2017 aangaf de Omgevingsvisie te willen ontvangen. Net als in het eerste onderzoek is men het meest positief in Alkmaar, waar 64 procent de Omgevingsvisie wil ontvangen.

Figuur 8 Wil omgevingsvisie ontvangen

Vraagformaat 'Wilt u de omgevingsvisie in juni 2018 ook zelf elektronisch ontvangen?' Noot N=1,407 voor Noord-Holland; N=415 voor bestuursregio Amsterdam. N=circa 125 voor elk van de overige bestuursregio's.

BOODSCHAP AAN DE OPSTELLERS VAN DE OMGEVINGSVISIE

De respondenten kregen aan het eind van het onderzoek de gelegenheid om een boodschap mee te geven aan 'de mensen die werken aan het opstellen van de Omgevingsvisie'. Hoewel men, aangekomen op dit punt in de vragenlijst, al geruime tijd bezig was met het reageren op vragen en stellingen, werd daar veel gebruik van gemaakt.

Een kleine greep uit de antwoorden laat zien dat veel Noord-Hollanders goed weten waar de prioriteiten moeten liggen en dat ze begrijpen dat de keuze voor het een, consequenties heeft voor het ander:

- 'Wat mij betreft is het al druk genoeg in zuidelijk Noord-Holland, laten we dus meer de ruimte geven voor de natuur. Beperk zo veel mogelijk de groei van Amsterdam. Door te investeren in internet en dergelijke kunnen mensen thuis werken en kan Amsterdam van de Amsterdammers blijven en hoeven er geen hordes toeristen te komen.'
- 'Ons inwoneraantal groeit. Om het voor al die extra mensen ook leefbaar te houden zal er helaas groen gebied ingezet moeten worden om daar aan te voldoen. Van prettig, veilig en duurzaam wonen in genoeg ruimte word je blij. Van wonen in hoogbouw bij hindergebieden met z'n allen op een kluitje word je niet blij. Innovatie is erg belangrijk hierbij!'
- 'Goed bezig, maar blijf alle keuzes goed afwegen. Soms is het makkelijk om keuzes te maken op basis van economie, maar natuur en plezier in wonen zijn veel belangrijker om je provincie aantrekkelijk te houden. Wens ze veel wijsheid toe en ik hoop dat mensen dit onderzoek serieus hebben ingevuld.'

Daarnaast spreken veel respondenten hun waardering uit voor het open proces dat de provincie Noord-Holland volgt met de omgevingsvisie:

- ‘Goed bezig met onze toekomst!’
- ‘Wens ze veel succes met deze complexe materie!!!’
- ‘Goed dat jullie over een lange termijn visie nadenken.’
- ‘Dit was een zeer interessante vragenlijst met uitdagende dilemma's die je aan het denken zet. Je komt tot de conclusie dat dit niet altijd even makkelijk is.’

* * *

BIJLAGE 1 METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING

- Het totaal aantal respondenten bedraagt 1.407.
- De respondenten zijn online ondervraagd. Deze keuze genoot de voorkeur boven het telefonisch of face-to-face interviewen van mensen, vanwege geringere kosten en kortere duur van het veldwerk.
- Alle 1,407 respondenten zijn afkomstig uit Noord-Holland:
  - Alle interviews zijn online afgenomen door veldwerkorganisatie NoTies uit Monnickendam.
  - Veldwerkperiode was van 12-20 juni, 2017
  - NoTies werkt volgens de regels vastgesteld door marktonderzoek-associatie MOA.
- Over het inVotes panel:
  - Het inVotes panel van NoTies heeft ongeveer 50.000 leden die op zeer uiteenlopende sites zijn geworven. Ruim de helft van de panelleden (25 tot 30.000) wordt door NoTies als actief beschouwd.
  - NoTies heeft 6.104 in Noord-Holland woonachtige leden van het inVotes panel benaderd, inclusief de inactieve panelleden. Met 23.1 procent is de response lager dan gebruikelijk; normaal gesproken haalt NoTies een response van circa 50 procent voor surveys gericht op de actieve leden van het panel. Als we dit laatste gegeven combineren met het feit dat bijna de helft van het panel als niet-actief is aangemerkt, geldt een response van 23.1 procent als redelijk.
  - De leden van het inVotes panel moeten elk jaar hun profielgegevens actualiseren, anders worden zij uitgesloten van deelname. Panelleden worden beloond voor hun tijd en inzet. Ze kunnen punten sparen per onderzoek die verzilverd kunnen worden bij uiteenlopende online winkels via online cadeaubonnen. Ook staat er een panelbeheerder altijd klaar om snel en op een respectvolle manier antwoord te geven op vragen die panelleden kunnen hebben.
  - Het inVotes panel werkt verplicht met de Gouden Standaard.
  - No Ties heeft veel aandacht voor privacy en beveiliging. Er is voor gezorgd dat derden niet bij de gegevens van de panelleden kunnen komen. Individuele gegevens van panelleden worden nooit ter beschikking gesteld aan derden.
  - Het inVotes panel is ISO gecertificeerd.
- Naast de gebruikelijke weging op demografische variabelen (leeftijd, geslacht en sociale klasse) is een aanvullende weging toegepast op de omvang van de regio.

BIJLAGE 2 FREQUENTIEVRAGENLIJST

Q1 Waar viert u het liefst zomervakantie?

In Noord-Holland	25
Niet in Noord-Holland, maar wel in Nederland	19
In het buitenland	57

Q2 Wanneer u denkt aan vakantie in Noord-Holland, welk woord komt dan als eerste in u op?

Open vraag

Q3 Wat vindt u van de huidige mogelijkheden om zomervakantie te vieren in Noord-Holland?

Zeer goed	12
Goed	49
Niet goed en niet slecht	25
Slecht	3
Zeer slecht	1
Weet niet	11

Q4 Denkend aan Noord-Holland, wat voor soort vakantie spreekt u het meeste aan?

Een zon-zee-strand vakantie	60
Een culturele vakantie	31
Een sportieve vakantie	10

De wereld om ons heen verandert. Dat roept **belangrijke vragen** op over hoe we in de toekomst in onze provincie zullen wonen, werken en recreëren:

- Hoe zorgen we ook straks voor een goede leefomgeving? En wat moeten we daar nu al voor doen?
- Is er nog ruimte voor nieuwe woningen? En zo ja, waar vinden we die ruimte dan?
- Hoe zorgen we voor een economie die ook in de toekomst past bij onze hoge levensstandaard?
- Kunnen we al deze zaken combineren of moeten we keuzes maken?

Om deze en andere vragen te beantwoorden heeft de provincie **drie perspectieven** ontwikkeld op **de toekomst van de provincie Noord-Holland tot het jaar 2050**. Elk perspectief legt andere accenten voor de toekomstige ontwikkeling van Noord-Holland.

Q5 Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u de bovenstaande tekst leest?

Open vraag

Q6 De provincie Noord-Holland heeft drie perspectieven ontwikkeld die aangeven hoe het om wil gaan met de uitdagingen die tussen nu en 2050 op ons afkomen in Noord-Holland. Wat vindt u ervan dat de provincie Noord-Holland drie perspectieven heeft ontwikkeld?

Zeer goed	13
Goed	55
Niet goed en niet slecht	23
Slecht	3
Zeer slecht	0
Weet niet	6

Q7 De provincie Noord-Holland betrekt haar inwoners actief bij het opstellen van deze perspectieven. Wat vindt u daarvan?

Zeer goed	23
Goed	55
Niet goed en niet slecht	15
Slecht	3
Zeer slecht	0
Weet niet	4

Een gezond en veilig Noord-Holland. Iedereen wil gezond en veilig wonen, werken en leven; datzelfde gunnen we ook onze kinderen en kleinkinderen. Werken aan een gezonder en veiliger Noord-Holland betekent, uitgaande van de taken van de provincie, in ieder geval het volgende:

- Een groene omgeving om in te leven en recreëren.
- Nieuwe woningen spreiden over de steden in de grotere ring rond Amsterdam.
- Vervuilende industrieën nadrukkelijker scheiden van woningen, scholen en andere publieke gebouwen.
- Zorgen dat het aantal verkeersongelukken omlaag gaat.
- Nog meer doen aan het voorkómen van wateroverlast.
- Investeren in duurzaam en slim (openbaar) vervoer.
- Gezondere voedselwinning.

Q8 Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u de bovenstaande tekst leest?

Open vraag

Q9 Wat vindt u van dit perspectief?

Zeer aansprekend	22
Aansprekend	53
Beetje aansprekend	19
Niet aansprekend	5
Helemaal niet aansprekend	2

Een karakteristiek Noord-Holland. Noord-Holland heeft veel fraais te bieden. Van mooie open landschappen en windmolens, tot aantrekkelijke steden als Alkmaar, Haarlem en Amsterdam. Onze provincie groeit; er komen meer mensen bij, met name in de regio Amsterdam. Het karakteristieke open landschap staat daardoor onder druk.

In het verleden hebben we bewezen grote veranderingen aan te kunnen. Grote ruimtelijke ingrepen als de Beemster, het Noordzeekanaal, Wieringermeer en de Afsluitdijk hebben een unieke provincie opgeleverd. Werken aan een karakteristiek Noord-Holland vraagt om zorgvuldige keuzes over wat je waar ontwikkelt. Dit betekent, uitgaande van de taken van de provincie, in ieder geval het volgende:

- Het karakteristieke landschap vormt de basis voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- Extra woningen en bedrijven komen hoofdzakelijk binnen de bestaande steden om het open landschap te ontzien.
- Verandering in de landbouw is mogelijk als dit het landschap niet aantast.
- De energietransitie heeft grote gevolgen voor het Noord-Hollandse landschap. Ruimte geven aan energietransitie kan dus niet overal.

Q10 Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u de bovenstaande tekst leest?

Open vraag

Q11 Wat vindt u van dit perspectief?

Zeer aansprekend	13
Aansprekend	45
Beetje aansprekend	31
Niet aansprekend	10
Helemaal niet aansprekend	2

Een economisch duurzaam Noord-Holland. Klimaatverandering en de transitie naar duurzame energie vragen grote investeringen. Dit maakt een economische groei nodig die duurzaam en toekomstbestendig is. Werken aan een economische duurzaam Noord-Holland betekent, uitgaande van de taken van de provincie, in ieder geval het volgende:

- Focus op de kenniseconomie.
- De Metropoolregio Amsterdam blijft de economische motor van de provincie.
- Bundelen van economische activiteiten op die plekken waar ze het meest rendabel zijn. De schaarse ruimte wordt zo maximaal benut, waardoor het open landschap beter kan worden beschermd.
- In het noorden van de provincie Noord-Holland kiezen voor economische clusters die in deze regio kansrijk zijn, zoals landbouw, duurzame energieopwekking, recreatie en toerisme.
- Voorwaarde voor deze geclusterde groei is de aanleg van een goede infrastructuur van wegen, openbaar vervoer, energie en internet.
- De provincie minder afhankelijk maken van slechts enkele grote economische sectoren. Dat bereiken we onder meer door innovatie en experimenten te richten op het vergroten van de diversiteit van de Noord-Hollandse economie.

Q12 Welk woord komt als eerste bij u op wanneer u de bovenstaande tekst leest?

Open vraag

Q13 Wat vindt u van dit perspectief?

Zeer aansprekend	11
Aansprekend	42
Beetje aansprekend	34
Niet aansprekend	10
Helemaal niet aansprekend	3

Q14 Welke van het drietal zojuist geschetste perspectieven op Noord-Holland in 2050 waardeert u het meest? **Items random aanbieden.**

Een gezond en veilig Noord-Holland	58
Een karakteristiek Noord-Holland	23
Een economisch duurzaam Noord-Holland	19

Q15 Hieronder ziet u een lijst met uitdagingen. Geef aan hoe belangrijk u elke uitdaging vindt voor de provincie Noord-Holland. **Items random aanbieden.**

	Zeer belangrijk	*Belangrijk*	*Tamelijk belangrijk*	*Neutraal*	*Tamelijk onbelangrijk*	*Onbelangrijk*	*Zeer onbelangrijk*	*Weet niet*
Q15 Verbeteren van de kwaliteit van het zwem- en drinkwater	25	39	21	12	1	0	0	1
Q16 Verbeteren van de luchtkwaliteit (o.a. minder fijnstof)	38	36	13	10	2	0	1	1
Q17 Zorgen voor een schone bodem	28	41	17	11	2	0	0	1
Q18 Zorgen voor een groene leefomgeving in de provincie	33	40	15	9	1	0	1	1
Q19 Zorgen voor een gezonde voedselproductie	30	39	17	11	1	1	0	1
Q20 Voorkomen van wateroverlast	40	35	13	9	1	0	1	1
Q21 Verminderen van het aantal verkeersongelukken	31	35	16	13	2	1	1	1
Q22 Stimuleren van schoon en stil (elektrisch) rijden	18	28	22	22	4	2	2	1
Q23 Versnellen van de transitie naar duurzame energie	25	32	20	15	3	1	2	2
Q24 Verbeteren van de kwaliteit van het openbaar vervoer	29	36	19	11	2	1	1	1

Q25 Hoofduitdaging 1: Verstedelijking (wonen en werken). Tot en met 2050 komen er steeds meer mensen en banen bij in Noord-Holland, met name in de regio Amsterdam. Daarom zijn nieuwe woningen en werkplekken nodig. **Nu volgen enkele manieren over hoe hier mee om te gaan. Beoordeel elk met een rapportcijfer.**

	Rapport cijfer	*Weet niet*
Q25 Perspectief 1: Gezond en veilig Noord-Holland. Kwetsbare locaties, zoals woningen en scholen, worden gescheiden van milieubelastende activiteiten, zoals vervuilende industrieën. Nieuwe woningbouw wordt over een groter gebied rondom Amsterdam gespreid. Dit voorkomt druk op de luchtkwaliteit en overlast door geluid, maar betekent wel dat er op sommige plekken in het buitengebied gebouwd moet worden en dat er verder gereisd moet worden voor woon-werkverkeer.	6.8	9
Q26 Perspectief 2: Economisch duurzaam Noord-Holland. Nieuwe woningbouw en bedrijvigheid worden zoveel mogelijk in Groot Amsterdam geconcentreerd, omdat mensen en bedrijven zich daar willen vestigen en dat het meeste rendement oplevert. De schaarse ruimte wordt maximaal benut via hoogbouw en het bouwen van woningen op hindergevoelige plekken, zoals bij Schiphol. Dat kan leiden tot een mindere luchtkwaliteit, meer geluidsoverlast en meer verkeer in de stad. Wel houden we zo het open landschap rondom Amsterdam intact.	5.9	10
Q27 Perspectief 3: Karakteristiek Noord-Holland. Het open landschap is karakteristiek voor Noord-Holland. De benodigde ruimte voor woningen en bedrijven wordt daarom vooral binnen de bestaande steden gezocht. In het groene buitengebied wordt alleen gebouwd als het niet anders kan en als het landschap niet wordt aangetast. Gevolg hiervan is dat het in de stad drukker wordt en meer hoogbouw komt.	6.6	8

Q28 Hieronder ziet u een nieuwe lijst met uitdagingen. Geef aan hoe belangrijk u elke uitdaging vindt voor de provincie Noord-Holland. **Items random aanbieden.**

	Zeer belangrijk	*Belangrijk*	*Tamelijk belangrijk*	*Neutraal*	*Tamelijk onbelangrijk*	*Onbelangrijk*	*Zeer onbelangrijk*	*Weet niet*
Q28 Uitbreiden van het wegennetwerk	9	22	25	26	9	4	4	1
Q29 Behouden van landschappen	35	33	18	10	2	0	0	1
Q30 Zorgen voor meer woningen in de Metropoolregio Amsterdam	12	29	24	23	5	2	2	2
Q31 Meer ruimte creëren voor windmolens en zonneparken	17	30	22	19	5	2	3	2
Q32 Meer ruimte bieden aan grootschalige landbouw (zoals glastuinbouw)	7	18	22	32	9	5	4	3
Q33 Meer ruimte bieden om bestaande gebouwen te herbestemmen, bijvoorbeeld van fabriek naar woningen	31	39	16	10	2	0	0	1
Q34 Meer ruimte voor sociale woningbouw in stedelijke gebieden	25	30	21	16	3	2	1	1
Q35 Meer investeren in de economie van Metropool Regio Amsterdam	7	27	24	28	7	3	2	2

	Zeer belangrijk	*Belangrijk*	*Tamelijk belangrijk*	*Neutraal*	*Tamelijk onbelangrijk*	*Onbelangrijk*	*Zeer onbelangrijk*	*Weet niet*
Q36 Meer investeren in de economie in het noorden van Noord-Holland	17	35	22	21	3	1	1	2
Q37 Behoud van voorzieningen (zoals dorpswinkels, scholen, sportclubs, en zorgvoorzieningen) om de leefbaarheid in het landelijk gebied op peil te houden	36	37	15	8	2	0	1	1

Q38 **Hoofduitdaging 2: Energietransitie.** Klimaatverandering en de eindigheid van fossiele brandstoffen maken richting 2050 een volledige transitie naar hernieuwbare energie noodzakelijk. **Nu volgen enkele manieren over hoe hier mee om te gaan. Beoordeel elk met een rapportcijfer.**

	Rapportcijfer	*Weet niet*
Q38 **Perspectief 1: Gezond en veilig Noord-Holland.** De provincie sluit zoveel mogelijk aan bij initiatieven van inwoners zelf, zoals energiecoöperaties, en spant zich in voor zoveel mogelijk windmolens op zee. Grootschalige opwekking door windmolens gebeurt uitsluitend op afstand van woongebieden. De grootschalige verwerking van biomassa vindt evenmin plaats in woongebieden. Deze aanpak houdt wel in dat Noord-Holland in 2050 nog niet volledig energieneutraal zal zijn.	6.7	13
Q39 **Perspectief 2: Economisch duurzaam Noord-Holland.** Er zijn innovatieve oplossingen nodig om de energietransitie te laten slagen. In Noord-Holland Zuid moet vooral energie bespaard worden, in Noord-Holland Noord moet grootschalig hernieuwbare energie opgewekt worden. In Noord-Holland Noord kan ook geëxperimenteerd worden met verschillende vormen van duurzame energieopwekking. Zo benutten we niet alleen zoveel mogelijk de beschikbare ruimte, maar versterken we ook onze kennis. Dit biedt nieuwe economische kansen voor dit gebied. Met deze aanpak wordt het mogelijk om Noord-Holland in 2050 volledig energieneutraal te laten zijn.	7.3	13
Q40 **Perspectief 3: Karakteristiek Noord-Holland.** Ruimte geven aan de energietransitie is niet overal mogelijk. (Grootschalige) opwekking, door bijvoorbeeld windmolens en weides met zonnepanelen, wordt alleen toegestaan waar het landschap het aankan. Dat vraagt om extra investeringen. Deze aanpak houdt wel in dat Noord-Holland in 2050 nog niet volledig energieneutraal zal zijn.	6.6	12

Q41 Nog een lijst met uitdagingen. Geef aan hoe belangrijk u elke uitdaging vindt voor de provincie Noord-Holland. **Items random aanbieden.**

	Zeer belangrijk	*Belangrijk*	*Tamelijk belangrijk*	*Neutraal*	*Tamelijk onbelangrijk*	*Onbelangrijk*	*Zeer onbelangrijk*	*Weet niet*
Q41 Meer investeren in digitale infrastructuur, zoals glasvezel, openbare WI-FI en datacenters	22	32	20	18	4	1	1	1
Q42 Meer vluchten mogelijk maken op Schiphol	7	16	17	29	12	7	10	2

	Zeer belangrijk	*Belangrijk*	*Tamelijk belangrijk*	*Neutraal*	*Tamelijk onbelangrijk*	*Onbelangrijk*	*Zeer onbelangrijk*	*Weet niet*
Q43 Regels aanpassen om experimenten met woningbouw op hindergevoelige plekken mogelijk te maken	6	25	22	27	8	5	3	3
Q44 Behoud van monumenten	28	32	21	14	2	1	1	1
Q45 Meer ruimte bieden aan recreatiemogelijkheden in het buitengebied	16	35	25	19	3	1	0	2
Q46 Wonen, werken en recreëren met elkaar vermengen in één gebied.	14	33	23	21	4	1	1	2
Q47 Meer investeren in kustbeschermingsprojecten	24	35	20	15	3	1	1	1
Q48 Meer investeren in duurzame energieopwekking op zee	26	33	17	15	3	1	2	2
Q49 Regels aanpassen om innovatie en experimenten door bedrijven mogelijk te maken	11	31	25	24	4	2	1	3

Q50 Hoofduitdaging 3: mobiliteit, De toename van mensen en bedrijvigheid richting 2050 heeft gevolgen voor het gebruik van auto, OV en fiets. Wat die gevolgen precies zijn, is sterk afhankelijk van technologische ontwikkelingen zoals elektrisch rijden, zelfrijdende auto's, autodelen, en elektrische fietsen. **Nu volgen enkele manieren over hoe hier mee om te gaan. Beoordeel elk met een rapportcijfer.**

	Rapportcijfer	*Weet niet*
Q50 **Perspectief 1: Gezond en veilig Noord-Holland.** Door in de toekomst nieuwe woningbouw in een grotere ring rondom Amsterdam te spreiden, neemt de afstand tussen wonen en werken toe. Dat vraagt om grote investeringen in een mobiliteitssysteem dat snel, slim, schoon, veilig en duurzaam is: wandelen en fietsen als basis, met openbaar vervoer voor de grotere afstanden. Sluitstuk is de schone auto, gestimuleerd via een voordeligere wegenbelasting en voldoende laadpalen voor elektrische auto's.	7.1	11
Q51 **Perspectief 2: Economisch duurzaam Noord-Holland.** Gerichte investeringen in hoogwaardige infrastructuur van wegen en openbaar vervoer zijn onontbeerlijk. Dat geldt ook voor de digitale infrastructuur, zoals glasvezel en 5G, zodat bedrijven en huishoudens digitaal optimaal bereikbaar zijn. Door bedrijven en woningen bij bestaande OV-knooppunten (trein- en busstations) te concentreren blijven bestemmingen goed bereikbaar en wordt er niet onnodig nieuwe infrastructuur aangelegd. Zo wordt het (internationale) vestigingsklimaat voor werkgevers en werknemers versterkt en blijft Noord-Holland aantrekkelijk.	7.4	11
Q52 **Perspectief 3: Karakteristiek Noord-Holland.** Bij het ontwerp van nieuwe wegen is de vorm van het landschap, in plaats van de gemakkelijkste of snelste verbinding, leidend. Om ruimte te bieden aan de groei en modernisering van de mobiliteit worden bestaande verbindingen zoveel mogelijk verbeterd. Bedrijven en woningen worden zoveel mogelijk bij bestaande infrastructuur gebouwd. Op deze manieren wordt het karakteristieke Noord-Hollandse landschap zoveel mogelijk intact gelaten.	7.4	11

Q53 Hieronder staan steeds twee opties voor bestuurders op weg naar Noord-Holland in 2050. Deze opties zijn vaak niet of moeilijk met elkaar te combineren. Welke van de twee opties heeft uw voorkeur?

	Liever optie 1	*Liever optie 2*		*Weet niet*
Q53 **Optie 1:** Behoud van het landschap	46	44	**Optie 2:** 100% duurzame energieopwekking, onder andere met windmolens	10
Q54 **Optie 1:** Wonen in de nabijheid van grootstedelijke voorzieningen en werk (met hinder van Schiphol en industrie)	35	53	**Optie 2:** Wonen op afstand van grootstedelijke voorzieningen en werk (zonder hinder van Schiphol en industrie)	12
Q55 **Optie 1:** Investeren in schoon en slim openbaar vervoer	62	29	**Optie 2:** Ruimte blijven geven aan de auto	8
Q56 **Optie 1:** Meer investeren in behoud van kwaliteit en hoeveelheid van grondwater	67	21	**Optie 2:** Investeren in duurzame energiebronnen die gebruik maken van de bodem (met mogelijk gevolgen voor kwaliteit en hoeveelheid van grondwater)	11
Q57 **Optie 1:** Meer investeren in digitale infrastructuur (snel internet, datacentra, openbare WI-FI)	42	46	**Optie 2:** Meer investeren in wegen en openbaar vervoer	12
Q58 **Optie 1:** Open ruimte benutten om natuur te ontwikkelen (biodiversiteit)	51	36	**Optie 2:** Open ruimte benutten om grootschalig duurzame energie op te wekken	13
Q59 **Optie 1:** Investeren in kansrijke economische gebieden	42	40	**Optie 2:** Investeren in kansarme economische gebieden	17
Q60 **Optie 1:** Meer ruimte voor hoogbouw in Metropoolregio Amsterdam zodat er meer mensen kunnen wonen	45	45	**Optie 2:** Meer ruimte voor woningen in het buitengebied rondom Amsterdam	10
Q61 **Optie 1:** Het bevorderen van een gezonde leefomgeving (onder andere luchtkwaliteit)	71	22	**Optie 2:** Concentreren van woningen en bedrijvigheid in de stad	7
Q62 **Optie 1:** Verkeersveiligheid vergroten door verschillende vormen van verkeer te scheiden (bijvoorbeeld aparte snelfietspaden)	49	41	**Optie 2:** Bundelen van wegen om stad en landschap zoveel mogelijk te ontzien	10
Q63 **Optie 1:** Investeren in groen in de stad en daardoor minder ruimte voor woningbouw	44	46	**Optie 2:** De ruimte in de stad maximaal benutten voor woningbouw om het groen om de stad heen te ontzien	11
Q64 **Optie 1:** Behoud van het landschap door nieuwe woningbouw in de stad te concentreren (o.a. hoogbouw)	44	45	**Optie 2:** Behoud van de leefbaarheid in de stad door nieuwe woningbouw te spreiden in het buitengebied	11
Q65 **Optie 1:** Landbouw rond de stad in dienst stellen van recreatie en beleving van de natuur	51	34	**Optie 2:** Landbouw rond de stad de ruimte geven te groeien met het oog op een rendabele bedrijfsvoering	14
Q66 **Optie 1:** Behouden van karakteristieke dijken en beleving van het landschap eromheen met grotere kans op overstroming	16	76	**Optie 2:** Grondig aanpassen van de dijken om risico op overstroming zo klein mogelijk te laten zijn	8

	Liever optie 1	*Liever optie 2*		*Weet niet*
Q67 **Optie 1:** Zoveel mogelijk inspannen om in de eigen provincie duurzame energie op te wekken, ook met oog op de economische kansen	71	15	**Optie 2:** Duurzame energie buiten onze provincie laten opwekken tegen betaling	13
Q68 **Optie 1:** Vrijkomend landbouwgrond in Noord-Holland Noord gebruiken voor natuur, om zo de biodiversiteit te verbeteren	62	28	**Optie 2:** Vrijkomend landbouwgrond in Noord-Holland Noord gebruiken voor toerisme of recreatie	10
Q69 **Optie 1:** Investeren in wegen en openbaar vervoer	31	61	**Optie 2:** Investeren in behoud van voorzieningen (scholen, theaters, etc.) in het landelijk gebied	8

Q70 De Provincie Noord-Holland stelt dit jaar een overkoepelende omgevingsvisie op. De provincie Noord-Holland is bereid om de omgevingsvisie, zodra deze klaar is, elektronisch toe te sturen aan alle deelnemers van dit onderzoek. Wat vindt u daarvan?

Zeer goed	25
Goed	53
Niet goed en niet slecht	17
Slecht	1
Zeer slecht	1
Weet niet	5

Q71 Wilt u de omgevingsvisie in juni 2018 ook zelf elektronisch ontvangen?

Ja, mail mij de omgevingsvisie	57
Nee, ik hoef de omgevingsvisie niet te ontvangen	43

Q72 Tot slot, is er nog iets dat u de mensen die werken aan het opstellen van de omgevingsvisie Noord-Holland mee wilt geven?

Open vraag

COLOFON
Keuzes voor Noord-Holland
Publieksonderzoek Provincie Noord-Holland
3 juli 2017
© Anker Solutions | BKB

ANKER SOLUTIONS | BKB
Westerstraat 252-254
1015 MT Amsterdam
T +31 (0)20 520 52 80
E info@bkb.nl
W www.bkb.nl/ankersolutions

Anker Solutions is onderdeel van BKB Group

BKB
Het Campagnebureau

MEMO

AAN: Dhr. Michiel de Graef & Dhr. David Bosch
BETREFT: Online rapportage Jouw Noord-Holland
VAN: Job Tupan
TELEFOON: 020 520 52 80
DATUM: 4/7/2017

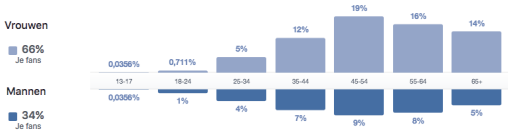
Beste Michiel en David,

Hierbij stuur ik jullie de rapportage voor de acht themaweken van Jouw Noord-Holland tot nu toe, met een clustering van posts per thema. Zo krijgen jullie een beeld van wat de reacties zijn en wat er leefde. Waar werd goed op gereageerd, waarop minder, waar waren mensen positief en juist negatief over en welke posts zijn kenmerkend. Oftewel: wat was de teneur op Facebook. Om te beginnen een paar cijfers:

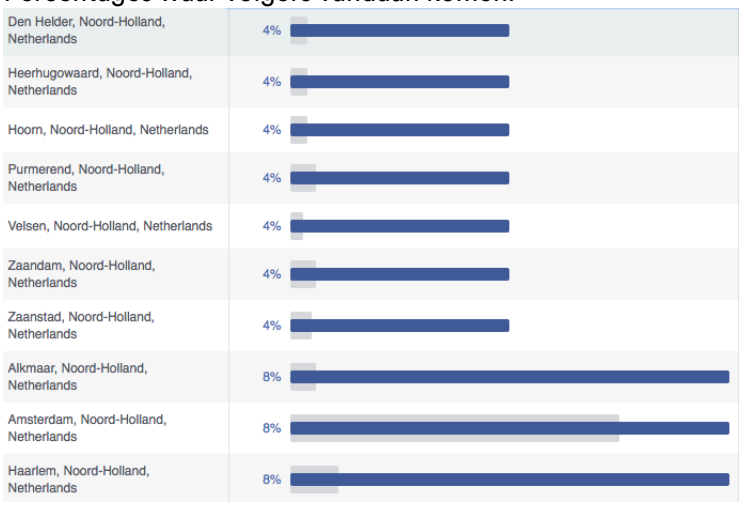
1. De Facebookpagina groeide de afgelopen periode naar 5673 likes.
2. De afgelopen maand zijn er gemiddeld 31.336 bezoekers per week bereikt.
3. In totaal hebben wij met Jouw Noord-Holland 648.383 unieke bezoekers bereikt.
4. De interactie met de berichten op de Facebookpagina gaat erg goed. Vooral de stellingen en dilemma's blijven in trek en rekenen op de meeste likes en reacties.

Enkele facts & figures met betrekking tot de community:

Man/vrouw verhouding:

Percentages waar volgers vandaan komen:

BKB
Westerstraat 252-254
1015 MT Amsterdam
+31 (0)20 520 52 80 | info@bkb.nl

IBAN: NL67 ABNA 0551 316 314
BIC/SWIFT: ABNANL2A
BTW: 8106.74.609.B.01

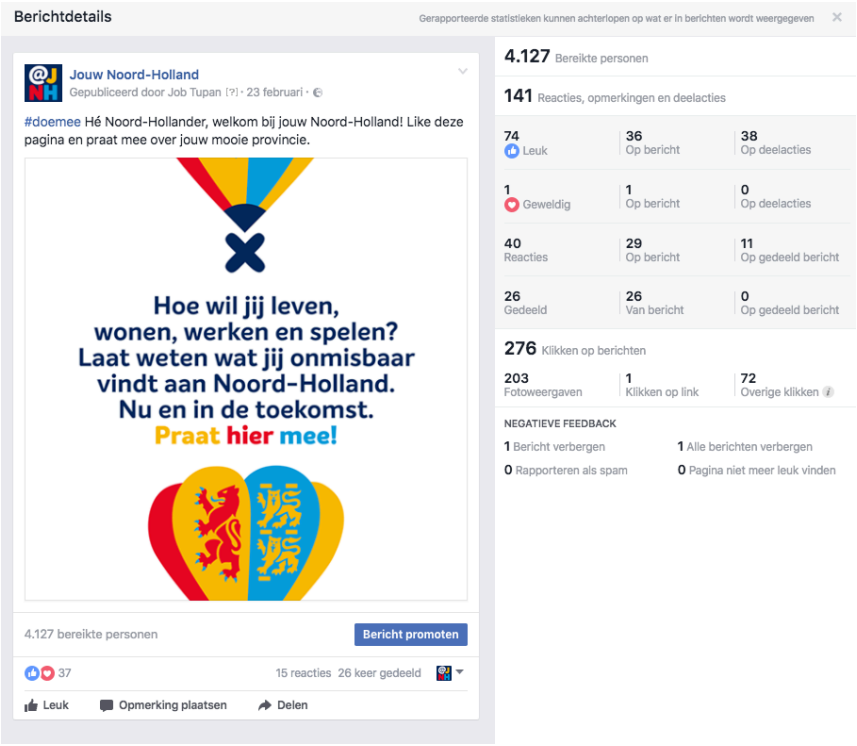
KVK Amsterdam: 34 15 83 96
BKB B.V. is onderdeel van de
fiscale eenheid BKB Group B.V.

BKB.nl

OVERZICHT PER THEMAWEEK

Openingsweek

In de openingsweek werd ten opzichte van het aantal likes al veel gereageerd op de eerste posts. Een bericht dat veel reacties opriep was de openingspost, mede omdat deze vast is gezet bovenaan de pagina.

Enkele reacties op deze vraag waren:

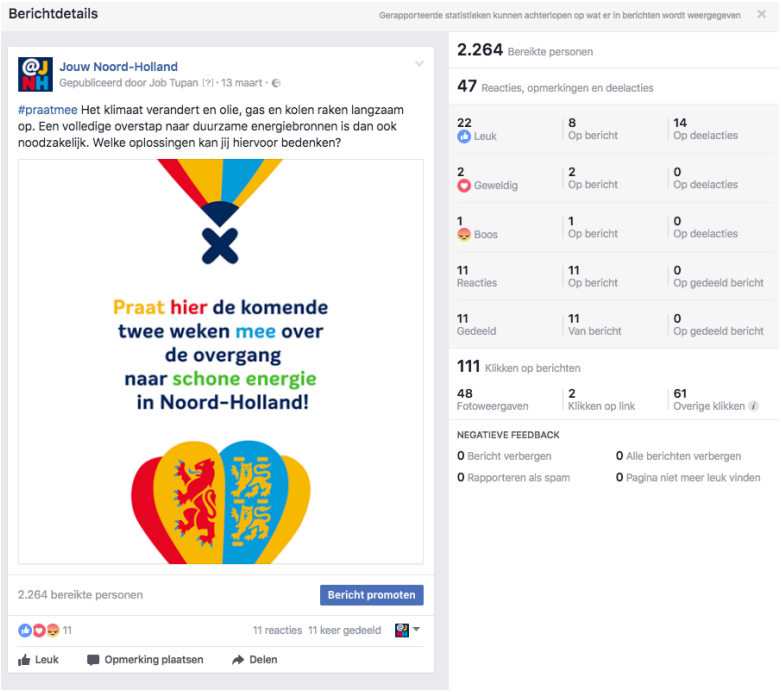

Verder wordt met enige regelmaat iets positiefs over de provincie geplaatst door bezoekers. Zo schreef Yvonne:

Themaweek 1 - Energietransitie

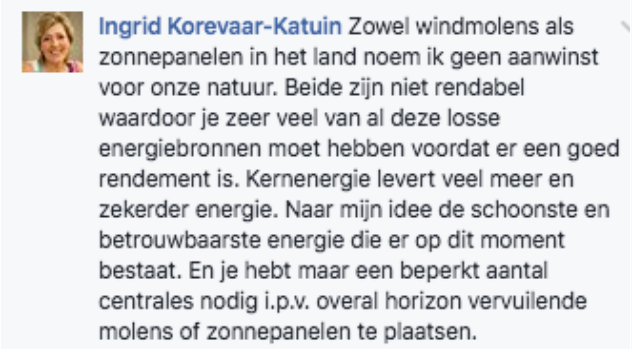
De discussie over energietransitie leverde als eerste thema meteen veel reacties en organisch bereikte personen op. Zo bereikten we met onder de 500 volgers al meer dan 2000 mensen met de openingspost van de themaweek en werd het bericht 11 keer gedeeld.

Het gaat tijdens de twee weken over het thema energietransitie op de pagina vooral over de overgang naar duurzame bronnen van energie en de consequenties daarvan op de openbare ruimte. Noord-Hollanders willen graag schone energie gebruiken, maar hebben soms problemen met windmolens. Enkele opmerkingen daarover:

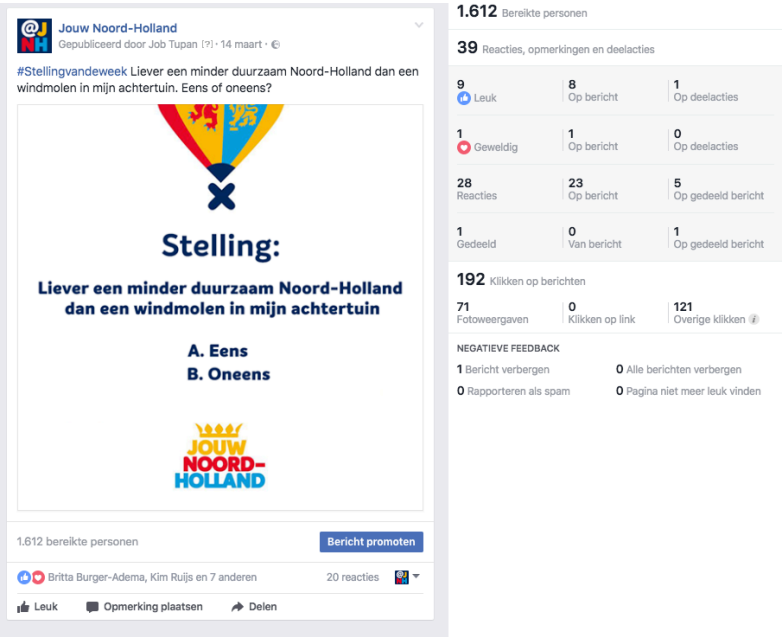

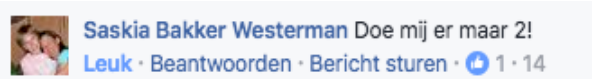

Op de vraag ‘liever een minder duurzaam Noord-Holland dan een windmolen in je tuin’ wordt veel gereageerd, 39 reacties en 1600 bereikte personen:

Veel mensen reageren positief, bijvoorbeeld Saskia Bakker Westerman. Zij zet als het moet twee windmolens in haar achtertuin.

Een opvallende bijdrage over zonnepanelen:

Er ontstaat ook discussie in de community, bijvoorbeeld over energieopwekking:

Themaweek 2 – Gezonde leefomgeving

Noord-Hollanders vinden schone lucht van groot belang voor de toekomst van Noord-Holland. Op de vraag of de community liever schone lucht heeft of liever snel op het werk is (oftewel de auto gebruikt), geeft bijna iedereen schone lucht als antwoord. Daarnaast hebben volgers liever meer bomen dan parkeerplaatsen in hun straat. Mensen reageren als volgt:

De enige die voor snel op het werk kiest zegt:

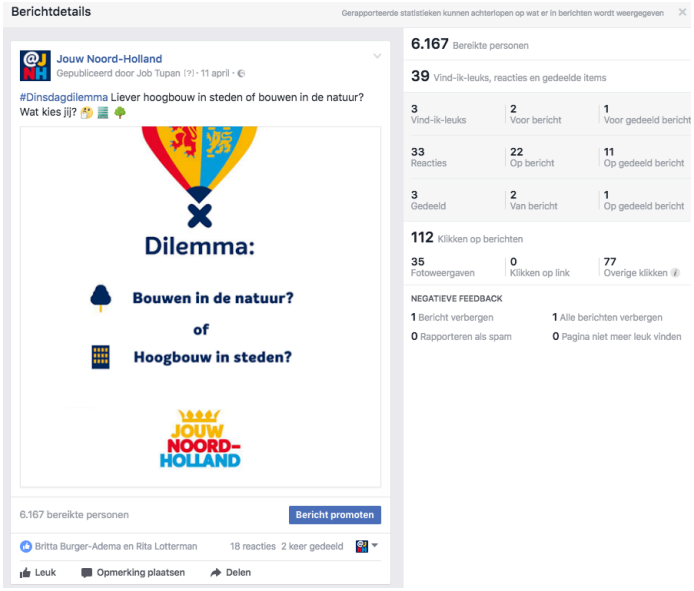

Volgers sturen ook regelmatig privéberichten naar Jouw Noord-Holland. Hierin komt naar voren dat de Noord-Hollanders gesteld zijn op groen. Zoals Sonja Hoosbeek aangeeft:

Themaweek 3 – Verstedelijking

Als het gaat om wonen zien we dat dit thema heel veel volgers bereikt. Vooral de dilemma's en stellingen doen het in deze weken erg goed. Overall is te concluderen dat groen in de stad belangrijk gevonden wordt en dat behoud van de natuur verkozen wordt boven bouwen in de natuur of het 'groen' van Noord-Holland. Hoogbouw in de stad vinden volgers dan een beter idee. Dit is in de volgende stelling geformuleerd:

Enkele reacties:

Marionne Bakker-van Der Veen Laat de dorpen zoals ze zijn. Sloop oude delen van steden en bouw opnieuw ruimer woningen en hoger. Als je in een stad wil wonen hoort hoog wonen erbij.
Stop met fusies van kleine dorpen, maar zorg dat er een nieuwe vorm komt voor grote regionale vraagstukken. Niets blijft bij het oude kijk daarom naar nieuwe vormen van bestuur.
Leuk · Beantwoorden · 2 · 13 april om 20:41

Per Ooijevaar Ik denk dat de huidige bouwwens voor (grote) steden, de leegstand van de toekomst inhoudt. Vliegtuigen worden nauwelijks stiller/schoner dan ze nu al zijn, elektrische auto's gaan niet ineens 50% van het straatbeeld bepalen en dus er zal voorlopig nog wel een ongezonde leefomgeving in de grote steden blijven. Tel daarbij de stress van veel mensen bij elkaar op en vroeg of laat zal er weer een historische emigratie plaatsvinden naar de dorpen/platteland. De vraag is alleen of wij tegen die tijd de dorpen ten onder hebben laten gaan aan 'vergrijzing'! Daar komt bij dat er straks te weinig werkenden zijn om de huidige grote groep babyboomers te verzorgen, als over een jaar of 15 deze groep babyboomers in hun laatste levensfase hulp nodig hebben. Daarop moeten jonge ouders/starters eigenlijk nu al op anticiperen, want zij zullen zelf hun eigen ouders moeten verzorgen, naast hun baan en naast hun zorg voor hun eigen kinderen.
Zorg er dus voor dat dorpen goed bewoonbaar blijven en een gezonde groei tegemoet kunnen blijven zien. Anders ontstaat er teveel schaarste in de dorpen en kan enkel de vermogende gepensioneerde er (gemiddeld genomen) blijven wonen.
Provincie: HEROVERWEEG jullie ladder voor duurzame verstedelijking! Wonen nabij Schiphol brengt teveel stress met zich mee en de toekomstige participatie-samenleving vereist dat kinderen bij hun bejaarde ouders in de buurt moeten kunnen blijven wonen.
Vind ik niet meer leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 1 · 13 april om 11:06

Ed Wagemaker Ik denk dat er een combinatie van bouwen in de natuur en hoogbouw in de steden moet zijn. Niet alles in de open ruimte is 'natuur'. Gebieden zoals de Purmer en de Lange Weeren lenen zich uitstekend voor bebouwing. De afstanden tot de stadskernen moeten met hoogwaardig openbaar vervoer worden geslecht.

Andrea van Langen Er is genoeg ruimte op het platteland buiten de natuur om: overbodige industrieterreinen, landbouwgrond grenzend aan een dorp bijvoorbeeld...

Themaweek 4 – Vrijheid

De themaweek vrijheid ging over dromen en wensen van de community. Binnen dit overkoepelende thema viel de speciale huiskamer tijdens het bevrijdingsfestival in Haarlem. Op de pagina zijn voor de omgevingsvisie niet hele relevante aanbevelingen en reacties geplaatst.

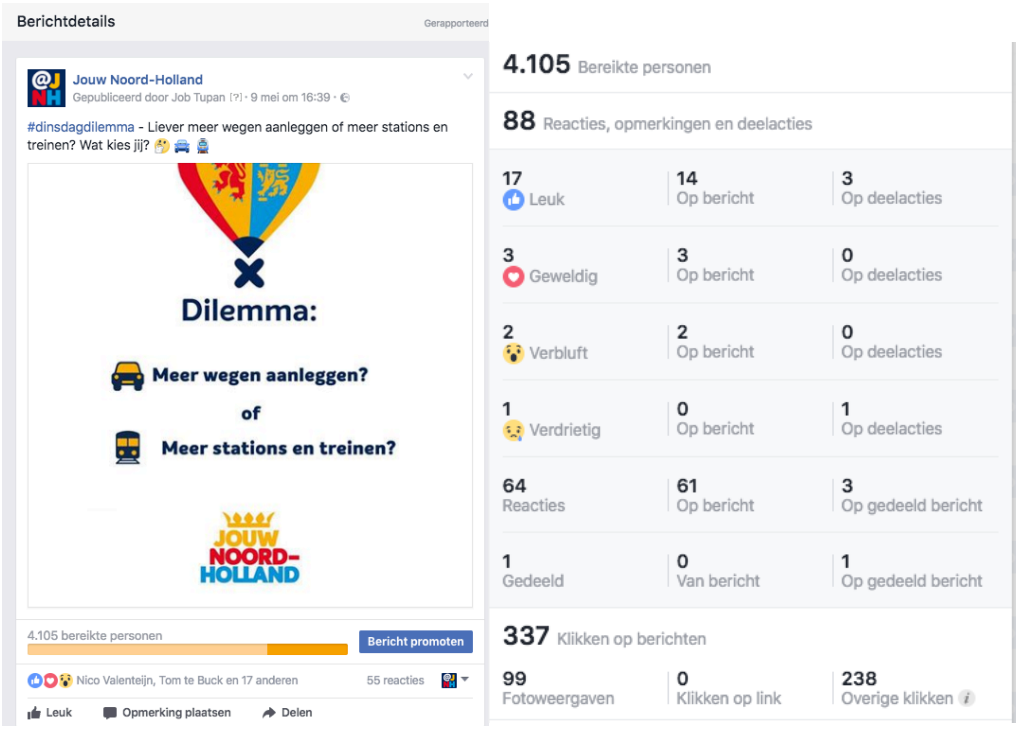

Themaweek 5 - Mobiliteit

Het thema mobiliteit is qua interactie de meest succesvolle week tot nu toe. Er wordt vooral veel gereageerd op de dilemma's en stellingen. Mensen trekken zich onderwerpen zoals het delen van auto's, investeren in de bereikbaarheid van Schiphol en de keuze tussen wegen aanleggen of meer treinen inzetten aan.

Op het eerste dilemma zijn maar liefst 88 reacties gekomen, waarvan 64 geschreven reacties onder de post.

Op de vraag of mensen liever meer OV hebben, of meer wegen om met de auto naar het werk te kunnen, vindt een ruime meerderheid het OV belangrijker. Bijvoorbeeld:

Een enkeling ziet voor beiden een mogelijkheid:

Willem de Vries Beiden!
Verbeter de wegverbindingen tussen de grote steden (N9, West-Frisiaweg, N242) en verdubbel het spoorcapaciteit.
Bijna de helft van de verbindingen binnen Noord-Holland is nog op enkelspoor! Zorg dat de verbinding Amsterdam-Den Helder zo snel wordt dat het in een half uur afgelegd kan worden.

En zorg voor een fatsoenlijke en betaalbaar continue snelbus-netwerk zodat binnen de HAL-regio mensen zonder auto van vroeg tot laat kunnen reizen tussen huis en de stadscentra.
Leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 3 ·

Op de stelling of autodelen verplicht moet worden gemaakt werd praktisch door iedereen met nee gereageerd.

Jouw Noord-Holland
Gepubliceerd door Job Tupan · 15 mei om 12:10 ·

#stellingvandeweek ▶ Autodelen is de toekomst. Het is energiezuiniger, neemt minder kostbare ruimte in beslag en is goedkoper. Het delen van je auto moet daarom verplicht worden. ◀ Eens of oneens?

Stelling:

Het delen van je auto moet verplicht worden

A. Eens
B. Oneens

JOUW NOORD-

4.365 Bereikte personen

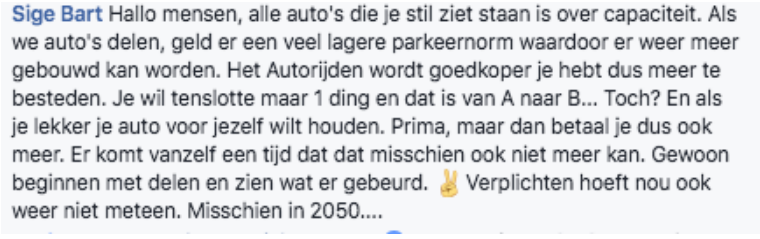
135 Reacties, opmerkingen en deelacties

15 Leuk	13 Op bericht	2 Op deelacties
4 Geweldig	3 Op bericht	1 Op deelacties
2 Grappig	2 Op bericht	0 Op deelacties
2 Verbluft	2 Op bericht	0 Op deelacties
19 Boos	19 Op bericht	0 Op deelacties
91 Reacties	83 Op bericht	8 Op gedeeld bericht
2 Gedeeld	2 Van bericht	0 Op gedeeld bericht

411 Klikken op berichten

67 Fotoweergaven	0 Klikken op link	344 Overige klikken

Toch werden er interessante suggesties gedaan, zoals:

Sige Bart Hallo mensen, alle auto's die je stil ziet staan is over capaciteit. Als we auto's delen, geld er een veel lagere parkeernorm waardoor er weer meer gebouwd kan worden. Het Autorijden wordt goedkoper je hebt dus meer te besteden. Je wil tenslotte maar 1 ding en dat is van A naar B... Toch? En als je lekker je auto voor jezelf wilt houden. Prima, maar dan betaal je dus ook meer. Er komt vanzelf een tijd dat dat misschien ook niet meer kan. Gewoon beginnen met delen en zien wat er gebeurd. ✌ Verplichten hoeft nou ook weer niet meteen. Misschien in 2050....

De stelling '*Schiphol groeit enorm en krijgt een steeds grotere economische positie in Noord-Holland. Willen we dit behouden, dan moet er meer geïnvesteerd worden in de bereikbaarheid van Schiphol dan in andere regio's waar niet zoveel bedrijvigheid is'* is voornamelijk met oneens beantwoord. Enkele argumenten van voor en tegenstanders onder elkaar:

Themaweek 6 - Klimaatverandering

Het thema klimaatverandering laat duidelijk zien dat er twee kampen zijn onder de volgers. Zij die positief reageren op het ondernemen van actie tegen klimaatverandering en een groep die dit onzin vindt. Zo zien we de tegenstelling in de stelling van 25 mei. In 71 reacties lopen de meningen uiteen, waarbij de meerderheid vindt dat mensen die geen bestrating in hun tuin hebben een korting moeten krijgen op hun rioolheffing.

Er wordt door volgers onderling ook goed op elkaar gereageerd:

Het dilemma van 31 mei over het waterpeil had een groot organisch bereik (5800 unieke personen). Er werden interessante reacties gegeven door de community:

Themaweek 7 – Economische transitie
Het thema economische transitie stond vooral in het teken van de detailhandel. Vragen over robotisering, het verdwijnen van winkels in dorpen en het bezorgen van pakjes door drones – met alle sociale gevolgen van dien – werden voorgelegd aan de community. Hieronder enkele interessante bevindingen.

Algemene opmerking:

Op de stelling 'Grote ketens als Albert Heijn en bol.com mogen niet bezorgen in dropen waar de detailhandel onder druk staat werd goed gereageerd:

Deze vraag werd door 4 personen met eens en 14 met oneens beantwoord. Enkele argumenten:

We vroegen de community op 8 juni waar zij voor zouden kiezen: investeren in drones die pakjes bij je thuisbezorgen óf in vrachtvervoer zodat winkels bevoorraad kunnen worden. Hierop kwam vooral naar voren dat het bevoorraden van winkels nog de voorkeur heeft. Deze wagens mogen wel elektrisch rijden.

Interessant is dat op onderstaand dilemma maar liefst 40 van de 47 reagerende volgers vindt dat de provincie zich on moet zetten voor het behoud van de detailhandel in dorpen.

Enkele algemene opmerkingen:

- Winkels verdwijnen omdat iedereen on-line koopt? Wat een onzin!
- Winkels verdwijnen doordat de regering de koopkracht heeft vernietigd en de mensen geen geld meer besteden aan onnodige aankopen. De winkeliers zitten nog met torenhoge huren en lasten uit de vette jaren en gemeentes melken de bezoekers uit met bizarre parkeergelden.

- De provincie en gemeentes moeten inzetten op behoud van winkeliers in de dorpen en bereikbaarheid ervan verbeteren.

Themaweek 8 – Alles
Tijdens de themaweek 'alles' waren we aanwezig met een huiskamer op Sail en is online teruggegrepen op de thema's die in eerdere weken aan bod zijn gekomen. We hebben hier geen specifieke input opgehaald bij de community, maar vooral de betrokkenheid van de volgers verstevigd. Dit hebben we gedaan door posts met quizvragen over vlaggen van de provincie én mobiliteit, een oproep om naar Sail Den Helder te komen, de vraag of natuur prioriteit nummer één van de provincie moet zijn en twee filmpjes van Johan Fretz met vragen over wonen en economie in de toekomst.

De post met Giel Beelen deed het deze week relatief goed. Hoewel er soms wat negatieve reacties tussen zaten over Giel Beelen zelf, zien we dat Noord-Hollanders natuur als iets erg belangrijks zien.

Reacties van de community:

Die windmolens vinden wij lelijk, maar jongeren vinden het heel normaal

Huiskamers van Noord-Holland
Heerhugowaard
21 maart

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen opgebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie stelt een omgevingsvisie op voor 2050 en organiseert daarom een reeks bijeenkomsten onder de naam 'De Huiskamers van Noord-Holland'. Hier gaan bewoners, experts en politici met elkaar in gesprek over belangrijke thema's voor onze leefomgeving. Op 21 maart was de aftrap in buurtcentrum De Mediaan in Heerhugowaard met gedeputeerde Jack van der Hoek (D66).

Ruim 20 mensen zijn bij elkaar gekomen omdat ze willen meepraten over de energietransitie. Zoals Noortje en Eric, die hun huis in Heerhugowaard hebben opgeknapt en ervoor hebben gekozen om geen gas meer te gebruiken. Of Stijn, inwoner van Amsterdam en werkzaam bij Nuon. Maar ook een inwoner van een seniorenflat waar helemaal niets gebeurt op het gebied van duurzaamheid en Andre, een fervent fietser die baalt dat de windmolens zijn uitzicht verpesten. Het gesprek vindt plaats in De Stad van de Zon. Een wijk in Heerhugowaard die volledig CO2 neutraal is. De wijk ligt als een eiland in het water en als je binnenkomt over de brug word je begroet door grote zonnepanelen.

Gedeputeerde Jack van der Hoek*, met in zijn portefeuille duurzaamheid, trapt* de avond af: *'De energietransitie is de allergrootste uitdaging voor mijn tijd als gedupeerde. Want die transitie wordt zichtbaar in het landschap, kijk maar naar de windmolens. We hebben afgesproken dat we energieneutraal willen worden en dat heeft consequenties. Als ik op een verjaardag kom dan ervaar ik dat maar weinig mensen echt beseffen voor welke verandering we staan. Het gaat nogal wat betekenen voor Noord-Hollanders. En deze huiskamer is een manier om daarover met elkaar in gesprek te gaan.'*

Geert Haenen, van Provincie Noord-Holland, legt ui wat dat betekent: *'Als Noord-Holland helemaal CO2 neutraal wil zijn dan zou dat in theorie kunnen op eigen grond. Maar als alle beperkingen zoals beschermde landschappen worden meegenomen wordt het al moeilijk. En kijken we naar metropoolregio Amsterdam, dan zie je dat 100% hernieuwbaar echt heel erg ingewikkeld is. De provincie heeft nu ongeveer 4% duurzame energie. Als we naar 100% willen dan moeten we daarvoor echt heel veel vrije ruimte opofferen.'*

De Noord-Hollanders die elkaar die avond treffen hebben uiteenlopende voorkeuren over de vormen van duurzame energie. Windmolens blijken niet zo geliefd bij een groot deel van het gezelschap. Zonnepanelen

hebben wél de voorkeur, evenals solarroads waarbij zonnepanelen geïntegreerd zijn in fietspaden. Er wordt gepleit voor thermo-energie, de terugkeer van autoloze zondagen en meer laadpaaltjes voor elektrische auto's. *'Het liefst moet dat gebeuren op plekken die sowieso al lelijk zijn zoals wegen en industrieterreinen. De mooie karakteristieke plekken van Noord-Holland wil ik wel behouden!'*

Het keerpunt komt als Stijn het gesprek op scherp zet. *'Vanuit mijn werk bij NUON kan ik zeggen dat we niet langer kunnen kiezen tussen óf zon óf wind. We moeten álles gebruiken anders worden we nooit duurzaam'.* Gedeputeerde Van der Hoek sluit zich daarbij aan. Hij wil graag weten of men accepteert dat het landschap ingrijpend verandert als we inzetten op duurzaam. Kunnen we leven met het feit dat ons landschap vol windmolens komt te staan? Innovatie zorgt er op den duur waarschijnlijk voor dat energie efficiënter kan worden gewonnen maar de komende 20 à 30 jaar moeten we toch tegen windmolens en zonnepanelen aankijken. Zijn we bereid om dat te doen?

Ongeveer de helft van het gezelschap neemt de verandering van het landschap voor lief*. 'Ik ben het aan mijn kinderen verplicht om de wereld gezond achter te laten'*, merkt een bewoner op. *'En trouwens, die windmolens vinden wij heel lelijk, maar jongeren die er mee opgroeien vinden het heel normaal.'* De andere helft heeft daar duidelijk moeite mee. *'We willen echt wel duurzame energie, maar geen windmolens. Dit is niet eerlijk. Er zijn toch andere technologieën?'* Dan maar die duurzame energie uit het buitenland halen, zo concludeert een aantal. Nederland is klein, terwijl in Duitsland veel meer ruimte is om duurzaam op te wekken.

Van der Hoek is blij met het gesprek: *'De energietransitie is een thema waar je fors met elkaar over van mening kunt verschillen. Daarom is het zo belangrijk om met bewoners in gesprek te gaan. Om te weten wat zij wel en niet acceptabel vinden qua veranderingen in hun leefomgeving. Maar ook om te kunnen vertellen dat sommige dingen nu eenmaal anders zullen worden, hoe je het ook wendt of keert. En daarbij moeten wij als overheid ook naar onszelf kijken. Soms zit wetgeving in de weg van vooruitgang. Zo moeten we nu nog alle gebouwen opleveren met aansluiting op gas, terwijl het al mogelijk is om woonwijken zonder aardgas te bouwen. Zo'n avond als deze geeft mij weer extra energie en waardevolle input van de bewoners om met deze uitdagingen aan de slag te gaan.'*

Terwijl de gemoederen hoog oplopen, is de afsluiting zonnig, zacht en hoopvol. De stadsdichter van Heerhugowaard spreekt met woorden waar iedereen zich in kan vinden. Was alles maar van zo'n mooie eenvoud.

Opgewekt

Het is zo ver.
Je hoeft niet na te denken over later.
Dat heeft de realiteit al gedaan.
De lucht ademt zwaar, het water
verschiet van kleur, de natuur past weer
een nieuwe jas, de bodem bedekt zijn onrust.

Pessimist, zullen ze schreeuwen.
Je gooit wat afval weg, bouwt toekomst
op aangeplant groen, verbruikt dat
waar de zon voor niets opgaat, koopt
je ticket voor die elektrische reis.
Glimlacht mild, straks is ver weg.

Ja, optimist. Wie dan leeft, zorgt nu.

©Annek Groot
Stadsdichter Heerhugowaard

Massa maken van klein innovaties

Huiskamers van Noord-Holland
IJmuiden
5 april

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen gebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie stelt een omgevingsvisie op voor 2050 en organiseert daarom een reeks bijeenkomsten onder de naam 'De Huiskamers van Noord-Holland'. Hier gaan bewoners, experts en politici met elkaar in gesprek over belangrijke thema's voor onze leefomgeving. Op 5 april vond het tweede huiskamergesprek plaats in SHIP op de Noordersluis in IJmuiden met gedeputeerde Adnan Tekin.

De locatie is bijzonder. Midden op de Noordersluis bovenin het nog geen week geleden geopende informatiecentrum SHIP. Met uitzicht op het weidse water waar binnenkort de grootste zeesluis ter wereld ligt. 20 bewoners en experts komen bijeen om de toekomst van Noord-Holland te bespreken met gedeputeerde Tekin. Vandaag gaat het over een gezonde leefomgeving. Maar wat is dat eigenlijk? Tekin: *'Een gezonde leefomgeving gaat over schone lucht en schoon water maar eigenlijk is het veel breder. Zijn er voldoende voorzieningen, is er genoeg werk, is het veilig? Ik wil vandaag peilen wat inwoners van IJmond nou echt belangrijk vinden'.*

De regio IJmond is belast met zware industrie. Dat brengt veel werkgelegenheid en economische activiteit met zich mee maar heeft als keerzijde de belasting op het milieu. Het gebied voldoet aan de normen die gesteld zijn door de Europese Unie op gebied van luchtkwaliteit, maar niet aan de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). De gespreksleider wil peilen wat de inwoners hiervan vinden en legt het volgende dilemma voor: We moeten streven naar de normen van WHO, óók als dat betekent dat de economische activiteiten op slot gaan. Bijna iedereen aan tafel is het hiermee eens, zelfs de vertegenwoordiger van Tata Steel. Hij licht toe: *'Natuurlijk wil ik niet dat de regio economisch op slot gaat maar als de overheid normen stelt, dan komt de industrie wél in beweging. Misschien niet direct morgen, maar we kunnen wel iets in gang zetten voor langere termijn.'* De meesten knikken, maar tegelijkertijd vindt niemand dat de WHO-normen een dealbreker moet zijn. '*We moeten onze ambitie hoog leggen, daarom ben ik het eens met dit dilemma. Mensen gaan in deze regio twee jaar eerder dood dan op schonere plekken in Nederland, daar moeten we iets aan doen. Maar we moeten ook realistisch zijn: de druk op deze regio wordt alleen maar groter. We moeten de industrie niet op slot zetten, maar geld steken in schone innovaties.'*

De discussie mondt uit in het volgende dilemma: Zolang er zware industrie is in deze regio, moet er een woningstop komen om mensen te beschermen tegen milieuvervuiling. De meningen zijn verdeeld. *'Ik wil sowieso geen extra mensen, in 2050 zijn er 600.000 man meer. Dat kán helemaal niet. We zitten vol hier!'* Maar hoe zeer men ook kan willen dat er minder mensen naar Noord-Holland komen, erg realistisch is dat scenario niet. *'Als we echt die 600.000 mensen extra moeten huisvestigen, waarom spreken we dan niet*

per direct af dat alle nieuwe woningen energieneutraal moeten zijn. Dat is pas écht keuzes maken voor de toekomst!' En tot slot merkt iemand op: *'Ik zou de stelling willen omdraaien. Als je de milieubelasting naar beneden brengt dan kun je extra woningen bouwen. Dan is het ook een stimulans.'* En terwijl het gesprek over energiezuinige huizen enthousiast vorm krijgt vaart er een enorm schip met kolen langs SHIP. *'Zie je dat schip? Dat is oude economie man, we moeten naar duurzaam en circulair.'*

De aanwezigen zijn het grotendeels eens over wat deze provincie zo uniek maakt. De vele economische activiteiten in combinatie met de diversiteit aan natuur- en groengebieden. En natuurlijk het strand, dat blijkt vanmiddag meer dan eens. Maar die groengebieden en ook het groen in de stad staan wel onder druk en er is geen eenduidige oplossing. Minder of meer industrie, de uitbreiding van Schiphol of overal windmolens. Het zijn hete hangijzers die hier fel bediscussieerd worden. De vertegenwoordiger van Tata Steel is duidelijk hierover: *'Wij willen vergroenen en zijn daar ook mee bezig samen met waterleidingbedrijf PWN. Wat helpt is duidelijke richtlijnen van de overheid maar die moeten wél voor alle Europese bedrijven gelden. Wij zijn al lang aan het rennen'.*

Gedeputeerde Tekin: *'In deze regio hebben we twee dingen, de grote massale industrie aan de ene kant en heel veel kleine innovatieve ondernemers aan de andere kant. Mijn opdracht is: hoe zet je die innovatieve kleine oplossingen om naar massa. Wat mij betreft moeten we dit proces gaan versnellen om antwoord te geven op de grote vragen van de toekomst'.* En met deze opdracht verlaten inwoners en experts nog druk in gesprek SHIP. Op naar een gezonde toekomst voor bedrijf én mens.

Liever de hoogte in, als dat betekent dat we in de stad kunnen blijven

Huiskamers van Noord-Holland
Amsterdam
18 april

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen gebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie stelt een omgevingsvisie op voor 2050 en organiseert daarom een reeks bijeenkomsten onder de naam 'De Huiskamers van Noord-Holland'. Hier gaan bewoners, experts en politici met elkaar in gesprek over belangrijke thema's voor onze leefomgeving. Op 18 april vond het derde huiskamergesprek plaats in een huiskamer op hoogte in Amsterdam met gedeputeerde Joke Geldhof.

De locatie is bijzonder. Niet geheel toevallig zitten we op de zevende verdieping van een woonflat in Amsterdam Nieuw-West. Met uitzicht over de (nu nog) lagergelegen flats. 20 bewoners en experts komen bijeen om de toekomst van Noord-Holland te bespreken met gedeputeerde Geldhof. Vandaag gaat het over verstedelijking. Hoeveel mensen trekken er eigenlijk naar de stad? Geldhof: '*Tot 2040 verwachten we dat er 200.000 woningen extra nodig in het zuidelijk deel van de provincie. Van IJmuiden tot aan het Gooi. Ik ben heel benieuwd hoe jullie daar tegenaan aan kijken? Waar moeten al die woningen voor dat groeiende aantal mensen komen? In het groen, of gaan we toch de hoogte in?*'

67% van de wereldbevolking leeft in 2050 in stedelijke regio's. Steden zullen ook steeds groter worden. Ook in Noord-Holland zien we die trend. Steeds meer mensen trekken naar de steden zoals Amsterdam, Haarlem, Zaanstad en Alkmaar en economische activiteiten zullen zich daar ook steeds meer concentreren. Daardoor neemt de druk op steden toe. Al die mensen moeten wonen, reizen, eten en recreëren. Andere delen van Noord-Holland hebben er juist last van dat (jongere) bewoners vertrekken. Hoe zorgen we er in 2050 voor dat de steden leefbaar blijven en het platteland haar karakter en voorzieningen kan behouden? Doordat steeds meer mensen in de stad komen wonen neemt de druk op de woningmarkt toe. Woningen worden duurder en de vraag reist op of er de hoogte ingebouwd moet worden of dat er toch moet worden uitgeweken naar het groen. Dat is meteen ook het eerste dilemma dat de inwoners wordt voorgelegd. De meerderheid wil het groen sparen en liever de hoogte in bouwen. Toch is niet iedereen het hiermee eens. Wouter licht zijn keuze toe: *"Ik offer liever groen op, maar dat is meer vanuit mijn aversie tegen hoogbouw."* Bernadette geeft aan dat hoogbouw helemaal niet lelijk hoeft te zijn: *"Ik wil gewoon niet dat de natuur aangetast wordt, dat komt niet meer terug en dat zou zonde zijn. Je kan hoogbouw ook aantrekkelijk maken door middel van verticale tuinen."* Als dat gerealiseerd kan worden wil Wouter zijn keuze wel heroverwegen. Een aantal geven wel aan dat er niet té hoog gebouwd moet gaan worden, daar wordt de stad te onpersoonlijk van, zoals New York. Geldhof: *"Jullie geven New York als voorbeeld, maar wat denken jullie dan van Parijs? Daar wonen veel meer mensen op hetzelfde oppervlak.*" Wiebe geeft aan dat dit in Parijs niet onpersoonlijk aanvoelt, omdat er in Parijs veel grote boulevards zijn. "*In Amsterdam is er echt een probleem met het stroomlijnen van verkeer. Fietsers en auto's worden nu al gek van elkaar."*

Van daaruit kan gelijk worden overgegaan op het tweede dilemma van de avond: moeten we investeren in wegen of in het openbaar vervoer (OV)? Bijna de hele huiskamer wil investeren in wegen, op Sabina na. *"Wie in deze kamer heeft een auto",* vraagt ze. Bijna niemand blijkt een auto te bezitten. *"Dan snap ik wel dat je niet in wegen wil investeren. Mensen die in het centrum wonen hebben geen auto nodig, maar ik woon bij de halfweg en daar heb je echt een auto nodig."* De discussie gaat vervolgens over het feit dat mensen die, zoals Sabina, aan de halfweg wonen de auto nodig hebben omdat

het OV zo slecht is in Amsterdam. Volgens Mischa is het belachelijk dat een wereldstad als Amsterdam zo'n slecht metronetwerk heeft. *"Neem de Noord-Zuidlijn. Ten eerste duurt het veel te lang voordat die eindelijk klaar is en waarom trekken we die niet door naar Zaandam of Schiphol?"* Dat het openbaar vervoer slecht is wordt in de woonkamer als een gegeven. Niet alleen het openbaar vervoer kan volgens iedereen beter, ook het gebruik van auto's kan veel efficiënter. Er wordt van verschillende kanten aangegeven dat er ontzettend veel auto's stil staan in Amsterdam. Als mensen auto's zouden gaan delen zou dit al een hoop schelen. Op die manier zou de drukte in de stad ook af kunnen nemen en het is beter voor het milieu. Daarnaast zou het ook in kosten schelen, want het OV is nog altijd (té) duur.

Nadat de aanwezigen het grotendeels eens zijn geworden over het tweede dilemma wordt het gezelschap een derde dilemma voorgelegd: 'Investeren in het plattenland of investeren in de stad?' Mischa denkt dat een heleboel mensen ooit wel terug willen keren naar het platteland. *"Daar moeten we dus in investeren. Dat zorgt er ook voor dat het uiteindelijk niet een grote mierenkolonie wordt hier in de stad."* Ook **Chali** sluit daarbij aan: *"Je moet de stad en hoogbouw zien als een grote tribune met mensen. Je kan die tribune wel heel hoog maken, maar als al die mensen tegelijk naar beneden komen is er niet genoeg ruimte. Er moet dus meer spreiding komen."* Andere aanwezigen geven aan wel in Amsterdam te willen blijven wonen, maar het is de vraag of dat wel kan. Door de stijgende huizenprijzen wordt het voor velen steeds moeilijker om een huis in de stad te kunnen kopen of huren. Sabina geeft aan dat met dit onderwerp vaak ook de woonwagenkampen worden vergeten. *"Wij zouden graag meer staplaatsen willen voor woonwagens, maar daar wordt vaak niet over nagedacht."* Ook Wouter weet duidelijk waar hij in wil investeren: *"Ik zou investeren in de stad. En dan niet alleen in dure huizen, maar vooral in sociale huurwoningen."*

Het vraagstuk over sociale huurwoningen brengt het gesprek gelijk bij het laatste dilemma van die avond: 'Sociale woningen moeten niet meer binnen de ring gebouwd worden, dit is te duur'. Niemand in de huiskamer is het daarmee eens. Mensen willen een diverse stad, waar niet alleen de rijke bevolking een huis kan kopen. In de kamer wordt instemmend geknikt, maar ook opgemerkt dat dit nu wel gebeurt in de stad. De huizen worden duurder en steeds minder mensen kunnen het zich veroorloven om in de stad te blijven wonen. De verkoop van sociale huur moet volgens de aanwezigen gestopt worden, zodat diversiteit in de stad behouden blijft.

Het gesprek moet na ongeveer anderhalf uur worden afgerond, al hadden de aanwezigen graag nog langer doorgepraat over de toekomst van hun provincie. Joke Geldhof wordt gevraagd naar haar droom voor Amsterdam 2050: *"Mijn droom? Ik hoop dat het groen gespaard zal worden."* Ook zijn Geldhof een paar dingen opgevallen die zij mee zal nemen naar het provinciehuis: *"Ik heb voor de omgevingsvisie 2050 nog geen moment aan woonwagens gedacht, dat is echt nieuw voor mij. Ook vond ik het interessant om te horgen dat mensen het OV zo slecht ervaren, ik had me niet gerealiseerd dat het buiten de ring al stukken slechter is".*

Het laatste woord is deze avond voor 'spoken word' artiest Smita James. Zij sluit af met een gedicht dat het huiskamergesprek én het doel van de provincie beschrijft:

Huiskamerstemmen

Van binnen uit naar buiten kijken we naar vergeven grond
van Schiphol tot de Zaanse Schans
Van Alkmaar tot de Afsluitdijk,
van het IJsselmeer tot aan de Noordzee willen wij meer
Meer wonen, meer leven wat mis je?
We werken, zij spelen
op de beslissingen van gisteren
De toekomst van de provincie vormen we vanavond samen
Wie woont er waar, waar gaat wie wonen?
We cirkelen steeds verder naar buiten
in betonnen huizen verhuizen we steeds verder met de tijd
Wie gaat er mee en waar gaan we verder?
Van stadsdeel naar stadsdeel veranderen de wijken
Dilemma dilemma's waar staan de Roma's?
Omhoog omhoog of toch maar opzij?

Laten we de stad de stad nou maar laten
Geef me meer groen ik zoek in de ruimte
de ruimte vraagt van mij
Minder auto's, goedkopere treinen, pakken we de fiets
of gaat er nog een Noord Zuidlijn rijden?
Wat hebben we nodig? Wat is er logisch?
Wat zijn de wensen,
wat moeten we willen
waar zal je wonen in 2050?
Van buiten naar binnen of gaan we weer naar buiten?
Ik luister,
ik luister
naar huiskamer stemmen
kom binnen
kom binnen
ontvouw me, vertrouw me
wij, gaan samen verder.

Smita James, 2017 Amsterdam

Mobiliteit in de Toekomst

Huiskamers van Noord-Holland
Hilversum
15 mei

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen gebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie stelt een omgevingsvisie op voor 2050 en organiseert daarom een reeks bijeenkomsten onder de naam 'De Huiskamers van Noord-Holland'. Hier gaan bewoners, experts en politici met elkaar in gesprek over belangrijke thema's voor onze leefomgeving. Op 15 mei vond het vijfde gesprek plaats in een Hilversumse huiskamer, met Gedeputeerde Elisabeth Post.

De avond begint in een mooie huiskamer in een rijtjeshuis in Hilversum. Langzaam druppelen de deelnemers binnen. Naast Gedeputeerde Post zijn ook beleidsadviseurs Harry van der Pijl en Jan Wijkhuizen van de Provincie aanwezig. Het thema van vandaag: mobiliteit. Noord-Holland heeft 613 km aan wegen, 45 km openbaar vervoerbanen en 246 km vaarwegen, waarover we ons dagelijks bewegen naar ons werk, sport, vrienden en familie. Er wordt hard gewerkt om de bereikbaarheid en de mobiliteit op peil te houden, maar de druk neemt toe. Post: "*We weten uit trends en ontwikkelingen dat er in 2050 veel meer mensen in de grote steden zullen wonen. De woningbehoefte in de metropoolregio Amsterdam zal toenemen met ongeveer 240.000 woningen. Dit zal ook zeker grote impact hebben op de mobiliteit in de regio.*"

De druk op het wegennet en het openbaar vervoer wordt steeds groter. Hoe houden we alles en iedereen bereikbaar? Ook zijn het welzijn en de leefbaarheid belangrijk. Niemand woont graag langs een drukke weg. Moeten we wegen blijven bouwen of zit daar een grens aan? Wellicht kunnen internet, thuis werken of zelfrijdende auto's een oplossing bieden voor de files. Er is nog veel onzekerheid over de manier waarop deze trends zich gaan ontwikkelen, maar waar zouden we naar kunnen streven? Om deze vragen te beantwoorden legt Gedeputeerde Post graag haar oor te luister bij de inwoners van deze regio.

We voeren het gesprek aan de hand van dilemma's. Het eerste gaat over wegen en het openbaar vervoer. Waar moet de provincie meer in gaan investeren? Bijna alle deelnemers kiezen voor het openbaar vervoer, met name in het probleem met de 'eerste en laatste kilometer'. Er kan ergens wel een snelle verbinding tussen A en B zijn, maar dan moet je ook makkelijk en snel vanuit huis naar A kunnen komen, en vanaf B naar de plek van bestemming. Ondanks de eensgezindheid van de deelnemers ontwikkelt zich wel een discussie. Het is natuurlijk lastig te overzien welke vervoersmiddelen er in 2050 gangbaar zijn. *"Henry Ford zei in de twintiger jaren dat als ik mensen gevraagd had gevraagd wat ze wilden, hadden ze gezegd dat ze snellere paarden nodig hadden."*

Ook de fileproblematiek is onderwerp van discussie. Moeten we zelfrijdende auto's verplicht stellen in 2050? Of is autodelen de toekomst? Er moet immers een oplossing komen voor het aanstaande verkeersinfarct. Het blijkt wederom lastig om in te schatten hoe de situatie er in 2050 uit gaat zien. Van der Pijl benadrukt dat *"op dit moment zelfrijdende auto's de stad niet in kunnen, omdat de techniek nog niet verfijnd genoeg is om om te gaan met stadse verkeerssituaties."* Ook ontstaat er een discussie over het bezitten van een auto in het algemeen. De meeste deelnemers merken op dat jongere generaties minder waarde hechten aan het hebben van een auto. Zeker als het prijskaartje van autorijden steeds hoger wordt.

Ook wordt er gesproken over investeren in Schiphol. Gedeputeerde Post benadrukt "*het goud wat we in handen hebben met dat stukje Nederland, niet alleen met Schiphol, maar ook met de havens van Amsterdam*." De deelnemers zijn het hier mee eens, en zien Schiphol ook als een enorme economische sterkte voor het land. Investeren in de infrastructuur van deze plek wordt daarom gezien als iets goeds, ook als dit ten koste gaat met investeren in andere delen van de provincie. *"Lekker doorgaan met dat Schiphol!"* Al klinkt ook een kritische noot, dat investeren in de bereikbaarheid van de rest van Nederland ook belangrijk is. *"Het gaat immers ook om de verbondenheid die je creëert in je eigen land"*, aldus een van de aanwezigen.

Gedeputeerde Post: "*Wat fijn om te horen wat er speelt in de regio, zeker aangezien we in dit gezelschap een goede combinatie hebben van politieke kleuren. Ik merk wel dat het moeilijk is om je te verplaatsen in de wereld van 2050. Je moet rekening houden met scenario's en technologische ontwikkelingen die je je nu nog niet kan voorstellen. Dat is zeker een van de uitdagingen die wij als beleidsmakers tegenkomen. Wel is het heel waardevol om datgene waar we vandaag over gediscussieerd hebben mee te nemen in het maken van de omgevingsvisie."*

De gevolgen van klimaatverandering: heb jij al een noodpakket in huis?

"Het klinkt zo tegenstrijdig, droogte en wateroverlast, maar het kan dus echt allebei kort na elkaar voorkomen..."

Huiskamers van Noord-Holland
Oost-Knollendam
23 mei

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen gebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie werkt aan een omgevingsvisie voor 2050 en organiseert daarom een reeks bijeenkomsten onder de naam 'De Huiskamers van Noord-Holland'. Hier gaan bewoners, experts en politici met elkaar in gesprek over belangrijke thema's voor onze leefomgeving. Op 23 mei vond het zesde gesprek plaats op zolder in Oost-Knollendam, met Gedeputeerde Cees Loggen. Loggen is Gedeputeerde voor onder andere water en toezicht waterschappen.

In het prachtige zonovergoten Oost-Knollendam stroomt de zolder waar het huiskamergesprek plaatsvindt langzaam vol. Bewoners van het dorp komen praten over de gevolgen van klimaatverandering. Iets waar ze in Oost-Knollendam af en toe al mee te maken hebben. Gedeputeerde Cees Loggen is samen met beleidsadviseurs Gerda Dinkelman en Annabet van Duinen naar Oost-Knollendam afgereisd om in gesprek te gaan met een tiental bewoners uit de regio. Loggen: *"Eén ding weten we zeker, we weten dat het klimaat verandert. De buien waarvan we dachten dat die over 50 jaar zouden gaan vallen, vallen nu al. Daar moeten we ons op voorbereiden en kijken wat we met elkaar kunnen doen om tot oplossingen te komen voor deze gevolgen."* Het gaat met name om extreem weer. De hevigheid van buien neemt nu al toe. Tegelijk neemt de kans op langdurige droogte en hittegolven toe. We krijgen dus zowel te maken met veel te veel water als met veel te weinig (schoon zoet) water en met hittestress. In Waterland (veengebied) komt het probleem van bodemdaling daar nog bij. Wanneer het land alsmaar lager komt te liggen, is er bij hevige regen eerder wateroverlast, terwijl droogte ertoe leidt dat het veen nog sneller daalt. Wat kunnen we doen?

Het wordt vooral duidelijk deze avond dat een opdracht voor de provincie is om het bewustzijn over deze vraagstukken te vergroten. De aanwezigen in de huiskamer zijn het er vaak over eens dat de gevolgen van de klimaatverandering niet kunnen worden genegeerd en dat er actie moet worden ondernomen. De boodschap die de bewoners herhaaldelijk meegeven aan Gedeputeerde Cees Loggen. Naast bewustwording over de gevolgen van klimaatverandering in het algemeen worden ook specifieke gevolgen besproken aan de hand van stellingen.

De eerste stelling gaat over wateroverlast. Verharding van de grond door bijvoorbeeld asfalt of tegels doet het risico op wateroverlast toenemen. De stelling luidt: Om wateroverlast tegen te gaan moeten mensen die geen bestrating in hun tuin hebben korting krijgen op hun rioolheffing en moeten andere meer betalen. Er wordt gelijk ingehaakt op het feit dat mensen tegels in hun tuin leggen. *"Het is tegenwoordig echt in de mode om je tuin te bestraten. Ik krijg bijna het idee dat mensen bang zijn geworden voor gras."* Toch is niet iedereen het eens met de stelling en vragen sommigen zich ook af hoeveel effect het heeft als individuen de tegels uit hun tuin halen. *"Er wordt tegenwoordig ook heel veel gebouwd. We hebben meer woonruimtes nodig, maar dat leidt ook tot verharding van de grond. Wellicht moet je daar de oplossing zoeken. Mensen hun tegels uit de tuin laten halen lijkt mij een druppel op een gloeiende plaat."* Loggen vindt de stelling niet eerlijk: *"Je ziet in de stad dat veel mensen hun voortuin transformeren tot parkeerplekken, omdat er niet genoeg parkeergelegenheid is op straat. Dat is dan toch niet eerlijk om die mensen daarvoor te bestraffen?"*

Naast waterloverlast is er ook een overstromingsrisico. Wanneer Oost-Knollendam overstroomt zitten we op de zolder net droog, maar vanaf dat moment kan je wel dagen tot weken zonder water en stroom zitten. Een van de bewoners verbaast zich over het feit dat we nog steeds zo laag gaan wonen. *"Weten de mensen wel dat ze zo laag wonen en wat de risico's daarvan zijn? In Oostenrijk zijn er aparte kaarten waarop aangegeven staat waar je wel en niet mag bouwen, in verband met overstromingsgevaar."* Een van de inwoners geeft aan dat sinds haar tuin is overstroomd zij zich wel meer bewust is van de risico's. En de inwoners zijn het erover eens dat iedereen bewuster moet zijn van de risico's. Op www.overstroomik.nl kan je kijken hoeveel meter jouw huis onder water komt te staan op het moment van een overstroming. De vraag is vooral: wat moet je doen ten tijde van een overstroming? Om die reden zou volgens de volgende stelling eens in de tien jaar een evacuatieoefening gehouden moeten worden. Op deze manier weten inwoners wat ze moeten doen bij een overstroming. Loggen: *"Nu we hierover hebben gesproken, wie van jullie gaat morgen een noodpakket kopen? Of heeft een van jullie alle benodigdheden al in huis? Een radio, batterijen, eten en ook vooral water."* Daar moeten de aanwezigen even over nadenken. Een van de inwoners antwoord: *"Eigenlijk moet je de bewustwording vergroten. Een soort embleem 'Ik ben bezig met mijn noodpakket'. Op die manier kan je mensen aanzetten tot het creëren van een noodpakket."* Loggen geeft aan dat hij dit een goed idee vindt en dat hij hierover door zal praten met zijn collega's. Daarnaast geeft hij aan dat de deur altijd open staat om dit soort plannen verder te bespreken.

Na wateroverlast kan droogte komen, of andersom. Droogte is groot probleem waar mensen zich minder bewust van zijn. Droogte kan de bodemdaling in de regio versnellen. Droogte en wateroverlast kunnen bovendien in één jaar voorkomen en beide kunnen schade veroorzaken. Door droogte kunnen zich scheuren in dijken vormen, terwijl direct daaropvolgend wateroverlast kan ontstaan door clusterbuien. Aanwezigen geven aan dat ze zich hier niet bewust van waren: *"Het klinkt zo tegenstrijdig, droogte en wateroverlast, maar het kan dus echt allebei kort na elkaar voorkomen. Dat wist ik niet."* Droogte is ook het onderwerp van de volgende stelling: 'Boeren en tuinders moeten worden verplicht om hun eigen zoetwatervoorraad te hebben.'

Een bewoner haakt hier gelijk op in met een alternatief: "na de energiezuinige kas is het nu toch gewoon tijd voor een waterzuinige kas?' Op die manier zouden boeren niet hoeven te lijden onder het watertekort wat door lange droogte kan ontstaan. Ook de ontziltingstechniek wordt genoemd als mogelijke oplossing voor een eventueel watertekort. Gerda Dinkelman geeft aan dat dit heel veel energie kost, dus alleen gewenst is als dat volledig gedreven wordt door groene energie. Een inwoner stelt dat we zoetwaterverslaafd zijn en dat de

urgentie van dit probleem niet wordt gevoeld: *“En dan hebben we straks echt een probleem als we een tekort hebben aan zoetwater.”* Loggen geeft aan dat er een efficiëntere manier moet worden gevonden om met zoetwater om te gaan, zoals op Texel al gebeurt. Ook wordt opgemerkt dat gezien de mogelijke droogteperioden er naast de website ‘overstroomik.nl’ misschien ook een website ‘droogikuit.nl’ zou moeten zijn. *“We hebben toch dit landschap zelf gecreëerd? Waarom offeren we niet een polder op om zo het zoetwater tekort iets terug te dringen?”* Loggen geeft aan dat dit een gevoelige discussie is, die zeker niet uit de weg wordt gegaan, maar wel heel traag verloopt.

Een andere stelling gaat ook in op eventuele droge periodes: ‘Bodemdaling voor lief nemen of bodemdaling voorkomen met als gevolg dat boeren hun land niet meer op kunnen met machines’. Vrijwel iedereen is het erover eens dat we bodemdaling zoveel mogelijk moeten proberen te voorkomen. Een aantal van de inwoners wil echter weten wat de financiële gevolgen zijn van de bodemdaling. Dinkelman: *“Landelijk gezien zal bodemdaling 70 miljard euro gaan kosten. Het brengt enorme schade met zich mee, zoals scheuren in de weg of scheuren in de dijken.”* Na die deze cijfers veranderen de meningen. Een van de inwoners: *“We gaan uiteindelijk ook andere manieren van landbouw en veeteelt ontwikkelen, dus dan kunnen we beter de bodemdaling voorkomen en daarop inspelen met nieuwe technieken.”*

Het gesprek moet uiteindelijk worden onderbroken door de gespreksleider. Er is nog veel te bespreken en eigenlijk willen de inwoners nog verder praten. *“Er broeit iets in deze huiskamer na dit gesprek, volgens mij willen wij met z’n allen wel de bewustwording vergroten over dit onderwerp”. “Wij moeten iets doen aan de bewustwording, zodat onze kinderen straks niet met de problemen zitten.”*

Biodiversiteit neemt af: wat willen we eraan doen?

"Mensen beseffen zich te weinig dat er zonder biodiversiteit ook geen leven voor ons mogelijk is. Bewustwording is de sleutel tot actie..."

Huiskamers van Noord-Holland
Opperdoes
11 juli

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen gebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie werkt aan een omgevingsvisie voor 2050 en organiseert daarom een reeks bijeenkomsten onder de naam 'De Huiskamers van Noord-Holland'. Hier gaan bewoners, experts en politici met elkaar in gesprek over belangrijke thema's voor onze leefomgeving. Op 11 juli vond het laatste gesprek plaats in imkerij De Bijenstal in Opperdoes, met gedeputeerde Adnan Tekin. Tekin is gedeputeerde voor onder andere Natuur en Milieu.

Om 19.00 uur staan er 20 aanwezigen klaar om door de imker rondgeleid te worden door de Bijenstal in Opperdoes. Een half uur lang leren de aanwezigen over de honingbij en krijgen zij een kijkje in de bijenkas. Zo wordt er onder andere geleerd dat een bij geen longen en hart heeft. Ook lijken wij als mensen niet veel meer te kunnen eten als de honingbij voorgoed zou verdwijnen, waarmee de imker het belang van de bij probeert aan te geven.

Na een half uur is het dan toch echt tijd om aan het gesprek te beginnen en begeeft iedereen zich naar het Pannenkoekenstation, dat naast de Bijenstal ligt. De aanwezigen komen praten over biodiversiteit en natuur, belangrijke thema's in deze streek. Gedeputeerde Adnan Tekin is naar Opperdoes afgereisd om in gesprek te gaan met 20 bewoners van de regio. Tekin: *"Ik ben blij dat zovelen van jullie hier vanavond zijn. Noord-Hollanders zijn betrokken bij de natuur en de leefbaarheid van het landschap en dat doet mij goed. Ik hoor heel graag van inwoners wat zij belangrijk vinden en hoe zij denken over biodiversiteit en natuur."*

Op de openingsvraag naar ieders favoriete Noord-Hollandse dier noemen mensen de vos, de groene kikker, eendenpulletjes, de aardhommel, de gans, de schietwilg, de eekhoorn, de lepelaar, de grutto, de muis, de vleermuis en de nachtzwaluw. Een mooie diverse reeks, die je even zou doen vergeten dat het aantal soorten dieren en planten sinds 1970 met maar liefst 58% is afgenomen. De biodiversiteit, zoals we dat noemen, staat dus ook onder druk. Ook in Noord-Holland. Hoe gaan we daar de komende jaren mee om? Het wordt vooral duidelijk deze avond dat het een opdracht voor de provincie is om het bewustzijn over deze vraagstukken te vergroten. De aanwezigen in de huiskamer zijn het er vaak over eens dat biodiversiteit belangrijk is en dat natuur moet worden beschermd, maar dat veel mensen zich dat nog niet genoeg realiseren.

Een boodschap die ze herhaaldelijk meegeven aan Tekin. Naast bewustwording over de gevolgen van het afnemen van biodiversiteit in het algemeen worden ook specifieke gevolgen besproken aan de hand van stellingen.

De eerste stelling gaat over de weidevogels. Die zijn erg kwetsbaar en hun populatie gaat steeds meer achteruit. Dit heeft onder meer te maken met het verdwijnen van kleinschalige landbouw, roofdieren die hun nesten plunderen, maar ook met de verstoring van de mens. Tegelijkertijd blijft er een grote behoefte om te recreëren in de provincie. Zeker met het stijgende aantal inwoners moeten mensen straks nog wel een plek hebben om dat te doen. Wat willen we dan: extra paden aanleggen om Noord-Hollanders toegang te geven tot het groen of de weidevogels juist hun rust gunnen? Er wordt gelijk ingehaakt op de stelling. "*Je moet wel oppassen dat je de mensen niet te veel natuurgebieden ontzegd. De belevingswaarde van de natuur is heel belangrijk. Natuurlijk moet je rekening houden met de weidevogels, maar extra paden zijn nodig om de mensen dichterbij de natuur te brengen."* Niet iedereen is het daarmee eens. "*De keuze wordt heel makkelijk gemaakt, want er zijn al bijna geen weidevogels meer door ons toedoen. Laten we nou de weidevogels die we nog hebben koesteren en met rust laten. Er is al heel veel recreatiegebied waar mensen helemaal geen weet van hebben. Daar moet je mensen bewust van maken en de gebieden van de weidevogels met rust laten."* Tekin: "*Wat we zien in gebieden waar het goed gaat en wat ik ook hier vanavond hoor is dat zonering vaak een gewenst effect heeft. Dus zones creëren waardoor ook weidevogels in rust kunnen broeden en leven. Daarom ben ik nu ook aan het kijken of maatregelen die we in de succesvolle gebieden hebben genomen kunnen inzetten in andere gebieden."* Een van de aanwezigen sluit de stelling af met duidelijke woorden: *"Er zijn nog zoveel onbewandelde paden in Noord-Holland, laten we eerst die maar eens gaan ontdekken met z'n allen voordat we nieuwe aan gaan leggen."*

Het volgende dilemma gaat over de vraag of je vooral moet investeren in meer groen of juist in economische groei. Een deel van de bewoners bekijkt dit met een zakelijke blik: *"Zonder een bloeiend bedrijfsleven kunnen we straks niets meer uitgeven aan natuur, zij zorgen voor de broodnodige belastinginkomsten. Ga met ondernemers in gesprek en laat ze meedenken over een goede combinatie van economie en milieu."* Het regent ideeën hoe dat zou kunnen. *"Zorg voor meer groen op bedrijventerreinen, want zij hebben de grootste hittestress, dus het is ook in hun belang." "Ontzie het groen en zet zonnepanelen op de daken van bedrijven." "Laten we gaan voor nog meer biologische boeren, dan hebben we economische productie en zorg voor het milieu in een."* Tekin is blij met de suggesties en hij herinnert de deelnemers eraan dat biodiversiteit niet alleen in de buitenruimte gezocht moet worden. *"Je zou het niet verwachten, maar de biodiversiteit is ook in Amsterdam en in het gebied rond Tata Steel enorm groot."*

Een van de grote uitdagingen die op de provincie afkomt de komende jaren is bevolkingstoename en verdere verstedelijking. Het derde dilemma gaat dan ook over de vraag of we juist meer moeten bijbouwen in de huidige stedelijke gebieden, of moeten spreiden naar de buitengebieden. De meningen zijn verdeeld. Er is veel waardering voor het huidige groen rond de steden. *"Het open landschap dreigt steeds meer te verdwijnen. Je moet je goed realiseren dat veel landschappen die wij hier hebben, in Europees landschap bijzonder zijn."* Maar veel mensen zien het toch als een onafwendbaar proces. *"Mensen moeten toch gewoon allemaal een leuke leefruimte hebben. Ook de mensen in Amsterdam. Dus bouw dan die saaie akkers daaromheen maar vol."* Hoewel men het hier niet over eens wordt, is wel iedereen ervoor dat er geïnvesteerd wordt in biodiversiteit in de steden. *"Zorg dat het groen de hoogte in gaat!"*

Een van de manieren om de biodiversiteit te behouden en vergroten is natuurinclusief bouwen. Dat wil zeggen dat er bij de bouw van nieuwe huizen en infrastructuur rekening gehouden wordt met de natuur. De vraag is of mensen bereid zijn daar extra voor te betalen, bijvoorbeeld 1% extra bovenop de huidige kosten. Hier blijkt dat mensen er in principe wel voor zijn, maar huiverig om dat op individueel niveau in te voeren. *“Je moet vooral stimuleren, dit neigt naar afstraffen.” “Het moet meer gestimuleerd worden door gemeentes en provincie, laat het terugkomen in bouwplannen.” “Ook voor die bewustwording is een rol voor de provincie weggelegd.”* Dat beaamt Tekin in zijn slotwoord. *“Die bewustwording, dat is zo ongelofelijk belangrijk. Aan het energielabel voor huizen zien we hoe lang dat duurt. Daar moeten we ook op dit onderwerp mee beginnen. Je moet iedere keer weer goed nadenken als je ergens voor kiest wat dit betekent voor de natuur en het open landschap van Noord-Holland.”*

“We zaten hier als gelijkgezinden. Voor mij is het van groot belang om jullie te zien en te spreken. Zonder jullie kan ik mijn werk niet doen als gedeputeerde Natuur en Milieu. Het geeft mij energie om zoveel verschillende mensen met natuur bezig te zien. Wij kunnen heel veel bijdragen en zonder betrokken mensen en vrijwilligers lukt dat niet.”

MEMO

AAN: Provincie Noord-Holland
T.A.V.: Ton, Michiel, David
BETREFT: Impressie huiskamergesprekken Bevrijdingspop en SAIL Den Helder
VAN: BKB: Mieke, Merel, Job & Maarten
TELEFOON: 020 520 5280
DATUM: 03/07/2017

Huiskamers Jouw Noord-Holland op festivals
In de serie huiskamergesprekken die we in het kader van Jouw Noord-Holland organiseren, zijn we ook neergestreken op Bevrijdingspop in Haarlem en op SAIL Den Helder. Daar was de aandacht van het publiek veel vluchtiger dan in de reguliere huiskamers. Daarom hebben we van deze sessies geen uitgebreid inhoudelijk verslag. Maar wel enkele impressies.

1. Opzet
Op beide evenementen hadden we een speciale huiskamersetting gecreëerd met een decor in de kleuren van de provincie. Daarin speelden we met voorbijgangers een petje-op-petje-af-quiz met vragen in relatie tot de omgevingsvisie. Daarnaast was er een ideeënbus waarin mensen een wenskaart konden achterlaten met hun gedachten over Noord-Holland in 2050. Op SAIL was er ook een landkaart van de provincie waarop mensen zelf de provincie konden herinrichten.

2. Impressie beide evenementen
Met vele tienduizenden bezoekers was het voor de zichtbaarheid van de provincie en de campagne Jouw Noord-Holland een goede keuze om aan te sluiten bij Bevrijdingspop en SAIL. Dit werd nog versterkt door het feit dat we hiermee voor de Noord-Hollandse media een aantrekkelijke setting creëerden om aandacht aan de campagne te besteden. Zo vergrootten we niet alleen het bereik, maar onderstreepten we nog eens dat we er in deze campagne naar streven dat elke Noord-Hollander die dat wil, mee kan doen.

Veel bezoekers keken op van zo'n knusse huiskamer op een festivalterrein en kwamen er graag even bij zitten. De meesten kwamen voor respectievelijk muziek en schepen, dus we moesten nogal een kloof overbruggen naar de omgevingsvisie. Met de laagdrempeligheid van de quiz lukte dat vaak toch heel aardig. Meer dan eens ontstond er een gesprek over wonen, windmolens en andere kwesties, tussen de deelnemers onderling en met gespreksleider Johan Fretz.

Zeker op Bevrijdingspop liet de huiskamer een breed gezelschap van bestuurders van de provincie, maar ook andere hoogwaardigheidsbekleders (zoals Gerdi Verbeet en Mark Rutte) en bekende Nederlanders (zoals Giel Beelen) in aanraking komen met de campagne. Daarnaast was het een uitstekende setting om met een eigen film- en fotoploeg extra content te maken voor op Facebook.

Tot slot lukte het op beide events goed om een heel gevarieerd publiek te trekken, qua leeftijden en achtergronden. Iets wat lastiger is met de huiskamergesprekken bij mensen thuis, waar in het algemeen toch een wat oudere doelgroep op af komt.

3. Cijfers / opbrengst
De huiskamers op 5 mei en 24 juni laten zich niet heel precies kwantificeren, maar de opbrengst was – buiten algemene zichtbaarheid voor de campagne - als volgt:

- Ca. 300-400 deelnemers aan de quiz. Uit circa 1200-1500 passanten, die meekeken en luisterden terwijl iemand uit hun groepje deelnam.
- Een kleine 100 ingevulde wensen voor 2050 in de ideeënbus.
- Zo'n 15-20 korte filmpjes en 'snippers' voor op Facebook. En een hele fotoserie met bruikbaar materiaal voor online.
- Veel positieve aandacht op RTV Noord-Holland.

4. Conclusie
Evenementen lenen zich niet echt voor diepgaande (huiskamer)gesprekken over een onderwerp als de omgevingsvisie waar je eigenlijk rust en concentratie voor nodig hebt. Maar voor de zichtbaarheid van de campagne is het wel uitermate geschikt omdat er op zo'n dag honderden mensen eventjes meedoen en duizenden mensen het zien. Bovendien is het ideaal voor het maken van extra content in de vorm van filmpjes, foto's, etc. om in de weken en maanden daarna op Facebook te gebruiken.

Rapportage betaalde media

Om de inwoners van Noord-Holland te betrekken bij de omgevingsvisie is 20 weken lang (10 x weken) een betaalde mediacampagne gevoerd aan de hand van de thema's: energietransitie, gezonde leefomgeving, verstedelijking, mobiliteit, klimaatverandering, economische transitie, natuur en biodiversiteit.

Doel van de campagne is om mensen naar de facebook pagina Jouw Noord-Holland te trekken, te attenderen op de huiskamergesprekken en de evenementen Bevrijdingspop Haarlem en Sail Den Helder. Met de vaste mediapartners Noord-Holland Media/AT5 en de Telegraaf Media Groep/Holland Media Combinatie (TMG/HMC) zijn goede afspraken gemaakt. Hieronder volgen de bereikcijfers per mediapartner.

Noord-Holland Media (voormalig RTV Noord-Holland) / AT5

Met NH/AT5 zijn afspraken gemaakt over het plaatsen van advertentiebanners op AT5 online, NH online, het plaatsen van pre-rolls (advertenties voor filmpjes) en artikelen op NU.nl. Vooraf zijn afspraken gemaakt over het maximale bereik. Indien dit wordt gehaald dan stopt de vertoning op de websites. Zo betalen we nooit meer dan vooraf afgesproken. Belangrijk punt bij het plaatsen van banners is de click through rate (CTR). Dit is het percentage mensen dat daadwerkelijk op de banner of een link heeft geklikt. Met NH/AT5 is tevens afgesproken regelmatig over de campagne en de activiteiten te publiceren.

Bereik NU.nl: 27.999 keer gelezen, CTR 2%, 560 keer doorgeklikt naar facebook
Bereik pre-rolls AT5 en NH: 72.582
Bereik banners AT5 en NH: 4.425.727, CTR 0,26%, 11.698 keer doorgeklikt naar facebook
Totale kosten: € 29.500,-

NB. De laatste ronde van de campagne loopt nog een week. Dit zijn dus niet de definitieve cijfers.

Telegraaf Media Groep (TMG) /Holland Media Combinatie (HMC)

Met de inzet van advertorials in de huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen van TMG/HMC hebben we een bereik over de negen regio's in Noord-Holland kunnen realiseren. In tien rondes is elke twee weken een advertorial van een halve of een kwart pagina geplaatst in de regio waar op dat moment het thema speelde. Tevens is deze inhoud online doorgeplaatst op de desbetreffende lokale/regionale media. Met het Noord-Hollands Dagblad is afgesproken regelmatig over de campagne en de activiteiten te publiceren.

De volgende titels zijn ingezet: Haarlems Dagblad, IJmuider Courant, Gooi en Eemlander, Noord-Hollands Dagblad (Alkmaar/Kennemerland, 't Gooi, Zaandam/Waterland, West-Friesland/Enkhuizen, Haarlem/IJmuiden, Schagen/Den Helder). Tevens is de binnen de campagne twee keer een ronde Telegraaf en Metro (Amsterdam) ingezet.

Maximaal opgeteld bereik printmedia: 4.836.000 (aantal lezers kranten)
Bereik online media: Telegraaf/Metro: 1.000.016, CTR 0,17%, 1.679 unieke bezoekers
Bereik online media: huis-aan-huis/NHD: 4.854.166, CTR 0,08%, 3.847 unieke bezoekers
Totale kosten: € 42.127,-

T14 DE TELEGRAAF DINSDAG 28 FEBRUARI 2017

AMSTERDAM

Ouderenpartij wil verjonging

'Stop vergrijzing ambtenaar'

door **Mike Muller**

AMSTERDAM • Een ongebruikelijk voorstel van de Partij van de Ouderen: de politieke partij wil verjonging in de Stopera.

Uit cijfers van de gemeente blijkt dat de gemiddelde ambtenaar in Amsterdam steeds ouder wordt. Tussen 2010 en 2015 daalde het aantal gemeentelijke medewerkers onder de 35 van negentien naar dertien procent, terwijl het aandeel 55-plussers steeg van 23 naar dertig procent. Ambtenaren zijn gemiddeld 47,6 jaar.

Volgens raadslid Wil van Soest (80) sluiten gemeenten zoals Den Haag zogeheten 'generatiepacten'. Deze ouderenregeling is volgens Van Soest een oplossing voor ambtenaren die aanzienlijk minder willen werken tot de aow-gerechtigde leeftijd is bereikt. Bovendien kan met dergelijke regelingen plaats gemaakt worden voor jongeren. „Het is hoognodig om het ambtenarenbestand van de gemeente te verjongen."

Van Soest zal vandaag een initiatiefvoorstel indienen. „Het zal ouderen meer vrije tijd geven, jongeren aan het werk helpen en de stad bovendien miljoenen besparen." Ze heeft al een plan laten doorrekenen. „Bij 1.540 ambtenaren boven de zestig jaar komt dat neer op een besparing van 20 à 23 miljoen euro per jaar."

Raadslid Wil van Soest FOTO PETER SCHOONEN

Seba over alternatief erfpachtvoorstel:

'Nieuw plan beter'

door **Mike Muller**

AMSTERDAM • De Stichting Erfpacht Belang Amsterdam (Seba) schaart zich achter het alternatieve erfpachtplan dat CDA, Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen hebben ingediend. De stichting verhoogt de druk op het college door erfpachters op te roepen hun WOZ-beschikking uit 2015 aan te vechten. D66 verwacht intussen 'forse wijzigingen' in het collegevoorstel.

Eduard de Geer, Koen de Lange en Adam Bakker (vnr.) willen procederen tegen WOZ-besluiten. FOTO DE TELEGRAAF

Volgens Seba is het alternatief van de drie partijen een goed plan dat erfpachters beter beschermt. „De rekenmethode die de gemeente wil hanteren, wordt in het alternatieve plan van CDA, PvDD en PvdO losgelaten. Dat is heel erg goed. Wat ik ook prima vind, is dat er een marktconformiteitstoets in zit. Wij zijn ontzettend blij met dat voorstel, maar het is nog niet gezegd dat het ook doorgevoerd wordt. Daarom starten we nu een nieuwe actie om de druk nog wat op te voeren", aldus voorzitter De Lange.

Seba heeft erfpachtadvocaat Eduard de Geer en WOZ-jurist Adam Bakker in de arm genomen om een nieuwe actie tegen de gemeente te voeren door WOZ-beschikkingen uit 2015 massaal aan te vechten. De gemeente biedt bij afkoop van voortdurende erfpacht in 2017 immers aan om uit te gaan van de WOZ-waarde van het jaar 2015. „De WOZ-waarde van dat jaar wordt, zoals het er nu uitziet, gebruikt bij de vaststelling van de hoogte van de afkoopsom als wordt gekozen voor afkoop van erfpacht. Daarmee is de juistheid van de waardering voor huiseigenaren van veel groter belang geworden", aldus De Lange.

Normaliter kan binnen zes weken na dagtekening van de WOZ-beschikking bezwaar en later beroep worden ingediend. Toch denken de juristen kans te maken de WOZ-bezwaren van 2015 twee jaar na dato aan te vechten, zegt Bakker. „Toen in 2015 de WOZ-waarde berekend werd, was nog niet duidelijk dat dit bedrag zou worden meegenomen in berekening van de erfpachtcanon of -afkoopsom. Pas nu wordt duidelijk dat de WOZ-waarde van 2015 wordt gebruikt bij de berekening van de erfpachtcanon of afkoopsom, en is er dus sprake van een nieuw feit. Uit de jurisprudentie blijkt dat een bezwaarprocedure zeker kansrijk is", aldus Bakker. „We zijn bereid tot de Hoge Raad te procederen." De Lange roept erfpachters op zich via de site te melden, zodat tegen betaling van vijftig euro individuele procedures kunnen worden gestart.

Volgens De Lange wordt de druk hiermee bovendien verder opgevoerd op coalitiepartijen D66 en VVD, die het erfpachtsysteem willen hervormen.

Raadslid Joris van Osselaer (D66) vindt het goed dat de drie partijen CDA, PvdD en PvdO elkaar hebben gevonden en „een voorstel doen dat duidelijk rekening houdt met de impact op de erfpachter. Het plan lijkt op het eerste zicht dichter aan te sluiten bij de huidige praktijk van herzieningen", aldus Van Osselaer. „Die aansluiting met de bestaande praktijk is iets waarvan we samen met de VVD-fractie hebben gezegd dat dat beter moet in het huidige collegevoorstel. We rekenen erop dat het college naar aanleiding van de inspraak forse wijzigingen gaat aanbrengen in haar voorstel."

De VVD laat weten nog niet inhoudelijk op het plan van de drie partijen in te willen gaan. „We zijn het goed aan het bestuderen", zegt raadslid Tjakko Dijk.

D66: College moet forse wijzigingen aanbrengen

Messentrekker The

door **Mascha de Jong**

AMSTERDAM • Het personeelsfeestje van The Movies op de Haarlemmerstraat werd opgeschrikt door een messensteker. Er was geen contact met de man te krijgen. Hij verwondde eind augustus drie mensen en moet zich vandaag verantwoorden voor drievoudig poging tot doodslag.

Tijdens de zitting zijn een psycholoog en psychiater aanwezig om inzicht te geven in het gedrag en de daden van de 26-jarige Amsterdammer. Hij was geen bekende van de politie en heeft geen strafblad.

Het aanjagteam Verwarde Personen, met de Amsterdamse politiecommissaris Pieter-Jaap Aalbersberg als lid, heeft gepleit dat verwarde personen voortaan een 'vinkje' achter hun naam krijgen als zij een strafbaar feit plegen. Zij kunnen in het vervolg sneller en meer specifiek geholpen worden.

Dat was bij de stekende man in The Movies dus niet het geval. Het personeel kreeg de schrik van hun leven. Een paar collega's stonden buiten. De man stak op één van hen in. Het slachtoffer vluchtte naar binnen, maar tot ieders schrik ging de messensteker achter hem aan. Daar maakte hij nog twee slachtoffers. De manager vertelde: „Er was paniek, maar het lukte ons de man zonder geweld de zaak uit te jagen. Buiten hield de politie hem al snel onder schot."

'Hij was compleet out of his mind'

Een vrij simpele zaak vanuit politiestandpunt. De 26-jarige man had het mes zelfs nog in zijn handen. Maar vanuit menselijk standpunt extra lastig. De bedrijfsleider ervoer dat er met de dader geen enkele communicatie mogelijk was. „Hij was

IN WAT VOOR PROVINCIE WIL JIJ LEVEN?

JOUW NOORD-HOLLAND

De wereld, en daarmee ons leven, verandert. En niet zo'n beetje ook. In razend tempo volgen de ontwikkelingen elkaar op.

Van huizencrisis naar een prijsexplosie in steden als Haarlem en Amsterdam. Er zijn zelfrijdende auto's en robots nemen delen van ons werk over. De toekomst die ooit zo ver weg leek, is ineens realiteit. Ook het klimaat wijzigt zijn koers. Regenbuien worden steeds heviger, sneeuw en ijs zijn bijna een zeldzaamheid en gaat het nou steeds harder waaien?

Hoe willen we met zijn allen dat Noord-Holland er in 2050 uitziet? En hoe zorgen we ervoor dat het dan nog steeds prettig leven, wonen, werken en spelen is in Noord-Holland?

"Onze leefomgeving is van levensbelang. Zij biedt ons ruimte om te wonen, te werken en te recreëren. Kortom om samen te leven en ons goed te voelen. Essentieel is een goede basiskwaliteit van water, bodem, lucht en biodiversiteit. We gaan graag in gesprek met onze inwoners over wat zij belangrijk vinden voor de toekomst van hun Noord-Holland," aldus gedeputeerde Joke Galdhof.

De Afsluitdijk, Schiphol, de Zaanse Schans, het IJsselmeer of de Noordzee. Noord-Holland is prachtig. Veel is met eigen handen opgebouwd. Maar klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken hebben grote impact op de toekomst van de provincie.

Hoe gaan we daar mee om? Om die vraag te beantwoorden is de mening van de inwoners van Noord-Holland van groot belang. Zij zijn immers de hoofdrolspelers van Noord-Holland.

Hoe wil jij leven, wonen, werken en spelen? Nu, en in de toekomst?

Praat mee op www.jouwnoord-holland.nl

Conclusie

Totale media inzet bedraagt € 71.627,-. Hiervoor hebben we een (opgeteld) bereik gerealiseerd van:

Nu.nl	27.999
Bereik pre-rolls AT5 en NH	72.582
Bereik banners AT5 en NH	4.425.727
Printmedia	4.836.000
Bereik online media: Telegraaf/Metro	1.000.016
Bereik online media: huis-aan-huis/NHD	4.854.166
Totaal	15.216.490

Uiteindelijk heeft dit geleid tot 560 + 11.698 + 1.679 + 3.847 = 17.784 unieke bezoekers op de facebookpagina Jouw Noord-Holland. Op het moment van schrijven hebben we 5.815 (actieve) volgers op facebook. We kunnen dan ook zeggen dat de campagne succesvol is geweest.

Op de volgende pagina's volgen redactionele artikelen als gevolg van de afspraken die gemaakt zijn met de mediapartners en voorbeelden van de betaalde media uitingen.

Woensdag 05 juli 2017 | Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Lifestyle
Overig
Video's
Regionaal

NU.nl > Jouw Noord-Holland (Adverteerder)

Foto: Jouw Noord-Holland

De economie verandert in rap tempo

Gesponsord door:

Gepubliceerd: 06 juni 2017 10:55
Laatste update: 06 juni 2017 10:55

3D-printen, big data en robotisering zijn zo maar een paar trends die de economie sterk beïnvloeden. De kenniseconomie groeit enorm en bestaande economische motoren als Schiphol, Tata Steel, Haven Amsterdam en Greenports zijn hard op zoek naar innovatie en nieuwe verdienmodellen.

Het algemene beeld is dat van een economie die in rap tempo verandert. Maar waarheen? Werken we straks allemaal in lunchrooms met WiFi? En shoppen we enkel nog maar online? Praat mee over de veranderende economie op Jouw Noord-Holland.

Economische ruimtebehoefte
Met die veranderende economie, verandert ook de economische ruimtebehoefte. Nieuwe opkomende sectoren als datacenters vragen om ruimte. Terwijl bij kantoren, de agrarische sector en de detailhandel, o.a. als gevolg van het vele online shoppen, de leegstand juist toeneemt.

Welk effect heeft deze economische transitie op de beroepsbevolking en het onderwijs? Wat kunnen we doen met leegstaande winkel- en kantoorpanden? En wat gaan we hiervan terug zien in het straatbeeld? Praat mee op Jouw Noord-Holland.

Door: Jouw Noord-Holland

Woensdag 05 juli 2017 | Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Voorpagina
Net binnen
Algemeen
Economie
Zakelijk
Sport
Tech
Entertainment
Lifestyle
Overig
Video's
Regionaal

NU.nl > Jouw Noord-Holland (Adverteerder)

Foto: Jouw Noord-Holland

Niemand woont graag aan een drukke weg

Gesponsord door:

Gepubliceerd: 16 mei 2017 10:44
Laatste update: 16 mei 2017 11:28

De bevolking groeit nog steeds. En hoe meer mensen, hoe meer verkeer. Met name de Randstad heeft een grote aantrekkingskracht om er te wonen en te werken.

Dit zorgt voor druk op het wegennet en het openbaar vervoer. Praat mee op Jouw Noord-Holland over hoe jij je in de toekomst wilt vervoeren.

Niet alleen het personenverkeer neemt toe. Ook het (internationale) vrachtvervoer. Want alles wat we met onze smartphone online kopen aan voedsel, kleding en huishoudelijke spullen, moet vervoerd worden.

Maar de techniek biedt ook oplossingen. De verwachting is dat mensen in de toekomst minder vaak een eigen auto hebben of vaker een auto delen. Onder andere dankzij diensten als Green Wheels, Car2Go en SnappCar. En wellicht vliegen we over een paar jaar wel naar ons werk.

Niemand woont graag aan een drukke weg. Moeten we wegen bij blijven bouwen of zit daar een grens aan? In hoeverre kunnen internet, thuis werken, zelfrijdende auto's of nieuwe mobiliteitsdiensten de files verminderen? Praat mee over deze en andere mobiliteitsvraagstukken op Jouw Noord-Holland.

Door: Jouw Noord-Holland

Noord-Hollands Dagblad

DINSDAG 28 FEBRUARI 2017 ALK022

Spelende kinderen in de Amsterdamse wijk IJburg. FOTO PROVINCIE NOORD-HOLLAND/MARTIJN BEEKMAN

Wat wil de Noord-Hollander?

Roel van Leeuwen
r.van.leeuwen@hollandmediacombinatie.nl

Haarlem * 'Jouw Noord-Holland', zo heet de campagne van de provincie Noord-Holland, die vandaag van start gaat. De provincie wil van zoveel mogelijk inwoners weten hoe zij willen dat hun leefomgeving er in de toekomst uit komt te zien. Volgens projectleider Ton Bossink vormen de wensen van de Noord-Hollanders, of ze nu in de Kop, 't Gooi of Amsterdam wonen, een belangrijke bouwsteen voor de nieuwe omgevingsvisie.

Allereerst, wat is een omgevingsvisie?

„Dat is natuurlijk geen sexy term. Het gaat om jouw leefomgeving. De plekken waar je woont en werkt en waar je ontspant. Er komen heel veel ontwikkelingen op ons af en de omgevingsvisie is een antwoord op hoe we daar in de toekomst mee om kunnen gaan."

Wat voor ontwikkelingen?

„Zo is er in het zuidelijk deel van de provincie een enorme vraag naar woningen, maar dat heeft ook impact op de bereikbaarheid. In de omgevingsvisie willen we slimme besluiten nemen. Je moet ook denken aan hoe we omgaan met energietransitie en waar nieuwe economie zich kan ontwikkelen."

Provincie start grote campagne omgevingsvisie

Maar we hebben toch al een structuurvisie en andere visies?

„We hebben nu een stuk of acht verschillende visies naast elkaar. Straks hebben we nog maar één visie met daarin veel aandacht voor regionale verschillen. Dat er nog maar één is, maakt het helderder en voorkomt tegenstrijdigheden tussen de verschillende plannen."

Hoe komt deze omgevingsvisie tot stand?

„We hebben eerst gekeken welke grote veranderingen in de wereld op ons afkomen. De grote trends als: klimaatverandering, het verlies aan biodiversiteit, vergrijzing, de circulaire economie en een toenemende behoefte aan mobiliteit. Maar het kan zijn dat we nog zaken over het hoofd zien."

En daarvoor roepen jullie de hulp van de inwoners in?

„Ja, nu beginnen we aan de wensfase. We willen weten van de Noord-Hollanders wat zij belangrijk vinden. Bijvoorbeeld het behoud van het open landschap of ruimte bieden aan nieuwe werkgelegenheid. Op onze Facebookpagina 'Jouw Noord-Holland' kunnen mensen reageren op allerlei stellingen. Er zijn tien thema's en om de twee weken behandelen we een thema. We zullen daarnaast ook op evenementen aanwezig zijn en bij mensen langsgaan."

Wat zijn de verschillende thema's?

„De thema's die aan bod komen zijn: energietransitie, economische transitie, mobiliteit, verstedelijking, demografie, sociale tendensen, governance, klimaatverandering, natuur en biodiversiteit en bodem-, water- en luchtkwaliteit."

En wat als jullie de wensen van de inwoners hebben verzameld?

„Dan gaan we de confrontatiefase in. Niet alle ambities en wensen die er zijn, zullen met elkaar verenigbaar zijn. En ook zullen niet voor alle wensen de middelen toereikend zijn. Er zijn dus keuzes nodig, ook daar willen we het over hebben."

Er zullen dan ongetwijfeld mensen teleurgesteld zijn.

„Je kunt het nooit iedereen naar de zin maken. Daarom geven we voorafaan wat voor ontwikkelingen er op ons afkomen en waar we mee moeten dealen. Daarnaast moet het feit dat we het proces zo transparant mogelijk maken, ertoe leiden dat mensen snappen waardoor bepaalde keuzes worden gemaakt."

Wanneer moet de omgevingsvisie klaar zijn?

„In het najaar van 2018. In oktober al zullen de Staten moeten aangeven of de richting die we hebben gekozen goed is en wordt besloten welke ontwikkelprincipes de ruimte krijgen. Aan het eind van het proces gaat de omgevingsvisie nog de inspraak in."

JOUW NOORD-HOLLAND

'Inwoners bij visie betrekken goede zaak'

Haarlem * Het is goed dat Noord-Holland een omgevingsvisie opstelt waarin wordt aangegeven hoe de provincie omgaat met de uitdagingen die tussen nu en 2050 op ons afkomen. Dat vindt 71 procent van de deelnemers aan een onderzoek dat in opdracht van de provincie is opgesteld.
Per regio wordt wel verschillend aangekeken tegen het opstellen van de omgevingsvisie, zo blijkt uit het onderzoek van Anker Solutions waaraan 1586 mensen hebben meegedaan.
Opvallend is de score van 82 procent (goed of zeer goed) in de regio IJmond als het gaat om de vraag wat men ervan vindt dat de provincie haar inwoners hierbij actief betrekt.
In de regio Zaanstreek-Waterland lijkt men hier minder op te zitten wachten. 73 procent van de respondenten hier vindt dit goed of zeer goed.
Uit het onderzoek blijkt dat inwoners vooral negatief zijn over zaken waar het Rijk over gaat. Zo is 67 procent van de respondenten negatief over de filedruk. Ook als het gaat om inkomensverschillen is 66 procent negatief.

Gezonde leefomgeving topprioriteit toekomst

Roel van Leeuwen

Haarlem * Een gezondere leefomgeving, voldoende werkgelegenheid en voldoende woningen in de stad voor iedereen. Dat vinden de Noord-Hollanders het belangrijkst als ze aan het jaar 2050 denken, zo blijkt uit een enquête.
De enquête is uitgezet in opdracht van de provincie Noord-Holland. Het is een eerste schot voor de boeg. De campagne 'Jouw Noord-Holland' moet uitwijzen wat de Noord-Hollanders nog meer belangrijk vinden.
Van de respondenten geeft 41 procent aan dat de provincie voor 2050 in ieder geval een gezondere leefomgeving moet hebben bereikt. Het gaat dan om schonere lucht, geluidhinder, schoon water en een schone bodem. 32 procent vindt voldoende werkgelegenheid heel belangrijk en 30 procent vindt dat de beschikbaarheid van voldoende woningen een prioriteit moet zijn.

Open landschap

Het behoud van het open landschap en 'geen overstromingsgevaar' worden door een kwart van de respondenten als zeer belangrijk gezien.
De respondenten werd ook gevraagd hoe zij Noord-Holland beoordelen als provincie om in te wonen. 65 procent geeft aan zeer positief of positief te zijn.
Het grootste woonenthousiasme is te vinden in Zuid-Kennemerland. Bijna driekwart van de Zuid-Kennemers (74 procent) is zeer positief of positief. West-Friesland scoort ook hoog met 73 procent.
Noord-Hollanders geven hun woon- en leefomgeving gemiddeld een 7,7 als rapportcijfer. Wat ze het minst waarderen aan hun woonplek is drukte. Het voorzieningenniveau in de eigen woonplaats wordt door 71 procent gewaardeerd.

De ingang van station Bijlmer Arena. FOTO THEO BAART

Gevraagd naar hoe ze de provincie Noord-Holland beoordelen als het gaat om 'in te recreëren' of 'in te werken' dan vallen de scores minder hoog uit. Deze thema's scoren respectievelijk 58 en 57 procent als het gaat om de inwoners die positief of zeer positief zijn.

Parool

Huiskamergesprek De toekomst van de stad

Inspraak op de bank

→ Gedeputeerde Joke Geldhof is vooral aanwezig om te luisteren naar hoe Amsterdammers de toekomst van de stad zien. FOTO DINGENA MOL

Het provinciebestuur trekt door Noord-Holland om met burgers te praten over de toekomst. Het derde huiskamergesprek was in Amsterdam.

Patrick Meershoek
AMSTERDAM

Het heeft iets onwennigs, zo'n tupperwareparty over de toekomst met burgers en bestuurders. De voor één avond gelegende huiskamer moet een zekere gemoedelijkheid bevorderen, maar het eerste kwartier is gedeputeerde Joke Geldhof toch een beetje Sinterklaas in het midden van de kring van negen betrokken burgers die zijn ingegaan op de uitnodiging van het provinciebestuur om mee te praten over de toekomst van hun stad.

Dat verandert als de onderwerpen ter sprake komen die ertoe doen: de drukte in de stad, de betaalbaarheid van woonruimte en de mogelijkheid van mensen om zich in die drukke stad snel te verplaatsen. Er wordt gemopperd op de minimale metro: die moet in 2050 van Zaanstad naar Schiphol rijden, minstens. En graag ook van oost naar west.

Aan de hand van dilemma's wordt de bewoners gevraagd een keuze te maken: woningen bouwen in Waterland of in de stad de hoogte in?

De weilanden in Waterland kan je beter volbouwen, vindt een van de aanwezigen

De meningen zijn verdeeld. Het groen in de stad moet groen blijven. Een man die is geboren in Landsmeer zegt dat de weilanden daar beter kunnen worden bebouwd, met alle vieze sloten en gedumpte mest.

Geldhof (D66), vooral aanwezig om te luisteren, geeft aan dat de nabijheid van het platteland de kwaliteit van het leven in de stad verbetert. Wat haar betreft gaat Amsterdam dus gewoon de hoogte in om aan de opgave in de woningbouw te voldoen. Een fors deel van de 200.000 huizen moet in het zuidelijke deel van de provincie worden neergezet.

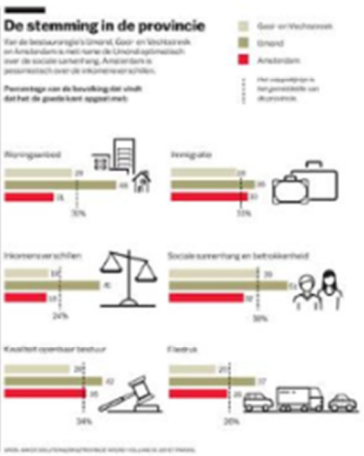
Alle – overwegend jonge – aanwezigen zeggen blij te zijn in Amsterdam te wonen, maar sommigen vragen zich af of dat gezien de stijgende huizenprijzen en huren ook in de toekomst mogelijk zal zijn. Iedereen vindt het belangrijk dat in alle delen van de stad een groot deel van de woningvoorraad beschikbaar blijft voor de sociale huur.

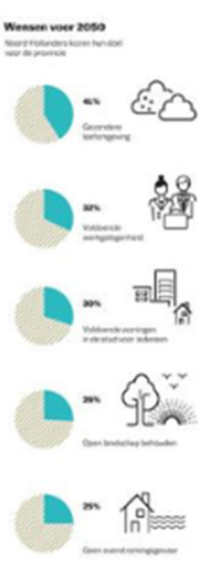
Wat de drukte betreft vinden mensen dat de grens is bereikt. Een man uit Noord vertelt elke dag fietsend de stad te doorkruisen, en steeds meer agressie te zien. "Ook bij mijzelf," zegt hij eerlijk. Geldhof erkent dat het druk is, maar wijst ook naar het centrum van Parijs, in oppervlak te vergelijken met Amsterdam binnen de Ring. "Daar wonen zes keer zo veel mensen."

Noord-Holland Inwoners delen gebrek aan enthousiasme over bestuur

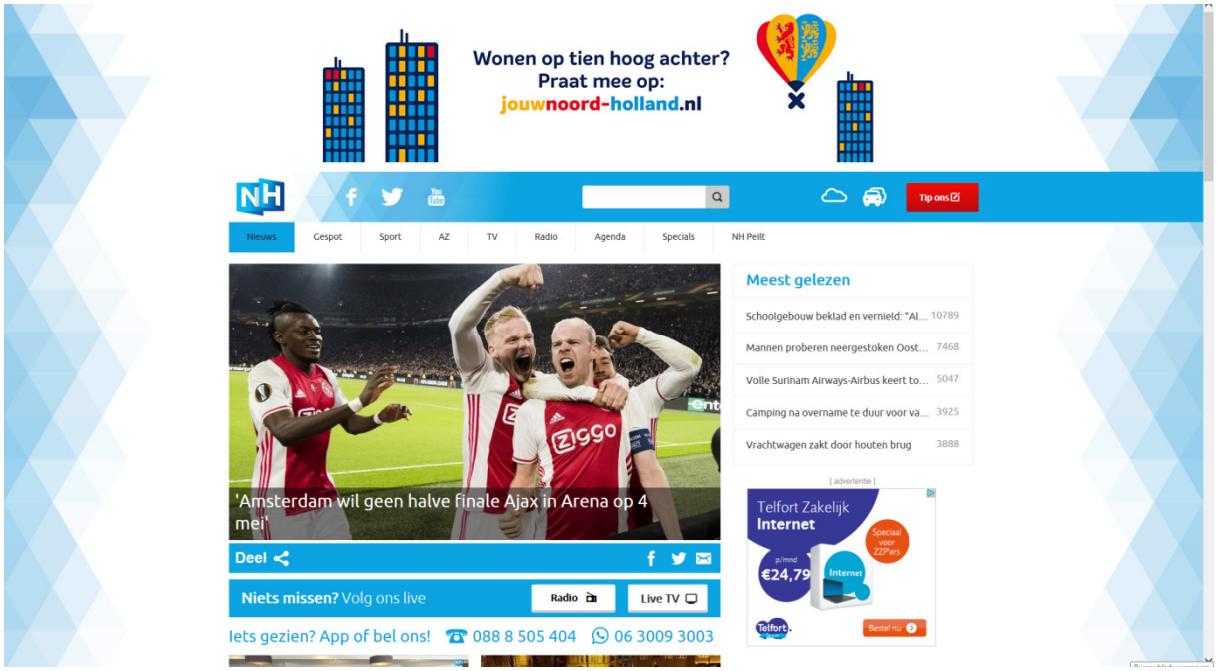
Andere regio, dus andere zorgen

Amsterdammers voelen zich sterker verbonden met Amsterdam dan met Nederland, zo blijkt uit een peiling van de provincie over de toekomst van Noord-Holland.

Amsterdammers zijn somber over de veiligheid, het aanbod van woningen en de sociale samenhang

Wonen op tien hoog achter?
Praat mee op:
jouwnoord-holland.nl
NH
Tip ons
Nieuws
Gespot
Sport
AZ
TV
Radio
Agenda
Specials
NH Peilt
'Amsterdam wil geen halve finale Ajax in Arena op 4 mei'
Deel
Niets missen? Volg ons live
Radio
Live TV
Iets gezien? App of bel ons!
088 8 505 404
06 3009 3003
Meest gelezen
Schoolgebouw beklad en vernield: "Al... 10789
Mannen proberen neergestoken Oost... 7468
Volle Surinam Airways-Airbus keert to... 5047
Camping na overname te duur voor va... 3925
Vrachtwagen zakt door houten brug 3888
[advertentie]
Telfort Zakelijk
Internet
€24,79
Bestel nu

MENU
IJmuider Courant
Abonneer
HAARLEM
NIEUWS
Provincie start campagne nieuwe omgevingsvisie
© Foto Provincie Noord-Holland/Martijn Beekman
Spelende kinderen in de Amsterdamse wijk IJburg.
Roel van Leeuwen
Gisteren, 8:53
'Jouw Noord-Holland', zo heet de campagne van de provincie Noord-Holland, die vandaag van start gaat. De provincie wil van zoveel mogelijk inwoners weten hoe zij willen dat hun leefomgeving er in de toekomst uit komt te zien. Volgens projectleider Ton Bossink vormen de wensen van de Noord-Hollanders, of ze nu in de Kop, 't Gooi of Amsterdam wonen, een belangrijke bouwsteen voor
Ook zeker weten dat u nooit te veel betaalt voor uw lening?
ING
Let op! Geld lenen kost geld
EXTRA INFO STELLING
Stelling
Ruimtereis is geen vakantie
Eens
Oneens
Waarom vindt u dat? Geef hieronder uw toelichting. Dit kan gebruikt worden voor het artikel in de krant.
VOLGENDE STAP

platform
woningcorporaties
noordvleugel randstad

MANIFEST

Betreft: **Manifest Wonen in Noord-Holland**
Aan: **Provinciale Staten Noord-Holland**

6 oktober 2017

U voert op 9 oktober a.s. een richtinggevend debat over de koers in Noord-Holland uitmondend in een omgevingsvisie voor de provincie tot 2050. Wij, de corporaties actief in de MRA, willen u de volgende overwegingen meegeven voor dit debat.

Concreet vragen wij;

1. Geef de beschikbaarheid van voldoende woningen prioriteit in het ruimtelijke en sociale beleid van de provincie Noord-Holland en de MRA
2. Blijf volgen of er daadwerkelijk op ieder moment in alle deelregio's van provincie en MRA voldoende nieuwbouwlocaties beschikbaar zijn en blijven voor woningbouw.. In de praktijk zijn veel locaties na aanwijzing vaak pas laat concreet beschikbaar voor de bouw als gevolg van bijvoorbeeld langdurige planologische processen.
3. Zorg voor voldoende capaciteit en middelen om de aangewezen locaties tijdig te kunnen ontwikkelen. Regel ondersteuning op het niveau van de MRA en de provincie en betrek hier al snel de woningbouwpartijen bij.
4. Zorg voor een juist aanbod van huur- en koopwoningen in verschillende prijsniveaus, zowel voor burgers met een lager inkomen als voor de inwoners met een middeninkomen.
5. Reserveer in elk van de deelregio's 30 tot 40% van de nieuwbouw voor betaalbare huurwoningen. De woningcorporaties willen en kunnen deze graag realiseren.
6. Voer regie op het tempo van de woningbouwproductie op het niveau van de provincie en de MRA zodat ook starters op de woningmarkt een betere kans krijgen.
7. Zorg voor voldoende (OV)verbindingen naar alle nieuwe woningbouwlocaties..

Druk op de woningmarkt extreem groot

Wonen in Noord-Holland is populair. Met name in de Metropool Regio Amsterdam, de MRA, is de druk op de woningmarkt groot. Dit merken we aan de oplopende zoektijd voor een sociale huurwoning, die inmiddels ruim 6 jaar is voor starters in sommige gemeenten. Het aantal aanmeldingen voor een vrije sector huurwoning in een nieuw project, is vaak vijfmaal groter dan het aantal beschikbare woningen. Ook zijn de verkoopprijzen voor koopwoningen enorm gestegen. Er worden behoorlijk wat nieuwe woningen opgeleverd en bestaande woningen opgeknapt, maar dat leidt vooralsnog niet tot een substantiële verbetering voor de starter op de woningmarkt van de MRA en van Noord-Holland. We weten dat door de demografische

Secretariaat PWNR: Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties

T: 020 3460360
F: 020 3460350
info@afwc.nl
www.afwc.nl
Derkinderenstraat 20-5
1062DB Amsterdam
Postbus 9959
1006 AR Amsterdam

ontwikkelingen en de alsmaar stijgende migratieoverschotten in de komende 25 jaar nog veel meer huishoudens naar Noord-Holland en de MRA blijven komen. De werkelijke aantallen van de groei liggen vaak hoger dan de prognoses. Onze economie groeit gelukkig als kool maar het is wel hard nodig dat de (nieuwe) werknemers ook een plek vinden om te wonen.

In een dergelijke situatie mag je van de overheid verwachten dat ze van het voldoen aan de vraag naar woningen een speerpunt maakt in het ruimtelijke en sociale beleid. Wij zien dat de stijgende vraag naar woningen zeker aandacht krijgt in de scenario's die zijn gemaakt voor de omgevingsvisie Noord-Holland. Tegelijkertijd vragen we ons af of het wonen voldoende urgentie en prioriteit heeft in dit stadium van de visie.
Wat wonen betreft staat Noord-Holland voor een zeer grote opgave die centraal moet staan in het ruimtelijke en sociale beleid.

Locaties
Binnen de MRA is de afgelopen tijd hard gewerkt aan het in kaart brengen van alle mogelijke binnenstedelijke en buitenstedelijke locaties voor woningbouw. Wij zijn de MRA daar erkentelijk voor. Het is daarmee duidelijk dat er veel locaties zijn, maar ook dat in sommige deelregio's op de middellange en langere termijn nog onvoldoende woningbouwlocaties zijn om aan de vraag te voldoen. Graag denken wij mee over nieuwe locaties in de MRA. Daarnaast achten wij het onvermijdelijk dat ook in delen van Noord-Holland en Flevoland buiten het MRA gebied, meer woningbouw plaatsvindt.

Organisatiecapaciteit
Voor de meeste locaties die zijn geïnventariseerd geldt, dat de ontwikkeling ervan nog veel inspanningen vergt van de lokale overheden. Daar zien wij ook de grootste opgave. Er moet veel gebeuren om de locaties die er zijn ook daadwerkelijk bouwrijp op te leveren. Het gaat hier om capaciteit voor de ruimtelijke ordening, gronduitgifte, vergunningverlening en de werken in de openbare ruimte. Daarnaast ontbreekt het soms aan middelen om de grondexploitatie van de locatie te betalen. Dan is het belangrijk dat op het overstijgende regionale niveau verevening tussen de gemeenten mogelijk is om alle locaties ook daadwerkelijk te ontwikkelen.
Lang niet overal is er voldoende capaciteit en middelen om de locaties daadwerkelijk te ontwikkelen.

De centrale vraag is: **kunnen we met zijn allen voldoende tempo maken om niet alleen de locaties in beeld te brengen, maar ook er voor te zorgen dat op die locaties tijdig goede woningen kunnen worden gebouwd en opgeleverd.**

We moeten bouwen op de locaties waar mensen willen wonen en woningen kunnen bouwen die voldoen aan hun vraag. Voor alle soorten huishoudens willen we plek maken.
Wat ons betreft maakt elke gemeente ruimte voor nieuwe huishoudens met zowel lage, midden als hoge inkomens. De woningcorporaties in de MRA zijn graag bereid en in staat om in alle gemeenten van de regio in de nieuwbouw 30 tot 40% sociale huurwoningen te realiseren.

Secretariaat PWNR: Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties

T: 020 3460360
F: 020 3460350
info@afwc.nl
www.afwc.nl
Derkinderenstraat 20-5
1062DB Amsterdam
Postbus 9959
1006 AR Amsterdam

Het is duidelijk dat in sommige delen van de regio het werk, Schiphol en de natuur voorrang moeten krijgen, maar in andere delen kan er heel goed een nieuw stedelijk of suburbaan woongebied komen met ruimte voor de startende gezinnen in de regio. Voor deze gebieden geldt uiteraard dat goede verbindingen, met name via OV, cruciaal zijn. Een voorbeeld daarvan is het westelijk deel van Almere.

Eén regisseur

Goede afstemming van de ontwikkeling van de locaties, woningtypen en categorieën van huur- en koopwoningen tussen de gemeenten is gebaat bij een goede regisseur. Wij denken dat de MRA of de provincie hier een belangrijke taak heeft. We pleiten er voor dat één van de regionale overheidsbestuurders verantwoordelijkheid krijgt en voelt voor het halen van de aantallen woningen in de nieuwbouw in het juiste tempo. Deze kan bemiddelen tussen gemeenten, aanwijzingen geven waar de voortgang stokt en oplossingen bieden voor gebrek aan capaciteit en middelen. Om de gezamenlijke urgentie te delen pleiten wij voor een jaarlijks congres over de woningbouw om onze prestaties te delen en samen te definiëren waar het nog beter kan.

Secretariaat PWNR: Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties

T: 020 3460360
F: 020 3460350

info@afwc.nl
www.afwc.nl

Derkinderenstraat 20-5
1062DB Amsterdam

Postbus 9959
1006 AR Amsterdam

Bestuurlijk AfstemmingsOverleg
Noord-Holland Noord

Aan

Provincie Noord-Holland
t.a.v. de leden van Provinciale Staten
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

INGEKOMEN - 6 OKT. 2017

Datum	: 3 oktober 2017
Plaats	: Alkmaar
Ons kenmerk	: 17NHN062/TP/cd
Uw kenmerk	:
Onderwerp	: Omgevingsvisie

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 9 oktober a.s. gaat u in gesprek over het Discussiedocument, de drie verhaallijnen op weg naar de Omgevingsvisie NH2050. Hierover is gesproken in het Bestuurlijk AfstemmingsOverleg (BAO) Noord-Holland Noord dat op 7 september jl. bijeen was. Graag wil dit overleg u een aantal gezichtspunten voor uw discussie meegeven.

Complimenten voor het proces

Allereerst willen wij benadrukken dat wij uiterst tevreden zijn met het gelopen proces om te komen tot het Discussiedocument. Wij zijn verheugd om te constateren dat u de verschillende regionale omgevingsbeelden hier een plek in heeft gegeven.

Inhoudelijke reactie

Tijdens het NHNext event van 7 september jl. is ons ambitiedocument Holland boven Amsterdam 2040 gepresenteerd. Tijdens het event opende gedeputeerde Jaap Bond met de volgende woorden: "We zijn te bescheiden", benadrukte en benoemde hij enkele van de vele 'parels' die het gebied zo sterk maken. "Petten Energy & Health Campus helpt 30.000 kankerpatiënten per dag. Dat staat in ónze provincie!" Hij roemde daarnaast onder meer energieregio Alkmaar, Greenport en Seed Valley, dat op het gebied van zaadveredeling tot de wereldtop behoort".

Ter voorbereiding op uw discussie wordt voorgesteld om de kernopgaven behorende bij de zeven hoofdthema's als structurerende elementen te gebruiken. Wij verzoeken u daarbij het, door de totale regio Noord-Holland Noord en mede door de provincie Noord-Holland, vastgestelde ambitiedocument Holland boven Amsterdam 2040 te betrekken. Tijdens het event NHNext op 7 september is ook door verschillende inleiders hier inkleuring aan gegeven. Indien u daarvan kennis wil nemen verwijzen wij graag naar www.regiohollandbovenamsterdam.nl/nhnext.

-/2

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord | Comeniusstraat 10 | 1817 MS ALKMAAR
+31 (0)72 – 519 5774 | info@nhn.nl | www.nhn.nl

Dat ook het georganiseerde bedrijfsleven het ambitiedocument ondersteunt, bleek tijdens het door VNO en Economisch Forum Holland boven Amsterdam georganiseerde werkbezoek van VNO voorzitter H. de Boer aan de regio op 26 september jl.

Het Ambitiedocument geeft de speerpunten van Noord-Holland Noord weer:

1. **Ruimte en verbondenheid**
   Noord-Holland Noord is in vele opzichten verbonden met de Metropoolregio Amsterdam en maakt daarmee deel uit van een agglomeratiekracht die zijn weerga niet kent. Wij bieden ruimte aan inwoners die op zoek zijn naar een ruimere en gezonde omgeving om te wonen en te recreëren. Dit betekent dat de nog vast te stellen Omgevingsvisie meer dan het huidige provinciale beleid moet kunnen inspelen op de wensen en bewegingen van inwoners en bedrijven in de provincie. Er zal ruimte moeten worden geboden voor groei, ook in ons deel van de provincie.

   Dit betekent voor Noord-Holland Noord dat er ruimte en flexibiliteit moet zijn om woonopgaven, zowel voor eigen behoefte als voor mogelijke overloop, te realiseren. Waarbij de stedelijke kerngebieden in Noord-Holland Noord een groot deel van de extra vraag vanuit de metropoolregio kunnen opvangen. Deze tweede stedelijke ring rond Amsterdam verbindt Noord-Holland Noord met de rest van de provincie Noord-Holland. Het mes snijdt daarmee aan twee kanten. Noord-Holland Noord kan voor een deel de woonopgave van de Metropoolregio oplossen en tegelijkertijd kunnen (centrum-)voorzieningen in de regio zelf op peil worden gehouden. Deze woonopgaven kunnen wij gedeeltelijk oplossen binnen de ontwikkeling van het Programma OV-Knooppunten (Maak Plaats!). De regio zal de komende jaren weer fors groeien, met deze stedelijke ring voorop. De regio Noord-Holland Noord kan vanuit haar eigen kracht en op basis van voornoemde daarom een structurele bijdrage leveren aan de provinciale woningbouwopgave van 60.000 woningen in de kernen aan de rand of buiten de MRA.
   De regio gaat graag in gesprek met u over de bijdrage die kan worden geleverd op basis van draagkracht naar kwaliteit.

   Wij bepleiten in de Omgevingsvisie een integrale netwerkanalyse en daaraan gekoppeld oplossingen voor de infrastructuur. Wij zijn deelnemer aan het MRA OV-Streefbeeld 2040. Wij zien oplossingen op het niveau van deelregio's zoals die van de MRA in verbinding met Noord-Holland Noord. Infrastructurele oplossingen op de weg en via openbaar vervoer moeten vooral gericht zijn op snellere verbinding (bij openbaar vervoer zonder overstappen) van onze regio met Amsterdam.

   Verbondenheid betekent ook digitale bereikbaarheid. Juist voor de meer perifeer gelegen gebieden is de leefbaarheid gediend met een optimale glasvezelinfrastructuur. Tenslotte mag duidelijk zijn dat goede verbindingen over de weg cruciaal zijn en blijven. We denken daarbij aan de realisatie van de A8-A9, de A7, de A9, verbetering voor doorstroming op de ring Alkmaar, de verbinding naar Den Helder en de AZ Route (Alkmaar- Zwolle, A23 naar het oosten van het land en de verbinding met Duitsland, de 2^{e} Ring). Daarnaast zijn de oost-westverbindingen tussen de A7 en A9 van belang voor betere doorstroming binnen de regio.

-/3

2. Demografie

Demografische ontwikkelingen veranderen de bevolkingssamenstelling, ondanks de groei van het aantal inwoners zullen er straks relatief minder jongeren zijn en meer ouderen, ook neemt de beroepsbevolking af. Anderzijds is duidelijk dat met een krachtig en proactief beleid ingespeeld kan worden op de effecten van demografische verandering. Het regionaal-economische stimuleringsprogramma De Kop Werkt! heeft tot doel om samen te werken aan een toekomstbestendige regio, waarbij we rekening houden met deze demografische ontwikkelingen. Dit doen we door continu kansen te benutten die de kracht van de regio versterken. Daarom willen wij u benadrukken dat ons regionaal stimuleringsprogramma De Kop Werkt!, waarvoor u als Provincie Noord-Holland ook belangrijke input heeft geleverd, waarin u heeft geïnvesteerd en waaraan u een belangrijke bijdrage levert, als input wordt meegenomen bij de keuzes die u maakt voor de Omgevingsvisie NH 2050. De uitgangssituatie in Westfriesland en de regio Alkmaar is anders dan in de Kop van Noord-Holland; echter, ook hier geldt dat het proactieve (economische) beleid leidt tot een andere demografische uitgangssituatie.

In het verlengde hiervan merken wij op dat Noord-Holland Noord inzet op een viertal krachtige economische pijlers die in onderlinge samenhang zorg kunnen dragen voor een duurzame economische groei in de regio. Daarbij zien wij dat investeren in deze pijlers per saldo leidt tot meer vraag naar arbeid en derhalve inwoners die in de regio zelf geaccommodeerd dienen te worden. Per saldo is onze conclusie dat de demografische doorrekeningen voor Noord-Holland Noord te negatief zijn, wat een aanpassing vraagt van het provinciaal ruimtelijk en woonruimtebeleid.

3. Economische ontwikkelingen accommoderen

Noord-Holland Noord zet in op vier economische clusters, namelijk agri/food, energie, water en toerisme. Daarnaast ontwikkelt zich een data-cluster in de Kop van Noord-Holland.

a. **Agribusiness**: Grootslag, Agriport A7 en Alton zijn onze agri-concentratiegebieden in Noord-Holland Noord. Daarnaast zijn rond Enkhuizen en Warmenhuizen zaadveredelingsconcentratiegebieden waar Seed Valley bedrijven volledig worden gefaciliteerd. Ook wijzen wij op de vollegrondsgroenten en groente verwerking. Wij verzoeken daarbij de complementariteit hiervan met de rest van Noord-Holland vorm te geven. Dan gaat het om voeden van de grote stad en bijvoorbeeld het fungeren als logistieke draaischijf.
Van groot belang achten wij het dat de regio de mogelijkheden heeft om adaptief in te spelen op innovatieve ontwikkelingen in de sector. Denk daarbij bijvoorbeeld aan ontwikkelingen als teelt op water, zaadveredeling, meer lagen teelt en de uitdagingen in het omgaan met verzilting. Dat vraagt meer ruimte in uw omgevingsvisie voor groei van bedrijven in de high-tech landbouw.

-/4

b. De **energietransitie** die de komende decennia zijn beslag zal moeten krijgen heeft grote impact. Voor de nationale energietransitie wordt vanuit ECN/TNO in Petten de wetenschappelijke basis gelegd. Noord-Holland Noord positioneert zich hier in zijn ambitiedocument 2040 als energie neutrale regio. Dit vraagt om onder andere ingrepen in de gebouwde omgeving. Door slim met nieuwe technologie zoals bijvoorbeeld geothermie om te gaan, zou Noord-Holland Noord zelfs energieleverancier kunnen zijn, zoals gebleken uit een eerste verkenning. Dat betekent onder andere inzet op grootschalige windparken en anticipatie daarop in onder andere de haven en luchthaven in Den Helder. De Wieringermeerpolder heeft zijn bijdrage overigens ruimschoots geleverd.

c. Holland boven Amsterdam moet in verband met het speerpunt **water** in 2040 bekend staan als 'proeftuin voor watermanagement'. De regio NHN is al eeuwenlang wereldwijd toonaangevend op het gebied van waterbouw en watermanagement (denk aan de Westfriese Omringdijk, de Afsluitdijk en de kapitale Helderse Zeewering of de Beemster-, Zijper- en Wieringermeerpolders). Ook nu loopt de regio voorop op dit gebied, met bijvoorbeeld het watermanagement in de glastuinbouw en de realisatie van, op natuur gebaseerde, oplossingen voor waterbouw en -veiligheidheidsopgaven (Hondsbosche Zeewering en plannen voor haven- en natuurontwikkeling Den Helder).
Echter, ligt er momenteel tevens een grootschalige opgave om te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering (denk aan verzilting, zeespiegelstijging en extreme weeromstandigheden). Als NHN willen wij ook voor deze wereldwijde opgaven toonaangevend blijven opereren door te werken aan een 'klimaat-adaptief' ingerichte leefomgeving, waterkwaliteit voor bewoners, toerisme en agri nog verder te verbeteren en waterveiligheidsopgaven zo veel mogelijk multifunctioneel en met behulp van (i.p.v. tegen) de natuur in te richten.

d. Leisure
De potentie van Noord-Holland Noord als toeristische regio is groot. 12,5% van de werkgelegenheid in Noord-Holland Noord is in de toeristische sector. De kwaliteit van het landschap, de waterzones en de kust, het cultuurhistorisch erfgoed, de verbindingen (via water, fietsen) zijn in zijn combinatie uniek. Dit vraagt verder doorontwikkelen in de kwaliteit van het aanbod. De toeristische sector moet innovatief kunnen blijven inspelen op de steeds weer veranderende wensen van de gast. Daarvoor is ruimtelijke flexibiliteit nodig.

Wij gaan graag met u in gesprek over onderdelen die ons inziens nog sterker naar voren mogen komen in de ontwerp-Omgevingsvisie, waaronder erfgoed, recreatie, toerisme, duurzaamheid en energietransitie.

-/5

Welke inzet verwachten wij van de Provincie

De Provincie heeft meerdere instrumenten om haar beleid vorm te geven. Het gaat dan om instrumenten als lobby, co-financiering en de verordening. De rol die wij als Noord-Holland Noord voor de Provincie zien weggelegd is die van samenwerkingspartner in de verschillende opgaven. Waarbij de Provincie zich dient te focussen op grootschalige ontwikkelingen en bovengemeentelijke vraagstukken. Bijvoorbeeld als het gaat om transformatie van monofunctionele, oudere bedrijventerreinen naar de meer gemengde gebieden. Ook kan de Provincie in de Omgevingsvisie opnemen dat Noord-Holland Noord de opgave van de MRA voor o.a. wonen deels kan ontlasten. Hierdoor ontstaat een betere balans tussen noord en zuid. Goede verbindingen tussen de MRA en Noord-Holland Noord maken verschillen kleiner, werkbaarder en de regio weerbaarder.

Tot Slot

Wij hopen dat u in uw beraadslagingen deze vertrekpunten een plaats geeft en wij wensen u veel succes met de afronding van de Omgevingsvisie NH2050.

Namens de gemeenten in Noord-Holland Noord,

Drs. M. Pennink
Directeur Ontwikkelingsbedrijf NHN
Secretaris BAO

M 66 / 9-10-2017

Noord-Holland D66 | Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland | ChristenUnie SGP

AANGENOMEN

Ouderenpartij NH Sinds 1995

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

Motie ambitie bodemdaling

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 9 oktober 2017, ter behandeling van het discussiedocument 'Koers NH2050';

constateren dat:

- de Provincie Noord-Holland zich gecommitteerd heeft aan het behalen van de Klimaatdoelstellingen van Parijs om in 2050 80-95% minder CO_2 uit te stoten;

overwegen dat:

- de uitstoot van CO_2 ook samenhangt met veenverbranding en de daarmee gepaard gaande bodemdaling in de veenweidegebieden;
- aangroeiend veen een grote bijdrage kan leveren aan de opname van CO_2;
- veenweidegebieden als beelddrager van het Noord-Hollandse landschap om een zorgvuldige inpassing in de omgevingsvisie vragen;
- het noodzakelijk is een 'integrale bodemvisie' te ontwikkelen waarin het lange termijn perspectief voor veenweidegebieden wordt geschetst, met inachtneming van het waterpeil, de economische activiteiten en het toekomstig gebruik;

verzoeken het college:

- in het koersdocument t.b.v. het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie op te nemen om verdere bodemdaling in veenweidegebieden te stoppen en waar mogelijk te herstellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66	Partij voor de Dieren	CU-SGP	GroenLinks
Amélie Strens	Bram van Liere	Michel Klein	Fred Kramer
Wim Bakker			
Claudia Weemhoff			

AANGENOMEN M73/ 9-10-2017

Motie participatie bijeenkomst gemeenteraden, waterschapsbesturen t.b.v. Omgevingsvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 oktober 2017, gelezen hebbende de het Discussiedocument Omgevingsvisie NH 2050,

constaterende dat:

- de Omgevingsvisie het toekomstige fundament is voor alle aspecten van de fysieke omgeving in de Provincie Noord-Holland, in de Noord-Hollandse gemeenten;
- de Provincie Noord-Holland hierin een grote verantwoordelijkheid heeft richting de Noord-Hollandse gemeenten en waterschappen
- de lokale overheden een cruciale rol spelen in de uitvoering van de Omgevingswet;
- de Noord-Hollandse gemeenteraden, waterschapsbesturen tot nog toe niet actief zijn betrokken bij dit proces;
- Provinciale Staten behoefte hebben aan informatie vanuit de gemeenteraden, waterschapsbesturen.

van mening zijnde dat:

- het van belang is om de gemeenteraden, waterschapsbesturen in de voorbereidende fase te betrekken;
- een open gedachtewisseling moet plaatsvinden voordat een concept-Omgevingsvisie in de commissie en de staten wordt besproken;
- een participatiebijeenkomst een goed instrument is om informatie uit de raden te verkrijgen;
- deze bijeenkomst zich op drie punten dient te concentreren:
  – vragen over de richting waarin het College de Omgevingsvisie denkt uit te werken;
  – vragen over de toepassing en effecten van deze uitwerkingsrichting;
  – suggesties die het College kan betrekken bij het opstellen van de concept-Omgevingsvisie;

besluiten:

1. een participatiebijeenkomst te organiseren voor gemeenteraden, waterschapsbesturen over de Omgevingsvisie voor Noord-Holland vóór behandeling van de concept-Omgevingsvisie in de commissie en de Staten;
2. bij deze participatie bijeenkomsten gemeenteraden, waterschapsbesturen in delegatie in de gelegenheid te stellen hun suggesties en vragen rechtstreeks aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten kenbaar te maken;
3. het College van Gedeputeerde staten te verzoeken om de benodigde middelen vrij te maken voor de onkosten van deze participatie bijeenkomst.

en gaan over tot de orde van de dag.

Paul Sletterhaar (VVD)

Nico Papineau Salm (PvdA)
Amelie Strens (D66)

Amelie Strens (D66)

Nico Papineau Salm (PvdA)

Jitske Haagsma (CDA)

AANGENOMEN

M 05/ 9-10-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Groei Schiphol van de baan

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:
- in de Omgevingswet (art. 3.3) vier Europese milieubeginselen zijn opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen;

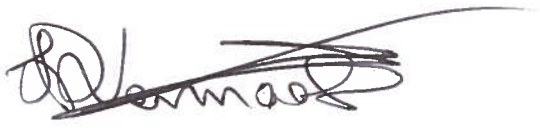
overwegende dat:
- na 2020 het maximum aantal vluchten van 500.000 mogelijk wordt bijgesteld en verhoogd;
- meer vluchten ook meer gehinderden en meer luchtvervuiling veroorzaakt;
- Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen, waaronder meer vluchten op Schiphol;
- Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangegeven geen groei van Schiphol te willen;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:
- in de Omgevingsvisie de wens van de inwoners van Noord-Holland ten aanzien van de groei van Schiphol te respecteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas
Partij voor de Dieren

AANGENOMEN

M 90 / 9-10-2017

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

ChristenUnie SGP

50 Plus

Ouderenpartij NH
Sinds 1995

Motie Omgevingswaarden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Koers NH2050;

constaterende dat:

- er na het vaststellen van de Omgevingsvisie ook een Omgevingsverordening moet worden opgesteld (Omgevingswet art. 2.6);
- er in de Omgevingsverordening omgevingswaarden kunnen worden opgenomen;
- gemeente, provincie en rijk omgevingswaarden kunnen vaststellen omtrent alle objectiveerbare onderdelen van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet art. 2.12;

overwegende dat:

- een goede bescherming van de leefomgeving noodzakelijk is om de generaties die na ons komen de mogelijkheid te bieden ook in hun behoeften te voorzien;
- een goede bescherming van de leefomgeving bijdraagt aan de gezondheid van de inwoners van Noord-Holland;
- Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit', 'zorgen voor een gezonde voedselproductie', 'zorgen voor een schone bodem' en 'verbeteren van de kwaliteit van het zwem – en drinkwater' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen;
- ook geluidsoverlast tot grote hinder leidt bij onwonenden;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten op:

- in de Omgevingsverordening omgevingswaarden op te nemen, in ieder geval voor lucht, water, bodem en geluid;
- bij het vaststellen van deze waarden de normen van de WHO voor luchtkwaliteit en geluid en de KRW voor waterkwaliteit als uitgangspunt te nemen;
- te streven naar realisatie van deze normen uiterlijk per 2050;

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas
Partij voor de Dieren

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

Jeff Leeuwe
OP-NH

Olga de Mey
50 Plus

AANGENOMEN

M192 / 9-10-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Klimaatverandering"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- in deze Statenperiode regelmatig de stand van zaken rond het tegengaan van klimaatverandering getoetst wordt middels de "CO2-Monitor voor Noord-Holland";
- deze monitoring ook na deze Statenperiode van evident belang blijft om het doel "energieneutraal in 2050" te halen;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie:

- zorg te dragen dat in het koersdocument opgenomen wordt dat de huidige evaluatie van het effect van beleid op de klimaatverandering voortgezet wordt als sturingsinstrument om de klimaatdoelstellingen in 2050 te realiseren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

AANGENOMEN

M 96/9-10-2017

ChristenUnie SGP

Motie Koers NH2050 "Groei Schiphol binnen grenzen"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 oktober 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 3, het richtinggevend debat ten behoeve van de "Koers NH2050";

overwegende dat:

- veel inwoners hinder ondervinden van Schiphol vanwege geluidsproductie, uitstoot en vervuiling;
- met inzet van innovatieve maatregelen deze nadelige gevolgen teruggedrongen kunnen worden;
- duidelijke regels van de overheid innovatie kunnen stimuleren;
- Schiphol een van de belangrijkste economische dragers van de provincie is;

verzoeken GS in de uitwerking van de omgevingsvisie op te nemen dat:

- de geluidsproductie, uitstoot en vervuiling veroorzaakt door Schiphol niet verder mag toenemen;
- binnen deze voorwaarden groei van Schiphol mogelijk is;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 6 SEP. 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw S.Y. Langeveld
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235144982
langevelds@noord-holland.nl

Betreft: Wijziging Verordening faunabeheer Noord-Holland

Verzenddatum

- 6 SEP. 2017

Kenmerk
986551/986556

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit over wijziging van de Verordening faunabeheer Noord-Holland in verband met de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J.W. Remkes

1 bijlage(n)
- Statenvoordracht met ontwerpbesluit

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 augustus 2017

Onderwerp: Aanpassen Verordening Faunabeheer

Kenmerk: 986551

Bijlagen:

Ontwerpbesluit tot wijziging van de Verordening faunabeheer Noord-Holland in verband met de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid

1. Inleiding

Op 3 oktober 2016 is de Verordening faunabeheer Noord-Holland vastgesteld door Provinciale Staten. In artikel 2.2 van de Verordening faunabeheer worden aanvullende regels gegeven met betrekking tot de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid in Noord-Holland. Er is aanleiding om de Verordening faunabeheer te wijzigen. Het besluit tot wijziging dient te worden vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Holland.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Wij stellen aan uw Staten voor de Verordening Faunabeheer aan te passen. Op grond van artikel 3.12, tweede lid, van de Wet natuurbescherming moeten er minimaal 2 maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort, zitting hebben in het bestuur. In artikel 2.2 van de Verordening faunabeheer worden aanvullende regels gegeven met betrekking tot de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid in Noord-Holland.

Door zowel de verenigingen van jagers als de terreinbeherende organisaties als partij aan te wijzen die in ieder geval zitting moet hebben in het bestuur, werd door ons gemeend aan de wettelijke eis van artikel 3.12, tweede lid, Wet natuurbescherming te voldoen. Jagersverenigingen worden door het ministerie van Economische Zaken echter niet als maatschappelijke organisaties, als bedoeld in artikel 3.12, tweede lid, gezien. Met als gevolg dat met artikel 2.2 van de verordening niet wordt voldaan aan de wet.

Wij stellen voor om artikel 2.2 van de verordening zodanig aan te passen dat wordt aangesloten bij de wet en nog eens bevestigd wordt dat er minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties, in het bestuur zijn vertegenwoordigd. Daarbij wordt expliciet uitgesloten dat de jagersverenigingen als dergelijke organisaties worden aangemerkt. De terreinbeherende organisaties zijn niet langer expliciet genoemd. Zij vallen onder de categorie maatschappelijke organisaties.

Het voorstel tot een wijziging van de verordening is besproken met het ministerie van Economische Zaken en met de Faunabeheereenheid Noord-Holland. Het bestuur van de Faunabeheereenheid Noord-Holland heeft toegezegd hun statuten aan te passen naar aanleiding van de wijziging van de verordening.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Er zijn geen financiële aspecten en geen financiële en communicatieve risico's.

4. Proces en procedure

Na de vaststelling van de aangepaste verordening door Provinciale Staten van Noord-Holland wordt de wijziging van de Verordening faunabeheer Noord-Holland bekendgemaakt in het Provinciaal Blad.

Het besluit tot wijziging treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

**Ontwerpbesluit nr. 63 van Provinciale Staten van Noord-Holland,
tot wijziging van de Verordening faunabeheer Noord-Holland
in verband met de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid**

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 22 augustus 2017;

Gelet op artikel 143 van de Provinciewet;

Gelet op artikel 3.12, negende lid, van de Wet natuurbescherming;

Besluiten:

Artikel I

De Verordening faunabeheer Noord-Holland wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.2 komt te luiden:

Artikel 2.2 Bestuurssamenstelling

1. In het bestuur van een faunabeheereenheid zijn tenminste vertegenwoordigd:
   a. agrariërs;
   b. particuliere grondeigenaren;
   c. verenigingen van jagers;
   d. minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, niet zijnde jagersverenigingen;

   werkzaam binnen het werkgebied van de betreffende faunabeheereenheid.
2. De in het eerste lid, onderdeel d, bedoelde maatschappelijke organisaties hebben gezamenlijk minimaal twee zetels in het bestuur van de faunabeheereenheid.
3. Een faunabeheereenheid nodigt in ieder geval de volgende organisaties uit bij haar vergaderingen aanwezig te zijn en hen te adviseren:
   a. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren
   b. Stichting De Faunabescherming
   c. Vogelbescherming Nederland

Artikel II
Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciale blad waarin het wordt geplaatst.

Haarlem, 13 november 2017

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, griffier

Toelichting

Op grond van artikel 3.12, tweede lid, van de Wet natuurbescherming moeten er minimaal 2 maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort, zitting hebben in het bestuur. In artikel 2.2 van de Verordening faunabeheer worden aanvullende regels gegeven met betrekking tot de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid in Noord-Holland.

Door zowel de verenigingen van jagers als de terreinbeherende organisaties als partij aan te wijzen die in ieder geval zitting moet hebben in het bestuur, werd gemeend aan de wettelijke eis van artikel 3.12, tweede lid, Wet natuurbescherming te voldoen. Jagersverenigingen worden echter niet gezien als maatschappelijke organisaties als bedoeld in artikel 3.12, tweede lid. Met als gevolg dat met artikel 2.2 van de verordening niet wordt voldaan aan de wet.

Artikel 2.2 van de verordening is zodanig aangepast dat thans wordt aangesloten bij de wet en nog eens bevestigd wordt dat er minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties in het bestuur zijn vertegenwoordigd. Daarbij wordt expliciet uitgesloten dat de jagersverenigingen als dergelijke organisaties worden aangemerkt. De terreinbeherende organisaties zijn niet langer expliciet genoemd. Zij vallen onder de categorie maatschappelijke organisaties.

Naast de twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio moeten ook agrariërs, grondgebruikers en jagersverenigingen zitting hebben in het bestuur. De hoeveelheid vertegenwoordigers wordt niet geregeld en dus aan de beoordeling van de faunabeheereenheid overgelaten.

Artikel 2.2, eerste lid, bevat minimumeisen aan de samenstelling van het bestuur.
Het staat de faunabeheereenheid vrij om ook andere partijen of meer dan twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio aan het bestuur te laten deelnemen.

Nieuw is het tweede lid van artikel 2.2. Hierin is de eis neergelegd dat de maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort, samen minimaal twee zetels in het bestuur van de faunabeheereenheid hebben. Hiermee wordt maatschappelijk gewicht gegeven aan de betrokkenheid van de maatschappelijke organisaties in het bestuur van de faunabeheereenheid.

In het derde lid van artikel 2.2 is voorgeschreven dat in ieder geval de Dierenbescherming, de Faunabescherming en de Vogelbescherming worden uitgenodigd om bij de vergaderingen aanwezig te zijn en de faunabeheereenheid te adviseren. Deze organisaties, die de belangen van de natuur of dieren behartigen worden niet beschouwd als ‘maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties’. Het is dus niet verplicht dat deze organisaties zijn vertegenwoordigd in het bestuur. Om toch te bevorderen dat organisaties die de belangen van dieren behartigen in de mogelijkheid worden gesteld advies te leveren aan het bestuur van een faunabeheereenheid is op grond van artikel 3.12, tweede lid en artikel 3.12, negende lid, sub d van de wet in het tweede artikellid bepaald dat een faunabeheereenheid in ieder geval de drie in het artikellid genoemde organisaties uitnodigt aanwezig te zijn bij haar vergaderingen, en hen te adviseren. Deze organisaties kunnen een belangrijke bijdrage leveren als het gaat om bijvoorbeeld innovaties op het gebied van de inzet van preventieve middelen.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 augustus 2017

Onderwerp: Aanpassen Verordening Faunabeheer

Kenmerk: 986551

Bijlagen:

Ontwerpbesluit tot wijziging van de Verordening faunabeheer Noord-Holland in verband met de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid

1. Inleiding

Op 3 oktober 2016 is de Verordening faunabeheer Noord-Holland vastgesteld door Provinciale Staten. In artikel 2.2 van de Verordening faunabeheer worden aanvullende regels gegeven met betrekking tot de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid in Noord-Holland. Er is aanleiding om de Verordening faunabeheer te wijzigen. Het besluit tot wijziging dient te worden vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Holland.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Wij stellen aan uw Staten voor de Verordening Faunabeheer aan te passen. Op grond van artikel 3.12, tweede lid, van de Wet natuurbescherming moeten er minimaal 2 maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort, zitting hebben in het bestuur. In artikel 2.2 van de Verordening faunabeheer worden aanvullende regels gegeven met betrekking tot de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid in Noord-Holland.

Door zowel de verenigingen van jagers als de terreinbeherende organisaties als partij aan te wijzen die in ieder geval zitting moet hebben in het bestuur, werd door ons gemeend aan de wettelijke eis van artikel 3.12, tweede lid, Wet natuurbescherming te voldoen. Jagersverenigingen worden door het ministerie van Economische Zaken echter niet als maatschappelijke organisaties, als bedoeld in artikel 3.12, tweede lid, gezien. Met als gevolg dat met artikel 2.2 van de verordening niet wordt voldaan aan de wet.

Wij stellen voor om artikel 2.2 van de verordening zodanig aan te passen dat wordt aangesloten bij de wet en nog eens bevestigd wordt dat er minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties, in het bestuur zijn vertegenwoordigd. Daarbij wordt expliciet uitgesloten dat de jagersverenigingen als dergelijke organisaties worden aangemerkt. De terreinbeherende organisaties zijn niet langer expliciet genoemd. Zij vallen onder de categorie maatschappelijke organisaties.

Het voorstel tot een wijziging van de verordening is besproken met het ministerie van Economische Zaken en met de Faunabeheereenheid Noord-Holland. Het bestuur van de Faunabeheereenheid Noord-Holland heeft toegezegd hun statuten aan te passen naar aanleiding van de wijziging van de verordening.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Er zijn geen financiële aspecten en geen financiële en communicatieve risico's.

4. Proces en procedure

Na de vaststelling van de aangepaste verordening door Provinciale Staten van Noord-Holland wordt de wijziging van de Verordening faunabeheer Noord-Holland bekendgemaakt in het Provinciaal Blad.

Het besluit tot wijziging treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Geamendeerd besluit

**Besluit nr. 63 van Provinciale Staten van Noord-Holland,
tot wijziging van de Verordening faunabeheer Noord-Holland
in verband met de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid**

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 22 augustus 2017;Gelet op artikel 143 van de Provinciewet;

Gelet op artikel 3.12, negende lid, van de Wet natuurbescherming;

Besluiten (aangenomen amendement A-19/13-11-2017 door de fracties VVD, CDA, D66 en PvdA):

In het ontwerpbesluit in de voorgestelde wijziging van Artikel 2.2 Bestuurssamenstelling lid 1d te wijzigen door de woorden “niet zijnde Jagersvereniging” te schrappen.

Artikel I

De Verordening faunabeheer Noord-Holland wordt als volgt gewijzigd:

A Artikel 2.2 komt te luiden:

Artikel 2.2 Bestuurssamenstelling

1. In het bestuur van een faunabeheereenheid zijn tenminste vertegenwoordigd:
   a. agrariërs;
   b. particuliere grondeigenaren;
   c. verenigingen van jagers;
   d. minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren;

   werkzaam binnen het werkgebied van de betreffende faunabeheereenheid.
2. De in het eerste lid, onderdeel d, bedoelde maatschappelijke organisaties hebben gezamenlijk minimaal twee zetels in het bestuur van de faunabeheereenheid.
3. Een faunabeheereenheid nodigt in ieder geval de volgende organisaties uit bij haar vergaderingen aanwezig te zijn en hen te adviseren:
   a. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren
   b. Stichting De Faunabescherming
   c. Vogelbescherming Nederland

Artikel II
Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciale blad waarin het wordt geplaatst.

Haarlem, 13 november 2017

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, griffier

Toelichting

Op grond van artikel 3.12, tweede lid, van de Wet natuurbescherming moeten er minimaal 2 maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort, zitting hebben in het bestuur. In artikel 2.2 van de Verordening faunabeheer worden aanvullende regels gegeven met betrekking tot de samenstelling van het bestuur van een faunabeheereenheid in Noord-Holland.

Door zowel de verenigingen van jagers als de terreinbeherende organisaties als partij aan te wijzen die in ieder geval zitting moet hebben in het bestuur, werd gemeend aan de wettelijke eis van artikel 3.12, tweede lid, Wet natuurbescherming te voldoen. Jagersverenigingen worden echter niet gezien als maatschappelijke organisaties als bedoeld in artikel 3.12, tweede lid. Met als gevolg dat met artikel 2.2 van de verordening niet wordt voldaan aan de wet.

Artikel 2.2 van de verordening is zodanig aangepast dat thans wordt aangesloten bij de wet en nog eens bevestigd wordt dat er minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties in het bestuur zijn vertegenwoordigd. Daarbij wordt expliciet uitgesloten dat de jagersverenigingen als dergelijke organisaties worden aangemerkt. De terreinbeherende organisaties zijn niet langer expliciet genoemd. Zij vallen onder de categorie maatschappelijke organisaties.

Naast de twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio moeten ook agrariërs, grondgebruikers en jagersverenigingen zitting hebben in het bestuur. De hoeveelheid vertegenwoordigers wordt niet geregeld en dus aan de beoordeling van de faunabeheereenheid overgelaten.

Artikel 2.2, eerste lid, bevat minimumeisen aan de samenstelling van het bestuur.
Het staat de faunabeheereenheid vrij om ook andere partijen of meer dan twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio aan het bestuur te laten deelnemen.

Nieuw is het tweede lid van artikel 2.2. Hierin is de eis neergelegd dat de maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort, samen minimaal twee zetels in het bestuur van de faunabeheereenheid hebben. Hiermee wordt maatschappelijk gewicht gegeven aan de betrokkenheid van de maatschappelijke organisaties in het bestuur van de faunabeheereenheid.

In het derde lid van artikel 2.2 is voorgeschreven dat in ieder geval de Dierenbescherming, de Faunabescherming en de Vogelbescherming worden uitgenodigd om bij de vergaderingen aanwezig te zijn en de faunabeheereenheid te adviseren. Deze organisaties, die de belangen van de natuur of dieren behartigen worden niet beschouwd als ‘maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties’. Het is dus niet verplicht dat deze organisaties zijn vertegenwoordigd in het bestuur. Om toch te bevorderen dat organisaties die de belangen van dieren behartigen in de mogelijkheid worden gesteld advies te leveren aan het bestuur van een faunabeheereenheid is op grond van artikel 3.12, tweede lid en artikel 3.12, negende lid, sub d van de wet in het tweede artikellid bepaald dat een faunabeheereenheid in ieder geval de drie in het artikellid genoemde organisaties uitnodigt aanwezig te zijn bij haar vergaderingen, en hen te adviseren. Deze organisaties kunnen een belangrijke bijdrage leveren als het gaat om bijvoorbeeld innovaties op het gebied van de inzet van preventieve middelen.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**6-11-2017**
Commissie	
Datum commissievergadering	**19-10-2017**

Onderwerp: **Voordracht wijziging verordening Faunabeheer N-H**

Uw contactpersoon
E. Krijgsman
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288
krijgsmane@noord-holland.nl

30 oktober 2017

De commissie adviseert:
De voordracht voorlopig als bespreekstuk door te geleiden aan PS. Mocht de aanvullende informatie van GS afdoende zijn kan later bepaald worden om het toch te wijzigen in een hamerstuk.

Uittreksel concept-verslag commissie NLM 19 oktober 2017

4a. Fauna: Voordracht wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland
De **voorzitter** licht het agendapunt toe. De voorgestelde wijziging betreft een aanpassing in de bestuurssamenstelling van de faunabeheereenheid. Het is aan de commissie om te bepalen hoe het onderwerp wordt geagendeerd voor de vergadering van PS op 6 november.

COMMISSIEBEHANDELING
Mevrouw **Van Langen** (VVD) heeft de Noord-Hollandse verordening naast die van Zuid-Holland gelegd. Daaruit blijkt dat in Zuid-Holland een of meer vertegenwoordigers van een maatschappelijke organisatie in het bestuur zitten, terwijl in Noord-Holland twee organisaties vertegenwoordigd dienen te zijn. De verordening in Zuid-Holland zegt bovendien niets over de adviserende functie van de Dierenbescherming, de Faunabescherming en de Vogelbescherming. Lastig daarbij is dat diezelfde organisaties vaak bezwaren indienen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) is blij dat nu in de verordening is opgenomen dat maatschappelijke organisaties zitting moeten hebben in het bestuur van de faunabeheereenheid. Ze wil echter weten of er al geworven is onder maatschappelijke organisaties, dan wel of er al belangstelling is getoond.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) concludeert dat de jagersvereniging niet als maatschappelijke organisaties mogen worden aangemerkt, maar terreinbeheerders wel. Zij is daarover verbaasd. Terreinbeheerders hebben immers grondposities. Zij hebben weliswaar veel vrijwilligers tot hun beschikking, maar daarmee zijn het nog geen maatschappelijke organisaties. Ook in andere provincies zijn hier bezwaren tegen gerezen. In de provincie Noord-Holland lukt het niet om maatschappelijke organisaties voor het bestuur te interesseren. In andere provincies lukt dat wel. De PvdA is benieuwd hoe dit verschil te verklaren is.

De heer **De Kam** (CDA) had het punt als hamerstuk willen agenderen, maar wil de bespreking in deze vergadering nog mee terugnemen naar zijn fractie.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) kan instemmen met agendering van de voordracht als hamerstuk. Hij vraagt zich echter af waarom de jagersvereniging niet als maatschappelijke organisatie kan worden aangemerkt. Juist jagers zijn immers gebaat bij gezonde wildstanden. De PVV wil weten of GS de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland financiert.

Mevrouw **De Groot** (SP) begrijpt de wens van GS om de genoemde maatschappelijke organisaties te laten deelnemen in het bestuur van de faunabeheereenheid. De vraag is echter of deze organisaties dat zelf ook willen. Zij moeten dan immers meepraten over maatregelen die zij vaak niet kunnen steunen. Wat doet de provincie als hun zetels oningevuld blijven?

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) denkt dat de samenstelling van de faunabeheereenheid juist de mogelijkheid biedt om partijen met elkaar te verbinden. Terreinbeherende organisaties zouden betrokken moeten zijn als grondeigenaren, en niet als maatschappelijke organisaties. Dat betekent dat de faunabeheereenheid de uitdaging moet aangaan om nog twee andere maatschappelijke organisaties te interesseren. GroenLinks wil weten welke partijen tot nu toe bij de eenheid betrokken zijn geweest.

De heer **Van Liere** (PvdD) wijst op de toelichting bij het amendement op grond waarvan de samenstelling van de faunabeheereenheid geregeld is. Daarin staat dat in het bestuur “buiten jachthouders ook andere maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd”. Terreinbeherende organisaties gelden dus niet als maatschappelijke organisaties. De huidige voordracht voldoet daarmee nog altijd niet aan de wet.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) zou het eveneens vreemd vinden als terreinbeherende organisaties als maatschappelijke organisaties worden aangemerkt, omdat ze dan zichzelf zullen moeten keuren.

De heer **Klein** (CU-SGP) kan zich vinden in de aanpassing. Het lijkt hem juist goed als maatschappelijke organisaties, terreinbeherende organisaties en jagersverenigingen samen in het bestuur vertegenwoordigd zijn. Overigens staat nergens dat terreinbeherende organisaties als maatschappelijke organisaties worden gezien. Er staat slechts dat twee maatschappelijke organisaties moeten aansluiten. Spreker is benieuwd hoe het voorstel tot stand is gekomen en wat daarvoor de aanleiding was. Ook wil hij weten of zich al maatschappelijke organisaties gemeld hebben.

De heer **Van Liere** (PvdD) leest de voordracht zo dat de jagers als maatschappelijke organisatie worden uitgesloten, maar de jachthouders in brede zin niet. Daarmee zou volgens de verordening bijvoorbeeld Natuurmonumenten een dubbelrol kunnen spelen, maar dat is niet conform de bedoeling van de wetgever.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) sluit zich hier volledig bij aan.

De heer **Klein** (CU-SGP) hoort hierop graag de toelichting van de gedeputeerde.

BEANTWOORDING
De heer **Bond** (gedep.) zegt dat de verordening in gezamenlijkheid tot stand is gekomen. Het gaat hierbij om nieuwe wetgeving, waarin de provincie Noord-Holland voorop liep. In januari 2017 berichtte het ministerie van Economische Zaken dat de interpretatie door de provincie van artikel 3.12 lid 2 van de Wet natuurbescherming onjuist was. Op grond van de wet moeten minimaal twee maatschappelijke organisaties zitting hebben in het bestuur van de faunabeheereenheid. Volgens de wet zijn maatschappelijke organisaties die organisaties “die het doel behartigen van duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort”. Jagers worden daarvan uitgesloten. Daarop is het voorstel nu aangepast. Maatschappelijke organisaties zijn onder meer Natuurmonumenten, SBB, maar ook de waterleidingbedrijven. Dat is conform de instructies van het ministerie.

De heer **Van Liere** (PvdD) vindt dat de gedeputeerde zou moeten kijken naar de toelichting op bovengenoemd amendement.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat de verordening voldoet aan de definitie van maatschappelijke organisaties. Die vraag is aan het ministerie voorgelegd. De Dieren-, Fauna- en Vogelbescherming is nadrukkelijk gevraagd om zitting te nemen in het bestuur van de faunabeheereenheid. Tot nu toe hebben zij daaraan geen gehoord gegeven en zij zijn daartoe ook niet te verplichten. De gedeputeerde zou het op prijs stellen als ook Statenfracties hen daarop willen aanspreken.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of op schrift is gesteld dat terreinbeheerders als maatschappelijke organisaties worden aangemerkt.

De heer **Bond** (gedep.) zegt dat de definitie die het ministerie hanteert voor maatschappelijke organisaties op papier zal worden verstrekt.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) kan zich wel voorstellen dat genoemde organisaties geen zin hebben om bij het bestuur aan te sluiten.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat het grootste deel van de achterban van genoemde organisaties uit Noord-Holland komt. Dat zou een reden kunnen zijn waarom zij geen zitting willen nemen in het bestuur. De gedeputeerde betreurt dit. Voor hem is echter het belangrijkste dat de provincie met de gewijzigde verordening aan de wet voldoet. De faunabeheereenheid ontvangt een boekjaarsubsidie van de provincie ter hoogte van ongeveer €500.000. Elk plan dat de faunabeheereenheid schrijft, moet wetenschappelijk onderbouwd worden. Dat kost veel geld.

TWEEDE TERMIJN

Mevrouw **Langen** (VVD) denkt dat genoemde maatschappelijke organisaties in een vreemde positie terechtkomen als zij tot het bestuur van de faunabeheereenheid toetreden.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) zal het punt mee terug nemen naar haar fractie.

Mevrouw **De Groot** (SP) wil weten of het consequenties heeft voor de besluitvorming in de faunabeheereenheid als de maatschappelijke zetels leeg blijven, bijvoorbeeld in verband met het quorum.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) wil weten welke organisaties in de afgelopen periode zitting hebben gehad in het bestuur. Zij zal contact opnemen met de maatschappelijke organisaties en vragen wat voor hen belemmeringen zijn om toe te treden. Graag zou ze de ruimte hebben om daar te zijner tijd in de commissie over te spreken.

De heer **Van Liere** (PvdD) constateert dat de gedeputeerde zijn vraag over het amendement weigert te beantwoorden.

> Mevrouw **Van Langen** (VVD) vindt dat het er nu eenmaal om gaat hoe het ministerie de verordening toetst.

De heer **Van Liere** (PvdD) zegt dat dit onjuist is. De wetgever en niet het ministerie licht toe hoe de wet gelezen moet worden.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) is het met de heer Van Liere eens dat de provincie de wet goed moet toepassen. Zij zou willen afspreken dat de verordening wordt aangepast als toepassing van de wet daarom vraagt. Mevrouw **De Meij** (50PLUS) sluit zich hierbij aan.

De heer **Klein** (CU-SGP) denkt dat de vraag vooral is of de inleiding en de toelichting bij de verordening aan de wet voldoen. Jachthouders en maatschappelijke organisaties moeten volgens de wet in ieder geval in het bestuur vertegenwoordigd zijn. Dat is in lijn met de voorliggende verordening. Vraag blijft hoe de gedeputeerde de maatschappelijke zetels wil invullen. Als de terreinbeherende organisaties hiervoor worden benaderd, is er een kans dat niet wordt voldaan aan de verordening en de wet. Spreker vraagt tot slot wat de consequentie is als de zetels oningevuld blijven.

BEANTWOORDING
De heer **Bond** (ged.) merkt op dat het ministerie zich moet houden aan de kaders van de wet. De gedeputeerde zal het ministerie nogmaals vragen of in de verordening aan deze kaders voldaan wordt, in aanvulling op de bevestiging die er al is. Hij zal daarbij expliciet aandacht vragen voor verwerking van het amendement als aangehaald door de heer Van Liere, ook wat betreft het uitnodigen van terreinbeherende organisaties. Er zijn nu twee organisaties vertegenwoordigd waarvan de provincie vindt dat ze aan de eisen voldoen. Het gaat dan om Natuurmonumenten en SBB. Daarnaast hebben particuliere grondeigenaren, PWN, Waternet, LTO, KEFR en de KNJV zitting in het bestuur. De gedeputeerde hoopt dat het mevrouw Pels lukt meer organisaties te overtuigen om aan te sluiten.

De **voorzitter** concludeert dat er een aanvulling op de voordracht komt. Voorlopig wordt het agendapunt als bespreekstuk geagendeerd.

Van:	Statengriffie
Aan:	Statengriffie
Onderwerp:	PS 6-11-2017: Wet Natuurbescherming en samenstelling besturen Faunabeheereenheden
Datum:	vrijdag 3 november 2017 15:40:18

Geachte leden van Provinciale Staten,

Hieronder treft u een e-mail aan van de heer Van der Heiden, MT-lid van de directie Natuur & Biodiversiteit van het ministerie van LNV. In de mail geeft de heer Van der Heiden een toelichting op de inhoud van de Wet natuurbescherming, ten aanzien van de samenstelling van FBE-besturen. De mail laat zien dat de gewijzigde verordening Faunabeheer, zoals die maandag in uw Staten voorligt, in lijn is met de Wet natuurbescherming. Deze wet, op haar beurt, is aangepast aan het amendement-Leenders/Heerma, dat in de commissiebehandeling werd genoemd door de heer Van Liere.

Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat het bestuur van de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland, zoals dat nu is, niet voldoet aan de wet. Het bestuur zal tenminste twee ‘maatschappelijke organisatie met als doel het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren' in haar bestuur moeten hebben. Op dit moment is dat er één. Vrijdagmiddag 3 november hebben wij hierover gesproken met de voorzitter van de Faunabeheereenheid, de heer J.P. Lokker. De heer Lokker heeft ons verzekerd dat op de kortst mogelijke termijn de bestuurssamenstelling van de FBE zal worden aangepast, om deze in lijn te brengen met de wet en de verordening.

Tevens moet worden geconstateerd dat het Faunabeheerplan Algemene Soorten, dat enkele maanden geleden door het bestuur van de FBE is vastgesteld en vervolgens door ons college is goedgekeurd, niet rechtsgeldig is. Het is immers vastgesteld door een FBE-bestuur dat niet is samengesteld conform de Wet natuurbescherming. Dit betekent dat ons college zijn goedkeuring aan dit faunabeheerplan zal moeten intrekken. De heer Lokker heeft laten weten dat het FBE-bestuur, in dezelfde vergadering als waarin zij haar bestuurssamenstelling zal wijzigen, ook een nieuw besluit zal nemen over het Faunabeheerplan Algemene Soorten. Vervolgens zal dit faunabeheerplan opnieuw door ons college behandeld worden en ter kennisname aan uw Staten worden toegezonden.

Met vriendelijke groet,

Jaap Bond

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Heiden, L.J. van der (Lejo)
Verzonden: vrijdag 3 november 2017 13:28
Onderwerp: Wet Natuurbescherming en samenstelling besturen Faunabeheereenheden

Beste Gerben,

Zie hieronder onze visie op jullie vraag.
Ik ga er vanuit dit voldoet aan jullie wensen. Mocht je nog vragen hebben, aarzel dan niet om vanmiddag te bellen.

Hartelijke groet,

Lejo van der Heiden
MT lid directie N&B

Ministerie van LNV

Wet natuurbescherming en samenstelling besturen Faunabeheereenheden

• Tijdens de behandeling van het wetvoorstel natuurbescherming in de Tweede Kamer (juni 2015) is door Heerma (VVD) en Leenders (PvdA) een amendement ingediend waarin voorgesteld werd om in de besturen van de faunabeheereenheden tenminste 2 vertegenwoordigers op te nemen van maatschappelijke organisaties die (mede) als doel hebben het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. Het amendement is aangenomen.
• Het amendement Heerma/Leenders is verwerkt in artikel 3.12 van de Wet natuurbescherming. De Tweede Kamer heeft in juli 2015 de wet aangenomen.
• Tijdens de behandeling van Wet natuurbescherming in de Eerste Kamer is door Verheijen (PvdA) een motie ingediend waarin de regering wordt verzocht samen met de provincies in overleg te treden met een aantal landelijke organisaties (genoemd worden in de motie: KNJV, LTO, Dierenbescherming, Faunabescherming, Natuurmonumenten) en vertegenwoordigers van de bestaande faunabeheereenheden om te bevorderen dat voldaan kan worden aan de gevraagde brede samenstelling ten behoeve van een maatschappelijk gedragen faunabeleid.
• De motie Verheijen is aangenomen. De Eerste Kamer heeft in december de Wet natuurbescherming aangenomen. Het in de motie gevraagde overleg heeft plaatsgehad in een door het rijk te samen met provincies georganiseerde bijeenkomst op 2 november 2016 te Utrecht.
• De Wet natuurbescherming met bijbehorende uitvoeringsregelgeving (Besluit en Regeling Natuurbescherming) is op 1 januari 2017 van kracht geworden. In een door EZ gehouden quickscan (intern document) ten behoeve van een overleg met de Eerste Kamer over de invoering van de Wet natuurbescherming op 31 januari 2017 is geconstateerd dat in alle provinciale verordeningen - op 1 na - de samenstelling van de besturen van de faunabeheereenheden in lijn was met artikel 3.12 van de wet.
• In het mondeling overleg met de eerste kamer op 31 januari 2017 over de invoering van de Wet natuurbescherming heeft staatssecretaris Van Dam uitgesproken dat de provincies een eigen invulling en keuze kunnen maken als het gaat om het opnemen van maatschappelijke organisaties in het bestuur van de Faunabeheereenheid. De staatssecretaris gaf aan dat alle provincies, op 1 na, op dit punt voldoen aan de vereisten van de wet. Indien een bestuur niet is samengesteld conform de wet, dan is het voor de Faunabeheereenheid niet mogelijk een rechtsgeldig faunabeheerplan vast te stellen, aldus de staatssecretaris.
• In de wet noch in de uitvoeringsregelgeving is exact geformuleerd wat onder een ‘maatschappelijke organisatie met als doel het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren moet worden verstaan. In de politieke discussies in het parlement (zie o.a. motie Verheijen) is een beeld ontstaan dat hiertoe - naast belangenorganisaties als Dierenbescherming, Faunabescherming en Vogelbescherming - ook terreinbeherende organisaties als De Landschappen, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer kunnen behoren. Door de provincies is dit ook zo opgevat en worden terreinbeherende organisaties (tevens) beschouwd als maatschappelijke organisaties waarop artikel 3.12 van de wet doelt. Dat de terreinbeherende organisaties daarnaast jachthouder zijn, doet daar niet aan af.
• Ten aanzien van Noord-Holland werd geconstateerd dat maatschappelijke organisaties als Dierenbescherming, Faunabescherming e.d. geen plaats hadden in het bestuur, maar ‘slechts’ een rol als adviseur. Verder is in het bestuur van de Faunabeheereenheid 1 terreinbeherende organisatie opgenomen. Naar de mening van EZ is dit bestuur daarmee niet aan artikel 3.12 van de wet waarin staat dat in het bestuur van de Faunabeheereenheid tenminste twee maatschappelijke organisaties etc. vertegenwoordigd moeten zijn.

• Een door ambtelijk Noord-Holland toegestuurde tekst van een te wijzigen verordening vermeldt dat in het bestuur van de Faunabeheereenheid minimaal twee maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaambeheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de faunabeheereenheid behoort, niet zijnde jagersverenigingen, vertegenwoordigd zijn. EZ heeft de provincie schriftelijk bericht dat, met deze tekst de verordening in lijn is met de vereisten van artikel 12 van de Wet natuurbescherming.

punt 21

AANGENOMEN

Alg/13-11-2017

Amendement Bestuurssamenstelling Faunabeheereenheid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 13 november 2017, gelezen de Voordracht nr. 63 'Wijziging verordening Faunabeheer Noord-Holland',

besluiten:

- in het ontwerpbesluit in de voorgestelde wijziging van Artikel 2.2 Bestuurssamenstelling lid 1d te wijzigen door de woorden "niet zijnde Jagersvereniging" te schrappen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Andrea van Langen-Visbeek (VVD)

Willemien Koning (CDA)

Claudia Weemhoff (D66)

Aukelien Jellema (PvdA)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 11 OKT. 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw W.J. Ates-Janssens
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143784
janssensw@noord-holland.nl

Betreft: Natuurbeheerplan 2018 en subsidieplafonds natuurbeheer

Verzenddatum
11 OKT. 2017

Kenmerk
934521/982203

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het Natuurbeheerplan 2018. Ons college heeft op 3 oktober jl. besloten deze voordracht aan uw Staten te zenden. Een nadere toelichting op de voorgestelde besluiten en op de inhoud en betekenis van het Natuurbeheerplan, treft u aan in de voordracht. In de voordracht is toegelicht welke wijzigingen zijn gedaan ten opzichte van het Natuurbeheerplan 2017 en hoe is omgegaan met de zienswijzen op basis van het ontwerp-Natuurbeheerplan.

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u tevens ter kennis dat wij in onze vergadering van 3 oktober jl. hebben besloten tot een actualisatie van de Uitvoeringsregeling natuur- en landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL 2016-2021) en tot vaststelling van de subsidieplafonds voor het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) voor 2018, onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2018.

Actualisatie SVNL 2016-2021
De actualisatie van de uitvoeringsregeling SVNL 2016-2021 is deels technisch-juridisch van aard en bedoeld om te voldoen aan gewijzigde Europese richtlijnen. Sinds 2015 wordt het definitieve Natuurbeheerplan tevens ter vaststelling aan uw Staten voorgelegd. Deze wijziging komt voort uit de decentralisatie van het natuurbeleid en motie 53/2014 ('Natuur is kapitaal', uw wens om meer grip te krijgen op de financiën in het groene domein). Vanwege de juridische houdbaarheid van het Natuurbeheerplan is deze manier van besluitvorming geformaliseerd door middel van een wijziging van SVNL 2016-2021. In het gewijzigde artikel 1.3 SVNL 2016-2021, wordt aan uw Staten expliciet de bevoegdheid gegeven om het Natuurbeheerplan vast te stellen. Met het oog op de uitvoeringspraktijk behoudt ons college de bevoegdheid om wijzigingen van ondergeschikt belang in het kaartmateriaal aan te brengen. Ons

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

college blijft verantwoordelijk voor de uitvoering en bijbehorende kaartwijzigingen. Als nieuwe ontwikkelingen leiden tot nieuw beleid met majeure kaartwijzigingen, zal dat aan uw Staten worden voorgelegd.

Vaststelling subsidieplafonds SNL
Jaarlijks stelt ons college de subsidieplafonds voor het (agrarisch) natuurbeheer vast. De openstelling van subsidies is gericht op continuering van beheer. Daarnaast is ruimte gemaakt voor uitbreiding van het areaal natuur en nieuw beheer, in lijn met onze ambitie om jaarlijks tenminste 250 hectare nieuwe NNN te realiseren. Voor agrarisch natuurbeheer wordt vooral het ongebruikte deel van de openstelling voor 2017 en het volume van aflopende beschikkingen opengesteld, zodat de collectieven de mogelijkheid hebben om extra contracten voor agrarisch natuur- en waterbeheer te sluiten met agrarische ondernemers.

Na enkele jaren van terughoudendheid is, mede op verzoek van uw Staten, besloten tot een openstelling van subsidie voor landschapselementen. Het gaat om landschapselementen die onderscheidend zijn van natuurbeheertypen, ook als ze binnen een natuurterrein gelegen zijn.

Wij hebben, in lijn met landelijke afspraken, besloten tot een partiële herschikking op aanvraag, van beschikkingen die in 2017 zijn afgegeven waarvoor beheertypen en/of toeslag herzien zijn dit jaar. Het gaat om een nieuwe indeling en beschrijving van enkele beheertypen (N16, N17) en van de recreatietoeslag. Deze toeslag is vervangen door een bijdrage voor de voorzieningen die een beheerder moet treffen bij openstelling van het natuurterrein voor publiek.

De openstelling past binnen de financiële kaders van de begroting 2018 en is tevens integraal onderdeel van de meerjarenprognose bij het Natuurbeheerplan 2018.

Relatie met de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)
De kaarten in het Natuurbeheerplan worden gebruikt voor subsidiedoeleinden. De planologische bescherming van natuur wordt geborgd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Op een aantal punten is de begrenzing van het NNN op ecologische gronden aangepast, conform bijgevoegde kaart. Tevens zijn enkele kaartcorrecties doorgevoerd. Op grond van artikel 43 PRV zijn Gedeputeerde Staten bevoegd kennelijke onjuistheden in de begrenzing van gebieden in de bij de Verordening behorende kaarten te wijzigen.

Om de planologische EHS-begrenzing weer in lijn te brengen met de NNN-begrenzing uit dit Natuurbeheerplan, heeft ons college, tegelijk met de besluitvorming over het Natuurbeheerplan 2018, het voornemen geuit tot wijziging van de EHS-begrenzing kaart 4 Ecologie behorende bij de PRV (In de PRV wordt nog de term 'EHS' gehanteerd en niet de

nieuwe term 'NNN', omdat de rijksregelgeving waarop de PRV is gebaseerd nog van 'EHS' spreekt. De facto is er geen verschil). Hiertoe zijn wij op grond van artikel 19 lid 6 sub a van de PRV bevoegd, gehoord de betreffende commissie van Provinciale Staten. De PRV stelt aan een besluit van ons college tot wijzigen van de EHS de volgende voorwaarden: de wijziging van de begrenzing moet plaatsvinden ten behoeve van een verbetering van de samenhang of de planologische inpassing van de EHS of de Ecologische Verbindingszone. Bovendien moet de oppervlakte van de EHS ten minste gelijk blijven en de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS en de Ecologische Verbindingszone moeten worden behouden.

Aan deze voorwaarden wordt voldaan met de voorgestelde wijziging, die zijn voortgekomen uit het voorliggende Natuurbeheerplan 2018. De wijzigingen van de begrenzing die in deze GS-nota worden voorgesteld voldoen dus aan de voorwaarden van artikel 19 c.q. artikel 43 van de PRV. Wij verzoeken u in dat licht de voorgenomen wijziging van de EHS-kaart 4 ecologie van de PRV in uw commissievergadering te bespreken en ons op de hoogte te brengen van uw standpunt.

Ten aanzien van de begrenzing van de weidevogelleefgebieden houden het Natuurbeheerplan en de PRV geen gelijke tred. De kerngebiedenbenadering voor weidevogels ("meer doen in minder gebieden"), zoals op kaart weergegeven in het Natuurbeheerplan 2016, is nog niet vertaald naar de PRV, omdat nog tijd nodig is om de gebieden, die als gevolg van de kerngebiedenbenadering geen kerngebied meer zijn, en dus niet als beheertype "A11.01" op de leefgebiedenkaart open grasland van het Natuurbeheerplan staan, te analyseren en te betrekken bij de bredere verkenning van landschappelijke beschermingsregimes en beeldbepalende landschappen.
In april 2017 hebben wij uw Staten geïnformeerd (kenmerk 800345/90166) over ons besluit om op advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) het beschermingsregime in de weidevogelleefgebieden die geen kerngebied meer zijn, voorlopig te handhaven op basis van hun kwaliteit als open landschap. Tegelijkertijd doen wij nader onderzoek naar hun waarden en bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van het Noord-Hollands landschap. Dit najaar zal de PARK het Kwaliteitsbeeld Landschap Noord-Holland 2050 afronden.

Het Kwaliteitsbeeld is een advies van de PARK over de manier waarop de provincie om zou moeten gaan met het landschap op de lange termijn. Het is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie, en vormt de basis voor onderbouwde beleidskeuzes door ons college en uw Staten over welke Noord-Hollandse landschappen vanwege hun cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit te beschermen. Totdat deze beleidskeuzes met het vaststellen van de Omgevingsvisie zijn gemaakt handhaven wij de wei-

devogelleefgebieden die geen kerngebied meer zijn, op basis van hun kwaliteit als open landschap.

Stand van zaken weidevogels
Een belangrijk deel van het natuurbeheer in Noord-Holland is gericht op beheer van de leefgebieden van weidevogels. Het behoud van weidevogels heeft ook landelijk veel aandacht. Door het Rijk worden extra middelen beschikbaar gesteld voor uitbreiding c.q. verzwaring van het agrarisch natuurbeheer en optimalisatie van gebieden. Onze portefeuillehouder natuur is in IPO-verband trekker van het "weidevogeldossier". De inzet is om samenwerking tussen provincies te versterken om zodoende de boerenlandvogels te behouden, uiteraard in overleg met partners zoals Boerennatuur.nl, de koepelorganisatie van de agrarische collectieven. Met betrekking tot de monitoring van weidevogels gaan wij in 2018 verder met vlakdekkende weidevogelmonitoring. Monitoring van weidevogels vindt plaats in het broedseizoen; gezien de methodiek (meerdere telrondes) en de omvang van gebieden, streven wij ernaar om in 3 à 4 jaar alle Noord-Hollandse weidevogelgebieden (reservaten en agrarische gebieden met weidevogels) te tellen. Zo ontstaat per gebied een beeld van het aantal soorten en dichtheden. De resultaten worden onder meer gebruikt voor analyses, voor het gebiedsgericht verbeteren van het beheer en voor optimalisatie van gebieden (verbeteren van de vegetatie, behoud van openheid, optimaliseren van waterbeheer). De gegevens zijn tevens van belang voor de evaluatie van de kerngebieden en de subsidie voor agrarisch natuurbeheer. Het is onze ambitie om in 2018 de samenwerking tussen de verschillende beheerders en de waterschappen een impuls te geven. Het is ook onze wens om de gemeenten daar actiever bij te betrekken.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp J.W. Remkes

bijlagen:
- Nota van Beantwoording
- Voordracht met het Natuurbeheerplan 2018, de bijbehorende (digitale) kaarten en de financiële meerjarenprognose
- Gewijzigde kaart 4 PRV met wijziging begrenzing EHS
- Verschillenkaart EHS (wijziging ten opzichte van de huidige PRV kaart)

Natuurbeheerplan 2018

Provincie Noord-Holland

Foto: Wim Tijsen

Colofon

Tekst en kaarten
Marjolein Anneveldt
Wendy Ates
Gerben Biermann
Anneke Don
Mira Heesakkers
Anne Jans
Franck Kuiper
Ciska Prijden
André Smit
Peter Storm
Leo Woudwijk
O&I

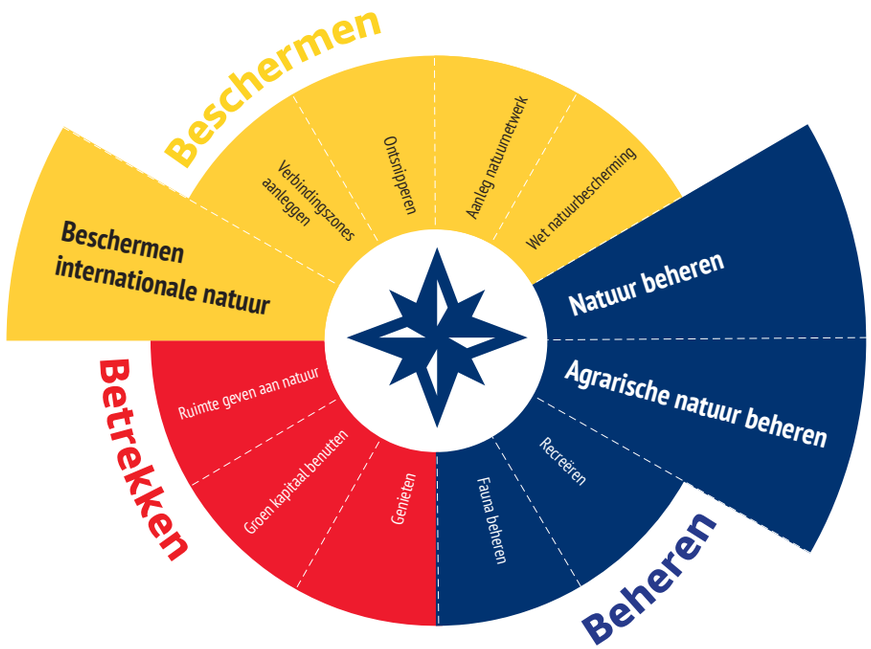
Opmaak
Xeroxmediaservices

Foto's en figuren
Jelle Abma
Wendy Ates
Fred Blok
Harm Botman
Annoesjka Brohm
Marcel Drenth
Paul van Elk
Wout de Jong
Tom Kisjes
Marco van der Lee
Koos Leek
Loek Londo
Ellen Mul
Frank Naber
Martijn van Schie
Onno Steendam
Sebastiaan Tietze
Wim Tijsen
Ger Tik
Martin Witteveldt
Jan Zijp

N 14.02 Veenmosrijk berkenbroekbos, foto: Martin Witteveldt.

WAT IS HET NATUURBEHEERPLAN?

Inleiding

In Noord-Holland zijn honderden waardevolle natuurgebieden, landschappen en wateren, waarvan er 19 behoren tot het Europese netwerk Natura 2000. Ze variëren van bos, heide, duinen, veenweiden en polders tot water, zoals de Waddenzee en het IJsselmeer.

De provincie beschermt dieren en planten tegen ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen, verbindt natuurgebieden en creëert en verwerft nieuwe natuurgebieden. Samen met de natuurbeheerders, tienduizenden vrijwilligers, de vele agrariërs en particulieren beschermen we de natuur die we in onze provincie hebben. Daarnaast maakt de provincie natuurgebieden toegankelijk voor publiek en versterkt de recreatiemogelijkheden. Dit alles zorgt voor meer verscheidenheid van dieren en planten (“biodiversiteit”) én een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat.

Het Natuurbeheerplan gaat over het beheren van het Natuur Netwerk Nederland en van agrarische natuur, mede ter bescherming van internationale natuur.

Het Natuurbeheerplan beschrijft waar in de provincie Noord-Holland welke natuur aanwezig is; de beleidsdoelen en de subsidiemogelijkheden voor de ontwikkeling en het beheer van natuur; agrarische natuur en landschapselementen.

Opbouw van het Natuurbeheerplan

Hoofdstuk 1 bevat algemene informatie.
Hoofdstuk 2 beschrijft de context van het Natuurbeheerplan.
Hoofdstuk 3 geeft inzage in de subsidiemogelijkheden en de voorwaarden.
Hoofdstuk 4 beschrijft de provinciale beleidsdoelen voor het (agrarische) natuur- en landschapsbeheer, de natuurverbindingen en het afwegingskader voor begrenzen en ontgrenzen van NNN
Paragraaf 4.5 vormt tevens een formeel en inhoudelijk toetsingskader voor subsidieaanvragen van agrarische collectieven.
Hoofdstuk 5 geeft uitleg over monitoring en rapportage.
Hoofdstuk 6 betreft de gebiedsbeschrijvingen.
Hoofdstuk 7 geeft een uitleg over de kaarten.

De kaarten geven aan waar welke natuur aanwezig is en voor welke beheertype subsidie kan worden aangevraagd. De kaarten zijn te vinden op de viewer http://maps.noord-holland.nl/kaarten. De kaarten behoren bij het Natuurbeheerplan. In de bijlage staan relevante afkortingen en verwijzingen naar websites.

De foto's in het Natuurbeheerplan geven een beeld van enkele bijzondere Natuurtypen die voorkomen in het Natuur Netwerk Nederland (NNN) in Noord-Holland.

De tekeningen in het Natuurbeheerplan geven een vereenvoudigde weergave van Agrarische Natuurtypen: Open grasland, Open akkerland, Droge dooradering, Natte dooradering en Agrarisch waterbeheergebied.

Hoofdstuk 1
Algemene informatie 6

Hoofdstuk 2
Context Natuurbeheerplan 9
2.1 Europees kader 10
2.2 Nationaal 11
2.3 Provincie Noord-Holland 13

Hoofdstuk 3
Subsidie voor natuur- en landschapsbeheer 19
3.1 Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer SNL 20
3.2 Certificering 20
3.3 Subsidie voor natuurbeheer 21
3.4 Subsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer en agrarisch waterbeheer 22
3.5 Subsidie voor het beheer van landschapselementen 23
3.6 Subsidie voor eenmalige kwaliteitsimpulsen en/of functiewijziging of (SKNL) 24
3.7 Verplichtingen van de natuurbeheerder 25
3.8 Geborgd vertrouwen 25
3.9 Toezicht en sancties 25

Hoofdstuk 4
Provinciale doelen voor het natuur- en landschapsbeheer 27
4.1 Inleiding 28
4.2 Beheerdoelen binnen het NNN 30
4.3 Herbegrenzing NNN / afwegingskader 34
4.4 Beheerdoelen buiten het NNN 36
4.5 Beoordeling gebiedsaanvragen van agrarische collectieven 48
4.6 Wijziging begrenzing leefgebieden agrarisch natuurbeheer 49

Hoofdstuk 5
Monitoring en rapportage 50
5.1 Monitoring, rapportage 51
5.2 Evaluatie 53

Hoofdstuk 6
Gebiedsbeschrijvingen 54
6.1 De waarde van gebiedsbeschrijvingen 55
6.2 Actualisatie 56
6.3 Vigerende gebiedsbeschrijvingen per regio 56

Hoofdstuk 7
Kaarten 80

Hoofdstuk 1

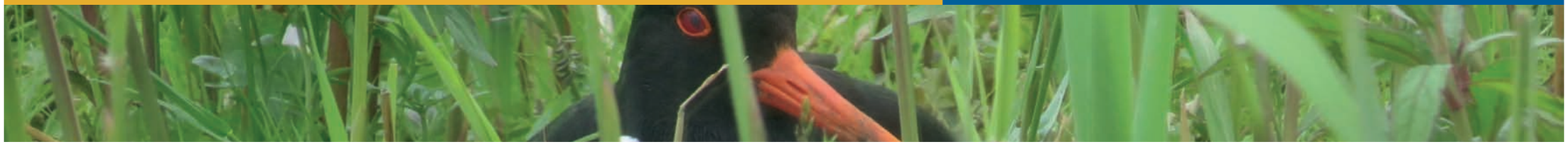
Provincie Noord-Holland

Algemene informatie

Foto: Wout de Jong

Provincie Noord-Holland

De Wet natuurbescherming verplicht de provincie zorg te dragen voor realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur). De provincies zijn verantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden en het soortenbeleid. Het Natuurbeheerplan is een uitwerking van de Agenda Groen op het onderdeel beheren: beheer dat zich richt op duurzaam, effectief en efficiënt realiseren van beheerdoelen die zijn vastgelegd in het Natuurbeheerplan.

Het Natuurbeheerplan bevat de natuurdoelen met betrekking tot het Natuur Netwerk Nederland (NNN en de doelen en begrenzing van de zoekgebieden voor agrarisch natuur- en waterbeheer. De doelen zijn gerelateerd aan de internationale biodiversiteitsdoelen en de internationale natuurgerichte agromilieu-, water- en klimaatdoelen. De provincie wijst de natuurdoelen in het NNN aan. Een natuurdoel beschrijft een bepaalde natuurkwaliteit en wordt gebruikt als een toetsbare doelstelling voor een natuurgebied.

De beheerdoelen binnen het NNN zijn aangeduid op twee kaarten: de beheertypenkaart (kaart 2a) en de ambitiekaart. Op de beheertypenkaart staat de actuele natuursituatie voor het natuurbeheer. Op de ambitiekaart (kaart 3) staat de ambitie van de provincie voor de natuur.

Bij het agrarisch natuurbeheer zijn de internationale doelsoorten gekoppeld aan leefgebieden. Op de beheertypenkaart 2b-2f staan de begrensde gebieden (zoekgebieden) waarbinnen subsidie voor agrarisch natuurbeheer voor één van de vier agrarische leefgebieden (open grasland, open akker, droge dooradering, natte dooradering) en de categorie water kan worden aangevraagd. In het Natuurbeheerplan zijn de internationale doelsoorten voor het agrarisch natuurbeheer opgenomen. Met de categorie water wordt een bijdrage geleverd aan o.a. het realiseren van doelen uit de Internationale Kaderrichtlijn water. Het agrarisch waterbeheer heeft tevens positieve effecten op flora en fauna.

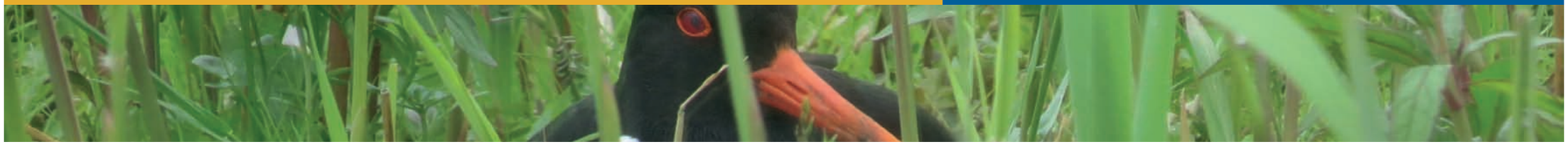
Het plan bevat gebiedsbeschrijvingen. In aanvulling op de natuurtypen en beheertypen zijn er per gebied soms specifieke natuurwaarden en beheereisen die verband houden met de lokale situatie. Deze gebiedsbeschrijvingen zijn de wezenlijke waarden en kenmerken van een gebied, zoals bedoeld in de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

Procedure en rechtsbescherming

Het plan is geen statisch document. De provincie kan de inhoud van de plantekst en de kaarten indien nodig actualiseren.

Op de voorbereiding van een besluit tot vaststelling of wijziging van een Natuurbeheerplan is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (AWB) van toepassing. Op grond hiervan stellen Gedeputeerde Staten belanghebbenden in de gelegenheid om in de periode van de terinzagelegging, een zienswijze op het ontwerp-Natuurbeheerplan kenbaar te maken.

Provincie Noord-Holland

Het ontwerp-Natuurbeheerplan zal na het besluit van Gedeputeerde Staten zes weken ter inzage liggen. De zienswijzen worden gebundeld en beantwoord in een Nota van beantwoording. Vervolgens zullen Gedeputeerde Staten afwegen of de ontvangen zienswijzen aanleiding geven tot wijzigingen. Wanneer dit het geval is, worden deze wijzigingen verwerkt in het Natuurbeheerplan.

Gedeputeerde Staten stellen de Nota van beantwoording vast.

Een besluit tot vaststelling of wijziging van een Natuurbeheerplan is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten, op grond van artikel 1.3 van de uitvoeringsregeling Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL 2016-2021). Conform een motie van Provinciale Staten (motie 53/2014 "Natuur is kapitaal") wordt sinds 2014 het definitieve Natuurbeheerplan ook ter vaststelling aan Provinciale Staten voorgelegd. Deze werkwijze is nu ook in de SVNL 2016-2021 geformaliseerd met een wijziging van art. 1.3.

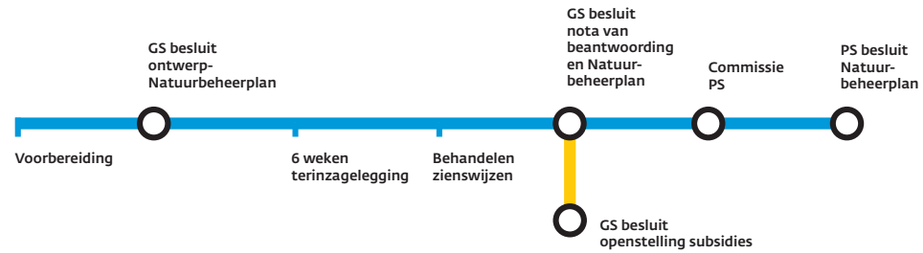
Als onderdeel van het Natuurbeheerplan wordt op grond van de uitvoerings-regeling SVNL 2016-2021 in het Natuurbeheerplan een elektronische kaart met topografische ondergrond vastgesteld, waarop is aangeduid:

a voor welke natuurterreinen een subsidie natuur- en landschapsbeheer kan worden verstrekt en
b voor welk leefgebied, of onderdeel van een leefgebied een subsidie agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan worden verstrekt.

Daarnaast wordt in het Natuurbeheerplan op grond van artikel 7 van de Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap Noord-Holland (SKNL) op een ambitiekaart aangegeven voor welke gronden een inrichtingssubsidie en/of functiewijzigingssubsidie kan worden verstrekt.

Omdat op de voorbereiding van het besluit tot vaststelling van dit Natuurbeheerplan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing zal zijn, biedt de AWB geen mogelijkheid tot bezwaar tegen het besluit van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten tot vatststelling. Belanghebbenden hebben de mogelijkheid om tegen het Natuurbeheerplan beroep in te stellen bij de rechtbank te Haarlem en hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State te Den Haag.

Besluitvormingsproces

Hoofdstuk 2

Provincie Noord-Holland

Context Natuurbeheerplan

Foto: Loek Londo

Relatie met beleidskaders

Het beheren van natuur, de bescherming van soorten heeft een (inter)nationale context. Dit hoofdstuk geeft de context weer.

2.1 Europees kader

Europese verdragen en richtlijnen vormen het kader voor het nationale beleid op het gebied van natuur, biodiversiteit en milieu. De verdragen bevatten uitgangspunten en doelstellingen voor bijvoorbeeld de kwaliteit van natuur, water, bodem en lucht. Lidstaten verwerken de internationaal verplichte richtlijnen in nationale wetgeving.

De Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) zijn door de Europese Unie opgesteld om de biodiversiteit in Europa in stand te houden. In deze richtlijnen wordt aangegeven welke planten en dieren en hun natuurlijke habitats (leefgebieden) beschermd moeten worden door de lidstaten van de Europese Unie. De richtlijnen zorgen voor gebieds- en soortenbescherming in Europa. Beide richtlijnen bevatten meerdere bijlages waarin lijsten met soorten zijn opgenomen. Voor kwetsbare vogelsoorten en plant- en diersoorten zijn er door het Rijk Natura 2000-gebieden aangewezen als speciale beschermingszone, bekend als "Natura 2000". De Natura 2000-gebieden moeten samen een coherent Europees ecologisch netwerk vormen. Naast gebiedsbescherming bevatten de richtlijnen regels voor algemene soortenbescherming. De internationale verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn vanaf 1 januari 2017 verwerkt in de Wet natuurbescherming.

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is sinds 2000 van toepassing en is opgesteld om de waterkwaliteit in Europa te verbeteren. De doelstelling van de KRW is dat uiterlijk in 2027 in heel Europa de kwaliteit van alle wateren zowel chemisch (schoon), als ecologisch (gezond), op orde moet zijn. Lidstaten maken beheerplannen met milieudoelstellingen voor grond- en oppervlaktewater. De actuele plannen gelden sinds december 2015.

De Nitraatrichtlijn is in 1991 opgesteld voor bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen. De nitraatrichtlijn bevat gebruiksnormen voor het gebruik van dierlijke mest en stikstofkunstmest. Elke lidstaat moet elke vier jaar in een actieprogramma vastleggen welke maatregelen worden genomen om de gewenste waterkwaliteit te bereiken.

Voor het platteland zijn door de Europese Commissie beleidsdoelen en regels vastgesteld met betrekking tot de verduurzaming en vergroening van de landbouw. Dit ligt vast in het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) 2014-2020 waarin regels en subsidies zijn opgenomen voor duurzame landbouw; vergroening en agrarisch natuurbeheer. De uitvoering van het plattelandsbeleid van de EU 2014-2020 (GLB pijler 2) krijgt gestalte via het Plattelandsontwikkelingsprogramma POP 3 2014-2020. Het programma wordt gecofinancierd door provincies; waterschappen en Rijk. Binnen dit programma ziet artikel 28 toe op subsidiëring van agro- milieu- en klimaatdiensten. Dit is het financiële kader voor deze diensten binnen het agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

N 08.02 Open duin, verstuiving Nationaal Park Zuid-Kennemerland, foto: Martin Witteveldt.

2.2 Nationaal

Het Rijk blijft zorgdragen voor de natuur. Het Rijk zorgt voor de wettelijke natuurbescherming en internationale afspraken. Het Rijk legt verantwoording af aan de Europese Commissie over soorten en habitattypen. De provincie Noord-Holland rapporteert over de staat van de natuur aan het Rijk. Vanwege de decentralisatie van het natuurbeleid aan de provincies, via het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), hebben de provincies een grote mate van beleidsvrijheid ten aanzien van het natuur- en landschapsbeheer. Het Rijk heeft haar rol na de decentralisatie beschreven in de "Rijksnatuurvisie 2014, Natuurlijk verder". Kernpunt van deze visie is een omslag in denken: natuur hoort midden in de samenleving thuis en is niet beperkt tot natuurgebieden. Het Rijk wil met de provincies samenwerken bij de uitvoering van de decentralisatie-afspraken in het Natuurpact. Samenwerking vindt onder meer plaats in het formuleren van ambities en maatregelen voor het behoud van boerenlandvogels.

Het ministerie van Economische Zaken heeft de ambitie uitgesproken om landbouw en natuurbescherming meer te verbinden en streeft naar "natuurinclusieve landbouw" en duurzame voedselproductie. In het Interprovinciaal overleg (IPO) formuleren provincies gezamenlijke ambities en acties: de provincies willen een duurzame landbouw, met focus op natuurinclusief, bevorderen, zodanig dat over 10 jaar:

- (milieu-, bodem- en water)knelpuntsituaties en andere vormen van negatieve effecten op bijvoorbeeld natuurwaarden zijn opgelost;
- bovenwettelijk wordt bijgedragen aan milieu respectievelijk ecologie;

- de landbouw productiemethoden gebruikt die zowel de milieu- en ecologische kwaliteiten als de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten behouden en versterken;
- de achteruitgang in de biodiversiteit in agrarisch gebied tot staan is gebracht, een keerpunt richting "toename biodiversiteit" is bereikt.

Dit komt ten goede aan:

- de functionele biodiversiteit in de bedrijfsvoering (bodemleven, natuurlijke plaagbestrijding, bestuiving en genetische diversiteit);
- (wilde) flora en fauna op het boerenland, zoals boerenlandvogels en akkerkruiden;
- landschaps- en cultuurhistorische elementen of landschappelijke structuren, die bijdragen aan biodiversiteit.

Circulaire economie

De overheid en het bedrijfsleven werken hard aan het ombuigen van de huidige lineaire economie naar een circulaire economie. Het verlies van grondstoffen en energie worden in de circulaire economie voorkomen. Ook in de landbouw zal gewerkt gaan worden aan het sluiten van kringlopen en het voorkomen van verlies van grondstoffen en energie. Circulaire economie biedt volop kansen voor biodiversiteit en duurzame vormen van landbouw. In 2050 moet Nederland volledig circulair zijn.

Index Natuur en Landschap en Catalogus Groenblauwe Diensten

De Index Natuur en Landschap is een landelijk uniforme "natuurtaal", die beschrijft welke typen natuur, agrarische natuur en landschap we in Nederland kennen. De Index Natuur en Landschap wordt periodiek herzien en vormt de basis van het Natuurbeheerplan. De Index bestaat uit de onderdelen natuur, agrarische natuur en landschapselementen. In de Index worden twee niveaus onderscheiden: de natuurtypen en de beheertypen. De natuurtypen zijn bedoeld als sturings- en verantwoordingsinstrument op landelijk niveau. Daarbij valt te denken aan afspraken en rapportages tussen Rijk en provincies. De beheertypen zijn geschikt voor de aansturing van het beheer op interprovinciaal, provinciaal niveau. Zij vormen de basis voor afspraken over doelen en middelen tussen provincie en beheerder. De Index Natuur en Landschap, inclusief een toelichting op de verschillende natuurtypen, beheertypen, beheervoorschriften en de berekende (standaard)kostprijs per beheertype, is te raadplegen op www.portaalnatuurenlandschap.nl.

De Catalogus Groenblauwe Diensten (CGBD) is een overzicht van de door de Europese Commissie goedgekeurde maximale vergoedingen die Nederlandse overheden mogen verstrekken aan grondeigenaren en gebruikers die een groenblauwe dienst leveren, zonder dat sprake is van ongeoorloofde staatssteun. Het agrarisch natuurbeheer is gebaseerd op deze Catalogus. De CGBD is te raadplegen op www.portaalnatuurenlandschap.nl.

Vernieuwd stelsel agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb)

Met ingang van 1 januari 2016 is het stelsel agrarisch natuurbeheer vernieuwd. De stelselwijziging beoogt een efficiënter (vereenvoudiging en verlaging van kosten) en effectiever agrarisch natuurbeheer: door een collectieve aanpak en leefgebiedenbenadering met meerwaarde voor natuur, landschap en water.

Uitsluitend gecertificeerde agrarische collectieven kunnen subsidie aanvragen voor gebiedsgericht agrarisch natuur- en landschapsbeheer (hierna: agrarisch natuurbeheer). Het agrarisch natuurbeheer wordt vooral ingezet voor het creëren van goede leefomgevingen voor kwetsbare soorten zoals grutto, kievit, veldleeuwerik, gele kwikstaart, noordse woelmuis en bittervoorn.

2.3 Provincie Noord-Holland

De Provincie is op basis van het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013) en de Wet natuurbescherming (2017) verantwoordelijk voor het natuurbeleid. In het Natuurpact zijn de ambities vastgelegd voor de ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland voor de periode tot en met 2027. Op grond van de Wet natuurbescherming draagt de provincie zorg voor realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur). De provincie is verantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden en het soortenbeleid.

Agenda Groen en Provinciaal Meerjarenprogramma Groen

In de Agenda Groen, die in 2013 door Provinciale Staten is vastgesteld, is beschreven hoe de provincie de provinciale groenstructuur wil beheren en beschermen en hoe anderen daarbij worden betrokken. In de Agenda Groen wordt het beschermen en ontwikkelen van het Natuur Netwerk Nederland beschreven.
Het NNN is de nationaal samenhangende structuur van te beschermen en te ontwikkelen groengebieden. De gedachte achter het NNN is dat het verbinden van leefgebieden voor soorten effectief is om biodiversiteit te behouden en te herstellen. Het Natuurbeheerplan geeft een uitwerking van het begrip adequaat beheer uit de Agenda Groen. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen is een meerjarig uitvoeringsprogramma van projecten die bijdragen aan de Agenda Groen, zoals projecten voor verwerving en inrichting van het NNN, het nemen van maatregelen voor het realiseren van instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)-gebieden en het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen door de gehele provincie. Via het PMG wordt ook subsidie verleend om burgers te betrekken en te ondersteunen bij hun inzet voor de groene leefomgeving.

N 08.02 Open duin, duinviooltjes, Martin Witteveldt.

Relatie Natuurbeheerplan, Natuur Netwerk Nederland en Natura 2000

Natura 2000 is een internationaal netwerk van natuurgebieden, ter behoud van de biodiversiteit in Europa. Voor elk Natura 2000 gebied is c.q. wordt een beheerplan opgesteld, waarin onder meer wordt bepaald welk beheer en welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de Natura 2000 doelen te behalen.
De Natura 2000-gebieden liggen voor een groot deel in het NNN. De gebieden zijn daardoor grotendeels niet alleen via de Wet Natuurbescherming, maar ook via de provinciale ruimtelijke verordening beschermd. Bovendien kunnen de beheerders er SNL- subsidie aanvragen, waarmee de financiering van het basisbeheer in de gebieden is verzekerd. Het beheer, het beheertype is waar nodig aangepast op de Natura 2000 doelen, die -vanwege hun internationale status- leidend zijn.
De Natura 2000 beheerplannen zijn nagenoeg afgerond. Als uit een beheerplan blijkt dat het voor het halen van de Natura 2000 doelen nodig is om de delen die nog níet als NNN zijn begrensd alsnog te begrenzen, dan zal dat bij de eerstvolgende aanpassing van de NNN begrenzing gebeuren.

Relatie Natuurbeheerplan en omgeving

Het Natuurbeheerplan geeft primair de kaders voor het goede beheer van de natuur die deel uitmaakt van het Natuur Netwerk Nederland, de natuurverbindingen en kaders voor het agrarisch natuurbeheer. Daar waar infrastructuur de natuurgebieden en de natuurverbindingen doorsnijdt is het nodig deze infrastructuur te ontsnipperen.
De omgeving van de natuurgebieden en de verbindingszones is uiteraard ook van invloed op de kwaliteit van de natuur; het herstelvermogen voor ecosystemen en de bescherming tegen bedreigende invloeden van buitenaf. Om die reden verbreedt de provincie de blik naar de overige gebieden, dus ook de niet-natuurgebieden. Daar waar mogelijk stimuleert de provincie maatregelen die de biodiversiteit bevorderen. Dit doen wij op verschillende manieren, o.a. via de aanpak Groen Kapitaal. De provincie is als beheerder primair verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de grondoppervlakte. Dit betreft alle provinciale infrastructuur, maar ook talloze gronden die in provinciaal eigendom zijn. Bij verpachten van provinciale grond stimuleren wij pachters onder meer tot het inzaaien en beheer van kruidenrijke randen. Verantwoordelijkheid voor de infrastructuur betekent niet alleen maar zorgen voor een wegdek zonder gaten, of de aanleg van nieuwe infrastructuur, maar ook een zorgvuldig beheer van onze bermen, oevers en overig eigen areaal. Specifiek voor dit onderdeel heeft de provincie in 2016 de Green Deal Infranatuur ondertekend. Hieruit volgt dat wij streven naar de meest optimale ecologische waarden in onze bermen, oevers en overige eigendommen. Daar waar de ecologische potentie op ons eigen areaal er is, zullen wij die door zorgvuldige aanleg en beheer nastreven. Gebieden waar de beschermenswaardige natuur al is, houden we deze in stand (tenzij groot openbaar belang tot andere keuzes leidt).

Relatie Natuurbeheerplan en Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)

De kaarten van het Natuurbeheerplan hebben geen planologische werking. De kaarten zijn de basis voor subsidieverlening. De PRV is leidend voor de planologische bescherming van de natuur in de provincie. Wijziging van de bij de PRV behorende kaart 4 Ecologie (EHS en weidevogelleefgebieden) vergt separate besluitvorming.
In de PRV is het NNN verankerd (In de PRV wordt nog de term Ecologische Hoofdstructuur gebruikt) en zijn de weidevogelleefgebieden opgenomen. Met het vaststellen van het Natuur-beheerplan is er actueel kaartmateriaal, echter voor

wijziging van de kaarten in de PRV is separate besluitvorming noodzakelijk. In de PRV wordt verwezen naar de gebiedsbeschrijvingen in het Natuurbeheerplan. Met het vaststellen van het Natuurbeheerplan zijn de actuele gebiedsbeschrijvingen uit hoofdstuk 6 wél automatische onderdeel van de PRV. Er is geen extra procedure nodig om de PRV aan te passen.Het is aan gemeenten om de ruimtelijke plannen in overeenstemming te brengen met de PRV. Gemeenten dienen NNN op te nemen in hun bestemmingsplan indien de natuurfunctie is gerealiseerd en gemeenten dienen in de toelichting van het bestemmingsplan aan te geven op welke wijze deze wezenlijke kenmerken en waarden worden beschermd en hoe negatieve effecten worden voorkomen. Het NNN waar de natuurfunctie nog niet is gerealiseerd leidt in beginsel niet tot consequenties voor de uit een vigerend bestemmingsplan voortvloeiende gebruiksmogelijkheden. Deze gebieden houden doorgaans hun oorspronkelijke (meest agrarische) bestemming tot de gronden zijn verworven voor natuurontwikkeling of een overeenkomst voor functiewijziging is gesloten (via de SKNL-regeling). Het is de eigenaar of gebruiker van de gronden echter niet toegestaan om maatregelen te nemen die de beoogde natuurontwikkeling minder of zelfs geheel niet meer mogelijk maken. Gemeenten hebben met bestemmingsplannen en handhaving een belangrijke rol in de bescherming van het Natuur Netwerk Nederland en de weidevogelleefgebieden zoals opgenomen op de kaarten die behoren bij de PRV. Gemeenten hebben een cruciale rol in het betrekken van burgers bij de groene leefomgeving en het behoud en herstel van biodiversiteit en het mooi houden van het landschap.

Relatie Natuurbeheerplan en waterschappen

De waterschappen geven in de waterbeheerplannen aan welke doelen zij nastreven op het gebied van water. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor de waterkwaliteit. Het voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen. In de waterbeheerplannen van de waterschappen staat per KRW-oppervlaktewaterlichaam aangegeven welke doelen bereikt moeten worden en welke maatregelen daarvoor nodig zijn. Ook geven waterschappen aan op welke wijze zij het beheer van het watersysteem uitvoeren. In toenemende mate leggen waterschappen natuurvriendelijke oevers aan. Doordat natuurvriendelijke oevers veel minder steil zijn ontstaat er meer ruimte om water te bergen. Het zijn oevers die ook rekening houden met de natuur en het landschap. De vegetatie heeft weer een gunstige invloed op de kwaliteit van het water. Waterschappen zijn cofinancier van het agrarisch waterbeheer. waterschappen en agrarische collectieven spannen zich samen in voor waterkwaliteit en versterken daarmee de flora en fauna in en rondom water.

Waterschappen: relatie waterschappen en (agrarisch) natuurbeheer

Waterschappen zijn wettelijk verplicht voor het oppervlaktewater een peilbesluit op te stellen met inspanningsverplichting om dit peil te handhaven. Een peilbesluit is een besluit waarin voor een bepaald water of gebied beschreven staat welke waterstanden door het peilbeheer moeten worden nagestreefd. Waterschappen dienen bij peilbesluiten de verschillende belangen af te wegen. Bij het opstellen van een peilbesluit zijn de gebruiksfuncties van een gebied het uitgangspunt, bijvoorbeeld landbouw, natuur en bebouwing. Deze gebruiksfuncties stellen verschillende eisen aan de hoogte van een waterpeil. De landbouw wil vaak een laag waterpeil, voor de natuur is echter een hoog waterpeil beter. Bij de belangenafweging ten aanzien van waterpeil is het cruciaal dat de belangen van natuur, waaronder het behoud van weidevogels, expliciet worden benoemd en meegewogen en benadeling van natuur en weidevogelpopulaties wordt voorkomen c.q. oplossingen worden ontwikkeld om negatieve effecten op te vangen. Binnen het gerealiseerde NNN verdient het natuurbelang uiteraard prioriteit. Binnen het nog niet gerealiseerde NNN verdient het natuurbelang speciale aandacht. Provincie, waterschappen, gemeenten en beheerders werken samen aan het behoud en beheer van natuur in Noord-Holland. Het is van belang dat de natuurfuncties die op kaart 2A te zijn weergegeven met het passende waterpeil worden ondersteund en dat bij belangenafweging in agrarisch gebied nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de weidevogelleefgebieden die zijn begrensd op de kaart open grasland met agrarisch natuurtype A 11.01. Waterschappen investeren in monitoring van groenblauwe diensten en kennisdeling o.a. met de agrarische collectieven. Waterschappen zijn actieve partners in verbetering van de kwaliteit leefomgeving.

Relatie Natuurbeheerplan en Recreatieschappen

Recreatieschappen zijn samenwerkingsverbanden van gemeenten in de vorm van gemeenschappelijke regelingen, met doelstellingen op het gebied van natuur, landschap en openluchtrecreatie. De provincie neemt deel in een aantal recreatieschappen. Recreatieschappen zijn verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van en toezicht in de recreatiegebieden. De recreatieschappen maken het landschap toegankelijk en zij houden zich bezig met natuurontwikkeling, voorlichting en educatie.

Op de kaarten in het natuurbeheerplan is ook voor de recreatiegebieden aangegeven welk type natuur en beheer van toepassing is. De natuur- en recreatiedoelen gaan in deze gebieden samen. In de praktijk lijkt het door elkaar te lopen of dit recreatiegebieden zijn met een natuurdoelstelling of natuurgebieden met een recreatiedoelstelling. Hoewel beide functies prima naast elkaar kunnen bestaan zal voor deze terreinen bekeken gaan worden of dit in de praktijk ook zo is of dat hiervoor aanpassingen van het natuur beheertype of het recreatief gebruik nodig zijn. Provincie en de recreatieschappen onderzoeken samen op welke wijze de natuurdoelen in deze gebieden beter benoemd kunnen worden naast de recreatiedoelstellingen.

Gebiedsgericht beheer en samenwerking

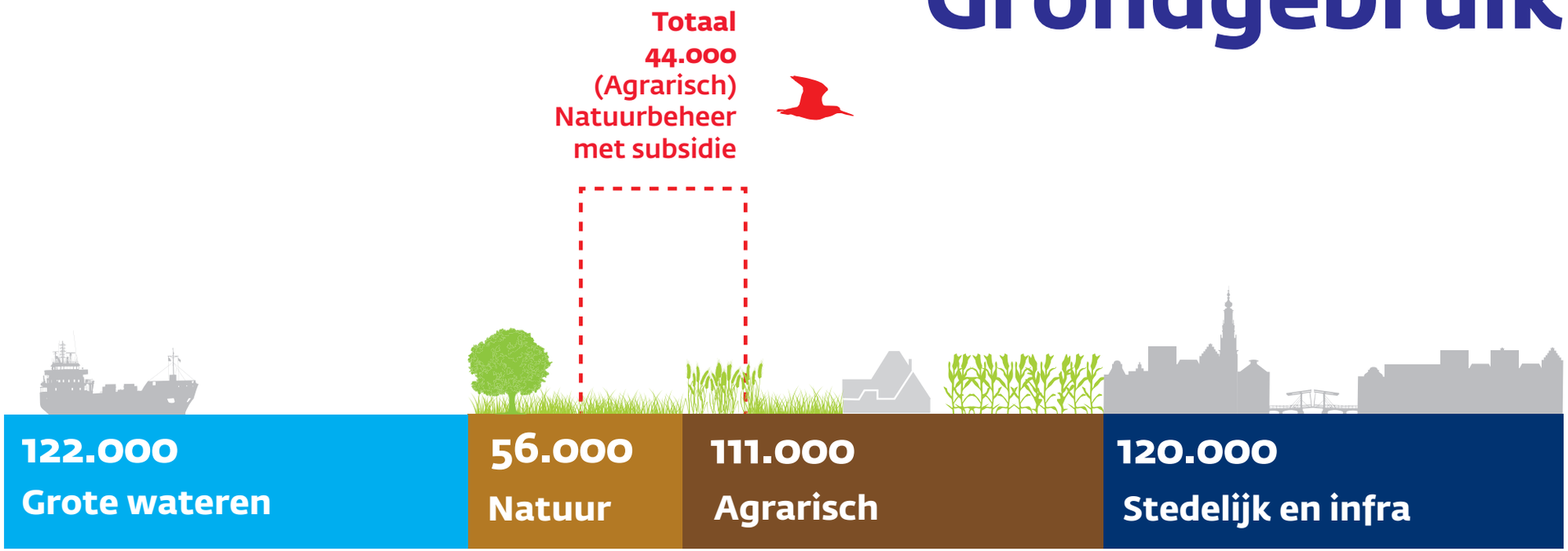
Van een beheerdergerichte benadering zijn we via een beheergerichte benadering nu in de fase dat het gaat om gebiedsgericht beheer. De provincie bevordert de samenwerking tussen beheerders met gesprekken over beheer, behaalde resultaten (op basis van monitoringsgegevens), toekomstplannen en kennisontwikkeling. Van beheerders wordt verwacht dat zij hun aanpak en resultaten met elkaar delen, deze gezamenlijk evalueren en ook gezamenlijk presenteren, onder andere aan de provincie. Het uitwisselen van ervaring, het delen van kennis en betrekken van kennisorganisaties is essentieel om de kwaliteit van de natuur te borgen. Ook het actief betrekken van Waterschappen en gemeenten en ondernemers is van belang. Natuurbeheer is ook mensenwerk. Samenwerking van organisaties en is belangrijk, echter de beheerders blijven verantwoordelijk voor adequaat beheer van de natuur. Goed beheer is de inzet van professionals èn vrijwilligers onmisbaar. Vrijwilligers helpen bij het beheer van natuur, bij het beschermen van weidevogels en bij monitoring.

N 14.02 Hoog- en laagveenbos, IJsvloer bij berkenbos, Ilperveld, Landsmeer, foto: Frank Naber.

Grondgebruik

Hoofdstuk 3

Provincie Noord-Holland

Subsidie voor natuur- en landschapsbeheer

Foto: Loek Londo

Om de biodiversiteit in Noord-Holland te beschermen en te bevorderen, kunnen beheerders bij de provincie subsidies aanvragen.

3.1 Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer SNL

Het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) bestaat uit:

- de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland voor lopende beschikkingen die zijn ingegaan vóór 1 januari 2016;
- de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland en 2016-2021 (SVNL2016-2021) voor het beheer van natuur en landschap vanaf 1 januari 2016;
- de Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL), niet voor beheer maar voor investeringen in natuur en landschap (functiewijziging, inrichting).

Subsidieaanvragen worden getoetst aan de uitvoeringsregelingen en aan de vereisten van het Natuurbeheerplan en aan bijzondere bepalingen van de openstellingsbesluiten. De uitvoeringsregelingen, aanvraagprocedures en subsidievoorwaarden staan op de website van de provincie, onder het subsidieloket. De openstellingsperiode en hoogte van de budgetten die voor subsidies beschikbaar is (de "subsidieplafonds") worden jaarlijks door Gedeputeerde Staten vastgesteld. De periode van openstelling en de subsidieplafonds worden bekendgemaakt in het Provinciaal Blad en op de website van de provincie. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt voor terreinen en landschapselementen die zijn begrensd op kaarten in dit Natuurbeheerplan.

3.2 Certificering

Certificering is een voorwaarde om voor beheersubsidie in aanmerking te komen. De Stichting Certificering SNL verleent de certificaten (agrarisch) natuurbeheer namens de provincie. Er zijn drie soorten certificaten mogelijk:

- het certificaat natuurbeheer: een individueel certificaat voor eigenaren en organisaties die natuur beheren. Dit certificaat, of het certificaat samenwerkingsverband natuurbeheer (zie hierna), is verplicht als een beheerder subsidie aanvraagt voor meer dan 75 hectare;
- het certificaat samenwerkingsverband natuurbeheer (natuurcollectief): een groepscertificaat voor natuurbeheerders die ook formeel samenwerken, zoals de Unie van Bosgroepen, Hollands Particulier Grondbezit of een regionaal collectief. De ontvanger van een groepscertificaat neemt de verplichting op zich om haar leden of deelnemers te informeren over kwalitatief goed beheer;
- het certificaat collectief agrarische grondgebruikers (agrarisch collectief): een verplicht certificaat voor de organisatie van collectief agrarisch natuurbeheer in een gebied. Het collectief is verantwoordelijk voor goed beheer door de deelnemers van het collectief.

Het certificaat is een kwaliteitskeurmerk. Het certificaat wordt pas verstrekt als is voldaan aan kwaliteitseisen ten aanzien organisatie en administratie. Onderdeel van certificering is de eis dat de beheerder de monitoring uitvoert conform het kwaliteitshandboek, zodat is gegarandeerd dat de landelijke systematiek wordt gevolgd.

De Stichting Certificering SNL voert audits uit. Wanneer uit een audit blijkt dat niet wordt voldaan aan de eisen die een certificaat stelt, wordt een kans tot herstel gegeven en als er aanleiding voor is kan het certificaat worden ingetrokken.

Certificering aanvragen (natuurbeheer, SVNL-N)

Er zijn twee manieren om aan de certificeringsverplichting te voldoen:

1 De beheerder vraagt een eigen certificaat aan bij de Stichting certificering SNL (rechtstreeks of bijvoorbeeld via Part-Ner).
2 De beheerder sluit zich aan bij een gecertificeerd collectief (zoals de Unie van Bosgroepen of het natuurcollectief Noord-Holland).

Op dit moment zijn er enkele organisaties actief die ondersteuning en begeleiding aanbieden bij het verkrijgen van de certificering.

Stichting Part-Ner

Met het certificaat van Part-Ner heeft de beheerder zelf de regie en blijft zelf eindverantwoordelijk voor het beheer, zowel voor de juiste uitvoering als voor het behaalde resultaat. Part-Ner ondersteunt ook het Natuurcollectief Noord-Holland, wat een administratieve samenwerking is van kleine particuliere beheerders.

De Unie van Bosgroepen

De Unie van Bosgroepen is als collectief gecertificeerd, waardoor deelnemers aan dit collectief onder de certificering van het collectief vallen.
De Unie van Bosgroepen kan de aanvraag van een particulier beheerder volledig verzorgen en daarmee ontzorgen. Op basis van door deelnemers aangereikte informatie verwerken zij deze tot een subsidie-aanvraag. Het collectief ondersteunt de particuliere beheerder met kennisuitwisseling tijdens bezoeken en de particuliere beheerder is als deelnemer medeverantwoordelijk voor het beheer en resultaat van het gehele collectief.

Overigen

Er zijn ook andere partijen die particuliere beheerders ondersteunen bij het verkrijgen van certificering.

3.3 Subsidie voor natuurbeheer

De provincie verstrekt subsidie voor natuur- en landschapsbeheer uitsluitend aan eigenaren of erfpachters van terreinen of hun collectieve vertegenwoordiger.
Geen subsidie wordt verstrekt aan waterleidingbedrijven (zoals PWN N.V.) en publiekrechtelijke rechtspersonen (het Rijk, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen zoals recreatieschappen), met uitzondering van Staatsbosbeheer. Ook verstrekt de provincie geen subsidie voor het beheer van de "NNN grote wateren": Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer en Markermeer. Dit is de verantwoordelijkheid van het Rijk.
De hoogte van de subsidie wordt berekend door het aantal hectares van het desbetreffende natuurbeheertype te vermenigvuldigen met het tarief voor dat beheertype. Indien van toepassing kan de subsidie worden verhoogd met de normbedragen voor monitoring; openstellingstoeslag/voorzieningenbijdrage (voorheen recreatietoeslag); vaartoeslag en schapentoeslag. Door de lump sum-constructie neemt de flexibiliteit toe en dalen de uitvoeringskosten en administratieve lasten.

Indien van toepassing wordt het tarief verhoogd met de normbedragen voor monitoring; openstellingstoeslag (voorheen recreatietoeslag); vaar- en schapentoeslag. Door de lump sum-financiering neemt de flexibiliteit toe en dalen de uitvoeringskosten en administratieve lasten.

De subsidie wordt verstrekt voor de duur van zes kalenderjaren, van 1 januari t/m 31 december. Als de subsidieaanvraag lager is dan € 5.000,- over zes jaar, wordt geen subsidie verstrekt, omdat dit te veel administratieve lasten met zich mee brengt in relatie tot de hoogte van de subsidie. De aanvragen voor subsidie natuurbeheer worden sinds medio 2017 door de provincie behandeld.

De provincie ondersteunt ook particuliere natuurbeheerders met subsidie voor beheer van enkele hectares natuur, mits zij voldoen aan de gestelde randvoorwaarden als certificering, deskundigheid en minimale omvang subsidie (€ 5.000, -). Door samen te werken met andere natuurondernemers, in bijvoorbeeld de Unie van Bosgroepen of het Natuurcollectief Noord-Holland (het collectief wordt ondersteund door Part-Ner), wordt kennis gedeeld en de administratie ondersteund. Samenwerken is (nog) niet verplicht, wel verstandig. De provincie ondersteunt de kleine beheerders ten aanzien van monitoring.

3.4 Subsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer en agrarisch waterbeheer

De subsidie voor agrarisch natuurbeheer wordt voor 50% gefinancierd uit het nationale Programma voor Plattelandsontwikkeling (POP).

Het POP wordt gefinancierd uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelands-ontwikkeling (ELFPO), onderdeel van het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De provincie c.q. de waterschappen (voor het agrarisch waterbeheer) zorgen voor 50% cofinanciering. RVO.nl is Europees betaalorgaan voor SVNL-A subsidie en organiseert de uitvoering in het veld en voert administratieve controles uit. De aanvragen voor subsidie worden sinds de invoering van het nieuwe stelsel Anlb met collectief agrarisch natuurbeheer door de provincie behandeld. Op grond van artikel 3.4 van de SVNL 2016-2021 moet de subsidieaanvraag (de Gebiedsaanvraag) van het gecertificeerde agrarisch collectief voldoen aan de beoordelingscriteria zoals die in paragraaf 4.5 van dit Natuurbeheerplan zijn opgenomen, inclusief de daarbij aangeduide kaarten.

Voor subsidie komen in aanmerking: specifieke kosten voor de uitvoering van het beheer conform de beschrijvingen in de Catalogus Groen Blauwe Diensten; gederfde inkomsten; kosten van de collectieven (maximaal 20% van voorgaande twee). Niet subsidiabel zijn de kosten om te voldoen aan de baseline (maatregelen bedoeld in de Uitvoeringsregeling rechtstreekse betalingen GLB, die wettelijk verplicht zijn om landbouwpercelen in goede milieuconditie te houden) of waar eventuele inkomsten tegenover staan die met het gesubsidieerde activiteiten worden gegenereerd (landbouwopbrengsten). Ook wordt geen subsidie verstrekt voor beheermaatregelen die al op grond van een andere regeling worden gefinancierd. De hoogte van de subsidie wordt berekend door het aangevraagde maximum aantal hectares per leefgebied te vermenigvuldigen met de gemiddelde kosten per hectare leefgebied (lump sum per leefgebied).

Het gecertificeerde agrarische collectief dat subsidie ontvangt en doorvergoedt aan de deelnemende agrariërs, wordt geacht alle verplichtingen na te leven die in de SVNL 2016-2021 zijn genoemd en de instructies van RVO.nl op te volgen.

Enkele voorbeelden van dergelijke verplichtingen zijn:

- uitvoering van de beheermaatregelen op landbouwgrond of in, aan, op landschapselementen of watergangen direct grenzend aan landbouwgrond;
- een jaarlijkse opgave van de beheeractiviteiten en wijzigingen daarin;
- indienen van een jaarlijks verantwoording;
- medewerking aan audits, controle, toezicht en monitoringswerkzaamheden.

Het staat agrarische collectieven vrij naast het agrarisch natuurbeheer andere activiteiten te ontwikkelen zoals het aanbieden en stimuleren van zorg- of recreatiefuncties, of projecten met waterschappen. Deze activiteiten vallen echter buiten de reikwijdte van dit Natuurbeheerplan.

De provincie verstrekt geen nieuwe langjarige subsidies aan individuele agrarische natuur- en landschapsbeheerders. Lopende subsidiebeschikkingen, verstrekt aan individuele agrariërs, die met agrarisch natuur- en landschaps-beheer zijn gestart vóór 1 januari 2016 blijven van kracht tot de einddatum en daarvoor kan tot de einddatum van het 6-jarige contract, jaarlijks subsidie worden aangevraagd door de gebiedscoördinator c.q. het collectief.

3.5 Subsidie voor het beheer van landschapselementen

Nadat in 2013, als gevolg van bezuinigingen op de begroting subsidie specifiek voor het beheer van landschapselementen is geschrapt, is met ingang van 2018 subsidie beschikbaar voor het beheer van enkele typen landschapselementen. Doel is de landschapselementen in het cultuurlandschap van Noord-Holland beter te beschermen. Landschapselementen zijn bovendien belangrijk voor de biodiversiteit. De uitvoeringsregeling SVNL 2016-2021, waarmee ook het natuurbeheer en het agrarisch natuurbeheer wordt gesubsidieerd, wordt daarvoor gebruikt. Niet het hebben van een landschapselement geeft aanleiding voor subsidie: het doel is het in stand houden van het landschapselement en het onderhoud, bijvoorbeeld snoeien van (fruit-)bomen in een hoogstamboomgaard en het afvoeren van snoeihout. De hoogte van de subsidie is per landschapselement landelijk bepaald.
Zie voor de beschrijving van het landschapsbeheer het portaal natuur en landschap. Het uitgangspunt is dat de instandhouding van landschapselementen zich niet beperkt tot de natuurgebieden. Op kaart 2a zijn de L-typen aangegeven.

Op de website (subsidieloket) en in de openstellingsbesluiten wordt nader aangegeven voor welke landschapsbeheertype subsidie beschikbaar is en onder welke voorwaarden. Voor zover binnen lopende beschikkingen de landschapselementen indirect worden gesubsidieerd (als onderdeel van hecatares en het beheertype) kan voor deze landschapselementen geen L-type subsidie worden aangevraagd.

Provincie Noord-Holland

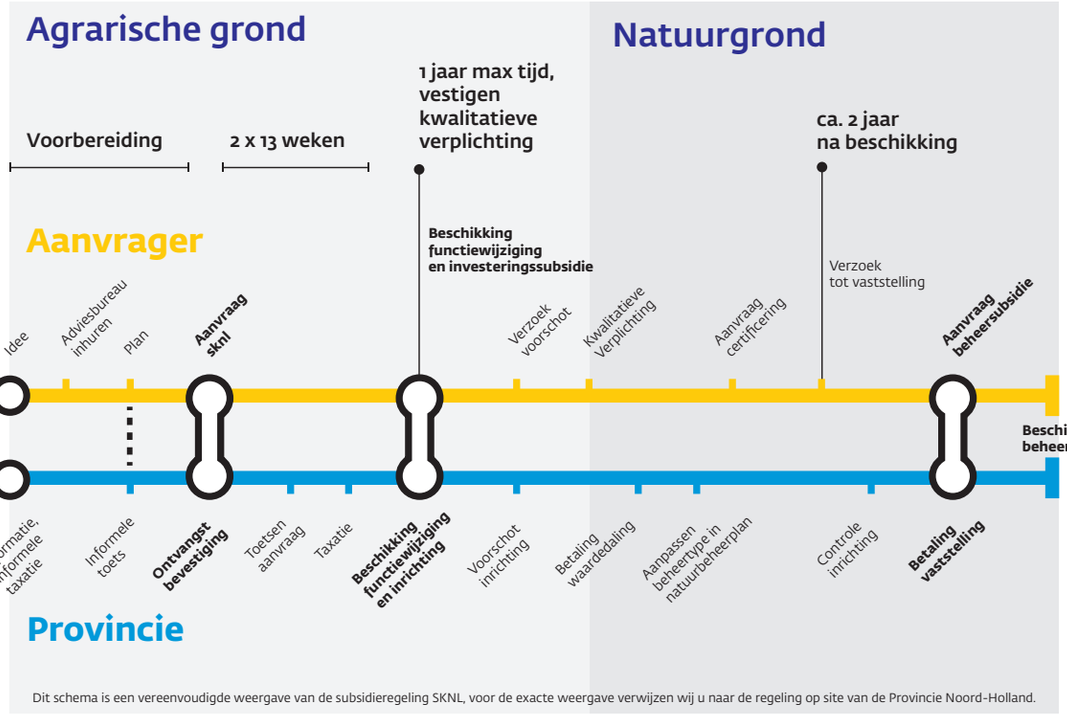

3.6 Subsidie voor eenmalige kwaliteitsimpulsen en/of functiewijziging of (SKNL)

Op grond van de SKNL kunnen beheerders, mits daarvoor budget is opengesteld in het openstellingsbesluit SKNL, subsidie aanvragen voor het realiseren van nieuwe natuur en/of voor het ontwikkelen van natuur naar een ecologisch waardevoller natuurtype. Grondeigenaren die in eigen beheer landbouwgrond via een functiewijziging om willen zetten naar natuurterrein kunnen voor de ontstane waardedaling van landbouwgrond naar natuurgrond een subsidie functieverandering aanvragen. Omdat de grond vaak een inrichting nodig heeft om het beoogde natuurdoel te kunnen realiseren, kan met deze regeling tevens een inrichtingssubsidie worden aangevraagd.

De ambitiekaart vormt de basis voor de subsidies voor functiewijziging of kwaliteitsimpulsen op grond van de SKNL.

Voor meer informatie over de uitvoeringsregeling SKNL zie de website van de provincie (subsidieloket) en het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen.

Dit schema is een vereenvoudigde weergave van de subsidieregeling SKNL, voor de exacte weergave verwijzen wij u naar de regeling op site van de Provincie Noord-Holland.

Na realisatie kan voor het natuurbeheer subsidie worden ontvangen. De beheerder dient er zelf zorg voor te dragen om tijdig beheersubsidie aan te vragen, binnen de openstellingsperiode. Op het moment dat beheersubsidie wordt aangevraagd wordt getoetst aan de kaarten van het vigerende Natuurbeheerplan. Het is van belang dat de beheerder tijdig een verzoek doet tot aanpassing van het beheertype.

3.7 Verplichtingen van de natuurbeheerder

De beheerder die subsidie ontvangt wordt geacht alle beheeractiviteiten uit te voeren die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van de natuur- en landschapsbeheertypen, en geen handelingen te verrichten of te gedogen die hier afbreuk aan doen. Hoewel de beheertypen globaal beschreven zijn in de Index met beperkte aanwijzingen voor beheer, wordt van de beheerder verwacht te beschikken over voldoende ecologische kennis van de systematiek van de vergoeding en kennis van beheervoorschriften en monitoringsmethodiek (SKP de bepaling van de standaardkostprijs, www.portaalnatuurenlandschap.nl). In aanvulling op de Index gelden gebiedsbeschrijvingen om de gebiedseigen natuur te behouden (zie hoofdstuk 6). De beheerder draagt zorg voor monitoring. De provincie biedt kleine beheerders ondersteuning bij monitoring.

Terreinen dienen -buiten een vanuit het beheertype verplichte rustperiode- opengesteld te zijn. Een beheerder die een openstellingstoeslag ontvangt, dient ervoor te zorgen dat het natuurterrein voldoende toegankelijk is en voldoende wegen, vaarwegen en paden bevat, die recreatief gebruik mogelijk maken. Deze wegen, vaarwegen en paden worden door de beheerder onderhouden. Tenslotte verleent de beheerder medewerking aan de markering en het beheer van landelijke wandelroutes, landelijke fietsroutes en knooppuntennetwerken voor wandelen en fietsen.

3.8 Geborgd vertrouwen

De tafel van geborgd vertrouwen

Certificering is een basisvoorwaarde om in aanmerking te komen voor beheersubsidie en aan de beheerder en het beheer worden eisen gesteld. Wij hebben het vertrouwen dat de beheerders van (agrarische) natuur toegewijd en deskundig zijn. Tegelijkertijd vergt het beheer inzet van publieke middelen en is de bescherming van de natuur niet vrijblijvend. De verantwoording van de juiste besteding van publieke middelen voor behoud van biodiversiteit en het nakomen van internationale afspraken is een gezamenlijke, grote verantwoordelijkheid. Daarom is de basis geborgd vertrouwen.
Geborgd vertrouwen rust op vier poten:

1 Certificering van de werkwijze (kwaliteitshandboek) en de audit daarvan;
2 Monitoring;
3 Bezoeken en andere activiteiten op locatie;
4 Openheid en communicatie van de beheerder naar de provincie.

3.9 Toezicht en sancties

Voor natuurbeheer bieden beheerplannen, monitoring, certificering en een financiële verantwoording in beginsel voldoende inzicht over de ambities, geleverde inspanningen en bereikte resultaten. Deze gegevens zijn de basis voor periodieke gesprekken en veldbezoeken.

Daarnaast zal in het jaarlijkse gesprek gesproken worden over ontwikkelingen die van invloed zijn op de instandhouding van beheertypen.

Aanvullend zal de provincie Noord-Holland steekproefsgewijs locaties bezoeken om een beeld te krijgen van de uitvoering van beheer. Hiermee kunnen wij ook op basis van eigen waarneming verantwoording over de subsidieverlening geven.
De provincie zal besluiten tot verder toezicht wanneer daar aanleiding toe is, zoals na het ontvangen van signalen vanuit het veld, analyse van de monitoringsresultaten of opmerkingen bij de audit van het certificaat.

De subsidie wordt verleend voor het uitvoeren van adequaat natuurbeheer. Als daartoe aanleiding is kan de subsidie worden opgeschort c.q. worden gekort c.q. worden teruggevorderd.

Agrarisch natuurbeheer kent al een uitgebreid kader voor toezicht, handhaving en sanctionering op basis van Europese regelgeving. Gecertificeerde collectieven leveren de provincie jaarlijks een voortgangsrapportage en periodiek is er overleg met de collectieven. RVO.nl voert controles uit en beoordeelt de betaalverzoeken van collectieven.

RVO.nl kan kortingen opleggen indien niet wordt voldaan aan de voorwaarden.

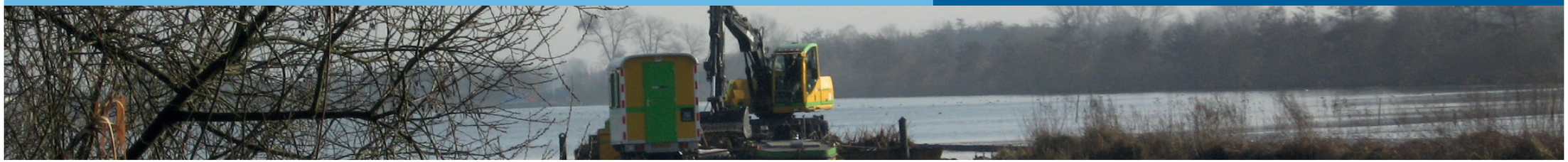
N 10.02 Mariëndal, vochtig hooiland, Den Helder, foto: Koos Leek.

Hoofdstuk 4

Provincie Noord-Holland

Provinciale doelen voor het natuur- en landschapsbeheer

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 1 en 2 zijn de verantwoordelijkheid en de ambities van de provincie beschreven. Het gaat om realisatie en beschermen van natuur en om behoud en herstel van biodiversiteit. Voor Natura2000-gebieden gelden primair de beheermaatregelen uit de Natura2000-beheerplannen en waar sprake is van NNN is tevens het beheertype van belang.

In dit hoofdstuk worden de beheerdoelen voor het NNN en het (agrarisch) natuur- en landschapsbeheer en het agrarisch waterbeheer beschreven. Deze doelen vormen het kader voor de uitvoering van het beheer door beheerders en de eventuele subsidiëring daarvan door de provincie.

Dit hoofdstuk begint met enkele bijzondere natuurwaarden in Noord-Holland: weidevogels, duinen, moeras. Vervolgens komen aan de orde: de beheerdoelen binnen het NNN, de beheerdoelen buiten het NNN, de beoordelingscriteria voor subsidieaanvragen agrarische collectieven voor het RVO.nl (paragraaf 4.5) en de methodiek voor het beoordelen van verzoeken tot begrenzen c.q. ontgrenzen van NNN.

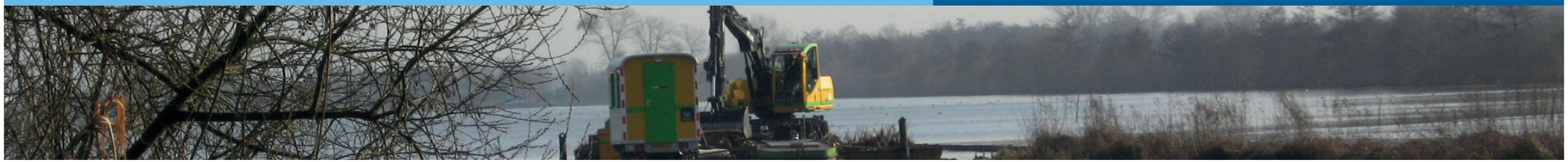
Hoofdstuk 6 geeft beschrijvingen van Texel, de Kop van Noord-Holland, West-Friesland, Noord-Kennemerland, Laag Holland, Zuidwest/Rijnland, Amstel, Gooi en Vechtstreek. Per regio worden de natuur- en landschapsdoelen benoemd en per gebied is een beschrijving opgenomen van de wezenlijke waarden en kenmerken.

4.1.1 Bijzondere natuurwaarden in Noord-Holland

Duinen en binnenduinrand

De duinen van Noord-Holland vormen een op Europese schaal uniek natuurgebied, dat grotendeels ononderbroken langs de kust doorloopt van Texel tot aan de grens met Zuid-Holland. De duinen kenmerken zich door een hoge dynamiek, die het gevolg is van de grote invloed van wind en zand vanuit zee. Er is meestal een zelfde west-oost zonering, van een zeereep met daarachter een uitgestrekt gebied met open duin (N 08.02), met vochtige duinvalleien (N 08.03), duinheide (N 08.04) en hier en daar een duinmeer (N 04.02, zoete plas), dat verder landinwaarts overgaat in duinbossen (N 15.01). In noord-zuid richting is van belang dat bij Bergen de duinen overgaan van kalkarm in kalkrijk.
De grote variatie die het duingebied hierdoor kent in droog-nat, hoog-laag en kalkarm-kalkrijk maakt dat de verscheidenheid aan plantensoorten in de duinen erg groot is.
Ook de strook direct achter de duinen, de binnenduinrand, vormt een zeer afwisselend gebied, met naast bollenvelden ook veel graslanden en buitenplaatsen. Deze strook heeft hoge natuurpotenties vanwege de afstroom van schoon duinwater naar het gebied, die nog niet overal optimaal worden benut. In alle duingebieden vormt -naast de vastlegging van de zeereep vanuit kustveiligheidsoverwegingen- de hoge stikstofneerslag een grote bedreiging voor deze verscheidenheid.

Die neerslag leidt tot vermesting en verzuring en tot verdere afname van de dynamiek, omdat het open duingebied dichtgroeit met algemene plantensoorten.

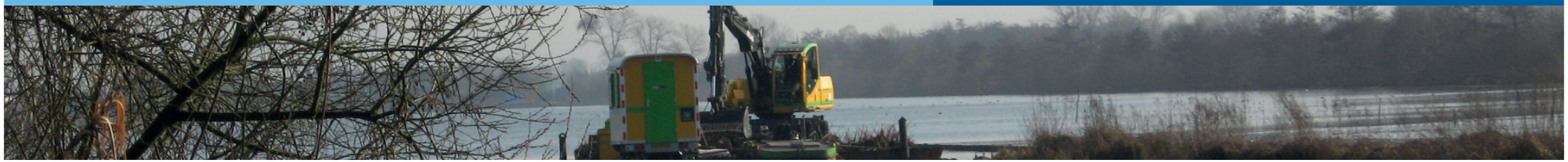
De komende jaren worden in het kader van het PAS daarom in alle duingebieden maatregelen genomen om de negatieve effecten van de overbelasting met stikstof tegen te gaan.

Laagveenmoerassen

Laagveenmoerassen komen in Noord-Holland verspreid voor op de veengronden. Het gaat om plassen en sloten met vanuit de oevers diverse ontwikkelingsstadia van verlanding. Deze verloopt van moeras (N 05.01) via veenmosrietlanden en moerasheide (N 06.01) of trilveen (N 06.02) uiteindelijk naar veenbos (N 14.02). Bij zeer extensief beheer kunnen zich natte schraallanden (N 10.01) of vochtige hooilanden (N 10.02) vormen. Door de afwisseling is deze zgn. successiestadia van het laagveenmoeras komen er zeer veel bijzondere plantensoorten voor. Ook voor zoetwatervissen, moerasvogels en de voor Noord-Holland zeer kenmerkende Noordse woelmuis is dit natuurtype van groot belang. Laagveenmoerassen komen meestal in grotere of kleinere eenheden voor als natte dooradering van graslanden die van belang zijn voor de weidevogels. Veel van de genoemde beheertypen zijn gevoelig voor stikstofdepositie. Deze én de meestal onvoldoende waterkwaliteit en -kwantiteit vormen een bedreiging voor de biodiversiteit in het laagveenmoeras; niet alleen omdat bijzondere soorten erdoor verdwijnen, maar ook omdat het natuurlijke verlandingsproces erdoor stagneert. In de laagveenmoerassen die als Natura 2000-gebied zijn begrensd (in Laag Holland en de Vechtstreek) worden de komende jaren daarom maatregelen genomen om het waterbeheer te verbeteren en omvang en kwaliteit van de verschillende verlandingsstadia te behouden of te verbeteren.

N 06.01 Veenmosrietland met lavendelheide bij Heitje van Katham, Volendam, foto: Jelle Abma.

Weidevogels

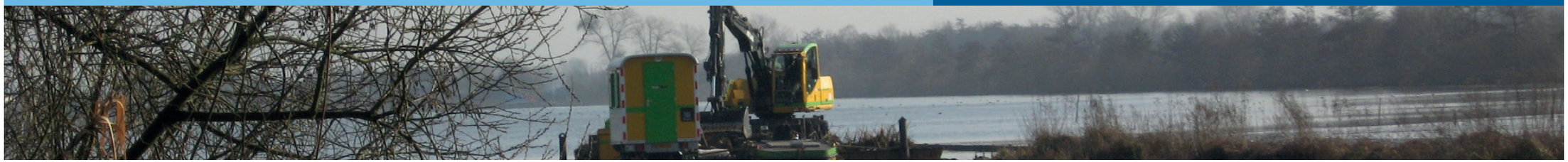
Foto: Loek Londo

Noord-Holland is een belangrijke weidevogelprovincie en cruciaal als broedgebied. Dit betekent dat een aanzienlijk deel van het NNN en omliggend agrarisch gebied wordt beheerd ten behoeve van de weidevogels.
Het gaat om N-typen zoals vochtig weidevogelgrasland en leefgebied open grasland. Daar waar "reservaten" (NNN) en aangrenzend agrarisch gebied in samenhang worden beheerd, en het waterpeil wordt afgestemd op de weidevogels, zijn de kansen voor weidevogels goed. Ook in optimaal beheerde agrarische gebieden is het mogelijk om duurzame weidevogelpopulaties te bereiken. Het gaat om het creëren van optimale omstandigheden voor foerageren, schuilen, nestgelegenheid, opgroeien van kuikens. Dat betekent voor inrichting en beheer zorgen voor: openheid, voldoende nat biotoop, goed kruidenrijk grasland, laat maaien, nestbescherming. Aanvullend is predatiebeheer noodzakelijk. Samenwerking in het gebied tussen beheerders is van groot belang, plus goed mozaïekbeheer, regie, begeleiding van beheerders/agrariërs. Ook de inzet van vrijwilligers om beheerders/agrariërs te ondersteunen bij nestbescherming en/of monitoring is onmisbaar. Goede omstandigheden voor weidevogels betekent ook meer insecten, gezonder bodemleven, meer variatie in bloemen, grassen en kruiden, een mooi landschap. Het gaat om méér dan de weidevogels. De grutto, onze nationale vogel, staat symbool voor biodiversiteit en diversiteit in het landschap.

De belangrijkste (agrarische) natuurtypes in weidevogelgebieden zijn:
N 12.02 Kruiden en faunarijk grasland
N 13.01 Vochtig weidevogelgrasland
A 11.01 en A 11.02 open grasland

4.2 Beheerdoelen binnen het NNN

Het NNN is een belangrijk instrument voor de realisatie van de biodiversiteit-doelstellingen. Het NNN bestaat uit bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden en natuurverbindingen, die de uitwisseling van planten en dieren tussen de natuurgebieden bevorderen. De provincie werkt, samen met haar partners, aan de voltooiing van het NNN in 2027. Binnen het NNN zetten wij in op adequaat beheer van natuur- en landschapswaarden.

Het einddoel is dat het NNN duurzaam is beschermd, met behulp van functiewijziging en inrichting, en het beheer langjarig is gegarandeerd door middel van natuurbeheer. Daarom is in de ambitiekaart aan de gehele NNN een beheertype toegekend. Ook in de beheertypenkaart is aan het grootste deel van het NNN een beheertype toegekend.

De toegekende beheertypen zijn in overeenstemming met het beheer dat nodig is om de doelstellingen van Natura2000 of de Kaderrichtlijn Water en NNN te realiseren. Wanneer geen beheertype is toegekend wijkt het beoogde beheertype sterk af van het huidige gebruik en kan het gewenste beheertype vaak pas na inrichtingsmaatregelen gerealiseerd worden. Als nog niet in detail bepaald is welk beheertype wordt beoogd, kan in de ambitiekaart het beheertype N 00.01 (nog om te vormen naar natuur) worden gebruikt.

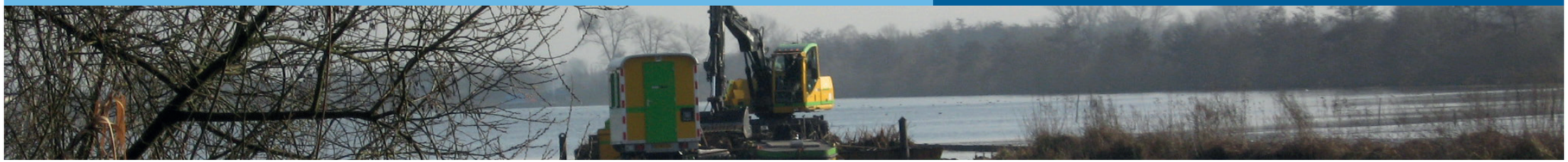
Beheertypen zijn bedoeld voor de aansturing van het beheer, de wijze waarop het beheer moet worden uitgevoerd. Voorbeeld van een natuurtype: N 05 Moeras, voorbeeld van een beheertype: N 05.01 moeras en N 05.02 gemaaid rietland. Het natuurdeel van de Index Natuur en Landschap bestaat uit 17 natuurtypen en daaronder 47 beheertypen. Van alle natuurbeheertypen is een algemene beschrijving en afbakening gemaakt. De algemene beschrijvingen geven een indruk van het voorkomen en de geografische spreiding van de beheertypen, de kenmerkende natuurwaarden en belangrijkste abiotische en ruimtelijke condities. De afbakeningen zijn vooral gebaseerd op vegetatiestructuur, abiotische condities en voorkomen in geografische regio's. De omschrijvingen in de natuur- en beheertypen zijn bedoeld om duidelijk te maken wat onder een type valt en wat nodig is ten aanzien van beheer.

4.2.1 Beheerdoelen in het NNN: Beheertypen- en ambitiekaart

De beheertypenkaart (kaart 2) geeft aan waar en voor welk beheertype beheersubsidie in aanmerking komt. Beheersubsidie wordt uitsluitend verstrekt voor het op de kaart toegekende beheertype. De ambitiekaart (kaart 3) geeft aan waar welke natuurtypen worden beoogd, voor zowel percelen binnen het NNN die al zijn ingericht als voor percelen binnen het NNN die nog niet zijn gerealiseerd. Wanneer nieuwe natuur is gerealiseerd, zal dit na realisatie op de beheerkaart worden aangevuld, waarna de beheerder voor het toegekende beheertype een beheervergoeding kan aanvragen met ingang van het eerstvolgende kalenderjaar.

In sommige gebieden binnen het NNN is op de beheertypenkaart nog een agrarisch beheertype toegekend. In deze gebieden is sprake van overgangsbeheer naar het uiteindelijk beoogde natuurbeheer dat in de ambitiekaart is benoemd. Om deze ambitie te realiseren zal met ingang van het Natuurbeheerplan 2022 niet langer agrarisch natuurbeheer binnen het NNN worden gesubsidieerd met inachtneming van doorlopende subsidiecontracten.

Agrarische beheerders binnen het NNN nodigen wij uit om door middel van functiewijziging (met SKNL-subsidie) over te stappen naar natuurbeheer. Desgewenst kunnen zij ook, wanneer zij eigenaar zijn van de desbetreffende gronden, deze te koop aanbieden. Wanneer gronden binnen het NNN aan de provincie Noord-Holland worden aangeboden, zullen wij deze verwerven tegen marktconforme prijs (vanwege de provinciale "koopplicht"). (NB: deze beleidslijn is al opgenomen in het Natuurbeheerplan 2016 en het Natuurbeheerplan 2017).

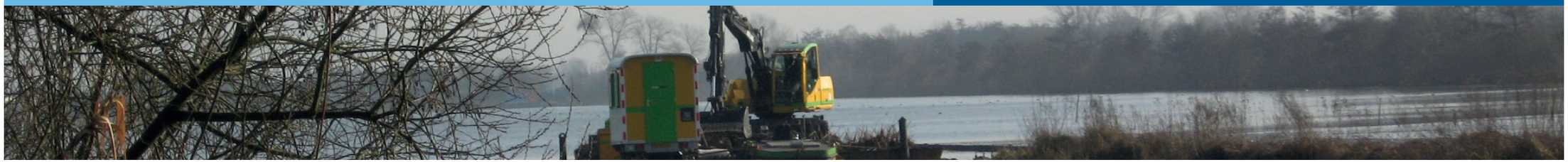
In het verleden was het gebruikelijk dat terreinen die vóór 1 december 1977 waren verpacht en waarop sindsdien onafgebroken agrarisch natuurbeheer had plaatsgevonden, op de beheertypenkaart met een agrarisch beheertype werden aangeduid. Gedeputeerde Staten hebben op 24 april 2012 besloten dat dit "automatisme", dat ook wel bekend stond als "oude pacht", vervalt. Ecologische argumenten zijn voor ons doorslaggevend bij het bepalen van het beheertype en de ambitie; niet de eigendomssituatie of de (duur of inhoud van de) pachtovereenkomst.

Botanisch beheer is zinvol indien het plaatsvindt binnen het NNN en strookt met de natuurambities voor het desbetreffende terrein, omdat door functiewijziging de natuurwaarden voor de lange termijn zijn geborgd. Buiten het NNN hebben wij geen botanische doelstellingen, omdat deze borging daar ontbreekt. Nog lopende contracten kunnen worden voortgezet tot de einddatum. (NB: Deze beleidslijn over oude pacht en botanisch beheer is ook opgenomen in het Natuurbeheerplan 2016 en Natuurbeheerplan 2017).

Wanneer bij de realisatie van nieuwe natuur in overleg met de beheerder blijkt dat een ecologisch waardevoller natuurdoel dan het beheertype op de ambitiekaart kan worden bereikt, zal dit in een volgend natuurbeheerplan op de ambitiekaart worden gewijzigd (wijziging van beheertype). Nadat de ambitie is gerealiseerd, zal ook de beheertypenkaart worden geactualiseerd. Op die terreinen waar de beoogde natuurwaarde al is bereikt, is het beheertype op de ambitiekaart en het beheertype op de beheertypenkaart identiek. Het doel is om die natuurwaarden met goed beheer te behouden.

Van beheerders van het Natuur Netwerk Nederland wordt -ongeacht of zij wel of geen beheersubsidie aanvragen en ontvangen- verwacht dat zij hun beheer richten op de instandhouding van de beheertypen. Per terrein is in beginsel maar één beheertype toegekend. De gebiedsbeschrijvingen in hoofdstuk 6 benoemen dergelijke wezenlijke kenmerken en waarden, als een gebiedsgerichte aanvulling op de beschrijving van het beheertype. Voor het gewenste beheer dient een beheerder zich te houden aan de beschrijvingen uit de Index én de gebiedsbeschrijvingen. Tot de wezenlijke waarden en kenmerken van de verschillende gebieden horen naast de natuurdoelen, ook de recreatiedoelen. Immers, van oudsher worden natuurterreinen ook gebruikt voor recreatieve doeleinden. Diverse gebieden zijn zelfs ingericht met het oogmerk als recreatiegebied te dienen, en zijn daarna deel geworden van het Natuur Netwerk Nederland. De afweging natuur en recreatie binnen de natuurterreinen richt zich vooral op deze recreatiegebieden. Onderzocht wordt op welke wijze de intensieve recreatieactiviteiten kunnen samengaan met de natuurdoelen. Het NNN is daarmee, in oppervlakte, het grootste recreatiegebied van Nederland.

De recreatieve toegankelijkheid van het NNN wordt door de beheerder afgestemd op de mogelijkheden die er zijn, waarbij de bescherming van de natuurwaarden het uitgangspunt vormt. Alleen wanneer de natuurwaarden in een gebied zeer kwetsbaar zijn, kan een gebied worden afgesloten. In de gebiedsbeschrijvingen staat een nadere toelichting op de recreatieve mogelijkheden van de verschillende NNN-gebieden.

4.2.2. Zoekgebieden

Diverse beheertypen, Horstermeer, foto: Tom Kisjes.

Binnen de NNN zijn 2 zoekgebieden begrensd, in de Horstermeer en in de Bovenlanden. Binnen deze zoekgebieden wordt met behulp van gebiedsontwikkeling natuur gerealiseerd. Voor de Horstermeer is 76 ha beschikbaar en voor de Bovenlanden 14,6 ha. Pas na concrete begrenzing wordt de voor het begrensde gebied geldende ambitie op de ambitiekaart gezet. Over zowel de concrete begrenzing als de bijbehorende aanpassing van de ambitiekaart in de zoekgebieden kunnen Gedeputeerde Staten tussentijds een besluit nemen.

4.2.3 Natuurverbindingen

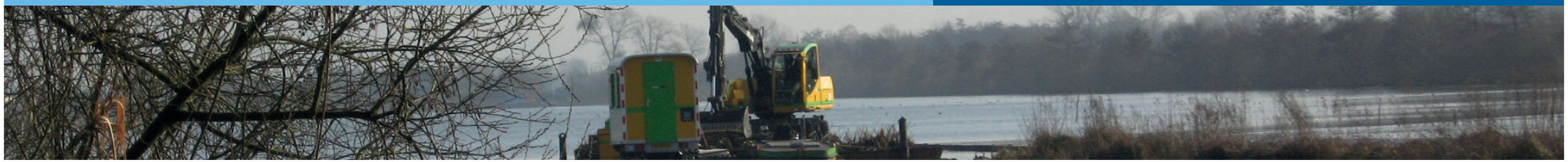
Verbindingen zijn een onmisbaar onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland. De natuurgebieden zijn in veel gevallen te klein om te kunnen dienen als volwaardig leefgebied voor soorten. Door de natuurgebieden met elkaar in verbinding te brengen, wordt het effectieve leefgebied voldoende vergroot. In gebieden die minder bedeeld zijn met bijzondere natuurwaarden vormen de verbindingen de ruggengraat van het NNN. Natuurverbindingen zijn de "snoeren" waarlangs projecten worden uitgevoerd die vooral bijdragen aan verhoging van de algemene natuur- en landschapskwaliteit. Bijvoorbeeld aanleg van natuurlijke oevers, gevarieerd riet- en dijkbeheer, waterberging met oog voor ecologische aspecten, plas-dras bermen en aanleg van bosjes en struiken. Kortom de groenblauwe dooradering van het landschap.

Op de kaart staan de natuurverbindingen indicatief aangegeven. De lijnen geven aan dat de natuurgebieden aan weerszijden verbonden moeten worden. De exacte locatie van de verbindingen is niet in alle gevallen al vastgelegd.

Niet alle verbindingen kunnen overal op het hoogste ecologische niveau worden ingericht. Op veel plaatsen ontbreekt simpelweg de ruimte voor een brede zone of in bepaalde gebieden stellen de aanwezige natuurwaarden weinig eisen aan een verbinding. Om die reden is een indeling gemaakt als leidraad voor de inrichting en aanleg van de verbindingen die rekening houdt met de toegevoegde waarde die een bepaalde verbinding in een regio kan hebben.

Categorieën:

1 Verbinding internationaal kwetsbare populaties; Verbindingen die essentieel zijn voor (inter-)nationaal bijzondere soorten. De barrières tussen de leefgebieden zijn veilig passeerbaar. Gidssoorten: ringslang en Noordse woelmuis, otter.

2 Verbinding voor versnipperingsgevoelige soorten; Verbindingen die barrières opheffen voor versnipperinggevoelige soorten. Dit zijn vooral natuurbruggen inclusief aanloopgebied, in het Gooi en Zuid- Kennemerland. Barrières in de verbinding zijn onacceptabel. Gidssoorten: das, boommarter, kikkers en padden, zandhagedis.
3 Leefgebied versterking; Hierbij gaat het vooral om het vergroten van het leefgebied voor soorten uit rietlanden, moerassen en hooiland. Zij hebben vaak een groot verspreidingsvermogen waardoor vergroten van het leefgebied van geïsoleerde gebieden toch zinvol is. Hier is het ontsnipperen minder belangrijk. Barrières in de verbinding zijn acceptabel. Gidssoorten: roerdomp, moerasvogels.
4 Landschapslinten; Dit zijn dijken, zoals de Liniedijk in de Haarlemmermeer, Assendelfter Zeedijk, waterlopen zoals de Kromme Leek in West-Friesland. Gids: landschapselementen die passen in de regio.
5 Natuurlinten en recreatie; Verbindingen die bijdragen aan het verhogen van de algemene natuurkwaliteit en vaak deel uitmaken van inrichting van groengebieden in en langs stedelijk gebied. Gidssoorten; oevernatuur/bermnatuur.

4.3 Herbegrenzing NNN / afwegingskader

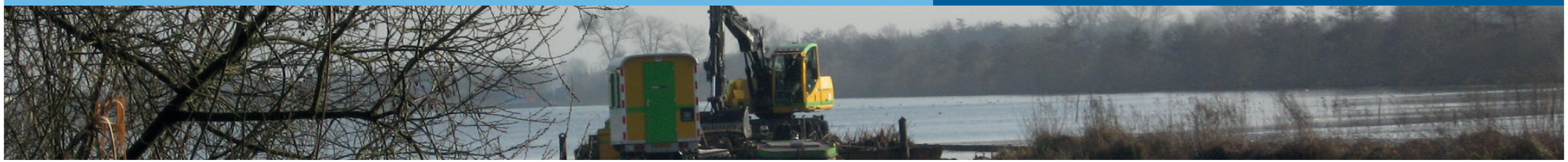
Het hier beschreven afwegingskader is de leidraad bij de behandeling van verzoeken tot begrenzen en ontgrenzen van het NNN. De uiteindelijke beslissing is volgens de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten.

Het Natuurbeheerplan bevat op kaart waar welke natuurtypen worden beoogd (ambitiekaart) en per gebied de actuele beheertypen waarvoor beheersubsidie kan worden aangevraagd (beheertypenkaart).

Wijzigingen in de begrenzing van het NNN leiden ook tot mutaties in de ambitiekaart en de beheertypenkaart. Daarom worden verzoeken tot wijziging van de begrenzing veelal ingediend rondom de voorbereiding van het Natuurbeheerplan. Dergelijke verzoeken worden verwerkt in het Natuurbeheerplan, maar herbegrenzing van het NNN vindt, vanwege de planologische gevolgen, formeel plaats via het ruimtelijk spoor. Daarom wordt parallel aan de besluitvorming over het Natuurbeheerplan, ook kaart 4, ecologie van de PRV gewijzigd.

Volgens art. 19 lid 6 van de PRV kunnen Gedeputeerde Staten de begrenzing wijzigen ten behoeve van:
a een verbetering van de samenhang of de planologische inpassing van het NNN;
b een kleinschalige ontwikkeling; of
c de krachtens artikel 19 lid 3 gestelde regels
Voorwaarde is dat de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet worden aangetast en dat de oppervlakte van het NNN tenminste gelijk blijft (PRV artikel 19 lid 7). Voor wijziging van kaart 4 van de PRV wordt de desbetreffende commissie van Provinciale Staten eerst gehoord.

Hiernaast kunnen kennelijke onjuistheden in de begrenzing worden aangepast (art. 43 PRV). Het kan dan bijvoorbeeld gaan om het ontgrenzen van per abuis begrensde erven, bedrijven of sportvelden of om een onjuiste verwerking op kaart van een gehonoreerde zienswijze of een gehonoreerd verzoek tot begrenzing of ontgrenzing.

Herbegrenzingen zoals bedoeld onder b. of c. verlopen primair via het ruimtelijk spoor. Als het gaat om herbegrenzing zoals bedoeld onder a (herbegrenzing om ecologische redenen). kunnen Gedeputeerde Staten deze ook zelf entameren. In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe Gedeputeerde Staten invulling geven aan de bevoegdheid tot herbegrenzing om ecologische redenen. Voor de beoordeling of aan de ecologische voorwaarden wordt voldaan gebruikt de provincie de zogenoemde ITZ-criteria. Hierbij staat:

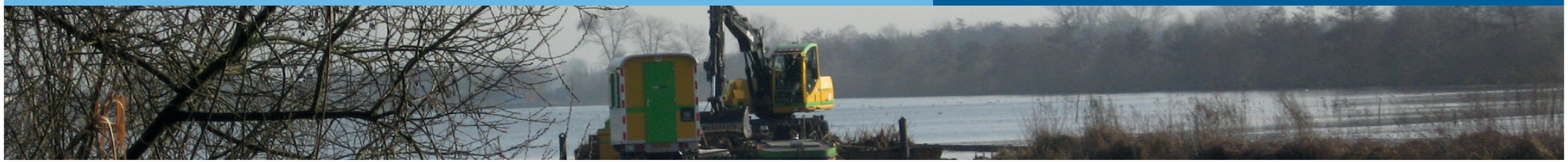
- De I voor internationaal bijzonder. Dit is de mate waarin de natuur karakteristiek is voor Nederland en Noord-Holland. Omgekeerd kan het worden omschreven als de verantwoordelijkheid die Nederland in internationaal opzicht heeft voor deze natuur. Zo komen de rugstreeppad en de Noordse woelmuis vooral in Nederland voor.
- De T voor trend. Een dalende trend in aantallen,- zoals bijvoorbeeld bij de weidevogels al decennia lang aan de orde- is een criterium voor beleidsinspanning om deze waarden te behouden en te versterken.
- De Z voor zeldzaamheid. Gebieden met bedreigde en zeldzame soorten worden als extra waardevol gezien. Vaak is hier sprake van bijzondere, weinig voorkomende omstandigheden als bijvoorbeeld voedselarmoede of brak water.

De praktische uitwerking van deze criteria naar het belang van een gebied geeft de volgende criteria voor herbegrenzing van NNN:

1 Internationale bescherming
   a Nodig voor realisatie Natura 2000- doelen (kan zowel binnen als buiten de begrenzing van het N2000-gebied zijn) en/of
   b Versterking functie voor trekvogels (West-Palearctic flyway)
2 (Inter)nationaal belangrijke Natuur met een klein zoekgebied en karakteristiek voor Noord-Holland. Dit betreft o.a. Brakke gebieden, Duin & duinzoom, Kwelgebieden langs de Gooise stuwwal, Laagveenmoeras en vochtig weidevogelgrasland.

3 Robuustheid, abiotiek
   a Versterking natuur grenzend aan NNN-gebied; bijdrage aan grote, aaneengesloten gebieden. NB dit geldt niet voor gebieden met een weidevogeldoelstelling; voor weidevogels kunnen niet aan NNN grenzende stapstenen in robuuste weidevogelgebieden met grote aantallen weidevogels en van voldoende omvang, met voldoende openheid en kansrijk ten aanzien van waterpeil- juist goed bijdragen aan duurzaam behoud van de weidevogels en daarom kwalificeren voor NNN, en/of
   b Bijdrage aan de versterking van de verbinding tussen NNN-gebieden als stapsteen in ecologische verbindingszone, en/of
   c Bijdrage aan (verbetering van) abiotische omstandigheden die bijzondere natuur mogelijk maken, zoals het waterpeil.
4 Ecologische potentie. Dit zijn de biotische en abiotische waarden van het gebied, die een goede natuurkwaliteit ter plaatse mogelijk maken.

Naast de ecologische beoordeling wordt ook de realisatiekans beoordeeld. In dat licht geldt dat een verzoek tot herbegrenzing als NNN alleen door de eigenaar zelf kan worden ingediend.
Bij *be*grenzing moet de eigenaar de intentie hebben om binnen 5 jaar natuur te realiseren. Daarnaast wordt de financiële haalbaarheid meegewogen: nieuwe begrenzingen mogen

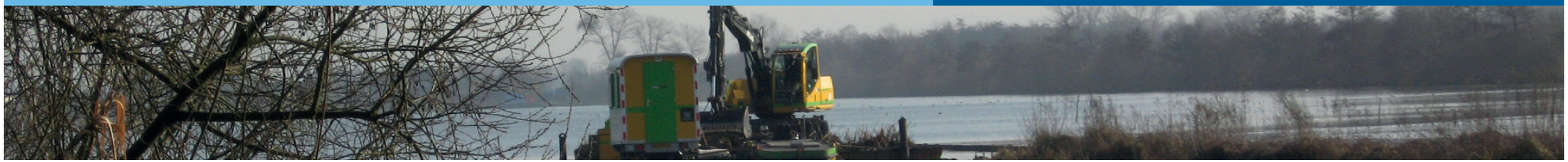
geen onevenredige kostenverhogingen wat betreft verwerving, inrichting en beheer met zich mee brengen.
Bij *ont*grenzing dient er geen zicht te zijn op realisatie natuur vóór 2027. Een verzoek tot ontgrenzing wordt voorts in beginsel afgewezen als het gaat om percelen die aansluiten aan NNN of om percelen waar het NNN al is gerealiseerd.
In gebieden waar een gebiedsproces gaande is wordt doorgaans pas herbegrensd als het gebiedsproces tot een eindbeeld voor het gebied heeft geleid. In het Meerjarenprogramma Groen staat in H 1.4 voor welk(e) gebied(en) een gebiedsproces gaande is.

4.4 Beheerdoelen buiten het NNN

Buiten het NNN worden geen natuurtypen toegekend. Buiten het NNN is het agrarisch natuurbeheer een belangrijk instrumenten voor het behoud van biodiversiteit. Bij agrarisch natuurbeheer worden beheermaatregelen ingepast in de agrarische bedrijfsvoering, zodat kwetsbare soorten ook in agrarisch gebied voldoende voedsel, bescherming, nest- en voortplantingsgelegenheid kunnen vinden. De provincie heeft een inspanningsverplichting tot behoud van soorten die (ook) leven in agrarisch gebied en waarvoor internationale beschermingsverplichtingen gelden, volgend uit Europese richtlijnen. Het agrarisch natuurbeheer ondersteunt de natuurgebieden en verbindt natuur-gebieden met elkaar. Daarnaast zijn er veel soorten die hun leefgebied in het agrarisch gebied hebben.

Het provinciaal beleid is er echter niet op gericht om beleidsdoelen te formuleren voor afzonderlijke soorten. In plaats daarvan richten we ons op verbetering van leefgebieden, waarvan meerdere soorten zullen profiteren. De ambitie is het stoppen van de achteruitgang van ANLB-doelsoorten in eerste 6 jaar (vanaf 1 januari 2016, de ingangsdatum van het nieuwe stelsel), binnen het beheerde gebied.
Terreinbeheerders, agrariërs en particuliere natuurbeheerders, werken met veel passie en inzet voor de natuur. De kwaliteit van het beheer is leidend; niet de vraag wie de beheerder is. Met alle betrokken partijen -zoals agrarische beheerders, collectieven, terreinbeherende organisaties, waterschappen en kennisinstellingen- samen zullen wij onderzoeken hoe binnen het NNN de kwaliteit van het beheer zodanig kan worden verbeterd dat de natuurdoelstellingen gerealiseerd worden.

De Index Natuur en Landschap onderscheidt vijf zogenoemde "leefgebieden": open grasland, open akker, natte dooradering, droge dooradering en de categorie water. De leefgebieden worden in de beheertypenkaart aangeduid en worden hierna toegelicht. Leefgebieden kunnen overlappen, dus het is mogelijk dat een terrein binnen meerdere leefgebieden valt.
De leefgebieden vervullen een functie als zoekgebieden voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer: binnen de leefgebieden kan subsidie voor de uitvoering van beheer worden aangevraagd. De begrenzing van de leefgebieden is tot stand gekomen aan de hand van een landelijke lijst van kwetsbare soorten (gebaseerd op de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en de mate waarin agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan bijdragen aan een gunstige staat van instandhouding), verspreidingskaarten voor doelsoorten, onderzoek van onder meer Landschap Noord-Holland, SOVON en Alterra en gesprekken met beheerders, waterschappen en kennisorganisaties. Sommige soorten zijn specifiek

gebonden aan één leefgebied (bijvoorbeeld de grutto: dit is een soort die uitsluitend in open grasland voorkomt en zeer specifieke eisen stelt aan het beheer); andere soorten kunnen in meerdere leefgebieden voorkomen (bijvoorbeeld de kievit, deze soort komt zowel voor in open grasland als in open akkerland). Sommige gebieden zijn van voldoende omvang en kwaliteit om op zichzelf een brongebied voor de verspreiding van soorten te zijn. Andere gebieden functioneren in samenhang met natuurterreinen, of hebben vooral een buffer- of verbindingsfunctie. De beheeractiviteiten hebben een functie: bijvoorbeeld het creëren van foerageergebied, het optimaliseren van voortplantingsmogelijkheden. Voor de categorie water gelden andere beheerfuncties, zoals waterberging en bufferzones. In het Natuurbeheerplan 2016 zijn uitgebreide beschrijvingen opgenomen van de leefgebieden, doelstellingen en uitgangspunten voor beheer. Dit komt voor uit de start van het nieuwe stelsel agrarisch natuurbeheer met agrarische collectieven. Beschikkingen voor agrarisch natuurbeheer zijn afgegeven voor de periode 2016-2021. Uitbreiding is mogelijk, voor zover subsidie wordt opengesteld. In dit Natuurbeheerplan zijn de beschrijvingen kort opgenomen omdat het beheer nieuwe stijl inmiddels uit de startblokken is.

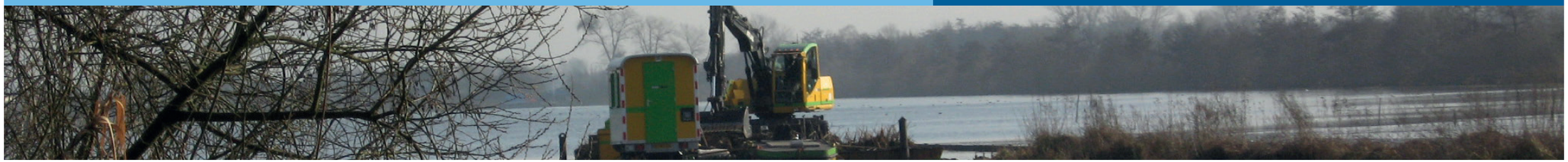
4.4.1 Leefgebied "Open grasland"

Beschrijving van het leefgebied en de soorten die er voorkomen

Het leefgebied open grasland is kenmerkend voor Noord-Holland: open landschappen met overwegend grasland, waarvan een substantieel deel vochtig en kruidenrijk is. Het leefgebied wordt doorsneden met fijnmazige watergangen en kent ook enige opgaande begroeiing, zoals beplanting rond erven of bomenlanen. Het is het leefgebied van soorten zoals de grutto, tureluur en slobeend die zijn gebaat bij natte, kruidenrijke en open graslanden die laat in het jaar gemaaid worden, zodat hun nesten beschermd worden en hun jongen voldoende voedsel vinden om te kunnen opgroeien. Een aantal kritische weidevogelsoorten (zoals de grutto) zoekt altijd de meest open delen van het landschap en mijdt opgaande begroeiing. Andere niet-kritische soorten zijn tolerant voor (zoals scholekster, kievit en wulp) of juist gebaat bij (Noordse woelmuis) aanwezigheid van riet of opgaande begroeiing. Ten slotte maken sommige soorten (houtduif, torenvalk, roek, kramsvogel en spreeuw) vooral gebruik van dit leefgebied om voedsel te vinden en kunnen zij profiteren van beheermaatregelen die voor de andere soorten worden uitgevoerd.
In onderstaande tabel staat de selectie van de soorten die kenmerkend zijn voor dit leefgebied, die door agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

N 13.01 Zeevang, bij Kwadijk, greppel plasdras, foto: Wim Tijsen.

Tabel 1 | Soorten open grasland

Gele kwikstaart (brv)	Graspieper (brv)	Grutto (brv)
Houtduif (brv)	Kemphaan (brv)	Kievit (brv)
Kleine zwaan (nbrv)	Kramsvogel (brv)*	Kwartelkoning (brv)
Roek (brv, nbrv)	Rotgans (nbrv)	Scholekster (brv)
Slobeend (brv)	Spreeuw (brv)	Torenvalk (brv)
Tureluur (brv)	Veldleeuwerik (brv)	Watersnip (brv)
Wulp (brv)	Zomertaling (brv)	Noordse woelmuis

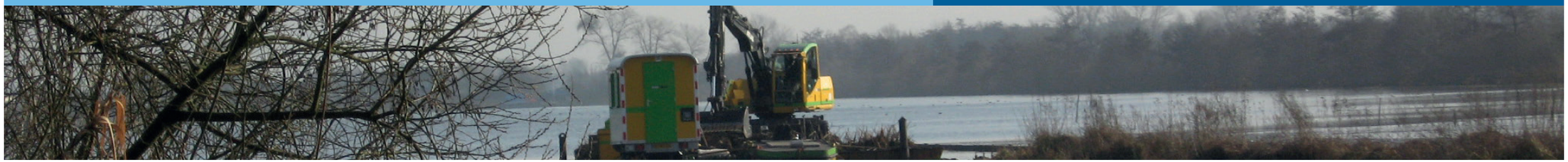
Brv = broedvogel, nbrv = geen broedvogel
*komt niet meer als broedvogel voor in Noord-Holland

Het agrarisch natuurbeheer is erop gericht het grondgebruik binnen de leefgebieden waar soorten voorkomen waarvoor wij een belangrijke verantwoordelijkheid hebben, te extensiveren. Dit kan gebeuren door het verlagen van de beweidings- en verstoringsdruk, het verminderen van bemesting, later maaien en het verbeteren van de drooglegging ten gunste van weidevogels. Beheermaatregelen zijn gericht op het creëren en handhaven van een aantrekkelijk vestigingsbiotoop, een rustperiode waarin veilig kan worden gebroed en waar kuikens voldoende voedsel kunnen vinden en veilig kunnen opgroeien.

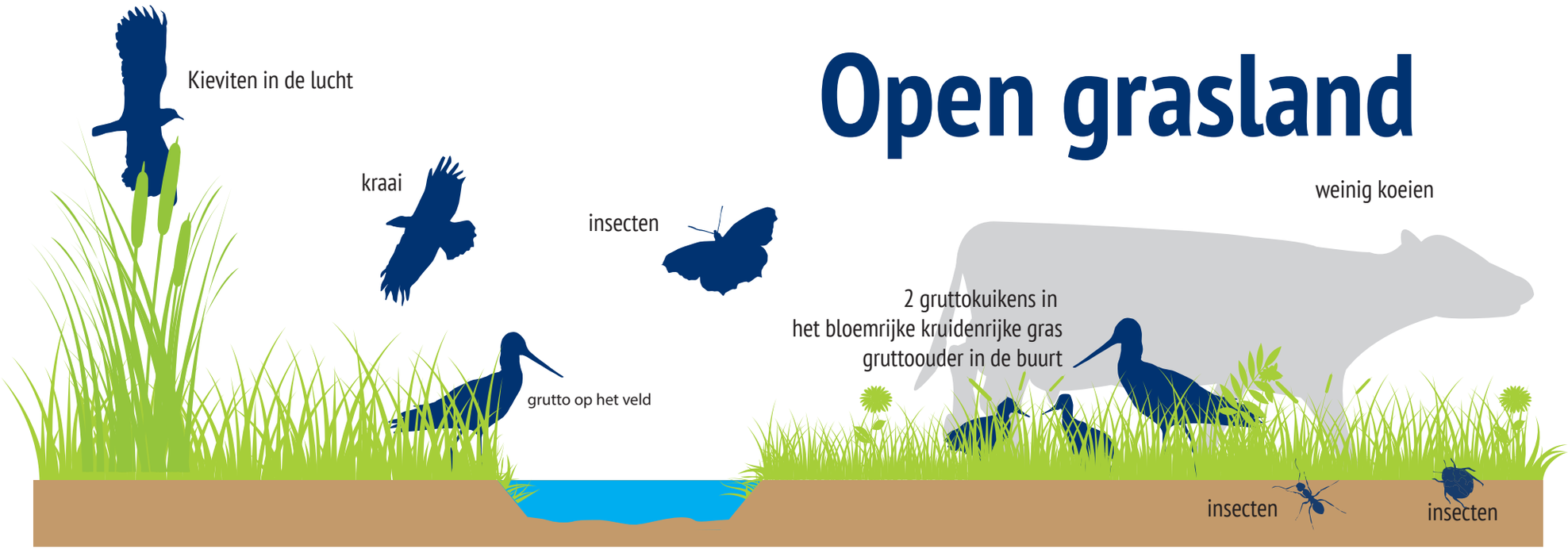
Idealiter bestaat een kerngebied voor soorten van open grasland zowel uit natuur als agrarische gronden, waarvan de inrichting en het beheer op elkaar zijn afgestemd. Wanneer natuurgebied geheel afwezig is, zullen in het agrarisch gebied voldoende "op kuikenland gerichte beheermaatregelen" ingezet moeten worden, zoals: percelen met een rustperiode in het broedseizoen, aangepaste intensiteit van bemesting en gebruik, kruidenrijk grasland, plas-dras en extensieve beweiding. Op de percelen zonder op kuikenland gerichte beheermaatregelen wordt gestreefd naar het beschermen van legsels op gangbaar beheerde percelen, het situeren van percelen met een rustperiode in de gebieden met de meeste legsels, het creëren van voldoende voedselgebied voor kuikens op kruidenrijk grasland totdat alle kuikens vliegvlug zijn en het wegleiden van jonge weidevogels uit gangbaar grasland naar percelen met kruidenrijk grasland.

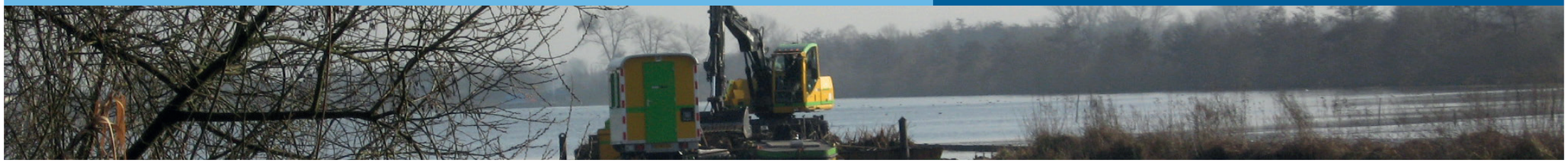
Begrenzing van dit leefgebied

Om de achteruitgang van weidevogels tegen te gaan en de financiële middelen voor weidevogelbeheer effectief te besteden, is in het Natuurbeheerplan 2016 de kerngebiedenbenadering uitgewerkt.
Omdat het budget beperkt is en wij de collectieven hebben verzocht in te zetten op zwaar beheer, zijn vanaf 1 januari 2016 uitsluitend de meest kansrijke gebieden nog opengesteld voor subsidie voor agrarisch natuurbeheer. De selectie is gebaseerd op onder meer aantallen en dichtheden van grutto, tureluur en slobeend; omvang en openheid van gebied; mate van verstoring, waterpeil, graslandgebruik; kansen om kwaliteit van gebied te verbeteren; deelnamebereidheid voor agrarisch natuurbeheer. Het motto is: meer doen in minder gebieden.
De weidevogelleefgebieden vormen de leefgebieden voor de kritische soorten zoals de grutto, slobeend, tureluur (op de beheertypenkaart deelkaart b A 11.01). Bij de selectie van weidevogelleefgebieden zijn de grutto, tureluur en slobeend als indicatorsoorten gekozen: drie soorten van de natte kruidenrijke graslanden met een late maaidatum.

Open grasland

De scholeksterleefgebieden vormen de leefgebieden van de niet-kritische soorten (op de beheertypenkaart deelkaart b A 11.02).
Het leefgebied open grasland vertoont op onderdelen overlap met het leefgebied natte dooradering. Maatregelen zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, plas-drasgebieden en overwinteringsplaatsen voor amfibieën en vissen, het verbinden van polderpeilvakken (om migratie-mogelijkheden voor watergebonden soorten te verbeteren) en het toepassen van een natuurlijk waterpeil zijn voor soorten in beide leefgebieden van belang.
De provincie heeft naast beheersubsidie ook subsidie beschikbaar voor het verbeteren van weidevogelbiotopen (zie website, subsidieloket).

4.4.2 Leefgebied "Open akker"

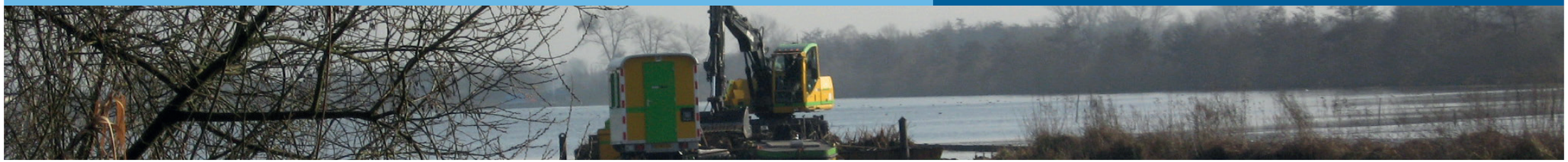
Beschrijving van het leefgebied en de soorten die er voorkomen

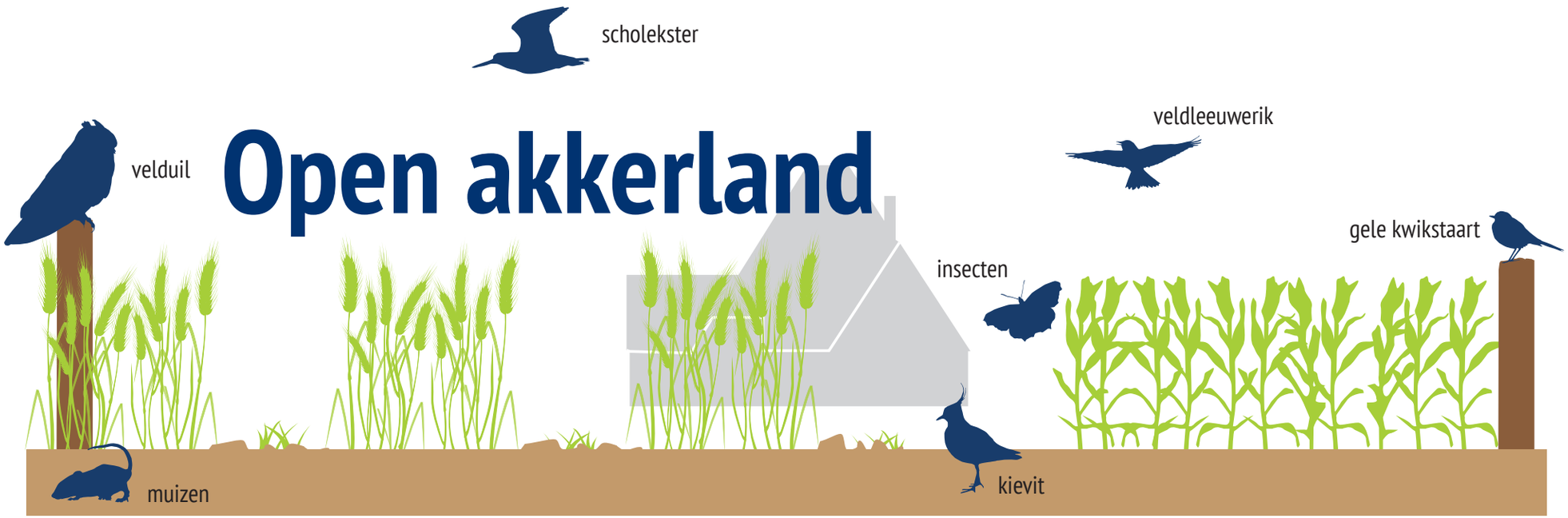
Het leefgebied open akker bestaat uit landschappen met overwegend bouwland: akkers waarop gewassen zoals granen, aardappels, suikerbieten of vollegrondgroenten worden verbouwd. De akkers zijn doorsneden met bermen, sloten en meer of minder opgaande begroeiing. Nederland kent verschillende soorten akkerbouwgebieden, variërend van halfopen met veel opgaande landschapselementen, naar open met weinig opgaande elementen (zie ook leefgebied "droge dooradering"). De open akker is het leefgebied van akkervogels. Het betreft soorten die zich (in zekere mate) hebben aangepast aan de dynamiek van de hedendaagse agrarische bedrijfsvoering.
Sommige soorten komen alleen in de zomer in akkerbouwgebieden voor (trekvogels zoals de gele kwikstaart en grauwe kiekendief); andere verblijven jaarrond in Nederland (scholekster, patrijs, blauwe kiekendief, veldleeuwerik) of zijn typische wintergasten in akkerbouwgebieden (gorzen, ruigpootbuizerd). De soorten profiteren van akkers met veel granen en zaden, die op hun beurt muizenpopulaties aantrekken, die weer voedsel verschaffen voor roofvogels. Een soort als kievit kent zijn zwaartepunt in het open grasland, maar komt ook relatief veel in open akker voor. In onderstaande tabel staat de selectie van de soorten die kenmerkend zijn voor dit leefgebied, die door agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

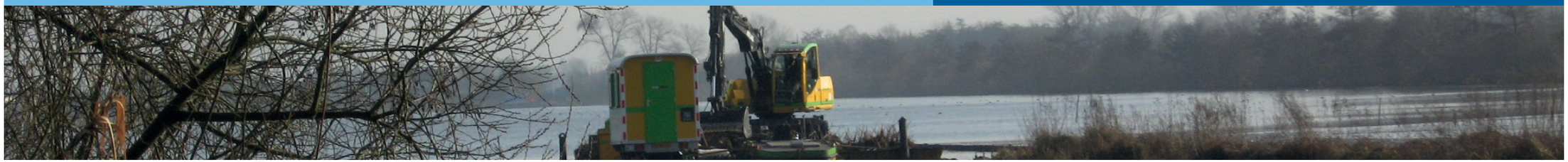

Foto: Harm Botman

Provincie Noord-Holland

Tabel 2 | Soorten open akker

Blauwe kiekendief (nbrv)	Geelgors (nbrv)	Gele kwikstaart (brv)
Grauwe kiekendief (brv)	Kerkuil (brv)	Kievit (brv)
Kleine zwaan (nbrv)	Kneu (brv)	Patrijs (brv)
Ringmus (brv)	Ruigpootbuizerd (nbrv)	Scholekster (brv)
Torenvalk (brv)	Veldleeuwerik (brv/nbrv)	Velduil (brv)

Brv = broedvogel, nbrv = geen broedvogel

Doelen voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in dit leefgebied is gericht op de beschikbaarheid van voldoende voedsel in de vorm van zaden, insecten en muizen (jaarrond), veilige broedgebieden en rustgebieden in de winter.

Begrenzing van dit leefgebied

Bij de begrenzing is als basis gehanteerd de gebieden waar de patrijs voorkomt omdat dit een kenmerkende en kwetsbare soort is. Daar waar de omstandigheden voor de patrijs gunstig zijn, profiteert ook een aantal andere doelsoorten.

4.4.3 Leefgebied "Droge dooradering"

Beschrijving van het leefgebied en de soorten die er voorkomen

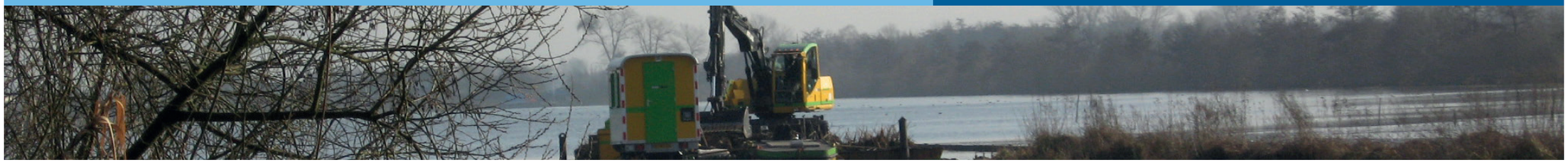
Het leefgebied droge dooradering is een half-open tot besloten landschap met aan elkaar grenzende (kleinschalige) akkers, graslanden, laanbeplanting, singels, hout- en tuunwallen, heggen en hagen, struweelranden, dijken en slaperdijken, bermen van wegen en paden, steilrandjes en ruigtezomen. In de herfst, winter en het vroege voorjaar zijn stoppelvelden aanwezig. Kleinere, geïsoleerde wateren die verspreid in deze gebieden voorkomen (poelen, kleine vennen en kleine doorbraakkolken) worden ook gerekend tot dit leefgebied. De aanwezigheid hiervan is van belang voor amfibieën (kikkers, salamanders en padden) en libellen. Het leefgebied herbergt soorten die er foerageren, maar ook broedvogels die er broeden maar buiten het leefgebied foerageren. Andere soorten gebruiken de droge dooradering ter oriëntatie in het landschap. In onderstaande tabel staat de selectie van de soorten die kenmerkend zijn voor dit leefgebied, die door agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

Tabel 3 | Soorten droge dooradering

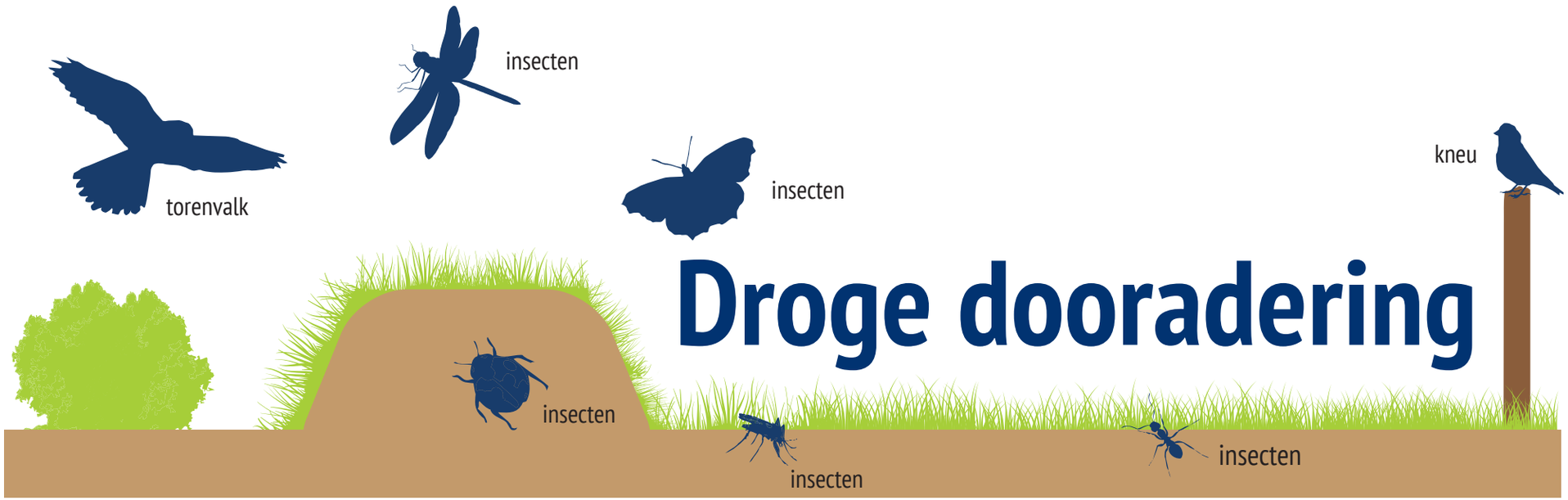
Braamsluiper (brv)	Bunzing	Geelgors (nbrv)
Grauwe kiekendief (brv)	Grote Lijster (brv)	Keep (nbrv)
Kneu (brv)	Patrijs (brv)	Ransuil (brv)
Spotvogel (brv)	Steenuil (brv)	Torenvalk (brv)
Zomertortel (brv)		

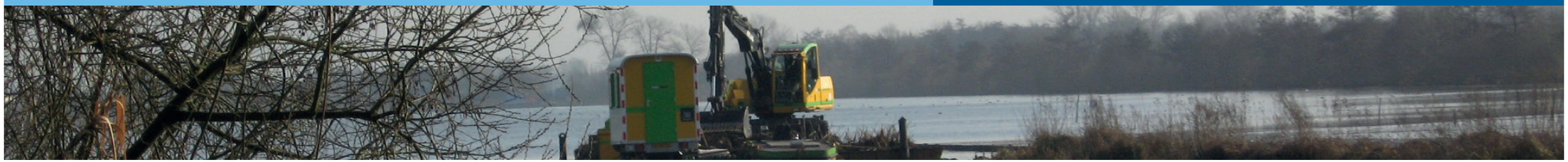
Brv = broedvogel, nbrv = geen broedvogel

Provincie Noord-Holland

Droge dooradering

Doelen voor het beheer in dit leefgebied

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in dit leefgebied is gericht op het geschikt houden/maken van het leefgebied voor de doelsoorten. Van belang hierbij zijn opgaande landschapselementen (ruigte en struweel) en waterelementen, zodat ongestoord uitwisseling tussen de deelgebieden kan optreden.

Begrenzing van dit leefgebied

Bij de begrenzing is als basis gehanteerd de gebieden waar de kneu voorkomt omdat dit een kenmerkende soort is voor Noord-Holland. Daar waar de omstandigheden voor de kneu gunstig zijn, profiteert ook een aantal andere doelsoorten.

4.4.4 Leefgebied "Natte dooradering"

Beschrijving van het leefgebied en de soorten die er voorkomen

Het leefgebied van natte dooradering bestaat uit natte elementen binnen het agrarisch cultuurlandschap: sloten, poelen, beken, moerasjes en plas-dras-percelen. Natte dooradering houdt echter niet op bij de waterlijn. Ook de oeverranden, bermen en plas-draszone vormen onderdeel van dit leefgebied en zijn belangrijk voor de soorten die hier voorkomen, omdat de geleidelijke gradiënt van nat naar droog zorgt ervoor dat er voor verschillende soorten gunstige habitats zijn, die kunnen fungeren als paaiplaats, foerageergebied of landhabitat. In onderstaande tabel staat de selectie van de soorten die kenmerkend zijn voor dit leefgebied, welke door agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

Tabel 4 | Soorten natte dooradering

Bittervoorn	Kleine modderkruiper	Noordse woelmuis
Rugstreeppad	Watersnip (nbrv)	Zomertaling (brv)
Zwarte stern (brv)		

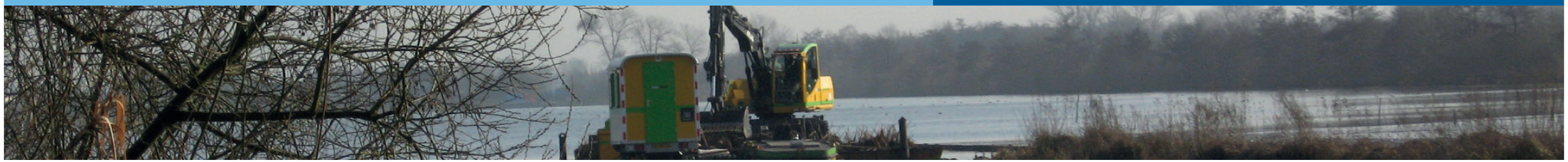
brv=broedvogel nbrv= geen broedvogel

Doelen voor het beheer in dit leefgebied

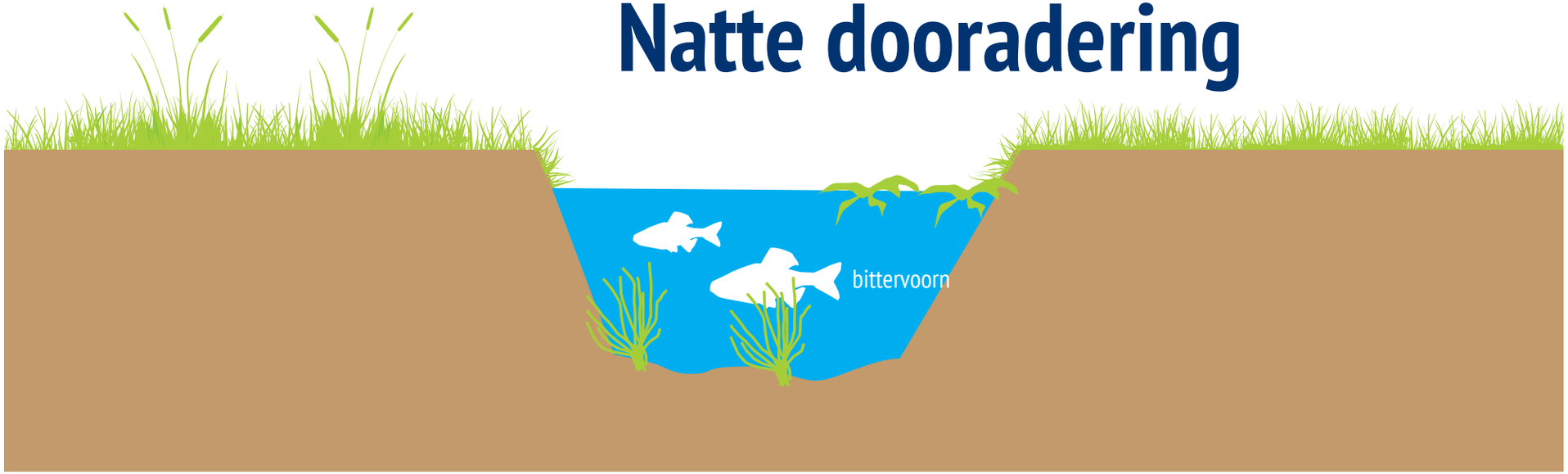
Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in dit leefgebied is gericht op het geschikt houden, of snel te maken, van de condities voor een duurzaam voortbestaan van de soorten waarvoor dit leefgebied is aangewezen.

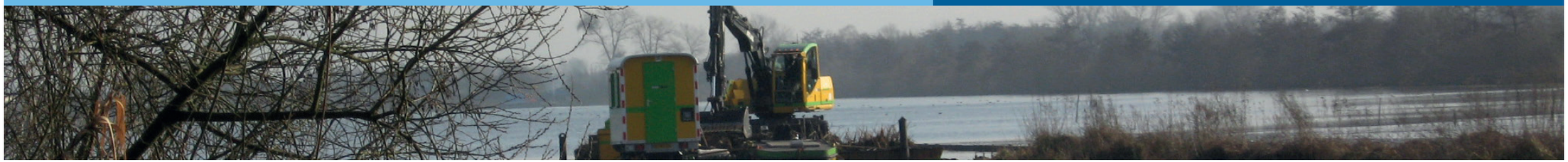

Patrijs, foto: Marco van der Lee.

Natte dooradering

Begrenzing van dit leefgebied

De begrenzing van dit leefgebied is, mede gelet op het beperkte budget, geconcentreerd tot de wateren en aangrenzende oevers waar de bittervoorn voorkomt, omdat dit een kenmerkende soort is voor dit leefgebied in Noord-Holland. Daar waar de omstandigheden voor de bittervoorn gunstig zijn profiteert ook een aantal andere doelsoorten. Een aantal soorten van dit leefgebied is tevens opgenomen als doelsoort van het leefgebied "open grasland" en kan ook op die manier worden ondersteund.

Watersnip, foto: Ger Tik.

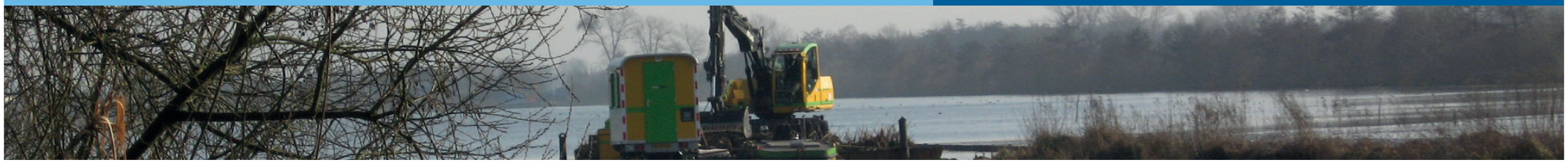
4.4.5 Beheerdoelen Leefgebied "Categorie water" (agrarisch waterbeheer)

Doelen voor het beheer in dit leefgebied

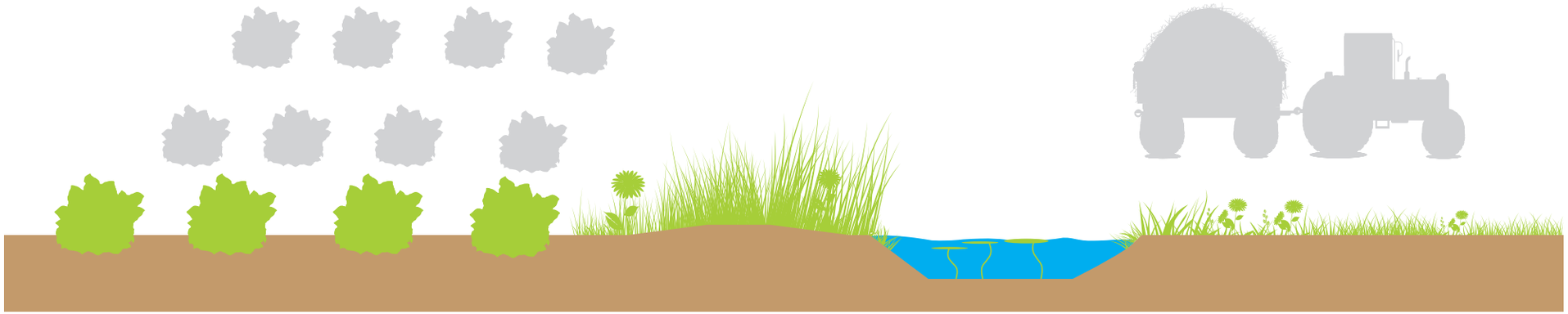
Het agrarisch waterbeheer is gericht op het bereiken van een goede toestand van al het water conform de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het realiseren van een robuust, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem. Hoewel de opgaven per waterschap verschillen, zijn de volgende doelen in alle gevallen relevant:

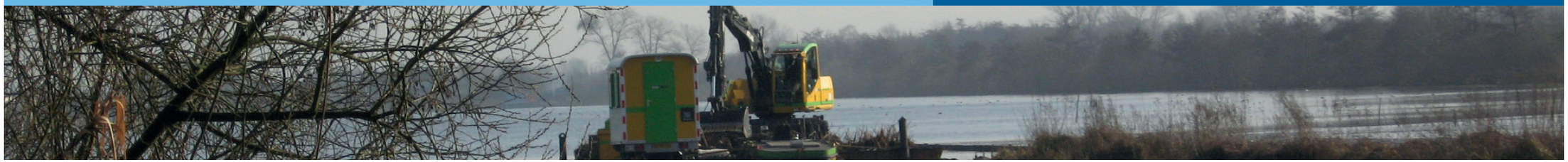
- het beschikbaar stellen van agrarische gronden voor waterberging bij veel neerslag en het vasthouden van water bij droogte, om waterproblemen elders in het watersysteem te voorkomen;
- het op een zodanige wijze inrichten en/of beheren van waterlopen en oevers -afgestemd op de gebiedsfuncties- dat een toekomstbestendig, duurzaam watersysteem ontstaat;
- het op een zodanige wijze beheren van het grond- en/of oppervlaktewaterpeil, dat een optimale situatie ontstaat voor waterkwantiteit en waterkwaliteit. Het gaat hierbij om drie hoofddoelstellingen: 1) het vergroten van het bergend vermogen in de bodem of in het oppervlaktewatersysteem; 2) het realiseren van een optimaal peilbeheer; 3) het verbeteren van de waterkwaliteit;
- groene zuivering: het beperken van de belasting van grond- en oppervlaktewater met verontreinigende stoffen vanuit de agrarische sector, zowel door het nemen van maatregelen aan de bron als end of pipe-maatregelen;

Provincie Noord-Holland

Waterbeheer

- duurzaam bodembeheer: het beperken en voorkomen van af- en uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het grond- en oppervlaktewater.

Separaat hiervan bestaan subsidiemogelijkheden (die niet onder de beheermaatregelen vallen) ten behoeve van waterdoelen voor innovatieve maatregelen (POP art. 17a) en niet-productieve investeringen (POP art. 17d2).

Begrenzing van dit leefgebied

De begrenzing van dit leefgebied is ruim vastgesteld en is een zoekgebied. Aanvragen worden getoetst aan de kaartlagen van onder meer het RVO.nl (perceelregistratie, agrarisch areaal e.d.).

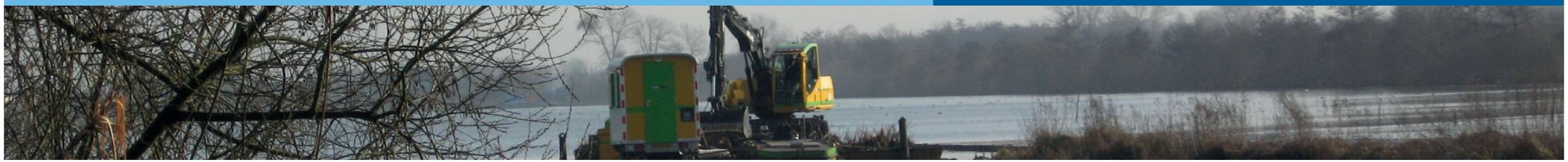
Koopmanspolder, foto: Marco van der Lee.

4.5 Beoordeling gebiedsaanvragen van agrarische collectieven

In opdracht van de provincie toetst RVO.nl de gebiedsaanvragen van agrarische collectieven aan conformiteit met Europese regelgeving. Hierbij let RVO.nl op:

- de begrensde leefgebieden (open grasland, open akker, natte dooradering, droge dooradering en categorie water) in de kaarten bij dit Natuurbeheerplan;
- de onderstaande tabel, die aangeeft welke beheerfuncties en dientengevolge daarmee samenhangende beheermaatregelen opgenomen kunnen worden in de gebiedsaanvraag.

Leefgebied	Beheerfuncties
Leefgebied open grasland	• Optimaliseren foerageer-, broed- en opgroeimogelijkheden • Creëren nat biotoop
Leefgebied open akker	• Creëren foerageergebied • Optimaliseren voortplantingsmogelijkheden
Leefgebied natte dooradering	• Optimaliseren foerageer-, broed- en opgroeimogelijkheden • Verschralen
Leefgebied droge dooradering	• Optimaliseren foerageer-, broed- en opgroeimogelijkheden
Categorie water	• Waterberging • Verbeteren waterkwaliteit • Vernatting • Water vasthouden

4.6 Wijziging begrenzing leefgebieden agrarisch natuurbeheer

De begrenzing is gebaseerd op de aanwezigheid van doelsoorten en kansen in het gebied. De begrenzing is besproken met de agrarische collectieven. Verzoeken tot wijziging van de begrenzing worden beoordeeld en zonodig verwerkt in het ontwerp natuurbeheerplan.

Akkerrand Hollands Noorden, foto: Ellen Mul.

Hoofdstuk 5

Provincie Noord-Holland

Monitoring en rapportage

5.1 Monitoring, rapportage

De doelstelling van het SNL is om het NNN te realiseren en de natuurkwaliteit te bereiken, zoals die is benoemd in dit natuurbeheerplan en is begrensd op de bijbehorende kaarten, vooral de beheertypenkaart en de ambitiekaart. De voortgang van de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland in hectares wordt jaarlijks opgenomen in de landelijke voortgangsrapportage Natuur die het IPO naar de Staatsecretaris stuurt volgens afspraak in het Natuurpact. Provinciale Staten worden jaarlijks geïnformeerd.

Met de publicatie "Biodiversiteit in Noord-Holland" is een publieksvriendelijk rapport gepresenteerd over de "staat van de natuur" in Noord-Holland. Het rapport geeft inzicht in de biodiversiteit in Noord-Holland, monitoring, de ontwikkeling van fauna in Noord-Holland met een overzicht van sterke stijgers en sterke dalers. Zodra voldoende gegevens beschikbaar zijn, zal ook worden gerapporteerd over de ontwikkeling van flora en over de trends weidevogels.

De natuurkwaliteit in het Natuur Netwerk Nederland, inclusief de Natura 2000-gebieden wordt gemonitord volgens de landelijk vastgestelde "Werkwijze monitoring en beoordeling NNN/N2000". Volgens deze systematiek worden alle terreinen waarvoor een SNL-subsidie wordt verleend op ontvangen gemonitord. Het landelijke systeem is zodanig samengesteld dat op basis van de verzamelde data beoordeeld moet kunnen worden in hoeverre de doelstellingen voor natuurkwaliteit behaald worden. Conclusies worden op verschillende niveaus bekeken; het landelijke beeld van natuurkwaliteit maakt onderdeel uit van de jaarlijkse voortgangsrapportage natuur die het IPO aan de staatsecretaris levert. Op regionaal en lokaal niveau kunnen de conclusies gebruikt worden voor overleg met de beheerders. Op Europese schaal monitoren we de doelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Hiervoor baseren we ons ook op de gegevens die verzameld worden volgens de landelijke werkwijze, aangevuld met de gegevens uit het Netwerk Ecologische Monitoring. Dat is een netwerk waarbinnen niet alleen professionals, maar ook vele vrijwilligers natuurdata verzamelen en die door de soortenorganisaties en het CBS worden geanalyseerd. Op provinciaal niveau destilleren we het provinciale beeld van de staat van de natuur ook uit deze gegevens.

Voor het verzamelen van de gegevens ten behoeve van de SNL-monitoring, kunnen gecertificeerde beheerders een subsidie aanvragen ter hoogte van 75% van de normkosten. Vanaf 2017 is het mogelijk om de monitoringvergoeding in de lump sum op te laten nemen. De hoogte van deze subsidie is landelijk afgesproken tussen provincies en beheerders. Onderdeel van certificering is de eis dat de beheerder de monitoring uitvoert conform een kwaliteitshandboek, zodat is gegarandeerd dat de landelijke systematiek wordt gevolgd. Alleen op die manier zijn de resultaten onderling te vergelijken, te aggregeren tot een landelijk schaalniveau en te herhalen.

Provincie Noord-Holland

De provincie is verantwoordelijk voor de beoordeling van de natuurkwaliteit. In natuurgebieden waar de beheerders geen eigen monitoring uitvoeren kan de provincie die monitoring laten doen. De volgende kwantitatieve gegevens worden verzameld:

Gegevensverzameling	Taakverdeling	Frequentie
Hectares	Beheerder	Jaarlijks
Vegetatie	Gecertificeerd beheerder	1 x per 12 jaar
Flora	Gecertificeerd beheerder	1 x per 6 jaar
Fauna (vogels, dagvlinders, sprinkhanen, libellen)	Gecertificeerd beheerder	1 x per 6 jaar
Ruimtelijke condities, vegetatie- en floraopnames	Provincie	Periodiek
Structuur	Gecertificeerd beheerder	Periodiek
Abiotiek (standplaatsfactoren)	Provincie	1 x per 6 jaar o.a. veldbezoek
Natuurlijkheid	Gecertificeerd beheerder	Periodiek
Meetnetten agrarisch natuur-beheersoorten (vogels)	NEM (weidevogels georganiseerd door PNI)	Jaarlijks
Beheermonitoring agrarisch natuurbeheer	Agrarisch beheerder	Jaarlijks
Aanvullend onderzoek soorten van agrarisch gebied	Provincie	jaarlijks

SVNL natuurbeheer
SVNL agrarisch natuurbeheer

De door de beheerders verzamelde data worden opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en de Vegetatiekaartendatabank. Dit zijn landelijke voorzieningen die voor de provincies centraal wordt beheerd door BIJ12.
De NDFF kan soortverspreidingsgegevens opslaan, de vegetatiekaartendatabank wordt gebruikt voor het centraal opslaan van vegetatieopnames

De aspecten aan de hand waarvan de SNL natuurkwaliteit kan worden bepaald zijn:
1 Flora en fauna
2 Structuurelementen (afleidbaar uit vegetatieopname)
3 Standplaatsfactoren (afleidbaar uit vegetatieopname en overige informatie)
4 Ruimtelijke condities
5 Natuurlijkheid
De verzamelde data en beoordelingen vormen tevens input voor de jaarlijkse gesprekken van de provincie met natuurbeheerders.

Voor agrarisch natuurbeheer voeren de collectieven monitoring uit gericht op aanscherping en bijsturing van hun beheer (beheermonitoring). Monitoring is onderdeel van de lump sumvergoeding die (agrarische) beheerders ontvangen.

Voor agrarisch beheerde natuur zijn de provincies verantwoordelijk voor het uitvoeren van de beleidsmonitoring. De beleidsmonitoring moet uitwijzen in hoeverre het agrarisch natuur- en landschapsbeheer bijdraagt aan de staat van instandhouding van de doelsoorten. Met het landelijke meetnet wordt de trend in aantallen en/of verspreiding van deze Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) soorten gemeten. Dit gebeurt in de met subsidie SVNL agrarische beheerde gebieden, en als referentie ook daarbuiten. De resultaten worden door het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) verzameld.

Deze monitoring met behulp van meetnetten wordt gecoördineerd door de soortenorganisaties (o.a. SOVON en RAVON) en deels uitgevoerd door vrijwilligers. Provincies financieren het meetnet.

Het agrarisch waterbeheer draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit van de KRW watergangen en het verhogen van het waterbergend vermogen. Om de waterkwaliteit en waterkwantiteit te meten zijn bestaande monitoringsprogramma's van waterschappen en provincies (kwaliteit en kwantiteit) beschikbaar, op basis waarvan de toestand en ontwikkeling van de betreffende parameters worden gemonitord. Dit betekent dat voor blauwe diensten niet een apart monitoringsprogramma ontwikkeld hoeft te worden.

5.2 Evaluatie

Door het Planbureau van de Leefomgeving (PBL) wordt het Natuurpact periodiek geëvalueerd. In 2017 heeft PBL een eerste rapport uitgebracht met de focus op "lerende evaluatie van het Natuurpact", waarin onder meer wordt ingegaan op de realisatie van biodivesiteitsdoelstellingen en de effectiviteit van het collectief agrarisch natuurbeheer.

De kerngebiedenbenadering voor weidevogelbeheer zal aan het einde van de beheerperiode 2016-2021 worden geëvalueerd.

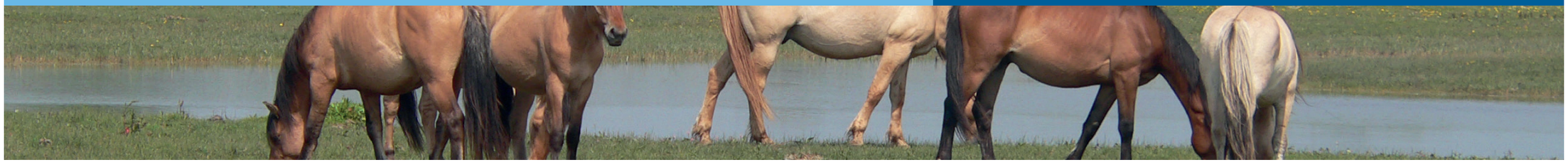
Hoofdstuk 6

Provincie Noord-Holland

Gebiedsbeschrijvingen

Provincie Noord-Holland

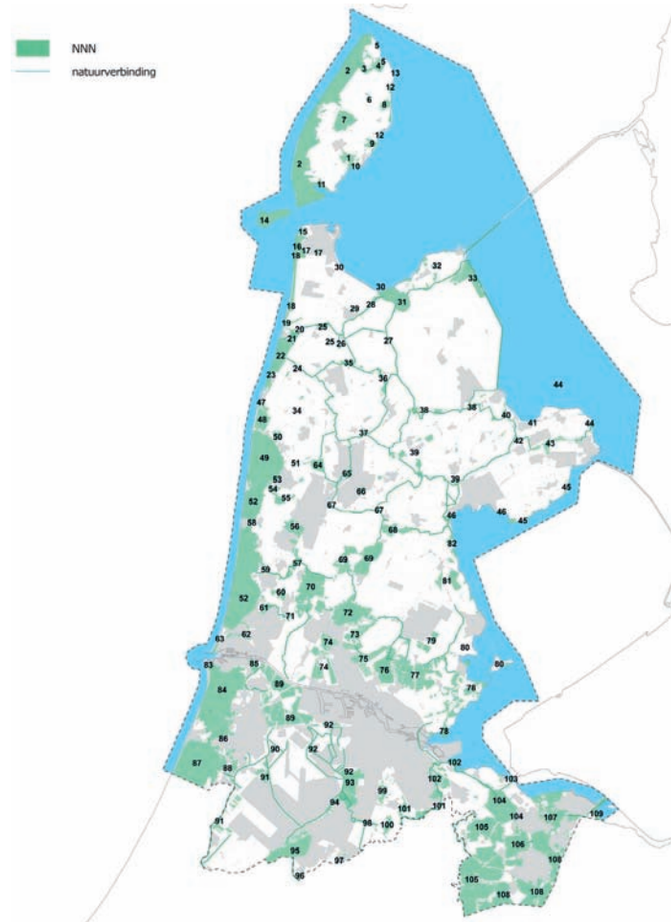
6.1 De waarde van gebiedsbeschrijvingen

De gebiedsbeschrijvingen bevatten de "wezenlijke kenmerken en waarden" van een NNN-gebied, zoals bedoeld in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Deze beschrijvingen zijn de basis voor het bepalen van het beheerdoel in de vorm van het beoogde beheertype, zoals dat is vastgelegd is in de ambitiekaart. Daarnaast dienen de gemeenten deze beschrijvingen conform de PRV te gebruiken om in de toelichting van het bestemmingsplan de wezenlijke kenmerken en waarden te beschrijven en aan te geven op welke wijze deze waarden zullen worden beschermd en hoe negatieve effecten kunnen worden voorkomen.

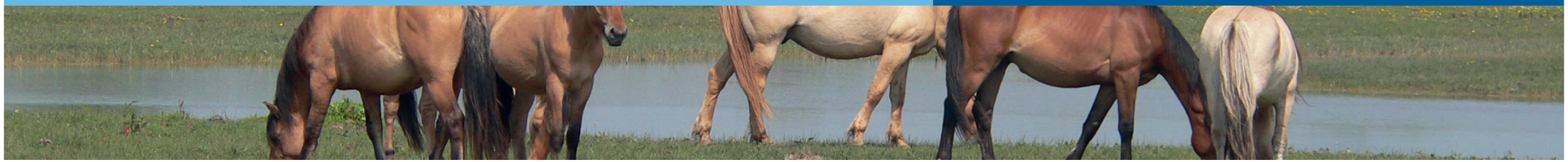
De gebiedsbeschrijvingen zijn aanvullend op de ambitiekaart, die sturend is voor de inrichting en het natuurbeheer en op de beheerdoelen uit hoofdstuk 4. Ze bevatten ook aanwijzingen voor het beheer waar dat nodig is. Bijvoorbeeld als het standaardbeheer horende bij een beheertype in een gebied onvoldoende rekening houdt met de specifieke kenmerken van het betreffende gebied.

N 05.02 Riet maaien, foto: Onno Steendam.

11) Artikel 19 lid 2 van de PRV:

Een gebiedsbeschrijving is een beschrijving van de natuurwaarden in het gebied en van het beheer dat in een gebied specifiek nodig is. Tot de wezenlijke waarden en kenmerken van de verschillende gebieden horen naast de natuurdoelen, ook de recreatiedoelen. Immers, van oudsher worden natuurterreinen ook gebruikt voor recreatieve doeleinden. Diverse gebieden zijn zelfs ingericht met het oogmerk als recreatiegebied te dienen, en zijn daarna deel geworden van het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is daarmee, in oppervlakte, het grootste recreatiegebied van Nederland. De recreatieve toegankelijkheid van het NNN wordt door de beheerder afgestemd op de mogelijkheden die er zijn, waarbij de bescherming van de natuurwaarden het uitgangspunt vormt. In gebieden met een primaire natuurdoelstelling zijn eenvoudige recreatieve voorzieningen vaak onderdeel van dat gebied. Alleen wanneer de natuurwaarden in een gebied zeer kwetsbaar zijn, kan een gebied worden afgesloten. In gebieden met primaire recreatieve doelstelling zijn intensievere vormen van recreatie mogelijk, zoals festivals en de daarbij behorende voorzieningen. Ook bij deze activiteiten zal rekening gehouden moeten worden gehouden met de natuur in die gebieden. In de gebiedsbeschrijvingen staat een nadere toelichting op de recreatieve mogelijkheden van de verschillende NNN-gebieden.

6.2 Actualisatie

Actualisatie van de beschrijving kan nodig zijn om de volgende redenen:

- Voor gebieden waarvoor projecten zijn opgestart, zal een actualisatie van de gebiedsbeschrijving onderdeel zijn van het project.
- Voor gebieden waarvoor een Natura 2000 beheerplan is afgerond kan een betere gebiedsbeschrijving nodig zijn.
- Voor recreatiegebieden met een recreatie- en natuurdoelstelling zijn de beschrijvingen niet voldoende. Voor deze gebieden is in 2016 is gestart met het beter bepalen van de natuur- en recreatiedoelen in deze gebieden.

6.3 Vigerende gebiedsbeschrijvingen per regio

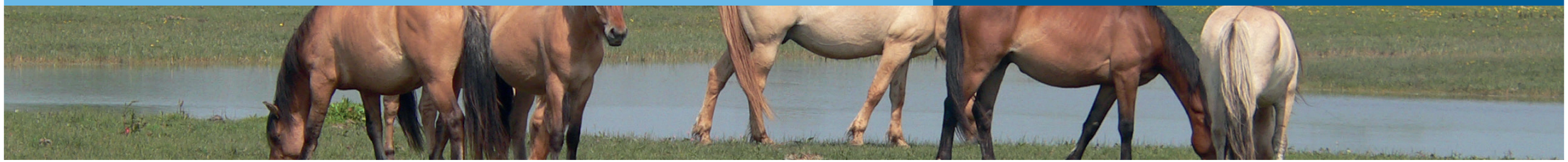
6.3.1 Texel

Beschrijving van natuur en landschap

Texel is een eiland met veel variatie in bodem, hoogte en watertypen en heeft daardoor een grote verscheidenheid aan bijzondere planten en dieren. Het gebied grenst aan de grootste natuurgebieden van Nederland: de Noordzee en Waddenzee. In de Waddenzee zorgen eb en vloed voor landschapsvormende processen – zoals het opslibben en erosie – en de kenmerkende flora en fauna. De duinen zijn aaneengesloten en herbergen een grote variatie aan vegetatietypen en dieren. De overgang van duin naar polder is meestal scherp, maar op enkele plaatsen bestaat nog steeds een geleidende overgang van zoet duinwater naar brak polderwater en de bijbehorende variatie van levensgemeenschappen. Op het "Oude Land" is de aanwezigheid van keileemopduikingen een kenmerkend landschappelijk, ecologisch en aardkundig verschijnsel. De hoge keileemopduikingen rond de Hoge Berg, Oosterend en Den Hoorn vormen de basis van de grote verscheidenheid in watertypen, plantengroei en waterdieren. Het glooiende Oude Land is kleinschaliger van opbouw en minder open dan het jonge aandijkingenlandschap op zeeklei. Dit komt vooral door de verspreid liggende beplantingselementen zoals houtwallen, bosjes, eendenkooien, singels en struweelhagen. In het aandijkingenlandschap zijn het vooral erfbeplantingen rond boerderijen die het landschap bepalen.

Natuur- en landschapsdoelen

De buitendijkse schorren en slikken, de duinen en de overgangen naar het polderland, een aantal orchideeën- en weidevogelrijke graslanden en enkele brakwatergebieden maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Voor de duinen bestaat een belangrijke opgave om de beheercondities voor de duingraslanden en het broedbiotoop van blauwe kiekendief, velduil en tapuit op orde te brengen.

Voor de vochtige duinbossen, vochtige valleien, moerassen en duinwateren, de Noordse woelmuis en het broedbiotoop van roerdomp en lepelaar moeten zowel water- als beheercondities worden verbeterd. De Waddenzee is het grootste Nederlandse Natura 2000 gebied. Kernopgaven voor de Waddenzee die Texel raken zijn behoud van ongestoorde broedplaatsen voor kluut, bontbek- en strandplevier en de beschikbaarheid van voedsel en hoogwatervluchtplaatsen voor bonte strandloper, rosse grutto, scholekster, kanoet en eidereend. In de duinen zijn er mogelijkheden voor natuurontwikkeling door grondwaterpeilverhoging, herstel van duinvalleien, duinrellen, uitstuiving, omvorming van naaldbos en begrazing. Voor het keileemlandschap gaat het om handhaving van reliëf en relatieve kleinschaligheid en om het beheer, herstel en aanleg van landschapselementen zoals tuinwallen, drinkputten (kolken), dijken en bosjes. In het aandijkingenlandschap staat handhaving van rust en ruimte centraal. De aandacht gaat in ecologische zin vooral uit naar de benutting van brakke en zoete kwel, herstel van grasland in de duinzoom en ecologisch beheer langs bermen en wateren. Van belang is optimalisatie van het beschikbare water. In het agrarisch gebied wordt gestreefd naar behoud van bloemrijke graslanden en weidevogels en akkervogels. Langs akkerranden worden kruidenrijke randen aangelegd. Er zijn pilots met vogelakkers gestart. Drinkputten of kolken en tuinwallen zijn kenmerkende landschapselementen en worden hersteld en onderhouden.

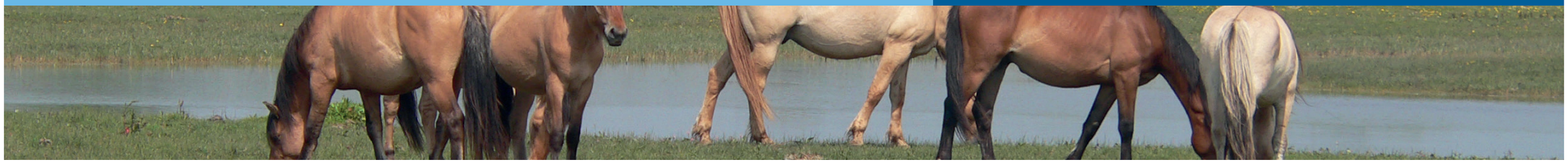
Beschrijving per gebied

1 Hoge Berg

Het landschap van de Hoge Berg is een gaaf voorbeeld van het glooiend keileemlandschap zoals alleen nog te vinden op Texel, Wieringen, Gaasterland, en bij Vollenhove. Kenmerkende landschapselementen zijn tuinwallen, kolken, watervoerende greppels (cenen) en schapenboeten. Ecologie: veel overgangen in bodem en vocht (kwel) en voedselrijkdom.

Hoge Berg is zowel landschappelijk als ecologisch bijzonder en vooral gevormd door de eeuwenoude schapenhouderij. Het gebied kent vanouds een stevige graasdruk met als resultaat kamgras-veldgerst graslanden (nu bijzonder), maar is verder niet bijzonder kruidenrijk. De tuinwallen kennen een eigen kenmerkende, vaak schrale flora die voor het voortbestaan afhankelijk is van schapenbegrazing. De drinkpoelen hebben een aantal kenmerkende water- en oeverplanten en bijzondere soorten waterdieren. Ze zijn optimaal ontwikkeld bij schapenbegrazing omdat de schapen niet door het water lopen. Het (landschaps-)beheer van drinkpoelen en tuinwallen is intensief en daarvoor zijn aparte afspraken gemaakt. Het grasland op de hoge delen van de Hoge Berg vraagt een stevige beweiding, bij voorkeur met schapen. Dit komt qua beheertype dicht bij kruiden en faunarijk grasland. Het beheer van kruiden en faunarijk grasland wordt op de graslanden in dit gebied uitgevoerd met een aangepaste werkwijze, zoals een grote begrazingsdruk en hogere bemesting. Op de lagere delen van de Hoge Berg komt vochtig weidevogelgrasland voor.

2 Duinen
Aaneengesloten duingebied gericht op behoud en herstel van droge duingraslanden en vochtige valleien. In de duinzoom en in de voormalige landbouwenclaves worden gronden verworven en ingericht om de gradiënt van duin naar polder te herstellen en het afstromende duinwater beter te benutten.

3 Hanenplas
Restant van een duinvallei op de overgang naar de polder. Het gebied is in cultuur gebracht voor bloembollenteelt, maar de oorspronkelijke duinvallei is nog goed herkenbaar. De voormalige landbouwenclave wordt weer omgevormd naar natuur. Het gebied sluit aan op de Roggesloot en Dorpszicht en dit geheel verbindt de Noordzee en Waddenzee met alle kenmerkende levensgemeenschappen.

4 Roggesloot en Dorpszicht
Kreek met brakwaterlevensgemeenschap en orchideeënrijk hooiland, bloemrijke gras- en rietlanden met veel brakwatersoorten.

5 Polder Wassenaar, “t Visje en Zeeburg
In Polder Wassenaar en “t Visje komt de overgang van duin naar polder tot uiting in de bloemrijke graslanden en kruidenrijke rietlanden. Het graslandbeheer in Zeeburg richt zich op de opvang van rotganzen. Alle gebieden functioneren als pleisterplaats voor vogels.

6 Hoogezandskil
Voormalige kreek met brede rietkraag en brakwaterplanten en -dieren.

7 Waal en Burg
Complex van brakgrasland en orchideeënrijk hooiland en hoge dichtheden broedende weidevogels. Samen met De Bol de belangrijkste groeiplaats van harlekijnorchis in West-Europa. Verwerving en inrichting van nieuwe percelen zijn gericht op het vormen van een beheereenheid met een eigen watersysteem.

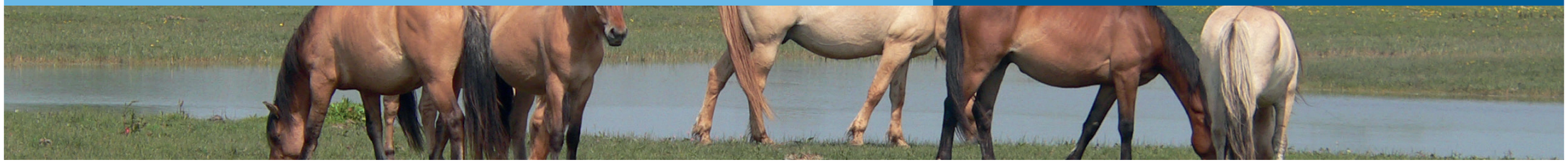
8 De Bol
Complex van brakgrasland en orchideeënrijk hooiland en met hoge dichtheden broedende weidevogels en pleisterende watervogels. Samen met de Waal en Burg de belangrijkste groeiplaats van harlekijnorchis in West-Europa. In dit gebied is de invloed van brak grondwater een zeer belangrijke factor voor de instandhouding van de binnendijkse pioniersvegetaties en zilte graslanden. Verdere inrichting en beheer zal op deze brakke situatie gericht moeten zijn.

9 Dijkmanshuizen
Complex van bloemrijk hooiland, rietland en droog en vochtig grasland. Belangrijk broedgebied voor weidevogels en pleisterende steltlopers en watervogels. In dit gebied is de invloed van brak grondwater een zeer belangrijke factor voor de instandhouding van de binnendijkse pioniersvegetaties en zilte graslanden. Verdere inrichting en beheer zal op deze brakke situatie gericht moeten zijn.

10 Eendenkooien, De Schans en hooilandreservaten
De eendenkooien en De Schans zijn vooral van landschappelijke en cultuurhistorische betekenis. Op de overgang van de Hoge Berg naar het lage polderland liggen bloemrijke hooilanden onder invloed van zowel zout als brak water.

11 Hoornder Nieuwland en De Petten
Laaggelegen polder met grote potenties voor de benutting van zoet kwelwater uit de duinen en brak kwelwater uit zee. De Petten heeft goed ontwikkelde brakke vegetaties en is een belangrijk broed- en pleistergebied voor sterns en steltlopers.

Provincie Noord-Holland

12 Brakwaterreservaten, Wagejot, Zandkes, Ottersaat

Keten van kleine en grotere reservaten met brak- en zoutwaterlevens-gemeenschappen, brakke gras- en rietlanden en plas-dras terrein. Belangrijke broed-, voedsel- en pleisterge-bieden voor sterns, en andere wad- en watervogels.

13 De Schorren

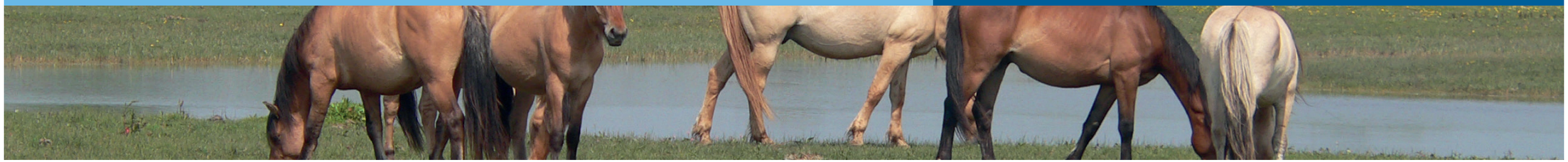
Buitendijkse kwelder met schorrenvegetaties en een belangrijke functie voor broedende, rustende en foeragerende lepelaars en andere kustgebonden vogels.

14 Noorderhaaks – Razende Bol

Buitengaats gelegen zandplaat, van groot belang als rustplaats voor trekkende en foerage-rende zeevogels en kustvogels. Daarnaast rustplaats voor grijze en gewone zeehond en slaapplaats voor sterns en jonge aalscholvers na het broedseizoen. Dit gebied is een broed-locatie voor de dwergstern.

6.3.2 Kop van Noord Holland

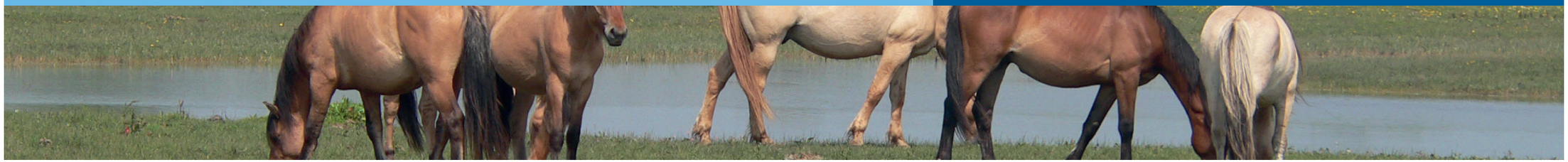
Beschrijving van natuur en landschap

De Kop van Noord-Holland grenst aan de Noordzee en de Waddenzee. De duinen zijn in vergelijking met de rest van Noord-Holland smal, maar veel minder verdroogd. Het Zwanenwater en de Grafelijkheidsduinen herbergen goed ontwikkelde natte en droge duinvegetaties. In het overgrote deel van de Kop overheerst de landbouwfunctie en is het landschap grootschalig met weinig (bijzondere) natuurwaarden. Er lopen veel boezemwateren en andere brede watergangen met brede rietkragen. Door de strakke, rechtlijnige indeling en grote openheid onderscheiden aandijkingen zoals Haze- en Zijpepolder en de Wieringermeer zich van het oude land. Op sommige plekken wordt dit karakter doorbroken door eendenkooien, ringdijken, bosjes zoals Wildrijk en Ananas, voormalige kreken, doorbraakkolken, erfbeplantingen en nollen. Het landbouwkundig gebruik van de grond is zeer intensief. Op en rond het glooiende Wieringen en plaatselijk in de duinzoom bestaat meer ruimte voor bijzondere natuurwaarden zoals kust- en weidevogels, ganzenopvang en bijzondere sloot- en graslandvegetaties. In de Wieringermeer liggen het Robbenoordbos en Dijkgatsbos. Deze bossen zijn ontstaan door de dijkdoorbraak nadat de Duitsers de dijken hadden opgeblazen (geen natuurontwikkeling maar rancune over het verlies van de Tweede Wereldoorlog). De grond achter de dijken was na de doorbraken niet meer geschikt voor landbouw en werd gebruikt voor houtteelt. Het beheer richt zich nu vooral op natuurlijke processen. De bossen herbergen inmiddels een bijzondere flora en fauna. Het Schagerwad en de Kleimeer zijn reservaten waar weide- en moerasvogels in hogere dichtheden broeden. In de Kleimeer liggen enkele bloemrijke graslanden van voedselrijke kleigrond, een zeldzaam vegetatietype. In de Wieringermeer is sprake van brak kwelwater, dat komt door het intensieve landbouwkundig gebruik echter nauwelijks tot uiting komt in specifieke flora en fauna.

Natuur- en landschapsdoelen

Alle duinen in de Kop van Noord-Holland maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. De belangrijke opgaven vanuit Natura2000 bestaan uit het verbeteren van het beheer van grijze- en witte duinen, kalkarme en heischrale graslanden, blauwgraslanden en het biotoop van de tapuit. Een andere opgave betreft het op orde brengen van de watercondities voor vochtige valleivegetaties. In het Kooibosch-Luttickduin gaat het om de verbetering van de waterhuishouding voor blauwgraslanden. De Waddenzee is het grootste Nederlandse Natura2000 gebied. Kernopgaven van Natura2000 die de Kop van Noord-Holland raken zijn behoud van ongestoorde broedplaatsen voor kluut, bontbek- en strandplevier en voedsel en hoogwatervluchtplaats voor bonte strandloper, rosse grutto, scholekster, kanoet en eidereend. In de duinzoom gaat de aandacht vooral uit naar benutting van zoete en brakke kwel, ontwikkeling van duinrellen en vochtige en droge graslanden. Geslaagde voorbeelden van natuurherstel in de duinzoom liggen rond Den Helder, Callantsoog en Sint Maartenszee. Op Wieringen zijn veel overgangen aanwezig van nat naar droog, voedselarm naar voedselrijk en allerlei bodemkundige verschillen. Vooral de grote variatie in hydrologische gesteldheid biedt goede aanknopingspunten voor de ontwikkeling van kwelgebonden levensgemeenschappen. In de grote bossen in de Wieringermeer richt het beheer zich op natuur technische processen waarbij natuurlijke verjonging een centrale rol speelt. Langs brede watergangen zijn veel ecologische verbindingen gerealiseerd in de vorm van brede rietkragen, plas-dras, nat schraalland en bloemrijke vegetaties, vaak in combinatie met waterberging. In het overige door de landbouw gedomineerde gebied richt het beleid zich op behoud en bescheiden ontwikkeling van kleine natuurelementen zoals eendenkooien, rietmoerasjes, brakwaterresten en bloemrijke graslanden. In de Zijpepolder beheren en herstellen particulieren samen met het waterschap kenmerkende houtwallen. De betekenis van de Kop als broedgebied voor weidevogels is sterk teruggelopen. Geschikte weidevogelleefgebieden liggen op Wieringen, rond Callantsoog en delen van de Schagerkogge en Zijpepolder. In de bloembollengebieden broeden graspiepers, veldleeuweriken en gele kwikstaarten; alle drie zangvogels die in de traditionele weidevogelgebieden bijna zijn verdwenen.

Provincie Noord-Holland

Beschrijving per gebied

15 Huisduinerpolder
Polder waarin zowel het zoete water uit de duinen als het brakke kwelwater uit zee tot uitdrukking komt in de graslanden en sloten. Graslanden zijn een belangrijke rustplaats voor doortrekkende en pleisterende vogels en voedselgebied voor overwinterende rotganzen.

16 Grafelijkheidsduinen & Donkere Duinen
Aaneengesloten duingebied gericht op behoud en herstel van droge duingraslanden, duinheide en vochtige valleien.

17 Refugium, Tuintjesweg, Hengstenpad en De Nollen
Natuurontwikkelingsprojecten met bloemrijke vochtige en droge schrale (duin-) graslanden en helder duinwater.

18 Noordduinen, Mariëndal & Botgat
Duinen met goed en matig ontwikkelde droge graslanden en het is belangrijk broedgebied voor de tapuit. Bij het Botgat wordt gewerkt aan herstel en uitbreiding van de vochtige duinvalleivegetaties. Daarmee wordt de vergrassing en de aanwezigheid van exoten bestreden. Mariëndal is een natuurontwikkelingsgebied waar bollenland is omgevormd in binnenduingrasland met veel variatie: van voedselrijk naar voedselarm, nat naar droog en zoet tot zwak brak water. Kenmerkende vegetaties ontwikkelen zich voorspoedig. Verder een belangrijk broed- en pleistergebied voor watervogels en steltlopers.

19 Nollen van Abbestee en Zandpolder
De Nollen bestaan uit oude lage stuifduincomplexen met schraal grasland en heide. Rond de Nollen zijn bollenpercelen verworven en ingericht voor de ontwikkeling van vochtige levensgemeenschappen met zowel zoete als brakke kwel. Belangrijk broed- en pleistergebied voor watervogels en steltlopers.

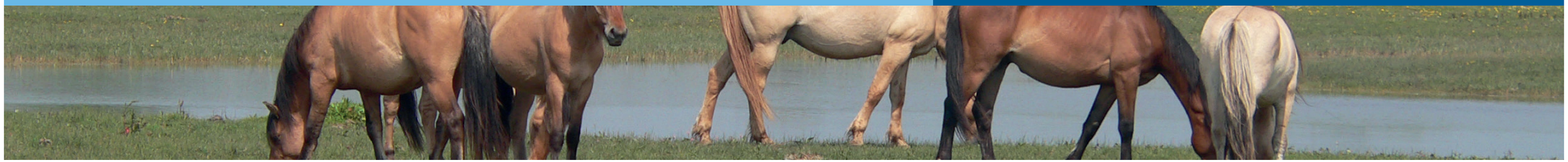
20 Kooibosch – Luttickduin
Complex van droge en vochtige voedselarme duingraslanden droge duinbossen en oud hakhout met bijzondere mossoorten.

21 Uitlandsche Polder
Natuurontwikkelingsproject gericht op droge en vochtige graslanden gevoed door benutting van kwelwater uit het Zwanenwater.

22 Zwanenwater
Een van de best behouden voorbeelden van vaste landduinen met natte valleien en met bijzondere vegetaties en broedvogels.

23 Pettemerduinen
Complex van droge duingraslanden, duinheiden, vochtige valleien en aangeplant dennenbos.

24 Wildrijk en Ananas
Voormalige landgoedbosjes met stinsenplanten, met name wilde hyacint.

25 Eendenkooien "t Zand en Zijpe

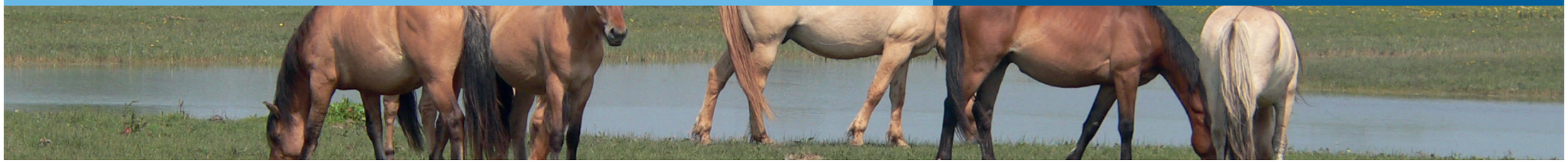
De eendenkooien bestaan uit vochtig loofbos met een rijke ondergroei en vochtige, kruidenrijke graslanden.

N 17.04 Eendenkooi 't Zand, de Zijpe, foto: Jan Zijp.

Harger Pettermerpolder.

26 Oude Sluis of Pikster
Vochtig kruidenrijk grasland en rietkragen die een stapsteen vormen in de natuurverbinding.

27 Waardkanaal
Rietkragen, moeras en vochtige graslanden.

28 Lage Oude Veer
Voormalige kreek met brede rietkragen en zoetwaterflora en fauna.

29 Kruiszwin & Razend Zwin
Twee voormalige wadkreken. Het Kruiszwin ligt ten dele geïsoleerd van de rest van het oppervlaktewater. Door natuurontwikkeling kunnen delen van het gebied verbrakt worden.

30 Balgzand, Waddenzee
Uitgestrekt kweldergebied met grote oppervlakte zilte vegetaties en belangrijk voedselgebied voor wadvogels en delen als broedgebied. Langs de rand ligt een strook schorrenvegetaties.

31 Amstelmeer
Voormalige zeearm die door aanleg van de dijk is afgesloten. Het meer is een belangrijk voedsel- en pleistergebied voor wad- en watervogels. In en langs het meer liggen rietmoerassen en graslanden met zilte vegetaties die van grote betekenis zijn voor broedende en foeragerende watervogels.

32 Wieringen
In de glooiende graslanden komen kenmerkende planten voor. In sloten en watergangen komt zowel het zoete als brakke kwelwater tot uiting in de plantengroei. De graslanden functioneren als weidevogelleefgebied, hoogwatervluchtplaats voor overtijdende wadvogels en in de winter als voedselgebied voor ganzen, in het bijzonder rotganzen.

33 Robbenoord- en Dijkgatsbos en Dijkgatsweide
Na de Tweede Wereldoorlog aangeplante bossen die door natuurtechnisch beheer een steeds natuurlijker vegetatie krijgen en een rijke broedvogelbevolking herbergen. Tussen de bossen ligt Dijkgatsweide, een natuurontwikkelingsgebied met nat gras- en rietland voor broedende en pleisterende steltlopers en watervogels.

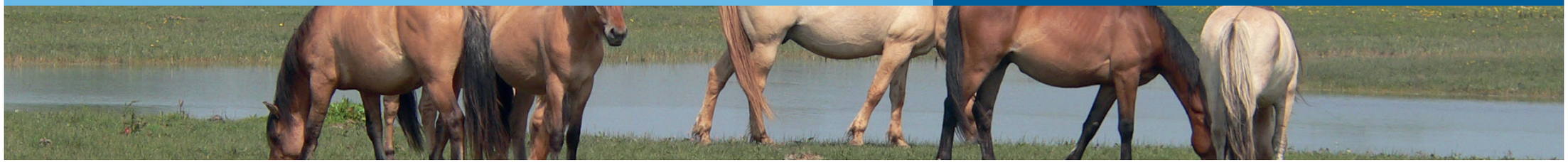
34 Wielen langs Westfriese Omringdijk bij Eenigenburg
Oude dijkdoorbraken met rietkragen.

35 Schagerwad
Complex van kruidenrijke graslanden, bloemrijk hooiland en rietmoeras.

36 Reservaten rond Kolhorn (Kaag-, Schrinkkaag- en Braakpolder)
Complexen van vochtige en kruidenrijke graslanden en plas-drasterrein voor water- en moerasvogels.

37 Boomerwaal
Complex van kruidenrijk grasland, rietmoeras en veenmosrietland. Belangrijke stapsteen in de natuurverbinding Omval-Kolhorn.

6.3.3 West-Friesland

Beschrijving van natuur en landschap

West-Friesland bestaat voor het grootste deel uit kleipolderlandschap met sterke contrasten tussen de dichte lintbebouwing en open gebieden. In het IJsselmeer ligt een groot vooroever-project en verschillende kleinere buitendijkse gebieden met riet- en graslanden. In de Vooroever domineert rietland met een goed ontwikkelde populatie moeras- en watervogels. In de kleinere buitendijkse gebieden vindt men vooral nat grasland en bloemrijk rietland en broeden weidevogels. De verdediging tegen de zee is terug te vinden in de hoge Westfriese Omringdijk. Achter de Westfriese Omringdijk liggen kleine open wateren zoals oude kleiputten en dijkdoorbraken, omgeven door vochtig grasland en rietkragen. In heel West-Friesland zijn ingrijpende ruilverkavelings- en landinrichtingsprojecten uitgevoerd. De agrarische structuur is sterk verbeterd, het landschap is veel grootschaliger geworden en de ecologische betekenis sterk verminderd. In graslandpolder De Gouw zijn na de landinrichting kleine oppervlakten met aardkundige waarden en bloemrijk grasland voor broedende weidevogels veiliggesteld. In de bouwlandgebieden zijn na de ruilverkavelingen vaak recreatiegebieden aangelegd rond gronddepots en zandwinputten. Hier omheen liggen meestal hooilanden, rietkragen en aangeplante bosjes. De bebouwing en weg- en erfbeplanting is in West-Friesland vooral in linten geconcentreerd. Rond Schagen liggen enkele terpen die nog goed herkenbaar zijn.

Natuur- en landschapsdoelen

West-Friesland grenst aan het IJsselmeer en Markermeer, die deel uitmaken van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Voor het IJsselmeer bestaat de opgave vooral uit het scheppen van voldoende rust en ruiplaatsen voor watervogels zoals fuut, smient, slobeend en ganzen. Moerasvorming langs de oevers verzacht de overgang van land naar water en schept een paaiplaats voor vis en broedbiotoop voor de roerdomp. Voor het Markermeer bestaat de opgave vooral uit behoud en herstel van samenhang tussen slaapplaatsen en foerageergebieden voor grasetende watervogels en meervleermuizen. De belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura2000 gebieden.

De geïsoleerde ligging van de veelal kleine reservaten maakt de natuur in West-Friesland kwetsbaar voor versnippering. Ecologische verbindingen met riet- en bloemrijk hooiland zijn hier belangrijk. De afgelopen jaren zijn goede ervaringen opgedaan met de combinatie van natuurverbindingen en waterberging. In gebieden met de hoofdfunctie tuinbouw zijn na de ruilverkavelingen rond zanddepots en open wateren recreatiegebieden aangelegd. In het Streekbos, Groote Vliet, Egboetswater, Obdammerweel en de Weelen zijn beplantingen aanwezig met inheemse bomen en kort gemaaide ligweiden afgewisseld met rietkragen en bloemrijk hooiland. Landschappelijk richt de aandacht zich vooral op het versterken van het contrast tussen de dicht bebouwde dorpen op de stroomruggen en het open polderland. Het gaat om het veiligstellen en herstellen van kenmerkende landschapselementen zoals kadetjesland, daliegaten, drinkputten, dijken, terpen, kaden, oude verkavelingspatronen, eendenkooien, hoogstamboomgaarden en erf- en laanbeplantingen.

Beschrijving per gebied

38 Weel- en Braakpolder, Kolk van Dussen, Wadweere & Waterberging Twisk

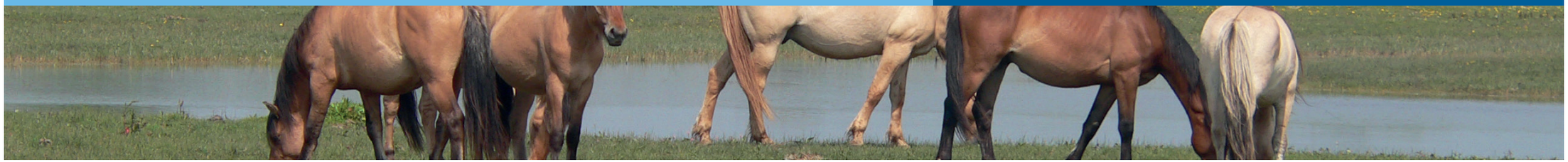
Complex van vochtige en kruidenrijke graslanden, plas-dras, open water en rietmoeras, vaak gecombineerd met waterberging. Belangrijke voedsel- en pleisterplaatsen voor watervogels en steltlopers.

39 Graslandreservaten in De Gouw, Berkmeer, Lage Hoek,polder Westerveer, Weerepolder, Leekerlanden en Slimdijk

Kruidenrijke en vochtige graslanden met bijzondere landschappelijke, aardkundige en archeologische waarden.

40 Grote en Kleine Vliet

Complex van open water en sloten met helder water, vochtige en kruidenrijke graslanden, riet- en hooiland en aangeplante bosjes.

41 Koopmanspolder en Onderdijk
De Koopmanspolder is een buitendijks gelegen graslandpolder die wordt ingericht met meer open water, moeras en kruidenrijk hooiland, met de huidige landschappelijke en cultuurhistorische waarde als uitgangspunt. Vooroever Onderdijk is een buitendijks rietland met veel bosopslag.

42 Eendenkooi Wervershoof
Eendenkooi met vochtig loofbos en rijke ondergroei.

43 De Weelen en Streekbos
Complex van waterlopen, dijkdoorbraken en polders die zijn gespaard bij de ruilverkaveling. Combinatie van open water, riet en ruigte, spontaan en aangeplant bos en vochtig en kruidenrijk grasland.

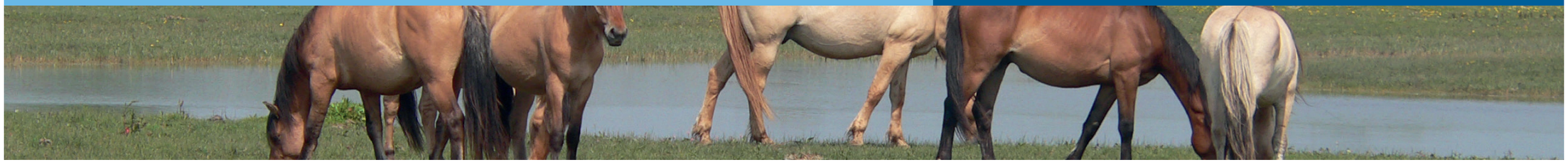
44 De Ven
Buitendijks grasland en rietland met bosopslag. Herbergt een grote kolonie aalscholvers. Binnendijks liggen vochtige en kruidenrijke graslanden en rietmoeras.

45 Putten van Oosterleek en Kleiput De Nek
Keten van voormalige kleiwinputten met open water en sloten met goed ontwikkelde watervegetaties, kruidenrijk hooiland en rietlanden met brakke invloeden. De kleiputten zijn een belangrijke groeiplaats van het zeldzame heemst. Kleiput De Nek herbergt een grote kolonie kokmeeuwen.

46 Uiterdijken en De Hulk
Buitendijkse graslanden met plas-dras voor pleisterende vogels en vochtig en kruidenrijk grasland.

6.3.4 Noord-Kennemerland

Beschrijving van natuur en landschap
De duinen van Noord-Kennemerland vormen een groot, aaneengesloten gebied van circa 7.000 hectare. De afgelopen eeuw is de grondwaterstand sterk gedaald. Het aandeel vochtige vegetatietypen is nog maar een fractie van wat het ooit was. Door het eeuwenoude menselijk gebruik ontstond rond de zeedorpen een bijzonder, bloemrijk vegetatietype. Dit vegetatietype is rond Egmond en Wijk aan Zee optimaal ontwikkeld. De overgang van duin naar polder leidt tot een grote variatie in hoogte, voedselrijkdom, watertypen en bijbehorende planten en waterdieren. Duinrellen met stromend water kenmerken de duinzoom van Noord-Kennemerland. Op de meeste plaatsen is de overgang van het glooiend duinlandschap naar de achterliggende cultuurgronden echter abrupt, waardoor deze kenmerkende duinzoom-levensgemeenschappen fragmentarisch voorkomen. Bij Schoorl, Egmond en Castricum zijn deze gradiënten nog wel aanwezig. In de Harger- en Pettemerpolder komen duinen, zee en polder bij elkaar. Daar is sprake van een grote variatie aan natuurlijke overgangen: van zeer zout naar zeer zoet water, van hoog naar laag, van zand naar klei en van voedselarm naar voedselrijk. Al deze verschillen leiden tot een grote verscheidenheid in planten en dierenleven. Landinwaarts is het contrast kenmerkend tussen de bebouwde, beplante en daardoor besloten strandwallen en open strandvlakten. Op sommige strandwallen komen hagen voor, zoals bij Limmen en Akersloot. Op de strandwallen liggen de landgoederen Ter Coulster en Nijenburg-Heilooër Bos. Achter de strandwal liggen in het verlengde van de Schulpvaart de oude stromen Limmer- en Heilooër Die, met rietkragen en schrale hooilanden. Het agrarisch gebied bestaat uit grasland of bollenteelt. De weilanden waren vanouds rijk aan broedende weidevogels en de sloten kenden een gevarieerde plantengroei in het water en langs de oever. De laatste decennia is een aanzienlijke oppervlakte grasland omgezet in bollenland.

Natuur- en landschapsdoelen

De duinen en de Harger- en Pettemerpolder maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Voor het beheer van de duinen is de belangrijkste opgave herstel van de oppervlakte en kwaliteit van de kalkarme, kalkrijke en heischrale duingraslanden door ruimte te scheppen voor natuurlijke verstuiving en het tegengaan van vergrassing en struweelvorming. Deze maatregelen zijn ook gunstig voor het broedgebied van de tapuit. Om de oppervlakte vochtige duinvalleien, moerassen, blauwgrasland en vochtige duinbossen en leefgebied van de nauwe korfslak te behouden en vergroten moeten ook de watercondities verbeteren. Voor de Schoorlse duinen geldt een opgave om de watercondities voor duinbeken met klimopbladwaterranonkel te verbeteren. Het gebied rond de Putten en Abtskolk is van groot belang als rust- en voedselgebied voor de dwerggans. In het duingebied spelen activiteiten die zich richten op herstel van landschapsvormende processen zoals herstel van vochtige valleien, stimuleren van verstuiving, omvorming van naald- naar loofbos en grootschalige begrazing. In de duinzoom lopen verschillende projecten die zich richten op herstel van de overgang van duin naar polder en een betere benutting van het afstromende duinwater. Bij Catrijp, de Damlander- en Philisteinse polder bij Bergen, het Vennenwater bij Egmond en rond Bakkum spelen projecten gericht op het ontwikkelingen van duinbeken, nat schraalland en bloemrijk grasland. In de Harger- en Pettemerpolder worden plannen ontwikkeld om de aanwezige gradiënten te benutten door de ontwikkeling van duinbeken, kwelgevoede sloten, brakke en zilte wateren, brakke graslanden en bloemrijk grasland. Dit gebied is ook van groot belang voor broedende en pleisterende ganzen, eenden en steltlopers.

Beschrijving per gebied

47 Abtskolk

Recent gegraven kleiputten met brak water en kruidenrijk grasland. Belangrijke pleister- en voedselplaats voor steltlopers en watervogels, met name de dwerggans.

48 Harger- en Pettemerpolder inclusief De Putten

Complex van droge, vochtige, kruidenrijke en brakke graslanden, zilte plassen en duinrellen met stromend water en sloten met een kwelgebonden water- en oevervegetatie. Broedgebied voor sterns, meeuwen en kluten, pleisterplaats voor steltlopers en watervogels, met name de dwerggans. De vermenging van zoete kwel uit de duinen en zoute kwel uit zee zorgt dat bijzondere planten groeien en zeldzame diersoorten verblijven en broeden.

49 Schoorlse Duinen en Hargergat

Uitgestrekt duingebied met grote variatie in vegetaties, natte valleien, duingraslanden, heide en bos. Het Hargergat is een voormalige zandafgraving met een slingerende duinbeek en de grootste groeiplaats van klimopbladwaterranonkel in west-Nederland.

50 Catrijpermoor

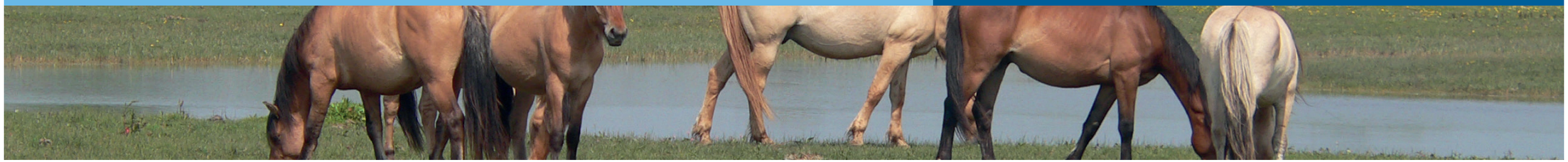
Complex van droge en vochtige kruidenrijke graslanden en schraallanden met een stelsel van duinrellen met stromend water.

51 Waterberging Over 't Hek

Waterberging gecombineerd met natuurontwikkeling gericht op bloemrijkgrasland, dotterbloemhooiland en water- en oevervegetaties, gevoed door afstromend kwelwater.

52 Noordhollands Duinreservaat

Duingebied met grote variatie in vegetaties, natte valleien, duingraslanden, heide en bos.

53 Bergerbos en Oude Hof
Oude, voedselarme binnenduinrandbossen en landgoedbos rond Oude Hof.

54 Damlander- en Philistijnse Polder
Deels gerealiseerde natuurgebied dat is gericht op herstel van de overgang van duin naar polder door ontwikkeling van bloemrijk grasland, nat schraalland, kwelgevoede sloten en oevervegetaties door betere benutting van afstromend duinwater.

55 Bergermeer en Loterijlanden
De Loterijlanden bestaan uit kruidenrijke graslanden en bloemrijk hooiland. In de Bergermeer worden vochtige hooilanden en kruiden- en faunarijke graslanden ontwikkeld in combinatie met waterberging.

56 Ter Coulster, Nijenburg & Heilooër Bos
Oude landgoedbossen met stinse planten op de strandwal en kruidenrijke graslanden. Door de recreatieve betekenis van deze gebieden wordt bij het gebruik van deze gebieden een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

57 Limmer- en Heilooër Die en Limmerveen
Complex van nat schraalland, rietkragen, veenmosrietland met heide, bloemrijk grasland en laagveenbos. Leefgebied van de Noordse woelmuis.

58 Duinzoom Egmond
Deze gebieden zijn gericht op het herstel van de overgang van duin naar polder door de ontwikkeling van vochtige, voedselarme graslanden en sloot- en oevervegetaties door een betere benutting van het afstromende kwelwater.

59 Duinzoom Bakkum
Herstel en ontwikkeling van bloemrijk grasland, nat schraalland, stromend water en kwelgevoede sloten en oevers door een betere benutting van afstromend duinwater.

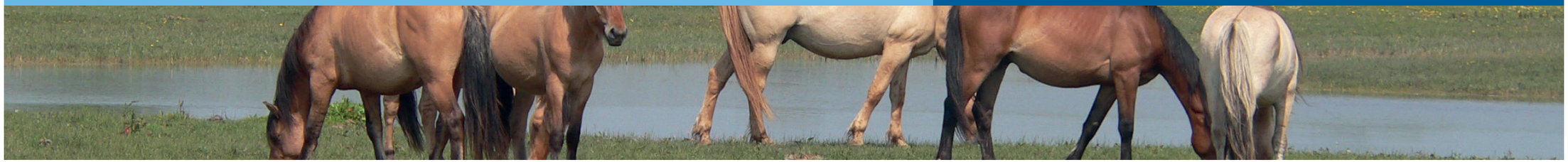
60 Eendenkooi Uitgeest en Castricummerpolder
Eendenkooi met vochtig loofbos en complexen vannat, licht brak schraalland, plas-dras en kruidenrijk grasland.

61 Marquette en het Krengenbos
Landgoed met lanen en tuinen, vochtig stinsebos, droge"overbossen", kruidenrijk grasland en nat schraalland. Doorsneden door een stromende beek en kwelgevoede sloten. Plaatselijk brakke vegetaties. Het Krengenbos en het bosje langs de Noordermaat zijn in Noord-Holland de enige grotere, goed onderhouden essenhakhoutbossen met een kenmerkende mosvegetatie.

62 Westerhout en de Lunetten bij Beverwijk
Landgoedbos met een rijke stinseflora, stromende beek en moerassige dotterbloemvegetaties. De Lunetten hebben vooral een cultuurhistorische betekenis. Om de lunetten wordt nat schraalland en bloemrijk grasland ontwikkeld.

63 Duinen bij Wijk aan Zee
Rond het dorp liggen droge duingraslanden met een goed ontwikkelde zeedorpenflora, waaronder de rijkste groeiplaats van de orchidee hondskruid. De zeereep richting Noordpier kent ook goed ontwikkelde duinvegetaties.

64 Kleimeer en recreatiegebied Geestmerambacht
De Kleimeer bestaat uit regelmatig gemaaid rietland en vochtig hooiland van kleigrond, een in Noord - Holland zeldzaam vegetatietype. Het is een belangrijk broedgebied voor

moerasvogels. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden. Geestmerambacht is een recreatiegebied gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Het betreft een voormalige zandwinplas die"s winters dient als rustgebied voor watervogels en omgeven wordt door bloemrijk grasland, kruidenrijk hooiland en aangeplante bosjes. Een belangrijk doel voor Geestmerambacht is het bieden van een aantrekkelijk alternatief voor de kust. Geestmerambacht draagt daardoor bij aan het ontlasten van de meer kwetsbare gebieden in de kustregio. Een goede combinatie van recreatie en natuur wordt nagestreefd. Het betreft een voormalige zandwinplas die 's winters dient als rustgebied voor watervogels en omgeven wordt door bloemrijk grasland, kruidenrijk hooiland en aangeplante bosjes.

65 Oosterdel

Landschapsreservaat van vele tientallen eilandjes die zijn gespaard bij de ruilverkaveling. Deels nog in gebruik voor tuinbouw en deels verruigd.

66 Waarderhout

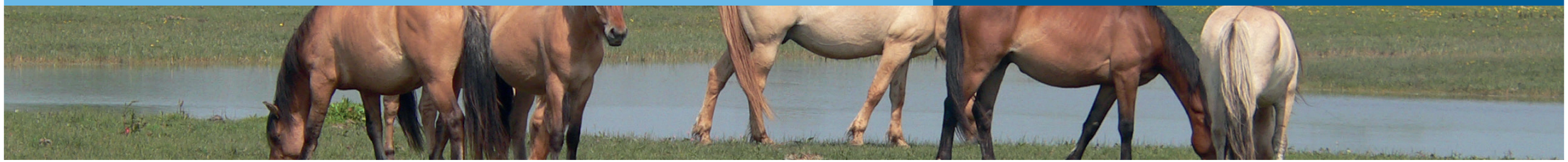
Populierenbos met vooral recreatieve betekenis. Dit recreatiegebied is gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

67 Rietlanden Westbeverkoog, Oterleek, Molenkade en Rustenburg

Brede, regelmatig gemaaide rietkragen met plaatselijk bloemrijk en veenmosrietland. Belangrijk broedgebied voor moerasvogels en stapsteen in de natuurverbinding Omval-Kolhorn.

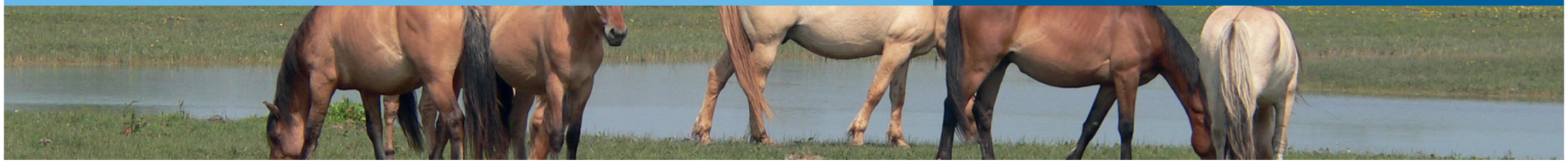
6.3.5 Laag Holland

Beschrijving van natuur en landschap

Laag Holland bestaat uit laagveen en grote droogmakerijen. Het veenweidegebied bestaat grotendeels uit relatief vochtige graslanden met veel sloten, vaarten en ander open water. De droogmakerijen kennen een grotere drooglegging en de bodem bestaat vooral uit klei. Belangrijke kernkwaliteiten van het landschap zijn de openheid, de hoge dichtheden aan weide- en moerasvogels en de specifieke verkavelingspatronen. In het gebied komen zeldzame Europese soorten en habitats voor, zoals hoge dichtheden broedende weide-, water- en moerasvogels, pleisterende watervogels en een grote variatie in verlandingsvegetaties. Deze gebieden hebben om die reden een Natura2000-status. Naast de opstrekkende verkaveling kent het veengebied ook onregelmatige verkavelingsvormen. In de lintdorpen bepalen stolpen, hooihuisboerderijen en houten huizen het beeld. De mate van ontwatering en schaal van het landschap bepalen de intensiteit van het landgebruik. In de Zaanstreek, Eilandspolder en Waterland liggen internationaal belangrijke waterrijke veenweidegebieden zoals Ilperveld, Wormer- en Jisperveld, polders Oost- en Westzaan en Eilandspolder Oost en West. In de overige, minder waterrijke gebieden is de ontwateringmeer toegesneden op rendabele melkveehouderij. In de droogmakerijen en polders is de ontwatering dieper en de schaal van het landschap meer geschikt voor de landbouw. In de grote droogmakerijen Schermer, Beemster en Purmer komen zowel melkveehouderij als akkerbouw voor. De Starnmeer, Enge en Wijde Wormer zijn grotendeels in gebruik als grasland. In de droogmakerijen kwelt plaatselijk brak water op, waardoor enkele brakwaterplanten en -dieren voorkomen. De diepe ligging en rechtlijnige, strakke verkaveling zijn kenmerken waarmee de droogmakerijen zich onderscheiden van het oude land. Ze zijn van het oude land gescheiden door ringdijken en -vaarten. Enig reliëf wordt vaak gevormd door de mee ingepolderde stukken oud veenland zoals Kruisoord in de Beemster. Het Twiske is in deze regio een bijzonder gebied omdat het, aangelegd als recreatie gebied, een internationale status als natuurgebied heeft gekregen. Het is recreatie en natuur met een Natura2000- status gericht op het opvangen van grote aantallen recreanten en evenementen. Voor de natuur zijn de extensieve delen van betekenis, zoals open water, riet en ruigte, nat schraalland, bloemrijk grasland en struwelen. De Stelling van Amsterdam bestaat uit een kring van forten en een stelsel van wateren, rietkragen, nat en bloemrijk grasland en struwelen en een rijke stand aan broedvogels. Het Purmerbos is een populierenaanplant en wat natuurlijker stukken, met vooral een recreatieve functie.

Natuur- en landschapsdoelen

Grote delen van het waterrijke veenweidegebied en het Markermeer maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Voor het veenweidegebied bestaat de opgave vooral uit het op orde brengen van de watercondities en beheer voor kranswierwateren met groot nimfkruid, rietlanden met heemst, veenmosrietlanden, veenheide en hoogveenbos en het leefgebied van roerdomp, snor, noordse woelmuis en kemphaan. Voor het Markermeer bestaat de opgave vooral uit behoud en herstel van samenhang tussen slaapplaatsen en foerageergebieden voor grasetende watervogels en meervleermuizen. De belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura2000-gebieden. Het gebied kent veel afwisseling in oud veen- en nieuw polderland. Behoud van openheid, een goede vogelstand en gevarieerde grasland- en moerasvegetaties staan centraal. Verdere elementen van betekenis zijn rietkragen, knotbomen, kleine en grote plassen, dijken, kaden, bruggen, boerderijen, molens en kenmerkende dorpsvormen. De aandacht richt zich ook op opgaande beplanting en mogelijkheden voor benutting van brak water dat lokaal opkwelt. Kenmerkende elementen zoals dijken en ringvaarten bieden belangrijke aanknopingspunten voor het landschap evenals kleine landschapselementen zoals sloten, bermen en beplantingen. Laag Holland vormt vanouds een belangrijk bolwerk voor weidevogels in vochtig grasland, een in Nederland sterk bedreigd milieu. Sleutelfactoren voor een goede weidevogelstand zijn de openheid van het landschap, bodem- en

watereigenschappen, predatie en het beheer. Als de juiste combinatie van kenmerken in een gebied voorhanden is bestaat een goede kans om de weidevogelstand op peil te houden. In Laag Holland zijn herstel- of opkrikplannen gemaakt voor Groot Limmerpolder, Klaas Horn en Kijfpolder, Hemen Dorregeesterpolder, Uitgeester- en Heemskerkerbroek, Krommenieër Woudpolder, Eilandspolder Oost en West, Polder Oostzaan en Waterland Oost. Verder zijn er weidevogelkringen, plaatselijke samenwerkingsverbanden waarin vrijwilligers, de agrarische natuurvereniging, terrein- en faunabeheerders en gemeenten hun kennis bundelen.

Beschrijving per gebied

68 Mijzenpolder
Open polderlandschap met weidevogel- en kruidenrijk grasland. Langs De Gouw liggen enkele rietlandjes.

69 Eilandspolder
Waterrijk veenweidegebied met open water, riet- en moeras, vochtig schraalland en kruidenrijk grasland, veenmosrietland, bosjes en weidevogelgrasland.

70 Alkmaardermeer
Groot open water met brede rietkragen met heemst, veenmosrietland en kleine bosjes. Het meer is een belangrijk voedsel- en rustgebied voor watervogels, in het bijzonder de smient. Rond het meer liggen verschillende polders, die bestaan uit weidevogel- en kruidenrijk grasland, vochtig schraalland, rietmoerasjes en veenmosrietlandjes. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van het gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

71 Driehoek van Assum
Natuurontwikkelingsproject en waterberging met bloemrijk grasland, ruigte en bos. Plaatselijk groeien brakwatersoorten. Stapsteen in de natuurverbinding.

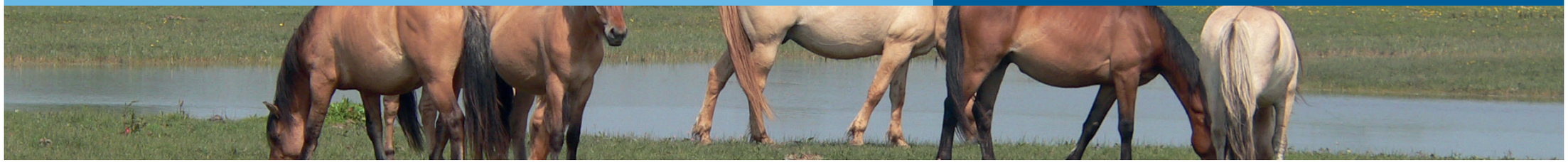
72 Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder
Waterrijk veenweidegebied met grote variatie in natuurtypen zoals open water, kruidenrijk en weidevogelgrasland, vochtig schraalland, veenmosrietland, rietland en bosjes. In de droogmakerij De Schaalsmeer komt zilt grasland voor, onder invloed van brak kwelwater.

73 Enge en Wijde Wormer
Droogmakerijen met weidevogel- en kruidenrijk grasland, vochtig schraalland, onder invloed van brak kwelwater, zilt grasland en open water.

74 Polder Westzaan, Noorderveen en Zuiderpolder
Waterrijk veenweidegebied met grote variatie in open water, weidevogel- en kruidenrijk grasland, riet- en moeras, veenmosrietland, vochtig schraalland en bosjes. Plaatselijk komen brakke ruigten en zomen en zilt grasland voor. Het Noorderveen is een moerasbos met veenmosvegetaties. In het Guisveld wordt ingezet op verbrakking.

75 Oostzanerveld en Jagersveld
Waterrijk veenweidegebied met mozaïek van moeras, weidevogel- en kruidenrijk grasland, vochtig schraalland, veenmosrietland, open water en bosjes. In de sloten komen plaatselijk brakwatersoorten voor zoals ruppia en nimfkruid. Het Jagersveld is een zandwinplas met aangeplante bosjes en graslanden voor recreatie. Plaatselijk liggen nog stukken van het oorspronkelijke landschap met rietmoeras, vochtig schraalland en veenmosrietland.

Provincie Noord-Holland

76 Twiske
Zandwinplas ingericht als recreatiegebied waar belangrijke natuurwaarden zich hebben kunnen ontwikkelen. Daardoor is dit gebied aangewezen als Natura 2000 gebied en is het meer gericht op natuurbeheer. Het recreatiegebied is gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Behalve bossen en gazons voor intensief recreatief gebruik kent het gebied ook delen met riet en ruigte, kruidenrijk grasland en vochtig schraalland, veenmosrietland en spontaan bos. De plas is een belangrijk rustgebied voor watervogels, in het bijzonder smienten.

77 Ilperveld en Varkensland
Waterrijk veenweidegebied met kruidenrijk- en weidevogelgrasland, open water, vochtig schraalland, veenmosrietland en bosjes. De afgelopen jaren zijn er sloten geïsoleerd en petgaten open gegraven, waardoor bijzondere waterplanten als nimfkruid en kranswieren zijn teruggekeerd.

78 Waterland-Oost en IJdoorn
Graslandgebied, doorsneden met brede waterlopen; Aaën en Dieën met brede rietkragen en veenmosrietland. Daarnaast afwisseling van weidevogel- en kruidenrijk grasland en vochtig schraalland. IJdoorn bestaat uit vochtig weidevogel- en kruidenrijk grasland en veenmosrietland.

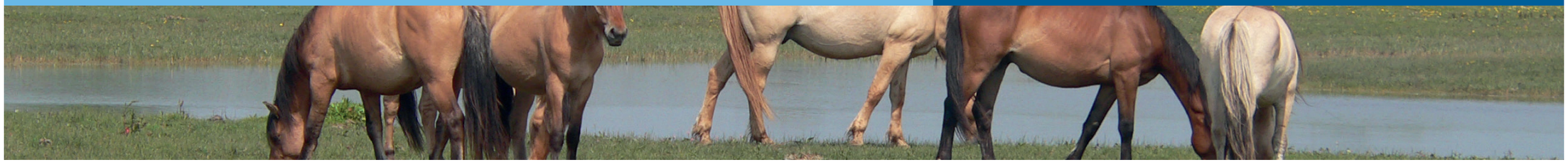
79 Purmerbos
Populierenbos met een goed ontwikkelde gemeenschap van bosvogels en vooral recreatieve betekenis. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

80 Katwoude en Hemmeland
Katwoude is een graslandpolder met kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland. Langs de boezemwateren en de dijkdoorbraken langs de Markermeerdijk liggen rietmoeras en veenmosrietland. Het Hemmeland betreft een recreatiegebied gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

81 Zeevang en Kwadijkervlot
Graslandpolder met kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland, vochtig schraalland en rietlandjes met veenmosrietland. Langs de Markermeerdijk liggen doorbraken met riet en moeras. Het Kwadijkervlot is een moerasbos met rietmoeras en veenmosrietland.

82 Kogen bij Schardam
Langs het Markermeer liggen de Rietkoog-, Schardammerkoog- en Oosterkoogpolder met vochtig weidevogel- en kruidenrijk grasland, vochtig schraalland en rietmoeras.

6.3.6 Zuidwest/Rijnland

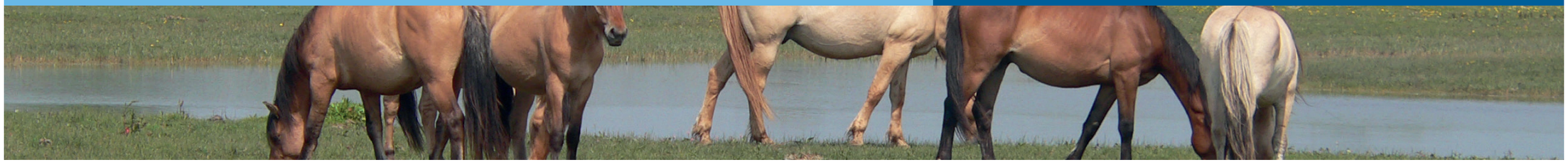
Beschrijving van natuur en landschap

In Zuid-Kennemerland bepalen brede duinen het beeld. Ze herbergen een grote verscheidenheid aan vegetaties: open duin met helmgras, bloemrijke, droge duingraslanden, vochtige valleien en goed ontwikkelde struwelen en bossen. Door de waterwinning is in het verleden het grondwaterpeil sterk gedaald, maar na het beëindigen van de waterwinning in 2002 zijn de grondwaterstanden weer aanzienlijk gestegen. Dit is het areaal vochtige duinvalleien ten goede gekomen. Hoewel de Amsterdamse Waterleidingduinen ten zuiden van Zandvoort ingrijpend zijn vergraven voor de aanleg van infiltratiekanalen, herbergen ze nog steeds een rijke flora en fauna. Kenmerkend is het contrast tussen de besloten beboste en bebouwde strandwallen en de open strandvlakten. De resten van de overgebleven strandvlakten zijn meestal in gebruik als gras- of bollenland. Door de aanleg van infrastructuur is het duingebied versnipperd geraakt. Om de negatieve effecten hiervan tegen te gaan, is eind 2013 een natuurbrug over de Zandvoortselaan aangelegd en worden nog twee natuurbruggen aangelegd over de Zeeweg en over de spoorlijn Haarlem-Zandvoort. In de binnenduinrand ligt een brede zone met landgoederen en oude loofbossen met een vochtige, rijke ondergroei. Kenmerkend hier zijn de stinsenplanten en hoge broeddichtheden aan bosvogels. Vroeger lagen in de duinzoom veel duinbeken en door kwelwater gevoede graslanden met bijzondere vegetaties en waterdieren. Van deze vroeger algemene milieus is niet veel meer over. De zone van Haarlem, Haarlemmermeer en Amsterdam is erg verstedelijkt. De grote "groene" stukken zijn recreatiegebieden Spaarnwoude en het Amsterdamse Bos. Recreatiegebied Spaarnwoude valt grofweg te verdelen in een veen- en een kleilandschap. In de open veenpolders wordt het grasland agrarisch gebruikt met nadruk op behoud natuur en landschap voortgezet. Hier liggen bloemrijke slootkanten en kruidenrijke graslanden met plaatselijk kernen van broedende weidevogels. De zeekleigebieden zijn veelal beplant met bomen en ingericht voor recreatie. In de Haarlemmermeer domineren Schiphol, bedrijventerreinen, woningbouw en intensieve akkerbouw.

Er liggen slechts enkele kleine, groene oases met natuurwaarden zoals bij de forten en de liniedijk van de Stelling van Amsterdam, een eendenkooi en recent aangelegde recreatiegebieden. Amsterdam was vroeger omgeven door waterrijke veenpolders met een rijke weidevogelstand en bloemrijke graslanden. Lokaal zijn hiervan nog enkele restanten rond Osdorp, de Nieuwe Meer en Amstelveense Poel. Rond Aalsmeer en de Westeinderplassen liggen de Bovenlanden, bestaande uit kleine eilanden met seringenteelt, maar ook met verlandingsvegetaties, riet en elzenbos.

Natuur- en landschapsdoelen

De duinen van Zuid-Kennemerland maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Hiervoor is de belangrijkste opgave herstel van de oppervlakte en kwaliteit van de jonge duinen, helmduin en duingraslanden door ruimte te scheppen voor natuurlijke verstuiving en tegengaan van vergrassing en struweelvorming. Voor behoud en herstel van de oppervlakte vochtige duinvalleien en het leefgebied van de nauwe korfslak moeten ook de watercondities verbeteren. Op het Kennemerstrand bij IJmuiden gaat het om vergroting en verbetering van het leefgebied van de groenknolorchis en andere vochtige valleisoorten. In de duinen spelen veel projecten die zich richten op natuurherstel door verhoging van grondwaterpeil, op gang brengen van verstuiving, herstel van vochtige valleien, omvorming van naald- naar loofbos en integrale begrazing. Achter de duinen staat behoud van het contrast tussen de verdichte strandwallen en de open strandvlakten voorop. De verschillen in bodemopbouw en daaruit voortvloeiend grondgebruik en afwisseling van besloten en open gebied zijn de basis voor beleid. Het beheer van de landgoederen richt zich op het laten samengaan van natuur, cultuurhistorie en recreatie. De resterende graslanden dienen in stand te blijven. Andere elementen zoals moerasjes, vochtig hooiland, binnenduingrasland, hakhoutbosjes, duinrellen en sloten met kwelwater verdienen eveneens aandacht. In het polderland dient de afwisseling van "oud" veen en "nieuw" polderlandschap zoveel mogelijk herkenbaar te blijven. Kenmerkende elementen zoals dijken en ringvaarten bieden aanknopingspunten, evenals kleine landschapselementen zoals sloten,

bermen en beplantingen. Nieuwe mogelijkheden voor natuur- en landschapsbouw doen zich voor bij verstedelijking, waterberging, wegenaanleg en bosaanplant. Daarnaast wordt eraan gewerkt om het duingebied weer één geheel te maken door de aanleg van natuurbruggen. Hiermee worden de Amsterdamse Waterleidingduinen en het Nationaal Park Zuid-Kennemerland weer aaneengesloten, en wordt de ruimtelijke samenhang van het gehele gebied verbeterd. Belangrijke doelsoorten van ontsnippering in dit gebied zijn vlinders, kevers, konijn, rugstreeppad, zandhagedis, hazelworm, ree, boommarter en nauwe korfslak. In het veenpolderlandschap gaat het om open stukjes met een herkenbaar slotenpatroon. In Spaarnwoude richt het beheer zich op weidevogels, kruidenrijk grasland en bloemrijke slootkanten. Verdere elementen van betekenis zijn rietlanden, kleine en grote plassen, dijken en kaden, bruggen, boerderijen en molens. In het sterk verstedelijkte gebied lopen verschillende initiatieven om bestaande groene gebieden te behouden en versterken. Het gaat veelal om een mix van functies gericht op verbetering van natuur, landschap, waterbeheer en recreatie. Langs de zuidkant van Amsterdam loopt de recreatieve en ecologische verbinding Groene AS, van Amstelland naar Spaarnwoude. Hier worden bestaande en nieuwe recreatiegebieden onderling verbonden tot een ecologisch Kralensnoer met Amstelveense Poel, Oeverlanden Nieuwe Meer, Schinkelbos, Lutkemeer en het Amsterdamse Bos. In de Bovenlanden bij Aalsmeer wordt gewerkt aan het behoud en herstel van kleine eilandjes met bijzondere natuur- en cultuurhistorische waarden.

Beschrijving per gebied

83 Kennemerstrand

Een door kustaangroei ontstane afgesnoerde strandvlakte die zich heeft ontwikkeld tot de soortenrijkste vochtige duinvalleien van de vasteland kust.

84 Nationaal Park Zuid-Kennemerland

Aaneengesloten duingebied bestaande uit Midden Herenduin, Duin en Kruidberg, Kennemerduinen, Kraansvlak en Koningshof met goed ontwikkelde duingraslanden, vochtige valleien, duinplassen en, loof- en naaldbos. Het gebied wordt doorsneden door wegen en een spoorweg waarover natuurbruggen aangelegd zijn/gaan worden.

85 Landgoederen bij Driehuis

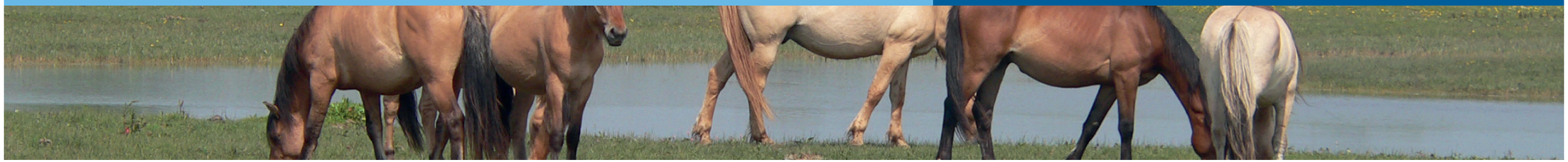
Velserbeek, Waterland, Beeckestijn, Hoogergeest en Schoonenberg vormen een complex van landgoederen met oud loofbos met stinsenflora, lanen, gazons, waterpartijen en duinbeken met stromend water. Door de recreatieve betekenis van deze gebieden wordt bij het gebruik van deze gebieden een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

86 Middenduin en Elswout

Landgoederen met oud loofbos, een rijke stinsenflora en in de afgezande stukken open water, kruidenrijk grasland en vochtig schraalland. Door de recreatieve betekenis van deze gebieden wordt bij het gebruik van deze gebieden een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

87 Amsterdamse Waterleiding Duinen

Duingebied met goed ontwikkelde duingraslanden, heide en duinbos. Het infiltratiegebied is sterk vergraven en het open water vervult een belangrijke functie voor watervogels.

88 Landgoederen bij Heemstede en Bennebroek

Leyduin, Vinkenduin, Woestduin, Huis te Manpad, Linnaeushof, Bennebroekerbos en Vogelenzang vormen een keten van landgoederen met loofbos met stinsenplanten, droog duinbos, kruidenrijk grasland en vochtig schraalland, waterpartijen en stromende duinbeken.

89 Recreatiegebied Spaarnwoude, De Liede en De Batterij

Bos en veenweidegebied met hoofdfunctie recreatie, gericht op het ontvangen van grote hoeveelheden recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. In het veenweidegebied ligt kruidenrijken vochtig weidevogelgrasland, plas-dras en vochtig schraalland. Langs De Liede en bij De Batterij komen rietmoeras, veenmosrietland en elzenbroekbos voor. De voormalige IJpolders zijn beplant met loofbos afgewisseld met open water en graslanden. De Houtrakkerbeemden bestaan uit brak waterplassen, grasland en rietkragen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied ligt vooral in de voormalige IJpolders.

90 Eendenkooi Vijfhuizen

Eendenkooi met vochtig loofbos en graslanden.

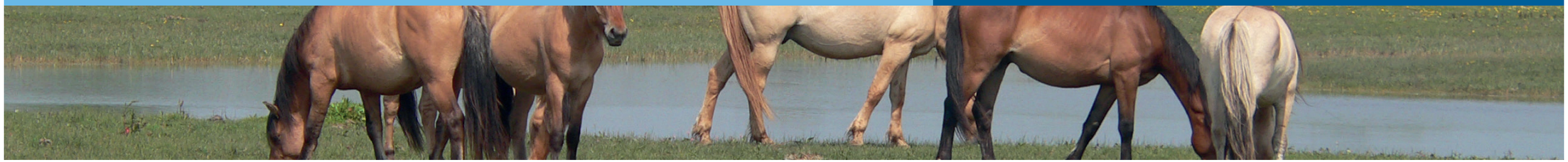

N 17.04 Eendenkooi Stokman bij Vijfhuizen, foto: Harm Botman.

91 Haarlemmermeer Groen

De Groene Weelde, Zwaansbroek, Venneperhout en Boseilanden zijn nieuwe recreatiegebieden met open water, bosaanplant en graslanden. Door de recreatieve betekenis van deze gebieden wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

< Elswout, foto: Wendy Ates.

92 Groene AS en Brettenzone

Keten van natuur- en recreatiegebieden die gezamenlijk een ecologische verbinding vormen. Bestaat uit open water, rietkragen en moeras, veenmosrietland, kruidenrijk grasland en bos. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

93 Amsterdamse Bos, Nieuwe Meer en Amstelveense Poel

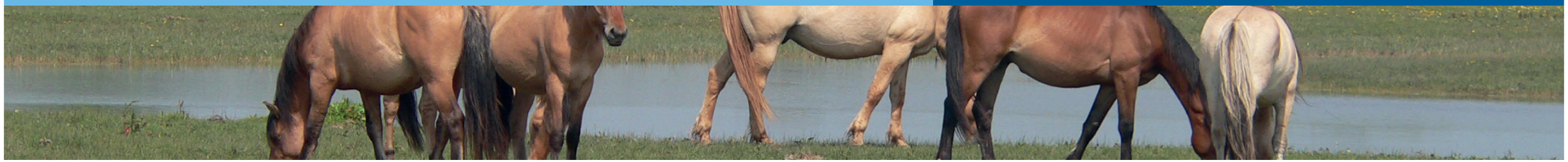
Loofbos, graslanden en waterpartijen met hoofdfunctie recreatie. Rond de Nieuwe Meer en Amstelveense Poel liggen resten van het oorspronkelijke veengebied met rietland, vochtig schraal- en veenmosrietland en spontaan bos. Het Amsterdamse Bos en de Nieuwe Meer zijn gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis wordt bij het gebruik een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

6.3.7 Amstel, Gooi en Vechtstreek

Beschrijving van natuur en landschap

De Gooi en Vechtstreek kent grote, min of meer aaneengesloten natuurgebieden. In de Vechtstreek gaat het om moerasgebieden met plassen en meren, rietlanden en moerasbos. De oppervlakte en kwaliteit van verlandingsvegetaties als natte schraallanden, trilvenen en rietmoeras is de laatste decennia sterk achteruitgegaan, vooral door verminderde aanvoer van kwelwater uit het Gooi en voortschrijdende bosvorming door het achterwege blijven van beheer. De riet- en moerasgebieden langs de randmeren zijn van natuurlijke oorsprong, zoals in het Gooimeer of het resultaat van opspuitingen zoals bij de Stichtse Brug en de Diemervijfhoek. In de Vechtstreek en op de Gooise zomerkade bij Huizen komen veel bijzondere sloot- en slootkantvegetaties voor. Plaatselijk liggen er ook kruidenrijke graslanden en kernen van broedende weidevogels. De veenweidegebieden in Amstelland hebben kenmerkende kavelpatronen, weidevogelkernen, kruidenrijke graslanden en bloemrijke slootkanten. Langs de veenstromen als Gaasp en Bullewijk liggen plaatselijk veenmosrietlanden en dotterbloemhooilanden. De Stelling van Amsterdam bestaat uit een kring van forten en een stelsel van wateren, rietkragen, nat en bloemrijk grasland en struwelen en een rijke stand aan broedvogels. In de Gooise natuurgebieden domineert heide en bos van arme zandgrond. Verder liggen er restanten van hakhoutbosjes, vennen, engen, stuifzand en zanderijen. Het Gooi vormt een fysisch-geografische eenheid met de Utrechtse Heuvelrug, tezamen de Heuvelrug en heeft een vergelijkbare occupatiegeschiedenis. Vanuit dit inzicht is en wordt met succes gewerkt aan herstel van de eenheid van de Heuvelrug door het opheffen van barrières voor de fauna. Het Gooi is als natuurgebied met grote natuur-, landschappelijke- en erfgoedwaarde ook van grote betekenis voor de recreatie. De recreatieve voorzieningen dragen sterk bij aan het draagvlak voor natuurbeheer. Ondanks het hoge inrichtingsniveau en de intensiteit van het recreatieve gebruik van de Gooise natuurgebieden is er sprake van rijk geschakeerde natuur met een hoge biodiversiteit. Op dit vlak is nog meer resultaat te behalen als de kansen voor

natuurversterking de komende jaren kunnen worden benut. Dit geldt tevens voor cultureel erfgoed en landschap. De Nieuwe Hollandsche waterlinie strekt zich uit over het Gooi. De heidevelden en bossen van het Goois Natuurreservaat herbergen vindplaatsen en sporen van zeer oud menselijk gebruik van het landschap uit diverse tijdlagen tot tienduizenden jaren terug. Er zijn ca 50 archeologische rijksmonumenten aanwezig.
Langs de randen van het Gooi neemt de variatie in bodem en vochtgehalte toe en herbergen de bossen en graslanden meer variatie in planten en dieren. Hier bepalen landgoederen het beeld. In het Gooi zijn de speciaal beheerde engen van betekenis vanwege de bijzondere akkeronkruiden. Zowel de bosgebieden van het Gooi als de Vechtplassen hebben baat bij de aanleg van natuurbruggen en faunapassages, waarmee de versnippering door lokale, provinciale en rijks infrastructuur wordt tegengegaan en wordt bijgedragen aan de totstandkoming van het Natuurnetwerk Nederland.

Natuur- en landschapsdoelen

Het Naardermeer, de Vechtplassen en de oevers van het IJmeer en Gooimeer maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Belangrijke opgaven zijn: scheppen van ruimte voor alle stadia van de verlandingssuccessie voor kranswier- en krabbenscheervegetaties, galigaanmoerassen, hoogveenbossen, blauwgraslanden en trilvenen en veenmosrietlanden met groenknolorchis. Daarnaast moet onder meer het leefgebied van de gestreepte waterroofkever, bittervoorn, meervleermuis, zwarte stern, purperreiger, roerdomp, snor, grote karekiet, noordse woelmuis en platte schijfhoorn verbeterd worden.Cruciale rol hierin speelt het verbeteren van de watercondities, het herstel van grote oppervlakten en brede zones met overjarig waterriet en een natuurlijke peildynamiek. Voor de randmeren bestaat de opgave uit het nastreven van een meer evenwichtig systeem met goede waterkwaliteit voor kranswieren en andere waterplanten, vissen en schelpdieren voor vogels zoals kleine zwaan, tafel- en kuifeend en het nonnetje. Amstelland en de Vechtstreek behoren tot het rivierenlandschap met als kenmerk een open gebied waar de riviertjes doorheen slingeren. Handhaving van de openheid en omvang van de polderarealen dienen voorop te staan en natuurlijke oeverlanden vergen een zorgvuldig beheer. In het Vechtplassengebied wordt het karakter van het veenpolderlandschap bepaald door een afwisseling van petgaten, moerasbos en schrale hooilanden. Van belang zijn het vasthouden van schoon kwelwater en het graven van nieuwe petgaten. Het stuwwallenlandschap van het Gooi laat zich karakteriseren als hoog gelegen, met bossen, heiden, akkers en dorpen. Van belang zijn behoud van engen met traditionele gewassen zoals boekweit, open houden van heiden, herstel van stuifzand, behoud van singels, houtwallen, struwelen en hakhoutbosjes en omvorming van naaldbos. Aan de rand van het Gooi zijn goede ervaringen opgedaan met het herstel van kwelgevoede milieus. Op de landgoederen geldt een beheer gericht op het samengaan van landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

Beschrijving per gebied

94 Bovenlanden, Kleine- en Molenpoel

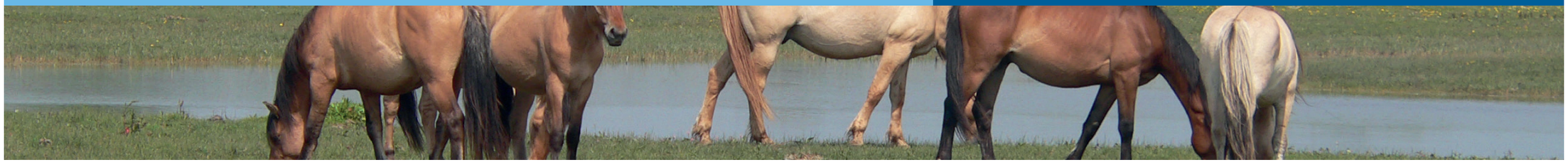
De Bovenlanden bestaat uit een complex van resten onverveend land met vochtig schraalland, rietmoeras, veenmosrietland en laagveenbos. Van landschappelijke en cultuurhistorische betekenis zijn de eilandjes met de seringenteelt. In het water leeft de zeldzame meerval. Binnen dit gebied kan nog 14,6 ha aan cultuurlandjes omgevormd worden naar natuur.

95 Westeinderplassen

Open water, bij Leimuiden gemaaid rietland en veenmosrietland. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

96 Kalslagerpolder

Weidevogel- en kruidenrijke graslanden, bosjes en sloten met rijke water- en oevervegetatie.

97 Zijdelmeer bij Uithoorn
Open water met complex van rietkragen, vochtig schraalland, veenmosrietland en spontaan bos.

98 Bovenkerkerpolder
Polder met kenmerkende verkaveling en weidevogel – en kruidenrijke graslanden. De ecologische verbinding bestaat uit kruidenrijke graslanden, vochtig schraalland, struweel en open water. In het zuiden, tegen Uithoorn ligt natuurgebied de Waterslagen, een complex van vochtig grasland, plas-dras, en open water voor pleisterende watervogels en steltlopers.

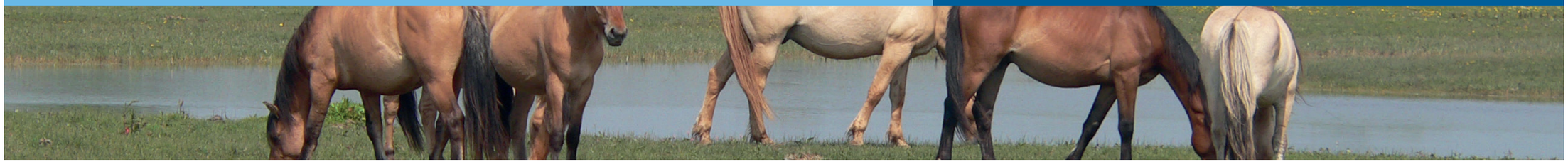
99 Middelpolder
Polder met vochtige en kruidenrijke weidevogelgraslanden. Delen van dit gebied zijn aangelegd als recreatiegebied waar natuur en recreatie naast elkaar bestaan. Bij gebruik van dit gebied wordt een goede combinatie van recreatie en natuur nagestreefd.

100 Ronde Hoep
Graslandpolder met kenmerkende verkaveling en weidevogelrijke, kruidenrijke graslanden en vochtig schraalland. In de Bullewijkerpolder ligt het landje van Geijsel, een plas-dras terrein dat voor het broedseizoen één van de grootste Nederlandse pleisterplaatsen is voor de grutto.

101 Oudekerkerplas, Bullewijk en Holendrecht
Voormalige zandwinplas met een recreatiefunctie. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. In de winter vormen deze gebieden een belangrijke pleisterplaats voor watervogels, vooral smienten. Rond de plas is een recreatiegebied aangelegd met bosjes, rietkragen en kruidenrijke graslanden. De Holendrechter- en Bullewijkerpolder is deels ingericht als weidevogelgebied. Doordat het "landje van Geijsel" al jaren plas-dras gezet wordt, heeft het een zeer belangrijke (internationale) betekenis als opvetgebied voor grutto"s en andere weidevogels in Nederland. Vanuit o.a. dit gebied zoeken grutto"s geschikte broedplaatsen. Door dit plas-dras zetten is het gebied langer nat dan gebruikelijk bij vochtig weidevogelgrasland. Dit is een aandachtspunt voor het natuurbeheer in dit gebied. In de polder zijn meerdere percelen ingericht als vochtig weidevogelgrasland. Langs de Bullewijk, de Holendrecht en langs het talud van de A9 richting de Oudekerkerplas liggen plasjes, rietmoerasjes, kruidenrijke, vochtige en ruige graslanden die deel uitmaken van de ecologische verbinding voor onder andere de ringslang.

102 Diemerpolder, Overdiemerpolder, Diemerbos, Diemer Vijfhoek en Muidense Moerassen
De voormalige graslandpolders zijn grotendeels beplant met loofbos. Verder liggen er open water, kruidenrijk grasland en ruigte. Langs de Diemen liggen stukjes rietmoeras, veenmosrietland en spontaan bos. De Vijfhoek en Muidense Moerassen bestaan uit rietland, moeras, vochtig schraalgrasland en spontaan bos. Diemerbos is gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis wordt bij het gebruik een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. De Overdiemerpolder heeft ook een recreatiefunctie. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

102A Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk
Deze gebieden zijn aangelegd als recreatiegebieden waar natuur een belangrijke functie is. Recreatiegebied Gaasperplas is in 1982 als Floriade aangelegd rond een zandwinplas. Na beëindiging van de Floriade is het gebied bestemd en beheerd als recreatiegebied, gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. De noord- en westzijde van de plas worden gekenmerkt door een afwisseling van speel- en ligweiden gericht op intensief gebruik, sier-

groenelementen die na de Floriade zijn overgebleven en meer natuurlijke beplanting. De zuidoever bestaat uit een afwisseling van intensieve en extensieve recreatieterreinen. De Oostoever maakt onderdeel uit van de ecologische verbindingszone, de Natuurboog. Bij gebruik van deze recreatiegebieden wordt een goede combinatie van recreatie en natuur nagestreefd waarop het beheer is afgestemd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden. In het gebied de Gaasperplas worden jaarlijks verschillende grote en kleine evenementen georganiseerd.

De Gaasperzoom is aangelegd op een voormalig gronddepot. De Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk vormen een groene schil om Amsterdam Zuidoost, een parkachtige overgang tussen de stad en het omringende (Utrechtse) agrarische gebied. Deze groene schil biedt een aantrekkelijk en gevarieerd uitloopgebied en een recreatieve verbinding voor de bewoners van de omliggende wijken van Amsterdam Zuidoost. De extensieve delen zijn onderdeel van de ecologische verbindingszone, de Natuurboog, waarvoor de ringslang een belangrijke gidssoort is.

103 Binnendijksche-, Overscheense-, Berger- en Meentpolder (BOBM)

Graslandpolder met langs de dijk oude doorbraken met rietkragen. Door de polder komt een ecologische verbinding die bestaat uit kruidenrijk gras- en vochtig schraalland.

104 Naardermeer en Laegieskamp

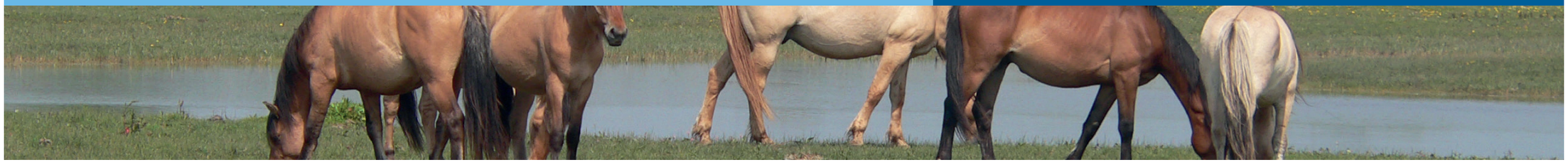
Het Naardermeer is een moerasgebied met een grote verscheidenheid aan water-, moeras- en moerasboslevensgemeenschappen. Rond het oude reservaat ligt een nieuw moerasgebied met moeras, struweel en open water, dat zich heeft ontwikkeld tot een belangrijk leefgebied voor water- en moerasvogels. Het Laegieskamp is een van de weinige goed ontwikkelde natte schraallanden in Noord-Holland. Kwel vanuit de heuvelrug heeft hierop een positieve invloed. In deze omgeving zijn hoge potenties aanwezig voor de ontwikkeling van natte schraallanden.

105 Vechtplassen en Horstermeer

In de Horstermeerpolder wordt gestreefd naar een grote variatie aan natuur die de cultuurhistorische geschiedenis van de polder goed weerspiegelt. In het noorden van de polder wordt het open polderlandschap behouden, een landschapstype met een agrarisch medegebruik en ruimte voor wintergastenopvang. Aan de zuidrand van de polder worden de voormalige natuurrijke oeverlanden hersteld, een zone van rietlanden met kansen voor roerdomp en blauwborst. Door dit gebied goed in te richten wordt er ook minder water uit de Kortenhoefse plassen wegzogen naar de diepgelegen Horstermeerpolder. Dit is gunstig voor de kwaliteit van het water en de natuur in de plassen. Ten noorden van de oeverlanden, rond het voormalige Nederhorst Radio gebouw ontstaat een halfopen en gevarieerd coulisselandschap, met een afwisseling van kruidenrijk grasland, vochtig schraalland en ruigteveld. Dit gebied vormt de overgangszone tussen de oeverlanden en de open polder. Het kwelwater uit dit gebied kan in de zomer worden gebruikt om het watertekort in de Kortenhoefse Plassen op te heffen. Ook dit is gunstig voor de kwaliteit van de natuur in de plassen.

106 ‘s-Gravelandse landgoederen

Op de overgang van het Gooi naar de Vechtplassen ligt een strook met landschappelijk en cultuurhistorisch bijzondere landgoederen met oud parkbos, stinsenplanten, kruidenrijke graslanden en waterpartijen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

107 Gooise noordflank

Gebied met grote variatie aan droge en vochtige heidevelden, droog en vochtig loofbos, landgoederen met oud loofbos, waterpartijen, akkers of engen, droog schraalland en zandafgravingen waar kwel aan de oppervlakte komt, waardoor kwelgebonden, voedselarme water- en schraallandvegetaties ontstaan. Langs het randmeer liggen rietlanden met spontane opslag.

108 Hilversum en omgeving

Gebied met grote variatie aan heidevelden, droog loofbos, landgoederen met oud loofbos, twee wasmeren met veenmos en schraal grasland, zandverstuivingen, waterpartijen. In de Egelshoek en Eindegooi komt kwelwater aan de oppervlakte, dat de basis vormt voor bijzondere water- en oevervegetaties en vochtig schraalland.

109 De Kampen

Graslanden die deel uitmaken van weidevogelkerngebied Eemland. Bestaat uit een combinatie van kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland. Langs de dijk in het Eemmeer liggen brede rietkragen.

< Oostelijke Vechtplassen.

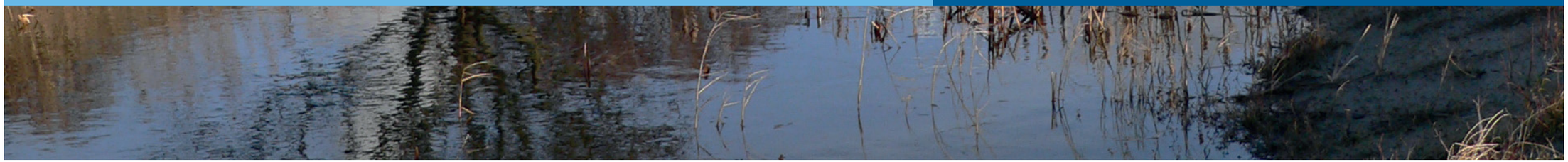
Hoofdstuk 7

Provincie Noord-Holland

Kaarten

Provincie Noord-Holland

Op de viewer: http://maps.noord-holland.nl/kaarten staan de kaarten die behoren bij het Natuurbeheerplan. Met de viewer is het mogelijk om in te zoomen naar specifieke locaties en kunt u kaartenlagen in één scherm combineren.

Kaart 1: Begrenzingen

Natuurverbindingen

Op de kaart staan 5 verschillende natuurverbindingen aangegeven:

- Verbinding internationaal kwetsbare populaties; Verbindingen die essentieel zijn voor (inter)nationaal bijzondere soorten. Gidssoorten: ringslang en noordse woelmuis, otter.
- Verbinding voor versnipperingsgevoelige soorten; Verbindingen die barrières opheffen voor versnipperinggevoelige soorten. Gidssoorten: das, boommarter, kikkers en padden, zandhagedis.
- Leefgebied versterking; Soorten die niet direct last hebben van versnippering, maar waarvoor verbindingszones zeer belangrijk zijn om hun leefgebied te versterken. Gidssoorten: roerdomp, moerasvogels
- Landschapslinten; Verbindingen die bijdragen behoud van landschappelijke of cultuurhistorische waarden zoals historische waterlopen of dijken. Gids: landschaps-elementen die passen in de regio.
- Natuurlinten en recreatie; Verbindingen die bijdragen aan het verhogen van de algemene natuurkwaliteit en vaak deel uitmaken van inrichting van groengebieden in en langs stedelijk gebied. Gidssoorten; oevernatuur/bermnatuur.

De natuurverbindingen staan als indicatieve lijnen op de kaart, ze geven de verbinding aan van a naar b en voor welke doelen maatregelen genomen moeten worden.

Zoekgebied NNN

In de Horstermeer en in de Bovenlanden zijn zoekgebieden begrensd. Er is een groter gebied aangewezen als zoekgebied om ruimte te geven voor ontwikkelingen. Voor de Horstermeer is 76 ha en voor de Bovenlanden is 14,6 ha gereserveerd om als NNN te realiseren. Voor de nog te realiseren percelen is nog geen ambitietype en beheertype aangegeven. Dit gebeurt tijdens de realisatie in overleg met de provincie.

NNN (Natuur Netwerk Nederland)

Op de kaart staan alle gebieden die in het NNN begrensd staan als groen aangegeven. De grote wateren (randen langs de kust) staan als blauw aangegeven op de kaart.

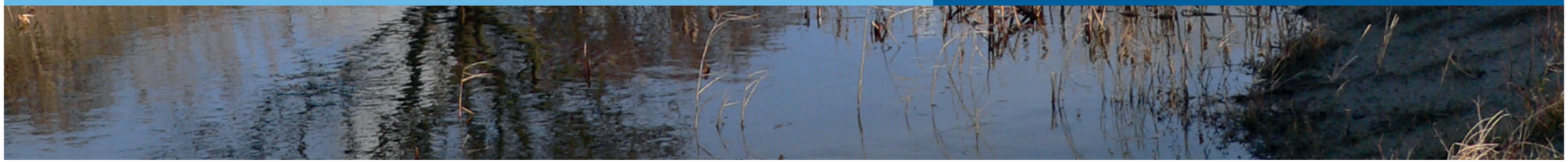
Kaart 2: Beheerkaart

Kaart 2a geeft de huidige beheertypen weer waarvoor SNL-subsidie kan worden aangevraagd. Deze beheertypen zijn gebaseerd op de index van het SNL (zie portaal natuur en landschap). Alleen op gerealiseerde natuurgebieden ligt op de beheerkaart een (natuur)beheertype. De kleuren zijn standaard.

A-type: agrarische beheertypen worden aangegeven met een arcering. Dit betreft de percelen waarop tijdens vaststelling van het plan agrarische subsidies volgens het oude stelsel uitgediend mogen worden.

L-type: Er worden 3 landschapselementtypen met 13 landschapsbeheertypen aangegeven. Enkele L-types worden vanaf 2018 gesubsidieerd in provincie Noord-Holland (zie openstellingsbesluit).

N-type: Er worden 17 natuurtypen aangegeven met 45 natuurbeheertypen.

Kaart 2b t/m 2f: agrarische zoekgebieden en leefgebied categorie water

Voor de subsidie van het agrarisch natuurbeheer zijn leefgebieden aangewezen. In paragraaf 4.4 staan de leefgebieden beschreven. De leefgebieden zijn als zoekgebieden begrensd. Alleen binnen het zoekgebied kan subsidie worden aangevraagd.

Kaart 2b: leefgebied open grasland
Kaart 2c: leefgebied open akker
Kaart 2d: leefgebied natte dooradering
Kaart 2e: leefgebied droge dooradering
Kaart 2f: leefgebied categorie water

Kaart 3: Ambitiekaart

De ambitiekaart geeft aan welke natuurwaarden binnen het NNN door de provincie worden beoogd. Op de ambitiekaart worden de ambitie natuurtypen van de provincie weergegeven. Alle percelen hebben op de ambitiekaart een beheertype. Voor een SKNL aanvraag is het beheertype op de ambitiekaart leidend.

Het gaat deels om percelen die nu nog agrarisch worden gebruikt en waar de ambitie is om omvorming naar natuur te realiseren met het beheertype dat is vermeld op de ambitiekaart en het gaat om percelen waar het de ambitie is om natuur te veranderen en een kwaliteitsverbetering te realiseren naar een ecologisch waardevoller beheertype. De ambitiekaart vormt ook de basis voor de subsidies voor functiewijziging of kwaliteitsimpulsen op grond van de SKNL.

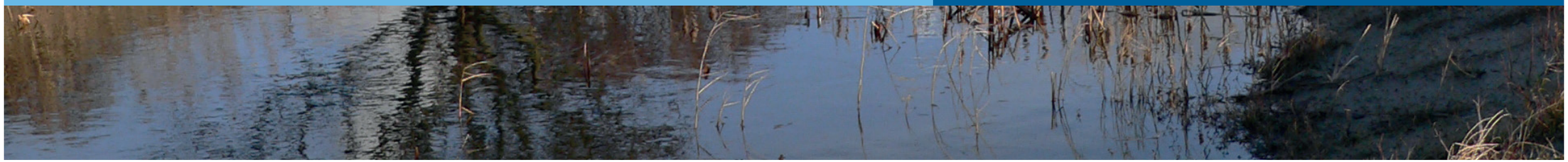
Kaart 4: Vaarlandkaart

Percelen die begrensd zijn op de vaarlandkaart kunnen een toeslag krijgen. Deze toeslag wordt automatisch afgegeven bij de subsidieverlening.

Wijdewormer, foto: Annoesjka Brohm.

Provincie Noord-Holland

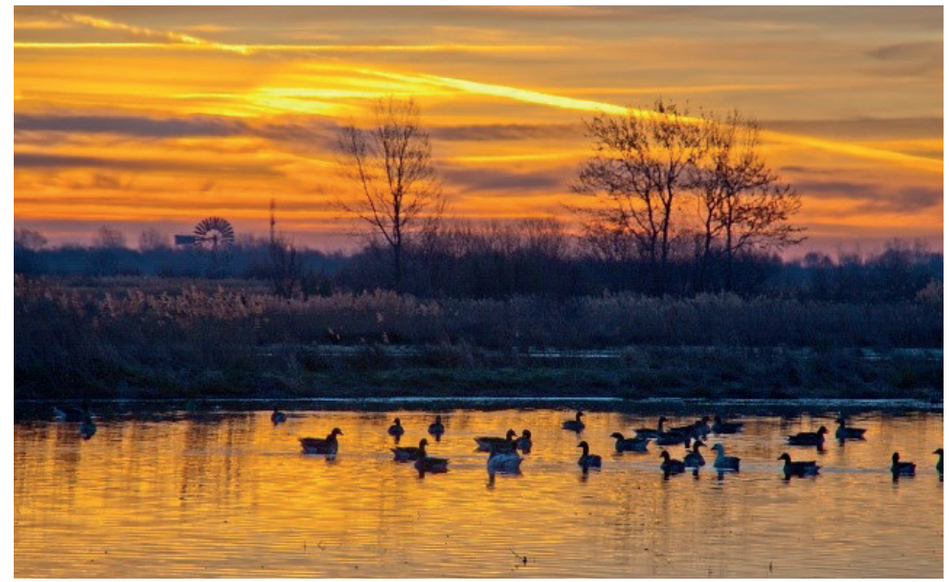

Afkortingenlijst

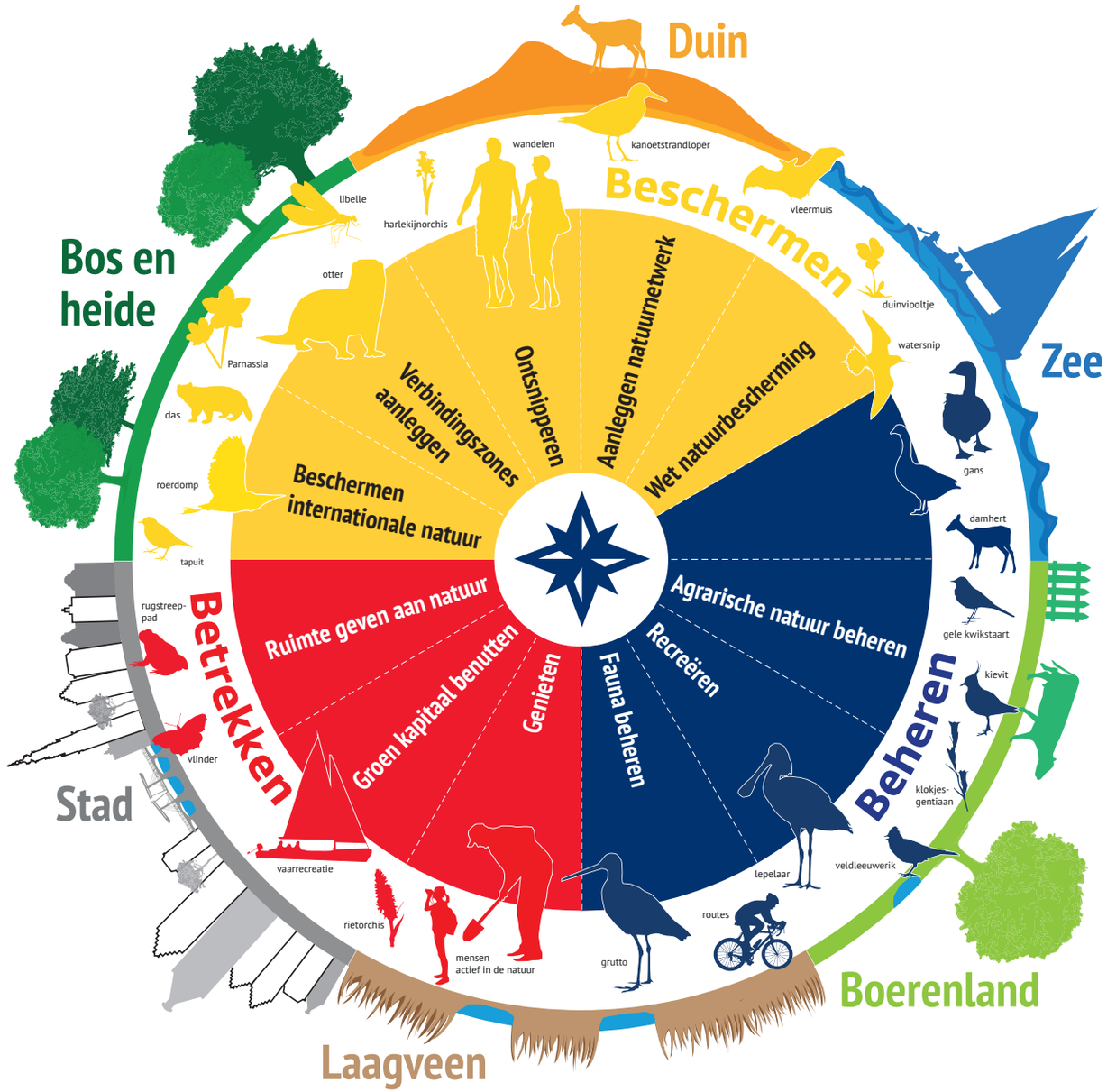
ANLB	Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
CGBD	Catalogus Groen Blauwe Diensten
EHS	Ecologische Hoofd Structuur
GLB	Europees Gemeenschappelijk Landbouw Beleid
IPO	Interprovinciaal Overleg
KRW	Kader Richtlijn Water
NDFF	Nationale Databank Flora en Fauna
NEM	Netwerk Ecologische Monitoring
NNN	Natuur Netwerk Nederland
PBL	Planbureau van de Leefomgeving
POP	Programma voor Plattelands Ontwikkeling
PRV	Provinciale Ruimtelijke Verordening
RAVON	Stichting Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland
RVO	Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland, RVO.nl
SKNL	Uitvoeringsregeling Kwaliteit impuls Natuur en Landschap Noord-Holland
SKP	Standaard Kost Prijs
SNL	Subsidiestelsel Natuur en Landschap
SOVON	Sovon Vogelonderzoek Nederland
SVNL	Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland

Links

http://maps.noord-holland.nl/kaarten
www.portaalnatuurenlandschap.nl
http://bosgroepen.nl
www.RVO.nl
www.Part-ner.nl
http://www.pbl.nl

Zaanse Schans, foto: Annoesjka Brohm.

Duin
Zee
Boerenland
Laagveen
Stad
Bos en heide
Beschermen
Beheren
Betrekken
Verbindingszones aanleggen
Ontsnipperen
Aanleggen natuurnetwerk
Wet natuurbescherming
Beschermen internationale natuur
Agrarische natuur beheren
Recreëren
Fauna beheren
Ruimte geven aan natuur
Groen kapitaal benutten
Genieten
wandelen
kanoetstrandloper
vleermuis
duinvlooltje
watersnip
gans
damhert
gele kwikstaart
kievit
klokjes-gentiaan
veldleeuwerik
lepelaar
routes
grutto
mensen actief in de natuur
rietorchis
vaarrecreatie
vlinder
rugstreep-pad
tapuit
roerdomp
das
Parnassia
otter
harlekijnorchis
libelle

Haarlem, behandeld door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op 3 oktober 2017

Provincie Noord-Holland

Natuurbeheerplan 2018
Kaart 1: Begrenzingenkaart natuurnetwerk

Natuurnetwerk

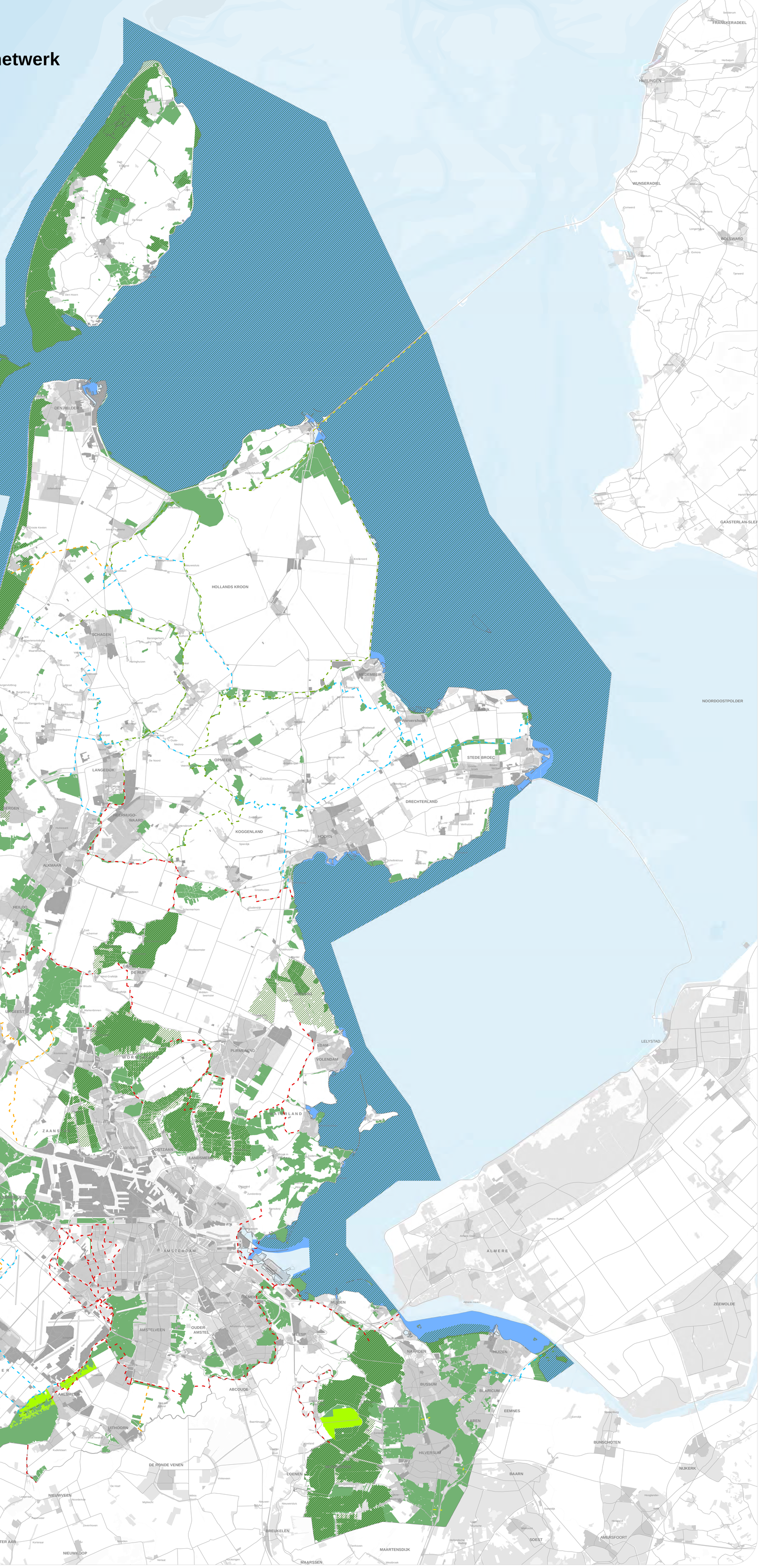
- NNN zoekgebied
- NNN grote wateren
- NNN natuur

Natuurverbindingen

- veiligstellen internationaal kwetsbare populaties
- ontsnipperingsgevoelige soorten
- extra leefgebieden voor de soorten
- landschapslinten (behoud)
- landschap, recreatie

Natura2000

- Natura 2000

FRANEKERADEEL
HARLINGEN
WUNSERADIEL
BOLSWARD
GAASTERLAN-SLEE
DEN HELDER
HOLLANDS KROON
SCHAGEN
MEDEMBLIK
NOORDOOSTPOLDER
Wervershoof
ENKHUIZEN
STEDE BROEC
OPMEER
LANGEDIJK
DRECHTERLAND
HOORN
KOGGENLAND
ALKMAAR
HEILOO
CASTRICUM
UITGEEST
HEEMSKERK
BEVERWIJK
ZAANSTAD
Zaandam
PURMEREND
EDAM-VOLENDAM
LELYSTAD
ALMERE
HAARLEM
AMSTERDAM
AMSTELVEEN
OUDER-AMSTEL
MUIDEN
NAARDEN
HUIZEN
BUSSUM
BLARICUM
LAREN
EEMNES
HILVERSUM
BAARN
NIJKERK
BUNSCHOTEN
ZEEWOLDE
AMERSFOORT
SOEST
LOENEN
BREUKELEN
MAARSSEN
MAARTENSDIJK
ABCOUDE
AALSMEER
UITHOORN
DE RONDE VENEN
NIEUWVEEN
NOORDWIJK
NOORDWIJKERHOUT
LISSE
SASSENHEIM
VOORHOUT
KATWIJK
RIJNSBURG
OEGSTGEEST
LEIDEN
WARMOND
ALKEMADE
JACOBSWOUDE
HILLEGOM
NOORDWIJKERHOUT
HAARLEMMERMEER
VELSEN
ZANDVOORT
HEEMSTEDE
BENNEBROEK
HOOFDDORP
DE RIJP
GRAFT-DE RIJP
WORMERVEER
PURMEREND
ATTERLAND
LANDSMEER
OOSTZAAN
ZUNDERT
HOLLUM
HARLINGEN
WINSUM
HERBAIJUM
HITZUM
ACHTUM
KIMSWERD
ASSEN
LOLLUM
DOKKUM
ZURICH
WIERUM
WORNS
SCHETTENS
HEEREWAL
LONGERHOUW
EXMORA
BAKKUM
IDSEGAHUIZEN
PAAM
TJERKWERD
GAAST
HINDELOOPEN
SNEEK
MOLKWERUM
WARNS
HEERENVEEN
OUDEGA
HEERENVEEN
STAVOREN
HEEGERMEER
ELAHUIZEN
SERVERUM
FRANEKER
WINAITHUM
HERBAIJUM
HITZUM
ACHTUM
KIMSWERD
ASSEN
LOLLUM
DOKKUM
ZURICH
WIERUM
WORNS
SCHETTENS
HEEREWAL
LONGERHOUW
EXMORA
BAKKUM
IDSEGAHUIZEN
PAAM
TJERKWERD
GAAST
HINDELOOPEN
SNEEK
MOLKWERUM
WARNS
HEERENVEEN
OUDEGA

Natuurbeheerplan 2018
Kaart 2a: Natuur- en landschapstypen

BeheerType

- N01.01 Zee en wad
- N01.02 Duin- en kwelderlandschap
- N01.03 Rivier- en moeraslandschap
- N02.01 Rivier
- N03.01 Beek en Bron
- N04.01 Kranswierwater
- N04.02 Zoete Plas
- N04.03 Brak water
- N04.04 Afgesloten zeearm
- N05.01 Moeras
- N05.02 Gemaaid rietland
- N06.01 Veenmosrietland en moerasheide
- N06.02 Trilveen
- N06.04 Vochtige heide
- N06.05 Zwakgebufferd ven
- N06.06 Zuur ven en hoogveenven
- N07.01 Droge heide
- N07.02 Zandverstuiving
- N08.01 Strand en embryonaal duin
- N08.02 Open duin
- N08.03 Vochtige duinvallei
- N08.04 Duinheide
- N09.01 Schor of kwelder
- N10.01 Nat schraalland
- N10.02 Vochtig hooiland
- N11.01 Droog schraalgrasland
- N12.01 Bloemdijk
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.03 Glanshaverhooiland
- N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland
- N12.05 Kruiden- of faunarijke akker
- N12.06 Ruigteveld
- N13.01 Vochtig weidevogelgrasland
- N13.02 Wintergastenweide
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos
- N14.02 Hoog- en laagveenbos
- N14.03 Haagbeuken- en essenbos
- N15.01 Duinbos
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.03 Droog bos met productie
- N16.04 Vochtig bos met productie
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.04 Eendenkooi
- N17.06 Vochtig en hellinghakhout

- A01.01 Weidevogelgebied (lopend beheer)
- A01.02 Akkerfaunagebied (lopend beheer)
- A02.01 Botanisch waardevol grasland (lopend beheer)

- L01.01 Poel en kleine historische wateren
- L01.02 Houtwal en houtsingel
- L01.03 Elzensingel
- L01.05 Knip- of scheerheg
- L01.06 Struweelhaag
- L01.07 Laan
- L01.08 Knotboom
- L01.09 Hoogstamboomgaard
- L01.14 Rietzoom en klein rietperceel
- L01.16 Bossingel en bosje
- L02.01 Fortterrein
- L02.02 Historisch bouwwerk en erf
- L02.03 Historische tuin
- L03.01 Aardwerk en groeve

Provincie Noord-Holland
Sector Onderzoek en Informatie

0 5 10 Km.

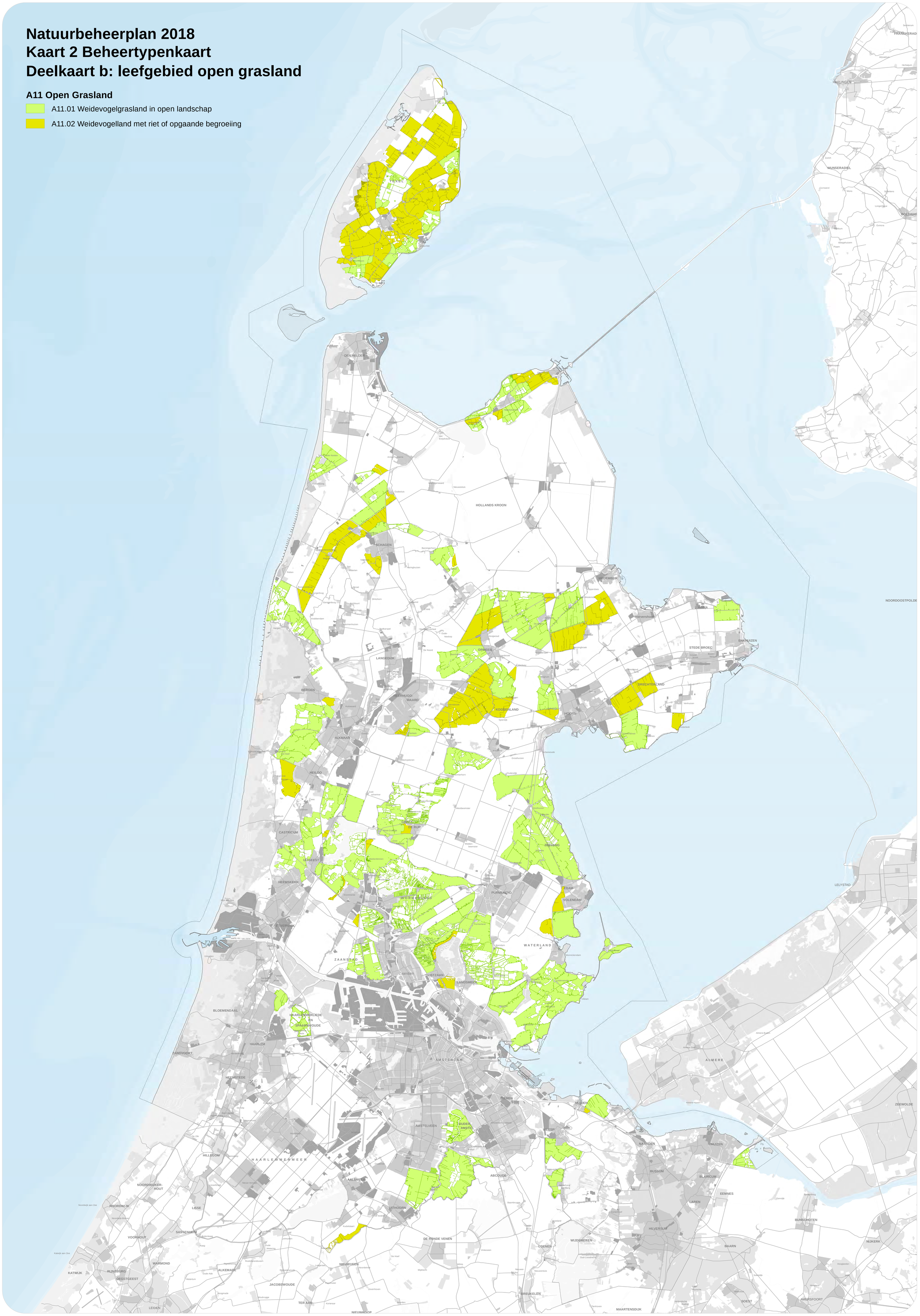
N

Datum: Vaststelling GS 3-10-2017
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: 535816
Bron: Provincie Noord-Holland

Natuurbeheerplan 2018
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart b: leefgebied open grasland

A11 Open Grasland

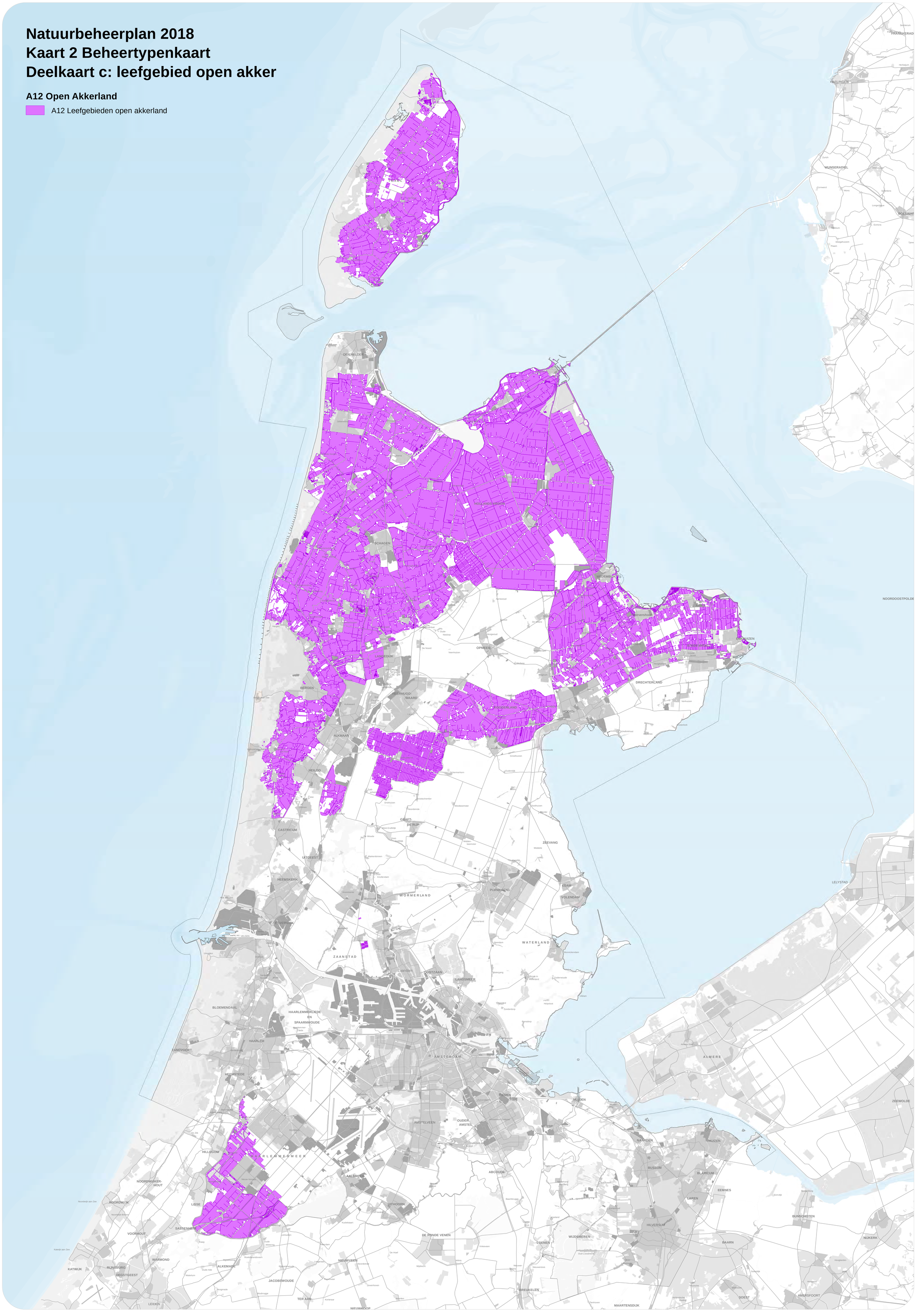
- A11.01 Weidevogelgrasland in open landschap
- A11.02 Weidevogelland met riet of opgaande begroeiing

TEXEL
DEN HELDER
HOLLANDS KROON
SCHAGEN
MEDEMBLIK
NOORDOOSTPOLDER
Werervershoof
ENKHUIZEN
STEDE BROEC
OPMEER
LANGEDIJK
DRECHTERLAND
BERGEN
HEERHUGO-
WAARD
KOGGENLAND
HOORN
ALKMAAR
HEILOO
GRAFT-
DE RIJP
CASTRICUM
UITGEEST
HEEMSKERK
ZEVENAAR
ZAANSTAD
WORMERLAND
PURMEREND
VOLENDAM
EDAM
ZELTZING
WATERLAND
LANDSMEER
OOSTZAAN
Zaandam
BLOEMENDAAL
HAARLEMMERLIEDE
EN
SPAARNWOUDE
HAARLEM
ZANDVOORT
HEEMSTEDE
AMSTERDAM
DIEMEN
MUIDEN
AMSTELVEEN
DUDER-
AMSTEL
VEESP
NAARDEN
HUIZEN
ALMERE
LELYSTAD
ZEEWOLDE
HILLEGOM
HAARLEMMERMEER
AALSMEER
ABCOUDE
BUSSUM
BLARICUM
EEMNES
LAREN
HILVERSUM
BUNSCHOTEN
NIJKERK
BAARN
WIJDEMEREN
LOENEN
DE RONDE VENEN
UITHOORN
NOORDWIJKER-
HOUT
NOORDWIJK
LISSE
SASSENHEIM
VOORHOUT
KATWIJK
RIJNSBURG
OEGSTGEEST
WARMOND
ALKEMADE
JACOBSWOUDE
TER AAR
LEIDEN
NIEUWKOOP
NIEUWVEEN
BEVERWIJK
VELSEN
IJmuiden
Wijk aan Zee
Noordwijk aan Zee
Katwijk aan Zee
Noordwijk-Binnen
Oegstgeest
Leiderdorp
Alphen
Aalsmeer
Uithoorn
Kudelstaart
Mijdrecht
Wilnis
Vinkeveen
Waverveen
Nieuwersluis
Loenen
Abcoude
Baambrugge
Ankeveen
Kortenhoef
Hilversum
Bussum
Naarden
Huizen
Bunschoten
Eemdijk
Soest
Soesterberg
Amersfoort
Hoogland
Nijkerk
Zeewolde
Muiden
Almere-Haven
Almere-Buiten
Almere-Stad
Lelystad
Durgerdam
Monnickendam
Uitdam
Volendam
Edam
Purmerend
Zuidoostbeemster
Middenbeemster
Westbeemster
Oudendijk
Grosthuizen
Scharwoude
Avenhorn
Spierdijk
Hoogwoud
Oudkarspel
Noordscharwoude
Venhuizen
Berkhout
Hippolytushoef
Wieringerwerf
Kreileroord
Oosterleek
Anna Paulowna
Julianadorp
Den Helder
Texel
De Cocksdorp
De Waal
Oosterend
Den Burg
Oudeschild
Hollum
Ameland
Nes
Barsingerhorn
Wieringerwaard
Oudesluis
Nieuwesluis
Oosterland
Zijdewind
Wervershoof
Schellinkhout
Andijk
Medemblik
Opperdoes
Hensbroek
Lutjebroek
Zwaagdijk
Twisk
Wognum
Westwoud
Midwoud
Obdam
Schagen
Sint Maartensvlotbrug
Burgervlotbrug
Callantsoog
Petten
Sint Maarten
Zijroet
Dirkshorn
Eenigenburg
Kerkbuurt
Groet
Heerhugowaard
Noordscharwoude
Noordeinde
Oudkarspel
Noordeinde
Schoorl
Bergen aan Zee
Egmond aan Zee
Egmond-Binnen
Egmond aan den Hoef
Bergen
Hargen
Krabbendam
Warmenhuizen
Heiloo
Limmen
Akersloot
Castricum
Bakkum
Uitgeest
Heemskerk
Beverwijk
Velsen-Noord
Velsen-Zuid
Santpoort-Noord
Santpoort-Zuid
Driehuis
Assendelft
Westzaan
Koog aan de Zaan
Krommenie
Wormerveer
Wormer
Jisp
Purmerland
Ilpendam
Broek in Waterland

Natuurbeheerplan 2018
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart c: leefgebied open akker

A12 Open Akkerland

A12 Leefgebieden open akkerland

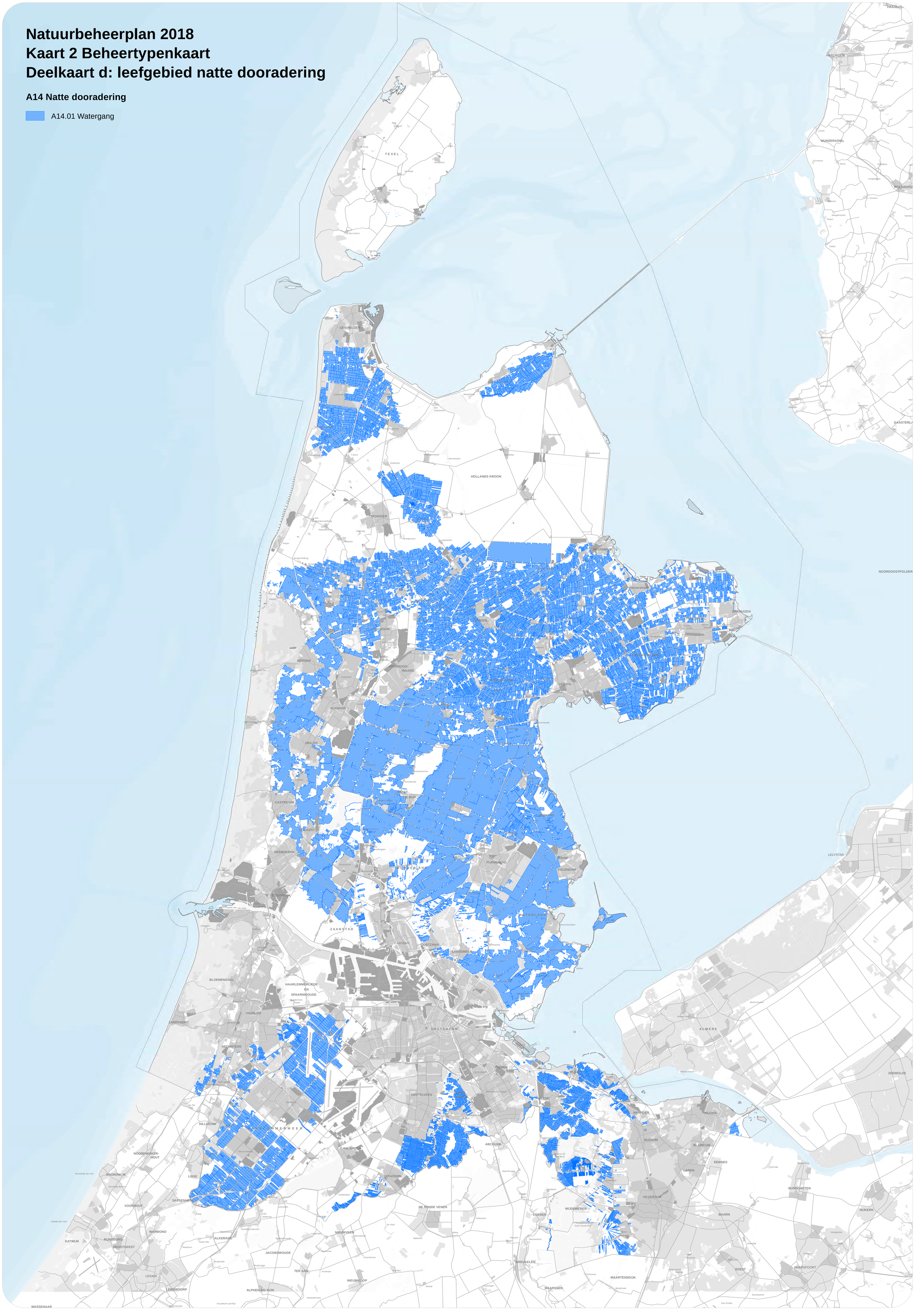
Provincie Noord-Holland
Sector Onderzoek en Informatie

Datum: Vaststelling GS 3-10-2017
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: 535816
Bron: Provincie Noord-Holland

Natuurbeheerplan 2018
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart d: leefgebied natte dooradering

A14 Natte dooradering

A14.01 Watergang

Provincie Noord-Holland
Sector Onderzoek en Informatie

0 5 10 Km.

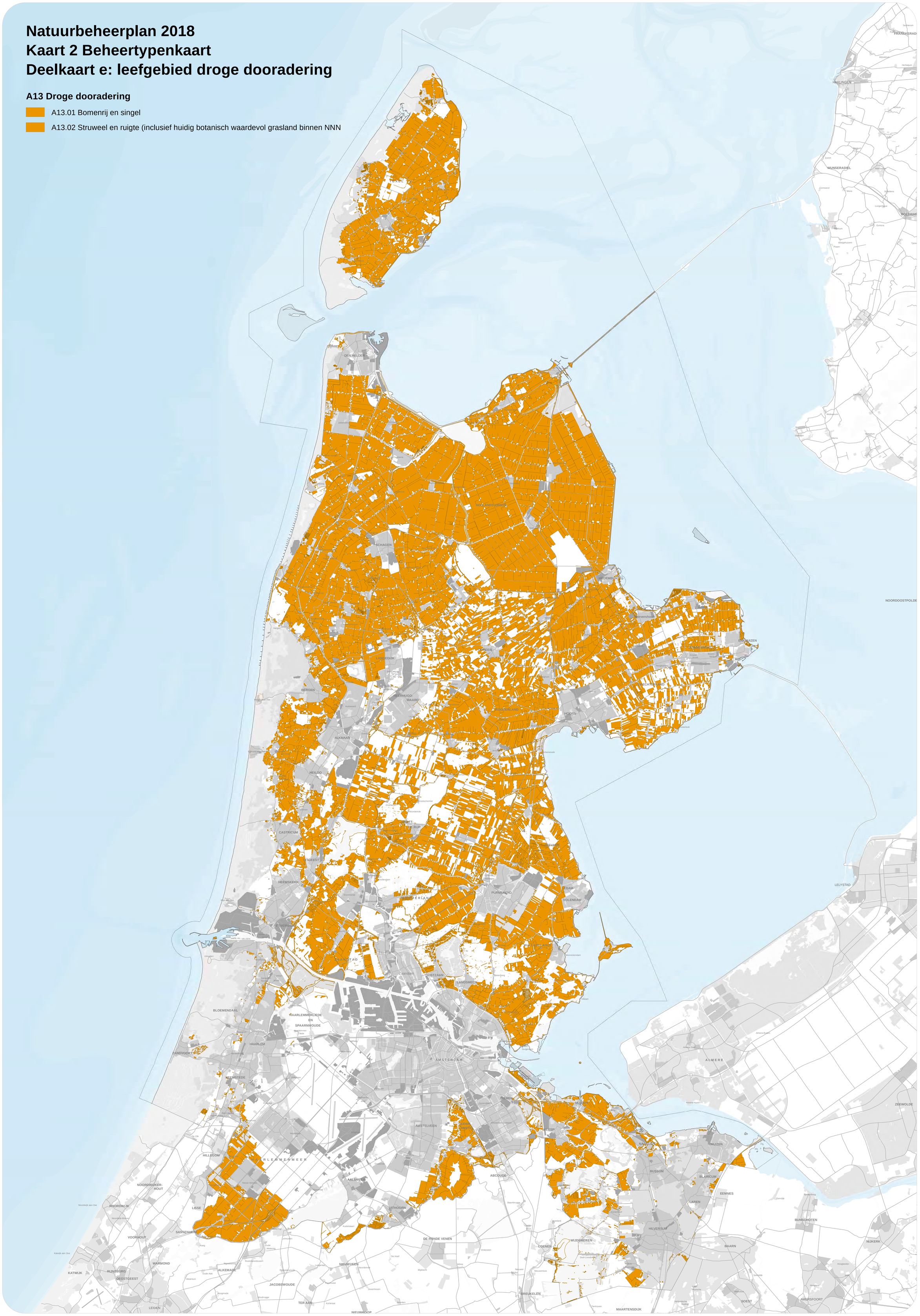
N

Datum: Vaststelling GS 3-10-2017
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: 535816
Bron: Provincie Noord-Holland

Natuurbeheerplan 2018
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart e: leefgebied droge dooradering

A13 Droge dooradering

- A13.01 Bomenrij en singel
- A13.02 Struweel en ruigte (inclusief huidig botanisch waardevol grasland binnen NNN

DEN HELDER
HOLLANDS KROON
SCHAGEN
MEDEMBLIK
NOORDOOSTPOLDER
ENKHUIZEN
HOORN
HARLINGEN
WUNSERADIEL
BOLSWARD
DE FRIESE MEREN
LAMBWARDEN
BERGEN
HEERHUGOWAARD
LANGEDIJK
ALKMAAR
HEILOO
CASTRICUM
UITGEEST
HEEMSKERK
BEVERWIJK
VELSEN
ZAANSTAD
Zaandam
OOSTZAAN
LANDSMEER
PURMEREND
VOLENDAM
EDAM
LELYSTAD
ALMERE
AMSTERDAM
DIEMEN
AMSTELVEEN
WEESP
MUIDEN
NAARDEN
BUSSUM
NUIZEN
BLARICUM
EEMNES
LAREN
HILVERSUM
WIJDEMEREN
LOENEN
ABCOUDE
AALSMEER
UITHOORN
DE RONDE VENEN
NIEUWVEEN
HILLEGOM
LISSE
NOORDWIJKERHOUT
NOORDWIJK
VOORHOUT
SASSENHEIM
WARMOND
KATWIJK
RIJNSBURG
OEGSTGEEST
ALKEMADE
JACOBSWOUDE
TER AAR
LEIDEN
BLOEMENDAAL
HAARLEMMERLIEDE EN SPAARNWOUDE
HAARLEM
ZANDVOORT
HEEMSTEDE
HILLEGOM
LISSE
BREUKELEN
MAARTENSDIJK
SOEST
AMERSFOORT
BUNSCHOTEN
NIJKERK
BAARN
ZEEWOLDE
Almere-Buiten
Almere-Stad
Almere-Haven
Wieringerwerf
Medemblik
Hoogkarspel
Bovenkarspel
Grootebroek
Andijk
Wervershoof
Venhuizen
Hoogkarspel
Grootebroek
Bovenkarspel
Lutjebroek
Zwaagdijk-Oost
Zwaagdijk-West
Hoogwoud
Opmeer
Spanbroek
Zuidermeer
Avenhorn
Berkhout
Obdam
Schagerbrug
Schagen
Sint Maarten
Callantsoog
Julianadorp
Den Helder
Oudeschild
Den Hoorn
Den Burg
Oosterend
Wier
Oosterend
Westerend
Hollum
Ballum
Nes
Midsland
Pingjum
Wommels
Oudega
Sneek
Woudsend
Workum
Hindeloopen
Molkwerum
Makkum
Bolsward
Sexbierum
Witmarsum
Parrega
Wijnaldum
Franeker
Herbaijum
Harlingen
Zurich
Wons
Cornwerd
Schettens
Longerhorne
Exmorra
Tjerkgaast
Oosterlittens
Idsegahuizen
Pingjum
Oost
Akmarijp
Achlum
Arum
Hallum
Ferwert
Tzum
Leeuwarden
Stiens
Kollum
Lauwersoog
Anjum
Dokkum
Ternaard
Holwerd
Metslawier
Paesens
Moddergat
Oosterbierum
Roodeschool
Winsum
Zoutkamp
Uithuizen
Uithuizermeeden
Warffum
Usquert
Eenrum
Delfzijl
Appingedam
Loppersum
Middelstum
Garmerwolde
Ten Boer
Groningen
Haren
Noordlaren
Zuidlaren
Vries
Norg
Roden
Peize
Eelde
Paterswolde
Assen
Beilen
Hoogeveen
Stadskanaal
Veendam
Wildervank
Sappemeer
Hoogezand
Kropswolde
Foxhol
Winschoten
Scheemda
Oude Pekela
Nieuwe Pekela
Veendam
Musselkanaal
Ter Apel
Emmen
Klazienaveen
Zwartemeer
Valthermond
Nieuw-Amsterdam
Coevorden
Dalen
Sleen
Erica
Nieuw-Schoonebeek
Schoonebeek
Klijndijk
Zwolle
Kampen
Genemuiden
Hasselt
Ommen
Hardenberg
Gramsbergen
Slagharen
Dedemsvaart
Balkbrug
Wanneperveen
Steenwijk
Vollenhove
Giethoorn
Blokzijl
Kuinre
Meppel
Nijeveen
Staphorst
Rouveen
Rheden
Dieren
Apeldoorn
Epe
Vaassen
Hattem
Heerde
Elburg
Oldebroek
Harderwijk
Nunspeet
Hierden
Putten
Ermelo
Barneveld
Voorthuizen
Zeewolde
Lelystad
Dronten
Biddinghuizen
Swifterbant
Urk
Emmeloord
Marknesse
Rutten
Kraggenburg
Tollebeek
Espel
Ens
Creil
Bant
Nagele
Luttelgeest
Ketelhaven
Schokland
Ramspol
Kuinderbos
Noordoostpolder
Noordoostpolder
Noordoostpolder

Natuurbeheerplan 2018
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart f: leefgebied categorie water (agrarisch waterbeheer)

- Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Rijnland
- W01.01 Agrarisch waterbeheer

Provincie Noord-Holland
Sector Onderzoek en Informatie

0 5 10 Km.

N

Datum: Vaststelling GS 3-10-2017
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: 535816
Bron: Provincie Noord-Holland

Natuurbeheerplan 2018
Kaart 3: Ambitiekaart

BeheerType

- N01.01 Zee en wad
- N01.02 Duin- en kwelderlandschap
- N01.03 Rivier- en moeraslandschap
- N02.01 Rivier
- N03.01 Beek en Bron
- N04.01 Kranswierwater
- N04.02 Zoete Plas
- N04.03 Brak water
- N04.04 Afgesloten zeearm
- N05.01 Moeras
- N05.02 Gemaaid rietland
- N06.01 Veenmosrietland en moerasheide
- N06.02 Trilveen
- N06.04 Vochtige heide
- N06.05 Zwakgebufferd ven
- N06.06 Zuur ven en hoogveenven
- N07.01 Droge heide
- N07.02 Zandverstuiving
- N08.01 Strand en embryonaal duin
- N08.02 Open duin
- N08.03 Vochtige duinvallei
- N08.04 Duinheide
- N09.01 Schor of kwelder
- N10.01 Nat schraalland
- N10.02 Vochtig schraalland
- N11.01 Droog schraalgrasland
- N12.01 Bloemdijk
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.03 Glanshaverhooiland
- N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland
- N12.05 Kruiden- of faunarijke akker
- N12.06 Ruigteveld
- N13.01 Vochtig weidevogelgrasland
- N13.02 Wintergastenweide
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos
- N14.02 Hoog- en laagveenbos
- N14.03 Haagbeuken- en essenbos
- N15.01 Duinbos
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.03 Droog bos met productie
- N16.04 Vochtig bos met productie
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.04 Eendenkooi
- N17.06 Vochtig en hellinghakhout

- L01.01 Poel en kleine historische wateren
- L01.07 Laan
- L01.09 Hoogstamboomgaard
- L01.16 Bossingel voor lijnvormige elementen (bossingels)
- L02.02 Historisch bouwwerk en erf
- L02.03 Historische tuin

Provincie Noord-Holland
Sector Onderzoek en Informatie

0 5 10 Km.

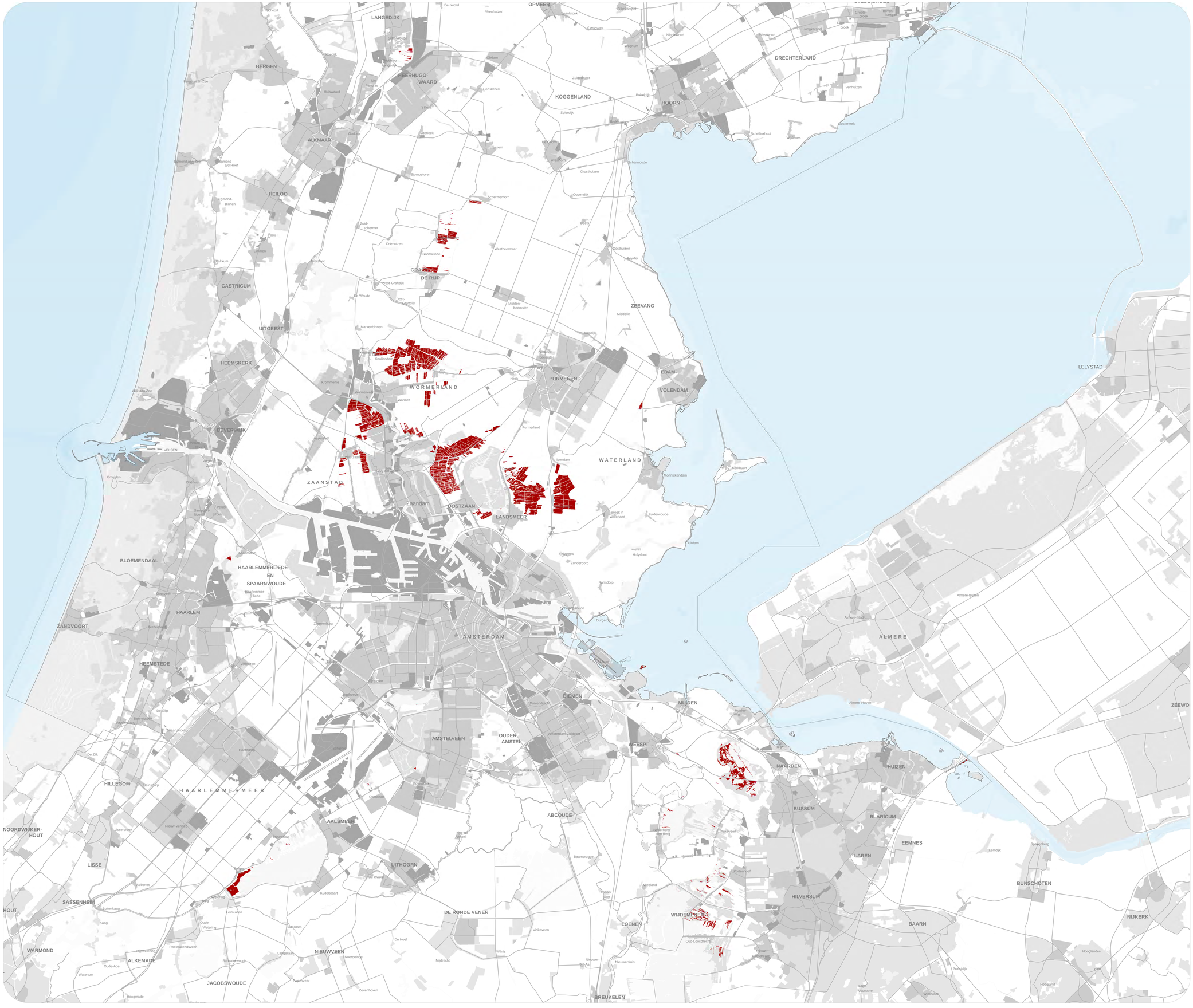
N

Datum: Vaststelling GS 3-10-2017
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: 535816
Bron: Provincie Noord-Holland

Natuurbeheerplan 2018

Kaart 4: Vaartoeslagkaart

Vaarlandtoeslag gebieden

N

0 5 10 Km.

Datum: Vaststelling GS 3-10-2017
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: 535816
Bron: Provincie Noord-Holland

Provincie Noord-Holland
Sector Kennis en Beleidsevaluatie

Nieuwe begrenzing EHS en ecologische verbindingszone

behorende bij kaart 4: ecologie van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)
t.b.v. bespreking in de commissie NLM

Wijzigingsbesluit GS 03.10.2017

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

EHS grote wateren

Ecologische verbindingszone

Provincie Noord-Holland
Sector Onderzoek en Informatie

0 4,5 9 Km.

N

Datum: Vaststelling GS 03-10-2017
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: uc2017
Bron: NNN en Natuurverbindingen NBP 2018

Verschillenkaart EHS en EVZ 2017 en 2018

behorende bij kaart 4: ecologie van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)
2017: Kaart 4 ecologie 2017 vastgesteld door GS 20-12-2016
2018: Kaart 4 onderdeel EHS en EVZ 2018 wijzigingsbesluit GS 3-10-2017

- eraf
- erbij
- Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
- EHS grote wateren
- Ecologische verbindingszone

Provincie Noord-Holland
Sector Onderzoek en Informatie

0 4,5 9 Km.

N

Datum: Vaststelling GS 03-10-2017
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: uc2017
Bron: NNN en Natuurverbindingen NBP 2018

Provincie Noord-Holland

Meerjarenprognose Natuurbeheerplan 2018

934521/982203

Bij het Natuurbeheerplan 2018 is een meerjarige prognose van de kosten gemaakt, uitgaande van een gewenste continuering van beheer en subsidiering daarvan, alsmede beheer van de gewenste uitbreiding van natuur met 250 ha per jaar.

De subsidie- en organisatiekosten van het natuur- en landschapsbeheer zijn meerjarig begroot.
De Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

- de continuering van beheerovereenkomsten nadat deze na zes jaar aflopen (vanuit de beleidsmatige wens om te blijven bijdragen aan de financiering van het (agrarisch) natuurbeheer);
- wanneer voor continuering een nieuwe beschikking wordt gevraagd is de aanname dat de kosten tijdens de looptijd van de oude beschikking gestegen zijn, gebaseerd op de CPI over zes jaar;
- een gestage groei van het met subsidie beheerde areaal vanwege verdere afronding van het Natuurnetwerk Nederland, tot 2027, met gemiddeld 250 ha per jaar, overeenkomstig het coalitieakkoord.

Verwerving en inrichting van (nieuwe) natuur en kwaliteitsimpulsen (via de SKNL-regeling) zijn onderdeel van het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen en worden gefinancierd uit de Reserve Groen. Het Natuurbeheerplan gaat enkel over beheer: structurele kosten die via de begroting worden gefinancierd.

De kosten van natuurbeheer worden grotendeels gefinancierd met Rijksmiddelen die via het Provinciefonds verstrekt worden als uitwerking van de decentralisatie van het natuurbeleid.

OD nr. en naam	Subpro-ductnr.	Omschrijving subproduct-nummer	WBS	2018	2019	2020	2021 -2023	Totaal
6.2 Adequaat beheerd groen	762608 en 762654	Natuur- en Landschapsbeheer, en agrarisch waterbeheer	95.0007-7626-0850	15.728.675	16.007.619	16.127.414	53.294.283	101.157.992
buiten begroting PNH	via RVO.nl	EU cofinanciering POP3 (50%) agrarisch natuur- en waterbeheer		3.295.000	3.295.000	3.295.000	9.885.000	19.770.000
TOTAAL BESLUIT				19.023.675	19.302.619	19.422.414	63.179.283	120.927.992

Meerjarenprognose uitgaven SNL (in miljoenen)

UITGAVEN Natuurbeheer	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023*	*2024*	*2025*
SVNL-N	***10,50***	***10,87***	***11,18***	***11,50***	***11,79***	***12,52***	***12,67***	***13,06***
Beschikkingen uit 2011	0,12							
Beschikkingen uit 2012	0,02							
Beschikkingen uit 2013	0,34	0,34						
Beschikkingen uit 2014	4,13	4,13	0,02					
Beschikkingen uit 2015	0,14	0,14	0,14	0,03				
Beschikkingen uit 2016	0,14	0,14	0,14	0,14				
Beschikkingen uit 2017	4,96	4,96	4,96	4,96	4,96			
Openstelling continuering, groei	0,28	0,79	5,44	5,89	6,36	12,09	12,44	12,83
Aanvullingen beschikking 2017	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,20		
Monitoring via beheersubsidie	0,13	0,13	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23

UITGAVEN Agrarisch natuur- en waterbeheer	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023*	*2024*	*2025*
SVNL-A	***6,59***	***6,59***	***6,59***	***6,59***	***7,91***	***7,91***	***7,91***	***7,91***
Beschikkingen uit 2012	0,06	0,01						
Beschikkingen uit 2013	0,04	0,04						
Beschikkingen uit 2014	0,00	0,00						
Beschikkingen uit 2015	0,00	0,00	0,00					
Beschikkingen uit 2016	5,49	5,49	5,49	5,49				
Beschikkingen uit 2017	0,67	0,67	0,67	0,67				
Openstelling CBP/gecoordineerd beheer	0,11	0,10	0,05	0,03				
Openstelling beheer collectieven	0,21	0,27	0,37	0,39	7,91	7,91	7,91	7,91
totaal aan agrarisch waterbeheer	*0,75*	*0,75*	*0,75*	*0,75*	*0,90*	*0,90*	*0,90*	*0,90*

UITGAVEN Organisatiekosten	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023*	*2024*	*2025*
SNL en organisatiekosten	***1,93***	***1,84***	***1,66***	***1,66***	***1,66***	***1,66***	***1,67***	***1,67***
IPO/BIJ12	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61
Monitoring naast beheersubsidie	0,25	0,25	0,15	0,15	0,15	0,15	0,16	0,16
RVO.nl	0,91	0,87	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
Ondersteuning kleinere beheerders	0,10	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige kosten	0,06	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08

UITGAVEN TOTAAL	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023*	*2024*	*2025*
Natuur- en landschapbeheer	***19,02***	***19,30***	***19,42***	***19,74***	***21,35***	***22,08***	***22,24***	***22,64***
Natuurbeheer SNL	10,50	10,87	11,18	11,50	11,79	12,52	12,67	13,06
Agrarisch natuurbeheer SNL	6,59	6,59	6,59	6,59	7,91	7,91	7,91	7,91
Organisatiekosten [1]	1,93	1,84	1,66	1,66	1,66	1,66	1,67	1,67

UITGAVEN Recreatieschappen	*2018*
Recreatieschappen	***5,14***
Spaarnwoude	1,50
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	0,76
Twiske Waterland	1,34
Plassenschapgebied Loosdrecht	0,64
Groengebied Amstelland	0,89

Recreatieschappen beheren recreatiegebieden met natuurwaarden.
Voor de volledigheid van de provinciale bestedingen aan beheer van het groen is de provinciale bijdrage voor het jaar 2018 ook in de prognose opgenomen.

NOTA VAN BEANTWOORDING

Natuurbeheerplan 2018

Samenvatting van de zienswijzen op het ontwerp Natuurbeheerplan 2018 en de beantwoording door Gedeputeerde Staten,

zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 3 oktober 2017

Provincie Noord-Holland

www.noord-holland.nl

kenmerk 934521/982209

Leeswijzer

Het ontwerp-Natuurbeheerplan is door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vastgesteld op 6 juni 2017. Vervolgens is het ontwerpplan conform de Openbare Voorbereidingsprocedure van Afd. 3.4 van de AwB van 15 juni tot en met 26 juli 2017 ter inzage gelegd.

In deze Nota van Beantwoording beantwoorden Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland de zienswijzen.

Er zijn 87 zienswijzen ingediend door personen, overheden en private organisaties.
Van iedere zienswijze is het thema benoemd en is een samenvatting opgenomen.
Een aantal zienswijzen is in tekst vrijwel identiek. De beantwoording is daarop afgestemd, zodat op vergelijkbare zienswijzen een vergelijkbare reactie is gegeven. Daar waar deze indieners aanvullende opmerkingen hebben gemaakt, is daar telkens een aanvullende reactie op geformuleerd.
Zienswijzen zijn soms bepekt tot één verzoek en soms betreft het meerdere verzoeken over verschillende kaarten en verschillende thema's. In deze Nota zijn alle vragen, op- en aanmerkingen, suggesties, adviezen en aanbevelingen samengevat en daar is vervolgens een reactie opgegeven. Tevens is aangegeven of er aanleiding is om het beheerplan en/of de kaarten daarop aan te passen en zo ja, in welke zin.

Van de 87hebben 36 zienswijzen geheel of gedeeltelijk gehonoreerd. 51 zienswijzen zijn niet gehonoreerd, doch circa 20 van deze zienswijzen hebben betrekking op hetzelfde onderwerp: het NNN en agrarisch natuurbeheer binnen het NNN. Mede naar aanleiding van deze zienswijzen gaan wij samen met partners werken aan de kwaliteit van het natuurbeheer en het thema "NNN en de rol van agrariërs".

Een aanzienlijk aantal zienswijzen heeft geleid tot aanpassing van kaarten en/of de tekst van het

Natuurbeheerplan. Het gaat bijvoorbeeld om correcties van kaarten.
Kaarten worden handmatig geactualiseerd en dat kan helaas leiden tot fouten bij het intekenen. Ook kan er onbedoeld een mismatch zijn tussen de kaartlagen van de provincie en landelijke kaartsystemen van het agrarisch natuurbeheer. Met zienswijzen en de Nota van Beantwoording worden dergelijke fouten zichtbaar en hersteld.

De Nota van Beantwoording en het Natuurbeheerplan worden integraal geplaatst op de website van de provincie www.noord-holland.nl.

Gezien het grote aantal zienswijzen is er voor gekozen om de indieners te informeren, te bedanken voor het indienen van een zienswijze en voor de beantwoording te verwijzen naar de Nota van Beantwoording, het Natuurbeheerplan en de kaartviewer op website van de Provincie.
Indieners kunnen op deze wijze ook kennisnemen van de andere zienswijzen en de reactie van Gedeputeerde Staten.

Behalve een samenvatting van de zienswijzen en de reactie van Gedeputeerde Staten is een bijlage Actualisatie opgenomen. Het betreft enkele kaartcorrecties. Deze zijn opgenomen in de bijlage Actualisatie zodat eenvoudig traceerbaar is wat er in het Natuurbeheerplan is gewijzigd ten opzichte van het ontwerp-Natuurbeheerplan en wat de reden van de wijziging is.

Nr	Kern zienswijze		Antwoord voorstel
01	Indiener verzoekt Groot Krabbenhoofd, landtong Muiderberg geheel te begrenzen.	Muiderberg	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. De stichting is geen eigenaar en het verzoek wordt niet ondersteund door de eigenaar.
02	Indiener verzoekt inzake percelen om het aanpassen van beheertype.	Landgoed Vogelenzang	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. De ambitiekaart wordt aangepast. Er is nog geen natuur gerealiseerd en er ligt geen beheer op; het beheertype wordt gewijzigd. Genoemde percelen zijn grasland.
03	Indiener verzoekt inzake percelen om het aanpassen van beheertype.	Heemstede	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. De ambitiekaart wordt aangepast. Er is nog geen natuur gerealiseerd en er ligt geen beheer op; het beheertype wordt gewijzigd. Genoemde percelen zijn grasland.
04	Indiener verzoekt: 1. De openstelling van de subsidieregeling voor landschapselementen op Texel voor de kolken een jaar op te schuiven ter voorkoming van een mogelijke dubbele subsidiëring. 2. De subsidie voor landschapselementen via de gebruiker van het landschapselement te laten lopen in plaats van via de eigenaar. 3. Indiener uit haar zorg over de toekomst van het natuurbeheer in samenhang met de schapenhouderij op de Hoge Berg. Indiener verzoekt een rechtvaardige vergoeding voor de uitvoering van het natuurbeheer door de boeren. 4. Van 3 percelen het beheertype van beheertypekaart eraf te halen en percelen op de kaart met leefgebied agrarisch natuurbeheer toe te voegen.	Texel	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek ten aanzien van de openstelling van de subsidieregeling voor landschapselementen, voor kolken wordt in 2018 geen L-type subsidie opengesteld. 2. GS honoreren dit verzoek niet omdat het Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer-systeem (SNL-systeem) dat niet toelaat. Subsidie kan uitsluitend worden aangevraagd door de eigenaar of erfpachter (conform artikel 2.1 van de Uitvoeringsregeling SVNL 2016-2021). De subsidieontvanger is verantwoordelijk voor het adequaat beheer en wij spreken zonodig de subsidieontvanger daarop aan. 3. Met betrokkenen worden nieuwe afspraken gemaakt zodat de kwaliteit van dit bijzondere gebied behouden blijft en kan worden verbeterd. Een gebiedsbeschrijving is daarbij van belang. In het kader van het proces op de Hoge Berg waar de Stichting Streekfonds een rol wil spelen zal de gebiedsbeschrijving met alle partijen verder worden aangescherpt . Deze nieuwe beschrijving zal de basis moeten worden voor verdere beheerafspraken met terreinbeheerders en boeren. Ons uitgangspunt is dat de natuur- en landschapswaarden voorop staan. Wij gaan er van uit dat, mits beheer goed wordt uitgevoerd, daar ook een passende vergoeding tegenover staat. De provincie is geen partij in afspraken tussen subsidieontvanger en derden. 4. GS honoreren uw verzoek en corrigeren de kaarten. Deze percelen zijn niet gerealiseerde NNN en worden niet als natuur beheerd.
05	Indiener verzoekt de begrenzing aan te passen en percelen met natuurbeheertype te ontgrenzen.	Spijkerboor	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Het betreft gerealiseerde NNN, er is geïnvesteerd in de verwerving en inrichting, ontgrenzen is dan niet aan de orde.
06	Indiener verzoekt: 1. Subsidie agrarisch natuurbeheer in het Natuur Netwerk Nederland (NNN) ook mogelijk te maken na 2021. Als agrarisch natuurbeheer en landbouw na 2021 niet meer mogelijk is in NNN, dan verzoekt indiener de percelen te ontgrenzen ten behoeve van landbouw. 2. Het beheertype op de ambitietype te verwijderen. 3. Zin aan te passen in het Natuurbeheerplan.	Den Ilp	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1.2. GS honoreren uw verzoek niet. Wij streven binnen het NNN naar een duurzaam beheer van de beoogde natuurdoelen (ambitiekaart), waarbij de natuurfunctie het primaat heeft. Hoewel agrarisch natuurbeheer in sommige gebieden tot goede resultaten leidt voor weide- en akkervogels, is het duurzaam behoud van deze resultaten op dit moment onvoldoende gegarandeerd. Immers, bij agrarisch natuurbeheer is de natuurfunctie ondergeschikt aan agrarische doelstellingen. Hierdoor kunnen niet altijd de vereiste condities voor het natuurbeheer worden gerealiseerd, bijvoorbeeld wat betreft het waterpeil en bemesting. Bovendien is deelname aan de subsidieregeling voor agrarisch natuurbeheer vrijwillig, waardoor de beheerder na afloop van de beheerovereenkomst ook de behaalde resultaten teniet kan doen. Dit past niet bij de duurzame natuurfunctie waarvoor het NNN is bedoeld. Wij zijn ons bewust van het feit dat, ook binnen het NNN, veel agrarische ondernemers met passie en grote inzet werken aan de bescherming van weide- en akkervogels. Wij waarderen hun inspanningen en zouden deze graag willen behouden. Voor ons college is de *kwaliteit* van het beheer leidend; niet de vraag wie de beheerder is. Tijdens onder andere de werkbezoeken en gesprekken met deskundigen die de afgelopen maanden hebben plaatsgevonden, hebben wij geconstateerd dat er naast de verschillen tussen de beherende partijen, vooral ook veel overeenkomsten zijn. Immers, alle partijen streven naar het behoud en herstel van biodiversiteit, met veel soorten en hoge dichtheden van weidevogels, passend waterpeil en gezonde bodem(-structuur). Dat geldt zowel voor de gebieden in het NNN die door agrarische beheerders worden beheerd, als voor de gebieden die door de terreinbeherende organisaties of particuliere natuurbeheerders worden beheerd. Daarom willen wij het jaar 2017-2018 gebruiken als verkenningsjaar, om met alle betrokken partijen

			– agrarische beheerders, collectieven, terreinbeherende organisaties en kennisinstellingen in gesprek te gaan over de kwaliteit van beheer, zodat de natuurwaarden duurzaam worden geborgd. Ontgrenzen van nog niet ingerichte NNN-percelen ten behoeve van landbouw is om deze redenen nu niet aan de orde. Op de percelen waar de provincie NNN wil realiseren ligt een ambitie, die aangeeft welk natuurdoel de provincie daar wil behalen. Bij begrenzing wordt een ambitietype toegekend en bij ontgrenzing komt het ambitietype te vervallen. Ontgrenzen van reeds ingerichte NNN-percelen ten behoeve van landbouw is niet aan de orde, omdat daar voor natuur is geïnvesteerd en natuur is gerealiseerd. De natuurdoelen zijn leidend. 3. GS honoreren uw verzoek niet. In het Natuurbeheerplan staat dat een verzoek tot ontgrenzing *in beginsel* wordt afgewezen als het gaat om percelen die aansluiten aan NNN. Deze formulering laat ruimte voor uitzonderingen, waarbij de ecologische waarde of potentie van het perceel een belangrijke rol speelt.
07	Indiener vraagt een toelichting waarom het de percelen onderdeel zijn van NNN-begrenzing omdat het nog niet als natuur is ingericht.	Schoorl	Ons college bedankt indiener voor de brief. Het betreft geen zienswijze. Ambtelijk is contact opgenomen met indiener. De kaart is namelijk niet gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Het perceel is NNN begrensd maar de NNN is nog niet gerealiseerd.
08	Indiener vraagt de wijziging in het NNN (ontgrenzen van aantal percelen in het zoekgebied) terug te draaien en het besluit van 2013 (herijking Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) in stand te houden.	Aalsmeer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Er is geen sprake van een wijziging ten opzichte van 2017. Er is sprake van een misverstand bij indiener, de percelen zijn niet ontgrensd maar staan als NNN op de kaart. Er wordt contact opgenomen met indiener.
09	Indiener verzoekt een aantal percelen te begrenzen als NNN. Zie ook zienswijze nr. 18 en nr. 76.	Bovenkerkerp older	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. Het verzoek wordt ondersteund door zienswijzen en verzoeken van de eigenaren. Wij hebben een ecologisch onderzoek laten uitvoeren. Beoordeling van de verzoeken heeft plaatsgevonden op basis van dit onderzoek en het afwegingskader voor herbegrenzing (conform paragraaf 4.3 van het Natuurbeheerplan).
10	Indiener verzoekt: 1. Met de provincie in gesprek te kunnen gaan over de betekenis van het samengaan van NNN en recreatiedoelen. 2. Indiener verzoekt enkele wijzigingen van de kaarten van het Natuurbeheerplan op haar terreinen. Het betreft aanpassing beheertype of aanpassing, verfijning van de NNN-begrenzing.	West-Friesland	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek en honoreren uw zienswijze. 1. Er wordt een ambtelijk overleg met u voorbereid. 2. De kaarten worden aangepast.
11	Deze zienswijze is vervallen.		
12	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Oosthuizen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
13	Indiener verzoekt: 1. Aanpassing van de tekst op pagina 14 over de relatie Natura 2000 en NNN 2. Het subsidiabel maken van de landschapselementen. 3. Inzake SKNL duidelijkheid te verschaffen over de wijze van taxeren en stelt voor een werkgroep in te stellen. 4. Op de beheertypenkaart het beheertype N 00.01 toe te voegen op NNN percelen waar nu nog geen natuur is gerealiseerd en sprake is van landbouwgrond. 5. Ambitiedoelen voor nog niet NNN-begrensde gebieden op te nemen in gebiedsbeschrijvingen. 6. Kaartwijzigingen van 33 kaartjes. a. Verzoeken om de beheertypenkaart te wijzigen.	Noord-Holland	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren deels uw verzoek. 1. De tekst over de relatie tussen het Natura 2000 en het NNN wordt verduidelijkt. 2. De lanen zijn onderdeel van de eerste groep landschapselementen waarvoor subsidie wordt verstrekt. Het streven is de komende jaren te komen tot subsidiering van het beheer van ook andere voor Noord-Hollandse kenmerkende landschapselementen. 3a. Door de Europese Commissie is bepaald dat de afwaarderingssubsidie moet worden vastgesteld op basis van de werkelijke afwaardering, als nadere uitwerking van het al jarenlang gestelde maximum van 85% van de agrarische waarde. De hoogte van de afwaardering naar natuur wordt bepaald door het verschil tussen de werkelijke marktwaarde en de marktwaarde van de grond als deze zou zijn ingericht volgens het toegekende ambitietype. Beide marktwaarden worden door een onafhankelijk en gecertificeerd taxateur conform de regels van het NRVT getaxeerd. In de praktijk blijkt dit in Noord-Holland vaak neer te komen op een afwaardering van 50-70% van de agrarische marktwaarde. Wij zien op dit moment geen mogelijkheden om daarvan af te wijken, zonder dat sprake is van staatssteun.

	b. Verzoeken om de ambitiekaart te wijzigen. c. Verzoeken tot nieuwe NNN begrenzing.		Op interprovinciaal niveau wordt op dit moment gewerkt aan een methode waarmee vooraf meer duidelijkheid gegeven kan worden over de te verwachten hoogte van de afwaarderingssubsidie. Zodra er meer duidelijkheid is zullen wij het resultaat bepreken met de door u genoemde partijen. Uw voorstel om hiervoor een provinciale werkgroep in te stellen honoreren wij niet. 4. GS honoreren uw verzoek niet. Pas na omvorming naar natuur wordt de beheerkaart aangepast. 5. GS honoreren uw verzoek niet. De gebiedsbeschrijvingen bieden voldoende richting. De ambitiekaart is bedoeld voor de NNN begrensde percelen en is niet ontwikkeld voor percelen buiten het NNN. 6. Onderdeel a en b worden in overleg met indiener en een ecoloog van de provincie gehonoreerd. 6c. Zie ons antwoord op zienswijze 25.
14	Indiener verzoekt voor percelen de ambitie te wijzigen van N 10.01 naar N 10.02.	Loosdrecht	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. Ambitietype N 10.01 is te ambitieus. N 10.02 past beter bij de abiotische factoren en het toekomstig beheer.
15a	Indiener verzoekt NNN toe te voegen (visproject Wieringen).	Algemeen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek op grond van de toetsing aan het afwegingskader voor ecologische herbegrenzing conform paragraaf 4.3 van het Natuurbeheerplan. De extra begrenzing van 5 hectare aansluitend aan enerzijds het Robbenoordbos en anderzijds de te realiseren vispaaiplaats biedt goede potenties voor de ontwikkeling van waardevolle natuur. Bovendien wordt een goede ecologische en landschappelijke overgang tussen beide objecten gerealiseerd. Het verzoek van indiener is ondersteund met verzoeken van partners/eigenaren.
15b	Indiener verzoekt tekst over waterschappen te nuanceren: 1. Het betreft de tekst op bladzijde 15 over de relatie Natuurbeheerplan en waterschappen. 2. Het betreft de tekst op bladzijde 16 over de relatie van waterschappen met het (agrarisch) natuurbeheer.	Algemeen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek grotendeels. De teksten worden aangepast.
16	Indiener verzoekt: 1. Aan particuliere beheerders geen nieuwe voorwaarden en eisen te stellen. 2. De aanvraag voor SVNL-subsidie te vereenvoudigen zodat na 6 jaar een automatische verlenging kan plaatsvinden. 3. Particuliere beheerders te ondersteunen bij monitoring. 4. Binnen het Subsidie Natuur en Landschapsbeheer (SNL) extra subsidie beschikbaar te stellen voor toezicht.	Algemeen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS nemen kennis van uw aanbevelingen 1. Wij volgen de landelijke aanpak en stellen geen aanvullende voorwaarden en eisen. Het uitgangspunt is certificering van beheerders. 2. Een automatische verlenging behoort niet tot de mogelijkheden binnen het SNL. 3. Deze ondersteuning bij het verzamelen van gegevens (SNL-monitoring) wordt reeds aangeboden, zie paragraaf 5.1 in het Natuurbeheerplan. Monitoring van de effectiviteit van de eigen beheeractiviteiten is overigens per definitie een verantwoordelijkheid van de beheerder zelf en onderdeel van de certificeringseisen. 4. De recreatietoeslag van het SNL is geëvalueerd en vervolgens getransformeerd in twee elementen voor openstelling: voorzieningen en toezicht. Wij zijn van mening dat toezicht effectiever georganiseerd wordt op grotere schaal en met meer partijen. Om die reden wordt deze toeslag thans nog buiten de openstelling gehouden en willen wij, net als bij de ecologische monitoring, met betrokkenen zoeken naar een goede invulling daarvan. Over dit onderwerp vindt landelijk overleg plaats met partijen (Interprovinciaal overleg, IPO).
17	Indiener verzoekt: 1. Subsidie agrarisch natuurbeheer in het NNN ook mogelijk te maken na 2021. Als agrarisch natuurbeheer en landbouw na 2021 niet meer mogelijk is in NNN dan het verzoek om de percelen te ontgrenzen ten behoeve van landbouw. 2. In het afwegingskader paragraaf 4.3 de zinsnede “dat ontgrenzing zal worden als het gaat om percelen die aansluiten aan het NNN omdat dan alleen gesoleerde percelen kunnen worden ontgrensd” te schrappen. 3. Beheerfuncties in paragraaf 4.5 zijn niet aangepast aan de gewijzigde koppeltabel. 4. Monitoring, diverse vragen. 5. Kaartherstel op 5 locaties enkele percelen corrigeren en toevoegen aan	Oostzanerveld, Varkensland, Eilandspolder, Westzaan en Ilperveld	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek deels. 1. en 2. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6. 3. GS honoreren uw verzoek. Paragraaf 4.5 wordt aangepast aan de gewijzigde koppeltabel. 4.a Wij delen uw visie dat het belangrijk is dat beheer- en beleidsmonitoringgegevens worden gedeeld en in samenhang worden gebruikt. Daar wordt ook aan gewerkt. Een voorbeeld is de ex-ante evaluatie Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB) van WER/Alterra. Deze evaluatie is beschikbaar voor een ieder. De resultaten van de beleidsmonitoring zullen ook worden opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). b. Uw verzoek tot toegang tot NDFF voor collectieven nemen wij mee in het interprovinciaal overleg. Zolang nog geen directe toegang mogelijk is, kunnen de collectieven via de provincie de betreffende gegevens opvragen.

	leefgebied open grasland.		c. De monitoring van watermaatregelen is nog in ontwikkeling. Het agrarisch waterbeheer is pas gestart in 2016. Het beheer en de monitoring hebben de aandacht van provincies, waterschappen en Boerennatuur.nl. Uw suggesties (extra meetnetten danwel bijstellen van ambities over de monitoring) nemen wij mee in het overleg met genoemde partijen. 5. GS honoreren uw verzoek voor de vijf locaties. Het betreft een kaartcorrectie. De betreffende percelen in Oostzanerveld, Varkensland, Eilandspolder, Westzaan en Ilperveld worden toegevoegd aan het leefgebied open grasland (A 11.01).
18	Indiener verzoekt een aantal percelen te begrenzen als NNN. Zie ook zienswijze nr. 9 en nr. 76.	Bovenkerkerpolder	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek, zie ons antwoord op zienswijze nummer 9.
19	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Schermerhorn	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
20	1. De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6. Indiener verzoekt voorts: 2. Beheerfuncties in de tabel in paragraaf 4.5 zijn niet aangepast aan de landelijk gewijzigde koppeltabel, graag de tabel actualiseren. 3. Monitoring, diverse vragen en aanbevelingen. 4. Subsidie, pacht; indiener wil inzage in de besteding van subsidie door Terrein Beherende Organisaties (TBO's) en vraagt de provincie afspraken te maken met Terreinbeherende organisaties en (collectieven als vertegenwoordigers van) agrariërs. 5a. Ten opzichte van de kaart bij het Natuurbeheerplan 2017 is er op aantal percelen beheertype A 01.01 weggevallen. Graag kaart herstellen. b. Hoogstamboomgaarden toevoegen in West-Friesland c. Percelen van Blank opnemen als open grasland en A 01.01. d. Leefgebied open akker toevoegen op enkele percelen Wieringermeer. e. Parel toevoegen aan open grasland.	Algemeen/ West-Friesland, Wieringermeer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6. 2. GS honoreren uw verzoek. Paragraaf 4.5 wordt aangepast aan de gewijzigde koppeltabel. 3. GS nemen kennis van de aanbevelingen en wij zetten ons in de provincie en landelijk in voor het delen van monitoringgegevens. Uw verzoek tot toegang tot NDFF voor collectieven nemen wij mee in het interprovinciaal overleg. Zolang nog geen directe toegang mogelijk is, kunnen de collectieven via de provincie de betreffende gegevens opvragen.. 4. Er zijn geen verplichtingen voor beheerders om derden inzage te geven in de besteding. Het systeem van lump-sum financiering biedt beheerders enige mate van vrijheid in de besteding van de subsidie. Beheerders kunnen ook eigen middelen toevoegen. De provincie ziet toe op realisatie van natuurwaarden en nakomen van de subsidieverplichtingen. 5. GS honoreren uw verzoek grotendeels. a. De betreffende percelen met lopende agrarisch natuurbeheercontracten (collectief beheer) die op 31-12-2016 van kracht waren, worden weer als A 01.01 op de kaart gezet. b. GS honoreren uw verzoek. De aangedragen locatie wordt toegevoegd. c. Hier is sprake van een reeds doorgevoerde correctie. De percelen zijn reeds opgenomen als open grasland en A 01.01. d. GS honoreren uw verzoek vanwege de potentie voor het akkernatuur. e. GS honoreren uw verzoek vanwege de resultaten en potentie voor weidevogels. De locatie wordt begrensd als A 11.02.
21	Indiener verzoekt de natuurdoelen in het recreatiegebied Spaarnwoude voorop te stellen en grootschalige recreatieactiviteiten te weren.	Spaarnwoude	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Wel is het samengaan van natuur en recreatiedoelen binnen de recreatieschappen onderwerp van onderzoek dat tot een duidelijk beeld zal moeten leiden waar en op welke wijze deze doelen kunnen samengaan. Het gebied heeft een dubbeldoel voor zowel natuur als recreatie en is juist bedoeld om grootschalige activiteiten op te vangen. Dit zal in een volgend Natuurbeheerplan kunnen leiden tot een aanpassing van de ambitiekaart en de gebiedsbeschrijvingen in dit gebied. Wij werken aan een heroverweging van de ambities en aan een verduidelijking van de gebiedsbeschrijvingen in dit gebied.
22	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Den Ilp	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
23	Indiener verzoekt van enkele percelen de ambitie te wijzigen.	Aalsmeer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet wegens onvoldoende ecologische onderbouwing.
24	Indiener stelt een aantal vragen over de begrenzing en de natuurwaarden van enkele percelen en wil met de provincie in gesprek om te komen tot een integrale gebiedsontwikkeling die tot netto verbetering van de natuur leidt.	Ankeveen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze en vragen. GS honoreren uw verzoek om in gesprek te gaan om te komen tot een integrale gebiedsontwikkeling, die netto tot verbetering van de natuur leidt (saldobenadering). Daarbij zullen wij ook ingaan op uw vragen, hoewel deze vragen geen betrekking hebben op het Natuurbeheerplan.

			Wij zullen de kaart bij de eerstvolgende actualisatie van de voortgangskaart aanpassen. De voortgangskaart gata over de realisatie van het NNN en is overigens geen onderdeel van het Natuurbeheerplan
25	Indiener verzoekt percelen te begrenzen als NNN-grond, zodat het als natte natuur kan worden ingericht en beheerd.	Spiegelplas	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Weliswaar achten wij genoemde delen van de Spiegelpolder kansrijk voor natuurontwikkeling, maar begrenzing als NNN is strijdig met de afspraak die in het kader van de 'Groene Uitweg' is gemaakt tussen o.a. Provincie Noord-Holland, Natuurmonumenten en LTO om de Spiegelpolder onderdeel te maken van het agrarisch kerngebied. In het licht van het gebiedsakkoord dat wordt opgesteld voor de Oostelijke Vechtplassen, wordt in samenwerking met LTO en Natuurmonument verkend of op een aantal locaties, waaronder genoemde locatie in de Spiegelpolder, natuur kan worden gerealiseerd buiten de huidige NNN-begrenzing. Mocht deze verkenning resulteren in een gezamenlijke wens van betrokken partijen om daar alsnog NNN te begrenzen, dan staan wij hier positief tegenover.
26	Indiener verzoekt om een inventarisatie van de bestaande natuurwaarden op dit gedeelte van de dijk, met daarnaast een verkenning van de mogelijkheden om via een integrale benadering de huidige versnippering tegen te gaan en een kwaliteitsverbetering te realiseren naar ecologisch waardevoller en aantrekkelijker beheertype(s).	Westfriese Omringdijk	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Het verzoek valt buiten de zienswijze van het Natuurbeheerplan. Het betreft een gebiedsproces; in dit kader wordt een gesprek geïnitieerd.
27	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.		Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
28	Indiener verzoekt: 1. Om 2,2 hectare land en het aangrenzende water (totaal 2,9 hectare) te ontgrenzen en doet een voorstel voor herbegrenzing. 2. Begrenzing van 0,78 hectare gemeentelijke grond. 3. Begrenzing van 1.4 hectare provinciale grond. 4. Status van percelen nabij Uiterweg 38-46 als ''niet gerealiseerd'' aan te duiden.	Uitermeeerweg	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek deels. 1. GS honoreren uw verzoek, op grond van het afwegingskader uit paragraaf 4.3 van het ontwerp Natuurbeheerplan 2018, om ecologische redenen (vervallen functie als stapsteen in de Groene As, geringe ecologische waarden). Er wordt totaal 2,9 hectare ontgrensd. 2. GS honoreren uw verzoek, op grond van het afwegingskader uit paragraaf 4.3 van het ontwerp Natuurbeheerplan 2018, vanwege de functie als stapsteen in de Groene As en de aanwezige natuurwaarden. 3. GS honoreren uw verzoek niet. Wij begrenzen deze provinciale grond niet als NNN. Het resterende ontgrensde oppervlak van 2,1 hectare wordt toegevoegd aan het totale quotum van 12.5 hectare nog definitief te begrenzen NNN in het zoekgebied. Het quotum komt daarmee op 14,6 ha. 4. GS honoreren uw verzoek om de status van het naastgelegen begrensde perceel te wijzigen van 'gerealiseerd' naar 'niet gerealiseerd'; hier is sprake van een kaartfout.
29	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Oostzanerveld	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
30	Indiener meldt dat een deel van zijn percelen niet meer is begrensd als natuur. Indiener verzoekt dit te herstellen.	West Graftdijk	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. De kaart wordt gecorrigeerd. Er is helaas sprake van een onjuiste begrenzing. De betreffende stroken worden toegevoegd aan het NNN.
Nr	**Kern zienswijze**		**Antwoord voorstel**
31	Indiener: 1. Roept de provincie op een uitweg te bieden in de discrepantie tussen natuur en schapenbeheer op de Hoge Berg. 2. Verzoekt te onderzoeken of het natuurbeheer in het NNN deels via agrarisch natuurbeheer te realiseren is, beheerders natuurgrond in erfpacht willen uitgeven, het doorsluizen van beheervergoedingen naar pachters mogelijk gemaakt kan worden.	Texel	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS nemen kennis van de aanbevelingen en voorstellen. 1. Het betreft percelen met NNN-begrenzing. Over de toekomst van natuur en landschap zijn alle partijen die een rol hebben op de Hoge Berg betrokken, ook de boeren. Met betrokkenen worden nieuwe afspraken gemaakt zodat de kwaliteit van dit bijzondere gebied behouden blijft en kan worden verbeterd. Een gebiedsbeschrijving is daarbij van belang. In het kader van het proces op de Hoge Berg waar de Stichting Streekfonds een rol wil spelen zal een de gebiedsbeschrijving met alle partijen verder worden aangescherpt . Deze nieuwe beschrijving zal de basis moeten

	3. Vraagt een inbreng te mogen leveren aan de expertmeeting in het najaar van 2017.		worden voor verdere beheerafspraken met terreinbeheerders en boeren. Ons uitgangspunt is dat de natuur- en landschapswaarden voorop staan. Ons uitgangspunt is dat de natuurwaarden voorop staan. Wij gaan er van uit dat, mits beheer goed wordt uitgevoerd, daar ook een passende vergoeding tegenover staat. De provincie is gene partij in afspraken tussen subsidieontvanger en derden. 2. GS treden niet in private overeenkomsten tussen pachter en verpachter. Ten aanzien van de SNL-vergoeding verwijzen wij naar ons antwoord op zienswijze nummer 4 . Ten aanzien van NNN en agrarisch natuurbeheer, zie ons antwoord op zienswijze nummer 6. Daarin is ook opgenomen dat wij met partners mogelijkheden willen gaan onderzoeken waarbij de natuurdoelen leidend zijn. 3. Uw verzoek wordt meegenomen in de voorbereiding van de expertbijeenkomst.
32	Indiener: 1. Bestrijdt de rechtsgeldigheid van het Ontwerp-Natuurbeheerplan, omdat het ongedateerd is en niet is aangegeven wanneer GS hierover hebben besloten. 2. Is van mening dat zijn zienswijze op de Agenda Groen niet is verwerkt in het Natura 2000 beheerplan, terwijl de provincie dan wél had toegezegd. 3. Vindt dat er geen sprake is van betrokkenheid van burgers bij het natuurbeheer, zoals de Agenda Groen aangeeft. 4. Vindt dat de provincie niet naar behoren handhaaft. 5. Is het niet eens met de maatregelen uit het Natura 2000 beheerplan m.b.t. de tapuit en het kappen van bomen in de Schoorlse duinen.	Algemeen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS nemen kennis van de opmerkingen van indiener. Het ontwerp-Natuurbeheerplan2018 is vastgesteld door GS in de vergadering van 6 juni 2017 en is op 15 juni 2017 op de wettelijk voorgeschreven wijze ter inzage gelegd. Het betreft hier een ontwerpbesluit. Daaraan worden in de wet geen nadere vereisten gesteld met betrekking tot ondertekening of dagtekening. Een besluit tot vaststelling of wijziging van een Natuurbeheerplan is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten, op grond van artikel 1.3 van de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL 2016-2021). Conform motie 53/2014 (‘Natuur is kapitaal’) wordt het definitieve Natuurbeheerplan met bijbehorende kaarten en de meerjarenprognose aan Provinciale Staten ter vaststelling aangeboden. Deze werkwijze wordt geformaliseerd met een wijziging van artikel 1.3 van de SVNL 2016-2021. 2.,3.,5. Deze punten hebben geen betrekking op de tekst van het Natuurbeheerplan. De zienswijzen op Natura 2000 beheerplannen hebben een eigen besluitvormingstraject en alle zienswijzen worden in dat kader behandeld. 4. De handhaving door de provincie in het kader van het NNN is primair gebaseerd op de instandhouding van de op onze kaart aangegeven natuurbeheertypen. In hoofdstuk 3 in de paragrafen 3.7 t/m 3.9 hebben wij aangegeven hoe wij zicht houden op de instandhouding daarvan door de natuurbeheerders. Onder onze regie vindt monitoring plaats van de natuurbeheertypen, waaronder de kenmerkende soorten. Over de bevindingen, vanuit monitoring, toezicht of klachten, vindt periodiek overleg plaats met de beheerders.
33	Indiener verzoekt voor een aantal percelen de ambities aan te passen n.a.v. een nader uitgewerkt inrichtingsplan. Provincie is volgens indiener akkoord met dit inrichtingsplan.	Den Helder	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. De ambitiekaart wordt aangepast. Overigens verwijzen wij indiener met betrekking tot de mogelijkheden voor subsidie naar de Uitvoeringsregeling SVNL 2017-2021 en de beperkte doelgroep.
34	Indiener verzoekt: 1. In de tekst van het Natuurbeheerplan in te gaan op de relatie tussen de Europese doelen en de begrenzing van natuurgebieden en hiërarchie van doelen. 2. De provincie de regierol te nemen in overleg met waterschappen om binnen het NNN passend waterpeil te realiseren. 3. De subsidie voor het beheer van de landschapselementen in de nabije toekomst verder open te stellen. Indiener vraagt uitleg over het samengaan van een subsidie voor landschapselementen binnen het bestaande beheercontract. 4. Indiener heeft aanbevelingen over NNN grote Wateren. Deze veelal buitendijkse gebieden zijn voor de natuurwaarden van het water en van het achterliggende land van essentieel belang. Voor een adequaat natuurbeheer in deze gebieden is het wenselijk als eenduidige afspraken kunnen worden gemaakt tussen het rijk en de provincies (het gaat immers om meer dan provincie Noord Holland). 5. SKNL. Indiener verzoekt om de wijze van en de opgenomen maximale vergoeding van 85% in SKNL taxatie bij functiewijziging te verduidelijken c.q. aan te passen. 6. Indiener ondersteunt het bestaande beleid om na 2021 geen subsidie agrarisch natuurbeheer meer mogelijk te maken binnen het NNN om continuïteit in het	Algemeen en Oostzanerveld , Uitdam, Duinvliet, Ham en Crommenije, Texel	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek grotendeels. 1. Genoemde tekst in hoofdstuk 2 wordt aangepast. 2. De provincie heeft de regierol voor natuur, waarvoor water vaak een bepalende factor is. Dit onderwerp zal derhalve onderwerp van gesprek zijn met beheerders van natuur en water. 3. De lanen zijn onderdeel van de eerste groep landschapselementen waarvoor nu voorgesteld wordt de regeling open te stellen. Het streven is de komende jaren te komen tot subsidiering van het beheer van ook andere voor Noord-Holland kenmerkende landschapselementen. Er kan geen sprake zijn van dubbele financiering. Daar waar nodig zal de subsidie voor het beheer van landschapselementen gecombineerd worden met aanpassing van de subsidiebeschikking voor het natuurbeheer. 4. De grote wateren zijn een Rijksverantwoordelijkheid. In overleg met de kustprovincies is de grens bepaald aan de hand van de mate van droogvallen. Buitendijkse gronden die zelden meer onderlopen worden nu tot de verantwoordelijkheid van de provincies gerekend. Daarmee is een duidelijke grens getrokken. Op basis van concrete voorbeelden kan gekeken worden waar nog meer duidelijkheid gewenst is. 5. GS volgen de landelijke afspraken . 6. GS nemen kennis van het standpunt van indiener waarin het beleid van de provincie wordt onderschreven. Indiener pleit voor het handhaven van het voornemen om na 2021 geen agrarisch natuurbeer meer mogelijk te maken binnen het NNN. Uw verzoek om bij het afschaffen van agrarisch natuurbeheer na 2021 aan bepaalde gronden in bezit van Terreinbeherende organisaties prioriteit te geven, honoreren wij nu niet. Wij willen in 2017-2018 met alle partners in gesprek over de kwaliteit van natuur in het NNN. 7. Wij zien dit als een aanbeveling die wordt meegenomen bij een volgende herziening van gebiedsbeschrijvingen.

	duurzaam natuurbeheer te kunnen borgen. Indiener vraagt om daarbij prioriteit te geven aan de terreinen die al in bezit zijn van de natuurorganisaties 7. Vraagt de gebiedsbeschrijvingen zo te formuleren dat ze samen met de ambitiekaart sturend kunnen zijn voor het inhoudelijke doelbereik. Dit wordt belangrijk als het gaat om het samengaan van verschillende doelstellingen zoals natuur, landschap en cultuurhistorie op bijvoorbeeld de Hoge Berg. 8. Verzoekt kaarten aan te passen: a. Oostzanerveld: beheertype wijzigen. b. Uitdam: ambitietype wijzigen. c. Duinvliet: beheertype wijzigen. d. Ham en Crommenije: 1. beheertype wijzigen en 2. NNN begrenzen en ambitie toevoegen. e. Roggesloot Texel: gebied 1 beheertype aanpassen, gebied 2 kleine stukjes toevoegen aan NNN, gebied 3 beheertype wijzigen op ambitiekaart en beheertypenkaart, gebied 4 toevoegen aan NNN.		8.a. GS honoreren uw verzoek niet. Er is een ANLB contract afgesloten op deze percelen (collectief agrarisch natuurbeheer). b. GS honoreren uw verzoek. De ambitiekaart wordt aangepast. c. GS honoreren uw verzoek. De ambitie- en beheertypenkaart worden aangepast. d. GS honoreren uw verzoek. Bij gebied 1 wordt het beheertype aangepast. Gebied 2 wordt op grond van de ecologische toetsing aan het afwegingskader voor herbegrenzing (paragraaf 4.3) als NNN begrensd. Het gebied krijgt een ambitietype op ambitiekaart. e. GS honoreren uw verzoek niet. Gebied 1: Er is een SNL-a contract afgesloten op dit perceel (agrarisch natuurbeheer). Gebied 2 en 3: dit betreft ondergeschikte afrondingen in kaarten die bij een volgende wijzigingsronde aan de orde kunnen komen. Gebied 4: aangegeven gebieden staan reeds op kaart als NNN.
35	Indiener: 1. Vraagt in paragraaf 4.3 bij het afwegingskader herbegrenzing NNN duidelijk te maken - in tekst en/of in kaartmateriaal - waar gebiedsprocessen worden opgestart en/of in uitvoering zijn. 2. Zegt voorstander te zijn van een gebiedsproces in Waterland-Oost.	Laag-Holland	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek deels. In het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 (PMG) zal in tekst en op kaart worden aangegeven waar gebiedsprocessen (gaan) spelen zoals bedoeld in paragraaf 4.3. In het natuurbeheerplan zal een verwijzing komen naar het PMG. 2. GS nemen kennis van dit standpunt. Een gebiedsproces in Waterland-Oost is in voorbereiding.
36	1. De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6. 2. Indiener verzoekt voorts: enkele percelen toe te voegen aan open grasland.	Landsmeer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6. 2. Hier lijkt sprake van een misverstand bij indiener. Alle percelen staan al op de kaart ‘open grasland’. Op één perceel is geen agrarisch beheertype toegekend, op dit is perceel is geen subsidie via de oude regeling SNL-A aangevraagd.
37	1. De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6. 2. Indiener verzoekt voorts: zorg te dragen voor een goede financiële regeling voor agrariërs in NNN bij omvorming naar natuur.	Uitdam	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6. 2. Bij omzetting van agrarische grond naar natuur wordt de waardedaling volledig gecompenseerd. De keuze voor omzetting naar natuur kan weliswaar de agrarische opbrengst van de grond beperken, maar voor het natuurbeheer kan subsidie worden aangevraagd. Wij zien geen grondslag voor een hogere vergoeding, die ongeoorloofde staatssteun zou betekenen. Zie ons antwoord op zienswijze 13.3 (SKNL).
38	Indiener pacht van PWN en vraagt beheertype N 08.02 te verwijderen omdat pachter het perceel agrarisch gebruikt.	Castricum	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. Het verzoek is ondersteund door de eigenaar. Het beheertype wordt verwijderd van de beheertypenkaart. Dit perceel wordt niet beheerd met subsidie. De ambitie blijft staan, omdat het hier NNN betreft.
39	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Schermerhorn	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
40	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Oostzaan	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
41	Indiener verzoekt NNN percelen te ontgrenzen.	Zuiderwoude	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze.

			GS honoreren uw verzoek niet. Uw percelen voldoen niet aan de criteria voor ontgrenzing uit het afwegingskader van paragraaf 4.3 van het Natuurbeheerplan 2018. Uw verzoeken tot ontgrenzing in Waterland-Oost willen wij meenemen in het gebiedsproces dat wij eind dit jaar willen starten.
42	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Watergang	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
43	Indiener verzoekt een aantal kaartwijzigingen door te voeren.	Algemeen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek deels. Niet alle voorstellen van indiener zijn ecologisch passend, deze voorstellen zijn niet overgenomen. Op enkele percelen ligt nog een SNL-a contract (agrarisch natuurbeheer) of er is een ANLB contract afgesloten (collectief agrarisch natuurbeheer). Voorts betreft het ondergeschikte afrondingen in kaarten die bij een volgende wijzigingsronde aan de orde kunnen komen.
44	Indiener verzoekt zijn agrarische percelen die in gebruik zijn voor de glastuinbouw met agrarische bestemming uit de NNN te ontgrenzen.	Aalsmeer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. Na beoordeling van uw verzoek tot ontgrenzing van 2.2. hectare NNN conform het afwegingskader uit paragraaf 4.3 van het ontwerp Natuurbeheerplan 2018, honoreren GS uw verzoek om ecologische redenen (vervallen functie als stapsteen in de Groene As, geringe ecologische waarden).
45	1. De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6. Indiener verzoekt voorts: 2. Het beheertype te wijzigen naar agrarisch beheertype voor 3 gebieden.	Eilandspolder	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek 4 niet, zie ons antwoord op zienswijze nummer 6. 2. GS honoreren uw verzoek deels. Voor gebied 1 honoreren GS uw verzoek tot wijziging van het beheertype; het gaat hier om niet gerealiseerde NNN. Het betreft een kaartcorrectie. De ambitie blijft wel staan, omdat het hier NNN betreft. Voor gebied 2 en 3 honoreren GS uw verzoek niet. Het gaat hier om gerealiseerde NNN. De eigenaar (Staatsbosbeheer) krijgt hier beheersubsidie voor.
46	1. De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6. 2. Indiener verzoekt voorts: een aantal percelen met beheertype N 13.01 te wijzigen in een agrarisch beheertype.	Graft	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6. 2. GS honoreren uw verzoek. Percelen zijn niet gerealiseerde NNN, het betreft een kaartcorrectie. Op de beheertypenkaart wordt het N-type verwijderd. De percelen worden toegevoegd op de leefgebiedenkaart open grasland. De ambitie blijft wel staan, omdat het hier NNN betreft.
47	Indiener verzoekt om een aantal percelen die nu zijn begrensd met beheertype N 16.02 te wijzigen in beheertype N 12.02. Indiener heeft dit afgestemd met het recreatieschap.	Het Twiske	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. De beheertypenkaart wordt aangepast. Percelen zijn grasland. De ambitie blijft wel staan, omdat het hier NNN betreft.
48	Indiener verzoekt om een aantal percelen die nu zijn begrensd met beheertype N 16.02 te wijzigen in beheertype N 12.02. Indiener heeft dit afgestemd met het recreatieschap.	Het Twiske	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. De beheertypenkaart wordt aangepast. Percelen zijn grasland. De ambitie blijft wel staan, omdat het hier NNN betreft.
49	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Ursem	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
50.	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Oostzaan	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet.

			Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
51	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Westzaan	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
52	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Oostzaan	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
53	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Driehuizen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
54	Indiener verzoekt om van een aantal percelen het ambitietype N 05.02 gemaaid rietland te wijzigen in een hogere natuurwaarde N 06.01 veenmosrietland.	Hoofddorp	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek nu niet. Indiener is gevraagd een ecologische onderbouwing aan te leveren die aansluit op de systematiek van de natuurtypen zoals weergegeven op het portaal natuur en landschap. Na ontvangst kan het verzoek in behandeling worden genomen.
55	Indiener verzoekt: 1. om een verschuiving van de begrenzing binnen het recreatieschap ten behoeve van de ontwikkeling van het Beachpark. 2. aandacht te besteden aan de gebiedsbeschrijving van het gebied waarin natuur-n en recreatiedoelen samen gaan.	Geestmerambacht	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek om verschuiving van de NNN begrenzing niet. Het betreft hier een voorstel voor herbegrenzing ten behoeve van de ontwikkeling van een recreatieve voorziening. Voor ruimtelijke ontwikkelingen is niet het Natuurbeheerplan maar de Provinciale Ruimtelijke Verordening het kader. Besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen gaat niet via het Natuurbeheerplan. 2. Zie voor het tweede deel van de zienswijze ons antwoord op zienswijze nummer 21.
56	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Westzaan	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
57	Indiener verzoekt om kaartaanpassing i.v.m. enkele onvolkomenheden op de begrenzingenkaart.	Amstelveen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek grotendeels. In totaal worden 9 kleine gebieden aangepast, het betreffen correcties op de kaart. Eén gebied wordt nu nog niet (0,2 ha) aangepast omdat dit mogelijk onderdeel is van een natuurcompensatie-afspraak.
58	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Graft/Starnmeer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
59	Indiener: 1. Vraagt om meer duidelijkheid over de status van verbindingszones op kaart 1 . 2. Vraagt om bij de natuur in recreatieschappen rekening te houden met NNN doelstellingen zoals het veiligstellen van populaties, NNN als verbindingszone en bescherming van terreinen waar kwetsbare soorten leven en de buffers daaromheen.	Amsterdam	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS nemen kennis van de opmerkingen. 1. De kaart van het NNN heeft een juridische status, in de zin dat de kaart aangeeft waar SNL-subsidie kan worden aangevraagd en waar niet. Voor de verbindingszones ligt dat anders. Deze worden grotendeels gerealiseerd zonder gebruik van SNL-subsidie. Verbindingszones worden in het Natuurbeheerplan indicatief op kaart aangegeven, hetgeen tot uitdrukking komt in gestippelde lijnen. Daar waar bij de realisatie vlakvormige elementen worden ingericht, worden deze wel exact op kaart aangegeven en als NNN begrensd. Als dat speelt binnen de gemeente Amsterdam zullen wij daarover voorafgaand met u overleg voeren. 2. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 21. Het samengaan van natuur en recreatiedoelen binnen de recreatieschappen is onderwerp van onderzoek dat tot een duidelijk beeld zal moeten leiden waar en op welke wijze deze doelen kunnen samengaan. Het gebied heeft een dubbeldoel voor zowel natuur als recreatie en is juist bedoeld om grootschalige activiteiten op te vangen. Dit zal in een volgend Natuurbeheerplan kunnen leiden tot een aanpassing van de ambitiekaart en de gebiedsbeschrijvingen in dit gebied.

60	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Uitgeest	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
61	Indiener: 1. Is van mening dat het agrarisch natuurbeheer na 2022 binnen het NNN voortgezet moet kunnen worden omdat gewenste natuurdoelen geheel of grotendeels bereikt zijn/worden bereikt door het agrarisch natuurbeheer. 2. Is van mening dat op het moment dat de subsidie agrarisch natuurbeheer wegvalt de continuïteit van veel agrarische bedrijven geweld wordt aangedaan. 2b. Is van mening dat met het wegvallen van agrarische bedrijven ook het beheer van NNN onder druk komt te staan. 3. Verzoekt om de kaarten van het Natuurbeheerplan te screenen en aan te passen aan het huidige gebruik van de grond. 4. Wijst de provincie op de bij de herijking in 2013 gemaakte afspraak dat extra begrenzingen van NNN ten koste van landbouw moet leiden tot ontgrenzen van NNN ten behoeve van de landbouw (netto-saldering). Indiener pleit er in dat licht voor dat het mogelijk moet zijn bij netto- saldering (bij voorkeur in dezelfde regio) ook te kunnen ontgrenzen als deze percelen deze aansluiten aan het NNN of daar waar NNN al is gerealiseerd.	Algemeen	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS nemen kennis van de standpunten van LTO en verwijzen voor de beantwoording naar ons antwoord op zienswijze nummer 6. 2. GS delen deze visie niet. De subsidie agrarisch natuurbeheer is bedoeld ter vergoeding van de opbrengstderving doordat ten behoeve van het natuurbeheer beperkingen worden opgelegd aan de agrarische bedrijfsvoering. Als de subsidie eindigt, vallen ook die beperkingen weg. Een ondernemer dient er rekening mee te houden dat subsidies een tijdelijk karakter hebben en kunnen wegvallen, bijvoorbeeld wegens bezuinigingen in het GLB of wegens beleidsmatige redenen. Het wegvallen van een subsidie is een ondernemersrisico. 3. GS honoreren dit verzoek grotendeels. Ten aanzien van de NNN-begrenzing stelt indiener terecht dat het uitgangspunt van ons college is dat de planologische functie, de feitelijke situatie volgt. Dat betekent dat de planologische functie pas na verwerving van de NNN-gronden dient te worden omgezet naar een natuurfunctie. Dit is ook zo vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). In het Natuurbeheerplan worden de kaders voor beheersubsidies gegeven. Hierbij geldt dat in de ambitiekaart - die de gewenste eindsituatie beschrijft - binnen het NNN alle percelen een N-type hebben. NNN met natuurtypen staat immers voor duurzaam natuurbeheer. Na realisatie van natuur geldt dat op de beheertypenkaart aan de betreffende percelen ook een beheertype wordt toegekend. Het natuurtype op de ambitiekaart en het beheertype op de beheertypenkaart zijn dan identiek. 4. Ten aanzien van de omvang van het NNN hanteert ons college het volgende uitgangspunt. Het is correct dat bij de herijking van de (toenmalige) EHS in Noord-Holland in 2010, de nieuwe begrenzingen en de ontgrenzingen elkaar in evenwicht hielden. De herijking EHS was een project, dat is afgerond na de besluitvorming van PS hierover in 2010. Sindsdien hanteert ons college het uitgangspunt dat begrenzingen en ontgrenzingen niet persé 'saldo-0' hoeven te zijn, maar dat sprake dient te zijn van een zorgvuldige afweging per perceel of gebied. Het is niet de ambitie van ons college om het NNN aanzienlijk uit te breiden. De nieuwe begrenzingen van de afgelopen jaren betroffen vrijwel steeds reeds gerealiseerde natuurgebieden die per abuis nog niet begrensd waren, of begrenzingen op verzoek van de desbetreffende grondeigenaar. Ook in het geval van voorstellen tot ontgrenzing zullen wij zorgvuldig afwegen, of de natuurdoelen van het NNN niet in het gedrang komen.
62	Indiener verzoekt: 1. Percelen in het Natuurbeheerplan uit het weidevogelleefgebied te verwijderen in verband met woningbouwplannen en vervolgens de PRV-kaart daarop aan te passen. 2. In verband met ontwikkeling van Warder Weide te Warder en compensatie een aantal percelen weidevogelleefgebied te schrappen.	Kwadijk	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. 1. GS honoreren uw verzoek om ontgrenzen niet. Het betreft hier een voorstel voor herbegrenzing van weidevogelleefgebied op de leefgebiedenkaart open grasland, ten behoeve van de ontwikkeling van woningbouw. Voor ruimtelijke ontwikkelingen is niet het Natuurbeheerplan maar de Provinciale Ruimtelijke Verordening het kader. Besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen gaat niet via het Natuurbeheerplan. De gebieden zijn in het Natuurbeheerplan begrensd als leefgebied open grasland en opengesteld voor subsidie agrarisch natuurbeheer. 2. Natuurcompensatie en actualisatie van de PRV-kaart gaat via het spoor van de ruimtelijke ordening. Het is nog geen afgerond proces omdat besluitvorming nog moet plaatsvinden. Aanpassen van PRV kaarten en of Natuurbeheerplankaarten is nu nog niet aan de orde.
63	Indiener verzoekt: 1. De gebiedsbeschrijving aan te passen. 2. Kaarten aan te passen. a. Kaart NNN begrenzing aanpassen op eigendom GNR. b. Kaart NNN begrenzing aanpassen omdat deze kansrijk zijn. c. Wijzigingsvoorstel voor een beheertype op beheertypenkaart. d. Wijzigingsvoorstel beheertype op ambitiekaart. Wijzigingen zijn met een shapefile aangeleverd.	Het Gooi	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek tot aanpassing van de gebiedsbeschrijving. 2. GS honoreren uw verzoek deels. Niet alle voorstellen van indiener zijn ecologisch passend, deze voorstellen zijn niet overgenomen. Voorts betreft het ondergeschikte afrondingen in kaarten die bij een volgende wijzigingsronde aan de orde kunnen komen.
64	Indiener: 1. Verzoekt in het gebiedsproces voor de Verenigde Harger- en Pettermerpolder rekening te houden met de agrarische bedrijfsvoering van indiener. 2. Verzoekt als agrarisch natuurbeheer en landbouw na 2021 niet meer mogelijk is in NNN om de percelen te ontgrenzen ten behoeve van landbouw.	Camperduin, Hargerpolder	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS nemen kennis van uw verzoek. In het gebiedsproces wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met alle belangen. 2., 3. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6. 4. Het uitgangspunt bij de verwerving van gronden is dat dit gebeurt op basis van vrijwilligheid. Onteigening van grondeigenaren beschouwen wij enkel als een optie wanneer is voldaan aan twee voorwaarden. Ten eerste moet minnelijke verwerving tegen een

	3. In afwegingskader paragraaf 4.3 de zin schrappen dat een verzoek tot ontgrenzing zal worden afgewezen als het gaat om percelen die aansluiten aan het NNN. 4. Indiener vraagt hoe de provincie de NNN doelstelling realiseert als de eigenaar niet wil mee werken, wat is het standpunt ten aanzien van onteigening? Omdat het niet in het Ontwerp-Natuurbeheerplan staat gaat indiener er van uit dat onteigening niet van toepassing is. 5. Verzoekt naar aanleiding van de gebiedsbeschrijving op pagina 66 aan te geven in welke fase deze plannen zich bevinden en wie dit uitwerkt en agrariërs en grondeigenaren te betrekken. Indiener vraagt expliciete aandacht voor het behoud van het cultuurhistorische karakter (geen Catrijpermoor-beheertype). 6. Verzoekt om begrenzing NNN, kaartcontrole en zonodig aanpassing. Daarnaast heeft indiener een verzoek om informatie. 7. Heeft een vraag over percelen die begrensd zijn als zoekgebied voor agrarisch natuurbeheer. 8. Heeft een vraag over de voortgangskaart op het webportaal.		marktconforme prijs, onmogelijk zijn gebleken. Ten tweede moet sprake zijn van een bijzonder provinciaal belang, zoals het realiseren van belangrijke delen van het NNN, of afrondingsaankopen waarmee bijvoorbeeld de beheerlasten of de stikstofemissie in het omringende gebied kunnen worden gereduceerd. Gedeputeerde Staten nemen een separaat besluit wanneer onteigening aan de orde kan zijn, waardoor op dat moment ook tegen volledige schadeloosstelling kan worden verworven. 5. In de gebiedsbeschrijving van deze locatie worden de plannen van het gebiedsproces bedoeld. Indiener geeft zelf aan dat zij hierbij betrokken zijn. Los van het gebiedsproces worden er nu geen plannen gemaakt. Als er zich kansen voordoen voor de ontwikkeling van genoemde kwaliteiten zullen we die graag benutten. Zoals bij elk plan dat de provincie maakt worden stakeholders betrokken. We maken graag gebruik van de specifieke gebieds- en historische kennis van de bewoners, eigenaren en gebruikers. 6. Dit is geen zienswijze maar een verzoek om uitleg. De kaarten in het Natuurbeheerplan zijn conform landelijke uniforme regels begrensd vanuit de Top10nl (topografische kaart) en niet vanuit de kadastrale gegevens. 7. Het betreft een zoekgebied, deze percelen komen in aanmerking voor subsidie agrarisch natuurbeheer via een agrarisch collectief. Indiener kan daartoe in overleg gaan met een agrarisch collectief. Indiener stelt een vraag over de betekenis van de kaarten. Kaarten in het Natuurbeheerplan zijn van belang voor subsidieaanvragen. De kaarten in het Natuurbeheerplan hebben geen planologische consequenties. Kaarten van de Provinciale Ruimtelijk Verordening hebben wel consequenties. 8. Het verzoek om nadere informatie over de voortgangskaart op het webportaal valt buiten het Natuurbeheerplan. De provincie neemt het verzoek in behandeling.
65	Indiener verzoekt om gronden binnen NNN de status van landbouwgebied te geven.	Camperduin, Hargerpolder	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
66	Indiener verzoekt een aantal percelen uit de weidevogelleefgebiedenkaart open grasland te verwijderen.	Middelie	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Hierover dient de besluitvorming plaats te vinden in het *planologisch* spoor, niet in het kader van dit Natuurbeheerplan. De gebieden zijn in het Natuurbeheerplan begrensd als leefgebied open grasland en opengesteld voor subsidie agrarisch natuurbeheer.
67	Indiener verzoekt: 1. Als eigenaar percelen NNN te ontgrenzen. De 11 hectare is nodig voor zijn agrarische bedrijf en ligt te midden van intensief gebruikt agrarisch gebied waar geen agrarisch natuurbeheer plaatsvindt. 2. Om na 2021 in Noord-Holland agrarisch natuurbeheer binnen het NNN toe te staan c.q. dergelijke percelen te ontgrenzen. 3. Percelen (herbegrenzen NNN, afwegingskader tekst 4.3) te beoordelen op intrinsieke natuurwaarde en niet een ontgrenzing af te wijzen als het gaat om percelen die aansluiten op het NNN.	Amsterdam/ Brokermeer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek niet, op basis van het afwegingskader voor herbegrenzing uit paragraaf 4.3. Uw verzoek zal onderdeel zijn van het gebiedsproces dat wij in Waterland Oost dit jaar nog willen starten. 2., 3. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
68	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Jisp	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
69	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Oostzaan	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
70	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Camperduin	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
71	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Ursem	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze.

			GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
72	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Ursem	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
73	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Heemskerk	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
74	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Ursem	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
75	Indiener verzoekt om het perceel niet als natuur op te nemen op de kaart. Indiener stelt dat sprake is van een kaartfout NNN begrenzing.	Enge Wormer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. Er is sprake van een kaartfout, er is te veel begrensd. De kaarten worden aangepast.
76	Indiener verzoekt, als eigenaar van percelen in goed weidevogelleefgebied, de percelen te begrenzen als NNN om de percelen ten behoeve van weidevogels als natuur duurzaam te gaan beheren.	Nieuwveen Bovenkerkerpolder	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. Zie ons antwoord op zienswijzen nummer 9 en nummer 18.
77	Indiener: 1. Verzoekt de provincie met de stichting in gesprek te blijven over de toekomst van de natuur in het recreatieschap en de rol van deze boeren daarbij. 2. Geeft aan dat een lokaal agrarisch bedrijf aan de slag is voor het behalen van het certificaat natuurbeheer. De stichting vraagt om het mogelijk te maken dat de in Spaarnwoude gevestigde gecertificeerde natuurboeren voor het natuurbeheer in aanmerking kunnen komen voor subsidie SNL-N beheer en de kaart daarop aan te passen.	Spaarnwoude	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek ten dele. 1. De stichting is meegenomen in het proces van heroriëntatie recreatie en natuur in Spaarnwoude. Bij de verdere uitwerking van de relatie natuur en recreatie in Spaarnwoude zullen de betrokkenen actief worden benaderd. De vergoeding voor beheer aan de betreffende beheerder is nu nog onderdeel van de afspraken met het recreatieschap en een kaartwijziging is nu nog niet aan de orde. 2. Het verzoek van de Stichting honoreren wij thans niet. Het zal worden behandeld bij de verdere uitwerking van het thema recreatie en natuur in recreatieschappen.
78	Indiener vraagt voor twee percelen een correctie van de begrenzingenkaart.	Enge Wormer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. De kaarten worden aangepast.
79	Indiener verzoekt om als erfpachter de percelen als NNN te begrenzen.	Halfweg	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Het verzoek is beoordeeld aan de hand van het in paragraaf 4.3. opgenomen afwegingskader.
80	Indiener verzoekt percelen te ontgrenzen ten behoeve van realisatie van een kleine camping.	Enge Wormer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Het betreft een verzoek tot ontgrenzing vanwege een door indiener gewenste ruimtelijke ingreep. Dergelijke verzoeken worden niet via het Natuurbeheerplan maar via het ruimtelijk spoor beoordeeld.
81	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Wormer	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
82	Indiener:	Lange	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze.

	1. Verzoekt de PRV aan te passen en de weidevogelleefgebieden die in het Natuurbeheerplan 2016 zijn geschrapt ook op PRV kaart als weidevogelleefgebied te ontgrenzen. 2. Vindt de besluitvorming omtrent de PRV onzorgvuldig. Nu het vervolgonderzoek van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijk Kwaliteit (PARK) (Kwaliteitsbeeld Landschap NH 2050) is afgerond, verzoekt indiener de PRV te wijzigen. 3. Met betrekking tot de locatie Middelie de status van weidevogelleefgebied in het Natuurbeheerplan te heroverwegen en dat ook in de PRV te verwerken.	Weeren, Kwadijk, Middelie	1., 2. In onze brief met voordracht aan Provinciale Staten over het Natuurbeheerplan 2018 wordt de actuele stand van zaken met betrekking tot de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) ten aanzien van de PRV verwoord. Wij verwijzen u volledigheidshalve naar deze brief die ook wordt gepubliceerd op onze website. 3. GS honoreren dit verzoek niet, zie ook zienswijze nummer 66 over het gebied Middelie. Een herziening van deze kaart en de voor subsidie in aanmerking komende gebieden zal in beginsel pas plaatsvinden na een evaluatie in 2021, dan eindigen de contracten van het collectief agrarische natuurbeheer. Voor ruimtelijke ontwikkelingen is niet het Natuurbeheerplan maar de Provinciale Ruimtelijke Verordening het kader. Besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen gaat niet via het Natuurbeheerplan.
83	Indiener verzoekt: 1. Te borgen dat recreatieve ontwikkelingen in dit gebied mogelijk blijven. 2. Gebiedsbeschrijvingen in overleg aan te passen. 3. NNN begrenzing te verplaatsen ten behoeve van het Beachpark.	Geestmer ambacht	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. 1., 2. en 3 Zie ons antwoord op zienswijzen nummer 21 en nummer 55. Het samengaan van natuur en recreatiedoelen binnen de recreatieschappen onderwerp van onderzoek dat tot een duidelijk beeld zal moeten leiden waar en op welke wijze deze doelen kunnen samengaan. Het gebied heeft een dubbeldoel voor zowel natuur als recreatie en is juist bedoeld om grootschalige activiteiten op te vangen. Dit zal in een volgend Natuurbeheerplan kunnen leiden tot een aanpassing van de ambitiekaart en de gebiedsbeschrijvingen in dit gebied. Wij werken aan een heroverweging van de ambities en aan een verduidelijking van de gebiedsbeschrijvingen in dit gebied. GS honoreren uw verzoek om verschuiving van de NNN begrenzing niet. Het betreft hier een voorstel voor herbegrenzing ten behoeve van de ontwikkeling van een recreatieve voorziening. Voor ruimtelijke ontwikkelingen is niet het Natuurbeheerplan maar de Provinciale Ruimtelijke Verordening het kader. Besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen gaat niet via het Natuurbeheerplan.
84	De zienswijze van indiener komt inhoudelijk overeen met zienswijze nr. 6.	Ursem	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 6.
85	Indiener verzoekt om aanpassing van het beheertype op de beheertypekaart en de ambitiekaart aan te passen. Beheertype is nu N 15.01.	Bloemendaal	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek. Dit is een fout op de kaart, het gebied is geen bosgebied. De ambitie blijft wel staan, omdat het hier NNN betreft.
86	Indiener verzoekt om het ontgrenzen van een klein perceel NNN en het aanpassen van de leefgebiedenkaart open grasland (strook op kaart open grasland). Indiener wil hier de boerencamping beperkt uitbreiden en heeft daartoe met de gemeente het ruimtelijk spoor doorlopen.	Spaarnwoude	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek tot ontgrenzing NNN van uw bestaande camping. Bij de verplaatsing van uw agrarisch bedrijf met camping naar de huidige locatie, die mede op ons verzoek plaatsvond, hebben wij verzuimd de NNN-begrenzing aan te passen. Dat zullen we nu corrigeren. Het gebied waar u uw camping wilt uitbreiden is niet begrensd als NNN maar wel begrensd als leefgebied open grasland. De strook tussen opstallen en bomenrij wordt van de kaart open grasland verwijderd. Het ruimtelijk spoor is gevolgd. De PRV-kaart wordt overigens niet gewijzigd, dat valt buiten de zienswijzen van het Natuurbeheerplan.
87	Indiener verzoekt: 1. Recreatieve mogelijkheid te behouden. 2. Aanpassing van gebiedsbeschrijvingen. 3. Natuurdoelen aan te passen, zodanig dat agrariërs niet benadeeld worden (GLB- toeslag). 4. Agrarisch beheerde gronden geen N-beheertype meer toe te kennen, maar als agrarisch leefgebied te typeren. 5. Natuurdoelen op ambitiekaart aan te passen.	Algemeen, Het Twiske	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. 1. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ook de beantwoording bij zienswijze nummer 21: Wel is het samengaan van natuur en recreatiedoelen binnen de recreatieschappen onderwerp van onderzoek dat in 2017 tot een duidelijk beeld zal moeten leiden waar en op welke wijze deze doelen kunnen samengaan. Het gebied heeft een dubbeldoel voor zowel natuur als recreatie en is juist bedoeld om grootschalige activiteiten op te vangen. 2. GS honoreren uw verzoek. Dit zal in een volgend Natuurbeheerplan kunnen leiden tot een aanpassing van de ambitiekaart en de gebiedsbeschrijvingen in dit gebied. 3. GS honoreren uw verzoek niet. Natuurdoelen kunnen niet worden aangepast op basis van eventuele toeslagrechten. De natuurambitie wordt op ecologische basis

			bepaald. 4. GS honoreren uw verzoek niet. Zie ons antwoord op zienswijze nummer 21. De ambitie blijft wel staan, omdat het NNN betreft. 5. Voor de aanpassing van de ambitie in het Twiske zie ons antwoord op zienswijze nummer 21. De natuurdoelstellingen zijn leidend.
88	1. Indiener verzoekt om op zes locaties de begrenzing van het NNN op een aantal locaties aan te passen. 2. Indiener vraagt waarom begrenzing Horstermeer is aangepast Indiener geeft aan dat de aangebrachte wijzigingen in de Horstermeerpolder ten opzichte van 2017 niet duidelijk zijn. De waterzuivering(-installatie) is nu binnen NNN- gebied komen te liggen. Voorts is het NNN-gebied naar het westen uitgebreid zonder voor een voor ons duidelijke reden (bijlage 3).	Wijdemeren	Ons college bedankt indiener voor de zienswijze. GS honoreren uw verzoek ten dele. 1. Voor de percelen waar het ruimtelijk spoor is afgehandeld worden de kaarten geactualiseerd. Voor de percelen waar het proces nog gaan de is, worden de kaarten nu niet gewijzigd. Voor ruimtelijke ontwikkelingen is niet het Natuurbeheerplan maar het ruimtelijk spoor en de PRV het kader. 2. In het kader van het gebiedsproces is de begrenzing van het NNN in de Horstermeer aangepast. Het toegevoegde kaartbeeld geeft het zoekgebied van het NNN aan. Dit zoekgebied stond in 2017 abusievelijk niet goed op de kaart. Zie de tekst over dit gebied. Ten opzichte van 2017 is de NNN-begrenzing alleen in het noorden van de polder gewijzigd. Langs de dijk is een samenhangend NNN-gebied begrensd vanwege ecologische en landschappelijke waarden. Ten opzichte van 2017 is het NNN-gebied 20 hectare kleiner geworden. Gebieden ten zuiden van de Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) en in het centrum van de polder zijn niet meer begrensd vanwege het vervallen van de waterbergingsopgave en de geringe ecologische betekenis van deze gebieden. De RWZI is en was niet als NNN begrensd. De achtergronden van de grenswijziging zijn uitgewerkt in het rapport en advies ‘Natuur in en om de Horstermeerpolder’, van ’t Veer en de Boer 2016. Dit rapport is opgesteld onder begeleiding van een stuurgroep waarin de gemeente is vertegenwoordigd en is op 8 maart gepresenteerd in commissie Ruimte & Economie (RE) van de gemeente.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 3 oktober 2017

Onderwerp: Natuurbeheerplan 2018

Kenmerk: 934521

Bijlagen:
- Tekst Natuurbeheerplan 2018
- Kaarten Natuurbeheerplan 2018
- Meerjarenprognose

1. Inleiding

Natuurbeheerplan 2018
Het Natuurbeheerplan gaat over het beheren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en van agrarische natuur. Uw Staten wordt gevraagd het Natuurbeheerplan en bijbehorende kaarten en de meerjarenprognose vast te stellen. Het Natuurbeheerplan 2018 is, met de Uitvoeringsregeling natuur- en landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021, de basis voor subsidieaanvragen door beheerders van (agrarische) natuur.

De natuurdoelen in het Natuurbeheerplan vinden hun basis in internationale regelgeving zoals de Vogel- en de Habitatrichtlijn en zijn aangevuld met onze provinciale beleidskeuzes. De subsidies worden verstrekt op basis van het Subsidiestelsel Natuur- en Landschap (SNL). De belangrijkste ontvangers van de subsidies voor natuurbeheer zijn natuurbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, het Goois Natuurreservaat en particuliere eigenaren van natuurgrond. Voor het agrarisch natuurbeheer zijn het gecertificeerde agrarische collectieven die subsidie kunnen aanvragen. De aanvragen voor subsidie worden dit najaar verwacht. In het Natuurbeheerplan staat ook beschreven op welke wijze monitoring en rapportage en evaluatie plaatsvinden.

2. Procedure vaststelling Natuurbeheerplan

Sinds 2015 wordt het definitieve Natuurbeheerplan tevens ter vaststelling aan uw Staten voorgelegd. Deze wijziging komt voort uit de decentralisatie van het natuurbeleid en motie 53/2014 (‘Natuur is kapitaal’, uw wens om meer grip te krijgen op de financiën in het groene domein). Met het oog op de juridische houdbaarheid van het Natuurbeheerplan is deze manier van besluitvorming geformaliseerd door middel van een wijziging van SVNL 2016-2021. In het gewijzigde artikel 1.3 SVNL 2016-2021, wordt aan uw Staten expliciet de bevoegdheid gegeven om het Natuurbeheerplan vast te stellen. Met het oog op de uitvoeringspraktijk behoudt ons college de bevoegdheid om wijzigingen van ondergeschikt belang in het kaartmateriaal aan te brengen. Ons college blijft verantwoordelijk voor de uitvoering en bijbehorende

kaartwijzigingen. Als nieuwe ontwikkelingen leiden tot nieuw beleid met majeure kaartwijzigingen, zal dat aan uw Staten worden voorgelegd.

Het Natuurbeheerplan wordt na vaststelling gepubliceerd in het Provinciaal Blad.

Het Natuurbeheerplan 2018 heeft betrekking op nieuw te verlenen beheersubsidies en wordt de opvolger van het Natuurbeheerplan 2017, dat uw Staten in november 2016 hebben vastgesteld. Voor lopende beschikkingen blijft het Natuurbeheerplan dat gold ten tijde van het afgeven van subsidiebeschikkingen het vigerende beleidskader.

Uw Staten hebben op 12 juni 2017 een brief met het ontwerp-Natuurbeheerplan 2018 ter informatie ontvangen (kenmerk 934521/934522). Het ontwerp-Natuurbeheerplan is ter inzage gelegd van 15 juni tot en met 26 juli 2017. In totaal zijn er 88 zienswijzen ontvangen. In de bijgevoegde Nota van Beantwoording zijn deze van een reactie voorzien. Tevens zijn enkele actualisaties in een aparte bijlage opgenomen. Een aantal zienswijzen heeft tot aanpassingen van het Natuurbeheerplan met bijbehorende kaarten.

Ruim 20 zienswijzen hebben een relatie met het agrarisch natuurbeheer in het NNN. Verzoeken om subsidie voor agrarisch natuurbeheer in het NNN ook mogelijk te maken na 2021 en verzoeken om percelen NNN te ontgrenzen ten behoeve van agrarische ontwikkelingen hebben wij niet gehonoreerd. Wij streven binnen het NNN naar een duurzaam beheer van de beoogde natuurdoelen (ambitiekaart), waarbij de natuurfunctie het primaat heeft. Hoewel agrarisch natuurbeheer in verschillende gebieden tot goede resultaten leidt voor weide- en akkervogels, is het duurzaam behoud van deze resultaten op dit moment onvoldoende gegarandeerd. Immers, bij agrarisch natuurbeheer is de natuurfunctie ondergeschikt aan agrarische doelstellingen. Hierdoor kunnen niet altijd de vereiste condities voor het natuurbeheer worden gerealiseerd, bijvoorbeeld wat betreft het waterpeil en bemesting. Bovendien is deelname aan de subsidieregeling voor agrarisch natuurbeheer vrijwillig, waardoor de beheerder na afloop van de beheerovereenkomst ook de behaalde resultaten teniet kan doen. Dit past niet bij de duurzame natuurfunctie waarvoor het NNN is bedoeld.

Wij zijn ons bewust van het feit dat, ook binnen het NNN, veel agrarische ondernemers met passie en grote inzet werken aan de bescherming van weide- en akkervogels. Wij waarderen hun inspanningen en zouden deze graag willen behouden. Voor ons college is de kwaliteit van het beheer leidend; niet de vraag wie de beheerder is. Tijdens onder andere de werkbezoeken en gesprekken met deskundigen die de afgelopen maanden hebben plaatsgevonden, hebben wij geconstateerd dat er naast de verschillen tussen deze partijen, vooral ook veel overeenkomsten zijn. Immers, alle partijen streven naar het behoud en herstel van biodiversiteit, met veel soorten en hoge dichtheden van weidevogels, passend waterpeil en gezonde bodem(-structuur). Dat geldt zowel voor de gebieden in het NNN die door agrarische beheerders worden beheerd, als voor de gebieden die door de terreinbeherende organisaties of particuliere natuurbeheerders worden beheerd. Daarom willen wij het jaar 2017-2018 gebruiken als verkenningsjaar, om met alle betrokken partijen – agrarische beheerders, collectieven, terreinbeherende organisaties, waterschappen en kennisinstellingen – te onderzoeken hoe binnen het NNN de kwaliteit van het beheer zodanig kan worden verbeterd dat de natuurdoelstellingen gerealiseerd worden en duurzaam worden geborgd.

Ontgrenzen van nog niet ingerichte NNN-percelen is om deze redenen nu niet aan de orde.

Op de percelen waar de provincie NNN wil realiseren ligt een ambitie, die aangeeft welk natuurdoel de provincie daar wil behalen.

Bij niet-ingerichte percelen kan het gaan om:
-percelen van terreinbeheerders die zijn aangekocht en gefinancierd ten behoeve van natuur waarbij er oude pachtcontracten zijn met agrariërs en deze percelen nu nog in gebruik zijn voor de landbouw (met en zonder subsidie agrarisch natuurbeheer);
-percelen van terreinbeheerders die zijn aangekocht en gefinancierd ten behoeve van natuur waarbij er reguliere pachtcontracten zijn met agrariërs en deze percelen nu nog in gebruik zijn voor de landbouw (met en zonder subsidie agrarisch natuurbeheer);
-percelen in eigendom van agrariërs en in gebruik voor de landbouw (met en zonder subsidie agrarisch natuurbeheer.

Ontgrenzen van reeds ingerichte NNN-percelen is niet aan de orde, omdat de natuurdoelen leidend zijn en voor de verwerving en inrichting van natuur overheidsgelden (maatschappelijke middelen) zijn geïnvesteerd.

Ook het NNN en mogelijkheden tot recreatief gebruik in de recreatieschappen kwam in een aantal zienswijzen aan de orde. Het samengaan van natuur en recreatiedoelen binnen de recreatieschappen is onderwerp van onderzoek dat tot een duidelijk beeld zal moeten leiden waar en op welke wijze deze doelen kunnen samengaan. Het werkgebied van de recreatieschappen heeft een dubbeldoel voor zowel natuur als recreatie en is juist bedoeld om grootschalige activiteiten op te vangen. Dit zal in een volgend Natuurbeheerplan kunnen leiden tot een aanpassing van de ambitiekaart en de gebiedsbeschrijvingen.
Tevens zijn zienswijzen ontvangen die geen betrekking hebben op het Natuurbeheerplan maar die gaan over planologische ontwikkelingen en kaarten van de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Deze zienswijzen zijn daarom niet gehonoreerd.

3. Belangrijkste wijzigingen van het Natuurbeheerplan

Het Natuurbeheerplan 2018 is op een aantal punten gewijzigd ten opzichte van het Natuurbeheerplan 2017. Deze wijzigingen worden hierna toegelicht.

Nieuwe opzet van het Natuurbeheerplan
De opzet van het Natuurbeheerplan is gewijzigd. De tekst van het Natuurbeheerplan is compacter, zodat het Natuurbeheerplan minder snel veroudert en “langer mee kan”. Wij streven ernaar om de actualisatie in een volgend jaar zodoende te beperken tot enkel de actualisatie van het kaartmateriaal en het verwerken van nieuwe inzichten ten aanzien van het NNN en de rol van agrariërs. De vormgeving van het Natuurbeheerplan volgt de lay-out van de publicatie ‘Biodiversiteit In Noord-Holland’, die recent in uw Statencommissie NLM is besproken, en is erop gericht om het Natuurbeheerplan prettiger leesbaar te maken, zodat geïnteresseerden gemakkelijker kennis kunnen nemen van de wijze waarop de gevarieerde natuur in Noord-Holland wordt beheerd.

Afwegingskader begrenzen en ontgrenzen NNN
Een belangrijke toevoeging in het Natuurbeheerplan is het in hoofdstuk 4 opgenomen afwegingskader voor begrenzen en ontgrenzen van percelen in het NNN. Doel van dit

afwegingskader is om transparanter te maken hoe ons college omgaat met verzoeken tot wijziging van de NNN-begrenzing.

Landschapselementen
Met ingang van 2018 is voor het beheer van een aantal landschapselementen beheersubsidie beschikbaar, dit past binnen de toegenomen aandacht voor het landschap, de karakteristieke elementen daarin en de betekenis daarvan voor de biodiversiteit. Uw Staten zijn hier eerder over geïnformeerd (onze brief met kenmerk 551832/876654) inzake de behandeling van uw motie versnipperde natuurgebieden (motie M 54-2014). Met ingang van het beheerjaar 2018 kan subsidie worden aangevraagd voor het beheer van lanen, poelen en kleine historische wateren, historische tuinen, hoogstamfruitboomgaarden en fortterreinen. Deze elementen zijn op de beheertypenkaart aangegeven. Het is ons streven om de komende jaren ook voor een aantal andere landschapselementen die het SNL kent, beheersubsidie beschikbaar te stellen. Hierover zullen wij u nader informeren bij de totstandkoming van het Natuurbeheerplan 2019.

Kaarten
Het kaartmateriaal –zowel de begrenzingen van het NNN als de beheertypen- en ambitiekaart– is op veel punten geactualiseerd, onder andere als gevolg van het afronden van natuurprojecten. Ook zijn veel technische correcties uitgevoerd, zodat de kaartgrenzen preciezer aansluiten bij de kadastrale grenzen. De kaarten met zoekgebieden agrarisch natuurbeheer (deelkaarten open grasland, open akker, droge dooradering, natte dooradering, agrarisch waterbeheer) zijn vrijwel ongewijzigd (enkel correcties op perceelgrenzen) ten opzichte van het Natuurbeheerplan 2017.

Een belangrijke nieuwe begrenzing betreft circa 25 hectare in de Bovenkerkerpolder, ten behoeve van duurzaam natuurbeheer met name gericht op behoud van weidevogels. Deze begrenzing vindt plaats naar aanleiding van zienswijzen. De beoordeling van de verzoeken heeft plaatsgevonden op basis van een ecologisch onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren en het afwegingskader voor herbegrenzing conform paragraaf 4.3 van het Natuurbeheerplan.

In het gebied Laag Holland is circa 25 ha NNN begrenzing ten behoeve van duurzaam natuurbeheer met name gericht op behoud van weidevogels. Deze begrenzing vindt plaats naar aanleiding van de (ecologische) boordeling van een zienswijze conform het afwegingskader.

Op diverse locaties gaan er hectares NNN af. Verzoeken om te ontgrenzen op locaties waar nog een gebiedsproces plaatsvindt, zijn niet gehonoreerd, conform het afwegingskader van paragraaf 4.3.

Het saldo is: circa 40 ha netto NNN erbij op een totaal van 56.000 ha NNN. Deze begrenzingen dragen bij aan een verbetering van de samenhang van het NNN. Bij de ontgrenzingen gaat om kleinschalige wijzigingen c.q. ontwikkelingen waarbij de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN worden behouden.

4. Financiering, communicatie en (burger)participatie

De meerjarenprognose treft u aan als bijlage bij deze brief. De subsidie- en organisatiekosten van het natuur- en landschapsbeheer zijn meerjarig begroot en in de tabel opgenomen. Het betreft uitgaven voor natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en beheer van

landschapselementen. Het agrarisch natuurbeheer is gebaseerd op Europese regelgeving en Europese financiering. De provincie is cofinancier. Daarnaast zijn er uitgaven voor de organisatie van het (agrarisch) natuurbeheer en voor recreatieschappen.

Natuurorganisaties en agrarische collectieven zijn bij de totstandkoming van het ontwerp-Natuurbeheerplan betrokken. Gemeenten en de inwoners en de (agrarische) ondernemers van Noord-Holland zijn actief geïnformeerd over het ontwerp-Natuurbeheerplan door middel van brieven en publicaties in huis-aan-huisbladen en een agrarisch vakblad. Over het Natuurbeheerplan en de Nota van Beantwoording wordt eveneens actief gecommuniceerd, op de provinciale website en via de pers. Indieners van een zienswijze ontvangen een brief met informatie over de Nota van Beantwoording en het besluitvormingstraject. Het Natuurbeheerplan 2018 wordt op de website van de provincie gepubliceerd en de partners zoals de terreinbeherende organisaties worden per brief geïnformeerd. Het Natuurbeheerplan wordt na vaststelling gepubliceerd in het Provinciaal Blad.

5. Proces en procedure

De vaststelling van het Natuurbeheerplan en de bijbehorende (digitale) kaarten is van belang voor de beheerders van (agrarisch) natuur, de subsidieaanvragen en het kunnen afgeven van subsidiebeschikkingen voor (agrarisch) natuurbeheer. Na de vaststelling van het Natuurbeheerplan 2018 en de bijbehorende kaarten hebben belanghebbenden de mogelijkheid om tegen het Natuurbeheerplan beroep in te stellen bij de Rechtbank in Haarlem en hoger beroep bij de afdeling Bestuursrecht van de Raad van State. De vaststelling van de Meerjarenprognose is onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2018.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 65

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 3 oktober 2017;

gelet op de provinciale doelen ten aanzien van het natuur- en landschapsbeheer en de subsidiëring van (agrarisch) natuurbeheer door Gedeputeerde Staten;

Het voorgestelde Natuurbeheerplan en bijbehorende (digitale) kaarten vast te stellen;

De meerjarenprognose vast te stellen onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2018.

Haarlem, 13 november 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
E. Krijgsman
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288
krijgsmane@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **6-11-2017**
Commissie
Datum commissievergadering **19-10-2017**

30 oktober 2017

Onderwerp: **Voordracht Natuurbeheerplan 2018**

De commissie adviseert:
De voordracht als bespreekstuk door te geleiden aan PS.

Uittreksel concept-verslag commissie NLM 19 oktober 2017
8a. Voordracht Natuurbeheerplan 2018

INSPREKER
De heer **Van Elten** spreekt namens zichzelf en namens de familie Schoon, die zelf niet aanwezig kan zijn. Hij dankt de voorzitter en de griffier voor de mogelijkheid om in te spreken. Recent ontving hij een reactie van de provincie op zijn zienswijze. De familie Schoon heeft deze reactie nog niet ontvangen.
De heer Van Elten sprak al eerder in. Hij vat kort zijn situatie samen. Hijzelf en de firma Schoon hebben landbouwgrond binnen een NNN-gebied. Daarop wordt al vele jaren agrarisch natuurbeheer toegepast. Vanaf 2021 is dat niet meer mogelijk. De landbouwgrond zal dan nog niet omgevormd zijn naar natuur. Op dat moment ontstaat een vacuüm, met name voor de weidevogels. De grond bevat geen hoge natuurwaarden. De ambitie die voor de gronden geformuleerd is, is dan ook niet realistisch en niet onderbouwd. Een en ander roept de vraag op waarom deze gronden in het NNN begrensd zijn en die van buurpercelen niet, terwijl de eigenschappen van deze gronden identiek zijn.
De firma Schoon heeft in 2010 geïnformeerd naar de eventuele mogelijkheid om 4 ha om te vormen naar natuur. De provincie meldde dat daarvoor de volledige 18 ha begrensd zou moeten worden. Daarbij werd duidelijk aangegeven dat begrenzing geen consequenties had. Uiteindelijk heeft geen omvorming plaatsgevonden, maar de begrenzing van het volledige terrein bleef in stand. Zowel de firma Schoon als de heer Van Elten hebben meermalen vragen gesteld over de betekenis van de begrenzing. Telkens werd daarbij gezegd dat er geen planologische schaduwwerking was, door diverse partijen. Uiteindelijk heeft de provincie in 2013 beslist dat een begrenzing wel consequenties heeft.
De grond van de heer Van Elten is begrensd omdat de gemeente Amsterdam plannen had om een natuurproject te starten, waarvoor het gronden wilde omvormen. De gemeente had daarvoor een gebied op het oog dat net niet robuust genoeg was en verzocht de heer Van Elten om begrenzing van 11 ha van zijn terrein, zonder consequenties. De begrenzing vond dus niet plaats vanwege de natuurwaarden, maar om andere redenen. Gegeven het aantal weidevogels, het waterpeil en verbinding met NNN scoorde de grond slecht wat betreft natuurwaarden. Dat maakt het verzoek om ontgrenzing legitiem en zou voortzetting van agrarisch natuurbeheer in 2021 mogelijk maken. De provincie onderschrijft de analyse over de natuurwaarden echter niet.
Het probleem doet zich al enige tijd voor. Sinds de vorige inspraak heeft een keukentafelgesprek plaatsgevonden. Daarbij is niet naar oplossingen gezocht. Schriftelijke vragen van de kant van de heer Van Elten zijn slechts in zeer algemene zin beantwoord. Nu heeft hij een zienswijze ingediend bij het Natuurbeheerplan. Een antwoord daarop is er nog lang niet. De provincie wil in 2018 een gebiedsproces starten waarbij problematische casus in beeld worden gebracht. Dat kan twee jaar duren. Tot die tijd staat alles stil. In afwachting van het gebiedsproces wordt de zienswijze niet beantwoord. De firma Schoon heeft een beroep ingesteld, dat vorige week in de rechtbank is behandeld. De rechters kunnen op dit moment niets voor de firma Schoon doen, omdat het gebiedsproces nog loopt. Spreker vraagt de Statenleden om kennis te

nemen van de uitspraak van de rechter en om de voortgang van het gebiedsproces te controleren. Er moet tijd zijn om na de uitkomst ervan nog beroep in te stellen.
De huidige onzekerheid is onprettig in het kader van de bedrijfsvoering. In 2021 zouden nieuwe beheerpakketten worden afgesproken. Deze plannen komen tot stand in het voorjaar van 2020. Dan moet het gebiedsproces afgerond zijn. Als alles gaat volgens plan, heeft de heer Van Elten geen gelegenheid meer om nog beroep in te stellen. Ook voor de weidevogels is dat zeer onwenselijk.
Spreker noemt tot slot dat er veel ontevredenheid is onder de boeren. Ze vinden de overheid onbetrouwbaar en denken dat meewerken aan natuurbeheer niet veel goeds oplevert. Men moet zich realiseren dat geen boer zou hebben toegestaan dat zijn grond begrensd werd als de consequenties daarvan konden zijn dat de grond op termijn onteigend werd. Het is belangrijk dat het vertrouwen van boeren hersteld wordt.

VERDUIDELIJKENDE VRAGEN
De heer **Klein** (CU-SGP) merkt op dat het gebiedsproces nog in volle gang is. Hij vraagt of de heer Van Elten geen vertrouwen heeft in een goede afloop.
De heer **Van Elten** zegt dat het gebiedsproces twee jaar in beslag kan nemen. De tijd wordt krap als men nog beroep moet kunnen instellen voor 2021.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt wat de heer Van Elten ervan zou vinden als agrarisch natuurbeheer binnen NNN mogelijk wordt, waarbij hij in dat geval niet ontgrensd wordt.
De heer **Van Elten** zou dat een goede oplossing vinden. Evengoed blijft het onrechtvaardig dat er consequenties verbonden blijken te zijn aan begrenzing.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of ook op schrift staat dat er geen consequenties zijn aan begrenzing.
De heer **Van Elten** zou de omgekeerde vraag aan de provincie willen stellen.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt welke verwachtingen de heer Van Elten heeft ten aangezien van het gebiedsplan.
De heer **Van Elten** hoopt dat daarbij duidelijk wordt dat zijn gronden in een intensieve droogmakerij liggen en niet in het NNN, en dat hij ontgrensd wordt. Dat geldt ook voor de firma Schoon.

De heer **Kramer** (GroenLinks) wil weten wanneer duidelijk werd dat er wel consequenties waren van begrenzing.
De heer **Van Elten** vernam dat voor het eerst in het ontwerp-natuurbeheerplan 2016. Natuurvereniging WLD heeft dat destijds direct opgemerkt, gedeeld en een zienswijze ingediend. Dat had geen effect. Spreker heeft in het volgende jaar zelf een zienswijze ingediend en deed dat dit jaar opnieuw.

De heer **Van Liere** (PvdD) zegt dat het, ook als het terrein ontgrensd wordt, evengoed zo kan zijn dat agrarisch natuurbeheer na herbeoordeling door de provincie niet langer mogelijk is.
De heer **Van Elten** is zich daarvan bewust. Het toekennen van agrarisch natuurbeheer wordt iedere zes jaar geëvalueerd.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of het huidige proces consequenties heeft voor de bedrijfsvoering.
De heer **Van Elten** zegt dat hij anders nadenkt over toekomstige investeringen. Relevant is bijvoorbeeld dat NNN-gronden niet meer van bestemming mogen wijzigen. Daar heeft de firma Schoon al last van.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) heeft de heer Van Elten horen zeggen dat zich weidevogels op zijn terrein bevinden. Ook dat zijn natuurwaarden.
De heer **Van Elten** zegt dat zijn grond en die van zijn buren geen intrinsieke natuurwaarden hebben. Door middel van agrarisch natuurbeheer heeft hij in de afgelopen jaren echter weidevogels weten aan te trekken. Daar heeft hij zijn best voor gedaan. Het gevolg daarvan is dat hem nu onteigening van een derde van zijn grond boven het hoofd hangt.

De **voorzitter** dankt de heer Van Elten voor zijn inspraak.

COMMISSIEBEHANDELING
De heer **De Kam** (CDA) dankt GS voor het voorstel en de griffie voor het organiseren van de expertmeeting. Tijdens de expertmeeting is duidelijk geworden dat er geen wettelijke beperking is voor agrarisch natuurbeheer binnen NNN. Alleen in Noord-Holland is de insteek dat agrarisch natuurbeheer niet in NNN zou moeten plaatsvinden. Dat is vreemd. In andere provincies wordt agrarisch natuurbeheer wel gezien als een geschikte beheermaatregel binnen NNN. Het CDA ziet dat typische Nederlandse weidelandschappen verruigen

als gevolg van het beheerregime van terreinbeherende organisaties. De natuur is daarbij niet gebaat. Natuurdoelen zouden voorop moeten staan. Door actief en agrarisch beheer worden die doelen goed of zelfs beter nagestreefd. Het is om diverse redenen positief als agrarisch natuurbeheer binnen NNN mogelijk blijft. Agrarisch natuurbeheer zal de realisatie van NNN versnellen, want daarmee hoeft 1800 ha minder te worden omgevormd. Onzekerheid bij boeren die aan agrarisch natuurbeheer doen kan worden weggenomen, waardoor de investeringsbereidheid zal toenemen. Daarnaast worden knelpunten tussen pachters en tereinbeherende organisaties weggenomen. Boeren die grond binnen NNN hebben, kunnen weidevogelbeheer blijven uitvoeren. Ook vraagstukken over pacht van voor 1977 kunnen worden opgelost. Dit jaar zijn er opnieuw veel zienswijzen ingediend over de knellende begrenzing van NNN. Het CDA vraagt zich af waarom dit ineens tot een verplicht kader is geworden. Het gaat hierbij vaak om kleine stukken grond waarvan begrenzing binnen NNN niet heel logisch lijkt. In het afwegingskader staat onder paragraaf 4.3 dat ontgrenzing in beginsel zal worden afgewezen als het gaat om percelen die grenzen aan NNN. Het CDA vindt dat dit moet worden aangepast, zodat meer ruimte voor flexibiliteit ontstaat. Spreker vraagt expliciet een reactie van de andere fracties op het voorstel om de genoemde twee zaken in de voordracht aan te passen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) zegt dat haar fractie blij is dat ook de landschapselementen in het beheerplan zijn opgenomen. De voordracht lijkt de inspanningen van boeren voor agrarisch natuurbeheer enigszins te diskwalificeren, terwijl daarmee een door de provincie gedeeld doel wordt gediend. Tegelijkertijd overlappen de doelen van provincie en boeren niet volledig, zodat het in de praktijk weleens wringt. Over agrarisch natuurbeheer is op 12 oktober een nuttige expertmeeting gehouden. Daarbij is onder meer gesproken over het belang van maatwerk en een zogenaamde instrumentenkoffer die daarbij kan helpen. Spreekster vraagt daarop een reactie van de gedeputeerde.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) zegt dat het natuurbeheerplan een duidelijk beeld geeft van de natuurambities die de provincie heeft, binnen een financieel kader. Een aantal jaren geleden is gekozen voor deze systematiek, gebaseerd op natuurdoelen in plaats van boekjaarsubsidies. Met dat kader ontstaat zo nu en dan wrijving tussen bepaalde doelen. De terreinbeherende organisaties verrichten zeer goed werk in het streven naar natuurdoelen. Ze geven echter aan dat zij als organisaties in de knel zouden komen als zij de beheermiddelen doorgeven aan de beheerder. De financiering zou daarom uitermate transparant moeten zijn. Nu wordt een lumpsumbedrag verstrekt. Duidelijkere financiële sturing door de provincie lijkt D66 gewenst, waarbij bijvoorbeeld slechts een bepaald deel van de beheergelden voor overhead gebruikt mag worden. Monitoring van effectiviteit wordt nu overgelaten aan de beheerder zelf. Dat is vreemd. Het sturen op doelen kan leiden tot tegenstrijdigheden, bijvoorbeeld tussen natuurdoelen en culturele, cultuurhistorische of maatschappelijke aspecten. De Hoge Berg op Texel is daarvan een voorbeeld. Bij gebiedsgerichte sturing moeten terreinbeherende organisaties, beheerders en lokale entiteiten om tafel om over de verwachtingen voor een gebied te spreken. D66 maakt zich vooral zorgen over de NNN-gronden waaraan lange pachtovereenkomsten zijn verbonden zonder dat daar duurzaamheidsdoelen aan verbonden zijn. Het is de moeite waard als die verbinding alsnog gelegd kan worden.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) geeft complimenten over het plan en de hoge ambities die daarin gesteld zijn. Het zal echter niet eenvoudig zijn deze te realiseren. De VVD vindt dat onderzocht moet worden op welke manier agrarische en natuurdoelen elkaar kunnen versterken. Om dat te kunnen doen, zou de provincie moeten terugkomen op het besluit om vanaf 2021 geen agrarisch natuurbeheer meer toe te staan in NNN. Dat maakt de realisatie van NNN in 2027 namelijk onnodig complex. Het college geeft in het stuk zelf al aan dat de kwaliteit van het beheer relevant is, en niet wie de beheerder is. De expertmeeting op 12 oktober was erg nuttig. RVO gaf daarin aan dat agrarisch natuurbeheer wel degelijk mogelijk is in NNN. De VVD lijkt het verstandig om de openstelling voor verbeterplannen voor agrarisch natuurbeheer te verlengen. Zij refereert daarbij aan de brief met dat verzoek van Landschappen.nl. Doel daarvan is immers om tot betere en kansrijkere plannen te komen. De VVD bereiken veel klachten over de instelling van kernweidevogelgebieden. Veel agrariërs raken hun subsidie kwijt en stoppen om bedrijfseconomische redenen met de maatregelen. Dit heeft een negatieve invloed op de weidevogelstand. Het beleid wordt eens per zes jaar geëvalueerd. De VVD denkt dat een tussentijdse evaluatie verstandig is.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) is wat geschrokken van de inspraak van de heer Van Elten, met name omdat er in een jaar tijd eigenlijk niets gebeurd is. Graag zou hij van de gedeputeerde willen horen dat onteigening, ook op termijn, niet aan de orde is. Bij de expertmeeting kreeg hij de indruk dat betrokken partijen niet altijd dezelfde taal spreken.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of na 2021 enige vorm van agrarisch natuurbeheer zou kunnen plaatsvinden in NNN-gebieden, bijvoorbeeld met aandacht voor gewasteelt. Spreekster wil weten of pachters kunnen worden

bewogen om agrarisch natuurbeheer te gaan uitvoeren. Het gaat niet goed met de stand van weidevogels in Nederland. Toch is besloten om een aantal gebieden niet meer als kernweidevogelgebieden aan te merken. Advies van de PARK is om het bestemmingsregime voorlopig te handhaven, vanwege de kwaliteit van het open landschap.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt dat het voor agrariërs nog lastiger wordt als het bestemmingsregime gehandhaafd wordt.

Mevrouw **De Groot** (SP) zou juist daarom met agrariërs afspraken willen maken over teelt.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) merkt op dat daarmee zelfs nog meer beperkingen van toepassing worden.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vindt het plan zeer goed leesbaar. De ambities als verwoord op pagina 11 en 12 zijn op sommige punten hoog, maar dat geldt niet voor de biodiversiteit. De provincie wil liefst tien jaar de tijd nemen om tot stopzetting van de achteruitgang in biodiversiteit te komen. Dat is te lang. Het is goed dat GS verzoeken tot ontgrenzing van NNN-percelen heeft afgewezen en diverse verzoeken tot begrenzing heeft gehonoreerd. Het NNN moet immers kwalitatief en kwantitatief worden uitgebreid richting 2027. Het proces moet worden versneld. Het zogenaamde verkenningsjaar 2018 moet uitmonden in een integraal plan van aanpak. Bij de oplossing hoort wat betreft D66 dat de terreinbeherende organisaties zo snel mogelijk aan de slag moeten kunnen met natuurbeheer op hun eigen terrein. Daarnaast moeten agrariërs in de positie worden gebracht om mee te werken aan de omzetting van landbouw in natuur binnen NNN.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) zegt dat veel gebieden in eigendom zijn of langdurige gepacht zijn.

De heer **Kramer** (GroenLinks) denkt dat een ‘pull and push’-strategie noodzakelijk is. Ook het instrument van onteigening moet waar nodig worden ingezet. Voor bestaande kansrijke weidevogelgebieden buiten NNN kan worden gedacht aan een aangepaste en aan voorwaarden gebonden subsidieregeling.

De heer **Van Liere** (PvdD) merkt allereerst op zegt dat de EHS er nooit voor bedoeld is geweest om agrarisch natuurbeheer mogelijk te maken om daarmee de weidevogel te redden. Er is nooit sprake geweest van gedwongen begrenzing. Het is een slecht idee geweest om gronden aan te kopen om er natuur van te maken, die vervolgens in langdurig erfpacht werd uitgegeven voor gesubsidieerd agrarisch natuurgebied. Beter is het om het huidige beheer voort te zetten, maar dan met liberale pachtovereenkomsten en natuurbeheersubsidies. De gedeputeerde heeft dan alle ruimte om probleemsituaties in de komende twee jaar op te lossen en ervoor te zorgen dat NNN echt uit natuur bestaat.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) zegt dat de kosten voor terreinbeherende organisaties en agrarisch natuurbeheer per hectare exact gelijk zijn. Zij raadt de heer Van Liere aan om bij natuurvereniging De Amstel navraag te doen over de geschiedenis van begrenzing.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) kan zich vinden in de doelen uit het Natuurbeheerplan. Zij zou het onwenselijk vinden als uiteindelijk sprake moet zijn van onteigening of het opheffen van langdurige erfpacht, zeker bij geleverde inspanningen voor agrarisch natuurbeheer. Dat past niet bij een betrouwbare overheid.

De heer **Kleine** (CU-SGP) kan zich goed vinden in de nieuwe opzet van het Natuurbeheerplan en is positief over de subsidie voor landschapselementen. Er zijn twee problemen met natuurbeheer: het stoppen van subsidies voor agrarisch natuurbeheer in 2021 en de ontstaansgeschiedenis en de huidige staat van de begrenzingen. Vanuit dat perspectief is het verstandig om een verkenningsjaar in te stellen, waarin beide problemen onder de loep worden genomen. Het afwegingskader voor begrenzingen en ontgrenzingen geeft veel duidelijkheid. Spreker gaat ervan uit dat de gedeputeerde tijdens het verkenningsjaar niet zal ontgrenzen. Er zijn echter situaties waarbij begrenzingen niet logisch zijn. Spreker roept de gedeputeerde op om ook daar tijdens het verkenningsjaar kritisch naar te kijken.

Mevrouw **Langen** (VVD) vraagt of de doelstellingen voor het NNN dan nog wel realistisch zijn.

De heer **Klein** (CU-SGP) leest in het afwegingskader heel duidelijk dat de natuurwaarden leidend zijn. Hij denkt niet dat de ambities naar beneden moeten worden bijgesteld. Tegelijkertijd is realisme nodig: waar weinig natuurwaarden zijn moeten begrenzingen niet in stand worden gehouden.

BEANTWOORDING
De heer **Tekin** (ged.) vindt het vervelend dat gesproken wordt over een onbetrouwbare overheid. Hij weet dat er veel onvrede is in het veld, maar kan niet onderschrijven dat de provincie onbetrouwbaar is in haar optreden. Hij is zich er terdege van bewust hoe belangrijk het is om naar de onvrede te luisteren. Het verkenningsjaar is belangrijk om daarin stappen te zetten. De gedeputeerde zal niet overgaan tot ontgrenzing zolang er geen afspraken zijn gemaakt met de collectieven en de terreinbeherende organisaties. Zonder die afspraken lukt het niet om de afspraken uit het coalitieakkoord waar te maken.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of de gedeputeerde een kwantitatieve en kwalitatieve herijking beoogt die leidt tot ecologische meerwaarde en waarmee knelpunten worden opgelost.

De heer **Tekin** (ged.) hoopt inderdaad dat zijn aanpak daartoe leidt. Graag zou hij daarover met alle partijen het gesprek willen voeren, maar wel rekening houdend met alle elementen en belangen die hierin een rol spelen.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of uitstel van de streefdatum van 2021 de gedeputeerde kan helpen.

De heer **Tekin** (ged.) wil de druk niet van de ketel halen. Dat helpt het proces niet vooruit. De gedeputeerde zal de Staten meenemen in het proces, onder andere wat betreft de instrumentenkoffer voor de inzet van maatwerk. Er is €1,4 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de bescherming van weide- en akkervogels in Noord-Holland. In IPO-verband wordt hierover een plan van aanpak opgesteld. De gedeputeerde steunt de verlengde openstelling waarin wordt verzocht in de brief van Landschappen.nl. Begin 2018 komt de gedeputeerde met meer informatie over het monitoren van de weidevogelstand, vaker dan eens in de zes jaar. Daarbij worden ook de kernweidevogelgebieden betrokken.

TWEEDE TERMIJN
De heer **Van der Sluijs** (VVD) vraagt nogmaals of de gedeputeerde kan garanderen dat boeren die ingesloten zijn niet worden onteigend. De PVV heeft de indruk dat NNN te veel een doel op zich is geworden. De PVV zal in ieder geval geen druk op GS uitoefenen om de gestelde doelen daarin te bereiken.

De heer **De Kam** (CDA) benadrukt ter relativering dat het gaat om 1800 ha NNN ten opzichte van de in totaal 56.000 ha in Noord-Holland. Het CDA wil weten of agrarisch natuurbeheer kan worden toegevoegd aan de ambitiekaart met natuurbeheertypen, zodat deze vorm in de toekomst mogelijk blijft. Het CDA wil weten of de gedeputeerde kan garanderen dat de doelen binnen de gestelde tijd gerealiseerd zullen worden.

De heer **Kramer** (GroenLinks) is blij met het stevige antwoord van de gedeputeerde en met zijn toezegging om te kijken naar subsidiemogelijkheden voor weidevogelgebieden buiten NNN. GroenLinks is van mening dat het instrument van onteigening slechts als uiterste middel moet worden ingezet.

Mevrouw **De Groot** (SP) benadrukt dat onteigening alleen mogelijk is bij eigendom, niet bij erfpacht.

De heer **Kramer** (GroenLinks) is zich daarvan bewust. Er zijn echter ook eigenaren in het gebied.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt eveneens dat onteigening te allen tijde voorkomen moet worden. Zij realiseert zich dat de situatie complex is en dat in gezamenlijkheid gezocht moet worden naar een oplossing.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) zegt dat het verkenningsjaar alleen genoemd wordt in de nota van beantwoording en geen onderdeel is van het natuurbeheerplan. Zij vraagt hoe dit element kan worden toegevoegd aan de besluitvorming.

BEANTWOORDING
De heer **Tekin** (ged.) denkt wat betreft dat laatste dat het beste een motie of amendement kan worden ingediend. Het gaat in dit dossier niet zozeer om onteigenen, maar meer om ontgrenzen. Onteigening is het laatste middel. Van ontgrenzing zal echter wel sprake zijn. Onteigening zal niet plaatsvinden vanwege het beschermen van weidevogels alleen. In de gestelde doelen zijn zowel kwantiteit als kwaliteit van belang. De gedeputeerde kan nu niet toezeggen dat agrarisch natuurbeheer in de ambitiekaart wordt opgenomen. Evenmin kan hij garanties geven over het succes van het traject. Hij zal de Staten in het komende jaar actief op de hoogte houden van de voortgang. Bij de gesprekken met terreinbeherende organisaties en collectieven zal hij een onafhankelijk voorzitter uitnodigen.

De **voorzitter** concludeert dat het stuk als bespreekstuk behandeld wordt in PS.

punt 22

AANGENOMEN

Noord-Holland D66 CDA PvdA NOORD-HOLLAND VVD NOORD-HOLLAND STATENFRACTIE SP ChristenUnie SGP

Motie overlegjaar agrarisch natuurbeheer

M126 / 13-11-2017

13/

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op maandag 6 november 2017,
hebben kennisgenomen van de statenvoordracht Natuurbeheerplan 2018 (VD65),

constateren dat:

- er op 12 oktober 2017 voor de commissie NLM een expert-bijeenkomst gehouden is over biodiversiteit in het Nationale Natuur Netwerk (NNN) en de rol van agrarisch natuurbeheer daarin;
- de aanleiding hiervoor mede de knelpunten waren uit het rapport van de Agrarische Natuurvereniging Water, Land en Dijken en LTO Noord;
- dat bij die bijeenkomst - naast een panel van experts, Statenleden, de Gedeputeerde en ambtenaren - ook de agrarische collectieven en de terrein beherende organisaties die grond verpachten (TBO's) aanwezig waren;
- dat agrarisch natuurbeheer in het regeerakkoord genoemd wordt in relatie tot de klimaatopgave en natuurherstel;
- dat in het Natuurbeheerplan vermeld staat op blz. 31 dat met ingang van het Natuurbeheerplan 2022 niet langer agrarisch natuurbeheer binnen het NNN zal worden gesubsidieerd met in achtneming van doorlopende subsidiecontracten;

overwegen dat:

- Provinciale Staten zich niet in voldoende mate hebben gerealiseerd wat de consequenties zouden kunnen zijn van het stoppen van de subsidie voor agrarisch natuurbeheer binnen NNN per 2022;
- het van belang is dat de Provincie, agrarische collectieven en TBO's gezamenlijk in overleg gaan om te bespreken hoe de biodiversiteit op gronden binnen het NNN het beste kan worden geborgd en ontwikkeld, hoe de beheerdoelen het beste kunnen worden bereikt en welk provinciaal beleid hier het beste aan bijdraagt;

verzoekt het college:

- in het komende verkenningsjaar in overleg te treden met de agrarische collectieven en TBO's over hoe de biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN gehaald zouden kunnen worden (zoals al door de gedeputeerde toegezegd in de expert-bijeenkomst) en daarvoor een neutrale procesbegeleider aan te trekken;
- hiervan regelmatig een terugkoppeling te geven aan de commissie NLM;
- te onderzoeken welke andere werkwijzen en/of financiële of juridische instrumenten er nodig zijn om de provinciale doelen op dit gebied te behalen met inzet van samenwerkende agrarische collectieven en TBO's en de resultaten van het onderzoek zo mogelijk in te zetten om de bestaande instrumentenkoffer ten behoeve van de realisatie van NNN te vergroten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Claudia Weemhoff (D66)

Andrea van Langen (VVD)

Willemien Koning (CDA)

Michel Klein (CU-SGP)

Aukelien Jellema (PvdA)

Anna de Groot (SP)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 27 SEP. 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw S. Klitsie
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235144569
klitsies@noord-holland.nl

Betreft: Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022

Verzenddatum
27 SEP. 2017

Kenmerk
968164/997478

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, inclusief bijlagen, over het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 (PMG).

Het PMG 2018-2022 is afgestemd met de gebiedscommissie Laag Holland, de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek, gemeenten en de partners in het veld.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris **R.M. Bergkamp**

voorzitter **J.W. Remkes**

4 bijlage(n)
- Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022
- Nota van beantwoording
- Voordracht
- Brief aan de partners in het veld

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Provincie Noord-Holland

SECTOR GROEN

Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022

Vastgesteld door Provinciale Staten op .. november 2017

PROGRAMMA GROEN

INHOUD

3 1 Inleiding

4 1.1 Provinciaal Meerjarenprogramma Groen op hoofdlijnen

4 1.2 Cijfers op orde

5 1.3 Biodiversiteit en het Natuur Netwerk Nederland (NNN)

5 1.4 Gebiedsgerichte aanpak

6 2 Resultaten projecten

6 2.1 Overzicht gerealiseerde en gestopte projecten

8 2.2 Voortgang NNN

9 2.3 Natura 2000 en PAS

9 2.4 Verbindend groen

10 2.5 Natuurcompensatie

10 2.6 Recreatieve verbindingen

11 3 Programma's en projecten

11 3.1 Programma Gooi en Vechtstreek (waaronder Groene Uitweg)

16 3.2 Programma Natura 2000/PAS

16 3.3 Natuurcompensatie

17 3.4 Projecten

19 3.5 Subsidies

20 4 Financiën

20 4.1 Raming binnen het PMG

21 4.2 Ramingen PMG periode 2018-2022

26 4.3 Doorkijk financiën periode tot 2027

27 Bijlagen

28 1 Basisdefinities NNN

29 2 Gebiedsprogramma De Groene Uitweg

31 3 Voortgangskaart

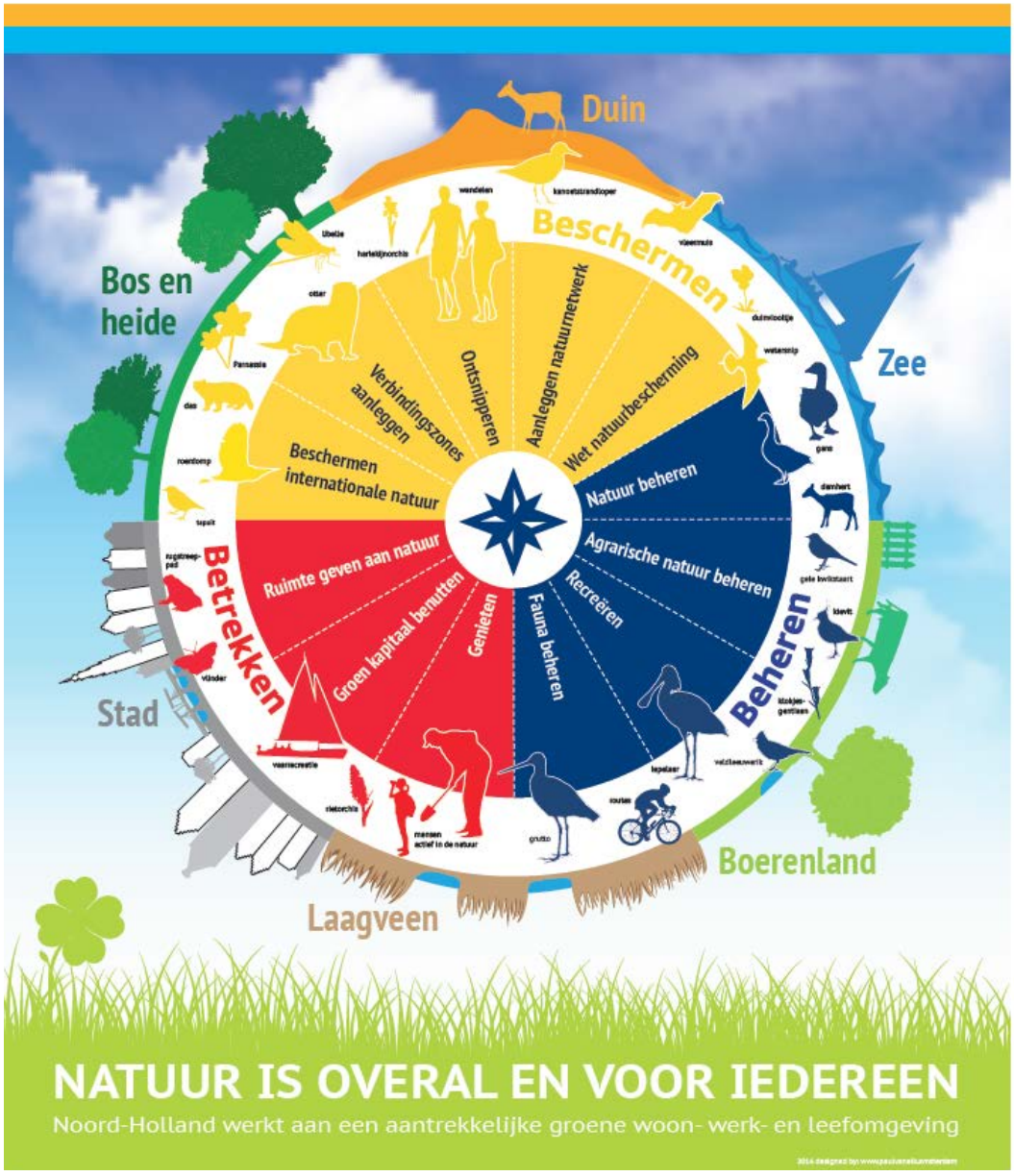
32 4 Projectenkaart

Foto omslag: Natuurbrug Zeepoort, op 11-03-2017 tijdens de 24 uursafsluiting van de Zeeweg ten behoeve van de betonstort

1 INLEIDING

Noord-Holland werkt aan een aantrekkelijke groene woon-, werk- en leefomgeving. In Noord-Holland zijn honderden waardevolle natuurgebieden, landschappen en wateren, waarvan er negentien behoren tot het Europese netwerk Natura 2000. Ze variëren van bos, heide, duinen, veenweiden en polders tot water, zoals de Waddenzee en het IJsselmeer. De provincie beschermt dieren en planten tegen ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen, verbindt natuurgebieden en creëert en verwerft nieuwe natuurgebieden. Samen met de natuurbeheerders, tienduizenden vrijwilligers, vele agrariërs en particulieren beschermen en beheren we de natuur die we in onze provincie hebben. Daarnaast maakt de provincie natuurgebieden toegankelijk voor publiek en versterkt de recreatiemogelijkheden. Dit alles zorgt voor grotere verscheidenheid aan dieren en planten ('biodiversiteit') én een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. Figuur 1 geeft dat visueel weer.

Figuur 1 | Groen-in-een-oogopslag

1.1 Provinciaal Meerjarenprogramma Groen op hoofdlijnen

Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) bevat alle projecten die bijdragen aan de doelstellingen van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten, d.d. 11 maart 2013). Jaarlijks voteert Provinciale Staten middelen door het PMG vast te stellen en programmeert de uitvoering van projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen met betrekking tot:

- Natuurnetwerk Nederland (NNN): gronden binnen de NNN die nog geen natuur zijn verwerven, inrichten als natuur en in beheer brengen;
- Natura 2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS): het realiseren van instandhoudingsdoelen middels de daarvoor te nemen fysieke maatregelen;
- Verbindend groen: het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen door de gehele provincie, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen. Hiertoe behoort ook het koppelen van de aanleg van natuurverbindingen aan de realisatie van infrastructurele projecten;
- Natuurcompensatie: compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- Recreatieve verbindingen: het vergroten en verbeteren van de beleefbaarheid en recreatieve toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur.

Figuur 1 geeft visueel weer wat wij in Noord-Holland doen om een aantrekkelijke groene woon-, werk- en leefomgeving te maken. Het PMG geeft daar voor een groot deel uitvoering aan door natuur aan te leggen en te beschermen, natuur te beheren en mensen te betrekken bij de natuur. De combinatie van de groene en blauwe (water) structuur achten we van groot belang. Een mooi voorbeeld daarvan is de opgave in de Oostelijke Vechtplassen. Daar waar mogelijk willen we de combinatie vaker opzoeken van de natuurdoelen met die voor het waterbeheer. We laten groen en blauw elkaar zoveel mogelijk versterken.

Verbeterplan

Naast de programmering van de uitvoering van projecten willen we het PMG als sturingsinstrument meer inhoud geven. De realisatie van Noord-Hollandse natuur gaat in het huidige tempo niet snel genoeg om de doelstelling in 2027 te halen. Het gaat zowel om het behalen van kwantiteit (ha) als kwaliteit (biodiversiteit). Daarom gaan we de cijfers steeds scherper in beeld krijgen, de voortgang in de projecten beter monitoren, aandacht geven aan kwaliteitsverbetering en de gebiedsgerichte aanpak verder uitbreiden. Op deze wijze zijn we gestart met het verbeteren van de realisatie van Noord-Hollandse natuur.

1.2 Cijfers op orde

Dit is inmiddels het vijfde PMG en wij zien de financiële cijfers en de hectares NNN in de loop der jaren variëren. De raming voor de NNN hectares is grofweg afhankelijk van twee factoren. Het aantal nog te realiseren hectares en de kostprijs per hectare. Het aantal nog te realiseren hectares is telkens aangepast op basis van voortschrijdend inzicht, verbeteringen van het kaartmateriaal en kleine correcties die bij elkaar opgeteld wel behoorlijk doorwerken. De gemiddelde kostprijs per hectare wordt bepaald door de wijze waarop de grondverwerving plaatsvindt. Via SKNL functiewijziging of via grondverwerving door de provincie. Vanwege de looptijd van de ramingen (tot 2027) is de prijs voor grondverwerving door de jaren heen geen vast gegeven. De raming van de financieringsbehoefte is dus het resultaat van de vermenigvuldiging van twee factoren (hectares en prijs) die kunnen wijzigen. Wij hebben daarom de raming gesplitst in de eerste vijf jaar en de vijf jaar daarna, omdat de cijfers voor de eerste vijf jaar met meer zekerheid kunnen worden geraamd, dan de cijfers voor de laatste vijf jaar.
Projecten worden in het PMG opgenomen aan de hand van het toetskader, zie figuur 2.

Figuur 2 | Toetskader voor opname van projecten in het PMG

1.3 Biodiversiteit en het Natuur Netwerk Nederland (NNN)

De realisatie van het NNN is een langjarig project dat gestart is in de vorige eeuw. Het Rijk heeft toen gebieden begrensd die op termijn onderdeel zouden moeten worden van een natuurnetwerk, een groene infrastructuur. De wettelijke taak om het Natuur Netwerk Nederland te realiseren is in 2013 gedecentraliseerd naar de provincies (het Natuurpact).

Het doel van NNN-realisatie is het verbeteren van de biodiversiteit in Noord-Holland. Dat doel kun je bereiken door realisatie van kwantiteit (hectares) en kwaliteit (betere natuur). Tot nu toe ligt het accent vaak op de hoeveelheid hectares NNN die gerealiseerd zijn en dat blijft belangrijk, omdat we daarmee steeds dichter bij voltooiing van de NNN komen. Daarnaast speelt ook kwaliteitsverbetering van bestaande natuur een belangrijke rol in het vergroten van de biodiversiteit. Zo blijkt uit de evaluatie van het Natuurpact door het Plan Bureau van de Leefomgeving (p. 104, Lerende evaluatie van het Natuurpact, januari 2017). Het blijkt dat investeren in bestaande natuur in belangrijke mate bijdraagt aan de verbetering van de biodiversiteit.

Kwaliteitsverbetering doen wij ook in Noord-Holland; enkele projecten uit het PMG verbeteren bestaande natuur. Dat zal een positief effect op de biodiversiteit hebben en daarom hebben we voor de projecten aangegeven voor welk deel het kwaliteits-verbetering betreft, zie tabel 5. Begin 2017 hebben wij voor de eerste keer de biodiversiteitsmonitor uitgebracht. Hierin wordt beschreven hoe de natuur (biodiversiteit) zich in Noord-Holland ook kwalitatief ontwikkelt.

1.4 Gebiedsgerichte aanpak

De realisatie van de zogenoemde restantopgave (de laatste 5.900 hectare nog niet gerealiseerde NNN van de totale 56.300) vraagt wel extra inspanningen de komende tijd. Ten eerste neemt de complexiteit van de projecten toe, omdat de ‘makkelijke’ delen van de totale NNN-opgave al gerealiseerd zijn. Ten tweede is de afspraak dat we de NNN in het jaar 2027 gerealiseerd zouden hebben. De doelstelling voor deze bestuursperiode is om 250 hectare natuur per jaar te realiseren en daar richten wij ons op. Echter met het tempo van 250 ha per jaar gaan we de doelstelling van realisatie van de totale NNN in 2027 niet halen. Dat heeft er toe geleid dat meer aandacht is voor de aanpak en het tempo om realisatie van de NNN in 2027 mogelijk te maken. Wij willen de komende periode dan ook gebruiken om de gebiedsgerichte aanpak breder in te zetten, omdat we verwachten dat focus en het combineren van meerdere belangen in een gebied tot meer en betere resultaten zal leiden. Een aanpak die we in de Gooi en Vechtstreek al hanteren en goed lijkt bij te dragen aan een snellere realisatie van NNN.
Een gebied dat we nu aan het verkennen zijn is Laag Holland. Waarbij de verkenning draait om de vraag of een gebiedsgerichte aanpak hier kan helpen om een substantieel deel van de restantopgave te realiseren.
Voor Waterland-Oost willen wij een gebiedsproces opstarten en onderzoeken met partijen in het gebied de mogelijkheden.

Figuur 3 | Mogelijke begrenzing voor gebiedsproces Waterland-Oost

Focus op het realiseren van NNN willen we ook bereiken door inzet te plegen in de projecten die kansrijk zijn. Projecten waar geen voortgang in zit houden we tegen het licht en zo nodig zetten we een dergelijk project op de ‘waakvlam’.

2 RESULTATEN PROJECTEN

In dit hoofdstuk wordt de voortgang beschreven op de doelstellingen uit de Agenda Groen zoals weergegeven in paragraaf 1.1 (NNN, Natura 2000 en PAS, Verbindend groen, Natuurcompensatie en Recreatieve verbindingen)

2.1 Overzicht gerealiseerde en gestopte projecten

Tabel 1 en 2 geven een overzicht van de gerealiseerde en gestopte projecten. In 2017 zijn 11 projecten gerealiseerd, 3 projecten gestopt of uit het PMG gehaald en 1 subsidie gestopt.

Tabel 1 | Gerealiseerde en gestopte projecten

Gerealiseerd				
Nr.	**Project nr.**	**Projectnaam**	**Omschrijving**	**Trekker**
1	AGV01	Natuurcompensatie Monnikenberg (natuurcompensatie)	In het gebied Monnikenberg aan de rand van Hilversum komt een bovenregionaal zorgpark in combinatie met natuur en landschap. Door de plannen gaat 1,8 ha NNN verloren. Dit is gecompenseerd door 4,2 ha nieuwe natuur in te richten.	Goois Natuur-reservaat, Ter Gooi Ziekenhuizen, Zorgcentrum en een ontwikkelaar
2	GV10	Programma Gooi en Vechtstreek: Holendrechter- en Bullewijkerpolder (1.6 + 1.3) (natuur)	Een deel van de Holendrechterpolder is onderdeel van het NNN. De provincie heeft hier de natuur versterkt (20 ha nieuwe NNN gerealiseerd) en de verloren gegane natuur door de verbreding van de A9 door Rijkswaterstaat gecompenseerd.	Provincie Noord-Holland
3	KL03	Voormalig Vliegveld Bergen (natuur en water)	Het voormalig vliegveld ten zuiden van Bergen is ingericht, de natuur heeft een impuls gekregen. Er is 99 ha NNN gerealiseerd in combinatie met 50 ha waterberging.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
4	KL10	Natuurcompensatie Oosttangent (natuurcompensatie)	Door de aanleg van de weg de Oosttangent gaat 4,5 ha van het natuur en recreatiegebied Waarderhout verloren. De gemeente Heerhugowaard heeft dit gecompenseerd door 4,5 ha natuur in te richten aan de rand van het Waarderhout en in de Smuigelpolder.	Gemeente Heerhugowaard
5	KL18	Natuurcompensatie Velsen HOV (natuurcompensatie)	Door de aanleg van de busverbinding tussen Haarlem en IJmuiden (HOV Velsen) wordt een natuurverbinding doorsneden. Ter compensatie heeft de provincie een tunnelbuis onder het spoor aangelegd en 2 hectare natuur ingericht.	Provincie Noord-Holland
6	KL31	Groene AS: Wiegelweg (natuur, recreatie en water)	Realisatie zone Wiegelweg als verbindende schakel met de Bovenkerkerpolder. Het plan voor de Wiegel-wegzone combineert groen/ecologie met water en recreatie.	Gemeente Amstelveen
7	KL34	Groene AS: Passage Akersluis deelproject 2 (natuurverbinding)	Met de aanleg van de passage Akersluis is de Vrije Geer gekoppeld aan de ecologische verbindingszone Groene AS langs het Zwarte Pad en langs de Osdorperweg.	Gemeente Amsterdam, stadsdeel Nieuw-West
8	KL39	Natuurcompensatie Gasontvangststation Halfweg	Stedin Netbeheer B.V. bouwt een nieuw gasontvangst-station in Halfweg. Dit gebied is gelegen binnen het NNN. Stedin heeft het verlies van 0,0575 ha financieel gecompenseerd.	Stedin Netbeheer B.V.
9	LH05	Natuurcompensatie Gemaal Schardam (natuurcompensatie)	Het HHNK legt in de gemeente Zeevang een nieuw gemaal aan. Hierbij wordt een watergang aangelegd, die dwars door het NNN loopt. HHNK compenseert de schade aan 2 ha natuur door de aankoop van 2 ha grond nabij Schardam.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
10	NHN02	Dorpzicht (natuur)	Bij Dorpzicht (Texel) is een natuurgebied van 120 ha gerealiseerd met bloemrijke graslanden voor zowel weidevogels als orchideeën en andere planten. Ook is er een wandelroute aangelegd.	Provincie Noord-Holland
11	NHN27	Natuurcompensatie westzijde Grote Sloot Schagen (natuurcompensatie)	Bij een bedrijfsverplaatsing van een agrarisch bedrijf en vervangende woningbouw gaat 2.400 m^2 weidevogel-leefgebied permanent verloren. Er heeft hier financiële compensatie plaatsgevonden.	Particulier

Dorpzicht, Texel

Tabel 2 | Uit PMG gehaalde projecten

Uit PMG gehaald				
Nr.	**Project nr.**	**Projectnaam**	**Omschrijving**	**Trekker**
1	AGV43	Groene Uitweg Ruimtelijke Kwaliteit (ruimtelijke inrichting)	Het project is gestopt. De projectontwikkelaar heeft zich teruggetrokken.	Provincie Noord-Holland
2	KL08	Fietspad Oase Zandvoortselaan (recreatie)	Het project is gestopt. De rechtbank heeft het bezwaar van de stichting Natuurbelang AWD gegrond verklaard. Bloemendaal en Zandvoort gaan nu met Haarlemmermeer en Heemstede bekijken of er alternatieven mogelijk zijn.	Provincie Noord-Holland
3	NHN13	Luwtemaatregelen Hoornse Hop (natuur)	Het college van Gedeputeerde Staten heeft besloten om op basis van de besluitvorming in BO MIRT van 13 oktober 2016 de luwtemaatregelen Hoornse Hop te stoppen en een nieuwe verkenning voor een volwaardig alternatief (zowel in ecologische als recreatieve zin) te starten.	Rijkswaterstaat
4	PNH11	GU Subsidieregeling BC Zeevang en Groene Uitweggebied	Deze subsidieregeling voor het verbeteren landbouwinfrastructuur in het gebied de Zeevang en in de Groene Uitweg is gestopt. Er zijn 2 nieuwe subsidieregelingen voor het Groene Uitweggebied opgestart (PNH17 en PNH 20, zie 3.5).	Provincie Noord-Holland

2.2 Voortgang NNN

In Noord-Holland is 56.300 hectare begrensd als NNN (stand per 1-1-2017) en daarvan is 50.400 hectare ingericht als natuur. De restantopgave is nu nog ca. 5.900 hectare. Daarvan is ongeveer 1.600 ha verworven maar nog niet ingericht als natuur en ongeveer 4.300 nog niet verworven en nog niet ingericht.

Tabel 3 | Stand van zaken NNN (in hectare)

	Gereed	Nog te realiseren
NNN gerealiseerd	50.400	
Niet verworven en niet ingericht		4.300
Wel verworven, niet ingericht		1.600
Totaal	**50.400**	**5.900**

Als we kijken naar de ontwikkeling in de afgelopen jaren (Tabel 4) dan kunnen we constateren dat in Noord-Holland sinds de decentralisatie van het Natuurbeleid in 2013:

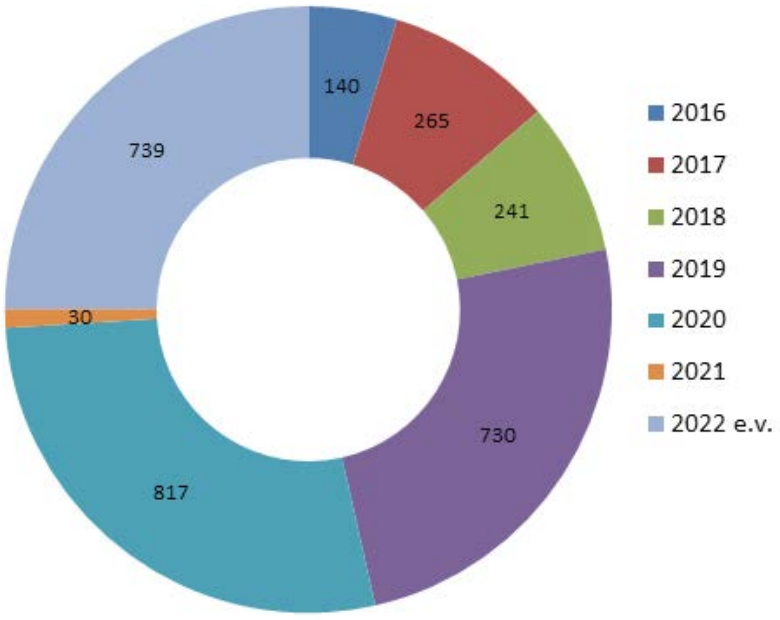
1 De NNN met nog ruim 1000 ha is toegenomen;
2 Er ruim 2000 ha NNN is gerealiseerd; en
3 Dat de restantopgave met bijna 1000 ha is afgenomen

Tabel 4 | Ontwikkeling NNN realisatie over de voorgaande jaren

PMG	Totaal NNN*	NNN gerealiseerd	Nog te verwerven (grond-verwerving/functiewijziging SKNL)	Nog in te richten
2014 - 2018	55.202	48.095	4.301	7.107
2015 - 2019	55.517	48.351	4.229	7.157
2016 - 2020	55.850	49.028	4.919	6.822
2017 - 2021	56.268	50.127	4.365	6.141
2018 - 2022	56.300	50.400	4.300	5.900

* De omvang van NNN wijzigt jaarlijks in beperkte mate vanwege aanpassingen in de begrenzing via het Natuurbeheerplan. Daarnaast kunnen verschillende rekenmethodieken voor verschillen in cijfers zorgen. Bij deze berekening is uit gegaan van de voortgangskaart januari 2017.

Figuur 4 | Realisatie NNN hectares per jaar

Van de totaal gerealiseerde hectares wordt een deel gerealiseerd in projecten, die in dit PMG benoemd zijn en een deel door middel van SKNL subsidieaanvragen door derde partijen. Figuur 4 geeft aan hoeveel hectares in welk jaar gerealiseerd zijn/worden in projecten uit het PMG. Te zien is dat er in 2016 140 hectares gerealiseerd zijn in projecten. In 2017 wordt 265 hectare aan NNN gerealiseerd. Deze hectares zijn onder andere afkomstig uit de projecten Dorpzicht op Texel, Voormalig Vliegveld Bergen en de Holendrechterpolder (zie hiervoor ook onder gerealiseerde projecten). De hectares, die in 2018 worden geprognotiseerd zijn afkomstig van projecten, die nu reeds in uitvoering zijn (onder andere de Harger- en Pettemerpolder, de Hanenplas en

de Bol op Texel). Een verklaring voor de grote hoeveelheid hectares in 2019 is dat in dat jaar verwacht wordt dat onder andere Waalenburg op Texel gerealiseerd wordt (490 hectare) en de subsidie voor de Vuntus definitief wordt vastgesteld, waarmee 150 hectare natuur is gerealiseerd. Vanaf 2020 zijn de te realiseren hectares moeilijker in te schatten; sommige projecten hiervan zijn al wel in voorbereiding (bijvoorbeeld De Kampen en de schil Naardermeer), anderen zitten nog in de studiefase.

Zoals eerder aangegeven is van de totaal gerealiseerde hectares een deel nieuwe NNN en een deel kwaliteitsverbetering van bestaande NNN. In tabel 5 is aangegeven hoeveel hectares nieuwe NNN worden gerealiseerd en bij hoeveel hectares het om kwaliteitsverbetering gaat.

Tabel 5 | Kwaliteitsverbetering in gerealiseerde hectares in projecten

PMG	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 e.v.	Totaal
Nieuwe NNN	140	165	186	298	518	30	599	1.902
Kwaliteitsverbetering	0	100	55	432	299	0	0	886
Totaal	**140**	**265**	**241**	**730**	**817**	**30**	**599**	**2.788**

Uit de tabel blijkt dat ongeveer 1/3 van de gerealiseerde hectares kwaliteitsverbetering van bestaande NNN betreft. Mogelijk ligt dit percentage nog iets hoger, omdat voor de hectares van 2022 en verder nog geen inzicht is in het percentage kwaliteits-verbetering.

Naast hectares, die gerealiseerd worden in projecten, worden er zoals gezegd ook hectares gerealiseerd door SKNL-subsidies. In tabel 6 is aangegeven hoeveel hectares SKNL zijn gerealiseerd vanaf 2002. In 2016 zijn 32 hectares NNN via SKNL ingericht en dus gerealiseerd.

Tabel 6 | Overzicht verleende beschikkingen SKNL in 2016

	Subsidiebeschikking door RVO sinds 2002-nu	Verleende beschikkingen PNH in 2016	
	ha	ha	Aantal beheerders
Subsidie SKNL functiewijziging	1.432	37	10
SKNL-inrichting	1.403	32	7

In het PMG 2017-2021 was een raming opgenomen van 178 ha te realiseren NNN; er is 172 ha gerealiseerd.

2.3 Natura 2000 en PAS

Om ook in Europees verband bijzondere natuur te beschermen zijn in het hele land gebieden aangewezen als Natura 2000. Deze gebieden vallen onder een speciaal beschermingsregime en er dient voor elk van deze gebieden een beheerplan opgesteld worden. Daarin staan de verschillende maatregelen die de komende jaren genomen moeten worden om de staat van instand-houding van de natuur te behouden en te verbeteren. In 2015 is het PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) in werking getreden en hebben we met de terreinbeheerders van Natura 2000-gebieden een raamovereenkomst gesloten voor PAS-herstelmaatregelen.

In 2016 is voor € 8,3 miljoen aan subsidies verleend voor de voorbereiding en uitvoering van de herstelmaatregelen in de Amsterdamse Waterleiding Duinen, Polder Ster en Zodde in de Oostelijke Vechtplassen, in het Oostzanerveld en in het Noord-Hollands Duinreservaat en Kennemerland Zuid. In verband met een mogelijk risico op ongeoorloofde Staatssteun is met drie partijen overeengekomen om niet met een subsidie maar met een opdracht te werken. In het begin van 2017 zijn aan deze partijen opdrachten verleend voor een totaal bedrag van € 6,4 miljoen. Veel van het voorbereidingswerk is inmiddels afgerond en meerdere maatregelen zijn nu in uitvoering of zijn al klaar.

2.4 Verbindend groen

Ontsnippering van infrastructuur, zoals wegen, spoor en vaarwegen, haalt barrières weg voor dieren zodat ze veilig kunnen oversteken. Daarmee vergroten we het bruikbare leefgebied en daarmee hun overlevingskansen.
Samen met natuur- en infrabeheerders, werken we bijvoorbeeld intensief aan de realisatie van natuurbruggen in het Gooi en in de Kennemerduinen. In de duinen is de oplevering van de natuurbrug Zeepoort nabij. Prorail bereidt momenteel de natuurbrug over het spoor voor, waarna drie natuurbruggen gezamenlijk de duinen weer met elkaar verbinden. Eenmaal aangelegd, blijft goed onderhoud en beheer van de voorzieningen van groot belang.

Een mooi symbool van het succes van natuurverbindingen is de verbinding Naardermeer-Ankeveen; hier is de eerste otter al waargenomen!

Otter op de camera in de verbinding Naardermeer-Ankeveen

Ook de kleinere faunapassages zijn van groot belang. We monitoren deze voorzieningen met de hulp van het publiek. Via Wildspotter.nl kan iedereen meedoen met de determinatie van de videobeelden, waarmee we het gebruik van de fauna-voorzieningen goed in beeld krijgen.

2.5 Natuurcompensatie

Volgens art 19 en 25 van de PRV dienen de ingrepen in de NNN en het weidevogelleefgebied gecompenseerd te worden en wordt de compensatie vastgelegd in het bestemmingsplan. In de uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland is opgenomen dat de compensatie wordt vastgelegd in een compensatieplan en dat er een compensatieovereenkomst wordt gesloten.
In 2017 zijn de volgende compensatieprojecten gerealiseerd (zie ook tabel 1):

1 Natuurcompensatie Monnikenberg
2 Natuurcompensatie Oosttangent
3 Natuurcompensatie HOV Velsen
4 Natuurcompensatie gemaal Schardam
5 Natuurcompensatie Westzijde Grote Sloot Schagen
6 Natuurcompensatie Gasontvangststation Halfweg

2.6 Recreatieve verbindingen

In de afgelopen periode (2015 en 2016) zijn routenetwerken tot stand gekomen met een lengte van 1.838 km aan fiets- en wandelpaden. In totaal heeft de provincie nu 2.660 km aan fiets- en wandelpaden gerealiseerd.

De provincie investeert ook in 2018 in de toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur voor wandelaars en fietsers. Daarbij geven we prioriteit aan de ontwikkeling van regionale routenetwerken en het oplossen van knelpunten in stad-landverbindingen.

Naast het PMG heeft de Provincie Noord-Holland de subsidieregeling Uitvoeringsregeling Groen waarmee recreatieve initiatieven zoals TOP's en wandelen gestimuleerd worden. Daarnaast voert Recreatie Noord-Holland namens de Provincie de Boerenlandpadregeling uit: Wandelen over agrarische percelen.

3 PROGRAMMA'S EN PROJECTEN

De provincie Noord-Holland voert binnen het PMG projecten en programma's uit. De projecten kunnen worden verdeeld in projecten die zich in de studiefase, planfase of realisatiefase bevinden. De fasen zoals in dit hoofdstuk aangegeven zijn de fasen waarin een project zich bevindt per 1 januari 2018. Projecten kunnen door de provincie zelf of door een derde partij worden getrokken, waarbij de provincie kan meedenken/meefinancieren.
De programma's worden altijd door de provincie zelf getrokken. De programma's bestaan uit een hoeveelheid projecten in een gebied, die zich in verschillende fasen bevinden. De projecten worden soms door derden uitgevoerd en soms door de provincie zelf getrokken. In tabel 7 is aangegeven hoeveel projecten opgenomen zijn in het PMG 2018-2022.

Tabel 7 | Projecten in het PMG 2018-2022

Wat	Aantal projecten	Trekkende partij projecten
Programma Gooi en Vecht	42	Provincie (23), derden (19)
Programma Natura 2000 / PAS	2	Provincie (2), derden (0)
Natuurcompensatie	9	Provincie (1), derden (8)
Overige projecten studiefase	10	Provincie (6), derden (4)
Overige projecten planfase	4	Provincie (3), derden (1)
Overige projecten realisatiefase	19	Provincie (9), derden (10)
Totaal projecten PMG 2018-2022	**86**	Provincie (44), derden (42)

3.1 Programma Gooi en Vechtstreek (waaronder Groene Uitweg)

De regio Gooi en Vechtstreek kent een omvangrijke restantopgave voor het NNN. Voor een groot deel heeft dit gebied de Natura 2000-status, hetgeen ons land (internationaal) verplicht deze gebieden te beschermen. Tegelijk spelen er grote andere belangen zoals de inpassing van de verbrede Rijksinfra-structuur (verbinding A6-A1-A9 en Vechtaquaduct), nieuwe woningbouwopgaven, de functie als (recreatief) uitloopgebied voor de stad, de (KRW) wateropgaven, de leefbaarheid en de economische belangen (landbouw, toerisme/watersport). In de Vechtstreek en delen van Amstelland wordt daarnaast het Groene Uitweg programma uitgevoerd, een investeringsprogramma gekoppeld aan de nieuwe Rijksinfra-projecten ten behoeve van kwaliteitsimpulsen voor het landschap, agrarische structuur-versterking, recreatie, cultuurhistorie en natuurontwikkeling.

Het programma Gooi en Vechtstreek voorziet in de realisatie van deze opgaven in dit gebied voor de periode 2016-2020. Het streven is om enerzijds een robuust en duurzaam netwerk van natuurgebieden en een goede waterkwaliteit te realiseren dat voldoet aan de EU richtlijnen en regelgeving (Natura 2000, KRW). Daarnaast omvat het programma recreatieve opgaven, waaronder het verbeteren van fiets-, wandel – en vaarroutes en de verdere ontwikkeling van het toerisme in de regio. Bovendien wordt de agrarische structuur versterkt, en biedt het programma ruimte voor een kwalitatief hoogwaardige en duurzame inpassing van de nationale infrastructuur in en rond het gebied.

Het gebied moet onderdeel worden van de grootste natte natuurverbinding van Nederland (voormalige natte as). Op verschillende plekken wordt gewerkt aan het leggen van koppelingen tussen de verschillende geïsoleerd liggende natuurgebieden. Met Rijkswaterstaat samen wordt momenteel gewerkt aan het tot stand brengen van twee belangrijke natuurverbindingen:

- de Waterlandtak, die de verbinding vormt tussen het Naardermeer en de IJmeerkust en het Diemerbos;
- de Gooimeertak, die de verbinding vormt tussen het Naardermeer en de Gooimeerkust.

Met betrekking tot de Waterlandtak is inmiddels de oude A1 verwijderd en is begonnen met de inrichting

van een nieuw natuurgebied van 43 hectare dat een belangrijke schakel zal vormen in het NNN. Dit resultaat komt voort uit een nauwe samenwerking met RWS waarbij NNN en natuurcompensatie op een slimme manier zijn gecombineerd.

Rond het Naardermeer wordt een hydrologische buffer gecreëerd, met een hoger waterpeil en geen bemesting van omliggende percelen waardoor de waterkwaliteit (en daarmee de natuurwaarden) in het Naardermeer sterk zal verbeteren.

De grootste NNN-opgave ligt in de Oostelijke Vechtplassen. Hier wordt de komende jaren nog circa 780 hectare natuur ontwikkeld die merendeels is aangewezen als Natura 2000-gebied. Hiervan zal circa 634 hectare aan grond nog beschikbaar moeten komen, alvorens inrichting mogelijk is. Grote nieuwe opgaven liggen met name in de Horstermeerpolder, het Weerslootgebied, 't Hol en Kortenhoef Oost.
Naast de aanleg van nieuwe natuur is een flinke kwaliteitsverbetering nodig in de bestaande NNN, met name om de biodiversiteit te behouden/versterken en om te kunnen voldoen aan de N2000 doelstellingen.
Daarnaast kennen de Oostelijke Vechtplassen verschillende andere opgaven zoals het verbeteren van de waterkwaliteit, het beheersen van exoten, het oplossen van een groot baggerprobleem in de Loosdrechtse Plassen, het vergroten van de leefbaarheid en attractiviteit van het gebied en een grote recreatieve opgave (transitie watersportsector, aanleg recreatieve verbindingen over land en over water). Een brede coalitie van (gebieds)partijen concludeerden dat alleen door een integrale aanpak en goede samenwerking er een kans is om de hardnekkige opgaven van Oostelijke Vechtplassen tot uitvoering te brengen. Afgelopen jaar is deze samenwerking opgestart en hebben partijen een gebiedsakkoord met investeringsprogramma opgesteld om de komende tien jaar de genoemde opgaven gezamenlijk uit te voeren. Ook de realisatie van de volledige NNN opgave wordt in het gebiedsakkoord meegenomen.
Het streven is om eind 2017 het gebiedsakkoord te ondertekenen en de benodigde middelen hiervoor (meerjarig) beschikbaar te stellen. Het gaat voor een groot deel om nieuwe middelen die gemeenten, provincies, waterschap, plassenschap en ondernemers beschikbaar stellen. Na ondertekening zullen in het PMG 2019-2023 de afspraken uit het gebiedsakkoord verwerkt worden, waarbij de sturing op losse projecten wordt vervangen door een meer gebiedsgerichte sturing. Een stuurgroep Oostelijke Vechtplassen zal de komende jaren de afspraken uit het gebiedsakkoord implementeren.

Er wordt uitvoering gegeven aan het in 2015 ondertekende het convenant 'Naarden buiten de Vesting' , waarmee een integraal gebiedsprogramma voor het landelijk gebied van Naarden wordt uitgevoerd, waaronder een nieuwe vaarverbinding van Naarden naar het Gooimeer. Ook wordt gewerkt aan de aanleg van een passantenhaven in Naarden en het herstel en behoud van de open schootsvelden rondom vesting Naarden.

Aan de oostrand van de provincie ligt 't Gooi. De nog resterende NNN-opgave in dit gebied bedraagt zo'n 200 hectare. Hiervan liggen 98 hectaren in De Kampen, een gebiedje met kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland dat deel uitmaakt van weidevogel-kerngebied Eemland. Voor de uitwerking hiervan is een convenant getekend door de gemeente Blaricum, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, stichting Agrarisch Blaricum en de provincie. Op de Gooise Engen ligt ook nog een opgave voor ca 100 hectare, waarover via een interactief gebiedsproces samen met de eigenaren en pachters wordt gezocht naar een maatwerkoplossing die recht doet aan het bijzondere karakter van de engen. Een ander onderdeel van de plannen voor 't Gooi betreft de aanleg van enkele omvangrijke natuurverbindingen met bijbehorende toelopen.
In 2017 is er een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen gemeenten, provincie en GNR over de realisatie van de Groene Schakel (robuuste natuurverbinding ten oosten van Hilversum) in samenhang met de realisatie van een HOV-verbinding en het versterken van de recreatiemogelijkheden. In het PMG is daarvoor geld gereserveerd. Het project Groene Schakel (GV48) wordt geprogrammeerd en verantwoord via HOV 't Gooi (programma Bereikbaarheid in de Begroting).

In tabel 8 is aangegeven welke projecten gerealiseerd worden in het Programma Gooi en Vechtstreek. De projecten zijn weergegeven per deelgebied, overeenkomstig de indeling in het Programma Gooi en Vechtstreek 2016-2020 (d.d. 10 februari 2016). Wanneer de projectnaam start met de letters GU wil dit zeggen dat het project onderdeel uitmaakt van het gebiedsprogramma Groene Uitweg. Informatie over het gebiedsprogramma De Groene Uitweg is opgenomen in bijlage 2.

Tabel 8 | Projecten Programma Gooi en Vechtstreek (waaronder Groene Uitweg)

Nr.	Project nr.	Projectnaam (nummer Programma Gooi en Vechtstreek) (doel)	Omschrijving	Fase (fase vorig PMG)	Trekker
Deelgebied 1: Diemerscheg					
1	GV12	Studieprojecten Diemerscheg (1.1, 1.4 en 1.5) (natuur)	Langs het IJmeer tussen Diemen en Muiden wordt het natuurgebied 'Baai van Ballast' gerealiseerd. Het natuurgebied wordt onderdeel van de Waterlandtak, een natuurverbinding tussen het Naardermeer en het IJmeer/Diemerbos. De Gemeenschapspolder wordt als NNN ingericht	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland

Nr.	Project nr.	Projectnaam (nummer Programma Gooi en Vechtstreek) (doel)	Omschrijving	Fase (fase vorig PMG)	Trekker
2	GV14	Diemerbos fase 2 (1.2) (natuur en recreatie)	Met de realisatie van het investeringsplan Diemerbos fase 2 wordt de recreatieve toegang vanuit Amsterdam naar het landelijk gebied vergroot met nieuwe fietspaden en landschappelijke maatregelen. Daarnaast wordt het Diemerbos gekoppeld aan het NNN.	Realisatie (realisatie)	Stuurgroep Diemerbos
3	GV26*	Verbreding A1/A6/A9 (natuurcompensatie)	Rijkswaterstaat verbreedt de komende jaren de snelwegen tussen Schiphol, Amsterdam en Almere. Hierdoor wordt 62,2 ha NNN en 111 ha weidevogelleefgebied aangetast. Als compensatie wordt 113,2 ha nieuwe natuur gerealiseerd en 22 ha kwaliteitsverbetering binnen bestaande NNN gerealiseerd. T.b.v. de 111 ha weidevogelleefgebied wordt 1,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor beheermaatregelen in het gebied.	Realisatie (realisatie)	Rijkswaterstaat
4	GV30*	Natuurboog (1.3) (natuurverbinding)	Aanleg van ecologische verbindingen in de zone tussen het Diemerbos en de Holendrechterpolder.	Realisatie (realisatie)	Gemeente Amsterdam
5	GV64	GU: Duurzaam beheer Diemer Bos (beheer)	Maatregelen om het beheer van het Diemerbos op termijn structureel geregeld te hebben	Plan (geen)	Staats-bosbeheer
6	GV66	GU: Gaasperplas Centraal (recreatie)	Versterking infrastructuur van en naar de fietsroutes rond de Gaasperplas, als versterking van de Oost-Westverbindingen tussen de Amstel- en Diemerscheg.	Studie (geen)	Groengebied Amstelland
Deelgebied 2: Naarden buiten de Vesting					
7	GV04	GU: Naarden buiten de Vesting (2.3, 2.4, 2.5 en 2.9) (natuur en recreatie)	Afronding projecten wandelpad, herstel en behoud schootsvelden, Gooimeertak en Agrarische structuurversterking.	Realisatie (realisatie)	Regio Gooi en Vechtstreek
8	GV13	GU: Agrarische structuurverbetering en boerderij-verplaatsingen (2.4) (natuur, agrarische structuur-verbetering)	In het agrarisch kerngebied van de noordelijke Vechtstreek vindt een grootschalige kavelruil plaats om zowel de agrarische structuur te verbeteren, als de natuur bij het Naardermeer te versterken.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland
9	GV57	GU: Binnendoorvaar-verbinding (2.6) (recreatie)	Aanleg van een nieuwe vaarverbinding tussen de Naardertrekvaart en het Gooimeer.	Plan (realisatie)	Provincie Noord-Holland
10	GV58	GU: Naardertrekvaart (2.7) (recreatie)	Capaciteitsvergroting van de Naardertrekvaart is noodzakelijk tussen de voorgenomen aantakking van de aan te leggen Binnendoorvaarverbinding en Naarden Vesting.	Studie (studie)	Regio Gooi en Vecht, gemeente Gooise Meren
11	GV59	GU: Passantenhaven (2.8) (recreatie)	De bestaande havenkom grenzend aan Naarden Vesting wordt vergroot om een aantal aanlegplaatsen voor passanten te realiseren. Ook worden bijpassende voorzieningen aangelegd.	Studie (studie)	Regio Gooi en Vecht, gemeente Gooise Meren
12	GV69	GU: Verder met de Vesting Muiden (landschap, recreatie, agrarische structuurverbetering)	Herstel en verbetering Vesting Muiden en de zuidelijke schootsvelden, verleggen Mariahoeveweg en agrarisch beheer Schootsvelden	Plan (geen)	Regio Gooi en Vechtstreek
Deelgebied 3: Robuust Naardermeer en Noordelijke Vechtstreek					
13	GV11	NNN schil Naardermeer (3.1) (natuur)	In de randzone van het Naardermeer wordt 103 hectare ingericht om natuurwaarden in en rond het Naardermeer te versterken en het natuurgebied te verbinden met de Vecht.	Plan (studie)	Provincie Noord-Holland
14	GV13	GU: Agrarische structuurverbetering en boerderij-verplaatsingen (3.2 en 3.3) (natuur, agrarische structuurverbetering)	In het agrarisch kerngebied van de noordelijke Vechtstreek vindt een grootschalige kavelruil plaats om zowel de agrarische structuur te verbeteren, als de natuur bij het Naardermeer te versterken.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland

* Project wordt onderdeel van het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen en bijbehorende gebiedsgerichte samenwerking

Nr.	Project nr.	Projectnaam (nummer Programma Gooi en Vechtstreek) (doel)	Omschrijving	Fase (fase vorig PMG)	Trekker
15	GV15	GU: Fietsbrug Nigtevecht (3.6) (recreatie)	Fietsers (en dieren) kunnen in 2018 bij Nigtevecht het Amsterdam-Rijnkanaal oversteken. De fietsbrug zorgt voor meer recreatiemogelijkheden en betere bereikbaarheid.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland
16	GV32	GU: Rondje Naardermeer (3.5) (recreatie en natuur)	Het project bestaat uit de ontsnippering van de spoorlijn Hilversum -Weesp door realisatie van een tunnel voor fietsers, wandelaars en fauna en de aanleg van een nog te bepalen aantal passages onder de spoorlijn door.	Realisatie (plan)	Provincie Noord-Holland
17	GV62	NNN Waterlandtak-Oost (afgesplitst van GV11) (3.4) (natuur)	Realisatie van 42 hectare natuur.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
Deelgebied 4: Oostelijke Vechtplassen					
18	GV63	Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (samenvoeging GV17, deel GV38, GV50 en GV51) (natuur en recreatie)	Uitvoeringsprogramma van het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Het bevat alle projecten die bijdragen aan de drie sporen: (1) ontwikkelen vrije tijdslandschap, (2) versterken ecologische waarden en (3) transitie van de recreatiesector.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
19	GV67	GU: Gebiedsloods recreatie en toerisme Oostelijke Vechtplassen (recreatie)	Begeleiding van recreatieondernemers op weg naar een ondernemerschap waarin rekening wordt gehouden met de kwaliteiten van de omgeving zoals natuur en landschap.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
20	GV70	GU: Wandelpaden Oostelijke Vechtplassen (recreatie)	Zeven nieuwe wandelpaden om de routenetwerken compleet te maken en ontbrekende schakels aan te vullen.	Plan (geen)	Provincie Noord-Holland
Deelgebied 5: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Ankeveen					
21	GV19	Horstermeerpolder (natuur)	Voor de Horstermeerpolder wordt een plan gemaakt met natuurontwikkeling als doel	Plan (studie)	Provincie Noord-Holland
22	GV39	GU: Fiets-, wandel- en ruiterpaden (5.3) (recreatie)	Het programma fiets-, wandel- en ruiterpaden bestaat uit 8 wandelpaden, 8 fietspaden, 5 ruiterpaden, 2 recreatieve voorzieningen en routebebording.	Realisatie (realisatie)	Diverse gemeenten
23	GV47	GU: Herstelplan Spiegel en Blijkpolderplas en Wijde Blik (5.6) (recreatie en natuur)	De Wijde Blik en de Spiegelplas zijn twee van de grotere plassen in het Oostelijk Vechtplassengebied. Natuurmonumenten neemt hier maatregelen om de toegenomen recreatiedruk te laten samengaan met de natuur(ontwikkeling).	Plan (studie)	Natuur-monumenten
24	GV65*	GU: Fiets- en wandelverbindingen Horstermeerpolder (recreatie)	versterken van de recreatieve mogelijkheden zuidkant Horstermeerpolder, met Fietspontje, fietspad en mogelijke voorzieningen voor recreatieve ontsluiting NERA-gebouw.	Plan (geen)	Provincie Noord-Holland
Deelgebied 6: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Kortenhoef					
25	GV16	Verwerving en inrichting 't Hol (6.4 en 6.9) (natuur)	In 't Hol, een bestaand natuurgebied in de Oostelijke Vechtplassen, worden de laatste agrarische percelen verworven en ingericht voor de natuur.	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland
26	GV22*	Groenewoud en NNN Kortenhoef Oost (6.1 en 6.5) (natuur en recreatie)	Sanering en ontwikkeling van de voormalige stortplaats Groenewoud en het omliggende gebied door o.a. het ontwikkelen van 130 ha natuur.	Studie (studie)	N.V. Afvalzorg
27	GV34*	GU: Faunapassages N201 (6.7) (natuur)	De provincie wil onder de N201 meerdere faunapassages aanleggen, zodat de otter en andere dieren zich veilig van de Kortenhoefse Plassen naar natuurgebied de Wijde Blik kunnen verplaatsen.	Plan (plan)	Provincie Noord-Holland

* Project wordt onderdeel van het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen en bijbehorende gebiedsgerichte samenwerking

Nr.	Project nr.	Projectnaam (nummer Programma Gooi en Vechtstreek) (doel)	Omschrijving	Fase (fase vorig PMG)	Trekker
28	GV38*	GU: Vaart in de Vaart (6.6) (recreatie)	Vaart in de Vaart is een uitwerking van een gedeelte van het Wensbeeld Vaarrecreatie. In dit deelgebied gaat het om de s'Gravelandsevaart bevaarbaar maken, Zuidersluis, Noordersluis en de Gooise vaart.	Studie (plan)	Diverse instanties
Deelgebied 7: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Loosdrecht					
29	GV27	Vuntus (7.4) (natuur en water)	De Vuntus, het natuurgebied in de Oostelijke Vechtplassen ten noorden van Oud Loosdrecht, krijgt een kwaliteitsimpuls. De provincie investeert in waterkwaliteit (verdroging) en natuur (inrichting 140 ha).	Realisatie (realisatie)	Natuur-monumenten
30	GV31*	Proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen (7.5) (natuur en water)	Doel is te onderzoeken of het veenslib uit de Loosdrechtse plassen verwerkt en toegepast kan worden als bouwstof langs een (vervallen) legakker om deze te versterken zodat deze voorzien zijn van robuuste, stabiele oevers die middels rietvegetatie een natuurlijke bescherming tegen afslag hebben.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland
31	GV38*	GU: Vaart in de Vaart (7.12) (recreatie)	Vaart in de Vaart is een uitwerking van een gedeelte van het Wensbeeld Vaarrecreatie. In dit deelgebied gaat het om de s' Gravelandsevaart bevaarbaar maken	Studie (plan)	Diverse instanties
32	GV39	GU: Fiets wandel ruiterpaden (7.12) (recreatie)	Het programma fiets-, wandel- en ruiterpaden bestaat uit 8 wandelpaden, 8 fietspaden, 5 ruiterpaden, 2 recreatieve voorzieningen en routebebording. In dit deelgebied gaat het om	Realisatie (realisatie)	Diverse gemeenten
33	GV52	Natuureilanden en duurzaam beheer Loosdrechtse Plassen (7.3 en 7.9) (Natura 2000)	Duurzaam beheer en onderhoud van de Loosdrechtse Plassen en oplossen van de baggerproblematiek en aanleg van enkele natuureilanden waarmee nieuwe Natura 2000 wordt gerealiseerd.	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland
34	GV68*	GU: Vaarverbinding Loosdrechtse plassen naar Hilversums kanaal (recreatie)	Uitvoeren MER, ter ondersteuning van de besluitvorming of en zo ja op welke manier, de verbinding tussen Loosdrechtse plassen en Hilversums kanaal gerealiseerd zal kunnen worden	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
Deelgebied 8: 't Gooi/De Kampen					
35	GV06	Toelopen natuurbrug Laarderhoogt (8.9) (natuur)	De ecologische toelopen van de Natuurbrug Laarderhoogt worden ingericht. Bij de inrichting wordt bosterrein omgevormd naar open landschap met heide, open zand, poelen en schraalgrasland.	Realisatie (realisatie)	Goois Natuur-reservaat
36	GV24	NNN De Kampen (8.7) (natuur)	De Kampen is een polder, gelegen ten zuidoosten van de A27 bij Blaricum. In dit gebied wil de provincie 98 hectare natuur realiseren in de vorm van weidevogelgrasland.	Plan (realisatie)	Provincie Noord-Holland
37	GV29	Verbinding Hoorneboeg (8.8) (natuur)	De natuurverbinding en toelopen aan weerszijden van de Natuurbrug Zwaluwenberg worden opnieuw ingericht, waarbij bos wordt omgevormd naar een open landschap met heide, open zand, schraalgrasland en poelen.	Realisatie (realisatie)	Gooi Natuur-reservaat
38	GV36	Natuurontwikkeling Huydecoopersweg (8.10) (natuur, waterberging en recreatie)	Na afronding van de (water)bodemsaneringen in het kader van Plan Anna's Hoeve wordt een gebied nabij de A27 in Hilversum ingericht als permanente oplossing voor waterberging van extreme waterhoeveelheden binnen het stedelijk watersysteem.	Plan (plan)	AGV/Waternet
39	GV48	De Groene Schakel (8.6) (natuur)	Ecologische en recreatieve herinrichting van de gebieden Anna's Hoeve en Monnikenberg, alsmede de inpassing van de infrastructuur door middel van grondwallen en schermen.	Plan (realisatie)	Provincie Noord-Holland
40	GV53	Ontsnippering 't Gooi (8.11) (ecologische verbindingen)	Aanleg van 5 ecologische verbindingen en faunapassages op diverse plaatsen in 't Gooi.	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland
41	GV54	Natuurontwikkeling Dassenveld (8.13) (natuur)	Ontpachting en inrichting tbv natuur van 8 ha gras en bouwland, nabij een natuurverbinding, onderdeel van de NNN.	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland
Alle deelgebieden					
42	PNH06	Studiefase NNN en Recreatie	Procesgeld voor voorbereiding projecten uit het programma. Het gaat hierbij om procesgeld voor de voorbereiding van de ecologische verbinding Westerheide-Zuiderheide, en procesgeld voor de gebiedsprocessen in Laag-Holland, Oostelijke Vechtplassen en Amstelmeer.	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland

* Project wordt onderdeel van het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen en bijbehorende gebiedsgerichte samenwerking

3.2 Programma Natura 2000/PAS

In het PMG 2017-2021 waren alle Natura 2000/PAS gebieden in aparte projecten met bijbehorende projectnummers ondergebracht. In het huidige PMG hebben we onderscheid gemaakt in 2 clusters van projecten, namelijk herstelmaatregelen voor PAS in Natura 2000 gebieden en herstelmaatregelen voor Natura 2000-gebieden.

PNH21: Herstelmaatregelen Programma Aanpak Stikstof in Natura 2000

PAS-maatregelen worden getroffen om de Natura 2000 doelen te realiseren. In 2015 zijn er uitvoeringsafspraken met gebiedspartijen (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Waternet, PWN en Waterschap Amstel, Gooi, en Vechtstreek) in een raamovereenkomst vastgelegd zodat de PAS-maatregelen voor de Natura 2000 gebieden gerealiseerd kunnen worden. In 2016 is een subsidiebeschikking afgegeven aan drie van de zes uitvoerende terreinbeheerders en is de uitvoering gestart. De overige terreinbeheerders wilden (nog) geen gebruik maken van een subsidieregeling in verband met het risico op ongeoorloofde staatssteun. Aan deze terreinbeheerders zijn in 2017 opdrachten verleend zodat ook deze partijen aan de slag konden. De PAS-maatregelen worden verspreid over de komende jaren uitgevoerd en moeten in juli 2021 klaar zijn.

PNH22: Herstelmaatregelen Natura 2000

Naast de PAS herstelmaatregelen moeten er ook herstelmaatrelen in de Natura 2000 gebieden worden uitgevoerd welke niet gekoppeld zijn aan het PAS. Het gaat hier ook om herstelmaatregelen om de hoeveelheid en/of kwaliteit van de kwalificerende habitats in deze gebieden te verbeteren (doelstelling Natura 2000).
De maatregelen zullen worden uitgevoerd door de grote terreinbeheerders in Noord-Holland (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Waternet, PWN en Waterschap Amstel, Gooi en Vechtstreek). In 2017 wordt bekeken welke maatregelen prioriteit hebben zodat tot uitvoering kan worden overgegaan. De financieringsvorm voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen staat nog niet vast; dit kan met subsidie en/of met opdrachten aan de terreinbeheerders.

3.3 Natuurcompensatie

Ruimtelijke ontwikkelingen die de natuurwaarden van het NNN, weidevogelleefgebieden of natuurverbindingen aantasten, zijn in beginsel niet mogelijk. Hierop kan de provincie een uitzondering maken wanneer de ontwikkeling een groot openbaar belang dient, er geen reële alternatieven zijn en de negatieve effecten op de natuurwaarden worden beperkt (mitigatie) en gecompenseerd. Wij hebben eerder toegezegd dat compensatie bij voorkeur plaatsvindt buiten de NNN. De uitvoering wordt hier op aangepast. Binnen Noord-Holland zijn al voor een aantal ruimtelijke ontwikkelingen natuurcompensatieafspraken gemaakt. Deze natuurcompensatieprojecten zijn ook geprogrammeerd in het PMG. Hierdoor blijven de natuurcompensatieprojecten in beeld en kan verantwoording worden afgelegd over de realisatie ervan. De natuurcompensatieprojecten staan in tabel 9. Met uitzondering van het project Landgoed Terra Nova, wordt in alle projecten natuur gecompenseerd buiten de NNN.

Tabel 9 | Natuurcompensatieprojecten

			Natuurcompensatie	
Nr.	**Project Nr.**	**Projectnaam**	**Omschrijving**	**Trekker**
1	AGV55	Natuurcompensatie Landgoed Terra Nova	Stichting Landgoed Terra Nova wil een bestaande buitenplaats ontwikkelen. Ter compensatie worden verscheidene maatregelen getroffen, waaronder 674 m² NNN en mitigerende maatregelen zoals het aanleggen van vleermuisvriendelijke verlichting.	Stichting Landgoed Terra Nova Loenen aan de Vecht
2	AGV56	Natuurcompensatie Scouting Laren	Uitspraak Raad van State bepaalt dat de gemeente een alternatieve locatie voor de activiteiten van Scouting Laren dient te zoeken. Indien de activiteit niet meer op de nu beoogde locatie wordt gerealiseerd, zal de huidige natuurcompensatieplicht mogelijk vervallen.	Gemeente Laren
3	GV26	Natuurcompensatie A1-A6-A9	Rijkswaterstaat verbreedt de komende jaren de snelwegen tussen Schiphol, Amsterdam en Almere. Hierdoor wordt 62,2 ha NNN en 111 ha weidevogelleefgebied aangetast. Als compensatie wordt 113,2 ha nieuwe natuur gerealiseerd en 22 ha kwaliteitsverbetering binnen bestaande NNN gerealiseerd. T.b.v. de 111 ha weidevogelleefgebied wordt 1,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor beheermaatregelen in het gebied.	Rijkswaterstaat
4	KL01	Natuurcompensatie Gasopslag Bergermeer	Het bedrijf Taqa Energy legt ondergrondse gasopslag aan onder de Bergermeer. Omdat dit leidt tot 30 ha natuurschade, moet TAQA 30 ha natuur compenseren. Het gaat om een blijvend nieuw natuurgebied voor weidevogels.	TAQA
5	KL19	Natuurcompensatie Fietspad Castricum Akersloot	De gemeente Castricum heeft een fietspad aangelegd in een weidevogelleefgebied tussen Castricum en Akersloot. Omdat de aanleg tot verstoring van de weidevogels leidt compenseert de gemeente dit met de aanleg van 7,7 ha natuur.	Gemeente Castricum

Natuurcompensatie				
Nr.	**Project Nr.**	**Projectnaam**	**Omschrijving**	**Trekker**
6	LH21	Natuurcompensatie Waterrijk Zeevang	Voor de bouw van de woonwijk Waterrijk bij Oosthuizen wordt weidevogelleefgebied aangetast. Als natuurcompensatie zal het NAM terrein worden ingericht als weidevogelleefgebied.	Gemeente Zeevang
7	NHN04	Natuurcompensatie Westfrisiaweg	Bij de aanleg van de Westfrisiaweg (N23) wordt een weidevogelleefgebied en een aantal natuurverbindingen doorkruist. Compensatie vindt plaats door bij de A7 bij Hoorn natuurvriendelijke oevers en een ecologische stapsteen te realiseren.	Provincie Noord-Holland
8	NHN22	Natuurcompensatie Bedrijventerrein Kolksluis te 't Zand	Bedrijventerrein Kolksluis breidt uit. Natuurcompensatie t.b.v. 3,5 ha weidevogelleefgebied bestaat uit: aanleg 3,5 ha waterberging en 2 ha inrichting compensatiegrond.	Gemeente Schagen
9	NHN25	Natuurcompensatie Windpark Wieringermeer	Windkracht Wieringermeer gaat een windmolenpark aanleggen in de polder Wieringermeer. Vier windmolens zijn gepland in het Robbenoordbos (NNN), waarbij 1,9 ha bos verdwijnt en 1,4 ha bos wordt gekapt. Als compensatie voor het bos dat verdwijnt, zal Nuon een perceel van 3,9 ha aansluitend op het Robbenoordbos aankopen en inrichten als natuur. De 1,4 ha die gekapt wordt, wordt opnieuw ingericht.	Nuon Windpark Wieringermeer BV

3.4 Projecten

Naast de projecten die vallen binnen de programma's, is er nog een groot aantal projecten, die de provincie trekt en/of financiert. Hiervan bevinden zich 10 projecten in de studiefase, 5 in de planfase en 18 in de realisatiefase.

Tabel 10 | Projecten getrokken en/of gefinancierd door de provincie

Nr.	**Project Nr.**	**Projectnaam**	**Omschrijving**	**Trekker (fase vorig PMG)**
			Studiefase	
1	AGV45	Programmacoördinatie	Coördinatie van het gehele programma Groene Uitweg.	Provincie Noord-Holland (n.v.t.)
2	AGV57	GU: Stelling van Amsterdam, Fort Abcoude en omgeving	Verbetering van de omgevingskwaliteit en de recreatieve ontsluiting van Fort Abcoude.	Provincie Noord-Holland (geen)
3	KL16	Weidse Polders	De Weidse Polders (NNN) is al voor een groot deel verworven en (deels) ingericht. De provincie onderzoekt hoe de resterende opgave gerealiseerd kan worden. Hierbij wordt ook bekeken hoe de waterkwaliteit- en opslag in het gebied kan worden verbeterd.	Provincie Noord-Holland (studie)
4	KL26	Nieuwe Strandwal (natuur en water)	De Nieuwe Strandwal is een gebiedsontwikkelingsproject tussen Heiloo en Castricum. Doel van het deelprogramma Groen is de realisatie van projecten op het gebied van natuur, water, landschap en recreatie. De provincie zet zich hierbij in voor de natuur- en waterprojecten.	Provincie Noord-Holland (studie)
5	KL27	PARK21 (recreatie)	De gemeente Haarlemmermeer legt de komende 15 tot 20 jaar Park 21 aan (1000 ha). Het project dient meerdere doelen: verbetering water-kwaliteit en duurzaamheid, landschap, recreatie, landbouw en leisure.	Gemeente Haarlemmermeer (plan)
6	LH07	FES Verbrakking Westzaan (natuur)	In de polder Westzaan is het plan om, via de Nauernasche Vaart, brak water uit het Noordzeekanaal het Guisveld (in het noorden van de polder) en het Euverenweggebied (direct ten zuiden van het Guisveld) in te laten.	Provincie Noord-Holland (studie)
7	LH08	Dijkversterking Hoorn-Amsterdam (natuur, landschap, recreatie en natuurcompensatie)	Het HHNK versterkt de komende jaren de Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam. Voor de provincie is het van belang dat de dijkversterking goed in het landschap past. Ook wil de provincie hierbij de kansen voor natuur en recreatie benutten.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (studie)
8	NHN14	Huisduinerpolder (natuur)	De Huisduinerpolder is een drassige polder, grenzend aan de fortgracht van Fort Erfprins in Den Helder. De polder maakt deel uit van het NNN. De provincie wil de brakke natuur in dit gebied versterken.	Provincie Noord-Holland (studie)
9	NHN17	Zandpolder (natuur)	In het natuurgebied de Zandpolder (NNN) wordt 32 ha natuur ingericht.	Landschap Noord-Holland (studie)
10	NHN18	Uitlandsche Polder (natuur en recreatie)	Ten noorden van het natuurgebied het Zwanenwater ligt de Uitlandsche polder (NNN). Hier wordt 38 ha NNN gerealiseerd.	Natuurmonumenten (studie)

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker (fase vorig PMG)
			Planfase	
1	KL14	Binnenduinrand Egmond (natuur)	In de binnenduinrand van Egmond wordt natuur gerealiseerd. Hiermee wordt het NNN versterkt. Er is al 27 hectare ingericht; er wordt nog ca. 14 hectare gerealiseerd.	Provincie Noord-Holland (plan)
2	LH23	Natuurvriendelijke oevers Ilperveld	In het Ilperveld wordt ruim 8 km natuurvriendelijke oevers gerealiseerd die de natuurwaarden in en langs het water vergroten, de waterkwaliteit verbeteren en het afkalven van percelen stoppen.	Landschap Noord-Holland (geen)
3	NHN15	Schagen Kolhorn (natuur)	Langs de verbinding Schagen-Kolhorn liggen een aantal restant NNN opgaven. Hier wordt een aantal stapstenen gerealiseerd, die begrensd worden als NNN.	Provincie Noord-Holland (studie)
4	NHN16	Boskerpark (natuur en recreatie)	Tussen Groote Keeten, Abbestee en Callantsoog ligt de Boskerpolder. In het gebied komt een recreatiepark waarvan 19 ha is bestemd voor natuur.	Provincie Noord-Holland (plan)
			Realisatiefase	
1	AGV35	Monitoring Natuurbrug Laarderhoogt	Vaststellen functioneren voor de doelsoorten, inzicht verkrijgen in de effecten van het recreatief medegebruik op het gebruik van de natuurbrug door de fauna en advies over inrichting en beheer om gebruik door de doelsoorten te optimaliseren.	Provincie Noord-Holland (plan)
2	AGV40	GU: Stelling van A-Nieuwe Hollandse Waterlinie (cultuur)	Projecten met als doel het behoud van en stimulering van het bezoek aan en het gebruik van het waardevolle cultureel erfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
3	GV42	GU: Gebiedscoördinatie en projecten (landbouw)	De gebiedscoördinator begeleidt, informeert en ondersteunt agrarische ondernemers bij hun initiatieven in het kader van de Uitvoeringsregeling voor de agrarische sector Groene Uitweg.	Agrarische Natuur en Landschapsvereniging Vechtvallei (realisatie)
4	KL04	Natuurbrug Zeepoort (natuurverbinding)	De natuur van het Nationaal Park en waterleidingduinen wordt versterkt door de aanleg van drie natuurbruggen. Gezamenlijk verbinden zij meer dan 7.000 hectare natuurgebied. De natuurbrug Zeepoort in de gemeente Bloemendaal is onderdeel van deze natuurverbinding.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
5	KL07	Uitbreiding Geestmerambacht (recreatie)	Het recreatiegebied Geestmerambacht ten noorden van Alkmaar wordt uitgebreid. Er worden nieuwe fiets- en wandelpaden aangelegd en er komt een nieuwe vaarverbinding ten noorden van Sint Pancras. Ook wordt een natuurpark van 24 ha aangelegd.	Recreatieschap Geestmerambacht (realisatie)
6	KL12	Tuinen van West (recreatie)	Tussen Amsterdam-West en Spaarnwoude liggen de Tuinen van West. Stadsdeel Nieuw-West wil het gebied aantrekkelijk maken door verschillende vormen van recreatie die passen bij de karakter van het gebied.	Gemeente Amsterdam, stadsdeel Nieuw-West (realisatie)
7	KL17	Harger en Pettemerpolder (natuur)	Vlak achter de Hondsbossche Zeewering ligt de Harger- en Pettemerpolder (Natura 2000). Hier wordt omzetting van landbouw naar natuur bevorderd en worden afspraken gemaakt over natuurontwikkeling en natuurbeheer.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
8	KL22	Houtrak (natuur en recreatie)	De gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude wil in de Houtrakpolder natuur en recreatieve voorzieningen realiseren. Het basisontwerp voor de tijdelijke inrichting wordt aangepast, waarbij rekening wordt gehouden met andere gebiedsontwikkelingen, zoals de Visie Noordzeekanaalgebied 2040.	Gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Staatsbosbeheer (studie)
9	KL30	Groene AS Bovenlanden (natuur)	Aankoop en inrichting van 13 ha 'stepping stones', verdeeld over 7 projecten.	Stichting Bovenlanden Aalsmeer (realisatie)
10	KL32	Groene AS door Aalsmeer (natuur)	Realisatie Uitvoeringsprogramma Groene AS Aalsmeer: aankoop en inrichting van bovenlandjes, aanleg van natuurvriendelijke oevers, faunapassages, etc.	Gemeente Aalsmeer (realisatie)
11	KL33	Groene AS Amsterdamse Bos (natuur)	Aanleg van een natuurverbinding in de natuurzone van het Amsterdamse Bos; de Zuidelijke oeverlanden van de Nieuwe Meer, de Amstelveense Poel en het Schinkelbos.	Gemeente Amsterdam, dienst DMO (Amsterdamse Bos) (realisatie)
12	KL38	Waterrijk en Zanderij Castricum (natuur)	Bij project Waterrijk aan de binnenduinrand bij Egmond Binnen richt PWN 2,5 ha NNN in, zodat de omliggende NNN-terreinen een eenheid worden. Zanderij Castricum ligt aan de binnenduinrand bij Castricum. Hier richt PWN 5,5 ha NNN in.	PWN (realisatie)

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker (fase vorig PMG)
13	KL40	Camping Vafamil (natuur)	Verwerving van 9 ha natuurgebied (thans camping) op het Vafamilterrein langs de Zeeweg in Overveen. De wens is het terrein tot natuurgebied om te vormen.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
14	NHN03	Hanenplas (natuur)	De natuur in de Hanenplas krijgt de komende jaren een impuls. Er wordt een natuurgebied van 55 ha NNN ingericht.	Provincie Noord-Holland (plan)
15	NHN06	De Bol (natuur)	In het oosten van Texel ligt natuurgebied De Bol. Natuurmonumenten onderzoekt de haalbaarheid om landbouwgrond te verwerven om natuurdoelen optimaal te kunnen realiseren.	Natuurmonumenten (realisatie)
16	NHN12	Wandelnetwerk Kop van Noord-Holland (recreatie)	De gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen leggen het wandelnetwerk Kop van Noord-Holland aan. Hierbij worden bestaande wandelroutes omgevormd naar een netwerk en wordt 370 km aan nieuwe wandelroutes en paden gerealiseerd.	Gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen (realisatie)
17	NHN23	Polder Waard Nieuwland (natuur)	Aan de Polder Waard Nieuwland (480 ha) wordt een ecologische en recreatieve impuls gegeven. Er wordt 23 ha natuur aangelegd gecombineerd met de opvang van water. Daarnaast wil de provincie een fietspad van ca. 7 km aanleggen over de Wierdijk.	Provincie Noord-Holland (studie)
18	PNH05	Voorbereidingskosten Verbinden en ontsnipperen (natuur)	Analyse en aanpak knelpunten in natuurverbindingen. Het betreft met name knelpunten als gevolg van provinciale wegen.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
19	NHN01	Waalenburg (natuur)	Waalenburg is een belangrijk weidevogelgebied op Texel. Hier wordt een aaneengesloten natuurgebied van 490 ha gerealiseerd, waarmee wordt bijgedragen aan het NNN.	Provincie Noord-Holland (plan)

3.5 Subsidies

De provincie Noord-Holland heeft 9 subsidieregelingen waarmee bijgedragen wordt aan de realisatie van de verschillende doelen van het PMG.

Tabel 11 | Provinciale subsidieregelingen groenprojecten

		Subsidies	
Nr.	Subsidie Nr.	Naam Subsidie	Doel subsidie
1	PNH02	UVR Groen Subsidie TOP	Betere benutting van het landelijk gebied door recreanten door middel van het verbeteren van de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en bekendheid van routes door het aanleggen van opstappunten.
2	PNH03	UVR Groen Subsidie Verbetering recreatieve verbindingen	Het oplossen van knelpunten in bestaande recreatieve verbindingen voor wandelen en fietsen tussen stad en platteland of tussen natuur- of recreatiegebieden. Realisatie van recreatieve verbindingen voor wandelen en fietsen tussen stad en platteland of tussen natuur- of recreatiegebieden.
3	PNH08	SKNL Functiewijziging en Inrichting (Particulier Natuurbeheer)	Functiewijziging en inrichting van agrarische bestemming naar natuur, van terreinen binnen de NNN die in particulier eigendom zijn. De inrichtingsmaatregelen vinden plaats op basis van een door de provincie goed te keuren uitvoeringsplan.
4	PNH10	SKNL Kwaliteitsimpuls	Bevordering kwaliteit van bestaande natuurgebieden in Noord-Holland.
5	PNH13	UVR Groen Subsidie Weidevogelbiotopen	Om het leefgebied van weidevogels beter te kunnen inrichten en daarmee het leefgebied aantrekkelijker te maken, wil de provincie met deze nieuwe subsidiemogelijkheid investeringen in hogere waterpeilen en het verwijderen van bomen en struiken stimuleren.
6	PNH14	GU Subsidies UVR agrarische sector	Het stimuleren van verbreding, structuurversterking, innovatie en verduurzaming van de agrarische sector.
7	PNH17	UVR subsidie bedrijfsverplaatsing en kavelruil NNN	Regeling ten behoeve van agrariërs in het NNN die niet kunnen of willen overschakelen naar natuurbeheer
8	PNH19	UVR subsidie versnipperde natuurterreinen	Stimulering terreinbeherende organisaties om de efficiency van het beheer van versnipperde natuurterreinen te verhogen door verkoop of overdracht van het beheer aan collega terreinbeheerders in de directe omgeving.
9	PNH20	UVR bedrijfs-verplaatsing Groene Uitweggebied	Bedrijfsverplaatsingen in het Groene Uitweg gebied t.b.v. verbetering agrarische structuur, landschap en natuur buiten het NNN.

4 FINANCIËN

4.1 Raming binnen het PMG

De projecten in het PMG 2018-2022 worden vanuit verschillende dekkingsbronnen bekostigd. Dit is afhankelijk van het doel waarvoor het project gerealiseerd wordt. De PMG dekkingsbronnen betreffen:

- Bestemmingsreserve Groen;
- Bestemmingsreserve Groene Uitweg;
- Bestemmingsreserve UNA;
- Bestemmingsreserve TWIN-H (Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland);
- Balanspost ILG (resterende middelen Investeringsbudget Landelijk Gebied;
- Bestemmingsreserve ILG (resterende middelen Investeringsbudget Landelijk Gebied);
- en overige budgetten.

De totale vermogensbehoefte, inclusief de grondverwerving, bedraagt voor de jaren 2018 tot en met 2022 ca. 194 miljoen euro. In tabel 12 is de onderverdeling van de totale dekking over de verschillende dekkingsbronnen weergegeven.

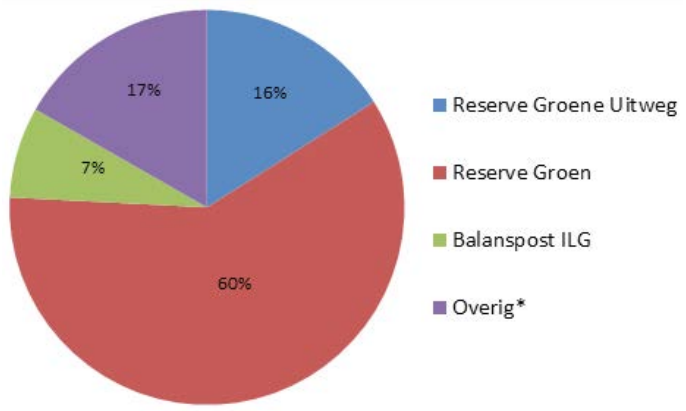
Tabel 12 | Totale dekking PMG 2018-2022

Reserve Groene Uitweg	€ 31.125.351
Reserve Groen	€ 116.690.002
Balanspost ILG	€ 14.467.218
Overig*	€ 32.468.884
Eindtotaal	**€ 194.751.455**

*) In de post overig zijn diverse kleinere dekkingsbronnen opgenomen.

De Bestemmingsreserve Groen is de belangrijkste dekkingsbron van het PMG. Uit deze reserve wordt 60% van het totale programma gefinancierd, gevolgd door de Reserve Groene uitweg, waaruit 16% van de benodigde middelen gedekt wordt (zie figuur 5).

Figuur 5 | Verdeling dekkingsbronnen PMG

De Bestemmingsreserve Groen wordt gevoed door:

1 Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt.
2 Opbrengsten uit verkoop van BBL- en PASO-gronden.

Op korte termijn is de “orderportefeuille” aan projecten goed gevuld. Met name in 2018 (€ 28 miljoen) en 2019 (€ 44 miljoen) zijn de onttrekkingen aan de Reserve Groen hoog. In de jaren 2020-2022 zijn de onttrekkingen, voor zover nu bekend, lager (respectievelijk € 16 miljoen, € 19 miljoen en 9 miljoen). De stand van de Reserve Groen is toereikend om de in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 opgenomen projecten te kunnen dekken.

Wat betreft de ramingen binnen het PMG is het belangrijk om onderscheid te maken in:
- raming voor de PMG-periode 2018-2022 (paragraaf 5.2);
- doorkijk voor de periode 2023 tot en met 2027, aangezien dit de periode is waar de restanttaakstelling NNN gerealiseerd moet worden. Voor deze doorkijk zijn de financiële cijfers gebaseerd op uitgangspunten/aannames en normbedragen. Dit zal verder worden toegelicht in paragraaf 5.3.

De raming (september 2016) van de investeringen voor het jaar 2017 zoals opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 was € 64.781.352. De bijgestelde raming op basis van actuele inzichten voor het jaar 2017 bedraagt € 41.079.265.

4.2 Ramingen PMG periode 2018-2022

De hier opgenomen ramingen en kasritmes betreffen ramingen en kasritmes van medio 2017. Het is mogelijk dat er in het resterende deel van 2017 verschuivingen hebben plaatsgevonden of nog zullen plaatsvinden. De definitieve stand van de reserve op 31-12-2017 zal worden verwerkt in de Jaarrekening 2017 en vormt het uitgangspunt voor het PMG 2019-2023.

4.2.1 Programma Gooi en Vechtstreek

Voor het programma Gooi en Vechtstreek zijn in deze paragraaf de verwachte uitgaven van de provincie Noord-Holland per project en deelgebied aangegeven voor de periode 2018-2022.

Tabel 13 | Verwachte uitgaven projecten uit Programma Gooi en Vechtstreek 2018-2022

Nr.	Project nr.	Projectnaam	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
1	GV12	Studieprojecten Diemerscheg (1.1, 1.4 en 1.5)	555.000	225.000	-	-	-	780.000
2	GV14	Diemerbos fase 2 (1.2)	-	-	-	-	-	-
3	GV26	Verbreding A1/A6/A9	-	-	-	-	-	-
4	GV30	Natuurboog (1.3)	-	-	-	-	-	-
5	GV64	GU: Duurzaam beheer Diemerbos	-	100.000	-	-	-	100.000
6	GV66	GU: Gaasperplas centraal	-	450.000	-	-	-	450.000
7	GV69	GU: Verder met de vesting Muiden	2.200.000	-	-	-	-	2.200.000
	Totaal deelgebied 1		**2.755.000**	**775.000**	**-**	**-**	**-**	**3.530.000**
8	GV04	GU: Naarden buiten de Vesting (2.3, 2.4, 2.5 en 2.9)	-	-	-	450.454	-	450.454
9	GV13	GU: Agrarische structuurverbetering en boerderij-verplaatsingen (2.4)	100.000	-	-	-	182.642	282.642
10	GV57	GU: Binnendoorvaar Verbinding (2.6)	555.922	5.407.060	4.368.947	1.011.689	-	11.343.618
11	GV58	GU: Naardertrekvaart (2.7)	-	304.200	-	-	-	304.200
12	GV59	GU: Passantenhaven (2.8)	-	4.441.762	-	-	-	4.441.762
	Totaal deelgebied 2		**655.922**	**10.153.022**	**4.368.947**	**1.462.143**	**182.642**	**16.822.676**

Nr.	Project nr.	Projectnaam	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
13	GV11	NNN schil Naardermeer en Waterlandtak Oost (3.1 en 3.4)	1.450.000	929.500	1.000.000	-	-	3.379.500
14	GV13	GU Agrarische structuurverbetering en boerderij-verplaatsingen (3.2 en 3.3)	Zie onder 9					
15	GV15	GU: Fietsbrug Nigtevecht (3.6)	49.653	-	-	-	-	49.653
16	GV32	GU Rondje Naardermeer (3.5)	1.500.000	5.000.000	1.449.976		70.000	9.273.379
17	GV62	NNN Waterlandtak Oost (3.4)	-	-	890.500	-	-	890.500
	Totaal deelgebied 3		**2.999.653**	**5.929.500**	**3.340.476**	**-**	**70.000**	**12.339.629**
18	GV63	Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen	200.000	500.000	1.000.000	3.000.000	616.000	5.316.000
19	GV67	GU: Gebieds loods OVP	-	80.000	-	-	-	80.000
20	GV70	GU: Wandel paden OVP	-	437.500	-	-	-	437.500
	Totaal deelgebied 4		**200.000**	**1.017.500**	**1.000.000**	**3.000.000**	**616.000**	**5.833.500**
21	GV19	GU Horstermeerpolder	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	-	4.400.000
22	GV39	GU Fiets wandel ruiterpaden (5.3)	250.000	326.955	287.526	-	-	864.481
23	GV47	GU Herstelplan Spiegel en Blijkpolderplas en Wijde Blik (5.6)	-	-	-	-	-	-
24	GV65	GU: fiets / wandel verbinding Horstermeer	430.000	-	-	-	-	430.000
	Totaal deelgebied 5		**1.780.000**	**1.426.955**	**1.387.526**	**1.100.000**	**-**	**5.694.481**
25	GV16	Oostelijke Vechtplassen Verwerving en inrichting 't Hol (6.4 en 6.9)	530.000	2.450.000	300.000	-	-	3.280.000
26	GV22	Groenewoud en NNN Kortenhoef Oost (6.1 en 6.5)	-	975.000	975.000	-	-	1.950.000
27	GV34	GU: Faunapassages N201 (6.7)	50.000	1.954.973	66.782	-	-	2.071.755
28	GV38	GU Vaart in de Vaart (6.6)	-	3.800.000	-	-	-	3.800.000
	Totaal deelgebied 6		**580.000**	**9.179.973**	**1.341.782**	**-**	**-**	**11.101.755**
29	GV27	Vuntus (7.4)	-	-	-	-	-	-
30	GV31	Proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen (7.5)	-	-	-	-	-	-
31	GV38	GU Vaart in de Vaart (7.12)	Zie onder 28					

Nr.	Project nr.	Projectnaam	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
32	GV39	GU Fiets wandel ruiterpaden (7.12)	Zie onder 22					
33	GV52	Natuureilanden en duurzaam beheer Loosdrechtse Plassen (7.3 en 7.9)	200.000	3.300.000	3.400.000	4.270.000	-	11.170.000
34	GV68	GU: Vaarverbinding Loosdrechtse plassen	200.000	-	-	-	-	200.000
	Totaal deelgebied 7		**400.000**	**3.300.000**	**3.400.000**	**4.270.000**	**-**	**11.370.000**
35	GV06	Toelopen natuurbrug Laarderhoogt (8.9)	-	-	-	-	-	-
36	GV24	NNN De Kampen (8.7)	610.000	400.000	-	-	-	1.010.000
37	GV29	Toelopen natuurbrug Zwaluwenberg (8.8)	-	-	-	-	-	-
38	GV36	Natuurontwikkeling Huydecoopersweg (8.10)	-	-	-	-	-	-
39	GV48	De Groene Schakel (8.6)	600.000	-	-	3.245.000	-	3.845.000
40	GV53	Ontsnippering 't Gooi (8.11)	60.000	120.000	120.000	-	-	300.000
41	GV54	Natuurontwikkeling Dassenveld (8.13)	-	-	120.000	-	-	120.000
	Totaal deelgebied 8		**1.270.000**	**520.000**	**240.000**	**3.245.000**	**-**	**5.275.000**
42	PNH06	Studiefase NNN en Recreatie (8.1)	85.000	60.000	60.000	60.000	15.400	280.400
	Totaal procesgeld		**85.000**	**60.000**	**60.000**	**60.000**	**15.400**	**280.400**
	Totaal Gooi en Vecht		**10.725.575**	**32.361.950**	**15.138.731**	**13.137.143**	**884.042**	**72.247.441**

4.2.2 PAS/Natura 2000

De uitgaven voor PAS/Natura 2000 zijn geraamd in 2018 en 2019. Het gaat hierbij zowel om subsidies als om opdrachten aan terreinbeheerders.

Tabel 14 | Verwachte uitgaven Natura 2000/PAS projecten 2018-2019

Nr.	Project nr.	Projectnaam	2018	2019	Totaal
1	PNH21	Herstelmaatregelen Programma Aanpak Stikstof in Natura 2000	4.425.761	13.280.604	17.706.365
2	PNH22	Herstelmaatregelen Natura 2000	1.065.291	1.065.291	2.130.582
	Totaal		**5.491.052**	**14.345.895**	**19.836.947**

4.2.3 Projecten

Voor de projecten in de studiefase en planfase geldt dat de hieronder opgenomen ramingen globale ramingen betreffen van de verwachte uitgaven van een project in de periode van 2018 tot en met 2022. Veel hangt immers af van de bereidwilligheid van grondeigenaren. Voor de projecten in de realisatiefase zijn de kasritmes aangegeven in de periode 2018-2022.

Tabel 15 | Verwachte uitgaven PMG projecten 2018-2022

Nr.	Project nr.	Projectnaam	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
1	AGV45	GU: Programma-coördinatie	60.000	60.000	50.000	166.998	-	336.998

Nr.	Project nr.	Projectnaam	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
2	AGV57	GU: Stelling van Amsterdam, Fort Abcoude e.o.	-	290.000	-	-	-	290.000
3	KL16	Weidse Polders	-	-	-	-	94.500	94.500
4	KL26	Nieuwe Strandwal	-	-	-	-	89.250	89.250
5	KL27	PARK21	-	7.000.000	-	-	-	7.000.000
6	LH07	FES Verbrakking Westzaan	1.050.000	6.395.512	1.000.000	-	-	8.445.512
7	LH08	Dijkversterking Hoorn-Amsterdam	4.581.656	1.650.000	13.441.254	-	-	19.672.910
8	NHN14	Huisduinerpolder	-	-	-	-	31.500	31.500
9	NHN17	Zandpolder	-	90.000	-	30.000	25.200	145.200
10	NHN18	Uitlandsche Polder	-	-	-	-	39.900	39.900
	Totaal Studiefase		**5.691.656**	**15.485.512**	**14.491.254**	**196.998**	**280.350**	**36.145.770**
1	KL14	Binnenduinrand Egmond	50.000	50.000	79.477		17.780	197.257
2	LH23	Natuurvriendelijke oevers Ilperveld	-	-	-	-	-	-
3	NHN01	Waalenburg	3.861.590	2.908.293	-	-	-	6.769.833
4	NHN15	Schagen Kolhorn	-	-	-	-	4.200	4.200
5	NHN16	Boskerpark	-	-	-	-	-	-
	Totaal Planfase		**3.911.590**	**2.958.293**	**79.477**		**21.980**	**6.971.340**
1	AGV35	Monitoring Natuurbrug Laarderhoogt	46.753	23.376	-	-	-	70.129
2	AGV40	GU: Stelling van Adam-NHW	530.000	150.000	150.000	-	-	830.000
3	GV42	GU: Gebiedscoördinatie en projecten	77.684	-	-	-	-	77.684
4	KL04	Natuurbrug Zeepoort	254.098	-	-	-	35.000	289.098
5	KL07	Uitbreiding Geestmerambacht	-	-	-	-	-	-
6	KL12	Tuinen van West	-	-	-	-	-	-
7	KL17	Harger en Pettemerpolder	497.500	-	-	-	-	497.500
8	KL22	Houtrak	-	-	-	-	-	-
9	KL30	Groene AS Bovenlanden	400.000	375.000	-	-	-	775.000
10	KL32	Groene AS door Aalsmeer	-	-	-	375.000	-	375.000
11	KL33	Groene AS Amsterdamse Bos	-	-	-	-	-	-
12	KL38	Waterrijk en Zanderij Castricum	-	-	-	-	-	-
13	KL40	Camping Vafamil	-	-	-	-	-	-
14	NHN03	Hanenplas	150.000	-	-	-	-	150.000
15	NHN06	De Bol	-	-	-	-	-	-
16	NHN12	Wandelnetwerk Kop van Noord-Holland	-	-	-	-	-	-
17	NHN23	Polder Waard Nieuwland	225.000	-	-	-	-	225.000
18	PNH05	Verbinden en ontsnipperen	326.613	45.000	20.000	30.000	-	421.613
	Totaal Realisatiefase		**2.507.648**	**593.376**	**170.000**	**405.000**	**35.000**	**3.711.024**
	Totaal Projecten		**12.110.984**	**19.037.181**	**14.740.731**	**601.998**	**337.330**	**46.828.134**

4.2.4 Subsidies

Voor de 9 provinciale subsidieregelingen die binnen het PMG vallen, is in tabel 16 aangegeven welke reserveringen gemaakt zijn voor welke regelingen in de huidige PMG-periode.

Tabel 16 | Verwachte uitgaven groen-subsidieregelingen 2018-2022

Nr.	Project nr.	Projectnaam	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
				Subsidies				
1	PNH02	UVR Groen Subsidie TOP	-	-	-	-	-	-
2	PNH03	UVR Groen Subsidie Verbetering recreatieve verbindingen	-	-	-	-	-	-
3	PNH08	SKNL Functiewijziging en Inrichting (Particulier Natuurbeheer)	3.690.182	3.690.182	3.690.182	3.690.182	3.630.705	18.391.433
4	PNH10	SKNL Kwaliteitsimpuls	-	-	-	-	-	-
5	PNH13	UVR Groen Subsidie weidevogelbiotopen	150.000	150.000	150.000	150.000	-	600.000
6	PNH14	GU: Subsidies UVR agrarische sector	750.000	750.000	-	-	-	1.500.000
7	PNH17	UVR bedrijfsverplaatsing en kavelruil NNN	537.500	537.500	-	-	-	1.075.000
8	PNNH19	Subsidie versnipperde natuurterreinen	50.000	50.000	-	-	-	100.000
9	PNH20	UVR bedrijfs-verplaatsing GU	400.000	400.000	-	-	-	800.000
	Totaal subsidies		**5.577.682**	**5.577.682**	**3.840.182**	**3.840.182**	**3.630.705**	**22.466.433**

Als we de ramingen van de programma's en projecten (4.2.1 tot en met 4.2.4) bij elkaar optellen dan komen we voor de periode 2018-2022 tot een totaal aan uitgaven van ongeveer 161 miljoen euro (exclusief grondverwerving)

In tabel 17 zijn alle hectares aangegeven, die vanuit de projecten nodig zijn om de komende jaren te verwerven. Deze hectares worden verkregen door SKNL Functiewijziging en door grondverwerving door de provincie. In de tabel is onder het totaal benodigde aantal hectares aangegeven welk bedrag wordt uitgegeven aan SKNL en welk bedrag aan grondverwerving door de provincie.

Tabel 17 | Aantal te verwerven hectares zoals geraamd in de PMG projecten (grondverwerving en SKNL-functiewijziging), periode 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Totaal benodigde hectares grondverwerving	224	302	112	110	125	873
Waarvan kosten voor SKNL Functiewijziging (in €)	2.362.500	2.975.000	1.550.000	1.500.000	1.875.000	10.262.500
Waarvan kosten voor Grondverwerving door provincie (in €)	6.470.000	9.140.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	23.110.000
Totale kosten grondverwerving (in €)	**8.832.500**	**12.115.000**	**4.050.000**	**4.000.000**	**4.375.000**	**33.372.500**

Als we de kosten voor grondverwerving bij elkaar optellen dan komen we tot een totaal aan uitgaven van ruim 33 miljoen euro voor de periode 2018-2022. Dit brengt de totale kosten op ongeveer 194 miljoen euro (inrichting en grondverwerving).

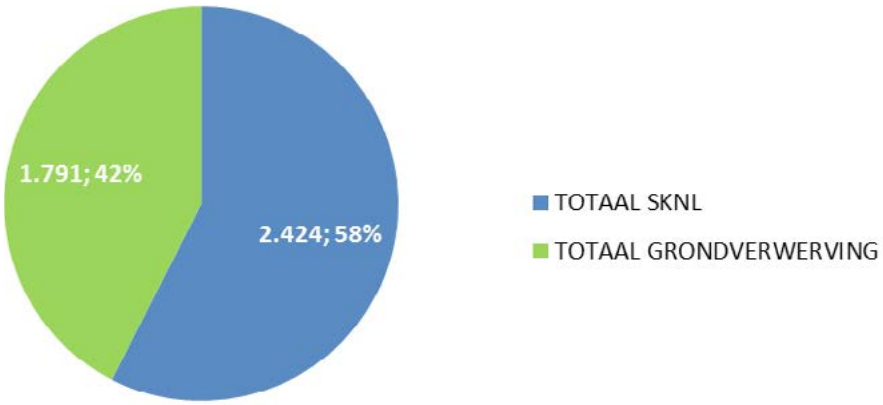
4.3 Doorkijk financiën periode tot 2027

Om een eerste doorkijk te kunnen geven in de financiën voor de periode tot 2027, is een aantal aannames gehanteerd.

Aannames

1 Op grond van de gegevens over de periode 2018-2022 is een verdeling gemaakt tussen grondverwerving door de provincie en grondverwerving via SKNL (functiewijziging) voor de periode 2017-2027; ongeveer 42% van de grond wordt verworven door de provincie en 58% via SKNL functiewijziging.

Figuur 6 | Verdeling raming grondverwerving en SKNL-functiewijziging in PMG projecten over de periode 2017-2027.

2 Voor de grondverwerving worden normkosten gehanteerd. De provincie hanteert als uitgangspunt 50.000 euro normkosten voor de grondverwerving per hectare. De werkelijke kosten per hectare kunnen echter verschillen per regio. Hier staan ook opbrengsten tegenover, omdat door de provincie gekochte grond weer wordt doorverkocht aan een eindbeheerder; deze opbrengsten worden opgenomen in de Reserve Groen.

3 Voor SKNL functiewijziging zijn normkosten gehanteerd van 25.000 euro per hectare. Dit uitgangspunt is gebaseerd op de ervaring van de afgelopen jaren.

4 Voor de inrichting worden normkosten gehanteerd van 15.000 euro per hectare.

Op basis van de huidige inzichten en met in het achterhoofd de bovenstaande aannames is in tabel 18 een doorkijk gegeven van de verwachte uitgaven voor inrichting van projecten, die reeds opgenomen zijn in het PMG en van de verwachte inrichtingskosten voor de restanttaakstelling NNN. De verwachting is dat het tekort om de NNN-taakstelling te realiseren in 2025 zal ontstaan.

Tabel 18 | Doorkijk verwachte uitgaven voor inrichting van PMG-projecten en verwachte inrichtingskosten voor de restanttaakstelling NNN

	Inrichtingskosten 2023-2027
Projecten, opgenomen in PMG 2018-2022	17.084.040
Globale raming kosten aanvragen SKNL-inrichting	48.236.512*
Globale raming inrichtingskosten provincie restanttaakstelling NNN	14.505.000
Totaal	**79.825.552**

* Deze kosten zijn inclusief rentelasten van 2,2 miljoen per jaar.

Ook is op deze manier een inschatting gemaakt van de kosten voor de benodigde grond, op basis van benodigde hectares en huidig gehanteerde normkosten per hectare. Uit tabel 4 (paragraaf 2.2) blijkt dat er nog 4.300 hectare verworven moet worden vanaf 1 januari 2017. De verwachting is dat er in 2017 220 hectare verworven wordt. In de periode 2018-2022 is de verwachting dat er 873 hectare verworven wordt in projecten (zie tabel 17). Dit betekent dat er in de periode 2023-2027 nog 3.207 hectare verworven moet worden (4.300 – 1.093). Als we de verdeling uit figuur 5 aanhouden, moet er 1.347 hectare door de provincie verworven worden en 1.860 via SKNL (zie tabel 20).

Tabel 19 | Inschatting kosten voor de benodigde grond

	Aantal ha's 2023-2027	**Kosten 2023-2027**
Grondverwerving	1.347	67.350.000
SKNL	1.860	46.525.000
Totaal	**3.207**	**113.875.000**

De totale kosten voor de benodigde grond bedragen 114 miljoen euro. Dit betekent voor de periode 2023-2027 een globale raming van 194 miljoen euro. Opgemerkt moet worden dat er hierbij nog geen rekening is gehouden met de inkomsten uit de verkoop van BBL-gronden.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Basisdefinities NNN
Bijlage 2: Gebiedsprogramma De Groene Uitweg
Bijlage 3: Voortgangskaart
Bijlage 4: Projectenkaart

BIJLAGE

BASISDEFINITIES NNN

Wat	Toelichting
Gerealiseerde natuur (binnen NNN) :	Is verworven, ingericht en wordt beheerd door de eindbeheerder volgens het beoogde natuurdoel conform beheertypekaart (ambitie hoeft nog niet te zijn bereikt)
Begrenzing:	Vastgelegd in de begrenzingenkaart van het natuurbeheerplan op basis van de top10NL.
Verwerving:	Bij verwerving gaat het om voor natuur blijvende beschikbare grond als gevolg van verwerving, functieverandering of via andere werkwijze (o.a. gebiedscontracten). Het gaat daarbij alleen om percelen die blijvend beschikbaar zijn voor natuur in bezit bij de eindbeheerder. Voor bezittingen van de provincie, de voormalige BBL-gronden, geldt dat de verwerving nog niet is gerealiseerd omdat deze nog verkocht moeten worden aan een eindbeheerder. Uitzondering is dat de provincie tijdelijk eindbeheerder kan zijn als ingerichte grond nog niet kan worden verkocht aan een eindbeheerder; deze grond wordt dan als gerealiseerde natuur weergegeven.
Inrichting:	De voor natuur blijvende beschikbare grond is ingericht voor minimaal de beheertypen van de beheerkaart. Later kan de kwaliteit verhoogd worden naar het beheertype van de ambitiekaart. De grond blijft dan de status ingericht behouden.
Beheer:	De voor natuur blijvende beschikbare grond wordt beheerd volgens het beheertype op de beheerkaart of de ambitiekaart.
Weidevogelleefgebieden:	Weidevogelleefgebieden zijn in de structuurvisie opgenomen volgens het kerngebiedenbeleid. Gebieden voldoen aan de (strenge) ecologische eisen van de grutto en hebben minimale omvang. Deze gebieden zijn in de PRV ruimtelijk beschermd. Weidevogelleefgebieden liggen zowel binnen als buiten de NNN. Een weidevogelleefgebied is wat anders dan een leefgebied open grasland. Beide hebben een weidevogeldoelstelling. Echter een weidevogelleefgebied geeft ruimtelijke bescherming, en een leefgebied open grasland geeft aan waar subsidie voor beheer mogelijk is.
Agrarische Zoekgebieden:	Leefgebied open grasland, leefgebied open akker, droge dooradering, natte dooradering en categorie water.
Agrarisch natuurbeheer:	Deze gebieden liggen buiten de NNN en geven aan waar subsidiemogelijkheden voor het agrarisch beheer mogelijk zijn. Binnen het leefgebied open grasland is op de kaart ook nog onderscheid gemaakt in open grasland voor kritische soorten (o.a. grutto) en voor niet-kritische soorten (o.a. kievit en scholekster). De begrenzing voor de kritische soorten is gelijk aan de gebieden van de weidevogelleefgebiedenkaart buiten de NNN.

2

BIJLAGE

GEBIEDSPROGRAMMA DE GROENE UITWEG

Inleiding

De provincie Noord-Holland is trekker van het gebiedsprogramma De Groene Uitweg, dat tot doel heeft de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek te versterken in samenhang met de infrastructurele ingrepen in de A1, A6 en A9.
De uitbreiding van deze wegen moet bijdragen aan een verbetering van de bereikbaarheid van de Noordvleugel. Het gebiedsprogramma de Groene Uitweg is juist bedoeld om het gebied (zie kaartje) duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten.

Om dit te realiseren zijn projecten en maatregelen benoemd die hier concreet aan bijdragen. Een aantal van deze projecten en thema's is door het kabinet opgenomen in de Noordvleugelbrief van augustus 2006. Deze kwamen zo in aanmerking voor een rijksbijdrage uit de FES-middelen van de Nota Ruimte. Dit betreft een totale bijdrage van € 83 miljoen voor uitvoering van het programma (prijspeil 2006).
Het gebiedsprogramma de Groene Uitweg geeft een actueel inzicht in de stand van zaken rond de uitvoering van de Groene Uitweg in 2015. Verder geeft het inzicht in:

- de verwachte uitgaven aan de FES projecten Groene Uitweg dit jaar en de komende jaren en daarmee de benodigde liquide middelen;
- de geactualiseerde totale kostenraming van de FES-projecten;
- de huidige stand van zaken van de FES-projecten.

Het gebiedsprogramma is de opvolger van het Uitvoeringsprogramma Groene Uitweg 2017, onderdeel van het PMG 2017-2021.

Voortgang

Het gebiedsprogramma De Groene Uitweg bestaat uit 21 projecten dan wel deelprogramma's en twee subsidieregelingen. Zeven projecten zijn geheel afgerond. Dit zijn: Natuurboulevard IJmeer, Bovendiep, Kanoroutes, Stadzigt, faunapassage N236, Fietsbrug Muiden en het bezoekerscentrum 's-Graveland. Diverse kavelruilingen hebben plaatsgevonden en er zijn tot nu toe twee agrarische bedrijven verplaatst, om ruimte te maken voor verbetering van de landbouwstructuur, de realisatie van het NNN en de binnendoorvaarverbinding Vecht-Gooimeer. Verder zijn onderdelen van de deelprogramma's Stelling van Amsterdam en van het deelprogramma Fiets, Wandel en Ruiterpaden uitgevoerd.

Het project Fietsbrug Nigtevecht is in uitvoering genomen en voor de Voormeerpassage (onderdeel Rondje Naardermeer) is een Project en Objectovereenkomst ondertekend.

De uitwerking van het convenant Naarden Buiten de Vesting heeft inmiddels geleid tot het in voorbereiding nemen van de onderdelen Binnendoorvaarverbinding Vecht Gooimeer (Provincie N-H) en de onderdelen Passantenhaven en Trekvaart (beide door de Gemeente). Daarnaast is er akkoord bereikt over de overname van de gronden uit de Schootsvelden Naarden door het GNR

De subsidieregelingen bedrijfsverplaatsingen Groene Uitweggebied (PNH20) en de Uitvoeringsregeling Agrarische sector Groene Uitweg (PNH14) zijn geactualiseerd en de werkingsduur is verlengd.

Het naar beneden toe bijstellen van de waterbergingsopgave in het project Horstermeerpolder heeft geleid tot een nieuwe verdeling van de middelen in de reserve Groene Uitweg (vergadering Stuurgroep G&V 31 maart 2017). De onderstaande projecten zijn nieuw aan het programma toegevoegd:

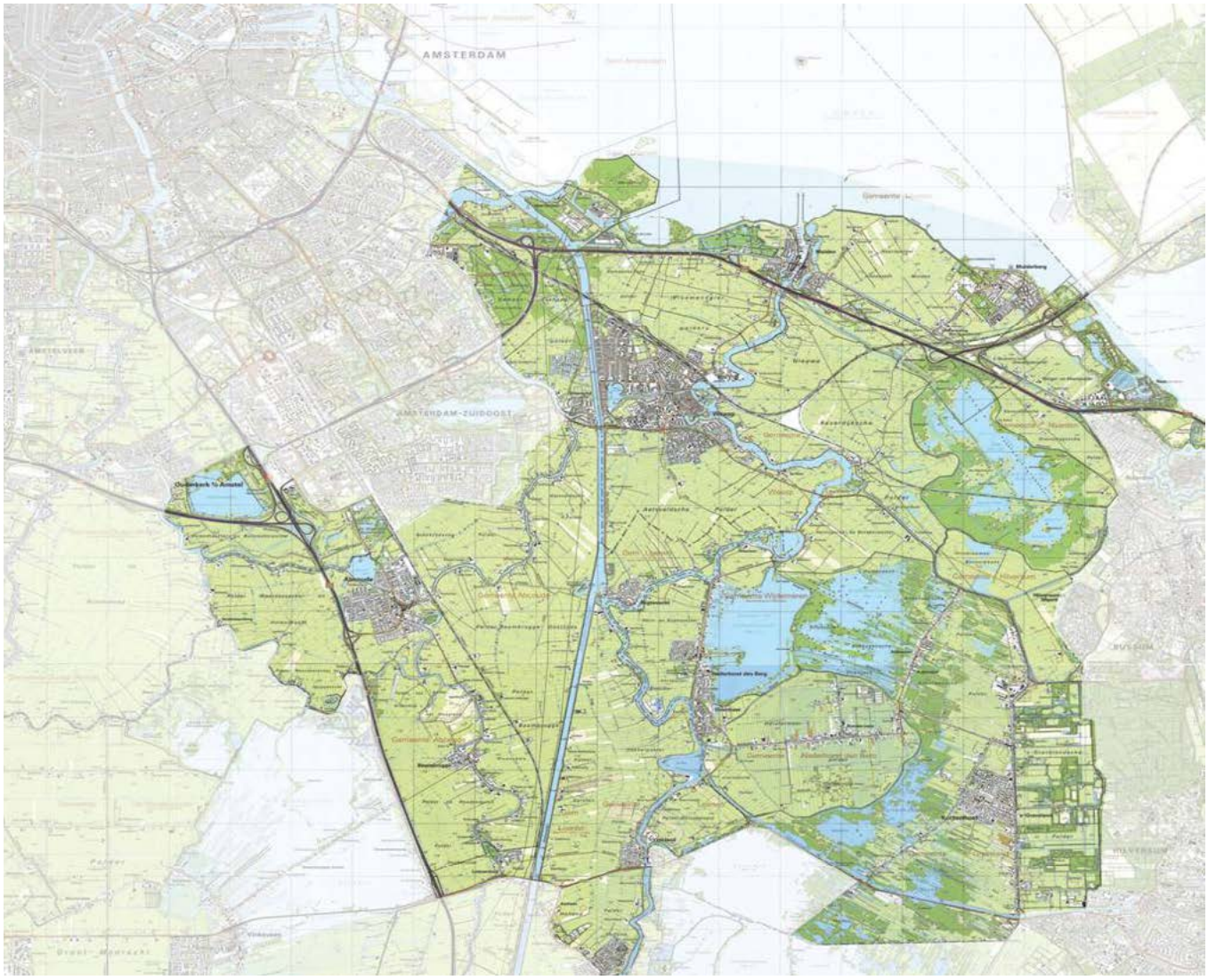
- Vaarverbinding Loosdrechtse Plassen-Hilversums Kanaal (MER) (GV68),
- Vaarroute Loosdrechtse Plassen-Weesp (onderdeel GV38),
- Verder met de Vesting Muiden (GV69),
- Wandelpaden Oostelijke Vechtplassen (GV70),

- Duurzaam beheer Diemerbos (GV64),
- Rondje Gaasperplas Centraal (GV66),
- Gebiedsloods Oostelijke Vechtplassen (GV67)
- Fiets en wandelverbindingen NERA (GV65) en
- Stelling van A'dam, Fort Abcoude e.o.(AGV57).

Aan het deelprogramma Fiets wandel en ruiterpaden (GV39) is het wandelnetwerk Amstelland en (een aanvulling op) het ruiterpad Diemerpolder toegevoegd.

Alle overige Groene Uitwegprojecten en deelprogramma's staan genoemd in de projectentabel.

Kaart | Plangebied De Groene Uitweg

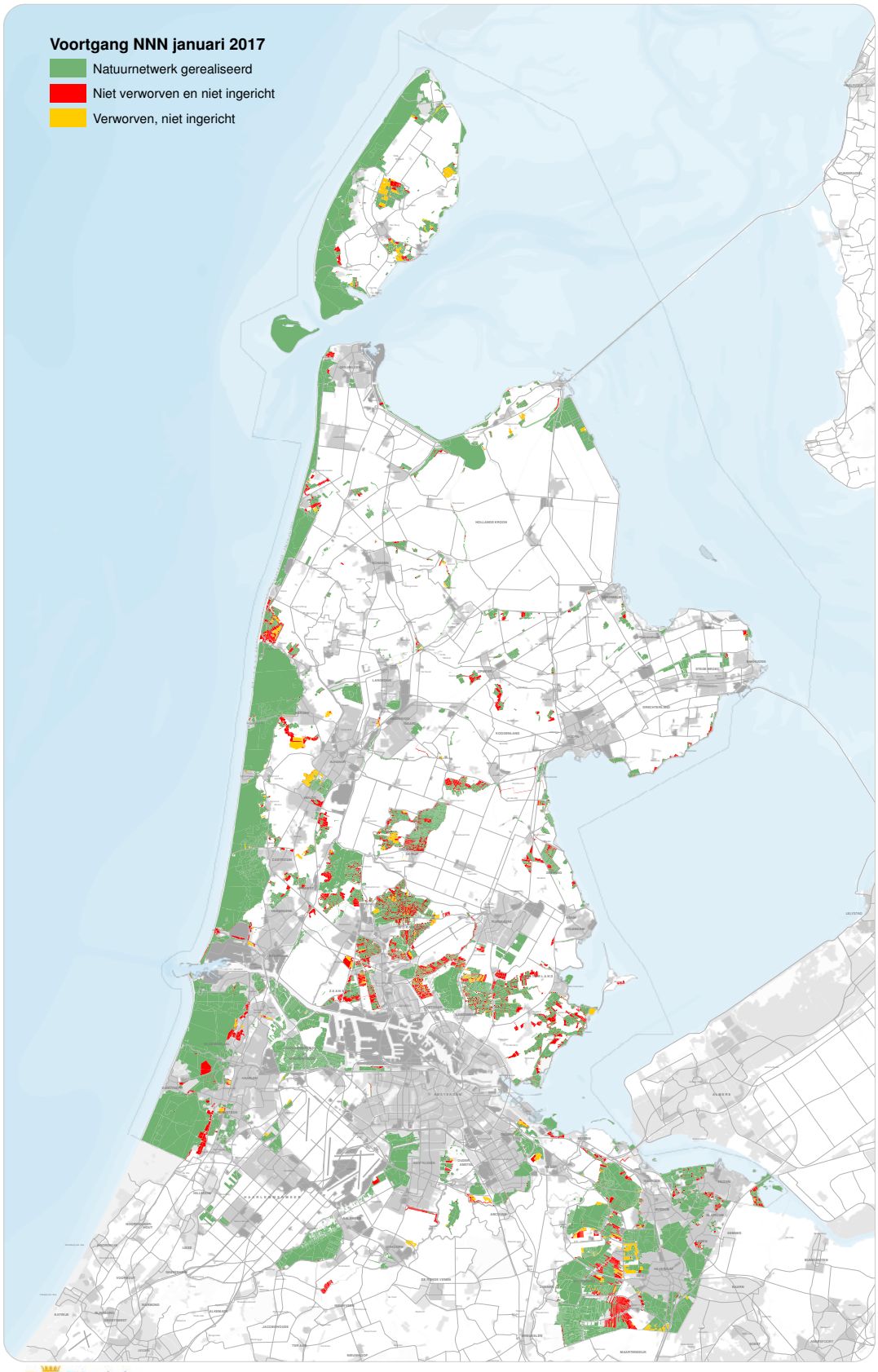

3

BIJLAGE

VOORTGANGSKAART

Ter kennisgeving, geen rechten aan te ontlenen

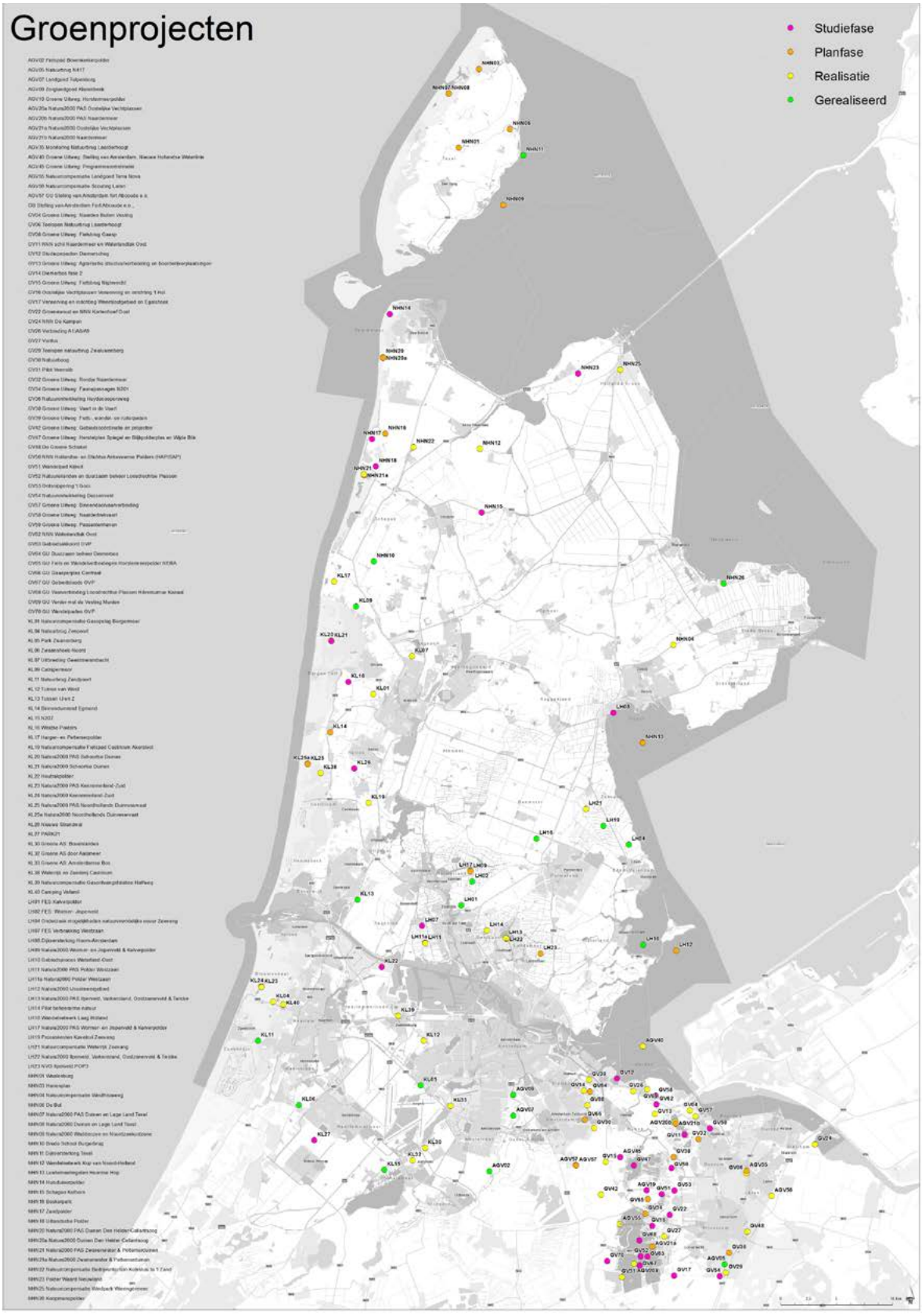

4

BIJLAGE

PROJECTENKAART

Indicatie van de ligging van projecten (https://maps.noord-holland.nl/projectenkaart_extern/)

HAARLEM, SEPTEMBER 2017

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector GRN

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Haarlem, september 2017

Provincie Noord-Holland

NOTA VAN BEANTWOORDING

Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022

Samenvatting van de adviezen op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 en de beantwoording door Gedeputeerde Staten,
zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 26 september 2017

968164/997482
Provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD Haarlem
www.noord-holland.nl

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING *3*
2. BEANTWOORDING VAN DE ADVIEZEN *3*
2.1 Advies van de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek *3*
2.2 Advies van de Gebiedscommissie Laag Holland *4*
2.3 Advies gemeenten *4*
2.4 Advies Terrein beherende organisaties *6*
2.5 Advies Waterbeheerders *9*

1. INLEIDING

Het concept- Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 is op 5 juli 2017 ter advies toegestuurd aan de gebiedscommissie Laag Holland, Stuurgroep Gooi en Vechtstreek, Noord-Hollandse gemeenten, terrein beherende organisaties, waterbeheerders en andere betrokken partners. Tot en met 23 augustus hebben Gedeputeerde Staten (GS) de adviezen van de betrokken partners ontvangen. In deze Nota van beantwoording zijn de adviezen samengevat en door GS beantwoord.

2. BEANTWOORDING VAN DE ADVIEZEN

2.1 Advies van de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek

Van de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek hebben wij via de programmamanager de volgende reactie ontvangen op het concept Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Proces	*De tekst die in het PMG staat sluit niet meer aan met de ontwikkelingen in de Oostelijke Vechtplassen (OVP). Er wordt een gebiedsgerichte organisatie opgetuigd voor OVP, waarbij we afstappen van de losse projectensturing zoals nu nog wordt weergegeven. We stellen voor om de projecten OVP vooralsnog gewoon te laten staan en volgend jaar, na ondertekening, het gebiedsakkoord te verwerken in het PMG.* *We hebben een voorstel voor een aanpassing van de algemene tekst. Daarnaast het verzoek om wat betreft de projecten die onderdeel worden een voetnoot toe te voegen: 'project wordt onderdeel van het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen en bijbehorende gebiedsgerichte samenwerking'.*	*Wij zullen uw opmerkingen verwerken in het PMG 2018-2022.*	*Tekst aanpassen*
GV12	*Graag bij de 'Omschrijving' toevoegen: "De Gemeenschapspolder wordt als NNN ingericht"*	*Wij zullen de tekst aanpassen.*	*Tekst aanpassen*
GV26	*Is de compensatie A1/A6/A9 geen onderdeel van GV12 "Studieprojecten Diemerscheg (1.1, 1.4 en 1.5)"*	*GV12 en GV26 zijn aanvullend op elkaar en niet overlappend.*	*n.v.t.*
GV64	*Is dit niet onderdeel van GV26, punt 1.1?*	*GV64 (inrichtingsmaatregelen) is aanvullend op GV26 (duurzaam beheer)*	*n.v.t.*
GV66	*GV66 is geen onderdeel van het programma Gooi en Vechtstreek.*	*Paragraaf 3.1 is een combinatie, verzameling van projecten uit het Programma Gooi en Vechtstreek en Groene Uitwegprojecten.*	*n.v.t.*

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
GV69	*Dit project is onderdeel van deelgebied Naarden buiten de Vesting. Het maakt echter geen onderdeel uit van het convenant Naarden buiten de Vesting.*	*Wij zullen dit project bij het juiste deelgebied opnemen.*	*Tekst aanpassen*
GV11 / GV62	*Dit project omvat alleen nummer 3.1 uit het Programma Gooi en Vechtstreek. 3.4 hoort bij de Waterlandtak Oost*	*Wij zullen de tekst aanpassen bij GV11 en GV62.*	*Tekst aanpassen*
GV29	*Het project "Toelopen natuurbrug Zwaluwenberg" heet nu "Verbinding Hoorneboeg"*	*Wij zullen de tekst aanpassen in "Verbinding Hoorneboeg"*	*Projectnaam aanpassen*
GV60	*Graag zien wij het project GV60 Ecologische verbinding Westerheide opgenomen in het PMG*	*Dit project is momenteel nog onderdeel van PNH06 "Studiefase NNN en Recreatie". Zodra de scope bepaald is zullen wij deze met de unieke projectcode opnemen in een volgend PMG.*	*n.v.t.*

2.2 Advies van de Gebiedscommissie Laag Holland

Van de Gebiedscommissie Laag Holland hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Programma Laag-Holland	*De gebiedscommissie geeft advies over het op te stellen programma Laag-Holland met verwijzingen naar diverse documenten.*	*Wij danken u voor uw advies en zullen dit bij de desbetreffende projectleider onder de aandacht brengen.*	*n.v.t.*

2.3 Advies gemeenten

Van de gemeenten hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Gemeente Beemster			
	Op basis van de ontvangen informatie, zijn wij van mening dat met het Programma Groen de bestaande en nieuwe natuur in Noord-Holland wordt beschermd en ontwikkeld.	*Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.*	*n.v.t.*
Proces	*Wij plaatsen de volgende kanttekening: Het moment (vakantieperiode) waarop het PMG door de Provincie Noord-Holland aan onze gemeente voor advies wordt aangeboden, is niet opportuun.*	*Wij zijn ons hiervan bewust. Dit komt omdat het PMG tegelijkertijd met de provinciale begroting in november door PS wordt vastgesteld. Hiervoor is het noodzakelijk dat het medio september in GS wordt vastgesteld en derhalve voor de zomer al naar de partners wordt gezonden.*	*n.v.t.*

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Gemeente Haarlemmermeer			
	Allereerst hartelijk dank voor het te zenden van het concept en de mogelijkheid om te reageren. Net zoals u zijn wij in de gemeente Haarlemmermeer blij met het feit dat er vooruitgang is geboekt bij het realiseren van de groen, natuur en recreatieve doelstellingen.	*Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.*	*n.v.t.*
Park21 (KL27)	*De tekst die wordt vermeld, doet geen recht meer aan de huidige stand van zaken. In de voortgangsrapportage 2017 (van Park21 is goed te lezen dat de studiefase is overgegaan naar de planfase.*	*Wij zullen de fase aanpassen bij KL27*	*Tekst aanpassen*
Groene AS	*Eveneens in de planfase bevindt zich het Haarlemmermeerse deel van het project Groene AS. We verzoeken de provincie het project als belangrijke ecologische verbinding weer op te nemen in het programma groen.*	*In het kader van de liquidatie van de Stichting Mainport en Groen zijn (financiële) afspraken gemaakt over de uitvoering van de opgave van de Groene AS door de Haarlemmermeer. De gemeente Haarlemmermeer is verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan.*	*n.v.t.*
Park Zwanenburg	*De realisatie van park Zwanenburg is afgerond. Voorheen stond dit project vermeld in het programma Groen. Op dit moment werkt de provincie samen met de gemeente Haarlemmermeer aan de verwerving van de gronden van het Rijk. Mogelijkerwijs is het zinvol de financiering hiervan op te nemen in het programma Groen.*	*Het rijk is eigenaar van de grond en het recreatieschap Spaarnwoude is beheerder. Inmiddels heeft het Rijk de grond in de openbare verkoop gedaan.*	*n.v.t.*
NNN-netwerk	*De gemeente constateert nog steeds een hiaat in het provinciale NNN netwerk. Tijdens de realisatie van het Strategisch Groen Project (SGP) in Haarlemmermeer zijn ten zuiden en westen van Nieuw-Vennep groengebieden aangelegd (Zwaansbroek, Venneperhout, Boseilanden). Het NNN is naar ons idee op deze locaties niet volledig.*	*Uw reactie aangaande de NNN begrenzing hoort thuis bij het Natuurbeheerplan. Het ontwerp-Natuurbeheerplan 2018 heeft ter inzage gelegen van donderdag 15 juni tot en met woensdag 26 juli 2017.* *Medio 2018 zal het concept Natuurbeheerplan 2019 ter visie gelegd worden, alwaar zienswijzen op ingediend kunnen worden.*	*n.v.t.*
Gemeente Opmeer			
	In het programma zijn geen projecten voor de gemeente Opmeer opgenomen. De gemeente heeft geen opmerkingen op het concept plan.	*Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.*	*n.v.t.*

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Gemeente Waterland			
Stimuleringsregeling	*De gemeente Waterland zou er positief tegenover staan als er kleine ecologische projecten gestimuleerd worden. Wij verzoeken u derhalve binnen het PMG 2018-2022 een project te benoemen om voor deze stimuleringsmaatregelen financiën beschikbaar te stellen.*	*Er bestaat al een stimuleringsregeling voor kleine ecologische projecten. Deze voert Landschap Noord-Holland in samenwerking met de provincie uit. Voor meer informatie verwijzen wij u naar: http://www.landschapnoordholland.nl/project/financiele-bijdragen/soortenbescherming.*	*n.v.t.*
Gemeente Zandvoort			
Mogelijk nieuwe projecten	*De gemeente Zandvoort heeft diverse verbindingen opgenomen in de Structuurvisie 2025 Zandvoort Parel aan Zee Plus. Graag zouden zij nader onderzoeken of deze onderdeel kunnen worden van het PMG*	*De provincie heeft een aparte Uitvoeringsregeling voor recreatieve verbindingen. De regeling en bijbehorende subsidieplafonds zijn te vinden op: http://product.sduconnect.nl/product.xml?view=product&account_id=214&product_collection_id=741&loketttype=10&view=product&product_id=11435&top10=1&smarttags=0&navigation=list Wij gaan graag ambtelijk hierover met u in gesprek (contact: klitsies@noord-holland.nl).*	*n.v.t.*

2.4 Advies Terrein beherende organisaties

Van de Terrein beherende organisaties hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Recreatie Midden-Nederland			
	Dank voor het toesturen van het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022. Een mooi overzichtelijk meerjarenprogramma.	*Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.*	*n.v.t.*
Tekstueel	*Blz. 12, 2e alinea, een na laatste zin aanpassen, moet zijn: hier worden een aantal no-regret projecten benoemd, zoals het proefproject legakkerherstel, de toekomstvisie Kievitsbuurten (westkant Loosdrechtse plassen) .....*	*Wij zullen de tekst aanpassen op basis van de wens vanuit het programma Gooi en Vechtstreek.*	*Tekst aanpassen*
GV38	*Blz. 14 nr. 27 Vaart in de vaart is de oude benaming van een werkgroep die onderzoek deed naar nieuwe vaarverbindingengen. Ik denk dat hier het project bevaarbaar maken van de 's-Gravelandsevaart noord met de gemeente Wijdemeren als trekker hoort te staan.*	*Vaart in de Vaart, als onderdeel van het Groene Uitwegprogramma is een deelprogramma, dat kan bestaan uit meerdere onderdelen afkomstig uit het wensbeeld vaarrecreatie. Momenteel bevat Vaart in de Vaart alleen het project 's-Gravelandsevaart. De naamgeving blijft ongewijzigd.*	*Projectnaam en tekst aanpassen*

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
GV31	*Blz. 15 nr. 29 bij de omschrijving kan "tussen twee legakkers en/of" eruit, dat idee wordt niet uitgevoerd.*	*Wij zullen de tekst aanpassen in:* *"Doel is te onderzoeken of het veenslib uit de Loosdrechtse plassen verwerkt en toegepast kan worden als bouwstof langs een (vervallen) legakker om deze te versterken zodat deze voorzien zijn van robuuste, stabiele oevers die middels rietvegetatie een natuurlijke bescherming tegen afslag hebben."*	*Tekst aanpassen*
GV38	*Blz. 15 nr. 30 Vaart in de vaart kan eruit, uit deze oude werkgroep zijn 2 mogelijke vaarbindingen naar voren gekomen, dat is nr. 27 ('s-Gravelandsevaart-noord) en nr. 33 (MER naar vaarverbinding Wijde Blik-Loosdrechtse plassen).*	*Zie eerdere reactie.*	*n.v.t.*
Recreatie Noord-Holland			
GV64	*Op pagina 13 staat Groengebied Amstelland als trekker van de project GV64 Duurzaam beheer Diemerbos genoemd. Dit moet zijn SBB/Stuurgroep Diemerscheg.*	*Ons inziens is een stuurgroep geen trekker. Wij zullen de trekker aanpassen in:* *"Staatsbosbeheer"*	*Trekker aanpassen*
Recreatieve verbindingen	*Routenetwerken voor fietsen en wandelen worden wel genoemd in de inleiding, maar komen vervolgens niet terug met een verdere duiding of bij de uitwerking van het concrete programma.* *Als de provincie de kwaliteit van inrichting, beheer, onderhoud en promotie van recreatieve netwerken naar een hoger plan wil tillen is daar een extra inspanning voor nodig.* *De provincie Noord-Holland kan Recreatie Noord-Holland inzetten als middel om tot een kwaliteitsverbetering te komen.*	*De uitwerking van deze routenetwerken is geen onderdeel van het PMG. Onze ambitie met betrekking tot de aard en de kwaliteit van de recreatieve routenetwerken staat beschreven in de Agenda Groen 2013.* *Wij zijn aan het onderzoeken of er een routeportaal opgezet kan worden om meer focus aan te brengen in het aanbod aan recreatieve routes in Noord-Holland. Dit valt nu echter buiten de scope van het PMG.* *Wij bedanken u voor dit aanbod.*	*n.v.t.*
Recreatieve verbindingen	*De Boerenlandpadregeling 2017-2027 wordt niet genoemd of opgenomen in de programmering. Tussen 2013 en 2017 is het aantal km's gegroeid van 74 km tot 110 km. Ambitie is om in 2021 125 km gecontracteerd te hebben.*	*Uw constatering is juist. De regeling is geen onderdeel van het PMG 2018-2022. In paragraaf 2.6 zal de tekst: "Daarnaast voert Recreatie Noord-Holland namens de Provincie de Boerenlandpadregeling uit: Wandelen over agrarische percelen." opgenomen worden*	*Tekst aanpassen*
Recreatieve verbindingen	*De resultaten en verbonden conclusies aan de Quick-scan wandelnetwerken van eind 2016 zien we niet terug in het programma.*	*Zodra de conclusies leiden tot projecten, zullen deze onderdeel worden van het PMG.*	*n.v.t.*

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Recreatieve verbindingen	*De kwaliteitsmonitor fietsregio's 2017 laat zien dat Noord-Holland samen met Zuid-Holland en Flevoland als slechtst scorende provincies van het land door het Fietsplatform zijn gerangschikt. Hier is winst haalbaar, aldus het fietsplatform. Wat gaat de provincie daar mee doen?*	*Wij zullen hierover in gesprek gaan met de diverse belanghebbende partijen.*	*n.v.t.*
Waterrecreatie	*Waterrecreatie wordt in dit programma uitsluitend benaderd vanuit de gemaakte projectafspraken. Een toelichting op de verbinding of afbakening richting het provinciale programma Water ontbreekt.* *Wij adviseren om de relatie met de waterrecreatievisie 2030 en het daarbij horende uitvoeringsprogramma expliciet te maken.*	*Het PMG is een uitvoeringsprogramma. Binnen projecten wordt er afgestemd met diverse beleidsterreinen, waaronder water(recreatie).*	*n.v.t.*
Staatsbosbeheer			
	Provinciaal meerjarenprogramma Groen 2018-2022 geeft een helder een gedegen overzicht van de uitvoering van de agenda Groen de komende periode. Er zijn een flink aantal projecten waar Staatsbosbeheer bij betrokken is en inzet pleegt.	*Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.*	*n.v.t.*
NNN-realisatie	*De realisatie van de Noord Hollandse natuur gaat in het huidige tempo niet snel genoeg om zowel de kwalitatieve als kwantitatieve doelstellingen in 2027 te halen. Ook de doelstellingen van dit GS (250 ha/jaar) worden nu niet meer gehaald. In 2016 zijn slechts 32 ha NNN via SKNL gerealiseerd volgens het concept MJP-Groen. SBB noemt een aantal mogelijke oorzaken op.* *SBB is benieuwd welke mogelijkheden PNH ziet om toch de doelstellingen overeind te houden?*	*Wij zijn ons bewust van het lage tempo en werken aan een verbeterplan, zie paragraaf 1.1*	*n.v.t.*
	PNH wil de komende periode gebruiken om de gebiedsgerichte aanpak (a la Vechtplassen) breder inzetten. Een gebied dat PNH nu verkent is Laag Holland; hier ligt een grote restopgave. De programmatische aanpak in de vechtplassen heeft geleid tot goede	*Wij trekken graag samen op met Staatsbosbeheer en andere belanghebbenden in het gebied om te komen tot een succesvolle aanpak. Wij zullen met u in overleg treden hierover.*	*n.v.t.*

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	resultaten en voortgang. Goed om te kijken of dat ook in Laag Holland gaat werken en tot versnelling leidt. SBB vraagt zich of welke inzet er verwacht wordt hun.		
	SBB mist de directe link naar projecten MRA en metropolitane landschappen.	*Het PMG is een programma met een opsomming van projecten in de gehele provincie Noord-Holland. Het metropolitane landschap in de MRA is een bestuurlijke samenwerking.*	*n.v.t.*

2.5 Advies Waterbeheerders

Van de waterbeheerders hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier			
Programma Laag-Holland	*In het advies van Laag-Holland wordt een aantal projecten genoemd met meekoppelkans voor realisatie van de NNN. HHNK heeft enkele kanttekeningen/toevoegingen op het advies van de Gebiedscie Laag-Holland.*	*Wij danken u voor uw reactie en zullen dit bij de desbetreffende projectleider onder de aandacht brengen.*	*n.v.t.*
	Aanvullend op het advies van Laag-Holland kunnen we nog twee meekoppelkansen benoemen	*Ook deze reactie zullen wij bij de desbetreffende projectleider onder de aandacht brengen.*	*n.v.t.*

2.6 Advies andere betrokken partners

Van de andere betrokken partners hebben wij hebben wij geen reactie ontvangen op het concept Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022:

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw. S. Klitsie
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235144569
klitsies@noord-holland.nl

Betreft: Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022

Verzenddatum

Kenmerk
968164/997485

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) 2018-2022 in concept. Wij danken u voor uw inbreng en zijn u erkentelijk voor uw adviezen. In de nota van beantwoording, die wij tevens bij deze brief hebben gevoegd, kunt u zien hoe wij met uw adviezen zijn omgegaan.

Wij hebben op 26 september 2017 het PMG 2018-2022 in concept vastgesteld. Het PMG 2018-2022 zal op 6 november 2017 behandeld worden door Provinciale Staten.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris *voorzitter*

2 bijlage(n)
- *Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022*
- *Nota van beantwoording*

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 september 2017

Onderwerp: Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022

Kenmerk: 968164

Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief aan PS
2. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022
3. Nota van Beantwoording
4. Brief aan partners in het veld

1. Inleiding

Op 11 maart 2013 hebben Provinciale Staten de Agenda Groen vastgesteld. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) is een uitvoeringsprogramma, behorende bij de Agenda Groen. In het PMG wordt de uitvoering geprogrammeerd van fysieke projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en waarbij de provincie een financiële investering doet of personele inzet pleegt.

Het PMG is een sturingsinstrument om Noord-Holland groen te houden en nog groener te maken. Het PMG wordt jaarlijks geactualiseerd. Het PMG 2018-2022, dat nu ter besluitvorming voorligt, is afgestemd met de gebiedscommissie Laag Holland, Stuurgroep Gooi en Vechtstreek, Noord-Hollandse gemeenten, terrein beherende organisaties, waterbeheerders en andere betrokken partners. Hen is gevraagd om reactie te geven op de concepttekst van het PMG 2018-2022. In de nota van beantwoording is aangegeven welke partners hebben gereageerd, wat de reactie van GS op deze vragen is geweest en of en zo ja, hoe wij de reacties hebben verwerkt in het definitieve PMG.

Het moment waarop het definitieve PMG wordt vastgesteld is gekoppeld aan de provinciale planning & control-cyclus. Het PMG 2018-2022 vervangt het PMG 2017-2021 en treedt op 1 januari 2018 in werking. Dit past binnen de wens die uw Staten hebben uitgesproken met de motie 53/2014 om via de P&C-cyclus goed sturing te kunnen geven op de ‘groene kerntaak’ en dat daartoe het PMG ter besluitvorming aan uw Staten wordt voorgelegd.

2. Doelen

Het PMG wordt gefinancierd uit investeringsmiddelen zoals de Reserve Groen, Reserve Groene Uitweg, Balanspost ILG. De Reserve Groen wordt jaarlijks gevuld met investeringsmiddelen uit het provinciefonds en met middelen die voortvloeien uit de verkoop van provinciale gronden. De juridische instrumenten om de investeringen te doen zijn de Uitvoeringsregeling

Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (de zgn. SKNL-regeling), de Uitvoeringsregeling Groen, de Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling bij de begroting en opdrachten aan derden.

Het PMG geeft inzicht in de voortgang van de uitvoering van de doelen uit de Agenda Groen die betrekking hebben op:

- het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het verwerven en inrichten van gronden die nog niet als NNN gerealiseerd zijn;
- Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS): het realiseren van instandhoudingsdoelen middels de daarvoor te nemen fysieke maatregelen;
- verbindend groen: het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen door de gehele provincie, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen. Hiertoe behoort ook het koppelen van de aanleg van natuurverbindingen aan de realisatie van infrastructurele projecten;
- natuurcompensatie: compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- recreatieve verbindingen: het vergroten en verbeteren van de beleefbaarheid en recreatieve toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur.

We werken aan deze doelen in samenwerking met onze partners in het veld.

Het PMG maakt inzichtelijk aan welke fysieke groenprojecten de provincie werkt, in welke fase de projecten zich bevinden (studiefase, planfase, realisatiefase of gerealiseerd) (zie tabel 1) en welke doelen met de projecten gerealiseerd worden.

Het PMG 2018-2022 bevat projecten (86) en subsidieregelingen (9) voor projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en die worden gefinancierd uit budgetten die aan de Agenda Groen zijn gekoppeld.

Positie PMG ten opzichte van Hoofdstuk Groen in de begroting

Vanaf het Begrotingjaar 2016 is het programma Groen als een apart hoofdstuk in de Provinciale Begroting opgenomen (hoofdstuk 6). Het PMG vormt de input voor onderdeel 6.1 van de Begroting.

Projectvoortgang

De provincie Noord-Holland voert binnen het PMG projecten en gebiedsprogramma's uit:

- Een project in het PMG doorloopt drie fasen: de studiefase, de planfase en de realisatiefase. Gerealiseerde projecten worden na financiële afronding en overdracht aan de eindbeheerder uit het PMG gehaald. In het PMG 2018-2022 is weergegeven in welke fase de projecten zich bevinden per 1 januari 2018. De projectleiding van projecten kan door de provincie zelf gebeuren, of door externe partijen, waarbij de provincie de rol van medefinancier of partner vervult.
- De gebiedsprogramma's worden door de provincie zelf getrokken. De programma's bestaan uit een hoeveelheid projecten in een gebied, die zich in verschillende fasen bevinden. Afzonderlijke projecten binnen de programma's kunnen ook door externe partijen getrokken worden. In het PMG 2018-2022 zijn het Programma Gooi- en Vechtstreek en het Gebiedsprogramma Groene Uitweg integraal opgenomen.

Tabel 1: Projectstatus in het PMG 2018-2022[1].

Wat	Aantal projecten	Trekkende partij projecten
Programma Gooi en Vecht	42	Provincie (23), derden (19)
Programma Natura 2000 / PAS	2	Provincie (2), derden (0)
Natuurcompensatie	9	Provincie (1), derden (8)
Overige projecten studiefase	10	Provincie (6), derden (4)
Overige projecten planfase	5	Provincie (4), derden (1)
Overige projecten realisatiefase	18	Provincie (8), derden (10)
Totaal projecten PMG 2018-2022	***86***	***Provincie (44), derden (42)***

Alle projecten in het PMG zijn te vinden op onze website via een digitale kaart. Deze kaart wordt minimaal één keer per jaar geactualiseerd. In één oogopslag is te zien waar de provincie werkt aan het groen of een bijdrage aan het groen levert: http://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/groenprojecten/desk.htm. Daarnaast is in bijlage 4 van het PMG een kaart opgenomen waarop is aangegeven waar en in welke fase de PMG-projecten zich bevinden.

Natuurnetwerk Nederland

Voor het realiseren van de volledige NNN-opgave zijn veel projecten geprogrammeerd in het PMG 2018-2022. Wij streven ernaar het NNN te realiseren in 2027. Om dit te bereiken willen we tenminste 250 hectare per jaar realiseren. Naast deze ambitie wordt er ook energie ingezet op kwaliteitsverbetering wat bijdraagt aan de biodiversiteit. Per NNN-project uit het PMG wordt door de projectleiders nader in beeld gebracht waar de opgave ligt voor NNN-realisatie en welke strategie mogelijk is om de realisatie van het NNN te versnellen en de ambitie van 250 hectare per jaar te halen. In overleg met de partners in het veld wordt tevens gezocht of versnelling van de realisatie van het NNN mogelijk is en hoe dit geprogrammeerd kan worden.

Voortgang NNN

Van de 56.300 hectare NNN in Noord-Holland is 50.400 hectare gerealiseerd (per 1 januari 2017). Er moet nog 5.900 hectare worden ingericht. Na inrichting en overdracht aan de eindbeheerder kunnen deze hectares als gerealiseerd worden meegerekend. Van de 5.900 hectare is 4.300 hectare op dit moment nog niet beschikbaar om te worden ingericht. Hiervoor is nog verwerving of functiewijziging op particuliere grond nodig. In tabel 2 is de stand van zaken weergegeven (peildatum 1 januari 2017). In het PMG is daarnaast een voortgangskaart opgenomen waarop onder meer zichtbaar is welke deel van het NNN gerealiseerd is en welke delen verworven zijn maar nog niet ingericht. De doelstelling voor deze bestuursperiode is om 250 ha per jaar te realiseren. Met het tempo van 250 ha per jaar gaan we de doelstelling van de realisatie van de NNN in 2027 niet halen. Wij werken aan een aanpak om de realisatie van de NNN in 2027 mogelijk te maken, belangrijk onderdeel is de gebiedsgerichte aanpak waarin het combineren van verschillende belangen in een gebied centraal staat. Focus op natuurrealisatie willen we ook bereiken door meer in te zetten op kansrijke projecten.

[1] Dit betreft de verwachte fasering per 1-1-2018.

Tabel 2: Stand van zaken NNN 1-1-2016 (in hectare).

	Gereed	Nog te realiseren
NNN gerealiseerd	50.400	
Niet verworven en niet ingericht		4.300
Wel verworven, niet ingericht		1.600
Totaal	***56.300***	***5.900***

Natura2000 en Programma Aanpak Stikstof
In de Natura2000-gebieden moeten de komende jaren maatregelen genomen worden om de staat van instandhouding van de natuur te behouden en te verbeteren. Voor elk van deze gebieden moet een Natura2000-beheerplan worden opgesteld. Met de beheerders van Natura2000-gebieden is een raamovereenkomst gesloten voor uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen (Programma Aanpak Stikstof). In 2017 zijn we gestart met de uitvoering van de maatregelen, zoals het aanleggen van stuifkuilen en het verwijderen van begroeiing. Wanneer de Natura2000-beheerplannen zijn vastgesteld starten ook de overige maatregelen (niet-PAS) die beschreven staan in het beheerplan.

In het PMG 2017-2021 waren alle Natura 2000/PAS gebieden in aparte projecten met bijbehorende projectnummers ondergebracht. In het huidige PMG hebben we onderscheid gemaakt in 2 clusters van projecten, namelijk herstelmaatregelen voor PAS in Natura 2000 gebieden en herstelmaatregelen voor Natura 2000-gebieden.

Verbindend groen
Samen met natuur- en infrabeheerders, werken we aan de realisatie van natuurbruggen in het Gooi en in de Kennemerduinen. In de duinen is de oplevering van de natuurbrug Zeepoort nabij. Prorail bereidt momenteel de natuurbrug over het spoor voor, waarna drie natuurbruggen gezamenlijk de duinen weer met elkaar verbinden. Eenmaal aangelegd, blijft goed onderhoud en beheer van de voorzieningen van groot belang.
Een mooi symbool van het succes van natuurverbindingen is de verbinding Naardermeer-Ankeveen (gerealiseerd in 2013); hier is de eerste otter al waargenomen!
We blijven investeren in de realisatie van natuurverbindingen, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen en de biodiversiteit in Noord-Holland wordt vergroot.

Natuurcompensatie
Voor een aantal ruimtelijke ontwikkelingen binnen Noord-Holland zijn natuurcompensatieafspraken gemaakt. In het PMG 2018-2022 zijn negen natuurcompensatie projecten opgenomen. Hierdoor kan verantwoording worden afgelegd over de realisatie ervan.

Recreatieve verbindingen
De provincie investeert ook in 2018 in de toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur voor onder meer wandelaars, fietsers en waterrecreanten. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de ontwikkeling van regionale routenetwerken en het oplossen van knelpunten in stad-landverbindingen met kernen van meer dan 30.000 inwoners. Voor de uitvoering zal in 2018 de Uitvoeringsregeling Groen, onderdeel recreatieve verbindingen, worden gecontinueerd. Daarnaast stimuleren we in 2018 de realisatie van toeristische overstappunten met de Uitvoeringsregeling Groen.

3. Financiering en communicatie

In het PMG is een onderscheid gemaakt in:

- raming voor de PMG-periode 2018-2022. De totale financieringsbehoefte, inclusief de grondverwerving, bedraagt voor de jaren 2018 tot en met 2022 ca. € 194 miljoen;
- doorkijk voor de periode 2023 tot en met 2027, aangezien dit de periode is waar de restanttaakstelling NNN gerealiseerd moet worden. Voor deze doorkijk zijn de financiële cijfers gebaseerd op uitgangspunten/aannames en normbedragen.

De financiële cijfers in het PMG zijn gebaseerd op de volgende (globale) uitgangspunten/aannames en normbedragen:

- Op grond van de gegevens over de periode 2018-2022 is een verdeling gemaakt tussen grondverwerving door de provincie en grondverwerving via SKNL (functiewijziging) voor de periode 2017-2027; ongeveer 42% van de grond wordt verworven door de provincie en 58% via SKNL functiewijziging.
- Voor de grondverwerving worden normkosten gehanteerd. De provincie hanteert als uitgangspunt 50.000 euro voor de grondverwerving per hectare. De werkelijke kosten per hectare kunnen echter verschillen per regio. Hier staan ook opbrengsten tegenover, omdat door de provincie gekochte grond weer wordt doorverkocht aan een eindbeheerder; deze opbrengsten worden opgenomen in de Reserve Groen.
- Voor SKNL functiewijziging zijn normkosten gehanteerd van 25.000 euro per hectare. Dit uitgangspunt is gebaseerd op de ervaring van de afgelopen jaren.
- Voor de inrichting worden normkosten gehanteerd van 15.000 euro per hectare.
- De opgenomen ramingen en kasritmes betreffen ramingen en kasritmes van medio 2017. Het is mogelijk dat er in het resterende deel van 2017 verschuivingen hebben plaatsgevonden of nog zullen plaatsvinden. De definitieve stand van de reserve op 31-12-2017 zal worden verwerkt in de Jaarrekening 2017 en vormt het uitgangspunt voor het PMG 2019-2023.

De Reserve Groen is de belangrijkste dekkingsbron van het PMG. De Reserve Groen is de bestemmingsreserve waarmee verwerving en inrichting van NNN en maatregelen in Natura2000-gebieden worden gefinancierd. Deze reserve wordt voornamelijk gevoed door:

1. Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt;
2. Opbrengsten uit verkoop van gronden (de voormalige PASO- en BBL-gronden).

De Reserve Groen biedt de eerstkomende jaren voldoende ruimte om de ambities uit het PMG te kunnen realiseren. Op basis van de huidige ramingen ontstaat vanaf 2025 een tekort aan middelen om de NNN-taakstelling te kunnen realiseren. Overigens dient hierbij te worden aangetekend dat de realisatie van het NNN, ook toen het Rijk nog verantwoordelijk was voor financiering hiervan, nooit volledig was gedekt en middelen steeds ‘gaandeweg’ werden vrijgemaakt.

Bij dit PMG spelen een aantal risico's. Voor deze risico's nemen wij de volgende beheersmaatregelen:

Risico	Effect	Beheersmaatregel
Het duurder uitvallen van een project.	Overbesteding	Regelmatige voortgangsgesprekken met de projectleiders. Regelmatig updaten van de 'factsheets' behorende bij de projecten in het PMG. Betere grondstrategie in beeld brengen per project.
Mogelijke subsidieontvangers vragen geen subsidie aan (onderbesteding) zodat doelstellingen niet worden gehaald.	Onderbesteding	Wij stimuleren mogelijke aanvragers om subsidies voor het bereiken van onze doelen, aan te vragen. Per jaar bekijken wij of een subsidie (opnieuw) beschikbaar kan worden gesteld.
Gronden worden minder snel verkocht of voor een lagere prijs verkocht. Gronden worden minder snel gekocht of voor een hogere prijs gekocht.	Verkeerde inschatting van kosten voor grondverwerving en opbrengsten uit verkoop	Op project- en provinciaal niveau is een exacte raming van kosten van grondverwerving en opbrengsten uit verkoop onzeker. Wij sturen op de hoeveelheid gronden die te koop wordt aangeboden en de hoeveelheid aankoopprocedures dat wordt gestart door dit jaarlijks opnieuw in te schatten. De werkelijke realisatie kan altijd afwijken van de raming. In de jaarrekening zal het verschil worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid. Daarnaast is bij verwerving op vrijwillige basis en bij verkoop uiteraard overeenstemming nodig met de (ver)kopende partij. Indien daartoe bestuurlijk wordt besloten is het mogelijk om ook andere instrumenten in te zetten.
Er ontstaat op den duur een tekort voor de dekking van het PMG.	Dekkingstekort	Per jaar actualiseren we het PMG. De Reserve Groen biedt voor het PMG 18-22 voldoende ruimte om de ambities te kunnen realiseren. De stand van de reserve groen wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de realisatie (baten en lasten) van het afgelopen jaar. De stand aan het eind van het jaar staat vermeld in de jaarstukken. Op basis daarvan zal, op het moment dat daar aanleiding toe is, ruim van tevoren een voorstel worden gedaan om het (eventuele) tekort te dekken.
Onzekerheid in projectplanning	Vertraging	Het beschikbaar komen van grond is bepalend voor realisatie. Vroeg in het project worden daarom keukentafelgesprekken gevoerd, om zicht te krijgen op mogelijkheden voor verwerving.

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door uw Staten zal het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 tezamen met de Nota van Beantwoording naar onze partners in het veld worden gestuurd.

Tevens zal na de vaststelling van het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 door uw Staten deze digitaal beschikbaar worden gesteld.

Het PMG wordt jaarlijks geactualiseerd.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 66

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 26 september 2017;

gelet op motie 53/2014 waarmee Provinciale Staten de wens uitspreken om via de P&C-cyclus goed sturing te kunnen geven op haar ‘groene kerntaak’;

besluiten:

1. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 vast te stellen

Haarlem, 13 november 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
E. Krijgsman
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288
krijgsmane@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **6-11-2017**
Commissie
Datum commissievergadering **19-10-2017**

30 oktober 2017

Onderwerp: **Voordracht Meerjarenprogramma Groen 2018-2021**

De commissie adviseert:
De voordracht voorlopig als bespreekstuk door te geleiden aan PS. Mocht de aanvullende informatie van GS afdoende zijn kan later bepaald worden om het toch te wijzigen in een hamerstuk.

Uittreksel concept-verslag commissie NLM 19 oktober 2017
8b. Natuur: Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022

De **voorzitter** deelt mee dat het CDA vooraf technische vragen heeft gesteld, die zijn beantwoord. De commissie zal naar aanleiding van de discussie met de gedeputeerde besluiten of de voordracht op 6 november als hamerstuk of bespreekstuk wordt geagendeerd.

COMMISSIEBESPREKING
De heer **Van Liere** (PvdD) valt op dat in de provincie Noord-Holland evenveel middelen aan natuur worden besteed als wat vanuit de verschillende natuurakkoorden in het provinciefonds wordt gestort. Hij wil weten hoe dit verband houdt met de eigen bijdrage van de provincie van €6,5 miljoen voor natuurbeheer, conform de afspraken in het Natuurpact.

Mevrouw **De Groot** (SP) kan zich grotendeels in het meerjarenprogramma Groen vinden. De SP vindt echter dat GS er onvoldoende in geslaagd is om NNN te verwerven en in te richten gezien de doelen voor 2027. De gedeputeerde belooft verbetering, maar onduidelijk is waar de bijbehorende maatregelen uit zullen bestaan. De tekst is op dat punt erg vaag. Het lijkt of er meer natuur verdwijnt dan er NNN wordt toegevoegd. De SP noemt als voorbeeld de bouw van recreatiewoningen.

De heer **Kramer** (GroenLinks) zegt dat GroenLinks over het algemeen tevreden is over het meerjarenprogramma. Versnelling in het realiseren van NNN is onontbeerlijk. Het is goed dat GS daarop zal inzetten. Met de raming voor de periode 2023-2027 komt het totale bedrag uit op €194 miljoen, wat gelijk is aan het bedrag voor de vier jaren van het MJP. Spreker wil weten of dat klopt. Het meerjarenprogramma zegt weinig over de invulling van natuurcompensatie. De bedoeling van compensatie is dat het verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen ondervangen wordt. In het Noord-Hollands Dagblad stond onlangs een artikel over de afkoop van de fysieke compensatie van een kwart ha waardevol weidevogelgebied. De afkoopprijs die de gemeente Schagen hiervoor betaalde was €4000. GroenLinks kan zich niet in dergelijke constructies vinden. GroenLinks zal verdere vragen schriftelijk indienen.

De heer **De Kam** (CDA) is onder de indruk van de plannen en ook van de voortgang die jaarlijks wordt geboekt. Het CDA wil weten of geen onomkeerbare acties worden ondernomen in het meerjarenprogramma Groen die verband houden met pijnpunten als ongewenste begrenzing en het onmogelijk maken van agrarisch natuurbeheer in de toekomst.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) dankt GS voor het stuk. De fractie heeft daarbij geen opmerkingen.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) zegt dat Noord-Holland aanzienlijk in de natuur investeert. Het is ook belangrijk dat zoveel mogelijk mensen daarvan kunnen genieten. Er moeten nog vele hectares NNN gerealiseerd worden. De VVD vraagt of de gestelde doelen haalbaar zijn met de gereserveerde middelen.

> De heer **Van Liere** (PvdD) valt op dat de VVD de ambities erg vaak ter discussie stelt. Hij wil weten of de fractie afstand neemt van het coalitieakkoord.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) zegt dat dat niet het geval is, maar vindt wel dat maatregelen realistisch moeten zijn. Een daarvan kan zijn het toestaan van agrarisch natuurbeheer op de genoemde 1800 ha NNN. 64% van de bomenkap vindt plaats voor omvorming van natuur door terreinbeherende organisaties. De VVD vindt het denkbaar dat aan terreinbeherende organisaties een herplantplicht wordt opgelegd. Er wordt veel geïnvesteerd in natuurverbindingen. De VVD wil weten of de effectiviteit daarvan onderzocht wordt.

De heer **Klein** (CU-SGP) is blij met het meerjarenprogramma Groen en met de plannen en projecten die worden ontwikkeld. Het is goed dat meer inzicht wordt gegeven in de voortgang van de realisatie van het NNN. In de komende jaren worden daaraan waarschijnlijk heel veel hectares toegevoegd. Vanaf 2022 moet zo'n 1000 ha per jaar worden toegevoegd. Spreker vraagt hoe reëel die doelstelling is.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) leest dat de gedeputeerde zelf al concludeert dat de doelstellingen voor het NNN in 2027 niet gehaald worden zonder versnelling. Wellicht is het tijd voor een deltaplan of een fonds. In het stuk staat ook dat de gedeputeerde ervan uitgaat dat nog rijksmiddelen naar de provincies vloeien. De PvdA vindt het gevaarlijk om daarop te rekenen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) heeft al eerder gewezen op de pijnpunten in het meerjarenprogramma. Zij is blij dat de provincie kan bijdragen aan de totstandkoming van het NNN.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) herhaalt dat zijn fractie het NNN niet als doel op zich wil zien. Dat is een zwaarwegend punt. Graag zou hij de mogelijke bomenkap in de Schoorlse Duinen nader in de commissie bespreken.

BEANTWOORDING
De heer **Tekin** (ged.) zegt dat toe dat de eventuele bomenkap in de Schoorlse Duinen na 15 november in de commissie geagendeerd wordt. De vraag van de heer Van Liere over de eigen provinciale bijdrage van €6,5 voor natuurbeheer wordt voor 6 november schriftelijk beantwoord. Het is juist dat versnelling noodzakelijk is in de realisatie van het NNN. Het geraamde bedrag van €194 miljoen voor benodigde grond tussen 2023-2027 is juist berekend. De gedeputeerde wacht de schriftelijke vragen van GroenLinks voor het overige af. Het is in brede zin lastig te zeggen of onomkeerbare besluiten worden genomen wat betreft begrenzing of agrarisch natuurbeheer. GS zal daarbij handelen conform de opgezette projecten. Doel daarbij is om met een open agenda het gesprek met belanghebbenden in het gebied aan te gaan. Bomenkap moet per situatie overwogen worden. De doelen van bomenkap lopen uiteen. Zo is het doel in Schoorl om de duinen weer terug te laten komen. De gedeputeerde neemt de opmerking van de VVD over een herplantplicht voor terreinbeherende organisaties in overweging. Per project zijn de afspraken daarover verschillend. De gedeputeerde probeert alle partijen ervan bewust te maken dat na 2027 een tekort voorzien wordt. GS buigt zich over een oplossing. Het is nog onduidelijk of er rijksmiddelen komen naar aanleiding van de afspraken in het Natuurpact. Over de effectiviteit van natuurverbindingen is recent een rapport verschenen. Het wordt op korte termijn aan de commissie verstrekt.

De heer **Kramer** (GroenLinks) zegt tot slot dat GroenLinks een motie overweegt over natuurcompensatie.

De **voorzitter** concludeert dat het meerjarenprogramma Groen op 6 november vooralsnog als bespreekstuk geagendeerd wordt.

Beantwoording openstaande vraag uit cie NLM 19-10-2017 over Meerjarenprogramma Groen 2018-2021

De heer Van Liere stelde de volgende vraag bij de behandeling van het PMG in de Statencommissie NLM van 23 oktober jl..

"De heer **Van Liere** (PvdD) valt op dat in de provincie Noord-Holland evenveel middelen aan natuur worden besteed als wat vanuit de verschillende natuurakkoorden in het provinciefonds wordt gestort. Hij wil weten hoe dit verband houdt met de eigen bijdrage van de provincie van €6,5 miljoen voor natuurbeheer, conform de afspraken in het Natuurpact."

In het Natuurpact (2013) tussen Rijk en provincies is inderdaad afgesproken dat de provincies, gezamenlijk, € 65 mln. (structureel) zullen bijdragen aan natuurbeheer. Dit doen zij bovenop de rijksbijdrage voor natuurbeheer van € 105 mln., die via het Provinciefonds wordt gestort. Het Noord-Hollandse aandeel in deze € 65 mln. is door de toenmalige commissie Jansen II bepaald op € 5,55 mln. Het bedrag van € 6,5 mln. dat de heer Van Liere heeft genoemd, herkennen wij niet, maar wij vermoeden dat hij op het door de commissie-Jansen II vastgestelde bedrag doelde.

Binnen onze Begroting 2018 zijn de totale budgetten voor beheer: SNL (€ 16,5 mln.), recreatieschappen (€ 5,0 mln.) en Faunafonds (€ 4,9 mln. begroot in 2018; in 2017 echter overschreden). In totaal maakt dit € 26,4 mln. aan kosten voor beheer. Wij ontvangen van het Rijk – uit de € 105 mln. die landelijk beschikbaar is gesteld – een bedrag van € 8,95 mln. Kortom: Noord-Holland realiseert de € 5,55 mln. aan 'eigen bijdrage' op grond van het Natuurpact, ruimschoots.

De provinciale bijdragen voor natuurbeheer zijn overigens niet opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG), zoals de heer Van Liere veronderstelt. Het PMG gaat enkel over incidentele investeringen in natuur. Het beheer, dat structureel van aard is, is uitgewerkt in het Natuurbeheerplan.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr H.J. Geertsema
BEL/IOT

Telefoonnummer +31235143086
geertsemah@noord-holland.nl

INGEKOMEN - 4 OKT. 2017

Betreft: Voordracht middelen OV-knooppunten

Verzenddatum

04 OKT. 2017

Kenmerk
934343-993537

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit. Daarin vragen wij u ten behoeve van de co-financiering van projecten en maatregelen op en bij OV-knooppunten € 4,8 mln. beschikbaar te stellen ten laste van de bestemmingsreserve TWIN-H en twee budgetten te heralloceren voor OV-knooppunten. Tevens informeren wij u over de achtergrond van, en de werkwijze, opgaven en projecten binnen het programma OV-knooppunten. Daarbij wordt per knooppunt waarvoor inmiddels co-financiering is aangevraagd (of waar wij dat verwachten) aangegeven welke opgaven er liggen of, indien van toepassing, om welke concrete projecten het gaat. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de procedure die wordt gevolgd om tot co-financiering te komen en welke voorwaarden daaraan worden gesteld.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

R.M. Bergkamp
provinciesecretaris

J.W. Remkes
voorzitter

1 bijlage(n)
- Voordracht middelen OV-knooppunten

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 september 2017

Onderwerp: Middelen programma OV-knooppunten

Kenmerk: 934343

Bijlagen: 1

1. Aanleiding

Op 15 december 2008 hebben uw Staten ingestemd met de Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H). Het gaat hier om een investeringsimpuls van € 496 miljoen die over een aantal thema's c.q. projecten is verdeeld. Eén van die thema's is "Stedelijke Vernieuwing". Hiervoor zijn € 10 mln. gereserveerd. Op 2 november 2010 hebben wij besloten om van dit bedrag € 7 miljoen te reserveren voor het programma OV-knooppunten. Na vaststelling van de kaderbrief 2013 resteert hiervan nog € 4,8 miljoen (€ 5 miljoen minus € 200.000 aan voorbereidingskosten).
Omdat het een reservering betreft, is afgesproken dat uw Staten pas middelen beschikbaar stellen nadat zij hebben ingestemd met een voordracht van ons College. In de voorliggende voordracht vindt u een toelichting op de achtergrond van en de werkwijze, opgaven en projecten binnen het programma OV-knooppunten. Daarbij wordt per knooppunt waarvoor inmiddels co-financiering is aangevraagd (of waar dat verwacht wordt) aangegeven welke opgaven er liggen of, indien van toepassing, om welke concrete projecten het gaat. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de procedure die wordt gevolgd om tot co-financiering te komen en welke voorwaarden daaraan worden gesteld.

Om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen heeft de voordracht niet uitsluitend betrekking op de TWIN-H middelen, maar op het gehele bedrag dat (naar verwachting) beschikbaar komt voor OV-knooppunten. Voor een omschrijving daarvan zie hoofdstuk 3. Het betreft een bedrag van € 16,75 mln. dat benodigd is in de komende jaren, gezien de huidige en verwachte verzoeken om co-financiering.

2. Inleiding

2.1 Waarom?

OV Knooppuntontwikkeling is al een aantal jaren één van de speerpunten van het provinciale beleid. Ons College heeft afgesproken door te gaan met het OV Knooppuntenbeleid, waarbij gebieden rond een selectief aantal stations worden ontwikkeld tot hoogwaardige locaties voor wonen, werken en recreëren. Hierbij vervult de provincie een regisserende rol als het gaat om de afstemming op het gebied van regionale kwalitatieve woningbouwprogrammering, werklocaties en detailhandel.

Door te kiezen vóór knooppunten (het prioriteren van ruimtelijke ontwikkelingen nabij aantrekkelijke stationslocaties), benutten we de bestaande ruimte in het stedelijk gebied en de (investeringen) in het bestaande OV-netwerk (inclusief het spoor) zo goed mogelijk en dragen we bij aan het behoud van het groene landschap. De betere benutting van de stationsomgevingen vergroot ook het reizigerspotentieel: meer activiteiten in de stationsomgeving in combinatie met een goede bereikbaarheid van knooppunten leiden tot meer reizigers en een betere benutting van de capaciteit op het spoor. We dragen daarmee ook bij aan het vergroten van de keuzemogelijkheden binnen het *daily urban system*; OV, auto, fiets, lopen of een combinatie.

Daarnaast willen we dat stationsomgevingen betekenisvolle plekken zijn in dorpen en steden. Aantrekkelijk voor die inwoners die graag willen wonen op goed bereikbare plekken. Aantrekkelijk voor mensen om te werken, te verblijven en te ontmoeten, voor ondernemers en bedrijven om zich te vestigen. Tegelijkertijd zijn knooppunten een belangrijke schakel in de deur- tot- deur reizen die mensen maken naar hun werk, voorzieningen en recreatieve en toeristische bestemmingen en vormen ze de entree van een stad of dorp.

2.2 Waarom nu?

Uitvoering knooppuntopgaven in versnelling

De afgelopen jaren is binnen het programma OV Knooppunten samen met andere partijen veel onderzoek gedaan, en zijn visie en beleid ontwikkeld.

In 2010 hebben wij het besluit genomen om TWIN-H middelen te bestemmen voor OV-knooppunten. In de jaren daarna is met de studie Maak Plaats de (theoretische) basis gelegd voor knooppuntontwikkeling in Noord-Holland. Eind 2014 is gestart met de pilot Zaancorridor, de knooppunten aan de spoorlijn van Amsterdam naar Heerhugowaard. Met de betrokken gemeenten, NS en Prorail zijn de opgaven op en rond de knooppunten in kaart gebracht en in 2016 is voor iedere gemeente een actie- en uitvoeringsprogramma opgesteld met maatregelen die de bereikbaarheid en verblijfskwaliteit van de knooppunten verbeteren. De uitvoering daarvan begint nu op gang te komen. Als gevolg daarvan komen er bij de provincie steeds meer verzoeken binnen om co-financiering voor projecten. In het afgelopen jaar zijn naast de Zaancorridor ook de Kennemerlijn en de Schipholcorridor opgepakt. De verwachting is daarom dat de vraag om co-financiering verder zal toenemen. In bijlage 1 vindt u een overzicht van de knooppunten waarvoor inmiddels co-financiering is gevraagd aan de provincie, of waar dit op korte termijn verwacht wordt.

Woningbouwopgave Noord-Holland

Noord-Holland, en dan met name de regio Amsterdam, is een zeer gewilde plek om te wonen en te werken. De provincie kent momenteel een hoge bevolkingsgroei door een combinatie van buitenlandse migratie, natuurlijke aanwas en de komst van inwoners uit de rest van Nederland. In de meest recente prognose van de provincie uit 2017 stijgt de bevolking in Noord-Holland van 2,8 miljoen inwoners in 2017 naar bijna 3,2 miljoen in 2040. De woningbehoefte groeit met 212.000 woningen. De hoge bevolkingsgroei is deels een gevolg van de relatief jonge bevolking in het zuiden van Noord-Holland. Een andere oorzaak is de concentratie en groei van werkgelegenheid in de Metropoolregio Amsterdam die veel inwoners aantrekt. De dynamiek van de woningmarkt zorgt ervoor dat de sterke groei van Amsterdam zich uitstrekt tot heel Noord-

Holland Zuid. Omdat in de afgelopen jaren de toename van de woningvoorraad in het zuiden van de provincie is achtergebleven bij de huishoudensgroei is de druk op de woningmarkt sterk toegenomen. Bij de nu verwachte productie loopt de achterstand richting 2020 verder op. Gezien deze achterstand en de toekomstige vraag is het verhogen van de bouwproductie op korte termijn noodzakelijk. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van de regio. In de Regionale Actieprogramma's (RAP's) is hier daarom veel aandacht voor.

Met de Ruimtelijk-Economische Actieagenda 2016-2020 wordt hier in MRA (Metropoolregio Amsterdam)-verband al aan gewerkt. De MRA zet in op de realisatie van 250.000 woningen tot 2040 met behoud van leefkwaliteit. De inzet is om vooral binnenstedelijke locaties te ontwikkelen, omdat hiermee het draagvlak voor voorzieningen en infrastructuur wordt vergroot en het waardevolle landschap wordt behouden. Binnenstedelijke locaties zijn vaak complex. De samenwerking tussen overheden, ontwikkelaars, corporaties en beleggers is daarin essentieel.

Invoering Programma Hoogfrequent Spoor (PHS)
Het spoorwegnet moet geschikt worden gemaakt voor de huidige en toekomstige vraag van vervoerders en reizigers. Daarom werken ProRail en vervoerders in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu aan het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS). De kern: meer personentreinen op drukke trajecten en voldoende ruimte voor het goederenvervoer. PHS gaat uit van elke 10 minuten een intercity of sprinter, het zogenaamde spoorboekloos rijden. Binnen Noord-Holland wordt PHS ingevoerd op het traject Amsterdam-Alkmaar, de Zaancorridor (m.u.v. station Alkmaar-Noord en Heerhugowaard).
Waar de spoorsector zorgt voor snelle verbindingen, een robuust openbaarvervoernetwerk en goed functionerende stations moet de ruimtelijke sector zorgen voor voldoende vervoerswaarde door het toevoegen van woningen, werk en voorzieningen, door het aantrekkelijker maken van de stationsomgeving en het verbeteren van de routes naar het station. Dit leidt tot goed gevulde treinen in zowel spits- als tegenspitsrichting én in de daluren. Een evenwichtige, aanvullende programmering van ruimtelijke functies is hier cruciaal. Dit doet de provincie door haar samenwerking met de gemeenten en spoorsector op de Zaancorridor.

Toenemende vraag naar recreatiemogelijkheden
De bevolking van Noord-Holland groeit hard en de behoefte om te recreëren daarmee ook. Het Noord-Hollandse landschap is divers en heeft een hoge cultuurhistorische waarde. Verschillende OV-knooppunten in Noord-Holland hebben een grote recreatieve potentie als toegangspoort naar het landschap, de zogenaamde buitenpoorten. Ze vormen door hun ligging bij natuurgebieden een directe koppeling tussen de stad en het landschap of recreatiegebied, en brengen recreatie, cultuurhistorie, natuur, landschap, voorzieningen, wonen en vervoersmodaliteiten samen. Hier liggen kansen die veel beter kunnen worden benut. Daarom willen we buitenpoorten als Castricum en Santpoort-Noord verder ontwikkelen door de stations aantrekkelijker te maken en de aansluiting op en routering naar de aanliggende recreatiegebieden te verbeteren. Dit sluit ook aan bij het Actieprogramma Metropolitaan Landschap van de MRA, waarin een nadere uitwerking van het concept Buitenpoorten als actiepunt is opgenomen. Dit is inmiddels gebeurd door middel van een zojuist onlangs afgeronde pilot.

Grotere rol OV-knooppunten in MIRT-verkenningen
De Rijksoverheid werkt samen met decentrale overheden aan ruimtelijke projecten en programma's voor elke regio in Nederland. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) richt zich op financiële investeringen in deze programma's en projecten. In veel MIRT-verkenningen nemen OV-knooppunten een steeds prominentere rol in als één van de mogelijke oplossingen om de bereikbaarheid te verbeteren.

In MIRT NowA (Noordwestkant Amsterdam), waaraan door het programma OV-knooppunten is meegewerkt, is gepoogd om meer inzicht te krijgen in de wisselwerking tussen ruimtelijke en mobiliteitsontwikkelingen (met nadruk op het spoor). Hierbij zijn de effecten van variaties in ruimtelijke ontwikkelingen voor een drietal in het NowA-gebied gelegen locaties (Haarlem Spaarnwoude, Beverwijk (incl. Heemskerk) en Alkmaar-Heerhugowaard) aan de hand van vijf scenario's in beeld gebracht. De uitkomst van dit onderzoek is dat het concentreren van ruimtelijke ontwikkelingen rondom een knooppunt bijdraagt aan reizigersgroei via het spoor. Deze ruimtelijke ontwikkelingen zijn effectiever als tegelijkertijd geïnvesteerd wordt in kwaliteitsverbetering van het openbaar vervoer (en de fiets). Het zorgt voor substantiële groei van het aantal reizigers. Omdat het aandeel openbaar vervoer ten opzichte van de auto, ook met knooppuntontwikkeling relatief beperkt blijft, blijven andersoortige maatregelen naast ruimtelijke ontwikkelingen rond knooppunten eveneens nodig.
In de MIRT verkenning "corridorstudie Amsterdam-Hoorn" zijn de effecten van het verdichten rond OV-knooppunten op het wegverkeer doorgerekend. Geconcludeerd werd dat er niet zozeer sprake is van een significante afname van het wegverkeer maar dat OV-knooppunten er wel voor kunnen zorgen dat het wegverkeer minder snel groeit.

in het Bestuurlijk Overleg MIRT Noordwest-Nederland van 13 oktober 2016 is afgesproken om tot een breed gebiedsgericht programma in de Metropoolregio Amsterdam te komen om de urgente bereikbaarheidsopgaven in nauwe samenhang en afstemming met de verstedelijkingsopgaven op te pakken, het Programma Bereikbaarheid. Hiermee werken MRA en het Rijk aan een vestigingsklimaat dat zowel op korte, middellange en lange termijn kan concurreren met andere grootstedelijke regio's in Europa en de rest van de wereld. De ontwikkeling van OV-knooppunten wordt meegenomen als één van de mogelijke maatregelen die de groei van het wegverkeer kunnen beperken.

2.3 Bestuurlijke (voor)geschiedenis
Op 15 december 2008 hebben uw Staten ingestemd met de Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H). Het gaat hier om een investeringsimpuls van € 496,0 mln. die over een aantal thema's c.q. projecten is verdeeld. Hiervan was € 10,0 mln. bestemd voor stedelijke vernieuwing. Op 2 november 2010 hebben wij besloten om van dit bedrag € 7,0 mln. te reserveren voor het programma OV-knooppunten en € 3,0 mln. voor het uitvoeringsprogramma Zandvoort. Dit besluit is op 29 november 2010 via een brief op de B-agenda in de Statencommissie ROG (Ruimtelijke ordening en grondzaken) besproken.

Op 21 juni 2010 is de *structuurvisie Noord-Holland 2040* door uw Staten vastgesteld. In de structuurvisie is het project 'verdichting rond OV Knooppunten' als één van de uitvoeringsprogramma's opgenomen.

Met de vaststelling van de kaderbrief 2013 is besloten om van het programma OV-knooppunten een bedrag van € 2 mln. over te hevelen naar het Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder. De TWIN-H reservering bedraagt derhalve momenteel nog € 4,8 mln. (€ 5,0 mln. minus € 0,2 mln. aan voorbereidingskosten).

Omdat OV-Knooppunten één van de speerpunten van de provincie is, hebben uw Staten op 27 juni 2016, tijdens de behandeling van de Kaderbrief 2017, een motie aangenomen waarin u ons verzoekt prioriteit te geven aan het uitvoeringsgereed maken van de volgende projecten: De Kop werkt, Glasvezel, Markerwadden, Groen Kapitaal, Biodiversiteit en OV-knooppunten.

2.4 Beleid OV-knooppunten
Het provinciale beleid rond OV-knooppunten is neergelegd in een aantal publicaties en besluiten.

Op **8 oktober 2013** hebben wij de volgende besluiten genomen:

- Kennis te nemen van de publicatie *Maak Plaats! Werken aan knooppuntontwikkeling in Noord-Holland* en in te stemmen met de hierin benoemde tien uitgangspunten als leidraad voor ons beleid;
- Onderzoek te verrichten naar hoe bestaand provinciaal beleid kan aansluiten op de tien uitgangspunten uit *Maak Plaats!*;
- Een voorstel uit te werken betreffende de sturingsmogelijkheden binnen de Provinciale Ruimtelijke Verordening;
- Een voorstel uit te werken over het bundelen en inzetten van beschikbare middelen;
- Een Monitor ov- knooppunten op te stellen;
- De Zaancorridor als pilotlocatie aan te wijzen bij de operationalisering van de tien uitgangspunten uit Maak Plaats! en deze uitgangspunten ter besluitvorming aan betrokken partijen voor te leggen;
- Gezamenlijk met partners op de Zaancorridor een uitvoeringsprogramma op te stellen en in dit proces de rol van aanjager en coördinator te vervullen.

Op **10 maart 2015** hebben wij besloten het *uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen* in te zetten op het realiseren van binnenstedelijke woningbouwproductie, waarbij projecten voldoen aan één of meerdere criteria. Eén van deze criteria is dat de woningbouw wordt gerealiseerd binnen een straal van 1200 meter rondom een OV-knooppunt.

Op **1 december 2015** hebben wij de notitie *OV-knooppunten: strategie per corridor* vastgesteld. Op basis hiervan is bepaald op welke corridors zou worden ingezet en op welke wijze.

Op **22 maart 2016** hebben wij de notitie *Doelstellingen en monitor* vastgesteld. Hierin zijn de volgende strategische doelstellingen van het programma OV-knooppunten gedefinieerd.

1. Het optimaal benutten en versterken van de aanwezige, intrinsieke waarden van knooppunten en het vergroten van synergie tussen knooppunten op corridorniveau;
2. Verbeteren van stationsomgevingen als comfortabel en optimaal functionerende schakel in de deur-tot-deur reis;
3. Beter benutten bestaande ruimte rond stationsomgevingen;

4. Verbeteren van stationsomgevingen als aantrekkelijke plek in stad of dorp om te wonen, werken, leren, ondernemen en/of verblijven.

Knooppuntontwikkeling behoeft jaarlijkse monitoring om na te gaan wat de effecten zijn van het knooppuntenbeleid. Om die reden is een monitor OV-knooppunten ontwikkeld die de voortgang van de verschillende (operationele) doelstellingen en gewenste maatschappelijke "*outcome"* meet. In 2016 verscheen de eerste editie van de monitor OV-knooppunten, die daarmee kan worden beschouwd als een nulmeting. Het streven is om jaarlijks een publicatie uit te brengen.

3. Financiering en communicatie

3.1 Financiële aspecten en risicobeheersing

Het hier voorliggende programma voorziet in een investering door de provincie van €16,75 mln. Als dekking wordt voorgesteld om de volgende middelen aan te wenden:

1. Reserve TWIN-H, compartiment stedelijk bouwen, € 4.800.000 voor OV Knooppunten;
2. Reserve AP-2010, compartiment Woonvisie 2010-2020, € 2.000.000 binnenstedelijk bouwen;
3. Reserve Werkgelegenheid en Economie, restant middelen voor stads en dorpsvernieuwing € 2.076.000;
4. Kaderbrief 2018, € 7,87 mln. aan extra middelen voor OV-knooppunten.

Over de punten 1 t/m 3 neemt u vandaag een besluit middels onderhavige voordracht.
Over punt 4 hebt u op 10 juli jl. besloten door in te stemmen met de Kaderbrief 2018.

Wij zien enkele mogelijke risico's. Ten eerste bestaat het risico is dat er discussie ontstaat over het eindresultaat. Wij minimaliseren dit risico door alle afspraken over de afbakening van het project, de financiën, risico's, wederzijdse taken en verantwoordelijkheden vast te leggen in een uitvoeringsovereenkomst (zie paragraaf 3.4). De (concept-)uitvoeringsovereenkomst wordt voorgelegd aan GS.

Een tweede risico is de kans dat het project niet uitgevoerd wordt, omdat bijvoorbeeld de kosten hoger uitvallen dan verwacht en de gemeente deze niet kan opvangen. Wij minimaliseren dit risico door de volgende beheersmaatregel: kostenramingen worden intern door de provincie kritisch beoordeeld. De business case van het betreffende project wordt getoetst door de provinciale planeconoom en zo nodig wordt externe deskundigheid ingeschakeld. Er wordt bestuurlijk en ambtelijk scherp onderhandeld met de betrokken gemeente.

Tot slot is er het risico dat een project niet uitgevoerd wordt vanwege capaciteitsgebrek bij een gemeente. Dit risico achter wij zeer gering. Een subsidie wordt pas verstrekt als het betreffende project uitvoeringsgereed is.

3.2 Co-financiering van knooppunten

De middelen van het programma OV-knooppunten zijn beperkt gelet op de opgaven. De provinciale investeringen dienen daarom vooral om projecten op gang te brengen of het laatste zetje te geven. Uitgangspunt is om hiermee op korte termijn resultaten te laten zien.

Vanwege het beperkte budget zal een prioritering worden aangebracht tussen de verschillende knooppunten en projecten. Hiervoor worden projecten op de volgende wijzen getoetst.

Bijdrage aan doelstellingen programma

Het uitgangspunt is dat voor de te financieren knooppunten c.q. projecten daarbinnen een provinciale bijdrage mogelijk is in vorm van cofinanciering, maar uitsluitend als die bijdraagt aan het behalen van één of meer van de doelstellingen van het programma OV-knooppunten. Deze doelstellingen zijn:

a) Het optimaal benutten en versterken van de aanwezige, intrinsieke waarden van knooppunten en het vergroten van synergie tussen knooppunten op corridorniveau;
b) Verbeteren van stationsomgevingen als comfortabel en optimaal functionerende schakel in de deur-tot-deur reis;
c) Beter benutten bestaande ruimte rondom stationsomgevingen;
d) Verbeteren van stationsomgevingen als aantrekkelijke plek in de stad of dorp om te wonen, werken, leren, ondernemen en/of verblijven.

Project is niet haalbaar zonder provinciale bijdrage

Daarnaast moet de financiële bijdrage noodzakelijk zijn om de gewenste knooppuntontwikkeling in gang te zetten. De gemeente dient daarbij aan te tonen dat er een financieel tekort is dat niet is op te lossen door de businesscase verder te optimaliseren, maar dat inherent is aan specifieke karakteristieken van of lokale omstandigheden rond het knooppunt.

Kansen benutten

Bovenstaande betekent niet dat in alle gevallen de vanuit beleidsperspectief belangrijkste projecten per definitie voorrang krijgen. Een andere belangrijke afweging is namelijk de mogelijkheid om kansen die zich op een bepaald moment voordoen te benutten. Hierbij gaat het om het geven van een laatste zetje bij projecten, die uiteindelijk een vliegwieleffect hebben. Een voorbeeld hiervan is de gebiedsontwikkeling die momenteel gaande is rond station Heerhugowaard, waar de aanpak van de fysieke ruimte tot gevolg heeft dat private investeerders grote interesse hebben om te investeren in het gebied. Zo wordt synergie gecreëerd tussen provinciale middelen en investeringen van samenwerkingspartners;

Urgentie

Tot slot is ook urgentie een belangrijk criterium. Het kan dan gaan om een bestuurlijke prioriteit (het betreffende knooppunt ligt op een prioritaire corridor als de Zaancorridor), een beleidsurgentie (bijvoorbeeld de enorme woningbouwopgave vanuit de MRA en de invoering van het Programma Hoogfrequent Spoor of een gebiedsurgentie (bijvoorbeeld bodemvervuiling Zaanstad).

3.3 Randvoorwaarden aan co-financiering
Aan een bijdrage van de provincie worden voorwaarden gesteld. Essentieel is dat andere partijen het grootste deel van de uitvoeringskosten op zich nemen. Dit kunnen zowel gemeenten, NS en ProRail, Vervoerregio Amsterdam als private partijen zijn. De bijdrage van de provincie betreft dus per definitie een beperkt deel (maximaal 50%) van de kosten van het totale publieke pakket aan maatregelen binnen een gebiedsontwikkeling.
Ook moet het effect van de investering binnen 5 jaar zichtbaar zijn en moet de financieringsvraag passen binnen de volgende voorwaarden:

- Er zijn geen reguliere alternatieve financieringsmogelijkheden (subsidies en regelingen);
- Het gaat niet om een bijdrage aan een spoorse doorsnijding of andere spoorse zaken;
- Het past binnen de regels van het TWIN-H project stedelijke vernieuwing rond OV-knooppunten en de vigerende wet- en regelgeving (bijv. staatssteun).

3.4 Besluitvorming
Voor het programma OV-knooppunten wordt de volgende programmering opgesteld:

1. Een investeringsagenda OVK 2016-2020: op corridorniveau een omschrijving van de prioritaire knooppunten.
2. Een investeringsprogramma OVK 2016-2020: uitgewerkt per knooppunt de projecten die een provinciale bijdrage krijgen.
3. Per knooppunt een uitvoeringsovereenkomst met de afspraken over de projecten, fasering, de hoogte van de bijdrage en de toedeling van middelen.

Bij een aanvraag tot co-financiering wordt de volgende procedure gevolgd. Allereerst brengt de betreffende gemeente samen met de samenwerkingspartners de knooppuntontwikkeling goed in beeld zodat de samenhang met de provinciale sectorale belangen concreet wordt en een integrale afweging plaats kan vinden. Dit leidt tot een inhoudelijk onderbouwd voorstel.

Vervolgens maakt de gemeente inzichtelijk hoe de business case er uit ziet en geeft zij aan welke pogingen er zijn ondernomen om de business case sluitend te krijgen. Dit wordt met de provincie besproken, in aanwezigheid van de provinciale planeconoom. Onderzocht wordt vervolgens welke reguliere (provinciale) subsidies mogelijk zijn. Dit leidt tot een eerste financieel voorstel.

Het betreffende voorstel wordt aan de betreffende gedeputeerden (in ieder geval Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit) voorgelegd en vormt bij akkoord de basis voor de concrete onderhandelingen met de partijen. Dit leidt uiteindelijk tot een concept-uitvoeringsovereenkomst onder voorbehoud van goedkeuring door ons College.

De concept-overeenkomst wordt per project zowel inhoudelijk als financieel besproken met de gedeputeerden en daarna ter besluitvorming voorgelegd aan ons College. Uw Staten worden over ieder besluit per brief geïnformeerd.

3.5 Communicatie
Het (voorgenomen) besluit van uw Staten is gecommuniceerd door middel van een persbericht en een interview met de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening en Wonen in een regionaal dagblad.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 67

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 26 september 2017;

overwegende dat:

- De ontwikkeling van OV-knooppunten één van de speerpunten is van het provinciale beleid;
- De provinciale samenwerking met regionale partners heeft geleid tot een groeiende behoefte aan co-financiering van projecten op of rond OV-knooppunten;
- In het kader van de Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H) € 4,8 mln. aan middelen is gereserveerd voor OV-knooppunten.

besluiten:

1. Kennis te nemen van de knooppuntopgaven in voorliggende voordracht;
2. € 4.800.000,- beschikbaar te stellen ten laste van de bestemmingsreserve TWIN-H, compartiment Verduurzaming onderdeel V/1;
3. € 2.000.000,- uit de reserve AP-2010, stedelijke vernieuwing, compartiment Woonvisie 2010-2020, te heralloceren ten behoeve van het programma OV-knooppunten;
4. € 2.076.000 uit de reserve Werkgelegenheid en Economie, restant middelen voor stads en dorpsvernieuwing, te heralloceren ten behoeve van het programma OV-knooppunten.

Haarlem, 13 november 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

BIJLAGE 1: Corridors en knooppunten

Hieronder worden de corridors omschreven waaraan binnen het programma OV-knooppunten wordt (samen)gewerkt. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de knooppunten waarvoor inmiddels verzoeken zijn ontvangen van gemeenten (al dan niet in samenwerking met Prorail) om co-financiering of waar dat, gezien het stadium waarin de samenwerking verkeert, op korte termijn verwacht wordt. Per knooppunt wordt aangegeven wat de belangrijkste opgaven zijn, waarom het belangrijk is dat de provincie meebetaalt aan het betreffende knooppunt c.q. project daarbinnen. Waar mogelijk wordt tot slot een globale planning aangegeven.

1. Zaancorridor

Bij de vaststelling van de tien uitgangspunten uit *Maak Plaats!* is de Zaancorridor aangewezen als pilot corridor. Op 12 november 2014 heeft de provincie met betrokken gemeenten, NS en ProRail een intentieovereenkomst getekend om de samenwerking vorm te geven. In de overeenkomst wordt de intentie uitgesproken om het openbaar vervoersysteem en de ruimtelijke ontwikkelingen op OV Knooppunten in samenhang te ontwikkelen en te verbeteren. Vanuit de doelstellingen lag de focus in de pilot op PHS (beter functioneren station en betere benutting bestaande ruimte), woningbouwopgave MRA (beter benutten ruimte rond knooppunten) en de ontwikkeling van buitenpoorten/toerisme (optimaal benutten knooppunt).

De pilot bestond uit een regulier overleg binnen een ambtelijke werkgroep en een stuurgroep waar besluitvorming plaats had. In de ambtelijke werkgroep is in 2015 en begin 2016 gewerkt aan een gezamenlijk actie- en uitvoeringsprogramma. Daarin zijn acties opgenomen die een bijdrage leveren aan de bereikbaarheid en verblijfkwaliteit van OV-knooppunten op de Zaancorridor. De betreffende overheden hebben elk hun eigen deel van het actie- en uitvoeringsprogramma vastgesteld. De uitvoering van het programma is in 2016 gestart en loopt t/m 2020. Een aantal gemeenten heeft naar aanleiding hiervan de provincie benaderd met een verzoek om ondersteuning bij de ontwikkeling van hun knooppunt(en), voor kennis, procesondersteuning of co-financiering.

Begin 2017 is de pilot afgerond met het onderzoek Lessons Learned. Momenteel wordt gekeken hoe de samenwerking op de corridor het beste kan worden voortgezet.

Momenteel wordt overlegd met de gemeenten Castricum en Heerhugowaard over een financiële bijdrage voor de ontwikkeling van hun knooppunt. Naar verwachting zullen eind 2017 overeenkomsten met beide gemeenten zijn gesloten.

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
ZAANSTAD		
Er ligt in Zaanstad, als gevolg van de enorme woningvraag in de MRA en het woningtekort in Amsterdam, een grote opgave op het gebied van woningbouw. Zaanstad heeft veel potentiële binnenstedelijke woningbouwlocaties, maar	De Metropoolregio Amsterdam is een gewilde plek om te wonen en te werken. Tot 2040 zijn netto circa 250.000 woningen nodig in de MRA. Zaanstad speelt daarin een belangrijke rol met de geplande realisatie van	De huidige planning is als volgt: Go/No Go-Financiering: tweede helft 2017 Sanering: eerste kwartaal

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
in veel gevallen gaat het om voormalige industrieterreinen met een forse saneringsopgave. Dat kan de gemeente zelf niet (alleen) financieel opbrengen. Het eerste gebied wat de gemeente wil saneren is het Kan Palen-terrein bij station Kogerveld, waar 150 woningen gebouwd kunnen worden. De gemeente heeft aangegeven een tekort te hebben van € 2 mln. en heeft de provincie gevraagd om dit tekort op zich te nemen (de gemeente en het Rijk dragen ieder ook € 2 mln. bij). NB: dit is het eerste van meerdere gebieden die gesaneerd moeten worden dus het is aannemelijk dat er ook voor andere woningbouwprojecten een beroep op de provincie zal worden gedaan. Wanneer de woningbouw is afgerond moet het gebied worden aangesloten op het knooppunt Zaandam Kogerveld. Het gaat hierbij om de aanleg van loop- en fietsroutes.	25.000 woningen. De woningbouwopgave in de MRA is een gemeenschappelijke opgave van de regio, waarin ook de provincie een verantwoordelijkheid heeft. Vanuit het Rijk en de gemeente Zaanstad wordt al flink geïnvesteerd. De woningen zullen binnen de binnen de invloedssfeer van een knooppunt worden gerealiseerd en leveren zo een bijdrage aan een betere	2018 De ruimtelijke procedure en de sanering zijn voorzien in het eerste kwartaal van 2018. De woningbouw kan dan starten medio 2018. .
UITGEEST		
Bij station Uitgeest komen de Zaancorridor en de Kennemerlijn samen. Het station is daardoor een stuk omvangrijker dan verwacht zou mogen worden voor een plaats van die grootte. Dit zorgt voor grote loopafstanden tussen de perrons. Momenteel biedt het stationsgebied weinig verblijfskwaliteit. De uitstraling is rommelig en er is weinig levendigheid door een gebrek aan voorzieningen. Er is een groot tekort aan parkeerruimte, zowel voor de auto als de fiets. Daarnaast loopt de provinciale weg N203 dwars door het dorp, grotendeels parallel aan het spoor. Deze (veelal bovenlokale)	In het OV-toekomstbeeld wordt Uitgeest aangemerkt als poort naar de MRA. In het kader van PHS krijgt het station een cruciale functie voor het toekomstige functioneren van het spoor. Daardoor heeft het stationsgebied te maken met allerlei aanpassingen die nodig zijn om de invoering van PHS mogelijk te maken maar waarvan de gemeente zelf vooral de lasten ervaren, zoals de aanleg van een opstelterrein voor sprinters, aanpassing van de perrons en extra keersporen. Ook andere geplande bovenregionale projecten, zoals de aanleg van de	Uitgeest is voornemens de gebiedsvisie uiterlijk op 1 januari 2018 voor te leggen aan de raad. Daarna worden er varianten ontwikkeld en doorgerekend. Een definitieve keuze zal waarschijnlijk op zijn vroegst tweede helft van 2018 worden gemaakt. De uitvoering zal dan (afhankelijk van de complexiteit van de maatregelen/projecten) in de jaren 2019 t/m 2021 plaatsvinden.

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
bundeling van infrastructuur vormt een forse barrière in het dorp tussen de noord- en zuidkant en een aantasting van de leefbaarheid. Tot slot zorgt ook de invoering van PHS ervoor dat verschillende infrastructurele aanpassingen nodig zijn rond station Uitgeest, waaronder de aanleg van een opstelterrein aan de oostzijde van Uitgeest en aanpassingen aan de sporen, perrons en transfer ter plaatse van het station. De wijze waarop dit gebeurt heeft mogelijk negatieve effecten op het functioneren van station Uitgeest. Een besluit hierover wordt naar verwachting begin 2018 genomen. Om ervoor te zorgen dat de aanpassingen voor Uitgeest zo goed mogelijk uitpakken is het belangrijk dat de gemeente uitspreekt wat haar ambitie is ten aanzien van het stationsgebied. Om die reden is in het voorjaar van 2017 gestart met het ontwikkelen van een visie op het stationsgebied.	verbinding A8-A9 door de provincie, hebben een effect op de leefbaarheid. Een integrale aanpak van station en omgeving kunnen ervoor zorgen dat het station beter functioneert en aantrekkelijker wordt om te verblijven, met name voor de overstappende (keten)reiziger. Momenteel werkt Uitgeest met inbreng van de provincie aan een visie op het stationsgebied. Over eventuele oplossingen (en de kosten daarvan) zal pas in de loop van 2018 meer zekerheid komen. Een eventueel verzoek om co-financiering zal dan in overweging worden genomen. Wel is duidelijk dat de provincie niet meebetaalt aan vergaande/kostbare maatregelen zoals het ondertunnelen of omleggen van de N203.	
CASTRICUM		
Castricum vervult door de ligging tegen de duinen een belangrijke buitenpoortfunctie. Deze functie is momenteel niet optimaal: de verbinding tussen stationsgebied en duinen en tussen stationsgebied en dorp schiet tekort. Het stationsgebouw is gedateerd en onaantrekkelijk. Toen Prorail plannen bekend maakte dat in het kader van het programma Toegankelijkheid perronliften zouden worden aangebracht op het station, heeft de gemeente gebruik gemaakt van die mogelijkheid om het stationsgebied ingrijpender te vernieuwen. Samen met Prorail is een plan ontwikkeld dat bestaat	Het versterken van de buitenpoortfunctie leidt tot een betere benutting van het spoor door extra reizigers in de daluren. Castricum kan met attracties als het strand en het Huis van Hilde een onderdeel gaan vormen van een dagpakket voor toeristen en dagjesmensen langs de attracties van de Zaancorridor (bijv. een bezoek aan de Zaanse Schans in combinatie met bezoek aan Huis van Hilde en strand). De stationsplannen zorgen voor een beter functionerend station dat aantrekkelijker is om (kort) te verblijven.	De uitvoering start in de eerste helft van 2018.

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
uit de volgende onderdelen: 1) het toegankelijk maken van het perron voor mindervaliden via het plaatsen van liften in de bestaande perrontunnel; 2) het opwaarderen van de huidige perrontunnel tot een meer volwaardige verbinding tussen dorp en duinen, door het realiseren van uitnodigende brede trappen aan beide zijden van de tunnel en het restylen van de tunnel. Ook voor niet-treinreizigers, voetgangers (eventueel met de fiets aan de hand) ontstaat een prettige en ongehinderde doorgang naar beide gebieden. Tevens worden aan beide uiteinden van de tunnel beeldbepalende luifels toegevoegd waaronder een beschutte wachtruimte ontstaat en die de toegang naar landschap en dorp markeren. 3) het vervangen van de bestaande laagwaardige stationsbebouwing door een kleiner, maar hoogwaardiger en functioneler gebouw. De totale kosten van het project worden geraamd op € 6.300.000,-. Prorail en NS betalen resp. € 4,6 mln. en € 250.000,-. Dit komt neer op ca. € 600.000 aan extra investeringen ten opzichte van de oorspronkelijke taakstelling (het realiseren van liften). De gemeente heeft € 1,0 mln. vrijgemaakt. Er is derhalve een tekort van € 450.000,-. Castricum heeft de provincie gevraagd dit tekort op zich te nemen. De bijdrage is bedoeld voor maatregelen die betrekking hebben op de kwaliteit van de buitenruimte en de beide luifels.	De gemeente heeft daarnaast een belangrijke functie voor woningzoekenden uit de MRA door de unieke woonmilieus die de gemeente biedt. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk nieuwe bewoners gebruik maken van de trein is een aantrekkelijk en functioneel station een randvoorwaarde.	

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
HEERHUGOWAARD		
De verkeerskundige situatie (congestie, verkeersonveiligheid) rond het knooppunt Heerhugowaard beperkt de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden. Heerhugowaard is daarom een gebiedsontwikkeling gestart met woningbouw, transformatie van kantoorgebouwen, een kwaliteitsimpuls van de buitenruimte en een oplossing voor de verkeerskundige problemen, nl. een ondertunneling van de Zuidtangent. Van deze publieke investeringen wordt een vliegwieleffect verwacht; Het aanpakken van de verkeersproblemen zorgt voor een verbetering van de leefbaarheid en bereikbaarheid, waardoor private investeerders ook bereid zijn te investeren. Er lopen momenteel al meerdere initiatieven. Tot slot zijn er ook gesprekken gaande tussen Prorail en NS over het opknappen/vervangen van het station zelf.	Heerhugowaard is een belangrijk knooppunt vanwege de (samen met Alkmaar) scharnierfunctie tussen de MRA en de Kop van Noord-Holland. Er zit zowel ambtelijk als bestuurlijk op dit moment veel energie om de gebiedsontwikkeling in het stationsgebied in gang te zetten. De gemeente is voornemens ca. € 40 mln. euro te investeren in het gebied. Daarvan wordt ca. € 24 mln. besteed aan de ondertunneling van de Zuidtangent en het realiseren van nieuwe aansluitingen, onder andere op de provinciale weg N242. De overige middelen, ca. € 16 mln., worden besteed aan een verbetering van de kwaliteit van en de verkeersveiligheid in de openbare ruimte en het bouw- en woonrijp maken van gronden in het stationsgebied. De gemeente heeft op dit budget van € 16 mln. een tekort van € 6 mln. en heeft de provincie gevraagd dit op zich te nemen. De provincie zal het verzoek van de gemeente zowel inhoudelijk als financieel beoordelen. De provincie betaalt, in lijn met haar standpunt inzake spoorse doorsnijdingen, niet mee aan de tunnel en de daaraan gerelateerde (nieuwe) aansluitingen. Daarom zal de gemeente de totale gebiedsontwikkeling splitsen in twee afzonderlijke grondexploitaties/business cases: één voor de tunnel (incl. aansluitingen) en één voor de overige	De (globale) planning van het project is als volgt: Sept. 2017: besluitvorming B&W Nov. 2017: besluitvorming raad Medio 2018: overeenkomst provincie-gemeente Medio 2018: start aanbesteding Eind 2018: aanbesteding afgerond 2019/2020: start uitvoering

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
	gebiedsontwikkeling rondom het station. De provincie beoordeelt uitsluitend de business case voor de overige gebiedsontwikkeling. Indien een subsidie wordt verstrekt wordt hieraan de voorwaarde gesteld dat een zo groot mogelijk deel van de bouw van nieuwe woningen (afhankelijk van de vraag naar dat woontype) in het stationsgebied zal worden gerealiseerd, waar zich meerdere kleinschalige locaties bevinden voor woningbouw. Zo wordt bijgedragen aan een betere benutting van de bestaande ruimte rond het knooppunt.	
HEERHUGOWAARD/LANGEDIJK		
Museum de Broekerveiling en de gemeente Langedijk hebben ambitieuze plannen om substantieel meer bezoekers te trekken naar het museum en het landschapsreservaat Oosterdel. Eén van de planonderdelen is een opstapplaats voor een rondvaart- of fluisterboot. Dit is noodzakelijk om het gebied vanuit het knooppunt Heerhugowaard te bereiken. Een geschikte locatie hiervoor bevindt zich op 100 meter van het station. De gemeente heeft aanzienlijke middelen vrijgemaakt maar heeft ook de provincie benaderd met het verzoek om co-financiering.	Ook hier geldt dat het versterken van de buitenpoortfunctie van knooppunt Heerhugowaard leidt tot een betere benutting van het knooppunt en het spoor door extra reizigers in de daluren. Ook Langedijk zou onderdeel kunnen worden van een “dagje Zaancorridor”.	Nader te bepalen.

2. KENNEMERLIJN

1.1 Algemeen

Op 20 mei 2016 is de Corridordialoog Kennemerlijn van start gegaan, zoals beschreven in de notitie *'OV-knooppunten: strategie per corridor'* (door ons College vastgesteld op 1 december 2015). Provincie en gemeenten willen de stationsomgevingen langs de corridor Haarlem-Uitgeest beter benutten en in samenhang ontwikkelen, in samenwerking met private en particuliere partijen. Mede op verzoek van de gemeenten heeft de provincie Noord-Holland hierbij een faciliterende rol.

De corridordialoog is een (vernieuwende) bottom-up aanpak op regionaal niveau die gericht is op het smeden van allianties en het uitvoeren van concrete maatregelen. Aan de corridordialoog Kennemerlijn nemen vertegenwoordigers deel vanuit het regionale bedrijfsleven, vervoerders, overheden, woningbouwcorporaties, onderwijs- en zorginstellingen, natuurorganisaties en recreatieve en culturele voorzieningen. Samen met deze partijen zijn tijdens de 'eerste brede dialoog' urgente opgaven voor de stationsomgevingen benoemd. Deze opgaven zijn met verschillende partijen uitgewerkt tot oplossingsrichtingen. Vervolgens zijn per stationsomgeving korte en lange termijn ambities benoemd.

Tijdens de eerste dialoog zijn de volgende (algemene) opgaven benoemd:

- Verbetering van het OV-product door betere afstemming van bus, trein en andere mobiliteitsdiensten;
- Versterken van de bereikbaarheid van woon- en werkgebieden door betere ketenmobiliteit en first and last mile;
- Betere benutting van het station als buitenpoort;
- Verbetering van de kwaliteit van de stationsomgeving (ruimtelijke kwaliteit en sociale veiligheid) en stimuleren van de ruimtelijke ontwikkeling van de stationsomgeving (verdichting met wonen, werken en voorzieningen).

Op de eerste na komen bovenstaande ambities alle overeen met één van de doelstellingen van het programma OV-knooppunten.
De opgaven hebben geresulteerd in korte en lange termijn ambities per stationsgebied. Deze ambities passen binnen de doelstellingen van het programma OV-knooppunten van de provincie Noord-Holland. Op 6 juni 2017 zijn deze ambities (concept actieprogramma en een concept regionale ontwikkelingsstrategie) ter kennisneming voorgelegd aan ons College en de colleges van B&W.

Tijdens de 'tweede brede dialoog' op 25 september 2017 zijn de gezamenlijke ambities besproken en is verkend welke bijdrage de verschillende partijen hieraan kunnen leveren. Momenteel werken de betrokken gemeenten, NS en de provincie aan een gezamenlijk actieprogramma voor ieder stationsgebied met concrete maatregelen en een regionale ontwikkelstrategie op het niveau van de corridor.

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
Haarlem In knooppunt Haarlem is in 2010 door de betrokken partijen, waaronder de provincie, fors geïnvesteerd in een nieuw busstation. Mede als gevolg van een onverwacht sterke groei van het busverkeer en nieuwe ontwikkelingen als langere bussen moet het busstation op korte termijn worden aangepakt. Tegelijkertijd spelen er initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen rond het busstation. Om grootschalige desinvesteringen te vermijden wordt momenteel gezocht naar relatief eenvoudige oplossingen die voor de middellange termijn (tot 2028) de druk verlichten. Omdat de verdere groei van het busverkeer moeilijk te voorspelen is wordt zoveel mogelijk gekozen voor “no-regret” maatregelen, zodat toekomstige (grootschalige) ingrepen niet onmogelijk worden gemaakt. Ook mag de doorstroming van het busvervoer niet verslechteren. De hiervoor genoemde voorwaarden gelden ook voor de korte termijn ruimtelijke ontwikkelingen rondom het busstation. Het station is daarnaast moeilijk bereikbaar voor langzaam verkeer vanaf Haarlem-Noord en er is een tekort aan fietsparkeerplekken. Ook ligt er een forse verdichtingsopgave rond het station in verband met de woningdruk. Om dit te faciliteren moet ook de openbare ruimte opgepakt worden om een aantrekkelijke woonomgeving te realiseren en moeten de loop- en fietsroutes van en naar het centrum worden verbeterd.	Haarlem is een belangrijk knooppunt met een regionale functie, met name voor forenzen die werken in Amsterdam, toeristen en busreizigers naar Schiphol. Bovendien zal Haarlem in de toekomst een aanzienlijk deel van de MRA-vraag naar woningen moeten opvangen. Door het station en omgeving aan te pakken wordt bijdragen aan een betere benutting van de ruimte en een beter functionerend knooppunt.	Nader te bepalen
Santpoort-Noord De buitenpoortfunctie van Santpoort-Noord is momenteel onderbenut. De bewegwijzering	Station Santpoort Noord is direct gelegen aan de duinen (Nationaal	Nader te bepalen

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
richting de Kennemerduinen schiet tekort en er zijn geen voorzieningen gericht op de buitenpoortfunctie (bijv. infocentrum, fietsverhuur, horeca). De ruimtelijke kwaliteit van de stationsomgeving is onvoldoende. Eventuele maatregelen op en bij station Santpoort-Noord zullen pas worden uitgevoerd wanneer er duidelijkheid is	park Zuid-Kennemerland) en heeft daarmee potentie om zich te ontwikkelen tot een belangrijke buitenpoort voor bezoekers uit de MRA. Door deze functie te versterken vindt een betere benutting plaats van het knooppunt en het spoor door een toename van het aantal reizigers in de rustige daluren. Ook zorgt het voor een beter functionerend station, dat aantrekkelijker wordt om er gebruik van te maken en te verblijven.	
<u>Beverwijk</u> Station Beverwijk is eenzijdig georiënteerd op het gebied ten westen van het spoor. Vanaf de oostzijde van het perron is het nu niet mogelijk richting het centrum en de Pijp te gaan. Het is zinvol hier een nieuwe ingang te creëren bij de Viaductweg. Voor het langzaam verkeer uit Velsen-Noord is het station slecht bereikbaar als gevolg van de barrièrewerking van de N197.	In Beverwijk bevinden zich rond het knooppunt veel locaties die geschikt zijn voor woningbouw en/of voorzieningen. Een extra opgang naar het perron vanaf de Viaductweg biedt een betere aanhaking/verbinding van de oostzijde van het station met het centrum en biedt zo kansen voor verdere ontwikkeling van het gebied. Dit zorgt voor een betere benutting van de ruimte. Een betere bereikbaarheid vanuit Velsen Noord zal leiden tot meer reizigers en daarmee een betere benutting van het knooppunt.	Nader te bepalen
<u>Heemskerk</u> Het stationsgebouw is verouderd, heeft geen voorzieningen en de sociale veiligheid wordt beoordeeld als slecht. De stationsomgeving is onaantrekkelijk en niet efficiënt ingericht. De nieuwe aanpalende wijk Broekpolder kent geen goede verbinding met op het station. De functie van het station voor de wijk wordt daardoor onderbenut.	Rond station Heemskerk zijn mogelijkheden om extra woningen te bouwen en zo een deel van de MRA-vraag op te vangen. Hierdoor wordt de bestaande ruimte beter benut. Door een betere aantakking van Broekpolder op het station is er de potentie om meer reizigers te trekken en zo het knooppunt beter te benutten.	Nader te bepalen

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
Uitgeest Zie bij Zaancorridor.		

3. SCHIPHOLCORRIDOR

De Schipholcorridor is een belangrijke opgave uit het MRA-programma OV-knooppunten, hetgeen valt onder actie 1.8 van de MRA-actieagenda. De Schipholcorridor is een iets verlengde SAAL-corridor (tussen Leiden Lelystad via Schiphol) en daarmee op het gebied van bereikbaarheid één van de hoofdaders van de MRA. Langs deze corridor gaan de komende jaren naar verwachting grote ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden en liggen er grote opgaven om de MRA bereikbaar te houden voor (inter)nationaal én regionaal verkeer.

Vanuit het programma OV knooppunten wordt gekeken naar de impact, afwegingen en keuzes van ruimtelijke, ruimtelijk-economische en mobiliteitsopgaven op de knooppunten voor zowel de korte als middellange en lange termijn. Een aantal opgaven is echter breder dan dat en past mede hierdoor beter binnen andere ruimtelijke en/of mobiliteitsprogramma's. Opgaven die vanuit OV Knooppunten worden gesignaleerd, worden in veel gevallen in een ander programma (programma bereikbaarheid, woningbouwprogrammering, programma Spoor etc.) meegenomen. Vanuit OV-knooppunten wordt daar waar nodig afstemming gezocht met die andere programma's om zo te komen tot een goede integrale advisering en aanpak.
De Schipholcorridor wordt opgepakt vanuit het MRA-programma OV-knooppunten, waar de provincie Noord-Holland samen met Almere trekker van is. Verder zijn betrokken de gemeenten en provincies die langs de corridor liggen, de Vervoerregio Amsterdam, NS, ProRail, I&M, BZK en Schiphol. Bij de verkenning zullen wellicht ook andere (bijv. private) partijen betrokken worden.

Het proces rond de Schipholcorridor is opgedeeld in drie fases:

- De voorverkenningsfase is inmiddels afgerond. Binnen deze fase zijn de ruimtelijke, ruimtelijk-economische en mobiliteitsopgaven die spelen langs deze corridor in beeld gebracht op verschillende schaalniveaus. Vervolgens zijn deelopgaven gedestilleerd waarvan het van belang wordt geacht deze verder te verkennen tijdens de verkenningsfase.
- De verkenning: In deze fase worden de verschillende deelopgaven en de doorwerking op keuzes voor de ruimtelijk economische en mobiliteitsontwikkelingen voor de OV knooppunten op de Schipholcorridor verder uitgewerkt en in beeld gebracht. Dit moet een beeld geven van de potentie/ontwikkelingsmogelijkheden van de corridor en de kansen voor van ieder knooppunt en de prioritering, beredeneerd vanuit de locatie zelf (plaatswaarde) en in relatie tot mobiliteit (knoopwaarde) en de versterking daarvan door hun onderlinge relaties. Ook wordt gekeken naar programmeringsvragen tussen de knooppunten. Afhankelijk van de precieze uitkomsten van de verkenningsfase wordt deze fase afgesloten met een vastgesteld actie- en uitvoeringsprogramma en/of afspraken over prioritering, investeringen of programmering langs de Schipholcorridor. Dit kan ook leiden tot (verzoeken om) co-financiering door de provincie;

- De Actie- en uitvoeringsfase: afhankelijk van de uitkomsten van de verkenning kan het gaan om uitvoering/investeringen onder regie van de MRA (indien strategisch belangrijk) en/of onder regie van initiatiefnemende partijen, zoals gemeenten. In dat laatste geval gaat het om ontwikkelingen die wel passen in de gemaakte afspraken of gekozen strategie, maar die niet zozeer van strategisch belang zijn voor de MRA.

4. OVERIGE KNOOPPUNTEN

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
HILVERSUM		
Met een nieuwe inrichting van het stationsgebied wil de gemeente Hilversum de entree van het station naar het centrum van de stad verbeteren en een aantrekkelijker verblijfsgebied creëren dat (media)bedrijven trekt en vasthoudt en waar mensen langer willen verblijven. Ook wordt woningbouw rondom het stationsplein gerealiseerd. Hiervoor heeft Hilversum heeft een stedenbouwkundig plan ontwikkeld. Daarnaast zal het busstation worden opgeknapt en de verkeerscirculatie verbeterd. Hier heeft ook de HOV-verbinding Hilversum-Huizen baat bij. Tevens worden de looproutes naar het centrum verbeterd, het stationsplein verfraaid en worden er 7000 fietsparkeerplaatsen aangelegd.	De plannen van Hilversum voor het stationsgebied zijn ook voor de provincie van belang. In het plan zal een groot aantal woningen worden gerealiseerd, hetgeen de woningbouwdruk binnen de MRA verlicht. Ook zorgt dit voor een betere benutting van de bestaande ruimte. Het station heeft daarnaast een sterk regionale functie: het is een intercitystation met veel buslijnen, waaronder HOV-lijnen. De plannen dragen bij aan een betere benutting en het beter functioneren van het knooppunt.	.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 september 2017

Onderwerp: Middelen programma OV-knooppunten

Kenmerk: 934343

Bijlagen: 1

1. Aanleiding

Op 15 december 2008 hebben uw Staten ingestemd met de Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H). Het gaat hier om een investeringsimpuls van € 496 miljoen die over een aantal thema's c.q. projecten is verdeeld. Eén van die thema's is "Stedelijke Vernieuwing". Hiervoor zijn € 10 mln. gereserveerd. Op 2 november 2010 hebben wij besloten om van dit bedrag € 7 miljoen te reserveren voor het programma OV-knooppunten. Na vaststelling van de kaderbrief 2013 resteert hiervan nog € 4,8 miljoen (€ 5 miljoen minus € 200.000 aan voorbereidingskosten).
Omdat het een reservering betreft, is afgesproken dat uw Staten pas middelen beschikbaar stellen nadat zij hebben ingestemd met een voordracht van ons College. In de voorliggende voordracht vindt u een toelichting op de achtergrond van en de werkwijze, opgaven en projecten binnen het programma OV-knooppunten. Daarbij wordt per knooppunt waarvoor inmiddels co-financiering is aangevraagd (of waar dat verwacht wordt) aangegeven welke opgaven er liggen of, indien van toepassing, om welke concrete projecten het gaat. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de procedure die wordt gevolgd om tot co-financiering te komen en welke voorwaarden daaraan worden gesteld.

Om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen heeft de voordracht niet uitsluitend betrekking op de TWIN-H middelen, maar op het gehele bedrag dat (naar verwachting) beschikbaar komt voor OV-knooppunten. Voor een omschrijving daarvan zie hoofdstuk 3. Het betreft een bedrag van € 16,75 mln. dat benodigd is in de komende jaren, gezien de huidige en verwachte verzoeken om co-financiering.

2. Inleiding

2.1 Waarom?

OV Knooppuntontwikkeling is al een aantal jaren één van de speerpunten van het provinciale beleid. Ons College heeft afgesproken door te gaan met het OV Knooppuntenbeleid, waarbij gebieden rond een selectief aantal stations worden ontwikkeld tot hoogwaardige locaties voor wonen, werken en recreëren. Hierbij vervult de provincie een regisserende rol als het gaat om de afstemming op het gebied van regionale kwalitatieve woningbouwprogrammering, werklocaties en detailhandel.

Door te kiezen vóór knooppunten (het prioriteren van ruimtelijke ontwikkelingen nabij aantrekkelijke stationslocaties), benutten we de bestaande ruimte in het stedelijk gebied en de (investeringen) in het bestaande OV-netwerk (inclusief het spoor) zo goed mogelijk en dragen we bij aan het behoud van het groene landschap. De betere benutting van de stationsomgevingen vergroot ook het reizigerspotentieel: meer activiteiten in de stationsomgeving in combinatie met een goede bereikbaarheid van knooppunten leiden tot meer reizigers en een betere benutting van de capaciteit op het spoor. We dragen daarmee ook bij aan het vergroten van de keuzemogelijkheden binnen het *daily urban system*; OV, auto, fiets, lopen of een combinatie.

Daarnaast willen we dat stationsomgevingen betekenisvolle plekken zijn in dorpen en steden. Aantrekkelijk voor die inwoners die graag willen wonen op goed bereikbare plekken. Aantrekkelijk voor mensen om te werken, te verblijven en te ontmoeten, voor ondernemers en bedrijven om zich te vestigen. Tegelijkertijd zijn knooppunten een belangrijke schakel in de deur- tot- deur reizen die mensen maken naar hun werk, voorzieningen en recreatieve en toeristische bestemmingen en vormen ze de entree van een stad of dorp.

2.2 Waarom nu?

Uitvoering knooppuntopgaven in versnelling

De afgelopen jaren is binnen het programma OV Knooppunten samen met andere partijen veel onderzoek gedaan, en zijn visie en beleid ontwikkeld.

In 2010 hebben wij het besluit genomen om TWIN-H middelen te bestemmen voor OV-knooppunten. In de jaren daarna is met de studie Maak Plaats de (theoretische) basis gelegd voor knooppuntontwikkeling in Noord-Holland. Eind 2014 is gestart met de pilot Zaancorridor, de knooppunten aan de spoorlijn van Amsterdam naar Heerhugowaard. Met de betrokken gemeenten, NS en Prorail zijn de opgaven op en rond de knooppunten in kaart gebracht en in 2016 is voor iedere gemeente een actie- en uitvoeringsprogramma opgesteld met maatregelen die de bereikbaarheid en verblijfskwaliteit van de knooppunten verbeteren. De uitvoering daarvan begint nu op gang te komen. Als gevolg daarvan komen er bij de provincie steeds meer verzoeken binnen om co-financiering voor projecten. In het afgelopen jaar zijn naast de Zaancorridor ook de Kennemerlijn en de Schipholcorridor opgepakt. De verwachting is daarom dat de vraag om co-financiering verder zal toenemen. In bijlage 1 vindt u een overzicht van de knooppunten waarvoor inmiddels co-financiering is gevraagd aan de provincie, of waar dit op korte termijn verwacht wordt.

Woningbouwopgave Noord-Holland

Noord-Holland, en dan met name de regio Amsterdam, is een zeer gewilde plek om te wonen en te werken. De provincie kent momenteel een hoge bevolkingsgroei door een combinatie van buitenlandse migratie, natuurlijke aanwas en de komst van inwoners uit de rest van Nederland. In de meest recente prognose van de provincie uit 2017 stijgt de bevolking in Noord-Holland van 2,8 miljoen inwoners in 2017 naar bijna 3,2 miljoen in 2040. De woningbehoefte groeit met 212.000 woningen. De hoge bevolkingsgroei is deels een gevolg van de relatief jonge bevolking in het zuiden van Noord-Holland. Een andere oorzaak is de concentratie en groei van werkgelegenheid in de Metropoolregio Amsterdam die veel inwoners aantrekt. De dynamiek van de woningmarkt zorgt ervoor dat de sterke groei van Amsterdam zich uitstrekt tot heel Noord-

Holland Zuid. Omdat in de afgelopen jaren de toename van de woningvoorraad in het zuiden van de provincie is achtergebleven bij de huishoudensgroei is de druk op de woningmarkt sterk toegenomen. Bij de nu verwachte productie loopt de achterstand richting 2020 verder op. Gezien deze achterstand en de toekomstige vraag is het verhogen van de bouwproductie op korte termijn noodzakelijk. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van de regio. In de Regionale Actieprogramma's (RAP's) is hier daarom veel aandacht voor.

Met de Ruimtelijk-Economische Actieagenda 2016-2020 wordt hier in MRA (Metropoolregio Amsterdam)-verband al aan gewerkt. De MRA zet in op de realisatie van 250.000 woningen tot 2040 met behoud van leefkwaliteit. De inzet is om vooral binnenstedelijke locaties te ontwikkelen, omdat hiermee het draagvlak voor voorzieningen en infrastructuur wordt vergroot en het waardevolle landschap wordt behouden. Binnenstedelijke locaties zijn vaak complex. De samenwerking tussen overheden, ontwikkelaars, corporaties en beleggers is daarin essentieel.

Invoering Programma Hoogfrequent Spoor (PHS)
Het spoorwegnet moet geschikt worden gemaakt voor de huidige en toekomstige vraag van vervoerders en reizigers. Daarom werken ProRail en vervoerders in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu aan het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS). De kern: meer personentreinen op drukke trajecten en voldoende ruimte voor het goederenvervoer. PHS gaat uit van elke 10 minuten een intercity of sprinter, het zogenaamde spoorboekloos rijden. Binnen Noord-Holland wordt PHS ingevoerd op het traject Amsterdam-Alkmaar, de Zaancorridor (m.u.v. station Alkmaar-Noord en Heerhugowaard).
Waar de spoorsector zorgt voor snelle verbindingen, een robuust openbaarvervoernetwerk en goed functionerende stations moet de ruimtelijke sector zorgen voor voldoende vervoerswaarde door het toevoegen van woningen, werk en voorzieningen, door het aantrekkelijker maken van de stationsomgeving en het verbeteren van de routes naar het station. Dit leidt tot goed gevulde treinen in zowel spits- als tegenspitsrichting én in de daluren. Een evenwichtige, aanvullende programmering van ruimtelijke functies is hier cruciaal. Dit doet de provincie door haar samenwerking met de gemeenten en spoorsector op de Zaancorridor.

Toenemende vraag naar recreatiemogelijkheden
De bevolking van Noord-Holland groeit hard en de behoefte om te recreëren daarmee ook. Het Noord-Hollandse landschap is divers en heeft een hoge cultuurhistorische waarde. Verschillende OV-knooppunten in Noord-Holland hebben een grote recreatieve potentie als toegangspoort naar het landschap, de zogenaamde buitenpoorten. Ze vormen door hun ligging bij natuurgebieden een directe koppeling tussen de stad en het landschap of recreatiegebied, en brengen recreatie, cultuurhistorie, natuur, landschap, voorzieningen, wonen en vervoersmodaliteiten samen. Hier liggen kansen die veel beter kunnen worden benut. Daarom willen we buitenpoorten als Castricum en Santpoort-Noord verder ontwikkelen door de stations aantrekkelijker te maken en de aansluiting op en routering naar de aanliggende recreatiegebieden te verbeteren. Dit sluit ook aan bij het Actieprogramma Metropolitaan Landschap van de MRA, waarin een nadere uitwerking van het concept Buitenpoorten als actiepunt is opgenomen. Dit is inmiddels gebeurd door middel van een zojuist onlangs afgeronde pilot.

Grotere rol OV-knooppunten in MIRT-verkenningen
De Rijksoverheid werkt samen met decentrale overheden aan ruimtelijke projecten en programma's voor elke regio in Nederland. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) richt zich op financiële investeringen in deze programma's en projecten. In veel MIRT-verkenningen nemen OV-knooppunten een steeds prominentere rol in als één van de mogelijke oplossingen om de bereikbaarheid te verbeteren.

In MIRT NowA (Noordwestkant Amsterdam), waaraan door het programma OV-knooppunten is meegewerkt, is gepoogd om meer inzicht te krijgen in de wisselwerking tussen ruimtelijke en mobiliteitsontwikkelingen (met nadruk op het spoor). Hierbij zijn de effecten van variaties in ruimtelijke ontwikkelingen voor een drietal in het NowA-gebied gelegen locaties (Haarlem Spaarnwoude, Beverwijk (incl. Heemskerk) en Alkmaar-Heerhugowaard) aan de hand van vijf scenario's in beeld gebracht. De uitkomst van dit onderzoek is dat het concentreren van ruimtelijke ontwikkelingen rondom een knooppunt bijdraagt aan reizigersgroei via het spoor. Deze ruimtelijke ontwikkelingen zijn effectiever als tegelijkertijd geïnvesteerd wordt in kwaliteitsverbetering van het openbaar vervoer (en de fiets). Het zorgt voor substantiële groei van het aantal reizigers. Omdat het aandeel openbaar vervoer ten opzichte van de auto, ook met knooppuntontwikkeling relatief beperkt blijft, blijven andersoortige maatregelen naast ruimtelijke ontwikkelingen rond knooppunten eveneens nodig.
In de MIRT verkenning "corridorstudie Amsterdam-Hoorn" zijn de effecten van het verdichten rond OV-knooppunten op het wegverkeer doorgerekend. Geconcludeerd werd dat er niet zozeer sprake is van een significante afname van het wegverkeer maar dat OV-knooppunten er wel voor kunnen zorgen dat het wegverkeer minder snel groeit.

in het Bestuurlijk Overleg MIRT Noordwest-Nederland van 13 oktober 2016 is afgesproken om tot een breed gebiedsgericht programma in de Metropoolregio Amsterdam te komen om de urgente bereikbaarheidsopgaven in nauwe samenhang en afstemming met de verstedelijkingsopgaven op te pakken, het Programma Bereikbaarheid. Hiermee werken MRA en het Rijk aan een vestigingsklimaat dat zowel op korte, middellange en lange termijn kan concurreren met andere grootstedelijke regio's in Europa en de rest van de wereld. De ontwikkeling van OV-knooppunten wordt meegenomen als één van de mogelijke maatregelen die de groei van het wegverkeer kunnen beperken.

2.3 Bestuurlijke (voor)geschiedenis
Op 15 december 2008 hebben uw Staten ingestemd met de Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H). Het gaat hier om een investeringsimpuls van € 496,0 mln. die over een aantal thema's c.q. projecten is verdeeld. Hiervan was € 10,0 mln. bestemd voor stedelijke vernieuwing. Op 2 november 2010 hebben wij besloten om van dit bedrag € 7,0 mln. te reserveren voor het programma OV-knooppunten en € 3,0 mln. voor het uitvoeringsprogramma Zandvoort. Dit besluit is op 29 november 2010 via een brief op de B-agenda in de Statencommissie ROG (Ruimtelijke ordening en grondzaken) besproken.

Op 21 juni 2010 is de *structuurvisie Noord-Holland 2040* door uw Staten vastgesteld. In de structuurvisie is het project 'verdichting rond OV Knooppunten' als één van de uitvoeringsprogramma's opgenomen.

Met de vaststelling van de kaderbrief 2013 is besloten om van het programma OV-knooppunten een bedrag van € 2 mln. over te hevelen naar het Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder. De TWIN-H reservering bedraagt derhalve momenteel nog € 4,8 mln. (€ 5,0 mln. minus € 0,2 mln. aan voorbereidingskosten).

Omdat OV-Knooppunten één van de speerpunten van de provincie is, hebben uw Staten op 27 juni 2016, tijdens de behandeling van de Kaderbrief 2017, een motie aangenomen waarin u ons verzoekt prioriteit te geven aan het uitvoeringsgereed maken van de volgende projecten: De Kop werkt, Glasvezel, Markerwadden, Groen Kapitaal, Biodiversiteit en OV-knooppunten.

2.4 Beleid OV-knooppunten
Het provinciale beleid rond OV-knooppunten is neergelegd in een aantal publicaties en besluiten.

Op **8 oktober 2013** hebben wij de volgende besluiten genomen:

- Kennis te nemen van de publicatie *Maak Plaats! Werken aan knooppuntontwikkeling in Noord-Holland* en in te stemmen met de hierin benoemde tien uitgangspunten als leidraad voor ons beleid;
- Onderzoek te verrichten naar hoe bestaand provinciaal beleid kan aansluiten op de tien uitgangspunten uit *Maak Plaats!*;
- Een voorstel uit te werken betreffende de sturingsmogelijkheden binnen de Provinciale Ruimtelijke Verordening;
- Een voorstel uit te werken over het bundelen en inzetten van beschikbare middelen;
- Een Monitor ov- knooppunten op te stellen;
- De Zaancorridor als pilotlocatie aan te wijzen bij de operationalisering van de tien uitgangspunten uit Maak Plaats! en deze uitgangspunten ter besluitvorming aan betrokken partijen voor te leggen;
- Gezamenlijk met partners op de Zaancorridor een uitvoeringsprogramma op te stellen en in dit proces de rol van aanjager en coördinator te vervullen.

Op **10 maart 2015** hebben wij besloten het *uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen* in te zetten op het realiseren van binnenstedelijke woningbouwproductie, waarbij projecten voldoen aan één of meerdere criteria. Eén van deze criteria is dat de woningbouw wordt gerealiseerd binnen een straal van 1200 meter rondom een OV-knooppunt.

Op **1 december 2015** hebben wij de notitie *OV-knooppunten: strategie per corridor* vastgesteld. Op basis hiervan is bepaald op welke corridors zou worden ingezet en op welke wijze.

Op **22 maart 2016** hebben wij de notitie *Doelstellingen en monitor* vastgesteld. Hierin zijn de volgende strategische doelstellingen van het programma OV-knooppunten gedefinieerd.

1. Het optimaal benutten en versterken van de aanwezige, intrinsieke waarden van knooppunten en het vergroten van synergie tussen knooppunten op corridorniveau;
2. Verbeteren van stationsomgevingen als comfortabel en optimaal functionerende schakel in de deur-tot-deur reis;
3. Beter benutten bestaande ruimte rond stationsomgevingen;

4. Verbeteren van stationsomgevingen als aantrekkelijke plek in stad of dorp om te wonen, werken, leren, ondernemen en/of verblijven.

Knooppuntontwikkeling behoeft jaarlijkse monitoring om na te gaan wat de effecten zijn van het knooppuntenbeleid. Om die reden is een monitor OV-knooppunten ontwikkeld die de voortgang van de verschillende (operationele) doelstellingen en gewenste maatschappelijke "*outcome"* meet. In 2016 verscheen de eerste editie van de monitor OV-knooppunten, die daarmee kan worden beschouwd als een nulmeting. Het streven is om jaarlijks een publicatie uit te brengen.

3. Financiering en communicatie

3.1 Financiële aspecten en risicobeheersing

Het hier voorliggende programma voorziet in een investering door de provincie van €16,75 mln. Als dekking wordt voorgesteld om de volgende middelen aan te wenden:

1. Reserve TWIN-H, compartiment stedelijk bouwen, € 4.800.000 voor OV Knooppunten;
2. Reserve AP-2010, compartiment Woonvisie 2010-2020, € 2.000.000 binnenstedelijk bouwen;
3. Reserve Werkgelegenheid en Economie, restant middelen voor stads en dorpsvernieuwing € 2.076.000;
4. Kaderbrief 2018, € 7,87 mln. aan extra middelen voor OV-knooppunten.

Over de punten 1 t/m 3 neemt u vandaag een besluit middels onderhavige voordracht.
Over punt 4 hebt u op 10 juli jl. besloten door in te stemmen met de Kaderbrief 2018.

Wij zien enkele mogelijke risico's. Ten eerste bestaat het risico is dat er discussie ontstaat over het eindresultaat. Wij minimaliseren dit risico door alle afspraken over de afbakening van het project, de financiën, risico's, wederzijdse taken en verantwoordelijkheden vast te leggen in een uitvoeringsovereenkomst (zie paragraaf 3.4). De (concept-)uitvoeringsovereenkomst wordt voorgelegd aan GS.

Een tweede risico is de kans dat het project niet uitgevoerd wordt, omdat bijvoorbeeld de kosten hoger uitvallen dan verwacht en de gemeente deze niet kan opvangen. Wij minimaliseren dit risico door de volgende beheersmaatregel: kostenramingen worden intern door de provincie kritisch beoordeeld. De business case van het betreffende project wordt getoetst door de provinciale planeconoom en zo nodig wordt externe deskundigheid ingeschakeld. Er wordt bestuurlijk en ambtelijk scherp onderhandeld met de betrokken gemeente.

Tot slot is er het risico dat een project niet uitgevoerd wordt vanwege capaciteitsgebrek bij een gemeente. Dit risico achter wij zeer gering. Een subsidie wordt pas verstrekt als het betreffende project uitvoeringsgereed is.

3.2 Co-financiering van knooppunten

De middelen van het programma OV-knooppunten zijn beperkt gelet op de opgaven. De provinciale investeringen dienen daarom vooral om projecten op gang te brengen of het laatste zetje te geven. Uitgangspunt is om hiermee op korte termijn resultaten te laten zien.

Vanwege het beperkte budget zal een prioritering worden aangebracht tussen de verschillende knooppunten en projecten. Hiervoor worden projecten op de volgende wijzen getoetst.

Bijdrage aan doelstellingen programma

Het uitgangspunt is dat voor de te financieren knooppunten c.q. projecten daarbinnen een provinciale bijdrage mogelijk is in vorm van cofinanciering, maar uitsluitend als die bijdraagt aan het behalen van één of meer van de doelstellingen van het programma OV-knooppunten. Deze doelstellingen zijn:

a) Het optimaal benutten en versterken van de aanwezige, intrinsieke waarden van knooppunten en het vergroten van synergie tussen knooppunten op corridorniveau;
b) Verbeteren van stationsomgevingen als comfortabel en optimaal functionerende schakel in de deur-tot-deur reis;
c) Beter benutten bestaande ruimte rondom stationsomgevingen;
d) Verbeteren van stationsomgevingen als aantrekkelijke plek in de stad of dorp om te wonen, werken, leren, ondernemen en/of verblijven.

Project is niet haalbaar zonder provinciale bijdrage

Daarnaast moet de financiële bijdrage noodzakelijk zijn om de gewenste knooppuntontwikkeling in gang te zetten. De gemeente dient daarbij aan te tonen dat er een financieel tekort is dat niet is op te lossen door de businesscase verder te optimaliseren, maar dat inherent is aan specifieke karakteristieken van of lokale omstandigheden rond het knooppunt.

Kansen benutten

Bovenstaande betekent niet dat in alle gevallen de vanuit beleidsperspectief belangrijkste projecten per definitie voorrang krijgen. Een andere belangrijke afweging is namelijk de mogelijkheid om kansen die zich op een bepaald moment voordoen te benutten. Hierbij gaat het om het geven van een laatste zetje bij projecten, die uiteindelijk een vliegwieleffect hebben. Een voorbeeld hiervan is de gebiedsontwikkeling die momenteel gaande is rond station Heerhugowaard, waar de aanpak van de fysieke ruimte tot gevolg heeft dat private investeerders grote interesse hebben om te investeren in het gebied. Zo wordt synergie gecreëerd tussen provinciale middelen en investeringen van samenwerkingspartners;

Urgentie

Tot slot is ook urgentie een belangrijk criterium. Het kan dan gaan om een bestuurlijke prioriteit (het betreffende knooppunt ligt op een prioritaire corridor als de Zaancorridor), een beleidsurgentie (bijvoorbeeld de enorme woningbouwopgave vanuit de MRA en de invoering van het Programma Hoogfrequent Spoor of een gebiedsurgentie (bijvoorbeeld bodemvervuiling Zaanstad).

3.3 Randvoorwaarden aan co-financiering
Aan een bijdrage van de provincie worden voorwaarden gesteld. Essentieel is dat andere partijen het grootste deel van de uitvoeringskosten op zich nemen. Dit kunnen zowel gemeenten, NS en ProRail, Vervoerregio Amsterdam als private partijen zijn. De bijdrage van de provincie betreft dus per definitie een beperkt deel (maximaal 50%) van de kosten van het totale publieke pakket aan maatregelen binnen een gebiedsontwikkeling.
Ook moet het effect van de investering binnen 5 jaar zichtbaar zijn en moet de financieringsvraag passen binnen de volgende voorwaarden:

- Er zijn geen reguliere alternatieve financieringsmogelijkheden (subsidies en regelingen);
- Het gaat niet om een bijdrage aan een spoorse doorsnijding of andere spoorse zaken;
- Het past binnen de regels van het TWIN-H project stedelijke vernieuwing rond OV-knooppunten en de vigerende wet- en regelgeving (bijv. staatssteun).

3.4 Besluitvorming
Voor het programma OV-knooppunten wordt de volgende programmering opgesteld:

1. Een investeringsagenda OVK 2016-2020: op corridorniveau een omschrijving van de prioritaire knooppunten.
2. Een investeringsprogramma OVK 2016-2020: uitgewerkt per knooppunt de projecten die een provinciale bijdrage krijgen.
3. Per knooppunt een uitvoeringsovereenkomst met de afspraken over de projecten, fasering, de hoogte van de bijdrage en de toedeling van middelen.

Bij een aanvraag tot co-financiering wordt de volgende procedure gevolgd. Allereerst brengt de betreffende gemeente samen met de samenwerkingspartners de knooppuntontwikkeling goed in beeld zodat de samenhang met de provinciale sectorale belangen concreet wordt en een integrale afweging plaats kan vinden. Dit leidt tot een inhoudelijk onderbouwd voorstel.

Vervolgens maakt de gemeente inzichtelijk hoe de business case er uit ziet en geeft zij aan welke pogingen er zijn ondernomen om de business case sluitend te krijgen. Dit wordt met de provincie besproken, in aanwezigheid van de provinciale planeconoom. Onderzocht wordt vervolgens welke reguliere (provinciale) subsidies mogelijk zijn. Dit leidt tot een eerste financieel voorstel.

Het betreffende voorstel wordt aan de betreffende gedeputeerden (in ieder geval Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit) voorgelegd en vormt bij akkoord de basis voor de concrete onderhandelingen met de partijen. Dit leidt uiteindelijk tot een concept-uitvoeringsovereenkomst onder voorbehoud van goedkeuring door ons College.

De concept-overeenkomst wordt per project zowel inhoudelijk als financieel besproken met de gedeputeerden en daarna ter besluitvorming voorgelegd aan ons College. Uw Staten worden over ieder besluit per brief geïnformeerd.

3.5 Communicatie
Het (voorgenomen) besluit van uw Staten is gecommuniceerd door middel van een persbericht en een interview met de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening en Wonen in een regionaal dagblad.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Geamendeerd besluit

Nr. 67

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 26 september 2017;

overwegende dat:

- De ontwikkeling van OV-knooppunten één van de speerpunten is van het provinciale beleid;
- De provinciale samenwerking met regionale partners heeft geleid tot een groeiende behoefte aan co-financiering van projecten op of rond OV-knooppunten;
- In het kader van de Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H) € 4,8 mln. aan middelen is gereserveerd voor OV-knooppunten.

Besluiten (aangenomen A-22/13-11-2017 door de fracties D66 en VVD):

Als punt 5 toe te voegen aan het besluit:
Dat de conceptovereenkomst van elk van de OV-Knooppunten waarin een provinciale cofinanciering wordt voorgesteld, eerst ter kennis gebracht wordt aan de betreffende provinciale commissie met de mogelijkheid tot bespreking en advies.

1. Kennis te nemen van de knooppuntopgaven in voorliggende voordracht;
2. € 4.800.000,- beschikbaar te stellen ten laste van de bestemmingsreserve TWIN-H, compartiment Verduurzaming onderdeel V/1;
3. € 2.000.000,- uit de reserve AP-2010, stedelijke vernieuwing, compartiment Woonvisie 2010-2020, te heralloceren ten behoeve van het programma OV-knooppunten;
4. € 2.076.000 uit de reserve Werkgelegenheid en Economie, restant middelen voor stads en dorpsvernieuwing, te heralloceren ten behoeve van het programma OV-knooppunten.
5. Dat de conceptovereenkomst van elk van de OV-Knooppunten waarin een provinciale cofinanciering wordt voorgesteld, eerst ter kennis gebracht wordt aan de betreffende provinciale commissie met de mogelijkheid tot bespreking en advies.

Haarlem, 13 november 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

BIJLAGE 1: Corridors en knooppunten

Hieronder worden de corridors omschreven waaraan binnen het programma OV-knooppunten wordt (samen)gewerkt. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de knooppunten waarvoor inmiddels verzoeken zijn ontvangen van gemeenten (al dan niet in samenwerking met Prorail) om co-financiering of waar dat, gezien het stadium waarin de samenwerking verkeert, op korte termijn verwacht wordt. Per knooppunt wordt aangegeven wat de belangrijkste opgaven zijn, waarom het belangrijk is dat de provincie meebetaalt aan het betreffende knooppunt c.q. project daarbinnen. Waar mogelijk wordt tot slot een globale planning aangegeven.

1. Zaancorridor

Bij de vaststelling van de tien uitgangspunten uit *Maak Plaats!* is de Zaancorridor aangewezen als pilot corridor. Op 12 november 2014 heeft de provincie met betrokken gemeenten, NS en ProRail een intentieovereenkomst getekend om de samenwerking vorm te geven. In de overeenkomst wordt de intentie uitgesproken om het openbaar vervoersysteem en de ruimtelijke ontwikkelingen op OV Knooppunten in samenhang te ontwikkelen en te verbeteren. Vanuit de doelstellingen lag de focus in de pilot op PHS (beter functioneren station en betere benutting bestaande ruimte), woningbouwopgave MRA (beter benutten ruimte rond knooppunten) en de ontwikkeling van buitenpoorten/toerisme (optimaal benutten knooppunt).

De pilot bestond uit een regulier overleg binnen een ambtelijke werkgroep en een stuurgroep waar besluitvorming plaats had. In de ambtelijke werkgroep is in 2015 en begin 2016 gewerkt aan een gezamenlijk actie- en uitvoeringsprogramma. Daarin zijn acties opgenomen die een bijdrage leveren aan de bereikbaarheid en verblijfkwaliteit van OV-knooppunten op de Zaancorridor. De betreffende overheden hebben elk hun eigen deel van het actie- en uitvoeringsprogramma vastgesteld. De uitvoering van het programma is in 2016 gestart en loopt t/m 2020. Een aantal gemeenten heeft naar aanleiding hiervan de provincie benaderd met een verzoek om ondersteuning bij de ontwikkeling van hun knooppunt(en), voor kennis, procesondersteuning of co-financiering.

Begin 2017 is de pilot afgerond met het onderzoek Lessons Learned. Momenteel wordt gekeken hoe de samenwerking op de corridor het beste kan worden voortgezet.

Momenteel wordt overlegd met de gemeenten Castricum en Heerhugowaard over een financiële bijdrage voor de ontwikkeling van hun knooppunt. Naar verwachting zullen eind 2017 overeenkomsten met beide gemeenten zijn gesloten.

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
ZAANSTAD		
Er ligt in Zaanstad, als gevolg van de enorme woningvraag in de MRA en het woningtekort in Amsterdam, een grote opgave op het gebied van woningbouw. Zaanstad heeft veel potentiële binnenstedelijke woningbouwlocaties, maar in veel gevallen gaat het om voormalige industrieterreinen met een forse saneringsopgave. Dat kan de gemeente zelf niet (alleen) financieel opbrengen. Het eerste gebied wat de gemeente wil saneren is het Kan Palen-terrein bij station Kogerveld, waar 150 woningen gebouwd kunnen worden. De gemeente heeft aangegeven een tekort te hebben van € 2 mln. en heeft de provincie gevraagd om dit tekort op zich te nemen (de gemeente en het Rijk dragen ieder ook € 2 mln. bij). NB: dit is het eerste van meerdere gebieden die gesaneerd moeten worden dus het is aannemelijk dat er ook voor andere woningbouwprojecten een beroep op de provincie zal worden gedaan. Wanneer de woningbouw is afgerond moet het gebied worden aangesloten op het knooppunt Zaandam Kogerveld. Het gaat hierbij om de aanleg van loop- en fietsroutes.	De Metropoolregio Amsterdam is een gewilde plek om te wonen en te werken. Tot 2040 zijn netto circa 250.000 woningen nodig in de MRA. Zaanstad speelt daarin een belangrijke rol met de geplande realisatie van 25.000 woningen. De woningbouwopgave in de MRA is een gemeenschappelijke opgave van de regio, waarin ook de provincie een verantwoordelijkheid heeft. Vanuit het Rijk en de gemeente Zaanstad wordt al flink geïnvesteerd. De woningen zullen binnen de binnen de invloedssfeer van een knooppunt worden gerealiseerd en leveren zo een bijdrage aan een betere	De huidige planning is als volgt: Go/No Go-Financiering: tweede helft 2017 Sanering: eerste kwartaal 2018 De ruimtelijke procedure en de sanering zijn voorzien in het eerste kwartaal van 2018. De woningbouw kan dan starten medio 2018. .
UITGEEST		
Bij station Uitgeest komen de Zaancorridor en de Kennemerlijn samen. Het station is daardoor een stuk omvangrijker dan verwacht zou mogen worden voor een plaats van die grootte. Dit zorgt voor grote loopafstanden tussen de perrons. Momenteel biedt het stationsgebied weinig verblijfskwaliteit. De uitstraling is rommelig en er is weinig levendigheid door een	In het OV-toekomstbeeld wordt Uitgeest aangemerkt als poort naar de MRA. In het kader van PHS krijgt het station een cruciale functie voor het toekomstige functioneren van het spoor. Daardoor heeft het stationsgebied te maken met allerlei aanpassingen die nodig zijn om de invoering van PHS mogelijk te maken maar waarvan de gemeente zelf vooral	Uitgeest is voornemens de gebiedsvisie uiterlijk op 1 januari 2018 voor te leggen aan de raad. Daarna worden er varianten ontwikkeld en doorgerekend. Een definitieve keuze zal waarschijnlijk op zijn vroegst tweede helft van

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
gebrek aan voorzieningen. Er is een groot tekort aan parkeerruimte, zowel voor de auto als de fiets. Daarnaast loopt de provinciale weg N203 dwars door het dorp, grotendeels parallel aan het spoor. Deze (veelal bovenlokale) bundeling van infrastructuur vormt een forse barrière in het dorp tussen de noord- en zuidkant en een aantasting van de leefbaarheid. Tot slot zorgt ook de invoering van PHS ervoor dat verschillende infrastructurele aanpassingen nodig zijn rond station Uitgeest, waaronder de aanleg van een opstelterrein aan de oostzijde van Uitgeest en aanpassingen aan de sporen, perrons en transfer ter plaatse van het station. De wijze waarop dit gebeurt heeft mogelijk negatieve effecten op het functioneren van station Uitgeest. Een besluit hierover wordt naar verwachting begin 2018 genomen. Om ervoor te zorgen dat de aanpassingen voor Uitgeest zo goed mogelijk uitpakken is het belangrijk dat de gemeente uitspreekt wat haar ambitie is ten aanzien van het stationsgebied. Om die reden is in het voorjaar van 2017 gestart met het ontwikkelen van een visie op het stationsgebied.	de lasten ervaren, zoals de aanleg van een opstelterrein voor sprinters, aanpassing van de perrons en extra keersporen. Ook andere geplande bovenregionale projecten, zoals de aanleg van de verbinding A8-A9 door de provincie, hebben een effect op de leefbaarheid. Een integrale aanpak van station en omgeving kunnen ervoor zorgen dat het station beter functioneert en aantrekkelijker wordt om te verblijven, met name voor de overstappende (keten)reiziger. Momenteel werkt Uitgeest met inbreng van de provincie aan een visie op het stationsgebied. Over eventuele oplossingen (en de kosten daarvan) zal pas in de loop van 2018 meer zekerheid komen. Een eventueel verzoek om co-financiering zal dan in overweging worden genomen. Wel is duidelijk dat de provincie niet meebetaalt aan vergaande/kostbare maatregelen zoals het ondertunnelen of omleggen van de N203.	2018 worden gemaakt. De uitvoering zal dan (afhankelijk van de complexiteit van de maatregelen/projecten) in de jaren 2019 t/m 2021 plaatsvinden.
CASTRICUM		
Castricum vervult door de ligging tegen de duinen een belangrijke buitenpoortfunctie. Deze functie is momenteel niet optimaal: de verbinding tussen stationsgebied en duinen en tussen stationsgebied en dorp schiet tekort. Het stationsgebouw is gedateerd en onaantrekkelijk. Toen Prorail plannen bekend maakte dat in	Het versterken van de buitenpoortfunctie leidt tot een betere benutting van het spoor door extra reizigers in de daluren. Castricum kan met attracties als het strand en het Huis van Hilde een onderdeel gaan vormen van een dagpakket voor toeristen en dagjesmensen langs de attracties van de Zaancorridor (bijv.	De uitvoering start in de eerste helft van 2018.

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
het kader van het programma Toegankelijkheid perronliften zouden worden aangebracht op het station, heeft de gemeente gebruik gemaakt van die mogelijkheid om het stationsgebied ingrijpender te vernieuwen. Samen met Prorail is een plan ontwikkeld dat bestaat uit de volgende onderdelen: 1) het toegankelijk maken van het perron voor mindervaliden via het plaatsen van liften in de bestaande perrontunnel; 2) het opwaarderen van de huidige perrontunnel tot een meer volwaardige verbinding tussen dorp en duinen, door het realiseren van uitnodigende brede trappen aan beide zijden van de tunnel en het restylen van de tunnel. Ook voor niet-treinreizigers, voetgangers (eventueel met de fiets aan de hand) ontstaat een prettige en ongehinderde doorgang naar beide gebieden. Tevens worden aan beide uiteinden van de tunnel beeldbepalende luifels toegevoegd waaronder een beschutte wachtruimte ontstaat en die de toegang naar landschap en dorp markeren. 3) het vervangen van de bestaande laagwaardige stationsbebouwing door een kleiner, maar hoogwaardiger en functioneler gebouw. De totale kosten van het project worden geraamd op € 6.300.000,-. Prorail en NS betalen resp. € 4,6 mln. en € 250.000,-. Dit komt neer op ca. € 600.000 aan extra investeringen ten opzichte van de oorspronkelijke taakstelling (het realiseren van liften). De gemeente heeft € 1,0 mln. vrijgemaakt. Er is derhalve een tekort van € 450.000,-. Castricum heeft de provincie	een bezoek aan de Zaanse Schans in combinatie met bezoek aan Huis van Hilde en strand). De stationsplannen zorgen voor een beter functionerend station dat aantrekkelijker is om (kort) te verblijven. De gemeente heeft daarnaast een belangrijke functie voor woningzoekenden uit de MRA door de unieke woonmilieus die de gemeente biedt. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk nieuwe bewoners gebruik maken van de trein is een aantrekkelijk en functioneel station een randvoorwaarde.	

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
gevraagd dit tekort op zich te nemen. De bijdrage is bedoeld voor maatregelen die betrekking hebben op de kwaliteit van de buitenruimte en de beide luifels.		
HEERHUGOWAARD		
De verkeerskundige situatie (congestie, verkeersonveiligheid) rond het knooppunt Heerhugowaard beperkt de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden. Heerhugowaard is daarom een gebiedsontwikkeling gestart met woningbouw, transformatie van kantoorgebouwen, een kwaliteitsimpuls van de buitenruimte en een oplossing voor de verkeerskundige problemen, nl. een ondertunneling van de Zuidtangent. Van deze publieke investeringen wordt een vliegwieleffect verwacht; Het aanpakken van de verkeersproblemen zorgt voor een verbetering van de leefbaarheid en bereikbaarheid, waardoor private investeerders ook bereid zijn te investeren. Er lopen momenteel al meerdere initiatieven. Tot slot zijn er ook gesprekken gaande tussen Prorail en NS over het opknappen/vervangen van het station zelf.	Heerhugowaard is een belangrijk knooppunt vanwege de (samen met Alkmaar) scharnierfunctie tussen de MRA en de Kop van Noord-Holland. Er zit zowel ambtelijk als bestuurlijk op dit moment veel energie om de gebiedsontwikkeling in het stationsgebied in gang te zetten. De gemeente is voornemens ca. € 40 mln. euro te investeren in het gebied. Daarvan wordt ca. € 24 mln. besteed aan de ondertunneling van de Zuidtangent en het realiseren van nieuwe aansluitingen, onder andere op de provinciale weg N242. De overige middelen, ca. € 16 mln., worden besteed aan een verbetering van de kwaliteit van en de verkeersveiligheid in de openbare ruimte en het bouw- en woonrijp maken van gronden in het stationsgebied. De gemeente heeft op dit budget van € 16 mln. een tekort van € 6 mln. en heeft de provincie gevraagd dit op zich te nemen. De provincie zal het verzoek van de gemeente zowel inhoudelijk als financieel beoordelen. De provincie betaalt, in lijn met haar standpunt inzake spoorse doorsnijdingen, niet mee aan de tunnel en de daaraan	De (globale) planning van het project is als volgt: Sept. 2017: besluitvorming B&W Nov. 2017: besluitvorming raad Medio 2018: overeenkomst provincie-gemeente Medio 2018: start aanbesteding Eind 2018: aanbesteding afgerond 2019/2020: start uitvoering

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
	gerelateerde (nieuwe) aansluitingen. Daarom zal de gemeente de totale gebiedsontwikkeling splitsen in twee afzonderlijke grondexploitaties/business cases: één voor de tunnel (incl. aansluitingen) en één voor de overige gebiedsontwikkeling rondom het station. De provincie beoordeelt uitsluitend de business case voor de overige gebiedsontwikkeling. Indien een subsidie wordt verstrekt wordt hieraan de voorwaarde gesteld dat een zo groot mogelijk deel van de bouw van nieuwe woningen (afhankelijk van de vraag naar dat woontype) in het stationsgebied zal worden gerealiseerd, waar zich meerdere kleinschalige locaties bevinden voor woningbouw. Zo wordt bijgedragen aan een betere benutting van de bestaande ruimte rond het knooppunt.	
HEERHUGOWAARD/LANGEDIJK		
Museum de Broekerveiling en de gemeente Langedijk hebben ambitieuze plannen om substantieel meer bezoekers te trekken naar het museum en het landschapsreservaat Oosterdel. Eén van de planonderdelen is een opstapplaats voor een rondvaart- of fluisterboot. Dit is noodzakelijk om het gebied vanuit het knooppunt Heerhugowaard te bereiken. Een geschikte locatie hiervoor bevindt zich op 100 meter van het station. De gemeente heeft aanzienlijke middelen vrijgemaakt maar heeft ook de provincie benaderd met het verzoek om co-financiering.	Ook hier geldt dat het versterken van de buitenpoortfunctie van knooppunt Heerhugowaard leidt tot een betere benutting van het knooppunt en het spoor door extra reizigers in de daluren. Ook Langedijk zou onderdeel kunnen worden van een “dagje Zaancorridor”.	Nader te bepalen.

2. KENNEMERLIJN

1.1 Algemeen

Op 20 mei 2016 is de Corridordialoog Kennemerlijn van start gegaan, zoals beschreven in de notitie *'OV-knooppunten: strategie per corridor'* (door ons College vastgesteld op 1 december 2015). Provincie en gemeenten willen de stationsomgevingen langs de corridor Haarlem-Uitgeest beter benutten en in samenhang ontwikkelen, in samenwerking met private en particuliere partijen. Mede op verzoek van de gemeenten heeft de provincie Noord-Holland hierbij een faciliterende rol.

De corridordialoog is een (vernieuwende) bottom-up aanpak op regionaal niveau die gericht is op het smeden van allianties en het uitvoeren van concrete maatregelen. Aan de corridordialoog Kennemerlijn nemen vertegenwoordigers deel vanuit het regionale bedrijfsleven, vervoerders, overheden, woningbouwcorporaties, onderwijs- en zorginstellingen, natuurorganisaties en recreatieve en culturele voorzieningen. Samen met deze partijen zijn tijdens de 'eerste brede dialoog' urgente opgaven voor de stationsomgevingen benoemd. Deze opgaven zijn met verschillende partijen uitgewerkt tot oplossingsrichtingen. Vervolgens zijn per stationsomgeving korte en lange termijn ambities benoemd.

Tijdens de eerste dialoog zijn de volgende (algemene) opgaven benoemd:

- Verbetering van het OV-product door betere afstemming van bus, trein en andere mobiliteitsdiensten;
- Versterken van de bereikbaarheid van woon- en werkgebieden door betere ketenmobiliteit en first and last mile;
- Betere benutting van het station als buitenpoort;
- Verbetering van de kwaliteit van de stationsomgeving (ruimtelijke kwaliteit en sociale veiligheid) en stimuleren van de ruimtelijke ontwikkeling van de stationsomgeving (verdichting met wonen, werken en voorzieningen).

Op de eerste na komen bovenstaande ambities alle overeen met één van de doelstellingen van het programma OV-knooppunten.
De opgaven hebben geresulteerd in korte en lange termijn ambities per stationsgebied. Deze ambities passen binnen de doelstellingen van het programma OV-knooppunten van de provincie Noord-Holland. Op 6 juni 2017 zijn deze ambities (concept actieprogramma en een concept regionale ontwikkelingsstrategie) ter kennisneming voorgelegd aan ons College en de colleges van B&W.

Tijdens de 'tweede brede dialoog' op 25 september 2017 zijn de gezamenlijke ambities besproken en is verkend welke bijdrage de verschillende partijen hieraan kunnen leveren. Momenteel werken de betrokken gemeenten, NS en de provincie aan een gezamenlijk actieprogramma voor ieder stationsgebied met concrete maatregelen en een regionale ontwikkelstrategie op het niveau van de corridor.

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
Haarlem In knooppunt Haarlem is in 2010 door de betrokken partijen, waaronder de provincie, fors geïnvesteerd in een nieuw busstation. Mede als gevolg van een onverwacht sterke groei van het busverkeer en nieuwe ontwikkelingen als langere bussen moet het busstation op korte termijn worden aangepakt. Tegelijkertijd spelen er initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen rond het busstation. Om grootschalige desinvesteringen te vermijden wordt momenteel gezocht naar relatief eenvoudige oplossingen die voor de middellange termijn (tot 2028) de druk verlichten. Omdat de verdere groei van het busverkeer moeilijk te voorspelen is wordt zoveel mogelijk gekozen voor “no-regret” maatregelen, zodat toekomstige (grootschalige) ingrepen niet onmogelijk worden gemaakt. Ook mag de doorstroming van het busvervoer niet verslechteren. De hiervoor genoemde voorwaarden gelden ook voor de korte termijn ruimtelijke ontwikkelingen rondom het busstation. Het station is daarnaast moeilijk bereikbaar voor langzaam verkeer vanaf Haarlem-Noord en er is een tekort aan fietsparkeerplekken. Ook ligt er een forse verdichtingsopgave rond het station in verband met de woningdruk. Om dit te faciliteren moet ook de openbare ruimte opgepakt worden om een aantrekkelijke woonomgeving te realiseren en moeten de loop- en fietsroutes van en naar het centrum worden verbeterd.	Haarlem is een belangrijk knooppunt met een regionale functie, met name voor forenzen die werken in Amsterdam, toeristen en busreizigers naar Schiphol. Bovendien zal Haarlem in de toekomst een aanzienlijk deel van de MRA-vraag naar woningen moeten opvangen. Door het station en omgeving aan te pakken wordt bijdragen aan een betere benutting van de ruimte en een beter functionerend knooppunt.	Nader te bepalen
Santpoort-Noord De buitenpoortfunctie van Santpoort-Noord is momenteel onderbenut. De bewegwijzering	Station Santpoort Noord is direct gelegen aan de duinen (Nationaal	Nader te bepalen

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
richting de Kennemerduinen schiet tekort en er zijn geen voorzieningen gericht op de buitenpoortfunctie (bijv. infocentrum, fietsverhuur, horeca). De ruimtelijke kwaliteit van de stationsomgeving is onvoldoende. Eventuele maatregelen op en bij station Santpoort-Noord zullen pas worden uitgevoerd wanneer er duidelijkheid is	park Zuid-Kennemerland) en heeft daarmee potentie om zich te ontwikkelen tot een belangrijke buitenpoort voor bezoekers uit de MRA. Door deze functie te versterken vindt een betere benutting plaats van het knooppunt en het spoor door een toename van het aantal reizigers in de rustige daluren. Ook zorgt het voor een beter functionerend station, dat aantrekkelijker wordt om er gebruik van te maken en te verblijven.	
<u>Beverwijk</u> Station Beverwijk is eenzijdig georiënteerd op het gebied ten westen van het spoor. Vanaf de oostzijde van het perron is het nu niet mogelijk richting het centrum en de Pijp te gaan. Het is zinvol hier een nieuwe ingang te creëren bij de Viaductweg. Voor het langzaam verkeer uit Velsen-Noord is het station slecht bereikbaar als gevolg van de barrièrewerking van de N197.	In Beverwijk bevinden zich rond het knooppunt veel locaties die geschikt zijn voor woningbouw en/of voorzieningen. Een extra opgang naar het perron vanaf de Viaductweg biedt een betere aanhaking/verbinding van de oostzijde van het station met het centrum en biedt zo kansen voor verdere ontwikkeling van het gebied. Dit zorgt voor een betere benutting van de ruimte. Een betere bereikbaarheid vanuit Velsen Noord zal leiden tot meer reizigers en daarmee een betere benutting van het knooppunt.	Nader te bepalen
<u>Heemskerk</u> Het stationsgebouw is verouderd, heeft geen voorzieningen en de sociale veiligheid wordt beoordeeld als slecht. De stationsomgeving is onaantrekkelijk en niet efficiënt ingericht. De nieuwe aanpalende wijk Broekpolder kent geen goede verbinding met op het station. De functie van het station voor de wijk wordt daardoor onderbenut.	Rond station Heemskerk zijn mogelijkheden om extra woningen te bouwen en zo een deel van de MRA-vraag op te vangen. Hierdoor wordt de bestaande ruimte beter benut. Door een betere aantakking van Broekpolder op het station is er de potentie om meer reizigers te trekken en zo het knooppunt beter te benutten.	Nader te bepalen

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
Uitgeest Zie bij Zaancorridor.		

3. SCHIPHOLCORRIDOR

De Schipholcorridor is een belangrijke opgave uit het MRA-programma OV-knooppunten, hetgeen valt onder actie 1.8 van de MRA-actieagenda. De Schipholcorridor is een iets verlengde SAAL-corridor (tussen Leiden Lelystad via Schiphol) en daarmee op het gebied van bereikbaarheid één van de hoofdaders van de MRA. Langs deze corridor gaan de komende jaren naar verwachting grote ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden en liggen er grote opgaven om de MRA bereikbaar te houden voor (inter)nationaal én regionaal verkeer.

Vanuit het programma OV knooppunten wordt gekeken naar de impact, afwegingen en keuzes van ruimtelijke, ruimtelijk-economische en mobiliteitsopgaven op de knooppunten voor zowel de korte als middellange en lange termijn. Een aantal opgaven is echter breder dan dat en past mede hierdoor beter binnen andere ruimtelijke en/of mobiliteitsprogramma's. Opgaven die vanuit OV Knooppunten worden gesignaleerd, worden in veel gevallen in een ander programma (programma bereikbaarheid, woningbouwprogrammering, programma Spoor etc.) meegenomen. Vanuit OV-knooppunten wordt daar waar nodig afstemming gezocht met die andere programma's om zo te komen tot een goede integrale advisering en aanpak.
De Schipholcorridor wordt opgepakt vanuit het MRA-programma OV-knooppunten, waar de provincie Noord-Holland samen met Almere trekker van is. Verder zijn betrokken de gemeenten en provincies die langs de corridor liggen, de Vervoerregio Amsterdam, NS, ProRail, I&M, BZK en Schiphol. Bij de verkenning zullen wellicht ook andere (bijv. private) partijen betrokken worden.

Het proces rond de Schipholcorridor is opgedeeld in drie fases:

- De voorverkenningsfase is inmiddels afgerond. Binnen deze fase zijn de ruimtelijke, ruimtelijk-economische en mobiliteitsopgaven die spelen langs deze corridor in beeld gebracht op verschillende schaalniveaus. Vervolgens zijn deelopgaven gedestilleerd waarvan het van belang wordt geacht deze verder te verkennen tijdens de verkenningsfase.
- De verkenning: In deze fase worden de verschillende deelopgaven en de doorwerking op keuzes voor de ruimtelijk economische en mobiliteitsontwikkelingen voor de OV knooppunten op de Schipholcorridor verder uitgewerkt en in beeld gebracht. Dit moet een beeld geven van de potentie/ontwikkelingsmogelijkheden van de corridor en de kansen voor van ieder knooppunt en de prioritering, beredeneerd vanuit de locatie zelf (plaatswaarde) en in relatie tot mobiliteit (knoopwaarde) en de versterking daarvan door hun onderlinge relaties. Ook wordt gekeken naar programmeringsvragen tussen de knooppunten. Afhankelijk van de precieze uitkomsten van de verkenningsfase wordt deze fase afgesloten met een vastgesteld actie- en uitvoeringsprogramma en/of afspraken over prioritering, investeringen of programmering langs de Schipholcorridor. Dit kan ook leiden tot (verzoeken om) co-financiering door de provincie;

- De Actie- en uitvoeringsfase: afhankelijk van de uitkomsten van de verkenning kan het gaan om uitvoering/investeringen onder regie van de MRA (indien strategisch belangrijk) en/of onder regie van initiatiefnemende partijen, zoals gemeenten. In dat laatste geval gaat het om ontwikkelingen die wel passen in de gemaakte afspraken of gekozen strategie, maar die niet zozeer van strategisch belang zijn voor de MRA.

4. OVERIGE KNOOPPUNTEN

OPGAVEN	ONDERBOUWING	PROCES/PLANNING
HILVERSUM		
Met een nieuwe inrichting van het stationsgebied wil de gemeente Hilversum de entree van het station naar het centrum van de stad verbeteren en een aantrekkelijker verblijfsgebied creëren dat (media)bedrijven trekt en vasthoudt en waar mensen langer willen verblijven. Ook wordt woningbouw rondom het stationsplein gerealiseerd. Hiervoor heeft Hilversum heeft een stedenbouwkundig plan ontwikkeld. Daarnaast zal het busstation worden opgeknapt en de verkeerscirculatie verbeterd. Hier heeft ook de HOV-verbinding Hilversum-Huizen baat bij. Tevens worden de looproutes naar het centrum verbeterd, het stationsplein verfraaid en worden er 7000 fietsparkeerplaatsen aangelegd.	De plannen van Hilversum voor het stationsgebied zijn ook voor de provincie van belang. In het plan zal een groot aantal woningen worden gerealiseerd, hetgeen de woningbouwdruk binnen de MRA verlicht. Ook zorgt dit voor een betere benutting van de bestaande ruimte. Het station heeft daarnaast een sterk regionale functie: het is een intercitystation met veel buslijnen, waaronder HOV-lijnen. De plannen dragen bij aan een betere benutting en het beter functioneren van het knooppunt.	.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**6-11-2017**
Commissie	Ruimte Wonen & Water
Datum commissievergadering	**19-10-2017**

Onderwerp: **Voordracht Middelen programma OV-knooppunten (VD-67).**

Uw contactpersoon
K. Mellema
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3924
mellemak@noord-holland.nl

De commissie adviseert de Voordracht Middelen programma OV-knooppunten (VD-67) als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 6 november 2017.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie RWW: zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de vergadering van de commissie RWW van 19 oktober 2017.

5 a. Voordracht Middelen OV-knooppunten
De **voorzitter** licht toe dat de commissie M&F is uitgenodigd bij de onderwerp. De commissie wordt gevraagd te adviseren aan PS over de voordracht die wordt behandeld in de PS-vergadering van 6 november 2017.

INSPREKERS
Mevrouw **Stam** spreekt in als wethouder van de gemeente Heerhugowaard. Zij is blij met de voordracht Middelen OV-knooppunten; een belangrijke stap om knooppuntenontwikkeling daadwerkelijk in diverse gemeenten, waaronder Heerhugowaard, aan te jagen. Het is goed dat de provincie daarbij niet alleen regisseert, maar ook faciliteert en investeert. De gemeente wordt daarmee gestimuleerd om alles op alles te zetten om ambitieuze plannen tot uitvoering te brengen en daarbij gemeentelijke en provinciale doelstellingen te vervullen.
De inspreker zegt dat er een goede ambtelijke samenwerking tussen provincie, gemeente, ProRail en NS is die al tot veel heeft geleid. De gemeente merkt dat de aanpak van het OV-knooppunt veel ontwikkelingen stimuleert; er liggen nu al concrete plannen van investeerders voor woningbouw, voorzieningen en aanpak van de buitenruimte. De gemeente Heerhugowaard ziet het grote belang en gaat fors investeren. Het College heeft besloten tot de aanpak van de Zuidtangent waardoor het knooppunt goed wordt ontsloten en de deelgebieden van het stationsgebied met elkaar in verbinding komen.
De inspreker meent dat de barrières van de Zuidtangent en de spoorse doorsnijding integraal opgelost dienen te worden en dat dit een voorwaarde is om het OV-knooppunt echt te laten werken. De totale kosten hiervoor bedragen 24 mln. euro. De gemeente neemt het spoor voor haar rekening door middel van een spooronderdoorgang. Hiervoor is 18 mln. beschikbaar, zoals expliciet is vermeld in het raadsvoorstel dat naar de gemeenteraad is gestuurd voor besluitvorming in november 2017. De inspreker constateert echter een discrepantie met de bedragen in de voordracht en maakt zich daarover zorgen. Zij vraagt de commissie om dit gedeelte van de bijlage niet eerder vast te stellen dan dat in gesprek tussen de gemeente en de provincie helder is gemaakt hoe tot afspraken kan worden gekomen. Het moet voor PS duidelijk zijn hoe de bijdrage gaat renderen en hoe deze beantwoordt aan de doelstellingen en ontwikkelingen. Voor de gemeenteraad moet het helder zijn hoe de votering van 24 mln. met de provinciale bijdrage tot stand komt. Anders kan de gemeente niet met de ontwikkeling van het knooppunt starten. De inspreker hoopt dat het laatste zetje van de provincie uitmondt in een optimaal functionerend knooppunt.

VRAGEN VANUIT DE COMMISSIE

De heer **Struben** (D66) constateert dat er een verschil zit tussen het raadsvoorstel en wat bij PS voorligt; in de voordracht wordt gesteld dat het totaalbedrag 40 mln. is en dat daar 16 mln. tekort op is. Uit het raadsvoorstel blijkt niet of het spoor gedekt wordt uit de 18,6 mln.

Mevrouw **Stam** antwoordt dat de spooronderdoorgang volledig wordt gedekt door de 18,6 mln.

De heer **Bruggeman** (SP) heeft uit de toelichting van de provincie begrepen dat zij niet wil meebetalen aan spoorse doorsnijdingen en dus ook niet aan de tunnel en dat de gemeente zich hierbij neerlegt. Hij vraagt of er sprake is van heen en weerschuiven van het budget waardoor de provincie aan de lat zal staan voor uitgaven die eigenlijk thuishoren bij de gemeente Heerhugowaard.

Mevrouw **Stam** zegt dat haar niet duidelijk is waar het bedrag van 40 mln. vandaan komt. Zij wil deze onduidelijkheid graag bespreken. In het voorstel wordt gesproken over 24 mln. waarvan de gemeente 15 mln. gespaard heeft en 3,6 mln. van het Rijk afkomstig is. Hierdoor kan de gemeente de volledige tunnelbak betalen. De overige 6 mln. zijn vooral voor de verbindingen in het stationsgebied en de aanpassing voor fietspaden zodat het knooppunt optimaal bereikbaar wordt.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt of de inspreekster kan toelichten hoe het verschil van 6 mln. is ontstaan. Ook vraagt hij waar het verschil tussen de 40 mln. en de 24 mln., 16 mln., vandaan komt.

Mevrouw **Stam** geeft aan dat het haar niet duidelijk is hoe de 40 mln. in de stukken terecht is gekomen. Zij weet dat de 16 mln. vooral investeringen in de openbare ruimte betreffen. Zij denkt dat dit vooral gaat om private investeringen die plaatsvinden als het knooppunt is aangepakt, maar zij wil hier graag over overleggen.

De heer **Kramer** (VVD) vraagt of GS de 6 mln. al hebben toegezegd en waar het probleem zit als PS de bijlage vaststellen.

Mevrouw **Stam** antwoordt dat er geen toezeggingen van de provincie zijn gedaan. Er is overlegd over de mogelijkheden van dit specifieke project dat niet van de grond komt als de provincie de 6 mln. niet bijdraagt. De inspreekster benadrukt dat het college de raad zal vragen om commitment te tonen. Na het raadsbesluit wil zij graag met de provincie in gesprek over cofinanciering en de voorwaarden hiervoor.

EERSTE TERMIJN
De heer **Bruggeman** (SP) maakt complimenten voor de voordracht. Gedeputeerde Talsma heeft destijds een enorm dik telefoonboek met mogelijkheden verstrekt waaruit goede keuzes zijn gemaakt. Er staan veel projecten in de voordracht die te maken hebben met het verbeteren en sociaal veiliger maken van de stations en de omgeving. Hij vindt dit toe te juichen ziet een tegenstelling met de manier waarop de omgeving van het Centraal Station van Amsterdam is ingericht met veel overbodige sokken- en lingeriewinkels.
De heer Bruggeman vraagt naar de zin over de maatregelen bij station Santpoort-Noord "Wanneer er duidelijkheid is …", die niet wordt afgemaakt. Hij hoort graag waarover duidelijkheid moet komen.
Er zijn ook projecten waarbij het accent ligt op de gebiedsontwikkeling rond stations, maar waar dat al langer lastig gaat, zoals bij Beverwijk. Hij is benieuwd of in dit geval de provincie als oliemannetje tussen de gemeenten Beverwijk en Velsen kan functioneren. Wat betreft Zaanstad-Kogerveld merkt hij op dat dit station niet aan de Zaanlijn ligt. Hij is benieuwd waarom het genoemd wordt.
Wat betreft de op infrastructuur gerichte ontwikkelingen buiten het station, onderschrijft de heer Bruggeman volledig het standpunt van GS dat investeringen in betere benutting van het openbaar vervoer niet bedoeld zijn om autotunnels in Heerhugowaard e.d. te financieren. De SP wil dit echt niet doen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of dit ook het geval is als er ook fietsen doorheengaan.

De heer **Bruggeman** (SP) antwoordt dat dat een ander verhaal is, maar dat dat hier niet het geval is.
De aanleiding voor de investeringen is het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS) op de Zaanlijn. De deal was destijds dat NS met meer treinen wilde gaan rijden en dat de provincie ervoor zou zorgen dat er meer passagiers komen door ontwikkeling van de knooppunten. De heer Bruggeman merkt op dat er de laatste maanden problemen zijn met de capaciteit op het spoor waardoor er al 535 treinen opgeheven zijn. Hij wil dat de gedeputeerde aan NS en ProRail vraagt hoe die ervoor zorgen dat het PHS in de toekomst wel gaat werken.
Tot slot geeft de heer Bruggeman het goede voorbeeld van station Koog aan de Zaan waar op het perron een Indiaas afhaalrestaurant zit. Hij vindt dit een geweldig voorbeeld van het leefbaarder en sociaal veiliger

maken van de omgeving. De eigenaar verdient wat hem betreft de gouden medaille van het OV-knooppuntenbeleid. Hij komt nog een keer met het initiatiefplan om de firma Smullers op alle stations in Nederland te verbieden, gezien de vieze patat die men verkoopt.

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat de invullen van het OV-knooppuntenbeleid een lange adem kent. Met de stijgende woningbouwbehoefte in de provincie wordt het programma steeds belangrijker. Het reizen tussen stations kan in Nederland soms voelen als een hele onderneming mede omdat stations niet op orde zijn of ver weg liggen. Beter OV kan de verbindingen tussen steden en dorpen, en werken en wonen versterken; dat is een mooie rol voor de provincie als regisseur waarbij zij dienstbaar kan zijn. De CDA-fractie ondersteunt daarom van harte deze inzet.
OV-knooppunten werken alleen als het OV op orde is. Er zijn bijvoorbeeld signalen over te volle en te weinig treinen op de Kennemerlijn. De heer Heijnen vraagt zich af wat er van de inspanningen voor de stations overblijft als NS en ProRail zich onvoldoende inzetten en vraagt of GS hierover gesprekken voeren; is dit voor de Kennemerlijn gebeurd en hoe zit het met andere projecten?
De heer Heijnen mist in het stuk de corridor Amsterdam-Hoorn, terwijl die in de inleiding als kansrijk wordt omschreven. Ook de belangenvereniging van de West-Friese bedrijven vraagt om een impuls en spreekt al over een doorgetrokken Noord-Zuidlijn. Hij vraagt of deze corridor kan worden toegevoegd of dat GS dit kunnen aanjagen.
Er is blijkbaar een misverstand over de bedragen en de wijze waarop Heerhugowaard en de provincie samenwerken. Het lijkt de heer Heijnen goed dat de partijen om tafel gaan en dat PS dat stukje van de bijlage nog niet in detail vaststellen als het gesprek tussen gemeente en provincie nog loopt.

De heer **Kramer** (VVD) is blij met de inspraak; hij hoopt duidelijk te krijgen wat de selectiecriteria zijn voor het toedelen van de subsidies. Uit het stuk begrijpt hij dat het toekennen en de toetsing daarvan een grijs gebied is. Hij krijgt graag een nadere duiding.
Er zijn twee concrete voorstellen voor Zaanstad en Heerhugowaard, maar bij de andere OV-knooppunten worden geen bedragen genoemd. De heer Kramer vraagt of hiervan een financiële doorrekening is en hoe men aan het voorgestelde bedrag komt.
Het OV-knooppuntenbeleid heeft ook als doel om meer woningen te realiseren, maar de heer Kramer ziet ook knooppunten die alleen de recreatieve waarde onderstrepen, zoals Santpoort-Noord. Hij vraagt of dit de bedoeling is geweest.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) is blij met uitwerking van het voorstel dat een initiatief van wijlen Tjeerd Talsma is geweest. Hij maakt complimenten aan de gemeenten en GS. Het vindt het heel positief dat dit samen met gemeenten is gedaan. Het voorstel biedt mogelijkheden om buiten de MRA meer woningen te bouwen.
Het doortrekken van de lijn naar Hoorn lijkt de heer Papineau Salm een goed idee; Obdam is bijvoorbeeld een uitstekende plek voor meer woningen. Hij is benieuwd waarom dat niet meegenomen is als mogelijke locatie.
Het punt van de cofinanciering is prima; de heer Papineau Salm wil niet te veel in detail meekijken, maar kaders meegeven. Hij roept op om goed op de participatie met bewoners te letten, want op sommige plekken, zoals in Heerhugowaard, vinden ingrijpende veranderingen plaats.
Volgens de heer Papineau Salm is ProRail helemaal niet geïnteresseerd in de Kennemerlijn. Hij wil graag een toelichting op de gesprekken tussen GS en de gemeenten langs de Kennemerlijn en hoe die verlopen. Wat in het voorstel staat, staat haaks op wat hij weet, maar hij vindt het heel belangrijk dat de lijn er is, ook voor recreatie zoals bij Santpoort-Noord.

De heer **Kramer** (VVD) vraagt waarom daar subsidie naartoe moet gaan.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) stelt dat recreatie ook een van de doelstellingen van de provincie is.
De heer Papineau Salm roept de gemeente Heerhugowaard en de provincie op om om tafel te gaan en de kwestie uit te spreken voor de volgende PS-vergadering.

De heer **Kramer** (GroenLinks) is blij met de nota. Hij weet niet welk standpunt de GroenLinks-fractie destijds heeft ingenomen, maar denkt dat men er niet aan ontkomt om knooppuntontwikkeling te gebruiken om een deel van de problematiek van het tekort aan woningen op te vangen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of het klopt dat hij enige tegenzin bespeurt.

De heer **Kramer** (GroenLinks) zegt dat dit niet het geval is; hij wilde open zijn over het feit dat de continuïteit in de fractie er niet op voorhand is en een slag om de arm houden.

De heer Kramer merkt op dat de ontwikkeling rond de stations booming business is. Er komen vaak grote ontwikkelaars op af die een stevige poot in het project weten te verwerven. Het gaat om gevoelige projecten en als de provincie voor een behoorlijk bedrag gaat investeren, moet de provincie gebruikmaken van de mogelijkheden als regisseur en coördinator om ervoor te zorgen dat de projecten op een goede wijze verlopen. Hij doelt daarbij ook op het borgen van de kwaliteit. Dit is een kwestie van overleg tussen provincie en betrokken gemeenten, maar hij wil er niet te terughoudend in zijn omdat de provincie in tegenstelling tot sommige gemeenten veel deskundigheid in huis heeft. De heer Kramer denkt daarbij aan de programmatische vereisten aan de woningbouw, bijvoorbeeld 40% sociale woningbouw, 40% woningbouw voor middengroepen en 20% duur zoals in Amsterdam wordt gehanteerd. Dit lijkt hem een goed kwaliteitsbeginsel. Ook denkt hij aan de stedenbouw en de architectuur waaraan ook ondersteuning kan worden verleend.
Rond grote bouwontwikkelingen ontstaan vaak fantasieloze shoppingmalls. De heer Kramer wil dit niet laten gebeuren; er zijn er te veel van in Nederland waardoor men soms niet eens weet waar men is.

> Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of er ook invloed kan worden uitgeoefend op de huren van die fantasieloze winkels.

De heer **Kramer** (GroenLinks) zegt daarop nog terug te komen.
Ook in de branchering kan men maatregelen treffen om te voorkomen dat er allemaal dezelfde ketens worden gevestigd. Men kan afspraken maken over de omvang van de ruimtes; als er te veel grote ruimtes zijn, komen de ketens daarop af. Als ruimtes niet mogen worden samengevoegd, trekt men kleinere ondernemers aan.

Mevrouw **Visser** (PvdD) heeft een vraag, een constatering met wat retorische vragen, en een aantal aanbevelingen. Zij vraagt hoe ervoor gezorgd kan worden dat OV-knooppunten een significante afname van het wegverkeer geven en of daar serieus onderzoek naar is gedaan. Zij constateert dat het allemaal wel erg langzaam gaat. In 2013 is al begonnen met een opdracht en daarna sukkelt het maar door. Zij vraagt of er niet wat meer vaart achter dit speerpunt gezet had kunnen worden. Men mag blij zijn als er eind dit jaar en 2018 werkelijk iets gaat gebeuren. Verder is alles blanco of nog nader te bepalen. De plannen zijn leuk, maar iets meer samenhang had gemogen; het lijkt nu als los zand aan elkaar te hangen waarbij iedere gemeente een idee kan indienen en de provincie in geld voorziet zonder dat er sprake is van een duidelijk overstijgend plan. Zij vraagt zich af of dit de meest efficiënte manier is om belastinggeld uit te geven en of dit het beste voor OV-knooppuntontwikkeling os. Mevrouw Visser vindt dat de provincie meer de regie moet nemen; zij mist de rode draad.
Een aantal aanbevelingen bij de ingediende plannen zijn: een rondvaartboot in Langedijk onder voorwaarde dat dit een elektrische boot is; in de openbare ruimte van Haarlem meer plek voor groen, neem vergroening mee als eis in de bouwplannen; een OV-fietshub in Santpoort-Noord met elektrische fietsen en scootmobiels voor de mindervalide reiziger; nieuwe wijken in Heemskerk toespitsen op aardgasvrij, energiepositief en natuurinclusief bouwen en dit als eis voor de financiering stellen. De rode draad is om alle ingediende plannen te toetsen aan de volgende criteria: rekeninghouden met 100% elektrische openbaar vervoer; gelaagdheid aanbrengen door bijvoorbeeld een busterminal die verdiept of halfverdiept is en daarbovenop een parkachtige inrichting met ruimte voor horeca; looproutes die zijn voorzien van groene elementen en verlichting door zonne-energie; ruimte voor veilig parkeren van fietsen.

> De heer **Heijnen** (CDA) vraagt zich af of gemeenten zo zelf nog mogen nadenken over de manier waarop ze hun station inrichten.

Mevrouw **Visser** (PvdD) antwoordt dat dit absoluut mag, maar dat als de provincie financiering verzorgt, zij suggesties kan doen voor de inrichting.
Mevrouw Visser vervolgt dat er ook gezorgd moet worden voor het makkelijk huren van elektrische ov-fietsen. Over het algemeen is de eis dat de ontwikkeling klimaatneutraal en liever nog klimaatpositief plaatsvindt en dat wordt voorkomen dat de omgeving rond het station een jarenlange bouwput wordt.

> De heer **Kramer** (VVD) is blij dat de PvdD ook naar toetsingscriteria wil kijken. Hij vraagt hoe die in het stuk opgenomen dienen te worden.

Mevrouw **Visser** (PvdD) antwoordt dat zij dit nog niet heeft uitgewerkt.

De heer **Klein** (CU-SGP) ondersteunt van harte het beleid om woningbouw bij stations te concentreren. Het is belangrijk om het OV te stimuleren, te voorkomen dat er een nieuwe automobiliteitbehoefte ontstaat en om zo veel mogelijk het groene gebied open te houden. Hij is blij dat er versnelling lijkt plaats te vinden, want na

het dikke rapport Maak plaats was het lang stil. De CU-SGP-fractie maakte zich destijds zorgen over de beperkte middelen en de kosten van 40 mln. voor de ambitie. Daarin is een stap gezet; er zijn drie reserves gevonden die bij elkaar worden getrokken en een deel van het geld dat over is van de Zeesluis wordt toegevoegd. Dit geeft een enorm groot bedrag. De vraag daarbij is hoe de projecten zorgvuldig beoordeeld gaan worden, zoals de VVD-fractie ook vroeg. in hoeverre is bijvoorbeeld het kunnen realiseren van extra woningen een criterium.
NS maakt terugtrekkende bewegingen rond de Kennemerlijn. De heer Klein vraagt in hoeverre GS hierover in overleg is en welke concrete toezeggingen NS doet.
De heer Klein vraagt waarom GS Hilversum als los knooppunt presenteert en niet als onderdeel van de bredere Gooilijn. Bij Weesp wordt bijvoorbeeld de Bloemendalerpolder gebouwd en moet het station twee keer zo groot worden. Hij vindt het goed dat het een kwaliteitsimpuls krijgt. De gemeente Gooise Meren heeft ook allerlei plannen rond het station.
De heer Klein steunt de oproep van het CDA om de situatie rond Heerhugowaard goed op te lossen en ook die van de SP om Noord-Holland niet te overspoelen met lingeriewinkels.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt zich ook af hoe de provincie de aanvragen zorgvuldig gaat toetsen; is er een bepaald minimum dat wordt gevraagd rond de stationslocatie en wonen, werken en recreëren, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw? Voor het overige sluit ze zich aan bij de opmerking van de GroenLinks-fractie dat gezorgd moet worden voor kwaliteit rond de stations.

De heer **Struben** (D66) is blij met de voordracht en sluit zich aan bij de complimenten in het eerste deel van de altijd te lange volzin van de heer Bruggeman. Het is een complexe opgave met veel betrokken partijen. De beoogde integrale aanpak vraagt om samenwerking en dat is niet eenvoudig met alle eigen bevoegdheden en te overbruggen barrières. Het is begrijpelijk dat dit tijd kost. Er zijn kansen voor nieuwe ruimtelijke kwaliteit en het is goed dat de provincie helpt bij het tot stand komen van de plannen. Het is ook goed dat het voornemen is om met een jaarlijkse voortgangsrapportage te komen.
De heer Struben vraagt of het klopt dat als er ingestemd met de huidige voordracht in totaal 16,7 mln. beschikbaar is voor OV-knooppunten, en dat nu de vraag van 8,8 mln. ter goedkeuring voorligt. Het is van belang dat GS aangeven dat de subsidie pas verstrekt wordt als het plan uitvoeringsgereed is. De heer Struben vraagt wanneer er sprake is van subsidie en wanneer van cofinanciering. Op bladzijde 6 staat dat de conceptuitvoeringsovereenkomst aan GS wordt voorgelegd. Hij vraagt of hier PS bedoeld wordt, wat hij op prijs zou stellen.
In de Midterm Review staat dat de provincie niet bijdraagt aan de fietsenstallingen bij de stations en dat dit bij NS wordt gelegd. Dit vraagt om een integrale aanpak van de stations en de volle medewerking van NS.
Tot slot gaat de heer Struben in op de vraag om cofinanciering door Heerhugowaard. Als het klopt dat het gaat om 16,7 mln. is dat 35% van het budget, terwijl nog niet duidelijk is wat voor andere knooppunten nodig is. Het is goed dat er bij Heerhugowaard een knooppunt komt en als er problemen zijn moeten ernaar gekeken worden, maar de provincie werkt niet mee aan spoorse doorsnijdingen. Ook is het de vraag hoe gewogen wordt. De heer Struben vraagt of de bijlage waarin de stations worden genoemd onderdeel is van het besluit of ter kennisname voorligt. Gezien de huidige stand van zaken lijkt het hem goed als het om het laatste gaat.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) bedankt voor de complimenten. OV-knooppunten is een belangrijk beleidsveld voor de provincie dat veel kansen biedt. Het is een programma met een lange aanlooptijd. Het gaat vooral om het goed functioneren van de knooppunten waarbij een knooppunt behoefte kan hebben aan een betere ontsluiting naar het achterland, zoals Santpoort-Noord. Zij raadt aan om het rapport Maak Plaats en het daarin geïntroduceerde vlindermodel te bestuderen, dat aangeeft dat er per station en per gebied een andere opgave ligt. Er is een analyse gemaakt van de functie, de rol en de werking van een bepaald station op een bepaalde plek. Exemplaren kunnen bij de griffie worden aangevraagd.
Uit Maak Plaats volgt dat men moet kiezen tussen knooppunten. Het is niet de bedoeling dat bij elk knooppunt een eenheidsworst met hetzelfde aanbod in detailhandel ontstaat. De keuze daarin is aan de lokale ondernemers. Het is de bedoeling om te onderscheiden. De provincie is daarom gestart met gebiedsprocessen; het bij elkaar brengen van de partijen kost tijd. Het is niet de bedoeling dat de provincie zegt wat op welk station moet gebeuren, maar dat er een vorm van cocreatie ontstaat en gezamenlijk met alle betrokkenen wordt geïnventariseerd wat mogelijk is en er gedragen voorstellen komen. Er is dan uiteindelijk de mogelijkheid om gebruik te maken van cofinanciering van de provincie. Waar 'cofinanciering' staat, kan men 'subsidie' lezen, want het is een voorwaarde dat andere partijen ook wat doen. De voorwaarden staan beschreven. Het traject is erg interessant; het is een nieuwe manier van benaderen die door de andere provincies en het Rijk met veel belangstelling wordt gevolgd.

In de tekst over Santpoort-Noord zijn twee woorden weggevallen. Er moet staan: "duidelijkheid bij gemeenten". De provincie is van start gegaan vanuit Maak Plaats, maar er gekozen om te kijken naar de samenhang en het vanuit lijnen en perspectieven op lijnen te benaderen. Er is daarom begonnen met de Zaancorridor van Haarlem tot Heerhugowaard. De andere corridor is de Kennemerlijn tot Uitgeest waarover gesprekken plaatsvinden met betrekking tot het stimuleren van recreatie om de treinen beter gevuld te krijgen. Daarom moet een buitenpoort als station Santpoort-Noord aantrekkelijker worden en de toegankelijkheid van het gebied eromheen vergroot worden.
De provincie zit om tafel met gemeenten, NS en ProRail om als stuurgroep de opgave te definiëren. Als men aan de slag gaat, wordt iedereen rond de lijn actief is betrokken, zoals ondernemersorganisaties, natuurorganisaties, ontwikkelaars e.d. Er wordt gekeken of men coalities kan smeden en dat kost tijd. Er lijkt nu een versnelling te komen, maar dat komt omdat al het voorwerk in de afgelopen jaren is gedaan. 27 november a.s. is er een werkbezoek aan de OV-knooppunten waarbij PS zelf kunnen zien hoe het werkt.
De SP heeft gevraagd naar de station Beverwijk en de situatie met de gemeente Velzen. Ook daarmee is men bezig. Het station Zaanstad-Kogerveld hoort inderdaad niet bij de Zaanlijn maar is een bypass die meegenomen wordt omdat die er vlakbij ligt. De gesprekken met NS en ProRail vinden constant plaats; ook zij hebben er belang bij dat er verbetering komt van de bezetting van de treinen en de benutting van de stations.

> De heer **Bruggeman** (SP) zegt dat de deal voor het PHS was dat NS meer treinen zou laten rijden en dat de gemeenten zouden zorgen voor meer passagiers. Op dit moment kan NS de treinen al niet meer volgens dienstregeling laten rijden en dan is het PHS nog niet eens ingevoerd. Daarbij gaat er aan de infrastructuur van het spoor niet veel gebeuren. De heer Bruggeman vraagt of aan NS wordt gevraagd of zij hun deel van de deal nakomen en of dat gaat lukken.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) zegt dat alles met elkaar samenhangt; specifieke gesprekken over dienstregelingen en frequenties vinden niet plaats binnen OV-knooppunten maar vanuit mobiliteit en het spoortafeloverleg waar gedeputeerde Mobiliteit aanzit.

> De heer **Bruggeman** (SP) vraagt of de gedeputeerde de gedeputeerde Mobiliteit op het hart wil drukken om de garantie te krijgen dat NS het PHS gaat waarmaken.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) vermoedt dat haar collega er alles aan zal doen om de partijen aan gemaakte afspraken te houden en zal dit onder de aandacht brengen.
In de voordracht gaat het om 8,8 mln. Bij elkaar opgeteld is dan 16,8 mln. beschikbaar voor het programma dat wordt voorgelegd. Er kan niet al achter de komma worden meegegeven wat het bedrag is, omdat er nog gesprekken worden gevoerd. Er zijn indicaties en er is draagvlak wat inde lijst wordt aangegeven. Een paar projecten zijn concreet en andere niet. Naar mate de tijd verstrijkt, komen er meer projecten tot wasdom en kunnen GS terugkomen met een volledige lijst.
De provincie heeft inderdaad veel deskundigheid te bieden. Het doel is om de gemeenten verder op weg te helpen door te faciliteren in de gesprekken met partijen die rond een OV-knooppunt actief zijn.
Men is begonnen met de Zaancorridor en de Kennemerlijn is nu opgepakt. De Schipholcorridor is ook een interessante lijn waaraan heel veel knelpunten en kansen liggen. De Gooicorridor is nog niet in zijn totaliteit opgepakt, maar er ligt een grote kans bij Hilversum. De gedeputeerde vindt dat men de kansen moet pakken die zich voordoen.
De woningbouw is inderdaad belangrijk, maar zoals uit het rapport Maak Plaats blijkt, gaan de OV-knooppunten niet alleen om woningbouw maar om het totaal functioneren van het OV-knooppunt als plek waar vervoersmodaliteiten samenkomen. Daarnaast moet de openbare ruimte aantrekkelijk zijn en dient er geïnvesteerd te worden zodat meer mensen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer en er dichterbij kunnen wonen.
Er zijn meerdere vragen gesteld over Heerhugowaard. De spoorse doorsnijding wordt betaald door Heerhugowaard zoals in het beleid van de provincie is afgesproken. De vraag is of een aansluiting daarop wel of geen onderdeel is van de gebiedsontwikkeling. Daarover zijn gemeente en provincie met elkaar in gesprek en dat wil men voortzetten.
In de bijlage staat een nadere toelichting op de verwachting hoe het budget besteed gaat worden op basis van de huidige informatie.
D66 heeft gevraagd naar de uitvoeringsovereenkomst. Dit ligt bij GS en dat is ook zo bedoeld.

TWEEDE TERMIJN
De heer **Kramer** (VVD) krijgt graag een reactie op zijn vragen over de uitvoeringscriteria en de toetsing.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) is blij met de toezegging dat er gesproken wordt met Heerhugowaard. Hij heeft gevraagd of de doelstellingen van de provincie, bijvoorbeeld op duurzaamheid en groen, worden toegepast bij de beoordeling van projecten. Hij vindt niet dat dit bij elk project specifiek genoemd moet worden.

De heer **Kramer** (VVD) vraagt of dit kritiek richting de VVD is.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) zegt dat het niet gaat om het afvinken en noemen van allerlei voorbeelden, maar dat het inhoudelijk beleid waarvan duurzaamheid, energiebesparing en goede landschappelijke kwaliteit onderdeel zijn, meegenomen wordt.

De heer **Kramer** (VVD) denkt daar anders over. PS moeten als controlerend en kaderstellend orgaan duidelijke kaders aan GS meegeven waaraan getoetst moet worden wie wel en geen subsidie krijgt. Het voorstel van de gedeputeerde is te vrijblijvend.

Mevrouw **Visser** (PvdD) herhaalt haar vraag of er serieus onderzoek gedaan is naar de manier waarop OV-knooppunten voor een significante afname van het wegverkeer kunnen zorgen.

De heer **Heijnen** (CDA) vindt het goed om te horen dat ProRail en NS betrokken zijn bij de gesprekken over de Kennemerlijn, maar wil dat de gedeputeerde aan de gedeputeerde Mobiliteit vraagt of die kan reflecteren over de status van de Kennemerlijn in relatie tot het OV-knooppuntenbeleid. Hij wil graag een terugkoppeling over de zorgen die er leven en het toekomstbeeld.

De heer **Bruggeman** (SP) stelt aan de commissie voor om het punt over een halfjaar of een jaar terug te laten komen om de voortgang te kunnen bezien op de onderwerpen die aan gedeputeerde worden meegegeven.

De heer **Struben** (D66) merkt op dat in het stuk ook sprake is van een jaarlijkse voortgangsrapportage. Natuurlijk is de conceptuitvoeringsovereenkomst aan GS, maar het lijkt hem erg belangrijk voor PS om te controleren waaraan het geld wordt besteed en of de doelen van de provincie worden gehaald. Zoals de PvdA-fractie opmerkte gaat het daarbij niet om specifieke voorwaarden, maar om de manier waarop de algemene doelen bereikt worden.

De heer **Klein** (CU-SGP) bedankt de gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen. Hij is niet helemaal ervan overtuigd van het feit dat willekeur voorkomen kan worden en dat er een scherpe procedure ligt. Het gaat over heel veel geld en hij hecht eraan dat het zorgvuldig wordt gedaan.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) antwoordt dat de selectiecriteria voor de subsidie op hoofdlijnen in de nota staan. Alle knooppunten zijn echter verschillend in die mate dat er geen keurslijf mogelijk is waarbinnen alles moet passen. Het gaat om maatwerk. De provincie zal het heel zorgvuldig aanpakken. Er zijn natuurlijk criteria waaraan moet worden voldaan: men moet een bijdrage leveren aan de doelstelling van het programma, kansen moeten benut worden en er moet urgentie zijn. Als daaraan niet voldaan wordt, komt er geen cofinanciering. De gedeputeerde wil ervoor oppassen om een generieke lijst te maken waarin staat waaraan men moet voldoen waardoor er vervolgens niets van de grond komt. Zij hoort vaak van PS dat men wil dat ervoor gezorgd wordt dat iets kan en dat dat niet door regeltjes wordt afgeremd. Het is onmogelijk om één stramien te vinden waardoor alles af te vinken valt.

De heer **Struben** (D66) begrijpt dit en vindt het verstandig, maar denkt dat PS op de hoogte willen worden gehouden van wat er gebeurt en wanneer subsidie toegekend wordt. Hij hecht aan kennis over de overeenkomsten.

De heer **Kramer** (VVD) zegt dat er twee concrete voorstellen liggen vanuit Zaanstad en Heerhugowaard en dat er nu al onduidelijkheid is. Om gedonder te voorkomen moeten aan de voorkant heldere criteria gesteld worden waaraan de gemeente moet voldoen om de subsidie binnen te halen. Er kan willekeur ontstaan als de ene gemeente die wel krijgt omdat het project binnen generieke criteria zou vallen en de andere niet.

De heer **Struben** (D66) reageert dat alle locaties verschillend zijn en in overleg met gemeenten zijn vastgesteld. Hij neemt aan dat ook de heer Kramer wil dat de gemeenten ruimte krijgen om hun eigen dingen te doen. Natuurlijk wordt naar de achtergronden gekeken. Hij roept op om ruimte te geven aan de gemeenten en de uitkomsten per locatie verschillend te laten zijn.

De heer **Kramer** (VVD) denkt dat de gemeenten op het beleid van de provincie moeten kunnen vertrouwen. Op dat punt is het onduidelijk. De inspreker heeft daarover een punt gemaakt. Als er aan het begin van het traject al onduidelijkheid is en er wordt gevraagd om dingen niet vast te stellen, moeten PS aan de voorkant kaders meegeven waarbinnen wel en geen subsidie wordt gegeven.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of de heer Kramer de criteria die in de voordracht staan onvoldoende vindt. Als dat het geval is, lijkt hem een amendement op zijn plaats.

De heer **Kramer** (VVD) zegt dat hij heeft gevraagd om een duiding van de criteria. Met de vier die erin staan, kan hij alle kanten op.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) vervolgt dat er een voortgangsrapportage komt waarin wordt teruggelegd wat de resultaten zijn en waarover de mening van PS wordt gevraagd. Op die manier kan PS bijsturen.
De gedeputeerde zal aan haar collega Mobiliteit vragen om een en ander op papier te zetten n.a.v. de opmerkingen van het CDA over de Kennemerlijn. Ook de vraag over het onderzoek naar het wegverkeer van de PvdD-fractie zal zij aan de gedeputeerde voorleggen en vragen of die daar een antwoord op geeft.

De **voorzitter** constateert dat het agendapunt geen hamerstuk is en in PS aan de orde zal komen.

punt 24

AANGENOMEN

A22/13-11-2018

Amendement OV-Knooppunten

De Provinciale Staten van Noord-Holland (PS) bijeen op 6 november 2018, ter bespreking van de statenvoordracht Middelen programma OV-knooppunten (VD-67);

constateren dat:

- het ingezette beleid gericht op versterking en betere benutting OV-Knooppunten op gang komt;
- de vragen voor cofinanciering in veel gevallen nog in bewerking, nog onbekend, of in onderhandeling zijn;
- bij het aannemen van de voordracht de middelen voor de OV-Knooppunten verruimd worden tot ca 16,8 miljoen, maar beperkt zijn;
- uit de bijlage bij de voordracht blijkt dat de gevraagde cofinanciering uit Heerhugowaard alleen al 35% van de beschikbare middelen bedraagt.

overwegen dat:

- het beleidsveld OV-knooppunten belangrijk maar complex is, er veel partijen bij betrokken zijn, waardoor de totstandkoming van een project veel tijd in beslag neemt en dat succes afhankelijk is van goede samenwerking;
- niet helemaal duidelijk is hoe bij de projecten een relatie gelegd wordt met andere fondsen van Rijk, de NS, Pro-Rail, waterschappen, gemeenten, private investeerders en de verschillende fondsen van de Provincie. Als voorbeeld de bijdrage aan busstation Alkmaar, maar ook de inzet van BDU gelden, fietsinvesteringen, bijdragen MKB etc;
- het van de provincie veel lef, politiek gevoel, geduld en vakmanschap vereist om bij OV-knooppunten een regisserende rol te spelen en met alle betrokken partijen toch een goed resultaat te bereiken;

zijn van mening dat:

- gezien het belang van het beleidsdoel en de complexiteit (integraliteit) van de opgave PS de gelegenheid moet hebben om een uiteindelijke projectvoorstel, als ook de bijdrage van de Provincie van advies te kunnen voorzien;

besluiten als punt 5 toe te voegen aan het besluit:

5. Dat de conceptovereenkomst van elk van de OV-Knooppunten waarin een provinciale cofinanciering wordt voorgesteld, eerst ter kennis gebracht wordt aan de betreffende provinciale commissie met de mogelijkheid tot bespreking en advies.

Hein Struben (D66)

Jerry Kramer (VVD)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 5 OKT. 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J.H. Eikelenboom / C.A. Oordt
BEL/RO

Telefoonnummer (023) 514 3978/ 5160
eikelenboomj@noord-holland.nl
oordtc@noord-holland.nl

Betreft: Ontwerpverklaring van geen bedenkingen project dijkversterking Markermeerdijken

Verzenddatum

- 5 OKT. 2017

Kenmerk 994181/994195

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht en het bijbehorende ontwerpbesluit met bijlagen, over de ontwerpverklaring van geen bedenkingen project Markermeerdijken.

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier/Alliantie Markermeerdijken heeft op 4 augustus 2017 een omgevingsvergunning aangevraagd voor het dijkversterkingsplan Markermeerdijken. Het gebruik van de gronden voor de dijkversterking is in strijd met diverse bestemmingsplannen van de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam.

Omdat sprake is van een provinciaal belang moeten Provinciale Staten een verklaring van geen bedenkingen in het kader van de vergunningprocedure op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) afgeven. Die verklaring kan slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

Hoewel het niet gebruikelijk en wettelijk vereist is (Provinciewet, art. 158 lid 1) om de *ontwerp-vvgb* ook te laten vaststellen door PS, willen we dit in dit bijzondere geval wel doen omdat het een complex en groot project is met een groot maatschappelijk belang. Ook heeft het project veel impact voor de fysieke omgeving en belanghebbenden. Mede daarom is met het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier afgesproken om de ontwerp VVGB vast te laten stellen door PS.

Uit de vergunningaanvraag en de bijbehorende ruimtelijke onderbouwing blijkt dat het ontwerpdijkversterkingsplan voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening en leidt tot een goede

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

ruimtelijke inpassing. Het dijkversterkingsplan past binnen de Structuurvisie Noord-Holland 2040 van de provincie. De (ontwerp)verklaring van geen bedenkingen kan daarom afgegeven worden. Deze zal door ons samen met de ontwerp-omgevingsvergunning en overige benodigde uitvoeringsbesluiten gecoördineerd ter inzage worden gelegd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
J.W. Remkes

Bijlagen

1. Statenvoordracht ontwerpverklaring van geen bedenkingen
2. Motivering afgeven van verklaring van geen bedenkingen, opgesteld door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
3. Bestemmingsplantoets modules 1 t/m 9
4. Bestemmingsplantoets modules 10 t/m 15
5. Ruimtelijke onderbouwing Markermeerdijken
6. Toelichting procedures en planning ontwerp-vvgb

Ontwerp verklaring van geen bedenkingen Markermeerdijken

motivering voor het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen

Dit memo bevat de motivering voor het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen ex artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang gelezen met artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht (Bor), voor de versterking van de Markermeerdijken in de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam.

1. Inleiding

Op 4 augustus 2017 is door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (verder: HHNK) een omgevingsvergunning aangevraagd voor de versterking van de Markermeerdijken. De aanvraag heeft betrekking op de volgende activiteiten: 'handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening', 'het wijzigen van een monument', 'het bouwen van een bouwwerk' en 'het vellen van een houtopstand'. De aanvraag is geregistreerd onder het nummer OLO-3096693 en namens Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland in behandeling genomen door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en daar geregistreerd onder nummer 5194263. De aanvraag bevat een uitvoerige Ruimtelijke onderbouwing.
Op 4 september 2017 is de activiteit 'het bouwen van een bouwwerk' door de aanvrager ingetrokken.
De volledige stukken van de aanvraag omgevingsvergunning zijn in te zien via www.odnzkg.nl (www.officielebekendmakingen.nl)

Onderdeel om te komen tot een omgevingsvergunning is ingevolge artikel 2.27 Wabo in samenhang gelezen met artikel 6.5, eerste en vierde lid, Bor een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) van PS. Een vvgb is op grond van de Wabo noodzakelijk om een omgevingsvergunning te verlenen waarbij buitenplans en zonder kruimelgeval wordt afgeweken van het bestemmingsplan.

PS geven met een vvgb aan dat zij geen bedenkingen hebben tegen het verlenen van de omgevingsvergunning. Blijkens artikel 6.5, tweede lid, van het Bor kunnen PS alleen een vvgb weigeren in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

Alhoewel GS bevoegd zijn om alle voorbereidende besluiten te nemen en de ontwerp-vvgb vast te stellen, is het gezien het grote maatschappelijke belang en complexiteit wenselijk dat PS betrokken worden bij de totstandkoming van de ontwerp-vvgb.

2. Toelichting project

Al eeuwenlang beschermen de Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam het achterland tegen overstromingen. In de loop van de tijd zijn ze versterkt, doorgebroken en weer hersteld, volgens de steeds veranderende mogelijkheden, eisen en behoeften. Bescherming tegen het water was de voorwaarde voor ontginning van het land en economische bloei van de steden en dorpen in deze regio. De dijk is onderdeel van een oer-Hollands landschap met grote waarde voor recreatie, wonen, natuur en cultuurhistorie. Tot 1932 keerden de dijken de Zuiderzee, na de komst van de Afsluitdijk en de Houtribdijk het Markermeer. Sinds de wijziging van de Wet op de waterkering in 2002, is het Markermeer aangewezen als buitenwater. De eerdere plannen tot inpoldering zijn sindsdien formeel van de baan. Hierdoor geldt voor de Markermeerdijken een veiligheidsnorm voor primaire waterkeringen.
Sinds 1996 kent Nederland een periodieke, wettelijke voorgeschreven toetsing van de primaire waterkering. Op die manier is tijdig bekend wat de conditie is van de waterkeringen in Nederland en kunnen indien nodig tijdig maatregelen worden genomen. Uit de zogenaamde 2e waterkeringen toetsronde (2006) is gebleken dat delen van Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam niet meer voldoen aan de wettelijke norm. Van het totale traject van 47 kilometer is een gezamenlijke lengte van circa 33 kilometer afgekeurd

op de faalmechanismen Hoogte en Stabiliteit. Deze 33 kilometer is verdeeld in 24 dijksecties met ieder zijn eigen kenmerken en aandachtspunten. De 24 secties zijn samengevoegd tot 16 modules. In het tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) van het Rijk is opgenomen om de afgekeurde delen te versterken, in 2021 moet de dijk veilig zijn.

In de 21e eeuw is de dijk onlosmakelijk verbonden met het landschap, het gebruik daarvan en de ontwikkelingen er omheen. De dijkversterking is niet slechts een waterbouwkundig project. Naast het herstellen van de elementen die met de dijkversterking op de schop gaan en het inpassen in het landschap, biedt de dijkversterking ook kansen om extra waarden toe te voegen (zogenoemde meekoppelkansen). Na de versterking is de dijk weer veilig voor minimaal 50 jaar. De versterkte Markermeerdijken bieden ruimte aan de groei van recreatie en toerisme, dat zich meer zal verspreiden over de regio. Niet alleen de dijk wordt versterkt. Ook de stedelijke waterfronten en de toegankelijkheid van de dijk worden waar mogelijk verbeterd. Met de versterkte dijk wordt geanticipeerd op veranderende weersomstandigheden. Door natuurkwaliteiten toe te voegen, wordt een bijdrage geleverd aan de biodiversiteit in Noord-Holland, waaronder de kwaliteit van het Markermeer. Ten slotte blijft de historie van de dijk zichtbaar.

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier bereidt de versterking voor van deze 33 kilometer van de Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam en is eind 2015 hiertoe een publiek-private samenwerking aangegaan met Boskalis en Volker Wessels (de Alliantie Markermeerdijken).
Voor de dijkversterking wordt een projectplan Waterwet opgesteld door het Hoogheemraadschap (HHNK) dat goedgekeurd dient te worden door GS. Voor de ruimtelijke inpassing van het project is een omgevingsvergunning aangevraagd bij GS.

Op 5 juli 2017 is door de Minister van Infrastructuur en Milieu besloten om de dijkversterking bij Durgerdam (Module 16: Durgerdammerdijk) te temporiseren, hiervoor komt een separate uitwerking in een eigen projectplan en een separate aanvraag omgevingsvergunning (streven is om het projectplan eind 2018 ter inzage te leggen).

In de Versterking Markermeerdijken zijn kunstwerken aanwezig. Het betreft constructieve dijkversterkingen, nieuwe inlaat- en uitlaatconstructies en duikers. De activiteit bouwen en het wijzigen van een monument ten behoeve van het realiseren van de kunstwerken is geen onderdeel meer van deze aanvraag OLO-3096693; hiervoor wordt op een latere tijdstip apart een aanvraag ingediend. De activiteit ‘handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening’ ten aanzien van de kunstwerken is wel onderdeel van de thans aangevraagde omgevingsvergunning met kenmerk OLO-3096693.

3. Bestemmingsplannen

Het ruimtebeslag van de versterking Markermeerdijken is gelegen in diverse bestemmingsplannen van de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam en in een beheersverordening van de gemeente Edam-Volendam.
Het dijkversterkingsproject omvat een dijkversterking, met daarbij behorende kunstwerken, wandel-fietsverbindingen en andere meekoppelkansen. Deze onderdelen zijn alle betrokken bij de beoordeling op planologische strijdigheid.

Op een groot deel van het ruimtebeslag van de dijkversterking rust de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, binnen deze bestemming zijn werken en werkzaamheden ten behoeve van de dijkversterking toegestaan, dit deel is dan ook niet in strijd met de vigerende bestemmingsplannen. Ter plaatse waar de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering (gedeeltelijk) niet is aangewezen, o.a. ter plaatse van de bestemmingen Agrarisch, Water, Natuur, Dag- en Verblijfsrecreatie, Recreatieve doeleinden-Strand en Verkeersdoeleinden is de dijkversterking wel in strijd met de vigerende bestemmingsplannen.

Binnen de bestemmingen Archeologie, Leiding-Water, Leiding-Riool, Waarde-Aardkundig, Waterstaat-Waterkering, Beschermde structuur en Waarde Edams-Volendams Erfgoed, wordt er in de planregels een vergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde (aanlegvergunning) verplicht gesteld. Deze eis vervalt bij dit project echter op grond van artikel 5.10 van de Waterwet. Ingevolge dit artikel geldt, voor zover een bestemmingsplan voor de uitvoering van werken en werkzaamheden een omgevingsvergunning voor een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo vereist, een zodanige eis niet in het gebied dat is begrepen in een vastgesteld projectplan. Voor de versterking van de Markermeerdijken wordt een dergelijk projectplan op grond van de Waterwet vastgesteld.

Het ruimtebeslag van de dijkversterking is op nagenoeg het gehele traject van een dubbelbestemming Waarde-Archeologie (Waarde-Archeologie 1, 2, 3 etc.) voorzien. Ten behoeve van de dijkversterking is archeologisch onderzoek uitgevoerd, zie paragraaf 6.6 Ruimtelijke Onderbouwing voor de resultaten van dit onderzoek en de wijze waarop met deze resultaten wordt omgegaan.

De fiets- en wandelverbinding valt voor een groot deel in de bestemming Verkeer. De fiets- en wandelverbinding is niet in strijd met die bestemming in de vigerende bestemmingsplannen. Het fiets/wandelpad is wel in strijd met de bestemmingen Natuur-1, Water, Waterkering (primaire bestemming) en Verkeer (zonder aanduiding langzaamverkeersroute). Ter plaatse van de bestemming Groen is het fiets- en wandelpad volgens de planregels in sommige bestemmingsplannen wel toegestaan en in andere niet.

De dijkversterking en het fiets- en wandelpad zijn in strijd met het standaarddwarsprofiel ter plaatse van de bestemming Verkeer (dit geldt alleen voor een bestemmingsplan in Waterland).

De kunstwerken zijn o.a. in strijd met de bestemmingen Groen, Natuur en Waterstaat-Waterkering, omdat op die gronden geen gebouwen zijn toegestaan (inspectieschacht inlaat/uitlaat is conform definitie bestemmingsplan een 'gebouw').
Tevens is er strijdigheid met de bestemming Leiding-Water, omdat hier geen bouwwerken zijn toegestaan die niet ten dienste zijn van de bestemming Leiding-Water.

Voor een gedetailleerde planologische toetsing verwijzen wij verder naar de bijlagen 'Toets bestemmingsplan MMD Module 1 t/m 9' en 'Toets bestemmingsplan MMD module 15 t/m 10'.

4. Toetsingskader goede ruimtelijke ordening

Op grond van artikel 2.27 van de Wabo en artikel 6.5, eerste en vierde lid, van het Bor dienen Provinciale Staten voor het afwijken van een bestemmingsplan een verklaring van geen bedenkingen (hierna: vvgb) af te gegeven. De verklaring van geen bedenkingen kan op grond van artikel 6.5, tweede lid, van het Bor slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

In dit geval is uit de aanvraag en de daarbij behorende Ruimtelijke Onderbouwing (zie bijlage) gebleken dat er geen sprake is van strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening.

De voorgenomen dijkversterking is niet in strijd met het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).
Het Barro verplicht om bij de eerstvolgende herziening van een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden waarop een primaire waterkering ligt, voor die gronden de bestemming waterkering op te nemen. Omdat de versterking Markermeerdijken geregeld wordt via een omgevingsvergunning strijdig gebruik, is het aan de gemeenten om bij een volgende bestemmingsplanherziening de bestemmingen voor de primaire waterkeringen op te nemen in het bestemmingsplan.

De voorgenomen dijkversterking Markermeerdijken is in lijn met de Structuurvisie Noord-Holland 2040 en het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Noord-Holland. Het ontwerp voor de dijkversterking is tot stand gekomen na een integrale belangenafweging van de verschillende kenmerkende waarden en functies op het gebied van waterveiligheid, cultuurhistorie, natuur en recreatie. Er wordt beoogd deze waarden en functies niet alleen zo veel mogelijk te behouden, maar ook te versterken c.q. te ontwikkelen. De dijkversterking zal niet alleen bescherming bieden tegen overstromingen en wateroverlast, maar biedt ook kansen voor het versterken van de cultuurhistorie, natuur en recreatie. Een mooi voorbeeld daarvan is het gebied Hoornse Hop, waar de monumentale waarde van de dijk behouden blijft door de aanleg van een oeverdijk voor de bestaande dijk en tegelijkertijd nieuwe mogelijkheden biedt voor recreatie en natuur. Op recreatief gebied hebben wij als voorbeeld de ontwikkeling van het stadstrand bij Hoorn en het voorzien in een doorgaande fietsroute tussen Hoorn en Amsterdam. Daarnaast worden diverse maatregelen getroffen om de natuur in het gebied te versterken (zie hiervoor ook de Ruimtelijke Onderbouwing).

De versterking is getoetst aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening. De relevante aspecten zijn aardkundig waardevolle gebieden, meerlaagse veiligheid, ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van verstedelijking in het landelijk gebied, ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingszones (Natuurnetwerk Nederland), UNESCO-Werelderfgoed en Weidevogelleefgebieden. Geconcludeerd wordt dat er aan de regels wordt voldaan, zie hiervoor verder hoofdstuk 6 van de Ruimtelijke Onderbouwing.

De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2010 maakt deel uit van het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Noord-Holland en wordt gebruikt als richtlijn bij het toetsen van ruimtelijke ontwikkelingen. De leidraad geeft richting op basis van de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen, het dorps DNA, de openheid van het landschap, de historische structuurlijnen en de cultuurhistorische objecten.
Een groot deel van de Markermeerdijk vormt de grens van het Voormalige Zuiderzeelandschap. Kernkwaliteiten van dit landschap zijn de openheid van het Markermeer en IJsselmeer, en de kwaliteit van de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken.
Kenmerken van de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken zijn:
1. de grilligheid van het dijktracé;
2. de oude braken (relicten van voormalige doorbraken);
3. de buitendijkse voorlanden.
De dijken zijn daarmee beeldbepalend in het open polderlandschap. Handhaving van een brede open zone aan weerszijden van het dijklichaam is dan ook gewenst, zo staat beschreven in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Voor de herkenbaarheid van de dijken is de continuïteit van het dijkprofiel, het behoud van het oorspronkelijke dijktracé en materiaalkeuze van belang. Dijkversterking en –verzwaring dient op een zorgvuldige en cultuurhistorisch verantwoorde wijze verricht te worden.
In paragraaf 6.4 (Landschap) en 6.5 (Cultuurhistorie) van de Ruimtelijke Onderbouwing wordt aan de uitgangspunten en aanbevelingen van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2010 getoetst. Geconcludeerd wordt dat hieraan wordt voldaan.

Op 30 juni 2009 hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland het beeldkwaliteitsplan 'Westfriese Omringdijk 2009' vastgesteld. In dit beleidsplan staat een visie op de Westfriese Omringdijk beschreven. Het doel van het beeldkwaliteitsplan is het versterken van zowel de ruimtelijke als de cultuurhistorische kwaliteit van de omringdijk.
De landschappelijke waarde van de Westfriese Omringdijk wordt bepaald door:
- De openheid rondom de dijk.
- Het zicht van en naar de dijk.
- De continuïteit van het dijkprofiel of de herkenbaarheid van de Westfriese Omringdijk als geheel, als concentrisch element met een ringvorm die het oude "eiland van Noord-Holland" omsluit.
- De relatie tussen de dijk en het "kralensnoer" van typische aan de dijk gerelateerde elementen zoals kleiputten, braken, inlaaglanden, beschermde stadsgezichten, en de afwisseling in de kralen.

· De herkenbaarheid van de verschillende dijktrajecten. De Westfriese Omringdijk heeft een samengesteld karakter, waarbij er grote verschillen zijn tussen delen van de dijk. Het plangebied ligt in het dijktraject Markermeerdijk en stedelijk traject Hoorn.
· Het materiaalgebruik.
In paragraaf 6.4 (Landschap) en 6.5 (Cultuurhistorie) van de Ruimtelijke Onderbouwing wordt aan bovenstaande uitgangspunten van het Beeldkwaliteitsplan getoetst. De conclusie is dat hieraan wordt voldaan.

De bescherming van provinciale monumenten is geborgd in de Monumentenverordening Noord-Holland 2010. In deze verordening is een verbodsbepaling opgenomen voor het beschadigen of vernielen van beschermde monumenten en een omgevingsvergunningplicht in het leven geroepen voor het slopen, verstoren, verplaatsen of wijzigen van beschermde monumenten of het herstellen of (laten) gebruiken van beschermde monumenten op een wijze waarop het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.
In 1986 hebben Gedeputeerde Staten, vanwege de grote cultuurhistorische, historisch morfologische en beeldbepalende waarde die de West-Friese Omringdijk voor de Provincie Noord-Holland heeft, besloten om deze dijk op de provinciale monumentenlijst te plaatsen. In 2001 hebben Gedeputeerde Staten, op basis van grotendeels dezelfde redenen, de Noorder IJ- en Zeedijken op de provinciale monumentenlijst geplaatst.

In september 2015 is de Monumentenverordening door Provinciale Staten van Noord-Holland aangepast, waarbij expliciet is aangegeven dat aantasting van de monumentale waarden van het beschermd monument niet tot weigering van de omgevingsvergunning hoeft te leiden in geval van zwaarwichtige redenen van aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang. De dijkversterking leidt onvermijdelijk tot aantasting van een deel van de monumentale waarden van de dijk. Gelet op de zwaarwichtige redenen van aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang die met de dijkversterking gemoeid zijn (de bescherming van het achterland tegen overstroming) staat de verordening hier in principe niet aan in de weg. In paragraaf 6.5 van de Ruimtelijke Onderbouwing is toegelicht op welke wijze bij het ontwerp van het nieuwe dijkprofiel rekening is gehouden met de monumentale waarden van de dijk. Nu de omgevingsvergunning voor de activiteit 'het wijzigen van een monument' op grond van de verordening naar verwachting wordt verleend, is de versterking ook op dit aspect in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.

Er zijn geen belemmeringen in het kader van externe veiligheid. Doordat er geen sprake is van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten binnen een PR10-6 contour voldoet het plan Markermeerdijken aan de normen voor het plaatsgebonden risico. Het stadsstrand in Hoorn is aangemerkt als een beperkt kwetsbaar object. Dit strand ligt echter buiten de PR10-6 contour van het nabij gelegen tankstation en de A7. Er worden geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten binnen het invloedsgebied van de risicobronnen gerealiseerd. Gelet hierop vindt geen verandering in het groepsrisico plaats en is een verantwoording van het groepsrisico niet nodig.

Verder is sprake van economische uitvoerbaarheid van het plan. De voorgenomen versterking van de Markermeerdijken is door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu opgenomen in het landelijk tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2), wat betekent dat het Rijk dit project financiert. Daarnaast is er vanuit de Provincie Noord-Holland subsidie beschikbaar gesteld voor het realiseren van voorzieningen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit, natuur en recreatie. Meekoppelkansen worden door de initiatiefnemers gefinancierd, financiële afspraken worden in samenwerkingsovereenkomsten (HHNK-betreffende gemeente)vastgelegd.

De maatschappelijke uitvoerbaarheid is geborgd in een uitgebreid participatieproces met direct belanghebbenden/bewoners, dat reeds in 2008 is begonnen.

Op 21 juli 2017 is door HHNK een vergunning/ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd bij de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord. Wij gaan ervan uit dat deze vergunning/ontheffing Wet natuurbescherming kan worden verleend.

Naar verwachting is de procedure voor het Projectplan Waterwet voor de Versterking Markermeerdijken medio 2018 afgerond.

Uit het bovenstaande blijkt dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. De verklaring van geen bedenkingen kan daarom door u worden afgegeven.

5. Procedure en beantwoording van zienswijzen

Op 19 oktober 2017 is de ontwerp-vvgb besproken in de vergadering van de Statencommissie RWW.
De ontwerp-vvgb heeft gedurende zes weken samen met de ontwerp-omgevingsvergunning ter inzage gelegen tussen <datum> 2017 tot en <datum> 2017. Er zijn wel/geen zienswijzen ingediend.
(Voor de inhoud en beantwoording van de zienswijzen verwijzen wij naar de omgevingsvergunning).

De definitieve verklaring van geen bedenkingen wordt samen met de definitieve omgevingsvergunning ter inzage gelegd. Er kan geen beroep tegen de verklaring van geen bedenkingen als zodanig worden ingesteld. Belanghebbenden kunnen wel beroep instellen tegen de omgevingsvergunning waarvoor de verklaring van geen bedenkingen is verleend. In deze procedure kunnen beroepsgronden mede betrekking hebben op de verklaring van geen bedenkingen

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten om een verklaring van geen bedenkingen af te geven voor de versterking van de Markermeerdijken in de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam.

Bijlagen

- Ruimtelijke Onderbouwing
- Toets bestemmingsplannen MMD Module 1 t/m 9
- Toets bestemmingsplannen MMD Module 10 t/m 15

Bestemmingsplantoets Markermeerdijken ODNZKG
Deel 1, Modules 1 t/m 9

Algemeen	
Opgesteld door	Pim Tuithof
Datum	Tot en met 28-08-2017
Datum indiening	04-08-2017
Zaaknummer Mozard	Z5194263
OLO nummer	3096693
Aanvrager	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Plaatsaanduiding (adres)	Markermeerdijken
Instandhoudingstermijn	Onbepaalde termijn
Monument	Provinciaal monument
Voorbereidingsprocedure	Uitgebreid (projectplan Waterwet)
Procedure RO	Afwijking krachtens artikel 2.12 lid 1 onder a sub 3 Wabo (projectbesluit)
Bevoegd gezag	Provincie Noord-Holland → ODNZKG

Omschrijving van de aanvraag

Het betreft hier een aanvraag om een omgevingsvergunning voor:
De Alliantie Markermeerdijken versterkt namens het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de Markermeerdijken van Hoorn tot Amsterdam. Voor de versterking wordt deze aanvraag om een omgevingsvergunning ingediend. Voor de uitgebreide projectbeschrijving wordt verwezen naar de ruimtelijke onderbouwing in de bijlagen.

Vergunningplichtige activiteiten

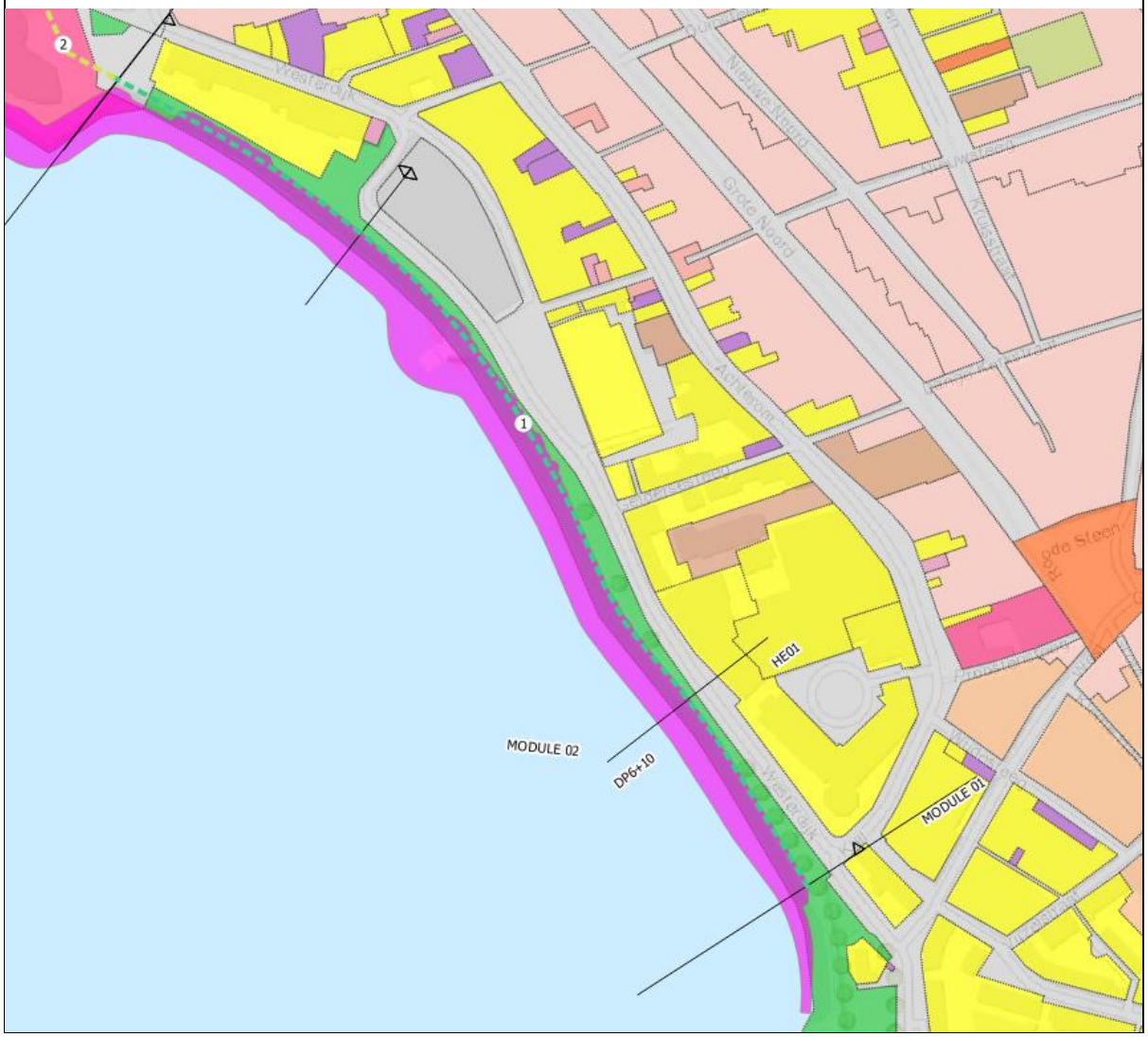
Activiteiten artikel 2.1 eerste lid, Wabo.
a. het bouwen van een bouwwerk;- deze activiteit is ingetrokken
c. het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het ruimtelijke kader;

Activiteiten artikel 2.2 eerste lid, Wabo.
b. monument slopen, wijzigen of herstellen, te gebruiken waardoor het ontsierd/bedreigd wordt;
g. houtopstand te vellen of te doen vellen;

Vigerende planologische regeling(en)

DEEL 1, MODULES 1 t/m 9

Module 1

- Bestemmingsplan "Binnenstad" is onherroepelijk sinds 02-02-2011.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Cultuur en Ontspanning" volgens artikel 9 van de planregels.
  De bestemming "Groen" volgens artikel 13 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer – verblijf " volgens artikel 22 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" volgens artikel 28 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Beschermd stadsgezicht" volgens artikel 29 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 30 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

Artikel 9 Cultuur en ontspanning
De voor 'Cultuur en ontspanning' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. gebouwen ten behoeve van cultuur en ontspanning al dan niet in combinatie met:
   1. horecabedrijven categorie 1.1, ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 1.1';
   2. een hotel, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van horeca - hotel';
   3. horecabedrijven categorie 3;

4. dienstverlenende bedrijven en/of dienstverlenende instellingen, ter plaatse van de aanduiding 'dienstverlening';
5. het wonen, voorzover het de vierde bouwlaag betreft, ter plaatse van de aanduiding 'wonen';
6. ondergrondse parkeervoorzieningen;
7. een bedrijfswoning, ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning';

met de daarbijbehorende:

b. groenvoorzieningen;
c. water;
d. parkeervoorzieningen;
e. nutsvoorzieningen;
f. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

waarbij het behoud van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het beschermd stadsgezicht uitgangspunt is.
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering.
Strijd, niet bestemd voor fiets- en voetpaden.

Artikel 13 Groen
De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. plantsoenen, groenstroken en beplanting;
b. binnentuinen;
c. waterlopen en waterpartijen;
d. speelvoorzieningen;
e. woonstraten en paden;
f. sloten en bermen;
g. dierenweide, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - dierenweide';
h. horecabedrijven categorie 2.2, ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 2.2';

met de daarbijbehorende:

i. gebouwen;
j. nutsvoorzieningen;
k. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder een lichtbaken ten behoeve van de haven, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - baken';

waarbij het behoud van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het beschermd stadsgezicht uitgangspunt is.
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering.
Geen strijd, fiets- en voetpaden passen lid e.

Artikel 22 Verkeer - Verblijf
De voor 'Verkeer- Verblijf' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. woonstraten;
b. paden;
c. parkeervoorzieningen, waaronder (half)ondergrondse parkeervoorzieningen, ter plaatse van de aanduiding 'parkeergarage';
d. groenvoorzieningen;
e. sloten, bermen en beplanting;
f. horecaterrassen;

met de daarbijbehorende:

g. nutsvoorzieningen;
h. waterhuishoudkundige voorzieningen;
i. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

waarbij het behoud van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het beschermd stadsgezicht uitgangspunt is.
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering → waterhuishoudkundige voorzieningen zijn alleen toegestaan als deze behoren tot a tot en met f.
Geen strijd, fiets- en voetpaden passen.

Artikel 28 Waarde - Archeologie
28. 1. Bestemmingsomschrijving
De gronden die zijn aangewezen als Waarde - Archeologie zijn tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van de archeologische waarden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen. Voor zover nog andere dubbelbestemmingen voor deze gronden zijn aangegeven, is de voorrangsregeling zoals opgenomen in lid 28.5. van toepassing.

28. 4. Aanlegvergunning
28. 4. 1. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning), de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, zulks ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemmingen:
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 29 Waarde – Beschermd Stadsgezicht
29. 1. Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Beschermd stadsgezicht' aangewezen gronden zijn, naast de andere aangewezen bestemming, bestemd voor:
- het behoud, herstel en de uitbouw van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het gebied en zijn bebouwing.

29. 2. Aanlegvergunning
29. 2. 1. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning), de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, zulks ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemmingen:
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 30 Waterstaat – Waterkering
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. werken ten behoeve van de waterkering;
met de daarbijbehorende:
b. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
Geen strijd, neemt tevens de strijdigheden in relatie tot de dijk weg ter plaatse van de enkelbestemmingen.

30. 2. Bouwregels
30. 2. 1. Op of in deze gronden mogen, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere bestemmingen, geen gebouwen worden gebouwd.

30. 2. 2. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt de volgende regel:
- de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

30. 3. Nadere eisen
Burgemeester en Wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:
a. de waterkerende functie;
b. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

30. 4. Aanlegvergunning
30. 4. 1. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders (aanlegvergunning), de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:
a. het aanbrengen van beplanting;
b. het afgraven en ophogen van gronden.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

30. 4. 2. Het bepaalde in lid 30.4.1. is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden, die:

a. het normale onderhoud en/of beheer betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

30. 4. 3. De in lid 30.4.1. genoemde vergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de waterkerende functie.

- Paraplu Bestemmingsplan "Archeologie" is vastgesteld op 07-03-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 1" volgens artikel 3 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 3" volgens artikel 5 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

3.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

3.3.1 Vergunningplicht
Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden in de waterbodem van het Hoornse Hop.

5.3.1 Vergunningplicht
Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Hoornse Hop, niet digitaal beschikbaar

- Bestemmingsplan "Hoornse Hop" vastgesteld op 8-12-1998.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor: De bestemming "Markermeer" volgens artikel 4 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

2. BESTEMMINGSBEPALINGEN

Artikel 4: Markermeer

Doeleindenomschrijving

A. De op de kaart voor Markermeer aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem Markermeer en de daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden;
   2. sociaal–economische en sociaal–culturele doeleinden, zijnde:
      a. integraal waterbeheer;
      b. beroepsscheepvaart;
      c. beroepsvisserij;
      d. recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
      e. de berging van bodemmateriaal;

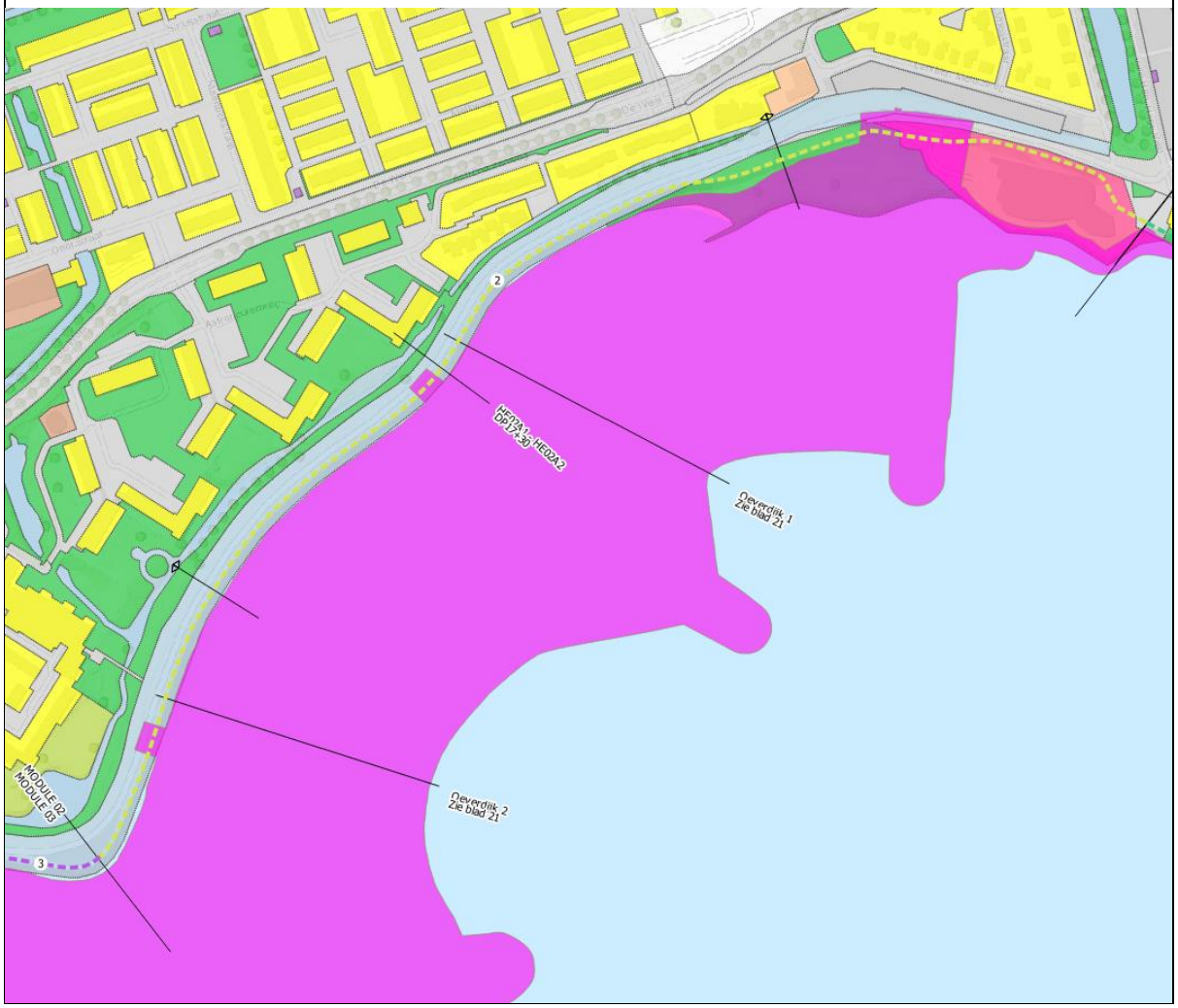
   met de daarbij behorende:
   3. kaden en dijken;
   4. aanleggelegenheid;
   5. water(en), oeverlanden en overige onbebouwde gronden;
   6. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

   Deze doeleinden zullen in onderlinge samenhang worden nagestreefd, op een wijze die is aangegeven in de Beschrijving in Hoofdlijnen.

Conclusie Module 1

Dijkversterking →	Geen strijd
Wandel- en fietspad →	Geen strijd

Module 2

- Bestemmingsplan "Binnenstad" is onherroepelijk sinds 02-02-2011.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Cultuur en Ontspanning" volgens artikel 9 van de planregels.
  De bestemming "Groen" volgens artikel 13 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 20 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer – Verblijf" volgens artikel 22 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" volgens artikel 28 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Beschermd stadsgezicht" volgens artikel 29 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 30 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

Artikel 9 Cultuur en ontspanning
De voor 'Cultuur en ontspanning' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

g. gebouwen ten behoeve van cultuur en ontspanning al dan niet in combinatie met:
   8. horecabedrijven categorie 1.1, ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 1.1';
   9. een hotel, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van horeca - hotel';
   10. horecabedrijven categorie 3;
   11. dienstverlenende bedrijven en/of dienstverlenende instellingen, ter plaatse van de aanduiding 'dienstverlening';
   12. het wonen, voorzover het de vierde bouwlaag betreft, ter plaatse van de aanduiding 'wonen';
   13. ondergrondse parkeervoorzieningen;
   14. een bedrijfswoning, ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning';

met de daarbijbehorende:

h. groenvoorzieningen;

i. water;
j. parkeervoorzieningen;
k. nutsvoorzieningen;
l. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

waarbij het behoud van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het beschermd stadsgezicht uitgangspunt is.
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering.
Strijd, niet bestemd voor fiets- en voetpaden.

Artikel 13 Groen
De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
l. plantsoenen, groenstroken en beplanting;
m. binnentuinen;
n. waterlopen en waterpartijen;
o. speelvoorzieningen;
p. woonstraten en paden;
q. sloten en bermen;
r. dierenweide, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - dierenweide';
s. horecabedrijven categorie 2.2, ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 2.2';

met de daarbijbehorende:
t. gebouwen;
u. nutsvoorzieningen;
v. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder een lichtbaken ten behoeve van de haven, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - baken';

waarbij het behoud van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het beschermd stadsgezicht uitgangspunt is.

13. 2. 1. Voor het bouwen van gebouwen gelden de volgende regels:
a. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - dierenweide', mogen ten hoogste twee gebouwen worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduidingen 'gebouw' en 'horeca van categorie 2.2' mag per aanduidingsvlak ten hoogste één gebouw worden gebouwd;
c. de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - dierenweide' zal ten hoogste 65 m² bedragen;
d. de goothoogte van een gebouw zal ten hoogste 3,00 m bedragen;
e. de bouwhoogte van een gebouw zal ten hoogste 6,00 m bedragen.

13. 2. 2. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 2,00 m bedragen;
b. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen;
c. in afwijking van het bepaalde onder b mag ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - baken', een lichtbaken ten behoeve van de haven worden gebouwd met een bouwhoogte van ten hoogste 15,00 m.

Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering.
Strijd, niet bestemd voor inlaat Noord
Strijd, niet bestemd voor parkeervoorzieningen
Geen strijd, fiets- en voetpaden passen lid e.

20. 1. Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. wegen en straten;
b. paden;
c. parkeervoorzieningen;
d. groenvoorzieningen;
e. sloten, bermen en beplanting;
waarbij gestreefd wordt naar een inrichting hoofdzakelijk gericht op de afwikkeling van het verkeer;
met de daarbijbehorende:
f. nutsvoorzieningen;
g. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
waarbij het behoud van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het beschermd stadsgezicht uitgangspunt is.
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering → waterhuishoudkundige voorzieningen zijn alleen toegestaan als deze behoren tot a tot en met f.
Geen strijd, parkeervoorzieningen passen
Geen strijd, fiets- en voetpaden passen.

Artikel 22 Verkeer - Verblijf
De voor 'Verkeer- Verblijf' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
j. woonstraten;
k. paden;
l. parkeervoorzieningen, waaronder (half)ondergrondse parkeervoorzieningen, ter plaatse van de aanduiding 'parkeergarage';
m. groenvoorzieningen;
n. sloten, bermen en beplanting;
o. horecaterrassen;
met de daarbijbehorende:
p. nutsvoorzieningen;
q. waterhuishoudkundige voorzieningen;
r. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
waarbij het behoud van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het beschermd stadsgezicht uitgangspunt is.
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering → waterhuishoudkundige voorzieningen zijn alleen toegestaan als deze behoren tot a tot en met f.
Geen strijd, fiets- en voetpaden passen.

Artikel 28 Waarde - Archeologie
28. 1. Bestemmingsomschrijving
De gronden die zijn aangewezen als Waarde - Archeologie zijn tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van de archeologische waarden. Deze bestemming is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen. Voor zover nog andere dubbelbestemmingen voor deze gronden zijn aangegeven, is de voorrangsregeling zoals opgenomen in lid 28.5. van toepassing.

28. 4. Aanlegvergunning
28. 4. 1. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning), de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, zulks ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemmingen:
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 29 Waarde – Beschermd Stadsgezicht
29. 1. Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Beschermd stadsgezicht' aangewezen gronden zijn, naast de andere aangewezen bestemming, bestemd voor:
- het behoud, herstel en de uitbouw van de in bijlage 4 en 5 van de toelichting aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het gebied en zijn bebouwing.

29. 2. Aanlegvergunning
29. 2. 1. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning), de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, zulks ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemmingen:
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 30 Waterstaat – Waterkering
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
c. werken ten behoeve van de waterkering;
met de daarbijbehorende:
d. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
Geen strijd, neemt tevens de strijdigheden in relatie tot de dijk weg ter plaatse van de enkelbestemmingen.

30. 2. Bouwregels
30. 2. 1. Op of in deze gronden mogen, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere bestemmingen, geen gebouwen worden gebouwd.

30. 2. 2. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt de volgende regel:
- de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

30. 3. Nadere eisen
Burgemeester en Wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:
c. de waterkerende functie;
d. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

30. 4. Aanlegvergunning
30. 4. 1. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders (aanlegvergunning), de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:
c. het aanbrengen van beplanting;
d. het afgraven en ophogen van gronden.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

30. 4. 2. Het bepaalde in lid 30.4.1. is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden, die:
c. het normale onderhoud en/of beheer betreffen;
d. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

30. 4. 3. De in lid 30.4.1. genoemde vergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de waterkerende functie.

In aanvulling op module 1 is hier ook van toepassing:
- Paraplu Bestemmingsplan "Archeologie" is vastgesteld op 07-03-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 5" volgens artikel 8 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

Artikel 8 Archeologie – 5
8.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de te verwachten archeologische waarden in de bodem.
8.3.1 Vergunningplicht
Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

- Bestemmingsplan "Grote Waal 2005" is vastgesteld op 08-03-2006.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Waterkering / Omringdijk" volgens artikel 27 van de planregels.

Bestemmingsomschrijving
a. De op de kaart voor waterkering / Omringdijk aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. werken ten behoeve van de waterkering- en geleiding;

waarbij de instandhouding van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden wordt nagestreefd;

   2. groenvoorzieningen;
   3. wegen en straten;
   4. paden;
   5. sloten, bermen en beplanting;

met de daarbijbehorende:

   6. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Geen strijd

d.
1. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijk vergunning van Burgemeester en Wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:
   a. het ophogen en afgraven van gronden;
   b. het aanbrengen van beplanting.

2. Het in sublid 1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
   a. het normale onderhoud betreffen;
   b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3. De in sublid 1 genoemde vergunning zal uitsluitend worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Omringdijk. De waterkerende functie zal aan de cultuurhistorische waarden ook geen onevenredige afbreuk mogen doen.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Hoornse Hop, niet digitaal beschikbaar

- Bestemmingsplan "Hoornse Hop" vastgesteld op 8-12-1998.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor: De bestemming "Markermeer" volgens artikel 4 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

2. BESTEMMINGSBEPALINGEN

Artikel 4: Markermeer

Doeleindenomschrijving

A. De op de kaart voor Markermeer aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem Markermeer en de daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden;
   2. sociaal–economische en sociaal–culturele doeleinden, zijnde:
      a. integraal waterbeheer;
      b. beroepsscheepvaart;
      c. beroepsvisserij;
      d. recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
      e. de berging van bodemmateriaal;

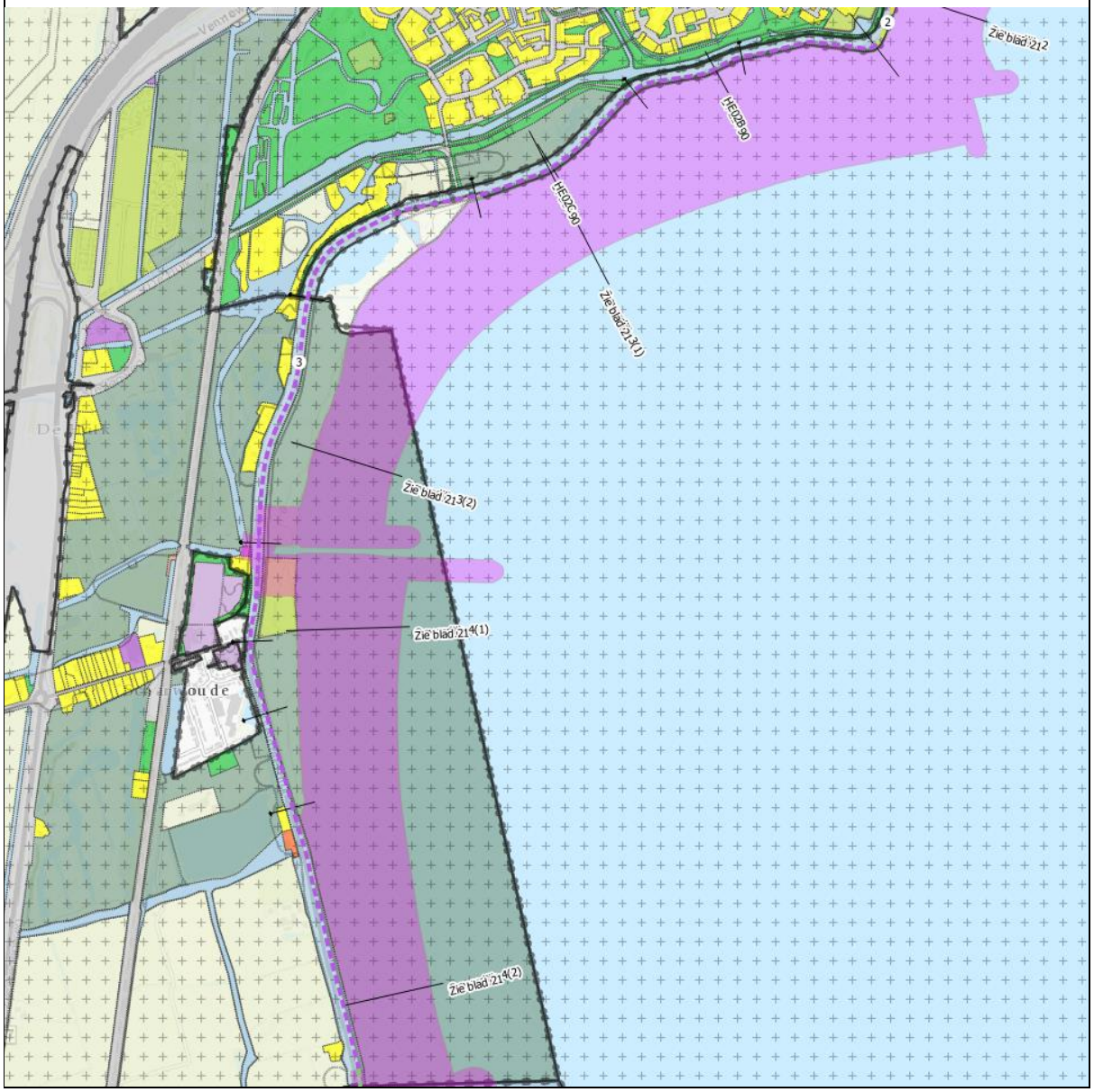
   met de daarbij behorende:
   3. kaden en dijken;
   4. aanleggelegenheid;
   5. water(en), oeverlanden en overige onbebouwde gronden;
   6. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

   Deze doeleinden zullen in onderlinge samenhang worden nagestreefd, op een wijze die is aangegeven in de Beschrijving in Hoofdlijnen.

Conclusie Module 2

Dijkversterking →	Geen strijd
Wandel- en fietspad →	Strijd, BP Hoornse Hop en Binnenstad
Parkeervoorzieningen →	Strijd, BP Hoornse Hop en Binnenstad
Inlaat Tussenwater Noord →	Strijd, bouwhoogte te hoog in BP Hoornse Hop

Module 3

- Paraplubestemmingsplan "Archeologie" is vastgesteld op 07-03-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 3" volgens artikel 5 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 5" volgens artikel 8 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden in de waterbodem van het Hoornse Hop.

5.3.1 Vergunningplicht
Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

8.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de te verwachten archeologische waarden in de bodem.

8.3.1 Vergunningplicht
Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

- Bestemmingsplan "Grote Waal 2005"> is goedgekeurd op 08-03-2006.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Waterkering/Omringdijk" volgens artikel 27 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

Bestemmingsomschrijving

a. De op de kaart voor waterkering / Omringdijk aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. werken ten behoeve van de waterkering- en geleiding;

waarbij de instandhouding van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden wordt nagestreefd;

   2. groenvoorzieningen;
   3. wegen en straten;
   4. paden;
   5. sloten, bermen en beplanting;

met de daarbijbehorende:

   6. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Geen strijd, De dijk en de voet- en fietspaden passen

d.

1. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijk vergunning van Burgemeester en Wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:
   a. het ophogen en afgraven van gronden;
   b. het aanbrengen van beplanting.

2. Het in sublid 1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
   c. het normale onderhoud betreffen;
   d. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

3. De in sublid 1 genoemde vergunning zal uitsluitend worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Omringdijk. De waterkerende functie zal aan de cultuurhistorische waarden ook geen onevenredige afbreuk mogen doen.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

- Bestemmingsplan "Landelijk gebied" is vastgesteld op 27-07-2013.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Bedrijf - nutsvoorziening" volgens artikel 10 van de planregels.
  De bestemming "Natuur – 1" volgens artikel 22 van de planregels.
  De bestemming "Natuur – 2" volgens artikel 23 van de planregels.
  De bestemming "Recreatie – Dagrecreatie 1" volgens artikel 24 van de planregels.
  De bestemming "Water" volgens artikel 34 van de planregels.
  De bestemming "Water – Waterstaat" volgens artikel 35 van de planregels.
  De bestemming "Wonen" volgens artikel 36 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 2" volgens artikel # van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 3" volgens artikel # van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 5" volgens artikel # van de planregels.
- Functieaanduiding zwembad
- Gebiedsaanduiding vrijwaringszone – dijken;
- Bestemmingsplan regels:

Artikel 10 Bedrijf - Nutsvoorziening
De voor 'Bedrijf - Nutsvoorziening' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. gebouwen en overkappingen ten behoeve van de waterhuishouding, de energievoorziening, de gasontvangst, afsluiterschema's, en naar de aard daarmee gelijk te stellen openbare nutsvoorzieningen, niet zijnde geluidszoneringsplichtige inrichtingen, risicovolle inrichtingen en/of vuurwerkbedrijven;
b. een antennemast, ter plaatse van de aanduiding "antennemast";

met de daarbijbehorende:

c. terreinen;
d. andere bouwwerken.

Strijd, niet bestemd voor dijk.
Geen strijd, kunstwerk ten behoeve van de waterhuishouding past.

Artikel 22 Natuur – 1
De voor 'Natuur - 1' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
b. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde de beroepsvisserij, integraal waterbeheer, dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen en/of de beroepsscheepvaart;
c. wateraanvoer, -afvoer en -berging;

met de daarbijbehorende:

d. kaden en dijken;
e. vaarwegmarkeringen;
f. andere bouwwerken.

Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden
Geen strijd, dijk past.

22.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
22.4.1 Vergunningplicht
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. het aanleggen van stranden;
b. het aanleggen van kaden en dijken.

22.4.2 Uitzonderingen
Het bepaalde in 22.4.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud en/of het normale natuurbeheer betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

22.4.3 Toetsingscriteria
De omgevingsvergunning wordt slechts verleend mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 23 Natuur – 2
De voor 'Natuur - 2' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke en de landschappelijke waarden van de natuurgebieden en de landschappelijke openheid daarvan;
b. sloten, vaarten, poelen, plassen, en daarmee gelijk te stellen waterlopen en -partijen, mede bestemd voor waterberging;
c. een ijsbaan, ter plaatse van de aanduiding "ijsbaan";

met daaraan ondergeschikt:

d. agrarisch medegebruik, niet zijnde het agrarisch gebruik van gronden voor meerjarig opgaande teeltvormen;
e. extensief dagrecreatief medegebruik en educatief medegebruik;
f. paden;
g. nutsvoorzieningen;

met daarbijbehorende:

h. een gebouw voor onderhoud en beheer en horeca ten behoeve van een ijsbaan, ter plaatse van de aanduiding "ijsbaan";
i. gebouwen ten behoeve van het natuurbeheer, alsmede ten behoeve van het geven van cursussen en trainingen en naar de aard daarmee gelijk te stellen activiteiten, ter plaatse van de aanduiding "bouwvlak";
j. andere bouwwerken.

Strijd, niet bestemd voor dijk

23.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
23.4.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. het ontgronden, af- en/of vergraven, egaliseren, diepploegen en/of ophogen van gronden;
b. het aanplanten en/of verwijderen van bomen en/of houtgewas, alsmede de verwijdering van bodem- en oevervegetaties;
c. het graven en/of dempen, verdiepen en/of verbreden van sloten, vaarten, poelen, en daarmee gelijk te stellen waterlopen en/of -partijen;
d. het verharden en/of het verbreden van bestaande wegen en/of paden en/of het aanbrengen van oppervlakteverhardingen anders dan ten behoeve van het verharden en/of het verbreden van wegen en/of paden;
e. het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van het extensief dagrecreatief medegebruik en/of het educatief medegebruik;
f. het aanleggen en/of aanbrengen van oeverbeschoeiingen en/of aanlegplaatsen;
g. het aanleggen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- en/of communicatieleidingen.

23.4.2 Uitzonderingen
Het bepaalde in lid 23.4.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

a. het normale onderhoud en/of het normale agrarische gebruik betreffen;
b. reeds rechtmatig in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;

23.4.3 Toetsingscriteria
De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke en de natuurlijke waarden. Voor de in 23.4.1 onder a tot en met c genoemde activiteiten zullen uitsluitend vergunningen worden verleend als de activiteiten worden uitgevoerd in het kader van natuurbeheer.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 24 Recreatie – Dagrecreatie 1
De voor 'Recreatie - Dagrecreatie 1' aangewezen gronden zijn:
a. sport-, speel- en zonneweiden;
b. kinderboerderijen;
c. water;
d. beplanting en bebossing;
e. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van natuurlijke waarden;
met daaraan ondergeschikt:
f. kleinschalige duurzame energiewinning;
g. paden;
met de daarbijbehorende:
h. gebouwen ten behoeve van een zwembad met bijbehorende speelterreinen, ter plaatse van de aanduiding "zwembad";
i. gebouwen ten behoeve van onderhoud en beheer;
j. terreinen;
k. parkeervoorzieningen;
l. andere bouwwerken.
Strijd, niet bestemd voor dijk

Artikel 34 Water
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. vaarten, sloten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen ten behoeve van de wateraanvoer en -afvoer, de waterberging en het behoud van de natuurlijke en landschappelijke waarden, met dien verstande dat bij wateroverlast de vervulling van de waterbergfunctie voorrang heeft boven de andere functies, evenals bij het daarvoor noodzakelijke onderhoud;
b. recreatievaart, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van recreatie - recreatieve vaarroute";
c. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van ecologische verbindingszones, ter plaatse van de aanduiding "ecologische verbindingszone";
met de daarbijbehorende:
d. kaden, dijken en oeverstroken;
e. paden;
f. andere bouwwerken, waaronder steigers, bruggen, dammen en/of duikers, en naar de aard daarmee gelijk te stellen kunstwerken.

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
- het gebruik van de gronden als ligplaats voor woonschepen, woonarken of casco's (caissons), die tot woonschip of woonark kunnen worden omgebouwd.

Geen strijd

34.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
34.5.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:
a. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
b. het aanbrengen van wal- en oeverbeschoeiingen;
c. het aanbrengen van voorzieningen ten behoeve van het dagrecreatief medegebruik;
d. het vergraven van oevers
e. het aanbrengen van dammen.

34.5.2 Uitzonderingen
Het in lid 34.5.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds rechtmatig in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

34.5.3 Toetsingscriteria
De in lid 34.5.1 genoemde vergunningen kunnen slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke en natuurlijke waarden en/of de cultuurhistorische waarden.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 35 Water - Waterstaat
De voor 'Water - Waterstaat' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. werken ten behoeve van de primaire waterkering;
b. het agrarisch en recreatief medegebruik;
c. wegen en paden;

met de daarbijbehorende:
d. water;
e. cultuurgrond;
f. andere bouwwerken, waaronder dammen en/of duikers.

Geen strijd, bestemd voor dijken, wegen en paden.

Artikel 36 Wonen
De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. woonhuizen met bijbehorende bouwwerken al dan niet in combinatie met ruimte voor beroepsuitoefening aan huis c.q. bedrijfsmatige activiteiten;
b. woonhuizen met bijbehorende bouwwerken al dan niet in combinatie met ruimte voor beroepsuitoefening aan huis c.q. bedrijfsmatige activiteiten, alsmede:
    1. een kantoor, ter plaatse van de aanduiding "kantoor";
    2. een visserijbedrijf, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - visserijbedrijf";
    3. garage-activiteiten, ter plaatse van de aanduiding "garage";
    4. detailhandel, ter plaatse van de aanduiding "detailhandel";
    5. kinderopvang, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van maatschappelijk - kinderopvang";
    6. verblijfsrecreatie in de vorm van drie appartementen en een groepsaccommodatie, ter plaatse van de aanduiding "verblijfsrecreatie";
    7. bed & breakfast, ter plaatse van de aanduiding "bed & breakfast";
c. een woonboot met bijbehorende bergingen, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van wonen - woonboot";
d. een kampeerterrein, ter plaatse van de aanduiding "kampeerterrein";

met daaraan ondergeschikt:
e. kleinschalige duurzame energiewinning;
f. wegen en paden;
g. water;

met de daarbijbehorende:
h. tuinen, erven en terreinen;
i. andere bouwwerken;

waarbij, ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek", de instandhouding van de bestaande karakteristieke hoofdvorm wordt nagestreefd.
Strijd, niet bestemd voor dijk

36.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

36.6.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- het (gedeeltelijk) verwijderen van karakteristieke gebouwen, ter plaatse van de aanduiding "karakteristiek".

36.6.2 Uitzonderingen

Het bepaalde in lid 36.6.1 is niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan.

36.6.3 Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning kan worden verleend, mits:

a. de bouwtechnische kwaliteit dusdanig slecht is dat hergebruik in alle redelijkheid niet mogelijk is;
b. het delen van een pand betreft, die op zichzelf niet als karakteristiek vallen aan te merken, en door verwijderen daarvan geen onevenredige aantasting van de karakteristieke hoofdvorm plaatsvindt.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 44 Waarde – Archeologie 2

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

Voor het uitvoeren van de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is, ongeacht het bepaalde in de andere daar voorkomende bestemming(en), een omgevingsvergunning vereist:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het rooien of vellen van houtopstanden;
c. de aanleg van verhardingen;
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage;
f. het in de grond brengen van voorwerpen;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 45 Waarde – Archeologie 3
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

45.4.1 Vergunningplicht
Voor het uitvoeren van de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is, ongeacht het bepaalde in de andere daar voorkomende bestemming(en), een omgevingsvergunning vereist:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het rooien of vellen van houtopstanden;
c. de aanleg van verhardingen;
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage;
f. het in de grond brengen van voorwerpen;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 47 Waarde – Archeologie 5
De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

47.4.1 Vergunningplicht
Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is, ongeacht het bepaalde in de andere daar voorkomende bestemming(en), een omgevingsvergunning vereist:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het rooien of vellen van houtopstanden;
c. de aanleg van verhardingen;
d. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
e. het graven, verbreden of dempen van sloten alsmede het aanleggen en intensiveren van drainage;
f. het in de grond brengen van voorwerpen;
g. het verrichten van graafwerkzaamheden;
h. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

54.3 vrijwaringszone - dijken
54.3.1 Aanduidingsomschrijving
De voor 'vrijwaringszone - dijken' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen.

54.3.2 Bouwregels gebouwen en andere bouwwerken
In afwijking van het bepaalde bij de ter plaatse voorkomende bestemming(en) mogen op of in deze gronden geen gebouwen en andere bouwwerken, worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze gebiedsaanduiding.

54.3.3 Bouwregels overige andere bouwwerken
Voor het bouwen van andere bouwwerken, geldt de volgende regel:

- de bouwhoogte van andere bouwwerken, ten behoeve van deze aanvullende bestemming, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer te water, zal ten hoogste 2,00 m bedragen.

54.3.4 Afwijken van de bouwregels
Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 54.3.2 in die zin dat in de daar voorkomende bestemmingen genoemde gebouwen en andere bouwwerken worden gebouwd, mits:

a. vooraf advies wordt ingewonnen van het waterschap;
b. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de bescherming, ophoging, verbreding en verbetering van het doelmatig en veilig functioneren van de nabijgelegen waterkering.

54.3.5 Wijzigingsbevoegdheid
Burgemeester en Wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de aanduiding 'vrijwaringszone - dijken' ter plaatse wordt verwijderd, mits:

- het definitieve tracé van de reserveringszone is vastgesteld en de algemene aanduidingsregel aan dit tracé wordt aangepast.

Plantoelichting:
4.50.3 vrijwaringszone - dijken
Voor de IJsselmeerdijk, de Westfriese Omringdijk, het Oudelandsdijkje en de Berkmeerdijk is een vrijwaringszone van 200 meter opgenomen. Binnen deze aanduiding is in principe geen bebouwing mogelijk. Hierdoor worden de dijken binnen het plangebied beschermd en wordt er geen bebouwing gerealiseerd die eventuele toekomstige aanpassingen aan de dijken in de weg kunnen zitten.

Hoornse Hop, niet digitaal beschikbaar

- Bestemmingsplan "Hoornse Hop" vastgesteld op 8-12-1998.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor: De bestemming "Markermeer" volgens artikel 4 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

2. BESTEMMINGSBEPALINGEN

Artikel 4: Markermeer

Doeleindenomschrijving

A. De op de kaart voor Markermeer aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem Markermeer en de daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden;
   2. sociaal–economische en sociaal–culturele doeleinden, zijnde:
      a. integraal waterbeheer;
      b. beroepsscheepvaart;
      c. beroepsvisserij;
      d. recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
      e. de berging van bodemmateriaal;

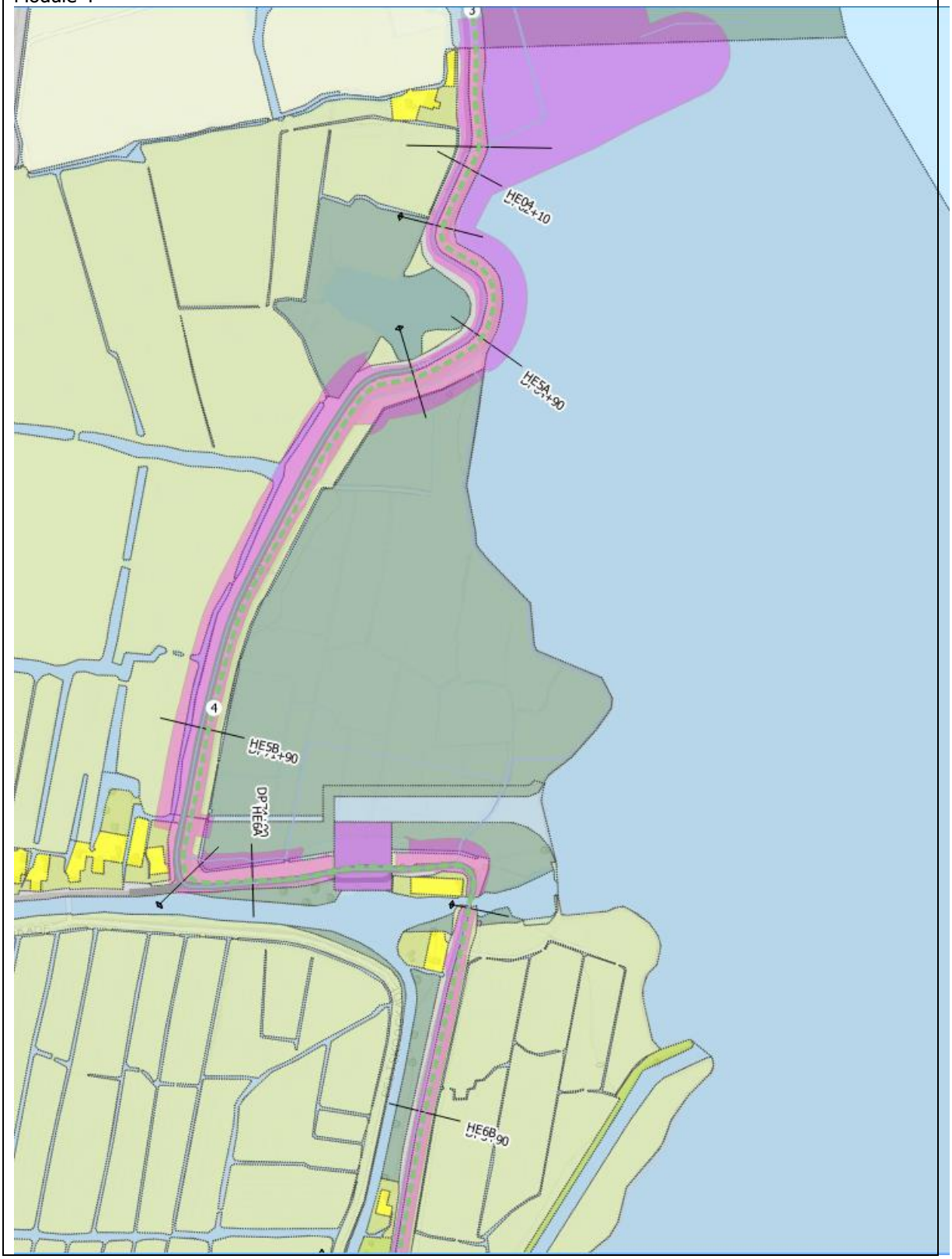
   met de daarbij behorende:
   3. kaden en dijken;
   4. aanleggelegenheid;
   5. water(en), oeverlanden en overige onbebouwde gronden;
   6. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

   Deze doeleinden zullen in onderlinge samenhang worden nagestreefd, op een wijze die is aangegeven in de Beschrijving in Hoofdlijnen.

Conclusie Module 3

Dijkversterking →	Geen strijd
Wandel- en fietspad →	Strijd, BP Landelijk gebied en Buitengebied Zeevang 2016
Gemaal Tussenwater Noord →	Strijd, BP landelijke gebied
Gemaal Tussenwater Zuid →	Strijd, BP landelijke gebied
Inlaat Gemaal Westerkogge →	Strijd, BP landelijke gebied
Constructieve aanpassing Gemaal Westerkogge →	Geen strijd
Inlaat Zuid →	Strijd, Buitengebied Zeevang 2016

Module 4

- Bestemmingsplan "Buitengebied 2015" is vastgesteld op 13-04-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Agrarisch met waarden" volgens artikel 5 van de planregels.
  De bestemming "Natuur" volgens artikel 11 van de planregels.
  De bestemming "Tuin" volgens artikel 16 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 17 van de planregels.
  De bestemming "Water" volgens artikel 19 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 3" volgens artikel 24 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 4" volgens artikel 25 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 5" volgens artikel 26 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap" volgens artikel 28 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 30 van de planregels.
- Gebiedsaanduiding vrijwaringszone – Dijk;
- Functieaanduiding specifieke vorm van water – Markermeer;
- Bestemmingsplan regels:

5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. uitoefening van volwaardige en reële veehouderijen en weidebedrijven;
b. extensief recreatief medegebruik;
c. het verbouwen van ruwvoedergewassen, met dien verstande dan niet meer dan 25% van de bij het bedrijf behorende gronden voor dit doel mogen worden gebruikt;
d. bedrijfswoningen met uitzondering van ter plaatse de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - deeltijd';
e. in afwijking van het bepaalde onder d is ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' een bedrijfswoning toegestaan;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – deeltijd' voor afwijkend gebruik als deeltijd agrariër, met dien verstande dat niet meer dan 200 m^2 van de bestaande bedrijfsgebouwen is bestemd voor afwijkend deeltijd agrarisch gebruik voor het houden van vee. Voor zover er meer dan 200 m^2 aan bestaande bedrijfsgebouwen wordt gebruikt door dezelfde deeltijd-agrariër, is op deze bestaande gebouwen het bepaalde in artikel 38 van toepassing;
g. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'transportbedrijf' voor afwijkend gebruik als transportbedrijf;
h. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - wormenkwekerij' voor afwijkend gebruik als wormenkwekerij;
i. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - hulpbedrijf' voor een agrarisch hulpbedrijf;
j. water;
k. groen;
l. het behoud, herstel en de ontwikkeling van natuurlijke waarden.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden
Strijd, niet bestemd voor kunstwerken t.b.v. waterkering
Geen strijd, bestemd voor water; de te graven sloot

5.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 5.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders, de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden zijnde en niet zijnde werkzaamheden van ondergeschikte betekenis, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het verrichten van proefboringen, andere boringen, het veroorzaken van ontploffingen in of op de grond ten behoeve van het winnen van water, delfstoffen en andere bodemschatten;
b. het afgraven, ophogen en integraal egaliseren van gronden; het scheuren van grasland;
c. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen buiten de recreatieve routes en beplantingen;
d. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

11.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor het behoud of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen natuurwetenschappelijke, landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden, agrarisch medegebruik en extensief recreatief medegebruik.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor watergangen

11.4.1 Vergunning
Het is verboden om zonder omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden op de in lid 11.1 bedoelde gronden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:

a. het graven, vergraven of dichten van waterlopen en het maken van dammen;
b. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, anders dan bij wijze van verzorging van de aanwezige houtopstand, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voor zover betreffende de normale uitoefening van het ten tijde van het ter inzage leggen van het ontwerp van dit plan bestaande bodemgebruik; geen vergunning is nodig voor werken en werkzaamheden met betrekking tot het houtgewas, als bedoeld in artikel 15 lid 2 van de Boswet, en indien een beschikking aanwezig is in de zin van artikel 13 van de Boswet;
c. het aanleggen van wegen, paden, parkeergelegenheid of andere oppervlakteverhardingen;
d. het veroorzaken van ontploffingen in en op de grond;
e. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
f. het aanbrengen van voorzieningen voor recreatief medegebruik buiten de recreatieve routes;
g. het afgraven, ophogen en integraal egaliseren van gronden;
h. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen en overige beplantingen;
i. het verwijderen van rietkragen.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

16.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor tuinen, water en parkeren.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken

17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen,
b. kaden, met inbegrip van de nodige rijwegen, voet- en fietspaden, ruiterpaden, parkeerplaatsen, bermen, straatmeubilair,
c. bruggen,
d. verkooppunten voor motorbrandstoffen zijn niet toegestaan;
e. nutsvoorzieningen;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'nutsvoorziening' een gasdrukmeet- en regelstation.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor watergangen (nabij X:129888, Y:513453)
Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden

19.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water met de voor de waterhuishouding en het verkeer in en over het water noodzakelijke voorzieningen;
b. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van water - markermeer' voor afwijkend gebruik ten behoeve van:
    1. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem Markermeer en de daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden;
    2. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
        - integraal waterbeheer;
        - beroepsscheepvaart;
        - beroepsvisserij;
        - recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
        - de berging van bodemmateriaal;

met de daarbij behorende:

c. kaden en dijken;
d. wateren, terreinen en overige onbebouwde gronden.

Geen strijd, bestemd voor kaden en dijken

19.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en van werkzaamheden
19.4.1 Vergunning

a. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden op de in lid 19.1 onder a bedoelde gronden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:
    1. het graven, vergraven of dichten van waterlopen en het maken van dammen;
    2. het verwijderen van rietkragen;
    3. het aanbrengen van voorzieningen bij afmeerplaatsen ten behoeve van dagrecreatie in het kader van het aanleggen van recreatieve routes en bijbehorende voorzieningen;
    4. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen en beplantingen.
b. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden op de in lid 19.1 onder b bedoelde gronden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:
    1. het aanplanten van riet en biezen, tenzij ten behoeve van het kustbeheer
    2. ;het aanleggen van stranden;
    3. het aanleggen van kaden en dijken;
    4. het graven en verleggen van geulen;
    5. het bergen van bodemmateriaal.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

24.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

24.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 24.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 50 m² en dieper reiken dan 0,40 meter.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

25.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

25.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 25.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen;

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 500 m².
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

26.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

26.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 26.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 500 m² en dieper reiken dan 0,40 meter.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

28.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Landschap' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en/of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel de daaraan eigen landschappelijke waarden.

28.4.1 Verboden uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden om zonder omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden op de in artikel 28.1 bedoelde gronden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, met dien verstande, dat geen vergunning vereist is op gronden met de bestemming als bedoeld in artikel 17;
b. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van gronden en het scheuren van grasland;
c. het aanbrengen van bovengrondse of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
d. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen;
e. het graven, vergraven of dichten van waterlopen;
f. het beplanten, aanbrengen van houtgewas op en bebossen van gronden, die ten tijde van het kracht worden van dit plan als niet zijnde beplant met houtgewas of niet als bosgronden konden worden aangemerkt;
g. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
h. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, anders dan bij wijze van verzorging van de aanwezige houtopstand, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voor zover betreffende de normale uitoefening van het ten tijde van het van kracht worden bestaande bodemgebruik. Geen vergunning is nodig met betrekking tot houtgewas, waarvoor een beschikking aanwezig is als bedoeld in artikel 13 van de Boswet.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

30.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

30.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing geldt dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 3 meter.

30.3 Afwijken van de bouwregels
Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 30.2, uitsluitend nadat aan de waterbeheerder advies is gevraagd, voor de bouw van een afmeerlocatie in de vorm van aanlegsteigers en of overstapplaatsen ten behoeve van het gebruik van recreatieve routes.
Geen strijd, Bestemd voor waterkering.

- Bestemmingsplan "Dorpskernen 2016" is vastgesteld op 13-04-2016.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Agrarisch met waarden" volgens artikel 5 van de planregels.
  De bestemming "Natuur" volgens artikel 12 van de planregels.
  De bestemming "Tuin" volgens artikel 17 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 18 van de planregels.
  De bestemming "Water" volgens artikel 20 van de planregels.
  De bestemming "Wonen" volgens artikel 21 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie" volgens artikel 22 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap" volgens artikel 23 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 25 van de planregels.
- Functieaanduiding specifieke vorm van waarde – 3
- Functieaanduiding specifieke vorm van waarde – 4
- Functieaanduiding specifieke vorm van waarde – 5
- Gebiedsaanduiding vrijwaringszone – dijk; 29
- Gebiedsaanduiding wetgevingzone – wijzigingsgebied; 29
- Bestemmingsplan regels:

5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. uitoefening van volwaardige en reële veehouderijen en weidebedrijven;
b. extensief recreatief medegebruik;
c. het behoud, herstel en de ontwikkeling van natuurlijke waarden;
d. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch met waarden – deeltijd agrarisch" mag een deeltijd agrarisch bedrijf uitgeoefend worden, met dien verstande dat niet meer dan 200 m² van de bestaande bedrijfsgebouwen is bestemd voor afwijkend deeltijd agrarisch gebruik voor het houden van vee;
e. ter plaatse van de aanduiding "agrarisch loonbedrijf" een agrarisch loonbedrijf;
f. ter plaatse van de aanduiding "bedrijf aan huis" een bedrijf aan huis;
g. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch met waarden – pluimvee" is een bedrijf dat handelt in pluimvee en eieren toegestaan, waarbij niet meer dan 1.500 leghennen tegelijk worden gehouden;
h. bedrijfswoningen met uitzondering van ter plaatse de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - deeltijd';
i. in afwijking van het bepaalde onder h is ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' een bedrijfswoning toegestaan;
j. ter plaatse van de aanduiding "paardenfokkerij" is een paardenfokkerij/ -houderij toegestaan;
k. nutsvoorzieningen;

met daarbij behorende:

l. bouwwerken waaronder agrarische bedrijfswoningen;
m. bedrijfsgebouwen, uitgezonderd kassen, en gebouwen, geen gebouwen zijnde.

Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering
Strijd, niet bestemd voor kunstwerken t.b.v. waterkering

12.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het behoud of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische, landschappelijke en aardkundige waarden en agrarisch medegebruik;
b. ter plaatse van de aanduiding "water" water;

Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering
Strijd, aanduiding water ontbreekt (ter hoogte van DP 77)

12.4.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 12.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning, de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden zijnde en niet zijnde werkzaamheden van ondergeschikte betekenis, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het graven, vergraven of dichten van waterlopen en het maken van dammen;
b. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, anders dan bij wijze van verzorging van de aanwezige houtopstand, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voor zover betreffende de normale uitoefening van het ten tijde van het ter inzage leggen van het ontwerp van dit plan bestaande bodemgebruik; geen vergunning is nodig voor werken en werkzaamheden met betrekking tot het houtgewas, als bedoeld in artikel 15 lid 2 van de Boswet, en indien een beschikking aanwezig is in de zin van artikel 13 van de Boswet;
c. het aanleggen van wegen, paden, parkeergelegenheid of andere oppervlakteverhardingen;
d. het veroorzaken van ontploffingen in en op de grond;
e. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
f. het aanbrengen van voorzieningen voor recreatief medegebruik buiten de recreatieve routes;
g. het afgraven, ophogen en integraal egaliseren van gronden;
h. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen en overige beplantingen;
i. het verwijderen van rietkragen.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. tuinen;

met daarbij behorend:

b. erkers aan de voor- en zijkant van woongebouwen;
c. bijgebouwen ter plaatse van de aanduiding “bijgebouwen”;
d. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden
Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering

18.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen;
b. nutsvoorzieningen;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “garage” garages;
d. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “nutsvoorziening” een gasdrukmeet-en regelstation;
e. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “onderdoorgang” een onderdoorgang;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “ontsluiting” een inrit;

met daarbij behorende:

g. rijwegen;
h. voet- en fietspaden;
i. ruiterpaden;
j. parkeerplaatsen;
k. bermen;
l. kaden;
m. straatmeubilair;
n. bruggen;
o. nutsvoorzieningen;

met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, uitgezonderd verkooppunten voor motorbrandstoffen.

18.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing wordt bepaald, dat:

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 8 m;
b. de bouwhoogte van garages niet meer mag bedragen dan 3 m;

Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering
Strijd, niet bestemd voor constructieve waterkering
Geen strijd, indien kleiner dan 8 meter (Duiker valt onder nutsvoorzieningen)
Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden

20.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water;
b. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "woonschepenligplaats" woonschepenligplaatsen;
c. voor de waterhuishouding en het verkeer in en over het water noodzakelijke bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
d. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "sluis" een sluis;
e. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "brug" een brug;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "railverkeer" railverkeer;

Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden
Geen strijd, bouwwerken t.b.v. de waterhuishouding

20.2.1 Algemeen
Ten aanzien van de bebouwing wordt bepaald dat:

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer bedragen mag dan 3 m, gemeten ten opzichte van de bouwhoogte van de aangrenzende oever, met dien verstande dat uitsluitend bij recreatieve routes de onderdoorgang van bruggen ten opzichte van het waterpeil niet minder mag bedragen dan 1,5 m;
b. de bouwhoogte van bebouwing ten behoeve van een sluis niet meer mag bedragen dan 6 m.

Geen strijd, indien voldaan wordt aan bouwregels

20.5.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 20.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning, de volgende werkzaamheden, met uitzondering van normale werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het graven, vergraven of dichten van waterlopen en het maken van dammen;
b. het verwijderen van rietkragen;
c. het aanbrengen van voorzieningen bij afmeerplaatsen ten behoeve van dagrecreatie in het kader van het aanleggen van recreatieve routes en bijbehorende voorzieningen;
d. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen en beplantingen.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

21.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. woningen;
b. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "detailhandel" detailhandel;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van wonen - transportbedrijf" een transportbedrijf;
d. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "kantoor" een kantoor;
e. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "bedrijf aan huis" een aan huis verbonden bedrijf;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "beroep aan huis" een aan huis verbonden beroep;
g. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "woonschepenligplaats" erven;
h. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "bed & breakfast" een bed & breakfast.

met de daarbij behorende:

i. bijgebouwen;
j. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
k. erven.

Strijd, niet bestemd voor dijk/waterkering
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden

22.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

22.2 Bouwregels
Op de in lid 22.1 bedoelde gronden geldt dat geen bouwwerken mogen worden gebouwd voor zover het bouwwerken betreft:

c. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 3" met een oppervlakte groter dan 50 m² en dieper dan 0,40 m;
d. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 4" met een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 0,40 m.
e. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 5" met een oppervlakte groter dan 10.000 m² en dieper dan 0,40 m.

22.4.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 22.1 bedoelde gronden, buiten de bestaande bouwvlakken, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

Voor zover het werkzaamheden betreft:

1. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 1";
2. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 2" met een oppervlakte groter dan 50 m² en dieper dan 0,35 m;
3. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 3" met een oppervlakte groter dan 50 m² en dieper dan 0,40 m;
4. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 4" met een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 0,40 m.
5. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 5" met een oppervlakte groter dan 10.000 m² en dieper dan 0,40 m.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

23.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Landschap' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en/of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel de daaraan eigen landschappelijke waarden.

23.4.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 23.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning, de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden zijnde en niet zijnde werkzaamheden van ondergeschikte betekenis, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
b. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van gronden en het scheuren van grasland;
c. het aanbrengen van bovengrondse of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
d. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen;
e. het graven, vergraven of dichten van waterlopen;
f. het beplanten, aanbrengen van houtgewas op en bebossen van gronden, die ten tijde van het kracht worden van dit plan als niet zijnde beplant met houtgewas of niet als bosgronden konden worden aangemerkt;
g. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
h. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, anders dan bij wijze van verzorging van de aanwezige houtopstand, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voor zover betreffende de normale uitoefening van het ten tijde van het van kracht worden bestaande bodemgebruik. Geen vergunning is nodig met betrekking tot houtgewas, waarvoor een beschikking aanwezig is als bedoeld in artikel 13 van de Boswet.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

25.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor:

a. de waterkering;
b. de waterbeheersing;

met de daarbij behorende:

c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

25.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing wordt bepaald dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 3 m.
Geen strijd, constructieve versterking is onder maaiveld
Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

25.3 Afwijken van de bouwregels
Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van bepaalde in lid 25.2, uitsluitend nadat aan de waterbeheerder schriftelijk advies is gevraagd, voor de bouw van een afmeerlocatie in de vorm van aanlegsteigers en of overstapplaatsen ten behoeve van het gebruik van recreatieve routes.

29.1 vrijwaringszone - dijk
Op de gronden ter plaatse van de aanduiding "vrijwaringszone – dijk" mag niet eerder worden gebouwd dan nadat de aanvrager/vergunninghouder ontheffing heeft verkregen van de dijkbeheerder en advies is ingewonnen bij de dijkbeheerder.

29.4 wetgevingszone - wijzigingsgebied
Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om ter plaatse van de aanduiding 'wetgevingszone - wijzigingsgebied' binnen de bestemming 'Wonen' ten behoeve van het realiseren van een nieuwe woning een bouwvlak te vestigen, zoals verbeeld in bijlage C behorende bij deze regels, met inachtneming van het volgende dat:

a. de wijzing alleen gronden mag betreffen welke het eigendom zijn van de gemeente, dan wel gronden waarvan de eigenaar of een ander zakelijk gerechtigde om een wijzing heeft verzocht;
b. het agrarisch bedrijf op het perceel Warder 79 is beëindigd;
c. de maximum oppervlakte van het bouwvlak 70 m^2 bedraagt;
d. de maximum breedte 10 m aan de naar de weg gekeerde zijde bedraagt;
e. de maximum goothoogte 4,5 m bedraagt;
f. de maximum bouwhoogte 9 m bedraagt;
g. het bepaalde in artikel 21 van overeenkomstige toepassing is.

Conclusie module 4

Dijkversterking →	Strijd, BP Buitengebied Zeevang 2016
Wandel- en fietspad →	Strijd, BP Buitengebied Zeevang 2016 en Dorpskernen 2016
Duiker Rietkoog →	Strijd, BP Dorpskernen 2016
Sloot →	Strijd, BP Buitengebied Zeevang 2016
Constructieve dijkversterking Hoornsluis →	Geen strijd

Module 5

- Bestemmingsplan "Dorpskernen 2016" is vastgesteld op 13-04-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Agrarisch met waarden" volgens artikel 5 van de planregels.
  De bestemming "Tuin" volgens artikel 17 van de planregels
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 18 van de planregels.
  De bestemming "Wonen" volgens artikel 21 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie" volgens artikel 22 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap" volgens artikel 23 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 25 van de planregels.
- Functieaanduiding specifieke vorm van waarde – 3;
- Functieaanduiding specifieke vorm van waarde – 4;
- Gebiedsaanduiding vrijwaringszone – dijk;
- Bestemmingsplan regels:

5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. uitoefening van volwaardige en reële veehouderijen en weidebedrijven;
b. extensief recreatief medegebruik;
c. het behoud, herstel en de ontwikkeling van natuurlijke waarden;
d. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch met waarden – deeltijd agrarisch" mag een deeltijd agrarisch bedrijf uitgeoefend worden, met dien verstande dat niet meer dan 200 m² van de bestaande bedrijfsgebouwen is bestemd voor afwijkend deeltijd agrarisch gebruik voor het houden van vee;
e. ter plaatse van de aanduiding "agrarisch loonbedrijf" een agrarisch loonbedrijf;
f. ter plaatse van de aanduiding "bedrijf aan huis" een bedrijf aan huis;
g. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch met waarden – pluimvee" is een bedrijf dat handelt in pluimvee en eieren toegestaan, waarbij niet meer dan 1.500 leghennen tegelijk worden gehouden;
h. bedrijfswoningen met uitzondering van ter plaatse de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - deeltijd';
i. in afwijking van het bepaalde onder h is ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' een bedrijfswoning toegestaan;
j. ter plaatse van de aanduiding "paardenfokkerij" is een paardenfokkerij/ -houderij toegestaan;
k. nutsvoorzieningen;

met daarbij behorende:

l. bouwwerken waaronder agrarische bedrijfswoningen;
m. bedrijfsgebouwen, uitgezonderd kassen, en gebouwen, geen gebouwen zijnde.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden

17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. tuinen;

met daarbij behorend:

b. erkers aan de voor- en zijkant van woongebouwen;
c. bijgebouwen ter plaatse van de aanduiding "bijgebouwen";
d. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken

18.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen;
b. nutsvoorzieningen;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “garage” garages;
d. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “nutsvoorziening” een gasdrukmeet-en regelstation;
e. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “onderdoorgang” een onderdoorgang;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “ontsluiting” een inrit;

met daarbij behorende:

g. rijwegen;
h. voet- en fietspaden;
i. ruiterpaden;
j. parkeerplaatsen;
k. bermen;
l. kaden;
m. straatmeubilair;
n. bruggen;
o. nutsvoorzieningen;

met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, uitgezonderd verkooppunten voor motorbrandstoffen.

18.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing wordt bepaald, dat:

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 8 m;
b. de bouwhoogte van garages niet meer mag bedragen dan 3 m;

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Geen strijd, voet- en fietspaden zijn toegestaan

21.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. woningen;
b. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "detailhandel” detailhandel;
c. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “specifieke vorm van wonen - transportbedrijf” een transportbedrijf;
d. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “kantoor” een kantoor;
e. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “bedrijf aan huis” een aan huis verbonden bedrijf;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “beroep aan huis” een aan huis verbonden beroep;
g. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “woonschepenligplaats” erven;
h. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “bed & breakfast” een bed & breakfast.

met de daarbij behorende:

i. bijgebouwen;
j. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
k. erven.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken

22.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

22.2 Bouwregels
Op de in lid 22.1 bedoelde gronden geldt dat geen bouwwerken mogen worden gebouwd voor zover het bouwwerken betreft:

c. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 3" met een oppervlakte groter dan 50 m² en dieper dan 0,40 m;
d. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 4" met een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 0,40 m.

22.4.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 22.1 bedoelde gronden, buiten de bestaande bouwvlakken, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

Voor zover het werkzaamheden betreft:

3. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 3" met een oppervlakte groter dan 50 m² en dieper dan 0,40 m;
4. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 4" met een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 0,40 m.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

23.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Landschap' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor het behoud en/of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel de daaraan eigen landschappelijke waarden.

23.4.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 23.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning, de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden zijnde en niet zijnde werkzaamheden van ondergeschikte betekenis, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
b. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van gronden en het scheuren van grasland;
c. het aanbrengen van bovengrondse of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
d. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen;
e. het graven, vergraven of dichten van waterlopen;
f. het beplanten, aanbrengen van houtgewas op en bebossen van gronden, die ten tijde van het kracht worden van dit plan als niet zijnde beplant met houtgewas of niet als bosgronden konden worden aangemerkt;
g. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
h. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, anders dan bij wijze van verzorging van de aanwezige houtopstand, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voor zover betreffende de normale uitoefening van het ten tijde van het van kracht worden bestaande bodemgebruik. Geen vergunning is nodig met betrekking tot houtgewas, waarvoor een beschikking aanwezig is als bedoeld in artikel 13 van de Boswet.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

25.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor:

a. de waterkering;
b. de waterbeheersing;

met de daarbij behorende:

c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

25.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing wordt bepaald dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 3 m.

25.3 Afwijken van de bouwregels
Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van bepaalde in lid 25.2, uitsluitend nadat aan de waterbeheerder schriftelijk advies is gevraagd, voor de bouw van een afmeerlocatie in de vorm van aanlegsteigers en of overstapplaatsen ten behoeve van het gebruik van recreatieve routes.
Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

29.1 vrijwaringszone - dijk
Op de gronden ter plaatse van de aanduiding "vrijwaringszone – dijk" mag niet eerder worden gebouwd dan nadat de aanvrager/vergunninghouder ontheffing heeft verkregen van de dijkbeheerder en advies is ingewonnen bij de dijkbeheerder.

29.2 vrijwaringszone - landschappelijke waarden
29.2.1 Omschrijving van de aanduiding
Ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - landschappelijke waarden' zijn de gronden mede bestemd voor de instandhouding van de openheid van het landschap en dienen de gronden niet als erf te worden beschouwd als bedoeld in artikel 1 van bijlage II behorende bij het Besluit omgevingsrecht, zoals dat artikel luidt op het moment van de datum van inwerkingtreding van dit plan.

29.2.2 Bouwen
Ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - landschappelijke waarden' mogen geen bouwwerken ten behoeve van de in Hoofdstuk 2 opgenomen bestemmingen worden opgericht, met uitzondering van bouwwerken, geen gebouwen zijnde in de vorm van aanlegplaatsen of steigers tot een maximale bouwhoogte van 1 meter.

- Bestemmingsplan "Buitengebied 2015" is vastgesteld op 13-04-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Agrarisch met waarden" volgens artikel 5 van de planregels.
  De bestemming "Natuur" volgens artikel 11 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 17 van de planregels.
  De bestemming "Water" volgens artikel 19 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 3" volgens artikel 24 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 5" volgens artikel 26 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 6" volgens artikel 27 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap" volgens artikel 28 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 30 van de planregels.
- Gebiedsaanduiding vrijwaringszone – dijk
- Gebiedsaanduiding wetgevingzone – wijzigingsgebied
- Bestemmingsplan regels:

5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. uitoefening van volwaardige en reële veehouderijen en weidebedrijven;
b. extensief recreatief medegebruik;
c. het verbouwen van ruwvoedergewassen, met dien verstande dan niet meer dan 25% van de bij het bedrijf behorende gronden voor dit doel mogen worden gebruikt;
d. bedrijfswoningen met uitzondering van ter plaatse de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - deeltijd';
e. in afwijking van het bepaalde onder d is ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' een bedrijfswoning toegestaan;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – deeltijd' voor afwijkend gebruik als deeltijd agrariër, met dien verstande dat niet meer dan 200 m^2 van de bestaande bedrijfsgebouwen is bestemd voor afwijkend deeltijd agrarisch gebruik voor het houden van vee. Voor zover er meer dan 200 m^2 aan bestaande bedrijfsgebouwen wordt gebruikt door dezelfde deeltijd-agrariër, is op deze bestaande gebouwen het bepaalde in artikel 38 van toepassing;
g. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'transportbedrijf' voor afwijkend gebruik als transportbedrijf;
h. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - wormenkwekerij' voor afwijkend gebruik als wormenkwekerij;
i. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - hulpbedrijf' voor een agrarisch hulpbedrijf;
j. water;
k. groen;
l. het behoud, herstel en de ontwikkeling van natuurlijke waarden.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden

5.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 5.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders, de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden zijnde en niet zijnde werkzaamheden van ondergeschikte betekenis, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het verrichten van proefboringen, andere boringen, het veroorzaken van ontploffingen in of op de grond ten behoeve van het winnen van water, delfstoffen en andere bodemschatten;
b. het afgraven, ophogen en integraal egaliseren van gronden; het scheuren van grasland;
c. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen buiten de recreatieve routes en beplantingen;
d. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

5.8.2 Natuur
Ter plaatse van de aanduiding 'Wro-zone - wijzigingsgebied' kunnen burgemeester en wethouders de bestemming 'Agrarisch met waarden' wijzigen in de bestemming 'Natuur' t.b.v. de uitbreiding van natuurgebieden. Op de gronden welke door toepassing van de wijziging de bestemming 'Natuur' hebben gekregen is het bepaalde in artikel 11 van overeenkomstige toepassing.
Geen invloed op deze aanvraag

11.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor het behoud of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen natuurwetenschappelijke, landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden, agrarisch medegebruik en extensief recreatief medegebruik.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden

17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen,
b. kaden, met inbegrip van de nodige rijwegen, voet- en fietspaden, ruiterpaden, parkeerplaatsen, bermen, straatmeubilair,
c. bruggen,
d. verkooppunten voor motorbrandstoffen zijn niet toegestaan;
e. nutsvoorzieningen;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'nutsvoorziening' een gasdrukmeet- en regelstation.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden

19.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water met de voor de waterhuishouding en het verkeer in en over het water noodzakelijke voorzieningen;
b. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van water - markermeer' voor afwijkend gebruik ten behoeve van:
    1. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem Markermeer en de daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden;
    2. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
        - integraal waterbeheer;
        - beroepsscheepvaart;
        - beroepsvisserij;
        - recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
        - de berging van bodemmateriaal;

met de daarbij behorende:

c. kaden en dijken;
d. wateren, terreinen en overige onbebouwde gronden.

Geen strijd, bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden

24.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

24.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 24.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 50 m² en dieper reiken dan 0,40 meter.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

26.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

26.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 26.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 500 m² en dieper reiken dan 0,40 meter.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

27.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 6' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

27.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 27.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 10.000 m² en dieper reiken dan 0,40 m.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

28.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Landschap' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en/of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel de daaraan eigen landschappelijke waarden.

28.4.1 Verboden uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden om zonder omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden op de in artikel 28.1 bedoelde gronden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, met dien verstande, dat geen vergunning vereist is op gronden met de bestemming als bedoeld in artikel 17;
b. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van gronden en het scheuren van grasland;
c. het aanbrengen van bovengrondse of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
d. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen;
e. het graven, vergraven of dichten van waterlopen;
f. het beplanten, aanbrengen van houtgewas op en bebossen van gronden, die ten tijde van het kracht worden van dit plan als niet zijnde beplant met houtgewas of niet als bosgronden konden worden aangemerkt;
g. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
h. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, anders dan bij wijze van verzorging van de aanwezige houtopstand, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voor zover betreffende de normale uitoefening van het ten tijde van het van kracht worden bestaande bodemgebruik. Geen vergunning is nodig met betrekking tot houtgewas, waarvoor een beschikking aanwezig is als bedoeld in artikel 13 van de Boswet.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

30.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

30.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing geldt dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 3 meter.

30.3 Afwijken van de bouwregels
Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 30.2, uitsluitend nadat aan de waterbeheerder advies is gevraagd, voor de bouw van een afmeerlocatie in de vorm van aanlegsteigers en of overstapplaatsen ten behoeve van het gebruik van recreatieve routes.

34.3 Vrijwaringszone - dijk
Ter plaatse van de aanduiding 'Vrijwaringszone - dijk' mag niet eerder worden gebouwd dan nadat de dijkbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld om schriftelijk advies uit te brengen.

Conclusie module 5

Dijkversterking →	Geen strijd
Wandel- en fietspad →	Strijd, BP Buitengebied Zeevang 2016

5
Constructieve Dijkversterking Gemaal Warder
6
Constructieve Dijkversterking Zwembad Warder
Constructieve Dijkversterking Zwembad Warder
7

- Bestemmingsplan "Buitengebied 2015" is vastgesteld op 13-04-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Agrarisch met waarden" volgens artikel 5 van de planregels.
  De bestemming "Recreatie – Dagrecreatie" volgens artikel 12 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 17 van de planregels.
  De bestemming "Water" volgens artikel 19 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 3" volgens artikel 24 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 4" volgens artikel 25 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 5" volgens artikel 26 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 6" volgens artikel 27 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap" volgens artikel 28 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat - Waterkering" volgens artikel 30 van de planregels.
- Functieaanduiding specifieke vorm van water - markermeer
- Gebiedsaanduiding vrijwaringszone – dijk
- Gebiedsaanduiding wetgevingzone – wijzigingsgebied
- Bestemmingsplan regels:

5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

m. uitoefening van volwaardige en reële veehouderijen en weidebedrijven;
n. extensief recreatief medegebruik;
o. het verbouwen van ruwvoedergewassen, met dien verstande dan niet meer dan 25% van de bij het bedrijf behorende gronden voor dit doel mogen worden gebruikt;
p. bedrijfswoningen met uitzondering van ter plaatse de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - deeltijd';
q. in afwijking van het bepaalde onder d is ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' een bedrijfswoning toegestaan;
r. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – deeltijd' voor afwijkend gebruik als deeltijd agrariër, met dien verstande dat niet meer dan 200 m^2 van de bestaande bedrijfsgebouwen is bestemd voor afwijkend deeltijd agrarisch gebruik voor het houden van vee. Voor zover er meer dan 200 m^2 aan bestaande bedrijfsgebouwen wordt gebruikt door dezelfde deeltijd-agrariër, is op deze bestaande gebouwen het bepaalde in artikel 38 van toepassing;
s. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'transportbedrijf' voor afwijkend gebruik als transportbedrijf;
t. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - wormenkwekerij' voor afwijkend gebruik als wormenkwekerij;
u. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - hulpbedrijf' voor een agrarisch hulpbedrijf;
v. water;
w. groen;
x. het behoud, herstel en de ontwikkeling van natuurlijke waarden.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden
Strijd, niet bestemd voor constructieve dijkversterking (Zwembad + gemaal Warder)

5.2.2 Bouwen buiten het bouwvlak
Buiten het bouwvlak mogen uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd (met uitzondering van paardenbakken) met een bouwhoogte tot maximaal 2 meter.
Geen strijd, constructieve dijkversterking is niet hoger dan 2 meter.

5.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 5.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders, de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden zijnde en niet zijnde werkzaamheden van ondergeschikte betekenis, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

e. het verrichten van proefboringen, andere boringen, het veroorzaken van ontploffingen in of op de grond ten behoeve van het winnen van water, delfstoffen en andere bodemschatten;
f. het afgraven, ophogen en integraal egaliseren van gronden; het scheuren van grasland;
g. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen buiten de recreatieve routes en beplantingen;
h. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

5.8.2 Natuur
Ter plaatse van de aanduiding 'Wro-zone - wijzigingsgebied' kunnen burgemeester en wethouders de bestemming 'Agrarisch met waarden' wijzigen in de bestemming 'Natuur' t.b.v. de uitbreiding van natuurgebieden. Op de gronden welke door toepassing van de wijziging de bestemming 'Natuur' hebben gekregen is het bepaalde in artikel 11 van overeenkomstige toepassing.
Geen invloed op deze aanvraag

12.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Recreatie - Dagrecreatie' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de dagrecreatie in de vorm van het aanleggen en onderhoud van recreatieve vaarrouten en bestemd voor voorzieningen ten behoeve van de zwem-, zeil-, schaats-, skeeler, en paardensport, alsmede wandelpaden en het plankzeilen;
b. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'jachthaven' zijn de gronden bestemd voor de watersport in de vorm van voorzieningen (maximaal 49 steigers) ten behoeve van het aanleggen van maximaal 49 recreatievaartuigen;
c. ter plaatse van de aanduiding 'groen' voor groen, waarbij geldt dat een afschermende groensingel dient te worden aangelegd en behouden van ten minste 3 meter breed en met een hoogte van ten minste 3 meter;
d. met de daarbij behorende open terreinen waaronder groenvoorzieningen en lig- en speelweiden.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken

17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen,
b. kaden, met inbegrip van de nodige rijwegen, voet- en fietspaden, ruiterpaden, parkeerplaatsen, bermen, straatmeubilair,
c. bruggen,
d. verkooppunten voor motorbrandstoffen zijn niet toegestaan;
e. nutsvoorzieningen;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'nutsvoorziening' een gasdrukmeet- en regelstation.

17.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing wordt bepaald, dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 8 meter.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden
Strijd, constructieve dijkversterking is niet hoger dan 8 meter maar is niet bestemd voor waterkering/dijken.

19.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water met de voor de waterhuishouding en het verkeer in en over het water noodzakelijke voorzieningen;
b. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van water - markermeer' voor afwijkend gebruik ten behoeve van:
    1. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem Markermeer en de daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden;
    2. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
        - integraal waterbeheer;
        - beroepsscheepvaart;
        - beroepsvisserij;
        - recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
        - de berging van bodemmateriaal;

met de daarbij behorende:

c. kaden en dijken;
d. wateren, terreinen en overige onbebouwde gronden.

Geen strijd, bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden
Geen strijd, gemaal Warder is ten dienste van integraal waterbeheer.

19.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 meter, gemeten ten opzichte van de hoogte van de aangrenzende oever, met dien verstande dat uitsluitend bij recreatieve routes de onderdoorgang van bruggen ten opzichte van het waterpeil niet minder mag bedragen dan 1,5 meter;
b. afmeerplaatsen zijn toegestaan voor zover grenzend aan openbaar gebied;
c. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van water - markermeer':
    1. geen gebouwen mogen worden gebouwd;
    2. de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde niet meer mag bedragen dan 2 meter;
    3. bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten behoeve van recreatie niet zijn toegestaan.

Geen strijd, gemaal is niet hoger dan 2m.

24.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

24.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 24.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

i. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
j. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
k. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
l. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
m. het verrichten van graafwerkzaamheden;
n. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
o. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
p. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 50 m² en dieper reiken dan 0,40 meter.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

25.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

25.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 25.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen;

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 500 m².
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

26.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

26.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 26.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

i. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
j. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
k. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
l. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
m. het verrichten van graafwerkzaamheden;
n. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
o. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
p. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 500 m² en dieper reiken dan 0,40 meter.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

27.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 6' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

27.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 27.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

i. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
j. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
k. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
l. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
m. het verrichten van graafwerkzaamheden;
n. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
o. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
p. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 10.000 m² en dieper reiken dan 0,40 m.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

28.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Landschap' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en/of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel de daaraan eigen landschappelijke waarden.

28.4.1 Verboden uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden om zonder omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden op de in artikel 28.1 bedoelde gronden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:

i. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, met dien verstande, dat geen vergunning vereist is op gronden met de bestemming als bedoeld in artikel 17;
j. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van gronden en het scheuren van grasland;
k. het aanbrengen van bovengrondse of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
l. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen;
m. het graven, vergraven of dichten van waterlopen;
n. het beplanten, aanbrengen van houtgewas op en bebossen van gronden, die ten tijde van het kracht worden van dit plan als niet zijnde beplant met houtgewas of niet als bosgronden konden worden aangemerkt;
o. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
p. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, anders dan bij wijze van verzorging van de aanwezige houtopstand, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voor zover betreffende de normale uitoefening van het ten tijde van het van kracht worden bestaande bodemgebruik. Geen vergunning is nodig met betrekking tot houtgewas, waarvoor een beschikking aanwezig is als bedoeld in artikel 13 van de Boswet.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

30.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de (constructieve) dijkversterking.

30.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing geldt dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 3 meter. **Geen strijd**

30.3 Afwijken van de bouwregels
Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 30.2, uitsluitend nadat aan de waterbeheerder advies is gevraagd, voor de bouw van een afmeerlocatie in de vorm van aanlegsteigers en of overstapplaatsen ten behoeve van het gebruik van recreatieve routes.

34.3 Vrijwaringszone - dijk
Ter plaatse van de aanduiding 'Vrijwaringszone - dijk' mag niet eerder worden gebouwd dan nadat de dijkbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld om schriftelijk advies uit te brengen.
Geen invloed op deze aanvraag.

- Bestemmingsplan "Dorpskernen 2016" is vastgesteld op 13-04-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Tuin" volgens artikel 17 van de planregels
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 18 van de planregels.
  De bestemming "Water" volgens artikel 20 van de planregels.
  De bestemming "Wonen" volgens artikel 21 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie" volgens artikel 22 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 25 van de planregels.
- Functieaanduiding specifieke vorm van waarde – 4;
- Gebiedsaanduiding vrijwaringszone – dijk;
- Bestemmingsplan regels:

17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
b. tuinen;
met daarbij behorend:
e. erkers aan de voor- en zijkant van woongebouwen;
f. bijgebouwen ter plaatse van de aanduiding "bijgebouwen";
g. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken

18.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

g. wegen;
h. nutsvoorzieningen;
i. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “garage” garages;
j. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “nutsvoorziening” een gasdrukmeet-en regelstation;
k. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “onderdoorgang” een onderdoorgang;
l. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “ontsluiting” een inrit;

met daarbij behorende:

p. rijwegen;
q. voet- en fietspaden;
r. ruiterpaden;
s. parkeerplaatsen;
t. bermen;
u. kaden;
v. straatmeubilair;
w. bruggen;
x. nutsvoorzieningen;

met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, uitgezonderd verkooppunten voor motorbrandstoffen.

18.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing wordt bepaald, dat:

c. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 8 m;
d. de bouwhoogte van garages niet meer mag bedragen dan 3 m;

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken

20.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water;
b. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “woonschepenligplaats” woonschepenligplaatsen;
c. voor de waterhuishouding en het verkeer in en over het water noodzakelijke bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
d. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “sluis” een sluis;
e. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “brug” een brug;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “railverkeer” railverkeer;
g. nutsvoorzieningen.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken

21.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

i. woningen;
j. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding "detailhandel” detailhandel;
k. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “specifieke vorm van wonen - transportbedrijf” een transportbedrijf;
l. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “kantoor” een kantoor;
m. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “bedrijf aan huis” een aan huis verbonden bedrijf;
n. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “beroep aan huis” een aan huis verbonden beroep;
o. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “woonschepenligplaats” erven;
p. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding “bed & breakfast” een bed & breakfast.

met de daarbij behorende:

l. bijgebouwen;
m. bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
n. erven.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken

22.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

22.4.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 22.1 bedoelde gronden, buiten de bestaande bouwvlakken, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

Voor zover het werkzaamheden betreft:

4. ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van waarde - 4" met een oppervlakte groter dan 500 m² en dieper dan 0,40 m.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

25.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor:

a. de waterkering;
b. de waterbeheersing;

met de daarbij behorende:

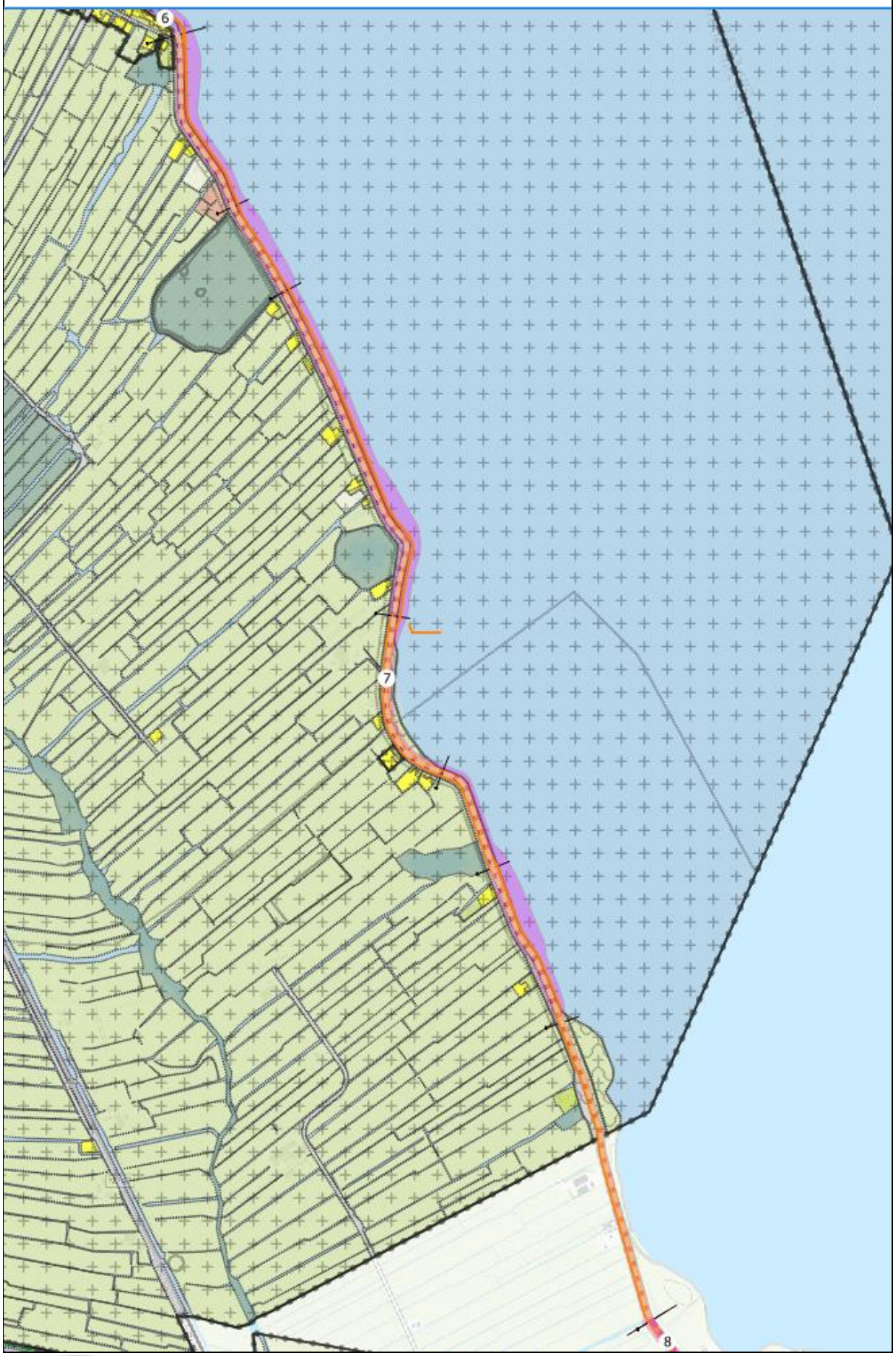
c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

Conclusie module 6

Dijkversterking →	Strijd, BP Buitengebied Zeevang 2016
Wandel- en fietspad →	Strijd, BP Buitengebied Zeevang 2016
Constructieve versterking Zwembad Warder →	Geen strijd
Constructieve versterking gemaal Warder →	Geen strijd

Module 7

- Bestemmingsplan "Buitengebied 2015" is vastgesteld op 13-04-2017.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Agrarisch met waarden" volgens artikel 5 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 17 van de planregels.
  De bestemming "Water" volgens artikel 19 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 3" volgens artikel 24 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 4" volgens artikel 25 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 5" volgens artikel 26 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap" volgens artikel 28 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap-Stelling van Amsterdam" volgens artikel 29 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat - Waterkering" volgens artikel 30 van de planregels.
- Functieaanduiding specifieke vorm van water - markermeer
- Gebiedsaanduiding vrijwaringszone – dijk
- Bestemmingsplan regels:

5.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. uitoefening van volwaardige en reële veehouderijen en weidebedrijven;
b. extensief recreatief medegebruik;
c. het verbouwen van ruwvoedergewassen, met dien verstande dan niet meer dan 25% van de bij het bedrijf behorende gronden voor dit doel mogen worden gebruikt;
d. bedrijfswoningen met uitzondering van ter plaatse de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - deeltijd';
e. in afwijking van het bepaalde onder d is ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' een bedrijfswoning toegestaan;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – deeltijd' voor afwijkend gebruik als deeltijd agrariër, met dien verstande dat niet meer dan 200 m^2 van de bestaande bedrijfsgebouwen is bestemd voor afwijkend deeltijd agrarisch gebruik voor het houden van vee. Voor zover er meer dan 200 m^2 aan bestaande bedrijfsgebouwen wordt gebruikt door dezelfde deeltijd-agrariër, is op deze bestaande gebouwen het bepaalde in artikel 38 van toepassing;
g. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'transportbedrijf' voor afwijkend gebruik als transportbedrijf;
h. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - wormenkwekerij' voor afwijkend gebruik als wormenkwekerij;
i. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - hulpbedrijf' voor een agrarisch hulpbedrijf;
j. water;
k. groen;
l. het behoud, herstel en de ontwikkeling van natuurlijke waarden.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden

5.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 5.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders, de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden zijnde en niet zijnde werkzaamheden van ondergeschikte betekenis, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het verrichten van proefboringen, andere boringen, het veroorzaken van ontploffingen in of op de grond ten behoeve van het winnen van water, delfstoffen en andere bodemschatten;
b. het afgraven, ophogen en integraal egaliseren van gronden; het scheuren van grasland;
c. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen buiten de recreatieve routes en beplantingen;
d. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

17.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen,
b. kaden, met inbegrip van de nodige rijwegen, voet- en fietspaden, ruiterpaden, parkeerplaatsen, bermen, straatmeubilair,
c. bruggen,
d. verkooppunten voor motorbrandstoffen zijn niet toegestaan;
e. nutsvoorzieningen;
f. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'nutsvoorziening' een gasdrukmeet- en regelstation.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden

19.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. water met de voor de waterhuishouding en het verkeer in en over het water noodzakelijke voorzieningen;
b. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van water - markermeer' voor afwijkend gebruik ten behoeve van:
    1. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem Markermeer en de daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden;
    2. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
        - integraal waterbeheer;
        - beroepsscheepvaart;
        - beroepsvisserij;
        - recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
        - de berging van bodemmateriaal;

met de daarbij behorende:

c. kaden en dijken;
d. wateren, terreinen en overige onbebouwde gronden.

Geen strijd, bestemd voor waterkering/dijken
Strijd, niet bestemd voor voet- en fietspaden

24.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

24.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 24.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 50 m² en dieper reiken dan 0,40 meter.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

25.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

25.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 25.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen;

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 500 m².
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

26.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor behoud van de aanwezige archeologische waarden.

26.4.1 Verbod uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden op of in de in lid 26.1 bedoelde gronden, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
b. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
c. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
d. het graven van sloten alsmede het aanleggen van een drainage;
e. het verrichten van graafwerkzaamheden;
f. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
g. het maken van dammen, kaden en oeververzwaringen;
h. het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen.

voor zover deze de werkzaamheden over een oppervlakte plaatsvinden groter dan 500 m² en dieper reiken dan 0,40 meter.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

28.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Landschap' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en/of het herstel van de aldaar voorkomende dan wel de daaraan eigen landschappelijke waarden.

28.4.1 Verboden uitvoering van werken en werkzaamheden
Het is verboden om zonder omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden op de in artikel 28.1 bedoelde gronden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, met dien verstande, dat geen vergunning vereist is op gronden met de bestemming als bedoeld in artikel 17;
b. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van gronden en het scheuren van grasland;
c. het aanbrengen van bovengrondse of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
d. het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen;
e. het graven, vergraven of dichten van waterlopen;
f. het beplanten, aanbrengen van houtgewas op en bebossen van gronden, die ten tijde van het kracht worden van dit plan als niet zijnde beplant met houtgewas of niet als bosgronden konden worden aangemerkt;
g. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
h. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, anders dan bij wijze van verzorging van de aanwezige houtopstand, met dien verstande, dat geen aanlegvergunning is vereist voor het periodiek kappen van griendhout en ander hakhout, voor zover betreffende de normale uitoefening van het ten tijde van het van kracht worden bestaande bodemgebruik. Geen vergunning is nodig met betrekking tot houtgewas, waarvoor een beschikking aanwezig is als bedoeld in artikel 13 van de Boswet.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

29.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Landschap - Stelling van Amsterdam' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en versterken van de kernkwaliteiten van het Nationaal landschap en werelderfgoed 'De Stelling van Amsterdam' (een samenhangend systeem van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen, een groene en relatief stille ring rond Amsterdam en relatief grote openheid).

29.5.1 Verbod
Het is verboden zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:

a. het verlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van de bodem en/of gronden;
b. het bebossen en beplanten van gronden.

29.5.2 Uitzondering
Een omgevingsvergunning voor het aanleggen als bedoeld onder a is niet vereist voor de volgende werken en werkzaamheden:

a. het normale onderhoud van paden, water, tuinen en groenvoorzieningen;
b. werken en werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.

29.5.3 Weigering
De omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden geweigerd indien door de werken of werkzaamheden, het belang van het werelderfgoed 'De Stelling van Amsterdam' onevenredig wordt geschaad.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

30.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

30.2 Bouwregels
Ten aanzien van de bebouwing geldt dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer mag bedragen dan 3 meter.

30.3 Afwijken van de bouwregels
Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 30.2, uitsluitend nadat aan de waterbeheerder advies is gevraagd, voor de bouw van een afmeerlocatie in de vorm van aanlegsteigers en of overstapplaatsen ten behoeve van het gebruik van recreatieve routes.

34.3 Vrijwaringszone - dijk
Ter plaatse van de aanduiding 'Vrijwaringszone - dijk' mag niet eerder worden gebouwd dan nadat de dijkbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld om schriftelijk advies uit te brengen.
Geen invloed op deze aanvraag.

- Bestemmingsplan "Buitengebied (1995)".
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Natuurgebied" volgens artikel 6 van de planregels.

  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 16 van de planregels.
- Aanduiding: Langzaam – verkeersroute;
  De dubbelbestemming "Waterkering" volgens artikel 18 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

Artikel 6 **Natuurgebied**

doeleinden

1. De op de plankaart voor "Natuurgebied" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor:
   a. het behoud en/of herstel van de landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden;
   b. extensieve openluchtrecreatie, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "recreatief medegebruik", zoals wandelen, vissen, zwemmen en surfen;
   c. de reconstructie en instandhouding van de cultuurhistorische waarden van het Fort Edam, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "cultuurhistorische waarden";
   d. de openstelling voor het publiek van het Fort Edam, alsmede voor openbare en bijzondere doeleinden, waaronder verenigingen, met de bijbehorende voorzieningen, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "fort";
   e. overig water ten behoeve van de waterberging en waterhuishouding,

   met de daarbij behorende gebouwen, bouwwerken, geen gebouw zijnde en werken, geen bouwwerk zijnde.

aanlegvergunningen

3. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden, voor zover deze werken en werkzaamheden afwijken van het bestaande gebruik van de desbetreffende gronden, van meer dan ondergeschikte betekenis zijn en voor de uitvoering daarvan niet reeds uit andere hoofde een vergunning is vereist, uit te voeren:
   a. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen, parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
   b. het uitvoeren van zodanige grondontgravingen of grondopvullingen of het aanbrengen van zodanige andere veranderingen in de gesteldheid van de gronden dat daardoor schade wordt toegebracht aan de flora en fauna van deze gronden;
   c. de opslag van bagger en grondspecie, uitgezonderd de opslag ten behoeve van het normale onderhoud van de watergangen.

Gemeente Edam-Volendam - Bestemmingsplan I

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 16 **Verkeer**

doeleinden

1. De op de plankaart voor "Verkeer" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor:
   a. verkeersvoorzieningen, zoals wegen, parkeerplaatsen, fiets- en voetgangerspaden, met de daarbij behorende bermstroken, taluds, groenvoorzieningen en watergangen ten behoeve van de waterberging en waterhuishouding;
   b. parkeervoorzieningen, inclusief de bijbehorende ontsluitingswegen, voetgangerspaden en groenvoorzieningen, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "parkeren";
   c. openbare nutsvoorzieningen,

   met de daarbij behorende gebouwen, bouwwerken, geen gebouw zijnde, zoals sluizen, bruggen, duikers, keerwanden en werken, geen bouwwerk zijnde.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken.
Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden.

Artikel 18 **Waterkering**

doeleinden

1. De op de plankaart voor "Waterkering" aangewezen gronden zijn primair bestemd voor:
   a. dijken en dijkbermen ten behoeve van de waterkering en de waterbeheersing;
   b. het behoud en herstel van de natuurwetenschappelijke waarden,

   met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouw zijnde en werken, geen bouwwerk zijnde.

2. Voor zover de op de plankaart voor:
   a. "Agrarisch gebied;
   b. "Natuurgebied";
   c. "Recreatie";
   d. "Wonen";
   e. "Bedrijven";
   f. "Maatschappelijke voorzieningen";
   g. "Tuin";
   h. "Garageboxen/bergingen";
   i. "Verkeer";
   j. "Water";
   k. "Markermeer",

   aangewezen gronden mede de bestemming "Waterkering" is gegeven, zijn deze gronden primair bestemd voor de in lid 1 genoemde doeleinden en secundair voor de onder a tot en met k genoemde bestemmingen, een en ander voor zover deze de waterkerende functie van de betreffende gronden niet kunnen bedreigen of aantasten.

gebouwen

3. Op de in lid 1 omschreven gronden mogen slechts gebouwen worden gebouwd indien:
   a. dit is toegestaan volgens de in lid 2 genoemde bestemmingen;
   b. vooraf van de dijkbeheerder een schriftelijke verklaring is ontvangen, dat zij tegen het bouwen daarvan geen bezwaar heeft.

andere bouwwerken

4. Bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen slechts worden gebouwd indien vooraf van de dijkbeheerder een schriftelijke verklaring is ontvangen, dat zij tegen het bouwen daarvan geen bezwaar heeft.

Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

- Beheersverordening "Buitengebied Edam-Volendam" is vastgesteld op 29-10-2015.
- Beheersregels:

2.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

2.4.1 Verbod

Het is verboden op de gronden binnen het besluitgebied en gelegen buiten het Markermeer zonder of in afwijking van een schriftelijke omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren (een en ander met uitzondering van normale onderhoudswerkzaamheden):

a. het ontginnen, bodem verlagen of afgraven, ophogen, egaliseren, scheuren van grasland;
b. het graven, dichten, verdiepen of verbreden van sloten, greppels, beken en andere waterpartijen en het aanleggen van reservoirs;
c. het aanleggen van dammen/dambruggen met duikers en of daarbij horende nieuwe inritten en verwijderen van bestaande dammen en of (dam)bruggen;
d. het verbreden, verharden, aanleggen en het aanbrengen van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
e. werken of werkzaamheden, die direct gericht zijn op het storten, deponeren of op een andere wijze opslaan van baggerspecie, grond, puin of afvalmateriaal;
f. :
    1. buiten de erven van de bedrijfsgebouwen en woningen:
       het opslaan, lozen of storten van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of producten alsmede het aanleggen of inrichten van opslag -, stort - of bergplaatsen, behoudens voor zover een en ander noodzakelijk is:
        - in verband met het beheer gericht op de instandhouding van de landschappelijke waarden van de gronden, en een en ander bovendien niet betreft afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen of produkten, of:
        - voor de uitoefening van het agrarisch bedrijf indien en voor zover deze uitoefening reeds plaats vond op een tijdstip vooraf van inwerkingtreding van de beheersverordening en een en ander bovendien niet betreft afgedankte landbouwvruchten - en produkten;
    2. binnen de erven van bedrijfsgebouwen en woningen:
       het opslaan of deponeren buiten de gebouwen van een of meer aan hun gebruik onttrokken machines, voer -, vaar -, of vliegtuigen, alsmede het opslaan of deponeren van gerede of onklare machines, voer -, vaar -, of vliegtuigen, dan wel het aanleggen van opslagplaatsen daarvoor;
g. voor overige gronden dan genoemd onder lid f sub 1 en 2, het opslaan, lozen of storten van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of producten alsmede het aanleggen of inrichten van opslag -, stort - of bergplaatsen, behoudens voor zover een en ander noodzakelijk is:
    1. in verband met het beheer gericht op de instandhouding van de landschappelijke waarden van de gronden, en een en ander bovendien niet betreft afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen of producten, of:
    2. voor de uitoefening van het agrarisch bedrijf indien en voor zover deze uitoefening reeds plaats vond op een tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit en een en ander bovendien niet betreft afgedankte landbouwvruchten - en producten;
h. het aanleggen of inrichten van sport, wedstrijd of speelterreinen, banen, maneges, paardenpensions, paardenbakken met daarbij horende voorzieningen als hekwerken, lichtmasten e.d., kampeer- of caravanterreinen, dagcampings, lig - of speelstranden, lig - of speelweiden, zwemgelegenheden en baad - of speelvijvers en aanbrengen van recreatievoorzieningen;
i. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of apparatuur, met uitzondering van erfafscheidingen met een maximale hoogte van 0,75 m; onder leidingen, constructies, installaties en apparatuur worden mede begrepen recreatieve voorzieningen, zoals een bank, een afvalbak of een wegwijzer; onder leidingen, constructies, installaties en apparatuur worden niet begrepen voorzieningen die noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer, gericht op de instandhouding van landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarden van de grond, dan wel de uitoefening van het agrarisch bedrijf, indien en voor zover deze uitoefening reeds plaats vond op het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening;

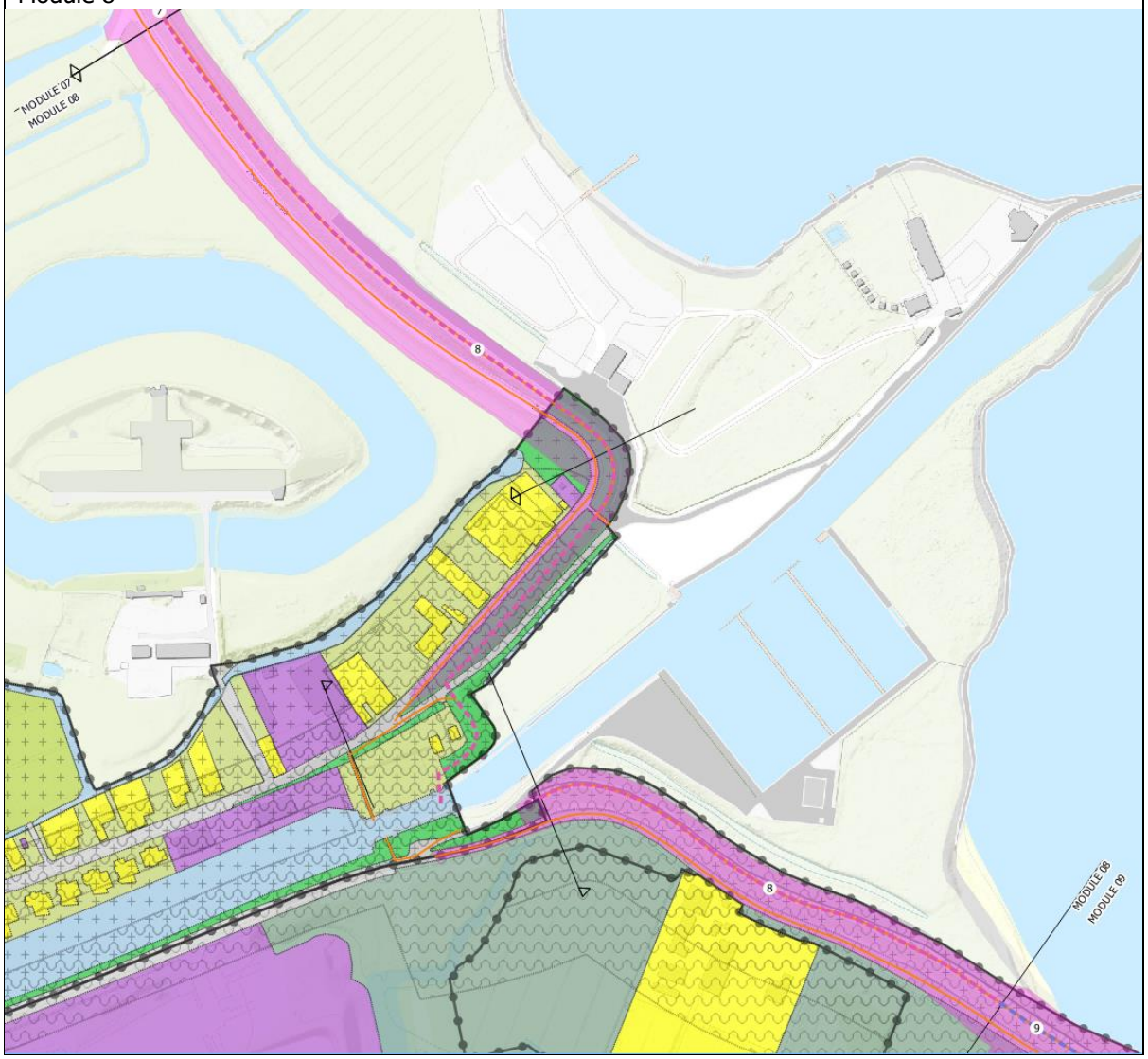
j. werken of werkzaamheden ten behoeve van of verband houdende met het oprichten of plaatsen van - al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer -, of vaartuigen, arken, caravans en living-vans voor zover deze niet als bouwwerken zijn aan te merken, als ook tenten;
k. het aanleggen of inrichten van havens of centra voor de watersport en het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen van kaden of van aanlegplaatsen voor boten en of steigers;
l. werken of werkzaamheden welke wijzigingen van de waterhuishouding of de waterstand beogen of ten gevolge hebben, tenzij een keurontheffing is afgegeven door het betreffende in het gebied van toepassing zijnde Waterschap;
m. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
n. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewassen, het aanbrengen van beplantingen en het bebossen (inclusief boomgaarden) van gronden die op het tijdstip van de inwerkingtreding van deze beheersverordening niet als bosgronden (of boomgaardgronden) konden worden aangemerkt;
o. het innemen van een ligplaats voor woonschepen.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Conclusie module 7

Dijkversterking →	Geen strijd
Wandel- en fietspad →	Strijd, BP Buitengebied Zeevang 2016

Module 8

- Bestemmingsplan "Buitengebied (1995)".
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Natuurgebied" volgens artikel 6 van de planregels.
- Nadere aanwijzing: Cultuurhistorische waarden;
- Nadere aanwijzing: Fort;
- Nadere aanwijzing: Recreatief medegebruik;

  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 16 van de planregels.
- Aanduiding: Langzaam – verkeersroute;
  De dubbelbestemming "Waterkering" volgens artikel 18 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

Artikel 6 **Natuurgebied**

doeleinden

1. De op de plankaart voor "Natuurgebied" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor:
   a. het behoud en/of herstel van de landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden;
   b. extensieve openluchtrecreatie, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "recreatief medegebruik", zoals wandelen, vissen, zwemmen en surfen;
   c. de reconstructie en instandhouding van de cultuurhistorische waarden van het Fort Edam, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "cultuurhistorische waarden";
   d. de openstelling voor het publiek van het Fort Edam, alsmede voor openbare en bijzondere doeleinden, waaronder verenigingen, met de bijbehorende voorzieningen, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "fort";
   e. overig water ten behoeve van de waterberging en waterhuishouding,

   met de daarbij behorende gebouwen, bouwwerken, geen gebouw zijnde en werken, geen bouwwerk zijnde.

aanlegvergunningen

3. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden, voor zover deze werken en werkzaamheden afwijken van het bestaande gebruik van de desbetreffende gronden, van meer dan ondergeschikte betekenis zijn en voor de uitvoering daarvan niet reeds uit andere hoofde een vergunning is vereist, uit te voeren:
   a. het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen, parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
   b. het uitvoeren van zodanige grondontgravingen of grondopvullingen of het aanbrengen van zodanige andere veranderingen in de gesteldheid van de gronden dat daardoor schade wordt toegebracht aan de flora en fauna van deze gronden;
   c. de opslag van bagger en grondspecie, uitgezonderd de opslag ten behoeve van het normale onderhoud van de watergangen.

Gemeente Edam-Volendam - Bestemmingsplan I

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Artikel 16 **Verkeer**

doeleinden

1. De op de plankaart voor "Verkeer" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor:
   a. verkeersvoorzieningen, zoals wegen, parkeerplaatsen, fiets- en voetgangerspaden, met de daarbij behorende bermstroken, taluds, groenvoorzieningen en watergangen ten behoeve van de waterberging en waterhuishouding;
   b. parkeervoorzieningen, inclusief de bijbehorende ontsluitingswegen, voetgangerspaden en groenvoorzieningen, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "parkeren";
   c. openbare nutsvoorzieningen,

   met de daarbij behorende gebouwen, bouwwerken, geen gebouw zijnde, zoals sluizen, bruggen, duikers, keerwanden en werken, geen bouwwerk zijnde.

Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken.

Artikel 18 **Waterkering**

doeleinden

1. De op de plankaart voor "Waterkering" aangewezen gronden zijn primair bestemd voor:
   a. dijken en dijkbermen ten behoeve van de waterkering en de waterbeheersing;
   b. het behoud en herstel van de natuurwetenschappelijke waarden,

   met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouw zijnde en werken, geen bouwwerk zijnde.

2. Voor zover de op de plankaart voor:
   a. "Agrarisch gebied;
   b. "Natuurgebied";
   c. "Recreatie";
   d. "Wonen";
   e. "Bedrijven";
   f. "Maatschappelijke voorzieningen";
   g. "Tuin";
   h. "Garageboxen/bergingen";
   i. "Verkeer";
   j. "Water";
   k. "Markermeer",

   aangewezen gronden mede de bestemming "Waterkering" is gegeven, zijn deze gronden primair bestemd voor de in lid 1 genoemde doeleinden en secundair voor de onder a tot en met k genoemde bestemmingen, een en ander voor zover deze de waterkerende functie van de betreffende gronden niet kunnen bedreigen of aantasten.

gebouwen

3. Op de in lid 1 omschreven gronden mogen slechts gebouwen worden gebouwd indien:
   a. dit is toegestaan volgens de in lid 2 genoemde bestemmingen;
   b. vooraf van de dijkbeheerder een schriftelijke verklaring is ontvangen, dat zij tegen het bouwen daarvan geen bezwaar heeft.

andere bouwwerken

4. Bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen slechts worden gebouwd indien vooraf van de dijkbeheerder een schriftelijke verklaring is ontvangen, dat zij tegen het bouwen daarvan geen bezwaar heeft.

Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

- Beheersverordening "Buitengebied Edam-Volendam" is vastgesteld op 29-10-2015.
- Beheersregels:

2.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

2.4.1 Verbod

Het is verboden op de gronden binnen het besluitgebied en gelegen buiten het Markermeer zonder of in afwijking van een schriftelijke omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren (een en ander met uitzondering van normale onderhoudswerkzaamheden):

p. het ontginnen, bodem verlagen of afgraven, ophogen, egaliseren, scheuren van grasland;
q. het graven, dichten, verdiepen of verbreden van sloten, greppels, beken en andere waterpartijen en het aanleggen van reservoirs;
r. het aanleggen van dammen/dambruggen met duikers en of daarbij horende nieuwe inritten en verwijderen van bestaande dammen en of (dam)bruggen;
s. het verbreden, verharden, aanleggen en het aanbrengen van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
t. werken of werkzaamheden, die direct gericht zijn op het storten, deponeren of op een andere wijze opslaan van baggerspecie, grond, puin of afvalmateriaal;
u. :
    1. buiten de erven van de bedrijfsgebouwen en woningen:
       het opslaan, lozen of storten van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of producten alsmede het aanleggen of inrichten van opslag -, stort - of bergplaatsen, behoudens voor zover een en ander noodzakelijk is:
        - in verband met het beheer gericht op de instandhouding van de landschappelijke waarden van de gronden, en een en ander bovendien niet betreft afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen of produkten, of:
        - voor de uitoefening van het agrarisch bedrijf indien en voor zover deze uitoefening reeds plaats vond op een tijdstip vooraf van inwerkingtreding van de beheersverordening en een en ander bovendien niet betreft afgedankte landbouwvruchten - en produkten;
    2. binnen de erven van bedrijfsgebouwen en woningen:
       het opslaan of deponeren buiten de gebouwen van een of meer aan hun gebruik onttrokken machines, voer -, vaar -, of vliegtuigen, alsmede het opslaan of deponeren van gerede of onklare machines, voer -, vaar -, of vliegtuigen, dan wel het aanleggen van opslagplaatsen daarvoor;
v. voor overige gronden dan genoemd onder lid f sub 1 en 2, het opslaan, lozen of storten van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of producten alsmede het aanleggen of inrichten van opslag -, stort - of bergplaatsen, behoudens voor zover een en ander noodzakelijk is:
    1. in verband met het beheer gericht op de instandhouding van de landschappelijke waarden van de gronden, en een en ander bovendien niet betreft afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen of producten, of:
    2. voor de uitoefening van het agrarisch bedrijf indien en voor zover deze uitoefening reeds plaats vond op een tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit en een en ander bovendien niet betreft afgedankte landbouwvruchten - en producten;
w. het aanleggen of inrichten van sport, wedstrijd of speelterreinen, banen, maneges, paardenpensions, paardenbakken met daarbij horende voorzieningen als hekwerken, lichtmasten e.d., kampeer- of caravanterreinen, dagcampings, lig - of speelstranden, lig - of speelweiden, zwemgelegenheden en baad - of speelvijvers en aanbrengen van recreatievoorzieningen;
x. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of apparatuur, met uitzondering van erfafscheidingen met een maximale hoogte van 0,75 m; onder leidingen, constructies, installaties en apparatuur worden mede begrepen recreatieve voorzieningen, zoals een bank, een afvalbak of een wegwijzer; onder leidingen, constructies, installaties en apparatuur worden niet begrepen voorzieningen die noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer, gericht op de instandhouding van landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarden van de grond, dan wel de uitoefening van het agrarisch bedrijf, indien en voor zover deze uitoefening reeds plaats vond op het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening;

y. werken of werkzaamheden ten behoeve van of verband houdende met het oprichten of plaatsen van - al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer -, of vaartuigen, arken, caravans en living-vans voor zover deze niet als bouwwerken zijn aan te merken, als ook tenten;
z. het aanleggen of inrichten van havens of centra voor de watersport en het aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen van kaden of van aanlegplaatsen voor boten en of steigers;
aa. werken of werkzaamheden welke wijzigingen van de waterhuishouding of de waterstand beogen of ten gevolge hebben, tenzij een keurontheffing is afgegeven door het betreffende in het gebied van toepassing zijnde Waterschap;
bb. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
cc. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewassen, het aanbrengen van beplantingen en het bebossen (inclusief boomgaarden) van gronden die op het tijdstip van de inwerkingtreding van deze beheersverordening niet als bosgronden (of boomgaardgronden) konden worden aangemerkt;
dd. het innemen van een ligplaats voor woonschepen.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

- Bestemmingsplan "Oorgat e.o." is vastgesteld op 19-01-2012.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
- De bestemming "Bedrijf" volgens artikel 3 van de planregels.
  De bestemming "Groen" volgens artikel 4 van de planregels.
  De bestemming "Tuin" volgens artikel 7 van de planregels
  De bestemming "Verkeer – Verblijfsgebied" volgens artikel 8 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" volgens artikel 11 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 13 van de planregels.
- Gebiedsaanduiding other: Provinciaal Monument;
- Bestemmingsplan regels:

3.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Bedrijf' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. gebouwen ten behoeve van:
    1. bedrijven tot en met categorie B uit de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten - functiemenging, met uitzondering van risicovolle inrichtingen;
    2. een sloop- en transportbedrijf van puin en ander sloopmateriaal en een handelsbedrijf in sloopmateriaal, zand, grind en grond, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - sloop-, transport- en handelsbedrijf';
    3. een aannemings- en molenmakersbedrijf, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - aannemings- en molenmakersbedrijf';
    4. een bedrijfswoning, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning';
    5. nutsvoorzieningen, ter plaatse van de aanduiding 'nutsvoorziening'.
b. bijbehorende bouwwerken;
c. ter plaatse van de aanduiding 'provinciaal monument', mede voor een provinciaal monument;

met daaraan ondergeschikt,

d. wegen en paden;
e. nutsvoorzieningen;met de daarbij behorende,
f. groenvoorzieningen;
g. parkeervoorzieningen;
h. laad- en losvoorzieningen;
i. erven en terreinen;
j. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk

4.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. plantsoenen, groenstroken en beplanting;
b. water;
c. een kleinschalige kinderboerderij, ter plaatse van de aanduiding 'kinderboerderij';
d. ter plaatse van de aanduiding 'provinciaal monument', mede voor een provinciaal monument;
e. de instandhouding van vestingwerken;met daaraan ondergeschikt,
f. wegen en paden;
g. parkeervoorzieningen;
h. speelvoorzieningen;
i. openbare nutsvoorzieningen;

met de daarbij behorende,

j. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.
Geen strijd, bestemd voor wegen en paden

7.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. tuinen, behorende bij de op de aangrenzende gronden gelegen hoofdgebouwen;
b. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - veranda, uitsluitend voor een veranda;
c. ter plaatse van de aanduiding 'provinciaal monument', mede voor een provinciaal monument;
met de daarbij behorende,
d. erven en terreinen;
e. parkeervoorzieningen;
f. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.

8.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer - Verblijfsgebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. verblijfsgebied met een functie voor verblijf, verplaatsing en gebruik ten dienste van de aangrenzende bestemmingen;
b. parkeervoorzieningen;
c. groenvoorzieningen;
d. nutsvoorzieningen;
e. speelvoorzieningen;
f. reclame-uitingen;
g. ter plaatse van de aanduiding 'provinciaal monument', mede voor een provinciaal monument;
met de daarbij behorende,
h. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.
Geen strijd, bestemd voor wegen en paden

11.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde - Archeologie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor archeologisch waardevol gebied.

11.4.1 Algemeen
Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:
a. het ophogen van de bodem met meer dan 1 m;
b. grondwerkzaamheden, waartoe worden gerekend het afgraven (ook ten behoeve van het verwijderen van bestaande fundering en de uitvoering van bodemsanering werkzaamheden), woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
c. het verlagen van het waterpeil;
d. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
e. het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwaarden in de bodem;
f. het aanleggen van bos of boomgaard, of het rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
g. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van oppervlakteverhardingen;
h. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

13.1 Bestemmingsomschrijving
De op de voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, één en ander met inachtneming van de Keur van het Waterschap.
Geen strijd, heft strijdigheden waar de dubbelbestemming op rust ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

- Bestemmingsplan "De Broeckgouw" is als ontwerp ter visie sinds 18-04-2017.
  Vaststelling staat gepland op 14-09-2017.
  Ter visie legging eindigt op: 30 mei 2017
  Verwerking eindigt op: 11 juli 2017
  Indien niet wordt vastgesteld voor indiening dan geen aanhouding.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Natuur" volgens artikel 8 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer – Verblijfsgebied" volgens artikel 9 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 1"> volgens artikel 14 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 2" volgens artikel 15 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap – Stelling van Amsterdam" volgens artikel 16 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 17 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

8.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de ontwikkeling en instandhouding van een gebied met natuur- en landschapswaarden;
b. sociaal-culturele en educatieve voorzieningen;
c. weidegronden;
d. milieu-educatie;
e. groen- en speelvoorzieningen;
f. fiets- en voetpaden;
g. nutsvoorzieningen;
h. water;
i. waterhuishoudkundige voorzieningen.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.

9.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer - Verblijfsgebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen, straten en (fiets)paden met hoofdzakelijk een verblijfsfunctie;
b. wegen met een functie voor zowel het verkeer met een doorgaand karakter als voor de ontsluiting van aanliggende gronden;
c. parkeervoorzieningen;
d. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
e. groenvoorzieningen;
f. nutsvoorzieningen;
g. speelvoorzieningen;
h. reclame-uitingen;

met de daarbij behorende,

i. waterlopen;
j. bermen;
k. beplanting.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.
Geen strijd, bestemd voor wandel- en fietspad

14.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor 'Waarde - Archeologie - 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden.
b. De bestemming 'Waarde - Archeologie - 1' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.
c. Daar waar dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen gelden:
    1. in de eerste plaats de bepalingen van artikel 17;
    2. in de tweede plaats de bepalingen van artikel 14 respectievelijk artikel 15;
    3. in de derde plaats de bepalingen van artikel 16.

14.4.1 Algemeen
Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:

a. het ophogen van de bodem met meer dan 1 meter;
b. grondwerkzaamheden, waartoe worden gerekend het afgraven (ook ten behoeve van het verwijderen van bestaande fundering en de uitvoering van bodemsanering werkzaamheden), woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
c. het verlagen van het waterpeil;
d. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
e. het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwaarden in de bodem;
f. het aanleggen van bos of boomgaard, of het rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
g. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van oppervlakteverhardingen;
h. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

15.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor 'Waarde - Archeologie - 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden.
b. De bestemming 'Waarde - Archeologie - 2' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.
c. Daar waar dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen gelden:
    1. in de eerste plaats de bepalingen van artikel 17;
    2. in de tweede plaats de bepalingen van artikel 14 respectievelijk artikel 15;
    3. in de derde plaats de bepalingen van artikel 16.

15.4.1 Algemeen
Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:

a. het ophogen van de bodem met meer dan 1 meter;
b. grondwerkzaamheden, waartoe worden gerekend het afgraven (ook ten behoeve van het verwijderen van bestaande fundering en de uitvoering van bodemsanering werkzaamheden), woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
c. het verlagen van het waterpeil;
d. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
e. het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwaarden in de bodem;
f. het aanleggen van bos of boomgaard, of het rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
g. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van oppervlakteverhardingen;
h. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

16.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor 'Waarde - Landschap - Stelling van Amsterdam' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en versterken van de kernkwaliteiten van het Nationaal landschap en werelderfgoed 'De Stelling van Amsterdam' (een samenhangend systeem van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen, een groene en relatief stille ring rond Amsterdam en relatief grote openheid).
b. De bestemming 'Waarde - Landschap - Stelling van Amsterdam' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.
c. Daar waar dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen gelden:
    1. in de eerste plaats de bepalingen van artikel 17;
    2. in de tweede plaats de bepalingen van artikel 14 respectievelijk artikel 15;
    3. in de derde plaats de bepalingen van artikel 16.

16.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

1. Het is verboden zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:
    a. het verlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van de bodem en/of gronden;
    b. het bebossen en beplanten van gronden;
2. Een omgevingsvergunning voor het aanleggen als bedoeld onder a is niet vereist voor de volgende werken en werkzaamheden:
    a. het normale onderhoud van paden, water, tuinen en groenvoorzieningen;
    b. werken en werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.
3. De omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden geweigerd indien door de werken of werkzaamheden, het belang van het Nationaal landschap en werelderfgoed 'De Stelling van Amsterdam' onevenredig wordt geschaad.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

17.1 Bestemmingsomschrijving

a. De als 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere aldaar voorkomende bestemmingen primair bestemd voor de aanleg, het behoud en het herstel van dijken en dijkbermen ten behoeve van waterkering en waterbeheersing met de daarbij behorende waterstaatswerken als taluds, dijken en onderhoudswegen, alsmede voor andere bouwwerken van waterbouwkundige aard, zoals een gemaal, duikers, keerwanden en beschoeiingen, onder- en bovengrondse (infrastructurele) voorzieningen en andere werken;
b. De bestemming 'Waterstaat - Waterkering' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.
c. Daar waar dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen gelden:
    1. in de eerste plaats de bepalingen van artikel 17;
    2. in de tweede plaats de bepalingen van artikel 14 respectievelijk artikel 15;
    3. in de derde plaats de bepalingen van artikel 16.

Geen strijd, heft strijdigheden waar de dubbelbestemming op rust ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

17.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden

a. Op en onder de in 17.1 genoemde gronden is het verboden zonder of in afwijking van een vergunning van Burgemeester en Wethouders (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:
    1. diepwortelende beplanting aanbrengen;
    2. het aanleggen van parkeerplaatsen
    3. het verlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van grond;
    4. het aanbrengen van hoogopgaande en/of diepwortelende beplanting;
    5. het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande waterlopen.
b. De in lid 17.3 onder a genoemde werken en werkzaamheden zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen schade aan de aanwezige waterkering wordt aangebracht.
c. Een vergunning als bedoeld in lid 17.3 onder a, wordt slechts verleend, indien vóóraf de beheerder van de waterkering is gehoord.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

Conclusie module 8

Dijkversterking →	Strijd, BP Oorgat e.o
Wandel- en fietspad →	Geen strijd

Module 9

- Bestemmingsplan "De Broeckgouw" is als ontwerp ter visie sinds 18-04-2017.
  Vaststelling staat gepland op 14-09-2017.
  Ter visie legging eindigt op: 30 mei 2017
  Verwerking eindigt op: 11 juli 2017
  Indien niet wordt vastgesteld voor indiening dan geen aanhouding.

- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Groen" volgens artikel 6 van de planregels.
  De bestemming "Natuur" volgens artikel 8 van de planregels.
  De bestemming "Verkeer – Verblijfsgebied" volgens artikel 9 van de planregels.
  De bestemming "Wonen – 3" volgens artikel 13 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 1"> volgens artikel 14 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Archeologie 2" volgens artikel 15 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waarde – Landschap – Stelling van Amsterdam" volgens artikel 16 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterstaat – Waterkering" volgens artikel 17 van de planregels.
- Functieaanduiding parkeerterrein
- Bestemmingsplan regels:

6.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. plantsoenen, groenstroken en beplanting;
b. landschaps- en stadspark;
c. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
met daaraan ondergeschikt:
d. wegen, straten en paden met hoofdzakelijk een verblijfsfunctie;
e. parkeervoorzieningen ter plaatse van de aanduiding 'parkeerterrein';
f. speelvoorzieningen;
g. nutsvoorzieningen.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.

8.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
j. de ontwikkeling en instandhouding van een gebied met natuur- en landschapswaarden;
k. sociaal-culturele en educatieve voorzieningen;
l. weidegronden;
m. milieu-educatie;
n. groen- en speelvoorzieningen;
o. fiets- en voetpaden;
p. nutsvoorzieningen;
q. water;
r. waterhuishoudkundige voorzieningen.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.

9.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Verkeer - Verblijfsgebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
i. wegen, straten en (fiets)paden met hoofdzakelijk een verblijfsfunctie;
j. wegen met een functie voor zowel het verkeer met een doorgaand karakter als voor de ontsluiting van aanliggende gronden;
k. parkeervoorzieningen;
l. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
m. groenvoorzieningen;
n. nutsvoorzieningen;
o. speelvoorzieningen;
p. reclame-uitingen;
met de daarbij behorende,
l. waterlopen;
m. bermen;
n. beplanting.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.
Geen strijd, bestemd voor wandel- en fietspad
Strijd, constructieve dijkversterking past niet.

13.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Wonen-3' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. woningen al dan niet in combinatie met ruimte voor:
    1. een aan-huis-verbonden beroep;
    2. een bed & breakfast;
b. ter plaatse van de aanduiding 'horeca' tevens horeca van categorie 1a (lichte horeca) zoals bedoeld in Bijlage 1 Staat van Horeca-activiteiten;

met daaraan ondergeschikt,

c. wegen en paden;
d. parkeervoorzieningen;
e. groenvoorzieningen;
f. nutsvoorzieningen;
g. water;
h. waterhuishoudkundige voorzieningen;

met de daarbij behorende,

i. tuinen, erven en terreinen.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijk.

14.1 Bestemmingsomschrijving

d. De voor 'Waarde - Archeologie - 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden.
e. De bestemming 'Waarde - Archeologie - 1' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.
f. Daar waar dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen gelden:
    1. in de eerste plaats de bepalingen van artikel 17;
    2. in de tweede plaats de bepalingen van artikel 14 respectievelijk artikel 15;
    3. in de derde plaats de bepalingen van artikel 16.

14.4.1 Algemeen
Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:

i. het ophogen van de bodem met meer dan 1 meter;
j. grondwerkzaamheden, waartoe worden gerekend het afgraven (ook ten behoeve van het verwijderen van bestaande fundering en de uitvoering van bodemsanering werkzaamheden), woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
k. het verlagen van het waterpeil;
l. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
m. het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwaarden in de bodem;
n. het aanleggen van bos of boomgaard, of het rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
o. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van oppervlakteverhardingen;
p. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

15.1 Bestemmingsomschrijving

d. De voor 'Waarde - Archeologie - 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden.
e. De bestemming 'Waarde - Archeologie - 2' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.
f. Daar waar dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen gelden:
    1. in de eerste plaats de bepalingen van artikel 17;
    2. in de tweede plaats de bepalingen van artikel 14 respectievelijk artikel 15;
    3. in de derde plaats de bepalingen van artikel 16.

15.4.1 Algemeen

Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:

i. het ophogen van de bodem met meer dan 1 meter;
j. grondwerkzaamheden, waartoe worden gerekend het afgraven (ook ten behoeve van het verwijderen van bestaande fundering en de uitvoering van bodemsanering werkzaamheden), woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
k. het verlagen van het waterpeil;
l. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
m. het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwaarden in de bodem;
n. het aanleggen van bos of boomgaard, of het rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
o. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van oppervlakteverhardingen;
p. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

16.1 Bestemmingsomschrijving

d. De voor 'Waarde - Landschap - Stelling van Amsterdam' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en versterken van de kernkwaliteiten van het Nationaal landschap en werelderfgoed 'De Stelling van Amsterdam' (een samenhangend systeem van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen, een groene en relatief stille ring rond Amsterdam en relatief grote openheid).
e. De bestemming 'Waarde - Landschap - Stelling van Amsterdam' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.
f. Daar waar dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen gelden:
    1. in de eerste plaats de bepalingen van artikel 17;
    2. in de tweede plaats de bepalingen van artikel 14 respectievelijk artikel 15;
    3. in de derde plaats de bepalingen van artikel 16.

16.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4. Het is verboden zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:
    a. het verlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van de bodem en/of gronden;
    b. het bebossen en beplanten van gronden;
5. Een omgevingsvergunning voor het aanleggen als bedoeld onder a is niet vereist voor de volgende werken en werkzaamheden:
    a. het normale onderhoud van paden, water, tuinen en groenvoorzieningen;
    b. werken en werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.
6. De omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden geweigerd indien door de werken of werkzaamheden, het belang van het Nationaal landschap en werelderfgoed 'De Stelling van Amsterdam' onevenredig wordt geschaad.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

17.1 Bestemmingsomschrijving

d. De als 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere aldaar voorkomende bestemmingen primair bestemd voor de aanleg, het behoud en het herstel van dijken en dijkbermen ten behoeve van waterkering en waterbeheersing met de daarbij behorende waterstaatswerken als taluds, dijken en onderhoudswegen, alsmede voor andere bouwwerken van waterbouwkundige aard, zoals een gemaal, duikers, keerwanden en beschoeiingen, onder- en bovengrondse (infrastructurele) voorzieningen en andere werken;
e. De bestemming 'Waterstaat - Waterkering' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemmingen.
f. Daar waar dubbelbestemmingen geheel of gedeeltelijk samenvallen gelden:
    1. in de eerste plaats de bepalingen van artikel 17;
    2. in de tweede plaats de bepalingen van artikel 14 respectievelijk artikel 15;
    3. in de derde plaats de bepalingen van artikel 16.

Geen strijd, heft strijdigheden waar de dubbelbestemming op rust ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

17.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden

d. Op en onder de in 17.1 genoemde gronden is het verboden zonder of in afwijking van een vergunning van Burgemeester en Wethouders (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden uit te voeren:
    1. diepwortelende beplanting aanbrengen;
    2. het aanleggen van parkeerplaatsen
    3. het verlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van grond;
    4. het aanbrengen van hoogopgaande en/of diepwortelende beplanting;
    5. het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande waterlopen.
e. De in lid 17.3 onder a genoemde werken en werkzaamheden zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen schade aan de aanwezige waterkering wordt aangebracht.
f. Een vergunning als bedoeld in lid 17.3 onder a, wordt slechts verleend, indien vóóraf de beheerder van de waterkering is gehoord.

Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

- Bestemmingsplan "Buitengebied (1995)" (beheersverordening).
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Verkeer" volgens artikel 16 van de planregels.
  De bestemming "Markermeer" volgens artikel 19 van de planregels
  De dubbelbestemming "Waterkering" volgens artikel 18 van de planregels.
- Bestemmingsplan regels:

Artikel 16 **Verkeer**

doeleinden

1. De op de plankaart voor "Verkeer" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor:
   a. verkeersvoorzieningen, zoals wegen, parkeerplaatsen, fiets- en voetgangerspaden, met de daarbij behorende bermstroken, taluds, groenvoorzieningen en watergangen ten behoeve van de waterberging en waterhuishouding;
   b. parkeervoorzieningen, inclusief de bijbehorende ontsluitingswegen, voetgangerspaden en groenvoorzieningen, voor de gronden met op de plankaart de nadere aanwijzing "parkeren";
   c. openbare nutsvoorzieningen,

   met de daarbij behorende gebouwen, bouwwerken, geen gebouw zijnde, zoals sluizen, bruggen, duikers, keerwanden en werken, geen bouwwerk zijnde.

Geen strijd, bestemd voor voet- en fietspaden.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijken.

Artikel 18 **Waterkering**

doeleinden

1. De op de plankaart voor "Waterkering" aangewezen gronden zijn primair bestemd voor:
   a. dijken en dijkbermen ten behoeve van de waterkering en de waterbeheersing;
   b. het behoud en herstel van de natuurwetenschappelijke waarden,

   met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouw zijnde en werken, geen bouwwerk zijnde.

2. Voor zover de op de plankaart voor:
   a. "Agrarisch gebied;
   b. "Natuurgebied";
   c. "Recreatie";
   d. "Wonen";
   e. "Bedrijven";
   f. "Maatschappelijke voorzieningen";
   g. "Tuin";
   h. "Garageboxen/bergingen";
   i. "Verkeer";
   j. "Water";
   k. "Markermeer",

   aangewezen gronden mede de bestemming "Waterkering" is gegeven, zijn deze gronden primair bestemd voor de in lid 1 genoemde doeleinden en secundair voor de onder a tot en met k genoemde bestemmingen, een en ander voor zover deze de waterkerende functie van de betreffende gronden niet kunnen bedreigen of aantasten.

gebouwen

3. Op de in lid 1 omschreven gronden mogen slechts gebouwen worden gebouwd indien:
   a. dit is toegestaan volgens de in lid 2 genoemde bestemmingen;
   b. vooraf van de dijkbeheerder een schriftelijke verklaring is ontvangen, dat zij tegen het bouwen daarvan geen bezwaar heeft.

andere bouwwerken

4. Bouwwerken, geen gebouw zijnde, mogen slechts worden gebouwd indien vooraf van de dijkbeheerder een schriftelijke verklaring is ontvangen, dat zij tegen het bouwen daarvan geen bezwaar heeft.

Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering.

Artikel 19 **Markermeer**

doeleinden

A. De op de plankaart voor "Markermeer" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het zoetwater-ecosysteem Markermeer en de daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden;
   2. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
      a. integraal waterbeheer;
      b. beroepsscheepvaart;
      c. beroepsvisserij;
      d. recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
      e. de berging van bodemmateriaal;
      f. de winning van bodemmateriaal indien en voor zover dat plaatsvindt binnen scheepvaartroutes;
   3. wateren, terreinen en overige onbebouwde gronden;
   4. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

   Deze doeleinden zullen in onderlinge samenhang worden nagestreefd, op een wijze die is aangegeven in de Beschrijving in Hoofdlijnen.

gebouwen/bouwwerken

B. 1. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.
   2. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt de volgende bepaling:
      a. de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 1,50 m bedragen;
      b. bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten behoeve van de recreatie zijn niet toegestaan.

nadere eisen

C. Burgemeester en wethouders kunnen, ten behoeve van het gestelde in de Beschrijving in Hoofdlijnen, nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

vrijstelling

D. Burgemeester en wethouders kunnen, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het gestelde in de Beschrijving in Hoofdlijnen, vrijstelling verlenen van:
   1. het bepaalde in lid B sub 1 en toestaan dat gebouwen worden gebouwd ten behoeve van landschap en natuur, mits:
      a. de inhoud van een gebouw ten hoogste 50 m3 zal bedragen;
      b. de hoogte van een gebouw ten hoogste 3 m zal bedragen;

b. noodzakelijk zijn in verband met het op de bestemming gericht beheer of gebruik van de grond of het water;

strijdig gebruik

F. Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, zoals bedoeld in artikel 21, lid 1 wordt in ieder geval gerekend:
1. het gebruik van de gronden voor het zoeken naar en het winnen van diepe delfstoffen;
2. een gehele of gedeeltelijke inpoldering;
3. de aanleg van havens met meer dan 50 ligplaatsen;
4. de aanleg van transport- en energieleidingen onder de grond of in het water.

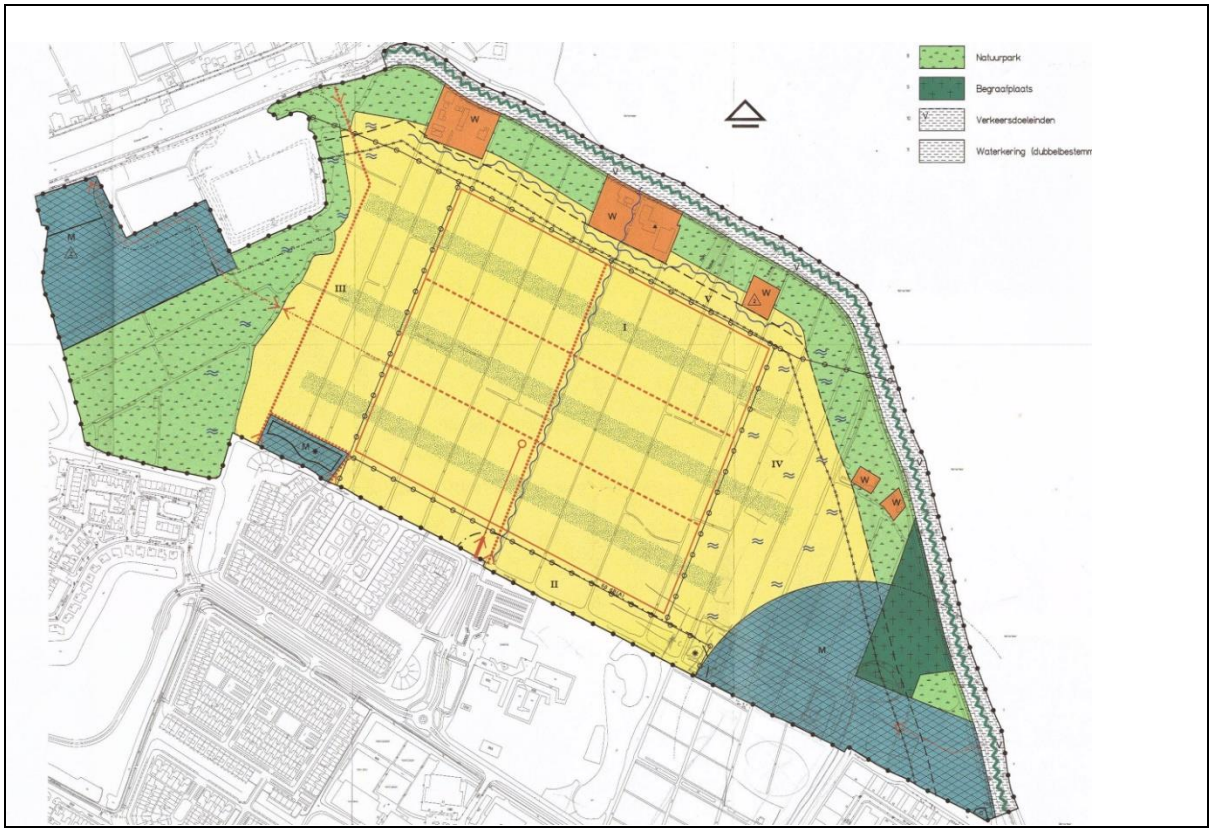
vrijstelling gebruik

G. Burgemeester en wethouders kunnen, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het gestelde in de Beschrijving in Hoofdlijnen, vrijstelling verlenen van het bepaalde in lid F sub 1 en toestaan dat de gronden worden gebruikt voor het zoeken naar diepe delfstoffen, voorzover dit betreft seismologisch onderzoek.

wijzigingsbevoegdheid

H. Burgemeester en wethouders kunnen, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het gestelde in de Beschrijving in Hoofdlijnen, het plan wijzigen in die zin, dat op de kaart een aanduiding "leiding - straat" wordt aangegeven, waarbinnen de aanleg van leidingen na aanlegvergunning kan worden toegestaan.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijkversterking

- Bestemmingsplan "Zuidpolder Oost", + 1e en 2e herziening. (vanaf 2005) (2e herziening geen invloed)
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
  De bestemming "Wonen" volgens artikel 6 van de planregels.
  De bestemming "Maatschappelijke doeleinden" volgens artikel 7 van de planregels.
  De bestemming "Natuurpark" volgens artikel 8 van de planregels.
  De bestemming "Begraafplaats" volgens artikel 9 van de planregels.
  De bestemming "Verkeersdoeleinden" volgens artikel 10 van de planregels.
  De dubbelbestemming "Waterkering" volgens artikel 11 van de planregels.
- De aanduiding "monumentale dijk".
- Water- en groenstructuren (structurerend): Water.
- Bestemmingsplan regels:

Artikel 6 Wonen
Doeleinden
De op de plankaart voor "Wonen" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor woningen, met de bijbehorende gebouwen, andere bouwwerken en andere werken.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijkversterking.

Artikel 7 Maatschappelijke doeleinden
Doeleinden
De op de plankaart voor "Maatschappelijke doeleinden" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor maatschappelijke voorzieningen, waaronder mede een woon-zorgcomplex, scholen, een gemaal en water, met de daarbij behorende gebouwen, andere bouwwerken en andere werken, zoals daarbij horende ondergrondse en bovengrondse infrastructuur, parkeerplaatsen, groenvoorzieningen, wegen, paden en overige benodigde verhardingen en daarbij behorende nutsvoorzieningen.

Verkeer en parkeren
Voor het aanleggen van de ontsluiting van het plangebied gelden de volgende bepalingen:
a. Binnen een afstand van 50 meter uit de op de plankaart aangegeven aanduiding "secundaire ontsluiting" dient de ontsluiting voor gemotoriseerd verkeer gerealiseerd te worden;

b. Binnen een afstand van 50 meter uit de op de plankaart aangegeven aanduiding "aansluiting langzaam verkeer" en "langzaam verkeersroute" dient de ontsluiting respectievelijk de route voor langzaam verkeer gerealiseerd te worden.

[1e herziening:]
De op de plankaart voor "Maatschappelijke doeleinden" met de nadere aanduiding "zorgcentrum" aangewezen gronden zijn bestemd voor zorgeenheden, intramurale zorg en zorg ondersteunende infrastructuur met daarbij behorende:

a. Gebouwen, bouwwerken en andere werken;
b. Verkeersdoeleinden, in de vorm van:
    1. Wegen, parkeerplaatsen, fiets- en voetgangerspaden alsmede de bijbehorende bermstroken;
    2. Andere werken en andere bouwwerken, die met de verkeersdoeleinden verband houden;
c. Speel- en groenvoorzieningen met de daarbij behorende andere bouwwerken en andere werken;
d. Waterlopen, sloten en vijvers ten behoeve van de waterberging, waterafvoer en/of beheersing van de grondwaterstand met de daarbij behorende andere bouwwerken en andere werken;
e. Nutsvoorzieningen met de daarbij behorende gebouwen, andere bouwwerken en andere werken.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijkversterking.

Artikel 8 Natuurpark
Doeleinden
De op de plankaart voor "Natuurpark" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor:

a. De ontwikkeling en instandhouding van een gebied met natuur- en landschapswaarden;
b. Weidegronden;
c. Milieueducatie;
d. Groen- en speelvoorzieningen;
e. Sociaal-culturele en educatieve voorzieningen;
f. Verkeer- en parkeervoorzieningen, inclusief fiets- en voetpaden;
g. Voorzieningen van openbaar nut;
h. Water,
    Met daarbij behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouw zijnde en andere werken.

Verkeer
Voor het aanleggen van de ontsluiting van het plangebied gelden de volgende bepalingen:

a. Binnen een afstand van 50 meter uit de op de plankaart aangegeven aanduiding "secundaire ontsluiting" dient de ontsluiting voor gemotoriseerd verkeer gerealiseerd te worden.
b. Binnen een afstand van 50 meter uit de op de plankaart aangegeven aanduiding "aansluiting langzaam verkeer" en "langzaam verkeersroute" dient de ontsluiting respectievelijk de route voor langzaam verkeer gerealiseerd te worden.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijkversterking.

Artikel 9 Begraafplaats
Doeleinden
De op de plankaart voor "Begraafplaats" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor een begraafsplaats, groenvoorzieningen en water, met de bijbehorende gebouwen, andere bouwwerken en andere werken.
Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijkversterking.

Artikel 10 Verkeersdoeleinden
Doeleinden
De op de plankaart voor "Verkeersdoeleinden" aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor:

a. Wegen, fiets- en voetpaden;
    Alsmede voor:
b. Bermen, groenvoorzieningen en water;
c. Additionele voorzieningen, zoals verkeersborden, verkeersdrempels, lichtmasten, vluchtheuvels en kunstwerken.

Bebouwingsvoorschriften
Op de in lid 1 bedoelde gronden mogen uitsluitend andere bouwwerken worden opgericht met een hoogte van maximaal 7 meter.

Strijd, niet bestemd voor waterkering/dijkversterking.
Geen strijd, bestemd voor wandel- en fietspad.
Strijd, niet bestemd constructieve dijkversterking

Artikel 11 Waterkering (dubbelbestemming)
Doeleinden
De op de plankaart voor "waterkering" aangewezen gronden zijn primair bestemd voor dijken en dijkbermen ten behoeve van waterkeringen en waterbeheersing met de daarbij behorende waterstaatswerken als taluds, dijken en onderhoudswegen, alsmede voor andere bouwwerken van waterbouwkundige aard, zoals een gemaal, duikers, keerwanden en beschoeiingen, onder- en bovengrondse (infrastructurele) voorzieningen en andere werken.

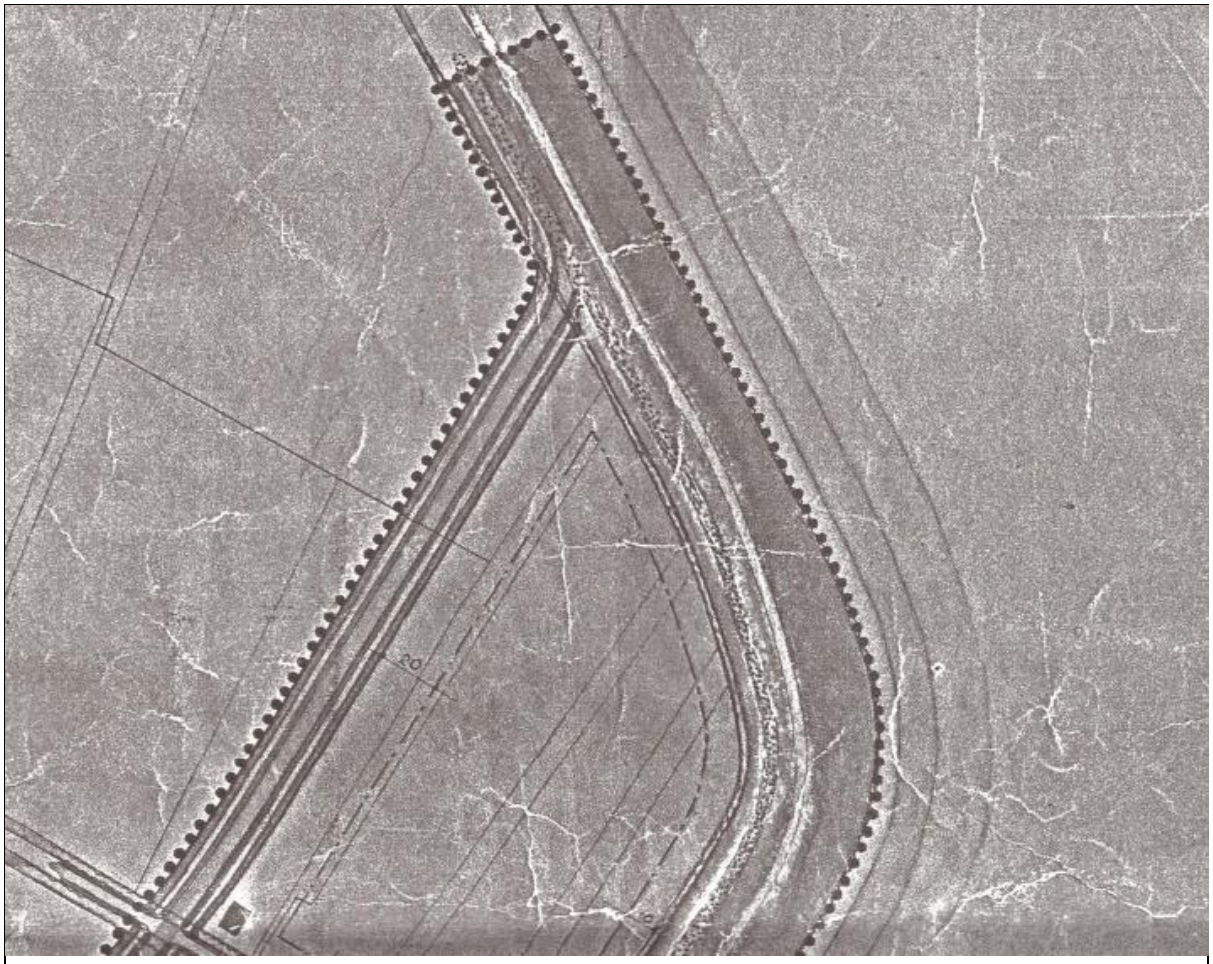
Voorrangsbepalingen
Voor zover op de plankaart voor:
a. "Verkeerdoeleinden";
b. "Natuurpark";
c. "Begraafplaats";
d. "Maatschappelijke doeleinden";
e. "Wonen";
Aangewezen gronden mede de bestemming "waterkering" is gegeven, zijn deze gronden primair bestemd voor de in lid 1 genoemde doeleinden en secundair voor de onder a tot en met e genoemde bestemmingen, een en ander voor zover de waterkerende functie van de betreffende gronden niet kan worden bedreigd of aangetast.

Gebouwen en bouwwerken
Op de in lid 1 omschreven gronden mogen slechts gebouwen en bouwwerken, geen gebouw zijnde, worden gebouwd, indien:
a. Dit is toegestaan volgens de in lid 2 genoemde bestemmingen;
b. Vooraf van de beheerder van de waterkering een schriftelijke verklaring is ontvangen, dat zij tegen het bouwen daarvan geen bezwaar heeft.

Aanlegvergunning
Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester ren wethouders (aanlegvergunning) op de in lid 1 omschreven gronden de volgende werkzaamheden te verrichten:
a. Diepwortelende bepaling aanbrengen;
b. Het aanleggen van parkeerplaatsen;
c. Het verlagen, afgraven ophogen of egaliseren van grond;
d. Het aanbrengen van hoogopgaande en/of diepwortelende beplating;
e. Het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande waterlopen.
Geen strijd, artikel 5.10 Waterwet van toepassing → geen aanlegvergunning nodig.

De in lid 4 genoemde werken en werkzaamheden zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen schade aan de aanwezige waterkering wordt aangebracht.

Procedure
Een vergunning als bedoeld in lid 4, wordt slechts verleend, indien vóóraf de beheerder van de waterkring is gehoord.
Geen strijd, heft strijdigheden ook op voor de enkelbestemmingen ten aanzien van de waterkering en constructieve versterking.

- Bestemmingsplan "Uitbreidingsplan Volendam", uit 1949.
- Het bouwplan is gelegen op gronden die ingevolge de plankaart zijn aangewezen voor:
-
- Bestemmingsplan regels:

Niet te bepalen welke bestemming van toepassing is.

Conclusie module 9

Dijkversterking → Geen strijd
Wandel- en fietspad → Geen strijd
(onder voorbehoud van BP uitbreidingsplan Volendam)

Bestemmingsplantoets Markermeerdijken ODNZKG
Deel 2, Modules 15 t/m 10

Algemeen	
Opgesteld door	Anja Allweins
Datum	Tot en met 28-08-2017
Datum indiening	04-08-2017
Zaaknummer Mozard	Z5194263
OLO nummer	3096693
Aanvrager	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Plaatsaanduiding (adres)	Diversen, gemeentes Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam
Instandhoudingstermijn	permanent
Bestemmingsplan	Diversen
Monument	Provinciaal monument (West-Friese Omringdijk, Noorder IJ en Zeedijken)
Voorbereidingsprocedure	Uitgebreide Procedure
Procedure RO	Afwijking krachtens artikel 2.12 lid 1 onder a sub 3 Wabo (projectbesluit)
Bevoegd gezag	Provincie Noord-Holland, ODNZKG gemandateerd

Omschrijving van de aanvraag

Het betreft hier een aanvraag om een omgevingsvergunning voor:
De Alliantie Markermeerdijken versterkt namens het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de Markermeerdijken van Hoorn tot Amsterdam. Voor de versterking wordt deze aanvraag om een omgevingsvergunning ingediend. Voor de uitgebreide projectbeschrijving wordt verwezen naar de ruimtelijke onderbouwing in de bijlagen.

Vergunningplichtige activiteiten

Activiteiten artikel 2.1 eerste lid, Wabo.
a. het bouwen van een bouwwerk;- deze activiteit is ingetrokken
c. **het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het ruimtelijke kader;**
f. het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een beschermd monument;

Activiteiten artikel 2.2 eerste lid, Wabo.
g. houtopstand te vellen of te doen vellen;

artikel 5.10 Waterwet
Voor zover een bestemmingsplan voor de uitvoering van werken en werkzaamheden een omgevingsvergunning voor een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht vereist, geldt zodanige eis niet in het gebied dat is begrepen in een vastgesteld projectplan.

Vigerende planologische regeling(en)

DEEL 2, MODULES 15 t/m 10

De grenzen van de modules zijn niet in overeenstemming met de begrenzing van het ruimtebeslag voor de dijk (meestal gaat het ruimtebeslag nog een stuk verder dan de grens van de module). In de hier voorliggende toetsing is het volledige ruimtebeslag meegenomen.

Module 16, Durgerdam, geen onderdeel van deze aanvraag

Module 15, Uitdammerdijk,

Bestemmingsplan Landelijk Noord, vastgesteld d.d. 26-06-2013
1e herziening Bestemmingsplan Landelijk Noord, vastgesteld
3e herziening Bestemmingsplan Landelijk Noord,

Dijk (M15)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Agrarisch met waarden-Droogmakerij, (artikel 3), 1e herziening: artikel 3
Gedeeltelijk Enkelbestemming Agrarisch met waarden-Veenweidegebied, (artikel 5), 3e herziening: artikel 3
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur, artikel 15
Gedeeltelijk Enkelbestemming Tuin, (artikel 20), 3e herziening: artikel 4
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer, artikel 21
Gedeeltelijk Enkelbestemming Water, artikel 22
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-1, (artikel 26), 3e herziening: artikel 6
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-5, (artikel 30), 1e herziening: artikel 6
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-6, artikel 31
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, (artikel 33), 3e herziening: artikel 8

De voor **'Agrarisch met waarden - Droogmakerij'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - 1': uitsluitend een paardenbak, paddock en mestopslag met bijbehorende paardenstal annex hooiopslag;
b. bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals (ontsluitings)wegen, groenvoorzieningen, parkeervoorzieningen, water en (aanlandingsplekken van) bruggen;
c. behoud, versterking en ontwikkeling van landschaps- en natuurwaarden;
   - **in strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De voor **'Agrarisch met waarden - Veenweidegebied'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. het uitoefenen van een agrarisch (deeltijd)bedrijf, zoals genoemd in artikel 1.6 sub b en k;
b. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - veldschuur' uitsluitend een veldschuur;

c. bij deze bestemming behorende voorzieningen zoals (ontsluitings)wegen, groenvoorzieningen, parkeervoorzieningen, water en (aanlandingsplekken van) bruggen;
   - **in strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De voor '**Natuur**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. behoud, herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden;
b. kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen en recreatief medegebruik;
c. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - fluisterboten': een recreatiebedrijf in fluisterboten, met een maximum van 3 fluisterboten;
d. bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals groenvoorzieningen, parkeervoorzieningen, ontsluitingswegen, wandel- en fietspaden, water en (aanlandingsplekken van) bruggen;
   - **in strijd**, **bestemming dijk niet toegestaan**

De voor '**Tuin**' aangewezen gronden zijn bestemd voor tuinen behorende bij de op de aangrenzende gronden gelegen hoofdgebouwen, alsmede voor bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, parkeervoorzieningen, water, (ontsluitings)wegen en (aanlandingsplekken van) bruggen.
– in strijd, bestemming dijk niet toegestaan

De voor '**Verkeer**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. rijwegen, voet- en fietspaden;
b. ter plaatse van de aanduiding 'windturbine': een windturbine;
c. ter plaatse van de aanduiding 'pad': uitsluitend wandel- en fietspaden;
d. bestaande loopplanken, steigers en afmeervoorzieningen ten behoeve van ligplaatsen zoals genoemd in lid 22.1 onder b t/m f;
e. bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals geluidswerende voorzieningen, groenvoorzieningen, water, (aanlandingsplekken van) bruggen en parkeervoorzieningen.
   - **in strijd**, **bestemming dijk niet toegestaan**

De voor **Water** aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. water;
b. waterhuishoudkundige doeleinden (waterveiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit,) beroepsscheepsvaart, beroepsvisserij en recreatieve doeleinden; **- in strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De voor **'Waarde - Archeologie - 1'** aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar geldende bestemming(en) – tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waarde - Archeologie - 5'** aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar geldende bestemming(en) – tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waarde - Archeologie - 6'** aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar geldende bestemming(en) – tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waterstaat - Waterkering'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming, het in stand houden en het onderhoud van de waterkering met daarbij behorende voorzieningen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
De bestemming 'Waterstaat - Waterkering' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemming(en).

- **niet in strijd**

De strijdigheid van de dijk met de bestemmingen Agrarisch met waarden, Tuin en Verkeer wordt door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering volledig opgeheven.
Ter plaatse van de bestemmingen Agrarisch met waarden-Veenweidegebied, Water en Natuur is de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering echter alleen gedeeltelijk aangewezen, daar blijft de strijdigheid bestaan met het bestemmingsplan Landelijk Noord.

Fietspad (M15)

Enkelbestemming Verkeer, artikel 21
Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-5, artikel 30
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, (artikel 33), 3e herziening: artikel 8

De voor '**Verkeer**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. rijwegen, voet- en fietspaden;
- niet in strijd

De voor **'Waarde - Archeologie - 5'** aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar geldende bestemming(en) – tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. **– geen strijd / geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waterstaat - Waterkering'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming, het in stand houden en het onderhoud van de waterkering met daarbij behorende voorzieningen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
De bestemming 'Waterstaat - Waterkering' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemming(en).
– niet in strijd

De fietspad is niet in strijd met bestemmingsplan Landelijk Noord.

Bestemmingsplan Kinselermeer incl 1e herziening, onherroepelijk d.d. 31-07-2007

Dijk (M15)

Gedeeltelijk directe bestemming Verkeersareaal (Va), artikel 2.5
Gedeeltelijk directe bestemming Natuurgebied (N), artikel 2.4
Gedeeltelijk directe bestemming Dag- en Verblijfsrecreatie (DVR), artikel 2.1
Gedeeltelijk toegevoegde bestemming primaire waterkering, artikel 2.6
Gedeeltelijk toegevoegde bestemming beschermde structuur, artikel 2.7

De gronden aangewezen met de bestemming **Dag- en Verblijfsrecreatie** zijn o.a. bestemd voor de dagrecreatie in relatie tot het aangrenzende Kinselmeer en voor recreatieverblijven met de daarbij

behorende voorzieningen en bergruimten en voor het op beperkte schaal kamperen. **– in strijd, bestemming dijk is niet toegestaan**

De gronden aangewezen met de bestemming **Natuurgebied** zijn bestemd voor de op natuurbehoud gerichte agrarische exploitatie en tevens voor het behoud en herstel van de daar voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden alsmede voor water. **– in strijd, bestemming dijk is niet toegestaan**

De gronden aangewezen met de bestemming **Verkeersareaal** zijn o. a. bestemd voor wegen, fiets- en voetpaden en groenvoorzieningen. - **in strijd, bestemming dijk is niet toegestaan**
Tevens zijn deze gronden mede bestemd voor primaire waterkering en beschermde structuur.

De gronden aangewezen met **Primaire waterkering** zijn mede bestemd voor de instandhouding van de waterkering. **– niet in strijd**

De gronden aangewezen met **Beschermde structuur** zijn mede bestemd voor de bescherming van de, in stand te houden en te versterken cultuurhistorische waarden van het ter plaatse aanwezige en te herstellen dijklichaam. **– geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

Grotendeels wordt de strijdigheid door de dubbelbestemming Primaire Waterkering opgeheven, en is de dijk zomede niet in strijd met het bestemmingsplan Kinselermeer ter plaatse van deze dubbelbestemming. Voor een deel van de dijk is de dubbelbestemming Primaire Waterkering echter niet aangewezen, ter plaatse van Natuurgebied en Dag- en Verblijfsrecreatie, daar blijft de strijdigheid bestaan.

<u>Fietspad (M15)</u>
directe bestemming Verkeersareaal (Va), artikel 2.5
toegevoegde bestemming primaire waterkering, artikel 2.6
toegevoegde bestemming beschermde structuur, artikel 2.7

De gronden aangewezen met de bestemming **Verkeersareaal** zijn o. a. bestemd voor wegen, fiets- en voetpaden en groenvoorzieningen. **- niet in strijd**

De gronden aangewezen met **Primaire waterkering** zijn mede bestemd voor de instandhouding van de waterkering. **– niet in strijd**

De gronden aangewezen met **Beschermde structuur** zijn mede bestemd voor de bescherming van de, in stand te houden en te versterken cultuurhistorische waarden van het ter plaatse aanwezige en te herstellen dijklichaam. **– geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De fietspad is niet in strijd met bestemmingsplan Kinselermeer.

Module 14, Uitdam dorp

Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013, vastgesteld d.d. 27-11-2014

Dijk (M14)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer, artikel 24
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer-Fiets- en voetpaden, artikel 25
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-1, artikel 16
Gedeeltelijk Enkelbestemming Groen, artikel 12
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Leiding-Water, artikel 35
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waarde-Aardkundig, artikel 36
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 38
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3, artikel 39
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 40
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 45
Gebiedsaanduiding Vrijwaringszone-dijk, artikel 49.1

De voor **Verkeer** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor wegen en paden, sloten en bermen met de daarbijbehorende bruggen, **dammen** en/of duikers. **– niet in strijd**
24.3 Specifieke gebruiksregels
Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- *het aanleggen van wegen en paden of anderszins inrichten van het bestemmingsvlak in afwijking van een ter plaatse van aangegeven genummerd dwarsprofiel, dan wel, indien ter plaatse van geen genummerd dwarsprofiel is aangegeven, in afwijking van het standaarddwarsprofiel.* **– in strijd, dijk is in strijd met standaarddwaarsprofiel**

De voor **Verkeer-Fiets- en voetpaden** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor fiets- en voetpaden, sloten, bermen en beplanting en groenvoorzieningen met daaraan ondergeschikt kaden en dijken, met de daarbijbehorende bruggen, dammen en/of duikers. **– niet in strijd**

De voor **Groen** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor groenstroken en beplanting en water met daaraan ondergeschikt wegen en paden. **– in strijd, gronden zijn niet bestemd voor dijk**

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. **integraal waterbeheer;**
   2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
   3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
   4. berging van schone baggerspecie;

met de daarbijbehorende:

g. kaden en dijken;

h. vaarwegmarkeringen;

i. andere bouwwerken.

- **niet in strijd**

De voor **Leiding - Water** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
een hoofdwaterleiding; **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Aardkundig** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en de uitbouw van de aardkundige waarden.

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen.

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. het ontgronden, diepploegen, egaliseren, afgraven en/of anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
b. het aanleggen van ondergrondse, bovengrondse hoofdtransport-, energie- en/of telecommunicatiekabels en/of -leidingen.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor **Waarde - Archeologie 2** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden**.**
- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor **Waarde - Archeologie 3** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.
- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor **Waarde - Archeologie 4** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.
- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**
- De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De strijdigheid met de bestemming Groen wordt door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering opgeheven.
De dijk is wel in strijd met het standaarddwarsprofiel tpv de bestemming Verkeer van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013.

Fietspad (M14)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-1, artikel 16
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 40
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 45
Gebiedsaanduiding Vrijwaringszone-dijk, artikel 49.1

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
1. **integraal waterbeheer;**
2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
4. berging van schone baggerspecie;

met de daarbijbehorende:

g. **kaden en dijken;**
h. vaarwegmarkeringen;
i. andere bouwwerken.

in strijd, fietspaden zijn niet toegestaan

De voor **Waarde - Archeologie 4** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.
- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**
- De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De fietspad is in strijd met het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 tpv de bestemming Natuur-1, ter plaatse van deze bestemming zijn fietspaden niet toegestaan.

Tevens is de fietspad strijdig met het standaarddwarsprofiel tpv de bestemming Verkeer.

Bestemmingsplan Kernen Waterland 2013, vastgesteld d.d. 11-04-2013

Dijk (M14)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer-Verblijf, artikel 19
Gedeeltelijk Enkelbestemming Groen, artikel 7
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Aardkundig, artikel 29
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 1, artikel 30
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 31
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3, artikel 32
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 33
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 36
Gebiedsaanduiding Vrijwaringszone-dijk, artikel 41.1

De voor '**Verkeer - Verblijf**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. (woon)straten en pleinen;
b. voet- en rijwielpaden;
c. parkeervoorzieningen;
d. groenvoorzieningen;
e. nutsvoorzieningen;
f. kleinschalige duurzame energiewinning;
g. water;

met daaraan ondergeschikt:

h. speelvoorzieningen, ter plaatse van de aanduiding 'speelvoorziening';
i. evenementen zoals genoemd in Bijlage 4, ter plaatse van de aanduiding 'evenemententerrein';
j. een gebouw ten behoeve van detailhandel of dienstverlening, ter plaatse van de aanduiding 'detailhandel';
k. garageboxen, ter plaatse van de aanduiding 'garage';
l. tuinen en erven;

met de daarbijbehorende:

m. nutsvoorzieningen;
n. andere bouwwerken.

- **in strijd, dijk is niet toegestaan**

De voor '**Groen**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. plantsoenen, groenstroken en beplanting;
b. water;

met daaraan ondergeschikt:

c. terreinen en gebouwen ten behoeve van ligplaatsen voor woonschepen, ter plaatse van de aanduiding 'woonschepenligplaats';

d. evenementen zoals genoemd in Bijlage 4, ter plaatse van de aanduiding 'evenemententerrein';
e. volkstuinen, ter plaatse van de aanduiding 'volkstuin';
f. wegen en paden;
g. parkeervoorzieningen;
h. speelvoorzieningen;
i. nutsvoorzieningen;
j. kleinschalige duurzame energiewinning;

met de daarbijbehorende:

k. andere bouwwerken.

- **in strijd, dijk is niet toegestaan**

De voor '**Waarde - Aardkundig**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en de uitbouw van de aardkundige waarden.

29.2. Specifieke gebruiksregels
Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. het ontgronden, diepploegen, egaliseren, afgraven en/of anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
b. het aanleggen van ondergrondse, bovengrondse hoofdtransport-, energie- en/of telecommunicatiekabels en/of -leidingen.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waarde - Archeologie 1**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waarde - Archeologie 2**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waarde - Archeologie 3**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waarde - Archeologie 4**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waterstaat - Waterkering**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. **– niet in strijd**

  De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 5.**- niet van toepassing**

  Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:

  a. het ophogen en afgraven van gronden;
  b. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
  c. het planten van bomen en het aanbrengen van andere beplanting die dieper wortelt of kan wortelen dan 0,30 m;
  d. het aanleggen, dempen of vergraven van watergangen en/of -partijen.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**vrijwaringszone - dijk**' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De strijdigheid met de bestemmingen Verkeer-Verblijf en Groen worden door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering opgeheven. De dijk is zomede niet in strijd met bestemmingsplan Kernen Waterland 2013.

Fietspad (M14)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer-Verblijf, artikel 19
Gedeeltelijk Enkelbestemming Groen, artikel 7
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Aardkundig, artikel 29
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Leiding-Riool, artikel 28
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 1, artikel 30
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 31
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3, artikel 32

Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 33
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 36
Gebiedsaanduiding Vrijwaringszone-dijk, artikel 41.1

De voor '**Verkeer - Verblijf**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. (woon)straten en pleinen;
b. **voet- en rijwielpaden**;
c. parkeervoorzieningen;
d. groenvoorzieningen;
e. nutsvoorzieningen;
f. kleinschalige duurzame energiewinning;
g. water;

- **niet in strijd**

De voor '**Groen**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. plantsoenen, groenstroken en beplanting;
b. water;

met daaraan ondergeschikt:

c. terreinen en gebouwen ten behoeve van ligplaatsen voor woonschepen, ter plaatse van de aanduiding 'woonschepenligplaats';
d. evenementen zoals genoemd in Bijlage 4, ter plaatse van de aanduiding 'evenemententerrein';
e. volkstuinen, ter plaatse van de aanduiding 'volkstuin';
f. **wegen en paden**;
g. parkeervoorzieningen;
h. speelvoorzieningen;
i. nutsvoorzieningen;
j. kleinschalige duurzame energiewinning;

- **niet in strijd**

De voor '**Waarde - Aardkundig**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en de uitbouw van de aardkundige waarden.

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

a. het ontgronden, diepploegen, egaliseren, afgraven en/of anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
b. het aanleggen van ondergrondse, bovengrondse hoofdtransport-, energie- en/of telecommunicatiekabels en/of -leidingen.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Leiding - Riool**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. een strook ten behoeve van een rioolpersleiding, alsmede het onderhoud en beheer daarvan;

Voor het uitvoeren van de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is, ongeacht het bepaalde in de andere daar voorkomende bestemming(en), een omgevingsvergunning vereist:

a. het egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
b. het uitvoeren van graafwerkzaamheden dieper dan 0,30 m;
c. het in de grond drijven van voorwerpen dieper dan 0,30 m;
d. het aanleggen of verharden van andere oppervlakteverhardingen;
e. het planten van bomen en het aanbrengen van andere beplantingen die dieper wortelen of kunnen wortelen dan 0,30 m.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waarde - Archeologie 1**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waarde - Archeologie 2**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waarde - Archeologie 3**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waarde - Archeologie 4**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**Waterstaat - Waterkering**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. **– niet in strijd**

De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 5.**- niet van toepassing**

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:

e. het ophogen en afgraven van gronden;
f. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
g. het planten van bomen en het aanbrengen van andere beplanting die dieper wortelt of kan wortelen dan 0,30 m;
h. het aanleggen, dempen of vergraven van watergangen en/of -partijen.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor '**vrijwaringszone - dijk**' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De fietspad is niet in strijd met bestemmingsplan Kernen Waterland 2013 .

Bestemmingsplan Landelijk Noord, vastgesteld d.d. 26-06-2013
1e herziening Bestemmingsplan Landelijk Noord, vastgesteld
3e herziening Bestemmingsplan Landelijk Noord,

Dijk (M14)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer, artikel 21
Gedeeltelijk Enkelbestemming Water, artikel 22
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur, artikel 15
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-1, (artikel 26), 3e herziening: artikel 6
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-5, (artikel 30), 1e herziening: artikel 6
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-6, artikel 31
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, (artikel 33), 3e herziening: artikel 8

De voor '**Natuur**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
e. behoud, herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden;
f. kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen en recreatief medegebruik;
g. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - fluisterboten': een recreatiebedrijf in fluisterboten, met een maximum van 3 fluisterboten;
h. bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals groenvoorzieningen, parkeervoorzieningen, ontsluitingswegen, wandel- en fietspaden, water en (aanlandingsplekken van) bruggen;
   - **in strijd**, **bestemming dijk niet toegestaan**

De voor '**Verkeer**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
f. rijwegen, voet- en fietspaden;
g. ter plaatse van de aanduiding 'windturbine': een windturbine;

h. ter plaatse van de aanduiding 'pad': uitsluitend wandel- en fietspaden;
i. bestaande loopplanken, steigers en afmeervoorzieningen ten behoeve van ligplaatsen zoals genoemd in lid 22.1 onder b t/m f;
j. bij deze bestemming behorende voorzieningen, zoals geluidswerende voorzieningen, groenvoorzieningen, water, (aanlandingsplekken van) bruggen en parkeervoorzieningen.
   - **in strijd**, **bestemming dijk niet toegestaan**

De voor **Water** aangewezen gronden zijn bestemd voor:
c. water;
d. waterhuishoudkundige doeleinden (waterveiligheid, waterkwantiteit, waterkwaliteit,) beroepsscheepsvaart, beroepsvisserij en recreatieve doeleinden; **- in strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De voor **'Waarde - Archeologie - 1'** aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar geldende bestemming(en) – tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waarde - Archeologie - 5'** aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar geldende bestemming(en) – tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waarde - Archeologie - 6'** aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar geldende bestemming(en) – tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waterstaat - Waterkering'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming, het in stand houden en het onderhoud van de waterkering met daarbij behorende voorzieningen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
De bestemming 'Waterstaat - Waterkering' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemming(en).
   - **niet in strijd**

De strijdigheid met de bestemmingen Natuur, Verkeer en Water worden door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering opgeheven, de dijk is zomede niet in strijd met het bestemmingsplan Landelijk Noord ter plaatse van deze dubbelbestemming. Voor een deel van de dijk is de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering echter niet aangewezen, ter plaatse van de enkelbestemming Water, daar blijft de strijdigheid bestaan.

Fietspad (M14)

Enkelbestemming Verkeer, artikel 21

Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-5, artikel 30

Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, (artikel 33), 3e herziening: artikel 8

De voor '**Verkeer**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
b. rijwegen, voet- en fietspaden;
- niet in strijd

De voor **'Waarde - Archeologie - 5'** aangewezen gronden zijn – behalve voor de andere aldaar geldende bestemming(en) – tevens bestemd voor doeleinden ter bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. **– geen strijd / geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waterstaat - Waterkering'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming, het in stand houden en het onderhoud van de waterkering met daarbij behorende voorzieningen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.
De bestemming 'Waterstaat - Waterkering' is primair ten opzichte van de overige aan deze gronden toegekende bestemming(en).
– niet in strijd

De fietspad is niet in strijd met bestemmingsplan Landelijk Noord

---

Module 13, De Nes en Opperwoud

Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013, vastgesteld 27-11-2014
Dijk (M13)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer, artikel 24
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer – Fiets- en voetpaden, artikel 25
Dubbelbestemming Waarde-Aardkundig, artikel 36
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 45
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 38
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3, artikel 39
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 40
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 5, artikel 41
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Leiding-Water, artikel 35
Gedeeltelijk Enkelbestemming Groen, artikel 12
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-1, artikel 16
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-2, artikel 17
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-3, artikel 18
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk, artikel 49.1

De voor **Verkeer** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor wegen en paden, sloten en bermen met de daarbijbehorende bruggen, **dammen** en/of duikers. **– niet in strijd**
24.3Specifieke gebruiksregels
Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het aanleggen van wegen en paden of anderszins inrichten van het bestemmingsvlak in afwijking van een ter plaatse van aangegeven genummerd dwarsprofiel, dan wel, indien ter plaatse van geen genummerd dwarsprofiel is aangegeven, in afwijking van het standaarddwarsprofiel. **– in strijd, dijk is in strijd met standaarddwaarsprofiel**

De voor **Verkeer-Fiets- en voetpaden** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor fiets- en voetpaden, sloten, bermen en beplanting en groenvoorzieningen met daaraan ondergeschikt kaden en dijken, met de daarbijbehorende bruggen, dammen en/of duikers. **– niet in strijd**

De voor **Waarde - Aardkundig** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en de uitbouw van de aardkundige waarden.

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen.

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

c. het ontgronden, diepploegen, egaliseren, afgraven en/of anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
d. het aanleggen van ondergrondse, bovengrondse hoofdtransport-, energie- en/of telecommunicatiekabels en/of -leidingen.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**
  De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

De voor **Waarde - Archeologie 2** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden**.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 3** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 4** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 5** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Leiding - Water** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. een hoofdwaterleiding; **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Groen** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor groenstroken en beplanting en water met daaraan ondergeschikt wegen en paden. **– in strijd, gronden zijn niet bestemd voor dijk**

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

b. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. integraal waterbeheer;
   2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
   3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
   4. berging van schone baggerspecie;

met de daarbijbehorende:

j. kaden en dijken;
k. vaarwegmarkeringen;
l. andere bouwwerken.

- **niet in strijd**

De voor **Natuur - 2** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de cultuurhistorische, natuurlijke en landschappelijke waarden van de meren en poelen, waterlopen, riet- en oeverstroken, eilanden, alsmede kleine bosgebieden, ter plaatse van de aanduiding "bos";
b. schaatsroutes en kanovaart, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van recreatie - kano- en schaatsroutes";

met daaraan ondergeschikt:

c. kleinschalige duurzame energiewinning;
d. extensief dagrecreatief medegebruik en educatief medegebruik;
e. aanleggelegenheid, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water - aanleggelegenheid";
f. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:

g. andere bouwwerken.

- **in strijd, bestemming dijk is niet toegestaan**

De voor **Natuur - 3** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke en landschappelijke waarden van graslanden en ruige percelen;
b. het agrarisch grondgebruik met inachtneming van de aan deze gronden toegekende natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sloten, poelen, en daarmee gelijk te stellen waterlopen en -partijen, al dan niet mede bestemd voor de watersport en waterberging;

met daaraan ondergeschikt:

d. kleinschalige duurzame energiewinning;
e. extensief dagrecreatief medegebruik en educatief medegebruik;
f. aanleggelegenheid, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water - aanleggelegenheid";
g. wandel- en fietspaden;
h. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:

i. andere bouwwerken.

- **in strijd, bestemming dijk is niet toegestaan**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De strijdigheid met de bestemmingen Groen, Natuur 2 en Natuur 3 worden door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering opgeheven.
De dijk is wel in strijd met het standaarddwarsprofiel tpv de bestemming Verkeer van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013.

Fietspad (M13)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer, artikel 24
Gedeeltelijk Enkelbestemming Groen, artikel 12
Dubbelbestemming Waarde-Aardkundig, artikel 36
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 38
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 40
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 5, artikel 41
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 45
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-1, artikel 16
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk, artikel 49.1

De voor **Verkeer** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor wegen en paden, sloten en bermen. – **niet in strijd**
24.3 Specifieke gebruiksregels
Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het aanleggen van wegen en paden of anderszins inrichten van het bestemmingsvlak in afwijking van een ter plaatse van aangegeven genummerd dwarsprofiel, dan wel, indien ter plaatse van geen genummerd dwarsprofiel is aangegeven, in afwijking van het standaarddwarsprofiel. **– in strijd, aanleggen wegen en paden in strijd met standaarddwarsprofiel**

De voor **Groen** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor groenstroken en beplanting en water met daaraan ondergeschikt wegen en paden. **–niet in strijd, fietspad valt onder wegen en paden en die zijn toegestaan**

De voor **Waarde - Aardkundig** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en de uitbouw van de aardkundige waarden.

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen.

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

e. het ontgronden, diepploegen, egaliseren, afgraven en/of anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
f. het aanleggen van ondergrondse, bovengrondse hoofdtransport-, energie- en/of telecommunicatiekabels en/of -leidingen.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor **Waarde - Archeologie 2** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

b. het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden**.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 4** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

c. het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 5** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

d. het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**
- De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. integraal waterbeheer;
   2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
   3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
   4. berging van schone baggerspecie;

d. een windturbine, ter plaatse van de aanduiding "windturbine";

met de daarbijbehorende:

g. kaden en dijken;

h. vaarwegmarkeringen;

i. andere bouwwerken.

- **in strijd, fietspaden zijn niet toegestaan**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De fietspad is in strijd met het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 tpv de bestemmingen Groen en Natuur-1, ter plaatse van deze bestemmingen zijn fietspaden niet toegestaan.
Tevens is de fietspad strijdig met het standaarddwarsprofiel tpv de bestemming Verkeer.

Afwateringsduiker De Nes (M13) (zonder inspectieschacht)

Verkeer
Groen
Natuur-3
Verkeer Fiets- en Voetpaden
Dubbelbestemming Waarde-Aaardkundig
Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-5
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk

De voor **'Verkeer'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. wegen en paden;
b. sloten, bermen en beplanting;
c. parkeervoorzieningen;

met de daarbijbehorende:
j. bruggen, dammen en/of **duikers**, en naar de aard daarmee gelijk te stellen kunstwerken;
k. andere bouwwerken. **– niet in strijd**

24.2.2 Andere bouwwerken
Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. de bouwhoogte van terrasschotten/-afscheidingen bedraagt ten hoogste 1,50 m;
b. de bouwhoogte van andere bouwwerken, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer, bedraagt ten hoogste 15,00 m. **– niet in strijd**

De voor **'Verkeer - Fiets- en voetpaden'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. fiets- en voetpaden;
b. sloten, bermen en beplanting;
c. groenvoorzieningen;
met de daarbijbehorende:
h. bruggen, dammen en/of **duikers**; -**niet in strijd**
i. andere bouwwerken.

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
- de bouwhoogte van andere bouwwerken, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer, bedraagt ten hoogste 5,00 m. - **niet in strijd**

De voor '**Groen**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. groenstroken en beplanting;
b. water;
c. een windturbine, ter plaatse van de aanduiding "windturbine";
met daaraan ondergeschikt:
d. kleinschalige duurzame energiewinning;
e. parkeervoorzieningen;
f. speelvoorzieningen;
g. wegen en paden;
h. nutsvoorzieningen;
met de daarbijbehorende:
i. andere bouwwerken.- **niet in strijd**

12.2.2 Andere bouwwerken
Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er mogen geen overkappingen worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van terreinafscheidingen mag ten hoogste 2,00 m bedragen;

c. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd, met uitzondering van bestaande windturbines ter plaatse van de aanduiding "windturbine";
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken mag ten hoogste 5,00 m bedragen.
   - **niet in strijd**

De voor '**Natuur - 3**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke en landschappelijke waarden van graslanden en ruige percelen;
b. het agrarisch grondgebruik met inachtneming van de aan deze gronden toegekende natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sloten, poelen, en daarmee gelijk te stellen waterlopen en -partijen, al dan niet mede bestemd voor de watersport en waterberging;

met de daarbijbehorende:
i. andere bouwwerken. **– niet in strijd**

18.2.2 Andere bouwwerken
Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd;
b. de bouwhoogte van terreinafscheidingen bedraagt ten hoogste 1,50 m;
c. de bouwhoogte van de overige andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 3,00 m.
   - **niet in strijd**

De voor **Waarde - Aardkundig** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud, het herstel en de uitbouw van de aardkundige waarden.

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
- het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen. **– niet in strijd**

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**
- De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
- de bouwhoogte van de andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.- **niet in strijd**

De voor **Waarde - Archeologie 5** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:
- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **- geen eisen onderzoek, oppervlakte kleiner dan 10.000m2**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**
Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
- de bouwhoogte van andere bouwwerken, ten behoeve van deze dubbelbestemming, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer te water, bedraagt ten hoogste 2,00 m**.- niet in strijd**

Inspectieschacht afwateringsduiker De Nes (M13)

conform artikel 1 BP Waterland 2013 een Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt

Enkelbestemming Groen, artikel 12
Dubbelbestemming Waarde-Aardkundig
Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2
Dubbelbestemming Waterstaat Waterkering
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone dijk

De voor '**Groen**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenstroken en beplanting;
b. water;
c. een windturbine, ter plaatse van de aanduiding "windturbine";

met daaraan ondergeschikt:

d. kleinschalige duurzame energiewinning;
e. parkeervoorzieningen;
f. speelvoorzieningen;
g. wegen en paden;
h. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:

i. andere bouwwerken.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.
– in strijd, er zijn geen gebouwen toegestaan

De voor **Waarde - Aardkundig** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en de uitbouw van de aardkundige waarden.

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen. **– niet in strijd**

De voor '**Waarde - Archeologie 2**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

38.2 Bouwregels

38.2.1 Omgevingsvergunning voor het bouwen

Voor bouwwerken waarbij grondroerende werkzaamheden over een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 0,35 m onder het maaiveld plaatsvinden moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, zijn aangetoond dat:

a. geen archeologische waarden aanwezig zijn; dan wel
b. dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad; dan wel

c. dat de archeologische waarden door bouwactiviteiten kunnen worden verstoord.

e. niet van toepassing, oppervlakte gebouw is minder dan 100m2

De voor '**Waterstaat - Waterkering**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7.

45.2 Bouwregels
45.2.1 Gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken
In afwijking van het bepaalde bij de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen worden op of in deze gronden, met uitzondering van de gronden gelegen binnen de grenzen van een niet-genormeerde regionale waterkering, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7, geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken gebouwd, anders dan ten behoeve van de dubbelbestemming. Dit verbod is niet van toepassing op bestaande gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken binnen de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen. ("niet-genormeerde regionale waterkering " nvt tpv inlaat Katwoude)
45.2.2 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van de dubbelbestemming
Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd.

– in strijd, er zijn geen gebouwen toegestaan

De voor '**vrijwaringszone - dijk**' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen.
49.1.2 Bouwregels gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken
In afwijking van het bepaalde bij de ter plaatse voorkomende bestemming(en) worden op of in deze gronden geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken gebouwd, anders dan ten behoeve van deze gebiedsaanduiding. Dit verbod is niet van toepassing op bestaande gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken binnen de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen.

– niet in strijd, inspectieschacht inlaat Katwoude ten dienste van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen

De inspectieschacht van afwateringsduiker De Nes is in strijd met de bestemming Groen en de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, tpv deze bestemmingen zijn geen gebouwen toegestaan.

Bestemmingsplan Camping-Jachthaven Uitdam, vastgesteld d.d. 18-02-2010 (analoog)

Dijk (M13)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Recreatie- 2, artikel 4
Gedeeltelijk Enkelbestemming Recreatie- 4, artikel 6
Gedeeltelijk Enkelbestemming Water, artikel 7
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 8
Gedeeltelijk Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk-1, artikel 12.2
Gedeeltelijk Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk-2, artikel 12.3
Gedeeltelijk Gebiedsaanduiding Milieuzone-Geurzone, artikel 12.1

De voor **Recreatie-2** aangewezen gronden zijn o. a. bestemd voor verblijfsrecreatie en water en bij de bestemming behorende voorzieningen, zoals kaden en dijken **– niet in strijd**

De voor **Recreatie-4** aangewezen gronden zijn o. a. bestemd voor kampeerterrein en water en bij de bestemming behorende voorzieningen, zoals kaden en dijken **– niet in strijd**

De voor **Water** aangewezen gronden zijn bestemd voor waterhuishouding (berging, aanvoer en afvoer), water tbv recreatieve doeleinden, oevers en strandjes en behoud en versterking van de natuurwaarden, met name ten aanzien van vogels. **– in strijd, bestemming dijk is niet toegestaan**

De voor **Waterstaat-Waterkering** aangewezen gronden zijn naast de basisbestemming tevens bestemd voor:

- voorzieningen voor de directe en indirecte kering van het water; – **niet in strijd**
- aanleg, instandhouding en/of bescherming van de waterkering; **– niet in strijd**
- verhardingen;
- groenvoorzieningen.

Gebiedsaanduiding Milieuzone-Geurzone – niet van toepassing

Voor gronden binnen de aanduiding **Vrijwaringszone-dijk-1** geldt, dat er geen gebouwen en bouwwerken anders dan tbv de waterkering mogen worden gebouwd**.- niet van toepassing / niet in strijd**

Vrijwaringszone-dijk-2, geen onomkeerbare bouwwerken. **niet van toepassing / niet in strijd**

Grotendeels wordt de strijdigheid door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering opgeheven, en is de dijk zomede niet in strijd met het bestemmingsplan Camping-Jachthaven Uitdam ter plaatse van deze dubbelbestemming. Voor een deel van de dijk is de dubbelbestemming Waterstaat- Waterkering echter niet aangewezen, ter plaatse van Water, daar blijft de strijdigheid bestaan.

<u>Fietspad (M13)</u>

Gedeeltelijk Enkelbestemming Recreatie- 2
Gedeeltelijk Enkelbestemming Recreatie- 4
Gedeeltelijk Enkelbestemming Water
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk-1
Gedeeltelijk Gebiedsaanduiding Milieuzone-Geurzone

De voor **Recreatie-2** aangewezen gronden zijn o. a. bestemd voor verblijfsrecreatie en water en bij de bestemming behorende voorzieningen, zoals kaden en dijken en ontsluitingswegen en (steiger)paden.
– niet in strijd

De voor **Recreatie-4** aangewezen gronden zijn o. a. bestemd voor kampeerterrein en water en bij de bestemming behorende voorzieningen, zoals kaden en dijken en ontsluitingswegen en (steiger)paden.
– niet in strijd

De voor **Water** aangewezen gronden zijn bestemd voor waterhuishouding (berging, aanvoer en afvoer), water tbv recreatieve doeleinden, oevers en strandjes en behoud en versterking van de natuurwaarden, met name ten aanzien van vogels. **– in strijd, bestemming fietspad is niet toegestaan**

De voor **Waterstaat-Waterkering** aangewezen gronden zijn naast de basisbestemming tevens bestemd voor:

- voorzieningen voor de directe en indirecte kering van het water;
- aanleg, instandhouding en/of bescherming van de waterkering;
- verhardingen;
- groenvoorzieningen.

– niet in strijd

Gebiedsaanduiding Milieuzone-Geurzone – niet van toepassing

Voor gronden binnen de aanduiding **Vrijwaringszone-dijk-1** geldt, dat er geen gebouwen en bouwwerken anders dan tbv de waterkering mogen worden gebouwd**.- niet van toepassing / niet in strijd**

De fietspad is in strijd met bestemmingsplan Camping-Jachthaven Uitdam ter plaatse van de bestemming Water, de bestemming is strijdig, er zijn geen fietspaden toegestaan.

Module 12, Katwoude

Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013, vastgesteld d.d. 27-11-2014

Dijk (M12)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Agrarisch, artikel 3
Gedeeltelijk Enkelbestemming Groen, artikel 12
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-1, artikel 16
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer, artikel 24
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Leiding-Water, artikel 35
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 38
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3, artikel 39
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 40
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 45
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk, artikel 49.1

De voor '**Agrarisch**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het agrarisch grondgebruik uitsluitend op de wijze van veehouderij;
b. het agrarisch grondgebruik op de wijze van veehouderij, akker- en vollegrondstuinbouw, fruitteelt, sierteelt en wisselteelt van bloembollen, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - primair agrarisch gebied";
c. de uitoefening van het agrarisch bedrijf, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel";
d. het wonen ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - bouwperceel";
e. cultuurgrond;
f. kleinschalige natuurontwikkeling;
g. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden van het open veenweidelandschap, niet zijnde gronden ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - primair agrarisch gebied";

met daaraan ondergeschikt:

h. nutsvoorzieningen;
i. extensief dagrecreatief medegebruik;
j. kleinschalige duurzame energiewinning;
k. ontsluitingswegen en agrarische kavelpaden;
l. openbare fiets- en wandelpaden;
m. sloten, vaarten, en daarmee gelijk te stellen waterlopen;
n. stallingsruimte voor fietsen;
o. een baggerdepot, ter plaatse van de aanduiding "baggerspeciedepot";
p. een boomgaard, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - boomgaard";
q. vier hotelkamers, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van recreatie - hotelkamers";

- **in strijd, bestemming dijk is niet toegestaan**

De voor **Groen** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor groenstroken en beplanting en water met daaraan ondergeschikt wegen en paden. **– in strijd,** gronden zijn niet bestemd voor dijk

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. **integraal waterbeheer;**
   2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
   3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
   4. berging van schone baggerspecie;

Met de daarbijbehorende:
g. **kaden en dijken;**
h. vaarwegmarkeringen;
i. andere bouwwerken.

- **niet in strijd**

De voor **Verkeer** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor wegen en paden, sloten en bermen met de daarbijbehorende bruggen, **dammen** en/of duikers. **– niet in strijd**

24.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- *het aanleggen van wegen en paden of anderszins inrichten van het bestemmingsvlak in afwijking van een ter plaatse van aangegeven genummerd dwarsprofiel, dan wel, indien ter plaatse van geen genummerd dwarsprofiel is aangegeven, in afwijking van het standaarddwarsprofiel.* – **in strijd, dijk is in strijd met standaarddwarsprofiel**

De voor **Leiding - Water** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a. een hoofdwaterleiding; **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 2** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden**.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 3** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 4** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**
  De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De dijk is in strijd met het standaarddwarsprofiel tpv de bestemming verkeer van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013.
De strijdigheden met de bestemmingen Agrarisch en Groen worden opgeheven met de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, .

Fietspad (M12)

Gedeeltelijk Enkelbestemming Groen, artikel 12
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-1, artikel 16
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer, artikel 24
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Leiding-Water, artikel 35
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 38
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3, artikel 39

Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 40
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 45
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk, artikel 49.1

De voor **Groen** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor groenstroken en beplanting en water met daaraan ondergeschikt wegen en paden. **– niet in strijd**

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. **integraal waterbeheer;**
   2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
   3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
   4. berging van schone baggerspecie;

met de daarbijbehorende:

g. kaden en dijken;
h. vaarwegmarkeringen;
i. andere bouwwerken.

- **in strijd, fietspaden zijn niet toegestaan**

De voor **Verkeer** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor wegen en paden, sloten en bermen. – **niet in strijd**

24.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- *het aanleggen van wegen en paden of anderszins inrichten van het bestemmingsvlak in afwijking van een ter plaatse van aangegeven genummerd dwarsprofiel, dan wel, indien ter plaatse van geen genummerd dwarsprofiel is aangegeven, in afwijking van het standaarddwarsprofiel.* **– fietspad is in strijd met standaarddwarsprofiel**

De voor **Leiding-Water** aangewezen gronden zijn mede bestemd voor een hoofdwaterleiding met de daarbijbehorende andere bouwwerken. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 2** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden**.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 3** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden**.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 4** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**
- De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De fietspad is in strijd met bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 tpv de bestemming Natuur-1, de bestemming is strijdig, er zijn geen fietspaden toegestaan. Tevens is de fietspad strijdig met het standaarddwarsprofiel tpv de bestemming Verkeer.

Inlaat Katwoude (M12)

Inlaat Katwoude zonder inspectieschacht

Gedeeltelijk Enkelbestemming Groen, artikel 12
Gedeeltelijk Enkelbestemming Natuur-1, artikel 16
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer, artikel 24
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Leiding-Water, artikel 35
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 38
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3, artikel 39
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 40
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 45
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk, artikel 49.1

De voor '**Groen**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenstroken en beplanting;
b. water;
c. een windturbine, ter plaatse van de aanduiding "windturbine";
   met daaraan ondergeschikt:
d. kleinschalige duurzame energiewinning;
e. parkeervoorzieningen;
f. speelvoorzieningen;
g. wegen en paden;
h. nutsvoorzieningen;
   met de daarbijbehorende:
i. andere bouwwerken.- **niet in strijd**

12.2.2 Andere bouwwerken
Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:

a. er mogen geen overkappingen worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van terreinafscheidingen mag ten hoogste 2,00 m bedragen;

c. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie gebouwd, met uitzondering van bestaande windturbines ter plaatse van de aanduiding "windturbine";
d. de bouwhoogte van overige andere bouwwerken mag ten hoogste 5,00 m bedragen.
   - **niet in strijd, hoogte is minder dan 5m**

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
b. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. de beroepsvisserij;
   2. transport- en energieleidingen, ter plaatse van de aanduiding "leidingstrook";
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. **integraal waterbeheer**;**- niet in strijd**
   2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
   3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
   4. berging van schone baggerspecie;
d. een windturbine, ter plaatse van de aanduiding "windturbine";
met daaraan ondergeschikt:
e. aanleggelegenheid, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water - aanleggelegenheid";
f. kleinschalige duurzame energiewinning;
met de daarbijbehorende:
g. kaden en dijken;
h. vaarwegmarkeringen;
i. **andere bouwwerken**.- **niet in strijd**

16.2.2 Andere bouwwerken
Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. er worden geen andere bouwwerken ten behoeve van de opwekking van windenergie, met uitzondering van bestaande windturbines ter plaatse van de aanduiding "windturbine", en dagrecreatief medegebruik gebouwd;
b. de bouwhoogte van andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 3,00 m. - **niet in strijd, hoogte is minder dan 3m**

De voor **'Verkeer'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   a. wegen en paden;
b. sloten, bermen en beplanting;
c. parkeervoorzieningen;

met de daarbijbehorende:
j. bruggen, dammen en/of **duikers**, en naar de aard daarmee gelijk te stellen kunstwerken;
k. andere bouwwerken. **– niet in strijd**

24.2.2 Andere bouwwerken
Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
a. de bouwhoogte van terrasschotten/-afscheidingen bedraagt ten hoogste 1,50 m;
b. de bouwhoogte van andere bouwwerken, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer, bedraagt ten hoogste 15,00 m. **– niet in strijd**

De voor **Leiding-Water** aangewezen gronden zijn mede bestemd voor een hoofdwaterleiding met de daarbijbehorende andere bouwwerken**.**

In afwijking van het bepaalde bij de andere daar voorkomende bestemming(en) worden op of in deze gronden geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken, gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming. Deze bepaling geldt niet voor bestaande bouwwerken. **– in strijd, geen bouwwerken toegestaan die niet ten dienste van dubbelbestemming Leiding-Water zijn. Inlaat Katwoude is niet ten dienste van een hoofdwaterleiding**

De voor **Waarde - Archeologie 2** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eisen onderzoek, oppervlakte kleiner dan 100m2**

De voor **Waarde - Archeologie 3** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eisen onderzoek, oppervlakte kleiner dan 500m2**

De voor **Waarde - Archeologie 4** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eisen onderzoek, oppervlakte kleiner dan 2500m2**

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**
  De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**
  Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:
- de bouwhoogte van de andere bouwwerken bedraagt ten hoogste 5,00 m.- **niet in strijd, hoogte is minder dan 5m**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**
Voor het bouwen van andere bouwwerken geldt:

- de bouwhoogte van andere bouwwerken, ten behoeve van deze dubbelbestemming, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer te water, bedraagt ten hoogste 2,00 m**.- niet in strijd, hoogte is minder dan 2m**

Inspectieschacht inlaat Katwoude
conform artikel 1 BP Waterland 2013 een Gebouw:_elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt
Enkelbestemming Natuur-1, artikel 16
Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4, artikel 40
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 45
Gebiedsaanduiding vrijwaringszone-dijk, artikel 49.1

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

e. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
f. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
1. de beroepsvisserij;
2. transport- en energieleidingen, ter plaatse van de aanduiding "leidingstrook";
g. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
1. **integraal waterbeheer;- niet in strijd**
2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water – s
4. cheepvaartroute";
5. berging van schone baggerspecie;
h. een windturbine, ter plaatse van de aanduiding "windturbine";
met daaraan ondergeschikt:
g. aanleggelegenheid, ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van water - aanleggelegenheid";
h. kleinschalige duurzame energiewinning;
met de daarbijbehorende:
j. kaden en dijken;
k. vaarwegmarkeringen;
l. andere bouwwerken.

16.2 Bouwregels

16.2.1 Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd. **– in strijd, er zijn geen gebouwen toegestaan**

De voor '**Waarde - Archeologie 4**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden.

40.2 Bouwregels

40.2.1 Omgevingsvergunning voor het bouwen

Voor bouwwerken waarbij grondroerende werkzaamheden over een oppervlakte groter dan 2.500 m² en dieper dan 0,40 m onder het maaiveld plaatsvinden moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, zijn aangetoond dat:

a. geen archeologische waarden aanwezig zijn; dan wel
b. dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad; dan wel
c. dat de archeologische waarden door bouwactiviteiten kunnen worden verstoord.

- **Niet van toepassing, oppervlakte kleiner dan 2500m2**

De voor '**Waterstaat - Waterkering**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7.

45.2 Bouwregels

45.2.1 Gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken
In afwijking van het bepaalde bij de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen worden op of in deze gronden, met uitzondering van de gronden gelegen binnen de grenzen van een niet-genormeerde regionale waterkering, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7, geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken gebouwd, anders dan ten behoeve van de dubbelbestemming. Dit verbod is niet van toepassing op bestaande gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken binnen de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen. ("niet-genormeerde regionale waterkering " nvt tpv inlaat Katwoude)

45.2.2 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van de dubbelbestemming
Op of in deze gronden worden geen gebouwen en overkappingen gebouwd. **– in strijd, er zijn geen gebouwen toegestaan**

De voor '**vrijwaringszone - dijk**' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen.

49.1.2 Bouwregels gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken
In afwijking van het bepaalde bij de ter plaatse voorkomende bestemming(en) worden op of in deze gronden geen gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken gebouwd, anders dan ten behoeve van deze gebiedsaanduiding. Dit verbod is niet van toepassing op bestaande gebouwen, overkappingen en andere bouwwerken binnen de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen.
– niet in strijd, inspectieschacht inlaat Katwoude ten dienste van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen

Inlaat Katwoude is in strijd met bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 tpv de dubbelbestemming Leiding-Water, er zijn geen bouwwerken toegestaan die niet ten dienste van dubbelbestemming Leiding-Water zijn. Inlaat Katwoude is niet ten dienste van een hoofdwaterleiding. De inspectieschacht van Inlaat Katwoude is in strijd met de bestemming Natuur-1 en de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, t.p.v. deze bestemmingen zijn geen gebouwen toe gestaan.

Module 11, Pieterman

Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013, vastgesteld d.d. 27-11-2014

Dijk (M11)
Gedeeltelijk enkelbestemming Groen
Gedeeltelijk enkelbestemming Natuur-1
Gedeeltelijk enkelbestemming Verkeer
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waarde-Archeologie-2
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waarde-Archeologie-3
Gedeeltelijk dubbelbestemming Waarde-Archeologie-4
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering
Gebiedsaanduiding Vrijwaringszone-dijk

De voor **Groen** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor groenstroken en beplanting en water met daaraan ondergeschikt wegen en paden. **– in strijd,** gronden zijn niet bestemd voor dijk

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. **integraal waterbeheer;**
   2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
   3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
   4. berging van schone baggerspecie;

met de daarbijbehorende:

g. kaden en dijken;
h. vaarwegmarkeringen;
i. andere bouwwerken.

- **niet in strijd**

De voor **Verkeer** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor wegen en paden, sloten en bermen met de daarbijbehorende bruggen, **dammen** en/of duikers. **– niet in strijd**

24.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het aanleggen van wegen en paden of anderszins inrichten van het bestemmingsvlak in afwijking van een ter plaatse van aangegeven genummerd dwarsprofiel, dan wel, indien ter plaatse van geen genummerd dwarsprofiel is aangegeven, in afwijking van het standaarddwarsprofiel. **– in strijd, dijk is in strijd met standaarddwarsprofiel**

De voor **Waarde - Archeologie 2** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden**.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 3** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waarde - Archeologie 4** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden. **.- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**

  De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De dijk is in strijd met het standaarddwarsprofiel tpv de bestemming verkeer van het bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013.
.De andere strijdigheden worden door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering opgeheven.

Fietspad (M11)
Gedeeltelijk enkelbestemming Groen
Gedeeltelijk enkelbestemming Natuur-1
Gedeeltelijk enkelbestemming Verkeer
Dubbelbestemming Waarde-Archeologie-3
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering
Gebiedsaanduiding Vrijwaringszone-dijk

De voor **Groen** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor groenstroken en beplanting en water met daaraan ondergeschikt wegen en paden. **– niet in strijd**

De voor '**Natuur - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. doeleinden van natuur en landschap, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het ecosysteem van het Natura 2000-gebied Markermeer en de daaraan eigen natuurlijke en landschappelijke waarden;
c. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. integraal waterbeheer;
   2. dagrecreatief medegebruik, waaronder het varen met pleziervaartuigen;
   3. de beroepsscheepvaart buiten de gebieden met de aanduiding "specifieke vorm van water - scheepvaartroute";
   4. berging van schone baggerspecie;

met de daarbijbehorende:

g. kaden en dijken;
h. vaarwegmarkeringen;
i. andere bouwwerken.

- **in strijd, fietspaden zijn niet toegestaan**

De voor **Verkeer** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor wegen en paden, sloten en bermen. – **niet in strijd**
24.3 Specifieke gebruiksregels
Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het aanleggen van wegen en paden of anderszins inrichten van het bestemmingsvlak in afwijking van een ter plaatse van aangegeven genummerd dwarsprofiel, dan wel, indien ter plaatse van geen genummerd dwarsprofiel is aangegeven, in afwijking van **het standaarddwarsprofiel. – in strijd, de fietspad is in strijd met het standaarddwarsprofiel**

De voor **Waarde - Archeologie 3** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud van de aldaar in of op de grond aanwezige archeologische waarden**.**

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De voor **Waterstaat - Waterkering** aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en het beheer van de waterstaatsdoeleinden en de cultuurhistorische waarden. – **niet in strijd**

De cultuurhistorische waarden zijn niet van toepassing op de niet-genormeerde regionale waterkeringen, zoals weergegeven op de kaart in bijlage 7. **– niet van toepassing**

De voor **vrijwaringszone - dijk** aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van het doelmatig en veilig functioneren van de waterkeringen. **– niet in strijd**

De fietspad is in strijd met bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013 tpv de bestemmingen Natuur-1, de bestemming is strijdig, er zijn geen fietspaden toegestaan. Tevens is de fietspad in strijd met het standaarddwarsprofiel tpv de bestemming Verkeer.

Bestemmingsplan Pieterman Slobbeland (analoog)

Dijk (M11)

Gedeeltelijk Enkelbestemming Recreatieve doeleinden-Strand (Rs), artikel 3
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeersdoeleinden, artikel 6
Gedeeltelijk Waterkering (primaire bestemming), artikel 8
Gedeeltelijk Aanduiding Langzaamverkeersroute, artikel 8.1

De op de plankaart als **Recreatieve Doeleinden** aangewezen gronden zijn bestemd voor de doeleinden die hierna zijn vermeld bij de code, waarmee de betreffende gronden op de plankaart zijn aangeduid:

Rs

- Strand, speel- en zonneweiden en water
- Ten hoogste én kiosk met uitsluitend op de dagperiode gerichte horeca, en
- Bij een en ander behorende parkeer-, verkeers-, dienst-, nuts-, sanitaire en groenvoorzieningen en fietsenstallingen

- **In strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De op de plankaart als **verkeersdoeleinden** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. Wegen met ten hoogste twee rijstroken,
b. Parkeervoorzieningen, bushaltes en fiets- en voetpaden,
c. Bermen en andere groenvoorzieningen,
d. watergangen,
e. een langzaamverkeersverbinding ter plaatse van de aanduiding "langzaamverkeersroute" of binnen een afstand van 10m aan weerszijden daarvan, en
f. overige, bij een en ander behorende voorzieningen, waaronder begrepen nutsvoorzieningen

- **In strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De op de plankaart als **Waterkering (primaire bestemming)** aangewezen gronden zijn primair, al of niet mede-, bestemd voor:

a. Dijken en dijkbermen ten behoeve van de waterkering en de waterbeheersing, en daarbij behorende voorzieningen,
b. Instandhouding van, uit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle dijken en dijkbermen, en
c. Een langzaamverkeersverbinding ter plaatse van de aanduiding "langzaamverkeersroute" of binnen een afstand van 10 m aan weerszijden daarvan

- **Niet in strijd**

De dijk is in strijd met het bestemmingsplan Pieterman Slobbeland tpv de bestemmingen Recreatieve doeleinden-Strand en Verkeersdoeleinden, de bestemming dijk is niet toegestaan.

Fietspad (M11)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeersdoeleinden, artikel 6
Gedeeltelijk Enkelbestemming Waterkering (primaire bestemming)
Gedeeltelijk Aanduiding Langzaamverkeersroute, artikel 8.1

De op de plankaart als **verkeersdoeleinden** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. Wegen met ten hoogste twee rijstroken,
b. Parkeervoorzieningen, bushaltes en fiets- en voetpaden,
c. Bermen en andere groenvoorzieningen,
d. watergangen,
e. een langzaamverkeersverbinding ter plaatse van de aanduiding "langzaamverkeersroute" of binnen een afstand van 10m aan weerszijden daarvan, en **– in strijd, geen aanduiding langzaamverkeersroute tpv fietspad**
f. overige, bij een en ander behorende voorzieningen, waaronder begrepen nutsvoorzieningen

De op de plankaart als **Waterkering (primaire bestemming)** aangewezen gronden zijn primair, al of niet mede-, bestemd voor:

a. Dijken en dijkbermen ten behoeve van de waterkering en de waterbeheersing, en daarbij behorende voorzieningen,
b. Instandhouding van, uit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle dijken en dijkbermen, en
c. Een langzaamverkeersverbinding ter plaatse van de aanduiding "langzaamverkeersroute" of binnen een afstand van 10 m aan weerszijden daarvan. **– in strijd, fietspad valt gedeeltelijk buiten aanduiding langzaamverkeersroute**

De fietspad is in strijd met het bestemmingsplan Pieterman Slobbeland tpv de bestemmingen Waterkering (primaire bestemming) en Verkeersdoeleinden, de bestemming fietspad is strijdig, hij valt gedeeltelijk buiten de aanduiding langzaamverkeersroute.

Module 10, Noordeinde Volendam

Bestemmingsplan Uitbreidingsplan Volendam 1949

Dijk en Fietspad (M10)
Bestemming Wegen, artikel 1
Gedeeltelijk dijken, artikel 4

Op de gronden aangewezen voor verkeerswegen en voor **wegen** met daarbij behorende bermen en wegsloten, mogen niet anders worden opgericht dan kleine lage gebouwtjes ten dienste van het verkeer of krachtens hun aard bij deze bestemming behorend.

- **De dijk en de fietspad zijn niet in strijd met de bestemming wegen van Uitbreidingsplan Volendam 1949.**

Op de gronden aangewezen voor **dijken**, mag niet worden gebouwd.

- **De dijk en de fietspad zijn niet in strijd met de bestemming dijken van Uitbreidingsplan Volendam 1949.**

De dijk en de fietspad zijn niet in strijd met Uitbreidingsplan Volendam 1949.
Een groot deel van de dijk en de fietspad vallen in de "witte vlek" (geen bestemmingsplan aanwezig), de oostelijke strook naast Uitbreidingsplan Volendam 1949.

Bestemmingsplan Oude Kom Volendam 2012, vastgesteld d.d. 17-10-2013

Dijk (M10)
Gedeeltelijk Enkelbestemming Water, artikel 13
Gedeeltelijk Enkelbestemming Verkeer-Verblijfsgebied, artikel 12
Gedeeltelijk enkelbestemming Tuin, artikel 9
Gedeeltelijk Bouwaanduiding bijgebouwen, artikel 9.1
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 1, artikel 17
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2, artikel 18
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Edams-Volendams erfgoed, artikel 19
Gedeeltelijk Gebiedsaanduiding other: cultuurhistorisch attentiegebied, artikel 19.1
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 20
Gedeeltelijk Gebiedsaanduiding other: provinciaal monument, artikel 24.1

De voor '**Water**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. watergangen en waterpartijen;
b. natuur;
c. verkeer te water;
d. recreatie;
e. visserij;
f. water ten behoeve van de waterhuishouding;
g. oevers;
h. bruggen en overkluizingen, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'brug';
i. ter plaatse van de aanduiding ´haven´, mede voor een haven;

j. aanlegsteigers, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'aanlegsteiger';
met daaraan ondergeschikt,
k. wegen en paden;
l. groenvoorzieningen;
m. waterhuishoudkundige voorzieningen;
met de daarbij behorende,
n. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder keermuren voor waterbeheersing en duikers.

- **in strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De voor '**Verkeer - Verblijfsgebied**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. verblijfsgebied met een functie voor verblijf, verplaatsing;
b. ter plaatse van de aanduiding ´specifieke bouwaanduiding - dijkbeun´, mede voor een dijkbeun ten behoeve van detailhandel in de vorm van het innemen van een standplaats ten behoeve van ambulante handel;
c. ter plaatse van de aanduiding ´terras´, mede voor een terras ten behoeve van de horeca;
d. parkeervoorzieningen;
e. groenvoorzieningen;
f. nutsvoorzieningen;
g. speelvoorzieningen;
h. kunstwerken;
i. reclame-uitingen;
j. water;
k. waterhuishoudkundige voorzieningen;
met de daarbij behorende,
l. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

- **in strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De voor '**Tuin**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. tuinen, behorende bij de op de aangrenzende bestemming gelegen hoofdgebouwen;
met de daarbij behorende,
b. bijbehorende bouwwerken, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding ´bijgebouwen´; **- niet van toepassing**
c. erven en terreinen;
d. parkeervoorzieningen;
e. water;
f. waterhuishoudkundige voorzieningen;
g. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

- **in strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De voor '**Waarde - Archeologie - 1**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waarde - Archeologie - 2'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

a. De voor '**Waarde - Edams-Volendams Erfgoed**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming (en) mede bestemd voor de bescherming van het op die gronden aanwezige cultureel erfgoed.
b. De voor 'Waarde - Edams-Volendams Erfgoed' aangewezen gronden kennen de volgende onderverdeling van het op die gronden aanwezige cultureel erfgoed, waarbij het onder 1 t/m 4 genoemde erfgoed overeenkomstig het bepaalde in de gemeentelijke Erfgoedverordening de status heeft van gemeentelijk monument:
    1. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - karakteristiek waardevol bouwwerk': karakteristiek waardevol bouwwerk, met dien verstande dat sprake is van een bouwwerk met een hoge cultuurhistorische en/of architectonische waarde waarvan het exterieur en/of interieur van het gebouw/bouwwerk, zoals omschreven in het in Bijlage 7 opgenomen cultuurhistorisch rapport, wordt beschermd;
    2. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - beeldbepalend bouwwerk': beeldbepalend bouwwerk, met dien verstande dat sprake is van een bouwwerk met een gemiddelde cultuurhistorische en/of architectonische waarde en waarvan het exterieur van het gebouw/bouwwerk, zoals omschreven in het in bijlage 7 opgenomen cultuurhistorische rapport, wordt beschermd;
    3. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - waardevol cultuurhistorisch element': waardevol cultuurhistorisch element, met dien verstande dat sprake is van een object of bouwwerk met cultuurhistorische en/of architectonische waarde, zoals omschreven in het in bijlage 7 opgenomen cultuurhistorisch rapport, dat wordt beschermd;
    4. ter plaatse van de aanduiding **'cultuurhistorisch attentiegebied**': cultuurhistorisch attentiegebied, met dien verstande dat sprake is van een gebied gekenmerkt door een samenhangende ruimtelijke, cultuurhistorische en/of architectonische waarde, zoals omschreven in het in bijlage 3 t/m 6, opgenomen cultuurhistorisch rapport en dat wordt beschermd.

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De op de voor '**Waterstaat - Waterkering'** aangewezen gronden zijn primair bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, één en ander met inachtneming van de Keur van het Waterschap en secundair voor de andere daar voorkomende bestemming(en).**- niet in strijd**

24.1 Provinciale monumenten
Ter plaatse van de aanduiding **'provinciaal monument'** zijn de gronden mede bestemd voor een provinciaal monument. **– niet in strijd**

De strijdigheid met de bestemmingen Water, Verkeer-Verblijfsgebied en Tuin wordt door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering opgeheven, de dijk is zomede niet in strijd met het bestemmingsplan Oude Kom Volendam 2012.

Fietspad (M10)
Enkelbestemming Verkeer-Verblijfsgebied
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 1
Gedeeltelijk Dubbelbestemming Waarde-Archeologie 2
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering
Gebiedsaanduiding other: provinciaal monument

De voor '**Verkeer - Verblijfsgebied**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. verblijfsgebied met een functie voor verblijf, verplaatsing; **- niet in strijd**

b. ter plaatse van de aanduiding ´specifieke bouwaanduiding - dijkbeun´, mede voor een dijkbeun ten behoeve van detailhandel in de vorm van het innemen van een standplaats ten behoeve van ambulante handel;
c. ter plaatse van de aanduiding ´terras´, mede voor een terras ten behoeve van de horeca;
d. parkeervoorzieningen;
e. groenvoorzieningen;
f. nutsvoorzieningen;
g. speelvoorzieningen;
h. kunstwerken;
i. reclame-uitingen;
j. water;
k. waterhuishoudkundige voorzieningen;
met de daarbij behorende,
l. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

De voor '**Waarde - Archeologie - 1**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De voor **'Waarde - Archeologie - 2'** aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden. **- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De op de voor '**Waterstaat - Waterkering'** aangewezen gronden zijn primair bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, één en ander met inachtneming van de Keur van het Waterschap en secundair voor de andere daar voorkomende bestemming(en).**- niet in strijd**

24.1 Provinciale monumenten
Ter plaatse van de aanduiding **'provinciaal monument'** zijn de gronden mede bestemd voor een provinciaal monument. **– niet in strijd**

De fietspad is niet in strijd met het bestemmingsplan Oude Kom Volendam 2012.

<u>Bestemmingsplan Oud Volendam 1998</u>

<u>Deelplan Noordeinde, goedkeuring GS dd 27-10-1998, met uitzondering van het met rode omlijning aangegeven gebied op de plankaart</u>
<u>Dijk (M10)</u>
Markermeer, artikel 18

De voor **Markermeer** aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor :

a. doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het waterecosysteem markermeer en de daataan eigen landschappelijke en natuurlijke waarden:
b. sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden, zijnde:
   1. integraal waterbeheer;**- niet in strijd, dijk valt hieronder**
   2. beroepsscheepvaart;
   3. beroepsvisserij;
   4. recreatie, uitgezonderd verblijfsrecreatie;
   …..
c. wateren, terreinen en overige onbebouwde gronden
d. bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Het is verboden zonder of in afwijking van een **aanlegvergunning** o.a. de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren:

- **het aanleggen van kaden en dijken**

- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

De dijk is niet in strijd met de bestemming Markermeer van bestemmingsplan Oud Volendam 1998. Een groot deel van de dijk en de fietspad vallen in het gebied van de plankaart dat van goedkeuring door GS is onthouden.

Bestemmingsplan Kleiperk, vastgesteld d.d. 25-08-2015

Dijk (M10)
Enkelbestemming Verkeer-Verblijfsgebied, artikel 5
Dubbelbestemming Waarde-Archeologie, artikel 7
Dubbelbestemming Waarde-Edams-Volendams Erfgoed, artikel 8
Gebiedsaanduiding overige zone-cultuurhistorisch attentiegebied, artikel 8
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 9

De voor '**Verkeer - Verblijfsgebied**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. verblijfsgebied met een functie voor verblijf, verplaatsing en gebruik ten dienste van de aangrenzende bestemmingen;
b. ter plaatse van de aanduiding ´overkapping´, mede voor een overkapping;
c. parkeervoorzieningen;
d. groenvoorzieningen;
e. nutsvoorzieningen;
f. speelvoorzieningen;
g. kunstwerken;
h. reclame-uitingen;
i. water;
j. waterhuishoudkundige voorzieningen;

- **in strijd, bestemming dijk niet toegestaan**

De voor 'Waarde - Archeologie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden.
- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

a. De voor '**Waarde - Edams-Volendams Erfgoed**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming (en) mede bestemd voor de bescherming van het op die gronden aanwezige cultureel erfgoed.
b. De voor 'Waarde - Edams-Volendams Erfgoed' aangewezen gronden kennen de volgende onderverdeling van het op die gronden aanwezige cultureel erfgoed, waarbij het onder 1 tot en met 3 genoemde erfgoed overeenkomstig het bepaalde in de gemeentelijke Erfgoedverordening de status heeft van gemeentelijk monument:
    1. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - karakteristiek waardevol bouwwerk': karakteristiek waardevol bouwwerk, met dien verstande dat sprake is van een bouwwerk met een hoge cultuurhistorische en/of architectonische waarde waarvan het exterieur en/of interieur van het gebouw/bouwwerk, zoals omschreven in het in Bijlage 6 opgenomen cultuurhistorisch rapport, wordt beschermd;
    2. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - beeldbepalend bouwwerk': beeldbepalend bouwwerk, met dien verstande dat sprake is van een bouwwerk met een gemiddelde cultuurhistorische en/of architectonische waarde en waarvan het exterieur van het gebouw/bouwwerk, zoals omschreven in het in Bijlage 6 opgenomen cultuurhistorische rapport, wordt beschermd;
    3. ter plaatse van de aanduiding **'overige zone - cultuurhistorisch attentiegebied'**: cultuurhistorisch attentiegebied, met dien verstande dat sprake is van een gebied gekenmerkt door een samenhangende ruimtelijke, cultuurhistorische en/of architectonische waarde, zoals omschreven in in het de bijlagen 2 tot en met 5 opgenomen cultuurhistorisch rapport en dat wordt beschermd.

- **geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De op de voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn primair bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, één en ander met inachtneming van de Keur van het Waterschap en secundair voor de andere daar voorkomende bestemming(en). **– niet in strijd**

De strijdigheid met de bestemming Verkeer-Verblijfsgebied wordt door de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering opgeheven, de dijk is zomede niet in strijd met het bestemmingsplan Kleiperk.

Fietspad (M10)
Enkelbestemming Verkeer-Verblijfsgebied, artikel 5
Dubbelbestemming Waarde-archeologie, artikel 7
Dubbelbestemming Waarde-Edams-Volendams Erfgoed, artikel 8
Gebiedsaanduiding overige zone-cultuurhistorisch attentiegebied, artikel 8
Dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering, artikel 9

De voor 'Verkeer - Verblijfsgebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. verblijfsgebied met een functie voor verblijf, verplaatsing en gebruik ten dienste van de aangrenzende bestemmingen; - **niet in strijd**

De voor 'Waarde - Archeologie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor instandhouding en bescherming van de in de grond aanwezige archeologische waarden.
- geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)

a. De voor '**Waarde - Edams-Volendams Erfgoed**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming (en) mede bestemd voor de bescherming van het op die gronden aanwezige cultureel erfgoed.
b. De voor 'Waarde - Edams-Volendams Erfgoed' aangewezen gronden kennen de volgende onderverdeling van het op die gronden aanwezige cultureel erfgoed, waarbij het onder 1 tot en met 3 genoemde erfgoed overeenkomstig het bepaalde in de gemeentelijke Erfgoedverordening de status heeft van gemeentelijk monument:
    1. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - karakteristiek waardevol bouwwerk': karakteristiek waardevol bouwwerk, met dien verstande dat sprake is van een bouwwerk met een hoge cultuurhistorische en/of architectonische waarde waarvan het exterieur en/of interieur van het gebouw/bouwwerk, zoals omschreven in het in Bijlage 6 opgenomen cultuurhistorisch rapport, wordt beschermd;
    2. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - beeldbepalend bouwwerk': beeldbepalend bouwwerk, met dien verstande dat sprake is van een bouwwerk met een gemiddelde cultuurhistorische en/of architectonische waarde en waarvan het exterieur van het gebouw/bouwwerk, zoals omschreven in het in Bijlage 6 opgenomen cultuurhistorische rapport, wordt beschermd;
    3. ter plaatse van de aanduiding **'overige zone - cultuurhistorisch attentiegebied'**: cultuurhistorisch attentiegebied, met dien verstande dat sprake is van een gebied gekenmerkt door een samenhangende ruimtelijke, cultuurhistorische en/of architectonische waarde, zoals omschreven in in het de bijlagen 2 tot en met 5 opgenomen cultuurhistorisch rapport en dat wordt beschermd.

- **geen eis aanlegvergunning, onderdeel projectplan (artikel 5.10 Waterwet van toepassing)**

De op de voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn primair bestemd voor de waterkering en de waterbeheersing met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, één en ander met inachtneming van de Keur van het Waterschap en secundair voor de andere daar voorkomende bestemming(en). **– niet in strijd**

De fietspad is niet in strijd met het bestemmingsplan Kleiperk.

---

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Versterking Markermeerdijken
Ontwerp ruimtelijke onderbouwing

Projectomschrijving	Versterking Markermeerdijken		
Documentnummer	AMMD-002442 (17.0012522)		
Verantwoordelijk cluster	Planproces en Vergunningen		
Werkpakket	Planproces		
Object	Ontwerp Ruimtelijke onderbouwing		
Versienummer	2.1	Versiedatum	21 september 2017

Autorisatiekader

Opsteller		Gecontroleerd		Vrijgegeven	
Marianne Romijn Wiebe Smid Maritte Ruumpol Liesbeth Buwalda		Pieter Anne Faber		Erica Nijpels	

Documenthistorie

Versienummer	Versiedatum	Omschrijving
1.0	Maart 2017	Ruimtelijke onderbouwing
2.0	Juli 2017	Ruimtelijke onderbouwing incl. wijzigingen n.a.v. besluit minister
2.1	21 september 2017	Ruimtelijke onderbouwing incl. verwerking preadvies Omgevingsdienst en opmerkingen provincie en gemeenten

Inhoudsopgave

Inleiding **8**

1.1 Aanleiding 8

1.2 Doelstelling en scope van het project 11

1.3 Te doorlopen procedures 12

1.3.1 Procedure Projectplan Waterwet 12
1.3.2 Vergunningen en ontheffingen 12

1.4 Omgevingsvergunning 14

1.4.1 Verhouding omgevingsvergunning en ruimtelijke onderbouwing 14
1.4.2 Het bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland 15

1.5 Crisis- en herstelwet van toepassing 15

1.6 Leeswijzer 15

2 Beschrijving van de huidige situatie **17**

2.1 Voorgeschiedenis 17

2.2 Korte algemene beschrijving van de huidige situatie 17

2.3 Ruimtelijke kwaliteit en belangrijkste waarden 18

2.4 Ruimtelijk functioneel gebruik 26

2.5 Beschrijving huidige situatie per module 27

2.5.1 Hoorn binnenstad (module 1) 27
2.5.2 Strand Hoorn (module 2) 28
2.5.3 Grote Waal en de Hulk (module 3) 28
2.5.4 De Kogen (module 4) 29
2.5.5 Etersheimerbraak (module 5) 30
2.5.6 Heintjesbraak en Warder (module 6) 30
2.5.7 Polder Zeevang (module 7) 31
2.5.8 Haven Edam (module 8) 31
2.5.9 Broeckgouw Edam (module 9) 32
2.5.10 Noordeinde Volendam (module 10) 32
2.5.11 Pieterman (module 11) 33
2.5.12 Katwoude (module 12) 33
2.5.13 De Nes en Opperwoud (module 13) 34
2.5.14 Uitdam dorp (module 14) 35
2.5.15 Uitdammerdijk (module 15) 35

2.6 Veiligheidstekorten (faalmechanismen) 36

2.6.1 Wat houden veiligheidstekorten in? 36
2.6.2 Overzicht van de veiligheidstekorten per module 38

3 Planbeschrijving 42

3.1 Dijkversterking in vogelvlucht 42

3.2 Beschrijving versterkingsoplossingen 44

3.2.1 Binnenwaartse asverschuiving 44
3.2.2 Buitenwaartse asverschuiving 45
3.2.3 Op de as 45
3.2.4 Oeverdijk 47
3.2.5 Constructieve versterkingsmaatregelen 48

3.3 Beschrijving nieuwe situatie per module 48

3.3.1 Deelgebied Hoornse Hop 50
3.3.2 Deelgebied Kogenland 58
3.3.3 Deelgebied Zeevang 68
3.3.4 Deelgebied Gouwzee 84
3.3.5 Deelgebied Waterland 86
3.3.6 Totaaloverzicht Versterking 96
3.3.7 Ruimtelijke opgave Provincie Noord-Holland en gemeenten 105

4 Toets planologische strijdigheid 106

4.1 Strijdigheid met geldende bestemmingsplannen 106

4.1.1 Gemeente Hoorn **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
4.1.2 Gemeente Koggenland **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
4.1.3 Gemeente Edam - Volendam **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
4.1.4 Gemeente Waterland **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
4.1.5 Gemeente Amsterdam **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

5 Beleid 118

5.1 Beleid op internationaal en Europees niveau 118

5.1.1 Kaderrichtlijn Water 118
5.1.2 Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (Europees Parlement / EU-Raad) 119
5.1.3 Verdrag van Malta 119
5.1.5 UNESCO Werelderfgoedverdrag 119

5.2 Beleid op rijksniveau 120

5.2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte 120
5.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) 121
5.2.3 Water 122

5.2.4 Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM) 124

5.3 Beleid op provinciaal niveau 124

5.3.1 Structuurvisie Noord-Holland 2040 124
5.3.2 Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Noord-Holland 128
5.3.3 Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) 129
5.3.4 Kader Ruimtelijke Kwaliteit Dijkversterking Hoorn-Amsterdam (KRK) 131
5.3.5 Provinciale beleidskaders: Landschap en Cultuurhistorie 132
5.3.6 Provinciale beleidskaders: water 135
5.3.7 Provinciale Milieuverordening Noord-Holland 136
5.3.8 Natuurbeheerplan 2017 136
5.3.9 Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan 2007-2013 136

5.4 Beleid op regionaal niveau - Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier 137

5.4.1 Waterprogramma HHNK 2016 - 2021 137
5.4.2 Beleidsnota Waterkeringen 2012 - 2017 138
5.4.3 Keur en Legger Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (2009) 138
5.4.4 Wegenbeleidsplan Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier 2012 - 2017 139
5.4.5 Beleid met betrekking tot de watertoets 139

5.5 Beleid op regionaal niveau - overig 139

5.5.1 Recreatieplan Waterland, actualisatie 2012, Recreatieschap Twiske - Waterland 139

5.6 Beleid op gemeentelijk niveau 140

5.6.1 Gemeente Hoorn 140
5.6.2 Gemeente Koggenland 141
5.6.3 Gemeente Edam-Volendam 142
5.6.4 Gemeente Waterland 143
5.6.5 Gemeente Amsterdam 143

6 Toetsing omgevingsaspecten 146

6.1 Inleiding 146

6.2 Water 146

6.2.1 Watertoets 146
6.2.2 Overige wateraspecten 150
6.2.3 Conclusie water 151

6.3 Natuur 151

6.3.1 Invloed op Natura 2000-gebieden 152
6.3.2 Invloed op Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen, Weidevogelleefgebied 162
6.3.3 Soortenbescherming 166
6.3.4 Conclusie natuur 173

6.4 Landschap 175

6.4.1 Toetsingskader 175
6.4.2 Gevolgen Versterking voor landschappelijke waarden 175

6.5 Cultuurhistorische waarden 186

6.5.1 Beschrijving cultuurhistorische waarden Markermeerdijken 186
6.5.2 Gevolgen Versterking voor cultuurhistorische waarden Markermeerdijken 188
6.5.3 Conclusie cultuurhistorische waarden 193

6.6 Archeologie 186

6.6.1 Toetsingskader 193
6.6.2 Archeologisch bureauonderzoek 194
6.6.3 Archeologisch inventariserend onderzoek waterbodem 198
6.6.4 Conclusie archeologie 199

6.7 Bodemkwaliteit 200

6.7.1 Toetsingskader 200
6.7.2 Resultaten onderzoeken 200
6.7.3 Grondstromenplan 203
6.7.4 Conclusie bovemkwaliteit 203

6.8 Verkeer en Geluid 203

6.8.1 Verkeer 204
6.8.2 Geluid 205

6.9 Luchtkwaliteit 211

6.10 Externe veiligheid 212

6.11 Niet gesprongen explosieven 215

6.12 Planologisch relevante kabels en leidingen 216

6.13 Uitvoering 217

6.13.1 Wijze van uitvoering 217
6.13.2 Aanvoer van materialen 220
6.13.3 Beperking hinder 222

7 Maatschappelijke en financiële uitvoerbaarheid 226

7.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 226

7.1.1 Participatie 226
7.1.2 Invloed omgeving op ontwerp oplossingen 227
7.1.3 Samenwerkingsovereenkomsten 227
7.1.4 Procedure 228

7.1.5 Doorkijk vervolg 229
7.1.6 Planning uitvoering 229

7.2 Financiële uitvoerbaarheid 230

7.2.1 Grondverwerving 230
7.2.2 Tegemoetkoming in schade 231
7.2.3 Grondexploitatie 232
7.2.4 Financiering 232
7.2.5 Conclusie financiële uitvoerbaarheid 233

Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding voor de dijkversterking, de scope van het project, de te doorlopen procedures en de plek van deze Ruimtelijke Onderbouwing daarin. Afgesloten wordt met een leeswijzer.

1.1 Aanleiding

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (verder: HHNK) heeft als kerntaak het beschermen van het land tegen het water, tegen wateroverlast en watertekort, het zorgen voor schoon en gezond oppervlaktewater en voor veilige (vaar)wegen. Waterkeringen als dijken, dammen, duinen en kaden moeten het water tegenhouden. HNNK spant zich ervoor in dat de waterkeringen in goede staat zijn, zodat bewoners van het beheergebied van HHNK veilig kunnen wonen, werken en recreëren.

In het beheergebied van HHNK, het gebied van Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal, inclusief Texel, ligt ongeveer 300 kilometer primaire waterkering, waaronder de Markermeerdijken. Primaire waterkeringen zijn dijken, dammen en duinen die tezamen een achterland beschermen. De primaire waterkeringen beschermen Noord-Holland tegen overstromingen van water uit de Noordzee, de Waddenzee, het IJsselmeer en het Markermeer.

Al eeuwenlang beschermen de Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam het achterland tegen overstromingen. In de loop van de tijd zijn ze versterkt, doorgebroken en weer hersteld, volgens de steeds veranderende mogelijkheden, eisen en behoeften. Zo is dit provinciale monument vooral ook een ‘levend monument’. Bescherming tegen het water was de voorwaarde voor ontginning van het land en economische bloei van de steden en dorpen in deze regio. De dijk is onderdeel van een oer-Hollands landschap met grote waarde voor recreatie, wonen, natuur en cultuurhistorie. In het landschap is de geschiedenis van de dijk goed zichtbaar door braken, het bochtig verloop en de bekleding, zoals de Noordse steen. Bebouwing op de dijk kenmerkt historische plekken in Volendam, Uitdam en Durgerdam. De dijk beschermt 1,2 miljoen mensen en de in het achterland aanwezige 25 miljard aan economische waarde tegen het water. Tot 1932 keerden de dijken de Zuiderzee, na de komst van de Afsluitdijk en de Houtribdijk het Markermeer.

Sinds de wijziging van de Wet op de waterkering in 2002, is het Markermeer aangewezen als buitenwater. Hierdoor geldt voor de Markermeerdijken een veiligheidsnorm voor primaire keringen. Landelijke toetsing van de dijken in 2006 heeft vervolgens aangetoond dat een groot deel van de Markermeerdijken, zo’n 33 kilometer, niet voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm. In het tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) van het Rijk is opgenomen om de afgekeurde delen te versterken.

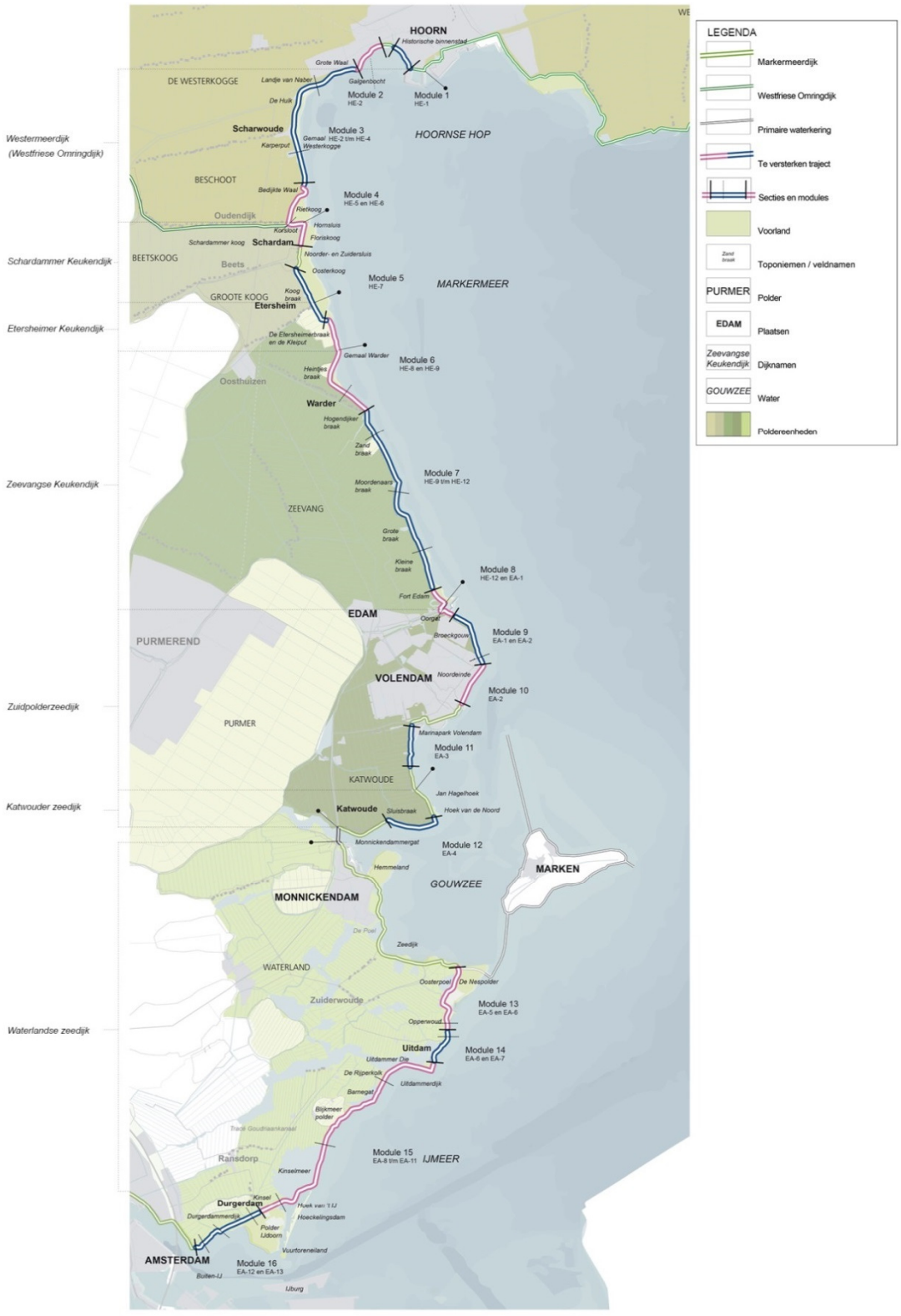
In de 21e eeuw is de dijk onlosmakelijk verbonden met het landschap, het gebruik daarvan en de ontwikkelingen er omheen. De dijkversterking is daarmee niet slechts een waterbouwkundig project. Naast het herstellen van de elementen die met de dijkversterking op de schop gaan en het inpassen in het landschap, biedt de dijkversterking ook kansen om extra waarden toe te voegen. De versterking van de Markermeerdijken (verder: de Versterking) is onderdeel van een gebiedsontwikkeling. Na de versterking is de dijk weer veilig voor minimaal vijftig jaar. De dijk anticipeert op de ontwikkelingen die in die periode op ons afkomen. De versterkte Markermeerdijken bieden ruimte aan de groei van recreatie en toerisme, dat zich meer zal

verspreiden over de regio, waaronder Waterland. Niet alleen de dijk wordt versterkt, maar ook de stedelijke waterfronten en de toegankelijkheid van de dijk. De dijk draagt bij aan de noodzakelijke klimaatadaptatie; de versterkte dijk anticipeert op veranderende weersomstandigheden. Door natuurkwaliteiten toe te voegen, wordt een bijdrage geleverd aan de biodiversiteit in Noord-Holland, waaronder de kwaliteit van het Markermeer. Ten slotte blijft de historie van de dijk zichtbaar.

De dijkversterking wordt voorbereid en uitgevoerd door de Alliantie Markermeerdijken (verder: de Alliantie). Deze bestaat uit het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en een consortium van markpartijen onder leiding van Boskalis Nederland B.V. en VolkerWessels bedrijven. De Alliantie werkt nauw samen met de provincie, als bevoegd gezag voor de dijkversterking, en Rijkswaterstaat (RWS), verantwoordelijk voor het tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma. De uitwerking van de dijkversterkingsmaatregelen heeft plaatsgevonden binnen het door Provincie, Hoogheemraadschap en RWS gezamenlijk opgestelde Kader Ruimtelijke Kwaliteit (KRK, 2014). Daarnaast is gebruik gemaakt van de laatste technische kennis, bijvoorbeeld over de sterkte van dijken op veengrond en de veiligheidsnormering die vanaf 2017 geldt. Zo is gekomen tot een toekomstbestendig dijkontwerp dat passend is in haar omgeving.

Gezien de lengte van het te versterken dijktraject heeft de Alliantie besloten om het traject onder te verdelen in 16 modules, bestaande uit een of meer dijksecties. Deze modules zijn zo gekozen dat samenhangende trajecten zoveel mogelijk als zodanig behandeld kunnen worden. In afbeelding 1 (volgende pagina) en in bijlagenboek bijlage 11.5 is de ligging van de Markermeerdijken en het te versterken traject opgenomen, inclusief de 16 modules en 25 secties waarin het traject is verdeeld. De niet te versterken dijkdelen zijn geen onderdeel van het project.

Op 5 juli 2017 is door de Minister van Infrastructuur en Milieu besloten om de dijkversterking bij Durgerdam (Module 16: Durgerdammerdijk) te temporiseren. Dit betekent dat Durgerdam wel tot de versterkingsopgave behoort, maar een separate uitwerking in een eigen Projectplan krijgt. Er wordt naar gestreefd om dit projectplan eind 2018 ter inzage te leggen. De Versterking van module 16 maakt dan ook geen onderdeel uit van de aanvraag voor een omgevingsvergunning (daaronder begrepen: de Ruimtelijke Onderbouwing). In de tekst van de Ruimtelijke Onderbouwing komt daarom module 16 niet meer terug. Op afbeeldingen en figuren kan module 16 nog wel zijn opgenomen. Benadrukt dient te worden dat module 16 desondanks geen onderdeel uitmaakt van de aan te vragen omgevingsvergunning.

Figuur 1: Ligging Markermeerdijken met de versterkingsopgave

Strijdigheid vigerende bestemmingsplannen
De inrichting van het gebied na de uitvoering van het project is in strijd met de vigerende bestemmingsplannen van respectievelijk de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam. Om die reden wordt een omgevingsvergunning voor planologische strijdigheid aangevraagd. De aanvraag voor de omgevingsvergunning moet een ruimtelijke onderbouwing bevatten. Deze onderbouwing is in dit rapport verwoord.

1.2 Doelstelling en scope van het project

De Versterking heeft twee doelstellingen:
1. Een veilige dijk die voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm tegen overstromingen.
2. Een dijk die zo veel als mogelijk ruimtelijk wordt ingepast in haar omgeving.

De eerste doelstelling van de Versterking is ervoor te zorgen dat de Markermeerdijken gedurende de planperiode van 50 jaar aan de wettelijke veiligheidseisen voldoen. Dit houdt in dat in het ontwerp rekening is gehouden met toekomstige ontwikkelingen (onder andere door een toeslag op de ontwerpwaterstand voor klimaateffecten en bodemdaling) en (kennis)onzekerheden, zodat het uitgevoerde ontwerp tijdens de planperiode blijft functioneren zonder dat ingrijpende en kostbare aanpassingen noodzakelijk zijn. In paragraaf 2.4 van het Projectplan Waterwet is dit nader uitgewerkt.

De tweede doelstelling van het project is de dijk zoveel als mogelijk ruimtelijk in te passen in haar omgeving. Door de inpassingsdoelstelling vindt bij de versterkingsopgave een zorgvuldige afweging plaats tussen - soms tegenstrijdige - belangen en belangrijke waarden van de dijk en haar omgeving. De dijk is een provinciaal monument, kent archeologische en landschappelijke waarden en delen van de dijk zijn onderdeel van de Stelling van Amsterdam (UNESCO werelderfgoed). Daarnaast liggen aan de dijk beschermde dorpsgezichten en historische plaatsen die van recreatieve en toeristische waarde zijn, net als de dijk zelf. Ook grenst de dijk aan diverse beschermde natuurgebieden en vormt de dijk het leefgebied voor bijzondere plant- en diersoorten. Als leidraad voor de afweging tussen de verschillende belangen is het KRK ontwikkeld. Het KRK benoemt per deelgebied van de dijk de belangrijkste waarden. Deze hebben geleid tot de parels die per module zijn benoemd in de zogenoemde Parelkaart. Het KRK en de Parelkaart worden betrokken bij de keuze voor de voorkeursoplossingen. Hierdoor is geborgd dat het ontwerp van de versterkte dijk, zowel per module als per deelgebied, zo veel als mogelijk is ingepast in haar omgeving en wordt de ruimtelijke kwaliteit geborgd. In paragraaf 3.3 is dit nader uitgewerkt.

Het project beslaat circa 33,8 km aan te versterken dijk tussen Hoorn en Amsterdam. De Versterking wordt op de trajectdelen op verschillende wijzen uitgevoerd. Binnen deze scope zijn ook kunstwerken opgenomen, die aangepast moeten worden in het kader van de Versterking. In het kader van de ruimtelijke inpassing wordt in een aantal modules het fietspad op de kruin van de dijk gelegd, van waaruit recreanten een aantrekkelijk uitzicht hebben over het Markermeer.

Daarnaast worden maatregelen meegenomen die niet ter verwezenlijking zijn van de veiligheidsopgave of als inpassing in de omgeving dienen. Deze maatregelen (meekoppelkansen genoemd) zijn onder meer:
- stadsstrand Hoorn;
- doorgaande fietsroute Hoorn-Amsterdam;
- voorlanden bij Zeevang.

Om de Versterking uit te voeren, worden tijdelijke werkstroken aangelegd. Deze werkstroken maken geen deel uit van de scope van het project.

Naar verwachting is de procedure voor het Projectplan Waterwet voor de Versterking Markermeerdijken medio 2018 afgerond, zodat de werkzaamheden aan de dijk dan kunnen worden gestart. De planning is erop gericht dat op 31 december 2021 het sein 'dijk veilig' kan worden gegeven.

1.3 Te doorlopen procedures

1.3.1 Procedure Projectplan Waterwet

Voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk stelt de beheerder, in dit geval HHNK, een Projectplan Waterwet op. Het Projectplan Waterwet beschrijft (conform artikel 5.4 van de Waterwet) onder meer nut en noodzaak, de versterkingsmaatregelen, de wijze waarop de Versterking wordt uitgevoerd, de eventuele nadelige effecten van de Versterking en hoe die nadelige effecten worden voorkomen of hersteld.

Ter onderbouwing van het besluit over het Projectplan Waterwet is een milieueffectrapport opgesteld (MER). De noodzaak tot het opstellen van een MER is voorgeschreven in het Besluit milieueffectrapportage; de achtergronden hiervan zijn nader toegelicht in het MER. In het MER is een aantal alternatieven voor de dijkversterking onderzocht en zijn de bijbehorende milieueffecten en de gemaakte keuzes beschreven.

Gecoördineerde procedure
Het Projectplan Waterwet en de besluiten ter uitvoering hiervan zijn conform hoofdstuk 5.2 van de Waterwet (Wtw) gecoördineerd voorbereid. Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland zijn het coördinerend bevoegd gezag. De wettelijke beslistermijnen van de vergunningen die gecoördineerd worden komen te vervallen en worden genomen binnen een door Gedeputeerde Staten te bepalen termijn. Artikel 5.9 Wtw verklaart op de gecoördineerde voorbereiding afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland hebben vanwege de coördinatie de voorbereiding, bekendmaking en vaststelling van de benodigde besluiten gebundeld.

Gedeputeerde Staten kunnen ingevolge artikel 5.8 Wtw andere bevoegde bestuursorganen, zoals gemeenten en HHNK, verplichten om medewerking te verlenen aan de coördinatie. Gedeputeerde Staten zijn daarnaast ingevolge artikel 5.11 Wtw bevoegd om in plaats van het bevoegd gezag een besluit te nemen dat nodig is ter uitvoering van het projectplan, indien het bevoegd gezag niet (tijdig) een besluit neemt (in overeenstemming met het projectplan) of indien het besluit naar het oordeel van Gedeputeerde Staten wijziging behoeft.

Tijdens de procedure worden de ontwerpbesluiten 6 weken ter inzage gelegd, waarbij zienswijzen kunnen worden ingediend. In paragraaf 7.1.3 wordt expliciet ingegaan op de mogelijkheden tot het indienen van zienswijzen en de mogelijkheid tot het instellen van beroep op de definitieve besluiten.

1.3.2 Vergunningen en ontheffingen

Ter uitvoering van het Projectplan Waterwet dient een aantal vergunningen en ontheffingen te worden aangevraagd en verleend. Deze vergunningen en ontheffingen doorlopen de hiervoor

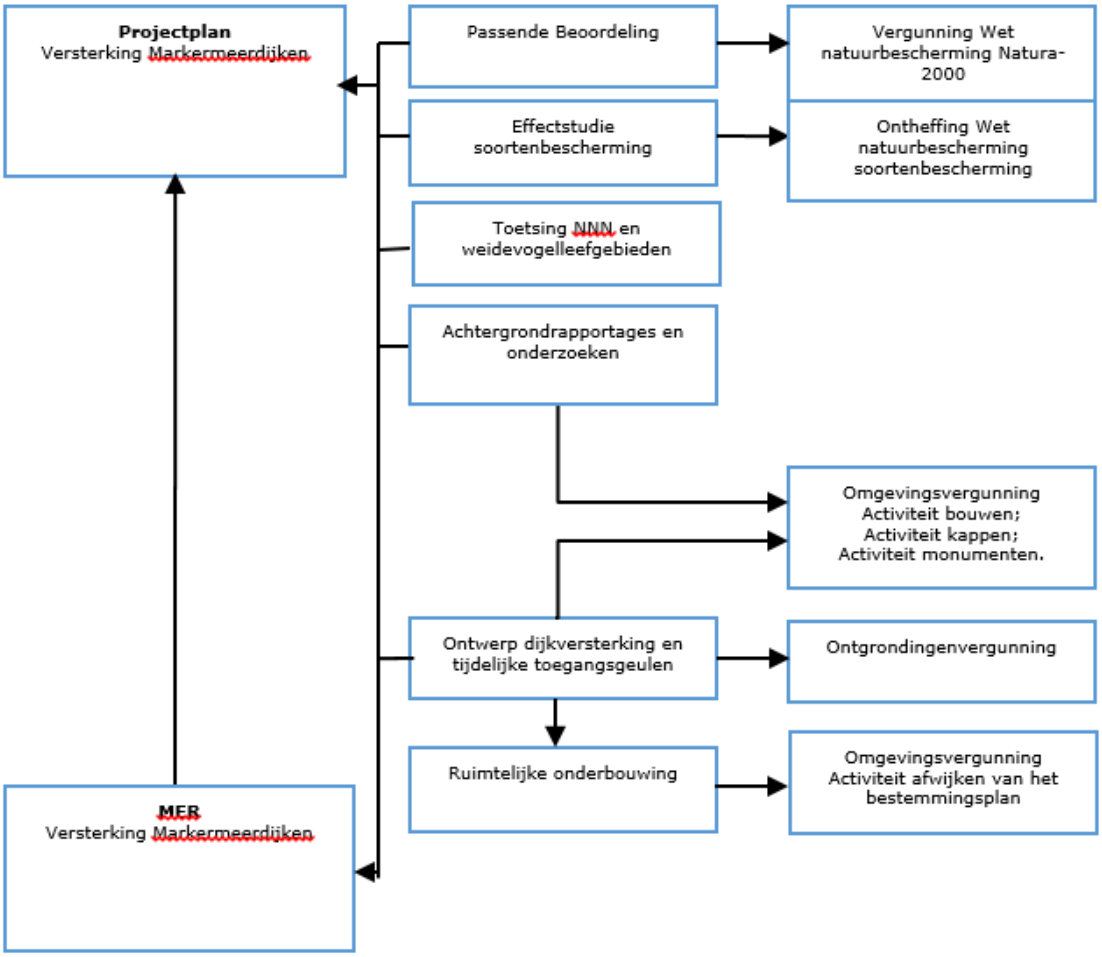
bedoelde gecoördineerde procedure. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de benodigde vergunningen en ontheffingen.

Tabel 1. Overzicht vergunningen en ontheffingen

Vergunning/Ontheffing	Omschrijving	Bevoegd gezag
Omgevingsvergunning Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Afwijken van het bestemmingsplan; Wijzigen provinciaal monument; Bouwen van kunstwerken en waterstaatkundige bouwwerken; Kappen van bomen.	Gedeputeerde Staten Provincie Noord-Holland
Vergunning Wet natuurbescherming, Natura 2000-gebieden	Uitvoeren van activiteiten binnen een beschermd Natura-2000-gebied of activiteiten die een effect hebben op een beschermd Natura-2000 gebied	Gedeputeerde Staten Provincie Noord-Holland
Ontheffing Wet natuurbescherming, flora en fauna	Uitvoeren van activiteiten met negatieve effecten op beschermde planten- en diersoorten	Gedeputeerde Staten Provincie Noord-Holland
Vergunning Ontgrondingenwet	Aanleg van tijdelijke toegangsgeulen in het Markermeer	Minister van Infrastructuur en Milieu

In artikel 5.10 van de Waterwet is bepaald dat voor de uitvoering van het projectplan geen omgevingsvergunning is vereist voor een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo.

Navolgend schema geeft de verschillende besluiten aan die benodigd zijn en de planproducten die daarvoor zijn opgesteld.

Figuur 2: Overzicht planproducten

1.4 Omgevingsvergunning

1.4.1 Verhouding omgevingsvergunning en ruimtelijke onderbouwing

De Versterking Markermeerdijken leidt tot veranderingen aan de bestaande dijk die strijdig zijn met de vigerende bestemmingsplannen of beheersverordening. Er wordt een omgevingsvergunning voor het afwijken van vigerende bestemmingsplannen aangevraagd, alsmede voor bouwen van kunstwerken, wijzigen van een provinciaal monument en het kappen van bomen.

De juridische noodzaak tot het aanvragen van een omgevingsvergunning voor afwijken van de vigerende bestemmingsplannen vindt zijn oorsprong in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan wordt alleen verleend, indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een ruimtelijke onderbouwing bevat. In algemene zin wordt in deze ruimtelijke onderbouwing gemotiveerd of er, bij realisatie van het project, sprake is van een ‘goede ruimtelijke ordening’. Vertrekpunt voor deze motivering zijn de geldende planologische kaders, bestaande

omgevingswaarden, alsmede sectorale wet- en regelgeving. De ruimtelijke onderbouwing beschrijft de ruimtelijke inpasbaarheid van de dijkversterking in haar omgeving en motiveert waarom het aanvaardbaar is om van de vigerende bestemmingsplannen af te wijken. De onderbouwing gaat in op alle planologisch relevante gevolgen van de dijkversterking, zoals natuur en landschap, milieu, bebouwde omgeving, verkeer, waterhuishouding en cultuurhistorie.

1.4.2 Het bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland

De Wabo kent als uitgangspunt dat er per project één bevoegd gezag is. Dit bevoegd gezag is vervolgens verantwoordelijk voor de verlening en de (bestuursrechtelijke) handhaving van de omgevingsvergunning. Als basisregel kent de Wabo het bevoegd gezag toe aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar het project (in hoofdzaak) zal worden uitgevoerd.

In dit geval is echter sprake van een uitzondering op deze hoofdregel, namelijk de uitzondering betreffende een project van provinciaal belang. Bij een project van provinciaal belang kunnen Gedeputeerde Staten van de provincie bevoegd gezag zijn indien ten behoeve van de verwezenlijking van een project via een omgevingsvergunning wordt afweken van het bestemmingsplan (artikel 2.4 lid 2 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in combinatie met artikel 3.1, aanhef en onder b van het Besluit omgevingsrecht (Bor)). De Versterking Markermeerdijken valt in deze categorie. Dit omvangrijke project ligt in meerdere gemeenten. Daarnaast overstijgt het waterveiligheidsaspect het niveau van het gemeentelijk belang. Om deze redenen is sprake van een project van provinciaal belang. Dit volgt ook uit de Structuurvisie Noord-Holland 2040, waarin in paragraaf 3.3 als één van de provinciale belangen ‘voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast’, is genoemd. Op basis hiervan is er door Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland voor gekozen om als bevoegd gezag op te treden.

1.5 Crisis- en herstelwet van toepassing

Op het project Markermeerdijken is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van toepassing. Het project behelst namelijk categorie 7.3 van bijlage I, de aanleg of wijziging van waterstaatswerken als bedoeld in artikel 5.4, eerste lid Waterwet. In artikel 5.4, lid 1 van de Waterwet staat genoemd de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk door de beheerder. Daarmee vallen het projectplan Waterwet en alle overige besluiten voor de uitvoering van de maatregelen onder de werking van deze wet. Dit heeft een aantal gevolgen voor de eventuele beroepsprocedure tegen de besluiten. Zo moeten de beroepsgronden in het beroepschrift worden opgenomen, wordt het beroepschrift niet ontvankelijk verklaard indien binnen de beroepstermijn geen gronden zijn ingediend en kunnen deze na afloop van de beroepstermijn niet meer worden aangevuld. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State doet uiterlijk binnen zes maanden na afloop van de beroepstermijn uitspraak.

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze Ruimtelijke Onderbouwing wordt de huidige situatie van het plangebied beschreven. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het project. In hoofdstuk 4 wordt de strijdigheid met de vigerende bestemmingsplannen beschreven. Hoofdstuk 5 vervolgens geeft een overzicht van de beleidskaders en laat zien of daaraan wordt voldaan. In hoofdstuk 6 worden per omgevingsaspect de samengevatte resultaten van de onderzoeken beschreven. Hoofdstuk 7 gaat in op de maatschappelijke en financiële uitvoerbaarheid en de planning van de uitvoering.

De bijlagen behorende bij de Ruimtelijke Onderbouwing zijn gebundeld in een separaat Bijlagen- en kaartenboek. Hierin zijn diverse kaarten, ontwerptekeningen en figuren opgenomen. De reden

daarvoor is dat deze het beste tot hun recht komen in een groter formaat. Ook de uitgevoerde onderzoeken zijn gebundeld in het Bijlagenboek.

2 Beschrijving van de huidige situatie

Dit hoofdstuk beschrijft de voorgeschiedenis, de huidige situatie en de projectgeschiedenis van de Versterking.

2.1 Voorgeschiedenis

De dijken tussen Hoorn en Amsterdam kennen een zeer lange ontwikkelingsgeschiedenis. Deze historie is voor een groot deel bewaard gebleven in de dijkkern, de dijkbekleding, het dijkprofiel, het dijktracé en in elementen als stuwen en sluizen, braken en voorlanden.

De dijk tussen Hoorn en Amsterdam was vóór 1932 een zeedijk. De toenmalige Zuiderzee kende nog eb en vloed. Het zeewater uit de Noordzee en de Waddenzee stuwde op en vloeide weg onder invloed van wind en getij. Bij storm kon de waterstand behoorlijk oplopen en konden de golven hevig zijn. In 1916 brak de dijk, op twee plaatsen ten noorden van Zuiderwoude in Waterland voor de laatste keer door. Naar aanleiding van deze overstroming is de dijk rond 1920 uitgebreid versterkt, waarbij hoogte en stabiliteit werden verbeterd met de aanleg van zogenaamde binnenbermen aan de landzijde.

In 1932 werd de Afsluitdijk gesloten. In 1976 werd met de voltooiing van de Houtribdijk het Markermeer gevormd met als doel dit verder in te polderen tot Markerwaard. Omdat de bedreiging steeds verder zou gaan afnemen, zijn er geen plannen ontwikkeld om de dijk tussen Hoorn en Amsterdam verder te versterken. In 1986 besloot het kabinet echter de Markerwaard voorlopig niet aan te leggen. In 2003 is de ruimtelijke reservering voor de inpoldering van het Markermeer definitief vervallen. Met het besluit het Markermeer niet in te polderen is het Markermeer logischerwijs als bedreigend buitenwater in de Waterwet (toen nog: Wet op de Waterkering) opgenomen en dienen de Markermeerdijken aan de normen te voldoen zoals opgenomen in deze wet. Vanaf 1 januari 2017 geldt de nieuwe normering voor de waterveiligheid. Deze nieuwe normering is gebaseerd op overstromingskansen in plaats van de vorige normering die gebaseerd was op overschrijdingskansen.

2.2 Korte algemene beschrijving van de huidige situatie

De Versterking van de dijk tussen Hoorn en Amsterdam vindt plaats in een oer-Hollands landschap met grote waarde voor recreatie, wonen, natuur en cultuurhistorie. De dijken tussen Hoorn en Amsterdam zijn onlosmakelijk met dit landschap verbonden. Bescherming tegen de voormalige Zuiderzee was de voorwaarde voor de ontginning van het land en de economische bloei van de steden en dorpen in het gebied. Mede om deze reden is de dijk aangewezen als provinciaal cultuurhistorisch monument.

Het achterland van de dijk dankt zijn eigen identiteit onder andere aan de open veenweidegebieden, oude dijkdoorbraken, oude veenrivieren, kleine dorpen zoals Schardam, Warder, Uitdam en grotere plaatsen zoals Hoorn, Edam en Volendam. De dijk is op de meeste plekken relatief smal: de kruin is enkele meters breed en de steunberm aan de binnenzijde ongeveer 5 tot 20 meter. De dijk is aan de binnenzijde, op de kruin en op het bovenste deel van het buitentalud met gras bekleed. Op het onderste deel van het buitentalud ligt een gezette steenbekleding, hoofdzakelijk bestaande uit basalt of Noordse steen. Het binnendijkse gebied bestaat uit een afwisseling van ondiepe polders waar de oorspronkelijke veengrond nog aanwezig is en dieper gelegen droogmakerijen. Kenmerkend voor de waterhuishouding van het gebied is dat door het waterpeilverschil tussen het Markermeer en het binnendijkse gebied water uit het

Markermeer opwelt in de binnendijks gelegen poldersloten, voornamelijk in de diepe droogmakerijen. Vooral de polders met een bovengrond van veen en/of slappe klei zijn onderhevig aan een continue daling van het maaiveld (circa 4 mm per jaar). Het polderpeil wordt hier regelmatig op aangepast.

2.3 Ruimtelijke kwaliteit en belangrijkste waarden

In deze paragraaf wordt in gegaan op de kwaliteiten van het te versterken deel van de Markermeerdijken: wat is de ruimtelijke kwaliteit van de dijken wat zijn de belangrijkste waarden?

Kader Ruimtelijke Kwaliteit en parelkaart

Door de Provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat (Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)) en HHNK is een Kader Ruimtelijke Kwaliteit (KRK) opgesteld dat uitgangspunten en principe-oplossingen voor de dijkversterking formuleert die recht doen aan de kwaliteiten van het gebied. In het KRK is de dijk op basis van de ontstaansgeschiedenis en de huidige visueel- en functioneel-ruimtelijke karakteristieken gebundeld in vijf consistente deelgebieden.

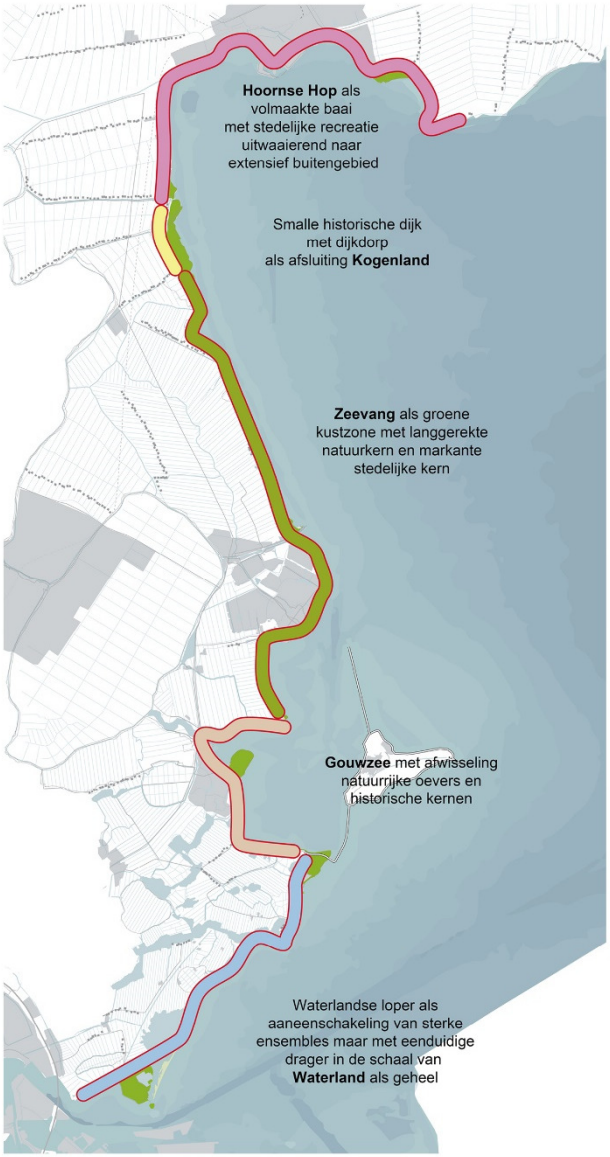
In navolging op het KRK zijn de belangrijkste waarden in de deelgebieden nader benoemd. Deze zijn opgenomen op de zogenaamde 'parelkaart' (zie figuur 8). De parelkaart sluit aan bij de vijf deelgebieden uit het KRK. Elk deelgebied heeft een specifieke kwaliteit waarmee de dijkversterking rekening moet houden. Parels zijn daarbinnen de hoogtepunten van de verschillende waarden van de dijk. Hoogtepunten in de ogen van de vakspecialisten, bewoners en belanghebbenden rond de dijk. Zowel het KRK als de parelkaart spelen een rol bij het bepalen van het ontwerp voor de dijkversterking en de ruimtelijke inpassing.

Gelet op de lengte van de te versterken dijk is de huidige situatie in het plangebied hierna per deelgebied beschreven. Dit zijn:

1. Hoornse Hop: volmaakte baai met stedelijke recreatie uitwaaierend naar extensief buitengebied.
2. Kogenland: smalle historische dijk met dijkdorp als afsluiting Kogenland.
3. Zeevang: groene kustzone met lange gerekte natuurkern en markante stedelijke kern.
4. Gouwzee: met afwisseling natuurrijke oevers en historische kernen.
5. Waterland: Waterlandse loper als aaneenschakeling van sterke ensembles[1], maar met eenduidige drager in de schaal van waterland als geheel.

In figuur 3 en in bijlage 11.19 van het bijlagenboek zijn de locatie van de verschillende deelgebieden aangegeven. De volgende beschrijving is afkomstig uit het KRK. Daarnaast zijn door de Alliantie de belangrijkste waarden in het gebied nader benoemd in een zogenaamde parelkaart (figuur 9 en bijlage 11.21 van het bijlagenboek).

[1] Een ensemble is een architectonisch en stedenbouwkundig compositorisch geheel.

Figuur 3: Locaties deelgebieden

Hoornse Hop
Onder de Hoornse Hop valt het stadslandschap van Hoorn, omrand door (een deel van) de Westfriese Omringdijk. De Hoornse Hop wordt ruimtelijk bepaald door twee markante knikpunten in de dijk. Het traject loopt tot Lutje Schardam. De Westfriese Omringdijk is in de 13e eeuw gesloten ter bescherming van West-Friesland, dat in die periode omringd was door de Zuiderzee en de vele binnenwateren in de veenontginningen van Noord-Holland. De Westfriese Omringdijk vormde een van de weinige goed begaanbare verbindingen in het gebied. In de loop der tijd ontstonden nederzettingen langs deze 'ringweg', waaronder Hoorn (figuur 4).

Voor de Versterking staat hier centraal: Nieuw leven voor de historische dijk. Parels zijn bijvoorbeeld: stadsrecreatie langs het waterfront, het natuurgebied De Hulk met de visdiefjeskolonie en de beleving van het Markermeer bij de bedijkte Waal.

Figuur 4: Uitzicht vanaf Hoorn op de Hoornse Hop en vanaf de dijk op Hoorn

Karakteristiek:

- Kenmerkend profiel bestaande uit grasbekleding, buitendijkse keien en een weg bovenop de dijk.
- Grotendeels open landschap aan de binnendijkse zijde waardoor de dijk van grote afstand herkenbaar is.
- Het water van het Markermeer staat grotendeels tot aan de voet van de dijk, slechts op enkele plekken doorbroken door smal voorland.
- Hoornse Hop als baai met stedelijke recreatie uitwaaierend naar extensief buitengebied.
- Stadsfront Hoorn als grootste blikvanger.
- Afbuiging Westfriese Omringdijk van het Markermeer ter hoogte van Lutje Schardam.
- In West-Friesland: lintdorpen en watergangen haaks op de dijk.
- Drager continuïteit: weg op de dijk.
- Tracéverloop: dijk met kapen en baaien en markante bochten bij braken en kogen.
- Voorland met hoge natuurwaarden (broedkolonie Visdief) en recreatieve functies.
- Hoge archeologische verwachtingswaarde buitendijks: een groot deel van de huidige Hoornse Hop lag lange tijd binnendijks en de haven van Hoorn zorgde voor een concentratie van schepen.

Voor de Versterking staat hier centraal: Nieuw leven voor de historische dijk. Parels zijn bijvoorbeeld: recreatie langs het waterfront bij Hoorn, de visdiefjeskolonie en de Westfriese-Omringdijk.

Kogenland

De dijk tussen Lutje Schardam en Etersheim vormt één deelgebied: Kogenland. Een koog is een laag, door de zee aangeslibd, buitendijks stuk land. Tussen de Westfriese Omringdijk en de ringdijk om Zeevang lag een verbinding tussen de Zuiderzee en de Beemster: de Korsloot. Tussen 1311 en 1319 is deze sloot, tot op dat moment een belangrijke vaarroute, afgedamd (de Schardam) om zodoende de invloed van de Zuiderzee op het achterland te doen verminderen. Met het leggen van deze dam ontstond de Schardammer Keukendijk, welke als het ware het 'zetstuk' vormt tussen West-Friesland en Zeevang. Aan weerszijden van de Korsloot lagen slibgronden. Aan de invloed van de Zuiderzee hierop was door de Schardam een einde gemaakt. De Beemster, inmiddels een binnenmeer, had echter nog wel invloed op deze gronden. De slibgronden zijn daarom op enig moment (in ieder geval voor 1388) voorzien van kades en vormden daarmee de Oosthuizerkoog en

de Beetskoog. Drie sluizen in het dorp Schardam zorgden (en zorgen) voor de uitwatering van de Beemster. De Etersheimer Keukendijk loopt tot aan de scheidingspaal (Grafelijkheidspaal) uit 1718. Kenmerkend voor dit traject is een afwisselend historisch ensemble bestaande uit kogen, de dorpen Schardam en Etersheim, sluizen, uitwateringen en breed voorland (figuur 5).

Figuur 5: Omgeving Kogenland

Karakteristiek:
- Historische water(kunst)werken als sluitstuk tussen Westfriese Omringdijk en Keukendijk.
- Historisch ensemble Schardam: een pittoresk en kleinschalig ensemble van dorpjes, huizen en voorland.
- Drager continuïteit: tracéverloop met scherpe knikken, relatie binnendijks (watergangen haaks op de dijk) en bebouwingslint.
- Breed voorland aan de buitenzijde van de dijk.
- Smal dijkprofiel bestaande uit grasbekleding; de weg ligt grotendeels op de binnendijkse steunberm.
- Twee bijzondere punten ter hoogte van sluizen: weg op de dijk met uitzicht op uitwatering, voorland, polder en Schardam.
- Lintdorpen en watergangen liggen haaks ten opzichte van de dijk.

Voor de Versterking staat hier centraal: Historisch zetstuk. Parels zijn bijvoorbeeld: de visdiefjeskolonie bij Schardam en de Noordse steen. Op deze locatie is in juni 2017 het Gemaal C. Mantel in gebruik genomen.

Zeevang
De Zeevangse Keukendijk tussen Etersheim en Edam en de Zeepolderdijk tussen Edam en Volendam vallen beide binnen dit deelgebied Zeevang. Langs de Zeevangse Keukendijk ligt nauwelijks bebouwing, met uitzondering van het lintdorp Warder. De dijk fungeert hier als een grote groene kustzone tussen de meest uitgestrekte en open gebieden van de regio: het Markermeer en het veenweidegebied van Zeevang. Een groot deel van de polder heeft vanwege de hoge natuurwaarde een Natura 2000 status. Er is op dit traject een hoge cultuurhistorische verwachting zoals bij het verdronken dorp Etersheim. De dijk heeft een hoekig tracé als gevolg van inlaagdijken en doorbraken. De vele braken herinneren aan stormvloeden en dijkdoorbraken uit het verleden. Een deel van de dijk lag juist gunstig ten opzichte van de heersende windrichting waardoor het voorland hier lang behouden is gebleven. Dit verklaart ook dat er, relatief gezien, minder steenbekleding is toegepast. Een bijzonder element is het fort Edam en omgeving.

Dit maakt onderdeel uit van de Stelling van Amsterdam en is door UNESCO aangewezen als Wereld Erfgoed.

De Zeepolderdijk is een afwijkend deelgebied binnen het tracé. In tegenstelling tot de rest van deze eenheid, is dit stukje dijk vrijwel geheel onderdeel van het bebouwd gebied. Volendam is een belangrijke toeristische trekpleister. De dijk wordt intensief gebruikt als toeristische route én als uitloopgebied voor bewoners. Dit stuk dijk heeft in het verleden weinig van doorbraken te lijden gehad. In de Middeleeuwen bestond de Zuidpolderdijk op sommige plaatsen uit een wierdijk[2]. Na het verschijnen van paalworm werden de palen vervangen door steenglooiingen. In figuur 6 zijn afbeeldingen opgenomen van Noordeinde bij Volendam en Polder Zeevang.

Figuur 6: Noordeinde bij Volendam, de huizen staan dicht op het water (links), Polder Zeevang, met schaarse bebouwing (rechts)

Karakteristiek:

- Drager continuïteit: de openheid en de grote maat en schaal van het landschap.
- Behoud van het dijkprofiel bestaande uit grasbekleding, buitendijks keien en een weg op de binnendijkse steunberm.
- Grotendeels open landschap binnendijkse, waardoor de dijk van grote afstand herkenbaar is.
- Het water van het Markermeer staat grotendeels tot aan de voet van de dijk, slechts op enkele plekken doorbroken door smal voorland.
- Hoge natuurwaarden in het binnendijks veenweidegebied van Zeevang (stapsteen voor de natuur tussen noord en zuid).
- Binnendijks water (braken) als refugia.
- Hoge mate van rust en ruimte.
- Etersheimer braak, lintdorp Warder en fort Edam als bijzondere plekken.
- De dijk heeft bij Edam-Volendam een robuust profiel met een relatief brede weg op de steunberm en een verhard wandelpad op de kruin. Ter hoogte van Noordeinde ligt de weg op de brede kruin.
- Noordeinde met karakteristieke bebouwing op de dijk en uitzicht op de Gouwzee en Marken als toeristische trekpleister.
- Katwoude kent relatief veel braken kort naast elkaar.

Voor de Versterking staat hier centraal: Uitgestrekte natuur met cultuurkern. Parels zijn bijvoorbeeld: de waterrecreatie bij Warder, fort Edam en het toerisme op het Noordeinde in Volendam.

[2] Een dijk die vroeger bestond uit zeegras, een plant die voorheen tot de zeewieren werd gerekend.

Gouwzee
De Gouwzee is een luwe baai omgeven door de historische dorpen Marken, Monnickendam en Katwoude (figuur 7). In het ondiepe heldere water is de zoetwaternatuur op zijn best. Bovendien is de Gouwzee het enige stukje Markermeer dat aangewezen is als Habitatrichtlijngebied, omdat daar uitgebreide kranswiervegetaties zijn. Vergeleken met het Markermeer, is de Gouwzee kleinschalig. Het dijktraject dat onderdeel is van dit deelgebied loopt van Katwoude tot de verbindingsdijk met Marken. Het tracé kent een afwisseling tussen natuurlijke oevers en historische kernen (Katwoude, Monnickendam en Marken). De weg langs de dijk wordt veel gebruikt als verbindingsroute tussen Volendam, Monnickendam en Marken. De Gouwzee wordt intensief gebruikt voor waterrecreatie. De dijk zelf is relatief rustig en de buitendijkse voorlanden zijn slecht toegankelijk.

Figuur 7: Gouwzee, water aan de voet van dijk (links); Bebouwing langs de dijk (rechts)

Karakteristiek:
- Gouwzee als kleinschalig open water met hoge natuurwaarden.
- Dijkprofiel bestaande uit grasbekleding, buitendijks keien en een weg op de binnendijkse steunberm.
- Het water van het Markermeer staat grotendeels tot aan de voet van de dijk, slechts op enkele plekken doorbroken door smal voorland.
- Nauwelijks zicht op het water vanaf binnendijks gelegen wegen en routes.
- Dijk als verbindingsroute tussen de toeristische en historische plaatsen Volendam, Monnickendam en Marken.
- Waterrecreatie met jachthavens Volendam (Pieterman) en Monnickendam.
- Karakteristiek tracéverloop kaap Katwoude met voorland.
- Katwoude kent relatief veel braken kort naast elkaar.
- Natuurlijke oevers met hoge cultuurhistorische-, aardkundige- en natuurwaarden.

Voor de Versterking staat hier centraal: Kraamkamer voor de natuur. Parels zijn hier bijvoorbeeld: de beleving van de Gouwzee en de historisch waardevolle dijkbekleding met Noordse steen.

Waterland
Tussen de verbindingswegen naar Marken en Durgerdam vormt Waterland een deelgebied. De Waterlandse zeedijk dateert even als de andere zeedijken uit Noord-Holland uit de 12de of 13de eeuw. Door het slappe veen is de dijk altijd zeer instabiel geweest. De littekens van meerdere stormvloeden tekenen zich af in de vele braken en het kenmerkende bochtige verloop van de dijk. De dijk verbindt een veelheid aan kleinschalige en cultuurhistorisch waardevolle ensembles: de pittoreske dorpen Durgerdam en Uitdam, voorlanden en braken. Voor natuur zijn de buitendijkse

voorlanden en het binnendijkse veenweidegebied van hoge waarde. Openheid, rust, ruimte en natuur staan centraal. Tegelijkertijd ligt Waterland direct boven de rook van Amsterdam. Het contrast tussen rust en dynamiek kan niet groter (figuur 8).

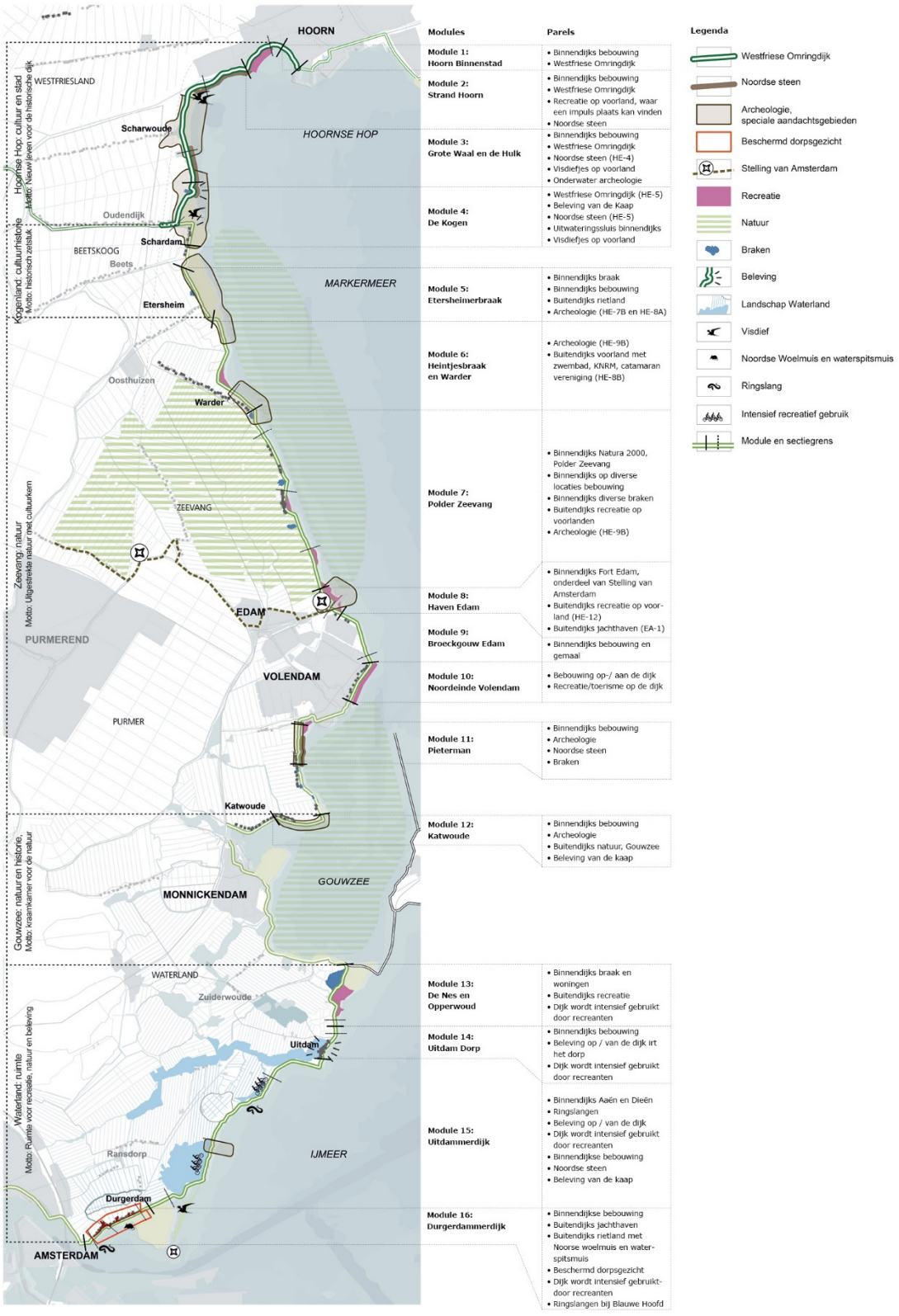

Figuur 8: De kronkelende dijk bij het Kinselmeer (links) en het zicht op Durgerdam en de haven (rechts)

Karakteristiek:

- Kleinschalig profiel bestaande uit grasbekleding, buitendijks keien en een fietspad bovenop de dijk.
- Grotendeels open landschap met agrarische functie, dijk van verre zichtbaar.
- Aaneenschakeling van sterke ensembles en bijzondere plekken: dijk als drager.
- Water staat grotendeels aan de voet van de dijk, alleen onderbroken door historisch buitendijks gelegen voorland.
- Rust, ruimte en openheid bepalen de beleving van het landschap.
- Belangrijk recreatiegebied voor Amsterdam.
- Uitdam als bijzondere blikvanger.
- Veel grote braken binnendijks: Kinselmeer, Barnegat, Oosterpoel.
- Binnendijks water (braken en dieën) als refugia.

Voor de Versterking staat hier centraal: Ruimte voor recreatie, natuur en beleving Parels zijn bijvoorbeeld: de landschappelijke ligging van Uitdam, fiets- en wandelrecreatie op de Uitdammerdijk en de ringslangen in de dijkbekleding.

Figuur 9: Parelkaart

2.4 Ruimtelijk functioneel gebruik

Naast de ruimtelijke kwaliteit en belangrijkste waarden in het gebied moet de Versterking ook rekening houden met het ruimtelijk functioneel gebruik.

Wonen en werken

De Markermeerdijken beschermen 1,2 miljoen inwoners van Noord-Holland en 25 miljard euro aan economische waarden. Van noord naar zuid zijn diverse kernen langs de dijk gelegen. In Hoorn, Edam, Volendam en Uitdam staan woningen direct aan de binnenzijde van en op de dijk. Verder zijn binnendijks boerderijen en overige verspreide (agrarische) bebouwing gelegen, ook aan (de teen van) de bestaande dijk. Buitendijks, op de voorlanden, is beperkt bebouwing aanwezig. In het noordoostelijk deel van de kern Volendam ligt het bedrijventerrein Julianaweg aan de binnenzijde van de dijk. Aan de noordzijde van Scharwoude is een kleiner cluster van bedrijvigheid gesitueerd. Overige bedrijfslocaties langs het traject zijn verspreid gelegen landbouwbedrijven, horecagelegenheden, recreatieondernemingen en overige kleinschalige bedrijvigheid.

Infrastructuur en bereikbaarheid

Op het dijktraject ligt vrijwel overal een (onverhard) voetpad op de kruin. Ten zuiden van Monnickendam ligt een fietspad op de kruin. Op het overgrote deel van het gehele traject ligt een weg op de binnenberm van de dijk; dit is een belangrijke lokale ontsluitingsweg. De ontsluiting van het gebied met wegen is beperkt. Vanaf de weg onderlangs de dijk lopen maar op enkele locaties wegen het binnenland in. Het gaat om relatief smalle wegen met een lokaal karakter. De belangrijkste ontsluiting voor gemotoriseerd verkeer is de N247; die ligt in het binnenland op enkele kilometers afstand parallel aan de Markermeerdijken.

(Water)recreatie

Het gebied tussen Hoorn en Amsterdam heeft een grote aantrekkingskracht voor verschillende vormen van recreatie. Met name in de zomer is er sprake van drukte doordat recreanten naar de Markermeerdijken trekken. De weg en het fietspad worden op mooie dagen druk gebruikt door automobilisten, motorrijders en recreatieve fietsers en wielrenners. De dijk zelf is onderdeel van diverse wandelroutes. Het Noordeinde in Volendam is een toeristische trekpleister. Het water wordt met name in het zomerseizoen veel gebruikt door watersporters, zwemmers en vissers. Langs het gehele dijktraject vind je dan ook jachthavens, recreatieterreinen, campings, officiële zwemwaterlocaties, strandjes en watersportverenigingen.

Natuur

Het gehele Markermeer-IJmeer en Polder Zeevang valt onder de bescherming van Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur). De belangrijkste natuurfuncties zijn broed-, foerageer- en rustgebied van diverse vogelsoorten (vnl. eenden- en ganzensoorten). Daarnaast zijn ook binnendijks vanuit Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000 beschermde natuurgebieden gelegen. Ook hier is de bescherming met name gericht op vogels; grasetende watervogels en broedgebied voor weidevogels. Verder zijn kleinere gebiedjes beschermd vanwege natuurwaarden die een relatie hebben met de kenmerken van het veengebied. Ten slotte is het traject van de dijk van belang voor diverse beschermde soorten in het kader van soortenbescherming, waarvan de belangrijkste zijn: noordse woelmuis, waterspitsmuis, ringslang, meervleermuis en rugstreeppad. Voor het ontwikkelen en behouden van natuur speelt de waterkwaliteit ook een rol. De waterkwaliteit van zowel het Markermeer als de binnendijkse wateren voldoet over het algemeen (nog) niet aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

De belangrijkste oorzaken zijn een teveel aan nutriënten (binnendijks) en de aanwezigheid van slib (Markermeer).

Landbouw
Binnendijks bevinden zich hoofdzakelijk veehouderijen met voornamelijk koeien. Buitendijks is het daarvoor veelal te nat en wordt veehouderij met voornamelijk schapen bedreven.

Visserij
Langs het dijktraject zijn twee families van vissers actief. Zij hebben langs het gehele traject op diverse plaatsen netten en fuiken staan. Daarnaast wordt de dijk gebruikt door sportvissers.

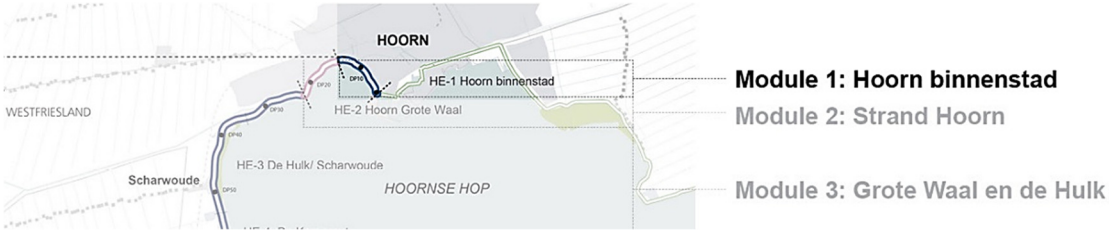
Historisch landschap, cultuurhistorische waarden en archeologie
Het gebied langs het huidige Markermeer kent een lange bewoningsgeschiedenis en strijd met het water. De dijk is duidelijk herkenbaar als een voormalige Zuiderzeedijk: het buitentalud is iets minder steil dan het binnentalud. Kenmerkend is het grillige verloop van de dijk met kapen en diverse braken (watertjes als restant van een dijkdoorbraak) en kogen (buitendijks land). Zij herinneren aan de dijkdoorbraken en het achteruit leggen van het dijktraject. Het dijktraject is ontstaan door aaneenschakeling van lokale dijkjes. Het noordelijk deel is onderdeel van de Westfriese Omringdijk; deze buigt ten noorden van Schardam af naar het westen. Het hele dijktraject van de Markermeerdijken is door de provincie aangewezen als cultuurhistorisch monument en element van archeologische waarde. De plaatsen Hoorn, Edam en Monnikendam hebben de status van rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht. De huidige stads- en dorpsstructuren langs de dijk hebben dan ook een historische waarde. De ontginningsstructuur in het gebied is van cultuurhistorische waarde. Aan de buitenzijde in het Markermeer zijn ook vindplaatsen bekend van verdronken dorpen (bijvoorbeeld Etersheim) en scheeps- en vliegtuigresten.

2.5 Beschrijving huidige situatie per module

In deze paragraaf volgt een beschrijving per module, waarbij uitsnedes zijn gebruikt van de overzichtkaart met indeling in deelgebieden, modules en secties uit bijlage 11.4 van het bijlagenboek.

2.5.1 Hoorn binnenstad (module 1)

Aan de binnenzijde van de dijk ligt lintbebouwing en de historische binnenstad van Hoorn. Dit is een beschermd stadsgezicht. Het beeld aan de binnenzijde van de dijk bestaat uit twee delen. Een gedeelte met diverse parkeervoorzieningen direct aan de dijk grenzend. Dit is de locatie waar de oude schouwburg stond. Het andere gedeelte (tegen de nieuwe schouwburg aan) betreft een rij huizen waarvan de tuinen direct aan de dijk grenzen. Het uitgaansgebied van Hoorn is vlak achter dit traject van de Westerdijk gelegen. Op een afstand van ongeveer 100 meter uit de kust ligt de grens van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). Het voetpad (asfalt) ligt op de kruin van de dijk, het fietspad ligt achter de huizen. De huidige dijk maakt onderdeel uit van de Westfriese Omringdijk, de gehele dijk is provinciaal monument. In figuur 10 is de ligging van module 1 weergegeven.

Figuur 10: Ligging module 1: Hoorn Binnenstad

2.5.2 Strand Hoorn (module 2)

Deze module ligt in een karakteristieke bocht van het Hoornse Hop en biedt vanaf de dijk een wijds uitzicht over het Markermeer. De Galgenbocht vormt een markant uitzichtpunt (kaap). Op de dijk is rond 1960 een kanteldijk aangebracht. Binnendijks ligt de woonwijk Grote Waal en buitendijks grenst de dijk direct aan het Markermeer, het Hoornse Hop. De bebouwing aan de dijk is divers. Deze bestaat uit appartementencomplexen en woonhuizen. Het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn) ligt ter hoogte van de bebouwde kom ongeveer 100 meter uit de oever, in tegenstelling tot het grootste deel van het Natura 2000-gebied waar de grens aan de oever ligt. In deze module ligt het voetpad (gras) op de kruin van de dijk, en is het fietspad op de weg. De huidige dijk maakt onderdeel uit van de Westfriese Omringdijk, de gehele dijk is provinciaal monument. In figuur 11 is de ligging van module 2 weergegeven.

Figuur 11: Ligging module 2: Strand Hoorn

2.5.3 Grote Waal en de Hulk (module 3)

Vanaf de Galgenbocht zuidwaarts is binnendijks het landje van Naber aanwezig. Dit gebied herbergt een aantal natuurwaarden maar is geen beschermd gebied. Vanaf de kruising met De Hulk ligt binnendijks het natuurgebied De Hulk, ook het buitendijks voorland behoort tot dit natuurgebied. Het buitendijkse voorland maakt onderdeel uit van het Nationaal Natuurnetwerk Nederland. Op het buitendijkse voorland nabij het oude gemaal Westerkogge is een visdiefjeskolonie aanwezig. Dit is ook relevant voor het Natura-2000 gebied Markermeer & IJmeer.

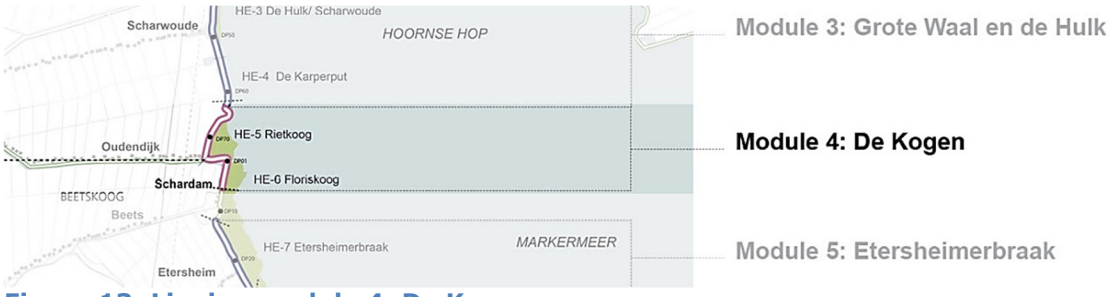
Aan de binnenzijde van de dijk is een aantal huizen aanwezig. Deze huizen variëren van woonhuizen nabij het oude gemaal Westerkogge tot een appartementencomplex in het lint van Scharwoude. De huidige dijk maakt onderdeel uit van de Westfriese Omringdijk, de gehele dijk is provinciaal monument. De bekleding bestaat uit Noordse steen. Ten zuiden van het appartementencomplex staan binnendijks een aantal huizen en is een pannenkoekenhuis aanwezig. Achter het pannenkoekenhuis ligt de Karperput. De overige percelen aan de binnenzijde van de dijk zijn in gebruik als landbouwgrond.
Het voetpad ligt in deze module op de dijk, en het fietspad op de weg. Buitendijks grenst de dijk of het voorland direct aan het Markermeer en daarmee ook aan het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. In figuur 12 is de ligging van module 3 weergegeven.

Figuur 12: Ligging module 3: Grote Waal en de Hulk

2.5.4 De Kogen (module 4)

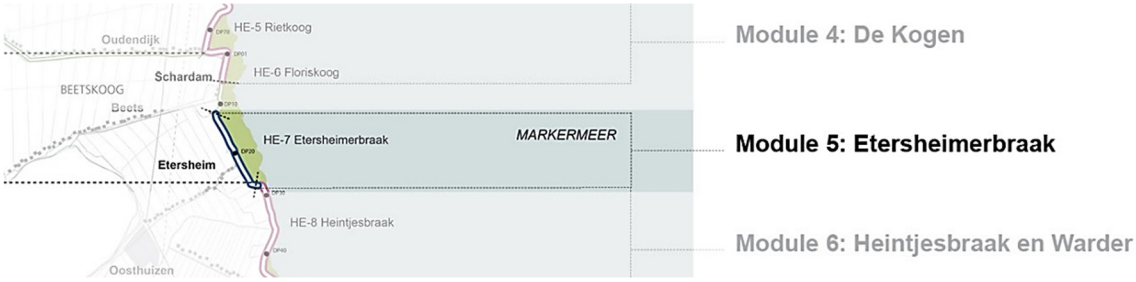
De percelen net ten noorden van de bedijkte Waal die aan de binnenzijde van de dijk liggen zijn in gebruik als landbouwgrond. Buitendijks grenst de dijk direct aan het Markermeer en daarmee ook aan het Natura-2000 gebied Markermeer & IJmeer. De dijk is onderdeel van de Westfriese Omringdijk, dat een provinciaal monument is. De dijk heeft hier een sterke kromming, een zogenaamde kaap. Binnendijks ligt de Bedijkte Waal, een waterplas als gevolg van een oude dijkdoorbraak. Dit is een niet-beschermd natuurgebied en een aardkundig waardevol gebied. Buitendijks grenst de teen van de dijk direct aan het Markermeer. Boven op de dijk is hier een uitzichtpunt met een monument uit 1975, ter nagedachtenis aan de dijkdoorbraak van 1675. De buitendijkse bekleding bestaat uit Noordse Steen. Ten zuiden van De Bedijkte Waal ligt de dijk verder landinwaarts. Buitendijks ligt het voorland 'De Rietkoog', welke onderdeel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland. Er is hier nauwelijks binnendijkse bebouwing. De Westfriese Omringdijk raakt ten noorden van Schardam aan de Schardammer Keukendijk (onderdeel van de Noorder IJ- en Zeedijken) en buigt met een scherpe knik het binnenland in. Ter plaatse van het voorland is geen steenbekleding aanwezig. In de Schardammer Keukendijk ligt het nieuwe gemaal C. Mantel. Aan de binnenzijde loopt parallel aan de dijk een uitwateringskanaal en staan 2 gebouwen. Om het uitstromingskanaal van gemaal C. Mantel wordt een wandelpad aangelegd inclusief een passage over het water. De Hornsluis watert via een kanaal in het voorland uit op het Markermeer. Ten zuiden van deze sluis ligt binnendijks een aantal gebouwen. Buitendijks ligt een voorland 'Floriskoog'. De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. In figuur 13 is de ligging van module 4 weergegeven.

Figuur 13: Ligging module 4: De Kogen

2.5.5 Etersheimerbraak (module 5)

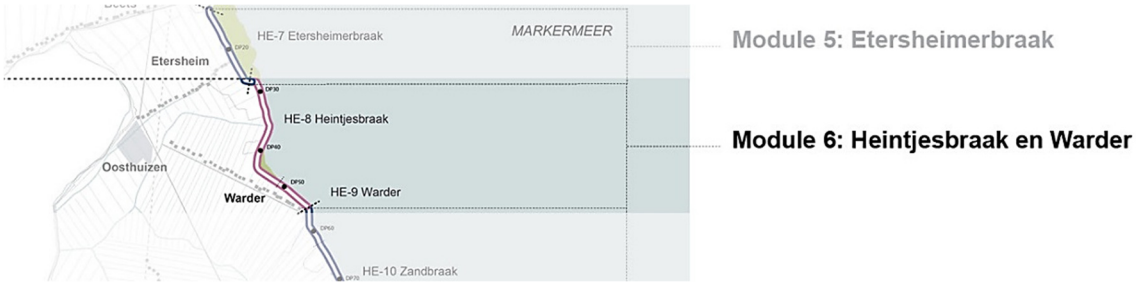
Kenmerkend in dit gebied zijn de landbouwgronden, enkele bebouwing en een braak binnendijks. Nabij de Koogbraak staat een woning die praktisch in de voet van de dijk staat. Na de braak komt de lintbebouwing van Etersheim op de dijk uit. Buitendijks ligt het voorland Oosterkoog dat aan de noordzijde grenst aan Schardam. Het voorland maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland. De buitenzijde van het voorland vormt de grens van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). Kenmerkend voor dit gebied is dat de verkaveling aan de binnenzijde en aan de buitenzijde van de dijk gedeeltelijk haaks op de dijk staan, en gedeeltelijk parallel aan de dijk loopt. Op de kruin van de dijk ligt een voetpad (gras) en is het fietspad in de berm van de weg. De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. In figuur 14 is de ligging van module 5 weergegeven.

Figuur 14: Ligging module 5: Etersheimerbraak

2.5.6 Heintjesbraak en Warder (module 6)

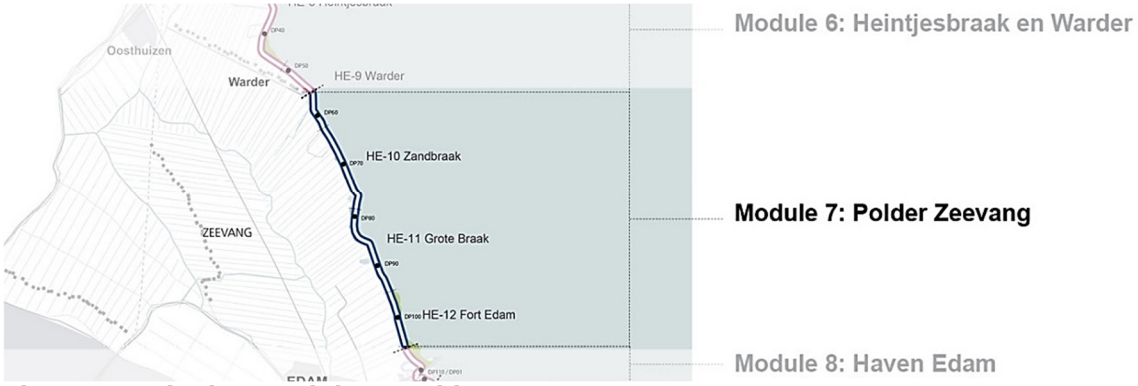
Deze module start in de zuidpunt van de Oosterkoog en loopt door tot halverwege Warder. Binnendijks ligt het dorp Warder en er staan enkele gebouwen direct aan de dijk. Het betreft hier twee boerderijen in de polder, een gemaal en de aansluiting van het lintdorp Warder op de dijk, het kruispunt met de Badhuisweg. Verder liggen er voornamelijk agrarische percelen binnendijks in de droogmakerij Etersheimer Braakpolder. Op de binnenberm in het noorden van het traject loopt de molensloot, onderdeel van het boezemwater van deze droogmakerij. Buitendijks ligt het verdronken dorp Etersheim op circa 20 meter van de bocht in de overgang van module 5 naar module 6. Ter hoogte van het kruispunt met de Badhuisweg ligt buitendijks een voorland. Op dit voorland zijn een zwembad, de reddingsbrigade en een watersportvereniging aanwezig. De buitenzijde van de dijk en het voorland vormen de grens met het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. Het fietspad ligt in deze module op de weg in de berm van de dijk. Het voetpad ligt op de kruin. In figuur 15 is de ligging van module 6 weergegeven.

Figuur 15: Ligging module 6: Heintjesbraak en Warder

2.5.7 Polder Zeevang (module 7)

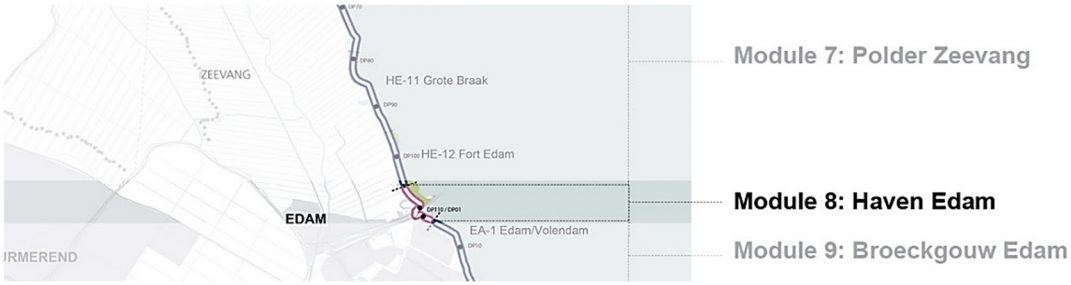
Binnendijks is het gebied vrij divers. Deze beschrijven we van noord naar zuid. In het noorden is binnendijks lintbebouwing aanwezig die op enkele locaties direct aan de dijk grenst. Aan de binnenzijde van de dijk is bekend dat er een slechte ondergrond aanwezig is (zeer slap) en ligt de 'Hoogendijkerbraak', een waterplas als gevolg van een oude dijkdoorbraak, tevens een aardkundig waardevol gebied. Ook is de droogmakerij Zandbraak aanwezig, net na deze droogmakerij staat een aantal woningen direct achter de dijk. Net ten noorden van de Grote Braak, waar de dijk een stukje naar binnen lijkt te liggen is aan de buitenzijde van de dijk een smal voorland aanwezig, hier zijn een strandje en een aantal recreatieve mogelijkheden op gesitueerd. De Grote Braak is een waardevol aardkundig monument, een restant van een dijkdoorbraak. Binnendijks is geen dijksloot aanwezig. In het traject ten zuiden hiervan tot aan het Fort Edam bevinden zich een aantal boerencampings en woningen net als de Kleine Braak. Een waardevol aardkundig monument. Ook zijn hier aan de buitenzijde een aantal voorlanden aanwezig met diverse recreatieve voorzieningen. De binnendijks gelegen polder Zeevang maakt onderdeel uit van Natura 2000-gebied Polder Zeevang (Vogelrichtlijn). Buitendijks grenst de dijk direct aan het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. Het fietspad ligt op de weg in de berm van de dijk. Het voetpad ligt op de kruin van de dijk. In figuur 16 is de ligging van module 7 weergegeven.

Figuur 16: Ligging module 7: Polder Zeevang

2.5.8 Haven Edam (module 8)

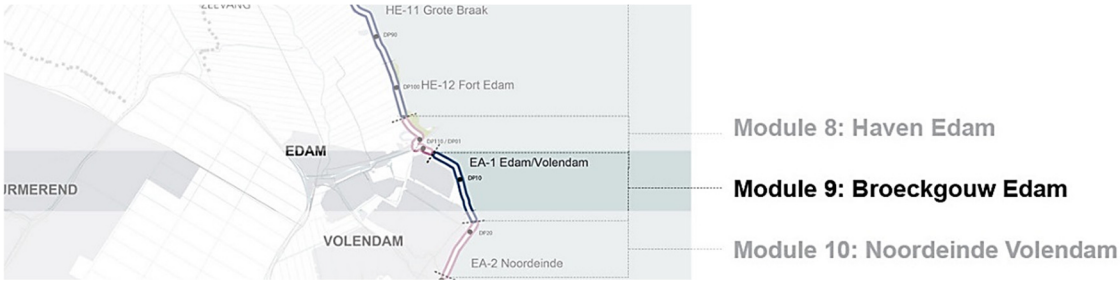
Ten noorden van de zeesluis Edam ligt het Fort Edam. Ook staat er een aantal woningen. Zowel het Fort als het noordelijk gelegen inundatieveld zijn onderdeel van de Stelling van Amsterdam (UNESCO Werelderfgoed). In deze module staat een aantal rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten waaronder twee stolpboerderijen. Op het voorland vanaf dijkpaal 103 is buitendijks een camping aanwezig met een aantal recreatiewoningen/caravans. Binnendijks ligt het Oorgat, een aardkundig waardevol en daardoor beschermd gebied. De gehele dijk is provinciaal monument. Halverwege deze module ligt de zeesluis Edam. Op de kruin van de dijk ligt een onverhard wandelpad. Het fietspad bevindt zich op de weg. Ten zuiden van de zeesluis loopt de Zuidpolderzeedijk. Buitendijks ligt een jachthaven en aansluitend een voorland. Aan de buitenzijde van het voorland en de dijk ligt de grens van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). Binnendijks is weidevogelleefgebied. Ook komt de kleine modderkruiper hier voor. In figuur 17 is de ligging van module 8 weergegeven.

Figuur 17: Ligging module 8: Haven Edam

2.5.9 Broeckgouw Edam (module 9)

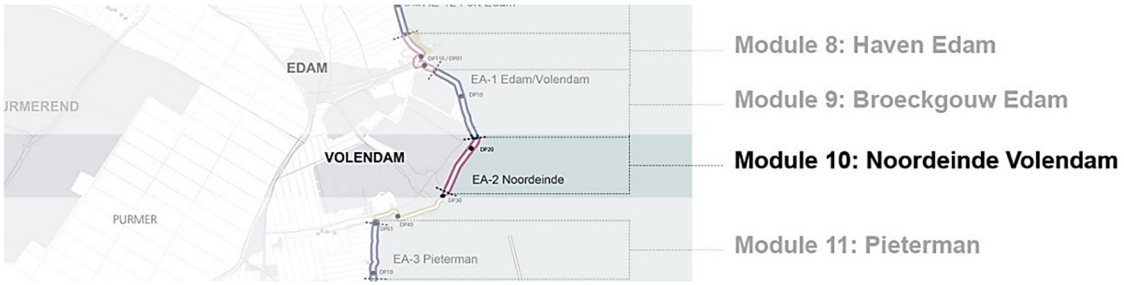
Op de kruin van de dijk is een wandelpad aanwezig dat intensief wordt gebruikt, auto's en fietsverkeer rijden over de (op de binnenberm gelegen) weg. De dijk kronkelt karakteristiek in het landschap en maakt ongeveer halverwege dit traject een scherpe knik, dit is een van de twee kapen. In de bochten van de dijk is de weg rechtgetrokken, waardoor er kleine inhammen zijn ontstaan waar (dagjes) mensen hun auto parkeren. In het zuidelijke deel ligt binnendijks een verlande braak die onderdeel uitmaakt van het provinciale monument. De verlande braak is een restant van de 'Crap Hoofs Braeck', die reeds voorkomt op de kaart van 1680. Wat verder zuidwaarts is op de genoemde kaart nog een waal ingetekend, de 'Heeren Braeck'. In deze sectie ligt het gemaal Volendam (ook wel gemaal Zuidpolder genoemd). De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. In figuur 18 is de ligging van module 9 weergegeven.

Figuur 18: Ligging module 9: Broeckgouw Edam

2.5.10 Noordeinde Volendam (module 10)

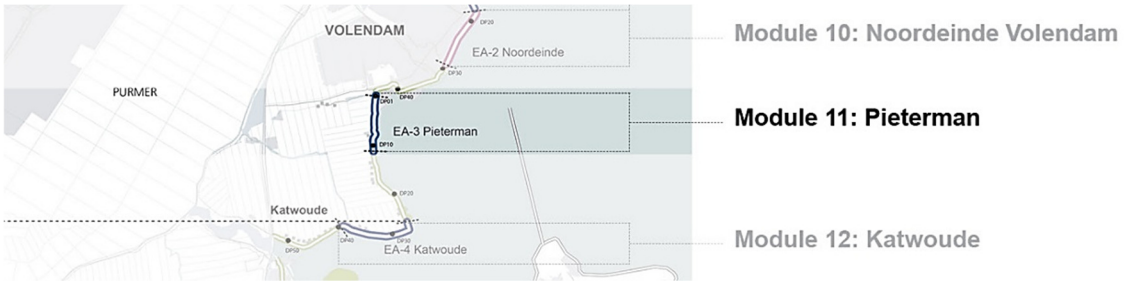
Het noorden van module 10 loopt vanaf het bedrijventerrein tot en met Noordeinde. Kenmerkend voor het meest noordelijke deel van de module (vanaf het bedrijventerrein tot aan de knik in de dijk ter hoogte van dijkpaal 24) is een steile groene berm aan de binnenkant van de dijk waarna het overgaat in bebouwing van een bedrijventerrein. De module kenmerkt zich door de binnendijkse bebouwing die in het eerste deel bestaat uit een bedrijventerrein los van de dijk en karakteristieke woningen op het binnendijkse talud. De dijk zelf is kleinschalig en smal. De weg op de dijk vormt een belangrijke route voor het (toeristische) verkeer naar Hotel Spaander en het toeristische centrum bij de Haven. Het voetpad ligt in het noordelijk deel van de module op de kruin, het fietspad ligt daar op de weg in de berm van de dijk (wel met uitzicht op het water). De weg, fietspad en voetpad liggen in het zuidelijk deel op de kruin van de dijk. Beleving vanaf het water wordt als belangrijke kwaliteit gezien. In de bocht nabij Hotel Spaander ligt het strandje van Willempie. De grens van Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn) ligt op ongeveer 80 meter uit de kust. De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. In figuur 19 is de ligging van module 10 weergegeven.

Figuur 19: Ligging module 10: Noordeinde Volendam

2.5.11 Pieterman (module 11)

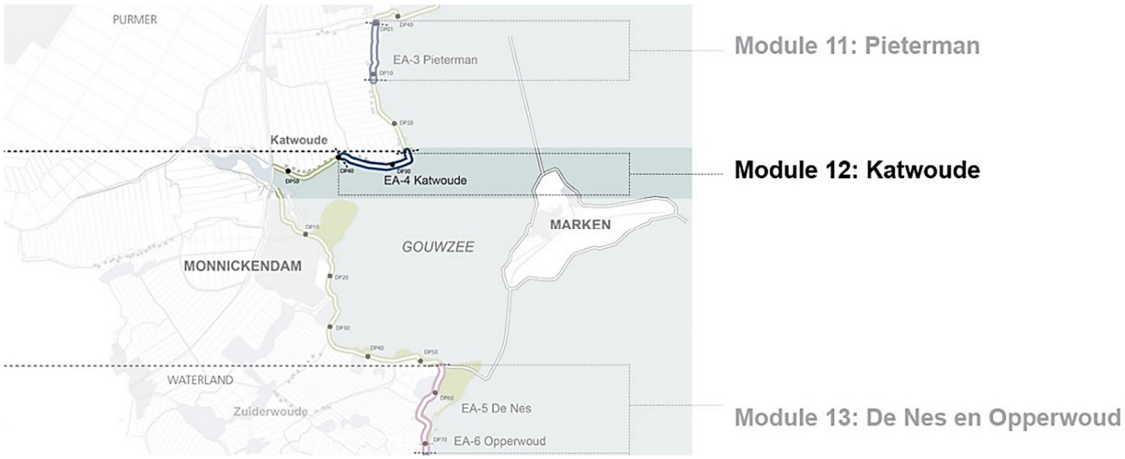
In het noorden van deze module liggen de historische waardevolle molensluis en molen. Buitendijks is in dit deel voorland aanwezig met daarop Marinapark Volendam met jachthaven en meer naar het zuiden een strandje. In het zuidelijke deel van de module bestaat de bekleding uit noordse steen. Op het voorland is ook een voormalige vuilstort aanwezig. Deze voormalige vuilstort is gesaneerd. Binnendijks bestaat het landschap uit veenweidelandschap wat waardevol is als weidevogelleefgebied. In het noordelijke deel van de module zijn twee woningen aanwezig, waarvan één tevens een ijssalon en bed&breakfast is met kinderboerderij. Net ten zuiden van de woningen ligt een beschermde braak. Halverwege de module eindigt het voorland, de dijk grenst direct aan de Gouwzee, wat onderdeel is van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). Karakteristiek element vormt de loop van de dijk rondom de beschermde verlande braak, de zogenaamde vliegasbocht. De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. Het voetpad ligt op de kruin van de dijk en het fietspad op de weg in de berm van de dijk. In figuur 20 is de ligging van module 11 weergegeven.

Figuur 20: Ligging module 11: Pieterman

2.5.12 Katwoude (module 12)

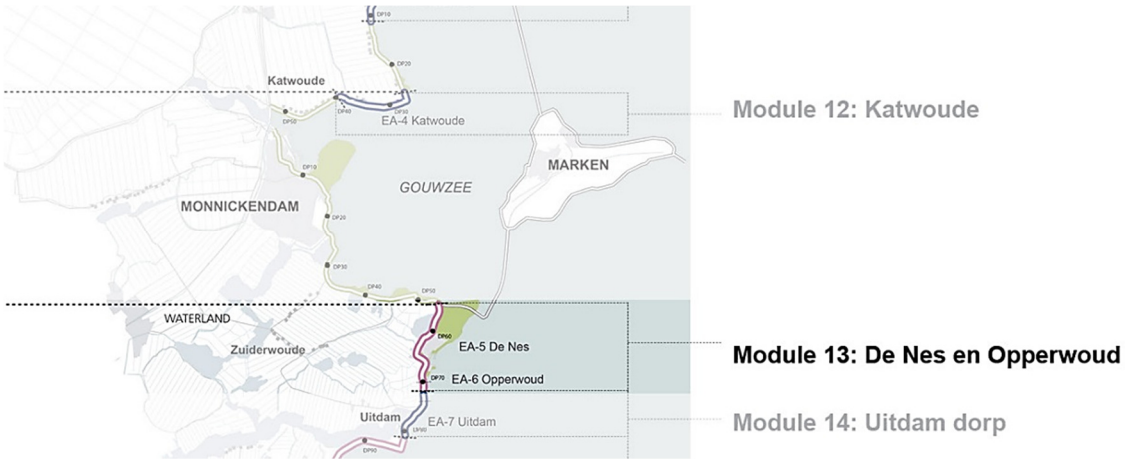
De dijk bij Katwoude vormt de noordelijke begrenzing van het Markerdammergat, wat onderdeel uitmaakt van de Gouwzee en Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn, het zuidelijk deel van de Gouwzee maakt ook onderdeel uit van het Habitatrichtlijn). Opvallend is de kleine schaal van het water en (zeker op mooie dagen) de grote drukte op het water met recreatievaart. Karakteristiek in dit traject zijn de kaap met zicht op de Gouwzee en Marken en het smalle profiel van de dijk met de aanliggende waardevolle bebouwing. Binnendijks ligt het veenweidelandschap met de strokenverkaveling. Net ten noorden van deze modulesectie ligt het archeologisch beschermde voorland Jan Hagelhoek. De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. In deze module ligt het fietspad op de weg in de berm van de dijk en het voetpad op de kruin van de dijk. In figuur 21 is de ligging van module 12 weergegeven.

Figuur 21: Ligging module 12: Katwoude

2.5.13 De Nes en Opperwoud (module 13)

Binnendijks ligt de beschermde braak Oosterpoel, er zijn enkele woningen en boerderijen en tevens is binnendijks Natuurnetwerk Nederland en weidevogelleefgebied. De Gouwzee (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) en Markermeer (Vogelrichtlijn) maken onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. In de omgeving van de dijk komen beschermde soorten zoals de ringslang, waterspitsmuis voor. Vrijwel het hele gebied is aangewezen als aardkundig waardevol gebied. Het gedeelte tussen Resort Poort van Amsterdam en het dorp Uitdam heeft geen voorland, de dijk is hier direct gelegen aan het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). Binnendijks ligt het karakteristieke veenweidelandschap en waardevol weidevogelleefgebied van Waterland in de Polder Opperwoud. In het zuidelijk deel ligt binnendijks de eerste bebouwing van Uitdam. Buitendijks ligt een klein strandje. In het zuidelijke deel van de module bestaat de bekleding uit Noordse steen. De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. Buitendijks zijn potentiële sterke bodemverontreinigingen aanwezig. Het fietspad ligt in het noordelijk deel van de module buitendijks in de teen van de dijk. In het zuidelijk deel ligt het fietspad op de kruin van de dijk. Het voetpad ligt over de hele module op de kruin van de dijk. In figuur 22 is de ligging van module 13 weergegeven.

Figuur 22: Ligging module 13: De Nes en Opperwoud

2.5.14 Uitdam dorp (module 14)

Het Markermeer maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). De huizen staan direct aan de teen van de dijk en de bewoners kunnen vanuit hun huizen over de dijk heen kijken. De combinatie van dijk, huizen en het water levert een uniek beeld op. De bewoners hechten waarde aan de landschappelijke kwaliteit van het dorp met het kenmerkende karakter van de huizen dicht tegen de dijk aan. De fietsroute bij Uitdam gaat van de dijk af en loopt door het dorp. Het wandelpad loopt wel door op de kruin van de dijk. Voor het grootste deel is geen weg op de kruin of direct aan de teen van de dijk, dit is alleen ten zuiden van het dorp. De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. In figuur 23 is de ligging van module 14 weergegeven.

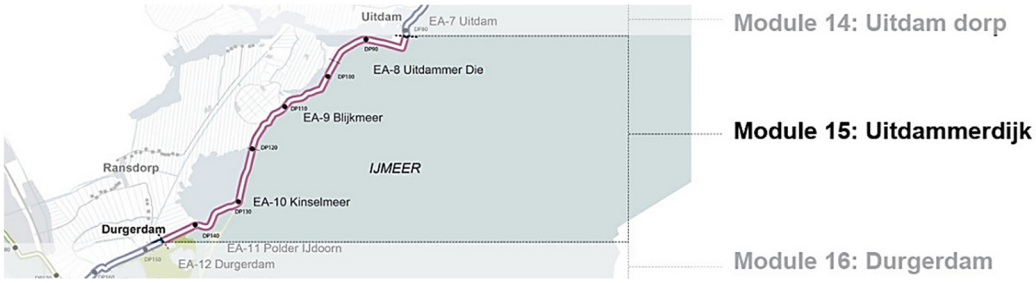

Figuur 23: Ligging module 14: Uitdam Dorp

2.5.15 Uitdammerdijk (module 15)

De Uitdammerdijk kenmerkt zich door het smalle uiterlijk met een wandel-/fietspad op de kruin van de dijk. Binnendijks ligt de Rijperkolk, deel van Natuurnetwerk Nederland en weidevogelleefgebied. De Kaap vormt een mooi uitzichtpunt over het water en het landschap. Het Markermeer is deel van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijn). Opvallend is de aanwezigheid van grote aantallen vogels. Direct voor het stoomgemaal ligt een strandje dat wordt gebruikt als zwemplek. Ook in de bocht richting Uitdam ligt een klein strandje, de samenhang tussen de dijk en de landschapselementen in directe nabijheid van de dijk is van groot belang. De dijk kent een kenmerkend verloop: een kleinschalig profiel en slingerend dijktracé met curves en lijnen. Ook het weidse zicht vanaf de dijk, de wisseling en de oriëntatie zijn zeer kenmerkend voor het gebied. De weg op de binnenberm volgt niet overal het tracé van de dijk ter hoogte van Blijkmeer. Er zijn hier op twee plekken inhammen tussen de dijk en de weg. Deze inhammen worden volop gebruikt door recreanten om de auto te parkeren en op de dijk te klimmen. Op de kruin van de dijk ligt een verhard fiets- en wandelpad. Binnendijks ligt de beschermde oude dijkdoorbraak het Barnegat en de Blijkmeerpolder. Het gebied grenst binnendijks aan het veenweidelandschap: weidevogelleefgebied en NNN. Overigens is de Blijkmeerpolder een drooggemalen doorbraak. Meer zuidwaarts ligt het Kinselmeer. Het Kinselmeer wordt intensief gebruikt als recreatie- en watersportplas. Direct aan de weg en voor een deel op de berm van de dijk liggen diverse recreatiewoningen. Recreanten gebruiken de berm van de dijkweg voor het parkeren van auto's. Het HHNK en de recreatieverenigingen hebben op 18 maart 2016 een intentieovereenkomst getekend, om ter plaatse van de dijkversterking te voorzien in de aanleg van meer parkeergelegenheid ten behoeve van de recreatieve verenigingen. Bijzonder punt is de kaap met vlakbij het begin van de Hoeckelingsdam. Er ligt hier Noordse steen op de kapen. De dijk loopt door het weidevogelleefgebied, zowel het binnendijks waterland als buitendijks de beschermde Polder IJdoorn zijn van hoge ecologische waarde. Het voorland van Polder IJdoorn is beschermd, kenmerkend is het slotenpatroon van deze polder. De grens van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer ligt aan de buitenzijde van het voorland en de dijk. De dijk vormt een belangrijke schakel in de recreatieve route uit Amsterdam. Ook hier geldt het belang van de

samenhang tussen de dijk en landschapselementen in de directe nabijheid van de dijk, het kenmerkende tracéverloop van de dijk en het weidse zicht van de dijk, de afwisseling en oriëntatie vanuit het kader ruimtelijke kwaliteit. De dijk op dit hele traject is provinciaal monument. In figuur 24 is de ligging van module 15 weergegeven.

Figuur 24: Ligging module 15: Uitdammerdijk

2.6 Veiligheidstekorten (faalmechanismen)

Het grootste deel van de dijk tussen Hoorn en Amsterdam moet, zoals in 2006 en 2011 uit de toetsingsrondes naar voren is gekomen, op basis van de geldende veiligheidsnormen, versterkt worden. Deze paragraaf licht eerst kort de verschillende veiligheidstekorten toe die spelen langs de Markermeerdijken. Vervolgens is per module op hoofdlijnen toegelicht welke veiligheidstekorten de dijk kent. In paragraaf 2.6.2 wordt nader toegelicht waarom de dijk in twee toetsingsrondes is getoetst op veiligheid.

2.6.1 Wat houden veiligheidstekorten in?

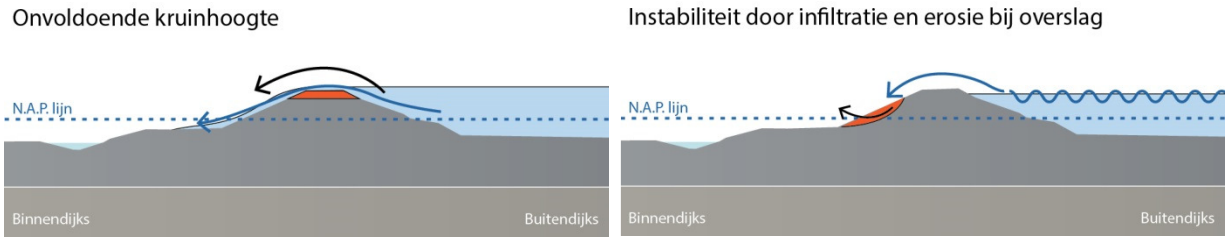
In deze paragraaf worden de veiligheidstekorten (faalmechanismen) voor de Markermeerdijken toegelicht. Een veiligheidstekort is een beschermende eigenschap van de dijk die tekort schiet, zoals de hoogte of de stabiliteit. De veiligheidstekorten betreffen:

- Onvoldoende kruinhoogte van de dijk.
- Onvoldoende binnenwaartse of buitenwaartse stabiliteit.
- Onvoldoende kwaliteit van de taludbekleding (stenen of gras).
- Kans op openbarsten of opdrijven van de dijk.

Onvoldoende kruinhoogte van de dijk

Om maatgevende waterstanden (waterstand inclusief golven) te kunnen keren moet een dijk een minimale kruinhoogte hebben. Deze hoogte dient in de eerste plaats voldoende te zijn om te voorkomen dat het water over de dijk komt (overloop) of om te voorkomen dat er te veel water over de dijk slaat (golfoverslag). In figuur 25 is dit weergegeven.

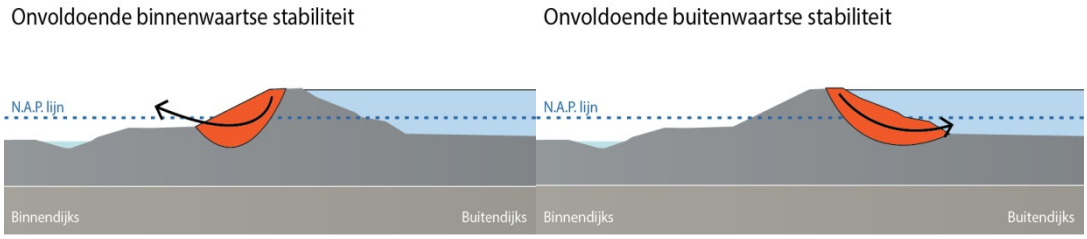
De hoeveelheid water die in het geval van overslag over de kruin slaat, wordt uitgedrukt in liters per meter per seconde (l/m1/s) en wordt ‘overslagdebiet’ genoemd. Te grote hoeveelheden water die over de dijk slaan leiden tot onbeheersbare situaties bij hoogwater. Ander nadelig gevolg van water over de dijk is de mogelijkheid dat het binnentalud gaat eroderen door overstroming van dit binnentalud, waardoor binnenwaartse instabiliteit ontstaat (figuur 25).

Figuur 25: Veiligheidsprobleem kruinhoogte en overslag

Onvoldoende stabiliteit binnenwaarts of buitenwaarts

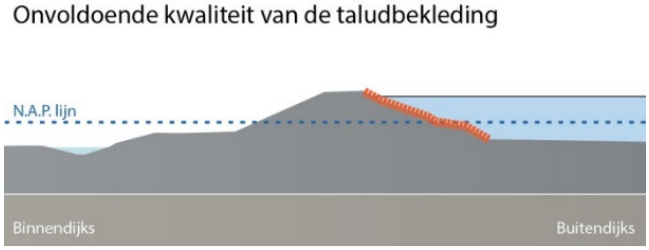
De veiligheid van het dijklichaam tegen binnenwaartse of buitenwaartse afschuiving van het talud wordt ook wel macrostabiliteit genoemd. In figuur 26 is dit weergegeven. De macrostabiliteit van de waterkering kan in gevaar komen als de geometrie van het dijklichaam niet in staat is om weerstand te bieden aan de maatgevende hoogwaterstand. Dit kan optreden bij te steile taluds of een niet draagkrachtige ondergrond. De macrostabiliteit is eveneens in het geding wanneer de sterkte van de dijk is gereduceerd door een van nature hoge grondwaterstand in het dijklichaam of wanneer het dijklichaam verzadigd is met water na zware regenval. Op het moment dat er veel en lang water tegen de dijk aan staat, zal ook de dijk zelf infiltreren met water, wat kan leiden tot instabiliteit van de dijk.

Figuur 26: Veiligheidsprobleem macrostabiliteit

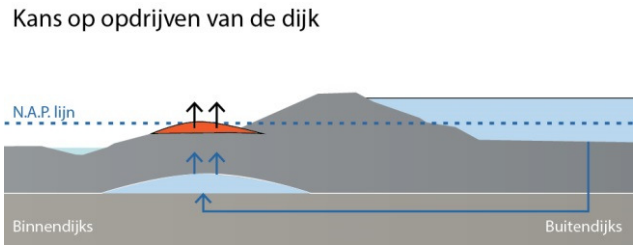
Onvoldoende stabiliteit/kwaliteit van de bekleding

De taluds en de kruin van de dijk zijn voorzien van een bekleding. Op het buitentalud kan deze bestaan uit een steenbekleding of een grasbekleding. Op de kruin en het binnentalud, daar waar geen weg op de kruin loopt, bestaat deze enkel uit een grasbekleding. Deze bekleding biedt bescherming tegen erosie van het dijklichaam. De bekleding kan bezwijken door met name golfaanval. Ten gevolge van een sterke golfaanval of snel langsstromend water kan het buitentalud van een dijk door erosie worden aangetast (figuur 27).

Figuur 27: Veiligheidsprobleem kwaliteit van de bekleding

Kans op openbarsten of opdrijven van de dijk
Bij hoogwater neemt de hoeveelheid water in de dijk en de opwaartse waterdruk onder de dijk toe (figuur 28). Door deze toenemende druk kunnen op veel plaatsen ondoorlatende lagen aan de landzijde van de dijk gaan drijven. Ook kan de binnenberm van de dijk opbarsten. Hierdoor kan de macrostabiliteit afnemen en is de dijkstabiliteit niet gegarandeerd.

Figuur 28: Veiligheidsprobleem opbarsten of opdrijven

2.6.2 Overzicht van de veiligheidstekorten per module
In 2006, tijdens de tweede landelijke toetsronde, zijn de Markermeerdijken getoetst op veiligheid. Uit deze toetsing bleek dat delen van de Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam niet voldeden aan de wettelijke norm. Van de totale 47,8 km werd tijdens deze toetsronde 30,8 km afgekeurd. De 17,0 km die in de tweede ronde waren goedgekeurd of waarover nog geen oordeel kon worden gevormd zijn in 2011 nogmaals getoetst. Tijdens deze derde landelijke toetsronde is van de 17 km in totaal 16,5 km dijk afgekeurd.

Tijdens de toetsing zijn veiligheidstekorten geconstateerd van de staat van de dijk op dat moment. De eis die aan de Versterking is gesteld is dat de dijk veilig moet zijn tot en met 2071. De veiligheidstekorten die voor de toekomst tot 2071 per module spelen, kunnen echter verschillen van de veiligheidstoetsing uit 2006. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Het toepassen van de nieuwe normering in het ontwerpproces. Door deze nieuwe normering is vaker sprake van een hoogtetekort dan voorheen, dan wel is er sprake van een groter hoogtetekort dan voorheen.
- Het toepassen van Dijken op veen in het ontwerpproces.
- Doordat de Versterking wordt ontworpen voor een planperiode van 50 jaar kunnen er ten opzichte van de veiligheidstoetsing 2006 nog aanvullende veiligheidstekorten een rol spelen. Bij het dijkontwerp wordt 50 jaar vooruit gekeken (2071). In die periode neemt de belasting van de dijken onder extreme omstandigheden toe, onder andere door klimaatontwikkeling. Hierdoor kunnen soms ook andere veiligheidstekorten een rol gaan spelen.

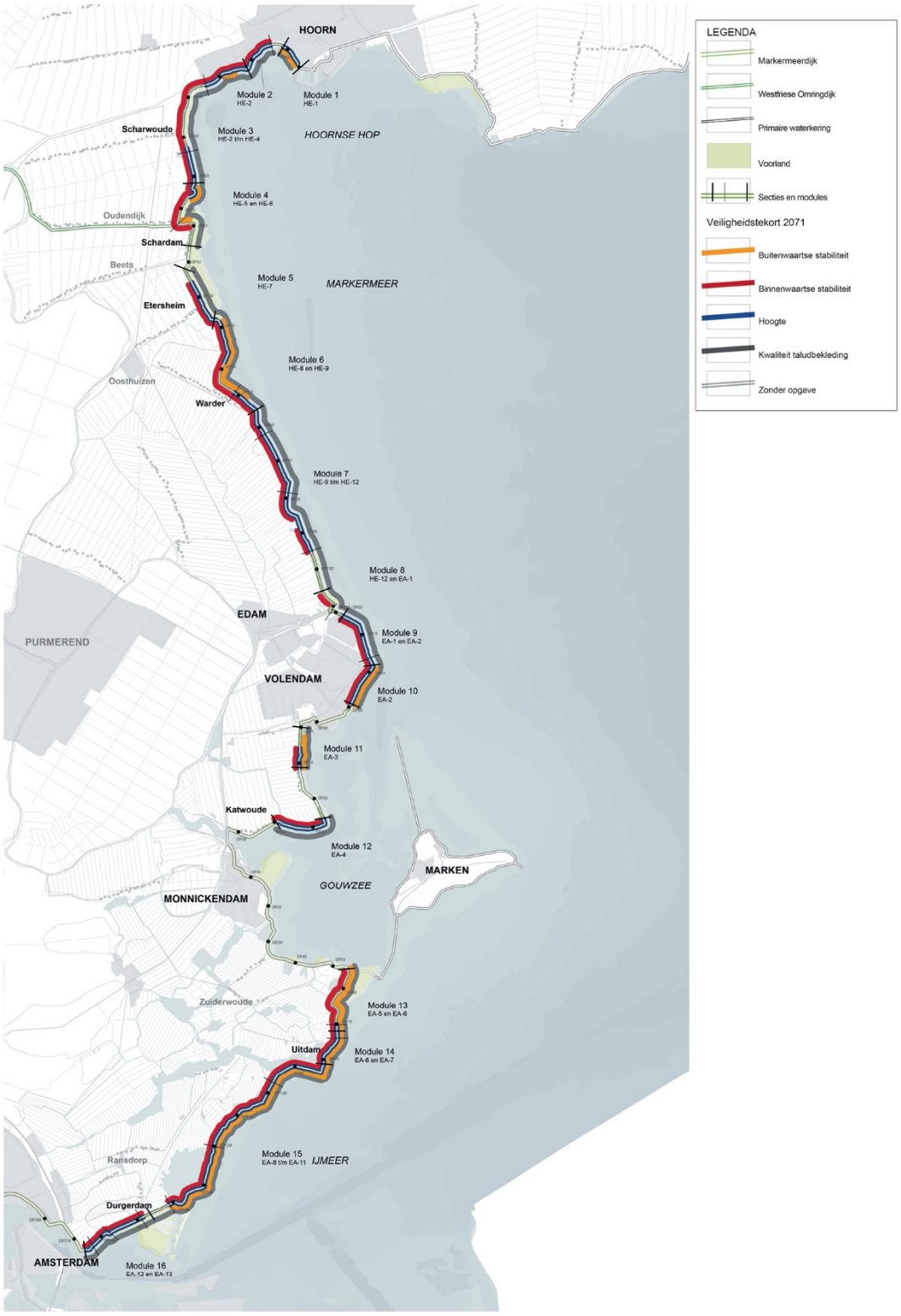
Per module is in tabel 2 het veiligheidstekort van zowel 2006 als 2071 weergegeven. Het geconstateerd veiligheidstekort is tevens op kaart weergegeven in figuur 29 en in bijlage 11.18 van het bijlagenboek.

Doordat opdrijven niet als alleenstaand veiligheidstekort voor 2071 is geconstateerd, is dit niet separaat opgenomen. Hierdoor kan het voorkomen dat in de tabel 2 bij de Toetsing 2006 het veiligheidstekort opdrijven wel voorkomt en dit niet in de kolom van geconstateerd veiligheidstekort 2071 staat.

Tabel 2. Veiligheidstekort 2071 per module

Module	Naam module	Toetsing 2006	Geconstateerd veiligheidstekort 2071
1	**Hoorn Binnenstad**	Hoogte	Hoogte Buitenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding
2	**Strand Hoorn**	Hoogte Binnenwaartse stabiliteit	Hoogte Binnenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding
3	**Grote Waal en de Hulk**	Hoogte (secties HE-2B en HE-2C) Binnenwaartse stabiliteit Opdrijven (sectie HE-3B)	Hoogte (secties HE-2B en HE-2C, HE-4) Binnenwaartse stabiliteit Buitenwaartse stabiliteit (sectie HE-2B) Kwaliteit taludbekleding
4	**De Kogen**	Binnenwaartse stabiliteit Buitenwaartse stabiliteit (sectie HE-6B)	Hoogte (secties HE-4 en HE-5A) Binnenwaartse stabiliteit (secties HE-4 t/m HE-6A) Buitenwaartse stabiliteit (secties HE-5A en HE-6A) Kwaliteit taludbekleding
5	**Etersheimer braak**	Binnenwaartse stabiliteit	Hoogte (sectie HE-7B) Binnenwaartse stabiliteit (sectie HE-7B) Kwaliteit taludbekleding
6	**Heintjesbraak en Warder**	Binnenwaartse stabiliteit Buitenwaartse stabiliteit (sectie HE-9A)	Hoogte (sectie HE-8A, HE-9A) Binnenwaartse stabiliteit Buitenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding
7	**Polder Zeevang**	Binnenwaartse stabiliteit Buitenwaartse stabiliteit (sectie HE-9B t/m HE-10B)	Hoogte (sectie HE-9B t/m HE11C) Binnenwaartse stabiliteit (secties HE-9B t/m HE-11A en HE-11C) Kwaliteit taludbekleding
8	**Haven Edam**	Binnenwaartse stabiliteit Opdrijven (sectie EA-1A) Kwaliteit taludbekleding (sectie EA-1A)	Binnenwaartse stabiliteit (sectie HE12-A) Kwaliteit taludbekleding
9	**Broeckgouw Edam**	Binnenwaartse stabiliteit Opdrijven Kwaliteit taludbekleding	Hoogte Binnenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding
10	**Noordeinde Volendam**	Binnenwaartse stabiliteit Opdrijven Kwaliteit taludbekleding	Hoogte Binnenwaartse stabiliteit Buitenwaartse stabiliteit (sectie EA-2B) Kwaliteit taludbekleding
11	**Pieterman**	Binnenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding	Hoogte (sectie EA-3B) Binnenwaartse stabiliteit (sectie EA-3B) Buitenwaartse stabiliteit (sectie EA-3B) Kwaliteit taludbekleding

12	**Katwoude**	Binnenwaartse stabiliteit Opdrijven Kwaliteit taludbekleding	Hoogte Binnenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding
13	**De Nes en Opperwoud**	Binnenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding (sectie EA-5)	Hoogte (sectie EA-6) Binnenwaartse stabiliteit Buitenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding
14	**Uitdam dorp**	Binnenwaartse stabiliteit	Hoogte Binnenwaartse stabiliteit Buitenwaartse stabiliteit Kwaliteit taludbekleding
15	**Uitdammerdijk**	Hoogte (sectie EA-8B t/m EA-11) Binnenwaartse stabiliteit Opdrijven (sectie EA-9, EA-11) Kwaliteit taludbekleding (sectie EA-9 t/m EA-10)	Hoogte (sectie EA8A t/m EA-10B) Binnenwaartse stabiliteit (sectie EA8A t/m EA-10B) Buitenwaartse stabiliteit (sectie EA8A t/m EA-10B) Kwaliteit taludbekleding

Figuur 29: Veiligheidstekort 2071 per module

3 Planbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt het ontwerp voor de Versterking nader beschreven.

Vanwege de lengte van de Versterking (33,8 km) is het ontwerp opgedeeld in vijf deelgebieden (Hoornse Hop, Kogenland, Zeevang, Gouwzee en Waterland). Paragraaf 3.1 geeft een korte beschrijving van het ontwerp op hoofdlijnen, aan de hand van deze vijf deelgebieden (van noord naar zuid).

Om de dijk te versterken zijn verschillende oplossingen gekozen: binnenwaarts versterken, gecombineerd versterken, buitenwaarts versterken, een Oeverdijk, etc. Omwille van de leesbaarheid van de rest van dit hoofdstuk wordt in paragraaf 3.2 nader beschreven wat deze oplossingen precies inhouden. Paragraaf 3.3 geeft een beschrijving van het ontwerp per module.

3.1 Dijkversterking in vogelvlucht

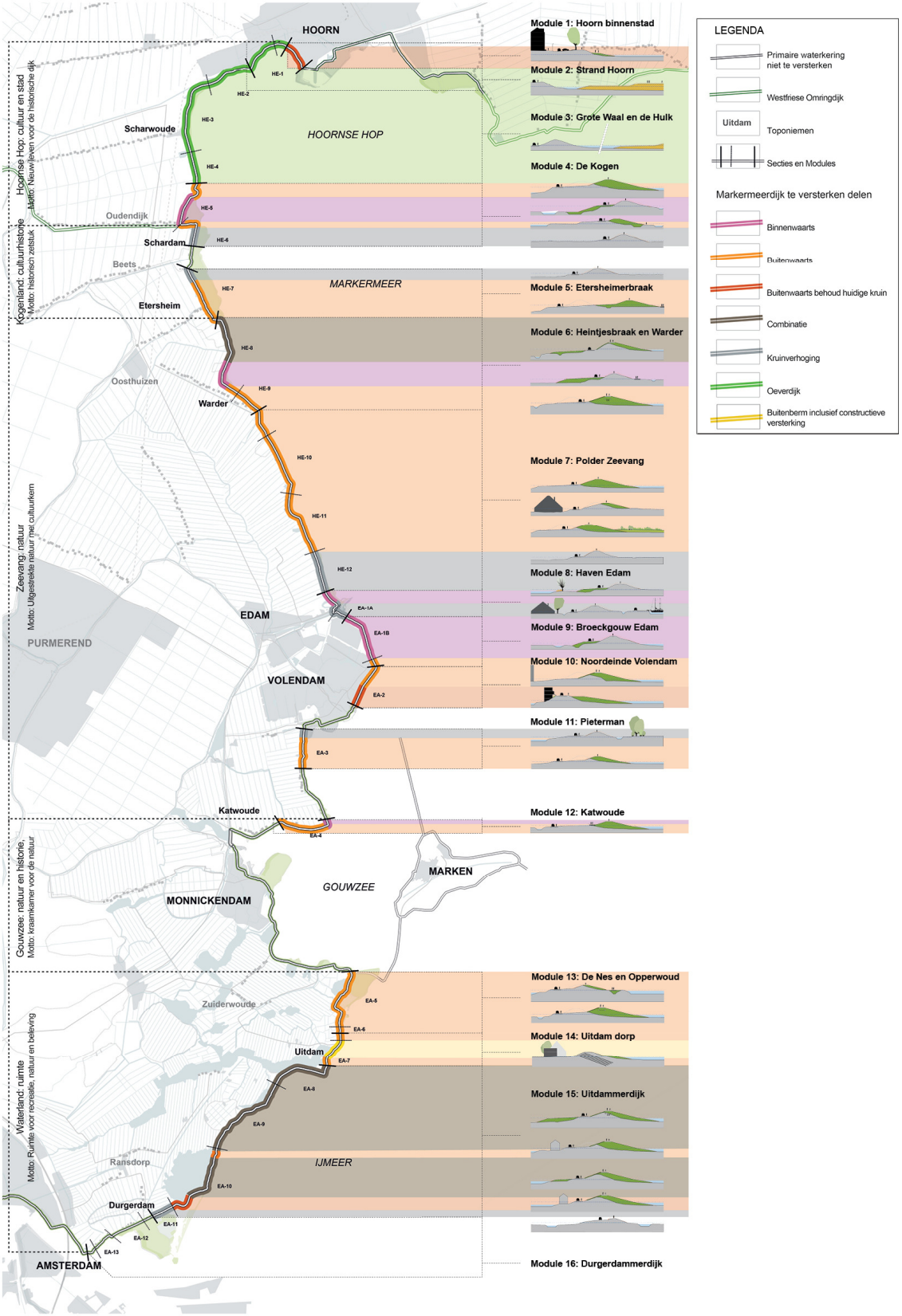
Van Hoorn naar Amsterdam
In figuur 30 en in bijlage 11.22 van het bijlagenboek is de Versterking schematisch weergegeven. Het beginpunt van de Versterking is het centrum van Hoorn met een versterking in de vorm van een buitenwaartse berm, waarop gewandeld en gefietst kan worden. Ten westen van de schouwburg komt in het Hoornse Hop de Oeverdijk voor de 'oude' dijk te liggen. De Oeverdijk biedt in het noorden ruimte voor recreatie en in het zuiden voor natuur. De huidige Westfriese Omringdijk blijft behouden in haar huidige vorm, duidelijk zichtbaar als de ´oude´ dijk.

Verderop in Kogenland tussen de polders West-Friesland en Zeevang is de huidige dijk later aangelegd - in het KRK daarom "zetstuk" genoemd. Hier zijn geen forse ingrepen aan de dijk noodzakelijk; het zetstuk blijft dan ook intact. Plaatselijk wordt de dijk afwisselend buitenwaarts versterkt (met asverschuiving), binnenwaarts en buitenwaarts. Voorbij het gemaal Schardam volstaat een kruinverhoging.

Bij polder Zeevang - over een lang stuk van Etersheim tot en met Volendam - wordt de dijk afwisselend buitenwaarts, gecombineerd en binnenwaarts versterkt. Voor delen van de dijk volstaat een kruinverhoging. Bij een buitenwaartse versterking met een asverschuiving wordt de huidige dijk afgegraven, wat een aantasting betekent van de monumentale dijk. Het ontwerp vormt een robuust, herkenbaar en eenduidig nieuw geheel waarin invulling is gegeven aan de natuurdoelstellingen uit het KRK en waarin ook de historie van de dijk zichtbaar blijft. Voor natuur(beleving) en cultuurhistorie worden plekken op en langs de dijk ingericht.

Voorbij Volendam ligt de dijk aan de Gouwzee, het kleine, omsloten deel van het Markermeer met hoge zoetwaternatuurwaarden. Hier is bij Pieterman en bij Katwoude versterking nodig. Hier wordt de dijk buitenwaarts versterkt (met een asverschuiving).

In Waterland tenslotte verbindt de slingerende dijk diverse historische landschappelijke ensembles en vormt een recreatieve 'uitloper' voor de metropoolregio Amsterdam. Recreatie, natuur en cultuur gaan hier samen. De dijk wordt tot en met Uitdam buitenwaarts versterkt, om zo de binnendijkse bebouwing te ontzien. Hierbij wordt ter hoogte van Uitdam dorp tevens gebruik gemaakt van een vernagelingsconstructie.

Figuur 30: Schematische weergave dijkversterking

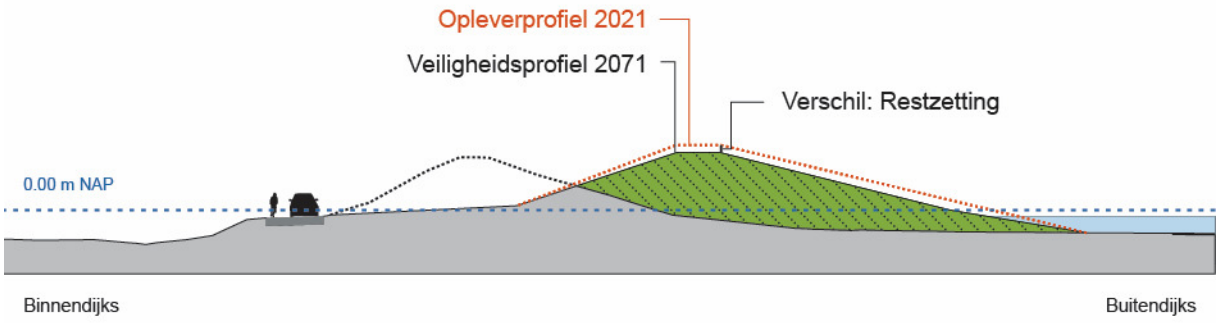
3.2 Beschrijving versterkingsoplossingen

Om de dijk te versterken is gekozen voor diverse oplossingen die aansluiten bij de module of de sectie van de dijk. In deze paragraaf zijn de verschillende typen oplossingen beschreven. In paragraaf 3.3 staat vervolgens beschreven in welke module welke oplossingen worden toegepast.

Elke oplossingsrichting wordt in onderstaande paragrafen beschreven vanuit de veiligheidstekorten hoogte, stabiliteit binnenwaarts en stabiliteit buitenwaarts.

Voor de Markermeerdijken kan een dijkversterking bestaan uit:
1. Binnenwaartse asverschuiving (3.2.1).
2. Buitenwaartse asverschuiving (3.2.2).
3. Op de as (3.2.3):
   a. binnenwaartse berm;
   b. buitenwaartse berm;
   c. gecombineerd;
   d. kruinverhoging.
4. Oeverdijk (3.2.4).
5. Constructieve versterking (3.2.5).

De rode stippellijn op de onderstaande figuren betreft het opleverprofiel in 2021. Het veiligheidsprofiel 2071 is de hoogte die de dijk aan het eind van de planperiode (dus na 50 jaar) moet hebben, om aan de veiligheidsnorm te kunnen voldoen. Het profiel van een dijk is bij oplevering echter hoger. Deze extra hoogte is noodzakelijk om effecten als (rest)zettingen en autonome kruindaling in de periode tussen oplevering (2021) en einde planperiode (2071) te compenseren. Vanwege deze processen is het opleverprofiel van de dijk circa een halve meter hoger dan het veiligheidsprofiel. In figuur 31 is dit proces weergegeven.

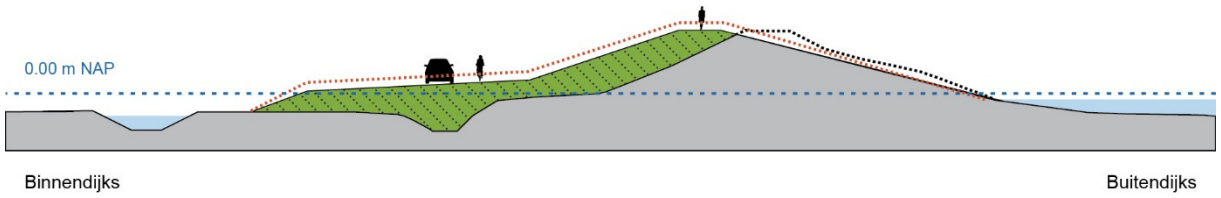
Figuur 31: Opleverprofiel 2021 en Veiligheidsprofiel 2071

3.2.1 Binnenwaartse asverschuiving

De binnenwaartse asverschuiving betekent dat de as van de dijk naar de landzijde verschuift. De ruimte voor de versterkingsopgave wordt gevonden aan de landzijde. Voor de Markermeerdijken wordt de binnenwaartse asverschuiving alleen toegepast voor een hoogtetekort en/of een binnenwaartse instabiliteit. Versteviging aan de binnenzijde van de dijk wordt in deze oplossing uitgevoerd door extra grond (gewicht) aan te brengen aan de binnenkant van de dijk.
Dit kan door het aanbrengen van een verhoogde of een verlengde berm en/of een verflauwd binnentalud. Hierdoor wordt de stabiliteit van de dijk vergroot. Bij een hoogtetekort is tevens een

ophoging van de kruin benodigd. Door binnenwaartse versterking kan het bestaande buitentalud gehandhaafd blijven, het kan echter wel zijn dat de bekleding van het buitentalud nog aangepast moet worden.

In figuur 33 wordt een impressie gegeven van een binnenwaartse asverschuiving.

Figuur 32: Doorsnede binnenwaartse asverschuiving (indicatief)

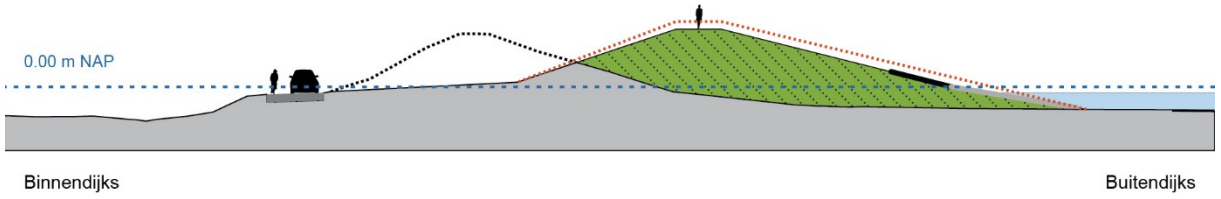
3.2.2 Buitenwaartse asverschuiving

De buitenwaartse asverschuiving betekent dat de as van de dijk naar de waterzijde verschuift. De ruimte voor de versterkingsopgave wordt gevonden aan de waterzijde. Voor de Markermeerdijken kan de buitenwaartse asverschuiving toegepast worden bij het veiligheidstekort hoogte, binnen- en/of buitenwaartse instabiliteit.

Doordat de kruinlijn naar buiten wordt verplaatst wordt de binnenberm verlengd of het binnentalud verflauwd, hierdoor wordt de binnenwaartse stabiliteit verhoogd. Een deel van de voormalige kruin dient hiervoor afgegraven te worden. Tegelijkertijd kan door de asverschuiving de dijk verhoogd worden of de stabiliteit van het buitentalud verbeterd worden. De buitenwaartse asverschuiving biedt in principe oplossing voor alle veiligheidstekorten over de gehele versterkingsopgave.

Bij een kruinhoogtetekort kan ook het buitentalud verflauwd worden. Op dit nieuwe buitentalud wordt een nieuwe dijkbekleding aangebracht.

In figuur 33 wordt een impressie gegeven van een buitenwaartse asverschuiving.

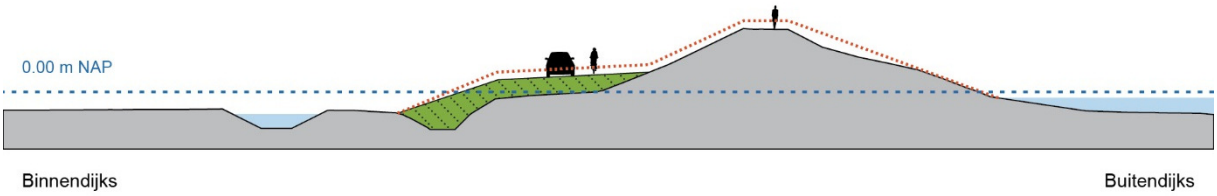

Figuur 33: Doorsnede buitenwaartse asverschuiving (indicatief)

3.2.3 Op de as

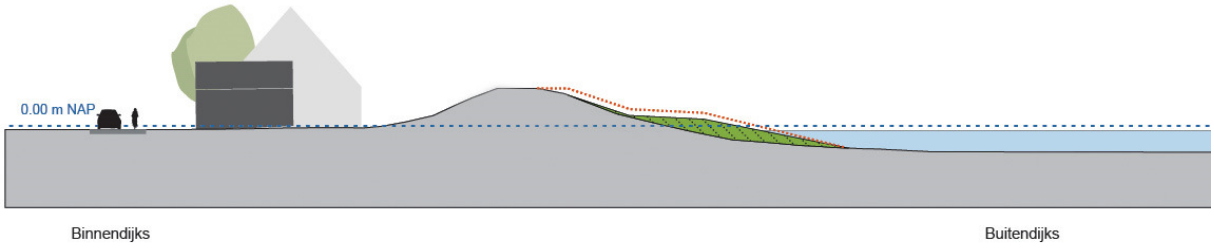
Een versterking op de as betekent dat de as van de dijk op de bestaande locatie blijft. De dijk kan dan binnenwaarts of buitenwaarts versterkt worden. Of allebei (binnen- en buitenwaarts) dan heet dat 'gecombineerd', een minimale gecombineerde versterking is de 'kruinverhoging'. Deze vier opties worden hieronder beschreven.

Binnenwaartse berm
Hierbij wordt de binnenberm verlengd of het binnentalud verflauwd. Hierdoor wordt de binnenwaartse stabiliteit verbeterd. In figuur 34 wordt een impressie gegeven van een op de as binnenwaartse versterking.

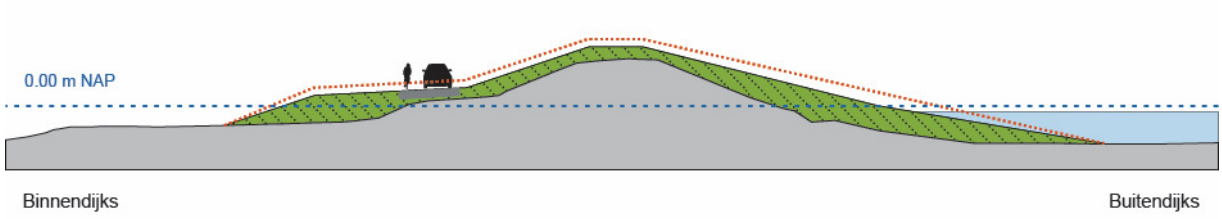
Figuur 34: Doorsnede binnenwaartse berm (indicatief)

Buitenwaartse berm
Hierbij wordt het buitentalud aangepast. Hierdoor kan de buitenwaartse stabiliteit worden verbeterd en/of de benodigde kruinhoogte worden verlaagd. In figuur 35 wordt een impressie gegeven van een op de as buitenwaartse versterking.

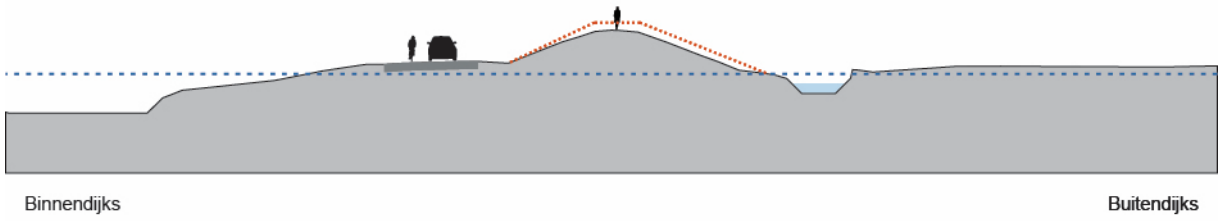
Figuur 35: Doorsnede buitenwaartse berm (indicatief)

Gecombineerd
Hierbij wordt een combinatie van bovenstaande verbeteringen toegepast. Eventueel aangevuld met een kruinverhoging om het hoogtetekort te kunnen oplossen. In figuur 36 wordt een impressie gegeven van een gecombineerde op de as versterking.

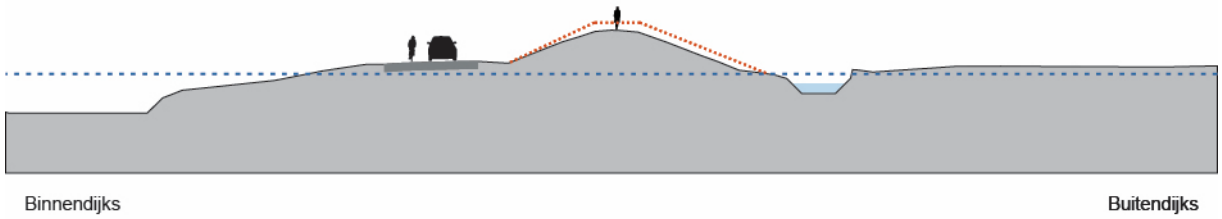

Figuur 36: Doorsnede op de as gecombineerde versterking (indicatief)

Kruinverhoging
Bij een kruinverhoging wordt een minimale versterking toegepast. De kruin iets hoger en daarnaast beperkt breder. In

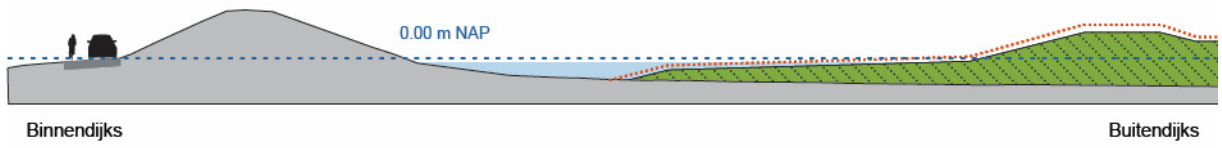
figuur 37 is een kruinverhoging weergegeven.

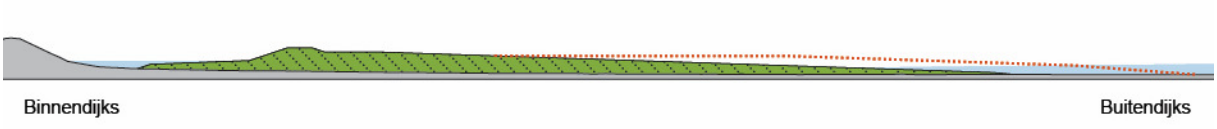

Figuur 37: Doorsnede kruinverhoging (indicatief)

3.2.4 Oeverdijk

De oeverdijk is een innovatieve manier van dijkversterking, waarbij een zandlichaam voor de bestaande gronddijk wordt aangebracht. De nieuwe oeverdijk neemt de functie van primaire waterkering van de bestaande, achterliggende dijk geheel over. Daarmee is dit een geheel nieuwe oplossing die wezenlijk anders is dan een reguliere dijkversterking. Tussen de oeverdijk en de bestaande dijk ontstaat hierdoor een watergang (tussenwater) waarmee de oeverdijk wordt gescheiden van de bestaande kering. Een oeverdijk is een duinachtig zandlichaam dat ruimte kan bieden voor natuurontwikkeling en recreatie. In figuur 38 wordt een impressie gegeven van de oeverdijk.

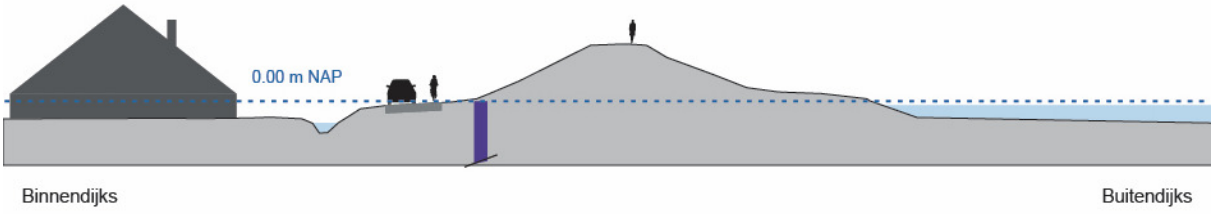

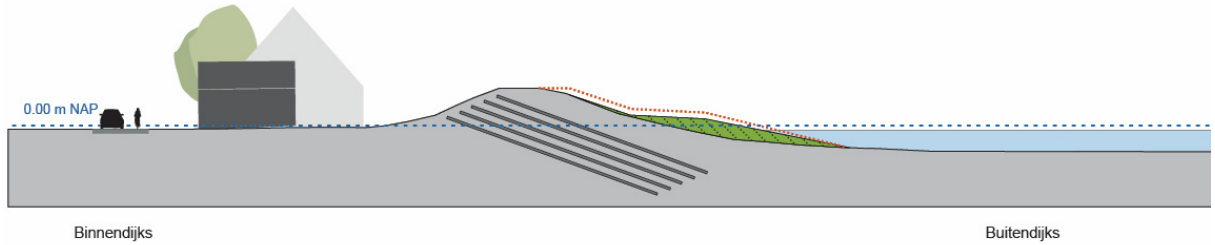
Figuur 38: Doorsneden oeverdijk (indicatief)

3.2.5 Constructieve versterkingsmaatregelen

Indien lokaal de ruimte ontbreekt om de dijkversterking uit te voeren zoals voor de betreffende module wenselijk is, zijn constructieve versterkingsmaatregelen toegepast. Voorbeelden van constructieve versterkingsmaatregelen zijn een damwand en een vernagelingsconstructie (zie figuren 39 en 40). De waterkerende functie wordt hierbij deels vervuld door een grondlichaam en deels door de constructie. Het toepassen van deze maatregelen vindt enkel lokaal plaats: binnen de Versterking geldt het uitgangspunt dat deze sober, robuust en doelmatig moet worden uitgevoerd. Vanwege dit uitgangspunt zijn constructieve versterkingsmaatregelen niet toepasbaar op langere trajecten. In paragraaf 3.3 van het Projectplan Waterwet is dit nader toegelicht.

Figuur 39: Voorbeeld van een schematische tekening van een damwand (indicatief)

Figuur 40: Voorbeeld van een schematische tekening van een vernagelingsconstructie met buitenberm (indicatief).

3.3 Beschrijving nieuwe situatie per module

De Versterking is opgedeeld in modules. Een module omvat een gedeelte van de dijkversterking. Omwille van de leesbaarheid is ervoor gekozen om per deelgebied de modules nader toe te lichten. Hieronder zijn allereerst een aantal algemene uitgangspunten en ontwikkelingen beschreven die van toepassing zijn op de hele Versterking. Daarna worden de deelgebieden en modules nader toegelicht. Bij de nadere toelichting wordt steeds verwezen naar bladzijders van de basiskaarten, de basiskaarten zijn opgenomen in bijlage 11.1 tot en met 11.3 van het bijlagenboek. In 2006 zijn de Markermeerdijken als twee aparte versterkingsprojecten begonnen: project Hoorn-Amsterdam en project Edam-Amsterdam. Hiervoor zijn twee startnotities m.e.r. opgesteld. In deze startnotities

zijn de dijktrajecten verdeeld in dijksecties. De secties zijn opgesteld op basis van faalmechanismen waarop de dijk is afgekeurd en geografische indeling. Deze sectie indeling is ook de basis voor het doorrekenen van de maatgevende profielen. De codering in de sectie indeling verwijst naar het dijktraject uit de startnotitie, HE staat voor Hoorn-Edam en EA voor Edam-Amsterdam. Om meer eenheid te creëren is de dijk onderverdeeld in 16 modules. De modules zijn zo gekozen dat binnen één module zoveel mogelijk dezelfde uitgangspunten, veiligheidsprobleem en geografisch beeld gehanteerd worden[3]. De aanvraag voor de omgevingsvergunning afwijken van het bestemmingsplan ziet op de modules 1 tot en met 15. In tabel 3 zijn de secties en modules opgenomen.

Tabel 3. Modules, secties, dijknamen en dijk(paal)nummers (DP)van Noord naar Zuid

Module	Modulenaam	Dijkpaal-nummers	Sectie	Sectienaam	Dijknummer en dijknaam	Dijkpaal-nummers
1	Hoorn Binnenstad	DP 5- 10^{+40}	HE-1	Hoorn - Binnenstad	20: Westerdijk van Drechterland	DP 5- 10^{+40}
2	Strand Hoorn	DP 14 - 22^{+50}	HE-2	Hoorn - Grote Waal	20: Westerdijk van Drechterland	DP 14 - 34
3	Grote Waal en de Hulk	DP 22^{+50} - 61^{+80}	HE-3	de Hulk	20: Westerdijk van Drechterland	DP 34 - 53
			HE-4	De Karperput	20: Westerdijk van Drechterland	DP 53 - 63
4	De Kogen	DP 61^{+80} - 06	HE-5	Rietkoog	20: Westerdijk van Drechterland	DP 63 - 74
			HE-6	Floriskoog	21: Klamdijk 22: Schardam en Keukendijk	DP 74 - 06
5	Etersheimerbraak	DP 12 - 27^{+50}	HE-7	Etersheimerbraak	22: Schardam en Keukendijk	DP 12 - 27^{+50}
6	Heintjesbraak en Warder	DP 27^{+50} - 56	HE-8	Heintjesbraak	23: Zeevangszeedijk	DP 27^{+50} - 49
7	Polder Zeevang	DP 56 - 106	HE-9	Warder	23: Zeevangszeedijk	DP 49 - 62^{+50}
			HE-10	Zandbraak	23: Zeevangszeedijk	DP 62^{+50} - 78^{+50}
			HE-11	Grote Braak	23: Zeevangszeedijk	DP 78^{+50} - 95
			HE-12	Fort Edam	23: Zeevangszeedijk	DP 95 - 111^{+20}
8	Haven Edam	DP106 - 3	EA-1	Edam/Volendam	24: Zuiderpolderzeedijk	DP 0 - 16
9	Broeckgouw Edam	DP 3 - 18	EA-2	Noordeinde	24: Zuiderpolderzeedijk	DP 16 - 29
10	Noordeinde Volendam	DP 18 - 29				
11	Pieterman	DP 1 - 11	EA-3	Pieterman	25: Katwouderzeedijk	DP 1 - 11
12	Katwoude	DP 25^{+50} - 39^{+50}	EA-4	Katwoude	25: Katwouderzeedijk	DP 25^{+50} - 39^{+50}
13	De Nes en Opperwoud	DP 54 - 72	EA-5	De Nes	28: Uitdammerdijk	DP 54 - 70
			EA-6	Opperwoud	28: Uitdammerdijk	DP 70 - 73^{+50}
14	Uitdam dorp	DP 72 - 81	EA-7	Uitdam	28: Uitdammerdijk	DP 73^{+50} - 81

[3] De kans is groot dat de veiligheidsoplossing binnen de module daarmee ook gelijk is, maar dit is geen noodzaak.

15	Uitdammerdijk	DP 81 - 147^{+50}	EA-8	Uitdammer Die	28: Uitdammerdijk	DP 81 - 97
			EA-9	Blijkmeer	28: Uitdammerdijk	DP 97 - 120
			EA-10	Kinselmeer	28: Uitdammerdijk	DP 120 - 141
			EA-11	Polder IJdoorn	28: Uitdammerdijk	DP 141 - 147^{+50}
16	Durgerdammerdijk	DP 147^{+50}- 165^{+50}				

Uitgangspunt: terugbrengen bestaande voorzieningen
Voor het gehele traject geldt dat de bestaande voorzieningen worden teruggebracht. Hetzelfde geldt voor de aanwezige wandel- en fietsverbindingen. Bij het terugbrengen van een bestaande weg wordt rekening gehouden met de bestaande situatie. Dit betekent dat indien een weg in de huidige situatie niet geschikt is om te parkeren, in principe een vergelijkbare situatie wordt teruggebracht. Dit wordt afgestemd met de betreffende gemeente en de wegbeheerder.

Kunstwerken
De dijkversterking heeft tot gevolg dat het profiel van de dijk en de hoogte van de dijk wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat onder meer gemalen, sluizen en duikers die aansluiten op de huidige dijk, moeten worden aangepast of vervangen. In totaal wordt er aan 13 kunstwerken gewerkt. Het betreft dan de aanpassing of vervanging van het bestaande kunstwerk of de realisatie van een nieuw kunstwerk. De te realiseren kunstwerken zijn ingedeeld in 2 categorieën, namelijk: constructieve dijkversterkingen en kunstwerken ten behoeve van het in- en uitlaten van water. In de beschrijving per module is aangegeven welke maatregelen getroffen worden aan de kunstwerken in de desbetreffende module. In paragraaf 3.3.6 is tabel 3 opgenomen met een overzicht van alle kunstwerken.

Doorlopende fiets- en wandelverbinding
De dijkversterking wordt aangewend om een doorlopende fietsverbinding te realiseren tussen Hoorn en Amsterdam. Deze doorlopende fietsverbinding is tezamen met een doorlopende wandelverbinding onderdeel van de Versterking en loopt door alle modules heen. In de module beschrijving en in paragraaf 3.3.6 is tabel opgenomen met de exacte ligging van de verbinding opgenomen.

3.3.1 Deelgebied Hoornse Hop
Het deelgebied Hoornse Hop beslaat de Hoornse Binnenstad (module 1), het Strand Hoorn (module 2) en de Grote Waal en de Hulk (module 3).

In deelgebied Hoornse Hop voegt de oeverdijk een nieuwe laag toe aan de historie van de dijk. De oeverdijk komt te liggen in een landschap met aan weerszijden natte natuur. De oeverdijk biedt in het noorden ruimte voor recreatie en in het zuiden voor natuur. Het Stadsstrand van Hoorn wordt door de gemeente Hoorn toegankelijk gemaakt door het realiseren van twee bruggen tussen de bestaande dijk en de oeverdijk. De inwoners van Hoorn en Scharwoude houden uitzicht over de Hoornse Hop. Het wordt mogelijk een aantrekkelijk rondje te fietsen en te wandelen langs de Hoornse Hop vanuit de woonwijk Grote Waal en vanuit het centrum van Hoorn. In het deel ten zuiden van de Galgenbocht krijgt de natuur een kwaliteitsimpuls. Het gevarieerde tussenwater vergroot het leefgebied van diverse soorten en de zachte land-waterovergang is een meerwaarde voor het Markermeer als geheel.

Module 1 - Hoornse Binnenstad

Ter hoogte van de Hoornse Binnenstad wordt de dijk versterkt door middel van een berm van vijf meter breed aan de buitenzijde. De kruin hoeft hierdoor slechts minimaal te worden verhoogd (op slechts enkele locaties en met maximaal 0,2 meter)

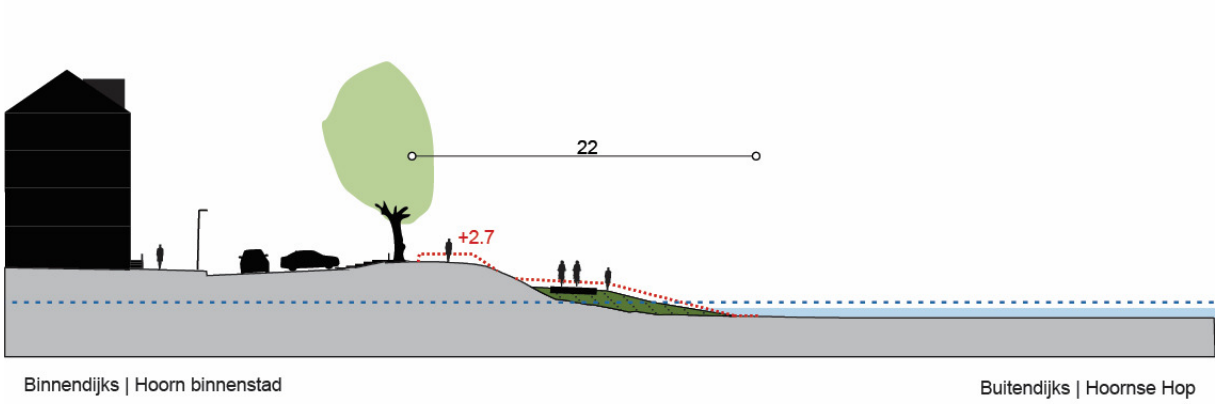
Als meekoppelkans wordt een wandel- en fietsverbinding aangelegd. Op de verbrede berm komt een fiets- en wandelverbinding vanaf West tot aan de schouwburg. Het bestaande voetpad op de dijk blijft bestaan. Ook aan de buitenzijde van de schouwburg komt de doorgaande wandel- en fietsverbinding te liggen, waarna deze afbuigt naar de oeverdijk. De Westerdijk krijgt zo een levendig en stedelijk karakter en heeft positief effect op de belangrijkste waarde 'stedelijke recreatie'. Door de nieuwe fietsverbinding worden de huidige recreatieve fietsroutes verbeterd. Ter hoogte van West buigt het fietspad af de binnenstad in. Vanaf dit punt volgt het fietsverkeer het historisch tracé van de Westfriese Omringdijk.

In figuur 41 is weergegeven hoe de Versterking er in module 1 en 2 uit komt te zien. Op blad 1 van de basiskaarten is een grotere figuur opgenomen, inclusief de maatgevende profielen.

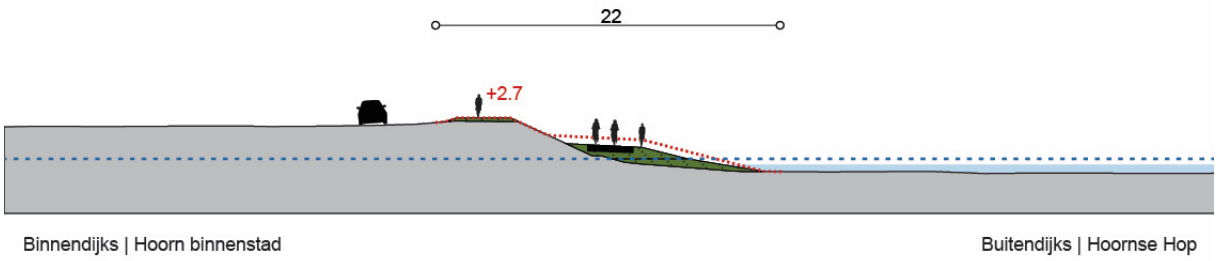

Figuur 41: De Versterking in module 1 en 2 (Hoornse Hop en Strand Hoorn)

In figuur 42 en 43 zijn de maatgevende profielen van de dijk opgenomen.

Figuur 42: Maatgevend profiel van de dijk ter hoogte van de Hoornse Binnenstad

Figuur 43: Maatgevend profiel van de Westerdijk (westzijde)

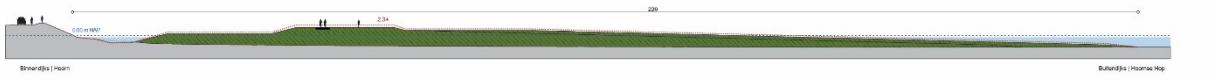
Module 2 - Strand Hoorn
Voor de dijk van de Grote Waal komt een oeverdijk te liggen. Dit is een nieuwe dijk die vóór de bestaande dijk wordt aangelegd. De oeverdijk heeft een kruin met een flauw talud het water in.

Als meekoppelkans wordt de oeverdijk in deze module in zijn geheel ingericht als stadsstrand. Deze ontwikkeling maakt onderdeel uit het project het Hoornse Waterfront. Het stadsstrand komt te liggen tussen de schouwburg en de Galgenbocht. De oeverdijk wordt zo aangelegd dat verschillende voorzieningen (waaronder sportveldjes, speelplekken en steigers) hier een plaats kunnen krijgen. Op het binnentalud van de oeverdijk is een parkeerterrein voorzien. De bestaande dijk blijft intact. Door de gemeente worden - naast de voorgenoemde voorzieningen - twee bruggen aangelegd tussen de bestaande dijk en de oeverdijk om het stadsstrand toegankelijk te maken. Daarnaast wordt als meekoppelkans de doorgaande wandel- en fietsverbinding Hoorn-Amsterdam aangelegd.

De gemeente en HHNK hebben in een samenwerkingsovereenkomst financiële afspraken gemaakt over de kosten voor de aanleg van het stadsstrand. In paragraaf 7.2.4 wordt hier nader op ingegaan.

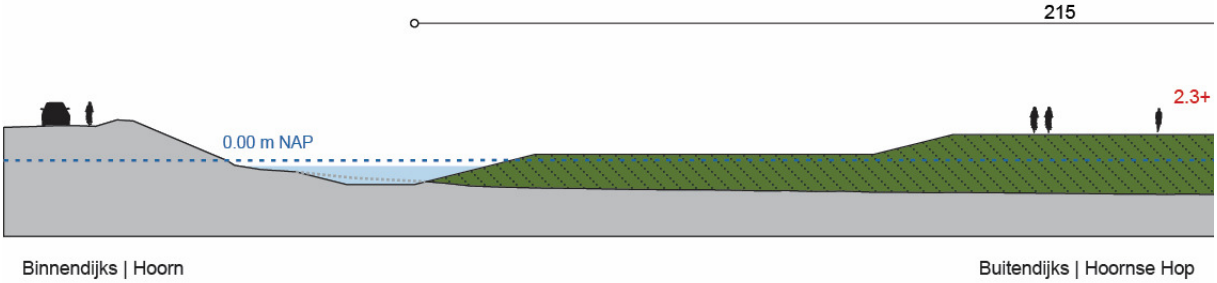
In figuur 41 is weergegeven hoe de Versterking er in module 2 uit komt te zien. Op blad 1 van de basiskaarten is een grotere figuur opgenomen, inclusief de maatgevende profielen.

In figuur 44 is het maatgevende profiel van het stadsstrand opgenomen.

Figuur 44: Maatgevend profiel van het stadsstrand

Ter verduidelijking is in figuur 45 een close up van het tussenwater opgenomen.

Figuur 45: Maatgevend profiel van het stadsstrand (met het tussenwater in close-up)

Inlaat Noord
In module 2 dient één kunstwerk te worden gerealiseerd: Inlaat Noord. Dit kunstwerk wordt nieuw gerealiseerd ter hoogte van dijkpaal 13 en verbindt het Noordelijke Tussenwater met het Markermeer. De constructie functioneert onder vrij verval en heeft een totale lengte van 100 meter.

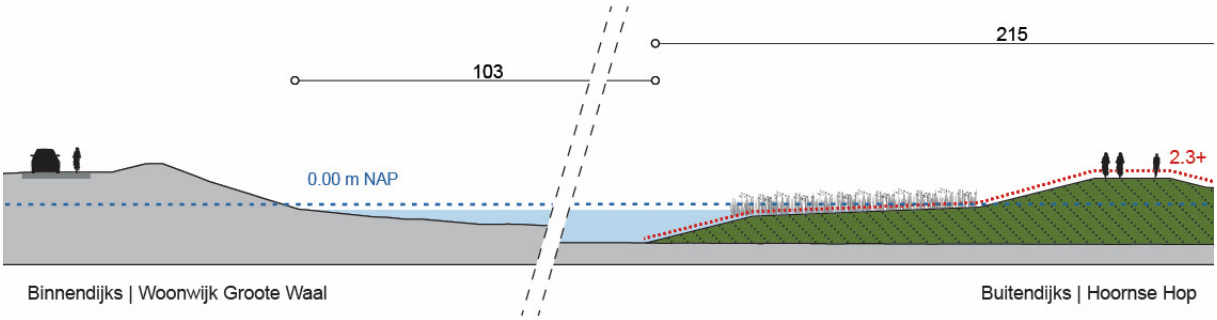
Module 3 - Grote Waal en De Hulk
De genoemde Oeverdijk zal doorlopen langs Grote Waal en De Hulk (in figuur 46 is het noordelijke deel van de module weergegeven, in figuur 49 het zuidelijke deel). Op blad 2 en 3 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

Door de aanleg van de oeverdijk blijft de huidige dijk intact. De oeverdijk wordt in module 3 niet recreatief ingericht maar primair voor natuur. Wel wordt als meekoppelkans de doorgaande wandel- en fietsverbinding Hoorn-Amsterdam over een deel van de oeverdijk geleid. Het fietspad gaat ten noorden van het oude gemaal Westerkogge via een fietsbrug terug naar de huidige dijk (de exacte locatie hiervoor wordt verder uitgewerkt). Het doorgaande fietspad loopt daarna vanaf het oude gemaal Westerkogge over de bestaande weg en komt via de zuidelijke strekdam bij het huidige gemaal Westerkogge weer op de kruin van de oeverdijk te liggen. De zuidelijke strekdam, die mogelijk ook beloopbaar wordt gemaakt, draagt dan bij aan het aantrekkelijker maken van een looprondje. Ter plaatse van de meest zuidelijk strekdam gaat het fietspad weer terug naar de bestaande weg. Met name de oeverdijk tussen de beide gemalen is geschikt voor natuurcompensatie doordat daar geen fietspad op de oeverdijk aanwezig is en dit traject is afgesloten voor recreanten.

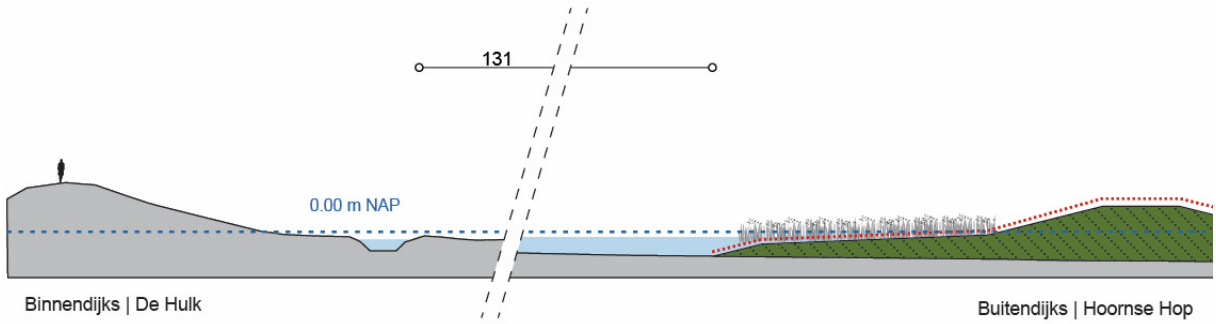
Figuur 46: De Versterking in module 3, noordelijk deel (Grote Waal en de Hulk)

De maatgevende profielen van de dijk in het noordelijk deel zijn in de figuren 47 en 48 weergegeven.

Figuur 47: Maatgevend profiel van de dijk in module 3, ter hoogte van woonwijk Grote Waal

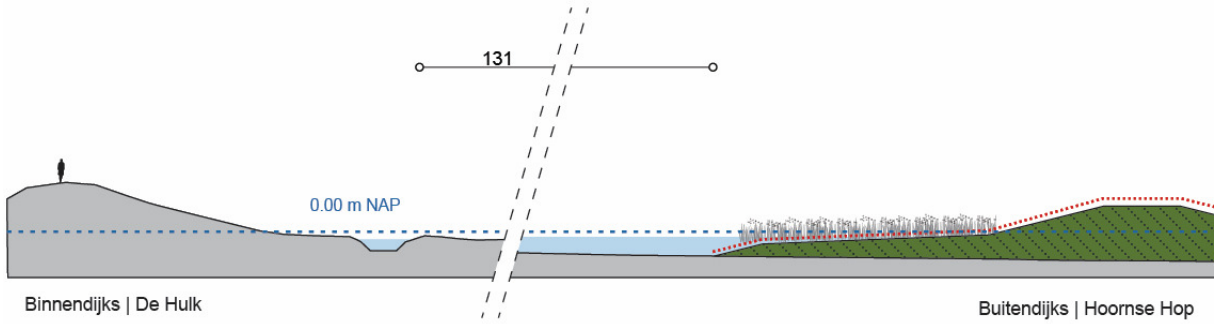
Figuur 48: Maatgevend profiel van module 3, ter hoogte van De Hulk

In figuur 49 is opgenomen hoe de Versterking er in het zuidelijke deel van module 3 uit komt te zien (zie ook Blad 4 van de Basiskaart).

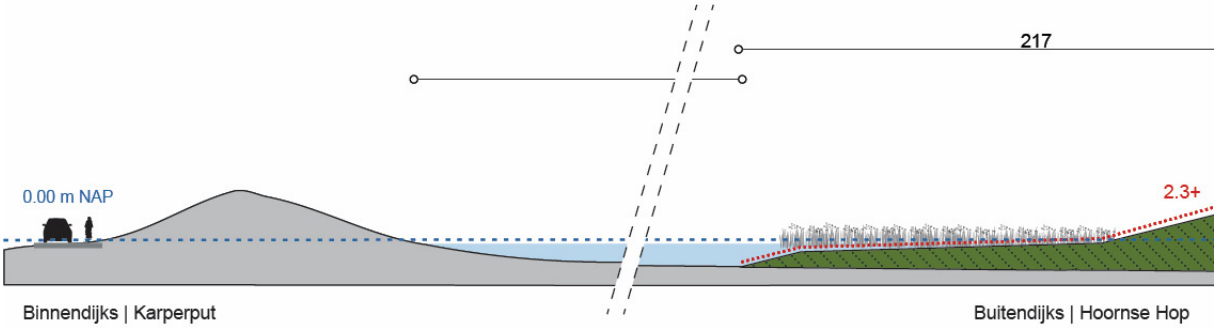
De maatgevende profielen van het zuidelijke deel van de module zijn hieronder opgenomen in figuur 50 en 51.

Figuur 49: De Versterking in module, zuidelijk deel (nabij Scharwoude)

dp 45
dp 50
dp 55
dp 60
SCHARWOUDE
Hoornse Hop
Zwarte Waal
Module 3 Grote Waal en De Hulk
Module 4 De Kogen

Figuur 50: Maatgevend profiel van module 3, zuidelijk deel (Scharwoude)

Figuur 51: Maatgevend profiel van module 3, ter hoogte van de Karperput

In module 3 moeten aan twee bestaande kunstwerken maatregelen worden getroffen om deze optimaal te laten aansluiten op de dijkversterking. Daarnaast wordt een aantal nieuwe kunstwerken gerealiseerd.

Uitlaatconstructie Noord
Uitlaatconstructie Noord bevindt zich in module 2, sectie HE-3. De uitlaat zorgt voor doorstroming in het noordelijk deel van het Tussenwater. Het gemaal is vispasseerbaar en verbindt het Markermeer met het noordelijk Tussenwater.

Inlaat Westerkogge
Inlaat Westerkogge is gelegen in module 3, sectie HE-3, nabij Hoorn. Inlaat Westerkogge is onderdeel van het voormalig gemaal Westerkogge. Dit gemaal is niet meer in werking, waardoor de huidige inlaat nu enkel wordt gebruikt voor het inlaten van water naar het achtergelegen gebied.

Door het realiseren van de oeverdijk voor de huidige dijk waarin de inlaat Westerkogge is gelegen is inlaten vanuit het Markermeer niet meer mogelijk en dient de inlaatfunctie van het kunstwerk te worden verplaatst naar een andere locatie. De huidige inlaat vervult in de nieuwe situatie enkel de functie van verversing van de oude maalkom. De waterkerende functie van het huidige kunstwerk bij hoogwater blijft ongewijzigd.

De inlaat Westerkogge wordt verplaatst naar het huidig gemaal Westerkogge. De inlaat verbindt het Markermeer met de achterliggende polder.

Constructieve dijkversterking Gemaal Westerkogge
Het gemaal Westerkogge pompt het water vanuit de twee achterliggende polders naar het Markermeer. Het gemaal blijft zijn huidige functie vervullen en wordt niet gewijzigd. De aansluiting van het gemaal en de dijkversterking vindt plaats door het realiseren van een constructieve dijkversterking bestaande uit damwanden.

Uitlaatconstructie Zuid
Uitlaatconstructie Zuid bevindt zich in module 3, sectie HE-3. De uitlaat zorgt ervoor dat het water uit het zuidelijke tussenwater op niveau gehouden kan worden, daarnaast wordt het kunstwerk zo uitgevoerd dat er vismigratie kan plaats vinden tussen het Markermeer en het zuidelijke Tussenwater. Om dit te realiseren bestaat de uitlaat uit een vispasseerbaar gemaal, welke het Markermeer met het zuidelijk Tussenwater verbindt.

Inlaat Zuid
De nieuw te realiseren inlaat Zuid verbindt het zuidelijke tussenwater met het Markermeer en zal onder vrij verval functioneren. De inlaat bestaat uit een in- en uitstroomconstructie en een inspectieschacht.

3.3.2 Deelgebied Kogenland
Tussen West-Friesland en de polder Zeevang is de huidige dijk later aangelegd, dit wordt het historisch zetstuk genoemd. Aangezien hier geen forse ingrepen zijn voorzien blijft het historisch zetstuk goed herkenbaar, de oude kenmerken blijven behouden. De dijk is ook na de Versterking een smalle dijk met scherpe knikken, waar de uitwatering van de Beemster door historische sluizen en gemaal C. Mantel de geschiedenis van het gebied accentueert. Er is verbinding tussen binnen en buiten: uitzicht op het water met de Riet- en Floriskoog en uitzicht op het land over de Korsloot. Het voorland en de binnendijkse bebouwing blijven in stand[4].

Deelgebied Kogenland bestaat uit de modules 4 tot en met 6: De Kogen, Etersheimersbraak en Heintjesbraak en Warder. Hieronder is per module toegelicht hoe het deelgebied er uit komt te zien.

Module 4 - De Kogen
De Versterking wordt in module 4 vormgegeven door middel van een buitenwaartse asverschuiving (secties HE-4 (deels), HE-5A, HE-6A). De buitenwaartse asverschuiving in het noordelijk deel ontziet de binnendijks aanwezige cultuurhistorisch en aardkundige Bedijkte Waal, onderdeel van het provinciaal monument. Bij de kaap wordt de Noordse steen teruggebracht.
Sectie HE-5B wordt binnenwaarts versterkt en daarmee blijft het historische dijklichaam bewaard. In sectie HE-6B wordt enkel de kruin verhoogd, waarbij het tevens mogelijk is om de bekleding aan te passen. De kruin van de dijk wordt over de gehele module verhoogd, deels wordt de huidige dijk afgegraven.

De dijk is ook na de Versterking een smalle dijk met scherpe knikken, waar de uitwatering van de Beemster door historische sluizen en het nieuwe gemaal de geschiedenis van het gebied accentueert. Er is verbinding tussen binnen- en buitendijksgebied: uitzicht op het water met de

[4] Voorlanden zijn buitendijks gelegen gebieden.

Riet- en Floriskoog en uitzicht op het land over de Korsloot. Het voorland en de binnendijkse bebouwing blijven in stand.

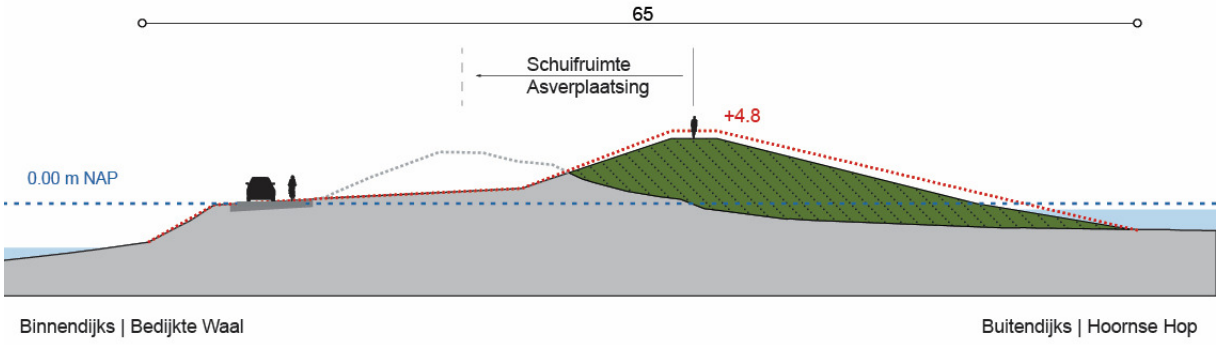
De huidige weg, inclusief fietsverbinding, blijft gehandhaafd. Op de nieuwe kruin komt een wandelverbinding te liggen, ter hoogte van dijkpaal 74 tot aan de Hornsluis, ligt de wandelverbinding op het voorland. Na de Hornsluis buigt de wandelverbinding weer af naar de kruin van de huidige dijk. De doorgaande fietsverbinding Hoorn-Amsterdam blijft op de weg liggen.

In figuur 52 is weergegeven hoe de Versterking er in module 4 uit komt te zien. Op blad 4 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

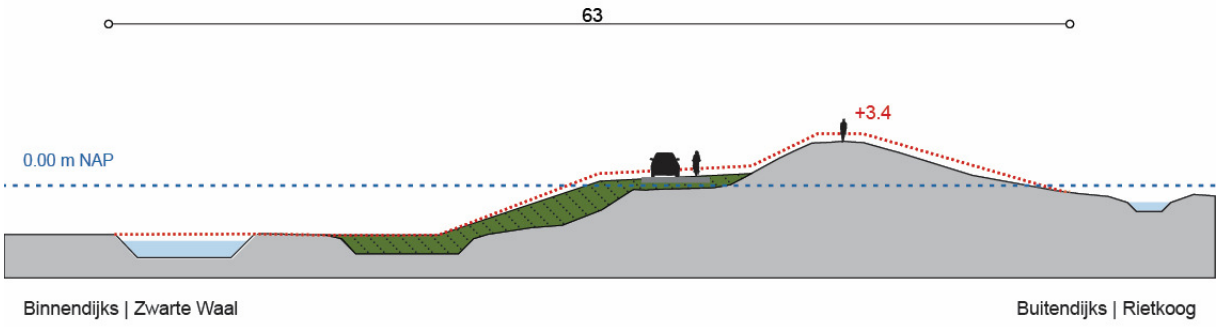

Figuur 52: De Versterking in module 4

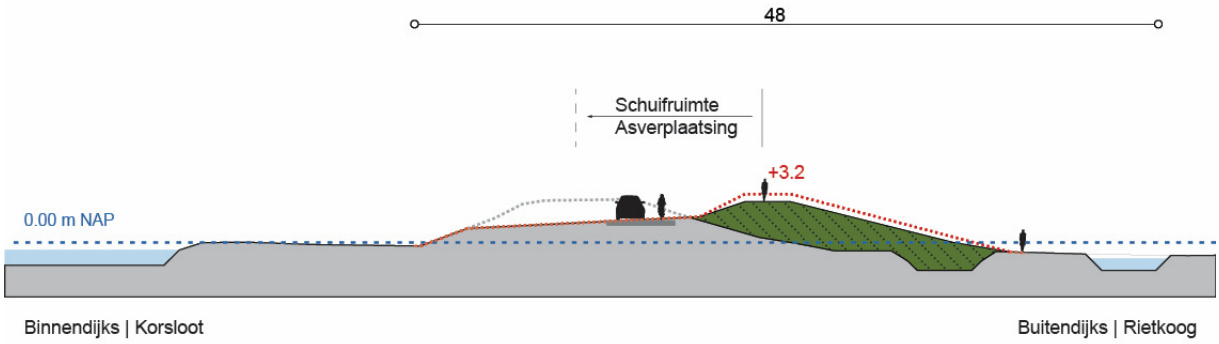
In figuren 53 tot en met 56 zijn de maatgevende profielen van de dijk opgenomen.

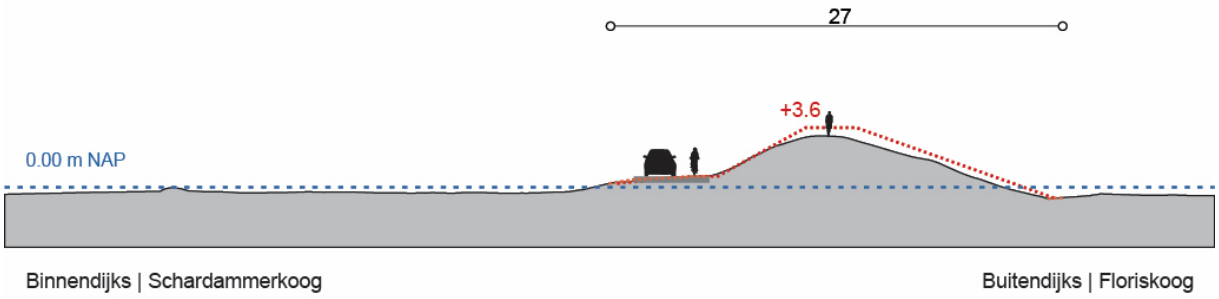
Figuur 53: Maatgevend profiel module 4, ter hoogte van Zwarte Waal (sectie HE-4) en Bedijkte Waal (sectie HE-5A)

Figuur 54: Maatgevend profiel module 4, ter hoogte van Rietkoog (sectie HE-5B)

Figuur 55: Maatgevend profiel module 4, ter hoogte van Klamdijk (sectie HE-6A)

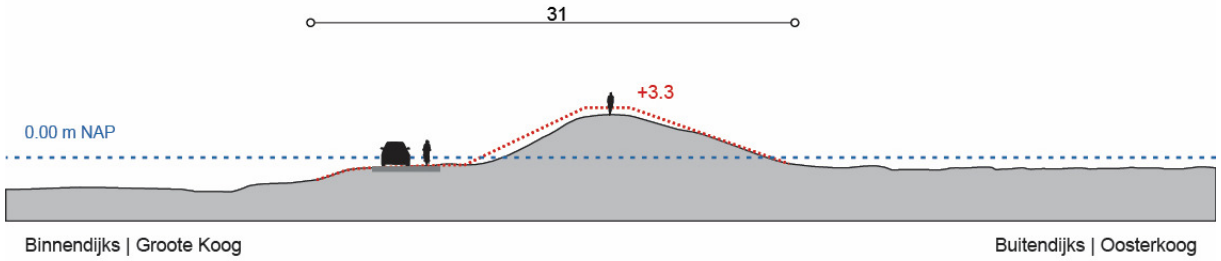
Figuur 56: Maatgevend profiel module 4, ter hoogte van Floriskoog (HE-6B)

In module 4 worden aan twee kunstwerken maatregelen getroffen om deze optimaal te laten aansluiten op de dijkversterking:

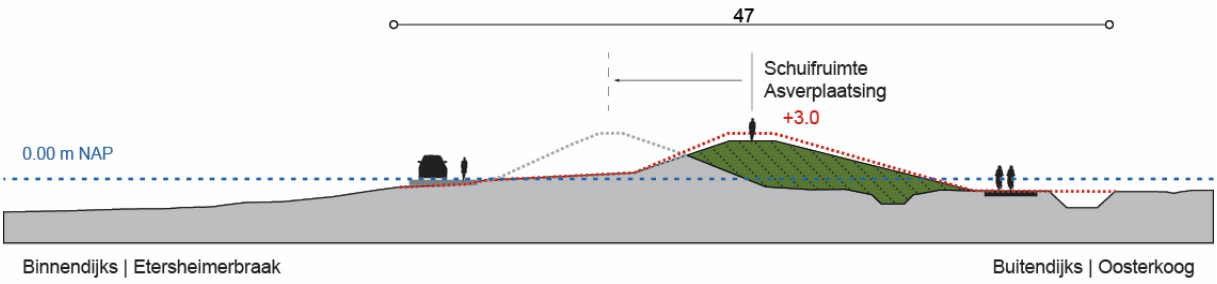
Duiker Rietkoog
Afwateringsduiker Rietkoog is gelegen in module 4, sectie HE-5. De duiker doorkruist de dijk en heeft een aflaatfunctie vanaf de Rietkoog (buitendijks) naar polder Westerkogge. De duiker wordt vervangen door een nieuw te realiseren duiker met in- en uitstroomconstructie en een inspectieschacht. De duiker kan worden afgesloten door middel van twee in de inspectieschacht geplaatste schuifafsluiters. De aansluiting van de duiker en de dijkversterking vindt plaats door het realiseren van een constructieve dijkversterking bestaande uit damwanden.

Keersluis Hornsluis
Keersluis Hornsluis is een spuisluis die enkel kerend het water reguleert vanuit de Schemerboezem. Vanwege de Versterking wordt de dijk lokaal constructief versterkt middels damwanden. De constructieve versterking sluit aan op de bestaande Hornsluis (sectie HE-6). De sluis zelf blijft ongewijzigd.

Module 5 - Etersheimersbraak
In het noordelijk deel (sectie HE-7A1) van de module wordt de kruin van de dijk opgehoogd, waarbij het tevens mogelijk is om de bekleding aan te passen. Deze verhoging leidt niet tot extra ruimtebeslag. In figuur 57 en 58 zijn de het maatgevende profielen van deze sectie opgenomen.

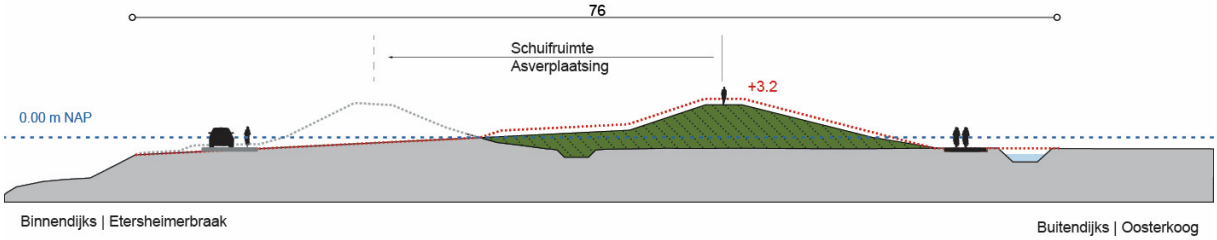

Figuur 57: Maatgevend profiel module 5 ter hoogte van Groot Koog (sectie HE-7A1)

Figuur 58: Maatgevend profiel module 5 ter hoogte van de Koogbraak en Etersheimerbraak (sectie HE- 7A2 en HE-7A3)

In het zuidelijke deel (sectie HE-7A2, HE-7A3, HE-7B) van de module is gekozen voor een buitenwaartse asverschuiving. De kruin van de dijk wordt hoger dan de huidige dijk. De binnendijks gelegen woningen en de lintbebouwing van Etersheim blijven behouden. In figuur 59 is het maatgevend profiel van de dijk nabij Etersheimerbraak opgenomen.

Figuur 59: Maatgevend profiel module 5 ter hoogte van Etersheimerbraak (sectie HE-7B)

In deze module staan drie woningen dicht bij de dijk, waardoor mogelijk lokaal maatwerk moet worden toegepast, bijvoorbeeld in de vorm van het een damwand. Het betreffen hier:

1. IJsselmeerdijk 1, Oosthuizen;
2. IJsselmeerdijk 2, Oosthuizen;
3. Etersheim 14, Oosthuizen.

De doorgaande fietsverbinding loopt in het noordelijke deel van de module over de bestaande weg. In het zuidelijk deel van de module ligt de fietsverbinding op het voorland. Het wandelpad op de kruin van de dijk blijft behouden.

In figuur 60 is weergegeven hoe de Versterking er in module 5 uit komt te zien. Op blad 5 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

Figuur 60: De Versterking in module 5.

Module 6 - Heintjesbraak en Warder

In het meest noordelijke deel (bij Heintjesbraak) van de Versterking vindt een gecombineerde versterking plaats waarbij de as van de dijk naar buiten verplaatst wordt (sectie HE-8A1 en HE-8A2). Daardoor blijft de bestaande dijk zo veel mogelijk intact en worden de binnendijkse- en buitendijkse bebouwing niet geraakt. Ook de historische lintbebouwing en de Hoogendijkerbraak blijven behouden.

In figuur 61 en 62 is weergegeven hoe de Versterking er in module 6 uit komt te zien. Op blad 6 en 7 van de Basiskaart zijn grotere figuren opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

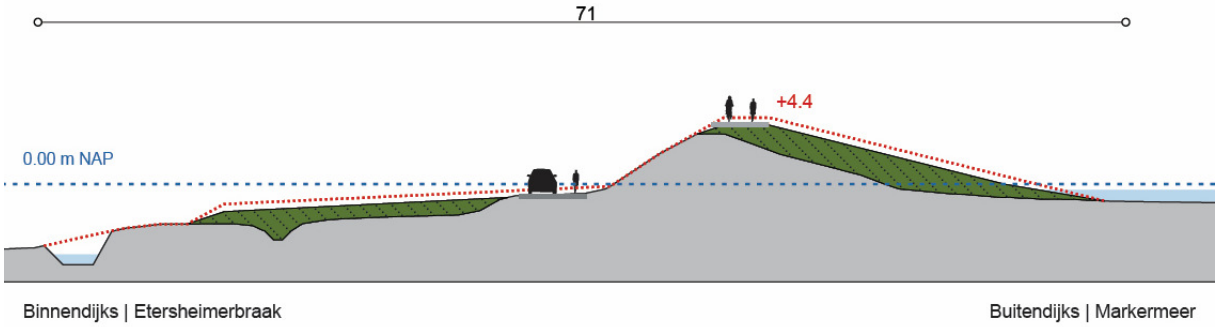

Figuur 61: De Versterking in module 6, sectie HE-7 en HE-8

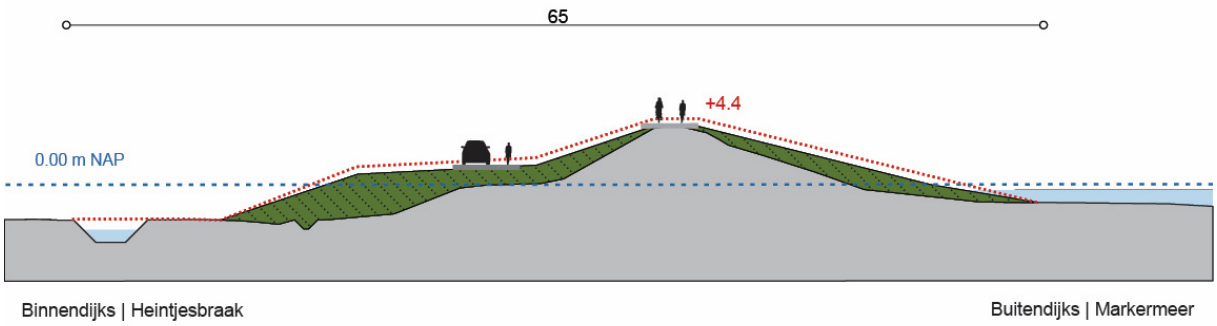
Figuur 62: De Versterking in module 6, sectie HE-9

In figuur 63 is het maatgevend profiel van sectie HE-8A1 en HE-8A2) opgenomen.

Figuur 63: Maatgevend profiel Etersheimerbraak (sectie HE-8A1 en HE-8A2)

In de sectie HE-8-A3 tot en met HE-8-A5 vindt een gecombineerde versterking plaats. In figuur 64 is het maatgevend profiel van sectie HE-8-A3 tot en met HE-8-A5) opgenomen.

Figuur 64: Maatgevend profiel Heintjesbraak (sectie HE-8-A3 tot en met HE-8-A5)

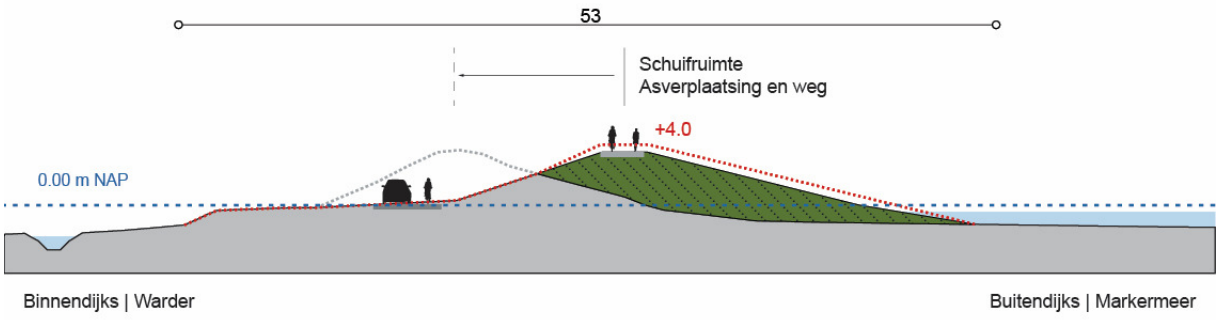
De Versterking in sectie HE-8B bestaat uit een binnenwaartse berm en in sectie HE-9 uit een buitenwaartse asverschuiving.

In module 6 staan twee woningen dicht bij de dijk, waardoor mogelijk lokaal maatwerk moet worden toegepast, bijvoorbeeld in de vorm van het een damwand. Het betreffen hier:

1. Badhuisweg 16, Warder;
2. Warder 189, Warder.

Samen met de buitenwaartse asverschuiving bij HE-9 wordt ook de weg verplaatst. De weg blijft, net als in de huidige situatie, op de berm van de dijk liggen. Uitgangspunt is dat de weg meeschuift met de buitenwaartse asverschuiving van de nieuwe dijk. De weg komt dus niet dichter bij de huizen te liggen dan in de huidige situatie. De ontstane ruimte tussen de voormalige en nieuwe weg wordt ingericht en onderhouden op een ecologische manier.

In figuur 65 is het maatgevend profiel van de dijk nabij Warder weergegeven.

Figuur 65: Maatgevend profiel van de dijk nabij Warder (HE-9A)

De doorgaande fiets- en wandelverbinding Hoorn-Amsterdam komt in sectie HE-8A op de kruin. In sectie HE-8B komt de fietsverbinding op het voorland en de wandelverbinding blijft op de kruin. In het laatste deel van de module wordt het fietspad gecombineerd op de kruin van de dijk. De meekoppelkans vergroot de recreatieve mogelijkheden en door verplaatsing van het fietspad van de huidige binnenberm naar de kruin van de dijk is er meer afstand tot de tuinen van bewoners.

Gemaal Warder
Gemaal Warder ligt in sectie HE-8. Het gemaal bestaat uit een gemaalgebouw achter de dijk die door middel van twee persleidingen het overtollige water uit de Zeevangsepolder naar het Markermeer loost. Het gemaal zelf behoeft geen aanpassingen; wel dient een constructieve versterking plaats te vinden en wordt plaatselijk het maaiveld verhoogd.

Constructieve versterking Zwembad Warder
Ter plaatse van het Zwembad Warder is door bebouwing aan weerzijden van de dijk slechts beperkt ruimte om de Markermeerdijk te versterken. Om ook hier voldoende dijkstabiliteit te garanderen en daarbij de huidige dijkfuncties kunnen te behouden (zoals het buitendijkse zwembad en de toegangsweg hier naartoe) vindt een constructieve versterking plaats, die aansluit op de versterking.

3.3.3 Deelgebied Zeevang
Het deelgebied Zeevang bestaat uit de modules 7: Polder Zeevang, module 8: Haven Edam en module 9: Broeckgouw Edam, module 10: Noordeinde-Volendam en module 11: Pieterman.

In het deelgebied Zeevang wordt de dijk afwisselend buitenwaarts, gecombineerd en binnenwaarts versterkt. Voor delen van de dijk volstaat een kruinverhoging. Bij een buitenwaartse versterking met een asverschuiving wordt de huidige dijk afgegraven, wat een aantasting betekent aan de monumentale dijk. Het ontwerp vormt een robuust, herkenbaar en eenduidig nieuw geheel waarin de Versterking is aangegrepen om veel kwaliteiten voor natuur toe te voegen waarin ook de historie van de dijk zichtbaar blijft. Er komen extra voorlanden die een migratiezone vormen voor de ringslang, waterspitsmuis en andere insecten en zoogdieren. De voorlanden vormen zo de gewenste zachte land-waterovergang die de ecologische kwaliteiten van het Markermeer versterken. Ook de verbrede binnenberm krijgt een belangrijke natuurfunctie door haar (bloemrijke)vegetatie aansluitend op het veenweidegebied.

Er wordt niet voorbijgegaan aan de cultuurhistorie van de dijk, aan de wens om niet alleen de natuur maar ook de cultuurhistorie te beleven. De cultuurhistorie wordt op verschillende manieren goed zichtbaar gemaakt. Zo komt de nieuwe weg weer tegen de dijk aan te liggen, karakteristiek zoals in de huidige situatie en worden de weg en het fietspad als één onopvallend geheel vormgegeven. De markante kernen van Edam en Volendam behouden hun positie aan het Markermeer.

De relatie tussen het fort bij Edam en de dijk blijft intact en het water bereikbaar. Het waterfront bij Noordeinde houdt haar beleving van het Markermeer, maar is nu door de verbreding ook beter bruikbaar en toegankelijk.

Module 7 - Polder Zeevang

De binnendijks gelegen polder Zeevang maakt onderdeel uit van Natura 2000-gebied Polder Zeevang. Buitendijks grenst de dijk direct aan het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. De module omvat de secties HE-9B, HE-10, HE-11, HE-12A1 en HE-12A2. De secties HE-9B, HE-10 en HE-11 worden versterkt middels een buitenwaartse asverschuiving en de huidige dijk wordt afgegraven. De weg komt op de berm van de nieuwe dijk te liggen, deze schuift in de secties HE-9B, HE-10, HE-12A1 en HE-12A2 mee met de asverschuiving van de kruin van dijk richting het Markermeer. De weg komt hierdoor verder van de huizen te liggen, maar blijft, in de historische context van de dijk, dicht bij de voet van de dijk liggen. Door de buitenwaartse versterking blijft de beleving van de dijk aan open water behouden. In sectie HE-11 blijft de weg op dezelfde plaats liggen als in de huidige situatie.

In figuur 66 is weergegeven hoe de Versterking er in sectie HE-9 en HE-10 van module 7 uit komt te zien. In figuur 67 is sectie HE-11 weergegeven. Op blad 8 en 9 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

Figuur 66: Module 7, secties HE 9 en HE-10

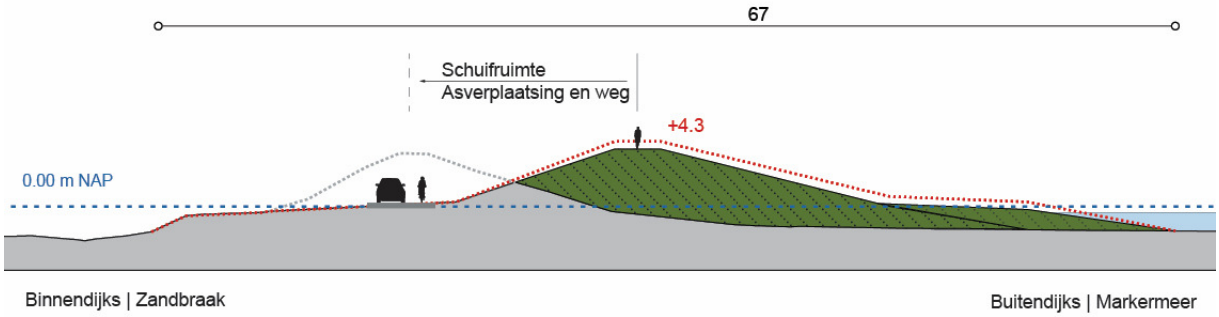
Figuur 67: De Versterking in module 7 (Polder Zeevang), sectie HE-11

In sectie HE-12A1 en HE-12A2 vindt enkel een kruinverhoging plaats. Op blad 10 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

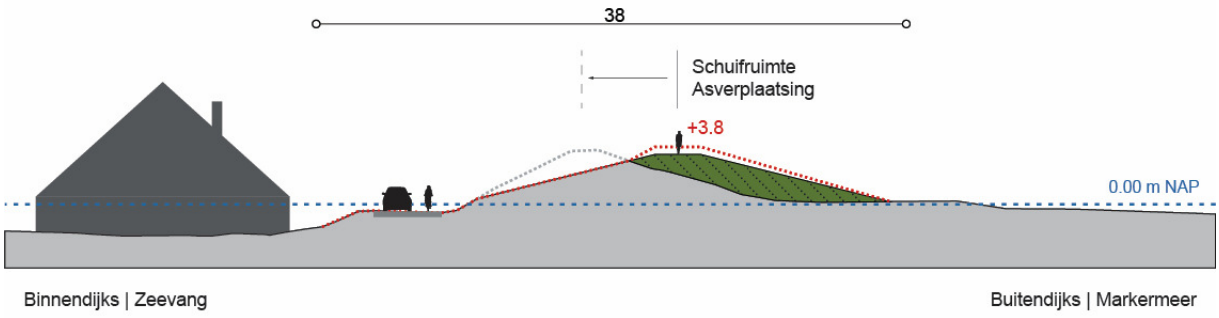

Figuur 68: De Versterking in sectie HE-12 van module 7 (Polder Zeevang)

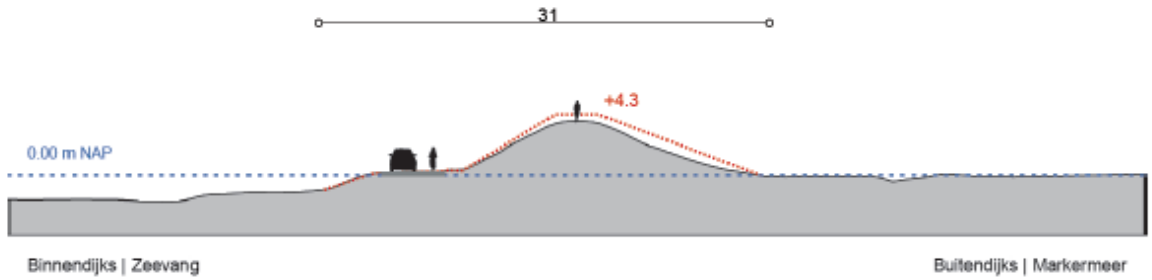
In figuur 69, 70 en 71 zijn de maatgevend profielen weergegeven van de secties HE-10A, HE-11A en HE-12.

Figuur 69: Maatgevend profiel van de dijk nabij Zandbraak (sectie HE-10A)

Figuur 70: Maatgevend profiel Zeevang/Grote Braak (sectie HE-11A)

Figuur 71: Maatgevend profiel nabij Fort Edam (sectie HE-12A)

In deze module staat één woning dicht bij de dijk, waardoor mogelijk lokaal maatwerk moet worden toegepast, bijvoorbeeld in de vorm van het een damwand. Het betreft hier IJsselmeerdijk 30 te Warder.

De doorgaande fietsverbinding Hoorn-Amsterdam komt in de hele module op de bestaande weg. Op de kruin van de dijk blijft het wandelpad aanwezig.

Overgangen tussen de verschillende secties worden geaccentueerd en op maximaal vier locaties wordt het verhaal van de dijk verteld. Dit kan door bijvoorbeeld markante overgangen te accentueren en eventueel te voorzien van informatiepanelen. De exacte locaties hiervan worden nader bepaald bij de realisatie van de dijkversterking.

Daar waar de weg dichter tegen de berm aan komt, kan de ontstane ruimte ingericht en onderhouden worden op een ecologische manier, wat zorgt voor een grotere biodiversiteit (meekoppelkans).

Buitendijks worden als meekoppelkans op een viertal locaties voorlanden aangelegd. Deze voorlanden worden aangelegd in de nabijheid van de binnendijks aanwezige braken en versterken de daar aanwezige ecologische waarden. Op het voorland wordt een migratiezone ingericht met lage begroeiing die de hele zomer gebruikt kan worden door kleine zoogdieren, insecten en ringslangen. Daarnaast wordt met de aanleg van de voorlanden teruggegrepen naar de historie van de dijk, toen langs het gehele traject, met uitzondering van Grote Braak, voorlanden voor de dijk lagen. De voorlanden bevinden zich tussen dijkpaal 56 en 59+50, tussen dijkpaal 62+50 en 66, tussen dijkpaal 73 en 76 en tussen dijkpaal 88+50 en 92+50). Het voorland bij Grote Braak is gepositioneerd ten zuiden van de braak, omdat hier in het verleden nooit voorland aanwezig is geweest.

Module 8 - Haven Edam

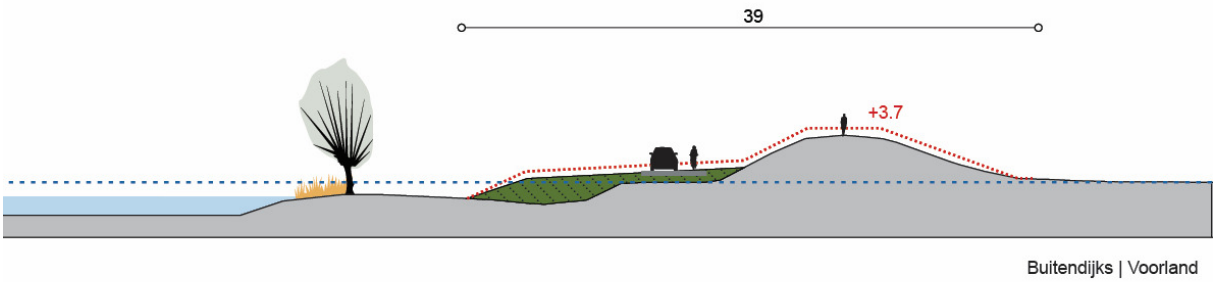
De ligging van de verschillende secties in module 8 is weergegeven in figuur 72. Op blad 11 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

Op het eerste deel van de module (sectie HE-12A3) wordt een binnenwaartse berm aangelegd. Daarbij wordt de kruin verhoogd. Op het tweede deel (sectie HE-12B en EA-1A, ter plaatse van het Oorgat en langs de haven van Edam) volstaat een kruinverhoging. De doorgaande fietsverbinding blijft op de berm, op de bestaande weg liggen. Op de kruin van de dijk blijft het wandelpad aanwezig.

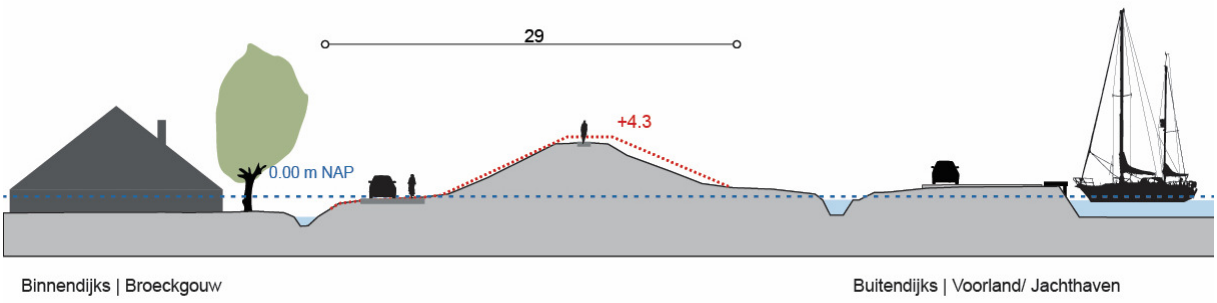
Figuur 72: De Versterking in module 8 (Haven Edam)

Fort Edam, onderdeel van de Stelling van Amsterdam (UNESCO Werelderfgoed), blijft intact en de verhouding fort - dijk - open water verandert niet door de Versterking. Er vinden geen aanpassingen plaats aan de slotgracht die onderdeel uitmaakt van Fort Edam. In figuur 73 is het maatgevend profiel opgenomen van de Versterking ter hoogte van Fort Edam.

Figuur 7374: Maatgevend profiel bij Fort Edam (sectie HE-12B).

In figuur 74 is weergegeven hoe de Versterking er nabij de jachthaven van Edam uit komt te zien.

Figuur 74: Maatgevend profiel nabij Jachthaven Edam (sectie EA-1A)

Module 9 - Broeckgouw Edam

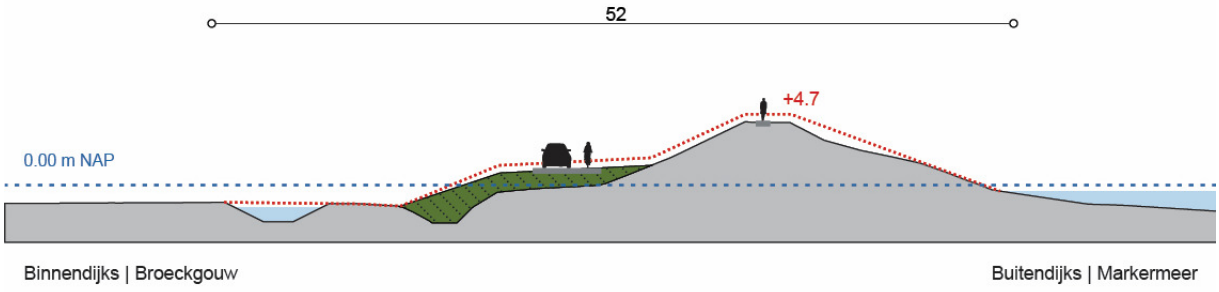
De ligging van de verschillende secties in module 9 is weergegeven in figuur 75. Op blad 12 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

Figuur 75: De Versterking in module 9 (Broeckgouw Edam)

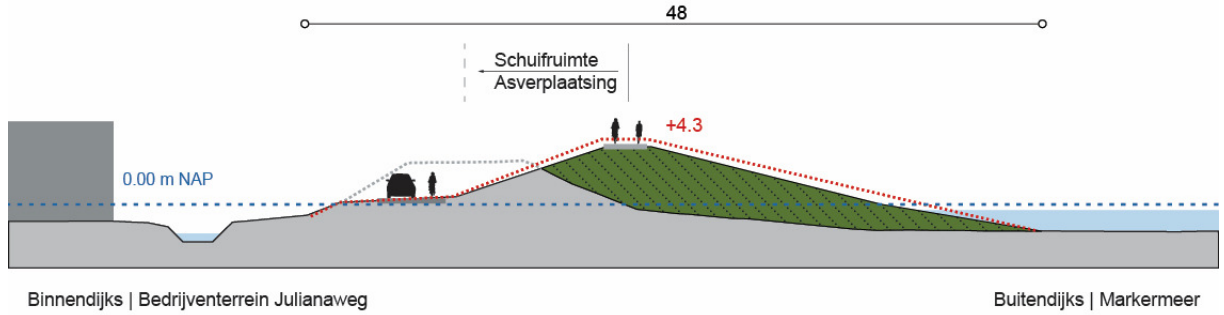
De gekozen oplossing is in sectie EA-1B een binnenwaartse berm met een kruinverhoging. Met de binnenwaartse versterking blijft de bestaande dijk zo veel mogelijk intact en de binnendijkse waardevolle bebouwing wordt niet geraakt. De Stelling van Amsterdam wordt niet aangetast. De binnendijks gelegen sloot wordt opnieuw gegraven om waterhuishouding binnendijks in stand te houden. In figuur 76 is het maatgevend profiel van sectie EA-1B opgenomen.

In deze module staan drie woningen dicht bij de dijk, waardoor mogelijk lokaal maatwerk moet worden toegepast, bijvoorbeeld in de vorm van het een damwand. Het betreft hier:
1. Zeedijk 2, Edam;
2. Zeedijk 2a, Edam;
3. Zeedijk 1, Edam.

Figuur 76: Maatgevend profiel nabij Broeckgouw (sectie EA-1B)

Op het tweede stuk van de module, in sectie EA-2A, vindt een buitenwaartse asverschuiving plaats[5]. Deze is weergegeven in figuur 77. Doordat buitenwaarts wordt versterkt, wordt de binnendijks gelegen waardevolle bebouwing ontzien. De huidige kruin van de dijk wordt afgegraven. De doorgaande fietsverbinding tot aan het gemaal onderdeel van de weg en komt na het gemaal op de kruin van de dijk. Het verharde wandelpad blijft op de kruin van de dijk aanwezig. De weg ligt op de binnenberm, inclusief fietsstroken.

Figuur 77: Maatgevend profiel sectie EA-2A (Bedrijventerrein Julianaweg)

[5] Sectie EA-2A ligt zowel in module 9 als in module 10. In module 9 loopt sectie EA-2A tot dijkpaal 18. Vanaf dijkpaal 18 begint module 10.

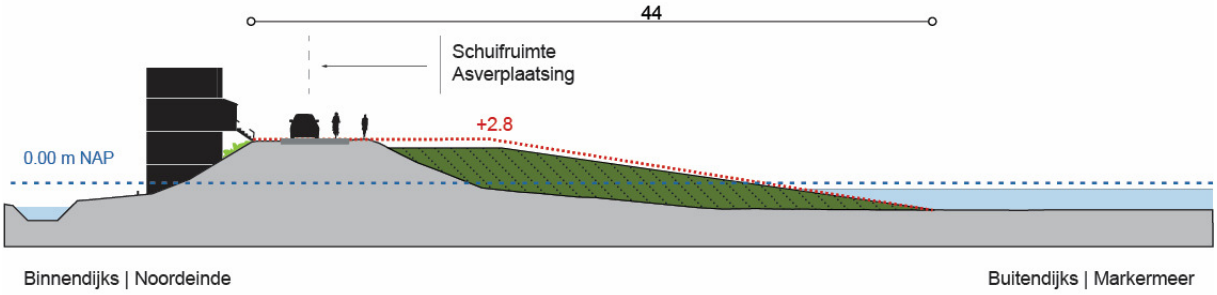
Gemaal Volendam
Gemaal Volendam loost het water van de Zuidpolder af op het Markermeer. Ter plaatse van het gemaal vindt een constructieve versterking plaats, die aansluit op de Versterking.

Module 10 - Noordeinde-Volendam
In module 10 wordt de buitenwaartse asverschuiving voortgezet (vervolg sectie EA-2A en EA-2B1). Hiermee wordt de binnendijkse bebouwing ontzien. De kruin van de huidige dijk wordt afgegraven. De weg komt op de binnenberm te liggen, inclusief fietsstrook. Daarnaast komt de doorgaande fiets- en wandelverbinding tussen Hoorn en Amsterdam op de kruin van de dijk te liggen. Op figuur 78 is weergegeven hoe de module er uit komt te zien. Op blad 13 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

Figuur 78: De Versterking in module 10 (Noordeinde-Volendam)

In sectie EA-2B2 wordt de dijk versterkt door een buitenwaartse asverschuiving, waarbij de huidige dijk behouden blijft. De doorgaande fiets- en wandelverbinding komt toe aan dijkpaal 24 op de kruin van de dijk, hierna gaat deze naar de kruin van de huidige dijk. In figuur 79 is het maatgevend profiel van de dijk ter hoogte van Noordeinde-Volendam opgenomen.

Figuur 79: Maatgevend profiel ter hoogte van Noordeinde-Volendam (sectie EA-2)

Module 11 - Pieterman

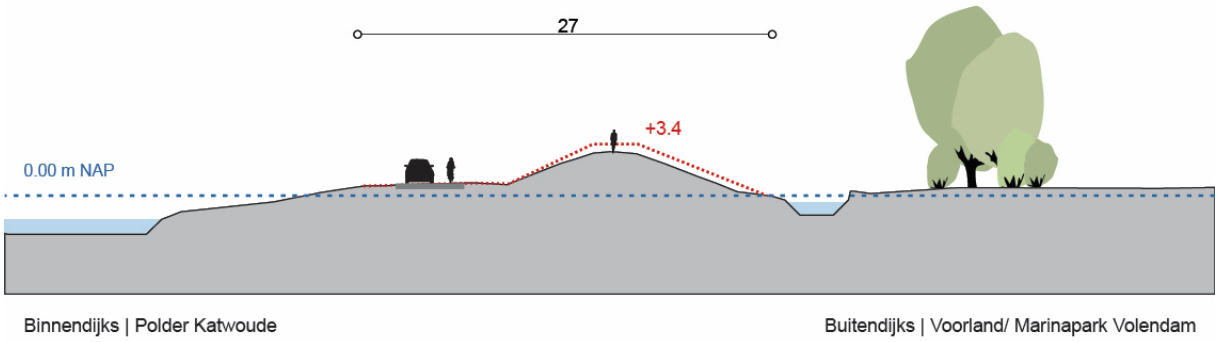
De ligging van de verschillende secties in module 11 is weergegeven op figuur 80. Op blad 14 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

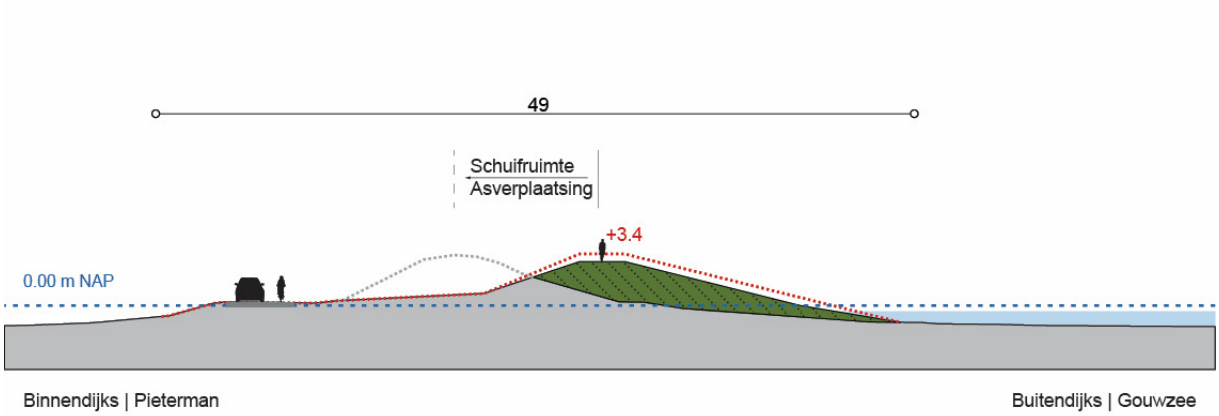
Figuur 80: De Versterking in module 11 (Pieterman)

Op sectie EA-3A vindt een kruinverhoging plaats (figuur 81). Sectie EA-3B voorziet in een buitenwaartse asverschuiving. De bestaande kruin van de dijk wordt afgegraven tot een nieuwe brede berm (figuur 82).

Het fietspad blijft op de berm van de dijk, op de bestaande weg. Op de kruin van de dijk blijft het wandelpad aanwezig. De buitenwaartse versterking ontziet de leidende waarden (KRK en parelkaart) zoals archeologische, cultuurhistorische waarden in de vorm van braken en aanwezige bebouwing. De waardevolle braken (onderdeel van het provinciaal monument) blijven behouden en zichtbaar in het landschap. Zij vertellen het cultuurhistorische verhaal van dijkdoorbraken uit het verleden.

Figuur 81: Maatgevend profiel van de dijk bij Marinapark Volendam (sectie EA-3A)

Figuur 82: Maatgevend profiel van de dijk bij de Gouwzee (sectie EA-3B)

Uitwateringssluis Hoge Dijk
De uitwateringssluis Hoge Dijk bevindt zich in sectie EA3. Aan de uitwateringssluis zullen naar verwachting geen werkzaamheden plaatsvinden.

3.3.4 Deelgebied Gouwzee

De Gouwzee, de kraamkamer van het Markermeer, blijft een samenhangende, kleinschalige baai van rust, ruimte en gevarieerde natuurlijke oevers. Hier is alleen sprake van een buitenwaartse asverschuiving bij Katwoude. De rust wordt bewaakt door de dijk niet toegankelijk te maken, dus geen weg of fietspad op de kruin van de dijk. Het fietspad komt hier getrapt op de binnenberm. Een uitzondering wordt gemaakt voor de kaap bij de Jan Hagelhoek. Hier is de Gouwzee in optima forma beleefbaar. De scherpe knik in het tracé bij deze kaap inclusief het bijzondere voorland blijven behouden. Hierna is per module toegelicht hoe de Versterking er ter plaatse uit zal komen te zien.

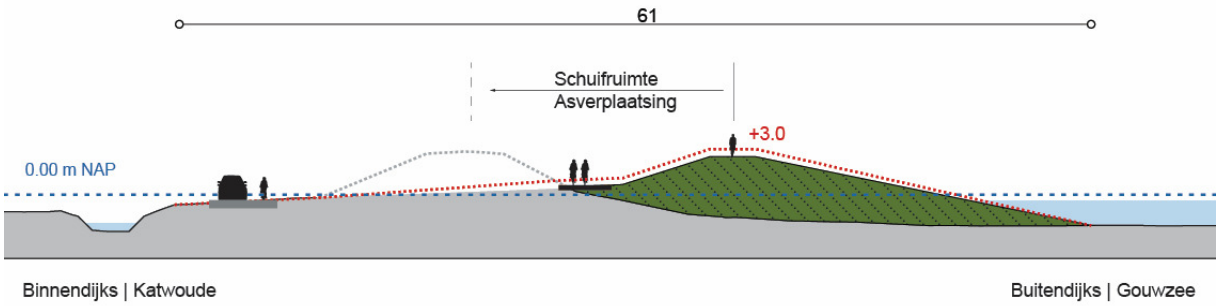
Module 12 - Katwoude

Module 12 is weergegeven in figuur 83. Op blad 15 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen. De gekozen oplossing is in het eerste deel een binnenwaartse versterking en vervolgens een buitenwaartse asverschuiving waarbij de huidige dijk deels wordt afgegraven en de kruin wordt verhoogd. Het fietspad komt vrijliggend op de berm te liggen. Voor deze specifieke locatie wordt gekeken of het fietspad door middel van een getrapt profiel tegen de dijk kan worden aangelegd, waarmee de historie van de dijk wordt benadrukt. De kaap (Hoek van de Noord) blijft herkenbaar, maar de bochtstralen worden flauwer en de hoeken minder scherp. Bij de kaap wordt de Noordse steen teruggebracht. De afstand van de woonbebouwing tot de dijk en het water neemt toe.

Figuur 83: De Versterking in module 12

In figuur 84 is het maatgevend profiel opgenomen van de dijkversterking bij Katwoude.

Figuur 84: Maatgevend profiel van de dijk bij Katwoude (sectie EA-4B)

Inlaat/hevelleiding Katwoude
De hevelleiding Katwoude bevindt zich in sectie EA-4. De hevelleiding kan water inlaten vanuit het Markermeer naar het achterliggend binnendijks gebied.

Als gevolg van de dijkversterking dient een nieuwe constructie te worden gerealiseerd, een nieuwe hevelleiding vervangt de huidige hevelleiding. De hevelleiding bestaat uit een in- en uitstroomconstructie.

3.3.5 Deelgebied Waterland
De Versterking is onderdeel van de Waterlandse Zeedijk. De Waterlandse Zeedijk is de drager en verbinder van historische ensembles zoals Uitdam en Durgerdam. De dijk kent een fijnmazige structuur waar soms natuur, soms recreatie en soms cultuurhistorie de boventoon voeren. In het noordelijk deel tot en met Uitdam wordt de dijk buitenwaarts versterkt. Het ontwerp voor de dijkversterking toont dit 'rijksmuseum aan het water' en maakt het toegankelijker voor recreanten in de metropoolregio Amsterdam. De historische kern van de oude dijk wordt zo veel mogelijk ingepakt, hierdoor blijft het archeologische bodemarchief behouden en evenals het slingerende karakter van de dijk. Bij de parel Uitdam blijft de dijk verbonden met de bebouwing en daarmee met het Markermeer. De dijk wordt ten noorden en ten zuiden van Uitdam buitenwaarts versterkt, ter hoogte van Uitdam wordt een vernagelingsconstructie toegepast. De recreatieve route verbetert door een fietsverbinding op de kruin van de dijk. In Uitdam loopt de route door het dorp.

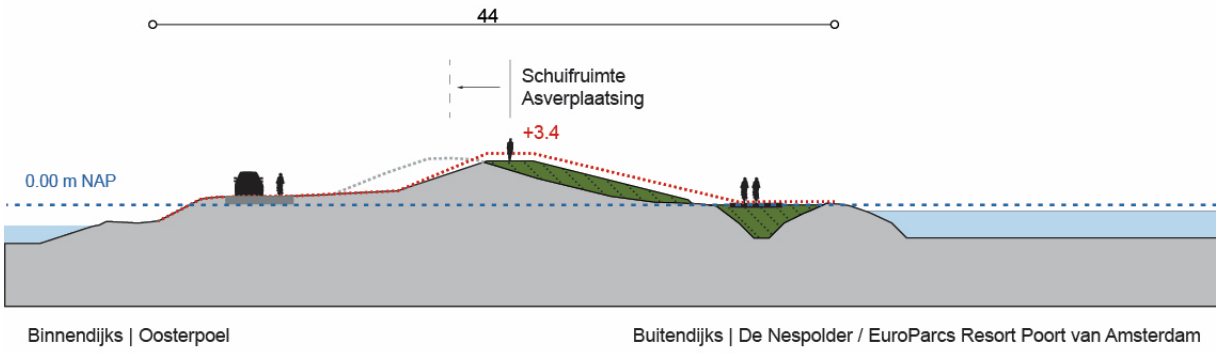
Module 13 - De Nes en Opperwoud
Module 13 wordt versterkt door middel van een buitenwaartse asverschuiving, inclusief kruinverhoging. Op het eerste deel (sectie EA-5) vindt een beperkte buitenwaartse asverschuiving plaats. In sectie EA-6 wordt de huidige kruin van de dijk afgegraven tot een brede berm.

In figuur 85 is de ligging van de Versterking in module 13 weergegeven. Op blad 16 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

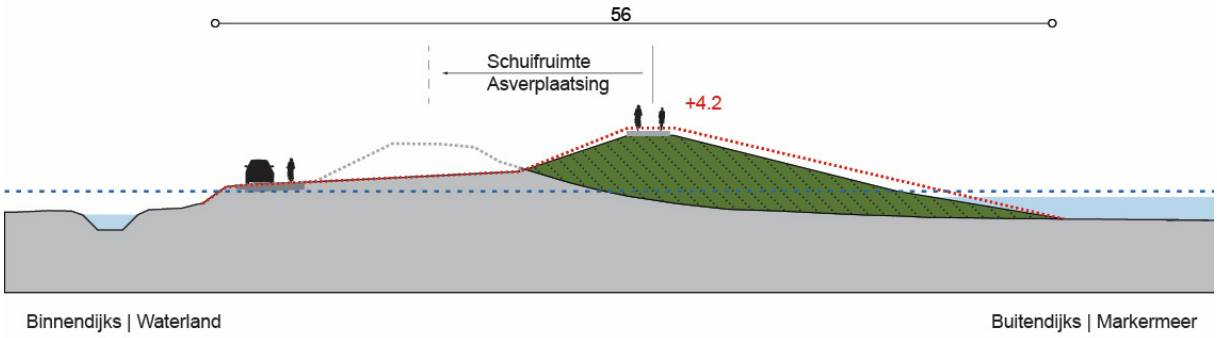

Figuur 85: De Versterking in module 13 (De Nes en Opperwoud)

In figuur 86 en 87 zijn de maatgevende profielen van de dijk bij Nespolder en Waterland opgenomen (EA-5 en EA-6))

Figuur 8675: Maatgevend profiel van de dijk bij de Nespolder (sectie EA-5)

Figuur 87: Maatgevend profiel van de dijk bij Waterland (sectie EA-6)

De infrastructuur wijzigt niet in vergelijking met de huidige situatie, De doorgaande fietsverbinding wordt tot dijkpaal 66 verbreed op het voorland teruggebracht Het onverharde wandelpad blijft op de kruin van de dijk liggen. Vanaf dijkpaal 66 komt het verbreedde doorgaande fietspad met wandelpad op de kruin van de dijk te liggen. De weg komt op de berm van de dijk te liggen.

De buitenwaartse versterking ontziet de braak (Oosterpoel) en de binnendijks gelegen woningen. Daarnaast blijft het lijnvorming ontwerp van de dijk behouden door de gehele module buitenwaarts te versterken.

Als meekoppelkans zal het fietspad op de Uitdammerdijk worden verbreed in het kader van de groei van recreatie en toerisme.

De dijkversterking vindt plaats op gronden op het terrein van het verblijfsrecreatiepark (Resort Poort van Amsterdam) en raakt de camping bij Uitdam. Bij de ontwikkeling van Resort Poort van Amsterdam waren deze gronden echter al gereserveerd voor de dijkversterking.

Ter hoogte van de jachthaven worden twee ontsluitingswegen aangepast om deze te laten aansluiten op de dijk. De inrit van het park wordt gereconstrueerd.

Afwateringsduiker De Nes
Afwateringsduiker De Nes bevindt zich in sectie EA-5. De afwateringsduiker De Nes kan overtollig water van de buitendijkse polder De Nes onder vrij verval afwateren op het binnendijkse watersysteem. Tezamen met de dijkversterking zal de duiker vervangen worden door een duiker met in- en uitstroomconstructie en een inspectieschacht. De duiker kan worden afgesloten door middel van twee in de inspectieschacht geplaatste schuifafsluiters.

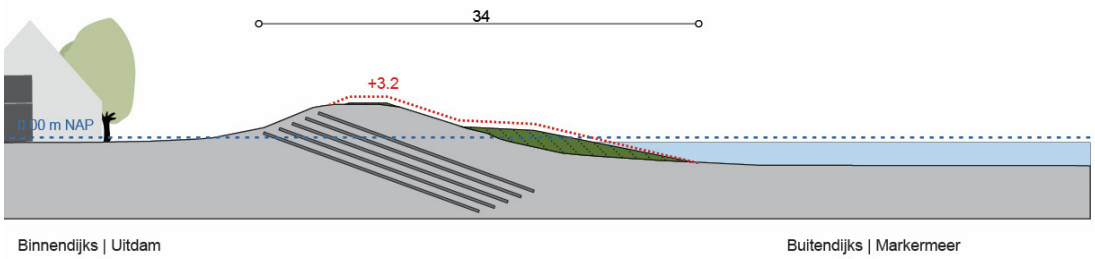
Module 14 - Uitdam Dorp
De buitenwaartse versterking van module 13 wordt doorgezet in een buitenwaartse versterking van module 14. In figuur 88 is de ligging van de dijkversterking in module 14 weergegeven. Op blad 17 van de Basiskaart is een grotere figuur opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

Figuur 88: De Versterking in module 14 (Uitdam Dorp)

Ten noorden van het dorp is sprake van een buitenwaartse asverschuiving met afgraven van de kruin.

Ter hoogte van Uitdam Dorp (sectie EA-7A) wordt een vernagelingsconstructie toegepast. Dit houdt in dat in de dijk nagels worden aangebracht. De kruin van de dijk verschuift niet. Wel wordt een golfbrekende berm aangelegd. Ook het huidige onregelmatige dijkprofiel wordt hersteld. In figuur 89 is dit weergegeven.

Figuur 89: Maatgevende profielen van de dijk bij Uitdam Dorp (sectie EA-7A)

Ten zuiden van het dorp (sectie EA-7B) is sprake van een buitenwaartse versterking met een beperkte asverschuiving (buitenwaartse asverschuiving).

Door de buitenwaartse asverschuiving en het toepassen van de vernagelingsconstructie worden effecten op de binnendijks gelegen bebouwing voorkomen. In zowel de huidige als de nieuwe situatie is er vanaf de benedenverdieping van de woningen veelal geen uitzicht op het water. De woonbeleving wordt in enige mate aangetast.

Het historisch karakter van het dorp Uitdam, ingeklemd tussen het Uitdammer Die en het Markermeer blijft bestaan. Dit historisch karakter is van belang bij de beleving van de dijk. De recreatieve routes lopen binnendijks aan de voorkant van de huizen en niet direct op de dijk, waardoor deze niet aangetast worden. Het fietspad ligt op dezelfde locatie als nu, tot aan het dorp op de kruin van de dijk. In het dorp loopt deze op de weg en na het dorp gaat het fietspad weer naar de kruin van de dijk. Ten noorden en ten zuiden van het dorp wordt het fietspad verbreed in het kader van de groei van recreatie en toerisme (meekoppelkans). Op de kruin van de dijk blijft het wandelpad aanwezig.

Module 15 - Uitdammerdijk
Module 15 is opgedeeld in verschillende secties. In figuur 90 is de ligging van de secties EA-8 en EA-9 weergegeven. In figuur 91 is de ligging van de secties EA-9 en EA-10 weergegeven. In figuur 92 is de ligging van de secties EA-10 en EA-11 weergegeven Op blad 18, 19 en 20 van de Basiskaart zijn grotere figuren opgenomen van de module, inclusief de maatgevende profielen.

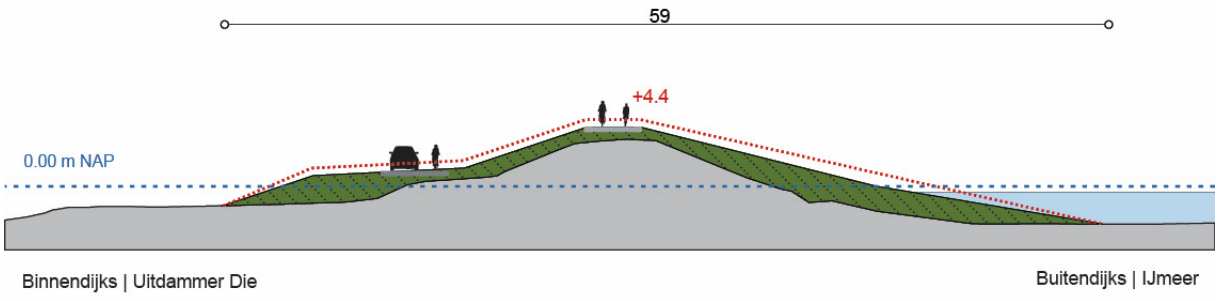
Figuur 90: De Versterking in de secties EA-8 en EA-9 van module 15

Figuur 91: De Versterking in de secties EA-9 en EA-10 van module 15

Figuur 92: De Versterking in sectie EA-10 en EA-11 van module 15

In sectie EA-8 is gekozen voor een gecombineerde versterking, inclusief kruinverhoging. In figuur 93 is het maatgevend profiel opgenomen van de dijk ter hoogte van het Uitdammer Die.

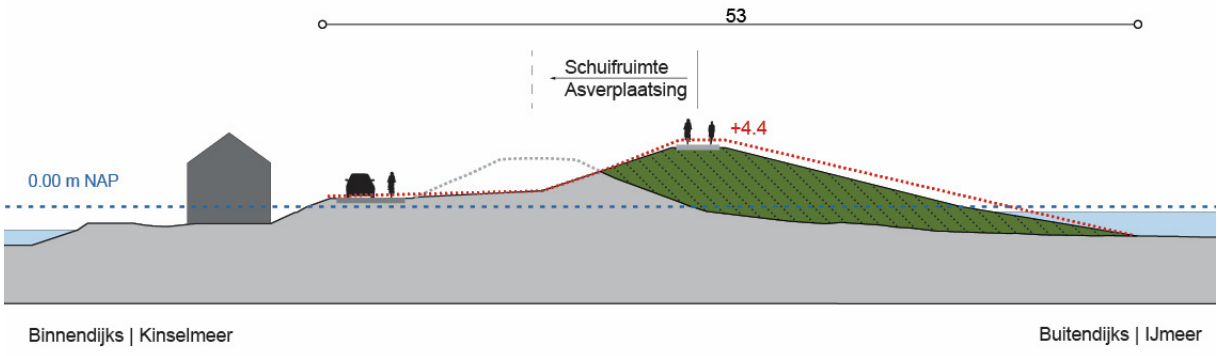

Figuur 93: Maatgevend profiel van de dijk ter hoogte van Uitdammer Die

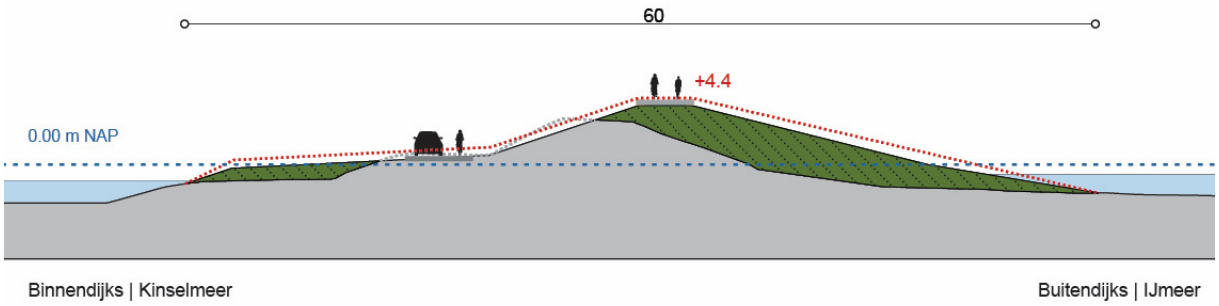
Op sectie EA-9 en EA-10 vindt - behalve bij de recreatieverenigingen - een gecombineerde versterking plaats met een buitenwaartse asverschuiving.

Ter plaatse van de recreatieverenigingen ter plaatse van dijkpaal 119 tot 121+70 en dijkpaal 134+90 tot 141 vindt een buitenwaartse asverschuiving plaats. Met deze oplossing blijven de recreatiewoningen op beide locaties behouden.

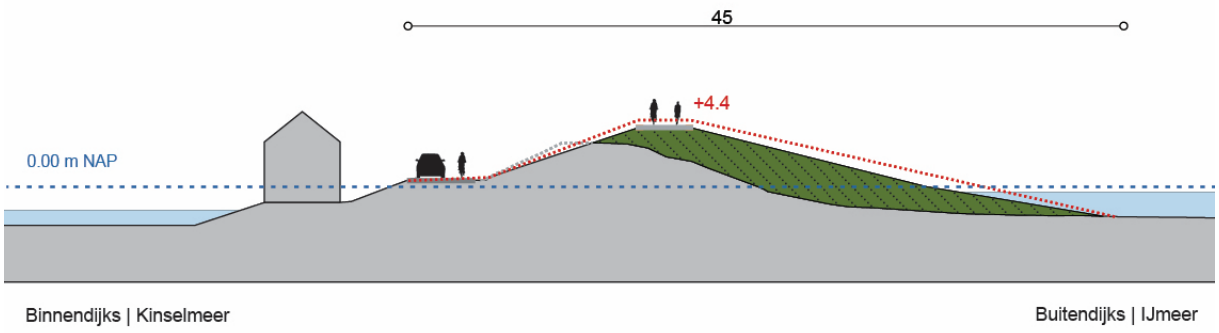
De Noordse steen wordt teruggebracht op de kaap ten zuiden van Uitdam.

Figuur 94: Maatgevend profiel van de dijk ter hoogte van Kinselmeer Noord (EA-9 en EA-10)

Figuur 95: Maatgevend profiel van de dijk ter hoogte van Kinselmeer Midden (EA-10)

Figuur 96: Maatgevend profiel van de dijk ter hoogte van Kinselmeer Zuid (EA-10B)

Op het laatste deel, sectie EA-11 volstaat een kruinverhoging waarbij het tevens mogelijk is om de bekleding aan te passen. De fiets- en wandelverbinding ligt in bijna de hele module op de kruin van de dijk en wordt op EA-8 t/m EA-10 verbreed aangelegd vanwege de groei van recreatie en toerisme (meekoppelkans). Er wordt een overgang voor fietsers gerealiseerd nabij dijkpaal 141 aangezien daar de kruin van de dijk bij EA-11 niet wordt verbreed. In het buitentalud wordt een wandelpad (gras) gerealiseerd. De weg blijft op de berm liggen.

3.3.6 Totaaloverzicht Versterking

Tabel 3 geeft per module een overzicht van het gekozen ontwerp. Aangegeven is wat de bestaande situatie is voor de fiets- en wandelpaden, en waar de fiets- en wandelpaden straks komen te liggen. In tabel 4, figuur 97 en bijlage 11.25 van het bijlagenboek zijn een overzicht van de gekozen oplossingen voor de kunstwerken opgenomen en de locaties van de kunstwerken.

Tabel 4. Bestaande situatie, integraal ontwerp, ruimtelijke inpassing en meekoppelkansen per module

	Naam module	Bestaande situatie Fiets- en wandelpaden	Integraal ontwerp	Ruimtelijke inpassingsmaatregelen/ terugbrengen bestaande waarden	Meekoppelkans
1	**Hoorn Binnenstad**		Buitenwaartse berm*		
		Fietspad niet op of langs de dijk.		-	Doorgaande fiets- en wandelverbinding op de berm.
		Wandelpad op de kruin van de dijk.		Wandelpad terugbrengen op de kruin van de dijk.	-
2	**Strand Hoorn**		Oeverdijk inclusief benodigde kunstwerken	-	Stadsstrand
		Wandelpad aan buitenzijde van de schouwburg.		Huidige situatie blijft behouden.	Doorgaande fietsverbinding aan de buitenzijde van de schouwburg.
		Fietspad op de weg d.m.v. fietssuggestiestroken. Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk.		Huidige situatie blijft behouden.	Doorgaande fiets- en wandelverbinding, vanaf dp 13 op de kruin van de oeverdijk.
3	**Grote Waal en de Hulk**		Oeverdijk inclusief benodigde kunstwerken	De oeverdijk vormt een geleidelijke overgang van land naar water in het Markermeer[16]. Op de oeverdijk vindt ontwikkeling van moerassen, water- en oeverplanten en graslanden plaats.	-
		Fietspad op de weg d.m.v. fietssuggestiestroken. Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk.		Huidige situatie blijft behouden.	Doorgaande fiets- en wandelverbinding tot aan dp 34 op de kruin van de oeverdijk. Door middel van een verbinding (brug) terug naar de huidige dijk.
					Doorgaande fiets- en wandelverbinding bij dp 46 tot door middel van een verbinding (over de strekdam) terug naar de oeverdijk en over de kruin van de oeverdijk.
	Gemaal Westerkogge (t.h.v. dp 46)		Constructieve aansluiting realiseren.		
4	**De Kogen**		Buitenwaartse asverschuiving* (HE-4 deels, HE-5A, HE-6A)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
				De dijk blijft beter herkenbaar doordat de bochtstraal bij een kaap of knik in de dijk zorgvuldig vorm is gegeven[7].	
				Noordse stenen worden plaatselijk teruggebracht als dijkbekleding op markante punten[8]. Het betreft hier Kaap Bedijkte waal.	
			Binnenwaartse berm* (HE-5B)	-	-
			Kruinverhoging (HE-6B)	-	-
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de berm. Overgang van HE-6A naar HE-6B, ligt de weg inclusief fietspad op de kruin.		Fietspad terugbrengen op de weg op de berm. Bij overgang van HE6A naar HE6B, fietspad terugbrengen op de weg op de kruin.	-
		Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk.		Wandelpad (gras) terugbrengen op de kruin van de dijk.	Wandelverbinding dp 74 - 75+50 (deel HE-6A) in de buitenteen op het voorland.
	Duiker Rietkoog (t.h.v. 73)		Duiker vervangen en constructieve aansluiting realiseren		
	Keersluis Hornsluis (t.h.v. dp 1)		Constructieve aansluiting realiseren		

6 Dergelijke overgangen ontbreken nu in dit watersysteem.
7 Hierbij is rekening gehouden met de overgangen tussen onderscheidende stukken dijk.
8 Deze markante punten zijn gekozen aan de hand van de historische locatie en de belevingswaarde vanaf de dijk en vanaf het water.

	Naam module	Bestaande situatie Fiets- en wandelpaden	Integraal ontwerp	Ruimtelijke inpassingsmaatregelen/ terugbrengen bestaande waarden	Meekoppelkans
5	**Etersheimer-braak**		Kruinverhoging (HE-7A1)	-	-
			Buitenwaartse asverschuiving (HE-7A2, HE-7A3, HE-7B*)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de berm.		Huidige situatie fietspad blijft behouden.	Doorgaande fietsverbinding op het voorland (HE-7A2, HE-7A3, HE-7B).
		Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk.		Wandelpad (gras) terugbrengen op de kruin van de dijk.	-
6	**Heintjes-braak en Warder**		Gecombineerd, met buitenwaartse asverschuiving* (HE-8A1 en HE-8A2)	Terugbrengen van de Molensloot.	-
			Gecombineerd* (HE-8A3 t/m HE-8A5)	Terugbrengen van de Molensloot.	-
			Binnenwaartse berm* (HE-8B)	Terugbrengen terrein catamaranvereniging bij Warder.	-
			Buitenwaartse asverschuiving* (HE-9A)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-
				De dijk blijft beter herkenbaar doordat de bochtstraal bij een kaap of knik in de dijk zorgvuldig vorm is gegeven[9].	
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de berm.		Huidige situatie fietspad blijft behouden (HE-8A1 en HE-8A2)	Doorgaande fiets- en wandelverbinding op de kruin van de dijk (HE-8A).
				Fietspad terugbrengen op de weg (HE-8A3 t/m HE-9A).	Doorgaande fietsverbinding buitendijks op het voorland (HE-8B).
				Bestaande weg inclusief fietspad meeschuiven met de kruin van de dijk (HE-9A).	Doorgaande fiets- en wandelverbinding op de kruin van de dijk (HE-9A).
		Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk.		Wandelpad (gras) terugbrengen op de kruin van de dijk (HE-8B). Op HE-8A en HE-9A is het wandelpad onderdeel van de doorgaande fiets- en wandelverbinding op de kruin van de dijk.	
	Gemaal Warder (t.h.v. dp 36)		Constructieve aansluiting realiseren		
	Constructieve versterking Zwembad Warder (t.h.v. dp 47)		Constructieve versterking realiseren		
7	**Polder Zeevang**		Buitenwaartse asverschuiving* (HE-9B, HE-10, HE-11)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	

9 Hierbij is rekening gehouden met de overgangen tussen onderscheidende stukken dijk.

	Naam module	Bestaande situatie Fiets- en wandelpaden	Integraal ontwerp	Ruimtelijke inpassingsmaatregelen/ terugbrengen bestaande waarden	Meekoppelkans
				De dijk blijft beter herkenbaar doordat de bochtstraal bij een kaap of knik in de dijk zorgvuldig vorm is gegeven[10].	
				Maximaal een viertal dijkplaatsen gepositioneerd op interessante en relevante plekken worden geaccentueerd. Deze accenten kunnen verschillen in grootte en vorm.	
					Aanleggen voorlanden in Markermeer (tussen dp 56 - 59+50, dp 62+50 - 66, dp73 - 76 en dp 88+50 - 92+50).
			Kruinverhoging (HE-12A1 en HE-12A2)	-	-
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de berm.		Huidige situatie fietspad blijft behouden (HE-11A, HE-11B, HE-12A1, HE-12A2).	-
				Fietspad terugbrengen op de weg. (HE-9B, HE-10, HE-11C).	
				Bestaande weg inclusief fietspad meeschuiven met de kruin van de dijk (HE-9B, HE-10, HE-11C).	Berm inrichten en onderhouden op een ecologische manier (HE-9B, HE-10, HE-11).
		Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk.		Wandelpad (gras) terugbrengen op de kruin van de dijk.	-
8	**Haven Edam**		Binnenwaartse berm* (HE-12A3)	-	-
			Kruinverhoging (HE-12B, EA-1A)	-	-
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de berm.		Huidige situatie fietspad blijft behouden (HE-12B, EA-1A).	
				Fietspad terugbrengen op de weg op de berm (HE-12A3).	
		Wandelpad op de kruin van de dijk. Bij HE-12 is het wandelpad een graspad, bij EA-1 is het wandelpad een asfaltpad.		Wandelpad terugbrengen op de kruin van de dijk. Bij HE-12 komt deze terug als graspad en bij EA-1 als asfaltpad.	
9	**Broeckgouw Edam**		Binnenwaartse berm* (EA-1B)	-	-
			Buitenwaartse asverschuiving* (EA-2A)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de berm.		Fietspad terugbrengen op de weg op de berm.	Doorgaande fietsverbinding i.c.m. bestaande wandelpad verbinding op de kruin van de dijk (EA-2A).
		Wandelpad (asfalt) op de kruin van de dijk.		Wandelpad (asfalt) terugbrengen op de kruin van de dijk. Op EA-2A is het wandelpad onderdeel van de doorgaande fiets- en wandelverbinding op de kruin van de dijk.	
	Gemaal Volendam (t.h.v. dp 15)		Constructieve versterking realiseren		
10	**Noordeinde Volendam**		Buitenwaartse asverschuiving* (EA-2A en EA-2B1)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-

10 Hierbij is rekening gehouden met de overgangen tussen onderscheidende stukken dijk.

	Naam module	Bestaande situatie Fiets- en wandelpaden	Integraal ontwerp	Ruimtelijke inpassingsmaatregelen/ terugbrengen bestaande waarden	Meekoppelkans
			Buitenwaartse asverschuiving (met behoud kruin) (EA-2B2)	Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	-
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de kruin van de dijk.		Fietspad terugbrengen op de weg. De weg komt op de berm (EA-2A en EA-2B1).	Doorgaande fiets- en wandelverbinding op de kruin van de dijk (EA-2A en EA-2B1).
				Huidige situatie fietspad blijft behouden (EA-2B2).	
		Wandelpad (asfalt) op de kruin van de dijk (EA-2A en EA-2B1).		Wandelpad terugbrengen op de kruin van de dijk (EA-2A en EA-2B1). Op EA-2 is het wandelpad onderdeel van de doorgaande fiets- en wandelverbinding op de kruin van de dijk.	
		Wandelpad op het trottoir op kruin van de dijk naast de weg.		Huidige situatie wandelpad blijft behouden (EA-2B2).	
11	**Pieterman**		Kruinverhoging (EA-3A)	-	-
			Buitenwaartse asverschuiving* (EA-3B)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de berm.		Huidige situatie fietspad blijft behouden	
		Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk.		Wandelpad (gras) terugbrengen op de kruin van de dijk.	
12	**Katwoude**		Binnenwaartse berm* (EA-4A)	De dijk blijft beter herkenbaar doordat de bochtstraal bij een kaap of knik in de dijk zorgvuldig vorm is gegeven[11].	-
				Noordse stenen worden plaatselijk teruggebracht als dijkbekleding op markante punten[12]. Het betreft hier Kaap Hoek van Noord.	
			Buitenwaartse asverschuiving* (EA-4B)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
				Op deze locatie wordt gekeken of het fietspad door middel van een getrapt profiel tegen de dijk kan worden aangelegd, waarmee de historie van de dijk wordt benadrukt.	
		Fietspad ligt op de weg, de weg ligt op de berm.		Fietspad op de weg op de berm.	Doorgaande fietsverbinding vrijliggend naast de weg (EA-4B).
		Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk.		Wandelpad (gras) terugbrengen op de kruin van de dijk.	
	Hevelleiding Katwoude (t.h.v. dp 38)		Bestaande hevelleiding vervangen door duiker		

11 Hierbij is rekening gehouden met de overgangen tussen onderscheidende stukken dijk.
12 Deze markante punten zijn gekozen aan de hand van de historische locatie en de belevingswaarde vanaf de dijk en vanaf het water.

	Naam module	Bestaande situatie Fiets- en wandelpaden	Integraal ontwerp	Ruimtelijke inpassingsmaatregelen/ terugbrengen bestaande waarden	Meekoppelkans
13	**De Nes en Opperwoud**		Buitenwaartse asverschuiving*	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
		Fietspad buitendijks in de teen van de dijk (EA-5 tot dp 66).		Fietspad buitendijks terugbrengen in de teen van de dijk (EA-5 tot dp 66).	Verbreding van doorgaande fietsverbinding op het voorland (EA-5 tot dp 66).
		Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk (EA-5 tot dp 66).		Wandelpad (gras) terugbrengen op de kruin van de dijk (EA-5 tot dp 66).	
		Fietspad i.c.m. wandelpad op de kruin van de dijk (EA-5 vanaf dp 66 en EA-6).		Fietspad i.c.m. wandelpad terugbrengen op de kruin van de dijk (EA-5 vanaf dp 66 en EA-6).	Verbreding van doorgaande fietsverbinding op de kruin van de dijk (EA-5 vanaf dp 66 en EA-6).
	Afwateringsduiker De Nes (t.h.v. dp 59)		Huidige duiker vervangen door nieuwe inlaat		
14	**Uitdam dorp**		Buitenwaartse berm met vernageling* (EA-7A)	-	-
			Buitenwaartse asverschuiving* (EA-6, EA-7A)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
		Fietspad i.c.m. wandelpad ligt op de kruin van de dijk (EA-6 en EA-7B).		Fietspad i.c.m. wandelpad terugbrengen op de kruin van de dijk (EA-6 en EA-7B).	Verbreding van doorgaande fiets- en wandelverbinding op de kruin (EA-6 en EA-7B).
		Fietspad ligt op de weg, deze ligt achter de huizen in het dorp (EA-7A).		Huidige situatie fietspad blijft behouden.	
		Wandelpad (gras) op de kruin van de dijk (EA-7A).		Wandelpad (gras) terugbrengen op de kruin van de dijk (EA-7A).	
15	**Uitdammerdijk**		Gecombineerd* (EA-8)	Noordse stenen worden plaatselijk teruggebracht als dijkbekleding op markante punten[13]. Het betreft hier Kaap Uitdam.	-
			Gecombineerd, met buitenwaartse asverschuiving* (EA-9, EA-10)	-	-
			Buitenwaartse asverschuiving* (EA-10 ter plaatse van Kinselmeerzicht)	In de nieuwe situatie wordt waar mogelijk de bestaande locatie van de dijk zichtbaar gemaakt met de bestaande dijkpalen.	-
				Bij de buitenwaartse asverschuiving is deze zo klein mogelijk gehouden en de vorm van de huidige dijk zo veel mogelijk behouden.	
			Gecombineerd, met buitenwaartse asverschuiving* (EA-10 tussen Kinselmeerzicht en de Doordrijvers)	-	-
			Buitenwaartse asverschuiving* (EA-10 ter plaatse van Doordrijvers)	-	-
			Kruinverhoging (EA-11)		
		Fietspad op de kruin van de dijk (vrijliggend).		Fietspad terugbrengen op de kruin van de dijk (EA-8 t/m EA-10). Overgang realiseren voor fietsers naar de weg bij dp 141.	Verbreding doorgaande fietsverbinding op de kruin (EA-8 t/m EA-10)

[13] Deze markante punten zijn gekozen aan de hand van de historische locatie en de belevingswaarde vanaf de dijk en vanaf het water.

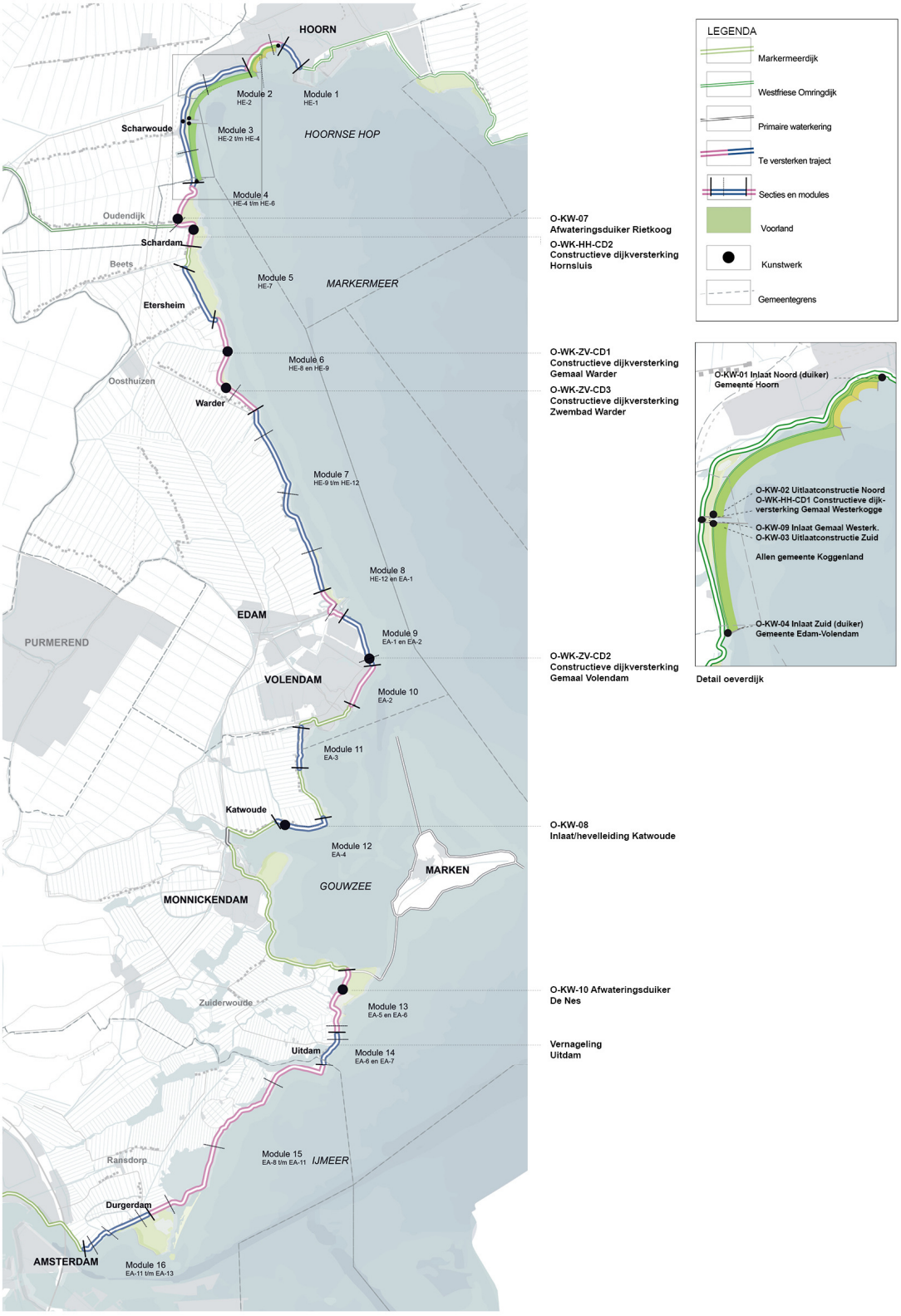
	Naam module	Bestaande situatie Fiets- en wandelpaden	Integraal ontwerp	Ruimtelijke inpassingsmaatregelen/ terugbrengen bestaande waarden	Meekoppelkans
		Wandelpad (asfalt) op de kruin van de dijk. Er wordt gewandeld over het fietspad.		Wandelpad (asfalt) terugbrengen op de kruin van de dijk.	Wandelverbinding in het buitentalud tussen de kruin van de dijk en de bovenzijde van de steenbekleding (EA-8 t/m EA-10).
	Gehele traject			Terugbrengen bestaande voorzieningen zoals strandjes, wegen, parkeerplekken, in- en uitritten en watergangen. Over de exacte uitstraling van de inrichtingselementen en dijkbekledingen worden met provincie Noord-Holland, recreatieschap en gemeenten nadere afspraken gemaakt.	

* In de bovenstaande tabel is met een * aangegeven waar kruinverhoging plaatsvindt bij een binnenwaartse, buitenwaartse of gecombineerde versterking. Met kruinverhoging wordt bedoeld: de verhoging van de reeds aanwezige kruin.

Bij een buitenwaartse asverschuiving wordt de bestaande dijk afgegraven en vindt daarmee derhalve geen kruinverhoging plaats. Wel is bij een buitenwaartse asverschuiving in de meeste gevallen de kruin van de nieuwe dijk hoger dan die van de bestaande dijk. Daar waar bij de buitenwaartse asverschuiving de bestaande kruin blijft behouden, is dit expliciet aangegeven.

Tabel 5. Overzicht oplossingen kunstwerken.

Module & sectie	Kunstwerken	t.h.v. dijk-paal	Huidige object	Nieuw object	Werkzaamheden
2 | HE-2	**Inlaat Noord**	16	-	Inlaat	Realiseren
3 | HE-3	**Inlaat Westerkogge**	36	Inlaat	Inlaat	Verplaatsen
3 | HE-3	**Uitlaatconstructie Noord**	46	-	Uitlaat	Realiseren
3 | HE-3	**Gemaal Westerkogge**	46	Gemaal	-	Constructieve dijkversterking
3 | HE-3	**Uitlaatconstructie Zuid**	46	-	Uitlaat	Realiseren
3 | HE-4	**Inlaat Zuid**	62	-	Inlaat	Realiseren
4 | HE-5	**Duiker Rietkoog**	72	Duiker	Duiker	Constructieve dijkversterking
4 | HE-6	**Keersluis Hornsluis**	1	Sluis	-	Constructieve dijkversterking
6 | HE-8	**Gemaal Warder**	36	Gemaal	-	Constructieve dijkversterking
6 | HE-8	**Constructieve versterking Warder**	36	-	-	Constructieve dijkversterking
9 | EA-1	**Gemaal Volendam**	15	Gemaal	-	Constructieve dijkversterking
11 | EA-3	**Uitwateringsluis Hoge Dijk**	1	Uitlaat	-	Op dit moment geen werkzaamheden voorzien
12 | EA-4	**Hevelleiding Katwoude**	38	Hevelleiding	Hevelleiding	Vervangen
13 | EA-5	**Afwateringsduiker de Nes**	59	Duiker	Inlaat	Vervangen
14 | EA-7A	**Constructieve dijkversterking Uitdam Dorp**	77	-	-	Constructieve dijkversterking

Figuur 97: Overzicht oplossingen voor kunstwerken

3.3.7 Ruimtelijke opgave Provincie Noord-Holland en gemeenten

De Provincie Noord-Holland en/of de gemeenten zijn voornemens maatregelen te realiseren waarmee extra ruimtelijke kwaliteit wordt gecreëerd.

Deze maatregelen maken geen deel uit van het ontwerp voor de Versterking (en maken derhalve ook geen deel uit van de aangevraagde omgevingsvergunning voor planologische strijdigheid, met uitzondering van de twee bruggen bij Strand Hoorn en de nieuwe verbinding tussen de Oeverdijk en huidige dijk nabij gemaal De Hulk). Voor de maatregelen wordt een separaat vergunningstraject doorlopen. De uitvoering van deze maatregelen wordt geregeld door de lokale overheden. De maatregelen zijn weergegeven in tabel 6.

Tabel 6. Ruimtelijke kwaliteitsmaatregelen, apart vergunningstraject

Module	Maatregel
Gehele traject	Op 5 locaties in het dijktraject wordt vismigratie bevorderd tussen het Markermeer en het achterland, door vispassages aan te brengen.
2: Strand Hoorn	Halverwege het stadsstrand wordt een brug aangelegd om de oeverdijk met de huidige dijk te verbinden.
2: Strand Hoorn	Ter hoogte van de Galgenbocht komt een brug voor voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer.
3: Grote Waal en De Hulk	Het huidige fietspad wordt verbonden met de Oeverdijk, door een nieuwe verbinding aan te leggen. Deze verbinding komt ter hoogte van gemaal De Hulk.
3: Grote Waal en De Hulk	De meest zuidelijke strekdam bij gemaal Scharwoude wordt bewandelbaar/ overloopbaar gemaakt.
15: Uitdammerdijk	Op één locatie wordt een dijkdoorsnijding zichtbaar gemaakt, om de historie van de dijk te visualiseren.
15: Uitdammerdijk	In samenspraak met de gemeente Amsterdam zal worden gekeken of de recreatie kan worden gestimuleerd. Hiervoor zal worden samengewerkt met de partners uit het Programma Ruimtelijke Kwaliteit Markermeerdijken.

4 Toets planologische strijdigheid

In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke locaties het integraal ontwerp strijdig is met de vigerende bestemmingsplannen (paragraaf 4.1 en 4.2). In bijlage 11.38 van het bijlagenboek zijn de Strijdigheidstoets en de Kaart Strijdigheid Bestemmingsplannen opgenomen.

Algemene opmerkingen
Voor de hieronder uitgewerkte analyse gelden enkele algemene uitgangpunten / opmerkingen.

- Het ruimtebeslag van de dijkversterking is op nagenoeg het gehele traject van een dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie'. Deze dubbelbestemming is onderverdeeld in verschillende categorieën ('Waarde - Archeologie 1, 2, 3, etc.), corresponderend met de mate van de ter plaatse noodzakelijke bescherming van archeologische (en deels ook cultuurhistorische) waarden. Het projectplan Waterwet zorgt ervoor dat de in deze bestemmingsregels opgenomen omgevingsvergunningplicht voor werken/werkzaamheden niet geldt (artikel 5.10 Waterwet). Ten behoeve van de dijkversterking is archeologisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan komen aan de orde in paragraaf 6.6.
- Het dijkversterkingsproject betreft een integraal geheel van een dijkversterking, met daarbij behorende kunstwerken en meekoppelkansen. Deze aspecten zijn allen betrokken bij de beoordeling op planologische strijdigheid.
- Voor een nadere uitwerking en toelichting van onderstaande constateringen, is in de bijlage een uitgebreid bestemmingsplanschema te vinden waar de strijdigheden per module en per bestemmingsplan nader zijn uitgewerkt.
- Op een groot deel van het betreffende plangebied rust de dubbelbestemming 'Waterstaat-Waterkering'. Binnen deze bestemming zijn onder meer werken en werkzaamheden ten behoeve van de waterkering toegestaan. De dijkversterking past binnen deze bestemming waardoor er, daar waar deze dubbelbestemming geldt, in principe geen strijdigheid geconstateerd is met het bestemmingsplan.
- Met name binnen de bestemmingen 'Archeologie', 'Waterstaat-Waterkering', 'Natuur', 'Water', 'Agrarisch', 'Landschap' en 'Waarde Volendams Erfgoed' wordt er in de planregels een vergunning voor het uitvoeren van werken, geen werkzaamheden zijnde (de aanlegvergunning) verplicht gesteld. Deze vergunningplicht wordt niet gezien als zijnde 'strijdigheid' met de bestemmingsplanregels maar enkel als een vergunning op basis van het bestemmingsplan (op grond van artikel 2.1 lid 1 onder b en c Wabo). Het vereiste van een aanlegvergunning vervalt echter nu voldaan wordt aan artikel 5.10 Waterwet en is daarom niet als zodanig opgenomen in de onderstaande constateringen.

4.1 Strijdigheid met geldende bestemmingsplannen

Hieronder wordt beschreven in hoeverre het ruimtebeslag van de voorgenomen ontwikkeling samenvalt met geldende bestemmingsplannen.

4.1.1 Gemeente Hoorn

BP Binnenstad (onherroepelijk 02-02-2011)
Van toepassing op: Module 1, 2
Te realiseren functies: Dijkversterking, wandel- en fietsverbinding, parkeervoorziening, Inlaat Noord.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking en de overige te realiseren functies valt samen met de volgende bestemmingen:

- Enkelbestemmingen: Groen, Cultuur en ontspanning, Verkeer-Verblijf en Verkeer
- Dubbelbestemmingen: Waarde - Beschermd stadsgezicht, Waarde - Archeologie, Waterstaat - Waterkering.

Voor **module 1** is voor de volgende onderdelen strijdigheid geconstateerd met dit bestemmingsplan:

- Waar het fiets- en voetpad wordt aangelegd binnen de bestemming **'Cultuur en ontspanning'** geldt strijdigheid met het bestemmingsplan. Binnen de bestemming zijn gebouwen ten behoeve van cultuur en ontspanning alsmede daarbij behorende groen- en parkeervoorzieningen planologisch mogelijk gemaakt. Op grond van de bestemmingsomschrijving is de mogelijkheid tot het opnemen van een fiets- en wandelverbinding niet geregeld.

Voor **module 2** is voor de volgende onderdelen strijdigheid geconstateerd met dit bestemmingsplan:

- De parkeervoorziening is strijdig binnen de enkelbestemming **'Groen'**. Binnen deze bestemming zijn zoal groenstroken, waterlopen en waterpartijen toegestaan. De mogelijkheid tot het realiseren van een parkeervoorziening is binnen de bestemming niet als mogelijkheid opgenomen.
- Waar het fiets- en voetpad wordt aangelegd binnen de bestemming **'Cultuur en ontspanning'** geldt strijdigheid met het bestemmingsplan. Binnen de bestemming zijn gebouwen ten behoeve van cultuur en ontspanning alsmede daarbij behorende groen- en parkeervoorzieningen planologisch mogelijk gemaakt. Op grond van de bestemmingsomschrijving is de mogelijkheid tot het opnemen van een fiets- en wandelverbinding niet geregeld.

BP Hoornse Hop (vastgesteld d.d. 08-12-1998)
Van toepassing op: Module 1, 2, 3
Te realiseren functies: Dijkversterking, wandel- en fietsverbinding, parkeervoorziening, stadsstrand, Inlaat Noord, strekdammen en bruggen.
Het ruimtebeslag voor de dijkversterking en andere te realiseren functies valt samen met de volgende bestemmingen:

- enkelbestemmingen: Markermeer;
- dubbelbestemmingen: geen.

Voor module 1 zijn er geen strijdigheden geconstateerd
Voor module 2 is voor de volgende onderdelen strijdigheid geconstateerd met dit bestemmingsplan:

- Waar de parkeervoorzieningen worden aangelegd binnen de bestemming '**Markermeer**' geldt strijdigheid met het bestemmingsplan. Binnen de bestemming zijn de gronden bedoeld voor de ontwikkeling van het waterecosysteem en de daaraan landschappelijke en natuurlijke waarden in dit gebied. Op grond van de bestemmingsomschrijving is het realiseren van een stadsstrand niet mogelijk.
- Waar de wandel- en fietspaden worden aangelegd binnen de bestemming '**Markermeer**' geldt strijdigheid met het bestemmingsplan. Nu de gronden bedoeld zijn voor de ontwikkeling van het waterecosysteem en de daaraan landschappelijke en natuurlijke waarden in dit gebied, en het realiseren van de fiets- en wandelverbinding niet als zodanig mogelijk is gemaakt binnen de bestemmingsomschrijving, is de aanleg van de verbinding planologisch niet toegestaan.

- Waar de inlaat wordt aangelegd binnen de bestemming '**Markermeer**' geldt strijdigheid met het bestemmingsplan. De inlaat als zodanig is hoger dan toegestaan is volgens de regels van het bestemmingsplan. Hierdoor is sprake van strijdigheid met het bestemmingsplan.

Voor **module 3** zijn er geen strijdigheden geconstateerd

Paraplubestemmingsplan Archeologie (vastgesteld d.d. 07-03-2017)
Van toepassing op: Module 1, 2, 3
Te realiseren functies: Dijkversterking, wandel- en fietsverbinding, parkeervoorziening, stadsstrand, Inlaat Noord en bruggen.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking en andere te realiseren functies valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: geen;
- dubbelbestemmingen: Waarde - Archeologie 1, Waarde – Archeologie 3, Waarde – Archeologie 5.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
- Geen strijdigheden geconstateerd. Zie nader het bestemmingsplanschema zoals opgenomen in de bijlage.

BP Grote waal 2005 (vastgesteld d.d. 08-03-2006)
Van toepassing op: Module 2, 3
Te realiseren functies: Dijkversterking, wandel- en fietsverbinding, parkeervoorziening en bruggen.
Het ruimtebeslag voor de dijkversterking en andere te realiseren functies valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Waterkering/Omringdijk
- dubbelbestemmingen: geen.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
- Geen strijdigheden geconstateerd. Zie nader het bestemmingsplanschema zoals opgenomen in de bijlage.

4.1.2 Gemeente Koggenland

BP Landelijk gebied (vastgesteld d.d. 27-07-2013)
Van toepassing op: Module 3
Te realiseren functies: Dijkversterking, wandel- en fietsverbinding, inlaat gemaal Westerkogge, constructieve dijkversterking gemaal Westerkogge (damwanden), uitlaatconstructie Zuid en Noord, strekdam.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Natuur - 1, Natuur – 2, Water, Bedrijf-Nutsvoorziening, Wonen, Recreatie - Dagrecreatie 1, Water - Waterstaat.
- dubbelbestemmingen: Waarde - Archeologie 2, 3 en 5, Waarde-Cultuurhistorie.
- gebiedsaanduiding: Vrijwaringszone – dijken.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:

- De wandel- en fietsverbinding is strijdig binnen de bestemming '**Natuur-1**'. De met natuur aangewezen gronden zijn bestemd voor doeleinden die voornamelijk zien op natuur en landschap.
  In de planregels is bij geen mogelijkheid opgenomen voor het realiseren van wandel- en fietsverbindingen.
- De inlaat gemaal Westerkogge is strijdig met bestemmingen '**Natuur-1**', '**Natuur-2**' en **'Water' en 'Waarde- Cultuurhistorie'**.
- De uitlaatconstructies Noord en Zuid zijn strijdig met de bestemmingen '**Natuur-1**' en '**Recreatie- Dagrecreatie-1**'.
- De constructieve dijkversterking gemaal Westerkogge is strijdig met de bestemming **'Waarde-Cultuurhistorie'.**

4.1.3 Gemeente Edam - Volendam

BP Buitengebied Zeevang 2016 (vastgesteld d.d. 13-04-2017)
Van toepassing op: Module 3, 4, 5, 6, 7
Te realiseren functies: Dijkversterking, wandel- en fietsverbinding, Inlaat Zuid, Constructieve versterking Warder (constructief scherm), Gemaal Warder, Afwateringsduiker Rietkoog (incl. kwelscherm), sloot.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking en de andere te realiseren functies valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Water (waaronder 'Specifieke vorm van water - Markermeer'), Agrarisch met waarden, Verkeer, Natuur, Tuin, Recreatie-Dagrecreatie;
- dubbelbestemmingen: Waterstaat - Waterkering, Waarde - Landschap, Waarde- Landschap-Stelling van Amsterdam, Waarde Archeologie 3, 4, 5, 6;
- gebiedsaanduidingen: Vrijwaringszone- dijk, Wetgevingszone- wijzigingsgebied;
- functieaanduiding: Specifieke vorm van water – Markermeer.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
Voor module 3 is de volgende strijdigheid geconstateerd:
- De dijkversterking is in strijd met de bestemming **'Agrarisch met waarden'** en '**Natuur**' voor het deel waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' geldt. In de planregels is bij de enkelbestemming agrarisch en natuur geen mogelijkheid opgenomen voor het realiseren van een dijkversterking. Op een deel van deze agrarische gronden geldt de dubbelbestemming 'waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking wel mogelijk nu deze de activiteiten ten dienste staan van de waterkering.
- De fiets- en wandelverbinding is in strijd met de bestemming '**Agrarisch met waarden'** en **'Water',** waaronder ook de specifieke functieaanduiding **'Markermeer'**. De met agrarisch aangewezen gronden zijn met name bedoeld voor veehouderijen en weidebedrijven. Nu de mogelijkheid tot het realiseren van paden niet is opgenomen in de bestemmingsomschrijving als zodanig is er sprake van strijdigheid met het plan. De bestemming 'Water' voorziet niet in de realisatie van een wandel- en fietsverbinding.
- De sloot is strijdig met de bestemming '**Natuur**' en '**Verkeer**'. De gronden zijn respectievelijk bedoeld voor natuur- en verkeersdoeleinden. Het aanleggen van wateren is binnen beide bestemmingen niet als mogelijke activiteit opgenomen hetgeen strijdigheid oplevert.

- De inlaat zuid in strijdig met bestemming **'Water',** waaronder ook de specifieke functieaanduiding **'Markermeer'**.

Voor module 4 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De dijkversterking is in strijd met de bestemming **'Agrarisch met waarden'** en '**Natuur**' voor het deel waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' geldt. In de planregels is bij de enkelbestemming agrarisch en natuur geen mogelijkheid opgenomen voor het realiseren van een dijkversterking. Op een deel van deze agrarische gronden geldt de dubbelbestemming 'waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking wel mogelijk nu deze de activiteiten ten dienste staan van de waterkering.
- De fiets- en wandelverbinding is in strijd met de bestemming '**Agrarisch met waarden'**. De met agrarisch aangewezen gronden zijn met name bedoeld voor veehouderijen en weidebedrijven. Nu de mogelijkheid tot het realiseren van paden niet is opgenomen in de bestemmingsomschrijving als zodanig is er sprake van strijdigheid met het plan.
- De sloot is strijdig met de bestemming '**Natuur**' en '**Verkeer**'. De gronden zijn respectievelijk bedoeld voor natuur- en verkeersdoeleinden. Het aanleggen van wateren is binnen beide bestemmingen niet als mogelijke activiteit opgenomen hetgeen strijdigheid oplevert.
- De Inlaat Zuid in strijdig met bestemming **'Water',** waaronder ook de specifieke functieaanduiding **'Markermeer'**.
- De Afwateringsduiker Rietkoog (+kwelscherm) is strijdig met bestemmingen '**Water**', **'**Natuur' en 'Agrarisch met Waarden**'**, **'Verkeer'** en 'Waterstaat- waterkering'**.**

Voor module 5 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De fiets- en wandelverbinding is in strijd met de bestemming '**Agrarisch met waarden'**, '**Natuur**' en '**Water**'. De bestemmingen geven geen mogelijkheid voor de realisatie van fiets- en wandelverbindingen nu de mogelijkheid tot het aanleggen van paden niet staat omschreven als toegestane activiteit.

Voor module 6 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De fiets- en wandelverbinding is in strijd met de bestemming '**Agrarisch met waarden'** en '**Water**' nu beide bestemmingen de mogelijkheid voor het realiseren van fiets- en wandelverbindingen niet als zodanig openstellen.
- De dijkversterking is strijdig binnen de bestemming '**Agrarisch met waarden**' voor het deel waar niet tevens de dubbelbestemming '**waterstaat- waterkering'** geldt. . De met agrarisch aangewezen gronden zijn met name bestemd voor veehouderijen, weidegebieden. Activiteiten ten behoeve van de waterkerende functie zoals de dijkversterking zijn binnen de agrarische bestemming niet opengesteld.

Voor module 7 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De fiets- en wandelverbinding is in strijd met de bestemming '**Agrarisch met waarden'** en '**Water**' nu beide bestemmingen in de bestemmingsomschrijving geen mogelijkheid bieden tot het realiseren van fiets- en wandelverbindingen.

BP Dorpskernen 2016 (Vastgesteld d.d. 13-04-2017)
Van toepassing op: Module 4, 5, 6
Te realiseren functies: Dijkversterking, wandel- en fietsverbinding, afwateringsduiker Rietkoog (+ kwelscherm) en constructieve dijkversterking Hornsluis, constructieve dijkverversterking Gemaal Warder, constructieve versterking Zwembad Warder.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Verkeer, Water, Natuur, Tuin, Wonen, Agrarisch met waarden;
- dubbelbestemmingen: Waterstaat - Waterkering, Waarde - Archeologie (specifieke vorm van waarde – 3, 4 en 5), Waarde – Landschap;
- gebiedsaanduiding: Vrijwaringszone – dijk, Wetgevingszone- wijzigingsgebied;

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
Voor modules 5 en 6 is geen strijdigheid geconstateerd met dit bestemmingsplan.

Voor module 4 is de volgende strijdigheid geconstateerd:
- De wandel- en fietsverbinding is strijdig met de bestemming '**Tuin', 'Agrarisch met waarden', 'Wonen', 'Natuur'** en **'Water'**. In de planregels is bij deze bestemmingen geen mogelijkheid opgenomen voor het realiseren van wandel- en fietsverbindingen.

Beheersverordening Buitengebied Edam-Volendam/Bestemmingsplan Buitengebied (1995)
Van toepassing op: Module 7, 8, 9
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding.
Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Verkeer – aanduiding langzaamverkeersroute, Markermeer, Natuurgebied (deels aanduiding cultuurhistorische waarden, Fort en recreatief medegebruik);
- dubbelbestemmingen: Waterkering.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
Voor geen enkele module is er strijdigheid geconstateerd met dit bestemmingsplan.

BP Oorgat e.o. (Vastgesteld 19-01-2012)
Van toepassing op: Module 8
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Groen, Verkeer – Verblijfsgebied, Bedrijf, Tuin;
- dubbelbestemmingen: Waarde - Archeologie, Waterstaat – Waterkering;
- gebiedsaanduiding: Provinciaal monument.

Voor module 8 is de volgende strijdigheid geconstateerd:
- Het ruimtebeslag van de dijkversterking is in strijdig met de enkelbestemmingen **'Groen'**, '**Tuin**', '**Bedrijf**' en **'Verkeer - Verblijfsgebied'** voor het deel waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' geldt. In de planregels is bij een deel van de enkelbestemmingen geen mogelijkheid opgenomen voor het realiseren van een dijkversterking. Op een deel van deze met groen en verkeer aangeduide gronden geldt de dubbelbestemming 'waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking wel mogelijk nu deze de dijkversterking ten dienste staat van de waterkerende functie.

BP De Broeckgouw (Vastgesteld d.d. 14-09-2017)
Van toepassing op: Module 8, 9

Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding, constructieve dijkversterking Gemaal Volendam.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Natuur, Verkeer-Verblijfsgebied, Wonen –3, Groen;
- dubbelbestemmingen: Waarde - Archeologie 1 en 2, Waterstaat – Waterkering, Waarde Landschap - Stelling van Amsterdam

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
- Geen strijdigheid geconstateerd. Zie nader het bestemmingsplanschema zoals opgenomen in de bijlage.

Bp Zuidpolder Oost, incl. 1e en 2e herziening (Vastgesteld 2005)
Van toepassing op: Module 9
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding, constructieve dijkversterking Gemaal Volendam.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Natuurpark, Verkeersdoeleinden, Wonen, Maatschappelijke doeleinden, Begraafplaats;
- dubbelbestemmingen: Waterkering
- aanduiding: Monumentale dijk

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
- Geen strijdigheid geconstateerd. Zie nader het bestemmingsplanschema zoals opgenomen in de bijlage.

Bp Uitbreidingsplan Volendam 1949
Van toepassing op: Module 9, 10
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding.
Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Wegen, Dijken;

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
Voor module is niet te bepalen welke bestemming van toepassing is.
Voor module 10 is er strijdigheid geconstateerd met dit bestemmingsplan.

Bp Oud Volendam 1998
Van toepassing op: Module 10
Te realiseren functies: Dijkversterking;
Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Markermeer

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
Er is geen strijdigheid geconstateerd met dit bestemmingsplan.

Bp Oude kom Volendam 2012 (Vastgesteld 17-10-2013)
Van toepassing op: Module 10
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding
Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:

- enkelbestemmingen: Verkeer-verblijfsgebied, Water, Tuin;
- dubbelbestemmingen: Waterstaat- waterkering, Waarde- Archeologie 1 en 2, Waarde- Edams Volendams Erfgoed;
- aanduiding: bijgebouwen, other: cultuurhistorisch attentiegebied, provinciaal monument

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid
Voor geen enkele module is er strijdigheid geconstateerd met dit bestemmingsplan.

BP Kleiperk (Vastgesteld 25-08-2015)
Van toepassing op: Module 10
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:

- enkelbestemmingen: Verkeer – Verblijfsgebied;
- dubbelbestemmingen: Waterstaat – Waterkering, Waarde Edams Volendams Erfgoed, Waarde Archeologie.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:

- Geen strijdigheid geconstateerd. Zie nader het bestemmingsplanschema zoals opgenomen in de bijlage.

BP De Pieterman Slobbeland (Analoog)
Van toepassing op: Module 11
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:

- enkelbestemmingen: Verkeersdoeleinden, Recreatieve doeleinden (met aanduiding 'Strand');
- dubbelbestemming: Waterkering;
- aanduiding: Langzaamverkeersroute.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:

- De fiets- en wandelverbinding is strijdig met de bestemming '**Waterkering**' en '**Verkeersdoeleinden**'. Enkel binnen de aanduiding 'langzaamverkeersroute' of 10 meter aan de weerszijden ervan is een fiets- en wandelverbinding mogelijk. Daar waar het fietspad komt, rust geen aanduiding 'langzaamverkeersroute'. Dit maakt dat er geen paden zijn toegestaan.
- De dijkversterking is in strijd met de bestemming '**Recreatieve doeleinden-Strand**' en '**Verkeersdoeleinden**' nu in beide bestemmingen geen mogelijkheid is opgenomen voor de realisering van de dijkversterking.

4.1.4 Gemeente Waterland

BP Buitengebied Waterland 2013 (Vastgesteld d.d. 27-11-2014)
Van toepassing op: Module 11, 12, 13, 14

Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding, Afwateringsduiker de Nes, inlaat Katwoude en inspectieschacht inlaat Katwoude

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking binnen deze modules valt samen met de volgende bestemmingen:

- enkelbestemmingen: Groen, Natuur- 1, 2 en 3, Verkeer, Agrarisch, Verkeer- fiets en voetpaden;
- dubbelbestemmingen: Waterstaat- Waterkering, Waarde- Archeologie 2, Waarde- Archeologie 3, Waarde- Archeologie 4, Waarde- Archeologie 5, Leiding- water, Waarde- Aardkundig;
- gebiedsaanduiding: Vrijwaringszone – dijk.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid
Voor module 11 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De dijkversterking is strijdig met de bestemming '**Verkeer**' ter plaatse van het aangegeven dwarsprofiel.
- De fietsverbinding is in strijd met de bestemming '**Verkeer**' en '**Natuur-1**'. Binnen deze bestemmingen staan verkeersdoeleinden evenals de natuur- en landschapswaarden voorop waarbij enkele sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden tevens mogelijk gemaakt zijn. Paden worden hier niet onder gerekend. Dit levert strijdigheid op met de natuurbestemming.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid
Voor module 12 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De inlaat Katwoude is in strijd met de bestemming '**Leiding-Water**'. De met deze bestemming aangewezen gronden zijn bestemd voor hoofdwaterleidingen en bijbehorende bouwwerken. De inlaat staat niet ten dienste van de hoofdwaterleiding waardoor er sprake is van strijdigheid.
- De inspectieschacht inlaat Katwoude is strijdig met de bestemming '**Natuur- 1**' en '**Waterstaat- waterkering'**. Een inspectieschacht betreft een gebouw nu deze door mensen betreden kan worden. De bestemmingen laten de realisering van gebouwen niet toe.
- De fietsverbinding is in strijd met de bestemming '**Verkeer**' en '**Natuur-1**'. Binnen deze bestemmingen staan verkeersdoeleinden evenals de natuur- en landschapswaarden voorop waarbij enkele sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden tevens mogelijk gemaakt zijn. Paden worden hier niet onder gerekend. Dit levert strijdigheid op met de natuurbestemming.
- De dijkversterking is strijdig met de bestemming '**Verkeer**' ter plaatse van het aangegeven dwarsprofiel.

Voor module 13 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De fietsverbinding is in strijd met de bestemming '**Groen**', '**Verkeer**' en '**Natuur-1**'. Binnen deze bestemmingen staan verkeersdoeleinden evenals de natuur- en landschapswaarden voorop waarbij enkele sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden tevens mogelijk gemaakt zijn. Paden worden hier niet onder gerekend. Dit levert strijdigheid op met de natuurbestemming.
- De dijkversterking is strijdig met de bestemming '**Verkeer**' ter plaatse van het aangegeven dwarsprofiel.
- De inspectieschacht van de afwateringsduiker is in strijd met de bestemming '**Groen**' en '**Waterstaat-waterkering**'. Een inspectieschacht betreft een gebouw nu deze door mensen betreden kan worden. De bestemmingen laten de realisering van gebouwen niet toe.

Voor module 14 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De dijkversterking is strijdig met de bestemming '**Verkeer**' ter plaatse van het aangegeven dwarsprofiel.
- De fietsverbinding is in strijd met de bestemming '**Verkeer**' en '**Natuur-1**'. Binnen deze bestemmingen staan verkeersdoeleinden evenals de natuur- en landschapswaarden voorop waarbij enkele sociaal-economische en sociaal-culturele doeleinden tevens mogelijk gemaakt zijn. Paden worden hier niet onder gerekend. Dit levert strijdigheid op met de natuurbestemming.

BP Camping Jachthaven Uitdam (Analoog, Vastgesteld d.d. 18-02-2010)
Van toepassing op: Module 13
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding
Het ruimtebeslag voor de dijkversterking binnen deze modules valt samen met de volgende bestemmingen:

- enkelbestemmingen: Recreatie- 2, Recreatie- 4, Water;
- dubbelbestemmingen: Waterstaat - Waterkering;
- gebiedsaanduiding: Vrijwaringszone – dijk 1, Vrijwaringszone – dijk 2

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:

- De dijkversterking en de fietsverbinding zijn strijdig binnen de bestemming '**Water**' voor het deel van de gronden waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat- Waterkering' geldt. De gronden met de bestemming 'Water' zijn bestemd voor de waterhuishouding, water ten behoeve van recreatieve doeleinden en het behoud van de natuurwaarden. De dijkversterking en de fietsverbinding zijn niet passend binnen deze omschrijving. Op slechts een deel van deze met water aangeduide gronden geldt echter wel de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringsdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking wel mogelijk aangezien de dijkversterking ten dienste staat van deze waterkerende functie.

BP Kernen Waterland (Vastgesteld d.d. 11-04-2013)
Van toepassing op: Module 14
Te realiseren functies: Dijkversterking, fiets- en wandelverbinding.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:

- enkelbestemmingen: Groen, Verkeer- verblijf;
- dubbelbestemmingen: Waterstaat - Waterkering, Waarde - Archeologie 2, 3, 4, Waarde – Aardkundig, Leiding-Riool;
- gebiedsaanduiding: Vrijwaringszone Dijk.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:

- Geen strijdigheid geconstateerd. Zie nader het bestemmingsplanschema zoals opgenomen in de bijlage.

4.1.5 Gemeente Amsterdam

BP Kinselmeer, incl. 1e herziening (Onherroepelijk d.d. 31-07-2007)
Van toepassing op: Module 15
Te realiseren functies: Dijkversterking, fietsverbinding.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Verkeersareaal, Natuurgebied, Dag- en Verblijfsrecreatie;
- dubbelbestemming: Primaire waterkering, Beschermde structuur.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid:
- De dijkversterking is strijdig binnen de bestemming '**Natuurgebied**' voor het deel van de gronden waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat- Waterkering' geldt. De gronden met de bestemming 'Natuurgebied' zien op de natuurbehoud gerichte agrarische exploitatie, het behoud en herstel van landschappelijke en natuurlijke waarden en water. Binnen deze bestemming is geen dijkversterking mogelijk. Op een deel van deze met natuur aangeduide gronden geldt echter wel de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringsdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking wel mogelijk aangezien de dijkversterking ten dienste staat van deze waterkerende functie.
- De dijkversterking is strijdig binnen de bestemming '**Dag- en Verblijfsrecreatie**' voor het deel van de gronden waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat- Waterkering' geldt. De met de bestemming 'Dag- en Verblijfsrecreatie' aangewezen gronden zijn o.a. bestemd voor de dagrecreatie en voor recreatieverblijven. Binnen deze bestemming is geen dijkversterking mogelijk. Op een deel van deze met dag- en verblijfsrecreatie aangeduide gronden geldt echter wel de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringsdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking wel mogelijk.

BP Landelijk Noord (Vastgesteld d.d. 26-06-2013)
1e herziening Bestemmingsplan Noord
3e herziening Bestemmingsplan Landelijk Noord

Van toepassing op: Module 14, 15
Te realiseren functies: Dijkversterking, fietsverbinding.

Het ruimtebeslag voor de dijkversterking valt samen met de volgende bestemmingen:
- enkelbestemmingen: Agrarisch met waarden-Droogmakerij, Agrarisch met waarden-Veenweidegebied, Natuur, Tuin, Verkeer, Water;
- dubbelbestemmingen: Waarde-Archeologie-1, Waarde-Archeologie-5, Waarde-Archeologie-6, Waterstaat-Waterkering.

Opmerkingen ten aanzien van strijdigheid
Voor module 14 is de volgende strijdigheid geconstateerd:
- De dijkversterking is strijdig binnen de bestemming '**Water**' voor het deel van de gronden waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat- Waterkering' op rust. De voor 'water' aangewezen gronden zijn bestemd voor water, waterhuishoudkundige doeleinden, beroepsscheepvaart, beroepsvisserij en recreatieve doeleinden. Op grond van deze bestemming is de dijkversterking planologisch strijdig. Op een deel van deze met water aangeduide gronden geldt wel de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringsdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Enkel binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking mogelijk nu de dijkversterking ten dienste staat van de waterkerende functie.

Voor module 15 is de volgende strijdigheid geconstateerd:

- De dijkversterking is strijdig binnen de bestemming **'Natuur'** voor het deel van de gronden waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat- Waterkering' geldt. De natuurbestemming ziet op het behoud en herstel van natuur- en landschapswaarden en bijbehorende voorzieningen. In de planregels is binnen de enkelbestemming geen mogelijkheid opgenomen tot het realiseren van een dijkversterking. Op een deel van deze met natuur aangeduide gronden geldt de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking wel mogelijk nu de dijkversterking ten dienste staat van de waterkerende functie.
- De dijkversterking is strijdig met de bestemming '**Agrarisch met waarden – Veenweidegebied'** voor het deel van de grond waar geen dubbelbestemming 'Waterstaat-Waterkering' geldt. In de planregels is bij de enkelbestemming geen mogelijkheid opgenomen tot het realiseren van een dijkversterking. Op een deel van deze met agrarisch aangeduide gronden geldt de dubbelbestemming 'waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking wel mogelijk nu de dijkversterking ten dienste staat van de waterkerende functie.
- De dijkversterking is strijdig binnen de bestemming '**Water**' voor het deel van de gronden waar niet tevens de dubbelbestemming 'Waterstaat- Waterkering' op rust. De voor 'water' aangewezen gronden zijn bestemd voor water, waterhuishoudkundige doeleinden, beroepsscheepvaart, beroepsvisserij en recreatieve doeleinden. Op grond van deze bestemming is de dijkversterking planologisch strijdig. Op een deel van deze met water aangeduide gronden geldt wel de dubbelbestemming 'Waterstaat-waterkering' waardoor de gronden mede bestemd zijn voor waterkeringsdoeleinden, waterbeheersing en daarbij behorende bouwwerken. Enkel binnen deze dubbelbestemming is dijkversterking mogelijk nu de dijkversterking ten dienste staat van de waterkerende functie.

5 Beleid

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met het door de overheden (rijk, provincie, regio en gemeente) geformuleerde beleid. Dit hoofdstuk bevat een opsomming van de relevante beleidsstukken. Tevens is per document kort aangegeven wat de relatie is met de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Beleid op internationaal en Europees niveau

In deze paragraaf is het internationaal en Europees kaderstellende beleid opgesomd dat vervolgens zijn doorvertaling heeft gevonden naar het beleid op nationaal, provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.

5.1.1 Kaderrichtlijn Water

Door de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW; 2000/60/EG) heeft Nederland een resultaatsverplichting voor het bereiken van de gewenste waterkwaliteit en ecologie van grond- en oppervlaktewatersystemen. Voor grote wateren of watersystemen, de zogenaamde KRW-waterlichamen, zijn hiertoe doelen opgesteld. De (bindende) maatregelen om de doelen te bereiken zijn vastgelegd in de stroomgebiedbeheersplannen. Voor de overige wateren geldt minimaal het stand-still principe. Waterbeheerders mogen hiervoor zelf aanvullende doelen opstellen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De voorgenomen ontwikkeling past in zijn totaliteit binnen de doelen die de Kaderrichtlijn Water stelt ten aanzien van de gewenste waterkwaliteit en ecologie van grond- en oppervlaktewatersystemen. Dit is getoetst door Rijkswaterstaat ten behoeve van het Projectplan Waterwet en de voor het project benodigde vergunning op grond van de Ontgrondingenwet. In paragraaf 6.2 van de ruimtelijke onderbouwing wordt nader ingegaan op de toetsing aan de KRW.

Richtlijn Overstromingsrisico's
De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) dateert van november 2007 en heeft als doel de negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het culturele erfgoed en de economische bedrijvigheid te beperken. De eerste implementatieronde van de ROR (ROR1) is in 2016, met de rapportage van de overstromingsrisicobeheerplannen, afgerond. Direct daarna zijn de voorbereidingen voor de tweede implementatieronde (ROR2) gestart. Nederland kiest voor een sobere, doelmatige aanpak en gaat uit van bestaande kennis en bestaand beleid. Nederland ontwikkelt geen nieuw beleid in het kader van de ROR, maar zoekt zoveel mogelijk aansluiting bij lopende programma's en trajecten.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Een belangrijk doel van de voorgenomen ontwikkeling is het versterken van de primaire waterkering zodat deze voldoet aan de Nederlandse hoogwaterveiligheidseisen. Deze eisen dragen bij aan het voorkomen van overstromingen en het beperken van negatieve gevolgen op de genoemde waarden in de ROR.

5.1.2 Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (Europees Parlement / EU-Raad)

De Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en de Habitatrichtlijn (92/43/EEG) zijn richtlijnen die door de Europese Unie zijn opgesteld. In deze richtlijnen wordt aangegeven welke dieren en planten en hun leefomgeving (habitats) de lidstaten van de Europese Unie moeten beschermen. Gebieden in Nederland die zijn aangewezen in het kader van één of beide richtlijnen zijn Natura 2000-gebieden. Op een afstand van ongeveer 80 meter uit de kust ligt de grens van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. De Gouwzee is tevens aangewezen als Habitatrichtlijngebied. Samen vormen deze gebieden het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Langs het dijktraject ligt binnendijks het Vogelrichtlijngebied Polder Zeevang (tevens Natura 2000-gebied). Beide richtlijnen zijn in Nederland geïmplementeerd in de Wet natuurbescherming.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
In paragraaf 6.3 van deze ruimtelijke onderbouwing wordt nader ingegaan op het aspect natuur en meer specifiek gebiedsbescherming. In deze paragraaf is onder andere aangegeven dat voor de voorgenomen ontwikkeling een passende beoordeling is opgesteld en een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming wordt aangevraagd voor de effecten op beschermde Natura-2000 gebieden. Geconcludeerd wordt dat aan de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn wordt voldaan.

5.1.3 Verdrag van Malta

Het verdrag van Malta, ook wel het verdrag van Valetta genoemd, heeft tot doel het archeologisch erfgoed te beschermen als bron van het Europees gemeenschappelijk geheugen en als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studie. Archeologie dient daarom al vanaf het begin bij de planvorming te worden betrokken. Mogelijk bevinden zich archeologische waarden in het studiegebied. Het belangrijkste uitgangspunt van het verdrag is behoud van archeologische waarden in de bodem.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
In paragraaf 6.6 van deze ruimtelijke onderbouwing wordt nader ingegaan op het aspect archeologie. Deze paragraaf beschrijft hoe wordt omgegaan met archeologische waarden en geeft beknopt de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken weer. Geconcludeerd wordt dat de voorgenomen ontwikkeling voldoet aan het verdrag van Malta, aangezien onderzoek heeft plaatsgevonden en op basis hiervan de benodigde maatregelen zijn geformuleerd.

5.1.5 UNESCO Werelderfgoedverdrag

Het Koninkrijk der Nederlanden heeft het Werelderfgoedverdrag in 1992 geratificeerd. Het verdrag is het meest bekende van UNESCO en is inmiddels door 192 lidstaten ondertekend. De landen die het verdrag hebben geratificeerd, hebben met elkaar afgesproken dat zij zich zullen inzetten voor identificatie, bescherming, behoud, het toegankelijk maken en het overdragen aan komende generaties van cultureel erfgoed binnen hun landsgrenzen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Binnen het project bevinden zich onderdelen van het UNESCO-monument Stelling van Amsterdam Deze verdedigingslinie, aangelegd tussen 1880 en 1920, is belangrijk cultureel erfgoed. In 1996 is de Stelling van Amsterdam op de Werelderfgoedlijst van UNESCO geplaatst. Binnen de begrenzing van de Stelling van Amsterdam vallen in module 8 het Fort bij Edam (met het schootsveld en het inundatiegebied) en in module 16 het Vuurtoreneiland. In paragraaf 6.5 van deze ruimtelijke onderbouwing wordt beschreven op welke wijze de Stelling van Amsterdam is betrokken in het ontwerp.

5.2 Beleid op rijksniveau

In deze paragraaf wordt het beleid en de wet- en regelgeving op rijksniveau beschreven. Daar waar dit nuttig is worden verschillende beleidskaders die ingaan op een specifiek aspect, zoals water, gebundeld beschreven in een subparagraaf.

5.2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)[14] schetst het Rijk ambities van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid voor Nederland in 2040. In de SVIR schetst het kabinet hoe Nederland er in 2040 uit moet zien: concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid wordt meer aan de provincies en de gemeenten overgelaten. De Rijksoverheid richt zich op nationale belangen, zoals een goed vestigingsklimaat, een degelijk wegennet en waterveiligheid. Eén van de rijksdoelen tot 2028 is zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

Waterveiligheid

Eén van de nationale belangen is de waterveiligheid. Het Rijk beschermt en stelt de normen voor de primaire waterkeringen. De staat van de primaire keringen wordt in een meerjaarlijkse toetsing in beeld gebracht. In het Deltaprogramma worden de opgaven voor de primaire keringen voor de korte en lange termijn inzichtelijk gemaakt. Het Rijk is samen met de waterschappen verantwoordelijk voor de bescherming van Nederland tegen overstromingen.

Cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten

Een andere nationaal belang is ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten. Het behouden en versterken van unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en draagt bij aan de concurrentiekracht van Nederland. De Rijksoverheid is daarbij verantwoordelijk voor het UNESCO Werelderfgoed waarbij gebieden ruimtelijk worden beschermd en kernkwaliteiten van het gebied worden behouden of versterkt. Ontwikkelingen in deze gebieden zijn mogelijk, mits deze de aan de uitzonderlijke universele waarde verbonden kernkwaliteiten behouden of versterken. De Stelling van Amsterdam is onderdeel van de UNESCO werelderfgoedgebieden en is opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Natuur

Om flora- en faunasoorten in staat te stellen om op lange termijn te overleven en zich te ontwikkelen zijn vanuit ruimtelijk oogpunt twee zaken essentieel: het behoud van leefgebieden en de mogelijkheden om zich te kunnen verplaatsen tussen leefgebieden. In internationaal verband heeft Nederland zich met het Biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura 2000) gecommitteerd aan afspraken over soorten (flora en fauna) en leefgebieden van soorten (habitats). Dit heeft haar vertaling gekregen naar landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Daarom is als nationaal belang opgenomen: ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten. Het Rijk is verantwoordelijk voor, en door de EU aanspreekbaar op, het nakomen van die aangegane verplichtingen. Binnen de door het Rijk gestelde kaders begrenzen, beschermen en onderhouden de provincies een natuurnetwerk met de juiste ruimtelijke, water- en milieucondities voor kenmerkende ecosystemen van (inter)nationaal belang.

[14] SVIR, structuurvisie infrastructuur en ruimte, 13 maart 2012.

In de SVIR is opgenomen dat bij toetsing van de ingreep aan het NNN zijn de 'Spelregels EHS' van toepassing, een gezamenlijke uitwerking van Rijk en provincies uit 2007. Inmiddels is met het Bestuursakkoord Natuur (2011) tussen rijk en provincies overeengekomen dat de provincies verantwoordelijk zijn voor beheer en ontwikkeling van de NNN-gebieden. Waar voorheen de Spelregels EHS van toepassing waren, vindt de uitwerking van het natuurbeleid nu plaats via de provincies, in de vorm van de provinciale structuurvisies en verordeningen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Met de Versterking van de Markermeerdijken wordt uitvoering gegeven aan de doelen die de SVIR formuleert ten aanzien van waterveiligheid. Echter, omdat de Versterking integraal is ontworpen is bij de verdere uitwerking ook rekening gehouden met andere opgaven vanuit de SVIR, zoals de aanwezige onderdelen van de NNN in en nabij het plangebied.

In hoofdstuk zes van deze ruimtelijke onderbouwing wordt nader ingegaan op de relatie met het UNESCO-Werelderfgoedgebied Stelling van Amsterdam (paragraaf 6.5) en de relatie met beleid en regelgeving met betrekking tot natuurbescherming en -ontwikkeling (NNN, paragraaf 6.3). Daarbij wordt nader aangegeven in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling in lijn is met de gestelde doelen uit de SVIR.

5.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) heeft de Rijksoverheid de nationale belangen gedefinieerd waarvoor het Rijk verantwoordelijkheid draagt. Een aantal van deze nationale belangen wordt juridisch geborgd via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij besluit van 18 mei 2016 tot wijziging van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (grote rivieren, elektriciteitsvoorzieningen, ecologische hoofdstructuur, IJsselmeergebied en enige technische wijzigingen) is een aantal wijzigingen doorgevoerd. Het betreft in de eerste plaats de bepaling dat een bestemmingsplan geen bestemmingen bevat die nieuwe bebouwing of landaanwinning mogelijk maken. Projecten in het kader van dijk- of kustversterking zijn van deze regel vrijgesteld. De voorgenomen dijkversterking valt onder deze vrijstelling en is dus toegestaan in het Barro. In de tweede plaats zijn bij deze wijziging van het Barro regels opgenomen over de bescherming van de natuurwaarden van het NNN. De provincies hebben de plicht in een verordening dit beschermingsregime verder uit te werken.

Voor UNESCO-Werelderfgoed de Stelling van Amsterdam dient de provincie de kernkwaliteiten verder uit te werken. De provincie heeft in de Provinciale Ruimtelijke Verordening regels gesteld over de inhoud van bestemmingsplannen, zodat de kernkwaliteiten worden behouden of versterkt. Dit komt aan de orde in paragraaf 5.3.3.

Het Barro verplicht om bij de eerstvolgende herziening van een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden waarop een primaire waterkering ligt of die de functie van primaire waterkering hebben, voor die gronden de bestemming waterkering op te nemen. Hetzelfde geldt voor gronden in de beschermingszone. Gelet op het feit dat de Versterking van de Markermeerdijken wordt geregeld via een omgevingsvergunning strijdig gebruik, is het aan de gemeenten om bij een volgende bestemmingsplanherziening de bestemmingen voor de primaire waterkeringen en de bijbehorende beschermingszones op te nemen in het bestemmingsplan.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Met de Versterking van de Markermeerdijken wordt uitvoering gegeven aan de eisen voor waterveiligheid uit de Waterwet in het hoofdwatersysteem. De voorgenomen ontwikkeling voldoet dus aan de voorwaarden van het Barro op dit punt.

In hoofdstuk 6 van deze ruimtelijke onderbouwing wordt nader ingegaan op de relatie van de voorgenomen ontwikkeling met het UNESCO-Werelderfgoedgebied Stelling van Amsterdam (paragraaf 6.5) en met beleid en regelgeving met betrekking tot natuurbescherming en natuurontwikkeling (NNN, paragraaf 6.3). Uit dit hoofdstuk blijkt dat de voorgenomen ontwikkeling in lijn is met de in dit kader gestelde doelen uit het Barro.

5.2.3 Water

Nationaal Waterplan 2016-2021
Op 10 december 2015 is door de minister van Infrastructuur en Milieu en de staatssecretaris van Economische Zaken het Nationaal Waterplan 2016-2021 (NWP) vastgesteld. Het NWP bevat de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daarbij behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid voor de komende zes jaar met een vooruitblik richting 2050.

Onderdeel van het Nationaal Waterplan zijn:
- De deltabeslissingen (waterveiligheid, zoetwatervoorziening en ruimtelijke adaptatie).
- De Beleidsnota Noordzee.
- De verankering van afspraken die betrekking hebben op water vanuit het Energieakkoord.
- De verankering van afspraken die betrekking hebben op water vanuit de Natuurvisie.
- De verankering van afspraken die betrekking hebben op water vanuit de Internationale waterambitie.
- De geactualiseerde plannen en maatregelenprogramma’s om te voldoen aan de Europese eisen voor waterkwaliteit, overstromingsrisico's en het mariene milieu.

Binnen het Deltaprogramma is een nieuwe normering voor waterveiligheid ontwikkeld en uitgewerkt, zoals vastgelegd in de Deltabeslissing Waterveiligheid. Deze nieuwe normering is in de Waterwet verankerd en per 1 januari 2017 van kracht. In de nieuwe normering wordt niet alleen gekeken naar de kans op een overstroming, maar ook naar de gevolgen van een overstroming. Het uitgangspunt is dat iedereen in Nederland dezelfde basisveiligheid krijgt van een kans van 1:100.000 per jaar op overlijden als gevolg van een overstroming. Op basis van het basisveiligheidsniveau en de economische waarde wordt een overstromingsnorm toegekend aan dijktrajecten. In tegenstelling tot een overschrijdingsnorm - die bepaalt welk belastingniveau een dijk moet kunnen weerstaan - bepaalt een overstromingsnorm de maximaal toelaatbare kans dat een belasting optreedt die groter is dan de sterkte van de dijk en dat daardoor een overstroming optreedt.

Onderdeel van het Nationaal Waterplan 2016-2021 zijn de overstromingsrisicobeheerplannen. De projectlocatie valt onder het Overstromingsrisicobeheerplan Rijn. Hierin is inzicht gegeven in de doelen die Nederland stelt om het risico van overstromingen in het stroomgebied van de Rijn te beperken en de maatregelen die daarvoor getroffen worden. Eén van de belangrijkste doelen van het Overstromingsrisicobeheerplan Rijn is het op orde brengen van de primaire waterkeringen.

Bestuursakkoord Water
In mei 2011 hebben het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW) en de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin) het Bestuursakkoord Water ondertekend. Doel van het Bestuursakkoord Water is te blijven zorgen voor:

- veiligheid tegen overstromingen;
- een goede kwaliteit water;
- voldoende zoet water.

Deltawet waterveiligheid en zoetwatervoorziening & Deltaprogramma 2015
De wettelijke afspraken over het Deltaprogramma staan in de Deltawet waterveiligheid en zoetwatervoorziening. In deze wet staat dat er elk jaar een Deltaprogramma moet komen. Het Deltaprogramma moet volgens de wet uit plannen bestaan om Nederland te beschermen tegen hoogwater. Ook moet het programma zorgen voor voldoende zoetwater. Verder moet er een planning in staan en een overzicht van de kosten. Tot slot staat in de Deltawet dat het Deltaprogramma jaarlijks op Prinsjesdag aangeboden moet worden aan het parlement.

Het Deltaprogramma is een nationaal programma. Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen werken hierin samen met inbreng van maatschappelijke organisaties. Het doel is om Nederland ook voor de volgende generaties te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater. Het Deltaprogramma bevat maatregelen om waterveiligheid en zoetwatervoorziening op orde te houden, inclusief de planning daarvan en een (globale) raming van de kosten.

Stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021
De Ministerraad heeft op 22 december 2015 de stroomgebiedbeheerplannen 2009-2015 van Eems, Maas, Rijndelta (Nederlandse deel) en Schelde geactualiseerd. In het stroomgebiedbeheerplan Rijndelta is een KRW maatregelenprogramma opgenomen. Het KRW-maatregelenprogramma voor de periode 2016-2021 bestaat in de eerste plaats uit maatregelen die voortkomen uit Europese en/of nationale wetgeving. Aanvullend hierop is een aantal regionale en locatiegebonden maatregelen geformuleerd die in de plannen van Rijkswaterstaat, waterschappen, provincies en gemeenten zijn opgenomen. De belangrijkste aanvullende regionale en locatiegebonden maatregelen in het KRW-maatregelenprogramma zijn de (her)inrichting van de waterlopen en het aanleggen van ecologische verbindingszones. Voor beschermde Natura 2000-gebieden zijn maatregelen opgenomen ter verbetering van de grondwatercondities. Een verdere aanpak ter bescherming van de Natura 2000-gebieden vindt plaats via de op te stellen beheerplannen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De aangepaste normering in het Deltaprogramma is één van de belangrijkste redenen waarom tot versterking van de Markermeerdijken wordt overgegaan. De Versterking voldoet in haar huidige vorm niet aan de nieuwe normering en moet daarom worden versterkt. Na Versterking voldoet de dijk aan de nieuwe normering, zodat ook in de toekomst voldoende (water-)veiligheid geboden kan worden. Bij de Versterking wordt daarnaast rekening gehouden met de ecologische waarden van de omgeving en wordt zoveel mogelijk natuur teruggebracht of de ontwikkelvoorwaarden voor natuur versterkt. Tot slot wordt bij de Versterking rekening gehouden met de effecten op grondwater(kwaliteit) en oppervlaktewater(kwaliteit), mede om tot betere ontwikkelvoorwaarden voor natuur te komen. Zo wordt door toepassing van een oeverdijk en de monitoring van het

tussenwater een meerwaarde gecreëerd voor de ontwikkeling van natuurwaarden. Dit sluit aan bij het doelen van de verschillende nationale beleidsplannen met betrekking op het aspect water.

In paragraaf 6.2 wordt in de waterparagraaf ingegaan op de voor het project uitgevoerde watertoets.

5.2.4 Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM)

Rijk en regio hebben eind 2013 overeenstemming bereikt over de uitvoering van de Structuurvisie Amsterdam-Almere-Markeermeer (RRAAM). Hiertoe hebben de partijen twee overeenkomsten ondertekend, waarin onder meer afspraken zijn vastgelegd over de samenwerking en financiering op het gebied van verstedelijking, bereikbaarheid en ecologie en recreatie. Het Markermeer-IJmeer groeit uit tot een omvangrijk natuur- en recreatiegebied, van essentiële waarde voor de aantrekkingskracht van de regio.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De voorgenomen ontwikkeling voorziet in een integraal ontwerp voor de dijkversterking en hierbij is uitgebreid aandacht besteed aan de ontwikkeling van natuurwaarden en de Versterking van de recreatieve mogelijkheden. Hiermee past de Versterking binnen de uitgangspunten van het RRAAM.

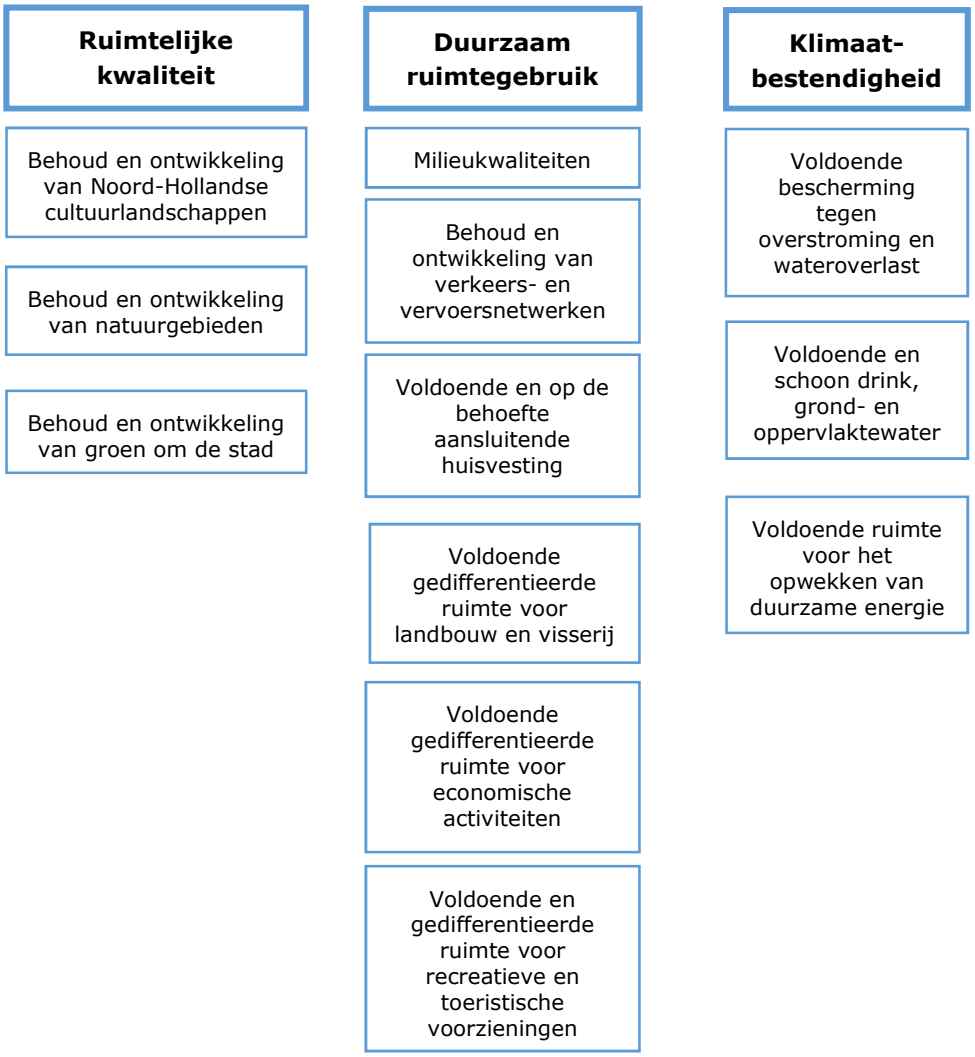
5.3 Beleid op provinciaal niveau

In deze paragraaf wordt het relevante provinciale beleid beschreven. Daar waar dit nuttig is worden verschillende beleidskaders die ingaan op een specifiek aspect, zoals water, gebundeld beschreven in een subparagraaf.

5.3.1 Structuurvisie Noord-Holland 2040

In de Structuurvisie staat op welke manier de provincie de ruimte in Noord-Holland tot 2040 wil gebruiken en ontwikkelen. Bij het maken van ruimtelijke plannen moeten gemeenten rekening houden met de Structuurvisie. De Structuurvisie 2040 dateert van 2010. In 2015 is de Structuurvisie voor het laatst bijgewerkt, inclusief de besluiten over Wind op Land van 15 december en 2 maart 2015.

Provinciale belangen
De Provincie Noord-Holland zorgt dat Noord-Holland een mooie, veelzijdige en internationaal concurrerende provincie blijft door in te zetten op klimaatbestendigheid, ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik. Om het geschetste toekomstbeeld ruimtelijk te realiseren heeft de Provincie Noord-Holland op basis van de bovengenoemde criteria provinciale belangen benoemd. Deze vallen uiteen in drie hoofdbelangen en twaalf ondergeschikte belangen, zie figuur 98. Daarbij richt de Provincie zich uitdrukkelijk op ruimtelijke vraagstukken die op regionale en bovenregionale schaal spelen en/of gevolgen hebben.

Figuur 98: Provinciale belangen schematisch weergegeven

De drie hoofdbelangen vormen gezamenlijk de ruimtelijke hoofddoelstelling van de provincie. Aan de ruimtelijke beslissingen van de Provincie Noord-Holland gaat daarom altijd een afweging van deze drie belangen aan vooraf. Klimaatverandering heeft grote ruimtelijke consequenties. Om hier adequaat op te kunnen inspelen, is klimaatbestendigheid als hoofdbelang van de provincie benoemd. Voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat is het belangrijk dat de grote variëteit aan cultuur- en natuurlandschappen behouden wordt. Daarom is ruimtelijke kwaliteit als tweede hoofdbelang benoemd. Duurzaam ruimtegebruik is het derde hoofdbelang. Het inpassen van nieuwe woningen, bedrijven, wegen en andere ruimte vragende functies is en blijft een hoofdtaak van de provincie. De provincie zorgt dat deze inpassing op een efficiënte en toekomstbestendige manier tot stand komt.

De hoofdbelangen worden geborgd en uitgevoerd door instrumenten in te zetten vanuit twaalf onderliggende provinciale ruimtelijke belangen.

Voor de Versterking zijn de volgende in de structuurvisie genoemde belangen aan de orde:
- Voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast.
- Behoud en ontwikkeling van Noord-Hollandse cultuurlandschappen.
- Behoud en ontwikkeling van natuurgebieden.
- Behoud en ontwikkeling van groen om de stad.
- Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen.

Voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast
Met de gevolgen van klimaatverandering in beeld - het wordt natter, warmer, droger, zouter en het water komt hoger- wil de Provincie haar grondgebied klimaatbestendig maken. De Provincie Noord-Holland beschermt bewoners en bedrijven tegen de stijging van de zeespiegel en tegen wateroverlast door regenwater. De gevolgen van klimaatverandering worden onder andere opgevangen door het versterken van de waterkeringen.

Primaire waterkeringen beschermen Noord-Holland tegen overstromingen vanuit de Noordzee, Waddenzee, IJssel- en Markermeer. In de Waterwet zijn voor deze waterkeringen veiligheidsnormen vastgelegd om deze bescherming voldoende te waarborgen. In de meeste gevallen nemen de waterschappen en Rijkswaterstaat het initiatief tot dijkversterkingen.

De Provincie Noord-Holland ziet het belang van een innovatieve aanpak, nieuwe technieken en andere oplossingsrichtingen voor goede landschappelijke inpassing en mogelijke functiecombinaties voor toekomstige dijkversterkingen. De Provincie Noord-Holland vindt dit belangrijk omdat de beschikbare ruimte beperkt is en andere waarden op en rond de waterkeringen steeds zwaarder wegen bij dijkverbeteringen. De Provincie Noord-Holland zorgt dat versterkingen van primaire waterkeringen niet onmogelijk worden gemaakt door andere ontwikkelingen. De Versterking van de Markermeerdijken is in lijn met de Structuurvisie Noord-Holland, aangezien de Versterking waarborgt dat in de toekomst tevens sprake is van voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast.

Behoud en ontwikkeling van Noord-Hollandse cultuurlandschappen
De verschillende landschappen en de rijkdom aan cultuurhistorie zijn de kracht van Noord-Holland. De veenweiden, de droogmakerijen, de West-Friese Omringdijk, de Noorder IJ- en Zeedijken, de Stelling van Amsterdam en het Blauwe Hart (Markermeer-IJmeer) zijn geliefd en uniek. Ze maken Noord-Holland tot een prettige provincie om te wonen, te werken en te recreëren. De landschappen zijn van groot belang voor de aantrekkelijkheid van Noord-Holland als vestigingsplaats voor internationaal concurrerende bedrijven en hun kenniswerkers.

Nieuwe plannen dienen de ontwikkelingsgeschiedenis, de ordeningsprincipes en bebouwingskarakteristiek van het landschap en de inpassing in de wijdere omgeving als uitgangspunt te hanteren. Mogelijke negatieve effecten dienen te worden gecompenseerd.

De Provincie Noord-Holland omschrijft ruimtelijke kwaliteit aan de hand van kernkwaliteiten van het landschap. Natuurlijke omstandigheden en vooral ook menselijk handelen, hebben in ieder landschap hun eigen sporen nagelaten. Nieuwe ontwikkelingen moeten zich tot deze karakteristieken verhouden. Elk landschapstype heeft zijn eigen specifieke kernkwaliteiten die gebieden een eigen karakter en identiteit geven. Relevante kernkwaliteiten voor onderhavige project zijn: archeologie en tijdsdiepte (tezamen ‘ondergrond’), aardkundige waarden, historische structuurlijnen, cultuurhistorische objecten en openheid.

Behoud en ontwikkeling van natuurgebieden
Ook in de toekomst wil de provincie een groen, aantrekkelijk en toegankelijk Noord-Holland waarborgen. Dit doet zij door het realiseren van een provinciale groenstructuur voor mensen, dieren en planten. Deze groenstructuur beschermt de biodiversiteit, biedt ruimte voor het behoud door ontwikkeling van de Noord-Hollandse landschappen en is zo toegankelijk mogelijk voor bewoners en bezoekers van Noord-Holland.

Een belangrijk onderdeel van de provinciale groenstructuur is het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN, waar ook natuurbruggen, natuurverbindingen en de Nationale Parken deel van uitmaken, vormt een samenhangend netwerk van (inter-)nationaal belangrijke, duurzaam te behouden ecosystemen. Dit netwerk bestaat voor een groot deel uit reeds bestaande natuurgebieden en grote wateren. Daarnaast worden nieuwe natuurgebieden gerealiseerd. Het NNN wordt in de periode tot en met 2027 gerealiseerd. Het NNN wordt beschermd op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Een groot deel van het NNN is ook onderdeel van Natura2000, het Europese natuurnetwerk dat op grond van de Wet natuurbescherming wordt beschermd. De Provincie Noord-Holland is in veel gevallen bevoegd gezag om een afweging te maken, als sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen die strijdig zijn met de bijzondere kenmerken en waarden van het natuurgebied. Doorgaans zijn dergelijke ontwikkelingen niet toegestaan. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen, die een negatief effect hebben op natuurgebieden, toch moeten doorgaan vanwege een groot maatschappelijk belang en gebrek aan alternatieve locaties, wordt de schade aan de natuur zoveel mogelijk gemitigeerd en gecompenseerd.

Weidevogels zijn karakteristiek voor Noord-Holland. Ze gedijen goed in het open (veen)weidelandschap. Ondanks de terugval van de weidevogelpopulatie, die het gevolg is van veranderingen van het traditionele landschap en de manier waarop dat wordt beheerd, blijft Noord-Holland nog steeds één van de provincies met de hoogste weidevogeldichtheid. Weidevogels hebben zowel een ecologische als cultuurhistorische waarde die bescherming blijft verdienen. Dit doet de provincie door de weidevogelleefgebieden te beschermen tegen inbreuken op de openheid.

Behoud en ontwikkeling van groen om de stad
Het Noord-Hollandse landschap is gevarieerd, open, heeft hoge cultuurhistorische waarden en is over het algemeen goed bereikbaar vanuit de stad. De Provincie Noord-Holland vindt een goede toegankelijkheid van groen voor haar bewoners en bezoekers belangrijk, zowel voor de leefbaarheid als voor het vestigingsklimaat. Daarom draagt de provincie zorg voor de bereikbaarheid van natuur- en recreatiegebieden. Iedere Noord-Hollander moet met de fiets of het openbaar vervoer in tien minuten in het groen kunnen staan. Het is belangrijk dat er een gevarieerd aanbod is aan recreatiemogelijkheden in het groen. Ook aan waterrecreatie bestaat een belangrijke en groeiende behoefte, waarvoor het Blauwe Hart (het gebied van Markermeer en IJmeer) een belangrijke locatie is. De Provincie Noord-Holland streeft naar meer samenhang in de totale recreatieve structuur: verbindingen tussen bestaande recreatiegebieden en het recreatief medegebruik van natuur- en landbouwgebieden.

Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen
De Provincie Noord-Holland zet zich in voor het ontwikkelen van een compleet, toegankelijk en samenhangend regionaal netwerk van recreatieve verbindingen, voor wandelen, fietsen en varen. De provincie richt zich specifiek op het oplossen van knelpunten en ontbrekende schakels in deze netwerken. Extra aandacht is er de komende jaren voor de recreatieve verbindingen tussen de steden en het buitengebied en het aanleggen van extra verbindingen tussen natuur- en recreatiegebieden. Hier zitten de grootste knelpunten en zijn de recreatietekorten zo veel mogelijk terug te dringen. Daarnaast richt de provincie zich op het versterken van de samenhang tussen

verschillende netwerken door de ontwikkeling van goed bereikbare recreatieknooppunten. Dit varieert van kleinschalige punten waar verschillende routes bij elkaar komen en waar kleine voorzieningen voor de recreant zijn aangelegd tot volwaardige recreatieknooppunten. De provincie zet zich waar nodig extra in op het realiseren van de volwaardige recreatieknooppunten, waarin meerdere functies worden gecombineerd zoals parkeren, fietsverhuur, informatievoorziening en horeca. Hiervoor is een aantal potentiële locaties in beeld gebracht. Zo wordt het recreatieaanbod aantrekkelijker en beter ontsloten en vermindert de druk op plekken die niet op recreatie zijn toegerust.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De Versterking is landschappelijk ingepast en er is rekening gehouden met de ruimtelijke structuur van het landschap. Natuurlijke omstandigheden en vooral ook menselijk handelen hebben hun sporen nagelaten in het landschap, die behouden blijven. Het ontwerp van de Versterking is tot stand gekomen na een integrale belangenafweging van de verschillende kenmerkende waarden en functies op het gebied van waterveiligheid, cultuurhistorie, natuur en recreatie. Met de voorgenomen ontwikkeling wordt beoogd deze waarden en functies niet alleen zoveel mogelijk te behouden, maar ook te versterken c.q. te ontwikkelen.

5.3.2 Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Noord-Holland
Om de beleidsdoelen uit de Structuurvisie te realiseren heeft de Provincie Noord-Holland het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Noord-Holland vastgesteld. In dit programma zijn de belangrijkste provinciale projecten die uitvoering geven aan de Structuurvisiedoelen opgenomen en in samenhang met elkaar gebracht. Het project Dijkversterking Hoorn - Amsterdam (Markermeerdijken) is hierin ook opgenomen en voor dit project zijn de volgende doelen gesteld:

Klimaatbestendigheid
De Versterking moet voldoende bescherming bieden tegen overstromingen en wateroverlast. Meer concreet houdt dit in dat voldoende ruimte bestaat voor het verbeteren, aanpassen en vernieuwen van de waterkeringen, watersystemen en piek- en calamiteitenbergingen en dat daarbij aandacht wordt besteed aan de robuustheid en de ruimtelijke kwaliteit bij de dijkverbetering.

Ruimtelijke kwaliteit
Cultuurlandschappen en natuurgebieden moeten worden behouden en verder ontwikkeld. De Provincie Noord-Holland realiseert daarom een robuust samenhangend natuurnetwerk met een hoge biodiversiteit. Daarnaast is het behoud en de ontwikkeling van groen om de stad van groot belang voor de ruimtelijke kwaliteit. De ambitie is de metropoolregio en de bijbehorende groenblauwe structuur te behouden, versterken en ontwikkelen, met als extra ambitie voor de uitbreiding van recreatiemogelijkheden.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De voorgenomen ontwikkeling is in lijn met de Structuurvisie Noord-Holland 2040 en het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Noord Holland. Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven, is het ontwerp voor de dijkversterking tot stand is gekomen na een integrale belangenafweging van de verschillende kenmerkende waarden en functies op het gebied van waterveiligheid, cultuurhistorie, natuur en recreatie. Met de voorgenomen ontwikkeling wordt beoogd deze waarden en functies niet alleen zoveel mogelijk te behouden, maar ook te versterken c.q. te ontwikkelen. De dijkversterking zal dus niet alleen bescherming bieden tegen overstromingen en wateroverlast, maar biedt ook kansen voor het versterken van de cultuurhistorie, natuur en recreatieve mogelijkheden in het gebied. Een mooi voorbeeld daarvan is het gebied Hoornse Hop, waar de

monumentale waarde van de dijk behouden blijft door de aanleg van een oeverdijk voor de huidige dijk. Op recreatief gebied zijn van belang om te noemen de ontwikkeling van het stadsstrand bij Hoorn en te voorzien in een doorgaande fietsroute tussen Hoorn en Amsterdam. Daarnaast worden diverse maatregelen getroffen om de natuur in het gebied te versterken.

5.3.3 Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)

Bij de Structuurvisie hoort een Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). In de PRV staan de regels waaraan bestemmingsplannen c.q. omgevingsvergunningen voor strijdig planologisch gebruik in Noord-Holland moeten voldoen.

De artikelen die van toepassing zijn voor de Versterking, zijn in de volgende tabel weergegeven, alsmede de vindplaats van de verantwoording van de toetsing:

Tabel 7. Artikel uit de PRV en vindplaats motivering dat wordt voldaan aan de regels

Artikel uit de PRV	Hoofdstuk/paragraaf waarin de motivering is opgenomen dat voldaan wordt aan de regels
Artikel 8 Aardkundig waardevolle gebieden	Hoofdstuk 6, paragraaf Landschap
Artikel 8a Meerlaagse veiligheid	Hoofdstuk 2, Beschrijving van de huidige situatie en hoofdstuk 3, ProjectBeschrijving en hoofdstuk 6, paragraaf Water.
Artikel 15 Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe stedelijke ontwikkeling in het landelijk gebied en voor windturbines	Hoofdstuk 3, Projectbeschrijving en Hoofdstuk 6, paragrafen Landschap en Cultuurhistorie
Artikel 19 Ecologische Hoofdstructuur en provinciale Ecologische Verbindingszones	Hoofdstuk 6, paragraaf Natuur
Artikel 20, 21 en 22 UNESCO werelderfgoederen van uitzonderlijke universele waarden	Hoofdstuk 6, paragraaf Cultuurhistorie
Artikel 25 Weidevogelleefgebieden	Hoofdstuk 6, paragraaf Natuur

Aardkundig waardevolle gebieden

Op grond van art. 8 PRV dient de toelichting bij een bestemmingsplan aan te geven in hoeverre rekening is gehouden met de in het gebied voorkomende bijzondere aardkundige waarden. Let wel, het betreft hier niet de zgn. aardkundige monumenten, deze worden beschermd door de Provinciale Milieuverordening. Aardkundige monumenten komen in het gebied niet voor. De voorkomende aardkundige waarden genieten de bescherming van de Provinciale Milieuverordening echter niet. Vandaar dat de Provincie aan de gemeenten vraagt bij bestemmingsplannen die (geheel of gedeeltelijk) zien op aardkundig waardevolle gebieden deze gebieden te beschermen.

Meerlaagse veiligheid

In artikel 8a PRV staat voorgeschreven dat de toelichting van een bestemmingsplan een beschrijving dient te bevatten van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de risico's van een overstroming en maatregelen en voorzieningen die worden getroffen om die risico's te voorkomen of te beperken.

Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van verstedelijking in het landelijk gebied
Artikel 15 PRV bepaalt dat een bestemmingsplan dat voorziet in een stedelijke ontwikkeling of uitbreiding van een bestaande verstedelijking voldoet aan de uitgangspunten die staan vermeld in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (PS. d.d. 21 juni 2010). De toelichting bij het bestemmingsplan geeft aan in welke mate ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde functies rekening is gehouden met:

- Ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap.
- De ordeningsprincipes van het landschap.
- De bebouwingskarakteristieken ter plaatse.
- De inpassing van nieuwe functies in de wijdere omgeving.
- De bestaande kwaliteiten van het gebied.

Ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingszones (Natuurnetwerk Nederland)
De Provincie Noord-Holland beoogt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de ecologische verbindingszones te behouden en ontwikkelen. De PRV schrijft voor dat de EHS wordt opgenomen in het bestemmingsplan. Voor ruimtelijke ontwikkelingen die in EHS-gebied liggen schrijft de PRV het 'nee, tenzij'-beginsel en een compensatieplicht voor.

UNESCO-Werelderfgoed
Onder meer de Stelling van Amsterdam maakt onderdeel uit van het UNESCO-Werelderfgoed. De PRV schrijft voor dat voor gronden die gelegen zijn binnen deze erfgoederen, in het bestemmingsplan regels moeten worden opgenomen voor het behoud en de versterking van de kernkwaliteiten van de erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde. Nieuwe functies en uitbreiding van bebouwing is enkel toegestaan voor zover deze de kernkwaliteiten van het UNESCO-Werelderfgoed versterken, als bedoeld in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (zoals hieronder beschreven). Op grond van de PRV mag een bestemmingsplan niet voorzien in bestemmingen of regels die voorzien in:

a. een grootschalige stads- of dorpsontwikkeling of glastuinbouwlocatie dan wel grootschalig;
b. bedrijventerrein of infrastructuurproject;
c. een project dat, of een activiteit die de uitgewerkte Uitzonderlijke Universele Waarden van het UNESCO-Werelderfgoed aantast of doet verdwijnen.

De PRV bepaalt dat in afwijking van sub a een bestemmingsplan hierin wel kan voorzien indien:

a. sprake is van een groot openbaar belang;
b. er voldoende maatregelen worden getroffen om de nadelige effecten van de ontwikkeling op het behoud of de Versterking van de uitgewerkte kernkwaliteiten te mitigeren of te compenseren;
c. het bestemmingsplan in overeenstemming is met artikel 13, tweede lid, en artikel 14, tweede lid, van de PRV;
d. het bestemmingsplan in overeenstemming is met de kwaliteitseisen zoals opgenomen in artikel 15 van de PRV en
e. er geen reële andere mogelijkheden zijn.

Weidevogelleefgebieden
De afwezigheid van opgaande begroeiing, gunstige omgevingscondities en de afwezigheid van bebouwing zijn in hoge mate bepalend voor het succes van weidevogelpopulaties. Zodoende is het onwenselijk dat in nieuwe bestemmingsplannen nieuwe bouwblokken worden toegekend in open gebieden. Uitbreiding op bestaande of uitbreiding van bestaande bouwblokken is minder schadelijk voor weidevogels. De PRV beoogt weidevogelgebieden te beschermen.

Als toch leefgebied moet wijken voor andere functies dient dit te worden gecompenseerd door de realisatie van nieuw geschikt leefgebied.

Bij weginfrastructuur voor wandelen en fietsen moet worden gezocht naar een inpassing met een minimale verstoring voor weidevogels, indien nodig moeten paden voor het broedseizoen worden afgesloten.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De Versterking is getoetst aan de betreffende artikelen in de PRV. Dit is nader uitgewerkt in hoofdstuk 6. Geconcludeerd wordt dat er aan de regels wordt voldaan.

5.3.4 Kader Ruimtelijke Kwaliteit Dijkversterking Hoorn-Amsterdam (KRK)

Het Kader Ruimtelijke Kwaliteit (KRK) Dijkversterking Hoorn- Amsterdam is in gezamenlijkheid opgesteld door Provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Rijkswaterstaat (Hoogwaterbeschermingsprogramma).

Het KRK is opgesteld om de kwaliteiten van het gebied te borgen, en om deze kwaliteiten een volwaardige plek te geven in de planvorming. Het KRK formuleert uitgangspunten en principe-oplossingen voor de dijkversterking die recht doen aan de kwaliteiten van het gebied en tegelijkertijd de kansen benut. Daarnaast formuleert het KRK uitgangspunten voor de uitwerking van het Projectplan voor de dijk, vooral met betrekking tot de ruimtelijke vormgeving en inpassing van de versterkingsmaatregelen. In het KRK wordt het begrip 'ruimtelijke kwaliteit' opgevat als de meerwaarde die ontstaat als de verschillende thema's rond de dijkversterking – natuur, cultuurhistorie, archeologie, recreatie, landschap en ruimte – met elkaar in verband worden gebracht. Het KRK speelt een rol bij het bepalen afwegen van de alternatieven in de m.e.r.-procedure, en bij de keuze van het ontwerp voor de dijkversterking zoals vastgelegd in het Projectplan Waterwet. In hoofdstuk 6 van deze Ruimtelijke Onderbouwing wordt aan het KRK getoetst.

Het KRK formuleert uitgangspunten en principe-oplossingen voor de dijkversterking die recht doen aan de kwaliteiten van het gebied en tegelijkertijd de kansen benut. Daarnaast formuleert het KRK uitgangspunten voor de uitwerking van het Projectplan voor de dijk, vooral met betrekking tot de ruimtelijke vormgeving en inpassing van de versterkingsmaatregelen.

Continuïteit van de Markermeerdijk als geheel staat voorop. Uit de analyse in het KRK blijkt dat de Markermeerdijk uit verschillende met elkaar verbonden dijktrajecten is opgebouwd. Een vijftal deelgebieden is onderscheiden en gehanteerd als basis voor de verdere uitwerking. Deze deelgebieden zijn: Hoornse Hop, Kogenland, Zeevang, Gouwzee en Waterland. Elk van deze deelgebieden is voorzien van kernkwaliteiten en karakteristieken, om richting te geven aan het ontwerpproces. Er zijn principeprofielen opgesteld en per deelgebied is ook een voorkeursoplossing gegeven.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Het KRK is gebruikt om te komen tot een ontwerp dat recht doet aan de ruimtelijke kwaliteiten van het betrokken gebied. In paragraaf 6.4 (Landschap) en 6.5 (Cultuurhistorie) van deze ruimtelijke onderbouwing wordt aan de uitgangspunten van het Kader Ruimtelijke Kwaliteit getoetst.

5.3.5 Provinciale beleidskaders: Landschap en Cultuurhistorie

Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2010 en Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie 2011
De Provincie Noord-Holland wil de kwaliteit en de diversiteit van het Noord-Hollands landschap en de dorpen graag behouden en verder ontwikkelen. De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (2010) maakt deel uit van het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Noord-Holland en is één van de instrumenten om de ruimtelijke kwaliteit in Noord-Holland te stimuleren. De leidraad geldt als toetsingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen.

De leidraad geeft inzicht in de ontstaansgeschiedenis en de ruimtelijke en cultuurhistorische karakteristieken van het Noord-Hollands landschap. De leidraad geeft daarbij richting op basis van de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen, het dorps DNA, de openheid van het landschap, de historische structuurlijnen en de cultuurhistorische objecten.

De leidraad is uitgewerkt in de Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie. Deze kaart is een herziening van de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW). De Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie geeft onder andere informatie over landschapstypen, aardkundige waarden, cultuurhistorische objecten, archeologische verwachtingen en molens, militaire structuren en historische dijken.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Een groot deel van de Markermeerdijk vormt de grens van het Voormalige Zuiderzeelandschap. Kernkwaliteiten van dit landschap zijn de openheid van het Markermeer en IJsselmeer, en de kwaliteit van de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken.

De beide delen van de Markermeerdijk, de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken, zijn beschermd op grond van de provinciale monumentenverordening.

Kenmerken van de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken zijn:
1. de grilligheid van het dijktracé;
2. de oude braken (relicten van voormalige doorbraken);
3. de buitendijkse voorlanden.

De dijken zijn daarmee beeldbepalend in het open polderlandschap. Handhaving van een brede open zone aan weerszijden van het dijklichaam is dan ook gewenst, zo staat beschreven in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Voor de herkenbaarheid van de dijken is de continuïteit van het dijkprofiel, het behoud van het oorspronkelijke dijktracé en materiaalkeuze van belang. Dijkversterking en –verzwaring dient op een zorgvuldige en cultuurhistorisch verantwoorde wijze verricht te worden.

De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie zijn als bronnen van beleid betrokken bij het opstellen van het Kader Ruimtelijke Kwaliteit, dat aan het ontwerp van de maatregelen (en de onderbouwing daarvan) mede ten grondslag ligt (zie Kader Ruimtelijke Kwaliteit).

In paragraaf 6.4 (Landschap) en 6.5 (Cultuurhistorie) van deze ruimtelijke onderbouwing wordt aan de aanbevelingen en de uitgangspunten van de Leidraad en de Informatiekaart getoetst.

Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk 2009
Op 30 juni 2009 hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland het beeldkwaliteitsplan 'Westfriese Omringdijk' vastgesteld. In dit beleidsplan staat een visie op de Westfriese Omringdijk beschreven. Het doel van het beeldkwaliteitsplan is het versterken van zowel de ruimtelijke als de cultuurhistorische kwaliteit van de omringdijk. Op lokaal niveau wordt verdere invulling gegeven aan dit beeldkwaliteitsplan.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk geeft de cultuurhistorische waarde van de dijk weer. Door de gaafheid van de dijk is de cultuurhistorische waarde hoog. Deze waarde is in het Beeldkwaliteitsplan als volgt gedefinieerd:

1. Leesbaarheid.
De dijk is nog steeds herkenbaar als ringdijk in het landschap. Door de grote samenhang met de omgeving vertelt de dijk de ontstaansgeschiedenis van dit landschap; de strijd tegen het water is nog altijd voelbaar, zeker waar weidse vergezichten zijn over het open water van IJsselmeer en Markermeer. De dijk ligt op veel plaatsen nog vrij in het landschap, doordat er van oudsher 200 meter vrije ruimte binnendijks gereserveerd werd. De dijk vormt een verbindend element langs de verschillende fasen van ontginning en drooglegging van Noord-Holland vanuit het oude West-Friese land. Ten slotte is de dijk ook een dynamisch element en dankt daaraan zijn vorm. Een rode draad in de ontstaansgeschiedenis is de permanente verbouwing: telkens weer zijn delen van de dijk versterkt en verlegd. Daarmee is de dijk als het ware een West-Friese variant van de Sagrada Familia. De onderdelen van deze geschiedenis zijn nog steeds herkenbaar in het landschap aanwezig.

2. Symboliek.
Bovendien heeft de dijk een belangrijke emotionele waarde. De dijk leeft in de harten van de West-Friezen. Binnen de omringdijk koesteren de West-Friezen hun eigen cultuur, hun dialect, hun tradities en geschiedenis. De dijk is daarom een belangrijk symbool voor de West-Friese identiteit.

3. Archeologie.
Het dijklichaam is een archeologische schatkamer. In het dijkprofiel zijn sporen aanwezig van de dynamiek van de dijk, zoals resten van aarden-, wier- en steenbekleding. Daarnaast verbergt de dijk nog andere sporen van het verleden, variërend van scheepsresten, opgeheven sluisjes tot dode dijkwerkers.

De landschappelijke waarde van de Westfriese Omringdijk wordt bepaald door:
- De openheid rondom de dijk.
- Het zicht van en naar de dijk.
- De continuïteit van het dijkprofiel of de herkenbaarheid van de Westfriese Omringdijk als geheel, als concentrisch element met een ringvorm die het oude “eiland van Noord-Holland” omsluit.
- De relatie tussen de dijk en het “kralensnoer” van typische aan de dijk gerelateerde elementen zoals kleiputten, braken, inlaaglanden, beschermde stadsgezichten, en de afwisseling in de kralen.
- De herkenbaarheid van de verschillende dijktrajecten. De Westfriese Omringdijk heeft een samengesteld karakter, waarbij er grote verschillen zijn tussen delen van de dijk. Het plangebied ligt in het dijktraject Markermeerdijk en stedelijk traject Hoorn.
- Het materiaalgebruik.

Samengevat, zijn de aanbevelingen voor ruimtelijke ontwikkelingen op dit deeltraject:
- Water tegen de dijk zoveel mogelijk behouden.
- Wanneer nieuw voorland nodig is, blijft dit bij voorkeur kleinschalig en smal, in elk geval laag en extensief ingericht.
- Voorlanden en vooroevers worden open gehouden.
- Binnendijkse natte natuur wordt versterkt danwel behouden.
- Herkenbaarheid dijk behouden: weg op de kruin handhaven en noordse steen aan de waterzijde terug laten komen.
- Bij dijkversterking kansen voor realisatie van pleisterplekken en rustplaatsen, nieuwe uitzichtpunten.

Voor de uitwerking zijn vijf schaalniveaus onderscheiden van de continuïteit van de dijk. Deze schaalniveaus hebben een bereik van groot naar klein, van het gehele omringde gebied tot op de detaillering van de dijk. Het zijn: de Westfriese Omringdijk als eiland in Noord-Holland, de dijk als regionale schakel, het schaalniveau van de dijk zelf als geheel, het schaalniveau van de kralen (opeenvolgende bijzondere elementen aan de dijk), en het niveau van de materialisatie op de dijk.

In paragraaf 6.4 (Landschap) en 6.5 (Cultuurhistorie) van deze ruimtelijke onderbouwing wordt aan bovenstaande aanbevelingen en uitgangspunten van het Beeldkwaliteitsplan getoetst.

Monumentenverordening Noord-Holland 2010
De bescherming van provinciale monumenten is geborgd in de Monumentenverordening Noord-Holland 2010. In deze verordening is een verbodsbepaling opgenomen voor het beschadigen of vernielen van beschermde monumenten en een omgevingsvergunningplicht in het leven geroepen voor het slopen, verstoren, verplaatsen of wijzigen van beschermde monumenten of het herstellen of (laten) gebruiken van beschermde monumenten op een wijze waarop het wordt ontsierd of in gevaar gebracht. Ook werkzaamheden aan de fundering of riolering van een beschermd monument zonder voorafgaand archeologisch onderzoek is omgevingsvergunningplichtig.

In 1986 hebben Gedeputeerde Staten, vanwege de grote cultuurhistorische, historisch morfologische en beeldbepalende waarde die de Westfriese Omringdijk voor de Provincie Noord-Holland heeft, besloten om deze dijk op de provinciale monumentenlijst te plaatsen. In 2001 hebben Gedeputeerde Staten, op basis van grotendeels dezelfde redenen, de Noorder IJ- en Zeedijken op de provinciale monumentenlijst geplaatst.

In september 2015 is de monumentenverordening door de Provincie Noord-Holland aangepast, waarbij expliciet is aangegeven dat aantasting van de monumentale waarden van het beschermd monument niet tot weigering van de omgevingsvergunning hoeft te leiden in geval van zwaarwichtige redenen van aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
De provinciale monumentenverordening heeft betrekking op het dijklichaam, dat wil zeggen de kruin van de dijk inclusief de bestrating, de beide taluds en het tracé en op de omliggende braken en voorlanden. Met de Versterking worden de monumentale dijken gewijzigd. In paragraaf 6.XX van deze ruimtelijke onderbouwing wordt getoetst of de Versterking in overeenstemming is met de provinciale monumentenverordening.

5.3.6 Provinciale beleidskaders: water

In deze paragraaf worden de provinciale beleidskaders besproken die ingaan op het aspect water.

Watervisie 2021 'Buiten de oevers' en het Uitvoeringsprogramma 2016 - 2021

De Watervisie 2021 is vastgesteld door de Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland. In de Watervisie 2021 staan het regionale waterbeleid tot 2040 en de prioriteiten van de provincie op het gebied van waterveiligheid en schoon en voldoende (drink)water in de periode 2016-2021 beschreven. Door middel van het Uitvoeringsprogramma 2016-2021 is concreet invulling gegeven aan de ambities die in de Watervisie 2021 zijn geformuleerd.

In de Watervisie 2021 zijn het regionale waterbeleid tot 2040 en de prioriteiten van de provincie op het gebied van waterveiligheid en schoon en voldoende (drink)water in de periode 2016-2021 opgenomen. Het thema waterveiligheid behelst onder meer veilige dijken en duinen, waterrobuuste ruimtelijke inrichting van het achterland, adequate rampenbeheersing, buitendijkse waterveiligheid en ruimtelijke kwaliteit. Eén van de ambities van de provincie is een goede ruimtelijke inpassing van de versterkte primaire keringen in de omgeving en dit - waar wenselijk en mogelijk - te combineren met extra ruimtelijke kwaliteit, mede door gebruik te maken van innovatieve oplossingen (zandig versterken, aanleg van voor- en achteroevers, realisatie van multifunctionele of klimaatdijken, benutting van meegroeiconcepten voor de Noordzeekustplaatsen etc.). Een kust die niet alleen veilig is, maar ook aantrekkelijk, divers en economische vitaal, of ertoe bijdraagt dat het achterland dat is. In de Watervisie 2021 geeft de provincie aan dat bij de dijkversterkingen die tot 2021 nog plaatsvinden, wordt toegezien op een goede ruimtelijke inpassing en geprobeerd wordt zoveel mogelijk extra ruimtelijke kwaliteit te realiseren.

Het thema schoon en voldoende water is onderverdeeld in zes subthema's: grondwater, oppervlaktewater, zwemwater, zoetwatervoorziening, wateroverlast en veengebieden & bodemdaling. Een belangrijk onderdeel daarvan is de kwaliteit van het oppervlaktewater. De Watervisie 2021 geeft de ecologische doelen voor niet-natuurlijk oppervlaktewater, zoals het versterken van ecologische verbindingen door de aanleg, het beheer en het monitoren van vispassages en natuurvriendelijke oevers.

Het uitvoeringsprogramma is opgesteld om aan te geven welke acties de provincie voor ogen heeft om het waterbeleid uit de Watervisie 2021 uit te voeren. Het uitvoeringsprogramma geeft inzicht in de uit te voeren acties, de instrumenten die daarbij worden ingezet en het beschikbare budget.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling

De Versterking heeft in beginsel geen invloed op de waterkwaliteit. Zo worden er geen milieuvreemde stoffen toegepast en vindt de uitvoering van het project plaats met schoon materiaal. Voor een uitgebreide lezing over de waterkwaliteit wordt verwezen naar paragraaf 6.2 van deze ruimtelijke onderbouwing. Daarnaast is bij het ontwerp van de dijkversterking rekening gehouden met innovatieve oplossingen. Een voorbeeld hiervan is de aanleg van de oeverdijk. Bij deze manier van dijkversterking wordt een zandlichaam met voorland voor de bestaande gronddijk aangebracht. De ruimtelijke inpassing wordt bij de Versterking niet uit het oog verloren. In deze ruimtelijke onderbouwing is gemotiveerd waaruit dat blijkt. Gelet op voorgaande wordt geconcludeerd dat de Versterking in lijn is met het waterbeleid van de Provincie Noord-Holland.

In het uitvoeringsprogramma is de Versterking Markermeerdijken opgenomen.

5.3.7 Provinciale Milieuverordening Noord-Holland

De Provinciale Milieuverordening (PMV) is gebaseerd op de Wet milieubeheer en de Wet bodemsanering. De PMV is bij besluit van 6 februari 2017 laatstelijk gewijzigd. Het beschermen van aardkundige waarden is één van de speerpunten van het provinciale landschaps- en bodembeschermingsbeleid.

Daarnaast bevat de PMV beleid voor stiltegebieden. In een stiltegebied is het verboden om een toestel te gebruiken, indien daardoor de ervaring van de natuurlijke geluiden kan worden verstoord. Dit verbod geldt niet voor een activiteit die rechtstreeks verband houdt met onder meer de bescherming, het onderhoud of het beheer van een gebied, inclusief dijkwerkzaamheden, dan wel de openbare veiligheid of de afwending van dreigend gevaar.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
In het projectgebied komen geen aardkundige monumenten voor. Wel valt het projectgebied gedeeltelijk samen met de stiltegebieden IJsselmeerkust Zeevang (nr. 24) en Ransdorp Holysloot (nr. 33). Gelet op de aard van het project is op de (uitvoerings)activiteiten die met het project verband houden, een vrijstelling van toepassing (artikel 4.3.2 onder e van de PMV). Hierdoor is het project uit oogpunt van de PMV uitvoerbaar.

5.3.8 Natuurbeheerplan 2017

De provincie heeft op 27 september 2016 het Natuurbeheerplan 2017 vastgesteld. Het Natuurbeheerplan beschrijft waar in Noord-Holland natuur is en kan komen, welk soort natuur en beheer daar gewenst is en voor welke locaties, agrarische collectieven, grondeigenaren en natuurbeherende organisaties subsidie voor natuurbeheer kunnen aanvragen. Het Natuurbeheerplan bevat ook kaarten waarop onder andere de grenzen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) staan aangegeven.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Het plangebied maakt onderdeel uit van de gebieden die zijn aangeduid als ‘Laag Holland’ en ‘West-Friesland’. Het Markermeer en IJmeer zijn aangeduid als beschermingstype Vogelrichtlijn met de doelbegrenzing NNN grote wateren. Diverse gebieden op het vaste land zijn aangeduid als NNN bestaande natuur. Grote delen van het waterrijke veenweidegebied en het Markermeer maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Voor het Markermeer bestaat de opgave vooral uit behoud en herstel van samenhang tussen slaapplaatsen en foerageergebieden voor grasetende watervogels en meervleermuizen. Voor de natuurtoets wordt verder verwezen naar paragraaf 6.2 van deze ruimtelijke onderbouwing.

5.3.9 Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan 2007-2013

Het Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (PVVP) bevat het beleid van de Provincie Noord-Holland op het gebied van Verkeer en Vervoer. Doel is ‘vlot en veilig door Noord-Holland’. Lopende plannen voor verbetering van de infrastructuur worden verder ontwikkeld en waar mogelijk verwezenlijkt. Verschillende andere beleidsonderdelen worden geïntensiveerd, zodat het totaal van netwerken - auto, openbaar vervoer, fiets - efficiënter wordt gebruikt en alternatieven voor het autogebruik worden gestimuleerd. Eén van de speerpunten van de provincie Noord-Holland is het bevorderen van het fietsgebruik. Dit gebeurt door uitbreiding van het fietsnetwerk en een verbetering van de kwaliteit van de fietsverbindingen.

Het PVVP geeft tevens de essentiële onderdelen aan voor het beleid van de andere wegbeheerders in Noord-Holland, zoals gemeenten en hoogheemraadschap. Uitgangspunten hierin zijn gebiedsbenadering, verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.

Ook wordt het volgende essentiële onderdeel voor gemeenten genoemd: bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient zorg te worden gedragen voor goede fietsverbindingen met het omliggende gebied.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
De Versterking ziet tevens toe op het aanleggen van een doorlopend fietspad van Hoorn naar Amsterdam. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan één van de speerpunten uit het PVVP. Met het aanleggen van een doorlopend fietspad wordt immers een impuls gegeven aan het bevorderen van het fietsgebruik. Een doorlopend fietspad draagt bij aan de uitbreiding van het fietsnetwerk en een verbetering van de kwaliteit van de fietsverbindingen met het omliggende gebied. Geconcludeerd wordt dat met de Versterking uitvoering wordt gegeven aan het PVVP.

5.4 Beleid op regionaal niveau - Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

In deze paragraaf wordt het relevante regionale beleid beschreven.

5.4.1 Waterprogramma HHNK 2016 - 2021

Met het Waterprogramma 2016-2021 geeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier richting aan het waterbeheer tussen 2016 en 2021. Het programma is toegespitst op de thema's waterveiligheid, wateroverlast, watertekort, schoon en gezond water en crisisbeheersing. Voor waterveiligheid zijn sterke waterkeringen bepalend.

Voor Waterveiligheid volgt HHNK de benadering van meerlaagsveiligheid, opgenomen in het Nationale Waterplan. Sterke waterkeringen blijven bepalend voor de waterveiligheid. Het nieuwe landelijke veiligheidsbeleid is gebaseerd op een risicobenadering. De kans op een overstroming en de mogelijke gevolgen bepalen het gewenste veiligheidsniveau. Dit betekent dat het HHNK naar een andere manier van toetsen, ontwerpen en gegevensbeheer toegaat. Beheer, onderhoud en vergunningverlening worden aangepast en de functie van regionale en overige waterkeringen bij de waterveiligheid worden onderzocht. Daarnaast worden innovatieve oplossingen gesteund. Het HHNK continueert het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het programma om de boezemkades te versterken.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Ten aanzien van de Versterking van de Markermeerdijken (Hoorn-Edam-Amsterdam) wordt in het programma opgemerkt dat sprake is van een bijzonder project omdat de dijk niet alleen een kustverdediger is, maar ook een plek om te wonen, werken en recreëren. Door het gebruik van nieuwe technieken wordt ervoor gezorgd dat de impact op de omgeving van deze dijken tussen Hoorn en Amsterdam zo beperkt mogelijk blijft. Voor elke sectie wordt onderzocht op welke wijze de dijk het beste versterkt kan worden. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan recreatieve voorzieningen en natuur, zoals de ontwikkeling van een stadsstrand bij Hoorn. Tevens zal de uitvoering in samenhang maar gefaseerd uitgevoerd gaan worden om dit zo goed mogelijk af te stemmen met de omgeving en ruimte te laten voor nieuwe methoden en technieken.

De Versterking is van groot belang voor de waterveiligheid in het gebied van het HHNK. De noodzaak daarvan vloeit voort uit het Nationale Waterplan en is hiervoor reeds toegelicht. De Versterking van de Markermeerdijken vindt zijn grondslag in de toetsing van de dijken en de afkeuring van de dijken als gevolg van deze toetsing. Het HHNK heeft daarnaast, voorafgaand aan de introductie van de nieuwe normering, de Markermeerdijken al conform de nieuwe normering

getoetst. Ook voor het ontwerp is de nieuwe normering het uitgangspunt, met als resultaat dat de dijken in de toekomst ook voldoen aan de nieuwe normering, waarbij risicobenadering een belangrijk uitgangspunt is.

Bij de Versterking van de Markermeerdijken zijn daarnaast meerdere locaties aangewezen waarbij innovatieve oplossingen, zoals de aanleg van een Oeverdijk bij Hoorn, worden toegepast. Deze zijn nader beschreven in het Projectplan Waterwet. Geconcludeerd wordt dat de Versterking van de Markermeerdijken in lijn is met het Waterprogramma 2016-2021 van het HHNK.

5.4.2 Beleidsnota Waterkeringen 2012 - 2017

De Beleidsnota Waterkeringen 2012 - 2017 is een verdere uitwerking van het Waterbeheersplan 2010-2015[15]. In de Beleidsnota Waterkeringen worden het beleid en de uitgangspunten voor het beheer en medegebruik van de waterkeringen beschreven. Centraal in deze nota staat de veiligheid. Medegebruik in het waterstaatswerk, de beschermingszone en het profiel van vrije ruimte van de waterkering is onder maatschappelijk verantwoorde kosten mogelijk als het functioneren van de waterkering volgens gestelde veiligheidseisen nu en in de toekomst niet wordt aangetast en als het beheer en onderhoud van de kering niet wordt belemmerd.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Bij de Versterking van de Markermeerdijken is zoveel mogelijk gezocht naar het creëren van medegebruik van de kering. Dit heeft o.a. geresulteerd in de meekoppelkansen van het stadsstrand Hoorn, in samenwerking met de gemeente Hoorn, en een doorlopende fietsverbinding op de dijk, in samenwerking met de Provincie Noord-Holland. Daarnaast blijft het HHNK in de toekomst open staan voor medegebruik van de kering, indien dit onder maatschappelijk verantwoorde kosten mogelijk is en beheer en onderhoud niet belemmert. Geconcludeerd wordt dat de Versterking van de Markermeerdijken in lijn is met de Beleidsnota Waterkeringen 2012-2017.

5.4.3 Keur en Legger Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (2009)

De keur bevat algemene voorwaarden en voorschriften voor werken (oeverbeschermingen, oeverinrichtingen, steigers en werken aan waterstaatswerken). De regels in de keur zijn onder te verdelen in twee categorieën: gebodsbepalingen en verbodsbepalingen. De legger bepaalt waar de geboden en verboden uit de keur van toepassing zijn, de Keur schetst daarnaast ook de voorwaarden voor eventuele ontheffingsmogelijkheden van de gebods- en verbodsbepalingen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Voor de Versterking van de Markermeerdijken is in de Waterwet de plicht opgenomen voor het opstellen van een Projectplan Waterwet. Deze plicht is tevens opgenomen in de keur van het HHNK. Aanpassing en vaststelling van de legger van de waterkering vindt voor de gehele versterking plaats na realisatie. Voor de begrenzing van het waterstaatswerk worden de begrenzingen zoals opgenomen in het Projectplan Waterwet aangehouden (conform artikel 2.12 lid 2 van de Keur HHNK 2016). Door het opstellen van het Projectplan Waterwet en het nadien conform aanpassen van de legger is de Versterking van de Markermeerdijken in lijn met de Keur van het HHNK.

[15] Het Waterbeheersplan 2010-2015 is inmiddels vervangen door het Waterprogramma 2016-2021.

5.4.4 Wegenbeleidsplan Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier 2012 - 2017

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is beheerder voor een groot deel van de wegen die gelegen zijn binnen het projectgebied van de Versterking. Het betreft gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen (voor zover gelegen buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenwet). In het Wegenbeleidsplan 2012 - 2017 geeft HHNK aan wat het de komende jaren gaat doen om het maatschappelijk gewenste effect 'Veilige wegen' te bereiken. Hier moeten de volgende twee acties aan bijdragen:

1. Het beheren van gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen, utilitaire fietspaden en wandelpaden buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet.
2. Het inrichten van de wegen conform het landelijke programma 'Duurzaam Veilig'.

HHNK hanteert in het wegenbeleid verschillende uitgangspunten en randvoorwaarden. Dit zijn onder andere:

- Mobiliteit: mobiliteit draagt bij aan de economische groei en geeft mensen de kans zich te ontwikkelen en te ontspannen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het bevorderen van het gebruik van de fiets.
- Landschap en cultuurhistorie: HHNK draagt met zijn taken bij aan de belevingswaarde van zijn beheergebied. Het gaat daarbij om natuur-, cultuurhistorische- en landschappelijke waarden.
- Recreatie: HHNK beheert recreatieve fiets-, wandel- en ruiterpaden wanneer het gecombineerd is met andere taken van het hoogheemraadschap. Zo liggen veel recreatieve fietspaden op primaire waterkeringen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling

Het HHNK heeft diverse wegen binnen het projectgebied in beheer. Bij de realisatie van de Versterking is rekening gehouden met het wegenbeleidsplan van het HHNK. Zo voorziet de Versterking in de aanleg van een doorlopend fietspad van Hoorn naar Amsterdam; hiermee wordt het gebruik van de fiets bevorderd. Ook geeft de Versterking een impuls aan de recreatie; de volledige recreatieve fietsroutes worden immers verbeterd. De aspecten landschap en cultuurhistorie worden integraal besproken in de paragrafen 6.4 en 6.5 van deze ruimtelijke onderbouwing. Gelet op voorgaande wordt geconcludeerd dat de Versterking in lijn is met het wegenbeleidsplan HHNK.

5.4.5 Beleid met betrekking tot de watertoets

Naast voornoemde beleidsstukken komen in het kader van de watertoets op grond van de Wro (artikel 3.1.6 Besluit ruimtelijke ordening) de volgende beleidsregels aan de orde:

- beleidsregels compensatie en verhardingstoename;
- beleidsregel alternatieve vormen van waterberging.

In paragraaf 6.2 van deze ruimtelijke onderbouwing wordt nader ingegaan op de uitgevoerde watertoets ten behoeve van de dijkversterking.

5.5 Beleid op regionaal niveau - overig

5.5.1 Recreatieplan Waterland, actualisatie 2012, Recreatieschap Twiske - Waterland

Het Recreatieschap Landschap Waterland is een samenwerkingsorgaan van tien Waterlandse gemeenten en de Provincie Noord-Holland. Het heeft als doelstelling de waarden van het landschap te bewaken en zorg te dragen voor een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie. De visie van het Recreatieschap is uitgewerkt in het Recreatieplan Waterland. In het Recreatieplan

wordt gesproken over de kansen die de dijkversterking Hoorn-Amsterdam met zich meebrengt voor recreatieve meekoppeling. De dijkversterking functioneert hierbij als een langgerekt park waar het op mooie dagen een drukte van belang is van fietsers, wandelaars en gemotoriseerd verkeer. Geambieerd wordt om aan al deze groepen recreanten voldoende plaats te bieden.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
De Versterking is in lijn met het Recreatieplan Waterschap aangezien hierin een fiets-voetverbinding is voorzien tussen Hoorn en Amsterdam. Waar mogelijk komt het fietspad los te liggen van de weg. Hierdoor kunnen verschillende groepen recreanten zich veilig en ontspannen verpozen.

5.6 Beleid op gemeentelijk niveau
In deze paragraaf wordt relevant gemeentelijk beleid beschreven.

5.6.1 Gemeente Hoorn

Structuurvisie gemeente Hoorn (2012)
De structuurvisie vormt het kader voor (ruimtelijke) ontwikkelingen en benoemt de opgaven waar Hoorn de komende jaren voor staat. De structuurvisie is een integraal beleidsdocument en vertaalt de verschillende maatschappelijke (sociale en economische) opgaven in ruimtelijk beleid.

Over de ligging van Hoorn aan het water vermeldt de structuurvisie onder meer het volgende:

"De kustzone wordt gezien als een belangrijke kwaliteitsdrager van Hoorn. Hoorn wil de gehele kustzone de komende jaren versterken zodat Hoorn daadwerkelijk de 'aantrekkelijke stad aan het Blauwe Hart' wordt. Het waterfront van de binnenstad wordt verder ontwikkeld. Een forse kwaliteitsimpuls is gewenst. Terug naar de kust behelst de kwalitatieve versterking van een aantal deelgebieden en de fysieke en functionele verbinding tussen deze gebieden. De deelgebieden dienen vanuit een 'overstijgend' perspectief op de kustzone te worden ontwikkeld. Daarnaast vraagt de verbinding tussen de kust en het (landschappelijke) achterland aandacht.
De wijk De Grote Waal ligt aan de kust, direct achter de Westerdijk. De kwaliteit van het Markermeer is hier nergens voelbaar. De oeverzone, van schouwburg Het Park tot aan natuurgebied De Hulk, wordt geleidelijk herontwikkeld. Strandvorming, dijkversterking en natuurontwikkeling gaan hier samen. De transformatie van de Grote Waal en deze oeverontwikkeling kunnen op elkaar worden afgestemd. Dit kan leiden tot interessante programma's (vrije tijdseconomie) op en aan de dijk."

Programma Waterfront (2013)
Een van de opgaven uit de structuurvisie omvat het ontwikkelen van een aantrekkelijke stad in een complete regio. Het waterfront is een belangrijke kwaliteitsdrager van Hoorn en moet beter benut worden. Het Programma Waterfront is een lange termijn visie op de Hoornse kust. Daarin wordt beschreven hoe Hoorn de potentie van de kust het beste kan benutten. Uit het programma volgt een aantal projecten die met prioriteit worden uitgevoerd. De projecten Stadsstrand en Boulevard Westerdijk hebben een directe relatie met de dijkversterking.

De aanleg van een oeverdijk biedt een unieke kans om het recreatieve aanbod van Hoorn te versterken door direct ten Westen van de schouwburg een stadsstrand aan te leggen. Het stadsstrand krijgt een recreatief fiets- voetpad, parkeergelegenheid, sportvelden en speelplekken. De uitloop van de oeverdijk richting De Hulk en Koggenland kan een meer natuurlijke invulling krijgen.

Hoorn heeft de enige verstedelijkte baai van Nederland. Hierbij past een stedelijk waterfront van Park Schouwburg tot aan Visserseiland. De Westerdijk wordt een boulevard. Een voorkant, die een nieuw gezicht geeft aan de stad. Komend vanaf het westen wordt dit een belangrijk entreegebied van de binnenstad voor fietsers en wandelaars.

Wijkvisie Grote Waal (2012)
De wijk Grote Waal is gelegen direct achter de dijk. Voor deze wijk is een visie en actieplan opgesteld waarin staat wat de gemeente samen met anderen doet om de woon-, werk- en leefomgeving van de Grote Waal te verbeteren. De aanleg van het stadsstrand is één van de prioriteiten uit het actieplan Grote Waal.

Stadsvisie 2005-2025 'Hoorn-Leefbaar en Vitaal'
De haven en het waterfront zijn van belang voor de identiteit en het imago van Hoorn. De ligging aan het water is van belang voor toeristen en eigen bewoners. Het gaat daarbij met name om de kustlijn c.q. het waterfront tussen de nieuwe schouwburg en het Julianapark.

Voor de toekomst liggen er mogelijkheden aan de Westerdijk en op het Oostereiland. Uitgangspunt daarbij is een integrale aanpak van het waterfront en de havens van Hoorn. Een mogelijke toekomstige stijging van het waterpeil van het Markermeer is daarbij een punt van aandacht: dit kan grote gevolgen hebben voor de hoogte van waterkeringen en daarmee voor de inrichting van de openbare ruimte.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Het project is volledig in lijn met het beleid van de gemeente Hoorn. Met de Versterking wordt uitvoering gegeven aan het vergroten van het recreatieve aanbod in de gemeente Hoorn. Dit gebeurt door het aanleggen van fiets- en wandelpaden op en naast de dijk, aanleggen van een stadsstrand en natuurontwikkeling op de oeverdijk.

5.6.2 Gemeente Koggenland

Structuurvisie 2009-2020
In de structuurvisie is omschreven wat de visie is van de gemeente Koggenland met betrekking tot de ontwikkeling van o.a. de dorpskernen en het landelijk gebied van de gemeente. Ten aanzien

van het thema water is een concreet programmapunt opgenomen, namelijk de verzwaring van de Markermeerdijk tussen Hoorn en Edam.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Met de uitvoering van het project wordt tegemoet gekomen aan dit programmapunt uit de structuurvisie van de gemeente Koggenland.

5.6.3 Gemeente Edam-Volendam

Structuurvisie Edam-Volendam
In de structuurvisie (2009) worden afwegingen gemaakt voor het toekomstig ruimtelijk beleid op lokaal niveau. Er worden keuzes gemaakt over de gewenste ruimtelijke ontwikkeling op de lange termijn, en de daarvoor noodzakelijke maatregelen op korte termijn.

In de Structuurvisie is een wateropgave opgenomen. Hierin staat vermeld dat in het kader van waterveiligheid voor in de toekomst, vrijwaringszones langs de dijken van het Markermeer zijn gereserveerd voor dijkverbetering. Voor ontwikkelingen langs waterkeringen dient rekening te worden gehouden met de bepalingen uit de Keur. Voor de Zuidpolderdijk/Zuideinde dient een beschermingszone in acht te worden genomen.

Ten aanzien van de planvorming van het Markermeer is opgenomen dat deze sterk in beweging is. Aanleiding daarvoor zijn onder meer de waterkwaliteit, de kwaliteit van de dijken en de toenemende druk van verstedelijking en recreatie.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Met de Versterking van de Markermeerdijken wordt tegemoetgekomen aan de verbetering van de waterkwaliteit en de kwaliteit van de dijken. Door de Versterking wordt hieraan uitvoering gegeven. Het project wordt conform de Keur uitgevoerd.

Structuurvisie Zeevang 2040, Vitaal perspectief
De Structuurvisie Zeevang 2040, vastgesteld in 2013, schetst een ruimtelijk vergezicht voor de gemeente Zeevang. Hierbij zijn ruimtelijke ontwikkelingen voor de middellange termijn op hoofdlijnen beschreven.

Met betrekking tot de Markermeerdijken is het volgende opgenomen:
'*Geotechnisch onderzoek heeft uitgewezen dat van de dijk Hoorn-Edam het grootste deel niet voldoet aan de wettelijk gestelde eisen met betrekking tot de veiligheid en daarom versterkt moet worden. De dijklichamen, een primaire waterkering tussen Hoorn en Amsterdam, moeten in het kader van hoogwaterbeschermingsprogramma worden versterkt. Zij voldoen niet aan de geldende normen. Volgens het concept projectplan geschiedt dat door binnen- dan wel buitenwaartse verplaatsing van het dijklichaam. Ook worden met name ten zuiden van Warder vooroevers voorzien.*

Hoewel het primair om veiligheid gaat, is ook bij de planvorming rekening gehouden met landschappelijke- en cultuurhistorische belangen. Aandachtspunten zijn onder andere:
- het tracé van de dijk en de open zichtlijnen over het water langs de dijk;
- behoud van de vorm, de breedte en het karakter van structuurdragers aan de voet van de dijk.

Deze versterking moet die voor 2021 moet zijn uitgevoerd, biedt kansen om projecten mee te koppelen. De kwaliteit van de omgeving kan worden versterkt door de aanleg van een wandelfietsroute en ontwikkeling van natuur en kleinschalige recreatievoorzieningen.'

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Met de Versterking wordt uitvoering gegeven aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Daarbij is rekening gehouden met de landschappelijke- en cultuurhistorische belangen. In de paragrafen 6.4 en 6.5 van de ruimtelijke onderbouwing worden deze aspecten besproken. Door de aanleg van een doorgaande fietsverbinding op bestaande weg wordt tegemoet gekomen aan de wens van de gemeente om de kwaliteit van de omgeving een impuls te geven.

5.6.4 Gemeente Waterland

Omgevingsvisie Waterland 203016
In de Omgevingsvisie Waterland 2030 is het project in het kader van de waterveiligheid opgenomen. Uit de Versterking vloeit een aantal meekoppelkansen voor recreatieve- en natuurontwikkeling voort.

Dit zijn onder andere:
- wandel- en fietspaden;
- kleine recreatieve voorzieningen langs de dijken;
- vergroten van de zwemmogelijkheden;
- verbeteren van de vaarverbindingen;
- natuurontwikkeling;
- verbinding van eiland/achterland met het buitenwater.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Met de Versterking wordt een doorgaande fietsverbinding gerealiseerd. Hiermee wordt dan ook uitvoering gegeven aan de Omgevingsvisie van de gemeente Waterland.

5.6.5 Gemeente Amsterdam

Structuurvisie Amsterdam 2040
Ten aanzien van de waterveiligheid is opgenomen dat duinen, dijken en kunstwerken Amsterdam beschermen tegen overstromingen vanuit zee, het Markermeer en de rivieren. Klimaatverandering en mogelijke nieuwe nationale beschermingsnormeringen zorgen er voor dat duinen, dijken en kunstwerken moeten blijven worden onderhouden en worden aangepast. Aanpassen van het dijkenstelsel heeft grote ruimtelijk gevolgen in de stad en moet zorgvuldig worden ingepast.

In het Markermeer moet ruimte beschikbaar blijven voor waterberging zodat de stadsboezem bij extreem hoogwater op Amstel en IJ kan uitmalen via het gemaal Zeeburg. Daarnaast is het Markermeer in de toekomst van belang voor de drinkwatervoorziening. Tenslotte is in de structuurvisie opgenomen dat het Markermeer belangrijk is voor de recreatie.

16 Op het moment van schrijven van deze ROB heeft deze visie nog de status van ontwerp. De verwachting is dat de visie op 9 maart 2017 wordt vastgesteld.

Kaart Hoofdgroenstructuur (versie 23 mei 2012)
De dijkversterking ligt in het gebied dat in de Kaart Hoofdgroenstructuur is aangeduid als 'hoofdgroenstructuur'. De typen waarop de Versterking van toepassing zijn "stadsrandpolder". Met de vaststelling van de Structuurvisie Amsterdam 2040 is het aanvullend toetsingskader geïntegreerd in de beleidsregels voor de Hoofdgroenstructuur. Ten aanzien van grote groengebieden is in de Structuurvisie het volgende opgenomen:

"Bij de grote groengebieden is het bewaren van het eigen, cultuurhistorische karakter en het bewaken van de onderlinge variatie het uitgangspunt. De grote variatie aan snel bereikbare, karakteristieke landschappen om de stad is één van de sterkste punten waarmee Amsterdam zich profileert als groene topstad. Deze landschappen dienen optimaal ontsloten te worden voor de recreatie, zonder dat het cultuurhistorische karakter of de natuurwaarden ervan worden aangetast. Daarbij wil Amsterdam samenwerken met alle betrokken gemeenten. De scheggen houden niet op bij de gemeentegrenzen, integendeel. De grootste stukken liggen daarbuiten. Vanuit de Amsterdamse recreant gezien lopen de scheggen door tot aan de Stelling van Amsterdam.

Bij de parken en de grote groengebieden moet de bereikbaarheid vanuit de stad optimaal zijn. Hierbij zetten we vooral in op de fiets en het openbaar vervoer. Bij alle groenelementen geldt dat een hoge kwaliteit alleen maar in stand gehouden kan worden door een uitgekiend beheer.

Om te zorgen voor de optimale groenkwaliteit is optimaliseren van het recreatief fietspadennetwerk dat de parken en grote groengebieden op een prettige manier bereikbaar maakt, van belang."

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
De Versterking wordt zorgvuldig ruimtelijk ingepast. Daarnaast heeft het project geen significante invloed op de waterberging in het Markermeer en in de toekomst zal het geen gevolgen hebben voor de drinkwatervoorziening. Tenslotte draagt de Versterking van de Markermeerdijken bij aan de recreatie. Dit gebeurt middels het aanleggen van een doorgaande fietsverbinding op de bestaande weg. Deze fietsverbinding draagt bij aan de bereikbaarheid van grote groengebieden (stadsrandpolder en ruigtegebied/struinnatuur) vanuit de stad. De aspecten natuur en cultuurhistorie worden integraal besproken in de paragrafen 6.3 en 6.5 van deze ruimtelijke onderbouwing. Gelet op voorgaande dient dan ook geconcludeerd te worden dat de Versterking in lijn is met de structuurvisie en de Hoofdgroenstructuur.

Beleidsvisie en toetskader Stadsrandpolder Waterland (2012)
De gemeente Amsterdam heeft een beleidsvisie voor Waterland opgesteld. Deze visie gaat over het gebied dat valt binnen de volgende begrenzing: de Ring A10 (zuidzijde), de grens met de gemeente Landsmeer (westzijde), de grens met de gemeente Waterland (noordzijde) en het Markermeer/IJmeer (oostzijde) en dat in de Structuurvisie Amsterdam 2040 in de hoofdgroenstructuur valt en het groentype Stadsrandpolder heeft. Centraal staat dat de boeren in het gebied een rendabel bedrijf moeten kunnen voeren, zonder dat dit ten koste gaat van het landschap en de natuur.

Waterland is voor Amsterdam heel belangrijk. Het open veenweidelandschap met de oude dorpen en de vele weidevogels trekt wandelaars en fietsers uit heel Amsterdam en ver daarbuiten. Dit landschap is gevormd door de natuur (de grillig gevormde dijkdoorbraken langs de IJmeerdijk) en door eeuwenlange veehouderij. Ook nu zijn de boeren de belangrijkste beheerders van het gebied.

Om het unieke landschap van Waterland te behouden, moeten de Waterlandse boeren een rendabel bedrijf kunnen voeren. De gemeente Amsterdam wil de boeren daarbij faciliteren, op voorwaarde dat het landschap, de natuurwaarden en de recreatieve waarden er op vooruit gaan. De visie biedt een toetsingskader voor initiatieven tot schaalvergroting en verbreding van boerenbedrijven in Waterland. De visie is een uitwerking van Structuurvisie Amsterdam 2040.

Hoofdstuk twee van de visie gaat in op landbouwontwikkeling, te weten: het vergroten, verplaatsen, de nieuwvestiging, dan wel het stoppen van agrarische bedrijven. De visie is ook gericht op verbreding van boerenbedrijven, door het koppelen van maatschappelijke functies zoals zorg en educatie aan bestaande boerenbedrijven (hoofdstuk drie). Recreatieve functies zijn toegestaan als deze de recreatieve waarde van een gebied bevorderen. Leisure (zoals pretparken) of andere grootschalige recreatieve voorzieningen met een sterk verkeersaantrekkende werking zijn niet toegestaan. Recreatieve functies die kleinschaliger van aard zijn, zoals kamperen bij de boer of boerengolf, zijn wel toegestaan. Hetzelfde geldt voor recreatieve wandel- en fietspaden. Voor dergelijke functies gelden een aantal algemene criteria. Zo mogen de bestaande landschappelijke en natuurwaarden niet worden aangetast, dient de publieks- en verkeersaantrekkende werking beperkt te blijven, moet parkeren binnen het bouwvlak worden opgelost en moeten de recreatieve functies gericht zijn op ondersteuning van extensieve recreatievormen, zoals wandelen, fietsen, kanovaren en zwemmen.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
In het ontwerp is rekening gehouden met de aanwezige natuurwaarden en recreatieve functies langs de dijk. In het kader van de dijkversterking is geen verplaatsing van agrarische bedrijven vereist. Ook het stoppen van agrarische bedrijven is niet aan de orde. De Versterking maakt voorts geen maatschappelijke- en recreatieve functies mogelijk bij bestaande boerenbedrijven. Wel omvat de Versterking de realisatie van een doorgaande fiets- en wandelverbinding tussen Hoorn en Amsterdam. De realisatie daarvan ondersteunt extensieve recreatievormen (fietsen en wandelen). In paragraaf 3.3 is de doorgaande fiets- en wandelverbinding nader toegelicht.

6 Toetsing omgevingsaspecten

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen ontwikkeling, daar waar sprake is van strijdigheid met geldende bestemmingsplannen, getoetst aan de relevante planologische en milieuhygiënische aspecten. Per aspect is aangegeven wat de effecten zijn van de voorgenomen ontwikkeling.

6.2 Water

De watertoets is een procedure waarbij de waterbeheerders in een vroegtijdig stadium worden betrokken bij de voorgenomen ontwikkeling, zodat verschillende aspecten van 'water' een goede plaats krijgen in de planvorming.

Het beleid van HHNK voor nieuwe ontwikkelingen is opgenomen in de Beleidsregels '*Compensatie verhardingstoename*' en '*Alternatieve vormen van waterberging*' (2015). Bij ingrepen in het oppervlaktewater is verder de Keur 2016 van toepassing.

Ten behoeve van de watertoets is de voorgenomen dijkversterking getoetst op de gevolgen voor de deelaspecten voor water, te weten:

- waterkwantiteit;
- waterkwaliteit;
- waterkeringen;
- beheer en onderhoud nieuw oppervlaktewater.

In de Watertoets (paragraaf 6.2.1) is ook aandacht besteed aan de grondwaterpeilen en de effecten tijdens de uitvoeringsfase. Voor nadere informatie wordt verwezen naar de Watertoets in bijlage 9.7 van het bijlagenboek.

In paragraaf 6.2.2 is ingegaan op overige wateraspecten, te weten: de BPRW-toets en meerlaagse veiligheid.

6.2.1 Watertoets

Beheer binnendijks en buitendijks

De dijkversterking heeft betrekking op zowel binnendijkse als buitendijkse gebieden. Binnendijks zijn de polders gelegen. Het HHNK is verantwoordelijk voor onder meer het peilbeheer in de polders. Noord-Holland bestaat uit verschillende polders, die ieder hun eigen afwatering hebben op het boezemwater en/of op het Markermeer. Per polder en daarbinnen liggend peilvak is een streefpeil vastgelegd.

Buitendijks is het Markermeer / IJmeer gelegen. Het Markermeer is door de Houtribdijk afgescheiden van het IJsselmeer. Het IJmeer betreft het zuidwestelijke deel van het Markermeer nabij Amsterdam. Hier is geen fysieke scheiding aanwezig.

Rijkswaterstaat is de beheerder van het Markermeer / IJmeer. Het waterpeil van het Markermeer wordt op peil gehouden door afvoer naar het IJsselmeer, via de sluizen in de Houtribdijk.
Verder wordt water uitgelaten naar de Veluwerandmeren, onder meer om de waterkwaliteit in de randmeren te handhaven. Bij hoog water kan ook water via het Noordzeekanaal worden gespuid.

Waterkwantiteit

Voor het wateraspect 'waterkwantiteit' geldt dat moet worden aangegeven hoe rekening is gehouden met de compensatie van gedempt oppervlaktewater, de compensatie van de toename van verharding en de verbetering van de waterhuishouding door realisatie van extra waterberging (eventueel in combinatie met andere functies).

Oppervlaktewater

Bij de dijkversterking wordt als algemeen uitgangspunt gehanteerd dat het oppervlaktewater zo min mogelijk wordt gewijzigd. Dit houdt bijvoorbeeld in dat een (dijk)sloot die voor de Versterking wordt gedempt, met dezelfde afmetingen als in de huidige situatie (of met de afmetingen conform de Keur2016 als deze groter zijn) wordt teruggebracht. Hiermee blijft de aan- en afvoer van water gewaarborgd, evenals de beschikbare waterberging en de afvoer naar gemalen.

Door de (deels) buitendijkse versterking wordt de oppervlakte van het Markermeer iets kleiner. De werking van het watersysteem van het Markermeer wordt echter niet beïnvloed door de dijkversterking.

Bij module 2 en 3 (aanleg van de oeverdijk Tussenwater) is door de aanleg van nieuwe grondlichamen in het Markermeer een invloed op de morfologie (zandtransport) te verwachten. Bij module 2 en 3 worden strekdammen aangelegd om het zandtransport zoveel mogelijk te beperken. Het waterbeheer van het tussenwater kan worden gestuurd door afsluitbare duikers.

Waterberging

De waterberging wordt door de dijkversterking niet gewijzigd. Bij een binnenwaartse versterking wordt een eventuele dijksloot met dezelfde afmetingen (of het minimale leggerprofiel) als de huidige waterloop teruggebracht. Gebleken is dat het percentage oppervlaktewater in de polders gelijk blijft, dus dat de beschikbare waterberging (het bergingspercentage) niet wijzigt. De aan- en afvoer van water zijn gewaarborgd, evenals de beschikbare waterberging en de afvoer naar gemalen.

Bij een buitenwaartse dijkversterking (met asverschuiving) kan de oppervlakte van het beheergebied van HHNK iets toenemen. Dit betreft enkele hectares op een totaal beheergebied van vele honderden hectares en is dus niet van belang.

De hoeveelheid oppervlaktewater van het Markermeer wordt bij een buitendijkse dijkversterking ook iets kleiner. De beschikbare berging neemt ook hier dus iets af. Uit een indicatieve berekening (afname waterbreedte per dwarsprofiel, vermenigvuldigd met de lengte waarover het dwarsprofiel is voorzien) blijkt dat de afname van de oppervlakte van het Markermeer ongeveer 90 ha is. Ten opzichte van de totale oppervlakte van het Markermeer, circa 700 km^2, is dit ongeveer 0,1%. De beschikbare waterberging en de zoetwatervoorziening van het Markermeer nemen dus in geringe mate af. Deze afname valt onder het Barro, omdat de wijzigingen in het kader van een dijkversterking plaatsvinden.

Op verschillende locaties wordt nieuwe verharding voor een fietspad aangelegd. Waar deze verharding afstroomt naar het beheergebied van HHNK, wordt een versnelde afstroming van water voorkomen door extra waterberging aan te leggen. Bij een afstroming richting het Markermeer is in verband met het Barro geen compensatie vereist.

Waterkwaliteit

Voor het wateraspect 'waterkwaliteit' dient te worden aangegeven hoe rekening is gehouden met het voorkomen van vervuiling en de afstroming van potentieel vervuild hemelwater. Daarnaast zijn van belang de realisatie van een doorspoelbaar watersysteem en het voorkomen van snipper-blauw. Waterkwaliteit kan worden verbeterd door de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

Verontreiniging

De dijkversterking heeft in beginsel geen invloed op de waterkwaliteit. Er worden geen milieuvreemde stoffen toegepast en de dijkversterking wordt uitgevoerd met schoon materiaal zoals stortsteen of basalton en schone grond. Waar de dijksloot landinwaarts wordt verplaatst, blijft deze de sloten verbinden die loodrecht op de dijk liggen. Er wordt dus voorkomen dat er doodlopende sloten ontstaan.

Bij het nieuwe tussenwater bij de oeverdijk worden in- en uitlaatduikers aangelegd, zodat een doorstroming kan optreden. Hierbij wordt een natuurlijke peilfluctuatie nagestreefd. Hiermee wordt de groei van waterplanten gestimuleerd, waardoor de natuurlijke afbraak van nutriënten vergroot wordt. Daarmee wordt een goede waterkwaliteit behouden. Voor het tussenwater is in verband met de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) een onderzoek uitgevoerd welke is opgenomen in bijlage 9.6 van het bijlagenboek.

Uit de toetsing blijkt dat de Versterking geen noemenswaardig permanent effect heeft op fytoplankton en daarom geen gevolgen voor de score op de KRW-maatlat fytoplankton voor het Markermeer. Bij de juiste inrichting en beheer wordt voor macrofyten verwacht dat het tussenwater helder en plantenrijk zal worden. Daarnaast heeft de Versterking geen wezenlijk permanent effect op macrofauna en op macrofyten en daarom geen gevolgen voor de score op de KRW-maatlat macrofauna en de KRW-maatlat macrofyten voor het Markermeer. Voor vis is er een positief effect te verwachten vanwege de kraamkamerfunctie en schuilmogelijkheden voor volwassen vis in het nieuw gevormde Tussenwater. Ook de tijdelijke effecten zijn getoetst. Hieruit blijkt dat er geen tijdelijke negatieve invloed is op de voorgenoemde KRW-maatlatten.

Aan de Markermeerzijde van de oeverdijk wordt het bestaande strandje met zwemwaterfunctie vervangen door het nieuwe strand van de oeverdijk. Omdat het zwemwater aan de Markermeerzijde ligt, is er geen reden om een verslechtering van de huidige goede zwemwaterkwaliteit te verwachten. Voorwaarde is wel dat er voldoende voorzieningen zijn om het ontstaan van verontreiniging door zwemmers te voorkomen, zoals afvalbakken en sanitaire voorzieningen.

Snipperblauw en doorspoelbare watersystemen

Het ontstaan van 'snipper-blauw' (zoals geïsoleerde slootjes) wordt voorkomen en er worden doorspoelbare watersystemen gerealiseerd. Waar de dijksloot landinwaarts wordt verplaatst, blijft deze de sloten verbinden die loodrecht op de dijk liggen. Er wordt dus voorkomen dat er doodlopende watergangen ontstaan.

Aanleg van natuurvriendelijke oevers
Het beleid van HHNK is om waar mogelijk natuurvriendelijke oevers aan te leggen. Hieronder is voor het project aangegeven hoe met dit uitgangspunt om is gegaan.

De oeverdijk bij Hoorn is een locatie waar natuurvriendelijke oevers worden gerealiseerd. De oeverdijk wordt gedeeltelijk ingericht als natuurgebied en voorziet aan de zijde van het Markermeer in een licht aflopend talud. De flauw aflopende oever, uitgevoerd in zandig materiaal biedt mogelijkheden voor met name onderwatervegetatie om zich ontwikkelen. Dit is gunstig voor vis- en vogelsoorten in het Markermeer. Ook aan de zijde van het tussenwater worden de oevers natuurvriendelijk ingericht. Door in het tussenwater een natuurlijk peil te hanteren, ontwikkelen zich naast watervegetaties ook (riet)moerassen[17]. Het tussenwater heeft een functie als kraamkamer voor vissen uit het Markermeer en vormt een leefgebied van water- en moerasvogels.

Bij Zeevang worden voorlanden aangelegd voor de dijk. Deze voorlanden worden op een ecologische wijze ingericht, maar de oevers zijn gevat in steen. Natuurvriendelijke oevers zijn hier niet mogelijk, omdat de voorlandjes zouden afkalven bij zachte geleidelijke oevers in het Markermeer[18]. De voorlanden bij Zeevang zijn beperkt in omvang. De voorlanden zijn zoveel mogelijk gelegen ter hoogte van de binnendijkse braken met moerassen. Op deze manier versterken de voorlanden de natuurwaarden die aanwezig zijn in de diverse braken die zijn gelegen aan de binnenzijde van de dijk en wordt migratie aan de buitenzijde van de dijk mogelijk gemaakt.

De overige delen van de Versterking worden niet voorzien van natuurlijke oevers. Dit om het huidige karakter van de dijk vanuit landschappelijk en cultuurhistorisch oogpunt te behouden. De versterking heeft tot gevolg dat een aantal sloten aan de binnenzijde van de dijk wordt gedempt. Ter compensatie worden nieuwe sloten aangelegd, maar deze worden niet voorzien van natuurlijke oevers. De reden daarvoor is dat natuurvriendelijke oevers kleine zoogdieren aantrekken in de veiligheidszone van de dijk; het graven van deze dieren in de dijk kan de waterveiligheid aantasten. Daarnaast is voor natuurvriendelijke oevers ruimte nodig. De aanleg van natuurvriendelijke oevers zou leiden tot een groter ruimtebeslag, terwijl juist getracht wordt om het ruimtebeslag beperkt te houden. Tot slot liggen aan de binnenzijde van de dijk overal weidevogelleefgebieden. Natuurvriendelijke oevers gaan ook ten koste van deze gebieden, wat ook een reden is om het ruimtebeslag beperkt te houden en geen natuurvriendelijke oevers langs de binnendijkse sloten aan te leggen.

Beheer en onderhoud
Het beheer van de dijken blijft bij het HHNK: het waterbeheer binnendijks blijft in beheer van het HHNK. Rijkswaterstaat blijft verantwoordelijk voor het waterbeheer van buitendijks gelegen gebieden.

Tussen de teen van de dijk en de insteek van de sloot (waar van toepassing) wordt een onderhoudspad van circa 5 meter breed aangebracht ten behoeve van zowel het beheer van de dijk als van de sloot.

In module 2 en 3 wordt een oeverdijk aangelegd. De huidige kering wordt afgewaardeerd tot regionale kering. De nog te realiseren oeverdijk wordt de primaire kering. De nieuwe

[17] Natuurlijk peil: het waterpeil volgt het het natuurlijk seizoensverloop: het zomerpeil is lager dan het winterpeil.
[18] Bij de oeverdijk bij Hoorn speelt hetzelfde, maar hier is in de dimensionering van de dijk rekening gehouden met verplaatsing van zand.

beheergrenzen en de functiewijziging worden in een leggerbesluit opgenomen nadat de voorgenomen ingreep (dus het projectbesluit) onherroepelijk is. In het leggerbesluit kan worden opgenomen dat de wijziging pas wordt geëffectueerd wanneer de situatie in het veld daadwerkelijk is gewijzigd. Waarschijnlijk wordt het natuurbeheer van het tussenwater overgedragen aan een natuurbeschermingsorganisatie. Hiervoor wordt het gebied toegevoegd aan het Nederlands Natuurnetwerk (NNN). Het waterbeheer komt naar verwachting bij het HHNK te liggen.

Tijdelijke situatie
Bij de uitvoering van de werkzaamheden worden eerst eventuele aanpassingen in het oppervlaktewater doorgevoerd, zoals de aanleg van een nieuwe dijksloot of de compensatie van verharding. Pas daarna wordt de oude sloot gedempt of de verharding aangelegd. Hiermee wordt voorkomen dat in de tijdelijke situatie negatieve effecten op kunnen treden.

Kunstwerken
Bij kunstwerken (bijvoorbeeld gemalen) wordt de dijkversterking zodanig uitgewerkt dat de kunstwerken blijven functioneren.

(Grond)waterpeilen
De dijkversterking heeft door de dikke deklaag van klei en veen een bodemzetting tot gevolg. De hydraulische weerstand in de deklaag kan daardoor iets toenemen. Omdat deze weerstand nu ook al meerdere honderden dagen bedraagt (doordat de deklaag overwegend uit 10 tot 15 meter Holocene afzettingen bestaat), is deze toename verwaarloosbaar klein.

De waterpeilen blijven volgens de huidige plannen overal gelijk als in de huidige situatie. Er is daardoor geen invloed op het oppervlaktewater, en evenmin op de grondwatersituatie.

Bij het tussenwater, een nieuwe waterpartij bij module 2 en 3, wordt in de zomer een lager peil ingesteld. Uit onderzoek, zie bijlage 9.9 van het bijlagenboek, is gebleken dat hierdoor geen negatieve gevolgen voor andere belangen op zullen treden.

6.2.2 Overige wateraspecten

Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016 - 2021 (Bprw)
Op het project is het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren (Bprw) 2016-2021 van Rijkswaterstaat van toepassing. Dit plan zet in op het beschermen van Nederland tegen het water, het afvoeren van overtollig water, watertekort beperken, het verbeteren van de waterkwaliteit, het mogelijk maken van vlot en veilig verkeer over water en het bijdragen aan een duurzame leefomgeving. Rijkswaterstaat is actief betrokken geweest bij de planvorming voor de Versterking van de Markermeerdijken. Voor het project is een toets op grond van het Beheer- en ontwikkelplan voor Rijkswateren (BPRW toets) doorlopen, welke is opgenomen in bijlage 9.6 van het bijlagenboek. De uitkomsten hiervan zijn beschreven in het Projectplan Waterwet (een samenvatting daarvan is opgenomen in paragraaf 8.2.2). Geconcludeerd wordt dat de Versterking in lijn is het Beheer- en ontwikkelplan voor rijkswateren, aangezien de genoemde belangen in dit plan een positieve uitwerking hebben gekregen in de Versterking.

Meerlaagse veiligheid
Aanvullend op de Watertoets en de aspecten die hierbij een de orde komen, is het aspect meerlaagse veiligheid van belang. In artikel 8a PRV staat voorgeschreven dat de toelichting van een bestemmingsplan een beschrijving dient te bevatten van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de risico's van en bij een overstroming en maatregelen en voorzieningen die worden getroffen om die risico's te voorkomen of te beperken. Het is namelijk van provinciaal belang dat vitale infrastructuur en kwetsbare objecten, woonwijken en bedrijventerreinen bestand zijn tegen overstromingen. Een doordachte locatiekeuze en slimme ruimtelijke en stedenbouwkundige inrichting kunnen de gevolgen van een overstroming aanzienlijk beperken. Daarom dient in de toelichting van het bestemmingsplan inzicht te worden gegeven in de risico's van en bij overstromingen en de maatregelen en voorzieningen die worden getroffen om deze risico's te voorkomen of te beperken, aanvullend op de veiligheid die de dijken blijven bieden.

De Versterking betreft een waterveiligheidsproject. Het doel van het project is het realiseren van een veilige dijk die voldoet aan de wettelijke veiligheidsnormen. In paragraaf 2.4 van het Projectplan Waterwet aan de randvoorwaarden beschreven waaraan de Versterking moet voldoen:
- de dijk moet voldoen aan de nieuwe normering;
- de dijk voldoet van 2021 tot en met 2071 (50 jaar veilig);
- de dijk is sober, robuust en doelmatig uitgevoerd.

Op dit moment vertoont de dijk een aantal veiligheidstekorten (nader beschreven in paragraaf 3.1 van het Projectplan Waterwet). De dijk heeft bijvoorbeeld onvoldoende kruinhoogte of de taluds zijn te steil. Om deze veiligheidstekorten te ondervangen zijn (op basis van het milieueffectrapport) keuzes gemaakt voor bepaalde versterkingsoplossingen. De gekozen versterkingsoplossingen zijn beschreven in paragraaf 4.1 van het PPW en in paragraaf 3.3 van de Ruimtelijke onderbouwing. Hierin is per module beschreven welke maatregelen en voorzieningen (zoals het verhogingen en verbreden van de dijk, het aanpassen of realiseren van kunstwerken en het plaatsen van damwanden) er worden getroffen.

6.2.3 Conclusie water
De dijkversterking zoals deze is voorgenomen, is in overeenstemming met de vigerende regelgeving en beleid. De dijkversterking wordt zodanig uitgevoerd dat er geen negatieve gevolgen zijn voor zowel het binnendijkse als het buitendijkse oppervlaktewater. Er zijn geen gevolgen voor de waterkwaliteit van het oppervlaktewater als van het grondwater. De waterberging wordt niet significant beïnvloed.

6.3 Natuur
Bij de Versterking wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden door het ruimtebeslag van het ontwerp zoveel mogelijk te beperken, de recreatieve voorzieningen (op de oeverdijk) aan te passen of door nog andere mitigerende maatregelen te nemen. Indien nodig, is voor restschade van bijzondere natuurwaarden gecompenseerd. Kort samengevat betekent dit dat vanwege de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden drie stappen zijn genomen 1) Inpassing, 2) Mitigatie en 3) Compensatie. Op deze manier is rekening gehouden met de natuurwaarden in en om de te versterken dijk.

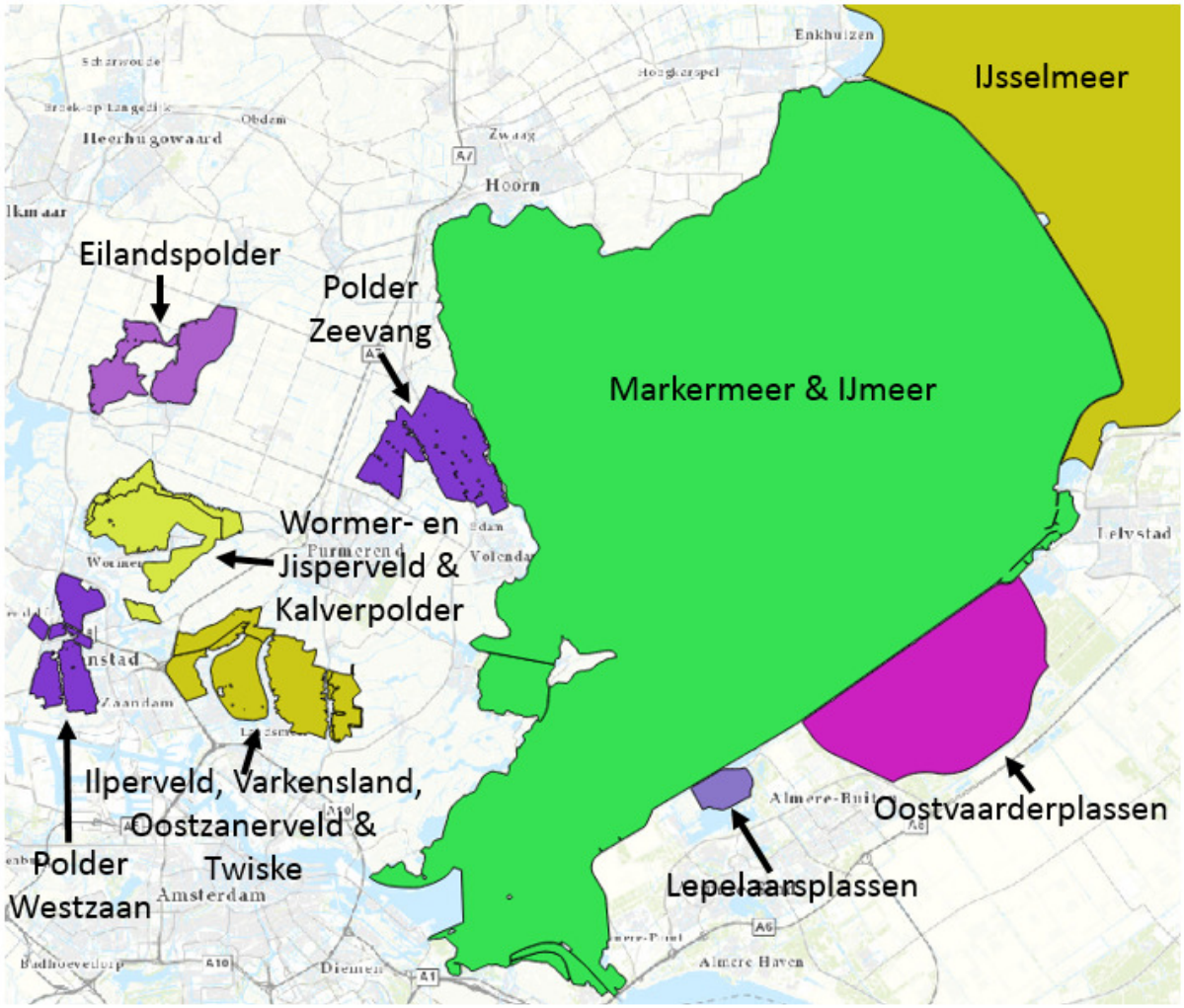
In het kader van Natuur ligt de focus op de volgende onderwerpen:
1. Natura 2000-gebieden (bescherming via de Wet natuurbescherming, aspect gebiedsbescherming).
2. Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen, Weidevogelleefgebied (bescherming via de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)).
3. Soortenbescherming (bescherming via de Wet natuurbescherming, aspect soortenbescherming).

Deze onderwerpen zijn uitgebreid beschreven in de volgende onderzoeken:
Passende Beoordeling (hierna te noemen: PB), Toetsing NNN en weidevogelleefgebieden en Soortenbeschermingstoets. Er zijn twee vergunningen aangevraagd, te weten: vergunning Wet natuurbescherming in het kader van gebiedsbescherming en ontheffing Wet natuurbescherming in het kader van soortenbescherming.

In de onderstaande paragrafen worden de genoemde onderwerpen en effecten op de bijzondere natuurwaarden beschreven.

6.3.1 Invloed op Natura 2000-gebieden

De Versterking is deels gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Verder zijn in de omgeving meer Natura 2000-gebieden gelegen, zie figuur 99. Plannen en projecten mogen niet leiden tot significante effecten op deze Natura 2000-gebieden. De Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor specifieke habitats en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn gesteld. Wanneer effecten leiden tot het in gevaar komen van deze instandhoudingsdoelstellingen, dan zijn deze effecten significant. In de volgende tekst zijn de effecten opgesplitst in gebruiksfase en aanlegfase, omdat deze leiden tot wezenlijk andere effecten.

Figuur 99: Natura-2000 gebieden

Effecten gebruiksfase
Langs de dijk liggen twee Natura 2000-gebieden: Markermeer & IJmeer en Polder Zeevang. In de PB, inclusief voortoets, is onderzoek gedaan naar de effecten van de Versterking op Natura 2000-gebieden. Effecten in de gebruiksfase zijn het gevolg van ruimtebeslag[19] en verstoring door beweging en geluid door recreanten.

Tabel 8 geeft een compleet overzicht van de habitattypen en kwalificerende soorten en de impact van verwachte effecten hierop tijdens de gebruiksfase. In de PB is geconcludeerd dat er geen sprake is van een significant negatief effect, omdat de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van effecten in de gebruiksfase niet in gevaar komen.

[19] In de Passende Beoordeling is bij de bij de aanlegfase beschreven, omdat het dan optreedt, waarbij is toegelicht dat het blijvend is. In PB staat dus als effect van gebruiksfase alleen verstoring door recreatie. Voor de volledigheid is in de ruimtelijke onderbouwing het effect ruimtebeslag in de ruimtelijke onderbouwing wel bij de gebruiksfase opgenomen.

Tabel 8. Effecten gebruiksfase Natura 2000-gebieden

Soort	Effecten gebruiksfase
MARKERMEER & IJMEER	
Habitattypen	
Kranswierwateren	Geen effect
Habitatrichtlijnsoorten	
Rivierdonderpad	Geen effect
Meervleermuis	Geen effect, want geen nieuwe verlichting.
Vogelrichtlijnsoorten: Broedvogels	
Aalscholver	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Visdief	Geen effect. Huidige broedplaatsen kunnen weer gebruikt worden. Geen toename verstoring door recreatie.
Vogelrichtlijnsoorten: Niet-broedvogels	
Aalscholver	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Fuut	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Nonnetje	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Dwergmeeuw	Soort komt niet voor langs het te versterken traject, effecten zijn uitgesloten.
Zwarte stern	Soort komt niet voor langs het te versterken traject, effecten zijn uitgesloten.
Grote zaagbek	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Lepelaar	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Kuifeend	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Toppereend	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Brilduiker	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Tafeleend	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Meerkoet	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Krakeend	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Krooneend	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Grauwe gans	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Brandgans	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Smient	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
Slobeend	Beperkte toename verstoring, significant effect uitgesloten.
POLDER ZEEVANG	
Vogelrichtlijnsoorten: Niet-broedvogels	
Kleine Zwaan	Geen effect
Kolgans	Geen effect
Grauwe Gans	Geen effect
Brandgans	Geen effect
Smient	Geen effect
Goudplevier	Geen effect
Kievit	Geen effect
Grutto	Geen effect
Wulp	Geen effect

Effecten aanlegfase
In de aanlegfase treden effecten op als het gevolg van werkzaamheden aan de dijk en aanleg van tijdelijke voorzieningen (bijvoorbeeld depots, werkstroken en vaargeulen). Dit zijn de volgende effecten:

- ruimtebeslag op leefgebieden van kwalificerende soorten.
- verstoring van individuen door aanwezigheid van personeel en materieel wat leidt tot een toename van visuele prikkels, geluid en licht.
- vertroebeling van het Markermeer door de werkzaamheden waardoor de geschiktheid van leefgebieden afneemt.
- vermesting en verzuring als gevolg van het gebruik van machines wat kan leiden tot veranderende vegetatie en verminderde geschiktheid van leefgebieden.

Tabel 9 geeft een compleet overzicht van de habitattypen en kwalificerende soorten en impact van verwachte effecten hierop tijdens de aanlegfase. De effecten leiden mogelijk tot het in gevaar komen van instandhoudingsdoelstellingen en dit is te voorkomen met mitigerende maatregelen. Na de tabel zijn de mitigerende maatregelen beschreven.

Tabel 9: Effecten aanlegfase Natura 2000-gebieden

Soort	Effecten aanlegfase
MARKERMEER & IJMEER	
Habitattypen	
Kranswierwateren	Geen effect
Habitatrichtlijnsoorten	
Rivierdonderpad	Beperkte verstoring door onderwatergeluid, significant negatief effect uitgesloten.
Meervleermuis	Geen verstoring binnen Habitatrichtlijngebied.
Vogelrichtlijnsoorten: Broedvogels	
Aalscholver	Beperkte verstoring en vertroebeling. Significant effect uitgesloten.
Visdief	Door waarborgen voldoende broedgelegenheid tijdens en na afronding van de werkzaamheden, geen significant effect. Beperkte verstoring, en vertroebeling. Significant effect uitgesloten.
Vogelrichtlijnsoorten: Niet-broedvogels	
Aalscholver	Beperkte verstoring en vertroebeling tijdens werkzaamheden. Significant effect uitgesloten.
Fuut	Door beperking verstoring in Hoornse Hop en Gouwzee in augustus en september geen significante effecten. Beperkte vertroebeling. Significant effect uitgesloten.
Nonnetje	Beperkte verstoring en vertroebeling tijdens werkzaamheden. Significant effect uitgesloten.
Dwergmeeuw	Soort komt niet voor langs het te versterken traject. Beperkte vertroebeling. Significant effect uitgesloten.
Zwarte stern	Soort komt niet voor langs het te versterken traject. Beperkte vertroebeling. Significant effect uitgesloten.
Grote zaagbek	Beperkte verstoring en vertroebeling tijdens werkzaamheden. Significant effect uitgesloten.

Lepelaar	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
Kuifeend	Door beperking verstoring van belangrijke gebieden in de periode dat veel vogels aanwezig zijn, zijn significante effecten uitgesloten.
Toppereend	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
Brilduiker	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
Tafeleend	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
Meerkoet	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
Krakeend	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
Krooneend	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
Grauwe gans	Door beperking verstoring rustgebied in Markermeer ter hoogte van Hoornse Hop, Gouwzee en Waterland in december geen significante effecten.
Brandgans	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
Smient	Door beperking verstoring rustgebied in Markermeer ter hoogte van Polder Zeevang en Waterland in de periode oktober t/m maart geen significante effecten.
Slobeend	Beperkte verstoring tijdens werkzaamheden, significant effect uitgesloten.
POLDER ZEEVANG	
Vogelrichtlijnsoorten: Niet-broedvogels	
Kleine Zwaan	Enige verstoring tijdens werkzaamheden, geen significant effect.
Kolgans	Enige verstoring tijdens werkzaamheden, geen significant effect.
Grauwe Gans	Enige verstoring tijdens werkzaamheden, geen significant effect.
Brandgans	Enige verstoring tijdens werkzaamheden, geen significant effect.
Smient	Door beperking verstoring geen significante effecten.
Goudplevier	Door beperking verstoring geen significante effecten.
Kievit	Enige verstoring tijdens werkzaamheden, geen significant effect.
Grutto	Door beperking verstoring geen significante effecten.
Wulp	Door beperking verstoring geen significante effecten.

Mitigerende maatregelen

De mitigerende maatregelen in tabel 10 richten zich op het voorkomen van significante effecten op kwalificerende soorten als gevolg van de werkzaamheden. De maatregelen worden met name genomen om verstoring tijdens de uitvoering te beperken. De maatregelen zijn nader omschreven in de Passende Beoordeling en worden vastgelegd in de vergunning Wet natuurbescherming.

Tabel 10. Mitigerende maatregelen voor Natura 2000-gebieden

Kwalificerende soort	Maatregel	Beschrijving	Periode	Locatie
MARKERMEER & IJMEER				
Visdief	Tijdelijke alternatieve broedplaatsen.	De alternatieve broedplaatsen zijn voor het begin van het eerste broedseizoen van de uitvoeringsperiode gereed en hier vindt gedurende het broedseizoen geen verstoring plaats. De alternatieve broedplaatsen bestaan uit twee speciaal ingerichte pontons. Deze liggen voor de kust ter hoogte van module 3/4 en bij de Hoeckelingsdam (module 15), buiten de verstoringszone van 350 meter van de werkzaamheden. Het ponton wordt buiten de vaargeul en niet verder dan 350 tot 500 meter van het land geplaatst.	Elk jaar van 15 april tot 1 september (ponton kan gehele werkperiode blijven liggen, maar kunnen eventueel buiten het broedseizoen verplaatst worden).	De Hulk Module 3 Schardam Module 4 Hoeckelingsdam Module 15.
	Ongeschikt houden potentiële broedlocaties tijdens broedperiode.	Door in het broedseizoen continu te blijven werken/verstoren op de oeverdijk en de huidige broedlocaties is vestiging van visdiefjes te voorkomen. Verstoring kan bestaan uit heen- en weer rijden of bijvoorbeeld tijdelijk (niet permanent in verband met gewenning) roofvogelvliegers plaatsen, of andere vormen van verstoring. Rustige perioden duren maximaal twee dagen. Vestiging van visdiefjes is mogelijk wanneer de werkzaamheden voor langere periode worden onderbroken. Indien visdiefjes tot broeden zijn gekomen, worden rondom die locatie geen werkzaamheden verricht tot	15 april tot 1 augustus (broedseizoen loopt door tot 1 september, maar laat in het seizoen worden geen nieuwe legsels begonnen).	Huidige broedlocaties: De Hulk Module 3 Schardam Module 4 Hoeckelingsdam Module 15 Oeverdijk Module 2 en 3

		het einde van het broedseizoen.		
Fuut	Fasering werkzaamheden	Er wordt op maximaal 50% van de aangegeven trajecten tegelijkertijd aan de dijk. Deze werklocatie kan zich met enkele honderden meters per dag langs het dijktraject verplaatsen. Werklocaties liggen minimaal 2 km uit elkaar. Hulpvaartuigen zoals survey boten, bemanningswissel vaartuigen etc. dienen dezelfde vaarroutes aan te houden als het groot materieel.	1 augustus tot 1 oktober.	Hoornse Hop Module 1 t/m 4 Gouwzee Module 11
Kuifeend	Fasering werkzaamheden	Er worden in de aangegeven periode geen werkzaamheden uitgevoerd die verstoring richting de Gouwzee veroorzaken. Dit zijn alle werkzaamheden waarbij op of aan de buitenzijde van de dijk machines worden gebruikt.	1 oktober tot 1 december.	Gouwzee Module 11 en 12
		Er wordt op maximaal 50% van het traject tegelijkertijd aan de dijk gewerkt. Deze werklocatie kan zich met enkele honderden meters per dag langs het dijktraject verplaatsen. Werklocaties liggen minimaal 2 km uit elkaar. Hulpvaartuigen zoals survey boten, bemanningswissel vaartuigen etc. dienen dezelfde vaarroutes aan te houden als het groot materieel.	1 oktober tot 1 december.	Waterland Module 15 (tussen Polder IJdoorn en Kaap Kinselmeer, sectie EA10B en EA11)
Smient	Fasering werkzaamheden	Er wordt op maximaal 50% van de aangegeven trajecten tegelijkertijd aan de dijk gewerkt. Deze werklocatie kan zich met enkele honderden meters per dag	1 oktober tot 1 april.	Polders tussen Schardam en Edam Module 4 t/m 7 Gouwzee Module 11*

		langs het dijktraject verplaatsen. Werklocaties liggen minimaal 2 km uit elkaar. Hulpvaartuigen zoals survey boten, bemanningswissel vaartuigen etc. dienen dezelfde vaarroutes aan te houden als het groot materieel.		Waterland Module 13 t/m 15
Grauwe gans	Fasering werkzaamheden	Er wordt op maximaal 50% van de aangegeven trajecten tegelijkertijd aan de dijk gewerkt. Deze werklocatie kan zich met enkele honderden meters per dag langs het dijktraject verplaatsen. Werklocaties liggen minimaal 2 km uit elkaar. Hulpvaartuigen zoals survey boten, bemanningswissel vaartuigen etc. dienen dezelfde vaarroutes aan te houden als het groot materieel.	1 december tot 1 januari.	Zeevang Module 4 t/m 7 Gouwzee Module 11
POLDER ZEEVANG				
Smient	Fasering werkzaamheden	Er wordt op maximaal 50% van de aangegeven trajecten tegelijkertijd aan de dijk gewerkt. Deze werklocatie kan zich met enkele honderden meters per dag langs het dijktraject verplaatsen. Werklocaties liggen minimaal 2 km uit elkaar. Hulpvaartuigen zoals survey boten, bemanningswissel vaartuigen etc. dienen dezelfde vaarroutes aan te houden als het groot materieel.	1 oktober tot 1 april.	Zeevang Module 7
		Binnendijks geen werkzaamheden tussen dijkpaal 62 en 66.		Zeevang Module 7 Dijkpaal 62-66
Goudplevier	Fasering werkzaamheden	Er wordt op maximaal 50% van de aangegeven trajecten tegelijkertijd aan de dijk gewerkt. Deze werklocatie kan zich met enkele	1 oktober tot 1 april.	Zeevang Module 7

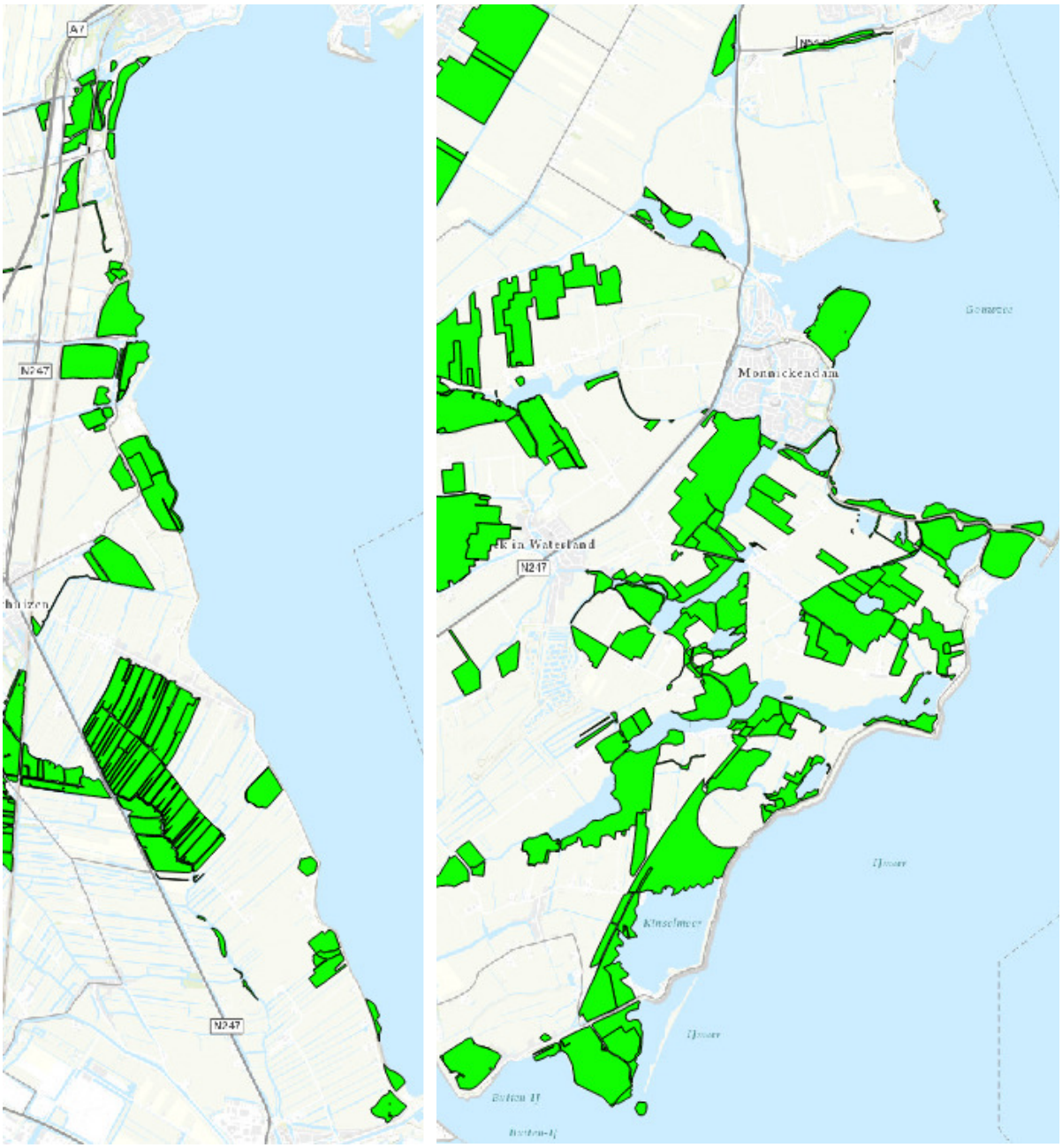
		honderden meters per dag langs het dijktraject verplaatsen. Werklocaties liggen minimaal 2 km uit elkaar. Hulpvaartuigen zoals survey boten, bemanningswissel vaartuigen etc. dienen dezelfde vaarroutes aan te houden als het groot materieel.		
Wulp	Fasering werkzaamheden	Er wordt op maximaal 50% van de aangegeven trajecten tegelijkertijd aan de dijk gewerkt. Deze werklocatie kan zich met enkele honderden meters per dag langs het dijktraject verplaatsen. Werklocaties liggen minimaal 2 km uit elkaar. Hulpvaartuigen zoals survey boten, bemanningswissel vaartuigen etc. dienen dezelfde vaarroutes aan te houden als het groot materieel.	1 oktober tot 1 april.	Zeevang Module 7
		Binnendijks geen werkzaamheden tussen dijkpaal 62 en 66.		Zeevang Module 7 Dijkpaal 62-66
Grutto	Fasering werkzaamheden	Er wordt op maximaal 50% van de aangegeven trajecten tegelijkertijd aan de dijk gewerkt. Deze werklocatie kan zich met enkele honderden meters per dag langs het dijktraject verplaatsen. Werklocaties liggen minimaal 2 km uit elkaar. Hulpvaartuigen zoals survey boten, bemanningswissel vaartuigen etc. dienen dezelfde vaarroutes aan te houden als het groot materieel.	1 oktober tot 1 april.	Zeevang Module 7
		Binnendijks geen werkzaamheden tussen dijkpaal 62 en 66.	1 februari - 15 april.	Zeevang Module 7 Dijkpaal 62-66

6.3.2 Invloed op Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen, Weidevogelleefgebied

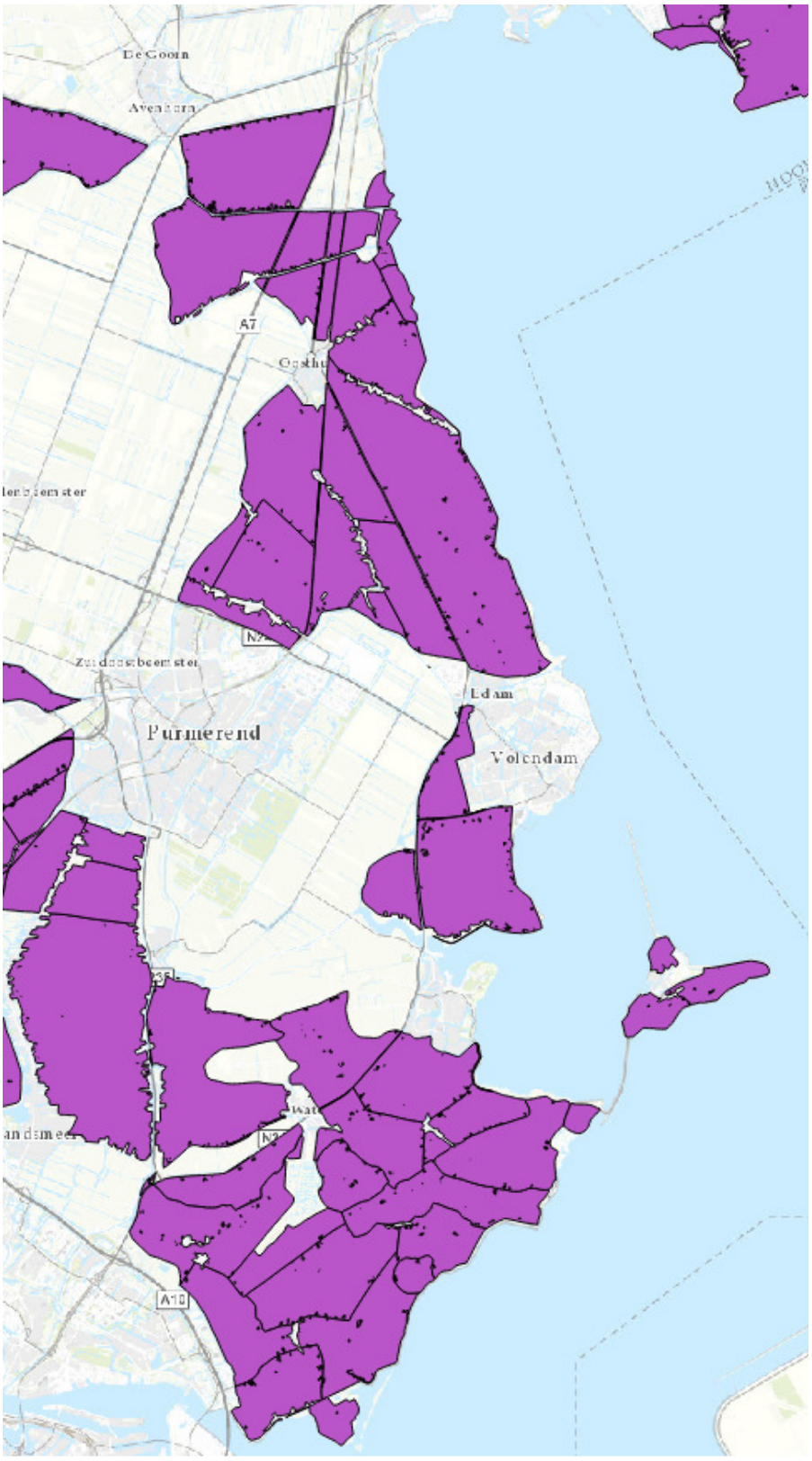
In deze paragraaf wordt ingegaan op de relevante effecten voor de provinciaal beschermde gebieden en is geen onderscheid gemaakt in aanleg- of gebruiksfase. Voor de NNN zijn alle effecten van belang die voortduren ook nadat werkzaamheden zijn afgerond, ongeacht of deze effecten optreden in de aanleg- of gebruiksfase.

Langs de dijk liggen gebieden die provinciaal beschermd zijn: het Natuurnetwerk Nederland (NNN)[20], Natuurverbindingen en Weidevogelleefgebieden. De NNN en Natuurverbindingen zijn beschermd ingevolge artikel 19 Weidevogelleefgebieden ingevolge artikel 25 van de PRV. Figuur 100 geeft de ligging van de NNN weer en figuur 101 de ligging van weidevogelleefgebied.

[20] Voorheen: Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Figuur 100: Ligging NNN (groen) tussen Hoorn-Edam (links) en Volendam-Amsterdam (rechts)

Figuur 101: Ligging weidevogelleefgebieden (paars) tussen Hoorn-Amsterdam

NNN en natuurverbindingen

Ruimtebeslag en verstoring door geluid en beweging leiden tot het kleiner worden en verstoring van de rust van NNN. Effecten op Natuurverbindingen zijn uitgesloten omdat deze op afstand van de dijk zijn gelegen. De Versterking vindt hoofdzakelijk plaats door een aanpassing van de huidige dijk en dat betekent dat, daar waar NNN langs de dijken is gelegen, snippers en randen opgaan in de versterkte dijk. In totaal leidt dit tot een areaal verlies van bijna 11 hectare. In tabel 11 is dit areaal nader gespecificeerd per natuurbeheertype. Verder is er plaatselijk sprake van een verandering van verstoring door een verandering van locatie van fietspaden.

Tabel 11. Totaal ruimtebeslag per natuurbeheertype. Let op: voor de berekening zijn onafgeronde getallen gebruikt

Natuurbeheertype	Ruimtebeslag in ha
A01.01 Weidevogelgebied	0,5
N04.02 Zoete plas	0,3
N05.01 Moeras	2,5
N06.01 Veenmosrietland en moerasheide	0,6
N10.02 Vochtig hooiland	0,3
N13.01 Vochtig weidevogelgrasland	6,0
L02.01 Fortterrein*	0,2
TOTAAL	10,5

Let op: over fortterreinen wordt aangegeven dat deze naast de cultuurhistorie rijk zijn aan natuurwaarden. In dit geval gaat het voor het ruimtebeslag echter om een strook grasland dat aan de binnenzijde van de dijk ligt (maar buiten de gracht van het fort). De waarden hiervan zijn vergelijkbaar met andere graslanden waar ruimtebeslag op plaatsvindt en zijn niet wezenlijk anders ondanks de ligging nabij het fort.

De natuurwaarden die verdwijnen liggen als snippers verspreid langs het dijktraject. De oppervlakte hiervan is in totaal 10,5 ha. Voor de compensatie van deze snippers is gekozen voor bundeling van deze snippers tot één groot natuurgebied (van 41,4 - 62,5 ha NNN) als onderdeel van de oeverdijk bij Hoorn. Het voordeel hiervan is dat hiermee meer natuurwaarde wordt gerealiseerd. Tevens is realisatie van natuurgebieden van de omvang als voorzien in het project binnendijks niet mogelijk vanwege ruimtegebruik en conflicteren met bestaande functies (waaronder weidevogelleefgebieden.

Ondanks het optreden van effecten op de NNN kan de Versterking worden uitgevoerd als wordt voldaan aan de eisen die zijn gesteld in artikel 19 van de PRV. Voor de NNN heeft een toetsing aan artikel 19, lid 3, onderdeel a en artikel 19, lid 4 van de PRV plaatsgevonden. Hierbij staat centraal of het project plaatsvindt in het kader van een groot openbaar belang, er geen reële andere mogelijkheden zijn en de negatieve effecten beperkt worden en voor de overblijvende effecten wordt gecompenseerd (lid 3, onderdeel a). Ook dient voldaan te worden aan de voorwaarden met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit (lid 4). Deze toetsing is succesvol doorlopen omdat er geen aanvaardbaar alternatief is dat leidt tot minder effecten en de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van een groot openbaar belang, de hoogwaterveiligheid. Bovendien zijn maatregelen genomen om effecten te beperken en vindt compensatie plaats van de resteffecten op de oeverdijk (met uitzondering van de weidevogels, deze compensatie is meegenomen bij de compensatie van de weidevogelleefgebieden). Het verlies van wezenlijke waarden en kenmerken beperkt zich tot de omvang van de gebieden (ruimtebeslag), de compensatie brengt deze omvang terug (tegenover

een verlies van 10,5 ha van het NNN staat het realiseren van 41,4 ha tot 62,5 ha NNN) en draagt bovendien ook bij aan andere wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN door het terugbrengen van bloemrijke graslanden en rietrijke oevers en moerassen die leefgebieden vormen voor soorten als snor, roerdomp en noordse woelmuis. Het aanleggen en beheer van een dergelijk gebied zorgt dat aan de voorwaarden die gesteld zijn in artikel 19, lid 3, onderdeel a, artikel 19, lid 4 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening en de bijbehorende regels uit het Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland van de provincie wordt voldaan.

Weidevogelleefgebieden
Effecten op weidevogelleefgebieden zijn het gevolg van ruimtebeslag en verstoring. Ruimtebeslag op weidevogelleefgebieden vindt plaats over een oppervlakte van 59,1 ha op smalle stroken langs het grootste deel van het dijktraject (daarbij komt ook nog 6,0 ha ruimtebeslag op de Vochtige weidevogelgraslanden van het NNN). Een toename van verstoring is het gevolg van een verandering van de ligging van de fietsverbinding.

Voor weidevogelleefgebieden heeft een toetsing plaatsgevonden aan artikel 25, lid 3 en lid 4 van de PRV. Voorwaarden voor een dergelijk project zijn dat er geen sprake is van een aanvaardbaar alternatief, het project moet een groot openbaar belang dienen of de netto verstoring op weidevogelleefgebieden mag niet toenemen.

Er is geen aanvaardbaar alternatief dat leidt tot wezenlijk minder effecten. Over het grootste deel van het traject is gekozen voor een buitenwaartse versterking (inclusief oeverdijk), omdat hiermee de overlast voor omwonenden wordt beperkt en ook omdat hiermee waardevolle gebieden zoveel mogelijk wordt gespaard. Het is echter niet te voorkomen dat beperkt ruimtebeslag binnendijks of op voorlanden buitendijks (ook Weidevogelleefgebieden) plaatsvindt. De weidevogelleefgebieden zijn wijd verspreid aan de binnen- en buitenzijde van de dijk: elke vorm van versterking leidt tot ruimtebeslag. Bovendien dient de Versterking dient een groot openbaar belang. Het verlies door ruimtebeslag betekent echter wel dat voor het ruimtebeslag gecompenseerd moet worden.

De compensatie moet voldoen aan de voorwaarden uit de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland en aan de voorwaarden als opgenomen in artikel 25, lid 4 van de PRV. De verloren weidevogelleefgebieden worden niet teruggebracht op de oeverdijk, omdat de omstandigheden hier niet geschikt zijn. In samenwerking met de Agrarische Natuurvereniging Water, Land en Dijken is een beheer- en inrichtingsplan opgesteld om bestaande weidevogelleefgebieden van een hogere kwaliteit te voorzien, om daarmee een mogelijke daling van de weidevogelstand door de dijkversterking te voorkomen. In het plan zijn verschillende maatregelen opgenomen om de kwaliteit van bestaande weidevogelleefgebieden te verhogen. Het project voldoet aan één van de uitzonderingsvoorwaarden geformuleerd in artikel 19, lid 3 van de PRV en aan de compensatie is invulling gegeven volgens de voorwaarden uit de Uitvoeringsregeling compensatie van de provincie Noord-Holland. Hiermee is de toetsing succesvol doorlopen. Er is geen aanvaardbaar alternatief, het project vindt plaats in het kader van een groot openbaar belang en er wordt gecompenseerd volgens de regels uit de Uitvoeringsregeling compensatie.

6.3.3 Soortenbescherming
Verspreid langs de dijk komen beschermde diersoorten voor. Met name de moerassen vormen geschikte leefgebieden voor beschermde dieren, maar ook de dijk zelf heeft een functie voor beschermde soorten als leefgebied. Overal langs de dijk zijn broedvogels te verwachten, vogels met een jaarrond beschermd nest komen niet voor langs het dijktraject. De noordse woelmuis en

waterspitsmuis zijn soorten die verspreid langs de dijk in de moerassen voorkomen. De bunzing is een soort die incidenteel langs de dijk te verwachten is. Hermelijn en wezel zijn soorten die meer algemeen voorkomen. De dijk vormt voor beide soorten leefgebied maar tussen de steenbekleding zijn er mogelijk ook verblijfplaatsen aanwezig. Verschillende vleermuissoorten zijn overal langs de dijk te verwachten. Op de dijk bevinden zich geen verblijfplaatsen van vleermuizen, maar de dijk en omgeving vormen wel foerageergebied. Een soort die hierbij bijzonder opvalt, is de meervleermuis, die verblijft in kolonies in het binnenland en via watergangen naar het Markermeer vliegt om daar te foerageren. Verder vormt de kust van het Markermeer voor vleermuizen een migratieroute. Vooral in het zuidelijk deel van het dijktraject komt de ringslang voor. De leefgebieden bevinden zich vooral binnendijks in de moerassen, maar de dijk heeft ook een specifieke functie. Ringslangen overwinteren onder de steenbekleding van de dijk in holle ruimtes. Ten slotte komt in de omgeving van de dijk nog de rugstreeppad voor. De soort is in de huidige situatie niet op de dijk aanwezig, maar bij werkzaamheden kunnen omstandigheden ontstaan die aantrekkelijk zijn voor deze soort om zich te vestigen.

Effecten op beschermde soorten die leiden tot een overtreding van verbodsbepalingen zijn het gevolg van permanente effecten door ruimtebeslag op leefgebieden en tijdelijke effecten door verstoring door geluid en beweging en verlichting tijdens de werkzaamheden.
Tabel 12 geeft een compleet overzicht van beschermde soorten en de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing per beschermde soort.

Tabel 12. Overzicht van soorten, relevante artikelen en belangen waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd voor beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming

Soort	Beschermings-categorie	Overtreding van artikel:	Ontheffing wordt aangevraagd vanwege belang:
Vogels	Vogelrichtlijn	Effecten worden voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. Hierdoor worden effecten voorkomen. Voor vogels wordt geen ontheffing aangevraagd.	
Noordse woelmuis	Habitatrichtlijn	3.5, lid 1 3.5, lid 4	• Artikel 3.8 lid 5 sub b onder 3: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
Waterspitsmuis	Andere soorten	3.10, lid 1a 3.10, lid 1b	• Artikel 3.10 lid 2 in verbinding met artikel 3.8 lid 5 sub b onder 3: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten,
			• Artikel 3.10 lid 2 sub a: In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

Bunzing	Andere soorten	Effecten worden voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. Hierdoor worden effecten voorkomen. Voor deze soort wordt geen ontheffing aangevraagd.	
Hermelijn	Andere soorten	3.10, lid 1a 3.10, lid 1b	• Artikel 3.10 lid 2 in verbinding met artikel 3.8 lid 5 sub b onder 3: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. • Artikel 3.10 lid 2 sub a: In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.
Wezel	Andere soorten		
Meervleermuis	Habitatrichtlijn	Effecten worden voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. Hierdoor worden effecten voorkomen. Voor deze soortgroep wordt geen ontheffing aangevraagd.	
Overige vleermuissoorten	Habitatrichtlijn	Effecten op deze soorten zijn uitgesloten. Voor deze soorten wordt geen ontheffing aangevraagd.	
Ringslang	Andere soorten	3.10, lid 1a 3.10, lid 1b	• Artikel 3.10 lid 2 in verbinding met artikel 3.8 lid 5 sub b onder 3: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. • Artikel 3.10 lid 2 sub a: In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.
Rugstreeppad	Habitatrichtlijn	Effecten worden voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. Hierdoor worden effecten voorkomen. Voor deze soortgroep wordt geen ontheffing aangevraagd.	

Het is voor een aantal beschermde soorten noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen om effecten te beperken. De maatregelen zijn opgenomen in tabel 13. Voor de ringslang is het noodzakelijk om compenserende maatregelen te nemen voor het permanent verlies van winterverblijfplaatsen, deze maatregel is ook opgenomen in tabel 13. Voor de ringslang worden er op basis van de projectervaringen van de dijkversterking op Marken en in samenwerking met stichting RAVON nieuwe overwinteringsplaatsen in de dijk gecreëerd op plaatsen waar bekend is dat ringslangen overwinteren en daar waar potentie is voor uitbreiding van de populatie. Door monitoring in samenwerking met RAVON wordt bepaald of de nieuwe overwinteringsplekken een goed alternatief bieden. Als dit niet geval is, worden aanvullend maatregelen genomen die worden bepaald aan de hand van de resultaten van de monitoring. Mogelijk aanvullende maatregelen zijn het plaatsen van meer steenhopen op of achter de dijk of het ingraven van betonnen boxen waar slangen in kunnen verblijven. Vooralsnog wordt uitgegaan dat dergelijke maatregelen niet nodig zijn, omdat de gekozen oplossing de beste benadering is van de huidige situatie.

De maatregelen, de periode waarin deze van toepassing is en de manier van werken zijn nader omschreven de Soortenbeschermingstoets en komen uiteindelijk in de ontheffing Wet natuurbescherming.

Tabel 13. Mitigerende en compenserende maatregelen voor beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming

Beschermde soorten waarvoor maatregel vereist is: Doel van de maatregel	Relevante werkzaamheden / activiteiten	Maatregel	Locatie (module) van de maatregel (niet per gelijk aan waar soorten zijn waargenomen)
Alle aanwezige diersoorten: voldoen aan de zorgplicht door het beperken van effecten	Heien	• De heiwerkzaamheden beginnen niet meteen op volle kracht. Voer de intensiteit van het heien langzaam op (zacht beginnen) om verstoring van dieren te beperken in het kader van de zorgplicht. • Bij werkzaamheden in het broedseizoen beginnen de heiwerkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen. Het heien wordt niet voor meer dan 2 kalenderdagen onderbroken. Voor het broedseizoen wordt de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden.	Gehele plangebied
Vogels: voorkomen van broedende vogels door ongeschikt maken broedgebieden Hermelijn, wezel, kleine grondgebonden zoogdieren, ringslang, amfibieën (vrijgestelde soorten): voorkomen van schade aan populaties door ongeschikt maken van leefgebieden	Alle werkzaamheden	• De werkzaamheden en bijbehorende activiteiten in het werkgebied beginnen voorafgaand het broedseizoen, hier wordt de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden. De werkzaamheden worden continu uitgevoerd zodat vogels in een rustigere periode niet alsnog tot broeden komen. • Als het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te werken, wordt het werkgebied kort gemaaid voorafgaand aan het broedseizoen en kort gehouden totdat de werkzaamheden zijn afgerond of het broedseizoen is afgelopen. De frequentie is afhankelijk van de vegetatie en de mate waarin deze kort genoeg blijft, maar het is belangrijk dat het gras kort (gazon) blijft. Dit betekent dat in ieder geval met een frequentie van 12 keer in de periode 1 maart tot 1 augustus gemaaid moet worden. • Het maaien beperkt zich tot het werkgebied tenzij anders aangegeven in de volgende maatregelen: aangrenzende delen waar geen werkzaamheden plaatsvinden worden niet kort gemaaid of gekapt tenzij dit in een mitigerende maatregel expliciet is aangegeven. Voor kale grond geldt dat dit mogelijk ook een broedplaats voor vogels kan vormen. Dit geldt in het bijzonder voor het broedgebied bij De Hulk, de oeverdijk, zodra het grondlichaam boven water komt, en voor de depots. Het is belangrijk om hier de volgende maatregelen te nemen: • Er wordt continu gewerkt op of aan de oeverdijk en in de depots waarmee wordt voorkomen dat er vogels tot broeden komen	Gehele plangebied

		in het werkgebied of directe omgeving. • Wanneer is voorzien om gedurende periodes minder of geen werkzaamheden (minimaal twee kalenderdagen geen werkzaamheden) uit te voeren, moeten voorzieningen worden genomen om het broeden te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door vliegers te plaatsen (zie figuur 102). Op het moment dat de werkzaamheden weer beginnen, moet de vlieger verwijderd worden. Het afwisselen van maatregelen zorgt ervoor dat de kans op gewenning minimaal blijft. **Figuur 102: Voorbeeld van een vlieger die een verschrikkende werking heeft** • Op het moment dat vogels zich wel op de oeverdijk of in het depot vestigen, ondanks alle maatregelen, moet het nest worden afgezet zodat er niet overheen gereden wordt. In dat geval komt de functionaliteit van het nest niet in gevaar tijdens de werkzaamheden: de vogels hebben zich immers tijdens de werkzaamheden gevestigd en verstoring is dus niet aan de orde. Op deze manier blijft de functionaliteit van het nest behouden. Als de functionaliteit van het nest op enig moment door de werkzaamheden in geding dreigt te komen, zullen de werkzaamheden in de nabijheid van het nest worden gestaakt.	
Noordse woelmuis en waterspitsmuis: voorkomen van schade aan populaties door ongeschikt maken van leefgebieden	Werkzaamheden waarbij moerassen verloren gaan	De volgende maatregelen zijn van toepassing voor de gebieden daar waar het werkgebied overlapt met de groene onderbroken lijn in Tabel 16: • De aanwezige vegetatie wordt in het werkgebied kort gemaaid (kort, maar niet korter dan 10 cm om het doden van aanwezige muizen zoveel mogelijk te voorkomen). Dit moet in april voorafgaand aan de werkzaamheden al gebeuren en kort worden gehouden voor de duur van de werkzaamheden. • Er wordt in één richting naar de te behouden leefgebieden gemaaid, zodat aanwezige individuen hiernaar kunnen wegvluchten. • Het maaisel wordt meteen na het maaien afgevoerd. Het opnemen van maaisel moet gebeuren met materieel met grote kieren of mazen, zodat noordse woelmuizen en waterspitsmuizen in het maaisel nog kunnen ontsnappen. • Hakselen/klepelen of branden zijn	4, 5, 15

		maatregelen die niet toegestaan voor vegetaties waar de noordse woelmuis of waterspitsmuis voorkomt. Voor de overige delen van de dijk geldt deze beperking niet vanuit soortbescherming.	
Meervleermuis: behoud vliegroute door voorkomen versnippering	Alle werkzaamheden	• Er wordt geen gebruik gemaakt van verlichting die uitstraalt naar het water en de oevers van het Oorgat bij Edam, het Goudriaankanaal bij Durgerdam en de Beemster Uitwatering bij Schardam tussen zonsondergang en zonsopgang in gevoelige periode. De gevoelige periode is 1 april tot 15 augustus, waarbij 1 april als maatgevend beschouwd kan worden voor de werkperiode: zonsopgang rond 07:15 en zonsondergang rond 20:15. Dit kan gedaan worden door: - Geen werkzaamheden uit te voeren tussen zonsondergang en zonsopkomst. - Bij werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopgang de verlichting dusdanig aan te passen dat deze niet uitstraalt naar het water en de oevers van de Beemster Uitwatering bij Schardam, het Oorgat bij Edam en het Goudriaankanaal bij Durgerdam. Dit is te doen door verlichting op het werk te richten, lage lichtpunten te gebruiken en deze af te schermen. Als het niet mogelijk is om verlichting op voorgenoemde locaties te voorkomen, dan kunnen de werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst niet plaatsvinden. • Bij het opspuiten van de oeverdijk moet worden voorkomen dat de migratieroute wordt onderbroken. De migratieroute loopt langs de dijk. De schepen die de oeverdijk opspuiten liggen op enige afstand van de dijk, het is belangrijk dat de migratieroute blijft functioneren. Dit gebeurt door te voorkomen dat meervleermuizen op de route rechtstreeks tegen een lichtbron in moeten vliegen. Dit wordt gedaan door het nemen van één of meer van de volgende maatregelen: - Voorkomen van strooilicht door het kunstmatig licht enkel daar te richten waar het ook daadwerkelijk nodig is (doelgericht) en dit zo te doen dat niet parallel aan de migratieroute schijnt. - Maak gebruik van armaturen die het licht door middel van een scherpe bundel één bepaalde kant op richten. Bovendien moeten deze armaturen zorgen voor een minimale verstrooiing van licht. - Beperk het aantal lampen en de lichtintensiteit tot het minimum. - In het geval het niet mogelijk is om voorgenoemde maatregelen met betrekking tot verlichting te nemen: gebruik geen verlichting bij de werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopgang in de gevoelige periode van de meervleermuizen. De gevoelige periode is de periode waarin meervleermuizen migreren: van 15 augustus tot 1 oktober en van 15 maart tot 1 mei.	4, 8, 15

Ringslang: behoud populatie door behoud van winterverblijf-plaatsen	Ontwerp	Compenseer winterverblijfplaatsen op de locaties waar deze verdwijnen. De locaties zijn aangeduid als "IJdoorn", "Nieuwe plek", "Barnegat" en "Uitdam" en lijken zich te concentreren rond de kapen in de dijk. Op IJdoorn worden op acht plekken breuksteenpakketten onder de steenbekleding aangebracht. Dit wordt gedaan op 70-80 cm diep en is onder het breuksteen geotextiel aangebracht. De breuksteenmaat is 63/180 mm en de zetstenen worden niet ingewassen. Op drie locaties achter de dijk komen hibernacula en op vijf locaties achter de dijk broeihopen. Voor de overige locaties worden breuksteenpakketten onder de steenbekleding aangebracht op drie locaties en broeihopen op drie locaties achter de dijk. De breuksteenpakketten en hibernacula zijn permanente maatregelen. De broeihopen zijn in ieder geval aanwezig voor de duur van de werkzaamheden.	15
	Ontwerp	Realiseer nieuwe winterverblijfplaatsen tussen Schardam en Volendam. In het kader van de Versterking gaat het om vier locaties ter hoogte van de Rietkoog, Sluis Schardam, Floriskoog, Oosterkoog en Volendam. De winterverblijfplaatsen bestaan uit breuksteenpakketen die onder de steenbekleding worden aangebracht. Dit wordt gedaan op 70-80 cm diep en is onder het breuksteen geotextiel aangebracht. De breuksteenmaat is 63/180 mm en de zetstenen worden niet ingewassen.	4, 5, 8
Ringslang: behoud van de populatie door zorgvuldig te werken Hermelijn, wezel, kleine zoogdieren (vrijgestelde soorten): behoud van populatie door zorgvuldig te werken	Alle werkzaamheden: bijzondere aandacht bij verwijderen steenbekleding	• De aanwezigheid van nieuwe hopen organisch materiaal binnen de werkgrenzen (bijvoorbeeld takkenhopen, hopen met maaiafval, etc.) wordt voorkomen. • Tijdens de werkzaamheden (in het bijzonder maaien en verwijderen van steenbekleding) worden ringslangen niet ingesloten. Er wordt gezorgd dat er voldoende vluchtmogelijkheden blijven bestaan, zodat het doden van individuen wordt voorkomen. Dit is bijvoorbeeld mogelijk door rustig in één richting te werken, zodat ringslangen in de gelegenheid zijn om te vluchten. • Het verwijderen van steenbekleding vindt plaats buiten de overwintering van de ringslang (overwintering vindt plaats in de periode 15 oktober - 15 maart). Het is belangrijk dat in de periode 15 maart - 15 oktober wel altijd winterverblijven beschikbaar zijn. • Bij aanwezigheid van broeiplaatsen in het werkgebied: worden broeihopen verplaatst of opnieuw aangelegd buiten het werkgebied buiten de periode van voortplanting (15 oktober - 15 maart). De broeihopen moeten in ieder geval voor de duur van de werkzaamheden blijven liggen in overleg met de werkgroep die ringslangen onderzoekt langs de kust van het Markermeer. • Na de werkzaamheden worden nieuwe broeihopen gerealiseerd tussen Hoorn en Volendam. De beste locatie hiervoor is nabij de	Gehele plangebied, in het bijzonder 4, 5, 13, 14, 15

		sluis van Schardam (module 4), waar al ringslangen zijn waargenomen. Meer broeihopen in het voorgenoemde gebied kunnen ook bijdragen aan uitbreiding van de populatie ringslangen.	
Rugstreeppad: voorkomen effecten door voorkomen kolonisatie	Alle werkzaamheden	• In de periode van 1 april tot 1 oktober wordt de aanwezigheid van ondiepe plassen (dit zijn alle plassen die minstens een dag blijven staan) in het werkgebied voorkomen. Dit is te doen door met geultjes plassen op de werkwegen en depots af te laten wateren op de aanwezige sloten of ander oppervlaktewater. • In de periode van 1 april tot 1 oktober worden paddenschermen om zandhopen die langere tijd in depot liggen geplaatst. Het uitgangspunt voor de depots is dat deze alleen worden gebruikt om materiaal op te slaan wat vrijwel meteen weer in het werk gebruikt wordt. Op het moment dat zand niet binnen twee kalenderdagen weer in het werk wordt gebruikt, moet een paddenscherm worden geplaatst. Deze maatregel voorkomt dat de soort zich ingraaft. De soort doet dit alleen in mul zand in de nabijheid van geschikt voorplantingsbiotoop.	Gehele plangebied
Amfibieën (vrijgestelde soorten): behoud van populaties door zorgvuldig werken	Dempen van sloten	Het dempen of verleggen van sloten vindt bij voorkeur plaats in de periode tussen 15 juli en 1 november, maar ten minste bij temperaturen van >0°C, wanneer geen sprake is van ijsgang en de watertemperaturen <25°C liggen. Het dempen gebeurt in één richting zodat het voor aanwezige dieren mogelijk is om te vluchten naar resterende delen van de watergangen.	Gehele plangebied

6.3.4 Conclusie natuur

De uitkomsten van de onderzoeken voor het aspect:

- Natura 2000-gebieden:
- Er zijn Natura 2000-gebieden aanwezig binnen en nabij de Versterking. Voor deze gebieden kwalificerende natuurwaarden komen voor binnen het nieuwe ontwerp en de verstoringszone van de Versterking. Bij de voorgenomen dijkversterking Hoorn-Amsterdam zijn negatieve effecten op kwalificerende habitats en soorten niet uitgesloten voor het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer en Polder Zeevang. Het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming is hierdoor vereist. Wanneer de voorgestelde mitigerende maatregelen met betrekking tot manier en tijdstip van uitvoering worden toegepast, is geen sprake van significante effecten. Het voorgenomen initiatief leidt niet tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden. In dit geval kan vergunning als bedoeld in artikel 2 van de Wet natuurbescherming verleend worden.
- NNN en weidevogelleefgebieden: Binnen en nabij de Versterking liggen gebieden die zijn aangewezen als NNN en weidevogelleefgebieden. De Versterking leidt tot verlies van omvang van NNN, dit is een wezenlijke waarde van de NNN. De versterking leidt ook tot verlies van weidevogelleefgebieden. Hierbij gaat het om smalle stroken die langs de dijk liggen. Voor zowel de NNN als de weidevogelleefgebieden wordt het ruimtebeslag gecompenseerd:
  - Compensatie van de NNN vindt plaats op de oeverdijk die bij Hoorn gerealiseerd wordt. Tegenover een verlies van 10,5 ha van het NNN staat het realiseren van minimaal 41,4-62,5 ha NNN. Dit betekent dat voor werkzaamheden binnen het NNN wordt voldaan aan

de voorwaarden die gesteld zijn in artikel 19, lid 3, onderdeel a van de Provinciale Ruimtelijke Verordening.
    - Compensatie van weidevogelleefgebieden vindt plaats door het nemen van kwaliteitsverbeterende maatregelen in de weidevogelleefgebieden. Deze maatregelen bestaan uit het verbeteren van de kruidenrijkdom en waterhuishouding, het bewerkstelligen van meer openheid, het voeren van verantwoord predatiebeheer en het treffen maatregelen ten behoeve van 'weidevogelboerderijen'. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarden zoals deze zijn opgetekend in de Uitvoeringsregeling van de Provincie Noord-Holland en aan de voorwaarden als opgenomen in artikel 25, lid 4 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening.
- Soortenbescherming: Op en rond de dijk komen verschillende beschermde diersoorten voor. Bij de voorgenomen dijkversterking Hoorn-Amsterdam is overtreding van verbodsbepalingen van verschillende beschermde soorten niet uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is hierdoor vereist. Wanneer de beschreven mitigerende maatregelen worden toegepast, is voor sommige soorten geen sprake meer van overtreding van de verbodsbepalingen. Voor de overige soorten is inclusief mitigerende en compenserende maatregelen geen sprake van negatieve effecten op de staat van instandhouding. Er wordt voldaan aan de voorwaarden (geen andere bevredigende oplossing, wettelijk belang) voor verlenen van een ontheffing. Ontheffing als bedoeld in artikel 3 van de Wet natuurbescherming kan daarom verleend worden.

6.4 Landschap

In deze paragraaf wordt ingegaan op de gevolgen van de Versterking van de Markermeerdijken voor het aspect Landschap. Eerst wordt het toetsingskader uiteengezet, daarna is ingegaan op de gevolgen voor landschappelijke waarden.

6.4.1 Toetsingskader

Het toetsingskader voor landschap wordt gevormd door de Structuurvisie Noord-Holland 2040, de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) (aardkundig waardevolle gebieden), de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (2010) met de Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (2011), het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk (2009) en het Kader Ruimtelijke Kwaliteit (2014).

De Structuurvisie Noord-Holland beschrijft het ruimtelijk beleid van de provincie op lange termijn. De Structuurvisie geeft richting op hoofdlijnen en de uitwerking is terug te vinden in de genoemde documenten. Er vindt daarom geen afzonderlijke toetsing aan de Structuurvisie plaats.

Hieronder worden de bovengenoemde kaders gehanteerd voor de beschrijving van de gevolgen van de Versterking voor landschappelijke waarden.

6.4.2 Gevolgen Versterking voor landschappelijke waarden

6.4.2.1 Kader Ruimtelijke Kwaliteit (2014)

Het Kader Ruimtelijke Kwaliteit (KRK) voor de dijkversterking tussen Hoorn en Amsterdam is opgesteld om de kwaliteiten van het gebied te borgen en ervoor te zorgen dat deze een volwaardige plek krijgen in de planvorming. Het KRK is tevens ontwikkeld om het uiteindelijke ontwerp te kunnen toetsen. Het kader beschrijft de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en geeft vervolgens richting aan de uitwerking van het projectplan.

De Markermeerdijk is in het KRK ingedeeld in vijf consistente eenheden (deelgebieden) met elk hun eigen karakteristieken, kansen en leidende waarden. De deelgebieden zijn van noord naar zuid:

- Hoornse Hop (module 1 – 4);
- Kogenland (module 4 – 5);
- Zeevang (module 6 – 11);
- Gouwzee (module 12);
- Waterland (module 13 – 16).

Voor elk van de deelgebieden zijn de karakteristieken en de kernkwaliteiten benoemd en zijn ‘leidende waarden’ benoemd. Die leidende waarden zijn richtinggevend in het ontwerpproces van het nieuwe dijklandschap, de zonering van (gebruiks)functies en de uiteindelijke inrichting. Tegelijk zijn ook de eerste principe-oplossingen voor het ontwerp op hoofdlijnen aangegeven. Tijdens de uitwerking van het ontwerp zijn deze voorkeursrichtingen niet altijd vastgehouden, voortschrijdend inzicht, gedetailleerdere technische gegevens en randvoorwaarden of specifieke (lokale) situaties nabij de Markermeerdijken kunnen aanleiding hebben gegeven tot aanpassing of andere keuzes. Leidend voor het ontwerp zijn hierbij steeds de leidende waarden geweest: dat wat in het KRK als belangrijke waarde is benoemd voor een deelgebied.
In deze paragraaf wordt de inpassing van de dijkversterking aan het KRK getoetst aan de hand van de leidende waarden per deelgebied. Per deelgebied wordt tegelijk ingegaan op de keuze voor de wijze van versterking voor het betreffende deel van het tracé, in relatie tot de mogelijkheden die weergegeven zijn in het KRK. Vervolgens wordt ingegaan op het dijkprofiel en de continuïteit en samenhang van het geheel.

6.4.2.1.1 Leidende waarden per deelgebied

Hoornse Hop en Westfriese Omringdijk (module 1 - 4)
De leidende waarden voor dit deelgebied zijn:
1. behoud historisch dijklichaam Westfriese Omringdijk;
2. behoud Noordse steen buitendijks;
3. direct contact met het water;
4. ruimte voor stedelijke recreatie en stadsfront ontwikkeling centrum Hoorn;
5. ruimte voor extensieve recreatie ten zuiden van Hoorn;
6. nevendoel: het huidige voorland creëert een zachte land-waterovergang.

Ad 1. Het historisch dijklichaam in het Hoornse Hop is grotendeels behouden in de huidige vorm. Bij de Rietkoog is alleen sprake van versterking van de binnenberm. Ook hier wordt het historisch dijklichaam behouden. Alleen bij de Bedijkte Waal wordt door een buitenwaartse asverschuiving de Markermeerdijk verruimd.
Ad 2. De Noordse steen aan het historisch dijklichaam is behouden. Bij de versterking van de Bedijkte Waal wordt Noordse Steen teruggeplaatst. Bij de bermversterking bij de binnenstad van Hoorn wordt de Noordse Steen niet teruggeplaatst, wel wordt de nieuwe berm ingepast in het stadscentrum van Hoorn.
Ad 3. Met het aanbrengen van de oeverdijk vermindert de beleving en herkenbaarheid van het Hoornse hop als baai en verandert de beleving van het directe contact met het water. Direct contact met het water is mogelijk, alleen betreft het niet het open water van het Hoornse Hop, maar om een smallere watergang tussen dijk en oeverdijk. Het is wel mogelijk over deze nieuwe oeverdijk heen te kijken, waardoor zicht op het open water van het Hoornse Hop mogelijk blijft.
Ad. 4. De mogelijkheden voor stedelijke recreatie zijn vergroot door de dijk beter toegankelijk te maken. De Westerdijk krijgt een levendig en meer stedelijk karakter, passend bij het karakter van de binnenstad van Hoorn. De recreatieve mogelijkheden zijn vergroot door de gebruiksfuncties op de oeverdijk, in het bijzonder het stadsstrand met recreatieve voorzieningen.
Ad. 5. De mogelijkheden voor extensieve recreatie ten zuiden van Hoorn blijven behouden en nemen toe, door wandel- en fietsverbinding op de bestaande dijk en nieuwe gebruiksfuncties op de oeverdijk van Hoorn.
Ad. 6. Het huidige voorland is behouden, waarbij de zachte, geleidelijke land-waterovergangen van het bestaande voorland behouden blijven en vergroot worden met de oeverdijk.

De conclusie voor deelgebied Hoornse Hop en Westfriese Omringdijk is dat de leidende waarden richtinggevend geweest zijn voor de gemaakte keuzes en goed herkenbaar zijn in het ontwerp. Het behoud van het dijklichaam van de Westfriese Omringdijk is uiteindelijk de belangrijkste leidende waarde voor het ontwerp. Ook aan de andere leidende waarden is echter aandacht besteed; de Noordse steen wordt buitendijks deels teruggeplaatst, en ook het zicht op het open water van het Hoornse Hop blijft mogelijk.

Kogenland (module 4 en 5)
De leidende waarden voor Kogenland zijn:
1. herkenbaarheid (historisch) zetstuk, verbinding tussen water en land door uitwatering van Kogenland;
2. beleefbaar onderscheid tussen West-Friesland en Zeevang Kogenland;
3. behoud binnendijkse bebouwing Schardam;
4. behoud voorland.

Ad 1. Het historisch zetstuk blijft goed herkenbaar, de oude kenmerken blijven behouden. De dijk is ook na de Versterking een smalle dijk met scherpe knikken, waar de uitwatering van de Beemster door historische sluizen en het nieuwe gemaal bij Schardam de geschiedenis van het gebied accentueert.
Ad 2. Het onderscheid tussen het kleinschalige oude kleilandschap van West-Friesland en de veenpolders van Kogenland blijft behouden. Het voornemen blijft beperkt tot de Markermeerdijken zelf en een smalle direct aanliggende zone.
Ad 3. De binnendijkse bebouwing van Schardam blijft behouden, omdat de dijkversterking is vormgegeven als buitenwaartse asverschuiving.
Ad 4. Door de buitenwaartse asverschuiving is het voorland niet geheel te behouden, aan de noordzijde van het Kogenland verdwijnt de eerste sloot in de Rietkoog onder het dijklichaam. Deze sloot wordt later teruggebracht. Hetzelfde geldt aan de zuidzijde voor de Oosterkoog. De aantasting van het voorland is op beide locaties beperkt tot een smalle zone langs de dijk, en betreft een klein deel van de oppervlakte van het voorland.

Door de buitenwaartse versterking met asverschuiving blijven de bebouwing van Schardam en het veenpolderlandschap van het Kogenland behouden. Omdat door de aanwezigheid van het voorland de dijk niet zwaar versterkt hoeft te worden, blijft ook het karakteristieke knikkende verloop behouden, waarmee drie van de vier leidende waarden behouden zijn. Dit is afgewogen ten opzichte van de vierde leidende waarde, het voorland, waarvan de aantasting beperkt is tot een smalle strook. De conclusie voor deelgebied Kogenland is dat de leidende waarden richtinggevend geweest zijn voor de gemaakte keuzes en goed herkenbaar zijn in het ontwerp.

Zeevang (module 5 - 11)
De leidende waarden voor Zeevang zijn gekoppeld aan het oude open veenweidegebied met hoge beschermde natuurwaarden, welke leidend zijn voor dit traject:
1. kwaliteitsverbetering ecologisch systeem Markermeer door zachte oevers;
2. behoud binnendijks veenweidegebied (Natura 2000);
3. verbinding van binnendijks en buitendijks gelegen natuur;
4. rust en ruimte voor natuur;
5. ontwikkeling van een aantrekkelijk waterfront ter hoogte van Edam en Volendam.

Ad 1. De versterkte dijk heeft een flauw buitentalud, waardoor enige natuurlijke oeverontwikkeling mogelijk is. Bovendien is op een flink deel van dit deel van het gebied voorzien in een smal voorland, dat bijdraagt aan de ecologische kwaliteitsverbetering van de rand van het Markermeer.
Ad 2. Het binnendijkse Veenweidegebied van de polder Zeevang (Natura 2000) blijft behouden, omdat het voornemen uitgaat van een buitendijkse asverschuiving in de aan de veenpolders grenzende modules, namelijk module 6 en 7 grenzend aan de polder Zeevang, en in module 11 ten zuiden van Volendam. Er wordt hier geen binnendijks gebied aangetast.

Ad 3. De verbinding van binnendijkse en buitendijkse natuur zal gelijk blijven. Een klein pluspunt is dat het ontwerp op delen van het tracé stroken voorland heeft aan buitendijkse zijde, waarop zich een natuurlijke begroeiing van kruidig gras en lage struiken kan ontwikkelen.
Ad 4. De rust en ruimte voor natuur is gehandhaafd.
Ad 5. De versterking is in Edam beperkt in omvang, waardoor de huidige organisch gegroeide structuur van de stad gehandhaafd wordt. De versterking bij Volendam bestaat uit een buitenwaartse versterking met een flauw buitentalud. De huidige kruin blijft herkenbaar. Aan de Markermeerzijde is voorzien in een brede buitenberm, lager dan de huidige kruin. De flauwere helling maakt het mogelijk naar het water toe te lopen. Het aantrekkelijke waterfront blijft hierbij grotendeels intact: de relatie tussen de huizen aan de dijk en de dijkkruin blijft behouden, maar de sterke visuele relatie en de (directe) nabijheid van het water vermindert. Daartegenover staat wel de grotere bereikbaarheid van de waterrand, omdat de taluds veel flauwer zijn. Ten zuiden van Volendam wordt slechts een klein deel van de Markermeerdijk versterkt. Hier wordt de dijk buitenwaarts versterkt om zoveel mogelijk bestaande binnendijkse huizen en ecologische waarden te ontzien.

De conclusie is dat de leidende waarden inderdaad richtinggevend geweest zijn de gemaakte keuzes en herkenbaar zijn in het ontwerp.

Gouwzee (module 12)
De leidende waarden van de Gouwzee hangen nauw samen met de hoge ecologische waarden van de Gouwzee:
1. bescherming van zoetwaternatuur door het behouden van rust, ruimte en gevarieerde en natuurlijke oevers;
2. beleving van de Gouwzee als één samenhangende en kleinschalige baai;
3. ontoegankelijke dijk.

Ad 1. De dijkversterking rond de Gouwzee is beperkt tot het deel bij Katwoude. In een groot deel van dit dijktraject blijft de bijzondere zoetwaternatuur dus behouden. De buitendijkse versterking ter hoogte van Katwoude is voorzien van een flauwe oever waardoor de ontwikkeling van een natuurlijke oever mogelijk is.
Ad 2. De scherpe knikken in het tracé blijven gewaarborgd, waarbij het historische voorland bij de Jan Hagelhoek gespaard blijft door hier een binnendijkse berm aan te leggen. Vanaf het rustpunt bij de knik (Jan Hagelhoek) is de Gouwzee als één samenhangende baai goed zichtbaar en waarneembaar.
Ad 3. De kruin van de dijk is ook na de Versterking slechts toegankelijk voor wandelaars. Voor fietsers wordt een fietspad ingericht op de weg, op de berm van de dijk.

De conclusie voor deelgebied Gouwzee is dat de leidende waarden inderdaad richtinggevend geweest zijn voor gemaakte keuzes en goed herkenbaar zijn in het ontwerp.

Waterland (module 13-16)
Voor het deelgebied Waterland zijn de leidende waarden verbonden aan het profiel en het tracé van de dijk:
1. de dijk als drager en verbindend element van sterke historische ensembles;
2. beleving Markermeer: water tot aan de dijk;
3. ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen langs de dijk ten behoeve van natuur en recreatie;
4. verbeterde verbinding met de metropoolregio Amsterdam door uitbreiding routestructuur;

5. slingerend dijktracé met fraaie curves en lijnen.

Ad 1. Met de gekozen oplossing blijft de dijk de drager en het verbindende element in Waterland. Ook in het voornemen fungeert de Markermeerdijk met aangrenzende weg als hoofdverbinding en herkenbare hoofdlijn in het aangrenzende open landschap. Vanuit de omgeving blijft er zicht op de Markermeerdijken. Ter hoogte van dorpslinten zoals Uitdam is de dijk lokaal ingepast, waarbij een zorgvuldige belangenafweging heeft plaatsgevonden.
Ad 2. Het water van het Markermeer ligt aan de voet van alle voorgestelde dijkprofielen in het ontwerp.
Ad 3. In het ontwerp is gekozen voor een gecombineerde versterking, waarbij de kruin overwegend buitenwaarts is versterkt. Door het volgen van het bochtige dijktracé en behoud van bestaande landschapselementen binnen- en buitendijks, blijft ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen ten behoeve van natuur en recreatie bestaan.
Ad 4. De kruin van de dijk is in de gekozen oplossing toegankelijk, evenals de polder IJdoorn en de Nespolder. Door de verbreding van het fietspad wordt de fietsverbinding met de metropoolregio robuuster.
Ad 5. Het slingerende dijktracé blijft intact, ondanks dat de dijk fors breder en hoger wordt, omdat het tracé over het grootste deel van het traject hetzelfde blijft door het toepassen van een gecombineerde versterking voor de Uitdammerdijk. Alleen bij de buitenwaartse asverschuiving in module 13 aan de noordkant van dit traject worden de bochten verflauwd door iets ruimere boogstralen.

De conclusie dat alle leidende waarden in deelgebied Waterland inderdaad richtinggevend zijn geweest zijn bij de gemaakte keuzes en herkenbaar zijn in het ontwerp.

Conclusie (module 1-16)
Bij de keuze voor de versterking van de Markermeerdijken zijn de leidende waarden per deelgebied inderdaad richtinggevend geweest voor het ontwerp. Op enkele plaatsen heeft de belangenafweging geleid tot een resultaat waarbij één van de leidende waarden anders is uitgewerkt in het ontwerp. Zo is er door de oeverdijk bij het Hoornse Hop weliswaar geen direct contact meer met het open water, maar wel zicht op het open water van het Hoornse Hop en de stad Hoorn en blijft het historisch dijklichaam van de Westfriese Omringdijk juist behouden. In het Kogenland wordt, om de binnendijkse bebouwing te behouden, het voorland licht aangetast door de dijkverbreding. Bij Volendam is er minder direct contact met het water door de verbrede dijk met flauwer talud en in Waterland zijn op enkele plaatsen de bochten wat verflauwd door de ruimere boogstralen. De conclusie is dat de Versterking acceptabel is uit oogpunt van de leidende waarden per deelgebied zoals benoemd in het KRK.

6.4.2.1.2 De Markermeerdijken als geheel

Voor de inpassing is het van belang dat de gekozen oplossingsrichting(en) voor de diverse modules samen een samenhangend geheel vormen. Doel is om de karakteristieken van de deelgebieden van de Markermeerdijk herkenbaar te houden en kernkwaliteiten te versterken. De deelgebieden moeten samen ook weer een herkenbaar geheel opleveren.

Belangrijke uitgangspunten zijn:
1. de continuïteit in het dijkprofiel;
2. de consistentie in de oplossingen.

De continuïteit in het dijkprofiel van noord naar zuid is bereikt door gebruik te maken van met elkaar vergelijkbare oplossingen, die verschillen voor zover dit noodzakelijk is voor de inpassing van de nieuwe Markermeerdijk.

Belangrijke eigenschappen van de toekomstige Markermeerdijk in alle profielen zijn:
- De relatief smalle kruin, de steilte van de taluds: de kruin is herkenbaar, de hoogte ten opzichte van de binnenberm is ongeveer gelijk over het gehele traject.
- De bochtigheid van het tracé met scherpe knikken: bij de toepassing van de gekozen profielen zijn de continuïteit en het eigen bochtige karakter van de Markermeerdijken zoveel mogelijk behouden. Er is zorg besteed aan de inpassing van de vele kapen, zodat scherpe knikken en bochten behouden zijn, ondanks het veel bredere dijklichaam. Een voorbeeld van een dergelijke knik is de kaap bij de Hornsluis.
- De locatie van de weg: de locatie van de weg op de binnenberm is over het algemeen herkenbaar, aan de voet van de kruin voor het grootste deel van het traject, met enkele lokale uitzonderingen. Ook in de nieuwe situatie is dit het geval, de weg ligt op de binnenberm aan de voet van de kruin, met als enige uitzondering het gedeelte bij de Etersheimerpolder, waar de weg aan de buitenkant van de zeer brede binnenberm ligt.

Ad 2. Consistentie in de oplossingen

De hierboven beschreven werkwijze heeft geresulteerd in samenhangende profielen, die het mogelijk maken tot consistentie in de oplossingen te komen. Binnen elk deelgebied is gekozen voor accenten in de oplossingen, die de verschillende delen van het traject tot recht laten komen. In de inpassing is rekening gehouden met lokale verschillen:
- In het Hoornse Hop is behoudens het noordelijk gedeelte bij de binnenstad van Hoorn sprake van een consistente oplossing in de vorm van een oeverdijk. Op het laatste deel rondom de Bedijkte Waal is ter behoud van de Bedijkte Waal voor een andere oplossing gekozen.
- Voor Kogenland is de samenhang in oplossingsrichtingen consistent, er is gekozen voor buitenwaartse asverschuiving in de oost-west gerichte dijkdelen, bij de noord-zuid verlopende delen is de kruin versterkt.
- De gekozen oplossing voor Zeevang is vrijwel over het gehele deelgebied consistent, er zijn sterk gelijkende oplossingen gekozen voor de dijkversterking. Alleen in het stedelijk gebied van Volendam is een duidelijk andere invulling gekozen, maar dit is gezien de context (stedelijk gebied Volendam) een logische keuze.
- De Versterking in Gouwzee sluit logisch aan op aangrenzende delen en vormt een consistent geheel met de bestaande dijk, waarbij de oplossingen aansluiten op bestaande knikken en bochten, en één oplossing gekozen is.
- De samenhang in oplossingsrichtingen in Waterland is in het zuidelijk deel consistent, er is gekozen voor de "gecombineerde versterking" in een groot deel van het deelgebied. Het noordelijk deel wijkt hiervan af. De continuïteit van het dijkprofiel blijft wel gewaarborgd doordat enkel bij Uitdam een afwijkende vormgeving is toegepast, passend bij de schaal van het dorpslint.

6.4.2.2 Provinciale Ruimtelijke Verordening: bijzondere aardkundige waarden

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) worden de bijzondere aardkundige waarden gespecificeerd. Bijzondere aardkundige waarden moeten worden onderscheiden van aardkundige monumenten, die beschermd worden door de Provinciale Milieuverordening (PMV). In het gebied komen geen aardkundige monumenten voor.

Bijzondere aardkundige waarden zijn gave en representatieve elementen en patronen die aan het oppervlak zichtbaar zijn. Deze waarden hebben een relatie met geomorfologie, geologische opbouw, geohydrologie en bodemkunde. In bestemmingsplannen, en in ruimtelijke onderbouwingen zoals de onderhavige, die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de op kaart 10 van de PRV aangegeven aardkundig waardevolle gebieden, moet worden toegelicht in hoeverre rekening is gehouden met de in dat gebied voorkomende bijzondere aardkundige waarden zoals beschreven in het bijlagenrapport Actualisatie Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 12 januari 2004, nr. 68).

De in het plangebied voorkomende aardkundig waardevolle gebieden zijn (van noord naar zuid):
- Wielen en overslaggronden: het betreft de Bedijkte Waal bij Schardam (nr. 50A), Koogbraak bij Etersheim (nr. 50E), Hogendijker Braak, Moordenaars Braak, Groote Braak, Kleine Braak in de polder Zeevang (nr. 50 B, C, D en F). De braken zijn niet zeldzaam.
- De natuurlijke oevers van de voormalige Zuiderzee: Katwoude, De Nes, Polder IJdoorn (nr. 49 A, C, D en F).
- Aeën en dieën gebied Waterland: Het veenweidegebied van Waterland, tussen Monnickendam en Amsterdam Noord, is benoemd als aardkundig waardevol gebied (nr. 51). Waterland is een van de representatieve delen van het voormalige Hollandveen. De aanwezigheid van braken, samen met de voormalige veenrivieren (de aeën en dieën), is uniek.
- De Etersheimerbraak, de Heintjesbraak en Zandbraak zijn drooggemalen braken, maar niet aangemerkt als aardkundig waardevolle gebieden. Binnen de Polder de Etersheimerbraak ligt een voormalige kleiafgraving en kleine polder, genaamd de Kleiput. De Blijkmeerpolder en de Markermeerdijk maken geen onderdeel uit van het aardkundig waardevol gebied Waterland.

In onderstaande toetsing is beschreven wat de effecten zijn voor de in het plangebied aanwezige aardkundig waardevolle gebieden.

Wielen en overslaggronden
Voor de wielen en overslaggronden geldt dat vanwege de ligging en de diepte van de braken hier gekozen is voor een buitenwaartse versterking, waarmee de hierboven genoemde aardkundige waardevolle wielen en overslaggronden in zijn geheel behouden blijven.

De natuurlijke oevers van de voormalige Zuiderzee
Het aardkundig waardevolle gebied Jan Hagelhoek bij Katwoude (49 A) blijft geheel intact, hier is mede vanwege de buitendijkse aardkundige waarde gekozen voor een binnenwaartse versterking. Voor de Nes (Nespolder) (49 C) geldt dat hier een buitenwaartse versterking zal plaatsvinden, vanwege binnendijkse waarden van de Oosterpoel en Waterland. Van het aardkundig waardevolle gebied de Nes zal een strook in beslag worden genomen door de dijkversterking. Het betreft hier slechts een relatief klein deel van het totale aardkundig waardevolle gebied. Het buitendijkse land bij polder IJdoorn (49 D) wordt nagenoeg niet aangetast omdat hier enkel een kruinverhoging noodzakelijk is (aantasting is er alleen bij de overgang naar de gecombineerde versterking direct ten noorden van de polder IJdoorn).

Aeën en dieën gebied Waterland
Het binnendijks gelegen aardkundig waardevolle gebied van de Aeën en dieën Waterland (51) is een aardkundig waardevol gebied dat vrijwel geheel Waterland omvat. Dit waardevolle gebied is nog vrijwel intact nabij de Markermeerdijk. Aan de rand van het gebied Aeën en dieën Waterland (51) zal het dijklichaam opgenomen worden in de nieuwe versterkte dijk, door toepassing van een

gecombineerde versterking, waarbij de berm landinwaarts wordt verlengd. Het intact laten van het historische dijklichaam (provinciaal monument) is hier als uitgangspunt genomen.

Op het aardkundig waardevolle gebied Waterland zijn enkele depots voorzien. Dit zal de aardkundige waarden aantasten vooral op het veen, waar inklinking van de venige ondergrond te verwachten is door de druk van de depots. Op de veengrond zijn dit blijvende effecten. Het betreft hier echter enkele kleine oppervlakten nabij de Markermeerdijk, in het gebied Waterland zal dan ook een beperkt gedeelte van de totale oppervlakte worden aangetast door de depots.

Conclusie
De aardkundig waardevolle gebieden zijn zoveel mogelijk ontzien. Enkel bij De Nes is een aantasting van een klein deel niet te vermijden. Een aantal werkzaamheden kan tijdens de uitvoering voor blijvende effecten zorgen, voor wat betreft de bovengenoemde depots op veengrond. Ook deze effecten zijn beperkt tot een klein deel van de oppervlakte van het aardkundig waardevolle Aeën en dieën gebied Waterland.

6.4.2.3 Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie
In de leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn twee belangrijke beleidsuitgangspunten onderscheiden voor landschap, die van belang zijn voor de Versterking:
- het behoud van de kenmerken van de Markermeerdijken;
- het behoud van de kenmerken van de landschappen.

Toets behoud kenmerken van de Markermeerdijken
De te versterken Markermeerdijken bestaan uit de Westfriese Omringdijk (in het noordelijk deel) en de Noorder IJ- en Zeedijken (in het zuidelijk deel). Deze dijken zijn aangewezen als provinciaal monument. Aan de versterking ervan worden strenge eisen gesteld: de belangrijkste kenmerken dienen behouden te blijven.

De belangrijkste kenmerken van de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken zijn:
1. de grilligheid van het tracé;
2. de aangrenzende openheid;
3. landschappelijke elementen aan de dijk zoals de braken (restanten van dijkdoorbraken) en het buitendijkse voorland.

Ad 1. De Markermeerdijken worden gekenmerkt door het grillige traject met bochten en scherpe knikken (kapen). Het dijkprofiel van de dijk is zeer kenmerkend door de smalle kruin, een smalle en lage binnenberm en steile taluds. De veranderende waterveiligheidseisen staan op gespannen voet met huidige kenmerkende opbouw van de dijk. Deze kenmerken zullen dan ook bij de Versterking veranderen: de dijken krijgen een brede lange en vaak ook hogere binnenberm, een flauwer talud en deels ook een hogere kruin. Door deze noodzakelijke verbreding en verflauwing van het dijkprofiel zullen de bochten in het traject enigszins verflauwen en worden knikken minder scherp. Aan de vormgeving van de knikken is echter aandacht besteed, ze zijn zodanig ontworpen dat deze wel herkenbaar blijven. Er worden daarnaast wat nieuwe (flauwe) bochten geïntroduceerd door afwisseling in binnendijkse en buitendijkse versterking. Hierdoor blijft de grilligheid van het dijklichaam in het landschap gehandhaafd.

Ad 2. De openheid van het gebied grenzend aan de dijk zal niet veranderen. Ook bij Hoorn (module 2 en 3) verandert de openheid niet, wel verandert het karakter van het open gebied buitendijks

door de brede lage oeverdijk. Het behoud van het cultuurhistorisch monument de Westfriese Omringdijk heeft zwaar gewogen bij de keuze voor deze oplossing. De oeverdijk maakt dat de beleving van de baai verandert. Om de ruimtelijke eenheid zoveel mogelijk te behouden is de oeverdijk zodanig vormgegeven dat men er vanaf de kruin van de Markermeerdijk ruim overheen kijkt. Daarbij blijven de openheid en het zicht op het open water en de stad Hoorn behouden. Op een lokaal schaalniveau verandert de openheid enkel nabij de woonbebouwing langs de dijk. In 5 van de 15 modules wordt in een deel van het traject binnenwaarts de berm versterkt. Daar waar de dijk binnenwaarts versterkt wordt, wordt de open ruimte tussen woonbebouwing en Markermeerdijk kleiner dan in de huidige situatie. Bij de woonbebouwing is, waar nodig, maatwerk toegepast op de dijkversterking, zodanig dat deze woningen met erf behouden kunnen worden. Landschappelijk gezien is dan weliswaar sprake van een aantasting, maar de aanwezige woningen blijven behouden, waardoor de aantasting als geheel beperkt wordt.

Ad 3. Landschappelijke elementen, zoals oude braken en buitendijkse voorlanden, zijn bij de dijkversterking zoveel mogelijk gespaard. Dit komt doordat de verbreding beperkt is gehouden (waardoor aantasting van buitendijks voorland beperkt is tot de rand) en veelal voor buitenwaartse asverschuiving is gekozen (waardoor binnendijks zoveel mogelijke elementen intact kunnen blijven). In enkele modules zijn de randen van landschappelijke elementen aangetast. Bij 2 van de 16 modules betreffen dit kleine elementen, zoals de teensloten aan de voet van de dijk. Bij 6 van de 16 modules worden de randen van een aantal bijzondere elementen aangetast. Het gaat daarbij om de volgende elementen, de belangrijkste zijn: de voorlanden Rietkoog, de Nespolder en IJdoorn, en om de braken de Heintjesbraak, het Barnegat, het Kinselmeer en de Verlande Braak. De elementen zelf blijven behouden, het gaat om aantasting van een relatief kleine oppervlakte, om een deel van de rand van de elementen. Het grootste deel van de elementen blijft gespaard.

Toets behoud kenmerken van de landschappen

De kenmerken
De aangrenzende binnendijkse landschappen zijn zoveel mogelijk behouden. Overwegend is gekozen voor een buitendijkse versterking. Daar waar dat niet mogelijk was, vanwege bijzondere waarden buitendijks, is binnenwaarts versterkt. Hieronder zijn eerst de kenmerken van de landschappen beschreven. Daarna is getoetst of bij de dijkversterking deze kenmerken van de landschappen behouden worden.

Binnendijks grenst de Markermeerdijk aan het Oude Zeekleilandschap, de Veenpolders en een enkele Droogmakerij. De kernkwaliteiten van deze landschapstypen zijn hieronder toegelicht.

Binnen de Westfriese Omringdijk ligt het Oude Zeekleilandschap. Kernkwaliteiten van het Oude Zeekleilandschap die van toepassing zijn in het plangebied en omgeving:
- de Westfriese Omringdijk die als hoofdstructuur om West-Friesland heen ligt, een deel van de Westfriese Omringdijk is tegelijk ook de Markermeerdijk.
- open en zeer open landschappen, waarin wegen (en dijken) de belangrijkste structuurdragers zijn.
- aan wegen en dijken langgerekte lintdorpen met vele stolpboerderijen; tussen de bebouwing zicht op het open landschap; de achterzijde van deze lintdorpen vormt een zachte overgang naar het landschap.
- kleinschalig reliëf van het voormalige getijdengebied in het gehele landschap.

De polders Zeevang, De Kogen en Broek- en Waterland behoren tot het Veenpolderlandschap. Kernkwaliteiten van het Veenpolderlandschap, die van toepassing zijn in het plangebied en omgeving:

- kenmerken die samenhangen met de ontginningsstructuur zoals de landscheidingskaden, strokenverkaveling.
- de hoge dichtheid aan (brede) waterlopen – tevens hoofdontsluiting in de vaarpolders.
- langgerekte lintdorpen in een open tot zeer open landschap.
- tussen de lintdorpen nat open graslandschap.

Het Droogmakerijenlandschap grenst aan het plangebied bij de Blijkmeerpolder, de Nespolder en de Etersheimerbraakpolder. Kernkwaliteiten van het droogmakerijenlandschap voor het plangebied en omgeving:

- planmatige opzet.
- open en vlak landschap.
- duidelijke begrenzing door een grillig gevormde ringdijk, ringsloot of oude hogere oeverlanden.

Toets behoud kenmerken
Hieronder wordt voor het Oude Zeekleilandschap, het Veenpolderlandschap en het Droogmakerijenlandschap het behoud van de landschappelijke kenmerken besproken:

Oude Zeekleilandschap: de Westfriese Omringdijk (om het oude zeekleilandschap) en het behoud van de beeldkwaliteit ervan wordt in de paragraaf Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk besproken. Het landschap binnendijks wordt op dit deel van de dijkversterking niet aangetast.

Veenpolderlandschap: in het Veenpolderlandschap wordt door het grotere ruimtebeslag van de versterkte dijk een klein deel van het typische verkavelings- en slotenpatroon aangetast in module 4 en module 9. Deze aantasting is acceptabel omdat het een relatief kleine aantasting betreft, die zich beperkt tot de randen van de polders. De landschappelijke kwaliteit van het gehele gebied blijft dan ook behouden. Ook elders veranderen de bijzondere eigenschappen van het Veenpolderlandschap niet door aanleg van de Markermeerdijken.

Droogmakerijenlandschap: er zijn twee kleine droogmakerijen in het plangebied. Bij beide droogmakerijen, de Blijkmeerpolder, en de Etersheimerbraak, veranderen de kenmerkende randen in lichte mate. Bij de Etersheimerbraak verdwijnt de molensloot aan de teen van de dijk. Deze sloot wordt iets verderop teruggebracht aan de nieuwe teen van de dijk. Bij de Blijkmeerpolder wordt de rand iets verhoogd en verbreed. Deze aantasting is acceptabel omdat het een relatief kleine aantasting betreft. De landschappelijke kwaliteit van de droogmakerijen blijft behouden.

Conclusie
De grilligheid van het tracé en de openheid van het landschap nabij de dijk worden grotendeels behouden. Daar waar de openheid aangetast zou kunnen worden door de oeverdijk, is de oeverdijk bewust zo laag gehouden, dat je er vanaf de dijk in elk geval overheen kijkt. Het (uit)zicht op het open water en de stad Hoorn blijft dan ook behouden. De oeverdijk voorkomt bovendien aantasting van het cultuurhistorisch monument de Westfriese Omringdijk. De Markermeerdijken krijgen door de versterking een ander aanzien. Hierbij zijn echter vrijwel alle waardevolle elementen aan de dijk gespaard. In enkele modules was dat niet mogelijk, en worden de randen van landschappelijke elementen aangetast. Deze aantasting is acceptabel omdat desondanks de landschappelijke kwaliteit in het gebied als geheel behouden blijft.

6.4.2.4 Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk

Hieronder wordt kort ingegaan op de landschappelijke waarden en aanbevelingen voor ruimtelijke ontwikkelingen van het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk. Het Beeldkwaliteitsplan voor de Westfriese Omringdijk is van toepassing op het meest noordelijke deel van de Markermeerdijken, het gedeelte dat onderdeel is van de Westfriese Omringdijk. In het beeldkwaliteitsplan worden niet alleen de bestaande landschappelijke waarden beschreven, maar zijn ook een aantal aanbevelingen opgenomen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Beide worden hieronder getoetst. Toetsing van de omgang met cultuurhistorische waarden volgt in de paragraaf Cultuurhistorie.

Toets landschappelijke waarden Westfriese Omringdijk

In het Beeldkwaliteitsplan voor de Westfriese Omringdijk worden een aantal landschappelijke waarden van deze historische dijk genoemd, dit zijn:

1. openheid;
2. het zicht van en naar de dijk;
3. de continuïteit van het dijkprofiel;
4. de relatie tussen dijk en 'kralensnoer' van landschapselementen;
5. de herkenbaarheid van de verschillende dijktrajecten.

De historische dijk zelf is op een groot deel van het tracé binnen het plangebied gespaard, omdat ter hoogte van het Hoornse Hop een oeverdijk wordt aangelegd. De openheid (1) blijft bestaan, omdat de brede lage oeverdijk zodanig is vormgegeven dat men er overheen kijkt vanaf de huidige kruin van de dijk. Hierdoor blijft het zicht op de stad Hoorn en het zicht op het open water van het Hoornse Hop behouden. Het zicht van en naar de dijk (2) blijft behouden door het tussenwater tussen de bestaande dijk en de oeverdijk. Met het behoud van de bestaande dijk zijn in dit deel van het plangebied de continuïteit van het dijkprofiel (3), de relatie tussen dijk en landschapselementen (4) en de herkenbaarheid van het dijktraject (5) dan ook integraal behouden. Tegenover de binnenstad van Hoorn wordt de historische dijk voorzien van een bredere buitenberm. Ook hierbij blijven de historische dijk en de historische kruin van de dijk en daarmee de continuïteit van het dijkprofiel (3) behouden. Tevens blijven de openheid (1), het zicht van en naar de dijk (2), de relatie met de stad Hoorn (4) en de herkenbaarheid van dit dijktracé (5) behouden. De enige uitzondering hierop vormt de versterking (buitenwaarts) bij de Bedijkte Waal, waardoor de Westfriese Omringdijk hier sterk in breedte toeneemt, en de bocht ruimer wordt. Ter hoogte van de Rietkoog wordt vooral de binnenberm verbreed en verhoogd, het tracé wijzigt daar niet. Wel wordt de kruin iets minder herkenbaar door het geringere hoogteverschil tussen kruin en binnenberm. De continuïteit van de Westfriese Omringdijk wordt door de versterking niet verminderd: de kruin blijft in het landschap herkenbaar aanwezig bij de versterkte delen (5), de openheid verandert niet (1) en het zicht van en naar de dijk blijft intact (2). De relatie van de dijk en het met de dijk verbonden landschapselement – de Bedijkte Waal – is hetzelfde (4).

Toets aansluiting op aanbevelingen voor ruimtelijke ontwikkelingen

Voor de herkenbaarheid van het deeltraject Markermeerdijk zijn in het beeldkwaliteitsplan de volgende ruimtelijke aanbevelingen ter toetsing opgenomen:

1. water tegen de dijk behouden;
2. wanneer nieuw voorland nodig is blijft dit bij voorkeur kleinschalig en smal, in elk geval laag en extensief ingericht;
3. voorlanden en vooroevers worden open gehouden;
4. binnendijkse natte natuur wordt versterkt danwel behouden;
5. weg op de kruin handhaven, noordse steen aan de waterzijde laten terugkomen;

6. bij dijkversterking kansen voor realisatie van pleisterplekken en rustplaatsen.

Ad 1. Het water aan de buitendijkse teen van de dijk is behouden. Het is echter wel veel smaller geworden, door de aanwezigheid van de oeverdijk (module 2 en 3).
Ad 2. De oeverdijk is vergelijkbaar met een nieuw voorland. Het nieuwe voorland, is niet kleinschalig en smal, maar lang en breed. De oeverdijk is overwegend laag, met een lage kruin, en is overwegend extensief ingericht. Het nieuwe voorland is zo laag, dat men vanaf de huidige dijk over de oeverdijk kan kijken. Hiermee beantwoordt de oeverdijk aan de eis "in elk geval laag en extensief ingericht".
Ad 3. Het nieuwe voorland wordt open gehouden, waardoor uitzicht op de beeldbepalende stadsrand van Hoorn en het open water van het Hoornse Hop achter de oeverdijk mogelijk blijft.
Ad 4. Ten aanzien van natte natuur binnendijks is niets veranderd. Buitendijks is een zone met natte natuur toegevoegd tussen de bestaande dijk en de oeverdijk. Aan de waterzijde van de oeverdijk is sprake van een geleidelijke land-waterovergang. Op het meest zuidelijke deel van de oeverdijk (module 3) vindt natuurcompensatie plaats.
Ad 5. De weg op de kruin is behouden op die plaatsen waar de weg in de huidige situatie ook op de kruin ligt. De Noordse steen op het dijkprofiel zelf is behouden, omdat een groot deel van het dijklichaam zelf behouden is met de aanleg van de oeverdijk (module 2 en 3). Bij de binnenstad van Hoorn (module 1) verdwijnt de Noordse steen op het buitentalud door de aanleg van een buitenberm. Bij de kaap van de Bedijkte Waal wordt Noordse steen teruggeplaatst op het verlegde buitentalud.
Ad 6. Pleisterplekken en rustplaatsen voor recreanten zijn behouden op de bestaande Markermeerdijk voor zover ze er zijn. Er worden nieuwe plekken gerealiseerd op de oeverdijk.

Conclusie
De Westfriese Omringdijk is grotendeels behouden in de huidige staat. Bij nieuwe delen van het bestaande tracé (Bedijkte Waal en Rietkoog, binnenstad Hoorn) is zorgvuldig met bestaande waarden omgegaan. Door de aanleg van de oeverdijk wordt voorkomen dat ingrijpende maatregelen aan de cultuurhistorisch monumentale Westfriese Omringdijk zelf nodig zijn. Waar de oeverdijk wordt aangelegd blijft de Westfriese Omringdijk behouden in de huidige staat. Het nieuwe voorland is weliswaar breed, maar laag en overwegend extensief ingericht. De openheid wordt bovendien slechts beperkt aangetast, omdat de oeverdijk laag gehouden is, en het zicht op het open water van het Hoornse Hop en de stad Hoorn behouden blijft.

6.5 Cultuurhistorische waarden

6.5.1 Beschrijving cultuurhistorische waarden Markermeerdijken
In het gebied rond de dijk zijn veel zichtbare elementen in het landschap aanwezig die in de loop van vele eeuwen door mensen zijn gevormd. Zo zijn de verkavelingspatronen (blok- en strookverkaveling), nederzettingsvormen (o.a. lintbebouwing), zee- en veendijken en braken elementen met hoge historisch geografische waarde (beschrijving Waterland/Zeevang in Rijksnota Belvedere, met betrekking tot de cultuurhistorisch meest waardevolle gebieden in Nederland, 1999). Vanwege zijn hoge cultuurhistorische waarde en gaafheid zijn de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken aangewezen als provinciaal cultuurhistorisch monument. De dijken zijn van cultuurhistorische betekenis omdat zij West-Friesland, Kogenland, Zeevang en Waterland door de eeuwen heen beschermd hebben tegen de Zuiderzee. Het tracé is historisch bepaald en vertegenwoordigt daardoor een grote cultuurhistorische waarde. De verbeteringen aan de Markermeerdijken na de stormramp van 1916 die in 1916-1918 hebben plaatsgevonden, hebben

geleid tot de huidige situatie met de weg grotendeels op een binnenberm onderlangs de dijk. Op de dijk bevinden zich elementen met cultuurhistorische waarde zoals dijkpalen (deze geven de grenzen tussen de dorpsgebieden aan, in verband met de verdeling van de onderhoudslasten), steenbekleding (o.a. Noordse steen en basalt) en enkele kunstwerken.

Naast de dijk zelf is zowel het binnen- als buitendijkse gebied dat direct grenst aan de dijk, van belang. Binnendijks betreft het de overgang naar het agrarische gebied en het agrarische gebied zelf. In dit gebied gaat het om de historische verkaveling, het bewoningslint met stolpboerderijen, aanwezige braken, voormalige braken (kleine droogmakerijen) en eventuele beplantingselementen.

Buitendijkse voorlanden en braken zijn onlosmakelijk met de dijk verbonden, zij hebben het huidige tracé van de dijk bepaald. De braken, waar in het verleden de dijk doorgebroken is, zijn verantwoordelijk voor de vele bochten in de dijk. Voorlanden zijn het resultaat van het binnenwaarts verplaatsen van de dijk. De dijken om de buitendijkse voorlanden De Nes en Polder IJdoorn stammen uit de Middeleeuwen en zijn van cultuurhistorische waarde.

De blokverkaveling in Waterland is kenmerkend voor het veenweidegebied en van grote cultuurhistorische waarde omdat deze door ontginningen in de vroege Middeleeuwen is ontstaan. Het verkavelingspatroon is tevens beschermd tussen Monnickendam, Uitdam, Durgerdam. Uitdam en is een dijkdorp met een lineaire bewoning, op de plek van nederzettingen uit de Vroege tot Late Middeleeuwen.

Stelling van Amsterdam
De gehele Markermeerdijk tussen Edam en Amsterdam maakte onderdeel uit van het Zuiderzeefront van de Stelling van Amsterdam. Deze verdedigingslinie, aangelegd tussen 1880 en 1920, is een uitermate belangrijk cultureel erfgoed. Het poldergebied ten noorden van Edam vormde als inundatiegebied een essentieel onderdeel van de verdediging van de Stelling. Het Zuiderzeefront kende verder geen inundatiepolders maar wel enkele verdedigingswerken waaronder het fort bij Edam en de kustbatterij bij Durgerdam (Vuurtoreneiland). Na de aanleg van de Afsluitdijk in 1932 werd een aanval op Amsterdam via het IJsselmeer hoogst onwaarschijnlijk.

Historisch bouwkundige objecten
Bij de waardevolle historisch-bouwkundige objecten gaat het vooral om de voor Noord-Holland typerende stolpboerderijen. Deze staan zowel min of meer solitair langs de binnenkant van de dijk, als in enkele losse linten. Daarnaast reikt de bebouwing van Hoorn, Scharwoude, Etersheim, Warder, Edam, Volendam, Monnickendam (wordt niet versterkt) en Uitdam tot tegen de dijk. In de dijkzone staan ook enkele opvallende kaakbergen (omtimmerde hooibergen), nu merendeels in gebruik als woning. Specifieke elementen in de dijk zijn de dijkpalen en de Noorder- en Zuidersluis en de Hornsluis. Alleen de laatstgenoemde sluis is in de dijkversterking betrokken (module 4).

Kaarten met de ligging van rijksbeschermde stads- of dorpsgezichten, rijksmonumenten, provinciale monumenten, gemeentelijke monumenten en beeldbepalende of waardevolle panden langs de Markermeerdijken Hoorn - Uitdam zijn opgenomen in bijlage 11.41 tot en met 11.47 van het Bijlagenboek.

6.5.2 Gevolgen Versterking voor cultuurhistorische waarden Markermeerdijken

6.5.2.1 Werelderfgoed Stelling van Amsterdam

In 1996 is de Stelling van Amsterdam op de Werelderfgoedlijst van UNESCO geplaatst. In de Conventie inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld (World Heritage Convention, opgesteld in 1972), is sprake van erfgoederen van 'uitzonderlijke universele waarde', die onderdeel zijn van 'het erfgoed van de gehele mensheid' en die 'bescherming en overdracht aan komende generaties' behoeven. Nederland heeft het Werelderfgoedverdrag in 1992 geratificeerd en heeft zich daarmee verplicht de erfgoederen van uitzonderlijke waarde te behouden en bij te dragen aan het gezamenlijk erfgoed van de mensheid. Dit betekent in de praktijk dat de uitzonderlijke universele waarde van het erfgoed in stand moet worden gehouden door de kernkwaliteiten daarvan te beschermen.

Binnen de begrenzing van het werelderfgoed Stelling van Amsterdam vallen het Fort Edam met het schootsveld (waarin ook de Markermeerdijk en een stuk open water van het Markermeer) en het inundatiegebied (begrensd door de dijk, Oorgat en Noordervesting) en het Vuurtoreneiland. In module 8 wordt ten noorden van het Oorgat de cultuurhistorische waarde bepaald door Fort Edam, de dijk is hier tevens liniedijk van de Stelling van Amsterdam. De Versterking voorziet voor het noordelijk deel van de module, waar het fort ligt, in een binnenwaartse oplossing, door het verlengen van de binnenberm. De fortgracht, onderdeel van Fort Edam, verandert hierdoor niet. Ook de verhouding tussen het fort, de dijk en het open water of tussen het fort en het inundatiegebied verandert niet. Er vindt geen aantasting plaats van de Stelling van Amsterdam.

6.5.2.2 Rijksbeschermde monumentale waarden

In de Erfgoedwet, in werking getreden op 1 juli 2016, is vastgelegd hoe met het cultureel erfgoed wordt omgegaan, wie welke verantwoordelijkheid daarbij heeft en hoe het toezicht daarop wordt uitgeoefend. Voor musea, monumenten en archeologie beoogt de Erfgoedwet een zorgvuldige omgang met het erfgoed. Voor archeologie gaan nieuwe kwaliteitsnormen gelden, door het archeologisch veld zelf opgesteld. Voor rijksmonumenten geldt vanaf nu onderhoudsplicht, zodat instandhouding is gewaarborgd. De nieuwe wet vervangt o.a. de Monumentenwet 1988. Het beschermingsniveau, zoals dat in de oude wetten en regelingen gold, blijft gehandhaafd. De aanwijzing van stads- en dorpsgezichten en de omgang met cultureel erfgoed in de leefomgeving komt te zijner tijd in de Omgevingswet (2019). Tot die tijd blijft voor deze aspecten de Monumentenwet 1988 van kracht. In het gebied langs de dijk Hoorn - Uitdam ligt een groot aantal rijksmonumenten en hebben Monnickendam, Hoorn en Edam een rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht.

Rijksbeschermde stads- en dorpsgezichten

De Monumentenwet 1988 (na 2019 de Omgevingswet) voorziet in de aanwijzing van Rijksbeschermde Stads- of Dorpsgezichten. Doel van de bescherming van een als zodanig aangewezen (deel van een) stad of dorp is de instandhouding van de combinatie van historisch waardevolle bebouwing met een eveneens waardevolle historisch-ruimtelijke structuur. Daartoe moeten de waarden die in de Toelichting bij het beschermd gezicht worden beschreven beschermd worden ineen specifiek bestemmingsplan. In vergelijking met een gewoon bestemmingsplan is dit gedetailleerder en gelden strengere regels, zowel voor de bebouwde als voor de onbebouwde ruimte. Ruimtelijke ingrepen in een beschermd stads- of dorpsgezicht worden beoordeeld op hun impact op de beschermde waarden. Voor een aantal bouwactiviteiten en/of sloopactiviteiten, die in niet-beschermde gebieden niet of minder gereguleerd zijn, is een vergunning nodig. Sinds 2012

wijst het Rijk geen nieuwe rijksbeschermde stads- en dorpsgezichten meer aan, met uitzondering van gebieden die nog in procedure zijn.

Langs de dijk Hoorn - Uitdam hebben de plaatsen Hoorn, Monnickendam en Edam de status van Rijksbeschermd Stads- of Dorpsgezicht. De binnenstad van Hoorn is dit sinds 1970, Monnickendam sinds 1970 en Edam sinds 1977. Het beschermd stadsgezicht Monnickendam en omgeving is niet in het beïnvloedingsgebied van de dijkverbetering betrokken; het gebied van het beschermd stadsgezicht Edam (module 8) valt er net buiten. Wel in de dijkverbetering betrokken is een deel van het beschermd stadsgezicht Hoorn, in module 1.

In module 1 maakt de Westerdijk deel uit van het beschermd stadsgezicht Hoorn. Aan de binnenzijde van de dijk ligt lintbebouwing en de historische binnenstad van Hoorn. Aan de binnenkant van de dijk aan de zuidkant staan woonhuizen achter de dijk met de voorgevel gericht naar de straat. Vervolgens grenst de locatie van de oude schouwburg aan de dijk, met parkeervoorzieningen en een groenstrook. Aan de noordkant van de module staat een rij huizen waarvan de achtertuinen direct aan de dijk grenzen.

In module 1 bestaat de dijkverbetering uit een buitenwaartse berm aan de bestaande dijk. Omdat het dijkprofiel hier door eerdere ingrepen als geheel een weinig historisch karakter heeft, de binnendijkse historische bebouwing, waar aanwezig, op enige afstand staat en tenslotte de dijk aan de buitenkant wordt versterkt, is er minimaal effect op het beschermd stadsgezicht.

Rijksmonumenten
Op grond van de Erfgoedwet (voorheen Monumentenwet) kunnen rijksmonumenten aangewezen worden. Bedoeling van de aanwijzing is dat als zodanig aangemerkte bouwkundige objecten in de toekomst bewaard blijven en aantasting wordt voorkomen. Bouwactiviteiten worden beoordeeld op grond van de Erfgoedwet 2016 (vervanger Monumentenwet 1988). Voor het aantasten of slopen van rijksmonumenten is een omgevingsvergunning nodig.

Bij de dijkversterking is echter in geen van de modules sprake van aantasting of sloop van rijksmonumenten, waardoor een omgevingsvergunning voor deze activiteit niet nodig is.

Bij het rijksmonument Hornsluis (in module 4, sectie HE-6A) is op korte afstand een damwand voorzien. De damwand wordt op zorgvuldige wijze geplaatst door deze in de grond te drukken, in plaats van heien. Deze uitvoeringswijze heeft de minst mogelijke impact op de omgeving. Voorafgaand aan het plaatsen van de damwand worden nulmetingen uitgevoerd bij de omliggende bebouwing en de sluis. Daarnaast wordt een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar eventueel mogelijke effecten op de Hornsluis als gevolg van het aanbrengen van de damwand. Tijdens de werkzaamheden wordt gemonitord of effecten optreden aan de sluis. Deze werkwijze is gericht op het voorkomen van eventuele schade aan het monument. Over deze werkwijze heeft afstemming plaatsgevonden met de gemeente Edam-Volendam.

6.5.2.3 Provinciaal monument
Ook provincies kunnen monumenten aanwijzen. De Provincie Noord-Holland heeft een Monumentenverordening vastgesteld (Monumentenverordening Noord-Holland 2010). In de Provinciale Monumentenverordening staan regels omtrent de plaatsing van monumenten op de provinciale monumentenlijst, de aanwijzing van beschermde structuren (voorheen: stads- en dorpsgezichten) en de verlening van een omgevingsvergunning. De Provinciale

Monumentenverordening beoogt de in de Provinciale Monumentenlijst opgenomen monumenten te beschermen tegen beschadigingen of vernietiging. Het slopen, verstoren, verplaatsen en wijzigen van een beschermd monument, evenals het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van het monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht is verboden, tenzij hiervoor een omgevingsvergunning is verleend.

Provinciale monumenten tussen Hoorn en Amsterdam
Langs het dijktraject Hoorn - Amsterdam zijn de volgende provinciale monumenten relevant bij de dijkverbetering:

- De dijk is over de gehele lengte provinciaal monument als onderdeel van de Westfriese Omringdijk of als onderdeel van de Noorder IJ- en Zeedijk.
- Fort Edam (1913), Oorgat 10, als onderdeel van de Stelling van Amsterdam.
- Oorgat, zonder nummer, zeesluis met sluiswachterswoning. Het wachthuisje is niet monumentaal.

De invloed van de dijkverbetering op het Fort Edam is hierboven al aan de orde gekomen in de paragraaf over de Stelling van Amsterdam als werelderfgoed. De zeesluis met de sluiswachterswoning is niet in de dijkverbetering betrokken. Hiervoor hoeft dus geen omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

6.5.2.3.1 De Markermeerdijken als provinciaal monument
De Westfriese Omringdijk is in 1986 door de Provincie Noord-Holland aangewezen als provinciaal monument en het overige deel van de dijk tussen Hoorn en Amsterdam, onder de noemer ‘Noorder IJ- en Zeedijken’, in 2004. De reden daarvoor ligt in de, historisch gezien, belangrijke rol die beide dijken hebben gespeeld (en nog spelen).

Omdat de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken op de provinciale monumentenlijst staan, is het van belang bij het ontwerp van de dijkversterking de monumentale waarden goed mee te wegen. Voor het wijzigen van provinciaal beschermde monumenten is een omgevingsvergunning nodig van gedeputeerde staten van Noord-Holland op grond van artikel 2.2 lid 1 onder b van de Wabo jo. artikel 6 van de Monumentenverordening Noord-Holland 2010 (laatstelijk gewijzigd op 30 oktober 2015).

Dit betekent niet dat er geen ingrepen in de dijk meer mogelijk zijn. De provincie streeft naar “behoud door ontwikkeling”. De dijk heeft in eerste instantie een waterkerende functie ter bescherming van ruim 1 miljoen inwoners en zeer hoge economische waarden. Dat waterstaatsbelang dient te allen tijde voorrang te hebben. De provinciale monumentenverordening is daarom op 30 oktober 2015 door Provinciale Staten gewijzigd. Bij de wijziging zijn de artikelen 6 en 12 aangevuld en aangepast. De artikelen geven aan dat een omgevingsvergunning wordt geweigerd indien de monumentale waarden van een beschermd monument of een beschermde structuur worden geschaad, ‘tenzij zwaarwichtige redenen van aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang zich tegen een weigering verzetten’. Deze wijziging maakt het mogelijk om voor een wijziging van de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken een omgevingsvergunning af te geven wegens een zwaarwichtig aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang, in dit geval de waterveiligheid van de provincie Noord-Holland. De wijziging is echter niet bedoeld om hier bij dijkversterkingen vrijblijvend een beroep op te doen. De inspanning is erop gericht om de ingreep op het monument die optreedt als gevolg van de

dijkversterking zo klein mogelijk te houden, door haalbare alternatieven te onderzoeken en af te wegen.

6.5.2.3.2 Vergunbaarheid dijkverbetering provinciaal monument Markermeerdijken

Bij de beoordeling van de aanvaardbaarheid van de effecten op de monumentale dijken zijn de kenmerkende waarden, waar de monumentstatus op berust, leidend. In aanvulling daarop is het voornemen beoordeeld aan de hand van de in het KRK benoemde waarden. De effecten op de monumentale waarden moeten zo beperkt mogelijk worden gehouden. Het kan echter blijken dat niet in alle gevallen een minder ingrijpend alternatief voorhanden is om deze waarden te ontzien. Zo kunnen in sommige gevallen zwaarwegende algemeen maatschappelijke belangen dan wel technische en financiële bezwaren dit in de weg staan. Er is in dat geval geen proportioneel alternatief voorhanden dat een beperktere aantasting van de monumentale waarden tot gevolg heeft. Ook kan het zijn dat de dijkversterking leidt tot aantasting van de monumentale dijk, maar dat daardoor wel andere cultuurhistorische waarden behouden kunnen blijven. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij een buitenwaartse dijkversterking: deze kan ertoe leiden dat aan de binnenzijde van de dijk gelegen braken kunnen worden gespaard.

In een specifieke Rapportage cultuurhistorie versterking Markermeerdijken, zie bijlage 5.8 van het bijlagenboek, is ingegaan op de verleenbaarheid van een omgevingsvergunning provinciaal monument bij de Versterking van de Markermeerdijken.

De effectbeoordeling is een toets van de Versterking aan de geldende regelgeving ten aanzien van een omgevingsvergunning voor het wijzigen van een provinciaal monument, zijnde de bestaande dijk. De monumentstatus betreft:

- De dijk zelf: zowel het tracé als het profiel, inclusief de historische steenbekleding.
- Het bij het monument behorende buitendijkse voorland.
- De bij het monument behorende binnendijkse braken.
- In het algemeen de zone langs de dijk met aan de binnenkant de overgang naar de bebouwingslinten en verkaveling en aan de buitenkant de scherpe overgang naar het Markermeer.

Bovenstaande beschermde waarden worden daarbij gekenmerkt door drie verschillende kenmerken:

- De beeldbepalende waarde: de dijk als continuerende lijn in het landschap.
- De cultuurhistorische waarde: de afleesbaarheid van de geschiedenis van de dijk, zowel wat betreft tracé als profiel.
- De historische morfologische waarden, de daadwerkelijke fysiek beschermde elementen.

Conclusie
Op basis van de uitgevoerde toetsing kan geconcludeerd worden dat het algemene maatschappelijke belang van de hoogwaterveiligheid zich verzet tegen weigering van de omgevingsvergunning voor het aantasten van de provinciaal beschermde Westfriese Omringdijk en Noorder IJ- en Zeedijken. De omgevingsvergunning voor het wijzigen van het provinciaal monument wordt dan ook verleenbaar geacht. De versterking gaat gepaard met verlies van cultuurhistorische waarden, maar dit is gezien het met de Versterking beoogde doel onvermijdelijk en gezien het hiermee gemoeide aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang aanvaardbaar.

Concreet liggen de volgende argumenten ten grondslag aan de vergunbaarheid van het voorkeursalternatief:

- De versterking gaat gepaard met aantasting van het provinciaal monument, maar het zwaarwegend algemene maatschappelijke belang van de hoogwaterveiligheid verzet zich tegen weigering van de aanvraag van de omgevingsvergunning.
- Bij het gekozen voorkeursalternatief is nadrukkelijk rekening gehouden met de kenmerkende waarden van het provinciaal monument.
- Bij het gekozen voorkeursalternatief is eveneens rekening gehouden met de specifieke waarden zoals benoemd in het KRK.
- Het voorkeursalternatief leidt tot drie omgangsvormen met deze monumentale dijken met een totaallengte van 32 kilometer, waarbij een groot deel van de kenmerkende cultuurhistorische waarden van monument en de waarden uit het KRK behouden blijven met het gekozen voorkeursalternatief:
  - Behoud: 19,1 kilometer dijk (60%) wordt behouden;
  - Transformeren (met beperkt afgraven): 2,9 kilometer dijk (9%) wordt getransformeerd;
  - Afgraven: 10 kilometer dijk (31%) wordt afgegraven.
- Daar waar aantasting van de dijk plaatsvindt is geen proportioneel haalbaar alternatief aanwezig dat minder ingrijpend is op de monumentale waarden. De reden hiervoor is dat zwaarwegende algemeen maatschappelijke belangen, financiële en technische bezwaren eraan in de weg staan dat een alternatief wordt gekozen dat minder ingrijpend is.
- De aantasting van de monumentale waarden is proportioneel; de ingreep staat in verhouding met het op te lossen veiligheidstekort, de ingreep is sober, robuust en doelmatig.
- De Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken zijn een levend monument: deze zijn door de jaren heen verschillende malen doorgebroken en telkens weer versterkt. De vele braken, bochten in het tracé en voorlanden getuigen van deze geschiedenis. De dijk maakt na de versterking zowel de dijkpraktijk uit het verleden, maar ook de dijkpraktijk van het begin van de 21e eeuw zichtbaar.
- Dit alles afwegende, worden de monumentale waarden van de Westfriese Omringdijk en de Noorder IJ- en Zeedijken weliswaar aangetast, maar kan de omgevingsvergunning toch worden verleend.

Tot slot worden met een aantal maatregelen de negatieve effecten op het monument verder beperkt. Deze maatregelen zien onder andere op het terugbrengen van historische steenbekleding, het beter herkenbaar maken van de oorspronkelijke dijk en het verbeteren van de recreatieve beleefbaarheid van de monumentale dijk. Deze maatregelen worden nader geconcretiseerd in overleg met de provincie Noord-Holland en de omgeving.

6.5.2.4 Gemeentelijke bescherming van cultuurhistorische waarden

Gemeentelijke beschermd stads- of dorpsgezicht
Zoals vermeld, wijst het Rijk sinds 2012 geen nieuwe rijksbeschermde stads- en dorpsgezichten meer aan, met uitzondering van gebieden die nog in procedure zijn. Gemeenten houden in bestemmingsplannen voor bijzondere gebieden al (verplicht) rekening met cultuurhistorie. Een stads- of dorpsgezicht kan nog wel op gemeentelijk niveau als beschermd aangemerkt worden; dan gaat het om een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht. Dit geldt voor gemeenten waar dit is vastgelegd in het gemeentelijk beleid. Voor de Versterking van de Markermeerdijken zijn de gezichten alleen aangewezen door het Rijk, er is geen sprake van gemeentelijk beschermde stads- en/of dorpsgezichten.

Gemeentelijke monumenten
Langs de Markermeerdijken zijn meerdere gemeentelijke monumenten gelegen. Net als bij rijksmonumenten is voor het aantasten of slopen van gemeentelijke monumenten een omgevingsvergunning nodig. Bij de Versterking van de Markermeerdijken is geen sprake van aantasting of sloop van gemeentelijke monumenten, waardoor een omgevingsvergunning voor deze activiteit niet nodig is.

6.5.3 Conclusie cultuurhistorische waarden
Geconcludeerd kan worden dat de versterking van de Markermeerdijken de Stelling van Amsterdam bij Edam, en daarmee het UNESCO-Werelderfgoed, niet aantast.

Bij Hoorn is een minimaal negatief effect op het rijksbeschermd stadsgezicht, bij Edam en Monnickendam is daarop geen effect. Met uitzondering van de Hornsluis is uitgesloten dat rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten worden aangetast. Mogelijk dient voor Hornsluis een omgevingsvergunning te worden aangevraagd; de verwachting bestaat dat deze vergunning kan worden verleend.

De Versterking van de dijk gaat gepaard met een aantasting van de monumentale dijk. Op basis van de uitgevoerde toetsing kan geconcludeerd worden dat het algemene maatschappelijke belang van de hoogwaterveiligheid zich verzet tegen weigering van de omgevingsvergunning voor het aantasten van de provinciaal beschermde Westfriese Omringdijk en Noorder IJ- en Zeedijken. De omgevingsvergunning voor het wijzigen van het provinciaal monument wordt dan ook verleenbaar geacht. Het verlies van cultuurhistorische waarden is gezien het aantoonbaar algemeen maatschappelijk belang aanvaardbaar.

6.6 Archeologie
Hierna wordt ingegaan op het aspect archeologie. Allereerst wordt het toetsingskader beschreven. Daarna wordt ingegaan op de resultaten van de archeologische onderzoeken.

6.6.1 Toetsingskader
Via de Erfgoedwet[21] (per 1 juli 2016 van kracht), en de onderdelen uit de Monumentenwet 1998 die van toepassing zijn gebleven, heeft het Verdrag van Malta zijn doorvertaling gekregen in de Nederlandse wetgeving. De bescherming heeft als doel om archeologisch erfgoed zoveel mogelijk in situ, dus in de grond, te behouden. De Erfgoedwet beschermt zowel het archeologisch erfgoed in de grond als het archeologisch erfgoed onder water.

Langs het gehele traject van de dijkversterking zijn in de bestemmingsplannen gebieden aangewezen die archeologische waardevol zijn. In de van toepassing zijnde bestemmingsplannen zijn toetsingscriteria opgenomen voor het verlenen van deze omgevingsvergunningen indien de werkzaamheden plaatsvinden in archeologisch waardevol gebied. Vanwege het PPW vervalt aanlegvergunningplicht (artikel 5.10 Waterwet). Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt echter wel voldaan aan de toetsingscriteria in het bestemmingsplan.

Archeologisch onderzoek vindt plaats op basis van de zogenoemde Archeologische Monumentenzorg cyclus. De AMZ-cyclus kent de volgende fasen:

[21] De Erfgoedwet vervangt 6 wetten en regelingen op het gebied van cultureel erfgoed, waaronder de Monumentenwet 1998.

- een bureauonderzoek;
- een verkennend bodemonderzoek;
- een karterend bodemonderzoek;
- een waarderend bodemonderzoek;
- een selectiebesluit.

Doel van deze AMZ-cyclus is om in verschillende stadia het onderzoek steeds meer te verfijnen om uiteindelijk een besluit te kunnen nemen over wat er met de archeologie moet gebeuren: behouden in de grond of buiten de grond (= opgraven). Na iedere onderzoeksstap wordt een advies uitgebracht aan het bevoegd gezag over het eventuele vervolg. Het bevoegd gezag neemt op basis van dat advies een besluit of er verder onderzoek noodzakelijk is. In principe moet de hele AMZ-cyclus worden doorlopen, tenzij het bevoegd gezag van mening is dat de onderzoeksresultaten voldoende aantonen dat er geen behoudenswaardige archeologische sporen aanwezig zijn of verwacht worden. Dan wordt de cyclus gestopt en wordt het terrein vrijgegeven voor het werk.

6.6.2 Archeologisch bureauonderzoek

Om meer inzicht te krijgen in de archeologische waarde van het gebied is voor het volledige plangebied het tracé van de zeedijk tussen Hoorn en Amsterdam een aantal archeologische bureauonderzoeken uitgevoerd, zowel voor de landbodem als voor de waterbodem, inclusief opwater onderzoek[22] en duikinspecties. Het betreft:

- Een spiegel van water, dijk en land, zie bijlage 5.3 van het bijlagenboek;
- Archeologisch bureauonderzoek IJdoornpolder e.o, zie bijlage 5.4 van het bijlagenboek;
- Opwater onderzoek vaargeulen, zie bijlage 5.9 van het bijlagenboek;
- Duikinspecties Markermeer, zie bijlage 5.10 van het bijlagenboek.

De archeologische waarde van de Markermeerdijken wordt ingegeven door het volgende: rondom de dijk liggen tientallen middeleeuwse huisplaatsen en dorpen die voor een deel hebben moeten wijken voor het wassende water en de hieruit voortvloeiende dijkbouw. Daarnaast liggen op diverse plaatsen waterbouwkundige werken als dijkmagazijnen, duikers en sluizen, maar ook militaire werken, zoals batterijen en bunkers. De dijk zelf is een aaneenschakeling van bouwwerkzaamheden, calamiteiten en reparaties door de eeuwen heen, waarbij zelfs hele schepen in de dijkgaten werden gevaren en afgezonken. De waterbodem laat meerdere scheepswrakken, dammen, dijkresten en verdronken voorland met verdwenen bebouwing zien.

Het gebied rond de zeedijk Hoorn-Amsterdam is rijk aan bekende archeologische waarden en archeologische verwachtingsgebieden. Op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) zijn de archeologische terreinen aangegeven. In de nationale archeologische database Archis III van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) staan de onderzoeken en de archeologische waarnemingen. Daarnaast heeft archeologisch bureauonderzoek plaatsgevonden, is lokale kennis ingewonnen en hebben voor de waterbodem zowel archeologische opwateronderzoeken als duikinspecties plaatsgevonden.

Resultaten bureauonderzoek

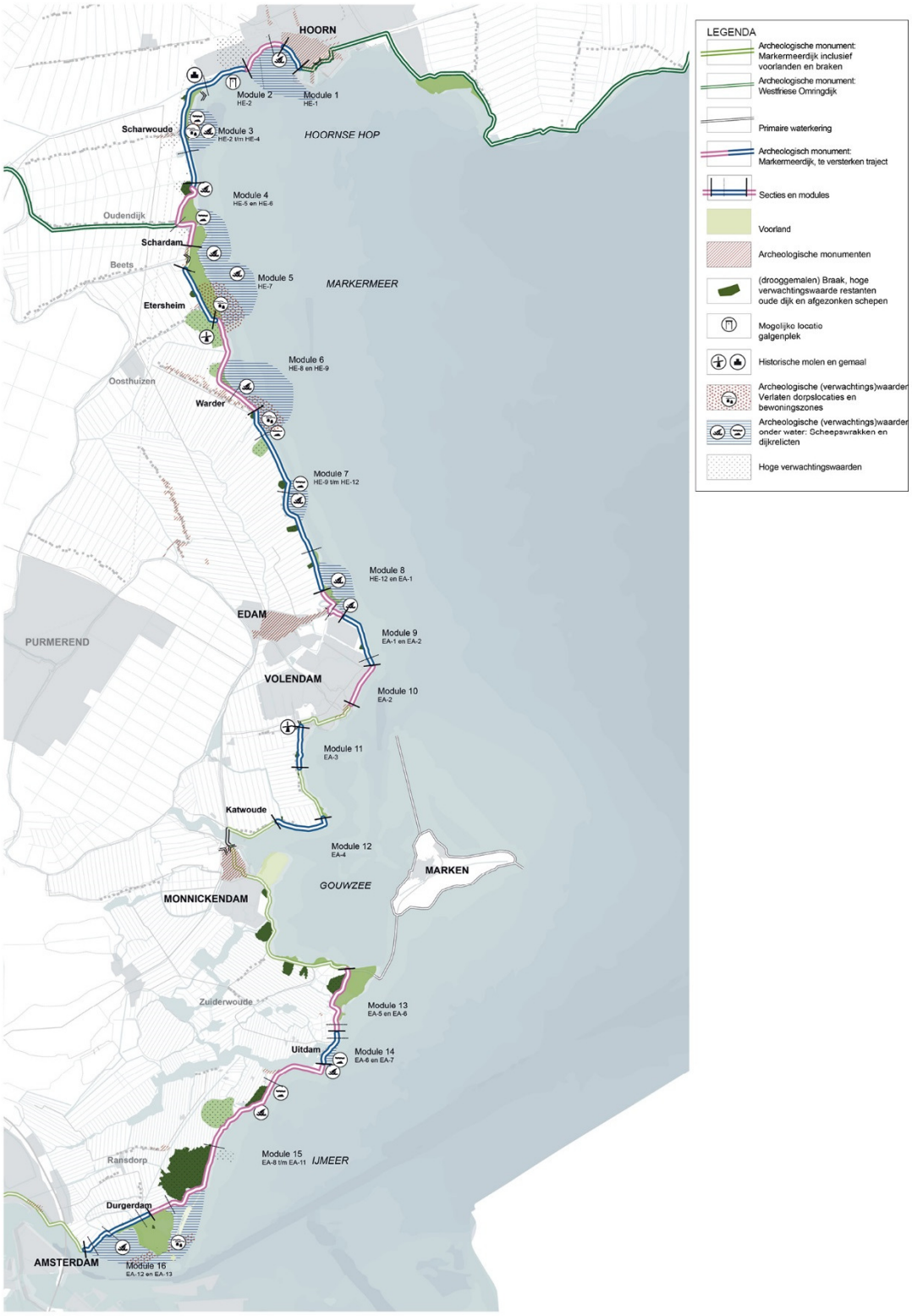
Langs de gehele lengte van het dijktraject zijn gebieden met een hoge archeologische verwachting te vinden. Verwezen wordt naar figuur 103 en bijlage 11.11 van het bijlagenboek. Hierbij is soms een duidelijke relatie te zien met de aanwezige functies langs het tracé. Veel van de huidige stads- en dorpsstructuren zijn aangemerkt als archeologische waardevol gebied. Het gaat om Hoorn,

[22] Opwateronderzoek: onderzoek van de waterbodem op archeologische resten met behulp van sonar en magnetometers.

Scharwoude, Schardam, Warder, Etersheim, Edam, Volendam, Monnickendam en Uitdam of nederzettingen die door dijkveranderingen en/of wateroverlast zijn verdwenen of verplaatst. In al deze plaatsen geldt een hoge verwachting voor resten van (post)middeleeuwse bewoningssporen. Verder zijn in het gehele gebied (verlaten) huisterpen of veenterpen in het landschap aanwezig. Voor deze locaties geldt een hoge verwachting voor laatmiddeleeuwse resten. De bekende buitendijkse vindplaatsen (zoals Scharwoude, Warder, Etersheim, Katwoude en IJdoorningerdam) geven aan dat op een aantal locaties laatmiddeleeuwse bewoningssporen aanwezig zijn in het Markermeer. Op basis van het uitgevoerde archeologisch bureauonderzoek en de opwaterfase met multibeam en magnetometer is een verwachtingsmodel opgesteld voor het gebied buitendijks (deels voor het voorland maar merendeels onder water). Op het gebied van scheepsresten, verdronken archeologische vindplaatsen is aangegeven waar archeologische waarden aanwezig zijn. Met behulp van het verwachtingsmodel kan bij de aanleg van de dijk gemakkelijk worden vastgesteld waar archeologische waarden aanwezig zijn en nader onderzoek plaats moet vinden, bijvoorbeeld door het graven van proefsleuven.

In de dijk kunnen resten van (post) middeleeuwse watermanagementstructuren verwacht worden. Het gaat bijvoorbeeld om (resten van) duikers en sluizen, molens en dijkmagazijnen. In de omgeving van wielen[23] kunnen (post)middeleeuwse schepen gevonden worden die zijn afgezonken om de dijk te verstevigen of bij een dijkdoorbraak om de nieuwe dijk te funderen. Daarnaast kunnen (sporen van) militaire structuren worden aangetroffen. Buiten de bewoningskernen kunnen sporen van landbouwactiviteiten verwacht worden. Het gaat dan met name om verkavelingsstructuren zoals sloten. Nederzettingssporen, zoals funderingen van laatmiddeleeuwse boerderijen, worden ook verwacht. Deze kunnen zich in de directe omgeving en zelfs onder het dijklichaam bevinden, omdat de dijken in het verleden mogelijk (deels) ergens anders lagen.

[23] Wielen (ook wel kolken of waaien genoemd) zijn overblijfselen van vroegere dijkdoorbraken.

Figuur 103: Gebieden met hoge archeologische verwachtingswaarde

Tabel 14. Bekende waarden en verwachtingswaarden per module

Module	Bekende waarden	Verwachtingswaarden
1	1,2,3	1,2,3,4,5,6,7
2	1,2,3	1,2,4,5,6,7
3	1,2	1,2,3,4,5,6,7
4	1,2,3	1,2,3,4,5,6,7
5	1,2,3	1,2,3,4,5,6,7
6	1,2,3	1,2,3,4,5,6,7
7	1,2	4,5,6,7
8	1,2	1,2,3,4,5,7
9	1,2	2,4,5
10	1,2	1,2,4
11	1,2	1,2,3,4,6,7
12	1,2	1,2,3,4,5,6,7
13	1,2	4,5,6,7
14	1,2	1,2,3,4,8
15	1,2	1,2,3,4,6,8

Legenda bekende waarden:
1. AMK;
2. provinciaal monument;
3. waarneming.

Legenda verwachtingswaarden:
1. verdwenen verwachtingswaarden binnendijks;
2. verdwenen verwachtingswaarden op/in de dijk;
3. verdwenen verwachtingswaarden buitendijks;
4. onderwater archeologische verwachtingswaarden;
5. voorland;
6. walen;
7. waterwerken;
8. militaire werken.

Op basis van de beschikbare informatie over de archeologische waarden en het uiteindelijke ruimtebeslag van het ontwerp is bepaald waar archeologisch waardevolle gebieden geraakt kunnen worden. In het ontwerp van de Versterking is zo veel mogelijk rekening gehouden met de archeologische waarden, bijvoorbeeld door inpassing van de archeologische waarden in het ontwerp of aanpassing van het ontwerp (zodat zo min mogelijk wordt afgegraven). Zo is de locatie van twee vaargeulen aangepast vanwege de aanwezigheid van archeologische waarden binnen het zoekgebied van de geulen. In paragraaf 6.6.3 is hier nader op ingegaan.

Vervolgstappen: nader onderzoek
Op alle terreinen met hoge verwachtingswaarde waar grondroerende werkzaamheden zullen plaatsvinden, en waarbij mogelijk de archeologische waarden verstoord worden, wordt nader onderzoek verricht in de vorm van het graven van proefsleuven. Het proefsleuvenonderzoek van de

landbodem staat gepland voor het eerste kwartaal van 2018. Het doel van dit onderzoek is het vaststellen en waarderen van archeologische resten. Vervolgens wordt een selectiebesluit genomen: dit leidt tot vrijgave, dan wel vervolgonderzoek van het gebied. Ten aanzien van de waterbodem heeft reeds nader onderzoek plaatsgevonden door middel van duikinspecties. De resultaten van de duikinspecties staan beschreven in paragraaf 6.6.3.

6.6.3 Archeologisch inventariserend onderzoek waterbodem

Voor de waterbodem heeft reeds nader onderzoek plaatsgevonden. De aanleg van de toegangsgeulen kan tot gevolg hebben dat aanwezige behoudenswaardige archeologische waarden op de waterbodem verstoord raken. De resultaten van het archeologisch inventariserend onderzoek van de waterbodem (opwaterfase en duikinspecties) zijn hieronder beschreven.

Voor het aanleggen van de toegangsgeulen is archeologisch inventariserend veldonderzoek (opwaterfase) uitgevoerd met side scan sonar, singlebeam echolood en magnetometer. Daar waar nodig zijn ook nog duikinspecties uitgevoerd. Naast het onderzoek naar de toegangsgeulen, heeft ook onderzoek plaats gevonden naar de oeverdijk en een aantal wrakken ter hoogte van Durgerdam.

Per geul is een zoekgebied onderzocht van 250 meter breedte. Doel van het onderzoek van dit zoekgebied is het voorkomen van negatieve effecten op archeologische waarden. Binnen ieder zoekgebied zal de geul op dermate wijze worden aangelegd dat effecten op archeologische waarden worden voorkomen. Dit betekent dat binnen een afstand van 100 meter rond behoudenswaardige archeologische objecten geen verdieping of andere bodemverstorende activiteiten zullen worden uitgevoerd. Indien te verwachten archeologische resten hiertoe aanleiding gaven, is de voorziene ligging van geulen binnen een zoekgebied aangepast, zodat aantasting van archeologische waarden voorkomen wordt. Aanpassing van de voorziene ligging van de geulen heeft al plaatsgevonden bij Geul 5 en 10, vanwege de aanwezigheid van scheepswrakken.

Daar waar planaanpassing niet mogelijk was (Geul 1) heeft, in overleg met de RCE, voorafgaand aan de ontgronding de eerste stap van nader archeologisch onderzoek plaats gevonden. Het wrak in Geul 1 is met een archeologische duikinspectie onderzocht. Hier ligt een schuit-/praamachtig houten scheepswrak, waarvan met name het vlak bewaard is gebleven. Vastgestelde lengte is circa 12 meter. Er zijn drie losse scheepsonderdelen meegenomen voor onderzoek. Helaas bleek het hout niet geschikt voor dendrochronologisch onderzoek. De Alliantie gaat over tot vervolgonderzoek op deze locatie: 3 kleine proefputten om alle dimensies van het wrak vast te stellen en om te bepalen of nader vervolgonderzoek wel of niet nodig is. Voor dit onderzoek zal een Programma van Eisen worden opgesteld en ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bevoegd gezag. Indien uit dit onderzoek blijkt dat het gaat om behoudenswaardige archeologische waarden, dan zal, in overleg met bevoegd gezag zorg worden gedragen voor behoud ex situ. Door het toepassen van deze strategie wordt het aspect archeologie voldoende geborgd.

In Geul 5 en Geul 9 zijn relicten van een oude dijk aangetroffen. Deze relicten zijn beoordeeld als niet behoudenswaardig. Het aanleggen van de toegangsgeulen zal hier onder archeologische begeleiding plaatsvinden.

Samengevat heeft het inventariserend onderzoek waterbodem geleid tot de volgende stappen:

- Het scheepswrak in Geul 1 zal nader onderzocht worden in de vorm van drie proefputten waarbij de behoudenswaardigheid zal worden beoordeeld. Hieruit volgt vrijgave of behoud ex situ (Geul 1);
- Het gebied rond Geul 5 en Geul 10 is vrijgegeven na planaanpassing. De resten worden hierdoor ontzien van effecten; de overige geulen zijn vrijgegeven, aangezien geen archeologische waarden zijn aangetroffen.
- Het dijkrelict in Geul 5 en Geul 9 zal door middel van boringen onderzocht worden (archeologische begeleiding).
- De locaties die tijdens het magnetometrische onderzoek in Geul 4 en 7 uitslagen van meer dan 500nTesla hebben opgeleverd zullen omwille van de ARBO-wetgeving in het kader van NGE onderzocht worden. Echter, voor NGE dient echter eerst nog een meer gedetailleerd magnetometeronderzoek plaats te vinden van alle geulen. Tijdens de hierop volgende NGE benaderingsfase worden met een spuitlans verdachte locaties onderzocht. Hierbij zal een NAS gecertificeerde duiker stand-by worden gehouden voor het geval van archeologisch relevante objecten.

Uitvoering
Tijdens de diverse graafactiviteiten bestaat de kans dat er archeologische resten vrijgegraven worden. Om die reden zal op vooraf aangewezen locaties tijdens het civieltechnische werk archeologische begeleiding plaatsvinden en is een protocol voor toevalsvondsten van toepassing. Dit onderzoek zal conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) worden uitgevoerd, maar zal sober en doelmatig van aard zijn. In gebieden waar nader onderzoek niet het gewenste resultaat heeft geleverd en wel hoge verwachtingen zijn of in gebieden met hoge verwachtingen waar om civieltechnische redenen geen vooronderzoek mogelijk was, zullen civieltechnische graafwerkzaamheden waar nodig onder archeologische begeleiding worden uitgevoerd. De gebieden worden vooraf besproken met bevoegd gezag. In vrijgegeven gebieden kan altijd een toevalsvondst worden gedaan. Dan treedt het protocol toevalsvondsten in werking en zal onder archeologische begeleiding verder gegraven worden. Het onderzoek (veldwerk) zal, gezien de grote lengte van de dijk en de fasering van de civieltechnische werkzaamheden, zowel op het land als in de waterbodem, gefaseerd plaats vinden.

Voor het vervolgonderzoek naar het wrak in Geul 1 zal een Programma van Eisen worden opgesteld en ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bevoegd gezag. Daarbij wordt de behoudenswaardigheid van de archeologische waarden beoordeeld. Hieruit volgt vrijgave of behoud ex situ.

6.6.4 Conclusie archeologie

Op basis van het beschikbare onderzoek is voor het plangebied een archeologische verwachtingskaart opgesteld. Primair uitgangspunt is het behouden van archeologische waarden in situ. Daar waar planaanpassing niet tot behoud van archeologische waarden kan leiden, zal behoud ex situ plaats vinden. Dit zal gebeuren door middel van proefsleuven, profielsleuven, opgravingen en archeologische begeleiding van civieltechnische werkzaamheden op relevante locaties. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA).

6.7 Bodemkwaliteit

Bij een ruimtelijk plan moet de bodemkwaliteit van het betreffende gebied inzichtelijk worden gemaakt. Hierbij is van belang te weten of er bodemverontreiniging is die de functiedoelen kan frustreren, of er daardoor gezondheidsrisico's, ecologische risico's of verspreidingsrisico's zijn en wat de mogelijkheden zijn om er tijdig iets aan te doen.

6.7.1 Toetsingskader

De wettelijk toepasselijke kaders voor het uitvoeren van de dijkversterkingswerkzaamheden zijn de Wet bodembescherming (binnendijks) en de Waterwet (buitendijks). Hierbij ligt de scheidslijn op de buitenkruinlijn van de bestaande primaire kering. Voor het grondverzet binnen- en buitendijks is het Besluit bodemkwaliteit van toepassing. De Wet bodembescherming en de Waterwet gaan over beschermen en het niet verslechteren van de bestaande bodemkwaliteit en het saneren van verontreiniging. Het Besluit bodemkwaliteit ziet op verantwoord grondverzet en het toepassen van bouwstoffen. Daarnaast is het Besluit lozen buiten inrichtingen van toepassing op eventuele ontgravingen en baggerwerkzaamheden buitendijks. Voor alle grondwerkzaamheden, binnen of buitendijks, geldt de zorgplicht.

Om na te gaan of de voorgenomen graafwerkzaamheden mogelijk zullen plaatsvinden in een verontreinigde bodem is historisch onderzoek nodig. Historisch onderzoek is een onderdeel van het vooronderzoek conform de NEN 5725 (Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek) of NEN 5717 (Bodem - Waterbodem - Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek). Het vooronderzoek is bedoeld om inzichtelijk te krijgen of de grond en/of het grondwater verdacht zijn voor de aanwezigheid van verontreiniging. De mate van verdenking van de aanwezigheid van verontreiniging bepaalt of en welk bodemonderzoek uitgevoerd dient te worden.

6.7.2 Resultaten onderzoeken

Omdat zowel binnendijks, buitendijks op het voorland, op de dijk, in het Markermeer en in dijksloten handelingen worden verricht, is er onderzoek uitgevoerd naar zowel de landbodem als ook (droge en natte) waterbodem.

Het betreft de volgende onderzoeken:

- Vooronderzoek bodemkwaliteit in relatie tot de dijkversterkingsmaatregelen, zie bijlage 3.2 van het bijlagenboek.
- Historisch bodemonderzoek traject Hoorn-Edam, zie bijlage 3.3 van het bijlagenboek.
- Memo Uitwerking omgang vrijkomende materialen vanuit de Conditionering, zie bijlage 3.4 van het bijlagenboek.
- Vooronderzoek NEN5717 Waterbodemonderzoek Versterking Markermeerdijken, zie bijlage 3.7 van het bijlagenboek.

Historisch (water)bodemonderzoek

Voor het gehele dijktraject en de waterbodem zijn historische (water)bodemonderzoeken (archiefonderzoek) uitgevoerd. Uit deze onderzoeken zijn onderstaande verdachte locaties naar voren gekomen en samengevat in bijlage 3.5 van het bijlagenboek:

- Module 1 (sectie HE-1): In de baai van Hoorn (Hoornse Hop) zijn diverse bodemvreemde objecten geconstateerd, het betreft hier met name bakstenen. Indien hier ten behoeve van de Versterking baggerwerkzaamheden moeten plaatsvinden, zal voor aanvang van deze

werkzaamheden een nader waterbodemonderzoek worden uitgevoerd. Er zijn hier vooralsnog geen baggerwerkzaamheden voorzien.

- Module 3 (sectie HE-3 en HE-4): Ter hoogte van de kleiduivenschietvereniging is mogelijk een loodverontreiniging aanwezig in de waterbodem. Indien hier ten behoeve van de Versterking baggerwerkzaamheden moeten plaatsvinden, zal voor aanvang van deze werkzaamheden een nader waterbodemonderzoek worden uitgevoerd. Er zijn hier vooralsnog geen baggerwerkzaamheden voorzien.
- Module 4 (sectie HE-6A/B): Er zijn binnendijks gedempte sloten aanwezig. Indien hier ten behoeve van de Versterking graafwerkzaamheden moeten plaatsvinden, zal voor aanvang van deze werkzaamheden een nader bodemonderzoek worden uitgevoerd. Er zijn hier vooralsnog geen graafwerkzaamheden voorzien.
- Module 7 (sectie HE-10): Ter hoogte van dijkpaal 77 is een verontreiniging van de waterbodem aangetroffen. Indien hier ten behoeve van de Versterking baggerwerkzaamheden moeten plaatsvinden, zal voor aanvang van deze werkzaamheden een nader waterbodemonderzoek worden uitgevoerd. Er zijn hier vooralsnog geen baggerwerkzaamheden voorzien.
- Module 7/8 (Sectie HE-12A/B): Nabij Fort Edam/ binnendijks ten westen van de schutsluis is een aantal bekende verontreinigingen aanwezig. De locatie Fort Edam is verdacht (grond, grondwater en waterbodem), evenals de waterbodem in de buitendijkse watergang en haven. Indien hier ten behoeve van de Versterking bagger- of graafwerkzaamheden moeten plaatsvinden, wordt voor aanvang van deze werkzaamheden een nader (water)bodemonderzoek uitgevoerd.
- Module 11 (sectie EA-3): De Pieterman bij Volendam, een voormalige stort en nu in gebruik als vakantiepark. De locatie is gesaneerd. Er is een beschikking op grond van Wet bodembescherming afgegeven en daarmee door bevoegde gezag formeel als afgerond beschouwd. Voor de locatie geldt een gebruiksbeperking. Bij toekomstige graafwerkzaamheden of aanbrengen van constructies in de afdeklaag evenals het veranderen van de overige beschermingsconstructies dienen gemeld te worden bij het bevoegd gezag, de Provincie Noord-Holland. Gezien het een gesaneerde locatie betreft zijn hier geen werkzaamheden voorzien.
- Module 12 (sectie EA-4): In de punt van Katwoude is binnendijks, een voormalig depot waar (ongecontroleerd) materiaal is gestort. Indien hier ten behoeve van de Versterking graafwerkzaamheden moeten plaatsvinden, zal voor aanvang van de werkzaamheden een nader onderzoek worden uitgevoerd. Er zijn hier vooralsnog geen graafwerkzaamheden voorzien.
- Module 13 (sectie EA-5): Bij T-splitsing bij Waterlandse Zeedijk is buitendijks stortmateriaal aangetroffen. Indien er ten behoeve van de Versterking graafwerkzaamheden moeten plaatsvinden, zal voor aanvang van de werkzaamheden een nader onderzoek worden uitgevoerd. Er zijn hier vooralsnog geen graafwerkzaamheden voorzien.

- Module 13 (sectie EA-6): Op het terrein van Camping Jachthaven Uitdam (thans Europarcs) is (ongecontroleerd) materiaal gestort. Hier heeft een sanering plaatsgevonden. Er is een beschikking op grond van Wet bodembescherming afgegeven en daarmee door bevoegde gezag formeel als afgerond beschouwd. Voor de locatie geldt een gebruiksbeperking. Bij toekomstige graafwerkzaamheden of aanbrengen van constructies in de afdeklaag evenals het veranderen van de overige beschermingsconstructies dienen gemeld te worden bij het bevoegd gezag, de Provincie Noord-Holland.
- Module 15 (waterbodem): Buitendijks tussen Uitdam en Durgerdam zijn diverse bodemvreemde objecten geconstateerd, het betreft hier met name bakstenen. Indien hier ten behoeve van de Versterking baggerwerkzaamheden moeten plaatsvinden, zal voor aanvang van deze werkzaamheden een nader waterbodemonderzoek worden uitgevoerd. Er zijn hier vooralsnog geen baggerwerkzaamheden voorzien.
- Module 15 (sectie EA-10): Aan het Kinselmeer zijn verschillende locaties met een vakantiewoning aanwezig. Diverse locatie zijn hiervan onderzocht en verdacht voor bodemverontreiniging. Indien hier ten behoeve van de Versterking graafwerkzaamheden moeten plaatsvinden, zal voor aanvang van de werkzaamheden een nader onderzoek worden uitgevoerd. Er zijn hier vooralsnog geen graafwerkzaamheden voorzien.
- Module 15 (sectie EA-11/12/13): Parallelkanaal tussen Durgerdammerdijk en natuurgebied (droge oever gebied Markermeer) is mogelijk verdacht voor (water) bodemverontreiniging. Durgerdammerdijk kent veel historisch bodembedreigende activiteiten. Onduidelijk of deze activiteiten een negatieve invloed heeft op de waterbodem. Onderzoeken zijn niet bekend.
- Gehele traject (voor zover bekend):
  - Dammen: alle dammen die verwijderd worden voor de dijkversterking worden vooraf chemisch-analytisch onderzocht, zodat het materiaal waar de dam mee is opgebouwd bekend is voor aanvang van de werkzaamheden.
  - Slootdempingen: op meerdere locaties langs de dijk hebben slootdempingen plaatsgevonden.
  - Afgraven van de kruin: indien de kruin van de bestaande dijk wordt afgegraven dan dient altijd onderzoek gedaan te worden naar de milieuhygiënische kwaliteit van het afgegraven materiaal.

Chemisch-analytisch (water)bodemonderzoek
Indien tijdens graafwerkzaamheden ter plaatse van onverdachte locaties op basis van zintuigelijke waarneming wordt geconstateerd dat sprake is van afwijkende bodemkwaliteit worden de graafwerkzaamheden gestaakt en zal chemisch-analytisch (water)bodemonderzoek worden uitgevoerd volgens de onderzoeksrichtlijnen om vast te stellen of sprake is van overschrijding van de desbetreffende interventiewaarde(n)[24]. Hierbij moet gedacht worden aan afwijkende geuren en kleuren, bovenmatig puin en asbestverdacht plaatmateriaal. Indien sprake is van overschrijding van de desbetreffende interventiewaarde(n) wordt dit volgens vigerende milieuwet- en -regelgeving gesaneerd. Herbruikbare grond/waterbodem wordt bij afvoer conform Besluit bodemkwaliteit (Bbk) voorzien van een erkend bewijsmiddel, zijnde milieuhygiënische verklaring of productcertificaat.

Raamsaneringsplan
Voor de Versterking wordt een (raam)saneringsplan opgesteld, waarin beschreven wordt op welke wijze er met bekende en (nog) onbekende verontreinigingen wordt omgegaan. Een verontreiniging

[24] Het betreft hier de onderzoeksrichtlijnen zoals opgenomen in de NEN 5740 en NTA 5755 en voor verkennend en nader waterbodemonderzoek de NEN 5720. Indien sprake is van asbest gelden de NEN 5707 (bodem) en NEN 5897 (puin).

is nog te vergraven land- (inclusief grondwater) en waterbodem, waarbij deze grond of baggerspecie concentraties bevat boven de gestelde interventiewaarde(n).

Voor landbodem wordt dit plan formeel getoetst en beschikt door het bevoegd gezag, in deze Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland[25]. In het (raam)saneringsplan worden de volgende standaard werkmethodes en procedures beschreven, die vallen onder de volgende saneringsvormen:

- vergraven: afvoeren naar erkend be- of verwerker;
- herschikken: verplaatsen van verontreiniging binnen het geval van bodemverontreiniging;
- aanbrengen leef- of isolatielaag: afdekken van het geval van bodemverontreiniging met grond danwel (half)verharding;
- in-situ sanering grondwater: bodemverontreiniging verwijderen middels natuurlijke/biologisch/chemisch afbraaktechnieken (zonder vergraving).

Voor waterbodem wordt dit plan ter informatie gedeeld met het bevoegde gezag. Voor elke vergraving in de waterbodem met concentraties boven de interventiewaarde wordt de te volgen 'sanerings' methodiek beschreven in een werkplan, dat ter goedkeuring wordt aangeboden bij het bevoegde gezag, zijnde ILT (Rijkswater) of HHNK (niet-zijnde Rijkswater). Dit is een bijlage bij een melding in het kader van Besluit lozen buiten inrichtingen.

6.7.3 Grondstromenplan

Er wordt ten behoeve van de Versterking van de Markermeerdijken een Grondstromenplan opgesteld. Hierin wordt beschreven aan welke eisen de hier te gebruiken, de te leveren en af te voeren grond, baggerspecie en bouwstoffen dient te voldoen. In het Grondstromenplan staat eveneens beschreven hoe het vrijkomende materiaal binnen de vigerende wet- en regelgeving wordt onderzocht, vergraven, tijdelijke opgeslagen, bewerkt, getransporteerd en toegepast dan wel afgevoerd naar een erkend be- of verwerker. Dit plan wordt afgestemd met alle gerelateerde bevoegde gezagen. Hierbij wordt bepaald welke instantie optreedt als coördinerend bevoegd gezag in het kader van Bbk, zoals bepaalt in artikel 4 lid 2 (Bbk).

6.7.4 Conclusie bovemkwaliteit

De voorgenomen ontwikkeling wordt vanuit het aspect bodem niet belemmerd. Voor de gehele Versterking geldt dat wordt gehandeld overeenkomstig de vigerende wet- en regelgeving op het gebied van de vrijkomende en te leveren grond, baggerspecie en bouwstoffen.

6.8 Verkeer en Geluid

In het kader van de Versterking treden er veranderingen op met betrekking tot de verkeers- en geluidsituatie. Zo is er sprake van het verleggen van een doorgaande weg over een beperkt aantal meters en /of verhoogde ligging van de weg op een vijftal locaties op dijk (zie figuur 104). Daarnaast worden als meekoppelkansen de volgende ontwikkelingen gerealiseerd:

- realiseren doorgaande fietsverbinding Hoorn - Amsterdam;
- aanleggen stadsstrand Hoorn en parkeerterrein.

Ten behoeve van voornoemde ontwikkelingen zijn onderzoeken uitgevoerd naar de verkeerssituatie en geluidsituatie. In het kader van de Wet geluidhinder is akoestisch onderzoek gedaan naar de verlegging van de doorgaande wegen op een vijftal locaties, zie bijlage 7.2 van het bijlagenboek.

[25] Artikel 28 Wbb.

Voor de aan te leggen parkeerplaatsen bij het stadsstrand is een verkeerskundig advies opgesteld en is een parkeerstudie uitgevoerd, zie bijlagen 6.1 en 6.2 van het bijlagenboek.

Daarnaast is er een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar het geluid in de omgeving ten gevolge van wegverkeer na realisatie van het stadsstrand (bijlage 7.4 van het bijlagenboek). Ook is er een onderzoek uitgevoerd naar het geluid in de omgeving ten gevolge van stemgeluid van bezoekers van het stadsstrand (bijlage 7.5 van het bijlagenboek).

6.8.1 Verkeer

Verlegging wegen op de dijk
De wegen blijven qua verkeersbeeld, verkeersintensiteit en gebruik gelijk aan de referentiesituatie. Er is ook geen sprake van nieuwe aansluitingen op andere wegen. Daarom kan worden gesteld dat de beperkte aanpassing aan de wegen geen gevolgen heeft voor de verkeersafwikkeling of verkeersveiligheid.

Bij het terugbrengen van een bestaande weg wordt rekening gehouden met de bestaande situatie. Dit betekent dat indien een weg in de huidige situatie niet geschikt is om te parkeren, in principe in een vergelijkbare situatie wordt teruggebracht (de weg wordt dus in principe niet gewijzigd om deze geschikt te maken voor parkeren). Dit wordt afgestemd met de betreffende gemeente en de wegbeheerder.

Aanleg doorgaande fietsverbinding Hoorn - Amsterdam
Als meekoppelkans wordt een fiets- en wandelverbinding aangelegd. Deze fiets- en wandelverbinding is onderdeel van de recreatieve route tussen Hoorn en Amsterdam. Een nadere uitwerking van de doorgaande fietsverbinding volgt nog. Voor het gehele traject van de Versterking geldt dat bestaande wandel- en fietsverbindingen in relatie met de Versterking worden teruggebracht. De nieuwe wandel- en fietspaden worden aangesloten op het bestaande wegennet.

Bij het ontwerp van de Versterking is rekening gehouden met de verkeersveiligheid door ruimte te reserveren voor benodigde verkeersveilige maatregelen daar waar fietsers en auto’s elkaar kruisen.

Parkeerplaatsen bij het stadsstrand
De gemeente zal bij de schouwburg ongeveer 250 en bij de Galgenbocht ongeveer 120 permanente parkeerplaatsen aanleggen. Deze bevinden zich aan de uiteinden van het strand. In het tussengebied komen zo’n 130 parkeerplaatsen die alleen worden gebruikt op piekdagen. Het strand wordt bereikbaar via de bestaande Westerdijk. Er komen twee toegangen tot het parkeerterrein: nabij de schouwburg en uit de richting van De Hulk.

Voor het stadsstrand wordt er in de maximale situatie van uitgegaan dat hier 1500 motorvoertuigen per etmaal parkeren. Dit betreft een worst case situatie die alleen in de zomerperiode een aantal maal zal optreden.

Uit het verkeerskundig advies, dat is uitgevoerd door de gemeente Hoorn blijkt dat het extra verkeer zijn weg naar het strand zal vinden via de aanloopwegen Keern, Hoge Vest en

Westerdijk[26]. De intensiteit op het Keern neemt toe tot circa 22.700 motorvoertuigen per dag als alle verkeer richting het strand over de spoorwegovergang rijdt. De intensiteit op de Hoge Vest neemt dan toe van circa 8.800 tot circa 10.300 motorvoertuigen per dag. Op de Westerdijk is de relatieve toename het grootst: van circa 2.000 naar circa 3.500 motorvoertuigen per dag. Er is dan uitgegaan van het meest drukke scenario en dat alle verkeer via het Keern, Hoge Vest en Westerdijk rijdt. De wegen kunnen deze intensiteiten aan. Geconcludeerd wordt dat na realisatie van het stadsstrand sprake is van een goede verkeersafwikkeling en een veilige verkeerssituatie.

De te realiseren hoeveelheid parkeerplaatsen is afgestemd op het toekomstige gebruik. Omdat een deel van de parkeerplaatsen dichtbij de binnenstad komt te liggen, is betaald parkeren op alle parkeerplaatsen het uitgangspunt. Buiten het zomerseizoen geldt dit echter niet voor de parkeerplaatsen bij de Galgenbocht. Daar kan dan gratis geparkeerd worden, want in de wintermaanden is op die locatie geen parkeerregulering nodig.

6.8.2 Geluid

Verleggen wegen op dijk
Ter hoogte van Schardam, IJsselmeerdijk, Zeevangsezeedijk, Zeedijk en Uitdammerdijk worden bestaande wegen als gevolg van de Versterking verplaatst (zie ook figuur 104). Het gaat hier telkens om een verplaatsing/verschuiving van enkele meters, of een verhoogde ligging van de weg. Deze verandering aan de wegen leidt in geen geval tot een andere verkeerssituatie.

[26] Stadsstrand Hoorn verkeerskundig advies (gemeente Hoorn, d.d. december 2016, versie 161214-1 (definitief), met bijbehorende Parkeerstudie Stadsstrand Hoorn, gemeente Hoorn, januari 2016.

Figuur 104: Locaties fysieke wijzigingen geluidsgezoneerde wegen

Toetsingskader en uitgangspunten

Langs alle wegen - met uitzondering van 30 km/u-wegen en woonerven - bevinden zich op grond van de Wet geluidhinder (Wgh) geluidszones waarbinnen de geluidshinder vanwege de weg getoetst moet worden. Op grond van de Wet geluidhinder is akoestisch onderzoek[27] uitgevoerd, omdat sprake is van wijzigingen aan bestaande gezoneerde wegen waarbij geluidgevoelige objecten aanwezig zijn binnen de wettelijke geluidzone. Vanwege de wijziging van een bestaande weg geldt dat nagegaan dient te worden of sprake is van reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder. Hiervan is sprake als de geluidbelasting in het toekomstige maatgevende jaar (in onderhavige situatie is hiervoor het jaar 2031 gehanteerd) met (afgerond) 2 dB of meer toeneemt ten opzichte van de heersende waarde (één jaar voor realisatie: in onderhavige situatie is hiervoor het jaar 2016 gehanteerd) ter hoogte van bestaande geluidgevoelige bestemmingen.

[27] Akoestisch onderzoek Markermeerdijken Rho Adviseurs, d.d. 22 december 2016, projectnummer 400881.20160341.3.

Op vrijwel alle wegen van het onderzoek geldt een maximumsnelheid van 60 km/u. In de kernen die binnen het onderzoeksgebied vallen, zoals Uitdam en Edam, geldt een maximumsnelheid van 30 km/u.

Alle wegen uit dit akoestisch onderzoek zijn in de huidige situatie uitgevoerd in dicht asfaltbeton (in het akoestisch model aangegeven als 'referentiewegdek'). In het onderzoek wordt er van uitgegaan dat alle wegen ook na reconstructie uitgevoerd zijn in dicht asfaltbeton.

Het akoestisch onderzoek is uitgevoerd volgens Standaard Rekenmethode II (SRM II) conform het Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2012. De berekeningen zijn uitgevoerd met behulp van het softwareprogramma Geomilieu versie 4.10 van DGMR.

Conclusie
Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat de geluidsbelasting niet met meer dan 2 dB toeneemt ten gevolge van de fysieke wijzigingen. Er is geen sprake van een reconstructie ingevolge de Wgh. Er blijft sprake van een aanvaardbaar akoestisch klimaat aan de gevels van de bestaande woningen. Verdere procedures zijn ingevolge de Wet geluidhinder niet nodig.

Stadsstrand Hoorn
Het stadsstrand en het parkeerterrein hebben een verkeersaantrekkende werking. Dit leidt tot een toename van de verkeersintensiteit op de aanliggende wegen. Voor het beoogde stadsstrand met bijbehorende parkeerterrein is daarom een akoestisch onderzoek uitgevoerd[28]. Omdat in onderhavige situatie sprake is van de wijziging van een bestaande weg (Westerdijk), is nagegaan of sprake is van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder (zie ook voorgaande paragraaf). Als maatgevende jaren zijn gehanteerd 2016 (huidige situatie) en toekomstig situatie (2030). Naast de Westerdijk is ook de Hoge Vest beschouwd.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat tengevolge van het verkeer op de Westerdijk en de Hoge Vest de toename van in dB lager is dan 2 dB. Van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder is dan ook geen sprake.

Met betrekking tot het parkeerterrein blijkt dat de geluidbelasting op de woningen ten gevolge van de activiteiten van het verkeer op het verkeerterrein ten hoogste 35 dB(A) bedraagt, in de maximale situatie. Deze bijdrage aan de gecumuleerde geluidbelasting is verwaarloosbaar ten opzichte van de gecumuleerde geluidbelasting ten gevolge van het wegverkeer op de Westerdijk.

De gecumuleerde geluidbelasting (dat is de belasting van het verkeer op de Westerdijk en de Hoge Vest en de activiteiten van het verkeer op het parkeerterrein) neemt tot maximaal 1,2 dB toe. De hoogste waarde in de huidige situatie bedraagt 59 dB (dit is na aftrek van 5 dB op grond van artikel 110 Wgh). De hoogste waarde in de toekomstige situatie is 60 dB (eveneens na aftrek van 5 dB op grond van artikel 110 Wgh). Deze toename van 1dB is in de praktijk nauwelijks waarneembaar en treedt alleen op in de situatie dat voor het stadsstrand de maximale invulling van toepassing is (hetgeen alleen in de zomer een aantal maal optreedt).

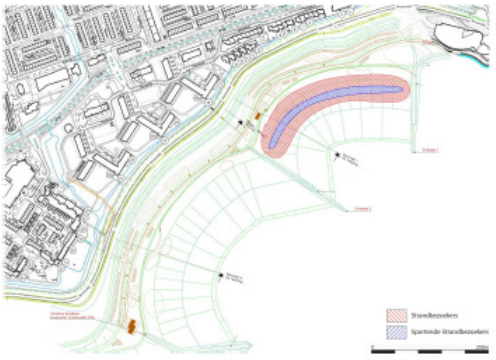
Stemgeluid
Het beoogde stadsstrand met bijbehorend parkeerterrein in Hoorn leidt naast een toename aan verkeersbewegingen ook tot een toename aan stemgeluid. Daarom is het stemgeluid van

[28] Stadsstrand Hoorn, onderzoek naar geluidbelasting ten gevolge van wegverkeer, uitgevoerd door Peutz BV, d.d. 3 november 2016 met kenmerk O 15762-1-RA-001.

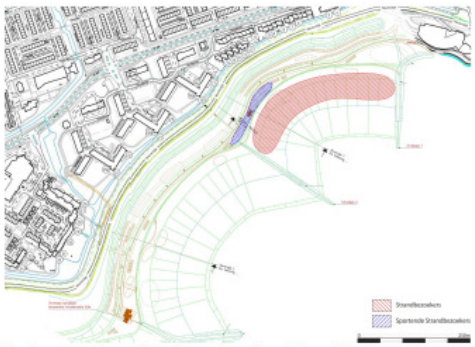
bezoekers (pratende en sportende mensen) beschouwd om na te gaan wat de akoestische belasting op de omgeving is van strandbezoekers[29].

Voor het berekenen van de geluidbelasting is gerekend met een akoestisch rekenmodel volgens de Handleiding meten en rekenen industrielawaai.

De uitgangspunten zijn worst-case gekozen, bijvoorbeeld door uit te gaan van twee volledige teams voor het uitoefenen van een wedstrijd of training voor voetbal of hockey of strandvolleybal. In het model is verder rekening gehouden met een verdeling over de dag-, avond- en nachtperiode en de duur van het verblijf op het strand. Ook het stemgeluid is worst-case gekozen. In het onderzoek zijn vier situaties onderzocht aangaande de mogelijke verdeling van de bezoekers over het stadsstrand (zie figuur 105). Ook de beschouwde situaties betreffen worst-case aannames, waardoor de werkelijk optredende geluidsniveaus lager zullen zijn dan is berekend.

Situatie 1; sportende en andere strandbezoekers op het noordoostelijke deel van het Stadsstrand te Hoorn

Situatie 2; sportende strandbezoekers op de noordoostelijke speellocaties en andere strandbezoekers op het noordoostelijke deel van het Stadsstrand te Hoorn

Situatie 3; sportende en andere strandbezoekers op het zuidwestelijke deel van het Stadsstrand te Hoorn

Situatie 4; sportende strandbezoekers op de zuidwestelijke speellocaties en andere strandbezoekers op het zuidwestelijke deel van het Stadsstrand te Hoorn

Figuur 105 Verdeling bezoekers over het stadsstrand in situaties 1 t/m 4

Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau
Het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ten gevolge van strandbezoekers van het stadsstrand is berekend in de vier situaties. In figuur 106 zijn de resultaten van deze berekening opgenomen.

[29] Stadsstrand Hoorn, onderzoek naar geluidsbelasting ten gevolge van stemgeluid van strandbezoekers d.d. 6 januari 2017, Peutz, met kenmerk JO/RvdB/O 15762-1-NO.

Positie (zie fig. 1)	Betreft	$L_{Ar,LT}$ in dB(A)							
		Dag				Avond			
		Situatie 1	Situatie 2	Situatie 3	Situatie 4	Situatie 1	Situatie 2	Situatie 3	Situatie 4
T01-T05	Woningen Lambert Meliszweg	≤39	≤38	≤27	≤26	≤36	≤35	≤24	≤22
T06-T16	Woningen Astronautenweg	≤37	≤39	≤30	≤28	≤38	≤39	≤28	≤27
T17-T19	Appartementen Astronautenweg	≤39	≤44	≤37	≤35	≤36	≤41	≤34	≤31
T20-T25	Appartementen Astronautenweg	≤36	≤39	≤40	≤39	≤32	≤36	≤37	≤36
T26-T34	Appartementen Poolster	≤29	≤32	≤38	≤41	≤26	≤29	≤35	≤39
T35-T42	Woningen Westersingel, Hoge Vest en Westerdijk	≤30	≤29	≤23	≤22	≤26	≤26	≤20	≤19

Figuur 106: Berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveau (Lar, lt) ten gevolge van strandbezoekers van het stadsstrand voor de situaties 1 tot en met 4

Hieruit blijkt dat de optredende bijdrage van de strandbezoekers aan het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau op de beoordelingsposities als volgt bedragen:
- situatie 1: ten hoogste 39 en 38 dB(A) in respectievelijk de dag- en avondperiode;
- situatie 2: ten hoogste 44 en 41 dB(A) in respectievelijk de dag- en avondperiode;
- situatie 3: ten hoogste 40 en 37 dB(A) in respectievelijk de dag- en avondperiode;
- situatie 4: ten hoogste 41 en 39 dB(A) in respectievelijk de dag- en avondperiode.

Hiermee wordt binnen de meet- en rekennauwkeurigheid voldaan aan de streefwaarden van de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' van 45 dB(A) in de dagperiode en 40 dB(A) in de avondperiode, geldend voor woningen in een woonwijk met weinig verkeer. Bovendien geldt dat de beschouwde situaties worst case aannames betreffen, die slechts enkele keren per jaar zullen optreden. Op basis van de akoestische situatie is derhalve sprake van een goede ruimtelijke ordening.

Maximale geluidniveaus
Het maximale geluidsniveau ten gevolge van strandbezoekers van het stadsstrand is berekend in de vier situaties. In figuur 107 zijn de resultaten van deze berekening opgenomen.

Positie (zie fig. 1)	Betreft	L_{Amax} in dB(A)							
		Dag				Avond			
		Situatie 1	Situatie 2	Situatie 3	Situatie 4	Situatie 1	Situatie 2	Situatie 3	Situatie 4
T01-T05	Woningen Lambert Meliszweg	≤58	≤58	≤46	≤46	≤58	≤58	≤46	≤46
T06-T16	Woningen Astronautenweg	≤58	≤62	≤49	≤49	≤59	≤65	≤51	≤51
T17-T19	Appartementen Astronautenweg	≤60	≤64	≤58	≤58	≤60	≤64	≤58	≤58
T20-T25	Appartementen Astronautenweg	≤56	≤60	≤59	≤59	≤56	≤60	≤59	≤59
T26-T34	Appartementen Poolster	≤48	≤51	≤57	≤59	≤48	≤51	≤57	≤59
T35-T42	Woningen Westersingel, Hoge Vest en Westerdijk	≤50	≤51	≤42	≤42	≤50	≤51	≤42	≤42

Figuur 107: Berekende maximale geluidniveau (LAmax) ten gevolge van de strandbezoekers van het Stadsstrand voor de situaties 1 tot en met 4

Uit tabel blijkt dat de optredende maximale geluidniveaus op de beoordelingsposities als volgt bedragen:

- situatie 1: ten hoogste 60 dB(A) in zowel de dag- als de avondperiode;
- situatie 2: ten hoogste 64 en 65 dB(A) in respectievelijk de dag- en avondperiode;
- situatie 3: ten hoogste 59 dB(A) in zowel de dag- als de avondperiode;
- situatie 4: ten hoogste 59 dB(A) in zowel de dag- als de avondperiode.

Ten behoeve van de beoordeling van de ruimtelijke inpasbaarheid van de maximale geluidniveaus kan worden aangesloten bij de standaard geluidgrenswaarden uit het Activiteitenbesluit milieubeheer[30]. De optredende maximale geluidniveaus voldoen aan de geluidgrenswaarden uit het Activiteitenbesluit van 70 dB(A) in de dagperiode en 65 dB(A) in de avondperiode.

Stemgeluid en wegverkeerslawaai
De optredende geluidniveaus voor de situatie 1 tot en met 4 zijn tevens gecumuleerd met de berekende geluidniveaus ten gevolge van wegverkeer. Voor de berekening van de gecumuleerde geluidbelasting is gebruik gemaakt van de rekenregels van bijlage I van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012.

Hieruit blijkt dat de gecumuleerde geluidbelasting inclusief de bijdrage van het stemgeluid in de toekomstige situatie afhankelijk van de locatie met 0,3 dB afneemt tot 1,2 dB toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. De hoogste waarde van Lden bedraagt (inclusief 5 dB aftrek ex artikel 110g Wgh) ten hoogste 59 dB in de huidige situatie en ten hoogste 60 dB in de toekomstige situatie. De toename wordt met name veroorzaakt door het wegverkeer en niet door het stemgeluid van de bezoekers van het Stadsstrand. Een dergelijke toename is in de praktijk niet waarneembaar. Bovendien treedt deze toename alleen op als voor het Stadsstrand de maximale situatie van toepassing is. Deze situatie treedt alleen in de zomer een aantal maal op.

30 Er is geen sprake van een inrichting waarop het Activiteitenbesluit van toepassing is, het Activiteitenbelsuit wordt slechts gebruikt als referentiekader.

Tevens blijkt dat de bijdrage van het stemgeluid aan de gecumuleerde geluidbelasting verwaarloosbaar is ten opzichte van de geluidbelasting ten gevolge van het wegverkeer op de Westerdijk en de Hoge Vest.

Conclusie
Uit het akoestisch onderzoek voor het stadsstrand Hoorn blijkt dat de toename lager blijft dan 2 dB en dus geen sprake is van een reconstructie van de weg in de zin van de Wet geluidhinder. Er blijft sprake van een aanvaardbaar akoestisch klimaat aan de gevels van de bestaande woningen. Verdere procedures zijn ingevolge de Wet geluidhinder niet nodig. Het ontwerp voor de Versterking is uitvoerbaar voor wat betreft het aspect geluid.

6.9 Luchtkwaliteit

De Wet milieubeheer titel 5.2 (luchtkwaliteitseisen) (ook wel Wet luchtkwaliteit genoemd) bevat grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, fijnstof, lood, koolmonoxide en benzeen. Hierbij zijn vooral de grenswaarden voor stikstofdioxide (jaargemiddelde) en fijnstof (jaar- en daggemiddelde) van maatgevend.

De Versterking van de Markermeerdijken en de daarmee samenhangende afwijkingen van de vigerende bestemmingsplannen hebben geen grote gevolgen voor de verkeerssituatie in het gebied langs het Markermeer. Lokaal zijn beperkte aanpassingen aan de infrastructuur noodzakelijk, maar deze zullen niet leiden tot een relevante verkeerstoename. De beoogde ingrepen hebben dan ook geen gevolgen voor de concentraties luchtverontreinigende stoffen langs wegen.

Het beoogde strand met parkeerplaats bij Hoorn leidt tot een toename van verkeer. Omdat hierdoor wel sprake kan zijn van een relevante invloed op de luchtkwaliteit is voor dit onderdeel beoordeeld wat het effect is op de luchtkwaliteit, zie bijlage 4.2 van het bijlagenboek.

Toetsingskader
Om de effecten van de realisatie van de parkeerplaats op de luchtkwaliteit te beoordelen is onderzocht of sprake is van een relevante invloed op de luchtkwaliteit (bijdrage in betekenende mate). Voor plannen met een beperkte omvang kan met de zogeheten NIBM-tool op basis van het aantal motorvoertuigbewegingen, het percentage vrachtverkeer en het verwachte realisatiejaar, worden vastgesteld of sprake is van een relevante invloed op de luchtkwaliteit. Een project draagt niet in betekenende mate (NIBM) bij indien de concentratietoename tot maximaal 3% van de grenswaarden wordt beperkt (in geval van NO2 en PM10 is dat dus maximaal 1,2 µg/m^3). Aan het beoordelen van een project op deze wijze zijn wel voorwaarden gesteld.

Onderzoek
Bij de toetsing aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit is de maximale verkeerstoename als uitgangspunt gehanteerd[31]. Uit de verkeersparagraaf blijkt dat de verkeersgeneratie op een piekdag maximaal 1.500 mvt/etmaal bedraagt. Op basis van de door het ministerie van Infrastructuur en Milieu ontwikkelde 'NIBM-tool' blijk dat een dergelijke verkeersgeneratie 'niet in betekende mate' bijdraagt aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen.

[31] Onderzoek luchtkwaliteit parkeerterrein stadsstrand Hoorn, dGmr, d.d. 29 november 2016, met kenmerk M.2016.1428.00.R001.

Jaar van planrealisatie		2019
Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)		1500
Aandeel vrachtverkeer		0.1%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in $\mu g/m^3$	1.17
	PM_{10} in in $\mu g/m^3$	0.23
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in $\mu g/m^3$		1.2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate; geen nader onderzoek nodig		

Figuur 108: Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

Conclusie
Met betrekking tot de dijkversterking is geconcludeerd dat geen sprake van overschrijding van de grenswaarden als opgenomen in bijlage 2 van de Wet milieubeheer. Het plan voor dijkversterking is daarmee uitvoerbaar op grond van artikel 5.16 lid 1 onder a van de Wet milieubeheer. Met betrekking tot het stadsstrand in Hoorn en de te realiseren parkeerplaats blijkt dat sprake van toepasselijkheid van grondslag c van artikel 5.16 lid 1 Wm, namelijk het plan draagt niet in betekenende mate bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

6.10 Externe veiligheid

Het transport, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen brengen risico's met zich mee door de mogelijkheid dat bij een ongeval gevaarlijke lading vrij kan komen. De discipline externe veiligheid houdt zich bezig met het beheersen van de hieraan verbonden risico's voor mensen die zich in de nabijheid van gevaarlijke stoffen bevinden.

Het Nederlandse externe veiligheidsbeleid is gericht op de bescherming van individuen die zich bevinden in beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten[32]. Deze twee soorten (kwetsbare) objecten worden ook wel de risico-ontvangers genoemd. In het kader van het vaststellen van nieuwe ruimtelijke plannen zoals een bestemmingsplan moet worden getoetst of het realiseren van het plan een onacceptabel externe veiligheidsrisico oplevert. Bij de toetsing moet gekeken worden naar twee soorten risico's, plaatsgebonden risico en groepsrisico.

In deze paragraaf wordt eerst het toetsingskader beschreven met de daarbij behorende definities van het plaatsgebonden en groepsrisico. Daarna komen de risicobronnen die zich in het gebied bevinden aan de orde en is getoetst aan de geldende wet- en regelgeving. Geconcludeerd wordt dat hieraan wordt voldaan, zie bijlage 12.2 van het bijlagenboek.

Toetsingskader
De richtlijnen voor stationaire bronnen zijn vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi). De richtlijnen voor transport zijn vastgelegd in het Besluit externe veiligheid transport. Voor zowel inrichtingen als transportassen

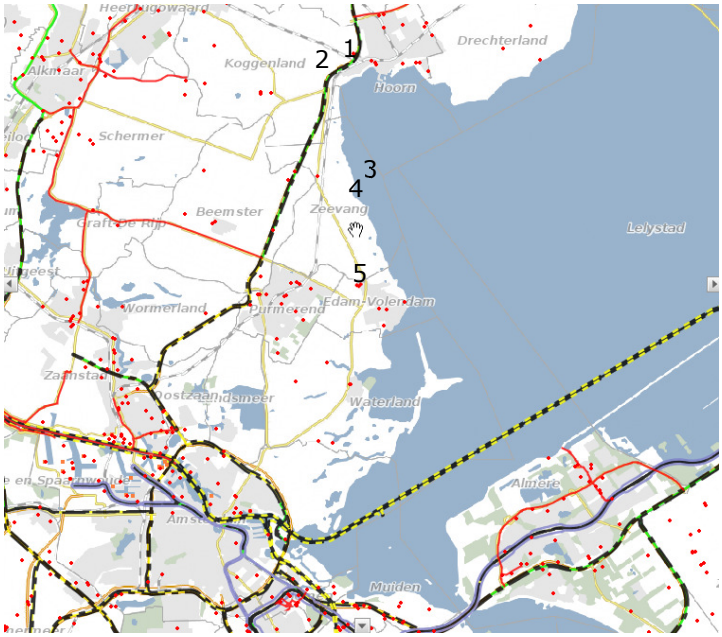
[32] Een onderscheid tussen beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten is gegeven in artikel 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi, staatssecretaris van VROM, 2004: laatst gewijzigd op 26-09-2012, Staatsblad 2012, 424).

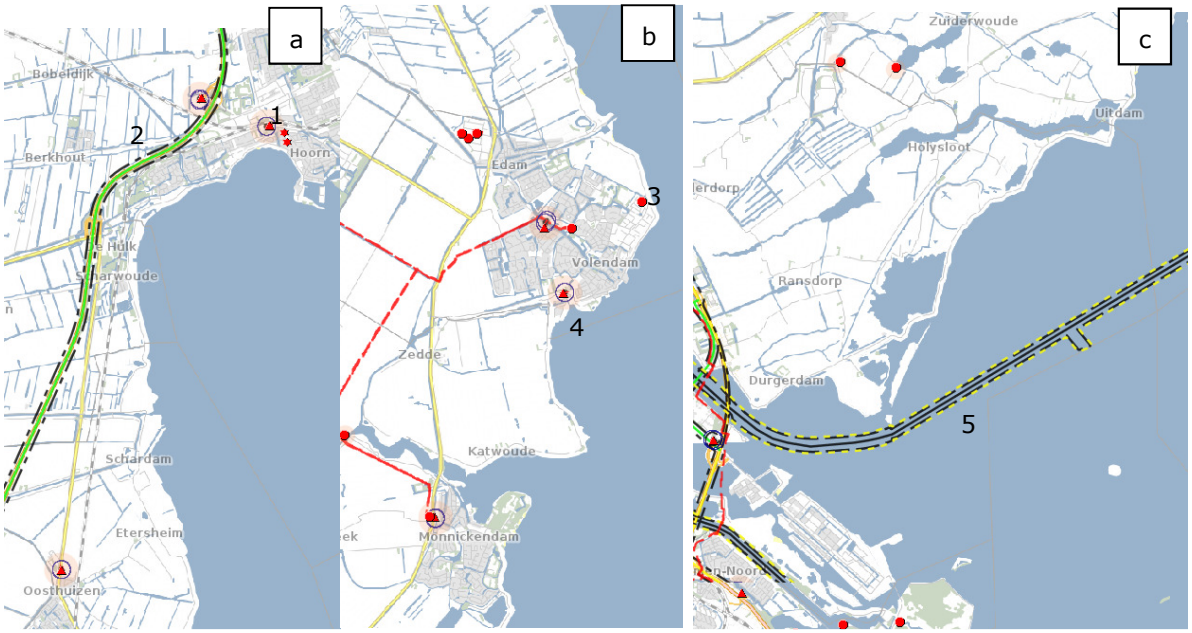
worden normwaarden gegeven voor twee verschillende typen risico's, het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Het plaatsgebonden risico (PR) is de kans per jaar dat een persoon die permanent en onbeschermd zou verblijven in de directe omgeving van een risicobron, overlijdt als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. De grenswaarde van het plaatsgebonden risico van gevaarlijke stoffen is een kans van één op de miljoen per jaar (10-6 per jaar). Binnen de risicocontour van 10-6 per jaar zijn kwetsbare objecten niet toegestaan.

Het groepsrisico (GR) geeft aan wat de kans is op een ramp met een bepaald aantal dodelijke slachtoffers in de omgeving van de risicobron. Het groepsrisico wordt bepaald door het aantal aanwezige mensen in de nabijheid van een eventueel ongeval (het invloedsgebied van de risicobron). Bij het bepalen van het groepsrisico wordt getoetst aan de oriëntatiewaarde. Dit is geen harde norm, maar geldt als richtwaarde. Het bevoegd gezag bepaalt zelf of zij een groepsrisico in een bepaalde situatie acceptabel vindt of niet.

Risicobronnen
In de omgeving van het plangebied liggen de volgende risicobronnen:
1. Op ruim 350 meter: LPG-tankstation Commandeur Tankstations BV, Keern 17 in Hoorn.
2. Op ruim 600 meter: Rijksweg A7 (afrit 7 Avenhorn - afrit 8 Hoorn).
3. Op ruim 150 meter: Ammoniakkoelinstallatie bij visverwerker Mooijer-Volendam B.V., Dwarskuul 4 in Volendam.
4. Op ruim 200 meter: LPG-tankstation BP "Molenaar", Julianaweg 1 in Volendam.
5. Op ruim 220 meter: de vaarweg Amsterdam – Lelystad.

Figuur 109: De risicobronnen (1 t/m 5) in de omgeving van het plangebied Markermeerdijken, ingezoomd van noord naar zuid (a t/m c). Bron: Professionele Risicokaart

Toetsing plaatsgebonden risico
Met de versterking van de Markermeerdijken wordt ook een nieuw stadsstrand gerealiseerd bij Hoorn. Dit stadsstrand kan worden aangemerkt als een beperkt kwetsbaar object.

Het stadsstrand ligt op 350 meter afstand van het LPG-tankstation en op 600 meter afstand van de Rijksweg A7. Daarmee ligt het strand ruim buiten de PR 10^{-6} contour van het LPG-tankstation (25 meter) en van de Rijksweg A7 (afrit 7 Avenhoorn - afrit 8 Hoorn, 0 meter).

Naast de realisatie van het stadsstrand maakt de Versterking geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten mogelijk. Ook worden er geen risicobronnen toegevoegd. Gelet daarop voldoet de Versterking in zijn totaliteit aan de normen voor het plaatsgebonden risico.

Toetsing groepsrisico
Het groepsrisico dient te worden verantwoord indien het plangebied binnen het invloedsgebied ligt van een risicobron. In de omgeving van het stadsstrand liggen het LPG-tankstation en de Rijksweg A7 ((afrit 7 Avenhoorn - afrit 8 Hoorn). Het LPG-tankstation heeft een invloedsgebied van 150 meter en de Rijksweg A7 (afrit 7 Avenhoorn - afrit 8 Hoorn) heeft een invloedsgebied van 355 meter. Het stadsstrand ligt op 350 meter afstand van het LPG-tankstation en op 600 meter afstand van de Rijksweg A7. Daarmee ligt het stadsstrand ruim buiten het invloedsgebied van deze risicobronnen en is een verantwoording van het groepsrisico niet noodzakelijk.

Naast de realisatie van het stadsstrand maakt de Versterking geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten mogelijk. Ook worden er geen risicobronnen toegevoegd. Gelet daarop voldoet de Versterking in zijn totaliteit aan de normen voor het groepsrisico.

Bluswatervoorziening Hoorn
De blusdam bij Hoorn (module 1) wordt vernieuwd. Gedurende de periode van realisatie (ongeveer één jaar) moet dan een tijdelijke blusdam gerealiseerd worden. Hierover heeft afstemming plaatsgevonden met de Veiligheidsregio. De bluswatervoorziening blijft ten behoeve van de brandveiligheid in Hoorn binnenstad behouden. In overleg met de Veiligheidsregio wordt voorzien in een tijdelijke oplossing voor de bluswatervoorziening.

Conclusie
Doordat er geen sprake is van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten binnen een PR 10^{-6} contour voldoet het plan Markermeerdijken aan de normen voor het plaatsgebonden risico. Het stadsstrand in Hoorn is aangemerkt als maximaal een beperkt kwetsbaar object. Dit strand ligt echter buiten de PR10-6 contour van het tankstation en de A7.

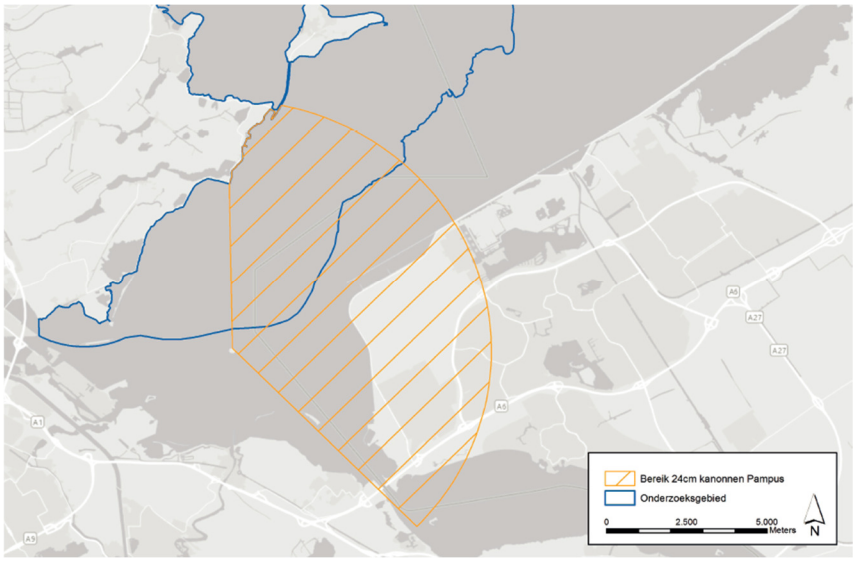
Ten aanzien van het groepsrisico kan worden geconcludeerd dat geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten binnen het invloedsgebied van de risicobronnen worden gerealiseerd. Gelet hierop wordt geen verandering in het groepsrisico verwacht en is een verantwoording van het groepsrisico niet noodzakelijk.

6.11 Niet gesprongen explosieven

Toetsingskader
Na de Tweede Wereldoorlog zijn in het Markermeer niet gesprongen explosieven(verder NGE genoemd) blijven liggen. Deze NGE vormen een risico op het moment dat in de nabijheid van deze explosieven activiteiten in de bodem worden uitgevoerd, zoals graven.

Onderzoek
Voor het gehele dijktraject en de waterbodem zijn twee vooronderzoeken uitgevoerd naar de mogelijke aanwezigheid van NGE:
- Dijktraject: ECG, Vooronderzoek niet gesprongen explosieven Markermeerdijken, zie bijlage 2.1 van het bijlagenboek;
- Waterbodem Markermeer: aanvullend vooronderzoek conventionele explosieven uit de tweede wereldoorlog, zie bijlage 2.2 van het bijlagenboek.

Uit het vooronderzoek zijn de volgende verdachte gebieden naar voren gekomen:
- De bodem van het Markermeer is als geheel verdacht gebied. Het Markermeer is een gebied waar diverse vliegtuigcrashes staan geregistreerd, daarnaast is het Markermeer-IJmeer tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikt om bommenlast te droppen. De te baggeren vaargeulen moeten middels waterbodem detectie onderzocht worden voordat ze kunnen worden vrijgegeven.
- In de Uitdammer Die heeft een schijnvliegveld gelegen voor watervliegtuigen. Dit nepvliegveld is volgens de bronnen diverse malen door de geallieerden gebombardeerd.
- Markermeer rond Pampus: op Pampus heeft in de Tweede Wereldoorlog luchtafweergeschut gestaan. Het bereik van deze kanonnen ligt deels in binnen het te versterken gebied. In figuur 110 en bijlage 11.28 van het bijlagenboek is het verdachte gebied afgebeeld.
- Durgerdam: Durgerdammerdijk (ter hoogte van huisnummer 29, 55 en 103) heeft een verhoogd risico op het aantreffen van achtergebleven munitie. Daarnaast is in de luchtfotoanalyse op de Durgerdammerdijk een bodemverstoring nabij de huisnummers 126 t/m 132 aangetroffen.

Figuur 110: Verdacht gebied rond Pampus

Voordat de werkzaamheden plaatsvinden wordt van de verdachte gebieden een projectgebonden risicoanalyse (PRA) gemaakt. Uit deze risicoanalyse volgt de conclusie of de gebieden worden vrijgegeven of dat nadere detectie plaats moet vinden danwel beschermende maatregelen worden getroffen. Dit heeft geen gevolgen voor de uitvoerbaarheid, aangezien er voldoende financiële middelen zijn voor aanvullende maatregelen.

Voor de overige gebieden geldt dat de kans op het aantreffen van niet gesprongen explosieven klein is. Hiermee is het geen verdacht gebied. Voor alle werkzaamheden is een protocol opgesteld hoe om te gaan met zogenaamde toevalsvondsten.

6.12 Planologisch relevante kabels en leidingen

Met een Oriëntatiemelding is nagegaan op welke locaties kabels en leidingen worden verwacht binnen het gebied waar de dijkversterking plaatsvindt. Aanvullend zijn diverse overleggen met de kabels- en leidingbeheerders (netbeheerders) gevoerd om alle locaties scherper in beeld te brengen. Binnen de Versterking worden alleen maatregelen genomen die noodzakelijk zijn omdat de kabels en leidingen een risico vormen voor de waterveiligheid.

In het gebied liggen geen grote kritische (hoofd)transportleidingen. De aanwezige kabels en leidingen bestaan voornamelijk uit lokale distributieleidingen en huisaansluitingen en betreffen:

- datatransportkabels;
- riolering onder druk en onder vrij verval;
- laag- en middenspanningskabels;
- waterleidingen;
- gasleidingen lage- en hogedruk.

Aandachtspunten bij kabels en leidingen:

- Asbest Cement (AC)-leidingen: Indien een AC-leiding verlegd moet worden dan wordt indien mogelijk de hele leiding vervangen in verband met het aanwezige asbest.

- Damwanden: bij het aanbrengen van damwanden of andere constructieve oplossingen zullen voorzieningen worden getroffen om de aanwezige kabels en leidingen te beschermen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het strandbad bij Warder en de aansluiting bij de Hornsluis.
- Verdeelstations: langs het dijktraject staan circa 15 trafostations en 5 gasverdeelhuisjes. Om deze stations te beschermen worden passende maatregelen genomen.

Het uitgangspunt is dat de te verleggen kabels en leidingen verlegd zijn voor de start van de uitvoering. Indien het niet mogelijk is of blijkt om de kabels en leidingen te verleggen dan worden beschermende maatregelen en passende maatwerkoplossingen getroffen. Deze verleggingsplannen worden in overleg met de netbeheerders opgesteld. Het streven is de uitvoering van de verleggingen gecoördineerd te doen zodat de sleuf maar één keer open hoeft. Voor de verleggingen worden vooraf de benodigde toestemmingen verkregen. Hierbij zal voor aanvang van de verleggingswerkzaamheden de periode en dag worden afgestemd met de bewoners en andere gebruikers, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de betrokken belangen. Indien nodig worden tijdelijke maatregelen getroffen.

6.13 Uitvoering

In deze paragraaf is de uitvoering van de Versterking van de Markermeerdijken beschreven. Allereerst komt de wijze van uitvoering aan bod (paragraaf 6.13.1), daarna is beschreven hoe de benodigde materialen worden aangevoerd (paragraaf 6.13.2). Vervolgens wordt beschreven welke maatregelen er worden getroffen om de hinder, die ontstaat door de uitvoering van de werkzaamheden, te beperken (paragraaf 6.13.3.). Tot slot wordt aangegeven welke infrastructurele maatregelen worden getroffen (paragraaf 6.13.4).

6.13.1 Wijze van uitvoering

In deze paragraaf worden per versterkingsoplossing de wijzen van uitvoering beschreven die ruimtelijk relevant zijn. Voor meer informatie wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van het Projectplan Waterwet.

Binnenwaartse versterking

Bij een binnenwaartse versterking wordt eerst de bestaande inrichting op de binnenberm geamoveerd: de bestaande verhardingen worden waar nodig verwijderd en dijkpalen, verkeersborden en overig meubilair worden weggehaald[33]. Vervolgens wordt de grasbekleding en bovengrond verwijderd. Na het verwijderen van de bovengrond wordt indien nodig de aanwezige kleibekleding verwijderd. Vervolgens wordt de binnenberm laagsgewijs opgehoogd door het aanbrengen van een grondlichaam. Daar waar sloten gedempt moeten worden, dient vooraf compensatie plaats te vinden voor onder andere de waterberging, natuur en cultuurhistorie. Hierdoor wordt de waterhuishouding geborgd en blijven de diverse waarden behouden. Na het aanbrengen van het grondlichaam wordt een rustperiode in acht genomen van een half jaar tot een jaar. Aan het einde van deze periode wordt een eventueel aanwezige overhoogte verwijderd en wordt de dijk geprofileerd. Daarna wordt een laag bovengrond aangebracht, geprofileerd en ingezaaid. Na de totstandkoming van het grondwerk wordt de rijweg opnieuw aangebracht en worden de overige inrichtingselementen herplaatst.

Buitenwaartse versterking

Bij een buitenwaartse versterking wordt eerst de bestaande inrichting op de dijk weggehaald: de bestaande verharding, steenbekleding dijkpalen, verkeersborden en overig meubilair worden

33 In sommige gevallen kan, indien de berm aan de binnenzijde ruim genoeg is, de ophoging gefaseerd worden uitgevoerd. De verharding kan dan langer in tact blijven en wordt pas in een later stadium verwijderd en vervangen.

verwijderd. Vervolgens wordt de grasbekleding en bovengrond verwijderd. Na het verwijderen van de bovengrond wordt de aanwezige kleibekleding verwijderd. Vervolgens wordt het nieuwe grondlichaam laagsgewijs aangebracht. Indien de uitvoeringstijd in combinatie met het zettingsproces langer dan één open seizoen is, wordt het nieuwe grondlichaam tijdens de zettingsperiode voorzien van een tijdelijke bescherming. Nadat de grootste zettingen zijn opgetreden wordt de tijdelijke bescherming verwijderd. Eventuele overhoogte zal worden afgegraven, vervolgens wordt de buitenzijde en de kruin geprofileerd en voorzien van een kleibekleding. Het buitentalud zal veelal voorzien worden van een harde steenbekleding, op enkele locaties zal de Noordse steen worden hergebruikt. Na het aanbrengen van de steenbekleding wordt de bovengrond aangebracht en ingezaaid. Tot slot wordt de eventueel verwijderde verharding aangebracht en worden de inrichtingselementen herplaatst.

Gecombineerde versterking (binnen- en buitenwaarts)
Een gecombineerde dijkversterking is een combinatie van de twee bovenstaande werkwijzen.

Strekdam
De strekdam wordt aangebracht vanaf het water; de aanvoer van het benodigde materiaal vindt plaats via het water. Voorafgaand aan de opbouw van de dammen wordt een grondverbetering uitgevoerd. Dit wordt gedaan door een gedeelte van de slappe/samendrukbare klei en veenlagen te verwijderen en te vervangen door zand. Vervolgens worden de dammen laagsgewijs aangebracht. Indien de uitvoeringstijd in combinatie met het zettingsproces langer dan één open seizoen is, wordt het nieuwe grondlichaam tijdens de zettingsperiode voorzien van een tijdelijke bescherming. Nadat de grootste zettingen zijn opgetreden wordt de tijdelijke bescherming verwijderd. Eventuele tijdelijke overhoogte zal worden afgegraven, vervolgens worden dammen geprofileerd en voorzien van zink- en kraagstukken. Vervolgens wordt deze afgedekt met (breuk)steen.

Oeverdijk
De oeverdijk wordt grotendeels opgebouwd uit zand en is voorzien van strekdammen (zes strekdammen in totaal). Deze strekdammen beperken dat langstransport (erosie) van het zand. Het zand voor de oeverdijk wordt met schepen aangevoerd en aangebracht vanaf het water.

Het zand onder de waterlijn zal middels sproeien worden aangebracht. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een zogenaamd sproeiponton. De profilering van het zand vindt plaats met bulldozers en hydraulische graafmachines. Vervolgens worden de strekdammen worden gerealiseerd. Tot slot wordt waar nodig de vegetatie en overige inrichtingselementen aangebracht.

De strekdammen worden voor een gedeelte vanaf het water uitgevoerd en gedeeltelijk vanaf het land (bij onvoldoende diepgang). Om de ondergrond voldoende te laten zetten wordt eerst zand aangebracht, daarna wordt een deel van het zand afgegraven en wordt de zandkern geprofileerd. De kern wordt afgedekt met een zink- of kraagstuk. Na het aanbrengen van het zink- of kraagstuk wordt de steenbekleding aangebracht. Bovenstaande werkzaamheden zullen zowel vanaf het land als vanaf water uitgevoerd worden.

Werkzaamheden constructies
Op verschillende plaatsen langs de dijk vinden constructieve werkzaamheden plaats. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen kunstwerken en lokale maatregelen.

Werkzaamheden kunstwerken

Zoals in hoofdstuk 3 per module is beschreven worden vier bestaande kunstwerken vervangen door nieuwe kunstwerken. Daarnaast worden vier geheel nieuwe kunstwerken gerealiseerd.

Voor de bouw van de kunstwerken zal waar nodig eerst het bestaande kunstwerk verplaatst worden. Vervolgens worden een bouwkuip en andere tijdelijke werken aangebracht waarin in den droge gewerkt kan worden. Dit betekent dat er een tijdelijke bronbemaling kan plaatsvinden. Gezien het een slappe veen- en kleibodem betreft, zal voor nieuwe kunstwerken een fundering worden aangebracht door middel van heien of schroeven. Vervolgens wordt het betonwerk gerealiseerd waarin de installaties (pompen, etc.) worden geplaatst.

Constructieve versterkingsmaatregelen
De constructieve versterkingsmaatregelen die toegepast worden, bestaan veelal uit een stalen damwand. Deze damwand wordt drukkend of trillend wordt aangebracht. Voor de lokale maatregelen kunnen ook de innovatieve methoden zoals beschreven in paragraaf 3.3 worden toegepast. Ook de innovatieve methoden worden veelal met een heistelling aangebracht. Bij Uitdam Dorp wordt de innovatieve methode 'vernageling' toegepast. Bij vernageling wordt een boorbuis onder een hoek in de dijk geboord, hierin worden nagels aangebracht en deze worden vastgezet door middel van grout[34]. In tabel 15 is weergegeven waar constructieve versterkingsmaatregelen worden getroffen.

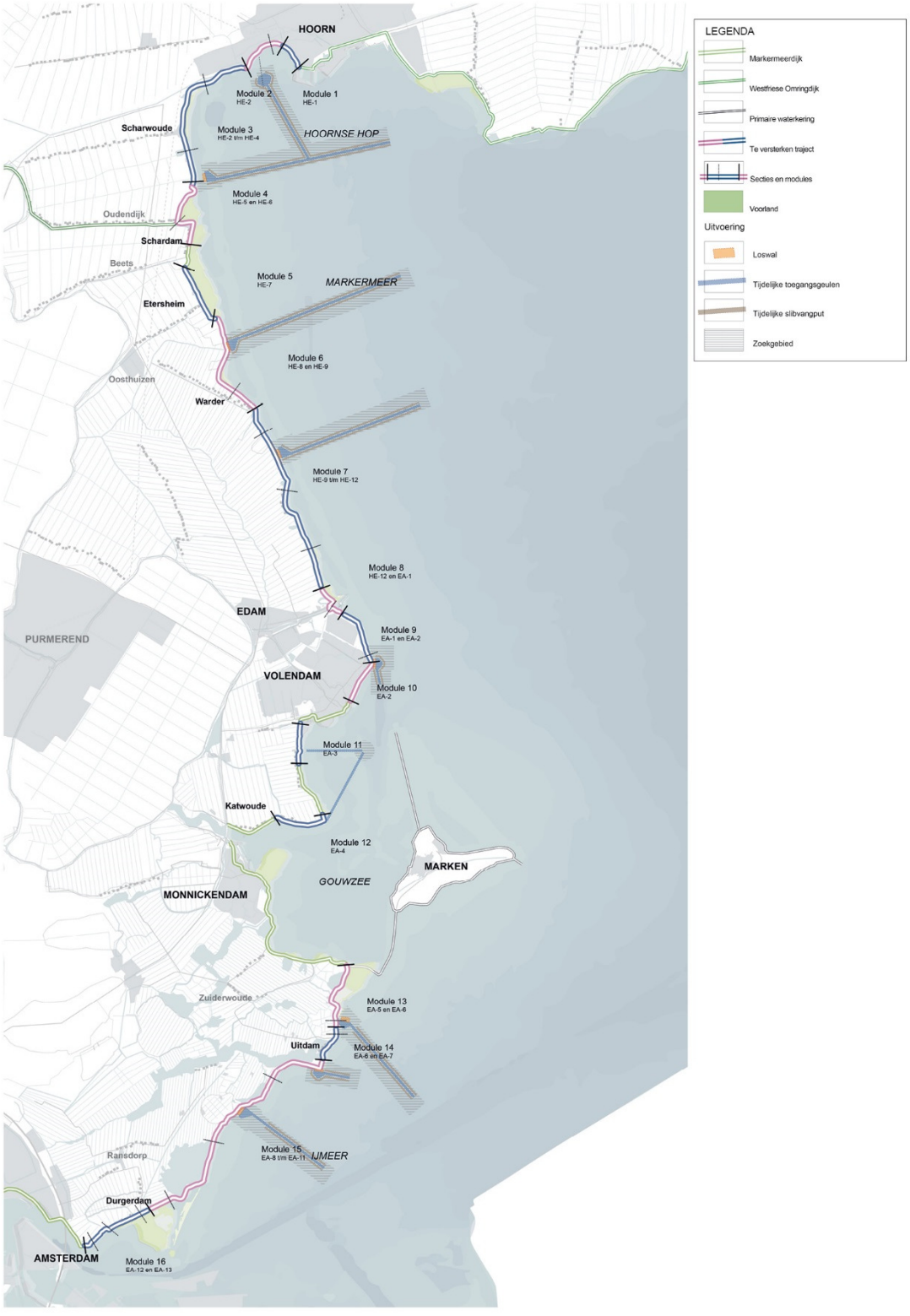
Tabel 15. Constructieve versterkingsmaatregelen

Type lokale maatregelen	Locatie (module | sectie)	
Constructieve versterking bij Kunstwerken	1. Gemaal Westerkogge 2. Hornsluis 3. Gemaal Warder 4. Gemaal Volendam	
Constructieve versterking bij lintbebouwing aan de dijk	1. (14 | EA-7A)	Uitdam Dorp
Lokaal maatwerk, mogelijk in de vorm van een constructieve versterking	1. (6 | HE-8) 2. (5 | HE-7) 3. (5 | HE-7) 4. (6 | HE-8) 5. (6 | HE-9) 6. (7 | HE-11) 7. (9 | EA-1) 8. (9 | EA-1)	Ter plaatse van Badhuisweg Warder IJsselmeerdijk 1, Oosthuizen IJsselmeerdijk 2, Oosthuizen Etersheim 14, Oosthuizen Badhuisweg 16, Warder Warder 189, Warder IJsselmeerdijk 30, Warder Zeedijk 2, Edam Zeedijk 2a, Edam Zeedijk 1, Edam

[34] Grout is een pap van cement en water.

6.13.2 Aanvoer van materialen

- De aanvoer van materiaal en materieel kan over land en water plaatsvinden.
- Aanvoer materiaal vindt hoofdzakelijk plaats over water naar loslocaties aan de wal (loswallen). Voor de overslag van het bulkmateriaal van schip naar het land worden gedurende de uitvoering van de Versterking tijdelijke loswallen aangelegd. Omdat het Markermeer een geringe diepte heeft is het noodzakelijk 8 tijdelijke toegangsgeulen en 2 tijdelijke vaarroutes te creëren. De tijdelijke toegangsgeulen worden gebaggerd. Hiervoor is een ontgrondingenvergunning aangevraagd. Na de afronding van het project wordt de waterbodem in oorspronkelijke staat hersteld. In figuur 111 en bijlage 11.26 van het bijlagenboek zijn de loswallen en de tijdelijke toegangsgeulen weergegeven.
- Overige materialen worden per as aangevoerd. Het betreft hier materialen zoals asfalt, beton, wapening en damwanden. Voor de aanvoer over de weg wordt deels gebruik gemaakt van de bestaande wegen en bouwwegen.

Figuur 111: Tijdelijke toegangsgeulen en loswallen

Depots
Wanneer het vrijkomend materiaal civiel- en milieutechnisch voldoet, wordt het materiaal zoveel als mogelijk in het project hergebruikt. Dit kan betekenen dat dit tijdelijk opgeslagen dient te worden in een depot. Ook het materiaal dat wordt aangevoerd, zal zoveel mogelijk direct in de dijk worden verwerkt. Tijdens de uitvoering zijn desalniettemin meerdere depots noodzakelijk. De depots worden gebruikt voor het tijdelijk opslaan van de materialen die benodigd zijn voor de dijkversterking. Op enkele locaties zullen de depots ook worden ingezet als parkeervoorziening voor personeel en materieel, op deze locaties worden ook uitvoeringsketen geplaatst. De locaties van de depots zijn in het bijlagenboek weergegeven.

Nb. Ten behoeve van de realisatie van de depots wordt te zijner tijd een omgevingsvergunning aangevraagd voor het tijdelijk afwijken van het bestemmingsplan.

Loswallen
Voor de overslag van het bulkmateriaal van het schip naar het land worden tijdelijke loswallen aangelegd. Vanaf de loswal wordt het materiaal per as naar de uiteindelijke plek getransporteerd. Langs de dijk zijn 10 loswallen voorzien. Hoe meer loswallen, des te beperkter het transport per as binnen het projectgebied. Bij de keuze van de locatie van de loswallen is rekening gehouden met beschermde gebieden, natuurwaarden, aanwezige kabels en leidingen, grondeigendom, archeologische verwachtingswaarden en de aanwezigheid van niet gesprongen explosieven.

Transport binnen het werkterrein
In voor- en achterland van de waterkering moeten werkstroken aangelegd worden om materialen naar de aan te brengen bermen of dijkaanpassingen te brengen. Gedurende de uitvoering van de traditionele versterking zal er veel via bouwwegen (tijdelijke wegen) gewerkt worden.

6.13.3 Beperking hinder
De Versterking kan niet worden uitgevoerd zonder hinder te veroorzaken. De afwegingen met betrekking tot aanvaardbare hinder vindt plaats in het kader van de verlening van de omgevingsvergunning(en) en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV)-vergunning(en). Bij de uitvoering van de werkzaamheden zal worden voldaan aan de voorwaarden zoals die in de vergunningen worden gesteld, evenals aan de algemene regels die gelden voor de uitvoering van bouw- en sloopwerken.

Bij de uitvoering wordt rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:
- Hinder voor de omgeving dient zo veel als mogelijk voorkomen te worden, maar is niet geheel te vermijden.
- Voor start van de uitvoering wordt per module en waar nodig per sectie een Werkplan opgesteld met de hinderbeperkende maatregelen en de wijze van monitoring.
- Tijdens de realisatiefase wordt een omgevingsloket opgericht. Nog voordat buiten de werkzaamheden starten, heeft er tussen de uitvoerder en het omgevingsloket al nauwe samenwerking plaatsgevonden. Hier wordt specifieke informatie over het betreffende gebied uitgewisseld over onder andere de ligging van kabels en leidingen, de gemaakte afspraken met bewoners en belanghebbenden, het geldende ecologische werkprotocol, het monitoringsregime in het gebied, de afgesproken verkeersmaatregelen met de wegbeheerder en de hinderbeperkende maatregelen. Een samenvatting van deze maatregelen wordt opgenomen in het betreffende Werkplan.

Trillingen
Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden veroorzaken bouwverkeer, materieel en het realiseren van constructies (zoals heien en het slaan en van damwanden) trillingen.

Trillingen door bouwverkeer en materieel
De aanvoer van materiaal (klei, zand, stortsteen, etc.) vindt grotendeels plaats over het water. Tijdens de uitvoering van de Versterking kan het voorkomen dat materiaal (bijvoorbeeld asfalt, beton, materialen voor de kunstwerken) via de bestaande wegen worden aangevoerd. Hierdoor zal (extra) bouwverkeer naar het werkgebied rijden. Afhankelijk van de kwaliteit van het wegdek en de afstand tot woningen, kan dit aanleiding geven tot extra trillingshinder. Ook de inzet van materieel binnen het werkgebied zelf kan leiden tot trillingen in de nabije omgeving.

Maatregelen om de trillinghinder zoveel als mogelijk te voorkomen:
- aanvoer van materiaal zo veel mogelijk over het water;
- zones instellen waar geen bouwverkeer mag rijden;
- routes van het bouwverkeer vooraf afstemmen met de wegbeheerders.

In het Werkplan wordt vooraf bepaald welke gebieden gevoelig zijn en welke interventiewaarden gehanteerd worden. In de gevoelige gebieden worden trillingsmeters geplaatst om trillingen te monitoren. Bij overschrijding van de interventiewaarden krijgt de beheerder van de trillingsmeters een bericht zodat in de uitvoering passende maatregelen getroffen kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan het tijdelijk stoppen van de werkzaamheden, andere werkmethodiek of andere aanvoerroutes.

Trillingen door realiseren van constructies
Ook door het uitvoeren van constructieve werkzaamheden kan trillingshinder ontstaan. Meer specifiek betreft het hier de heiwerkzaamheden van buispalen, het slaan van damwanden en het aanbrengen van de vernagelingsconstructie bij Uitdam Dorp. Om te voorkomen dat door deze werkzaamheden schade ontstaat, wordt de SBR-richtlijn gehanteerd. Indien nodig worden aanvullende maatregelen getroffen om te voorkomen dat schade ontstaat. Een voorbeeld daarvan kan zijn het drukken van damwanden of palen. Tijdens de bouwwerkzaamheden vindt monitoring plaats van de SBR-richtlijn deel A ‘Schade aan gebouwen’ en de SBR-richtlijn deel B ‘Hinder voor personen in gebouwen’.

Bouwkundige opnames
Het voorkomen van schade aan woningen door de werkzaamheden van het project is een topprioriteit, gezien de ondergrond met veenlagen en het feit dat veel woningen op staal gefundeerd zijn. Daarnaast zijn er meerdere rijks- en gemeentelijke monumenten op en langs de dijk aanwezig. Uiteraard wordt gestreefd naar het voorkomen van schade en er wordt vooraf en tijdens de uitvoering zorgvuldig onderzoek gedaan naar de gevolgen van de werkzaamheden voor de bebouwing. De inzet van de onderstaande monitoringsmaatregelen dragen bij aan het beperken van de nadelige gevolgen en indien onverhoopt toch schade optreedt een nauwkeurige bepaling van de oorzaak van de schade:
- Deformatiemetingen in het voortraject: er is al gestart met het meten van de deformatie (verzakkingen en scheurvorming) in het gebied. Een representatief deel van alle panden langs de dijk worden sinds 2015 twee keer per jaar ingemeten om de hoogteverschillen ten opzichte van de ondergrond te bepalen. Dit gaat door tijdens de uitvoeringsperiode en wordt indien nodig geïntensiveerd. Door hier vroeg mee te beginnen is inzichtelijk welke zakking van een pand ‘normaal’ is en wat door de werkzaamheden veroorzaakt wordt.

- Bouwkundige nulopnames: voor start uitvoering in een sectie wordt van elk pand tot een afstand van circa 50 meter vanaf de werkzaamheden, een bouwkundige nulopname gemaakt. Deze opnames worden bij een notaris gedeponeerd en zijn ook in te zien voor de eigenaren van het pand.

Geluidhinder
Tijdens de uitvoering van de versterkingswerkzaamheden veroorzaken bouwverkeer, materieel en bouwtechnieken tevens geluidhinder.

Geluidhinder door bouwverkeer en materieel
Om de geluidsoverlast te beperken vinden de meeste werkzaamheden plaats tussen 06.00 uur en 19.00 uur. Een uitzondering hierop is de aanleg van de oeverdijk, die van 06.00 tot 23.00 uur kan plaatsvinden. Voorwaarde is dat de werkzaamheden binnen de geldende wettelijke geluidskaders passen, dan wel hier ontheffing voor wordt aangevraagd. Om geluidhinder te voorkomen zal het materiaal zo veel mogelijk over het water worden aangevoerd.

Indien het op het land incidenteel nodig is om ’s nachts en/of in het weekend te werken wordt een ontheffing op de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) aangevraagd met hierin de te verwachten geluidsoverlast en genomen maatregelen.

Geluidhinder door realiseren van constructies
Ook het uitvoeren van constructieve werkzaamheden kan voor geluidshinder zorgen. Meer specifiek betreft het hier de heiwerkzaamheden van buispalen, het slaan van damwanden en het aanbrengen van de vernagelingsconstructie bij Uitdam Dorp. Voor de locaties waar de norm, van 80 dB(A) als dagwaarde, uit het Bouwbesluit 2012 overschreden wordt zijn maatregelen nodig om aan de Circulaire Bouwlawaai en de APV te kunnen voldoen. Indien nodig zal een ontheffing worden aangevraagd om tijdelijk af te kunnen wijken van de geluidsnormen.

Lichthinder
Om de lichtoverlast te beperken vinden de meeste werkzaamheden plaats tussen 06.00 uur en 19.00 uur. Alleen tijdens de winterperiode wordt verlichting toegepast voor zonsopgang en na zonsondergang. Met de plaatsing van de verlichting wordt rekening gehouden met de aanwezige bebouwing en de natuurwaarden.

Een uitzondering hierop is de aanleg van de oeverdijk, die van 06.00 tot 23.00 uur kan plaatsvinden. Voorwaarde is dat de werkzaamheden binnen de geldende wettelijke kaders passen, dan wel hier ontheffing voor wordt aangevraagd.

Stuiven van zand
Bij het aanbrengen van zand kan het zand gaan stuiven en indien de wind vanaf het Markermeer komt, hinder veroorzaken voor direct omwonenden en weggebruikers. Maatregelen die ingezet kunnen worden om hinder te beperken zijn onder meer:
- het nathouden van de zandophogingen en werkwegen;
- het zo snel mogelijk afdekken van de zandophogingen met grond;
- plaatsen van anti-stuifschermen of het aanbrengen van beplanting op bijvoorbeeld de oeverdijk of voorbelastingen;
- het schoon houden van de wegen in het achterland.

Middels de Werkplannen worden de anti-stuifmaatregelen vastgesteld, de omwonenden en belanghebbenden worden geïnformeerd over de eventuele inzet van deze maatregelen.

Grondwaterpeil
Variaties in grondwaterpeil kunnen effect hebben op grasland en agrarische gronden (verdroging of vernatting). Daarnaast kan een langdurige wijziging van het grondwaterstand zorgen voor schade aan bebouwing en archeologie. In het ontwerp is rekening gehouden met het terugbrengen van het huidige watersysteem, zodat variatie in grondwaterpeil wordt voorkomen.

Op locaties met bebouwing tussen de teensloot en de dijk en op locaties waar constructieve werkzaamheden plaatsvinden die de grondwaterstand kunnen beïnvloeden, worden indien nodig peilbuizen geplaatst met sensoren die de grondwaterstand meten. Op deze wijze wordt nauwkeurig gemonitord of de grondwaterstand wijzigt en worden indien nodig zo snel mogelijk passende maatregelen getroffen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een lokale retourbemaling van grondwater. Op welke locaties de peilbuizen geplaatst worden, en hoe vaak deze worden uitgelezen wordt uitgewerkt in het betreffende Werkplan.

De aanleg van de tijdelijke toegangsgeulen en de bijbehorende loswal kunnen leiden tot een verhoging van de stijghoogte in de watervoerend lagen en daarmee tot een grotere kweldruk onder de dijk en in het achterland. In het achterland kan de grotere kweldruk leiden tot een verhoging van de grondwaterstand, indien de percelen niet voldoende gedraineerd zijn. Door het toepassen van drainage kan de verhoging van de grondwaterstand teniet worden gedaan. Bij de betreffende locaties worden de getroffen maatregelen in het betreffende Werkplan opgenomen. Tijdens de uitvoering is het niet te vermijden dat een deel van de wegen in het werkgebied tijdelijk niet of slecht bereikbaar is voor het verkeer. Uiteraard is het uitgangspunt wel dat de dijk, woningen en bedrijven tijdens de werkzaamheden bereikbaar zijn voor bestemmingsverkeer. Voor start uitvoering worden per module in het Verkeersplan de voorziene wegafsluiting(en), in te stellen omleiding(en) en getroffen maatregelen met betrekking tot infrastructuur en bereikbaarheid beschreven. De Verkeersplannen worden conform de geldende procedure afgestemd met de lokale wegbeheerder(s) en met andere bouwprojecten in de omgeving. Voor aanwonenden en bedrijven van een afgesloten wegvak worden voorzieningen getroffen zodat de bereikbaarheid van de woningen en bedrijven gegarandeerd blijft.

7 Maatschappelijke en financiële uitvoerbaarheid

7.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

7.1.1 Participatie

Het realiseren van een dijkversterking heeft een grote impact op de directe omgeving van het betreffende gebied. Daarom heeft HHNK er voor gekozen om voor al haar projecten onder het (tweede) hoogwaterbeschermingsprogramma een intensief participatieproces toe te passen.

Belangrijke doelen en kenmerken van deze publieksparticipatie zijn:

- komen tot een kwalitatief hoogwaardig plan rekening houdend met en passend in de unieke omgeving;
- het wekken van reële verwachtingen over de impact van het project;
- het zichtbaar maken van inbreng uit de omgeving en die een plek geven in het ontwerpproces (zie bijvoorbeeld de onderzoeken naar Dijken op Veen, naar de mogelijkheid van pompen op de Houtribdijk om de opgave te verkleinen; naar het kunnen rekenen met Bewezen Sterkte);
- het delen van informatie uit het ontwerpproces om begrip te creëren voor gemaakte keuzes;
- het breed informeren over relevante ontwikkelingen;
- het kunnen meenemen van aanpalende projecten (meekoppelkansen) ten behoeve van nog betere inpassing en ruimtelijke kwaliteit;
- het inzetten van vaste aanspreekpersonen voor vragen, overleggen, gesprekken, etc.

In 2006 zijn de Markermeerdijken in de tweede landelijke toetsronde afgekeurd en vervolgens als versterkingsprojecten opgenomen in het tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma. Als eerste stap in het voorbereidingstraject zijn twee Startnotities m.e.r. opgesteld. Voorafgaand aan de publicatie van deze documenten (2008/2009) is per project een adviesgroep (met vertegenwoordigers van diverse belangengroepen in de omgeving, zoals dorpsraden, ondernemersverenigingen, natuur- en recreatieverenigingen en overige belangengroepen langs het traject) en een projectgroep (ambtelijke vertegenwoordiging van betrokken overheden) samengesteld. Deze groepen zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van de startnotities. Rondom de publicatie zijn inloop- en inspraakavonden georganiseerd.

In 2011 zijn beide projecten samengevoegd tot één project. Vanaf dat moment wordt gewerkt met één adviesgroep (samenvoeging van de twee eerdere groepen) en één projectgroep. De samenstelling van de adviesgroep is geen vaststaand gegeven; afhankelijk van de ontwikkelingen in het project en/of de omgeving kunnen stakeholders worden toegevoegd, of vallen partijen af. Voor de projectgroep is maandelijks een overleg gereserveerd en de adviesgroep komt circa vier keer per jaar bij elkaar.

Op bestuurlijk niveau vindt afstemming plaats in een regionaal bestuurlijk overleg (HHNK en de Provincie Noord-Holland, gemeenten en recreatieschap) en is er een Kernteam bestuurlijk overleg (HHNK, de Provincie Noord-Holland en RWS Directoraat Generaal Ruimte en Water) ingericht. Uiteraard wordt ook het bestuur van HHNK op de hoogte gehouden van actuele ontwikkelingen. Met de diverse gemeenteraden wordt gemiddeld 1 à 2 keer per jaar officieel gesproken. Daarnaast vindt er sinds de start van het project een intensief communicatietraject plaats met diverse belanghebbenden zoals dorpsraden, verenigingen, bedrijven, individuele bewoners, natuurorganisaties, cultuurhistorische experts en -verenigingen in de vorm van bijeenkomsten, keukentafelgesprekken, ontwerpateliers en presentaties.

7.1.2 Invloed omgeving op ontwerp oplossingen

Er is sinds 2008 samen met direct belanghebbenden intensief gezocht naar oplossingen die op zoveel mogelijk draagvlak kunnen rekenen. Het participatieproces was complex, maar is ook zeer vruchtbaar gebleken. Mede dankzij de inbreng van de omgeving is een schat aan nieuwe inzichten en kennis vergaard. Het onderzoek naar de sterkte van veen (Dijken op veen) is hier een belangrijk voorbeeld van. De kennis die met dit onderzoek is opgedaan, is verwerkt in de (nieuwe) normen voor waterveiligheid die sinds januari 2017 van kracht zijn. Daarnaast is mede dankzij de inbreng vanuit het participatieproces in sommige gevallen voor een andere versterkingsoplossing gekozen. Door bewoners zijn op meerdere trajecten oplossingen ingebracht die zijn meegenomen in het ontwerpproces.

In februari 2017 hebben de bestuurders van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, de provincie Noord-Holland en HHNK afgesproken om vier maanden extra de tijd te nemen om te komen tot een kwalitatief hoogwaardige afronding van het plan- en participatieproces. In deze vier maanden is veel werk verzet bij Durgerdam en Uitdam. Op deze locaties bestond geen draagvlak voor de door de Alliantie voorgestelde oplossingsrichting en was een impasse ontstaan.

Voor Uitdam is Deltacommissaris Wim Kuijken gevraagd om als procesregisseur twee mogelijke versterkingsvarianten in overleg met bewoners en belanghebbenden verder uit te werken. Het richtinggevende advies van de Deltacommissaris om bij Uitdam een buitenberm in combinatie met een constructieve versterking door middel van vernageling) toe te passen, is overgenomen in het ontwerp.

In Durgerdam is een extern bureau ingeschakeld om samen met alle belanghebbenden een verdiepingsslag te doen. Voor Durgerdam is op 5 juli 2017 door de Minister van Infrastructuur en Milieu om de Versterking in module 16 (Durgerdammerdijk) te temporiseren. Dit betekent dat een jaar extra de tijd wordt genomen voordat een separaat Projectplan in procedure wordt gebracht. Hier zal nog een intensief participatietraject doorlopen worden.

Ook voor de modules Zeevang en Scharwoude is in 2017 extra overleg gevoerd met bewoners en andere belanghebbenden. In Zeevang heeft dit geleid tot een aangepast ontwerp (zowel qua vorm/afmeting als de ligging) van de voorlandjes. In Scharwoude is gesproken over het aanleggen van een compactere slijtlaag voor de oeverdijk (en deze gedurende de instelperiode nauwgezet te monitoren). Tijdens het ontwerpproces bleek dat een door de bewoners aangedragen variant geen veilige dijk zou opleveren. De aanleg van een oeverdijk is daarnaast een proportioneel alternatief voor een buitenwaartse oplossing, omdat hiermee wordt voorkomen dat de Westfriese-Omringdijk wordt aangetast.

7.1.3 Samenwerkingsovereenkomsten

In 2017 zijn Samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met vier gemeenten (Amsterdam, Edam-Volendam, Koggenland en Waterland), met de provincie Noord-Holland, en één met het recreatieschap. De eerdere Samenwerkingsovereenkomst met Hoorn (2015) is in 2017 geactualiseerd (addendum). De betrokken overheden hechten veel waarde aan duidelijkheid over de inpassing van de dijkversterking in de omgeving, zodat de belangen van de gemeente, omwonenden en andere belanghebbenden op een transparante en evenwichtige wijze bij de volgende stappen van de dijkversterking worden meegewogen. Ook hebben de gemeenten bepaalde wensen ten aanzien van de wijze van inpassing van de dijkversterking in haar omgeving.

In de overeenkomsten zijn procesafspraken gemaakt over het vervolgproces om tot een nadere detaillering voor de dijkversterking te komen.

Participatie door de gemeente Hoorn op het stadsstrand
Op 2 en 3 juli 2014 hebben HHNK en de gemeente Hoorn twee informatiemarkten georganiseerd. Op 2 juli vond de informatiemarkt plaats voor de omgeving Westerdijk (sectie HE-1) en de informatiemarkt op 3 juli stond voornamelijk in het teken van het stadsstrand (sectie HE-2). Tijdens deze bijeenkomsten heeft het HHNK het voorkeursalternatief gepresenteerd. De gemeente presenteerde de ideeën die zij had om gemeentelijke wensen mee te koppelen met de dijkversterking. Specifiek ging het hier om het fiets- voetpad Westerdijk en het stadsstrand. De aanwezigen kregen de mogelijkheid om vragen te stellen en ideeën in te brengen voor de verdere uitwerking van de plannen. In totaal hebben ongeveer driehonderd belangstellenden de twee bijeenkomsten bezocht. Op onderdelen zijn de plannen aangepast naar aanleiding van de inbreng van de omgeving. Op 9 december 2014 hebben HHNK en de gemeente Hoorn een vervolgbijeenkomst georganiseerd.

Tijdens deze bijeenkomst werden de voorlopige ontwerpen gepresenteerd waarover HHNK en de gemeente Hoorn afspraken wilden maken in een samenwerkingsovereenkomst. Voorafgaand aan de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst tussen HHNK en de gemeente Hoorn heeft de gemeenteraad Hoorn op 18 februari 2015 de ontwerpuitgangspunten vastgesteld voor het fiets-voetpad Westerdijk en het stadsstrand. In nauw overleg met de bewoners van de wijk direct achter de dijk heeft de gemeente Hoorn de uitgangspunten voor het parkeren op het stadsstrand vastgesteld. Deze parkeervariant is op 19 april 2016 definitief vastgesteld door de gemeenteraad.

7.1.4 Procedure

Verklaring van geen bedenkingen
De versterking van de Markermeerdijken betreft een project van provinciaal belang. Het bevoegd gezag voor het verlenen van de omgevingsvergunning is Gedeputeerde Staten. Op grond van artikel 6.5, eerste lid Bor, gelezen in samenhang met artikel 3.1, aanhef en onder b Bor dient door Provinciale Staten een verklaring van geen bedenkingen te worden afgegeven. De omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan kan pas worden verleend, nadat Provinciale Staten heeft verklaard dat het hier geen bedenkingen tegen heeft.

Overleg met instanties
Artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) schrijft voor dat het bestuursorgaan dat belast is met de voorbereiding van een project omgevingsvergunning overleg pleegt met instanties, zoals gemeenten, waterschappen, provinciale diensten en Rijk, die betrokken zijn bij de zorg voor ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. De resultaten van dit overleg worden toegevoegd aan onderhavige ruimtelijke onderbouwing.

Zienswijzen
Op de totstandkoming van de omgevingsvergunning is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Dit betekent dat de omgevingsvergunning in ontwerp ter inzage wordt gelegd, waarna eenieder gedurende zes weken een zienswijze over het ontwerp naar voren kan brengen. Na de terinzagelegging dient Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland te beslissen over verlening van de omgevingsvergunning. De resultaten van zienswijzen worden toegevoegd aan deze ruimtelijke onderbouwing.

Beroepsfase
Belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend, of belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten dat zij daarop geen zienswijze naar voren hebben gebracht, hebben de mogelijkheid om binnen zes weken na de dag waarop de omgevingsvergunning ter inzage wordt gelegd, beroep in te stellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Deze bestuursrechter beslist als enige en hoogste instantie over eventuele beroepen.

7.1.5 Doorkijk vervolg
Nadat de Versterking is gerealiseerd dienen nog twee procedures te worden doorlopen: de wijziging van de legger en het peilbesluit en de actualisatie van de bestemmingsplannen. Dit is hieronder nader toegelicht.

Vervolg: wijziging Legger en Peilbesluit
Vanwege het veiligheidsbelang stelt HHNK eisen aan eventueel (mede)gebruik van een waterkering en de ruimte er omheen. Wat daar wel en niet mag, staat beschreven in de Keur van HHNK.
De legger is het juridische document, waarin de vorm, ligging, afmeting en constructie van de waterkering én de zones voor het duurzaam in stand houden van de waterkering zijn vastgelegd. Nadat de Versterking gerealiseerd is, wordt de legger gewijzigd. In de legger worden de definitieve vorm, ligging, afmeting en constructie van de primaire kering (reguliere dijkversterking en Oeverdijk) en de daarbij behorende (beschermings)zones vastgelegd. Ook zal de afwaardering van de primaire kering achter de Oeverdijk worden verwerkt in de legger. Deze ‘oude’ dijken krijgen de status van regionale kering. Deze behouden dan ook de status van een genormeerde kering wegens de hoeveelheid te keren water in het ontstane Tussenwater. Na realisatie van de Versterking en verschuiving van de beheergrenzen zal door HHNK een nieuw peilbesluit worden opgesteld en vastgesteld voor het nieuwe beheergebied.

Vervolg: actualisatie bestemmingsplannen
Het benodigde ruimtebeslag voor de Versterking is het resultaat van het ontwerpproces. Aan weerszijden van het ruimtebeslag dient door de gemeenten Amsterdam, Hoorn, Koggenland, Waterland en Edam-Volendam bij de actualisatie van de bestemmingsplannen waarin de Versterking is gelegen een beschermingszone voor de dijk te worden opgenomen. Doel van deze beschermingsstrook is het vrijwaren van deze gronden van eventuele toekomstige belemmeringen. Deze strook is bedoeld om de dijk te kunnen onderhouden in de beheerfase.

7.1.6 Planning uitvoering
De werkzaamheden zullen naar verwachting in het najaar van 2017 starten. De werkzaamheden aan de Markermeerdijken zullen naar verwachting vier jaar duren. De meeste werkzaamheden vinden plaats tussen 06:00 en 19:00 uur. Een uitzondering hierop is de aanleg van de oeverdijk. Hierbij is het werkvenster van 06.00 tot 22.00 uur. Indien daar aanleiding toe is, kan worden afgeweken van bovenstaande werktijden.

7.1.6.1 Open seizoen en gesloten seizoen

Voor werken aan primaire waterkeringen geldt een zogenaamde gesloten periode; het stormseizoen. Dit is de winterperiode (van 15 oktober tot 15 april) waarbij hoogwater in het Markermeer kan optreden. Om de risico's op calamiteiten zo gering mogelijk te houden, is het tijdens deze periode in principe verboden om aan, op of vlak langs de primaire waterkering werkzaamheden uit te voeren. Dit geldt voor derden en niet voor het HHNK of voor opdrachtnemers van HHNK. De waterkering dient wel te allen tijde zodanig in orde te zijn, dat de waterveiligheid gewaarborgd blijft. Werkzaamheden die de waterveiligheid van de huidige primaire kering niet aantasten, kunnen in het stormseizoen worden uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld de oeverdijk. De oeverdijk in module 2 en 3 wordt los van de huidige dijk in het water gebouwd, deze kan daarom ook in het gesloten seizoen aangelegd worden. Hierbij wordt uiteraard rekening gehouden met de voorwaarden die in de vergunningen zijn gesteld voor bijvoorbeeld natuur. Door te werken in het stormseizoen wordt de realisatietermijn verkort.

7.1.6.2 Fasering

Gedurende de hele periode van uitvoering zal op veel plaatsen langs de dijk tegelijkertijd worden gewerkt. Dit is noodzakelijk onder meer door de ophoogslagen waarin de dijk wordt opgehoogd of verbreed. Er zijn steeds tussenpozen om de ondergrond de tijd te geven om te ontwateren en op stabiele wijze in te klinken. Constructieve versterkingen (zoals een damwand) en kunstwerken kunnen vaak sneller worden aangebracht, afhankelijk van o.a. de lengte en de complexiteit van uitvoering. Bij de Oeverdijk is sprake van grote hoeveelheden benodigd zand dat moet worden aangevoerd en verwerkt. Voor het faseren van de werkzaamheden geldt:

- De modules (of delen daarvan) met de langste uitvoeringstijd (inclusief zettingsperiode) worden eerst uitgevoerd. Er wordt dus niet op geografische volgorde gewerkt.
- De uitvoering vindt plaats in 'treintjes' langs de dijk, waarbij de verschillende werkzaamheden kort achter elkaar door verschillende machines worden uitgevoerd. Door deze werkwijze blijft de waterkerende functie van de dijk gewaarborgd.
- De uitvoering vindt gelijktijdig in meerdere modules (of delen daarvan) plaats.

7.2 Financiële uitvoerbaarheid

Bij de voorbereiding van een ruimtelijk besluit dient op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) inzicht te worden gegeven in de economische uitvoerbaarheid van het plan.

7.2.1 Grondverwerving

Voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van de waterkering is het van belang dat de Alliantie vrijelijk kan beschikken over de binnen het ruimtebeslag van de Versterking betrokken gronden en tijdelijk benodigde werkterreinen. Het dijklichaam is voor een groot deel eigendom van HHNK. Daar waar nodig worden de benodigde eigendommen conform het eigendommenbeleid van HHNK verworven. Het is niet nodig om woningen te verwerven. Daar waar derden gebruik maken van de eigendom van HHNK wordt dit gebruik beëindigd voor zover deze oppervlakte benodigd is voor de dijkversterking. Na de Versterking wordt door HHNK beoordeeld of verpachting wederom mogelijk is.

De oeverdijk en de Versterking van de dijk in het (buiten)water betreft voornamelijk eigendom van de Staat. De overige betrokken percelen betreffen eigendommen van diverse eigenaren; onder andere Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, gemeentelijke gronden en grond in bezit van particuliere partijen.

In totaal moet circa 125 hectare grond worden verworven, waarvan circa 15 hectare binnendijks en 110 hectare buitendijks. Van de benodigde buitendijkse oppervlakte betreft het circa 12 hectare tussenwater. Naast de grond die benodigd is als ondergrond van de nieuwe dijk, is tijdens de uitvoering tijdelijk gebruik nodig van circa 90 hectare grond, wordt niet aangekocht, maar gehuurd, voor werkstroken, bouwwegen, voorbelastingen depots. Eveneens gaan transporten en werkzaamheden via het (buiten)water plaatsvinden. In de voorbereiding van de uitvoering worden de tijdelijk benodigde terreinen exact bepaald. Hiervoor worden de eigenaren en de gebruikers van de gronden individueel benaderd.

Het te kiezen spoor van de grondverwerving kan per individueel geval verschillend zijn. Als hoofdlijn wordt het minnelijk in eigendom verwerven van de permanent betrokken grond als uitgangspunt aangehouden. Als minnelijke verwerving niet mogelijk blijkt, kan worden overgegaan tot onteigening. Tijdens het grondverwervingstraject worden de verschillende sporen nader uitgewerkt.

7.2.2 Tegemoetkoming in schade

Artikel 7.14 Waterwet bevat een algemene grondslag voor vergoeding van schade die het gevolg is van de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer. Aan degene die schade lijdt of zal lijden, wordt op zijn verzoek door het betrokken bestuursorgaan een vergoeding toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel voor zijn rekening dient te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd.

In sommige gevallen zou het mogelijk zijn om naast een vergoeding op grond van de Waterwet ook een schadevergoeding op grond van afdeling 6.1 van de Wro te vragen. Echter, op grond van artikel 7.16 Waterwet kan afdeling 6.1 van de Wro buiten toepassing blijven, indien een belanghebbende voor schade als gevolg van het Projectplan Waterwet een beroep kan doen op een schadevergoeding als bedoeld in artikel 7.14 lid 1 Waterwet. In dat geval wordt een planschadeverzoek opgevat als een verzoek om nadeelcompensatie ingevolge de Waterwet. Bij de behandeling van het verzoek om nadeelcompensatie past het HHNK de Verordening nadeelcompensatie 2015 toe.

Mocht op basis van de verordening recht bestaan op een vergoeding, dan keert het HHNK uit. Dit betekent onder meer dat schade die binnen het normaal maatschappelijk risico valt, niet wordt vergoed. Een belanghebbende kan haar verzoek indienen tot uiterlijk vijf jaar nadat hij heeft vastgesteld dat hij in een wezenlijk andere positie is komen te verkeren door de uitvoering van het Projectplan. Twintig jaar na het afgerond zijn van de werkzaamheden verjaard elke mogelijkheid om nadeelcompensatie te vragen.

7.2.3 Grondexploitatie

Op grond van het bepaalde in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening dient de gemeenteraad, lees Provinciale Staten, voor gronden waarop een bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is voorgenomen een exploitatieplan vast te stellen. Omdat er geen sprake is van een bouwplan in de zin van artikel 6.2.1 Bro is dit niet van toepassing.

7.2.4 Financiering

De voorgenomen versterking van de Markermeerdijken is door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu opgenomen in het landelijk tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2). Dat betekent dat het Rijk deze projecten financiert, mits het ontwerp voor de kustversterking sober, robuust en doelmatig is. Met sober en doelmatig wordt bedoeld dat de te leveren inspanningen en uitgaven daadwerkelijk bijdragen aan het op orde brengen van de veiligheid tegen de laagst mogelijke kosten. Robuust betekent dat in het ontwerp rekening wordt gehouden met toekomstige ontwikkelingen en onzekerheden, zodat de versterkte waterkering tijdens de planperiode blijft functioneren zonder dat ingrijpende en kostbare aanpassingen noodzakelijk zijn en dat daarnaast het ontwerp uitbreidbaar is.

Daarbij worden door het Rijk uitsluitend die werkzaamheden gefinancierd die noodzakelijk zijn om de hoogwaterveiligheid op het vereiste niveau te brengen. Dit behelst tevens de benodigde inpassingsmaatregelen en mitigerende of compenserende maatregelen. De totale kosten van het project worden, op voorwaarde dat aan de subsidievoorwaarden "sober robuust en doelmatig" wordt voldaan, vergoed middels een subsidiebeschikking van PB-HWBP2.

Samenwerkingsovereenkomst HHNK - Hoorn (stadsstrand)

Meekoppelkansen worden door de initiatiefnemers gefinancierd. Zo worden de extra kosten van het stadsstrand gefinancierd door de gemeente Hoorn zoals vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst HHNK-Hoorn. De gemeente en HHNK hebben in een samenwerkingsovereenkomst financiële afspraken gemaakt over de dijkaanpassingen ten behoeve van het strand en de aanleg van het fiets- voetpad. De gemeente heeft hiervoor een structureel budget beschikbaar gesteld dat dient voor dekking van de gemeentelijke meerkosten. Dit budget dient verder voor de infrastructurele en recreatieve voorzieningen, de inrichting en het beheer en onderhoud van het stadsstrand.

Subsidie Provincie Noord-Holland

Daarnaast is er vanuit de Provincie Noord-Holland subsidie beschikbaar gesteld voor het realiseren van voorzieningen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit, natuur en recreatie.

De projectverantwoordelijkheid ligt bij het hoogheemraadschap, in nauwe samenwerking met de Provincie Noord-Holland en Rijkswaterstaat. De subsidie wordt verstrekt aan het hoogheemraadschap. De subsidie wordt verkregen na goedkeuring van Gedeputeerde Staten van het door het College van hoofdingelanden van het hoogheemraadschap vastgestelde Projectplan. Alleen werkelijk gemaakte kosten worden vergoed door deze regeling.

7.2.5 Conclusie financiële uitvoerbaarheid

Een deel van de gronden die benodigd zijn voor de versterking van de Markermeerdijken is al in eigendom bij het HHNK of bij de Staat. Een ander deel (circa 125 hectare) moet in eigendom worden verworven. Daarbij is het uitgangspunt om deze gronden langs minnelijke weg te verwerven. Blijkt dit net mogelijk te zijn, dan wordt overgegaan tot onteigening.

Belanghebbenden die schade lijden ten gevolge van de uitvoering van het projectplan kunnen een verzoek om nadeelcompensatie indienen bij het HHNK. Indien recht bestaat op nadeelcompensatie wordt de schade vergoed.

De financiële uitvoerbaarheid van het project is gewaarborgd via financiële afspraken. De Versterking is door het ministerie van Infrastructuur en Milieu opgenomen in het HWBP-2. Dat betekent dat het rijk deze projecten financiert mits het ontwerp voor de kustversterking sober, robuust en doelmatig is. De financiële uitvoerbaarheid stadsstrand is geborgd via financiële afspraken op te nemen in de Samenwerkingsovereenkomst HHNK-Hoorn. Tot slot is voor het realiseren van ruimtelijke kwaliteit, natuur en recreatie subsidie beschikbaar gesteld door de Provincie Noord-Holland. Hiermee is het project financieel uitvoerbaar.

994181/994195 Bijlage 2, behorend bij PS-Voordracht

Toelichting procedure/planning (ontwerp)-verklaring van geen bedenkingen Markermeerdijken,

Algemeen
Provinciale omgevingsvergunning Wabo en ontwerp- verklaring van geen bedenkingen (vvgb)
Op 4 augustus 2017 heeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier een omgevingsvergunning aangevraagd voor (onder meer) het gebruiken van gronden in strijd met diverse bestemmingsplannen in de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam, ten behoeve van het project versterking Markermeerdijken. De vergunningaanvraag is voorzien van een uitgebreide Ruimtelijke Onderbouwing.

Gelet op het provinciale belang van dit project verleent de provincie (GS) deze omgevingsvergunning. Onderdeel om te komen tot een omgevingsvergunning is ingevolge artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) van PS. Een vvgb is op grond van de Wabo noodzakelijk om een omgevingsvergunning te verlenen waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan.

PS geven met een vvgb aan dat zij geen bedenkingen hebben tegen het verlenen van de omgevingsvergunning. Blijkens artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) kunnen PS alleen een vvgb weigeren als sprake is van strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening.

Toetsingskader
De vvvgb kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht (Bor) slechts worden geweigerd in het belang van een *goede ruimtelijke ordening*. Een goede ruimtelijke ordening houdt in dat een project past in het ruimtelijk beleid van rijk en de provincie, in overeenstemming is met milieu- en natuurwetgeving, geen verstoring betekent van archeologische waarden en voldoet aan regels met betrekking tot de waterhuishouding en wateraspecten (waaronder waterveiligheid).
Al deze aspecten van een 'goede ruimtelijke ordening' zijn gewogen bij het afgeven van de verschillende vergunningen, voor de dijkversterking.

Motivering (ontwerp)vvgb
De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) heeft de motivering voor het afgeven van de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen opgesteld. In deze ontwerp-vvgb wordt geconcludeerd dat de dijkversterking past in de provinciale Structuurvisie Noord-Holland 2040. De dijkversterking is voorts niet in strijd met het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de Provinciale Verordening Ruimte (PRV). Bij de aanvraag zit een Ruimtelijke Onderbouwing, waarin wordt onderbouwd dat het project voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. Er zijn daarmee geen redenen, verband houdend met een goede ruimtelijke ordening, om de ontwerp-vvgb te weigeren. De ontwerp-vvgb is daarmee voldoende gemotiveerd.
Gelet op het voorgaande kan de verklaring van geen bedenkingen door Provinciale Staten worden afgegeven.

Verdere procedure
De onderhavige omgevingsvergunning voor afwijken van de bestemminsplannen wordt voorbereid met afdeling 3.4 Awb (de uniforme openbare voorbereidingsprocedure). Dat betekent dat de ontwerp-wgb samen met de ontwerp- omgevingsvergunning gedurende zes weken ter inzage zal worden gelegd door GS. Gedurende deze termijn kunnen zienswijzen worden ingediend door een ieder. Deze zienswijzen kunnen zich richten tegen zowel de ontwerp-omgevingsvergunning als de ontwerp-wgb. Ten behoeve van de vaststelling van de (definitieve) omgevingsvergunning en de vast te stellen (definitieve) vvgb zullen deze zienswijzen worden beantwoord.

De besluitvorming over de vast te stellen omgevingsvergunning door GS met bijbehorende definitieve vvgb (te verlenen door PS) is beoogd in het voorjaar 2018. Tegen de vastgestelde omgevingsvergunning kan beroep worden ingediend bij de Raad van State. De vvgb maakt in de beroepsprocedure onderdeel uit van de omgevingsvergunning.

De planning voor de verdere procedure in 2017/2018 ziet er als volgt uit:

- Indienen vergunningaanvragen door Alliantie: *eind juli resp. begin augustus 2017*
- Behandeling statenvoordracht 'ontwerpverklaring van geen bedenkingen' in GS: *26 september 2017*
- Op *28 september 2017* is er een werkbezoek en technische briefing gepland voor de PS-commissies.
- Behandeling statenvoordracht 'ontwerpverklaring van geen bedenkingen' in commissie Ruimte, Wonen en Water: *19 oktober 2017*
- Opmerkingen van de Statencommissie(s) die geen betrekking hebben op de ontwerp-vvgb maar wel relevant zijn voor het project worden meegegeven aan het hoogheemraadschap/ de alliantie voor het evt. aanscherpen van het ontwerpprojectplan Waterwet (het (ontwerp)dijkversterkingsplan).
- Om de Provinciale Staten goed te betrekken wordt de Statenvoordracht 'ontwerpverklaring van geen bedenkingen Markermeerdijken' in PS behandeld: *6 november 2017*
- Indienen ontwerpprojectplan Waterwet en MER bij de provincie door het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de Alliantie Markermeerdijken: *medio november 2017*
- Vaststellen ontwerp-omgevingsvergunning door ODNZKG namens GS: *eind november 2017*
- Besluit gecoördineerde tervisielegging van alle ontwerpbesluiten en gelijktijdig aanvragen toetsingsadvies bij commissie MER door GS: *medio december 2017.*
- Afhankelijk van de hoeveelheid en/of aard van de zienswijzen: definitieve besluiten en goedkeuring door GS definitief Projectplan Waterwet en MER: naar verwachting: *voorjaar 2018*
- Terinzagelegging alle definitieve besluiten gedurende zes weken voor instellen beroep bij de Raad van State: naar verwachting *voorjaar 2018*

Verslag concept

Commissie Ruimte, Wonen en Water

Datum commissievergadering	:	28 september 2017
Plv. Commissievoorzitter	:	mw. C.W.M. van Rooij
Commissiegriffier	:	Dhr. K. Mellema
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 39 24/mellemak@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter		mw. C.W.M. van Rooij
Commissiegriffier		dhr. K. Mellema
Leden van de commissie	VVD	mw. E.A.S. Rommel,
	D66	dhr. A.E. Tijssens, dhr. J. Rook
	PVV	dhr. J.J.A.M. van Hooff
	SP	mw. J.M.E. de Groot
	CDA	dhr H.J. de Graaf
	GroenLinks	dhr. F.J. Kramer
	ONH	dhr. B.I.M. Bouberg Wilson
	50PLUS	mw. O.A.C. de Meij
Ambtelijke deelnemers	PNH	mw. M. Mevissen, dhr. C. Lansink
	Alliantie	dhr. W. Bovendeur (Boskalis), mw. I. Waterreus (Rijkswaterstaat), dhr. G. Koolhaas, mw. H. Faber (HHNK)
Notulist		Verslagbureau Moneypenny/mw. M. Hendriksen

Afwezig met bericht

<u>Agenda</u>

Technische briefing Markermeerdijken

1. Opening

De **voorzitter** heet iedereen welkom bij het werkbezoek aan de Markermeerdijken. De technische briefing dient als informatie in de aanloop naar behandeling van de VVGB in de commissie en PS. Van de briefing wordt een verslag gemaakt

Versterking Markermeerdijken

De heer **Bovendeur** geeft een presentatie over de versterking van de Markermeerdijken. De inhoud van de presentatie zal onder de commissieleden worden verspreid.

Vragen en opmerkingen vanuit de commissie:

Er wordt gevraagd hoe het onderzoek naar bewezen sterkte, dat nog niet is afgerond, zich verhoudt tot de besluitvorming waar men voor staat.

Mevrouw **Waterreus** antwoordt dat de berekeningen voor een beperkt aantal stukken van de dijk zijn uitgevoerd. Als voor juli 2018 wordt bewezen dat de bewezen sterkte daar toepasbaar is, worden die stukken ertussenuit gehaald. Daar is dan geen dijkversterking nodig, maar er moet wel voor gezorgd worden dat de overgang van de niet versterkte delen naar de wel versterkte delen landschappelijk goed wordt vormgegeven.

De heer **Rook** (D66) vraagt wat de ambitie van Rijkswaterstaat is. Veiligheid staat voorop, maar wellicht zijn er andere elementen waar men aan denkt.

Mevrouw **Waterreus** antwoordt dat het Hoogwaterbeschermingsprogramma is gericht op waterveiligheid en dat het budget dat beschikbaar is gesteld geoormerkt is voor waterveiligheid met de daarbij horende goede ruimtelijke inpassing. Daarnaast zijn er ambities vanuit de regio, de provincie en de gemeenten.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt met welke partijen tot consensus over de specifieke oplossing voor een sectie is gekomen.

De heer **Bovendeur** zegt dat de stakeholders per onderdeel hun eigen expert hebben geleverd in de persoon van bijvoorbeeld een archeoloog, een ecoloog, een uitvoerder et cetera.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) merkt op dat de spreker zegt dat sommige zaken planologisch worden doorgelicht om te bekijken of er geen risico is dat het plan bij de Raad van State terechtkomt. Zij vraagt of daarbij gekeken wordt naar de te verwachten weerstand van bewoners.

De heer **Bovendeur** zegt dat het gaat om de vraag of men het werk zorgvuldig en goed heeft uitgevoerd. Er zijn kaders waar men zich aan moet houden en die worden door de juristen getoetst met als doel een gang naar de Raad van State te voorkomen. Het is niet om bewoners het recht te ontzeggen om naar de Raad van State te gaan.

Mevrouw **De Groot** (SP) stelt dat er bij grote ruimtelijke projecten nou eenmaal geschillen tussen bewoners en de uitvoerder of de opdrachtgever ontstaan. Zij vraagt of dit project ook in die categorie valt aangezien zij weet dat heel wat mensen langs de dijk niet tevreden zijn.

De heer **Bovendeur** begrijpt heel goed dat mensen hem niet zondermeer geloven. Daarom is er buiten de Alliantie een groep die het werk checkt. Er zit altijd een bepaalde mate van risico aan de realisatie van werk. Men kan dan als een cowboy te werk gaan en zien hoe ver men komt en wat de schade is, of aan de voorkant goed nadenken en risico's afpellenen en in het mitigeren daarvan investeren in robuuste oplossingen die niet langs de rand van de mogelijkheden lopen. Voor dat laatste is gekozen.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of dit betekent dat de insteek is dat dit project veiliger dan veilig moet zijn en men daarom niet te ver wil gaan.

De heer **Bovendeur** zegt dat dit niet geldt voor de risicobeheersing van de dijk zelf, maar voor de risico's in de omgeving.

De heer **Koolhaas** vult aan dat het verdienmodel dat achter het Alliantiecontract zit zo in elkaar gestoken is dat de private partij pas geld verdient als innovaties toegepast worden.

De heer **Tijssens** (D66) vindt het lijken alsof het communicatieplan aan de risicobeheersing ontbreekt. Er wordt echter niet alleen maar gecommuniceerd met andere overheden, maar ook om draagvlak te creëren.

De heer **Bovendeur** schaart communicatie niet onder risicobeheersing maar onder participatie, zaken die men gewoon mee moet nemen. Voor- en tegenstanders zullen er altijd zijn.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) zegt dat met betrekking tot de casus Zeevang het facet meekoppelkansen niet genoemd wordt.

De heer **Bovendeur** zegt dat de meekoppelkansen terugslaan op wat in de samenwerkingsovereenkomsten geborgd wordt. Er is daarbij een inspanning van de initiatiefnemer vereist.

De heer **Lansink** vult aan dat een deel van de meekoppelkansen gekoppeld is aan de dijkversterking en meegenomen kan worden, zoals het fietspad, maar dat er ook meekoppelkansen in het omliggende gebied zijn die niet per se met de dijkversterking meegenomen hoeven te worden. Die worden samengevat in een separaat programma.

Casus Zeevang

De heer **Rook** (D66) vraagt n.a.v. het aanvankelijke plan (de oeverdijk) bij Zeevang of de stabiliteit van de dijk verandert of dezelfde blijft.

De heer **Bovendeur** zegt dat de dijk in de situatie dat hij vol belast wordt door hoog water niet stabiel zou zijn en dat die functie van waterkering wordt overgenomen door de oeverdijk. Er zijn een aantal stukken dijk die in de huidige situatie al tegen de grens van stabiel aanzitten.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of de stabiliteit langs de gehele dijk is gemeten.

De heer **Bovendeur** zegt dat er om de 100 meter boringen en sonderingen zijn gedaan.

Mevrouw **Rommel** (VVD) merkt op dat er een stil stuk water ontstaat bij Zeevang en vraagt of dit gevaar op blauwalg e.d. met zich meebrengt.

De heer **Bovendeur** zegt dat het plan zo is ontworpen dat er actief water ingelaten wordt wat zorgt voor doorstroming waardoor de blauwalg niet tot ontwikkeling komt.

Mevrouw **Faber** vult aan dat omwonenden ook muggenoverlast hebben genoemd. Blauwalg en muggenoverlast waren enkele redenen waarom de aanvankelijke hoerastemming over het binnenwater omsloeg naar meer weerstand.

De heer **Bovendeur** merkt op dat het naast muggen ook ging om de vraag of het water wel op diepte blijft, of het dichtgroeit, welke diersoorten er zullen komen et cetera. In deze bezwaren wordt bij het ontwerp en de aanleg voorzien.

De heer **Rook** (D66) vraagt of er nog ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van dijkverbetering.

De heer **Bovendeur** zegt dat iedere variant het afgelopen halfjaar is bekeken, ook de exotische. Er is een innovatieteam aan de slag gegaan dat out of the box mocht denken. De oeverdijken bij Hoorn en andere meer technische innovaties zijn daardoor mogelijk gemaakt.

De heer **Kramer** (GroenLinks) merkt op dat er een motie in de Tweede Kamer ligt die vraagt om een goedkopere variant en vanwege de formatie nog niet behandeld is. Hij vraagt hoe deze motie zich verhoudt tot de plannen.

Mevrouw **Waterreus** antwoordt dat de motie is teruggetrokken en dat men er daarom ook niet op kan participeren. De motie ziet op het pompenonderzoek op de Houtribdijk dat al in 2015 heeft

plaatsgevonden en doet de suggestie om dat overnieuw te doen. De minister heeft een aantal keren aangegeven dat pompen op de Houtribdijk geen goed alternatief zijn voor de dijkversterking.

Programma Ruimtelijke Kwaliteit
Chris Lansink, programmamanager ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit, geeft een actualisatie van de stand van zaken van het programma.

De heer **Rook** (D66) vraagt wie de initiatiefnemers voor het programma kunnen zijn.

De heer **Lansink** geeft aan dat dit breed is, dit kunnen bewoners, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, gemeenten en in een laatste fase ook ondernemers zijn. Een deel van het geld wordt voor de laatste groep gereserveerd. Uit ervaring weet men dat ondernemers pas kansen pakken als er duidelijkheid over het gebied is. De gemeenten moeten uiteraard planologisch bepalen of de projecten gaan plaatsvinden. Onderhoud en beheer in het plan moeten daarbij ook worden geregeld, want de provincie wil de financiën daar niet op inzetten.

Mevrouw **Mevissen** vult aan dat het overleg met de gemeente en de provincie zal gaan over het gebruikmaken van subsidies. Daarvoor worden de normale procedures gevolgd. Het onderhoud wordt afgekaart en voor bestaande zaken worden afspraken over het beheer met de waterschappen gemaakt. De provincie zal niet aan beheer doen.

De heer **Rook** (D66) vraagt of de PARK of de ARO betrokken worden.

De heer **Lansink** antwoordt dat de PARK is betrokken bij het kader Ruimtelijke Kwaliteit en wordt betrokken bij het aanvullend kader.

Mevrouw **Mevissen** vult aan dat de ARO alleen in formele zin is betrokken op de plekken waar het vanuit de regelgeving noodzakelijk is dat de ARO adviseert. Daarnaast denkt men na over de opdracht aan de ARO om het gehele plan te bezien.

De heer **Tijssens** (D66) vraagt zich af of er dan niet twee verschillende meningen in de provinciale organisatie ontstaan. Hij merkt op dat het een aandachtspunt is dat de provincie een betrouwbare overheid moet zijn.

De heer **Rook** (D66) vraagt hoe het proces wat betreft de meekoppelkansen voor de verschillende gebieden als recreatie, natuur, archeologie verloopt; welke budgetten gaan waar naartoe en wanneer krijgen de Staten dit te zien en beslissen ze over de verdeling van de middelen?

Mevrouw **Mevissen** antwoordt dat de VVGB is een verplicht onderdeel bij de omgevingsvergunning dat geen betrekking heeft op het ambitieprogramma. Wel zijn de meekoppelkansen meegenomen die al in het ontwerpprojectplan Waterwet zitten. Dat gaat om de doorlopende wandel-fietsverbinding en een aantal voorlanden en natuur. Daarvoor moeten middelen komen van de provincie, het recreatieschap, de gemeente Amsterdam o.i.d. De eerste fase voor die onderdelen wordt de komende maanden geregeld. Bij de verdere verdeling van het geld wordt rekening gehouden met het feit dat de provincie al op twee belangrijke onderdelen geïnvesteerd heeft, namelijk recreatie en natuur. De toekomstige projecten zullen worden voorgelegd aan de commissie. Hiervoor is nog wel tijd, want het is niet direct gekoppeld aan de dijkversterking en er worden aparte afspraken voor de uitvoering gemaakt. Het uitgewerkte proces gaat richting PS als men er meer vorm aan heeft gegeven.

De **voorzitter** vat samen dat het 19 oktober a.s. de VVGB in de commissie wordt behandeld, die op 6 november in PS komt en dat voor de andere zaken meer tijd is.

Informatie voor het werkbezoek en de technische briefing Markermeerdijken Provinciale Staten, te Katwoude op 28 September.

Start: 17.00 – 17.15 Verzamelen in Katwoude, adres: Hoogedijk 1D, 1145PM Katwoude ***(dit is naast de kaasboerderij Irenehoeve, Hoogedijk 1)***

- **Hand-out (per e-mail verzenden), pagina 1-3**
- **Programma, pagina 4**
- **Kaartje dijkversterking, pagina 5**

Introductie

Op 28 september vindt in Katwoude de technische briefing plaats over de versterking van de Markermeerdijken. De briefing wordt georganiseerd door de Provincie en de Alliantie Markermeerdijken. Deze hand-out dient als hulpmiddel om u een globaal overzicht te geven van de belangrijke ontwikkelingen rondom de versterking van de Markermeerdijken.

Versterking Markermeerdijken

Tussen Hoorn en Amsterdam wordt ruim 33 kilometer aan dijken versterkt. De verzamelnaam van deze dijken is de Markermeerdijken.
In 2006 is onderzoek gedaan naar de sterkte van de dijk. Hieruit is gebleken dat hij niet meer voldoet aan de wettelijke veiligheidsnormen. In opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu versterkt het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de Markermeerdijken om de 1,2 miljoen Noord-Hollanders die hier wonen en ruim 25 miljard euro aan economische waarde ook in de komende 50 jaar te beschermen.
De planvoorbereiding én de uitvoering wordt gedaan door de Alliantie Markermeerdijken (kortweg: de Alliantie). De Alliantie is een samenwerking tussen Hoogheemraadschap Holland Noorderkwartier en een consortium van private partijen onder leiding van Boskalis/VolkerWessels-ondernemingen. Naast uitwisseling van kennis en kunnen heeft men ook besloten de financiële risico´s van het project samen te delen.
De Alliantie heeft de dijk onderverdeeld in 16 verschillende modules. Per module worden veiligheidsoplossingen uitgewerkt. Bij de lokale bewoners en verantwoordelijke gemeenten leven daarnaast ook nog specifieke wensen. Er is door de alliantie veel energie ingestoken om hieraan tegemoet te komen. Bij een aantal dijktrajecten is dit gelukt en in bij een aantal andere niet.

De Alliantie doorloopt in het maken van het uiteindelijke ontwerp veel verschillende stappen. Eerst is er een technisch ontwerp gemaakt, waarbij vooral rekening werd gehouden met het ontwerpen van een veilige dijk en het maximale ruimtebeslag. Nu zij weet wat er allemaal bij komt kijken om de dijk veilig te maken, betrekt de Alliantie in de huidige, nieuwe ontwerpfase ook andere variabelen erbij: Hoe past de dijk mooi in het landschap en kan zij ook voor andere doelen dienen (meekoppelkansen). Daarnaast probeert men ook om het dijkontwerp zo slank mogelijk te krijgen en er wordt samengewerkt met de regionale partijen aan een zogenaamd vormgevingsplan.
Tijdens het werkbezoek en de technische briefing laat de Alliantie aan u zien hoe dit wordt aangepakt.
Op de website www.markermeerdijken.nl kunt u per module (dijktraject) hiervan beeldmateriaal vinden.

De planning is dat de Markermeerdijken eind 2021 weer veilig is.

Rol Provincie Noord-Holland

De Provincie Noord-Holland heeft in de versterking van de Markermeerdijken het bevoegd gezag en speelt daarmee als toezichthouder een belangrijke rol .
Het gehele dijktraject tussen Hoorn en Amsterdam is een belangrijk dragend element voor het landschap. Mede door de ligging langs belangrijke natuurgebieden en oude Zuiderzeestadjes is de dijk een veelgebruikte toeristische en recreatieve route. De verwachting is dat dit door het toenemende toerisme en groei van de metropoolregio Amsterdam in deze regio verder toe zal nemen.

In het coalitieakkoord 2015-2019 is opgenomen dat de Provincie hier belang aan hecht: *"Daar waar dijkversterkingsprojecten plaatsvinden, zal actief gekeken worden hoe kansen voor toerisme, recreatie, natuur en regionale economie ten volle benut kunnen worden en stellen wij cofinanciering beschikbaar".* De beschikbaar gestelde cofinanciering bedraagt € 15 miljoen. Wij reserveren hiervan € 11 miljoen voor de versterking van de Markermeerdijken, om extra kansen te pakken. In het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 is aanvullend nog
€ 500.000,- bestemd voor natuur voor de dijkversterking (PS Voordracht 2015-68. Het benutten van deze kansen noemen we de meekoppelkansen.
Door PS is er een Reserve meekoppelkansen dijkversterkingen opgenomen in de begroting. Zie ook paragraaf meekoppelkansen in deze hand-out.

Belangenafweging

In het gehele traject zijn veel verschillende belangen die tegen elkaar moeten worden afgewogen. Naast het feit dat de nieuwe versterkte dijk veiligheid moet bieden, is het ook belangrijk dat de natuur om de dijk behouden blijft, er gerecreëerd kan worden en het woonplezier niet afneemt. Daarnaast is ook de bereikbaarheid van de dijk belangrijk en spelen de belangen van vissers en boeren om en op de dijk. Wat de Markermeerdijken tot slot extra bijzonder maakt is dat hij vrijwel over het gehele traject een provinciaal monument is. De Provincie is verantwoordelijk voor het behoud van de historische en culturele waarde. Dit betekent dat de Provincie moet toetsen en goedkeuren of de aanstaande aanpassingen aan de dijk de monumentale waarde niet te veel aantast.
Een complex proces dus met veel actoren en overwegingen, waarbij u als Provinciale Staten deze belangen tegen elkaar zult moeten afwegen.
Het Hoogheemraadschap en de alliantie hebben veel tijd en energie gestopt in contacten met de omgeving, met bewoners, belanghebbenden en maatschappelijke organisaties, en met gemeenten en de provincie. Desalniettemin is het moeilijk gebleken om draagvlak te krijgen voor de plannen. Ook hieruit blijkt wel de complexiteit.
De Provincie neemt uiteindelijk een goedkeuringsbesluit over het Projectplan Waterwet (dijkversterkingsplan) en verleent de natuur- en omgevingsvergunning. Essentieel voor het doorgaan van de dijkversterking is dat de Provincie een Verklaring van geen Bedenkingen (VVGB) afgeeft.

Verklaring van Geen Bedenkingen (VVGB)

Voor de versterking en daarmee aanpassing van de Markermeerdijken is het belangrijk dat Provinciale Staten van de Provincie Noord-Holland op 6 november 2017 een zogenaamde *Ontwerpverklaring van Geen Bedenkingen (VVGB)* afgeven.
De VVGB wordt opgenomen in de provinciale ontwerpomgevingsvergunning die eind dit jaar voor deze dijkversterking wordt verleent door GS en wordt opgesteld door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied l. De geplande datum voor de behandeling hiervan in Provinciale Staten is 6 november 2017, zie tabel onderaan deze hand-out.
In deze verklaring geeft PSA een oordeel of de dijkversterking invulling geeft aan een goede ruimtelijke ordening en kan zij hiervoor aanvullende eisen stellen. Hierbij neemt zij de volgende

belangen in acht: wonen en werken, infrastructuur en bereikbaarheid, natuur, (water)recreatie en toerisme, landbouw, visserij, landschap, cultuur en archeologie.
Feitelijk verleent de Provincie met het afgeven van deze verklaring toestemming voor een andere invulling van bestemmingen zoals vastgelegd in de huidige bestemmingsplannen ten behoeve van de nieuwe dijk.

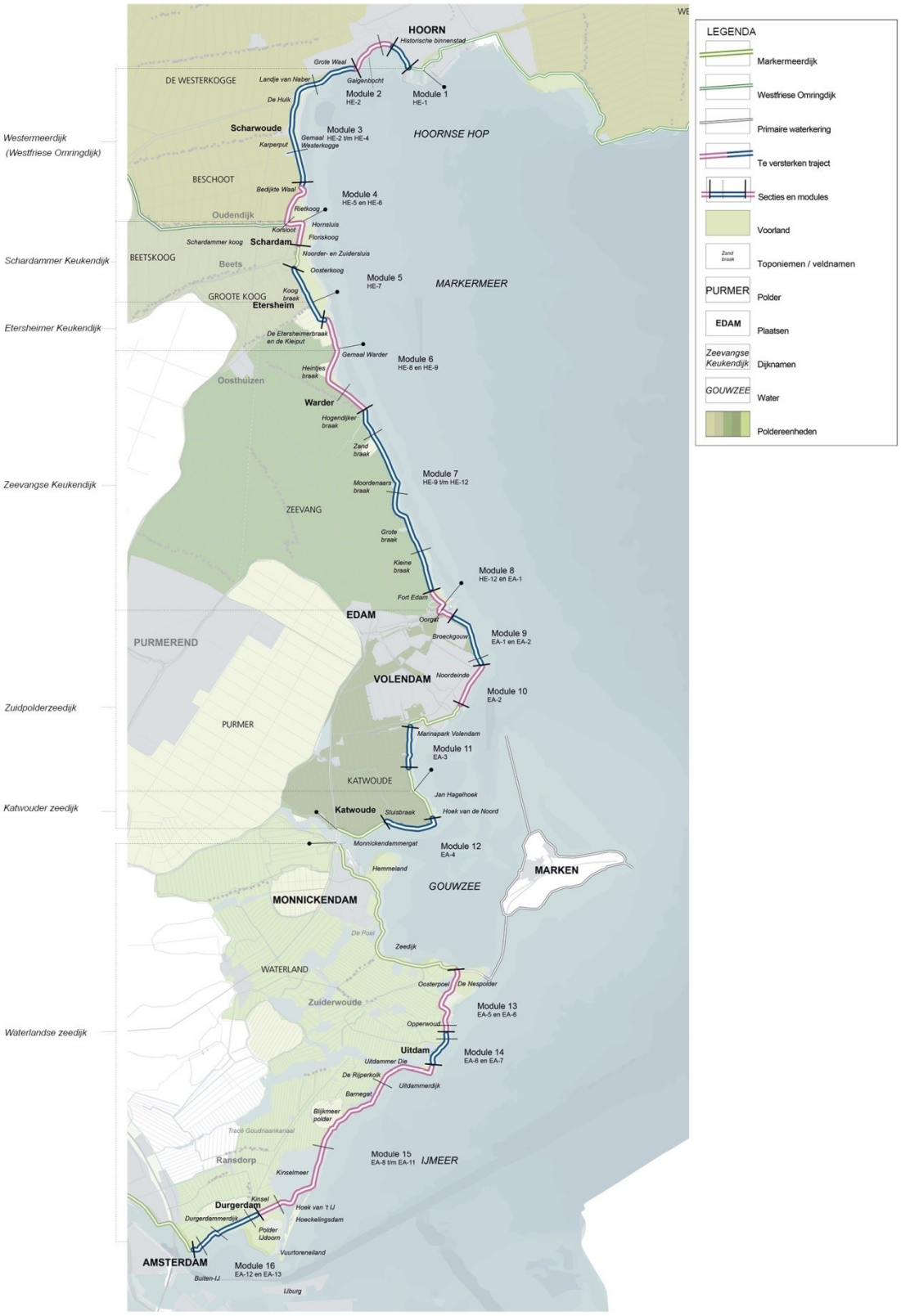
Durgerdam
Op 5 juli 2017 is door de Minister van Infrastructuur en Milieu besloten om de dijkversterking bij Durgerdam (Module 16: Durgerdammerdijk) te temporiseren, totdat een gedragen versterkingsoplossing voor dit onderdeel van de dijkversterking is gevonden. Dit betekent dat Durgerdam wel een onderdeel blijft van de versterking, maar een apart projectplan krijgt en naar verwachting later in uitvoering gaat. De besluitvorming hierover zal pas de tweede helft van 2018 plaatsvinden los van de overige modules.

Meekoppelkansen
Op 26 april 2016 hebben GS en op 27 juni 2016 hebben PS besloten om maximaal € 20 miljoen te reserveren voor zogenoemde *meekoppelkansen* bij de versterking van de dijken. Van deze € 20 miljoen komt circa € 16 miljoen uit de Reserve meekoppelkansen bij dijkversterkingen en circa € 4 miljoen uit de reserve Groen.
Het doel hiervan is om naast de versterking van ook gelijk de kwaliteit van de omgeving te versterken. De gemeenten en lokale partijen kunnen voorstellen voor initiatieven indienen.
Op het hele traject zijn partijen met initiatieven gekomen. Dit varieert van voorstellen voor zwem- en kitesurflocaties tot wandel/fietsroutes of versterking van de natuur. Naast deze aparte meekoppelkansen per module is de ambitie van de provincie om over het gehele traject een doorgaande den wandel- en fietspad aan te leggen. Hiervoor wordt samen met de regionale partijen een Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Markermeerdijken opgesteld. In dit programma worden projecten opgenomen die gelijktijdig met de dijkversterking worden uitgevoerd en projecten die los van de dijkversterking worden uitgevoerd.

De dijk word niet alleen veilig gemaakt voor de komende 50 jaar maar ook geschikt gemaakt voor medegebruik in de komende 50 jaar.

PROGRAMMA

	Werkbezoek en Technische briefing statenleden aan MMD – 28 september
17.00 – 17.15	Verzamelen in Katwoude, adres: Hoogedijk 1D, 1145PM Katwoude.
17.15 – 18.30	Busrit – Werkbezoek 2 a 3 locaties: zwembad Warder, gemaal Warder en indien er tijd voor is een korte stop bij fort Edam/strandbad Edam.
18.00- 18.30	Ontvangst bewoners in projectkantoor.
18.30 – 19.15	Lopend buffet in Katwoude met genodigde bewoners.
19.15- 19.30	Statenleden te verzoeken naar vergaderzaal Hoorn te gaan. Einde bijeenkomst met de bewoners.
19.15 – 20.15	Technische briefing in vergaderzaal Hoorn projectkantoor. Presentatie van circa 20 minuten en 25 minuten vragen.
20.15 – 21.00	Informatiemarkt voor de Statenleden, medewerkers van de Alliantie geven toelichting bij panelen met informatie en beantwoorden vragen.
21.00	EINDE
Technische briefing	
19.15- 19.20	Plenaire opening, programma, proces, rol van de PS-commissies
19.20 – 19.40	Toelichting op hoofdlijnen van de dijkversterking Markermeerdijken
19.40 – 19.50	Toelichting op het ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Markermeerdijken
19.50 – 20.15	Vragen

LEGENDA
Markermeerdijk
Westfriese Omringdijk
Primaire waterkering
Te versterken traject
Secties en modules
Voorland
Toponiemen / veldnamen
Polder
Plaatsen
Dijknamen
Water
Poldereenheden
Westermeerdijk (Westfriese Omringdijk)
Schardammer Keukendijk
Etersheimer Keukendijk
Zeevangse Keukendijk
Zuidpolderzeedijk
Katwouder zeedijk
Waterlandse zeedijk
HOORN
Historische binnenstad
Grote Waal
Landje van Naber
Galgenbocht
DE WESTERKOGGE
De Hulk
Module 2
HE-2
Module 1
HE-1
Scharwoude
Module 3
HE-2 t/m HE-4
Gemaal Westerkogge
HOORNSE HOP
Karperput
BESCHOOT
Bedijkte Waal
Module 4
HE-5 en HE-6
Rietkoog
Oudendijk
Korstoot
Hornsluis
Floriskoog
Schardammer koog
Schardam
Noorder- en Zuidersluis
BEETSKOOG
Beets
Oosterkoog
Module 5
HE-7
MARKERMEER
GROOTE KOOG
Koog
braak
Etersheim
De Etersheimerbraak en de Kleiput
Gemaal Warder
Module 6
HE-8 en HE-9
Heintjes braak
Oosthuizen
Warder
Hogendijker braak
Zand braak
Module 7
HE-9 t/m HE-12
Moordenaars braak
ZEEVANG
Grote braak
Kleine braak
Module 8
HE-12 en EA-1
Fort Edam
EDAM
Oorgat
Broeckgouw
Module 9
EA-1 en EA-2
PURMEREND
VOLENDAM
Noordeinde
Module 10
EA-2
PURMER
Marinapark Volendam
Module 11
EA-3
KATWOUDE
Jan Hagelhoek
Katwoude
Sluisbraak
Hoek van de Noord
Monnickendammergat
Module 12
EA-4
Hemmeland
MARKEN
GOUWZEE
MONNICKENDAM
De Poel
Zeedijk
WATERLAND
Oosterpoel
De Nespolder
Zuiderwoude
Module 13
EA-5 en EA-6
Opperwoud
Uitdam
Module 14
EA-6 en EA-7
Uitdammer Die
De Rijperkolk
Uitdammerdijk
Barnegat
Blijkmeer polder
Trace Goudriaankanaal
Ransdorp
Module 15
EA-8 t/m EA-11
IJMEER
Kinselmeer
Kinsel
Durgerdam
Hoek van 't IJ
Durgerdammerdijk
Hoeckelingsdam
Polder IJdoorn
Vuurtoreneiland
AMSTERDAM
Module 16
EA-12 en EA-13
Buiten-IJ
IJburg

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Technische briefing

Versterking Markermeerdijken

28 september 2017

Alliantie Markermeerdijken is een samenwerking tussen HHNK, Boskalis en VolkerWessels ondernemingen.

Programma

- ✓ Werkbezoek aan het gebied
- ✓ In gesprek met stakeholders
- Inhoudelijke toelichting
  - Kaders
  - Afwegingen en dilemma's (casus)
- Thematische informatiemarkt

Themamarkt in infocentrum

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

- Huidig ontwerp voor Zeevang en Uitdammerdijk
  - Ontwerptekeningen en visualisaties
  - VR-bril
- Ontwerpproces & Innovaties
- Publieksparticipatie & Communicatie
- Cultuurhistorie & Archeologie
- Natuur & Ecologie
- Ruimtelijke kwaliteit & Vormgevingsplan

- Ambitieprogramma ruimtelijke kwaliteit (regio)

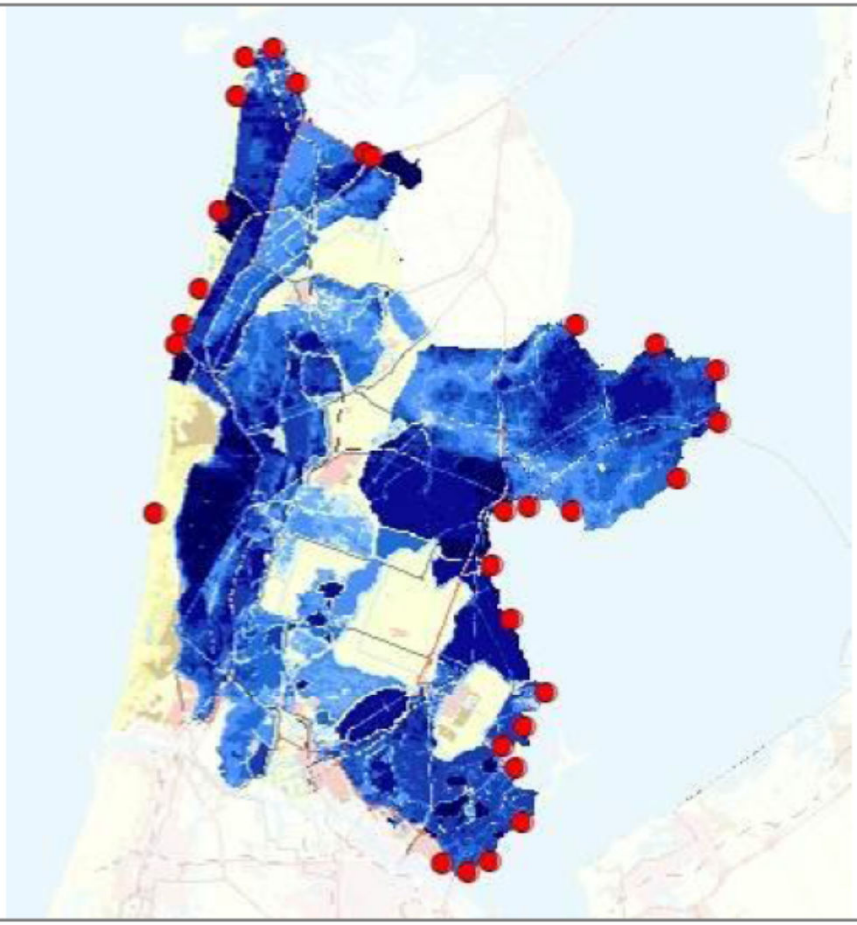
Kaderstelling

- **Waarom doen we dit?**
- Hoogwaterbeschermingsprogramma 2
- Ambitie Provincie
- Wet- en regelgeving, beleidskaders
- Hoe beheersen we risico’s

Waarom doen we dit?

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

	Maximaal Scenario
Waterdiepte (m) Geen water 0 - 0.2 m 0.2 - 0.5 m 0.5 - 1 m 1 - 1.5 m 1.5 - 2 m 2 - 3 m > 3 m	
Schade [Mln €]	22.170
Slachtoffers	1.605 – 3.215

Waarom doen we dit?

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

2006	Dijk afgekeurd en landelijke rapportage aangeboden Tweede Kamer
2008	Startnotitie MER: mogelijke versterkingsvarianten
2010 – 2014	Brede dijkprofielen: Dijken op Veen Minister verleent uitstel tot 2021 dijk veilig
2015	Onderzoek pompen en besluit minister
2015 – 2016	Onderzoek Bewezen Sterkte Start Alliantie Markermeerdijken Nieuwe Normering en instrumentarium

Kaderstelling

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

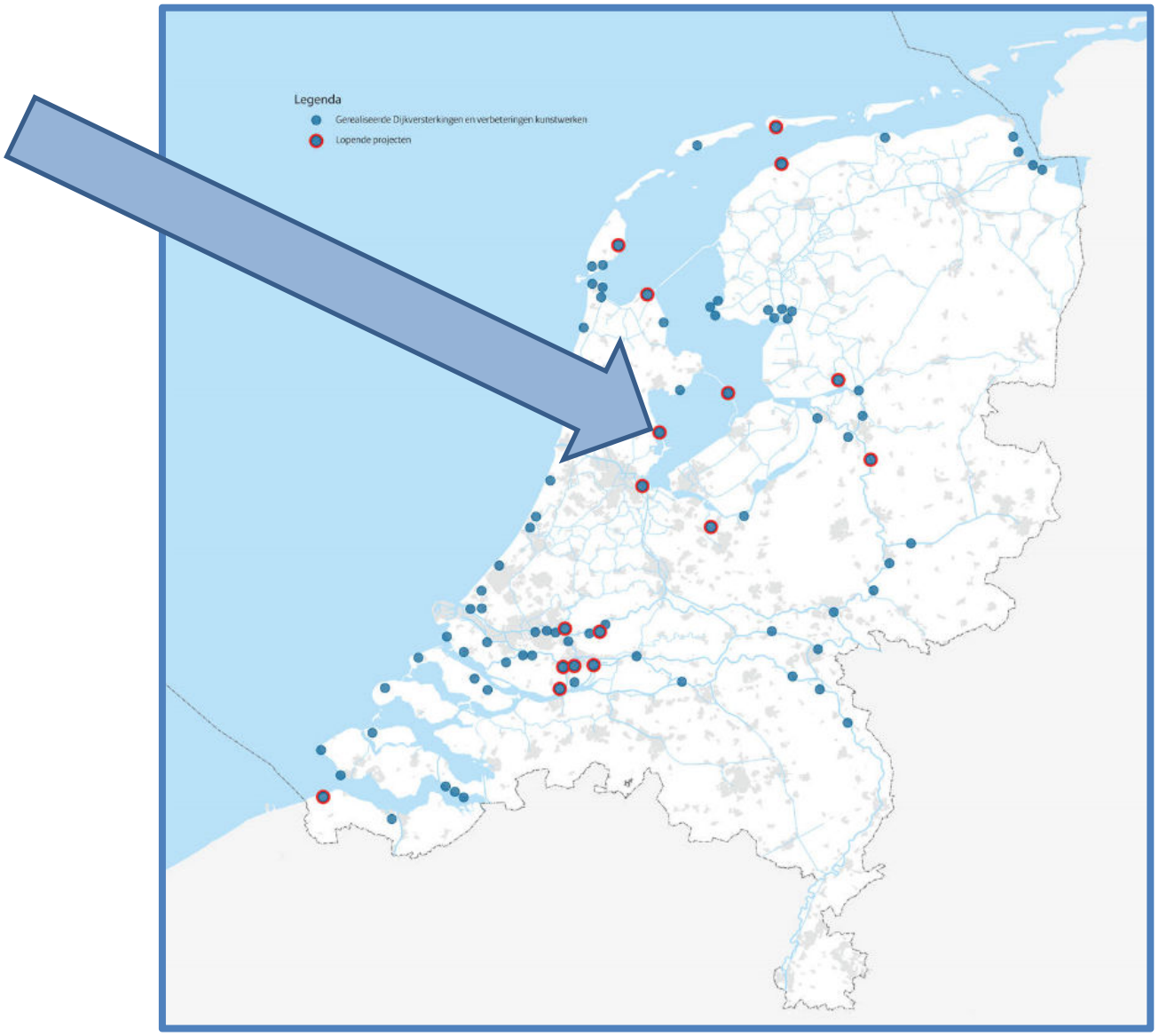
- Waarom doen we dit?
- **Hoogwaterbeschermingsprogramma 2**
- Ambitie Provincie
- Wet- en regelgeving, beleidskaders
- Hoe beheersen we risico’s

HWBP 2

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Kaderstelling

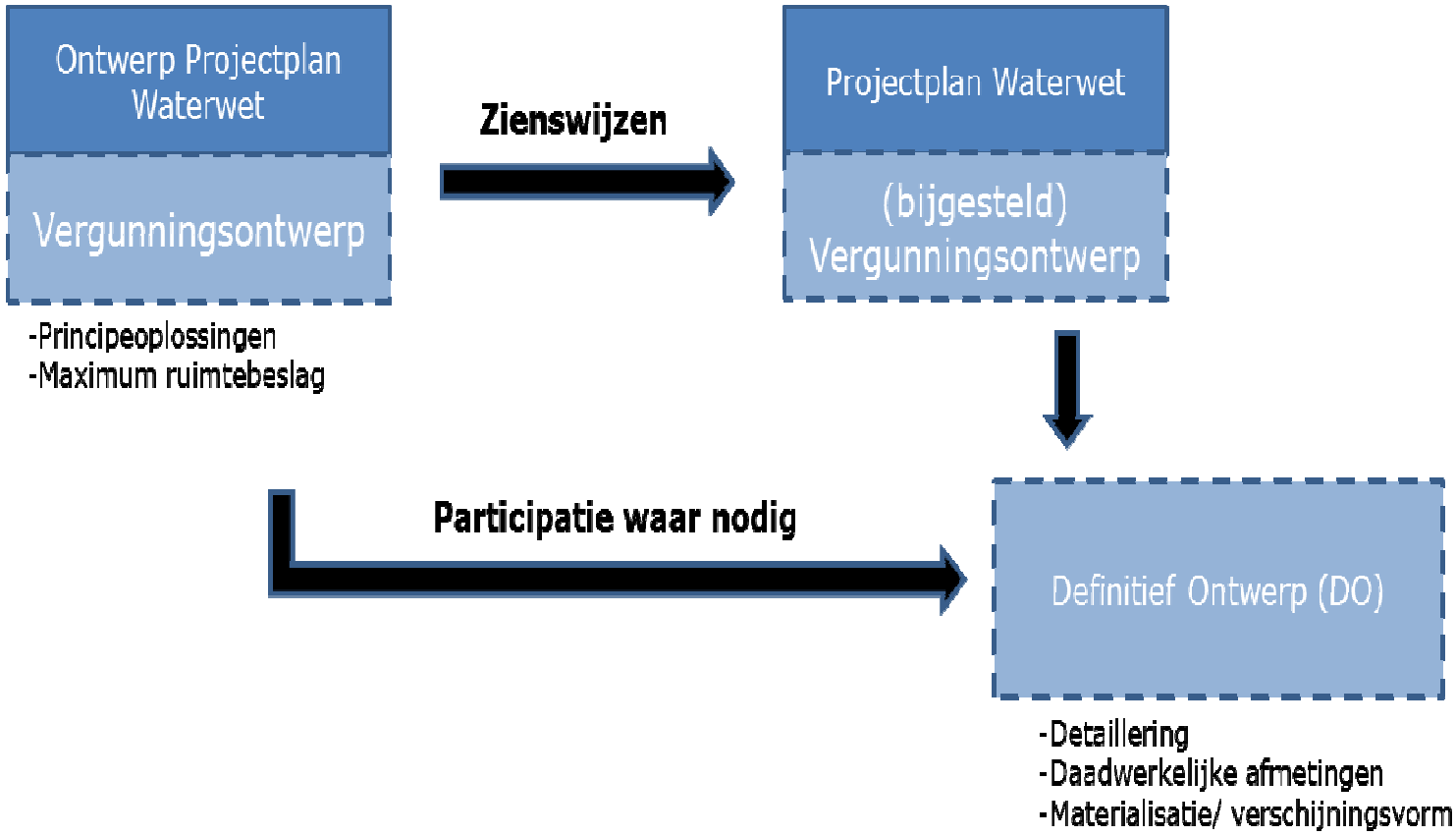
- Waarom doen we dit?
- Hoogwaterbeschermingsprogramma 2
- **Ambitie Provincie**
- Wet- en regelgeving, beleidskaders
- Hoe beheersen we risico’s

Kaderstelling

- Waarom doen we dit?
- Hoogwaterbeschermingsprogramma 2
- Ambitie Provincie
- **Wet- en regelgeving, beleidskaders**
  - Waterwet (ontwerp, technisch)
  - Wet RO (cultuur, archeologie, landschap)
  - Natuurwet
  - Provinciale verordening (o.a. monumenten)
  - Draagvlak (code maatschappelijke participatie)
- Hoe beheersen we risico's

Wet- en regelgeving
Uitwerking in ontwerp en afwegingsproces

Inbreng alle belanghebbenden zowel in Projectplan Waterwet als Definitief Ontwerp

Wet- en regelgeving
Uitwerking in ontwerp en afwegingsproces

Afweging van varianten

Aspect	Criterium
Landschap	Effecten op bestaande waarden Inpassing / uitstraling / belijning
Natuur	Effecten op bestaande waarden
Archeologie / cultuurhistorie	Effecten op bestaande waarden
Conditioneringen	Grondverwerving Kabels en leidingen
Ontwerp	Ontwerponzekerheden Toekomstbestendigheid / flexibiliteit / aanpasbaarheid Bouwtijd
Draagvlak omgeving	Draagvlak omgeving /stakeholders
Uitvoerbaarheid	Overlast, maakbaarheid, kans op schade
Beheer en onderhoud	Impact op beheer en onderhoud
Kosten	Betaalbaar
Etc.	

Wet- en regelgeving
Uitwerking in ontwerp en afwegingsproces

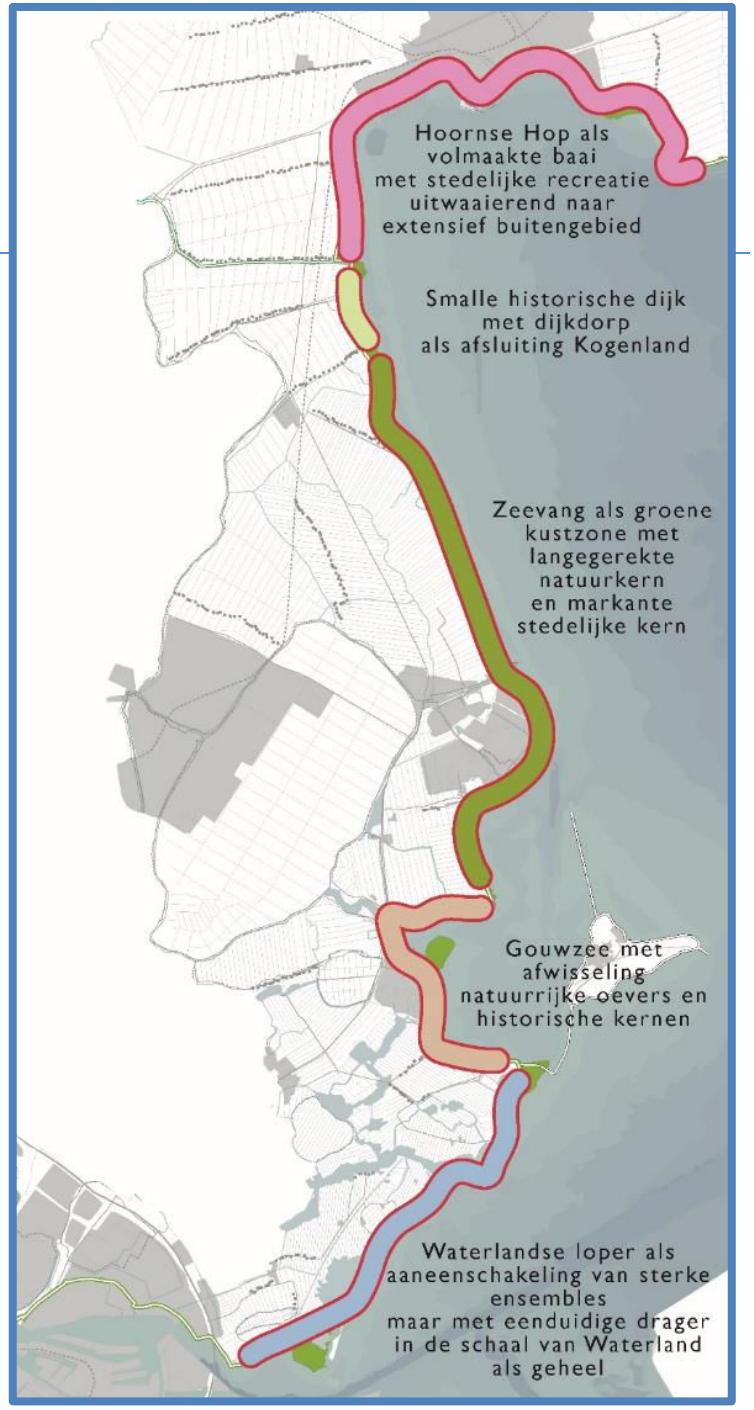
Wet- en regelgeving
Uitwerking in ontwerp en afwegingsproces

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Kader Ruimtelijke Kwaliteit

- Onderlinge verbanden tussen de thema's
- Keuzes maken per deeltraject en over het geheel
- Consistente eenheden & zonering

Kaderstelling

- Waarom doen we dit?
- Hoogwaterbeschermingsprogramma 2
- Ambitie Provincie
- Wet- en regelgeving, beleidskaders
- **Hoe beheersen we risico's**

Hoe beheersen we risico's

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

- Risicodossier
  - Designboard
  - Risk-board
  - Crash-test en reviews
- Samenwerkingsovereenkomsten en Vormgevingsplan
- …

Casus Zeevang

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

- Toelichting proces
  - Technisch
  - Ruimtelijke inpassing
  - Draagvlak

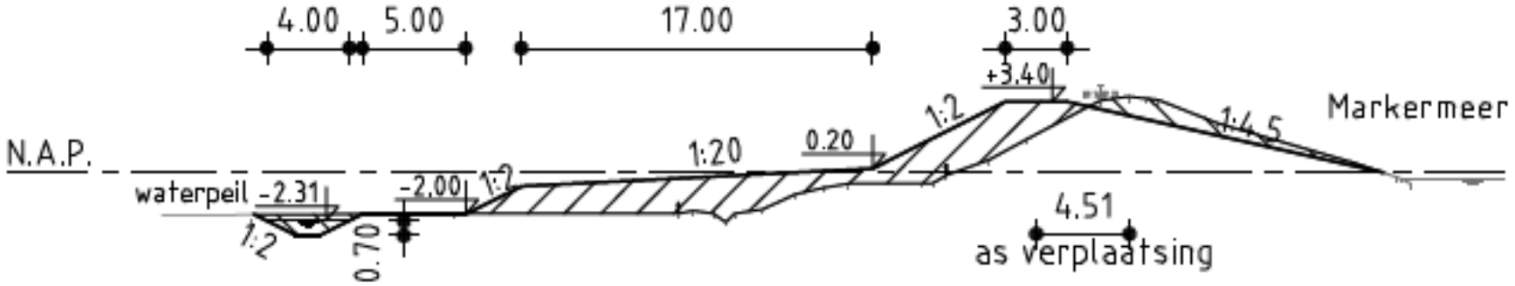

Casus Zeevang

2010 Concept ontwerp	Binnenwaartse berm
2013 Voorkeursalternatief	Oeverdijk
2014 Voorontwerp Projectplan	Oeverdijk
2016 - 2017 Alliantie	Oeverdijk of buitenwaartse asverschuiving Keuze buitenwaartse asverschuiving
2017 Ontwerp projectplan Waterwet	Buitenwaartse asverschuiving met inpassing voorlanden

Concept ontwerp 2010

- Brede binnenwaartse berm

Archeologie-cultuurhistorie

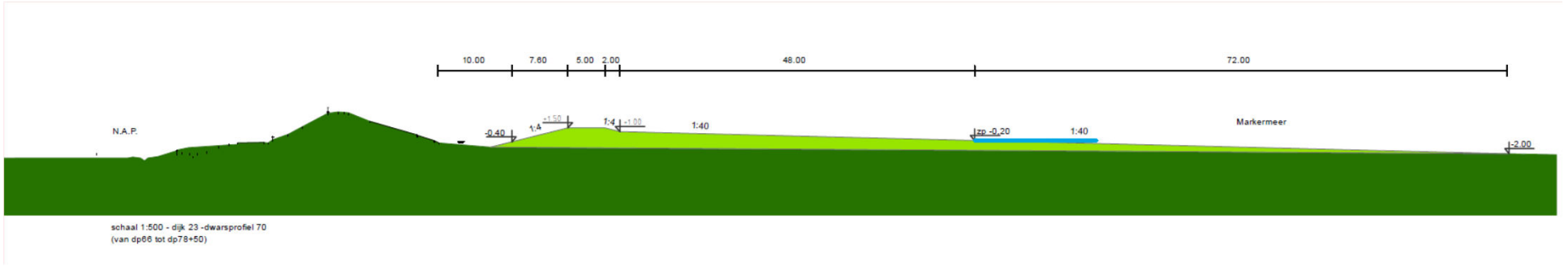
Landschap-ruimtelijke kwaliteit

Draagvlak

Voorkeursalternatief 2013

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

- Oeverdijk met meerdere strekdammen

Archeologie-cultuurhistorie

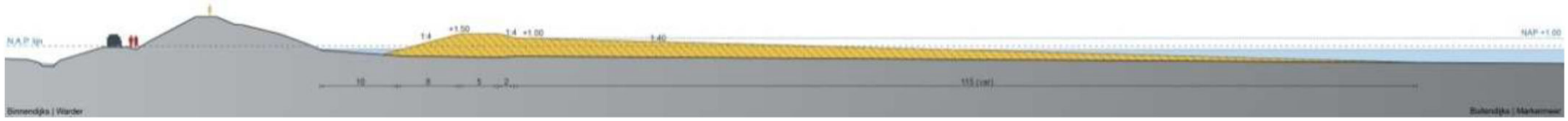
Landschap-ruimtelijke kwaliteit

Draagvlak

Voorontwerpprojectplan 2014

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

- Oeverdijk met meerdere strekdammen

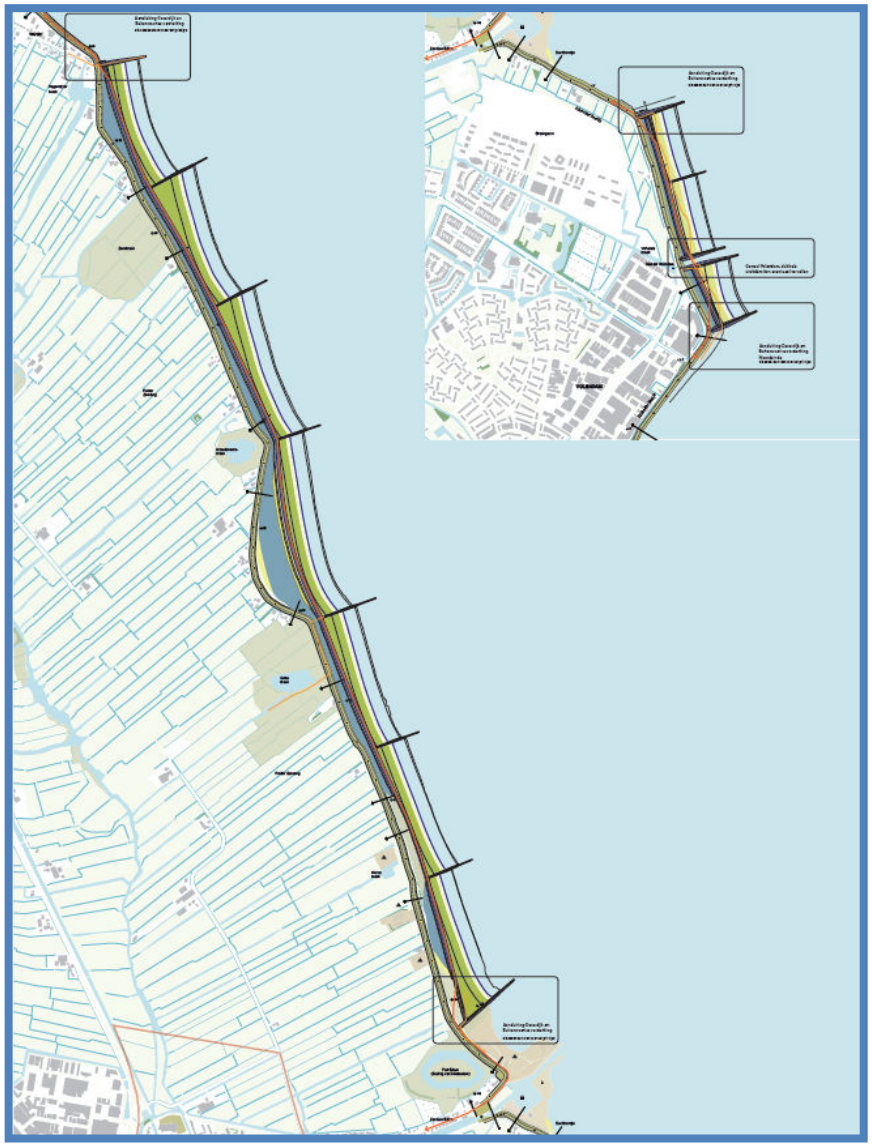
Archeologie-cultuurhistorie

Landschap-ruimtelijke kwaliteit

Draagvlak

Voorontwerpprojectplan 2014

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Archeologie-cultuurhistorie

Landschap-ruimtelijke kwaliteit

Draagvlak

Oplossingsrichtingen 2016

- Twee oplossingsrichtingen voorgelegd:
  - oeverdijk (met beperkt aantal strekdammen)
  - buitenwaartse asverschuiving

- Keuze voor buitenwaartse asverschuiving
  - inpassing voorlanden met belanghebbenden

Archeologie-cultuurhistorie

Landschap-ruimtelijke kwaliteit

Draagvlak

Twee oplossingsrichtingen 2016
1) Oeverdijk (beperking strekdammen)

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Twee oplossingsrichtingen 2016
2) Buitenwaartse asverschuiving

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Conclusies

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Oplossing buitenwaartse versterking

- ✓ Waterveiligheid
- ✓ Beperkte aantasting monumentale waarden
- ✓ Draagvlak omgeving

Warder blijft oeverdijk bespaard

Jacco van Oostveen

Warder * De Alliantie Markermeerdijken is van plan het gedeelte van de Markermeerdijk tussen Warder en Strandbad Edam buitenwaarts te versterken. De andere optie, het aanleggen van een oeverdijk voor de bestaande dijk, komt te vervallen.
De Alliantie, een samenwerking tussen Hoogheemraadschap en de aannemers Boskalis en Volker Wessels, heeft de bewoners van dit deel van de Markermeerdijk deze week op de hoogte gebracht van de voorgenomen keuze. Het plan om de bestaande dijk (beperkt) te verhogen en verbreden naar de waterkant toe is goed nieuws voor de eigenaren van buitendijks land in Warder, zoals de beheerders van camping Kleine Weel. De aanleg van een oeverdijk, wat de Alliantie aanvankelijk van plan was, zou ten koste gaan van grote stukken buitendijks land. Ook

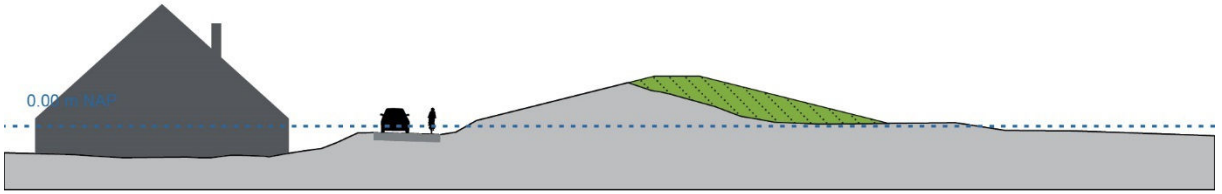
Keuze voor buitenwaartse versterking

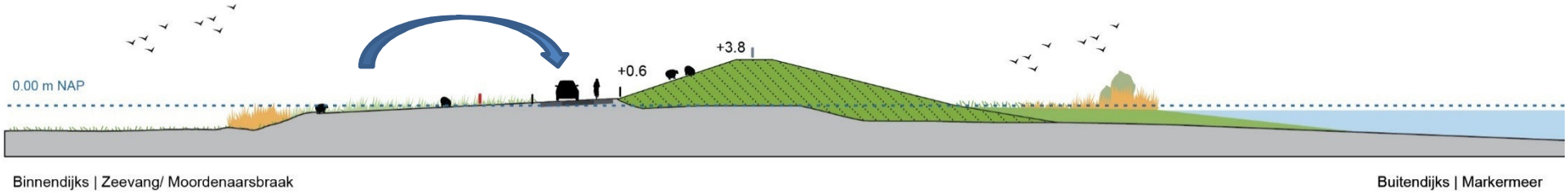
zou de verbinding met het open water verloren gaan. Dijkbewoners in Warder zijn dan ook fel tegen de 'dijk voor de dijk'.

Zij lijken nu hun zin te krijgen. Door uitgebreide nieuwe onderzoeken naar de sterkte van de Markermeerdijk en nieuwe normeringen, kan op het stuk tussen Warder en Fort Edam worden volstaan met een beperktere buitenwaartse versterking dan eerder gedacht. „Ook het brede draagvlak in de omgeving voor buitenwaarts heeft voor ons zwaar gewogen", meldt Ine Watereus van de Alliantie.
Margo de Boer van camping Kleine Weel is blij dat het plan voor een oeverdijk van tafel is, maar wil niet te vroeg juichen: „Na tien jaar strijd voeren met het hoogheemraadschap zijn we wantrouwig geworden. De plannen moet eerst maar eens definitief worden."
De Alliantie wil de ontwerpen in 2017 klaar hebben. De dijk tussen Hoorn en Amsterdam moet in 2021 weer veilig zijn. Op de verschillende stukken van de 33 kilometer lange dijk wordt maatwerk toegepast.
→ **Regionaal 2: Dijkbewoners: 'Eerst zien, dan geloven'**

Waterland, 14 september 2016

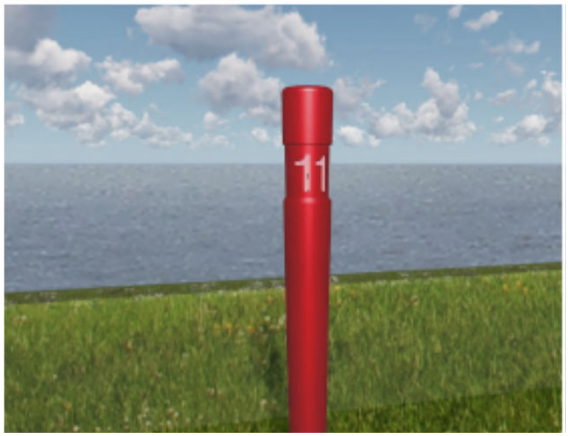
Zeevang in OPPW

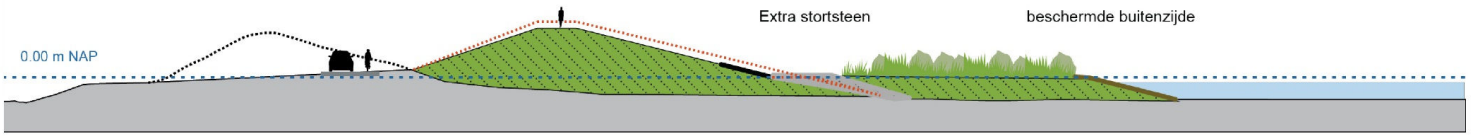

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Binnendijks | Zeevang/ Moordenaarsbraak

Buitendijks | Markermeer

Zeevang in OPPW - Waar wordt nog aan gewerkt?

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

- Technische uitwerking ontwerp

- Terugbrengen van bestaande functionaliteiten en nieuwe functionaliteiten toevoegen:
  - Strand (zwemplekken en zwemsteigers)
  - Recreatieplekken
  - Fiets-/wandelverbinding
  - Vormgeving dijktrappen, banken, dijkpalen, etc

- Dijkplaatsen

- Beheer en onderhoud, nadere afspraken met beheerder door provincie

Vooruitblik vervolgproces

2006	Dijk afgekeurd en landelijke rapportage aangeboden Tweede Kamer
2008	Startnotitie MER: mogelijke versterkingsvarianten
2010 – 2014	Brede dijkprofielen: Dijken op Veen Minister verleent uitstel tot 2021 dijk veilig
2015	Onderzoek pompen en besluit minister
2015 - 2016	Onderzoek Bewezen Sterkte Start Alliantie Markermeerdijken Nieuwe Normering en instrumentarium
2017-2018	**Uitwerking en verfijning ontwerp**
2017-2018	**Besluitvorming**
2018	**Werkvoorbereiding**
2018-2021	**Realisatie**

Vragen?

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

Themamarkt in infocentrum

hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
ALLIANTIE MARKERMEERDIJKEN

- Huidig ontwerp voor Zeevang en Uitdammerdijk
  - Ontwerptekeningen en visualisaties
  - VR-bril (aanrader!)
- Ontwerpproces & Innovaties
- Publieksparticipatie & Communicatie
- Cultuurhistorie & Archeologie
- Natuur & Ecologie
- Ruimtelijke kwaliteit & Vormgevingsplan

- Ambitieprogramma ruimtelijke kwaliteit (regio)

Ambitie Programma Ruimtelijke Kwaliteit kustzone Hoorn-Amsterdam

Programmamanager Chris Lansink

Provincie
Noord-Holland

Ambitie Programma

Extra kansen voor de regio (naast de dijkversterking Markermeerdijken):

- Recreatief- toeristische ambities: zoals fiets/wandelverbindingen
- Natuur ambities: zoals vismigratiemogelijkheden
  Cultuurhistorische/ archeologische ambities: zoals routes, exposities en arrangementen
- Landbouw/plattelandseconomie: zoals landbouw die zich verdraagt met natheid
- Productiviteit wateren en kust: zoals revitalisering van kleinschalige duurzame visserij

Provincie Noord-Holland

Waar willen we naartoe?

Gerealiseerde ambities/projecten:

- Die landschappelijk en ruimtelijk in de omgeving passen
- Die ruimtelijke kwaliteit een impuls geven
- Die lokaal, provinciaal en op rijksniveau beleid verzilveren
- Die waar mogelijk gekoppeld worden aan de dijkversterkingen (werk met werk)
- Die op draagvlak kunnen rekenen

Provincie Noord-Holland

Hoe komen we daar?

- Gezamenlijk Ambitie Programma (dec17/jan18) gemeenten, recreatieschappen, natuurorganisaties,…
- Bestuursovereenkomst (jan18)
- Een Kader Ruimtelijke Kwaliteit (dec17/jan18)
- Initiatiefnemers werken ambities uit tot projecten
- Provincie zet subsidieregeling op (2e helft 2017)

Provincie
Noord-Holland

Hoe komen we daar?

- Initiatiefnemers dienen subsidie-aanvraag in (vanaf begin 2018)
- Voldoende draagvlak
- Projecten in uitvoering (vanaf 2018 - …)

Provincie Noord-Holland

Wat hebben we nodig?

- Bestuursovereenkomst:
  - Borging/inzet o.a. bestuurskracht, ambtelijke inzet, financiële inzet, ondersteuning, organisatie

Provincie Noord-Holland

Wat hebben we nodig?

- Subsidieregeling en cofinanciering

  - Voor overheidsprojecten (incl. rijk)
  - Voor ngo projecten
  - Voor kleine particuliere organisaties/groepen
  - Voor ondernemingen

Provincie Noord-Holland

Wat hebben we nodig?

Kader Ruimtelijke Kwaliteit kustzone Hoorn-Amsterdam

- Ruimtelijke en landschappelijke inpassing(principes) van ambities;
- Lokale “Ontwikkelperspectieven” ter inspiratie.
- Toetsingskader/richtinggevend voor de te ontwikkelen ambities/projecten
- Hierbij wordt de PARK en de ARO betrokken

Provincie Noord-Holland

Ondersteuning uitwerken projecten

- Ondersteuning initiatiefnemers wanneer nodig o.a. bij:
  - Grondverwerving
  - Ontwerpen/tekeningen
  - Planologisch/vergunning
  - SMART maken project
  - Participatie

Provincie Noord-Holland

Planning

- Begin 2018 ondertekening Bestuursovereenkomst waarbij PS verder wordt geïnformeerd (briefing PS commissie over uit te voeren ambities)
- In de loop van 2018 start uitvoering eerste projecten door initiatiefnemers

Provincie Noord-Holland

Doel: Markermeerkust mooier maken door samen met initiatiefnemers ambities te realiseren…

- die landschappelijk en ruimtelijk in de omgeving passen
- die de ruimtelijke kwaliteit een impuls geven
- die lokaal, provinciaal en op rijksniveau beleid verzilveren
- die, waar mogelijk, gekoppeld worden aan de dijkversterkingen (werk met werk)

Wie zetten zich voor dit programma in?

- Rijkswaterstaat
- Provincie Noord-Holland
- Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier
- Gemeenten Hoorn, Koggenland, Eda-Volendam-Zeevang, Waterland, Amsterdam
- Groene terreinbeheerders Staatsbosbeheer, Natuur Monumenten
- Recreatieschappen Landschap Noord-Holland, Recreatieschap Westfriesland, Twiske-Waterland
- Diverse lokale belangengroepen en ondernemingen

We komen daar door eind 2017/begin 2018 in te stemmen met…

- Gezamenlijk Ambitieprogramma
- Kader Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam
- Bestuursovereenkomst
- Provinciale subsidieregeling

Wat is daarvoor nodig…

- Uitwerking ambities tot concrete projecten
- Veel energie voor ontwikkelen draagvlak dmv participatie
- Realisatie vanaf 2018 tot +/- 2025

Wie doet wat…

- Provincie faciliteert / cofinanciert
- Lokaal / regionaal belanghebbenden nemen initiatief en werken / voeren uit

Ambitieprogramma
Ruimtelijke Kwaliteit
Markermeerkust

Hoorn
zwemlocatie
Hoorn Westerdijk
verbinding watersport
Hoorn
500 pp, auto- fiets- en voetverbindingen
Hoorn oeverdijk
natuur, peilbeheer, deels ontoegankelijk
Hoorn gemaal
verbinding watersport
zwemlocatie
kitesurflocatie
Hoornse Hop
stedelijke baai
Schardam noord
verbinding watersport
Kogenland
historische sluizen & voorland
Schardam zuid
verbinding watersport
Schardam en Schardammerkoog
oeverlanden
Etersheim
afmeersteiger Bruine Vloot
opgang, extra pp, infocentrum ruimte-
lijke projecten
kitesurflocatie
klimaatbestendigheid lange termijn
'Rijksmuseum aan het water'
routes, arrangementen, exposities
Zeevang binnen- en buitendijks
zachte oevers en ruimte voor natuur en recreatie
verbindingen waterorganismen
oeverlanden met rietzones
afvoer rijke waterbodem
verdiepen braken
aquacultures / visteelt
Zeevang
dijk in landschap van de grote maat
zwemlocatie
Edam
zeesluis als loopbrug fiets/voet
kitesurflocatie
Edam verbinding watersport
Edam-Volendam
zwemlocatie
Gouwzee
historische stadjes rondom natuurkraamkamer
zwemlocatie
kitesurflocatie
verbinding watersport
Monnickendam
zwemlocatie
Gouwzee
rustige kraamkamer Markermeer
oever niet toegankelijk
fietspad binnenzijde dijk
de Poel
verbinding watersport
zwemlocatie
oosthoe Gouwzee
uitbreiding/rietland
kaap de Nes recreatief punt
windturbineterrein openbaar maken
aanmeerplek / zwemplek / havenfunctie
fietsenstalling
horeca
aquacultures / visteelt
de Nes
achteroever
natuur ontwikkelen
verbinding achterland
inundatie vroege voorjaar
paaiplaatsen, foerageergebied, standplaats
zwemlocatie
Waterland
braken en dieën rijke bodem afvoeren
verdiepen, oeververstevigen
Uitdammer Die
verbinding watersport
KlimaatKustlandschap Waterland
ecologisch robuust
duurzaam watersysteem
tegen bodemdaling
economische activiteiten & innovatie landgebuirk: zuinig met water
en hoger peil
gebiedseigen streekproductie
natuur- en cultuurgerichte recreatie
vergroten aaneengesloten natuurareaal
zwemlocatie
'Rijksmuseum aan het water'
routes, arrangementen, exposities
ondiepten, luwte, geleidelijke overgangen
land-water
Durgerdam - de Nes
verkeersregulering
Waterlandse loper
groen en recreatief lint voor de stad
Waterland kraamkamer vis
verbindingen over/door dijk
Kinselmeer gezond en vitaal
baggeren / op diepte brengen
verbindingen waterorganismen
herinrichten openbare oevers
inrichten openbaar terrein het Bosch je
Waterland
helder en rustig kustwater voor natuur en recreatie
Kinselmeer
verbinding watersport
zwemlocatie
herstel Hoeckelingsdam
vergroten eiland
onderwaterdrempel
uiteinden aantakken
maatregelen tegen predatie
polder IJdoorn & de Nes
oeververbinding over buitenbermen
verbinding waterorganismen
zwemlocatie
Amsterdam
Over welke ambities gaat het?
Recreatie en toerisme
Fiets-wandelverbinding Hoorn-Amsterdam
Stadsstrand Hoorn
Een aantal 'bijzondere dijkplaatsen'
Vele natuurbelevingsmogelijkheden, kleinschalig en hoogwaardig
Natuur
Oeverlanden, sloten, Aën en Dieën als paaiplaatsen voor vissen
Vismigratiemogelijkheden voor verbetering visstand Markermeer
Vogelboulevard Waterland: broeden, rusten, ruien en foerageren
Vernatting om bodemdaling te beperken
Cultuurhistorie / archeologie
Rijksmuseum aan het Water
Routes, exposities en arrangementen
Landbouw/plattelandseconomie
Landbouw die zich verdraagt met natheid
Een grotere bijdrage aan natuurdoelen
Gebiedseigen producten en arrangementen
Productiviteit wateren en kust
Revitalisering van kleinschalige duurzame visserij, binnendijks en buitendijks
Andere, nieuwe productiviteit (aquacultures)?
Klimaatbestendigheid lange termijn
Een kust die op orde blijft door vasthouden/leggen sediment
Voorkomen bodemdaling leidt tot sterkere kust.
Ambitieprogramma
Ruimtelijke Kwaliteit
Markermeerkust

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**6-11-2017**
Commissie	Ruimte Wonen & Water
Datum commissievergadering	**19-10-2017**

Onderwerp: **Voordracht Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken (VD-68).**

Uw contactpersoon
K. Mellema
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3924
mellemak@noord-holland.nl

De commissie adviseert de Voordracht Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken (VD-68) als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 6 november 2017.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie RWW: zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de vergadering van de commissie RWW van 19 oktober 2017.

6a. Voordracht Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken
De voorzitter licht toe dat gedeputeerde Van der Hoek gedeputeerde Loggen vervangt. De commissie wordt gevraagd PS te adviseren over de voordracht die wordt behandeld in de PS-vergadering van 6 november 2017. Op 28 september 2017 was er een werkbezoek aan en een technische briefing van de commissie RWW, NLM en EEB over de Markermeerdijken. De presentaties en het concept-verslag van de technische briefing zijn toegevoegd aan de stukken voor dit agendapunt.
Voor het agendapunt zijn er veertien insprekers aangemeld die achter elkaar zullen spreken. De vragen vanuit de commissie zullen daarna worden gesteld.

INSPREKERS

VRAGEN UIT DE COMMISSIE

EERSTE TERMIJN
Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat er enige tijd geleden er al insprekers in de commissie zijn geweest. Toen vond de SP dat, net als de bij de kustbebouwing en de Oostelijke Vechtplassen, de commissie niet voldoende in de gelegenheid was gesteld om met de inwoners te spreken. Er zijn insprekers bij wie de bezwaren voor het belangrijke project niet zijn weggenomen, alhoewel het vorige gesprek met de commissie wel wat geholpen heeft. Mevrouw De Groot vraagt hoe het verder gaat; worden de insprekers serieus gehoord en de plannen opgevolgd; hebben ze gelijk en hoeft er nu niet zo zwaar ingezet te worden als bedacht is; zijn de dijken grotendeels sterk genoeg, te meer omdat ze aan het Markermeer, de Dode Zee van Noord-Holland, liggen? Mevrouw De Groot hoopt dat zij na afloop het idee zal hebben dat de commissie kan instemmen met de vvgb, maar krijgt er steeds meer twijfels over.
In 2018 worden de eerste projecten voor subsidie ingediend. Mevrouw De Groot vraagt of de gedeputeerde al een idee heeft van de aanvragen die er gaan komen. Zij wil bij de meekoppelkansen niet alleen gaan voor economie, dus niet alleen voor kansen voor exploitanten van vakantiehuisjes en de horeca, maar ook voor de "gewone" mensen met een kleine en zeer kleine beurs. Ze roept op om het toerismeprobleem dat Amsterdam over zich heeft laten komen niet op te lossen. De Markermeerdijken mogen vooral voor de rustzoekers blijven.

De technische vragen over bijlage 3 zijn goed beantwoord. Als het gaat om bijlage 1, de voordracht, vraagt mevrouw De Groot waarom de activiteit bouwen van een bouwwerk door HHNK is ingetrokken.

De **voorzitter** wijst erop dat de SP-fractie bijna door de spreektijd heen is.

De heer **Kramer** (GroenLinks) zegt dat zijn belangrijkste bedenking de methode van dijkversterking betreft die hoe dan ook leidt tot aantasting van de monumentale en cultuurhistorische waarde van de dijken en de omgeving. Dit staat ook in de voorliggende stukken en wordt dus erkend. Het Rijk heeft een alternatieve methode van innovatieve bemaling in combinatie met het beginsel van bewezen sterkte niet nader willen onderzoeken. Er ligt in de Tweede Kamer nog steeds een motie op de plank die wacht op behandeling na het aantreden van de nieuwe regering. De heer Kramer vraagt of niet eerst duidelijk moet zijn wat de Kamer hiermee doet voordat PS het besluit nemen om een vvgb af te geven.
Bij de recente bijeenkomst van de Alliantie bleek een breed draagvlak te bestaan voor de meeste deelprojecten. Vanavond wordt een ander beeld opgeroepen. De heer Kramer heeft een aantal insprekers niet gezien tijdens de bijeenkomst van de Alliantie en vraagt of ze wel waren uitgenodigd. Hij krijgt de indruk dat er geen noodzakelijk draagvlak is. In de ruimtelijke onderbouwing passeren weliswaar alle projecten de revue, maar gezien de eerdere toezeggingen van gedeputeerde Loggen verwachtte de heer Kramer dat er over de afzonderlijke projecten nog apart gesproken zou worden, net als over de ins and outs van de meekoppelkansen, zodat PS per project kunnen ingaan op specifieke bezwaren vanuit de bevolking. Dit lijkt mosterd na de maaltijd als er eerst een ontwerp-vvgb wordt vastgesteld.
Alles overziend heeft het de voorkeur van de GroenLinks-fractie om nu te volstaan met commentaar en nog geen uitspraak te doen over de ontwerp-vvgb.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) merkt op dat de Markermeerdijken 1,2 miljoen mensen beschermen. Bij toetsing in 2006 bleek de dijk op enkele plekken niet sterk genoeg is. Het CDA twijfelt niet over nut en noodzaak van de integrale visie op waterveiligheid. Wel ziet het verschil in aanpak, onderzoek en proces zoals bij Uitdam. Daardoor ontstaat een verschil in beleid waarvan mevrouw Haagsma zich kan voorstellen dat dit vreemd overkomt op de bewoners. Ook zij vindt de borging van onafhankelijk onderzoek belangrijk en ook zij refereert aan de motie. PS kunnen niet allerlei verklaringen van experts op hun merites beoordelen, maar zij heeft vragen over de tijdigheid van de huidige besluitvorming. Zij vraagt de gedeputeerde wat de invloed is als de verklaring niet wordt afgegeven of als op de motie in de Tweede Kamer wordt gewacht. Mevrouw Haagsma staat achter veel projecten, maar kan zich voorstellen dat er naar het proces en het onderzoek worden gekeken.

De heer **Rook** (D66) leest in de stukken dat het voorleggen van een vvgb niet verplicht is en dankt GS dat zij dit toch doen. Het is een omvangrijk project waar veel bewoners bij betrokken zijn. In een werkbezoek met bewoners en partijen zijn PS geïnformeerd, maar er is een verschil met wat er vanavond te horen is. De heer Rook vindt het belangrijk dat zichtbaar wordt wat de zienswijzen zijn en hij vraagt of PS die te zien krijgen en ruimte hebben om daarop te reageren.
De meekoppelkansen zijn belangrijke onderwerpen in het geheel. Natuur en recreatie worden in fase 1 goed aangepakt en daar is de D66-fractie positief over. Er zijn ook andere meekoppelkansen en de heer Rook is benieuwd hoe die in fase 2 vorm gaan krijgen.

De heer **Voskuil** (PvdA) begrijpt uit de inspraak van vanavond dat er geen discussie is over de vraag of dijken veilig moeten zijn. De vraag die voorligt is hoe daarmee omgegaan moet worden en wat de gevolgen voor de omwonenden zijn. De insprekers zijn betrokken mensen die met veel passie spreken over hun dijk en wat daar gebeurt. De heer Voskuil wil ze daarvoor bedanken en een compliment maken omdat het mooi is als mensen zo betrokken zijn bij hun eigen leefomgeving.
De boodschap die in eerdere gesprekken naar voren is gekomen, is dat het pijnpunt zit in verschil van opvatting over het voorstel en het plan dat in ontwikkeling is, en de ideeën die de bewoners zelf hebben. Het gaat dan niet meer om veiligheid van de dijken, maar over tegenstellingen in cijfers, rekenmethoden, bureaucratie en de oplossing voor bepaalde tracés. De heer Voskuil ziet dat daarbij het gezamenlijke doel van de cultuurhistorische waarde en de veiligheid uit het oog wordt verloren en vindt dat jammer.
Een aantal sprekers heeft opgemerkt dat niet de gehele dijk is doorgerekend volgens de methodiek van bewezen sterkte die bij Uitdam heeft gezorgd voor een andere aanpak. De heer Voskuil hoort graag van de gedeputeerde wat zo'n toets kan opleveren. Hij sluit zich aan bij de andere vragen die zijn gesteld. Hij sluit af met de wens dat er net zo hard gewerkt wordt aan het herstel en behoud van een goede verstandhouding tussen de overheid en de bewoners als aan de veiligheid.

Mevrouw **Rommel** (VVD) merkt op dat de VVD veel mensen heeft gesproken op diverse bijeenkomsten en de zorg van de bewoners begrijpt en hun betrokkenheid, inzet en kennis erkent. Het gehele dijktraject is een provinciaal monument wat het lastig maakt om keuzes te maken, maar het gaat ook om de veiligheid van 1,2 miljoen Noord-Hollanders. Zij vindt het erg belangrijk dat bewoners en belangengroeperingen bij dit project worden betrokken en betrokken blijven; er moet een breed draagvlak zijn. Mevrouw Rommel constateert dat veel bewoners het idee hebben dat niet alles goed doorgerekend is. Ze vraagt of de gedeputeerde daarover en over de communicatie en de innovatietechnieken meer kan zeggen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) was ook bij de presentatie van de Markermeerdijken en was toen enorm onder de indruk van de kennis en kunde van de aanwezigen. Zij heeft het merendeel van de insprekers van vanavond tijdens die bijeenkomst niet gezien en vraagt zich af of die uitgenodigd waren. Zij krijgt niet de indruk dat heel veel bewoners zijn meegenomen in het proces. Mevrouw De Meij wil niemand beschuldigen, maar vraagt zich af waarom het bij Uitdam wel gelukt is om tot andere technieken te komen en elders niet. Zij vraagt of de gedeputeerde bereid is om onderzoek te doen naar de rest van de dijk, zoals de insprekers vragen.

De heer **Klein** (CU-SGP) zegt dat het grote project invloed heeft op een heel karakteristiek stuk van Noord-Holland en dat men daarom heel zorgvuldig moet werken. Aan de andere kant is het interessant dat de huidige dijk het resultaat is van eeuwenlang cultuurontwikkeling en versterking van de waterveiligheid. De insprekers en de reacties geven aan dat er twijfel is over de mate waarin de waterveiligheid leidend is. De heer Klein vindt het belangrijk om die centraal te stellen. De meekoppelkansen mogen niet leidend worden. Zijn gevoel is dat een aantal bewoners vindt dat de historische en landschappelijke waarden in het proces te weinig aandacht krijgen. De grote vraag die boven de markt hangt is of de methodiek van bewezen sterkte en de pompen op de Houtribdijk voldoende alternatief zijn voor de plannen. De Tweede Kamer twijfelt daar nog over en de discussie met de minister is nog niet afgerond. De heer Klein vraagt zich af of het verstandig is om nu een vvgb af te geven of dat beter gewacht kan worden op wat bij de landelijke overheid gebeurt. Hij krijgt daarop graag een reactie van de gedeputeerde.

De **voorzitter** geeft aan dat de heer Klein bijna door zijn spreektijd heen is.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) heeft weinig toe te voegen aan wat al is gezegd en sluit zich aan bij de vragen over het proces en de rol van de Tweede Kamer. Zij benadrukt dat men niet moet vergeten dat de klimaatverandering een grote rol gaat spelen en dat er mogelijk meer van dit soort situaties ontstaan. Zij herinnert eraan dat het belangrijk is dat PS hun verantwoordelijkheid nemen in het realiseren van het Klimaatakkoord van Parijs.

De vergadering wordt tien minuten geschorst.

De heer **Van der Hoek** (gedeputeerde) zegt te willen beginnen met een algemene reactie op wat de insprekers hebben ingebracht en dat hij daarna zal ingaan op de specifieke vragen van de partijen. Hij heeft de vele zorgen gehoord. Er is natuurlijk veel begrip voor de optiek van de bewoners en hun betrokkenheid. In het kader van de ontwerp-vvgb wil hij een aantal zaken scheiden en alleen ingaan op de dingen die daarmee te maken hebben.
Er wordt gesproken over het afgeven van een vvgb, maar het gaat om een ontwerp-vvgb. De definitieve vvgb komt nog in de commissie en uiteindelijk ook in PS. Durgerdam is genoemd, maar zit niet in de ontwerp-vvgb. De gedeputeerde gaat daar vanavond dan ook niet op in.
Er is opgemerkt dat het niet het juiste tijdstip is voor een ontwerp-vvgb. Dit suggereert dat er een keuze kan worden gemaakt door PS door er wel of niet iets mee te doen. De gedeputeerde zegt dat het niet zo werkt; het hoogheemraadschap/de Alliantie heeft een aanvraag gedaan en vervolgens moet de provincie daar volgens de juiste procedures mee aan de slag. Vandaar dat de ontwerp-vvgb voorligt.
Er zijn opmerkingen gemaakt over de communicatie en participatie. Deze zijn geen onderdeel van de afweging bij ruimtelijke ordening, maar absoluut zeer belangrijk. De gemaakte opmerkingen, maar ook andere die al gemaakt zijn in relatie tot de Alliantie, zijn genoteerd en worden meegegeven aan gedeputeerde Loggen die ze in het proces richting het hoogheemraadschap en de Alliantie zal inbrengen.
De ontwerp-vvgb gaat niet over de stenen, het strand of de fietspaden maar over de ruimtelijke ordening en of er een strijdigheid is met het bestemmingsplan. Ook gaat de ontwerp-vvgb niet over de meekoppelkansen, die niet leidend zijn. De gedeputeerde wil het bij die opmerking houden, want ook de meekoppelkansen zijn niet aan de orde bij de ruimtelijke ordeningprocedure.
De vraag of nut en noodzaak zijn aangetoond is veel genoemd. In de optiek van GS is die aangetoond in de onderzoeken door de specialisten. De minister heeft vervolgens de opdracht gegeven waardoor het proces is gestart en PS hun rol moeten spelen.

De SP heeft gezegd dat de inwoners niet voldoende zijn betrokken. De gedeputeerde hoopt dat dit niet geldt voor dit onderwerp, want vanuit PS en GS zijn er diverse werkbezoeken georganiseerd en is er veel gesproken met bewoners. Zijn beleving is dat de aandacht er zeker is. Ook vanavond heeft men de mogelijkheid gekregen om zijn verhaal te doen.

> Mevrouw **De Groot** (SP) constateert dat er vanavond een hoop mensen zijn gekomen die zij niet eerder heeft gesproken. Daarom vraagt zij zich af of iedereen voldoende is gehoord.

De heer **Van der Hoek** (ged.) antwoordt dat hij die vraag niet voor mevrouw De Groot kan beoordelen, omdat GS niet verantwoordelijk zijn voor dat gehele proces.
Er werd gevraagd of de dijken sterk genoeg zijn. De gedeputeerde antwoordt dat dit niet zo is en dat anders de discussie vanavond niet gevoerd hoefde te worden. Er zijn voor 2018 geen aanvragen voor meekoppelkansen gedaan. De aanvraag voor het bouwwerk is ingetrokken omdat de welstandscommissie van de betreffende gemeente vond dat de aanvraag verder moest worden uitgewerkt.
GroenLinks heeft gevraagd naar de methode, die leidt tot een aantasting. De gedeputeerde denkt dat het proces van ruimtelijke ordening en de vervolgstappen de aantasting raakt, maar dat dit juist is wat men zo goed mogelijk probeert te regelen.
Het CDA en andere partijen hebben gevraagd of op de Tweede Kamer moet worden gewacht. De gedeputeerde vindt dat dit niet hoeft. Het gaat om een ontwerp-vvgb en het is de verwachting dat tegen de tijd dat men toe is aan de definitieve vvgb de Kamer al een uitspraak heeft gedaan. Ook werd opgemerkt dat nog over de projecten zou worden gesproken. De gedeputeerde kan dit bevestigen, maar dit gaat over de projecten/meekoppelkansen die pas in een later stadium aan de orde komen.
D66 heeft gevraagd of zij de zienswijzen te zien krijgt en hoe de meekoppelkansen in fase 2 eruit zien. De gedeputeerde zegt dat de zienswijzen zeker te zien zullen zijn en dat fase 2 vanavond niet aan de orde is.
Er is gevraagd waarom niet de hele dijk is doorgerekend. Naar de mening van GS is dat wel gedaan en de gedeputeerde herkent de opmerking niet. De innovatietechnieken zijn voor de vvgb niet van belang, maar het is een belangrijk onderwerp. 50PLUS heeft gevraagd of er nader onderzoek wordt gedaan. De gedeputeerde zegt dat op basis van de rijksrichtlijnen al heel veel onderzoek is gedaan en dat dit wordt gecontroleerd, maar dat GS het zeker belangrijk vinden dat gezien de discussie en de vragen van PS en de insprekers een verfijning van de onderzoeken van belang is en dat de innovatie daarin een belangrijk aspect moet zijn.

> De heer **Voskuil** (PvdA) zegt dat hij niet heeft opgemerkt dat de dijk niet is doorgerekend, maar dat de hij de indruk van de insprekers heeft gekregen dat de bewezen sterkte-systematiek niet op de hele dijk is losgelaten. Hij heeft gevraagd of dat klopt en wat er gebeurt als dat alsnog wordt gedaan. Hij wil daaraan koppelen dat hij het op prijs stelt als een aantal specifieke vragen die vanavond gesteld zijn, ook al maken die misschien geen deel uit van het ontwerp-vvgb-traject, schriftelijk beantwoord worden.
>
> Mevrouw **De Groot** (SP) constateert dat de ontwerp-vvgb inhoudt dat de plannen ter inzage komen te liggen en dat men daarop bezwaar kan maken. Dit is weer een extra gang voor degenen die het betreft. Zij vindt daarom dat de ontwerp-vvgb niet ter inzage moet worden gelegd.
>
> Mevrouw **De Meij** (50PLUS) merkt op dat de gedeputeerde zei dat er niet gewacht hoeft te worden op de motie in de Tweede Kamer. Zij vraagt waarom men daar niet op zou wachten; wat maken die paar maanden op zo'n lange tijd uit?
>
> De heer **Kramer** (GroenLinks) sluit zich aan bij de gestelde vragen.

De heer **Van der Hoek** (ged.) antwoordt dat de bewezen sterkte-systematiek niet op de hele dijk is toegepast omdat de minister dit zo heeft aangewezen. De provincie heeft daar geen zeggenschap over. De specifieke vragen die gesteld zijn schriftelijk beantwoorden is lastig, maar de reguliere gedeputeerde komt in de verdere behandeling van het stuk terug op de gemaakte opmerkingen.

> De heer **Voskuil** (PvdA) gaat hiermee akkoord als de vragen daar dan ook in terugkomen.

De heer **Van der Hoek** (ged.) begrijpt dat de SP een soort stemverklaring aflegt waarin zij zegt dat de vvgb niet ter inzage moet worden gelegd. Het lijkt hem juist goed om dit wel te doen omdat dan gemotiveerd in de zienswijze moet worden aangegeven waar het volgens de bezwaarmakers aan schort. Vervolgens komt er een gedegen motivering waarom de zienswijze wel of niet gehonoreerd moet worden.

Er zijn een aantal redenen waarom niet gewacht kan worden op de Tweede Kamer. Het zorgt voor een aantal maanden vertraging, terwijl het in het proces uiteindelijk bij elkaar komt. Daarnaast moet de provincie niet alleen een betrouwbare overheid naar de bewoners zijn, maar ook naar de partijen die een aanvraag hebben gedaan. Daar moet ordentelijk op worden gereageerd. De gedeputeerde is er niet voor om dat proces te stoppen. De volgende stappen komen nog een aantal keer terug in de commissie en in PS. Nu volgt eerst een termijn van zes weken waarin een zienswijze kan worden neergelegd. Hij ziet geen aanleiding om daarin een vertraging op te werpen.

De voorzitter constateert dat het onderwerp terugkomt in PS van 6 november 2017.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 1 NOV. 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw H.E. Wiersma
BEL/OMB

Telefoonnummer +31235143623
wiersmah@noord-holland.nl

Betreft: redactionele wijziging Statenvoordracht 994181/994195 Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken

Verzenddatum
- 1 NOV. 2017

Kenmerk
994181/1011254

Uw kenmerk

Geachte leden,

Naar aanleiding van technische vragen van uw Staten hebben wij geconstateerd dat er een redactionele wijziging van de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit over de ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken noodzakelijk is. Hierbij ontvangt u de gewijzigde statenvoordracht. De wijzigingen zijn geel gemarkeerd. Onze excuses voor de eventuele onduidelijkheden en het ongemak.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris R.M. Bergkamp

voorzitter J.H.M. Bond

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

1 bijlage(n)
Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit over de ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Provincie
Noord-Holland

INGEKOMEN - 1 NOV. 2017

R.M. Bergkamp J.H.M. Bond

Provincie Noord-Holland

2017

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 september 2017

Onderwerp: Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken

Kenmerk: 994181/994195
Bijlagen:

- Motivering afgeven van verklaring van geen bedenkingen, opgesteld door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Bestemmingsplantoets modules 1 t/m 9
- Bestemmingsplantoets modules 10 t/m 15
- Ruimtelijke Onderbouwing Markermeerdijken
- Toelichting procedures en planning ontwerp-vvgb

1. Inleiding

De ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) dient te worden afgegeven om de aangevraagde afwijking van meerdere bestemmingsplannen (gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam) ten behoeve van de versterking van de Markermeerdijken te kunnen vergunnen.

Op 4 augustus 2017 heeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier/de Alliantie Markermeerdijken de omgevingsvergunning aangevraagd voor de activiteiten 'handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening', het 'wijzigen van een monument', het 'bouwen van een bouwwerk' en het 'vellen van houtopstanden'. Deze aanvraag is geregistreerd onder kenmerk OLO-3096693). Op 4 september 2017 is de activiteit 'het bouwen van een bouwwerk' ingetrokken. Voor dit onderdeel wordt op een latere tijdstip apart een aanvraag ingediend.

2. Juridisch kader

Op grond van artikel 3.1 aanhef en onder b Besluit omgevingsrecht (Bor) zijn GS bevoegd te beslissen op een aanvraag om omgevingsvergunning ten behoeve van de verwezenlijking van een project van provinciaal ruimtelijk belang. Het provinciaal belang bestaat uit het beschermen van Noord-Holland tegen overstromingen zoals genoemd in de Structuurvisie van de provincie Noord-Holland in paragraaf 3.3 als één van de provinciale belangen: "voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast". Verder bestaat er vanwege het gemeentegrens overschrijdende karakter van het project en de monumentale status van de dijk een provinciaal belang.

Verklaring van geen bedenkingen
Op grond van artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met de artikelen 6.5, eerste en vierde lid, en 3.1, aanhef en onder b, van het Bor wordt de omgevingsvergunning voor een project van provinciaal belang pas verleend nadat Provinciale Staten heeft verklaard dat zij daartegen geen bedenkingen hebben.

Beoordelingskader verklaring van geen bedenkingen
De verklaring van geen bedenkingen kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening. Uit de bijgevoegde motivering van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de Ruimtelijke Onderbouwing blijkt dat het project voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

3. Proces en procedure

De ontwerp-vvgb wordt op grond van artikel 158 van de Provinciewet tezamen met de ontwerp omgevingsvergunning en de overige voor de dijkversterking benodigde uitvoeringsbesluiten gecoördineerd door Gedeputeerde Staten ter inzage gelegd. Gedurende de inzagetermijn kunnen zienswijzen worden ingediend tegen de ontwerp omgevingsvergunning en bijbehorende ontwerp-vvgb. GS hebben als bevoegd gezag ook verplicht advies gevraagd aan burgemeester en wethouders van de gemeenten waar de dijkversterking plaatsvindt.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgaande ontwerpbesluit tot afgifte van de ontwerp verklaring van geen bedenkingen voor het project versterking Markermeerdijken.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. XX

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 26 september 2017;

gelet op artikel 2.27, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met de artikelen 6.5, eerste en vierde lid, en 3.1, aanhef en onder b, van het Besluit omgevingsrecht (Bor);

besluiten:

voor het project versterking Markermeerdijken een ontwerp verklaring van geen bedenkingen af te geven over de door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ingediende aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het afwijken van meerdere bestemmingsplannen in de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 september 2017

Onderwerp: Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken

Kenmerk: 994181
Bijlagen:

- Motivering afgeven van verklaring van geen bedenkingen, opgesteld door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Bestemmingsplantoets modules 1 t/m 9
- Bestemmingsplantoets modules 10 t/m 15
- Ruimtelijke Onderbouwing Markermeerdijken
- Toelichting procedures en planning ontwerp-vvgb

1. Inleiding

De (ontwerp-)verklaring van geen bedenkingen (vvgb) dient te worden afgegeven om de aangevraagde afwijking van meerdere bestemmingsplannen (gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam) ten behoeve van de versterking van de Markermeerdijken te kunnen vergunnen.

Op 4 augustus 2017 heeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier/de Alliantie Markermeerdijken de omgevingsvergunning aangevraagd voor de activiteiten ‘handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening’, het ‘wijzigen van een monument’, het ‘bouwen van een bouwwerk’ en het ‘vellen van houtopstanden’. Deze aanvraag is geregistreerd onder kenmerk OLO-3096693). Op 4 september 2017 is de activiteit ‘het bouwen van een bouwwerk’ ingetrokken. Voor dit onderdeel wordt op een latere tijdstip apart een aanvraag ingediend.

2. Juridisch kader

Op grond van artikel 3.1 aanhef en onder b Besluit omgevingsrecht (Bor) zijn GS bevoegd te beslissen op een aanvraag om omgevingsvergunning ten behoeve van de verwezenlijking van een project van provinciaal ruimtelijk belang. Het provinciaal belang bestaat uit het beschermen van Noord-Holland tegen overstromingen zoals genoemd in de Structuurvisie van de provincie Noord-Holland in paragraaf 3.3 als één van de provinciale belangen: “voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast”. Verder bestaat er vanwege het gemeentegrens overschrijdende karakter van het project en de monumentale status van de dijk een provinciaal belang.

Verklaring van geen bedenkingen
Op grond van artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met de artikelen 6.5, eerste en vierde lid, en 3.1, aanhef en onder b, van het Bor wordt de omgevingsvergunning voor een project van provinciaal belang pas verleend nadat Provinciale Staten heeft verklaard dat zij daartegen geen bedenkingen hebben.

Beoordelingskader verklaring van geen bedenkingen
De verklaring van geen bedenkingen kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening. Uit de bijgevoegde motivering van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de Ruimtelijke Onderbouwing blijkt dat het project voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

3. Proces en procedure

De ontwerp-vvgb wordt op grond van artikel 158 van de Provinciewet tezamen met de ontwerp omgevingsvergunning en de overige voor de dijkversterking benodigde uitvoeringsbesluiten gecoördineerd door Gedeputeerde Staten ter inzage gelegd. Gedurende de inzagetermijn kunnen zienswijzen worden ingediend tegen de ontwerp omgevingsvergunning en bijbehorende ontwerp-vvgb. GS hebben als bevoegd gezag ook verplicht advies gevraagd aan burgemeester en wethouders van de gemeenten waar de dijkversterking plaatsvindt.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgaande ontwerpbesluit tot afgifte van de ontwerp verklaring van geen bedenkingen voor het project versterking Markermeerdijken.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 68

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 26 september 2017;

gelet op artikel 2.27, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met de artikelen 6.5, eerste en vierde lid, en 3.1, aanhef en onder b, van het Besluit omgevingsrecht (Bor);

besluiten:

voor het project versterking Markermeerdijken een ontwerp verklaring van geen bedenkingen af te geven over de door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ingediende aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het afwijken van meerdere bestemmingsplannen in de gemeenten Hoorn, Koggenland, Edam-Volendam, Waterland en Amsterdam.

Haarlem, 13 november 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Technische vragen over Ontwerp VVGB Markermeerdijken, cie RWW, 19-10-2017, na de commissie gesteld						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	PvdA, Voskuil	6a	Loggen	Voordracht Ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) bij omgevingsvergunning Project versterking Markermeerdijken	Vraag 1. Is het ontbreken van een verplichting/instructie om de dijk volgens 'Bewezen Sterkte' door te rekenen de enige reden waarom dit niet voor de gehele dijk gedaan is? Vraag 2. Zo nee, welke redenen zijn er nog meer? Vraag 3. Kunt u aangeven hoeveel tijd het kost om alsnog de gehele dijk, of in iedere geval de secties waar een dispuut met de omwonenden c.q. belanghebbenden over is, door te rekenen op basis van 'Bewezen	*Antwoord 1:* Het Rijk heeft bepaald dat Bewezen Sterkte alleen toegepast kan worden in het geval een dijksectie alleen een veiligheidstekort heeft voor binnenwaartse stabiliteit. Voor de Markermeerdijken zijn er daardoor maar 4 dijktrajecten waarop Bewezen Sterkte toegepast kan worden. Daarnaast is de methode nog in ontwikkeling, en is het rekenen met Bewezen Sterkte nog geen vastgestelde en praktisch bruikbare techniek. *Antwoord 2:* Er zijn geen andere redenen dan onder 1 genoemd. *Antwoord 3:* Dit gaat enkele jaren kosten omdat de methode nog niet algemeen en praktisch toepasbaar is. Dit betekent dat de periode dat de dijk onveilig is langer gaat duren. Voor de veiligheid van 1,2 miljoen inwoners van Noord-Holland en 25 miljard euro geïnvesteerd vermogen achter de Markermeerdijken is dit ongewenst.

Technische vragen over Ontwerp VVGB Markermeerdijken, cie RWW, 19-10-2017, na de commissie gesteld						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Sterkte'? Vraag 4. Kunt u een inschatting geven van de kosten die met deze aanvullende doorrekening gemoeid zijn? Vraag 5. Bij Uitdam heeft de nieuwe doorrekening geleid tot een andere methode van dijkversterking, met minder aantasting van het historische dijklichaam. Deze herziening ziet echter slechts op het deel van de dijk in het dorp, terwijl voor de naastliggende, naar verluidt identieke, dijkdelen nog altijd de oorspronkelijke methode voorgesteld wordt. Kunt u aangeven wat de reden is dat de dijk niet over het hele traject volgens dezelfde methode wordt versterkt?	*Antwoord 4:* Nee, daar gaat het rijk over. *Antwoord 5:* Het verschil met de voorgestelde oplossingsrichting tussen Uitdam Dorp en de naastgelegen secties komt door de bijzondere landschappelijke situatie van het dorp, niet door een verschil in rekenmethode. De rekenmethode waarmee de ontwerpen worden beoordeeld is voor alle secties gelijk. Daarmee zou een keuze voor een constructieve versterking van de naast Uitdam gelegen secties een substantiële verhoging van het budget vergen. *Toelichting:* In februari 2017 heeft het HHNK, na overleg met de minister van I&M en de provincie, de deltacommissaris gevraagd om een richtinggevend advies uit te

Technische vragen over Ontwerp VVGB Markermeerdijken, cie RWW, 19-10-2017, na de commissie gesteld						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						brengen over de dijversterking in Uitdam Dorp. De bewoners wilden niet instemmen met de voorstellen van de Alliantie Markermeerdijken (een buitenwaartse asverschuiving) en hebben gevraagd om erkenning van de bijzondere landschappelijke situatie van het dorp. Zij willen dat de dijk op zijn plek blijft. Na een intensief proces van vier maanden concludeerde de deltacommissaris dat het mogelijk is om de dijk bij Uitdam te versterken zonder asverschuiving, met een buitenberm en met aanvullende constructieve elementen. Hij merkt daarbij op dat de ervaring leert dat een constructieve variant in de regel twee keer zo duur is dan een grondvariant. De eerste kosteninschatting laat zien dat dit ook hier het geval is. De meerkosten zijn naar mening van de deltacommissaris hier goed te verantwoorden, op basis van het uitgangspunt dat de dijk hier op zijn plaats moet blijven vanwege de ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorie en het bijzondere landschappelijke ensemble (Maatwerk voor een veilige dijk die past bij het

Technische vragen over Ontwerp VVGB Markermeerdijken, cie RWW, 19-10-2017, na de commissie gesteld						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						karakter van Uitdam. Richtinggevend advies van de deltacommissaris aan het Dagelijks Bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier over de dijkversterking in Uitdam. 27 juni 2017). In het bestuurlijk overleg van 5 juli van de Minister van I&M, HHNK en de provincie is besloten het advies van de deltacommissaris voor een constructieve oplossing in Uitdam over te nemen in het Ontwerpprojectplan. Kortom: De bijzondere landschappelijke situatie bij Uitdam Dorp is de reden voor een maatwerkoplossing, die alleen op deze locatie toegepast wordt.

Aan de leden van de Provinciale Staten ten behoeve van agendapunt 15 Versterking Markermeerdijken van de vergadering op 6 november 2017

In de Statencommissie RWW van 19 oktober 2017 heeft u naar aanleiding van wat door de insprekers over de dijkversterking Markermeerdijken naar voren is gebracht een aantal vragen gesteld. Bij deze geven wij graag een nadere toelichting.

Met nadruk willen we u nogmaals wijzen op het kritisch commentaar van ENW (Expertise Netwerk Waterveiligheid) en de MER-commissie over zowel de nut- en noodzaakdiscussie als de landschappelijke inpassing van de voorgenomen dijkversterking. Zie citaten onderaan deze tekst.

Vraag: Kan iemand uitleggen waarom nut en noodzaak niet aangetoond zouden zijn?

Gedeputeerde van der Hoek antwoordde dat het hier niet over nut en noodzaak gaat, maar om ruimtelijke ordening en of het strijdig is met het bestemmingsplan.

Toelichting
HHNK heeft de vraag waarom de dijkversterking **in deze vorm** noodzakelijk is tot op heden niet kunnen beantwoorden. Deze vraag heeft wel degelijk met ruimtelijke ordening te maken. Met de nut en noodzaak discussie is in 2015 wel een aanvang gemaakt onder leiding van de Deltacommissaris, maar die discussie is nooit afgerond met duidelijke conclusies. Tijdens het proces kwam het pompenalternatief op. Rijkswaterstaat heeft daar toen een onderzoek naar gedaan. Dat onderzoek duurde ongeveer een jaar en bleek niet voldoende op te leveren, omdat er nog steeds aanvullende dijkversterking noodzakelijk bleek. De nut en noodzaakdiscussie is vervolgens blijven liggen.
Na het eerste pompenonderzoek bleek dat het freatisch vlak in de dijk dermate hoog ligt, dat de dijk nauwelijks last zou hebben van hoge waterstanden. Pompen op de houtribdijk zouden een niet bestaand probleem oplossen. Tijdens de commissievergadering van I&M van 13 juni 2017 zegt de minister dan ook dat de hoogte van de waterstand in het Markermeer niet relevant is.
Vervolgens kwam de methodiek van Bewezen Sterkte in beeld. Dit onderzoek loopt nog steeds. Er is een theoretisch model gemaakt voor binnenwaartse instabiliteit. Dat is getoetst door ENW. In totaal zou op er vier locaties onderzoek gedaan worden. Twee locaties blijken niet geschikt omdat er ook andere faalfactoren zijn dan binnenwaartse instabiliteit. De resultaten van de andere twee locaties zijn nog niet bekend. Als er resultaten uitkomen die bruikbaar zijn, zullen die op andere dijkdelen worden toegepast, is ons toegezegd. Wat ons betreft is het dus nog te vroeg voor een vvgb omdat onderzoek naar de (landschappelijk) beste vorm van dijkversterking nog niet is aangetoond, het onderzoek naar Bewezen Sterkte nog loopt en zelfs de nut en noodzaakdiscussie niet is afgerond. Voor dijkdelen die zijn afgekeurd op meer faalfactoren dan binnenwaartse instabiliteit moet het model voor de methodiek van Bewezen Sterkte nog aangepast worden. De minister heeft in de commissievergadering van I&M van 13 juni gezegd dat kwaliteit belangrijker is dan het halen van de deadline van 2021. Er is nog tijd nodig om de onderzoeken naar Bewezen sterkte ook uit te voeren voor die dijkdelen die volgens de nieuwe normering afgekeurd zijn op hoogte en buitenwaartse instabiliteit. *Het contra-expertiserapport dat in opdracht van gemeente Amsterdam is uitgevoerd geeft aan dat uitstel van 6 jaar geen extra risico's zal opleveren. Niet in geld en niet in veiligheid*.
Overigens heeft HHNK in 2015 – wetende dat er een nieuwe normering aan zou komen – verzekerd dat de dijkversterking zou worden uitgevoerd volgens de oude normering. Aldus Joost de Ruig, directeur HHNK op 18 mei 2015 in de vergadering van de Adviescommissie.

Vraag: In Uitdam is de deltacommissaris op bezoek geweest. Wat voor conclusie is daaruit gekomen?

Toelichting:
Uitdam wilde constructieve oplossingen. HHNK niet. Bewezen Sterkte leverde niet voldoende op omdat er huizen staan aan de voet van de dijk. HHNK moet ervan uitgaan dat – waar huizen staan – er een gat is, maar mag ook het gewicht van de huizen meetellen als ze niet zijn onderheid zijn. In die gevallen blijkt de dijk sterk genoeg. HHNK gaat uit van vernageling van 5 rijen over 800 m met meerkosten van € 13 miljoen. De indruk is dat dat over een kortere lengte nodig is, omdat de meeste huizen niet onderheid zijn en dat er ook minder rijen nagels nodig zijn. Bovendien is gerekend met conservatieve waarden voor de kosten van die vernageling. Dit geeft perspectief voor andere dijkdelen.
Aanpalende dijkvakken ten noorden van en ten zuiden van Uitdam geven op basis daarvan aanleiding om te veronderstellen dat de dijk daar ook niet afgegraven hoeft te worden. Het is op zijn minst merkwaardig dat de resultaten van het onderzoek onder leiding van de Deltacommissaris met experts, bewoners, RWS, I&M en Alliantie op geen enkele manier worden meegenomen bij andere dijkvakken. Ondanks bovenstaande heeft HHNK ten noorden en ten zuiden van Uitdam het voornemen de dijk in zijn geheel af te graven en 20 meter verder in het water opnieuw op te bouwen op de slappe veengrond. Terwijl Joost de Ruig op 18 mei 2015 nog zei “zo min mogelijk aan het monument te willen komen. “Er wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van nieuwe technieken”. We moeten vaststellen dat buiten Uitdam vooralsnog nergens nieuwe technieken worden toegepast en forse ingrepen worden voorgesteld in de bestaande dijk, inclusief afgraven van grote stukken van de bestaande dijk. Dit moet reden zijn om nog even te wachten met een vvgb.
Wat betreft de landschappelijke waarde van de dijkvakken ten noorden en zuiden van Uitdam: de buitenwaartse asverschuiving daar doet de landschappelijke waarde van de dure oplossing in het dorp Uitdam volledig teniet.
Zie daarvoor de plaatjes van Uitdam die op zo ongeveer alle publicaties gebruikt worden: een mooi aanzicht op Uitdam als je het dorp komt binnenfietsen, een overzicht over de baai. (van Frits Palmboom). Die baai is straks een asverschuiving van 20 m en dus weg.

Vraag: PvdA . Wat zou Bewezen Sterkte kunnen opleveren?

Toelichting
Niet de hele dijk is doorgerekend en de resultaten van twee locaties waar dit wel is gebeurd, zijn niet gecommuniceerd.

Vraag VVD: Is de hele dijk doorgerekend?

Toelichting
De hele dijk is in kaart gebracht voor wat betreft aanwezige lagen van veen, klei en zand. In die zin is de hele dijk doorgerekend. Er zijn echter nooit conclusies over de consequenties van die samenstelling gecommuniceerd.
Doorrekening met de methodiek van Bewezen Sterkte heeft niet plaatsgevonden over de hele dijk.

Vraag VVD: hoe zit het met innovatieve technieken?

Toelichting:
Alleen onder zware druk van buitenaf (Deltacommissaris, gemeente Amsterdam) wordt gekeken naar innovatieve technieken (Uitdam en mogelijk ook Durgerdam). Op alle andere plaatsen kiest HHNK voor versterking in grond ondanks heftig verzet van bewoners. Zelfs de dringende adviezen van MER-commissie en Expertisenetwerk Waterveiligheid krijgen geen merkbaar gevolg.

Vraag: Wegen de meekoppelkansen zwaarder dan de dijkversterking?

Toelichting
Door gedeputeerde Loggen is in de Statencommissievergadering van 15 mei 2017 nadrukkelijk gesteld dat de meekoppelkansen niet leidend kunnen noch mogen zijn. Gedeputeerde van de Hoek heeft dit op 19 oktober nogmaals bevestigd. Op 15 mei is beloofd dat de meekoppelprojecten in de commissie RWW besproken zullen worden. Dat heeft nog niet plaatsgevonden. Het is daarom nog te vroeg om een vvgb af te geven.

Vraag: Goede verstandhouding is belangrijk. Spreker adviseert energie te stoppen in het behoud van een goede verstandhouding tussen bewoners en overheid.

Toelichting:
Tot nu toe ontbreekt draagvlak bij de bewoners. Over de kwaliteit van de communicatie en participatie is niet iedereen het eens met HHNK. Zie daarover ook het eindadvies van de Adviesraad van februari 2017. (citaat ??) Op 15 mei 2017 heeft gedeputeerde Loggen nadrukkelijk gesteld dat de provincie zal toetsen op de kwaliteit van de participatie. Wij vinden dat ook de bewoners bij de evaluatie daarvan gehoord moeten worden, en anders dan een breed uitgezette algemene enquête.

Bijlage
Verwijzingen naar ENW en mer-commissie

Uit ENW-ADVIES maart 2017 over Bewezen sterkte aan het Ministerie van Infrastructuur en Milieu t.a.v. de Directeur-Generaal Ruimte en Water de heer drs. P.R. Heil :
kenmerk ENW-17-08 , kenmerk IENM/BSK-2016/115893
Wat betreft de methode Bewezen Sterkte:
"Ook voor het project Markermeerdijken ziet het ENW nog steeds mogelijkheden. Hoewel dit project vergevorderd is in de planstudie acht het ENW het raadzaam om probabilistische stabiliteitsanalyses en reliability updating uit te voeren analoog aan die bij het project KIJK (Hollandse IJssel). Of de methode bij de Markermeerdijken eveneens significant positieve resultaten oplevert, blijft de vraag. Een inschatting van het effect kan het ENW op voorhand niet maken. De situaties zijn immers verschillend, bijvoorbeeld wat betreft de opbouw van de dijken en overleefde belastingen. Door een aantal dwarsdoorsneden te analyseren moet naar het inzicht van de ENW spoedig duidelijkheid ontstaan over het effect van deze analyse op de scope van het project.
Het ENW wil wel graag aandacht vestigen op de volgende aspecten bij het toepassen en doorontwikkelen van de methode:
- De aaname dat bij overslag de waterkering als gevolg van infiltratie volledig verzadigd zal zijn, is mogelijk conservatief. De probabilistische benadering wordt hier nog niet helemaal gevolgd.
- N.b. Het freatisch vlak in de dijk blijkt substantieel en voortdurend hoger dan altijd gedacht.

Uit Mer Commissie voor de milieueffectrapportage, Versterking Markermeerdijken, Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport, 3 juli 2017, projectnummer 3129.

Wat betreft **alternatievenonderzoek** adviseert de commissie
" Optimaliseer in MER de alternatieven met open vizier" (pg 2)

Wat betreft **ruimtelijk kwaliteit** stelt de commissie:
"De dijken zijn grotendeels provinciaal monument (waaronder de Westfriese omringdijk). Het door de provincie, hoogheemraadschap en Rijkswater-Staat opgesteld Kader Ruimtelijke Kwaliteit gaat zowel in op de hoge waarden als op de wenselijkheid van ontwikkelingen in het gebied.
Dit heeft onvoldoende doorwerking gehad in de ontwikkelde alternatieven. "

Wat betref de **effecten** stelt de commissie:
"Cultuurhistorie (inclusief archeologie) en landschap.
De effectbeoordelingen voor cultuurhistorie (inclusief archeologie, landschap) zijn om diverse redenen en op diverse locaties niet navolgbaar en deels niet juist. Daarnaast is voor archeologie het behoud van bijvoorbeeld bepaalde objecten niet altijd mogelijk en wordt het in het MER niet duidelijk hoe met deze waarden wordt omgegaan.
Natuur.
De effecten zijn niet volledig beschreven voor beschermde natuur waar het op dit moment niet goed mee gaat. Als aantasting van de natuurwaarden niet kunnen worden uitgesloten, zullen ook alternatieven met minder negatieve milieugevolgen moeten worden onderzocht en beschreven. De Commissie adviseert bovenstaande punten nader uit te werken in het definitieve MER om zo het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen bij de besluitvorming over het project.

Wat betreft de **opgave hoogwaterveiligheid**
"De Commissie adviseert om in het MER de opgave voor hoogwaterveiligheid nader uit te werken en te onderbouwen, zodat duidelijk wordt dat dit leidt tot een adequate dimensionering van het dijkprofiel." (p.6)

Onderwerp: Re: Dijkverzwaring Markermeerdijken VVGB

Geachte Statenleden,

Morgen 13 november staat de Verklaring van geen Bedenkingen voor de dijkversterking Markermeerdijken op de agenda als punt 5 bij de uitloopvergadering.
Op 29 november zou er een vergadering van de Klankbordgroep Bewezen Sterkte plaatsvinden waar het onderliggende document over Bewezen Sterkte gepresenteerd zou worden door de Alliantie. Vanwege agendatechnische redenen is deze vergadering echter verschoven naar 29 januari 2018. Als afgevaardigde van de bewoners in de Klankbordgroep zijn waar daar niet blij mee. Om de zienswijzen te kunnen onderbouwen zijn wij als bewoners voor een groot deel afhankelijk van rapporten die door de Alliantie vrij worden gegeven en dit rapport is erg belangrijk voor ons, zoals u zult begrijpen.
Het wordt steeds duidelijker dat de op probabilistische basis gemaakte sommen aantonen dat de versterkingsopgave feitelijk heel gering is en de impact op de omgeving veel geringer zal zijn dan nu voorgenomen is met de oeverdijk en de grote asverschuivingen.
Wij hebben als bewoners sterk de indruk dat de Alliantie het vrijgeven van de resultaten tegenhoudt en als de plannen eerdaags ter inzage worden gelegd, dan valt eind januari na de termijn waarop wij als bewoners onze zienswijzen in kunnen dienen.
Wij willen u daarom nogmaals nadrukkelijk verzoeken om niet met het ontwerp VVGB in te stemmen en enkele maanden uitstel te verlenen, zodat wij als bewoners eerst kennis kunnen nemen van het rapport over Bewezen Sterkte en dat in onze argumentatie mee kunnen nemen bij het indienen van de zienswijzen.

Met vriendelijke groet,

Wouter de Hollander
Bewoners afgevaardigde van de Klankbordgroep Bewezen Sterkte Markermeerdijken